

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Kiadja az Egyetemes Konvent.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

1937 XVII. Évfolyam.

Tartalomjegyzék.

	Szám.		Szám.
I. Vezércikkek.			
Antal Gyula: Tanítóképzőnk ügye. 37. (b. m.) : 26, 861/37 21.		Zsemlye Lajos: Vasárnap megszentelése. 26.	
Czibor József: Húsvéti üzenet. 13.		" " Korunk technikai vívmányai és a keresztyénség. 27.	
Csomár Zoltán: Konzervatívizmusunk. 24.		" " A proletariátus és az egyház. 35.	
" " Örökös reformáció. 44.		" " A református iskola. 36.	
" " Egyházi közéletünk problémái 45		" " Az első lépés. 39.	
" " Adventi gondolatok. 49.		" " Egyházunk kettős frontja. 48.	
Fülöp Zsigmond: A komáromi tanítóképző. 40.		" " A szekták iratterjesztése és a református egyházunk 50.	
Galambos Zoltán: Id. Victor János. 9.		— — — —: A nagy világban szétszórta élő magyar reformátusok lelki egységének ápolása. 25.	
Igazgató tanács: Tanítóképzőnkért. 6.		— — — —: A református lelkipásztor eszményképe. 51.	
Kelemen Kálmán: Jövel Szentlélek Úr Isten! 20. A vádoló karácsony 52.		II. Cikkek.	
Dr. Makkai Sándor: A református keresztyénség szociális programjának alapelvei. 14, 15, 16.		Bíró Mihály: A nemes példa. 8.	
Mészáros Lajos János: Elég nekem az Isten kegyelme. 34.		Csomár Zoltán: Ref. Egyházunk helyzete és közéleti súlya a köztársaságban. 27.	
Nagy Sándor: Kié a nagypénteki győzelem? 12.		" " : Egyházi sajtónk és irodalmunk. 34.	
Dr. Ravasz László: „Téged pedig miért hívnak keresztyénnek?” 4, 5.		" " : Ker. Egyházak a megújulás útján. 39.	
„S” . . . : A vallásos estélytől az imaközösségig 18.		" " : A helyesen értelmezett misszió. 51.	
Dr. Sebestyén Jenő: Isten szolgálja Kálvin János 28, 29, 30, 31, 32, 33.		Erdélyi Gáspár: A református összefogás és a ref. tanítóság. 31.	
Dr. Sebestyén Jenő: A református teológia jövője. 46.		Fülöp Zsigmond: A ma presbitere. 23, 24, 25.	
Szabó Imre: A modern ember lelke. 41.		Garamvölgyi Károly: Moody centennárium. 16.	
" " A modern ember és az egyház. 42.		" " : A református lelkipásztor és munkája. 36.	
" " A modern ember visszahódítása. 43.		Keresztúry László: Dr. Kuyper Ábrahám. 44, 46, 47, 48, 49, 50, 52.	
Dr. Szilassy Béla: Megnyitó beszéd konventi ülésen. Komárom. 17.		Knight György: A skót misszió előzményei. 28.	
Dr. Szilassy Béla: Főgondnoki megnyitóbeszéd. Pozsony. 47.		" " : A skót misszió megkezdésének munkáját. 29.	
Tárnok Gyula: Isten üzenete az Igén át 38.		" " : A skót misszió ma. 30.	
Dr. Tóth Endre: Jézus a történelemben 11.		Kömives Sándor: Nyugdíjintézet átszervezése. 17.	
Zsemlye Lajos: A jövő útja. 1.		Kövér Árpád: A nyugdíjintézetéről. 40.	
" " Diakonisszaképzés. 2.		Lengyel József: Még néhány vonás id. Victor János lelki arcához. 13.	
" " Vallásos estélyek rendezése. 3.		— M —: Isten lelke — Világ lelke. 20.	
" " Kisebbségi tanító és a társadalom 7.		Dr. Magda Sándor: Egy egészen rövid válasz . . . 12.	
" " Árvaházaink jövőjének biztosítása 8.		" " : Még néhány szó . . . 5.	
" " A falu és az értelmiség. 10.			
" " Anyák napján. 19.			
" " Egyházunk közéleti súlya. 22.			
" " Kié a református egyház? 23.			

- Dr. Magda Sándor: Tovább a rögös úton. 8.
 " " " : Miért maradt le a Kálvin
 nyomda? 33, 35.
 " " " : Válasz egy közbeszólásra. 37.
 Dr. Nagy Lajos: A szekták és az ellenük való
 küzdelem. 7, 9, 10, 11, 13,
 14, 15, 16.
 " " " : Utolsó simítás a zsolotárköny-
 vön. 16.
 " " " : Egyházunk közéleti súlya. 25.
 " " " : Országos Lelkészegyesület. 32.
 Ónody Zoltán: Velünk vagy ellenünk. 6.
 " " : Református főiskolások Prágá-
 ban. 14.
 " " : Szeptemberi gondok. 38.
 Séra László: Miért így? 9.
 Sörös Béla: Hogy is vagyunk tulajdonképen? 7.
 " " : Lássunk tisztán. 11.
 Szabó Imre: A kálvinizmus és a kapitalizmus.
 20, 21, 22.
 Szabó S. Zsigmond: Nem kétséges. 42.
 Dr. Szilassy Béla: Viszontválasz. 3.
 Teleky Miklós: Néhány szó ref. énekkarainkról
 és templomi éneklésünkről. 15.
 Dr. Tóth Endre: Jézus a történelemben. 10.
 Vass József: A lelkipásztor és a Biblia. 26.
 Zsemlye Lajos: Világnézetek harca. 1.
 " " : Az Institutió néhány elfelejtett
 gondolata. 18, 19.
 " " : A szekták kérdése. 41.
 " " : A tanítóképző ügye. 42.
 " " : A családi élet romlása. 43.
 " " : Milyen lelkipásztorra van szük-
 sége a magyar ref. Egyháznak?
 45.

III. Egyházi Élet.

- Czeglédy Pál: Esperesi jelentés a barsi egyh.
 megyéből. 34, 35, 36, 37, 38, 39.
 G. B.: Lelkészek és tanítók összejövele Nagy-
 káposon. 3.
 G. B.: Árvaházi propaganda körút a szlovensz-
 kói ungi egyh. megyében. 5.
 G. P.: A kárpátaljai ungi ref. egyh. m. közgyü-
 lése. 46.
 Györffy Lajos: Templom- és orgona-avatási ün-
 nepély Negyeden. 50.
 J. J.: A szlovenszkói ungi egyh. megye köz-
 gyűlése 41.
 K. A.: Templomszentelés Tornalján. 22.
 Dr. Kenessey Kálmán: A bizonyágtevő presbi-
 ter 13.
 Knight György: Csehszlovákiai utazásunk né-
 hány benyomása. 21.
 Köműves Sándor: Végrehajtási utasítási terve-
 zet. 10, 11.
 K. T. I.: A gömöri református e. m. közgyűlése.
 26.
 K. T. I.: A gömöri egyh. m. közgyűlése. 12.
 Mária diakonissza testvér: 22 év Krisztus szol-
 gálatában. 22.
 Mokos Kálmán: Lelkészek és tanítók baráti ös-
 zzejövele „Mátyusföldön.” 20.
 Dr. N. L.: Kassai diákkonferencia. 25.

- Rác Elemér: A magyarsók—szelöczei ref. egyh.
 új temploma megépítésének előz-
 ményei. 23, 24.
 — s — ó —: Torony- és harangszentelés Gö-
 mörnánáson. 43.
 Dr. Sárkány Lajos: Presbiteri konferenciák Mára-
 maros-Ugocsában. 14.
 Sz.: Lelkészi és tanítói kurzus Komáromban. 9.
 Sz. B.: Baráti kör összejövetel Nagyszöllősön. 11.
 Szabó Béla: Baráti kör összejövetel Nagyszöllő-
 sön. 15.
 —t.: A pozsonyi Ref. Ifjúsági Egyesület mun-
 kája. 12.
 T.: Csöndes magvetés (Asztély). 32.
 Tárcavölgyi: Konferenciák Abaujban. 31.
 Tóth Kálmán: Az ifjúság a tettek mezején. (V.
 Timóth. konferencia Komárom) 40.
 Tudósító: A máramarosugocsi egyh. megye
 közgyűlése. 42.
 Tunyoghi Cs. András: A reformáció értelme. 44.
 Zs. L.: A barsi és homáromi egyh. megyék bel-
 missziói bizottságának közös gyűlése
 Léván. 52.
 —: A kárpátaljai egyházkerület közgyűlése. 2.
 —: Lelkészerterkezet Tornalján. 11.
 —: Az egyetemes Konvent ülése Komáromban. 17.
 —: Egyházmegyei gyűlés és emléktábla-leleple-
 zés Királyházán. 18.
 —: Országos teológiai tanári konferencia 12.
 —: A komáromi egyházmegye közgyűlése. 39.
 —: Hírek a beretkei árvaházból. 12.
 —: Beszámoló az ungi Lelkész és Tanítóegyesü-
 let értekezletéről. 27.
 —: Lelkészegyesületi gyűlés. 28.
 —: A barsi ref. egyházmegye közgyűlése. 29.
 —: A dunáninneni egyh. kerület közgyűlése. 47.
 —: Templom- és harangszentelés Legenyén. 47.
 —: A tiszáninneni Ref. Egyh. kerület közgyü-
 lése. 49.

IV. Iskoláink.

- Antal Árpád: Miért nem pedagógiai akadémia? 18.
 Bíró Mihály: Nevelési problémák. 3.
 bm —: Pedagógiai akadémia. 18.
 Erdélyi Gáspár: Eredményre vezetőbb hittan-
 tanítás. 21.
 Farkas Károly: A tanító presbiter. 4, 5, 6.
 Gáspár János: Az egyházi ének tanítása. 19.
 " " Kottaismeret tanítása. 20.
 Gérecz Lajos: A gömöri ref. tanítószög iskolán-
 kívüli munkája. 40.
 Nemcsik Béla: Ref. tanítószögünk és a hivatalos
 lap. 11.
 Nemcsik Béla: A ref. tanítóképző és a ref. ta-
 nitószög. 12.
 Orémus Kálmán: Iskolalátogatások előtt. 24.
 Patay Károly: A tanítóképző kérdése. 2.
 " " A ref. tanítóképző és a ref. tani-
 tószög. 4.
 " " Tanítóképző-intézetünk kérelme
 gyülekezeteink örállóihoz és tag-
 jaihoz. 39.
 s — ó —: Berzete-körösi iskolaszentelés. 9.
 Dr. Sárkány Lajos: Kárpátaljai egyházkerület tan-
 ügyi jelentése. 33, 34, 35, 36.

- Szabó Krisztina: A ref. tanító munkája az ifjúság között. 26.
 " " A ref. tanító munkája a felnőttek között. 28.
 " " A ref. tanító és tanítónő lelki élete. 42.
 " " Az áldásos nevelés eszközei. 52.
 Tárnok Gyula: Az iskolai hittanítás hibái. 50.
 " " Az iskolai hittanítás orvoslása. 51.
 Török Gyula: Vallástanításunk problémája. 23.
 —: Tanügyi jelentés az egyet. Egyh. iskoláinak működéséről 1934—35. 1, 2, 4.
 —: Tanítóképzőnkért. Vezércikk. 6.
 —: Egy levél. 13.
 —: Az Egyetemes Konvent és a ref. tanítóképző. 17.
 —: Áldásos egyházlátogatások. 22.
 —: Amiben feltétlenül egyetértünk. 45.

V. Fügylő.

- Csomár Zoltán: Lelkipásztori felelősségünk egyházunkkal szemben. 12.
 Galambos Zoltán: Magyar istentisztelet az Alpokban. 29.
 Isaák Imre: Esperesi jelentés. 50, 51, 52.
 Isaák Imréné: A nagy gond. 43.
 K. Z.: Tábiták konferenciája Csapon. 30, 31.
 l—f.: Nemes Példa. 39.
 Sziój József: Milyen lelkipásztorra van szükség. 46.
 Tárnok Gyula: Orle konferenciái Székesfehérvárt. 37, 38.
 Zs. L.: A református életstílus. 2.
 —: A lelkipásztori palást méltósága. 1.
 —: A falusi ifjúság és ref. Egyházunk. 5.
 —: Érdekes theologiai vita. 7.
 —: Feltűnő jelenség. 10.
 —: Keresztyén Unió. 12.
 —: A Református keresztyénség és a szociális kérdés. 13.
 —: Mit vár az ifjúság az egyháztól? 15.
 —: Az erdélyi ref. Egyh. szeretetmunkái. 16.
 —: A konfirmáció. 19.
 —: Diakonissza kérdés. 23.
 —: Az indiai KIE. konferencia eredményei. 26.
 —: „Arccal a falu felé”. 27.
 —: Miért van szükség az ifjúsági munkára. 32.
 —: A mai Sárospatak. 33.
 —: Az oxfordi világkonferencia és a német hitvalló Egyház. 34.
 —: Akik a koronázásról elmaradtak. 34.
 —: A Ref. Világszövetség montreáli gyűlése. 35.
 —: Mit mondott Ravasz püspök I. István királyról? 36.
 —: A Biblia szociális tanítása. 41.
 —: A szeretetlenség mint a pogány misszió akadálya. 42.
 —: A hit csodája. 48.
 —: A láthatóvá vált szeretet. 49.

VI. Gyülekezeti munka.

- Acsay Irma: Egy diakonissza bizonyoságtétele. 29, 30.
 Gencsy Béla: A missziói munka előfeltételei. 45.

- K. J.: Milyen eredményét látom gyülekezetemben a vasárnapi iskolának? 7, 8, 9, 11.
 Konkoly Thege István: Részletek egy belmissziói jelentésből. 47, 48.
 Lengyel András: Konkrét célt és aktív szerepet a vasárnapi iskolában. 15.
 Lengyel József: Milyen hatását látom gyülekezetemben a vasárnapi iskolának? 4.
 Margit diak. testvér: A legszebb szolgálat. 27.
 — n —: Az összefogás jegyében. Beszámoló a VII. ref. diákkonferenciáról. 29, 30.
 Dr. Nagy Lajos: A vasárnapi iskola haszna és jelentősége. 14.
 Rebeka diak. testvér: Hogyan lettem diakonissza? 24.
 Szabó Béla: Mit köszönhetek a vasárnapi iskolának? 13.
 T. Gy.: Mi hasznát láttam gyülekezetemben a vasárnapi iskolai munkának? 3.
 Zsemlye Lajos: Gyülekezeti munka. 1.
 Zs. L.: A vasárnapi iskola vezető személyisége. 21.
 Zs. L.: A falusi ref. ifjúsági munka akadályai. 52.
 —: Egyhetes Tábita-kurzus Kiskoszmályon. 38.
 —: Az ifjúság kérdése. 49.

VII. Külföld.

- Dobos Károly: K. I. E. Konferencia Indiában. 23.
 Galambos Zoltán: A vasárnapi iskola Ausztriában. 30.
 Galambos Zoltán: A protestantizmus helyzete a mai Ausztriában. 31.
 Garamvölgyi Károly: Dereng keleten. 41.
 Garamvölgyi Károly: Magyar diák külföldi karácsonya. 52.
 Lengyel András: Spanyolország és a protestantizmus. 8.
 Dr. Magda Sándor: A görögországi evangéliumi egyház. 10.
 Dr. Török István: Németország. 3.
 —: A keresztyénség németországi helyzete. 16.
 —: Mohamedán propaganda Európában. 27.
 —: Oroszország és a keresztyénség. 32.
 —: Az evangéliumi keresztyénség Esztországbán. 42.
 —: Oxfordi világkonferencia. 43.
 —: A hitvalló egyház küzdelme Németországban. 49.

VIII. Problémáink.

- Csomár Zoltán: Keresztyén egység. 14.
 " " : A ma lelkipásztorának missziói feladata. 16.
 G. L.: Levél az egyházlátogatás után. 33.
 Garamvölgyi Károly: Egyházunk missziói feladatai. 19.
 " " : Protestáns Lelkész Egyesület.
 " " : Mindenhonnan kimaradtunk. 44.
 Hangai: A szekták munka-módszere. 52.
 Köszegehy Gábor: „Van-e lelkiismeretünk?” 34.
 M. Gy.: Exhumálás. 9.
 (M): Egyházi adminisztráció. 39.

- Szám.
- Soós Károly: Az egyetemes Konvent által ki-
nevezett biztosításügyi bizottság-
nak figyelmébe. 45, 46.
- Szaniszló János: Nehéz idők! 12.
- Tóth Kálmán: Református véreink Prágában. 13.
- Vajthó Lajos: Válasz a „Slovenské Kálvinské
Hlasy“-nak. 26.
- Vágó Ede: Helvetia és a hivatalos Egyház. 2.
- Végh Kálmán: Néhány szó a közalapi járulékok
rendezésének kérdéséhez. 48.
- : Ami nekünk is szól. 6.
- : A Helvetia Jóléti Egyesület. 20.
- : A régi özvegyek nyugdíjügye. 35.
- : A lelkipásztor lelki élete. 45.
- : Foglalkozhat-e a lelkipásztor gazdasági prob-
lémákkal? 49.

IX. Irodalom.

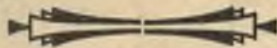
- Csomár Zoltán: Csendes órák 5.
- Dobos K.: Vezetők könyve. 2.
- Kilburn—Tárnok: Az ígehirdető és munkája. 7.

- Szám.
- Kövy Árpád: „Vigyázzatok és Imádkozzatok.“ 8.
- Dr. Makkai Sándor: Magyar nevelés, magyar
műveltség. 45.
- Ravasz László dr.: „Hit és engedelmesség.“ 28.
sj.: A ref. énekeskönyv harmadik kiadása. 27.
- Sz. B.: Farmtól a székesegyházig. 4.
- Szabó Béla: Boldog rabság. 7.
- Sz. L.: Tásкасok és Böröndösök. 40.
- Van Senden—Lampérth: A Heidelbergi Káté
tanítása. 51.
- Victor Gabriella: Engedjétek hozzám jönni a
gyermekeket. 5.
- Zs. L.: Gyász emléklapok. 33.
- : Megjelent a Ref. Ker. Leszakító Naptár. 3.
- : Viharsarok. 41.

X. Hírek minden számban.

XI. Hivatalos közlemények minden számban.

XII. Hirdetések minden számban.

Leírás a 18, 21, 35

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak : Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona</p> <p>Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő : Dr. MAGDA SÁNDOR.</p> <p>Felelős szerkesztő : ZSEMLYE LAJOS.</p> <p>Főmunkatárs : KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség : Ref. lelkész i hivatal Hetén - Hetény okr. Stará Ľala</p> <p>Kiadóhivatal : Ref. lelkész i hivatal Rožňava - Rozsnyó</p>
--	--	--

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

A jövő útja.

Ilyenkor év elején a jövő felé tekintünk. Kérdések támadnak a szívünkben: melyik út az, amelyiken járni fogok? Mit hoz reám a jövő? Mi lesz több az életben: fájdalom, vagy öröm? Milyen lesz ez évben az Istenhez való kapcsolatom? Tudom-e szolgálni Őt? Lelkileg közelebb megyek-e Hozzá, vagy távolodom Tőle? Esztendő elején kérdések támadnak a lelkünkben, amelyekre nem tudunk felelni. Nagyon jó ez, hogy Isten ilyen kérdések elé állít bennünket, mert megtanulunk megalázódni, megtanuljuk megismerni magunk, milyen kicsinyek, jelentéktelenek és semmik vagyunk. Minden az Ő kezében van: örömünk, szenvedésünk, jövőnk s életünk. Mert az Ő kezében van, a legjobb helyen van. Ő nagy, hatalmas, szent és örökkévaló.

Emberi életek, nemzedékek egymásután eltűnnek, de Ő megmarad. Az Ő országának terjedni kell. Itt kapcsolódik bele Isten munkájába a mi életünk, mert Ő emberi életeken keresztül dolgozik. Az egyiket elszólitja, a másikat munkába állítja. Az anyaszentegyház munkájában megállásnak helye nincs, annak mindig dolgozni kell, hívni a lelkeket az Istenhez, terjeszteni e világon Krisztus királyságát. Református egyházunknak egyik eszköze, amellyel meg akar felelni Istentől elébe tűzött hivatásának: az írott szó, a betű, az ujság. Modern korunkban minden szellemi és lelki irányzat fel-

használja a betűt, hogy legyen az hódító katonája, amelyre reá bizza a maga üzenetét, gondolatait, tanácsát, utbaigazításait. Anyaszentegyházunk ilyen irányító, vezető munkáját végezte hosszú esztendőkön át a Református Egyház és Iskola című lapján.

Boldogult emlékü, mindenkitől becsült és szeretett Szőke István rozsnyói lelkésztestvérünk elhunytja után a konventi elnökség engem bizott meg ideiglenesen a lap szerkesztésével addig, míg a tavasszal összeülő konvent. gyűlés e tárgyban véglegesen dönthet. Ez időpontig nagyon kevés idő áll a rendelkezésemre, úgyhogy ez időre programot adni céltalan. Néhány vonásban engedtessek meg mégis, hogy az alatt a rövid idő alatt a lap szerkesztésében követendő irányelveket vázolhassam.

A rendelkezésemre álló néhány hónap alatt is boldog lennék, ha szolgálhatnám református egyházunk lelki megújulásának ügyét. A leközlésre kerülő cikkeknel az eddigi irányuakon kívül szívesen venném azokat is, melyek a misszionáló, hódító, lelkeket mentő, Istentől elébe tűzött hivatásának tudatára ébredt egyház problémáit tárgyalják meg és azokra keresnek feleletet. Szeretném szolgálni a határozottan református szellemű, egyházas irányu belmisszió ügyét. Egyes rovatait a lapnak szívesen rendelkezésére bocsátanám olyan közlemények leközlésére, amelyek a különböző gyülekezeti munkaágak

elméletével és gyakorlatával foglalkoznak. Mint falusi gyakorló lelkésznek a szívemhez nagyon közel van: az ifjuság kérdése. Gyülekezetemben esztendőök óta végzek köztük bibliaköri munkát, világosan látom a munka nehézségeit és problémáit, de világosan tudatában vagyok a munka óriási fontosságának és egyházunk jövőjére kiható rendkívüli jelentőségének is. Igen szívesen helyet adnék a lap hasábjain oly irányú közleményeknek, melyeknek hatása alatt gyülekezeteink nagyobb részében megindulna a köztük való munka.

Nagyon szeretném figyelemmel kísérni az idegen környezetben a sokszor református keresztyén szellemmel ellentétes hatásokat kitett főiskolás református ifjuságunk ügyét is. Készséggel bocsájtanám rendelkezésére a lap hasábjait az ő nagy kérdéseik megtárgyalására.

Nagyon természetes, hogy hűségesen figyelemmel őhajtanám kísérni református egyházunk életének minden megnyilvánulását, készségesen helyet adok közleményeknek és híreknek, amelyek egyházunk életével kapcsolatban vannak, amelyek arról tesznek bizonyosságot, hogy református egyházunk él, dolgozik, hogy Isten országa épülhessen a szivekben.

Kérem a lap régebbi munkatársait, hogy a rendelkezésemre álló rövid, néhány hónap alatt ne vonják meg támogatásukat, szeretetüket a laptól, ne a személyt nézzék, hanem a célt, amit a lap szolgálni akar. Kérek, keressék, várok új munkatársakat is, hogy együtt szolgálhassuk szeretett anyaszentegyházunk, lelki édesanyánk ügyét és jövőjét.

A jövő Isten kezében van. Mi csak egyet tehetünk: hűséggel szolgáljuk Őt!

Zsemlye Lajos.

Világnézetek harca.

Itteni napilapjaink is megemlékeztek róla, hogy a református diákok Soli Deo Gloria Szövetségének tizenöt éves fennállása alkalmából nagy ünnepséget rendeztek, melyen Dr. Ravasz László püspök megnyitó beszédjében említést tett arról a nagy világnézeti harcról, amely a világot ma két élesen egymással szemben álló táborra osztja. Beszédében a többek között ezeket mondta: El fog következni egy olyan korszak, amikor az dönti el az egyesek, nemzetek és nemzedékek sorsát, hogy Krisztus mellé állanak-e, vagy szembefordulnak vele.

Ha látó szemmel nézzük a körülöttünk lévő világot, rögtön észrevesszük azt a nagy világnézeti ellentétet, amely ma az élet minden megnyilvánulásában érezteti hatását. Soha az ideológiai viták olyan élesek nem voltak, soha a mindennapi élet kérdéseibe annyira bele nem játszottak az életszemlélet s életfelfogás kérdései, mint ma. Hatalmas tömegek e szerint csoportosulnak, egy tőlünk távoli országban ez osztja két engesztelhetetlen gyűlötségben égő pártra egy nép fiait s hónapok óta ezért ölik s pusztítják egymást s közben tönkre tesznek mérhetetlen értékeket, áldoznak fel drága emberi életeteket. Egy nép fiai mint két külön világ állanak egymással szemben.

Mert semmi sem formálja és alakítja úgy az életet, mint a világnézet. Aszerint, hogy ki milyen világnézetet vall, úgy rendez be az életét. Ezért központi jelentőségű tény az emberi életben a világszemlélet. Tulajdonképpen az embernek az Istenhez való viszonya határozza

meg az egész életét. Amilyen kapcsolatban az Istennel áll, aszerint lesz más és más önmagáról, az élete hivatásáról és rendeltetéséről vallott felfogása és más, ahogyan leéli az életét és berendezi azt. Istenhez való viszonya határozza meg az embertársaihoz való kapcsolatát is. Más, hogyan tekint a hitetlen ember az embertársára és más, hogyan a vallásos világnézet alapján áll.

A református keresztyénség alaptétele, hogy Isten a legelső Ur, életünk teremtője és törvényadója. A református ember e szerint tehát így gondolkodik: mert van Isten és van sirontuli élet, van felelősség és számadásravonás. A földi életet tehát az evangélium tanítása szerint kell berendezni. Mérhetetlen érték az emberi élet, mert Isten gondolatainak hordozója. Minden emberi élet egyformán drága, mert Krisztus meghalt értünk a golgothai kereszten. Az értékünk abban van, hogy lelkünk van. S annál értékesebb az életünk, minél inkább Isten szolgálatába állítjuk azt. Szép a világ, mert Isten országának itt kell megvalósulnia. Fontos a világ berendezése, mert annak olyannak kell lennie, hogy az ember Istentől elébe tűzött magas hivatásának megiehellhessen. Minden embertársunk testvérünk, mert egy mennyei Atyánk van az égben. Isten iránti szeretetünket az embertársaink iránti szeretettel kell megmutatni. Ha Ő szeretett minket, mennyivel inkább kell nekünk szeretni egymást. Tehát Isten ad értéket a földi életünknek, Ő érte kell szeretni a világot és testvér-

nek tekinteni az embertársakat. A református ember számára az életet teljesen az Istenhez való viszonya határozza meg.

Természetesen a hitetlen ember számára is. Ha nincs Isten, nincs sirontuli élet. Ha nincs sirontuli élet, nincs itélet és számadásravonás, akkor csak a földi élet van. Ez minden. Ez a legdrágább érték. A sirral bevégeződik minden, utána jön a nagy semmi. Minden figyelmet tehát a földi életre kell fordítani. Itt kell jól elhelyezkedni, minden erőnket és képességünket kifejtteni. Ha nincs felettünk más törvényhozó, csak az emberi akarat, akkor úgy rendezzük be az életet, ahogyan akarjuk. Fontos, hogy a társadalom éppen akkor uralkodó törvényeivel és szokásaival ellentétbe ne jöjjünk. A földi életnek nincs tehát magasabb célja és rendeltetése. Így lesz az élet célja: jól élni, könnyen élni, kellemesen élni, szépen berendezni az életet. Életelv: jó az, ami hasznos élvezetet nyújt, élj a mának, sietve kell élni, habzsolni az élet örömeit, mert rövid az élet, gyorsan továtúnik. Figyeljük csak meg, a hitetlen korokban mindig hallatlanul kifejlődik az emberekben a szórakozás vágya. A földi életnek értéket az öröm ad. Annál értékesebb az élet, minél több öröm van benne. Mert Isten nem hatalom többé, szinte démonikus hatalmat nyer a hitetlen ember felett a pénz. Ezért él, ez néki a legkedvesebb. Ezért mindent feláldoz. Földi életnek célja: minél több pénz, hogy annál több örömet vásárolhasson magának. A hi-

tetlen ember életének meghatározója tehát a vér és az arany. Azért töri magát, hogy pénzt szerezzen s azért szerzett pénzt, hogy minél több része lehessen a gyönyörökben. A hitetlen ember élete azért ég magasan lángolva az örömmök lángjában. Mert nincs örök törvényadó, számára nem léteznek erkölcsi törvények. Az ember a saját belátása szerint alakítja az életének törvényeit. A hitetlen korok erkölcsileg mindig lesülyedt korok. Nem léteznek örökérvényű erkölcsi törvények, az ember úgy él, ahogyan éppen akar. Ha nincs Isten, nincs értelme a jósnak, az önfeláldozásnak, a szeretetnek. A hitetlen ember éppen ezért határtalanul önző és uralkodni vágyó. Az emberek ugyanis hálátlanok, nem érdemes segíteni rajtuk s nem érdemesek arra, hogy szeressük őket. Így lesz az ember célja: ön maga.

A hitelenség tönkre teszi az egyéni életet, lesüllyeszti az élet posványos mocsarába, elfelejteti az emberrel magasabb származását és magasabb rendeltetését. Alig fog különbözni valamilyen a többi teremtményektől, legfeljebb abban, hogy két lábon jár. Es milyen lesz az a társadalom, ahol a hitelenségen épül fel az egyes emberek élete? Romlás, pusztulás, lelki halál.

Bizony nagy igaza volt Ravasz Lászlónak, amikor azt mondta, hogy az dönti el egyesek, nemzetek és nemzedékek sorsát, hogy Krisztus mellé állanak-e, vagy szembe fordulnak Vele.

Zsemlye Lajos.

Tanügyi jelentés.

a szlovenszkói és kárpátaljai református egyetemes egyház iskoláinak működéséről és állapotáról az 1934—35. iskolai évben.

(Előterjesztett az egyetemes konvent 1936. okt. 15-iki ülésén.)

Ha visszatekintünk az elmúlt esztendőkre és próbáljuk megállapítani, hogy mely kérdések foglalkoztatták leginkább egyetemes egyházunkat, illetve hogy egyházi közvéleményünk milyen ügyek iránt tanusította a legnagyobb érdeklődést, minden elfogultság nélkül megállapíthatjuk, hogy egyházi fórumaink asztalánál iskoláink ügye foglalta el majdnem a legfontosabb helyet és egyházi közvéleményünk nemcsak érdeklődéssel, hanem féltő gondnal és nagy áldozatkésséggel sietett anyaszentegyházunknak iskoláiban rejtett kincsét megmennteni, megerősíteni és fejleszteni. A közönységet, kételkedést és sötét pesszimizmust a bizalom és a hit váltotta fel. Az Istenbe vetett hitünk megerősödött a szorongatások napjaiban s ez visszaadta önbizalmunkat, megkészserezte erőnket, akaratunkat. Ennek köszönhető, hogy ma már nem sok helyen kell hangoztatni azt a nagy igazságot, hogy az Isten ítélőszéke előtt nemcsak magunkért, a magunk személyeért, kell felelnünk, hanem mind-

azokért, akiket az Ur reánk bízott, elsősorban tehát gyermekeinkért is! *A gyermek az Istené! Egyik legnagyobb emberi kötelesség tehát a gyermeket megtartani az Istennek!* A mi iskoláink ezt a nagy feladatot kívánják elvégezni. Öröm és jóleső érzés foghatja el tehát lelkünket, ha azt látjuk, hogy hIVEINK szIVÉBEN nemcsak szeretet él iskoláink iránt, hanem ott lobog bennük az áldozatkésség lángja is.

A kerületi jelentések, melyek az egyetemes tanügyi jelentések alapját képezik, mind erről ez örvendetes tényről számolnak be és elsősorban az iskoláinkhoz való ragaszkodás és az értük való áldozatkésség megerősödését állapítják meg. Mint ennek legfényesebb tanubizonyosságát, örömmel és meglelégedéssel állítják oda, a hIVEINK szeretetéből és áldozatkésségéből felállított és megnyitott ref. tanítóképző-intézetünket, amelyet nemcsak örömmel üdvözölnek, hanem a legnagyobb bizalommal és reménységgel tekintenek működése elé. A ref. tanítóképző-intézet fontosságát és szükség-

ségét eddig sem kellett nagyon hangsúlyozni, de most, hogy megteremtődött, határozott mértékben és egyértelműen állapítja meg minden egyházi hatóságunk és a nagy közvélemény is azt, hogy mily rendkívüli jelentőséggel bír egyházi életünkre nézve a ref. tanítóképző-intézet felállítása és megnyitása. És e jelentőséget nem pusztán a tanítóhiány megszüntetésével indokolják, — amely pedig még most is fennáll, mert például a beregi egyházmegyében 13 tanítói állás van üresedésben s ezek közül csak 7 volt állami kiegészítő tanítóval betöltve — hanem kivált azzal, hogy *gyülekezeteink feltétlen hitbuzgó, vallásos és egyházas érzelmű tanítókra akarják bízni gyermekeik nevelését.*

Az iskolák iránti fokozott érdeklődés és áldozathozatal egyenes következménye, hogy úgy az egyházi hatóságaink, mint hiveink közvéleménye mind jobban sürgette iskoláink jogviszonyainak tisztázását és rendezését. Az államfordulat óta iskoláink szinte a levegőben lógtak, mert senki nem tudta, mi jogunk van, illetve nincs iskoláinkhoz; érvényesek-e még a régi szabályrendeleteink, vagy sem és semmi újabb utasítás, direktiva nem állott rendelkezésre az alsóbbfoku iskolai hatóságainknak, amely szerint jogaikat, illetve kötelességeiket gyakorolhatták volna. A tespedésnek, közömbösségnek részben ez is volt az egyik oka, viszont részint ebből keletkeztek azok a bajok és károk, amelyek iskoláinkat nem egy helyen érték. Egyetemes konventünk egy égetően fontos hiányt pótolta tehát, amikor legutóbbi gyűlésén kiadta iskoláink rendtartását, szabályrendeletét, amely most már teljes normája lehet iskoláink munkásságának és pontos mértéke mindazon jogoknak és kötelességeknek, amelyekkel egyházi iskolai hatóságainknak élniök lehet, de sőt kötelességük is.

Az egyetemes iskolai rendtartásunk életbeléptetéséről és gyakorlati alkalmazásáról a kerületi jelentések még nem számolnak be, de biztosan reméljük, hogy annak jó hatása hamarosan jelentkezni fog. Reltetlen szükséges azonban, hogy annak keresztülvitelén a leglelkismeretesebben munkálkodjon minden egyházi hatóságunk és mindenki, akinek csak iskoláink ügyéhez hozzászólása van, de legfőképpen a mi iskoláink vezetői és munkásai: a mi tanítóink. Az iskolai szellem, rend és joggyakorlás csak akkor fejlődhetik ki és működhetnek áldásosan, ha az egyéni tájékozatlanság, próbálkozás, önkényeskedés, kényelemszeretet, nemtörődömség, stb. helyébe odalép a biztonság, a józanság, a jószándék, kötelességszeretet, a pontosság, rend, hivatásszeretet stb., amelynek feltételeit mind-mind az iskolai rendtartás nyújtja. Reméljük, hogy egyházkerületeink legközelebbi jelentéseiben már hirt kapunk egyetemes iskolai rendtartásunk életbeléptetéséről, végrehajtásáról, sőt az ennek nyomában jelent-

kező kedvező hatásokról is.

Iskolai rendtartásunk pontos és lelkiismeretes keresztülvitele egyszeriben megszüntetett egy egész sereg problémát, amelyek például a mostani kerületi jelentésekben is nagy helyet foglalnak el. Nem lehet kétséges például többé az, hogy minden iskolánk falán ott kell lenni a Kálvin képének s az iskola asztalán pedig egy teljes bibliának; valamint az sem, hogy minden tanítási napot az imádkozás és éneklés mellett bibliaolvasással kell kezdeni. A rendtartás ezt mind előírja, valamint arról is intézkedik, hogy milyen tankönyveket és taneszközöket kell használni a mi iskoláinkban, tehát felesleges lesz az a kérelem, amit egyik kerületi jelentésben olvashatunk, hogy teremtünk már végre rendet tankönyveink használatában s ne legyen egyes személyek, vagy iskolák tetszésének, illetve szeszélyének kitéve, hogy itt-ott milyen tankönyveket használjanak. *A magyartannyelvű iskoláinkban a magyarnyelv jogainak nemcsak a tanítás és nevelés munkájában, hanem az iskolaigazgatásban is százzszázalékban kell érvényesülnie,* amit a rendtartás a legtüzetesebben és körülmenyesen meghatároz s ha ezt mindenütt egységesen keresztülvizsik, egyszeriben meg fognak szünni azok az állandó nyelvi sérelmek, amelyek előidézésében talán legtöbbször mi magunk is hibásak vagyunk. Az iskoláink fellett való rendelkezési jogainkkal, melyeket az iskolai rendtartásunk előír, alig élünk néhánéha, pedig ha azokat pontosan és rendszeresen gyakorolnánk, egyszeriben megváltozna iskoláinknak nemcsak helyzete, hanem különösképen szelleme és értéke. Nem idegen erők veszik el tőlünk iskoláinkat, hanem inkább mi magunk távolítjuk el az iskoláinkat magunktól azért, hogy nem élünk, vagy nem akarunk élni jogainkkal, mert azok bizony néha teherrel, kötelezettséggel is járnak. Deák Ferencz híres mondása, hogy: jogállamban csak azt a jogunkat veszíthetjük el, amiről önként lemondunk, — bizony könnyen beteljesedhetik rajtunk iskoláinkkal kapcsolatban, ha idejében össze nem szedjük magunkat és új iskolai rendtartásunk nyomán rá nem lépünk a joggyakorlás és a kötelességteljesítés pontos és maradéktalan megvalósítására.

Amily örömmel emlékeznek meg a kerületi jelentések az új iskolai rendtartás kiadásáról, annál fájdalmasabban panaszoznak, hogy iskoláinkban a tanítás munkája még mindig nem a mi általunk összeállított és kiadott tanterv alapján folyik. És majdnem, hogy szemrehányás nem ér bennünket a tanterv ki nem adása miatt, mert a tiszáninenni jelentés például azt mondja, hogy ha elkészítettük volna a mi külön tantervünket, a minisztérium egész biztosan jóváhagyta volna, épp úgy mint a „Szeretet” olvasókönyveket is jóváhagyta és

engedélyezte. Nem vehetjük rossz néven ezt a panaszt. Az ügy tudniillik olyan régi, hogy bátran el is felejtkezhetett róla bárki is. Az egyetemes konventet ugyanis semmiféle vád nem érheti a tekintetben, hogy nem akart volna iskoláink részére önálló tantervet kiadni. Már majdnem tíz éve, hogy ez a tanterv elkészült és az iskolai minisztériumhoz beküldetett, csak az a baj, hogy a további sorsa felől egyáltalában semmit sem tudunk. Az az egy biztos, hogy a tanterv még mindig a minisztériumban van és hogy arra a minisztérium még eddig semmiféle érdemleges választ nem adott. Nincsen olyan gyűlése konventünknek, amely el ne határozná a tantervünknek a minisztériumnál való kísüregtetését, de hogy ezt miért nem sikerült eddig, azt nem tudhatjuk. Minden esetre kell tennünk valamit s ha az eddigi módok nem voltak célravezetők, más utat és módot kell keresnünk arra nézve, hogy ez a fontos iskolai ügyünk ne heverjen a hivatalok asztalán a végtelenségig, hanem végre valahára adjon legalább választ az iskolai minisztérium a benyújtott tantervünkre és vagy engedélyezze bevezetését, vagy mondja meg kifogásait, hogy mi teljesíthessük azokat, illetve élhessünk a megfelelő törvényes jogorvoslattal.

Hiveink iskoláink iránt való szeretete és ragaszkodása az anyagi és fenntartási terhek viselésében nyer legméltóbb kifejezést. Örömmel kell megállapítanunk, hogy az elmúlt tanévben iskolai állományunkat hiánytalanul megtartottuk, dacára az állandóan szaporodó anyagi gondoknak és az egy cseppet sem enyhülő gazdasági válságnak. Sőt egyes gyülekezeteink új iskolai beruházásokkal szinte anyagi erejüket meghaladó áldozatokat is hoztak; a kárpátaljai gyülekezeteink pedig még mindig hősiesen küzdenek a nagy igazságtalanság elviselésében, amelyet számukra a tanítói helyi javadalom 4908 Kő-ás minimuma jelent. Óriási jelentőségű volna, ha sikerülne felszabadítani kárpátaljai hiveinket e súlyos teher alól s bár eddig minden fáradozás hiábavalónak bizonyult, nem térhetünk az ügy felett napirendre, hanem továbbra is zörgetnünk kell az illetékesek ajtaján. A tiszáninneri egyházkerület egyik gyülekezetében (Jesztreb, Izsép, Zeherje, Pokorág, Bakti) vannak zavarok az iskolafenntartás körül, ezek megszüntetése érdekében azonban az illetékes tiszáninneri egyházkerület a lépéseket már megtette.

Iskoláink munkájáról és szellemi nivójáról a kerületi jelentések elismerőleg nyilatkoznak. Általánosságban kiválónak mondják tanítósgunk munkáját s különösen kiemelik az idősebb tanítói generáció példás buzgalmát, amely nemcsak az iskolai munkában, hanem a gyülekezeti életben is hathatósan tevékenykedik. Dicsérőleg kell megemlékezni itt a barsi egyházmegye tanítósgáról külön is, mivel Léván egy

minden tekintetben nagyszerű és tanulságos tanügyi kiállítást mutatott be az egyházmegye összes iskoláinak részvételével; de elismerőleg kell nyilatkoznunk a gömői egyházmegye tanítósgáról is azon nemes és önzetlen tevékenységükért, hogy az iskolák legnagyobb részében a női kézimunkát és háztartástani tanítók és lelkészek családjának nőtagjai tanították teljesen díjtalanul.

Tanítóhiány nagyobb mértékben csak a beregi egyházmegyében mutatkozott, ahol 13 iskolánkban nem volt betöltve a tanítói állás s ezek közül csak 7 helyen volt állami kiegészítő tanító, míg 6 tanítói állás egész éven át betöltetlen maradt. A tanítás munkájában akadályok és zavarok azért sehol sem mutatkoztak, mindössze a tiszáninneri kerület a változó tanítási rend ellen kíván fellépni, mivel ennek a tanítási rendnek a tanulás eredményére való káros hatását észlelték. Ennél azonban sokkal veszedelmesebb az ugyancsak a tiszáninneri kerületből érkező azon jelentés, hogy az annyira eltiltott iskolai kooperációk, különösen az alsó- és felsőzempléni egyházmegyékben még mindig vígan folynak, dacára a kerületi és a konventi határozatoknak. Nem szükséges részletezni, hogy mily óriási veszedelmet rejt magában az ilyen iskolai kooperáció, ezért teljesen indokolt lesz, ha egyetemes konventünk a legszigorúbb eszközökkel fog fellépni ezen baj megszüntetésének érdekében.

Iskoláink látogatottsága általában kielégítő volt, bár egyes helyeken mindjobban elharapózik azon rossz és veszedelmes jelenség, hogy református gyermekeink nem a mi saját református iskoláinkat látogatják, sőt ami még rosszabb, hogy magyarnyelvű gyermekeink nemcsak hogy nem ref. iskolába járnak, hanem a nem magyarnyelvű népiskolákat látogatják. Ezen veszedelem kivált a kárpátaljai egyházkerületben kezd nagymértékben fellépni, ahol a ref. tanköteles gyermekeink számának csupán 33%-a jár ref. népiskolákba, 66%-a pedig nem ref. iskolákat látogat. Tavaly még a ref. iskolákba járók száma 42%-ot tett ki, azelőtt pedig 45%-ot, tehát határozottan megállapítható, hogy egy hatalmas lejtőre került a kárpátaljai iskoláink látogatottsága s ha idejében orvoslást nem találunk, Kárpátalján kicsuszik majd a talaj iskoláink lába alól. Kárpátalja pedig óriási terhet visel és áldozatokat hoz iskoláiért, de éppen ezért mindent meg kell tennie is, hogy ezek az áldozatok ne legyenek hiábavalók, hanem a nagy áldozatok árán fenntartott iskoláinkat látogassák is a mi gyermekeink és ne menjenek el más iskolákba. Ugyancsak ilyen szomorú jelenség az, hogy évről-évre nő azon ref. gyermekeink száma, akik magyar anyanyelvük dacára nem magyar tannyelvű népiskolákat látogatnak. Talán fe-

lesleges ismételni, hogy ez mily meggondolatlanság, könnyelműség, sőt egyenesen bűn a szülők részéről, mert így egyenesen elvesztik gyermekeiket a magyar kultúra, a magyar bölcső számára; de ezen cselekedet bűn és veszedelem egyházunkra nézve is, mert a magyar kultúra elvesztését követi majd az egyházunktól való elszakadás.

(Folyt. köv.)

Gyülekezeti munka.

E rovatban szeretnénk sorra venni a különböző gyülekezeti munkákat: a vasárnapi iskolát, a leány- s ifjusági munkát, a felnőttek közt folytatandó mindennemű evangélizációs munkát. Szeretnénk azoknak elméletét adni, de ugyanakkor itt megtárgyalni minden ezzel szorosán összefüggő gyakorlati kérdést is. E rovat munkatársaiul igen szeretnénk megnyerni minden lelkipásztortestvért, aki ilyen irányú munkát gyülekezetében végez. De, hogy az érdeklődést e kérdések iránt felkeltsük, óhajtanánk először is e munkát végző lelkipásztoraink bizonyágtételét meghallgatni a felől: látták-e és milyen hatását, hasznát látták az egyes munkaágak végzésének a gyülekezetükben? Szeretettel felkérünk tehát e helyről is mindenkit, hogy e tárgyakkal kapcsolatos gondolatait és észrevételeit, problémáit küldje be a lap számára, hisszük, hogy azok a problémák közös kérdéseink, azok mikénti megoldási módja másokat is fog érdekelni. Idői sorrendben először vegyük a vasárnapi iskolai munkát. E munka nagy fontosságának kihangsúlyozása végett, fokozottabb érdeklődés ébresztése végett, leközlünk nyilatkozatokat arról:

Mi hasznát látom gyülekezetemben a vasárnapi iskolának?

E sorok írója már több esztendő óta foglalkozik a vasárnapi iskolával. Annak észrevehető eredményeiről a következőkben számol be: Istentől gazdagon megáldott s gyülekezet jövője szempontjából nagy horderejű munka a vasárnapi iskola azért, mert 1. a gyermek megismeri a Bibliát. Megtanulja azt kezelni. Járatos lesz benne. Megszereti azt. Megszokja, hogy református ember: Bibliát naponként olvasó ember. Az aranymondások révén igen sok részt kívülről is megtanul belőle. Megszokja odahaza a lelki élet szempontjából multhatatlanul szükséges „Csendes óra” tartását. 2. Megtanul saját szavaival kívülről imádkozni. Imádsága nem könyvből betanult imák értelem nélküli elmondása lesz, hanem amit a saját lelke érez és a saját szive diktál. Felnőtt korában is életszükséglet lesz az imádkozás, ha megszokja és ha elkezdi lelki életet élni. 3. A gyermek reá nevelődik a rendszeres templomba járásra. Va-

sárnapi iskolában számon vesszük tőle, miért megy oda, mit hallott ott? Ha megszereti az Isten Igéjét, Isten háza is kedves lesz előtte. Nem unatkozik ott, mert a lelke megszokja a komoly dolgokkal való foglalkozást és kívánja azt. Könnyebben megérti a prédikációt is, mert a nyolc éven át látogatott vasárnapi iskola bevezeti őt a Szentírás világába. 4. Megtanulja, hogy a hallott dolgokat hogyan viheti át a saját életébe. A keresztyénség nem csak szó lesz nála, hanem élet. Megtanulja, milyen a református élet? Hogyan kell megmutatni azt, hogy ő református keresztyén? 5. A vasárnapi iskolásoknak csodálatos hatásuk van még a szülei életére is. Ha a szülő olvassa a kis gyermekének ajándékba kapott aranymondásos bibliajelzőjét, ha látja otthon a gyermekét naponként Bibliát olvasni, az ő figyelme is reá irányozódik a rég ellefejtett s nem olvasott Bibliára. Sok család kezdte már meg a naponkénti bibliaolvasást úgy, hogy a kis gyermekük megkedveltette velük. A szülő és a gyermek kölcsönösen nevelik egymást. Sokszor előfordul, hogy a kis vasárnapi iskolás gyermek elhozza a templomba, elhívja a bibliaórára, a vallásos estélyre az Isten házatól régen elszokott szülőket. 6. A gyermek megtanulja az adakozást. Árvaház részére küldött filléreként át megszokja az áldozathozatal fontosságát. 7. A gyermek így kapcsolódik be a gyülekezeti életbe, mert természetesen tovább megy azután a nyolc évet végzett vasárnapi iskolás fiú és leány a leánykörbe és az ifjusági körbe. Ha megszokta a vasárnapi iskolás korában a csoportvezetővel való együtt imádkozást, a Bibliával való állandó foglalkozást, serdülő s ifjú korában nem lesz az neki idegen, hogy a lelkipásztorával együtt imádkozik s nem fogja szégyenlenni, hogy legény létére olvassa a Bibliát. Az ifjusági körbe való átlépés minden zökkenő nélkül megy. 8. A gyermekeken keresztül még van a lelkipásztornak a kapcsolata a gyülekezettel, mindenről tud, ami a gyülekezetben történik, hiszen a kis gyermekek ugyanis elmondanak mindent, hol van beteg, akit meg kell látogatni stb. A gyermekeket személyes élő kapocs fűzi a lelkipásztorhoz. A magam gyülekezetében ilyen hatásait láttam évek során át tartott vasárnapi iskoláimnak, érdeklődéssel várom más lelkipásztortestvérek bizonyágtételét.

Zs. L.

FIGYELŐ.

A lelkipásztori palást méltósága.

Ismeretes dolog, hogy Baltazár Dezső elhunytával az ORIE elnökéül Ravasz László dr. püspököt választották meg Elnöki székfoglaló beszédében többek között ezeket mondta:

„Az én pályám felérkezett a tetőpontjára, ahonnan emberileg csak lefelé lehet lépni. Engem ebben a nemzedékben érdememen felül, a magyar közélet és a magyar szellemi élet minden kitüntetésével elhalmozolt, amit egy embernek csak adni lehet. Eddig sem vártam, ezentul pedig nem is várhatnék semmit ettől a világtól. Mindezeket hordozom is alázatosan, tudván azt, hogy érdememen felül becsültek meg. De van egy dízsem, van egy kitüntetésem, amelyik mindezekhez nem hasonlít, ezt az élő Isten adta nékem, amikor reám tenni engedte a magyar református lelkipásztorok palástját. Valahányszor vállamra teszem, mindig érzem azt a roppant felelősséget és roppant áhándékat, amivel az isteni kegyelem engem megtisztelt, amikor megengedte, hogy hordozhassam ezt a palástot. Ez a palást elválaszt a világtól, halvány, vékony kis szövetével nagy választó falat kell, hogy építsen köztem és e mulandó, e romlandó világ között. Ez a palást beállít engem a világba egy küldetéssel és egy szolgálattal. Ez a palást arra való, hogy eltakarjam vele a kicsinyeknek, a szegényeknek, a siróknak és elhagyottaknak fáradt homlokát és ez a palást furcsa isteni paizs, minden golyót és minden nyilat reám irányít, hogy megvédessenek azok, akik reám vannak bízva. Ez a palást harcban minél tépettebb, annál dicsőségesebb. Ennek a palásznak mindig tisztának kell maradnia. Tőlem csak az kívántatik, hogy hordozzam és tisztán adjam át más nemzedéknek és tisztán borítsák reám, amikor a koporsóban fekszem. Ez a palást teremt köztünk eltéphetetlen sorsközösséget“.

H I R E K:

Lapunk munkatársainak és olvasóinak Istentől megáldott boldog újévet kívánunk.

— Husvétra megjelenik az Énekeskönyv III.-ik kiadása. Az Egyetemes Konvent által küldött bizottság pályázatot hirdetett az énekeskönyv III.-ik kiadásának előállítására. A beadott pályázatok közül a bizottság legmegfelelőbbnek találta a párkányi Gondos cég ajánlatát s ezt bizta meg úgy a nyomdai, mint a könyvkötészeti munka kivitelezésével. A cég köteles a szerződés szerint husvétra 5000 drb. énekeskönyvet szállítani, a többi 15000 drb.-ot szintén meghatározott terminusokra. A bizottság ezuttal csak u. n. kizárólag énekeskönyveket nyomtat és pedig vászon, valamint bőrkötésben. Ugy a papír, mint a kötés tekintetében messze felül fogják mulni úgy az első, mint a második kiadású példányokat; áruk viszont lényegesen olcsóbb lesz.

— Szőke István emlékfüzet. A gömői ref. egyházmegye lelkész testülete „Emlékfüzetet“ óhajt

kiadni Szőke István emlékére. Fölkérem azért azokat a lelkész és világi testvéreimet, akik vele szorosabb barátságban voltak s kegyeletüket rövid emléksorokban óhajtják kifejezni, hogy azt 1937 január végéig juttassák el a runyai—rumincei u. p. Tornafa ref. lelkészi hivatalhoz.

Az emlék-füzet tiszta jövedelme Szőke István árvái javára fog fordíttatni.

Lenkey Lajos
egyhm. főjegyző.

— Januári konferencia. A Kálvin János Társaság 1937. január 12—13 napjain, kedden és szerdán, a budapesti theologia dísztermében (IX. Ráday-u. 28. sz. II. emelet) országos konferenciát rendez. A konferencia tárgya: Miért hívják téged keresztyénnek? Az egyetemes papság jelentősége a református egyház életében. Kedden, január 12.-én Bibliát magyaráz: Dr. Szabolcska László. Előadást tartanak: Pap Ferenc: „Az egyetemes papság történeti kialakulása“, Dr. Sebestyén Jenő: „Az egyetemes papság lényege“, Dr. Csekey Sándor: „A keresztyén ember prófétai tiszte“ címmel. Bibliát magyaráz: Farkas István. Január 13-án. szerdán: Bibliát magyaráz: Tóth Lajos, előadást tartanak: Dr. Buday Gergely: „A keresztyén ember papi tiszte“, Bogdán Gyula: „A keresztyén ember királyi tiszte“, Dr. Ravasz László: „Téged pedig miért hívják keresztyénnek?“ címmel. Bibliát magyaráz: Dr. Hetessy Kálmán.

Jelentkezni lehet legkésőbb 1937. január 7-ig. Részvételi díj: egy pengő, akik 33%-os vasuti kedvezményre igényt tartanak, azoknak két pengő. A vasuti jegykedvezmény január 10-től január 15 esti 12 óráig érvényes. Külön kérésre mérsékelt áron szállásról is gondoskodnak. A konferencián való részvétel bejelentendő: Dr. Sipos István theol. m. tanárnál, IX. Ráday-u. 28.

— Molnár Mária megérkezett Mánus szigetére. A Liebencellbe küldött s onnan továbbított távirati híradás szerint Molnár Mária szerencsésen megérkezett munkahelyére.

— Baltazár Dezső emléktábláját leplezték a Maklary Károly felszentelésével kapcsolatos ünnepélttyel egy időben. Az emléktáblát a Baltazár amerikai alapítvány tulajdonát képező ház falába helyezték el.

— Angliában mozi istentiszteletek tartását vették tervbe. Ilyenkor a mozikban vallásos darabokat játszanak, amelyeket énekkel, imádsággal és ígehirdetéssel kísérik.

— Helyreigazítás. Lapunk legutóbbi számában „Válasz a Dunáninenni támadásokra“ című cikkben egy lényeges sajtóhiba került bele, amelyben Dr. Magda Sándor püspök urnak a Protestáns Világszövetség pödebrady-i konferenciájára elé terjesztett jelentése a Protestantische Rundschau-nak nem az 1936. évi első számában, hanem az 1937. évi első számában jelent meg.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Zsemlye Lajos.

Novinové výtlatné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:	Főszerkesztő:	Szerkesztőség:
Egész évre . 70 korona Félévre . . . 35 korona	Dr. MAGDA SÁNDOR.	Ref. lelkészi hivatal Hetén – Hetény okr. Stará Dala
Hirdetések díjszabás szerint.	Felelős szerkesztő: ZSEMLYE LAJOS. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.	Kiadóhivatal: Ref. lelkészi hivatal Rožňava – Rozsnyó

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

A diakonisszaképzés.

Hogyha megfigyeljük a városi és falusi gyülekezeteink életét a karácsonyt megelőző időszakban, meglep az az élénkség, amely sok helyen tapasztalható. Városi gyülekezeteink leánykörei és nőegyletei már hónapokkal előzőleg a varróórákon és a biblia-órák végén arról beszélnek és tárgyalnak, hogyan rendezzék meg a karácsonyi vasárt, hogyan gyűjtsenek adományokat a szegény gyermekek és a nyomorgó felnőttek számára? A falusi gyülekezetekben hetekkel előtte, már készülnek a vallásos tárgyú gyermekszindarabokra és a karácsonyfa ünnepélyekre, hogy azoknak a jövedelméből fölruházzák a szegény iskolás gyermekeket és juttassanak az árvaházaknak is.

Föltétlenül örvendetes jelenség ez, egyházunk lelki megújulásának egyik jele, mert azt bizonyítja, hogy fölébredt egyházunkban a szociális felelősségérzet, tudja és érzi, hogy neki valamit tenni kell a szükölködő szegények s elhagyatott tagjaiért.

Ezeknek a szeretetakcióknak bizonyos, hogy szemmel látható szép eredményei is vannak. Egyfelől az, hogy sok könnyű felszárad, sok nincstelen, szegény iskolás gyermek kap új ruhácskát, sok szegény család megérzi az anyaszentegyház segítőkészét és azon keresztül megtapasztalja, hogy az ő számukra is van szeretet e világon. Ennek pedig a lelki-életükre az a nagy hatása, hogy megtanulják becsülni és szeretni az egyházat, az a

nagy ellenszenv, amelyet a hitetlen irányzatok propagálói a lelkükben a történelmi keresztyén egyházakkal szemben felébresztettek, így lassanként eltűnik és helyet ad a ragaszkodásnak és a hozzávaló hűségnek. Az egyházban nem a gyűlölt kapitalista rendőret látják, nemcsak a szeretetet hirdető, de azt nem gyakorló intézményt, hanem világos lesz előttük, hogy az egyház nem egy társadalmi osztályé, hanem mindenkié s az minden gyermekének gondviselő, hűséges lelki édesanyja akar lenni. Az egyház szociális munkája nagyban hozzájárul a társadalmi ellentétek lecsiszolásához is.

De amennyire felemelő egyházunk életének e szép megmozdulása, épen olyan aggasztó is, hogy karácsony után mintha meghalna a felelősségérzet, egyházunk nem törődik többet a szegény gyermekekkel és a nyomorgó egyháztagokkal. Szükséges lenne a szeretetmunkákat szervesen beleépíteni az egyház testébe s azok gyakorlását állandósítani. Szlovenszkón van egy városi nagy gyülekezetünk, amelyben már évek óta működik rendszeresen a kálvini alapon beépített diakónusi intézmény. Ennek a gyülekezet életére gyakorolt hatása szemmel látható és felemelő. Ugyanitt diakonissza munka is folyik. Egy másik városi gyülekezetünk lelkipásztora református szociális nővért állított be a nők közt végzendő evangélizációs és szeretetmunka gyakorlására. A lelkipásztor

bizonyosága szerint rövid idő alatt is nagy áldásai jelentkeznek az ily irányu munkájának.

Elérkezett az ideje annak, hogy egyetemes egyházunk megtegye a kezdeményező lépéseket a diakonissza képzés intézményes megvalósítására. Képzett diakonissza nélkül az árvaházak munkája is elképzelhetetlen. Erdélyi és magyarországi református egyházak már csodálatos szép eredményeket tudnak e téren felmutatni. Ott már minden nagyobb városi gyülekezetben ott dolgozik a lekipásztor mellett a diakonisszák és végzi a maga áldásos munkáját. Sok lekipásztor tud bizonyoságot tenni róla, hogyan könnyítették meg a lelki munkát gyülekezetükben a diakonisszák és értek el olyan rétegekhez, amelyek addig a lekipásztori munka számára

megközelíthetetlenek voltak. Itt az ideje annak, hogy egyetemes egyházunk árvaházainkkal kapcsolatban megkezdje az intézményes diakonissza képzést. Ez lenne az alapja és kiindulópontja egyházunk minden további szociális tevékenységének. Fokozatosan és tervszerűen be kell állítani a nagyobb falusi gyülekezetekbe is, hogy legyen az az Ige hordozója olyanokhoz, akiket a templomi szolgálat nem ér el és a szeretet munkáinak végzője a szegények és elhagyottak között.

Olyan levegőben élünk, ahol a szociális ellentétek erősek, a hitetlen agitáció egyetlen erős fegyvere van az egyháznak: a ténylegesen végzett szeretetmunka. A világnézetek harcában csak a misszionáló és szolgáló egyház tudja megállani a helyét.

Zsemlye Lajos.

Tanügyi jelentés.

a szlovenszkói és kárpátaljai református egyetemes egyház iskoláinak működéséről és állapotáról az 1934-35. iskolai évben.

(Előterjesztett az egyetemes konvent 1936. okt. 15-iki ülésén.)

(Folytatás.)

Az őrt-állóknak és hivatottaknak óriási felelősség nehezedik a vállaikra, mikor arról van szó, hogy megtartsuk azt, ami a miénk s hogy egyetlen bárány se vesszen el a reánk bízott nyájból. Nem merjük azt mondani, hogy e tekintetben mulasztások történnek, de hogy valami nincs rendben, az nagyon valószínű. Azt határozottan meg kell állapítani, hogy nem fordítunk elég gondot bizonyos kérdések mérlegelésére és ezeket nem kezeljük megfelelő komolysággal és lelkiismeretességgel. Ezek közé tartozik az iskolalátogatás kérdése is és az ezzel szorosan összefüggő iskolai statisztika. Sajnosan kell megállapítanunk ugyanis, hogy éppen az iskolai statisztika ügye az egyik legmostohábban kezelt kérdése iskolaügyünknek. És ezt nemcsak az egyes alsóbbfokú hatóságaink állapítják meg unos-untalan, hanem kénytelen lesz maga az Egyetemes Konvent is megállapítani, mert egyedül csak a kárpátaljai kerületünkben érkeztek meg teljes részletességben a statisztikai adatok, a tiszáninneri kerület küldött ugyan statisztikai adatokat, de azok nincsenek részletezve s így nem lehet felülvizsgálni, a dunáninneri kerület azonban már második éve egyáltalában semmiféle statisztikai adatot nem küldött be. Ha pedig nincs egyetemes statisztikai áttekintésünk, hogyan mérlegelhetünk ilyen nagyhorderejű és ránk nézve létkérdést jelentő dolgot, mint az iskolalátogatás kérdése és az ezzel összefüggő nem

ref. iskolákba és nem magyartannyelvű iskolákba járó gyermekeink ügye. Minden baj orvoslásánál elsősorban magával a bajjal, annak nagyságával, minéműségével, természetével kell az orvosoknak tisztában lenniök s csak akkor remélhető a biztos gyógyszer megtalálása. *De nekünk soha nincsenek megbízható adataink a saját bajaink felől, ezért minden eljárásunk csak tapogatózás és céltalan próbálkozás.* Fel kell lépni tehát a legerélyesebben annak érdekében, hogy minden egyházi és iskolai hatóságunk a statisztikai adatokat a leglelkiismeretesebben és legpontosabban állítsa össze és juttassa el az illetékeseknek; s aki ezt elmulasztja, a törvény teljes szigora érvényesüljön vele szemben. A statisztikai adatok összeállítása senkitől nem kíván lehetetlen feladatokat, viszont számunkra egy olyan fontos tájékozódást nyújt, amelynek birtokában igen sok veszedelmet megelőzhetünk és sok bajunknak megtalálhatjuk a biztos ellenszerét, orvososságát.

Az iskoláink felett való felügyelet és ellenőrzés kérdése is egyike a leglényegesebb iskolai ügyünknek. Nem csodálkozhatunk tehát, ha majdnem mindegyik kerületi jelentésben találkozunk e kérdésre vonatkozó véleményekkel, nevezetesen az iskolalátogatások (ellenőrzések) lefolytatásával és ennek részleteivel. E helyen nem célszerű a kérdéssel foglalkozni részletesebben, mert a már érvénybe lépett új

iskolai rendtartás az iskolai ellenőrzéseknek módját és lefolytatását is a legrészletesebben előírja és meghatározza.

Végezetül még iskola-ügyünk két igen fontos részéről kell szólnunk: a nem református népiskolákba járó és a középiskolákba járó gyermekeink hitoktatásáról.

Felesleges is hangsúlyozni, hogy éppen akkor, amikor a nem ref. népiskolákba járó gyermekeink száma szaporodást mutat, mily nagyfontosságú ezen gyermekeink hitoktatásának kérdése és mennyire életbevágó ezen hitoktatásnak nemcsak mennél tökéletesebb keresztülvitele, hanem ennek ellenőrzése is. Nyilvánvaló és köztudomású, hogy a legjobb szándék és akarat mellett is, mily sok nehézség és akadály tornyosul a nem ref. népiskolákba járó gyermekeink hitoktatása elé, de hogy ezt mindezek dacára és lehetőleg maradéktalanul el kell végeznünk, és hogy ezt a munkát valakinek felül is kell vizsgálni, az nem szenved kétséget. Hisszük és reméljük, hogy ez a hitoktatás mindenütt lelkiismeretesen folyik és hogy nem maradnak el gondozatlanul sehol sem eltévelygő báránykáink, de ha pusztán a beküldött jelentésekre kellene támaszkodnunk, akkor már hitünkben ugyancsak megínoghatnánk. A nem ref. népiskolákba járó gyermekeink hitoktatásáról ugyanis csak a kárpátaljai kerület ad tökéletesen részletes, mintaszerű és mindenben megnyugtató jelentést, amelyből nemcsak azt tudjuk meg, hogy mindenütt folyt lelkiismeretesen a hitoktatás, hanem arról is meggyőződhetünk, hogy ez a hitoktatás és ennek az ellenőrzése jó kezekben van. A tiszáninneri és dunáninneri kerületi jelentések azonban semmit nem tartalmaznak a nem ref. népiskolákba járó gyermekeink hitoktatásáról, mindössze annyi olvasható a dunáninneri jelentésben, hogy a kerületi közgyűlés most mondotta ki, hogy az egyházmegyei tanügyi bizottságok kötelessége a nem ref. iskolákba járó gyermekek hitoktatásának ellenőrzése. Azt semmiképpen fel nem tételezhetjük, hogy e két kerületünkben hitoktatásunk ezen igen fontos része negatív eredménnyel zárult volna, mégis azért ezen tény felett egyszerűen napirendre térni nem lehet, mert az említett két egyházkerületből már a múlt év folyamán is ugyancsak ilyen nemleges jelentés érkezett, jóllehet Egyetemes Konventünk határozatilag figyelmeztette erre az illetékeseket. Az Egyetemes Konventnek tehát most már olyan eszközökhöz kell folyamodnia, amelyek biztosítani fogják, hogy jövőre minden kerületből pontos és kimerítő jelentés érkezzen a nem ref. népiskolába járó gyermekeink hitoktatásáról is.

A középiskolákba járó ref. tanulók hitoktatása nem kevésbé fontos és nagyjelentőségű feladat. Egyetemes Konventünk éppen ezért fokozott figyelmet szentelt mindig ennek

a kérdésnek és minden eszközzel iparkodott a multban épp úgy, mint a jelenben biztosítani és fejleszteni a középiskolai vallásoktatás sikerét. Csak a közelmultban lett megalkotva és kiadva a középiskolai vallásoktatásunk új tanterve és új vallástani tankönyvek beszerzéséről is történt már intézkedés. Jogosan elvárhatjuk tehát, hogy e téren határozott fellendülésről és az eredmények fokozásáról kedvező híreket kapunk. Ezen reményünk részben be is teljesedett, mert két egyházkerületünkől: a kárpátaljai és tiszáninneri kerületekből valóban szép eredményekről tanuskodó és minden közép- és szakiskolára kiterjedő, részletes jelentést kaptunk, de a dunáninneri kerületből, ahol pedig a legtöbb középiskolás növendékünk van, a tavalyi évhez hasonlóan, az idén sem kaptunk a középiskolai hitoktatásunkról semmiféle jelentést. Kellemetlen ez a megállapítás, de elhallgatni nem lehet, mert a hivatásbeli kötelesség kényszerít erre, valamint arra is, hogy a késedelmeskedő kerületünkkel szemben Egyetemes Konventünktől határozottabb fellépést kérjünk.

Egyetemes Konventünk még az 1934. évi gyűlésén elrendelte, hogy a középiskolai vallásoktatásról minden hitoktató minden tanévben pontos és részletes jelentést készítsen és ezek a jelentések az illetékes egyházi hatóságok útján az Egyetemes Konvent tanügyi bizottságához küldessenek be. Már két éve meghozta Egyetemes Konventünk ezen határozatát, de még egy ilyen jelentés nem futott be a konvent tanügyi bizottságához. Mivel azonban a határozat azért hozatott, mert azt az Egyetemes Konvent középiskolai vallásoktatásunkra üdvösnek és célravezetőnek tartotta, feltétlen gondoskodnunk kell a határozatnak végrehajtásáról.

Az Egyetemes Konvent a tanügyi jelentéssel kapcsolatban beterjesztett határozati javaslatokat elfogadta, amely szerint:

I. Köszönettel és hálás elismeréssel veszi tudomásul Egyetemes Konventünk azt az örövendetes tény, hogy hiveinknek s gyülekezeteinknek iskoláink iránt való érdeklődése és ezzel kapcsolatban szeretete, áldozatkészsége emelkedőben van, hogy református népünk megérti iskoláinknak rendkívül nagy fontosságát és iparkodik azoknak munkásságát minden tőle telhető módon támogatni, előbbrevinni. Külön is köszönetet mond gyülekezeteinknek azért az áldozatkészségért, amellyel elősegítették a ref. tanítóképző-intézetünknek felállítását és fenntartását és kéri őket, hogy ezen új, de rendkívül fontos intézetünkkel szemben való szeretetüket továbbra is őrizzék meg, hogy majd élvezhessék ennek áldásait azoklan a tanítóknak, akik hivatva lesznek gyermekeik nevelését munkálni, a gyülekezetek lelki

békéjét és előhaladását biztosítani.

II. Az Egyetemes Konvent a már kiadott és életbeléptetett iskolai rendtartásunknak pontos és lelkiismeretes keresztülvitelét és betartását elvárja minden alsóbb és felsőbb iskolai hatóságainktól. Elrendeli, hogy az 1936—37. évi iskolalátogatási jegyzőkönyvekben, valamint az összes tanügyi jelentésekben számoljanak be az iskolai új rendtartásunk életbeléptetésének és alkalmazásának megtörténtéről és továbbra is állandóan örködjenek ezen rendtartás eljárásainak szigorú betartása felett.

III. Egyetemes Konvent megbizsa a tanügyi bizottság elnökét, hogy a konventi elnökség útján azonnal keresse meg az iskolai minisztériumot, hogy a már közel tíz éve ott fekvő népiskolai tantervünkre választ adjon. A remélhető válasz szerint szükséges további lépések megtételével is a tanügyi bizottság elnöke bizatik meg.

IV. Nem nyugodhatik meg az Egyetemes Konvent a kárpátaljai helyzetnek azon igaz-

ságtalanságában, hogy az ottani iskolafenntartó gyülekezeteinket 4908 Ké. tanítói helyi járandósággal terhelik meg. Felkéri ezért Elnökségét, hogy ezen súlyos méltánytalanság megszüntetése érdekében továbbra is zörgessen az illetékes tényezők aijtáján.

V. Elismeréssel és örömmel vesz tudomást Egyetemes Konvent tanítószolgálatunk önzetlen és áldásos munkásságáról, amelyet nemcsak gyermekeink nevelésében fejt ki, hanem a gyülekezeti és közegyházi munkában is áldásosan érvényesít. Hálás köszönetet mond a hű munkásoknak és külön megemlékezik a barsi egyházmegye tanítószolgálatáról a lévai iskolai kiállítás megrendezéséért, a gömői egyházmegye lelkészeinek és tanítóinak hozzátartozóiról a női kézimunka és háztartástan ingyenes tanításáért és a kárpátaljai tanítószolgálatról egyháztársadalmi munkásságáért, így elsősorban a gyermek-énekkarok megszervezéseért.

(Folyt. köv.)

A tanítóképezde kérdése.

Válasz Dr. MAGDA SÁNDOR püspöknek e lap 1936. évi 52. számában közzétett nyilatkozatára.

Valóban nem gondoltam arra, hogy késő öreg napjaim csendes nyugalmát magam zavarjam meg s hozzá akkor, amikor egyetemes egyházunk egyik legszebb, legüdvösebb hatású intézményéről: tanítóképző intézetünkről van szó!

Még csak gondolatban sem kívántam a fötiszteletű Püspök urat leckéztetni! Hogy jutnék én ehhez? Fájt azonban s felette aggasztott, hogy mikor még ma is kételyek s a reánk váró sok nagy feladat megvalósítását gátló kishitűségek vannak és látszanak egyházi közvéleményünkben, hogy még ily nehéz helyzetben is, oly kimagasló állást elfoglaló s általam különösen nagyrabecsült vezérünk részéről sőtétbe ugrásnak minősítetik tanítóképzőnk felállítását s kormányhatóságilag jóváhagyását! Mit várjunk akkor tőlünk kisebbektől? Mily tápot nyújt egy ilyen kijelentés azoknak, akik ugyis sötét szemüvegen nézik, vagy talán rosszakaratulag is bírálják tanítóképzőnk ügyét és sorsát!

Csakis ennek elgondolása, a féltő aggodalom, ennek az irányzatnak veszedelmes következményei felett s a szent ügynek, képezdénknél féltése adatta kezembe a tollat.

Akkor sem ugrattam be a méltóságos Püspök urat, mikor kijelentettem, hogy tanítóképzőnk felállítását, állami elismerése biztos és ahhoz kétség sem fér! Ma is vallom s vallják velem együtt konventünk kiváló jogászaik, akik unisono megállapították, hogy egyetemes egyházunknak ez törvényes joga, amit semmiféle magyarázgatásokkal elvitatni, meggyöngíteni

nem lehet s maga Egyetemes Konventünk ugyanezen meggyőződésre, álláspontra helyezkedett s tiltakozott minden kételkedés, minden kishitűség ellen!

Méltóztassék egyébként átolvasni Igazgató Tanácsunk 1935/36. évi jelentéseit az arra vonatkozó konventi határozatot s tisztán áll mindenki előtt tanítóképzőnk ügye, helyzete.

Hogy mindeddig nem kaptunk érdemleges állami értesítést, pláne elismertetést, az ne aggasszon bennünket, mert ilyet az állam nem is adhat, mivel törvényes alapja nincs hozzá! Nem adott a nyitrai és trencsénbáni róm. kath. tanítóképző intézeteknek sem, pedig az előbbi négy éves működése után már kibocsátotta az első okleveles seregét s a másikkal együtt zavartalanul teljesítik hivatásukat!

Ne legyünk mi kisebb hitűek, rendíthetetlen alapon állunk: a törvények sérthetlenségén, nincs okunk s jogunk, hogy az államhatalom törvénytiszteletét kétségbe vonjuk.

Ezeket méltóztassék mérlegelni s akkor talán nem lesz olyan kemény a válasz. Hálásan köszönjük a Protestáns Egyházak Világszövetsége konferenciáján s a Prot. Rundschau lapjain kifejezésre juttatott nagy jóindulatokat s kérjük ezt jövőre is, hiszen mindnyájunk összefogására égető szükség van, hogy közegyházunk zátonyra jutott hajója s benne képezdénk szent ügye is, nyugalmasabb, biztosabb, boldogító kikötő felé vezettessék.

Patay Károly.

FIGYELŐ.

A református életstílus.

Egyik napilap érdekes cikket közölt arról, hogy mennyi a királyok jövedelme? Felsorolta a világ különböző uralkodóit s azt, hogy közülök kinek van a legtöbb jövedelme? Ebben a kimutatásban azt olvassuk a holland királynőről, hogy egyike a legtöbb jövedelmű uralkodóknak és mégis fizetésének csak egy kis részét költi el. Nem tart költséges fogadásokat, nem tart nagy udvari ünnepeket, mégsem fősvény, mindössze: az egyszerű életet szereti. Komoly, munkaszerető, ellensége a henyélésnek és rendetlenségnek. Azt mondják, hogy udvarában uralkodó szigorú erkölcsök sok kérést elriasztottak.

Bizonyos, hogy akik a napilap olvasói közül ezt a cikket olvasták, minden további nélkül tovább lapoztak az újságban. Nem mondott nekik semmit se. Mi úgy érezzük, hogy nekünk meg kell egy pillanatra állni e tény mellett. Hogy ez így van, az nem véletlen. Ennek mélyebb és komolyabb oka van. Mindez azzal áll a legszorosabb összefüggésben, hogy a holland királynő lelki életet élő, bibliás szellemű református asszony, akinek az életében olyan szépen s jellegzetesen megélezi a református életstílus. Ez pedig nem más, mint a puritánizmus. A holland királynőnek akármilyen nagy jövedelme s vagyona van is, tudja, hogy az nem az övé. A nagy gazda: az Isten, aki leteszi a földi javakat emberi kezekbe, de nem azért, hogy azzal az ember saját izlése s felfogása szerint bánjon, hanem Isten törvényei s akarata szerint. Az ember csak sáfár, kezelője Isten tulajdonának, minden csak ideiglenesen az övé, de arról számadással tartozik Istennek.

A holland királynő azért költ olyan keveset saját magára és az udvartartásra, azért ad olyan sokat Isten országának céljaira, azután a szeretetmunkák támogatására, mert tudja, hogy mind azzal, amink van, szolgálni tartozunk. Ezért nem engedi meg a fénytűzést és a pazarlást az udvarában, mert a református életfelfogás szerint az esztelen fénytűzés és a tekozlás bűn az Isten ellen, mert az Ő tulajdonát vesszük el és költjük a magunk céljaira, amivel pedig Isten megbízása szerint az Ő országát kellene terjeszteni és a feleslegünkből hiányt szenvedő, nélkülöző, nyomorgó embertársainkon kellene segíteni. S azért uralkodnak az ő udvarában szigorú erkölcsök, mert a református felfogás szerint Istennek s az evangéliumnak törvényei az élet minden területén érvényesek s mindenki számára egyformán kötelezők, hatásuk alól magát senki nem vonhatja ki. A holland királynő epügy mint Lorántffy Zsuzsánna és a többi nagy reformátusaink, életükben mutatják meg, milyen a ref. életstílus.

Problémáink.

Helvétia és a hivatalos egyház.

A fenti cím alatt hivatalos lapunk múlt évi 50-ik számában a főt. és méltóságos Konventi Elnökség felhatalmazása alapján a szerkesztőség közölte, hogy a Helvétia Jóléti Egylet magánvállalkozás és annak hivatalos egyházunkkal semminemű kapcsolata nincsen. Ez a hatsoros kis közlemény a legnagyobb bizonytalanságot keltette és a legkényesebb helyzetbe hozta a gyülekezetek lelkészeit.

Itt fekszik előttem a Dunáninnyi Református Egyházkerület püspöki hivatala által 1936. évi február 5-én kelt 153/936. szám alatt kibocsátott s pecsételt körlevél, mely a lelkészek és a világi vezetők, valamint a hívek figyelmét a Helvétéiára felhívja. Annak célját a következőkben állapítja meg: az anyaszentegyház intézményeinek és egyes gyülekezeteinek istápolása, továbbá a híveknek egyéni gondozása mindennemű bajaikban. Felemlíti a körlevél, hogy az egyesület Anyaszentegyházunk Főpásztorainak hozzájárulásával alakult meg. A püspöki hivatal kéri a lelkészeket, hogy „a Helvétia, mint az Egyház fiatal hajtása tekinteni és legjobb erejükből támogatni... az egyesület kellőképpen igazolt munkatársait szívesen fogadni és őket munkájukban segíteni és pártfogolni szíveskedjenek.”

Ime két tény egymás mellett, amelyek egymásnak ellentmondanak. Mily jó lett volna, ha időrendben is úgy következtek volna egymás után, mint fenn leirattak. Sajnos 10 hónap telt el a két közlés megjelenése között. Az első szerint a Helvétia az Egyház fiatal hajtása, a második szerint nincs közöttük kapcsolat. Mily jó is lenne, ha csak ennyi lenne a valóság. De több! A Helvétia képviselői — közöttük a pozsonyi egyház egy érdemes presbitere — megjelentek nagyon sok gyülekezetben, nálunk is. Ismertették a Helvétia célját, tagokat gyűjtöttek. Bizony sok esetben a cél érdekében a távol jövő zenéjét is megszólaltatták egyesek előtt, mondván: majd tanácsadó irodák lesznek felállítva, kelengyepénzeket kapnak a tagok stb. Mert a fentidézett körlevél erkölcsi elkötelezetést tartalmazott, az egylet képviselőit támogattuk. Nem tudom mennyien léptek be a Helvétia, de feltételezem, hogy a Helvétia finanszírozó biztosító intézet is számol, viszont tudom, hogy a Helvétia még nem szüntette be működését. Tehát vannak elegendő, akik tagul jelentkeztek.

Az ellentmondás ott van, hogy az alapításkor, kezdetben a Helvétia az Egyház fiatal hajtása volt, most pedig nincs kapcsolat a kettő között. Ez a hivatalos vélemény. A valóság pedig az, hogy a lelkészek, akiknek az asszisztenciája mellett a Helvétia képviselői működtek, ma is a hivatalos egyház képviselői a gyülekezetekben s éppen az ő helyzetük a legkényelmelenebb. Bizony felkiáltunk megkeseredett szívvel: Mit cselekedjünk, atyám-

fiat, férfiak? Valahol tévedésnek kellett történnie? Vagy a Helvétianál, vagy az Egyházi Főhatóságok valamelyikénél. S most mi hiveink előtt merre mutassunk úgy, hogy magunk is tisztán álljunk, de a köteles tisztelet és engedelmisség ellen se vétsünk? Itt volt egy szent lehetősége az annyiszor hangoztatott református összefogásnak, ha azt is elhibáztuk, jöhet más gondolat, ki fogja annak zászlaját felemelni?

Ha letért a Helvétia a maga elé kitűzött nemes gondolatok útjáról, vonja számadásra a benne munkálkodó egyházi tisztséget viselő férfiakat az egyházi felettes hatóság. Ha így áll a helyzet, adjon bővebb magyarázatot Egyházi Főhatóságunk és azokat a lelkészeket, akik vállalták az erkölcsi közeleztetést, állítsa tiszta világításba a hitek előtt. Azok a fillérek, amelyek épen a lelkészek közreműködése mellett jutottak helytelen, nem Isten dicsőségét szolgáló célokra, nemcsak hiányoznak nekünk, de ellenünk tanuskodnak. S épen ezek a fillérek, — mert bizony hiveink tülontul benne élnek az anyagi világban, — megke-ményítik sziveiket az Istenországja céljai előtt.

A tények szerint elhibáztuk a dolgot, amikor a Helvétia-t pártoltuk, akik nem tettek semmit, jól cselekedtek. Kézenfekvő a gondolat, hogy egyszer a Ref. Biztosító Irodához, vagy a Pozsonyi Diákmenzához nem lesz kapcsolata a hivatalos egyháznak. Akkor mi lesz? Elképzelni is nehéz! Megállunk a Helvétianál. Hisszük, hogy ez az utolsó jóhiszemű tévedés.

Vágo Ede.

Egyetemes egyházunknak csak a Ref. Biztosító Irodával van hivatalos kapcsolata, mert az az Egyetemes Konvent és a Phönix, illetve jogutóda a Prágai Általános Biztosító Társaság között létrejött szerződésen alapul.

Egyetemes egyházunk a Helvétia-ra vonatkozólag ilyen szerződést nem kötött, tehát az magánvállalkozásnak tekintendő, amelyet az egyházi tényezők szabad mérlegelésük alapján támogatnak, ha azt a hitek szempontjából előnyösnek látják. A Konvent elnöksége azért nyilatkozott, hogy az esetleges félreértések elkerültessenek, mint ahogy az épen a fenti cikkből is kiviláglik.

Szerkesztő.

IRODALOM.

Dobos Károly, K. I. E. titkár:

Vezetők könyve.

I. és II. kötet. Ára kötetenként C.80 P. Megszerezhető: Ker. Ifjúsági Egyesület. Bpest. VIII. Horánszky u. 26.

Igen sok ifjúsági munka szünt meg azáltal, hogy a vezetők nem állottak a rendelkezésére megfelelő segédeszköz és az összejövetelek színvonala elsekélyesedett. A vezető nem tudott mindig újat adni, nem tudott mindig érdekes és lebilincselő lenni. Ezen akar segíteni a K. I. E. munka nálunk is jól ismert propagálójá, aki életcélul tűzte ki magának a református ifjúság evangélizálását.

Azoknak lelkében, akik hosszabb idő óta vezetnek már bibliakört falusi ifjak között, többször felmerült az a gondolat, milyen jó lenne, ha való-laki hozzáértő kézzel, kellő tudással és természetesen mélységes hittel, összeállítaná azokat a kérdéseket, amelyek a falusi földmives ifjúságunk kérdései és problémái. Mindenki, aki falusi fiatal már egy kicsit is foglalkozott, nagyon jól tudja, hogy egészen más a gondolatkörük, mint a városi tanult fiuknak. Mások az életkörülményeik és mások az akadályok, amelyek nálunk a református lelki élet kialakulását nehezítik. Dobos Károly hosszú idő óta foglalkozik falusi református ifjúsággal és tart a részükre vezetőképző tanfolyamokat. A Vezetők könyve első és második kötetének kiadásával azt akarja elérni, hogy teljesen elkészített anyagot adjon a vezető kezébe. Minden összejövetelel óráknak adja a bibliaköri anyagát és egy teljes előadást, amely azután megbeszélés anyagául szolgál. Mindkét anyag rendkívül ügyesen és hozzáértéssel van összeválogatva. Mutatóul csak néhány címet sorolok fel az első kötetben tárgyalja: Ki az igazi református? Fiatal emberek a bibliában., Mit tanít Jézus az imádságról?, a Szentírás, a család, a biznyságtevés, a második kötetben: az igazi barátság, a csendes óra, az italkérdés, az élet értelme, a tánc a szórakozások stb. kérdéseket. Az előadások témája is mind olyan, amely szorosan összefügg a falusi fiúk életével.

Minden ifjúsági kör vezetőjének figyelmébe ajánljuk e két nagyon olcsó és nélkülözhetetlen munkát.

Ecsedy Aladár:

A legnagyobb apostol.

Pál apostol élete. Megjelent Bethlen nyomdán. Bpest. Árja 3 P. 204 oldal.

Ecsedy Aladár tahiótfalusi református lelkész már a harmadik munkáját adja ki az ifjúság munkáinak segítségére. A református könyvpiac rendkívül meleg fogadtatásban részesítette „A Pásztor” és „A Töviskoronás Király” című elő-két kötetét, amelyekben a serdülő fiú és leányk munká számára ad kiváló vezérfonalat. A fer-művében Pál apostol életét tárgyalja végig rendkívül szemléletesen és építő módon. Teljesen közel hozza a fiatal lélekhez a pogány világ sötét-ségében ülőkhöz az Evangéliumot elvivő nagy apostolt. Minden sorában ott érzik a személy-hitnek a melegsége. A munka igen alkalmas vasárnapi iskolához, ifjúsági és leánykörök vez-téséhez. Aki megszerzi, egyfelől lelki épülést nyel-ből, másfelől bibliaköri munkáját gazdagabb és mélyebbé teheti általa. Első és második mu-kája révén is sok lélek jutott közelebb a jó Pa-s-torhoz és a töviskoronás Királyhoz, ez a harm-dik kötet is nagy áldást rejt magába az Őt ker-e-lekek számára.

L. L.

H I R E K:

— **Egyesített lelkészi-, tanítói- és presbiteri konferencia Léván.** A barsi ref. egyház-megye lelkészei, tanítói és presbiteri közös konferenciát tartottak Léván 1936. november 19-én.

A konferencián résztvettek *Balogh Elemér* püspök, az egyházmegye összes lelkészei és tanítói, továbbá minden egyes gyülekezet képviseltette magát pár presbiterrel. A konferencia tárgya a 400 éves *Institutió* volt. A konferenciát megelőzőleg a lévai templomban istentisztelet volt, amely alkalmával az Isten igéjét *Antal Gyula* lévai lelkész hirdette. Beszédében visszaillesztést vetett a 400 év történetére, hálával emlékezett meg a 400 éves *Institutió* áldásairól. Az istentisztelet végeztével kezdetét vette a konferencia a templomban. *Czeglédy Pál* esperes szeretettel köszöntötte a megjelenteket s a konferenciát megnyitotta. *Nagy Béla* egyházmegyei gondnok előadásában felhívta az egyházak presbiterit arra a felelősségteljes feladatra, amely egyházaink jövője szempontjából az egyházak vezetőinek a vállán nyugszik.

Szabó S. Zsigmona Bajka költő papja „*Samaritanus*” című, saját szerzeményű költeményével köszöntötte *Balogh Elemér* püspököt születésének 10. éves évfordulója alkalmával. S ezen költeményt kézírással írva díszes kötésben átnyújtotta *Balogh Elemér* püspöknek.

Balogh Elemér püspök a szeretet hatalmáról tartott előadást. Egyházunk a szeretet egyháza, hivatása az építés, az Istenország terjesztése. Ezt a munkáját teljesítse szeretettel. Példákkal bizonyította a történelemből, hogy a gyűlölet nyomán mily romok keletkeznek, ellenben a krisztusi szeretet nyomán élet támad. Hassa át a presbiteraink, általában egyházunk vezetőinek a lelkét ez az építő, életet adó krisztusi szeretet.

Zsemlye Lajos hetényi lelkész előadásában néhány gondolatot elevenített fel az *Institutió*ból.

Farkas Károly vámosladányi tanító „A tanító presbiter” címen tartott előadást, ismertette, hogy az E. T. és a Biblia mit írnak elő a presbiter kötelessége gyanánt s kérte a tanító-presbitereket, hogy szolgálják nusséggel és megértéssel az egyházukat.

Czeglédy Pál esperes „Vallás és nemzet” címen tartott előadásában azt fejtegette, hogy mit jelent számunkra a vallásunk, egyházunk, és mit jelent számunkra a nemzeti mivoltunk s ezek mire köteleznek bennünket. Egyformán kell szolgálnunk mindkettőt. Amint egyformán szeretjük édes apánkat és édes anyánkat, ugyanígy egyformán kell szeretnünk vallásunkat és nemzetünket. Majd megköszönte a résztvevők szives figyelmét és érdeklődését s a konferenciát bezárta azzal a kéréssel, hogy adja a kegyelem Istene, hogy az emberi szivekbe és lelkekbe a konferencián elhintett drága magvak teremjenek harminc annyit, hatvan annyit, sőt száz annyit!

— **Vallásos-est Técsőn.** A hetenkénti rendszeres vallásos esték keretén felülemelkedő vallásos

estét rendezett a técsői reformatus ifjuság a leánykörrel karöltve a *Korona* szálló nagytermében. A *XC.* Zoltár elénekzése után *Isaák Imre* esperes imádkozott, majd *Luk. 2: 40.* alapján beszélt az ifjusági munka fontosságáról és arról, hogy a reformatus egyháznak hitvalló ifjakra és leányokra van szüksége. Az ifjuság előadta *Szabó Béla* huszti ref. lelkész „*Kösziklán épült ház*” című 5 felvonásos színművét. Az előadás alatt nem egyszer csillant meg a könny a hallgatók szemében. Különösen nagy tettszést aratott az a jelenet, amikor a „*Szent Klára*” gályán szenvednek a gályarabok. A szereplők mind szépen és érzéssel játszottak. A darabot az énekekkel együtt *Csatlós Sándor* segédlelkész tanította be.

— **Nagygyéresi lelkészbeiktatás.** Fényes külsőségek mellett iktatta be állásába *Adorján Győző* h. esperes *Gööz Ferencz* volt nagykaposi püspöki titkárt. A nagygyéresi gyülekezet *Dr. Kiss Bálint* egyházkerületi ügyész társaságában érkező új lelkészét diadalkapuval s nagy szeretettel fogadta. Lovasbandériummal kísérte be a templomig, hol *Dr. Deák István* főgondnok köszöntötte az új lelkészt. A templomot zsufolásig megtöltő gyülekezet jelenlétében *Adorján Győző* h. esperes meghatóan szép beszéd keretében iktatta be lelkészi hivatalába. Az új lelkész I. Kor. XIII: 13. verse alapján tartotta meg beköszöntő beszédét, melyet a gyülekezet nagy áhitattal hallgatott végig. Az istentisztelet után *Dr. Deák István* főgondnok látta vendégül házában az ünnepeltet és a meghívott vendégeket.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkoói tisztáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

931/1936. sz.

Nagykapos, 1937. jan. 5.

Valamennyi kebelb. nt. esperesi és lelkészi hivatalnak!

Az Országos Hivatal 1936. nov. 14-én kelt 366349/1936-6. sz. leiratában a következőkre hívja fel az egyházi hatóságok figyelmét:

„Az Iskola és Nemzetművelődésügyi Minisztériumnak 1936. X. 21-én kelt 122.634/36-VI/2. sz. határozata alapján kéretik, hogy a beadványokhoz, amelyek az Iskola és Nemzetművelődésügyi Minisztériumot a Pénzügy Minisztériummal, vagy más rezortokkal együtt érintik, mindig azonnal mellékelve legyenek a megfelelő másolatok is, úgy-hogy a rezortok — amelyek az ügyet együtt tárgyalják — ne legyenek kényszerítve a beadványok-ról utólagosan készíteni másolatokat.

Vonatkozik ez mindenekelőtt az új lelkészi állások rendszeresítése érdekében beadott kérvényekre, valamint az ezekre vonatkozó utólagos beadványokra.”

Az egyházak előljáróságait felhívom, hogy adott esetekben a fentiekhez alkalmazkodni sziveskedjenek.

Atyafiúi szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: *Zsemlye Lajos.*

Novinové výplatné povolené riadiťstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581, IV. 1934.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 3. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kč, $\frac{1}{4}$ év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FŐSZERKESZTŐ:

DR. MAGDA SÁNDOR

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR

Szombat, 1937 január 16.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

Vallásos estélyek rendezése.

A gyülekezeti munkában a téli időszak az, amikor falusi református hiveink lelkiileg a legjobban megközelíthetők. Ilyenkor sokkal teltebbek a templomaink, a vasárnap megszentelését komolyabban veszik, mert hiszen nem vonja el őket a mindennapi munka. Éppen ezért ezt az időszakot különösképpen ki kell használnunk arra, hogy az evangéliumot közel vigyük a lelkükhöz és az eléggé sekélyes lelki életüket igyekezzünk elmélyíteni. Erre a vasárnapi ígehirdetésen kívül igen jól bevált eszköz a vallásos estélyek rendezése. Ami e kérdést illeti, elmondhatjuk, már annyira mi is eljutottunk, hogy nem kell bizonyítanunk a vallásos estélyek rendezésének fontosságát. Annyira meghonosodott nálunk is, annyira kedvelt és bevált eszköze hiveink között Isten országa terjesztésének, hogy már alig-alig van egy-két elmaradt gyülekezet, ahol ezek rendezését és rendszeres tartását be nem vezették volna.

A vallásos estélyek rendezése rendkívül alkalmas arra, hogy falusi református hiveinknek lelketépítő szórakozást nyújtson. Éppen a téli időszakban, amikor hiveink a testi munkával nincsenek úgy igénybe véve, kellő vezetéssel és irányítással a vallásos estélyeken nagy tömegeket lehet összehozni. Jó alkalom ez arra, hogy a gyülekezet minél több tagját cselekvőleg vonjuk be a munkába. A vallásos versek szavalására nagyon könnyen megnyerhetők akár a nagyobb iskolás gyermekek, akár a serdülő ifjúság legény és leány tagjai. A magán, vagy karénekek jó alkalmat szolgáltatnak arra, hogy az énekkarok több szólamú összhangzatos, szép énekükkel a hallgatóságnak nemes szórakozást és gyönyörködtetést szerezzenek. A felolvasásra és az előadások tartására a tanítóink mellett a helybeli intelligens gyülekezeti tagjaink is felkérhetők, így ők is aktívan kivehetik részüket a gyülekezeti munkából, ezért azután sokkal több felelőséget fognak érezni az egyházunkért, hogyha annak munkájában ők is osztoznak. Jelen soraimmal a mi Komárom környéki református gyülekezeteinkben nagyon bevált és jó hatású módszerre szeretnék reá mutatni, hogy a szomszédos gyülekezetek lelkipásztorai együttesen rendezzék estélyeiket úgy, hogy az előadás tartására, vagy a

bibliamagyarázat tartására hívják meg a szomszédos gyülekezetek lelkipásztorait. Természetesen a következő alkalommal a meghívó lelkésznek vissza kell adni a szomszédos gyülekezetben a segítséget és viszonzószolgálatot kell teljesítenie.

Ennek az együttes rendezésnek igen jó hatása van a gyülekezetek életére azért, mert az idegen szónokot mindig szívesebben hallgatják, mert az az újdonság ingerével hat. Akármilyen közel van is szívükhöz a saját lelkipásztoruk esztendő hosszú során át mindenki megszokott lesz a saját gyülekezetében. A vendégül hívott szónok előadását nagyobb érdeklődéssel hallgatják és az nagyobb tömegeket vonz. Az estélyek műsorát is változatosabbá, kedvesebbé, színesebbé teszi az idegen előadók szerepeltetése.

Mi reánk lelkipásztorokra nézve is rendkívül jó hatással van ez, mert ezáltal intenzívebb szellemi munkára kényszerítjük magunkat, a meghívó gyülekezet lelkipásztorától kapott témára készülni kell, forrásmunkákat kell igénybe venni, azokba bele kell dolgozni magunkat, és mert több oldalról igénybe leszünk véve, megszokjuk az állandó szellemi elmélyedő munkát és az állandó készenlétet.

Nagyon jó alkalom ez arra is, hogy egymás gyülekezeti munkáját a saját szemünkkel lássuk, a magunkéval összehasonlítsuk, problémáinkat egymással megbeszéljük, mások munkájából indításokat vegyünk és adjunk.

Felmerülhet ezzel kapcsolatban az a kérdés is, milyen kérdésekről tartsunk előadásokat? Akik évek hosszú során át rendezik a vallásos estélyeket, bizonyára észreveszik azt, hogy a falusi hiveink a felolvasásokat nagyon hamar megúnják. A szabad előadások sokkal jobban lekötik a figyelmüket és fokozottabb mértékben érdeklik őket. Milyen témákat vegyünk tehát az előadások tárgyául? Az egyházunk multjából vett előadási tárgyak mellett igen ajánlom lelkészársaimnak, hogy a református hitünk nagy kérdéseit vegyék elő minél többször és tárgyalják meg minél komolyabban és érthetőbben. Hiszen olyan járatlanok és alig tudnak valamit egyházunk tanításaiból! Olyan sekélyes a vallásos ismeretük! Mostanában három olyan könyv is jelent meg a református könyvpiacra, amely nekünk ebben

nagy segítségünkre lehet, amelyek mind a református hitünk kérdéseivel foglalkoznak. Hadd ajánljam lelkipásztortársaim figyelmébe megszerzésre és abból előadások tárgyának választására: Brunner Emil: „A mi hitünk”, Barth Károly: „Hiszek”, és Muraközy Gyula: „A diadalmas élet” című műveket, természetesen csak mint forrásmunkákat, azok gondolatait átdolgozva, a mi népünk felfogóképességéhez és értelmi színvonalához leegyszerűsítve. Az együttesen, szomszédos lelkészársakkal együtt tartott vallásos estélyek nagy, hatalmas tömegeket fognak vonzani, de igazi hatásuk csak akkor lesz hogyha úgy el tudjuk mélyíteni azokat, hogy belőlük kinő: a leányok-, legények-, és felnőttek bibliaköre. Igazi lelki hatások itt fokozottabb mértékben érhetők el, de az út a vallásos estélyeken át vezet ide.

Zsemlye Lajos.

Viszontválasz.

Dr. Magda Sándor püspök úrnak ezen lap múlt évi 52. számában „Válasz a dunáninnyi támadásokra” című cikkére alábbiakat kívánom megjegyezni:

A dunáninnyi egyházkerület közgyűlésén mondott beszédem inkriminált része a következő tényeken alapul: Az 1936 okt. 15.-én tartott Konventi ülésen Dr. Magda Sándor püspök úr egyenes kívánságára olvastam fel az alábbi levelet; amely tárgysorozaton külön pontként nem szerepelt. A levél német nyelven van írva és szó szerinti fordításban így szól: „Prága, 1936 szeptember 10. Főtisztelendő Balogh Elemér ref. püspök úrnak Bratislava. — Kulcsár István prágai ref. teológiai hallgatóval folytatott beszélgetésem alapján és Dr. Magda Sándor püspök úrnak, valamint fakultásunk néhány tanárának egyetértésével van szerencsém alábbiakat közölni: Prágában székelő fakultásunk hajlandó lenne az ottani luceneci ref. theol. főiskolát kebelébe felvenni, és pedig oly módon, hogy a ministeriumban arra fogunk dolgozni, hogy a mi fakultásunkon 2—3 teológiai tanszék magyar ref. tanárokkal töltsék be. Az illető tanárok dogmatikát és magyar egyház történetét adhatnának elő, és ezen kívül a magyar hallgatókat más tantárgyakból is oktathatnák magyar nyelven. Ezen kívül arra is készek vagyunk, hogy a ministeriumban oda hassunk, hogy magyar hallgatók részére Prágában szükséges stipendiumok engedélyeztessenek. Jó lenne ha Főtiszteletésed a legközelebbi Konventen, amely október elején fog tartatni, ezeket közölné. Kellemes lenne nekünk az is, ha Dr. Magda püspök úr és esetleg más urak is, kik szeptember 20-ika körül Poďebradba és Prágába akarnak jönni, nekünk alkalmat adnának arra, hogy velük összejöhessünk, hogy ez ügyet közelebről megbeszélhessük. Szívélyes üdvözlettel, az Úrban aláztos hive Dr. Hreisa Ferdinánd, a csehszlovák evangélikus teológiai Hus Fakultás Dekánja. Prága, I. Klementinum.”

Az 1935. év szeptember havában Poďebradban megtartott presbiteri világszövetségi gyűlésre Konventünk hivatalosan a három kerület püspökét és teológiánk igazgatóját küldte ki, kik ott mind megjelentek. Dr. Magda püspök úr cikke szerint ezen a gyűlésen vetette fel előtte, — és úgy látszik csak előtte Dr. Hromadka theol. tanár úr a teológiánk beolvasztására irányuló tervét, pedig már évek előtt meglátogatta a losonci teológiát és jól ismerte igazgatóját is. A fenti levél tanúsága szerint Dr. Magda püspök úr az elgondolással egyetértett és így feltételeznem kellett, hogy a gondolat felvetése és a levél kelte között eltelt egy év alatt akár közvetve, akár közvetlenül, akár írásban, akár szóban tárgyalásokat folytatott a szóbanforgó tervről, vagy legalább is róla tudott, azt helyeselte, és a Konventen ezért kívánta tárgyaltatni. Hogy a Konvent a javaslat felett napirendre tért és avval érdemben foglalkozni nem óhajtott, inkább az elnökség azon álláspontját látszik igazolni, hogy azt a tárgysorozatba fel sem vette.

A beszédemben említett másik eset szereplőjét megnevezni most feleslegesnek tartom. Beszélgetésünk nem négy szem közt folyt le s így bizonyára vannak akik rá visszaemlékeznek.

Nyugodt lelkiismerettel vállalom tehát a felelősséget Balogh püspök úrnak tett azon javaslatomért, hogy a Konvent elnöksége arra az időre, amíg a Konvent legközelebbi ülése hivatalos lapunk megürrült felelős szerkesztői székét betöltheti, ideiglenesen ezen munkakör ellátására Zsemlye Lajos hetényi lelkész urat kérje fel. Biztosíthatom Dr. Magda püspök urat, egyáltalában nem gondoltam arra, hogy cikkei megjelenésének bármiféle gátat emeljek, még az esetre sem, ha irodalmi munkásságának céltáblájául a Konvent elnökségét választani jónak fogja látni.

Végül annyit legyen szabad megjegyezni, nem könnyű megérteni, hogy a midőn Dr. Magda püspök úr a komáromi tanítóképző ügyét a külföldi közvélemény előtt oly melegen pártfogásába veszi, egyidejűleg püspöki jelentésében a sötétbe ugrás subjectív problémájával támogatja. Vajjon hasznára válik-e ez a kétféle támogatás a szóbanforgó intézménynek? Nézetem szerint egyiket sem szabad túlbecsülni. A külföld informálása mindenkinek kötelessége, akinek arra mód és alkalom kínálkozik, de attól ügyeink belföldön való jobbulását várni, az elmúlt 17 év tapasztalatai alapján, túlzott jóhiszeműség. A külföld legfeljebb jó tanácsokkal szolgálhat, az állami beligazgatás ügyeibe beleszólni nincsen módjában. Egyházunk csak az adott keretek között találhatja meg mozgási szabadságát törvénybiztosította jogainak érvényesítésére. Ennek valóra-válását azonban csak akkor remélhetjük, ha egyházunkon belül meglesz a tökéletes összhang. Egyébként erőnket magunk emesztjük fel.

Szilassy Béla.

EGYHÁZI ÉLET

A kárpátaljai egyházkerület közgyűlése.

A kárpátaljai egyházkerület a napokban tartotta évi rendes közgyűlését Beregszászon a *Bertók Béla* püspök és *dr. Polchy István* főgondnok elnöklete alatt.

Püspök áhítatos imádsága után főgondnok mondott elnöki megnyitót, majd beerősítették *dr. Szabó Gábor* és *Pum József* újonnan megválasztott világi tanácsbírákat.

Püspök részletes jelentését az egyházkerület egy évi eseményeiről általános helyesléssel és meglelégedéssel vették tudomásul s öt melegen ünnepelték.

A Kárpátaljai Reformátusok Segítő Egyesülete jelentéséből örvendetesen tünt ki, hogy a nemes akció lendületesen folyik s az általa fenntartott két árvaház jó eredménnyel működik.

A választások során *Komjáthy Gábor*, *Bary Gyula*, *dr. Siménfalvy Árpád*, *Nagy Iday Ferenc* rendes, *Isaák Imre*, *Szutor Jenő*, *Lator István*, *R. Vozáry Aladár* pót-tagokká választották a Konventre.

A missziói jelentést *Szabó Béla* terjesztette elő s abból megállapítást nyert, hogy a hiterősítő és jótékonyági munkában egyre biztatóbbak a jelek és eredmények kivált a máramarosugocsi egyházmegyében.

A tanügyi jelentésben *Sárkány Lajos* dr. előadó részletesen feldolgozta az egyházkerületben működő iskolák szellemi és anyagi körülményeit. Nagy megütközést keltett a gyűlés tagjaiban az a szomorú tény, hogy a tanügyi kormányzat nem tanúsít kellő megértést az államszolgálatok folyósításánál s a szlovenszói jogszokástól eltérve a szegény Kárpátalján éppen négyszer annyi helyi javadalom biztosítását követeli meg az iskola fenntartótól, megnehezítve ezzel az iskolák létét és lehetetlenné téve a továbbfejlesztést. Ebben a kérdésben — melyben az *Isaák Imre* esperes vezetése alatt széleskörű akció indult meg az ügy megnyugtató elintézése érdekében — maga az egyházkerületi elnökség is el fog járni illetékes állami hatóságoknál, mert egyúgyazon állam területén kétféleképpen járni el iskolai kérdésben csak téves törvénymagyarázat következménye lehet, amin éppen a kárpátaljai viszonyok miatt segíteni kell. Az egyházkerület elnöksége ez irányban kívánja a lépéseket megtenni a kormánytól.

A pénzügyi bizottság jelentése kapcsán elhatározta a közgyűlés, hogy a *Kálvin* nyomdát eladja, majd íztárgyalta az egyházmegyék felterjesztéseit, javaslatait s bírósági ügyeket intézett el.

Diákharang. A pápai református egyház számára négy harangot szereztek be. A legnagyobb harangot a diákok gyűjtéséből öntették a pápai új templom számára, s ezért ez a „diákharang” nevet viseli.

ISKOLÁINK

Nevelési problémák.

Nevelési problémák mindig voltak és mindig lesznek. Ez a tény a nevelés célkitűzéseiben leli magyarázatát. A nevelés céljai ugyanis olyan ideálisak, hogy azoknak maradéktalan és egyetemleges megvalósítása szinte lehetetlen.

Ez a megállapítás természetesen csak a szó igaz értelmében vett „nevelés”-re vonatkozik, mert az önkény, a kényszer és diktatura eszközeivel lehet ugyan végleges és biztosnak látszó eredményeket elérni, de magát ezt a módot nem nevezhetjük nevelésnek, másrészt pedig ennek eredményeit sokra nem is becsülhetjük. A nevelés önálló, sajátlábbon-járó, gondolkodó és szabad elhatározásokban, független cselekedetekben élő lelkeket akar formálni, nem pedig gépalkatrészeket, bábokat, állatéletben vegetáló szervezeteket. *A nevelés tulajdonképpeni célja nem is egyéb, mint megfékezni, körülbástyázni, elnyomni az emberben a testi, állati természetet, érzést, gondolkodást és diadalra juttatni annak a nemes szikrának fényét, erejét, amit „lélek”-nek nevezünk.*

Az emberi műveltség és szellemi fejlődés emelkedésével párhuzamosan haladt a nevelés ügyének előtérbe helyezése. A keresztyén egyház volt az első, amely nemcsak felismerte a nevelés fontosságát, de a gyakorlatba is átvitte tagjai közé; azután az egyes társadalmi szervezetek, sőt az államok is feladataik közé sorolták a nevelés alkalmazását. A XIX. század második felétől kezdve már a nevelés egyik legfőbb tényezőjévé lesz az egyéni és társadalmi életnek. Manapság pedig azt mondjuk, hogy egyedül a nevelés van hivatva az emberiség földi életét értékes valósággá kiformalni.

Érdekes, bár az emberi gyarlóságból önként következik, hogy a nevelés felé akkor terelődik mindig a nagyobb figyelem, ha az egyéni, társadalmi, vagy nemzetközi életben bajok mutatkoznak, vagy akadályok tornyosulnak. Ilyenkor azután olyan hangok is vannak, akik egyenesen a nevelést teszik felelőssé; mások pedig a nevelés hiányosságaira, eredménytelenségeire mutatnak rá s ezek megszüntetése által óhajtják a jövőben a hasonló veszedelmeket megelőzni.

Nem csodálkozhatunk tehát azon, hogy a borzalmas világháború és ennek nyomában támadt gazdasági földindulások és lelki meg rázkódtatások hatása alatt *a nevelés problémái ismét igen nagy aktualitást nyertek olyannyira, hogy ezzel már nemcsak a nevelés hivatásos tényezői, hanem a népek, nemzetek és országok vezető egyéniségei is igen mélyrehatóan foglalkoznak.* A világháború okai már nem sok embert érdekelnek, ezzel szemben a jelen bizonytalanságai és az állandó nyugtalanságok azok a kérdések, amelyekre a nevelés eszközeivel szeretnének kielégítő választ és megoldást találni.

Miért nem tér vissza az egyének életébe

a lelki nyugalom? Miért él mindenki csak a „má”-nak s holnapra nem gondol, a jövőben nem bízunk? Miért éheznek milliók akkor, amikor a kenyérmagvak és élelmicikkek száz- és száz-ezer métermázsáját a tengerekbe szórják? Miért kell koldulni annak, aki még tegnap gond nélkül élhetett? Miért kell lenni kegyetlen gazdáknak és nyomorult szolgálknak, kizsákmányolónak és kifosztottnak? Miért kell haraggal, gyűlölettel, megvetéssel élni egymás iránt a különböző társadalmi osztályoknak, népeknek, nemzeteknek? Miért képeznek elháríthatatlan akadályokat az egyének és népek között az anyagi és szellemi javak és a társadalmi, nyelv- és hitbeli különbségek? Stb., stb.

A kérdéseknek egész légiója vár feleletre. És felelet van bőven; próbálkozás folyik száz és ezer, csak eredmény nincs; minden marad a régiben. A bajok igazi orvoslásban nem részesülnek, a betegség él tovább és mindjobban és jobban beleszi magát az emberiség lelkébe.

Abban ugyanis mindenki megegyezik, aki a mai nyomorúságos földi sors felett gondolkozik, hogy az *emberi lelkekben van a hiba*. Az emberi lelkek vannak megfertőzve. Az érzést és gondolkodást kell kicserélni az emberekben, — így szól a diagnózis, — s csak akkor remélhető az emberi élet megjavítása.

Hogy e diagnózis helyes, azt senki sem vonhatja kétségbe. Igenis, az emberek lelkében van a hiba! Azért nincs normális élet e földön, mert az emberiség lelke beteg. És hiába jönnek mindenféle világmegváltó eszmékkel, tervekkel, próbálkozásokkal, ha ezek a megoldások nem az emberi lelkek meggyógyítását célozzák, kárba vesztett munka a velük való kísérletezés; mert ahelyett, hogy javítanak, inkább még jobban felbolygatják és keservesebbé teszik a földi sorsot.

Az emberek lelkében meglazult, vagy teljesen kiveszett az egymás iránti megértés, bizalom és szeretet, s ezek helyét a kételkedés, bizalmatlanság, önzés, irigység, harag és gyűlölködés váltotta fel. Ezért nincs megelégedés, megbecsülés, nyugalom, béke, boldogság sem az egyes emberi szívekben, sem az emberek, társadalmi osztályok, népek, nemzetek és országok között. Ha az emberi szívekből el tudjuk távolítani azokat a veszedelmes érzéseket és gondolatokat, amelyek az embereket egymástól elválasztják és ha csak az az egy tiszta, igaz érzés fog mindenkiben élni, hogy mindnyájan egyenlő és egyforma emberek vagyunk, egy atyának, az Istennek gyermekei: akkor remélhetjük csak a mai nyomorúságok és szenvedések megszűnését és egy jobb, igazabb földi életnek eljövését.

Megértés, bizalom, szeretet! De sokat hirdetik ezt ma mindenfelé, templomok szószékeiről éppúgy, mint népgyűlések és világkonferenciák asztalainál. Erről beszél minden nép, hitfelekezet és társadalmi osztály, de erről álmodoznak az élet kifáradt vándorai is, mint ahogyan az iskolásgyermekek ebből kapják a legtöbb és legtöbb

tanításokat. Mindenki tudja, mit vár tőle a világ, meg a saját jól felfogott érdeke is azt követeli, hogy tudjon megérteni, bizni, és szeretni, . . . és mégis, mégis mily kevés megértés, bizalom és szeretet van a világon!

Arra tanítom a gyermekemet piciny kora óta, az iskolában is arra oktatom szüntelen, s ifjú meg felnőtt korában is arról olvas és azt hallja állandóan: hogy „ami neked fáj, az másnak is fáj” és hogy „ne légy bizalmatlan ok nélkül, hanem higgy a te embertársadnak és szeresd őt mint tenmagadat”, . . . az eredmény azonban a legtöbb esetben igen kevés, sokszor pedig semmi. Miért? . . . Mert egyről, a legfontosabbról megfeledkezünk. E nélkül pedig hiába való minden munka, minden fáradság!

Hogyan tudjon valaki embertársaiban bizni és hinni, ha nem hisz az Istenben?! S miféle szeretet lehet az, ha valaki a szeretetet anélkül gyakorolja, hogy nem tud, s nem részesül abból az igaz szeretetből, amellyel az Isten viseltetik irántunk, s amely a Jézus Krisztusban nyert felséges beigazoltatást?! Hiába hirdetem tehát, hogy a mai élet helyreigazításához, megértést, bizalmat és szeretetet kell az emberi lelkekbe beleplántálni, mert ha Isten nem él az emberek lelkében, ha nem tudnak Istenben hinni és nem tudják megérezni Istennek irántunk való nagy és igaz szeretetét, az embereknek egymásban való bizodalomuk és szeretetük csak olyan lesz, mint a homokba épített vár.

Ne csodálkozzunk tehát azon, ha olynehezen és lassan megy a világnak gyógyulása. Isten nélkül az nem is fog menni! Az Istenhez pedig oly nehezen térnek vissza az emberek. Sőt az Istentől való elfordulás még mindig nem állt meg az ő veszedelmes, csábító útján. Azonban a csalódás és megcsalattatás már nem sokáig ülheti diadaltorát. . .

A nevelés Isten nélkül nem igazi nevelés. „Tanítani-oktatni” talán lehet Isten nélkül is eredményesen, de „nevelni” csak Istennel együtt és csak az Isten segítségével lehet!

Óriási hiba az, amikor az iskola munkájában nem tudja élesen és határozottan elválasztani a tanítást (oktatást) a neveléstől, s egyiket a másik rovására gyakorolja. A mai iskolának éppen az a hibája, hogy tulsokat tanít-oktat és a nevelésre igen kevés ideje marad. Pedig *sokkal fontosabb a tanításnál, az egyes ember és az egész világ szempontjából is, a nevelés*, ezért az iskolának inkább a nevelésre kellene több gondot fordítani és időt szentelniök, nem feledkezve meg arról, hogy nevelni és sikeres nevelési eredményeket felmutatni százszor nehezebb, mint tanítani-oktatni.

A hitfelekezeti iskolákban a nevelés mindig fontos és elsőrangú szerepet töltött be. Ez természetes, mert „*hit-et, igaz hit-et pusztán tanítással-oktatással szerezni nem lehet, hanem csak rendszeres és nagyon lelkiismeretes nevelés által!*”

A mi református iskoláink egyik legfőbb

erőssége mindig az volt, hogy nagyszerűen, példásan tudtak nevelni. Ez magyarázza meg azt a tényt, hogy a magyar közélet vezető férfiai között miért találkozunk oly sok református emberrel. A ref. iskola kiváló lelki képességekkel tudta felruházni növendékeit, s nevelő munkája által értékes, hasznos emberekkel gazdagította a társadalmat.

A mai ref. iskolának sem lehet más feladata, mint istenfélő, igazságos, és egymást őszintén szerető emberek nevelése. Olyan emberek nevelése, akik e földi életet nemcsak végig tudják szenvedni, hanem az őszinte és igaz örömeiket, a megelégedést és boldogságot is meg tudják találni e földi életben. Iskoláinknak tehát haladniok kell azon a jól bevált, régi, kitaposott ösvényen, amely a gyermek lelkébe először is az „élő hit”-et plántálja be, s erre építi fel az Isten szeretete után az emberek szeretetét. *Az életkönyve: a Biblia az a fundamentum, amelyre a ref. iskolák építenek, s ehhez az örök fundamentumhoz a mai felzaklatott világban százszor jobban kell ragaszkodnunk, mint bármikor azelőtt.*

Minden kérdés, minden baj, minden nevelési probléma megoldódik, ha az egy örök igazsághoz: az Istenhez fordulunk! *Bíró Mihály.*

GYÜLEKEZETI MUNKA

Mi hasznát láttam gyülekezetemben a vasárnapi iskolán munkának?

A vasárnapi iskola hasznáról írt előző nyilatkozás bőségesen összefoglalt mindent, ami áldást jelent ez a munka. Ott ahol a lelkész csak maga vezeti a vasárnapi iskolát, valóban alig lehet több eredményt várnunk. Én csak egyetlen körülményre szeretném mindnyájunk figyelmét felhívni: alkalmazzunk a vasárnapi iskolákban a lelkész központi irányítása mellett minél több csoport-vezetőt.

Nyolc évvel ezelőtt jöttem gyülekezetembe. Itt akkor voltak néhányan, akik a község különböző részeiben összegyűjtöttek egy-egy csoport gyermekeit és vasárnapi iskolát tartottak velük. Ezek a vezetők irántam bizalmatlanok voltak, éveken át nem tudtunk együtt dolgozni. Egymás munkáját rontottuk, akaratlanul is. Végre találtam olyan vezetőket, akik hajlandók voltak, lelkészük jó akaratú tanácsait elfogadni és velem együtt dolgozni. Kimondottuk, hogy egy vezető csak tíz gyermekkel foglalkozzék. Minden héten megkapják a lelkésztől kidolgozott vezérfontalat. Együtt keres maga mellé minden vezető helyettes csoport-vezetőt, aki vele mindig megjelenik a csoport óráin. Ez a vezetői kör egyuttal imaközösséget alkot.

Lelkipásztori munka gyülekezeti imaközösség nélkül manapság alig lehet eredményes. Így tehát a vasárnapi iskolának ez a nálunk és tudomásom szerint még néhány helyen is alkalmazott formája a lelkészi munka egyik előfeltételét képez adja.

Maguk a csoport-vezetők számtalanszor tesznek bizonyosságot arról, hogy a gyermekekkel való foglalkozásból ők saját magukra nézve veszik a legtöbb áldást. Aki ismeri a tanítva tanulás elvét, annak ez magától értetődő.

Az egyes csoport-órákat szivességből ajánlott magánlakásokban tartjuk. Az ott lakókra sem maradhat áldás nélkül az ott végzett munka.

Minden vasárnap reggel az istentisztelet előtt az iskolában a lelkész átveszi a gyermekekkel az előző héten végzett anyagot és így ez alatt a felőrás ismétlés alatt a lelkész és a gyermekek közti kapcsolat is állandó erősítést nyer. Nem is kell említenem, hogy ez egyuttal a legegyszerűbb ellenőrzése annak is, hogy az egyes csoportokban miképpen végezték el a kijelölt anyagot.

Végül csak annyit legyen szabad megjegyeznem, hogy a gyülekezet önként jelentkező tagjai, erre a munkára még mindig nagyon jól megfeleltek, a legkényesebb pedagógiai kivánalmakat is kielégítik, tehát nem kell attól tartani, hogy akiket Isten Lelke erre a munkára elhívott nem tudnának helyesen munkálkodni. Nagyon ajánlom ennek a módszernek a kipróbálását. *T. Gy.*

KÜLFÖLD

Németország.

Ha a német protestánsizmus mai ziláltságát egységes, áttekinthető és mégis hű képbe akarjuk fogni, mindenek előtt ki kell zárunk a politikai szempontot. Ott ma nem Hitler elleni harcról van szó, hanem egy fejvesztett protestánsizmus elleni harcról. A hitvallók ugyanis azért kénszerültek a hitvallásra, mert a protestánsizmus nagy többsége az u. n. „német keresztyének” az 1933-as nemzeti szocialista forradalomban Hitlert összetévesztették Jézus Krisztussal, a harmadik birodalmat pedig az istenországával. Természetesen ez a beláthatatlan következményekkel járó összetévesztés csak úgy történhetett meg, hogy a protestánsizmus már korábban sem ismerte Krisztusát. 1933-ban azért vált fejvesztetté, mert már jóval előbb, évtizedekkel, sőt talán századokkal előbb elveszítette fejét. Vádolhatjuk-e e fejvesztettségért Hitlert s van-e jogunk ezért Stalinnal egysorba állítani? Bizonyára nincsen.

Más szempontból mégis jogosult az egysorba állítás. A nemzeti szocializmus és a kommunizmus egyaránt istenitélet a keresztyénség felett. Sem az egyikre nem lett volna szükség, sem a másokra nem lett volna lehetőség, ha a keresztyénség megállja a helyét. Természetesen a kétféle istenitélet között jelentős különbség van. A kommunizmus üldözi a keresztyénséget, a nemzeti szocializmus pedig — mint a jelek mutatják — félrevezeti. Üldözés esetén nyomban megtudja a keresztyénség, hogy kivel van dolga. Félrevezetés esetén azonban teljesen e világi, tehát reá nézve idegen célok szolgálá-

tába szegődik, anélkül, hogy tudatára ébredne saját lényege és rendeltetése feladatának. Ennyiben a félrevezetés még veszedelmesebb lehet, mint az üldözés. De vajjon azoknak a politikai vezetőknek a bűne-e a félrevezetés, akik félrevezetik a keresztyénséget, s nem sokkal inkább azé a keresztyénségé-e, amelyik engedi magát félrevezettetni? Ennek a félrevezetésnek pedig csak egy esetben állhat ellen: ha mer hitet vallani, hitvalló egyházzá válni. Ez röviden a német helyzet képe.

Az a kérdés, hogyan helyezhetjük bele ebbe a képletbe a legújabb eseményeket? A „német keresztyének”, akik megkülönböztetendők az egyházból formálisan is kilépett és az ösgermán pogányságba visszatérő „német hitüektől”, még 1933-ban magukhoz ragadták az egyházi vezetést és meg akarták szervezni az egységes, „hitvallásokon felülálló” német nemzeti szociálista protestáns egyházat, mint a harmadik birodalom engedelmes és használható politikai eszközét. Ez a kísérlet a rosszul leplezett egyházáruló szándékon, részben a hitvalló kisebbség kemény ellenállásán megtört.

A „német keresztyének” saját hiveik előtt is tekintélyüket veszítették és kisebbségben maradtak. Ma van egy „német keresztyén” kisebbség, egy, főként „német keresztyénekből” kivált többség, és van egy „hitvalló” kisebbség. Középen áll tehát a többség s ma már ennek a kezén van a vezetés. Fő gondja a békités, egységesítés s új, most már lehetőleg politikamentes választások útján az 1933. előtti rendhez való visszatérés. Ez a többség ma már elítéli a „német keresztyének” egyházárulását és elismeri, hogy a hitvallók bátor kiállására csakugyan szükség volt. Ez az elismerés azonban, úgy látszik, inkább csak elméleti, a gyakorlatilag még a rokonszenvig sem igen megy, mivel a többség a hitvallók magatartását túl merevnek, s ma már ebben a merevségében szükségtelennek, sőt veszedelmesnek találja. A hitvallók viszont a többséget megalkuvónak látják, eddigi küzdelmükben megerősödve, éppen hit dolgában semmi engedményre és alkura nem hajlandók. A harmadik birodalomban — mint Barth mondotta — csak hitvalló egyháznak van lehetősége és létjoga. S mivel a többség erről jó darabig nem akart tudni, sőt még ma is tétovázik és közzvetítő megoldásokon töpreng, a hitvallók csoportja külön egyháznak tekinti magát, helyesebben mondva: „a német protestáns egyház hitvalló maradékának”. Az most már a kérdés, mit szól az állam a hitvalló egyházhoz? A hitvalló egyház nem ellensége a nemzeti szociálista államnak, de ha az állami totalitás elve nem engedné meg a keresztyén hit szabad megvallását, vagyis azt, hogy az egyház egyetlen fejének a Jézus Krisztusnak engedelmeskedjék, akkor és csakis akkor kerül szembe az állammal. A jelek szerint ez a szembe kerülés nem tartozik a lehetetlenségek közé. *Dr. Török István.*

IRODALOM

Megjelent a Református Keresztyén Leszakító Naptár.

Ma már annyira összenőtt az ébredési mozgalommal a Leszakító Naptár, hogy pótolhatatlan hiányt jelentene elmaradása. Ezért üdvözljük örömmel az 1937. évi kötetét. Sok Bibliái olvasó családban nélkülözhetetlen kalauz és szinte a családhoz tartozik. Ha pedig elgondoljuk, hogy kb. másfél ezer példányban fogy el évenként, lehetetlen meg nem látnunk fontos misszióját az egyházépítő munkában. Milyen jó segítség egy lelkipásztornak építő munkájában, mikor a vágyakozó léleknek ilyen áldott útmutatót tud adni. Csináljunk azért minél nagyobb propagandát a Leszakító mellett és terjesszük, ahol csak tudjuk, hiszen Isten Igéjével való rendszeres és észre vezető rá azt, aki használja naponta.

Használatára nézve hadd idézzek itt az előszóból néhány sort: „Különösen ott bizonyul ez a naptár áldásos eszköznek, ahol a családban együtt olvassák naponként. Ajánlatos, hogy minden reggel, mikor még tiszta és üres a lélek, a gondok, bűnök más alkalmak nem zavarták meg békességét; — énekléssel, csendes áhitattal és bibliaolvasással egybekötve olvassuk el a naptár egy-egy lapját. Akik ezt állandóan gyakorolják, azok veszik legnagyobb lelki hasznát a Leszakító Naptárnak, Istennek dicsőségére, küzdő Anyaszentegyházunknak erősödésére.”

A Leszakító Naptár *Nyitray és Társa* cégnél kapható Levice-Léva, 4 (négy) koronaért.

HIREK

Felhívjuk a püspöki, esperesi, lelkési hivatalok, a teológia, tanítóképző igazgatóságának szíves figyelmét arra, hogy a szerkesztőségnek, úgy szintén a kiadóhivatalnak szóló közleményeket az ideiglenes szerkesztő címére: Hetény-re szíveskedjenek küldeni.

Negyvennégy debreceni püspök. Aból az alkalomból, hogy elhalt Baltazár Dezső debreceni püspök utódjául Maklár Károly választották meg, Uray Sándor debreceni lelkipásztor összeállította egy cikk keretében egyik egyházi lap hasábjain annak a negyvennégy püspöknek a teljes névsorát, akik 1551-től fogva Debrecen püspökei voltak. Közülök igen sokan országos jelentőségűek voltak és beirták nevüket egyházunk történelmébe.

A Ker. Ijúsági Egylet világkonferenciája. A K. I. E. világkonferenciája január 2.-án kezdődött Indiában. Sok száz kiküldött érkezett a világ legkülönbözőbb helyeiről, akiknek ellátásáról és fogadásáról nagy körültekintéssel gondoskodtak. A magyar K. I. E.-t Pógyor István titkár és ifj. Biberauer Richárd, a Bethesda kórház lelkésze képviselik, akik már dec. 2.-án elindultak a konferenciára.

Lelkészi és tanítói kurzus Komáromban. A komáromi ref. Egyházmegye Belmissziói Bizottsága megismétli az októberben olyan nagy sikerrel és eredménnyel megtartott önképző kurzusát: február 1. hétfőtől, február 6. szombatig. A kurzus hétfőn d. e. 9 órakor kezdődik és szombaton délben ér véget. Szállást most is a komáromi gyülekezet ad ingyen a Kollégiumban oly formán, hogy még ágyneműről is gondoskodik a vendéglátó Egyház (párnák helyett jó meleg pokrócok állanak rendelkezésre). Nagyon kedvezményes ellátást idén is a Ref. Tanítóképző lesz szíves adni. A tanító és tanítónő testvéreket különösen a felévi iskolai szünetre tekintettel hívjuk, mert éppen erre gondolva tételt ezen időre a kurzus. Ők így csak néhány napig vehetnek részt azon, míg a lelkészek egész héten együtt maradnak. A kurzus megbeszéléseinek tárgyai: Egyházunk életének modern problémái, a Heidelbergi Káté néhány első kérdése, és a jelenkor kívánalmái a templomi igehirdetéssel kapcsolatban. A kurzusra jelentkezéseket a komáromi ref. lelkészi hivatalba küldjük legkésőbb január 28-ig.

Gyülekezeti ünnepély Madaron. Kedves és bensőséges ünnepe volt a madari református egyháznak. A komáromi református tanítóképző intézet növendékei Nagy Sándor igazgató és dr. Deme Lajos tanár vezetésével vallásos estélyt rendeztek a pazar fényvel kivilágított templomban a következő műsorral: Isten igéjét Simon István hirdette, majd a gyülekezeti ének után az intézet vegyeskara Nagy Sándor igazgató szakszerű vezetése mellett egy összhangzatos éneket adott elő. Beke Gyula imádkozott, Bod Ádám bibliát magyarázott, Gögh Gizella, Kövendi Margit, Kászó István és Persely István egy-egy vallásos tárgyú költeményt szavalt. Különösen az „Agg predikátor” című költemény váltott ki igen nagy hatást a hallgatóságból. Nagy Sári és Meskó Ilona pedig szóló, illetve kettős énekkel gyönyörködtették a hallgatóságot. Az egyes számok szüneteiben az intézet vegyeskara adott elő igen mély hatással vallásos énekeket Nagy Sándor igazgató dirigálása mellett. Kovács Bertalan tanítóképezdei növendék magasbaszárnyaló imájával ért véget a madari református gyülekezet számára felejthetetlen emlékü ünnepség, majd a vendéglátó egyház lelkipásztora, Mokos Kálmán mondott köszönetet a tanítóképző intézet növendékeinek és kísérőinek. A minden tekintetben kitünően sikerült egyházi ünnepség megrendezéseért Erdélyi Gáspár igazgató-tanítót illeti a dicséret. Ebédet és vacsorát a tanítóképző számára a jó lelkű madari gazdaszónokok szolgáltattak, teljesen ingyen csupa jószívűségből. Az Isten áldó kegyelme nyugodjon meg nemes lelkükön.

Az első templomhajó. Argentínában a közelmúltban bocsájtották vízre a világ első templomhajóját. Patagónia nehezen elérhető szigetein, valamint az Argentina déli részén fekvő szigeteken élő keresztyén lakosság régóta nél-

külözi a rendszeres lelkészi szolgálatot. A lakosság harmincezer négyzetkilométernyi területen szétszórva él, és e hatalmas területen egyetlen templom sincs. Ezen a hiányon kíván segíteni az újonnan beállított templomhajó.

Debrecen hálája. A debreceni kollégium 400 éves évfordulója alkalmával létesítendő alkotások költségeihez a városi közgyűlés egyhangúan megszavazott 250.000 P. hozzájárulást. Úray Sándor debreceni lelkipásztor hangsúlyozta, hogy mikor ezt a hatalmas összeget a közgyűlés a kollégiumnak ajándékként odaadta, akkor tulajdonképpen Debrecen város háláját juttatta kifejezésre a kollégium iránt, amelyik nélkül Debrecen város jelentéktelen mezőváros maradt volna.

Tanfolyam segédlelkészek számára. Az erdélyi egyházkerület végzett teológusai számára segédlelkészi tanfolyam felállítását határozta el. A tanfolyam hallgatói heti négy napon át a nagyenyedi kollégiumban berendezett külön otthonukban teológiai és más előadásokat hallgatnak és a hivatásuk betöltéséhez szükséges gyakorlati ismereteket szerzik meg munkaközösség révén. Két napon át egy gazdasági iskolába mennek ki, hol gazdasági ismereteket sajátítanak el. A tanfolyam élén Dr. Muzsnay László áll.

Hány vasárnapi iskolás van a világon? Harmincnégy millió vasárnapi iskolás gyermek van a világon, akiket harmincezer vasárnapi iskolai oktató oktat. Az Egyesült Államokban 20 millió, Európában 8 és félmillió a vasárnapi iskolás gyermekek száma, a többi 6 millió megoszlik Ázsia, Afrika, Ausztrália, és Délamerika között.

Egyetemes keresztyén énekeskönyv. Hollandiában egyetlen keresztyén énekeskönyv jelent meg, mely 640 éneket tartalmaz a keresztyénség minden századából. Ennek az énekeskönyvnek az az érdekessége, hogy azt a római katolikus egyház is elismerte. Rövid idő alatt 30.000 példány fogyott el belőle.

A hitetlenség propagandája. Tizenkilenc millió rubel évi bevételről számol be az istentelenek központi tanácsa legújabb jelentésében. Ebből meg tudjuk azt is, hogy a mozgalomnak 6900 egylete, 146 állandó „istentelen iskolája”, 102 szanatóriuma és üdülőháza van.

Pályázat a beregszászi református egyház egyik segédlelkészi állására. Kötelesség: az összes lelkészi teendőknél és belmissziói munkákban való segédkezés s az állami iskolákban a másik segédlelkéssel együtt a vallásitanítás ellátása. — Javadalom: az egyház pénztárából havi előleges részletekben 4000 (négyezer) Ké fizetés és 1000 Ké. belmissziói munkadíj. Ezenkívül a végzett hitoktatásért körülbelül évi 5000 Ké az állampénztárból, s az előfeltételek megléte esetén államsegély. A képesítést és állampolgárságot igazoló okmányokkal és szolgálati bizonyítvánnyal felszerelt kérvények január hó 28.-ig adandók be a lelkészi hivatalhoz. Az állás február 15.-én elfoglalandó. 1—2.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 4. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kč, $\frac{1}{4}$ év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FŐSZERKESZTŐ:

DR. MAGDA SÁNDOR

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR

Szombat, 1937 január 23.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hefin

(Hefény), okr. Stará-Dala.

Ide küldendő minden közlemény.

„Téged pedig miért hívnak keresztyénnek?”

Gondolatok Dr. Ravasz László püspöknek a Kálvin János Társaság januári konferenciáján elhangzott előadásából.

A mai átlag református ember ismeri az énekes könyvet, a Bibliát, de a legritkább esetek közé tartozik, hogy ismerje a Heidelbergi Kátét és a II. Helvét Hitvallást. Nagy baj az, hogy a saját hitvallását, a saját egyházának tanítását nem ismeri. Különösen az idősebb nemzedék nem ismeri a Heidelbergi Kátét. Olyan kevesen tudnának felelni erre a kérdésre: Téged pedig miért hívnak keresztyénnek?

Az Apostolok Cselekedete XI. rész 25. versében azt olvassuk, hogy a tanítványokat először Antióchiában nevezték keresztyéneknek. Ez a szó keresztyén, ebben a görög-latinos formájában „krisztianos” Antióchiában született. Nem a zsidóktól ered, mert az ő gondolkozásmódjukkal éppen ellentétes e szó jelentése. A latin-római közigazgatás emberei nevezték így őket. A szó félig görög, félig latin, amit azonban abban a korban nagyon jól megértettek az arabok, görögök és latinok. Krisztianos szó azt jelenti, hogy krisztusi, Krisztus féle ember, a Krisztushoz tartozó, aki róla nevezi magát, utánna megy, tőle engedi vezetni magát.

Általánossá lett ez a fogalom, hogy Krisztos. Értettek alatta olyasvalakit, akit felkentek, aki karizmában, kenetben részesült. Igen sok vallásban központi szokás volt olajjal megkenni tárgyakat, főképpen személyeket, különösen ahol az olaj vadon nőtt. Olajhoz az a gondolat fűződött, hogy tisztít, beivódik, átmegegy a belső szervezetbe, táplál, élet lesz belőle. A pogány vallásosság, amely a szent és isteni dolgokról materiális formában gondolkodott, a szentséget valami anyagi dolognak gondolta, rájött arra a meggyőződésre, hogy az olaj a legalkalmasabb eszköz az isteni erő átvitelének és átruházásának. Akit olajjal kennek meg, étellel gazdagodik meg általa. Az olaj magában véve a vidámságnak az életnek és az örömmnek volt a képe. Gyászban levő embereknek nem volt szabad olajjal megkenekedni. Lakodalomhoz vagy lakomához leülő embereknek nem volt szabad elmulasztani az olajjal való megkenekedést. Az Ótestamentom tele van ezekkel a képekkel. Természetes, hogy

a Szentírás mikor a maga üzenetét el akarja mondani, egy képhez nyúl, amelyet mindenki megért, de új jelentést ad neki.

Olajjal Isten erői áradnak, átruháztatnak arra az emberre, akit Isten felkenni rendelt. Akik felkenetnek, azok az Isten emberei. Isten követői, Isten képében járnak. Három ilyen ember van az Ótestamentumban, akit Isten kenettel választott ki, jegyzett el magának, kenet által ruházott fel a maga erőivel: a próféta, a főpap, a király. Az a próféta, akire Isten rábízta a maga üzenetét, hogy ki Ő, mi a nép és milyennek kell lenni. Főpap az, aki az Ő orcája előtt a nép helyett bemutatja az áldozatot s a nép helyett fogadja Istentől a kiengesztelődésnek és a bűnbocsátnak áldását. A király az, aki Isten képében Isten akaratát tartja, védelmezi, pásztorolja, őrzi a népet, mint Isten szövetségese. A következő lépés az volt, hogy kialakul Izráel lelkében az eszménykép: új és örökkévaló felkentől, aki minden próféták prófétája, aki a legigazabb főpap lesz, aki a leghatalmasabb király lesz. Ezt a Valakit, aki midőn eljön, Izráel népe felszabadul és minden dolga jóra fordul, ezt a Valakit nevezték felkentnek, Messiásnak. Még egy egészen új lépést kellett tenni erről a magaslatról, azt, hogy egyszer megjelent a földön Valaki, aki jászolban született, és nem volt hol lehajtania fejét, de akiről mégis azt mondták: Te vagy a Krisztus az élő Isten fia. A felkent, a Messiás. Te vagy a főpróféta, a főpap és a király.

Jézus Krisztussá kenettel lett. Ez a kenet a Szentlélek kenete volt, ezáltal lett prófétává, főpappá és királlyá. Mennyire más ez a kenet, mint amiről az Ótestamentom beszél! Az Ótestamentum látható olajjal való felkenetésről beszél. Itt a kenet a Lélek kenete. Ez a Szentlélektől való fogantatásban, Szentlélek kitöltetésében, a Szentháromság titkos mélységeiben jelenik meg. Ennélfogva a keresztyén vallásos gondolkozás ebben a hármastételben foglalható össze: Krisztus a legfőbb prófétánk, a legigazabb főpapunk és a legigazabb királyunk.

Ki a próféta? Akire Isten lelke időnként leszáll, ismeri Istennek akaratát s az Ő üzenetét viszi a világhoz. Krisztus prófétasága abban különbözik minden mástól, hogy Reá nem ideig-óráig szállott az Isten Lelke, nem ember volt

csupán, Benne Isten akarata, lénye, kimetszett bélyege áll előttünk, testesül meg. Krisztusban mindent megismerhetünk Istentől ami elgondolható és megismerhető. Krisztuson kívül nem ismerjük igazán az Istent. Ebben van a keresztyénség abszolút volta, a kijelentés tökéletessége s a keresztyén ismeret feltétlen és végleges bizonyossága. Krisztus a főprófétánk, mert megismerteti velünk Istent és az Ő akaratát.

Krisztus a főpap. Főpapsága hogyan viszonnylik az Ótestámentom főpapságához? A Zsidó levél azt mondja, hogy a zsidó főpap egy évben egyszer saját magáért engesztelő áldozatot mutatott be. Beléphetett a szentekszentélyébe, végrehajtotta a bűntörölő áldozatot, amely következménye volt az egy évre szóló bűnbocsánat Izráel népe számára. Az Újszövetség főpapja feljebbvaló ennél, mert az egek-egébe ment be, örökkévaló főpap áldozata nem egy évre szól, hanem örökkévaló bűnbocsánatot hoz. Nem juhokat áldozott föl, hanem saját szeplőtlen tiszta testét. Áldozata örökre érvényes, szakadatlan kien-gesztelődé.

Krisztus a király. A János evangéliumában szól magáról, mint jó pásztorról, aki pásztorolja az övéit, hogy el ne vesszenek. Királyságának nagy proklamációja a Máté evangéliuma utolsó verseiben van megadva, mikor ezt mondja Krisztus: Teljes hatalom adatott nékem mennyen és a földön, menjetek el és tegyetek tanítványokká minden népeket. Királyságának végső győzelmét gyönyörű képekben mutatja a Jelenések könyve. Krisztus a király. A Szentháromság második személye. A testté lett Ige. Ő a király. Az Úr. Lelkek ura és lelkek királya.

Mikor Antióchiában azt mondták, hogy valaki keresztyén, Krisztus féle, Krisztushoz tartozó, reá hivatkozó, hozzá igazodó, akkor mi már tudjuk, ki Ő, akihez igazodunk akiről nevezzük magunkat: Ő a főpróféta, a főpap és a király.

(Folytatása következik.)

A rimaszécsi Ref. Egyház és Ének-kar. 1936. dec. 25-én, a vendéglő nagytermében karácsonyi műsoros estélyt rendezett a következő programmal:

- 1) Dicsőség Néked . . . Énekelte a kórus.
- 2) Karácsonyi gondolatok: Csizsár Imre lelkész.
- 3) Szóló ének. Énekelte Pásztor István.
- 4) „Az Édesanya.” Karácsonyi mesejáték két felv. Előadták a lányok.
- 5) Karácsonyi versek. Szavalták: Varga Irénke és Hegedűs Ilonka.
- 6) Énekduett. Előadták Boros Irén és Pásztor István.
- 7) Karácsony est. Páros jelenet. Előadták: Mészáros Dezső és Boros Ilonka.
- 8) „Szívünk ma vig”. Énekelte az Énekkar.

A tiszta bevétel, mely 605.50 Kč-t tett ki, felerészben a szegények, felerészben pedig a gyülekezeti otthon alap javára fordított.

Tanügyi jelentés

a szlovenszkói és kárpátaljai református egyetemes egyház iskoláinak működéséről és állapotáról az 1934–35 iskolai évben.

(Előterjesztett az Egyetemes Konvent 1936. okt. 15-iki ülésén.)

(Folytatás.)

VI. Sajnálattal veszi tudomásul Egyetemes Konvent azt a bejelentést, hogy a ref. iskoláknak más, nem református iskolákkal való engedély nélküli kooperálása minden figyelmeztetés és tilalom ellenére még most sem szűnt meg, jól lehet ennek kétségtelen a veszedelmes egyházzromboló hatása. Felszólítja tehát az illetékes egyházkerületeket, hogy a Konvent 1935. évi 39/IV. sz. határozatában elrendelt vizsgálatokat a kooperáló iskoláinknál azonnal folytassák le és ahol ez a kooperálás engedély nélkül és teljesen indokolatlanul folyik, ott indíttassák meg a fegyelmi eljárást mindazon személyek és testületek ellen, amelyek a tilalom és a törvény ellenére a kooperálás folytatásában hibásak és a vizsgálat eredményéről tegyen jelentést az Egyet. Konventnek. Egyben újra figyelmezteti az Egyet. Konvent összes iskolai hatóságainkat, hogy szigorúan öröködjenek az iskolák kooperálásának tilalma felett és mindent kövessenek el annak megakadályozására.

VII. Az új iskolai rendtartásnak azon intézkedését, hogy a ref. tanköteles gyermekek nyilvántartása és beiskoláztatása felett való felügyelet az iskolaszékek egyik fontos joga és kötelessége, Egyet. Konventünk most erősen és nyomatékosan hangsúlyozza, mert ebben látja egyik eszközét annak, hogy gátat vessünk a ref. gyermekek nem református iskolákba való járásának. Ezen veszedelmesen terjedő járvány csak úgy szüntethető meg, ha gyermekeinkre az eddigieknél fokozottabb mértékben örködünk, minden gyermekünket nyilvántartjuk és a közvetlen befolyásunkkal mindent elkövetünk annak érdekében, hogy a ref. gyermekek csak református iskolákat látogassanak. Kötelességévé tétetik tehát az egyházi iskolalátogatóknak, — amint ezt a rendtartás elő is írja, — hogy minden iskolalátogatás alkalmával vizsgálják felül a tankötelesek nyilvántartási kimutatását és győződjenek meg róla, megtett-e a helyi hatóság minden lehető a nem református iskolákba járó gyermekeink visszaszerzése érdekében és a tényekről minden iskoláról külön-külön tegyen jelentést az egyházmegyei tanügyi bizottságnak. Reméli és elvárja az Egyet. Konvent, hogy ilyen körültekintő és lelkiismeretes munkával sikerülni fog a nem ref. iskolákba járó gyermekeink létszámát leszállítani, kiváltképpen pedig sikerülni fog megakadályozni azt, hogy magyaryanyelvű gyermekeink már a népiskolai korban is nem magyartanyelvű iskolákba járjanak.

VIII. Sajnálattal, sőt nem kis megdöbbenéssel állapítja meg Egyet. Konvent azt a szomorú tény, hogy már második évben nem tudja kiadni iskoláink egyetemes statisztikáját, mert a statisztika összeállításában és bekül-

désében, — dacára a komoly szónak és intellemtnek, — alsóbb hatóságaink a legnagyobb közömbös-séggel járnak el. Felszólítja tehát az illetékes kerületi hatóságainkat, így kiváltképpen a dunán-inneni egyházkerületet, mint aki már második éve egyáltalában semmiféle statisztikai adatot nem szolgáltatott be, hogy amennyiben a leg-közelebbi konventi gyűlésre újból elmulasztaná a statisztikai adatok beküldését, a kerület ille-tékes tényezői ellen azonnal megfogja indítani a fegyelmi eljárást. Az Egyet. Konventnek a statisztika ad egyedül hű és biztos képet egyet. egyházunk iskolai állapotairól, s ha az ehhez szükséges adatokat nem kapja meg, vagy hézagos, hiányos adatokat szolgáltatnak be, akkor az Egyet. Konventnek hiábavaló minden jószándéka, mert minden terve és lépése csak homokra épített várhoz lesz hasonló.

IX. Az iskoláink felett való felügyelet hatékonyabbá tétele érdekében Egyet. Konvent elrendeli, hogy az 1936—37. tanév végén történő iskolalátogatások alkalmával már az új iskola-látogatási jegyzőkönyvi nyomtatványok vétes-senek használatba, amelyek felől Egyet. Konven-tünk már a múlt évi gyűlésén 39/16. szám alatt határozott s amely iskolalátogatási jegyzőkönyvi nyomtatványok a máramaros-ugocsai egyház-megyében már használatba is vétettek. A nyom-tatványok terjesztésével a konv. iroda bízatik meg.

X. A nem ref. népiskolákba járó gyerme-keink hitoktatásáról szóló ama jelentéseket, amelyek beszámolnak a végzett munkáról, Egyet. Konvent tudomásul veszi és a hitoktatást végző lelkészeknek, tanítóknak elismerését, köszönetét tolmácsolja. Komolyan figyelmezteti azonban a tiszáninneri és dunáninneri kerületeket, mint akik hitoktatásunk ezen igen fontos mezejéről semmi jelentést nem tettek, hogy az ismételtlen előforduló ebeli mulasztásukat a jövőben szígo-rúan fogja elbírálni és megtorolni. Nem győzi Egyet. Konvent a legkomolyabban hangsúlyozni a nem ref. iskolákba járó gyermekeink hitokta-tásának fontosságát, ezért felszólít mindenkit, hogy iparkodjanak ezen hitoktatás zavartalanságát és eredményességét biztosítani, hatóságaink pedig a felügyelet és ellenőrzés munkáját a legnagyobb éberséggel folytassák, s vessenek számot minden alkalommal az elért eredményekről.

XI. Megnyugvással veszi tudomásul Egyet. Konvent a középiskolákba járó gyermekeink hitoktatásáról megküldött jelentéseket és örömmel állapítja meg, hogy úgy a tiszáninneri, mint a kárpátaljai kerületekben középiskolás gyermeke-ink hitoktatása jó kezekben van és szép eredménny ért el, amiért a buzgó hitoktatóknak hálás kö-szönetét fejezi ki. Sajnálattal nélkülözi azonban már második éve a dunáninneri kerület hasonló jelentését, pedig ebben a kerületben a legnagyobb a középiskolákba járó gyermekeink száma és itt vannak a legtöbb szakiskolák is. Nem szívesen teszi, de kénytelen az Egyet. Konvent eme mulasztásáért a dunáninneri egyházkerületet a legkomolyabban figyelmeztetni azon feltétel

mellett, hogy ha a jelentés beküldését a leg-közelebbi alkalommal ismét elmulasztja, kény-telen lesz az illetékesek ellen a fegyelmi vizs-gálatot megindítani. Figyelmezteti az Egyet. Konvent az illetékeseket az 1934. évi 20. pont alatt meghozott 2/XII. számú határozatára és elvárja, hogy ezen határozatban megkívánt jelen-tések az illetékes egyházi hatóságok útján minden középiskolai hitoktatóntól az Egyet. Konventhez már a jelen 1936—37. tanévre is és ettől kezdve továbbra is pontosan megküldessenek. Az ehhez szükséges nyomtatványok elkészítésével a tan-ügyi bizottság elnökségét megbízza.

EGYHÁZI ÉLET

Lelkészek s tanítók összejevetele Nagykapason.

Az ungi lelkész és tanító egyesület január hó 14-én Nagykapason a ref. iskola helyiségében tartotta ez évi első összejevetelét. Erős várunk nekünk az Isten című énekünk fenségesen szép szövegének és dallamának az eléneklése után *Ujlaky Sándor* az egyesület elnöke imádkozott s majd megnyitó beszédében megragadó szavakkal festette meg annak a lelki és testi szenvedésnek hűképét, melybe belesodródott a civilizált Európa. Távolról sötét fellegek tornyosulnak felénk, a tom-boló viharok zúgását már szinte ide is halljuk. Folyik a harc az istentelenek, vallást, egyházat rombolók harca az Isten, a hit vallásosság ellen. Templomok égnek s folyik a testvérek vére szinte patakokban. E megrázkódtató világ ese-mények mellett nem szabad behunyt szemmel járnunk, a tomboló vihar, a közeledő veszedelem elől csak egy helyre, az Istenhez, az ő oltalmazó karjaihoz menekülhetünk. Ebben a mai rendkí-vüli nehéz időkben össze kell fognunk, egy sorompóba kell állanunk, hogy felkészülve lehes-sünk az esetleg reánk is várható megpróbálta-tásokra. Állítsuk fel elsősorban mi magunk lelkészek és tanítók, világi vezetők a jórendet, egyetértést és békességet egymás között és közösen egy akarattal álljunk mindanyian a munkába, amelynek célja az legyen, hogy Isten-országának szent ügye, hitünk és vallásunk olyan erős alapokon állhasson, hogy azon a pokol kapui se vehessenek diadalt. Erre a szent és fontos munkára hívta fel elnökünk az értekezlet figyelmét.

Tanácskozásunk tárgyát képezte továbbá az a nem várt és kellemetlen meglepetés, mely egyházainkat s lelkészi karunkat azáltal érte, hogy a liečebny fond járási vezetősége a nagy-kaposi járásban 10 évre visszamenőlegesen kéri a felemelt betegsegélyzői járulékok egyszerre való megfizetését a lelkészek után. Van egyház, melytől súlyos ezrek megfizetését kérik s míg a járulékoknak a megfizetése az elmúlt években sokkal könnyebb és elviselhetőbb lett volna, most 10-évi hallgatás után akkor szakad a nyakunkba ez a nem várt teher, amikor a leg-

több egyház a nehéz gazdasági krízis miatt a létfenntartás nehéz gondjaival küzd. Az értekezlet úgy határozott, hogy ebben az ügyben jogi szakértő véleményét kéri ki a legsürgősebben, különösen arra vonatkozólag, hogy 10 év után jogába áll-e a liečebny fondnak ilyen összegeket behajtani. Nagyon hálásak lennének, hogy ha más egyház-megyéék is, kik esetleg szintén ilyen kellemetlen helyzetbe kerültek a hív. lapban közölnék, hogy milyen jogorvoslattal éltek, avagy milyen lépéseket tettek: tanácsos lenne az egyöntetű lépések megtétele.

Értekezletünk, mint minden alkalommal, úgy mostan is nem győzi eléggé hangsúlyozni, hogy mily nagy fontosságú a havonkénti összejövetel, mily lelki haszonnal és erővel jár, ha egymással találkozhatunk. Az egymással való találkozásunk még inkább kellemesebbé és hasznosabbá legyen téve e.-megyénkben kimondotta értekezletünk, hogy havonta az értekezlettel kapcsolatban énekkari órákat is fog tartani, s így a már évekkal ezelőtt működött egyház-megyei énekkart újból felállítja s az első énekóra február hónapban meg is lesz tartva.

Sok bajaink és küzdelmeink között egymással találkozáva, mintha új erőt nyertünk volna s erre az erőre érezzük nagy szükségünk is van, mivel úgy látjuk, hogy nemcsak esztendőnk ujult meg, jó Istenünk jóvoltából, hanem megújultak gondjaink és bajaink is, de hisszük és bízunk Istenünkben, hogy amiként ezideig segítségünk volt, úgy a jövőben sem fog elhagyni szent segítségével és oltalmazó kegyelmével s akkor: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk“! G. B.

Árvák vasárnapja Tussán. A tussai szlovák ref. egyházban, Advent utolsó vasárnapján tartott meg: az árvák vasárnapja. A szószékből jó előre kihirdetett alkalmi istentiszteleten! Nyitray Dezső helybeli lelkész hirdette az Igét. János ap. I. levele III. részének 17—18 v. alapján azt fejtegette, hogy keresztyéni lelkületünk és életünk, egyetlen biztos fok-mérője: a tettekben nyilvánított szeretet! A beretkei árvák javára, Tussán összesen 72 Kč 95 fill. gyűlt egybe. Ez összeg minden esetre beszédes bizonyossága, a szlovák ref. nép ma is élő áldozatkész-ségének!

Értesítés. A „Csendes Órák“ című ifjúság és gyermekek számára írt imádságos könyvecske újabb példányai izlésesebb kiállításban, megújított külsőben jelentek meg. A kiadó az árat is leszállította 50 fillérrrel. Egy példány ára ezután nem 5 Kč, hanem 4.50 Kč-ba kerül, melyből a bizományba rendelő lelkészi hivatal iratkeresztését 50 fillér illeti. Amennyiben a lelkészi hivatal az iratkeresztési százalékról lemond, úgy a könyvecske 4 Kč-ért adható. A portó költség ezután is a kiadót terheli.

Megrendelhető: Református Lelkészi Hivatal, Malé-Ratovce, p. Surty. okr. Král. Chlumec.

ISKOLÁINK

A tanfőpresbíter.

A mai rohanó életben, amikor az emberek kénytelenek naponta újabb és újabb ismereteket gyűjteni s ezzel újabb meg újabb szavakat megtanulni ha a korrall haladni akarnak; nagyon sokszor megtörténik, hogy egyes szavak, bizonyos ismeretek újdonságként hatnak reánk, melyek pedig egy letűnt idő sokat használt eszköze vagy ismeretes szava volt. Sokszor egy ujonnan felbukkanó szó értelmét ha megismerjük, rájövünk arra, hogy nem is mond valami újat, hanem csak egy régebbi ismerősünket új köntösbe öltöztettük s ha közelebről nézzük, öleljük magunkhoz mint egy rég nem látott jó barátot. Egy ilyen új szót hoztam én most ide soraim címében, mely megvolt rég, csak nem használtuk, hallgatott róla mindenki, nem hiányzott senkinek. Szeretném e napjainkban új életre kelő szót közelebb hozni mindnyájuk elé, hogy lássák milyen régi ismerős ez közöttünk, itt volt, itt járt a múltban, csak más ruhában. De legjobban szeretném e tisztséget viselő testvéreimet az előtérbe állítani, betölteni vele azt a helyet, mely őt valóban megilleti. Odaállítani arra a helyre, hol, minden igaz református embernek a helye: Isten dicsőségének szolgálatába.

Alig husz esztendő mulott el felettem, mikor a mindenható Isten végtelen kegyelméből, a világháború közvetlen befejezésével megkezdhettem hivatásomat egy Duna-menti falucskában, mint református kántortanító. Úgy is mint tanító, úgy is mint kántor, igyekeztem fiatalos hévvel, tölem telhető buzgósággal kötelességem teljesíteni, a reám bizottakban forgolódni, tisztetnek megfelelni. Mint tanító tudtam, hogy a rámbizott kisgyermekeket Jézushoz kell vezetni, mert hiszen ilyeneké a mennyeknek országa. Tudtam azt is, hogy aki egy ilyen gondjaimra bizott kis gyermeket befogad az Úr Jézus nevében, az magát a Krisztust fogadja be; de aki megbotránkoztat egyet is e kicsinyek közül akik én bennem hisznek, jobb annak, hogy malomkövet kössenek a nyakára és a tenger mélységébe vessék. Mint kántor pedig tudtam: Az Úr az én erőm és paizsom, énekemmel dicsérem őt. Hűséggel, Istenbe vetett bizalommal igyekeztem a nékem adott talentumokat forgatni, gyümölcsötvetni a részemre kiosztott munkakörben. Nem is történt semmi különösebb esemény mindaddig, míg egy őszi vasárnap délutánra presbíterigülésre nem hívtak, mint presbítert. Ez a kis esemény, teljesen kikököntetett a mindennapi munkakörömből. Egyes érzelmekkel lelkemben, izgatottan vártam a kitűzött órát, nem tudtam elképzelni sem, mit hoz számomra az elkövetkezendő óra. Mit keresek én ott? Mi szükség lehet reám? Hiszen a presbíterium a vének tanácsa, tisztos öregemberek gyülekezete, előljárók, ők választják a tanítót, ők, illetve a gondnokok az ő beleegyezésökkel fizetik ki a tanító járandóságát, ezt tanultam

egyházi szervezettenből az iskola padjai között, Nekem mint fiatal tanítónak fogalmam sem volt arról, mi keresni valóm lehet abban a tisztes gyülekezetben? Tanulóéveimben senki sem akadt aki erről felvilágosított volna, de még csak arról sem, hogy honnan is szerezhetnék magamnak ismereteket ezen tisztségemre vonatkozólag. Igaz, magam sem törekedtem ezen ismeretek megszerzésére, nem éreztem akkor még ezeknek hiányát. Eljött végre a kítüzött óra, vége lett az én izgalmamnak is. Akkor még kellemes csalódással vettem tudomásul kötelességem. Mint a presbiterium jegyzője, én írom a presbiterigylesek jegyzőkönyveit. Hivatalból ez lévén az én teendőm. Nem is kívánt tőlem senki többet. Ebben merült ki akkor az én egész presbiteri ténykedésem. Nagyon hamar visszaszereztem lelki nyugalmaimat s igyekeztem ezen újabb munkámat is tisztességgel ellátni. Nem óhajtottam a presbiteri gyűlések gyakori tartását sem, mert reám nézve alkalmatlan időkben voltak. Igaz, az első presbiterigylés után megingott a presbiterokról való fel-fogásom is.

Sajnos, első tapasztalataimat közvetlenül a háború utáni évben szereztem, amikor valahogy mások voltak az emberek. Egymásra irigyek, gyűlölködők. Nem testvérei egymásnak. Hiszen a négy év embergyilkoló, erkölcsromboló szakában, megfélemlítettek a legnagyobb parancsolatról: Szeresd felebarátodat, mint magadat. Majd a szabadság helyett szabadosság lett urrá embereken s ezt bevitték a közéletből az egyház beléleteibe is.

Presbiter sokszor az lett, aki legnagyobb hangú ember volt, még talán nem egy esetben istentagadó is. Reájok értette az apostol: Ezek zúgolódnak, panaszkodók, a magok kívánságai szerint járók; szájok kevélységet szól, haszonlesésből személyadók. Nem az egymás terhének hordozása, nem az Úr igájának gyönyörűsége volta hatotta át az embereket, hanem az önzés, haszonlesés, mindennel szemben való elégedetlenség. Hiányoztak az egyházukért áldozni tudó, igazi, buzgó, református emberek. Keresni kellett ki az istenfélő, józangondolkodású. Az aratnivaló sok volt, de a munkás kevés. Nem ismertem azokat a presbitereket, kik tényleg úgy állottak volna előttem, mint az egyház igazi előjárói, kik mindenben az egyház anyagi és lelki gondozását, gyarapodását tartották volna kötelességüknek. Így ismerkedtem meg azzal a magasztos tisztességgel, mely birtokosainak hivatása lett volna jó példával előljárni, gyermekeiket egyszerűségben és tisztességben nevelni, feddhetetlennek, mértékletesnek lenni mindenben; a rossz, széles útra tévelyedetteket segíteni visszavezetni a keskeny útra, mely a lelkiek keresése után a lélek megnyugvásához vezetett volna. Lehet, hogy ez volt az indítója annak, hogy igyekeztem megismerni az igazi presbiter s így a magam kötelességét is. *Farkas Károly ig. tanító.*

(Folyt. köv.)

GYŰLEKEZETI MUNKA

Milyen hatását látom gyülekezetemben a vasárnapi iskolának?

A vasárnapi iskolai magvetés az egyedüli pásztori munka talán, melynek eredménye, aratása rövid idő alatt is látható, észrevehető, mégpedig nemcsak a gyermekek, de a felnőttek lelki életében is.

A gyermekek vasárnap reggelenként nem lankadó buzgalommal sietnek a gyülekezeti otthonunk barátságos falai közé. Míg a hittanóráról szorgosabb időben el-elmarad vagy elkéri szülei különösen a nagyobbakat a vas. iskolából el nem maradnak. Számon vannak tartva, de megjelenésük nem kötelező. Boldogan, büszkén vállalják az apróbb megbízatásokat; iratterjesztés, beteg, szegényebb társaik felkeresése, az újszülött csecsemők felkeresése, egy-egy vezető kíséretében, eljegyzés, egy-egy szál virágnak a bölcsőre helyezésével a jövő vas. iskola számára. Együttes felvonulások vezetőik kíséretében a gyülekezeti istentiszteletre, felemelő, kedves lelki élmény a szintén templomba vonuló felnőttek számára.

Ezeknek a sorából került ki már kis gyülekezetünk 260 lélekszámához viszonyítva nagy arányban a 6 vas. isk. vezető leánykánk, akiknek e munkába való beállítása vakmerő, éppen azért félnék kísérletnek is látszott, de Isten reményünkön felül megsegítette jó szándékunkat. Csak hallani kell egyszerű, de bátor bizonyágtevésüket amint már legtöbbször lámpaláztól mentesen korban közel állva hallgatóikhoz, a péntek esti előkészítő órák után közel tudják hozni a Biblia világát apróbb társaik fehér, vágyódó lelkéhez. Ezek a leányok a leány-körnek is igazi, értékesebb tagjai, akik már tetteikkel is bebizonyították, hogy tánciskola-próbabál stb. helyett többre becsülik a lelki felüdülés alkalmait. Az igazság kedvéért kötelességem felemlíteni, hogy vannak közöttük olyanok, akik id. Victor János két 3 napos kurzusát tágra nyitott szemmel végighallgatták. Kötelesség-érzetükre jellemző, hogy a péntek esti lakáson tartott meghitt-léggörű, előkészítő órákról soha egyik sem marad el. Lehet-e áldásosabb alkalom a lelkipásztor életében, amely a felelőségérzetét, munkakedvét növelné?

A gyülekezet tagjai?! Míg akik, leánykör Bibliakör munkáját, idejét apró, sokszor elvinek látszó okokkal kifogásolják egyesek, a vas. iskola minden rábeszélés, erőltetés nélkül küldik a gyermekeket. A mostoha körülményeket a ruha, cipő hiányt is legyőzik a vas. isk. munka diadala érdekében. Szemmel látható eredmény, hogy az ismertetések, melyeket a nyári oszló XII. vas. isk. világszövetség kongresszusáról dr. Imre Lajos és id. Victor János tollából az „Út”-ban és a „Fecskék”-ben megjelentek a vas. délutáni istentiszteletek alkalmával felolvastam, többen elkérték még utólagos újra olvasás végett.

32 évi lelkipásztori, bizony sokszor kapkodó munkám után szilárd meggyőződésemmel hogy hiábavaló a mi predikálásunk, levegőbe épített ifjúsági és minden gyülekezeti pásztori munkánk míg vas. iskola nem munkálkodik gyülekezetünkben.
Abatújszina. Lengyel József.

IRODALOM

Ifjúsági körök vezetése alkalmával bizonyára többlelkipásztorunk gondolt rá, hogy milyen jó lenne egy olyan könyv, amelyet nyugodtan odaadhatnánk az ifjak kezébe építő olvasmányul, vagy amit ifjúsági összejövetelek alkalmával felolvasás anyagául felhasználhatnánk. Az alábbiakban ilyen könyvet szeretnénk olvasóink figyelmébe ajánlani. A címe:

A farmtól a székesegyházig. Williams Györgynek, a keresztyén ifjúsági mozgalom megindítójának életrajza. Irta: Williams I. E. Hodder. Fordította: Szöllősy István. Megrendelhető a Ker. Ifjúsági egyesület iratterjesztésében: Bpest. VIII. Horánszky u. 26. Ára: 250 P.

Nagyon érdekes könyv ez a Williams életrajz. Hőse, aki megalapította a legelső ker. ifjúsági egyesületet, 1821-ben született, és 1905-ben halt meg. Parasztházban ringatták a bölcsőjét s koporsója a Szent Pál székesegyház kriptájában, Nelson tengernagy koporsója mellett fekszik. Bölcső és koporsó közt 84 esztendő óriási munkája teremtette meg a föld minden táján a ker. ifjúsági egyesületeket. Williams György nem volt se szónok, se művész, se lelkész. Régimódi iskolába járt 13 éves koráig, később se tanult magánúton, nem igen olvasott, nem tudott különösebb beszédet mondani, hiszen foglalkozása a posztókereskedés volt s ehhez nem kellett a mult században sem különösebb előképzettség. S ez az ember mégis egy táborba tömörítette a világ ker. ifjainak ezreit. Kezdte azzal, hogy kereskedő tanoncoknak beszélt kis összejöveteleken a Jézus Krisztusról, folytatta azzal, hogy Londonban egyesületet alapított és az egyesületnek hatalmas székházat szerzett. S végezte azzal, hogy mint Viktória királynő által lovagi rangra emelt aggastyán még megérhetett sorozatos jubileumokat az egész világon és boldogan várhatta a halált, mert élete sokkal gazdagabb és eredményesebb volt, mintsem maga is remélhette volna. Egész élete hatalmas bizonyágtevés a Megváltóról. Áldozatkészségét számtalanszor bebizonyította. A londoni házvételkor nagy összeget adott a sajátjából. Munkájának legnagyobb diadala, hogy a halála után tovább izmosodott és folytatódott a K. I. E. munka, melynek hatását mi is érezzük.

E bizonyágtevő élet története mindenkinek élvezetes olvasmány lesz, aki törődik az egyház és az ifjúság dolgaival.
Sz. B.

Muraközy Gyula: **Kiáltó szó.** Előadások és prédikációk gyűjteménye. Megjelent: Sylvester nyomda. Budapest, IX. Hermina út 37. Ára füzve 4.50 P kötve 5.50 P.

Muraközy irásait nem kell különösen ajánlgatnunk olvasóinknak, hiszen eddigi könyvei, a Református Életben megjelent cikkei és rádióprédikációi révén itteni református közönségünknek is kedvelt és előnyösen ismert személyisége. A mai református lelkészgeneráció egyik legkiválóbb alakja. Könyvei mindig eseményt jelentenek a református könyvpiacra. A mai modern ember problémáit kevés lelkipásztorunk ismeri úgy, mint ő. Nagyszerűen ért hozzá, hogy azokra megadja a református keresztyénség feleletét. Református multunk és jelenünk kiváló egyéniségei jelennek meg e művében plasztikus képekben. Lelki életünknek, keresztyénségünknek sok kérdése nyer megnyugtató megoldást. Az Ige sok szépségéhez vezet el. Számára az Ige mindenható erejű prizma, melynek sugártörésében színeire és elemeire bomlik az élet. Leplezetlen ítélet és ellenállhatatlan kegyelem hangzik ki belőle. Egyházi életünk gazdag ajándékot kapott ebben a könyvben. Hisszük, hogy elfogadja, magáévá teszi ezt az ajándékot és épül általa. Lapunk olvasóinak szeretettel ajánljuk e könyvet.

Hírek a Barsi Ref. Egyházmegyéből.

Tanítók nyugdíjba vonulása. Két érdemes kántortanító: *Brányik Géza* a felsőpéli ref. leányegyház tanítója és *Máry József* a mohi-i ref. egyház tanítója, betöltvén teljes szolgálatukat, folyó évi január hó 1.-vel nyugdíjba vonultak. Mindketten hűséges munkások voltak egyházunk veteményes kertjében, az iskolában, — a jó Isten tegye áldottá nyugdíjba vonulásukat.

Tanácsbíró választás. Az üresedésben lévő tanító-tanácsbírói tisztségre a gyülekezetek szavazatainak általános többségével *Rácz Lajos* nagykálnai előkönyörgő-kántortanító választott meg. Kívánjuk, hogy képességeit hasznosan érvényesíthesse az Egyházmegye javára és ezáltal az Isten dicsőségére.

Bizottsági gyűlések. A lelkeszi nyugdíj- és közalapi bizottságok és az egyházmegyei egyéb bizottságok folyó évi január hó 13.-án tartották meg szokásos ülésüket *Léván Czeglédy Pál* esperes elnöklése mellett. *Konta Károly* egyházmegyei pénztárnok előterjesztései alapján nagy megnyugvással és egyben felemelő örömmel állapította meg a bizottság, hogy az 1936. évi köteles járulékokat a kebelbeli egyházak mind pontosan befizették. Az egyházak befizetései alapján az egyházmegyei pénztár kifizette a kerületi-, közalapi- és nyugdíj járulékokat, kifizette a teológiai- és tanítóképző intézeti járulékokat is. Ezekben a cimeken az Egyházmegye hátralékban nincsen. Mindez a megértésnek és a köteleességteljesítés tudatának a jele. Egyben elismerése annak a hűséges és fáradságot nem ismerő tevékeny munkálkodásnak, mellyel az Esperes az egyházmegye hajóját kormányozza. A segélyosztó bizottság segély-kérvényeket tárgyalta még le és kiosztotta a különböző egyházmegyei segélyeket.

HIREK

Tüzes eső.

És bocsáta az Úr Sodomára és Gomorára kénköves és tüzes esőt az égből. (Mózes I. 19-24).

A Szent Biblia eme idézete jut eszembe, amikor olvasom, hogy a légítámadások legújabb vívmánya a tüzes eső. Ime itt a nagy perspektívát megvilágító találmány műszaki elírása:

„A légvédelemmel foglalkozó lapok hiradása szerint a repülők Madrid felett egy új, mindent megsemmisítő, borzalmas harciesztközt próbálnak ki, az úgynevezett tüzes esőt. A tüzes eső használata szakszerűen kifejezve kombinált légítámadásból áll, a végrehajtása úgy történik, hogy egy elől haladó repülőgép gyűlékony olajat fecskendez szét finom cseppekben, a közvetlen utána jövő repülő az olajcseppekre igen nagy mértékben gyűlékony foszfor-oldatot szór szét

A foszforoldat cseppei az esés folytán előálló sűrűlódás következtében meggyulladnak. Mivel a foszforoldat az olajnál nehezebb, estében utoléri az olajcseppeket, azokat is meggyújtja. Az olajcseppek a levegőben igen gyűlékonyak, mivel sok oxigént szednek magukba. A lángoló olajcseppek még leesésük után is égnek s minden éghető anyagot felgyújtanak, megsemmisítenek.”

Tehát ide jutottunk. A folytató klór-, foszgén-, difoszgén-, klórpikrin-, a hólyaghúzó mustárgáz, yperit-, lewisit-, a tüdőt roncsoló arsingáz, a könnyfakasztó klóracetofenon még nem elég. A felhőkbe tolakodó ember eddig csak az Úr által Sodom és Gomora elpusztítására használt tüzes esőt is igénybe veszi. Miután már új öldöklő szert kitalálni nem tudott, a Bibliához folyamodott. És az új tüzeső tökéletes utánzata a bibliai tüzes esőnek.

Igy vész el igaz és gonosz, mert talán tiz igaz sem találhatik.

Balla Pál.

Főgondnok választás a komáromi egyházban. Az elmúlt vasárnap folyt le a komáromi református egyház gondnok és presbiter választása. A választógyűlést *Dr. Soós Imre* felsőbírói tanácsos, egyházmegyei tanácsbíró vezette le. A gyűlés főgondnokká egyhangú lelkesedéssel az eddigi főgondnokot, *Fülöp Zsigmond* bankigazgatót választotta meg. Algondnok újólag *Pati Nagy Sándor* lett. Mindketten hosszú esztendőök óta állanak a nagy és népes komáromi gyülekezet élén. Isten áldó kegyelme legyen további munkájukon!

Halálozás. Részvétellel értesültünk róla, hogy *dr. Tóth Sándor* lévai ügyvéd, a barsi egyházmegye világi főjegyzője, a dunáninneni egyházkerület tanácsbírája, egyházkerületi ügyész hosszú szenvedés után január 7.-én, életének 64., házasságának 33. évében elhunyt. Az elhunytban *dr. Tóth Lajos* pápai theol. professzor testvérbátyját gyászolja.

Az előfizetések beküldése. Szeretettel felkérjük olvasóinkat, hogy ez évi első lapszámunkhoz csatoltan küldött postai befizetési lapon az előfizetési díjat beküldeni el ne mulasszák, hogy lapunk a fizetési kötelezettségének eleget tehesen.

Rozsnyói lelkészválasztás. Mint értesülünk róla, a rozsnyói missziói egyház Istenben boldogult *Szöke István* helyébe folyó hó 10.-én egyhangú meghívással az eddigi rozsnyói segédlelkészt *Vizváry Lászlót* választotta meg lelkipásztorának. Isten megáldó kegyelme legyen az új pásztoron és a gyülekezetén!

Elhalálozás. Szomorú szívvel vettük a gyászjelentést *Laky Antal* nagykeszi-i községi elemi iskola igazgató tanítójának váratlan elhunytáról. 42. éves korában rövid szenvedés után távozott el az élők sorából. A szolgálatban hűséges volt, a reá bízott gyermeki lelkeknek gondos nevelője.

Nyugtázás. *Szöke István* árváinak neveltetési költségeire a következő adományok érkeztek a tiszáninneni egyházkerület püspöki hivatalához: *Lengyel József Szina 100 Kč, Dr. Batta Pál Feled 100 Kč, Horkay Barna Kistárkány 100 Kč, Czékus Miklós Mihályfalva 100 Kč, Kovács Ferenc Csécs 100 Kč, Séra János Hardicsa 100 Kč, Dr. Deák István Nagygéres 100 Kč, Dr. Kiss Bálint Nagykapos 100 Kč, Nyomárkay Sándor Ungvár 100 Kč, Szaszák Bertalan Szernye 50 Kč.* Az adományok a Dunabank nagykaposi fiókjában vannak elhelyezve.

Találó felelet. „Sohsem élt a Jézus” bizonyította egy szónok az istentelenek gyűlésén. Majd felszólította a hallgatóit, hogy kérdeznivalójukat írják le. Az egyik cédulán kérdés helyett a következő feleletet találta: „Ti kommunisták, azelőtt sem voltatok, s eljön az idő, hogy nem lesztek, de Jézus Krisztus tegnap és ma és mindörökké ugyanaz.”

Felhívjuk a püspöki, esperesi, lelkészi hivatalok, a theológia, tanítóképző igazgatóságának szíves figyelmét arra, hogy a szerkesztőségnek, úgy szintén a kiadóhivatalnak szóló közleményeket az ideiglenes szerkesztő címére: Hetény-re szíveskedjenek küldeni.

Pályázat a beregszászi református egyház egyik segédlelkési állására. Kötelesség: az összes lelkészi teendőkben és belmissziói munkákban való segédkezés s az állami iskolákban a másik segédlelkésszel együtt a vallásitanítás ellátása. — Javadalom: az egyház pénztárából havi előleges részletekben 4000 (négyezer) Kč fizetés és 1000 Kč. belmissziói munkadíj. Ezenkívül a végzett hitoktatásért körülbelül évi 5000 Kč az állampénztárból, s az előfeltételek megléte esetén államsegély. A képesítést és állampolgárságot igazoló okmányokkal és szolgálati bizonyítvánnyal felszerelt kérvények január hó 28.-ig adandók be a lelkészi hivatalhoz. Az állás február 15.-én elfoglalandó. 2—2.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 5. szám.

Ára: 1/1 évre 70 Kč, 1/2 év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldést hely: Komárno—Komárom.

FŐSZERKESZTŐ:

DR. MAGDA SÁNDOR

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR

Szombat, 1937 január 30.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészl. Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

„Téged pedig miért hívnak keresztyénnek?”

Gondolatok Dr. Ravasz László püspöknek a Kálvin János Társaság januári konferenciáján elhangzott előadásából. [2. folytat.]

Milyen réven lehet ehhez a Krisztushoz igazodni? Hogyan lehet a Krisztusé valaki? A Krisztushoz csak úgy lehet hozzátartozni, hogyha az Ő felkenetésében részt veszünk. Nem lehet csak névszerint Hozzá tartozni. Nem köthet Hozzá elmélet, meggyőződés, program. Keresztyénné nem tesz engem szertartás, egyház, tradíció, művelődés, nevelés. Krisztushoz csak misztikus úton lehet hozzátartozni, ha az Ő felkenetésében részt veszünk. Életünk legmélyebb kérdése: hogyan lesz a Krisztus kenete az én kenetem? Azáltal a tény által, hogy Krisztus felken. Részt lehet venni egy felkenetésben akkor, hogyha életegység áll fenn köztem és a felkent személy között. Miben áll ez az életegység? Isten részéről kiindulva: tulajdonítás. Krisztusért engem elfogad fiának. Azt a jóindulatot és szeretetet, amellyel a Fiára néz, a Krisztusért ingyen kegyelemből rám is kiterjeszti. Úgy néz engem, mintha olyan volnék, mint a Krisztus, pedig nem vagyok olyan. Kegyelemből elfogad, elengedi, megbocsájtja bűneimet. A fiúváfogadtatás: ez a kegyelem.

Az én részemről: ezt a tulajdonítást elfogadom. Bizom Benne. Hiszek Benne. Ráteszem az életemet. Nem az én hitem az első. Nem az ébreszti fel Isten tulajdonítását. A hit nem üdvösségszerző. Isten kegyelme szerzi, Ő nyújtja felém, én a hittemmel elfogadom. Így lesz valóság a számomra.

Ez az életegység csak az élő Krisztus vezetésével jöhet létre. Nem lehet megkerülni Őt. Véle való találkozásnak létre kell jönni. Isten kegyelméről csak a Krisztuson keresztül győződhetem meg. Az élő Krisztus áll köztem és Isten között, így Ő mind a kettőnkkel életegységet teremt. Ezért Ő az egyetlen közbenjáró. Így lehetek tagja a Krisztusnak, élő egységgé válok Véle. Tagja lenni Krisztusnak más szóval: Krisztus énbennem és én is Ő benne.

Ez a taggalétel micsoda külső formában megy végbe?

A Lélek kenetésében. Ez az, ami a külső keresztelést belső megkereszteléssé változtatja.

A Krisztusban való részvételből következik a hívő I. prófétai tisztje. A prófétai tiszt kettős. Ismeret és bizonyágtétel. A hívő a Krisztus ismeretében előbb halad. Ez az ismeret egyet jelent az örökélettel. Ismerni jelenti, hogy van bennem valami, ami olyanná válik, mint amit meg akarok ismerni. Az ismeretben az ismerő átalakul. Az ismeret a Krisztushoz való átalakulást jelenti. Olyan mértékben ismerem egyre mélyebben Őt, amint én hasonlítok Hozzá. A prófétai tiszt egyik fő funkciója a keresztyén ismeretben való előhaladás. A második: a bizonyágtétel, nem elég ismerni, meg kell vallani, bizonyágot kell tenni Róla. A ker. ember prófétai tisztje: a Krisztusról való vallástétel. Ennek eredménye és következménye, hogy a keresztyén emberről is vallást tesz a Krisztus.

A hívő papi tisztje. A papi tisztben való részvétel áldozatot jelent. Az ószövetségben az áldozatot ceremóniává próbálták tenni. Az áldozat nem szertartás, hanem az élet feláldozása. Az áldozat: szolgálat. Az egész földi életnek ilyen szolgálatban való feláldozása: az a papi tiszt. Az igazi áldozat. Egyetemes kultusz. Ennek sokféle változata lehet: a családi élet, édesanyánk, édesapánk szolgálata, kiváltásos lelkek szolgálata, diakonia, a jóltevő lelkek élettékozlása. Életünk ez áldozatban keresztre feszítették, megáldozzuk magunkat Krisztussal. Ez az áldozat másokat táplál. Az életet el kell tékozolni, hogy élet fakadjon belőle.

A keresztyén ember királyi tisztje. Ez harcot jelent és uralkodást. Krisztus Úr. Kyrios. Király. Neki országa van. Ez az ország lelki ország. Ebbe beletartoznak, akik Neki engedelmeskednek, akik az Ő katonái, beletartoznak, akik az Ő ügyét előbbre viszik. Ez az ország a mi szemünk előtt el van rejtve. Átsugárzik a világon. A látható földi dolgok megégett ott van. Ezért kell harcolni, hogy megvalósuljon. A ker. ember amíg él, mindig harcol érte. Uralkodni a mennyben fog. Itt lent szakadatlanul harcol, bátran vitézkedik, nem kiméli az életét, megkoronáztatik odafent. Az örök dicsőségben.

Milyen sokszor könnyen kimondjuk ezt a szót, hogy keresztyén. Manapság „keresztyén” egy bál, „keresztyén” egy párt, „keresztyén” egy üzlet. Minden „keresztyén”, csak a szív nem. Nem kell megtántorodni ennek a gondolatnak

jelentőségétől, hogy mit jelent keresztyénnek lenni? Milyen óriási feladat keresztyénnek lenni! Nem kell-e térdreborulni, hogy milyen óriási lehetőség és ígéret, hogy mi keresztyének lehetünk! Nem kell-e egész életen keresztül örülni a keresztyén embernek afelett, hogy ingyen kegyelemből keresztyének vagyunk?!

**Még néhány szó
nemzeti érzésem elhalványulásához
és egyebekhez.**

Őszintén halás vagyok *Szilassy Béla* főgondnok úrnak, hogy e lap mult évi 52.-ik számában megjelent védekezésemet „*Viszontválasz*“-ra méltatta s ezzel alkalmat ad nekem, hogy a kérdést teljesen tisztázzam és a magam részéről befejezzem. A tiszáninnei egyházkerület, amely szintén vádolva volt, majd annak idején fogja megadni a választ.

Nem vagyok az az ember, aki meg szokott ijedni a felelősségtől, amelyet cselekedeteiért viselnie kell. Higgye el a Főgondnok úr, hogy ha csak a kisújjamat is megmozdítottam volna a teológiának Prágába való vitele, vagy annak előkészítése érdekében: nyíltan és becsületesen vállalnám e lépésem összes konzekvenciáit. Vállalhatnám annál inkább, mert a prágai professzorok elgondolásának igen sok hive van egyházunkban, különösen azok között, akik a pártpolitikát el tudják választani az egyházi ügyektől. Azonban bármennyire szeretnék is a Főgondnok úrnak szivességet tenni, hogy töredelmes beismeréssel főgondnoki megnyitójának vádjait igazoljam: nem tehetem, mert nem szeretnék hazugságban maradni. Hiszen maguk a prágai professzorok piríthatnának rám, legelső sorban pedig *Žilka* professzor úr, akinek egyebek közt ezeket irtam egyik levelemben: „Ami azt a másik ügyet, lelkészeinknek a prágai Hus fakultáson való képeztetését illeti, az iniciativa nem tőlem származott, hanem a prágai fakultás tanáraitól. Én ebben az ügyben semmi konkrét javaslatot nem tehetek, mert erre az egyetemes Konventtől felhatalmazásom nincs. Kizárólag az egyetemes Konvent Elnöksége tárgyalhat Önökkel jogosultan erről a kérdéstről. Nyilvánvaló ebből is, hogy én a losonci teológia beolvasztására vonatkozólag *senkivel meg nem egyeztem, a tervet sem szóban, sem írásban nem helyeseltam*, hanem kizárólag csak útbaigazítást adtam a prágaiaknak arra nézve, hogy hová forduljanak indítványukkal. A Konventen a javaslat tárgyalását azért kívántam, mert a tisztesség dolga szóra méltatni egy testvér református egyház megkeresését. A határozat kimondása alkalmával is csak az volt egyetlen kívánságom, hogy az Elnökség arról értesítse a csehtestvér egyházat, mert ez az illendőség elemi követelménye. Természetesen ez mindeddig nem történt meg.

Végtelenül csodálkozom, hogyan vonhatta le a Főgondnok úr *Dr. Hrejsa* professzor publikált leveléből azt a következtetést, hogy én

velük a teológia beolvasztására nézve összeptaktáltam? Hrejsa úr nagyon helyesen írta, hogy *Magda* püspök, valamint a fakultás „nehány tanárának megegyezésével” **közli** az indítványt a Konventtel. Természetesen az indítvány az én megegyezésemmel sőt tanácsomra **közöltetett** a Konventtel, *de ez korántsem jelenti azt, hogy az indítvány tartalmára nézve is megegyeztem a prágai tanárokkal*. E tekintetben megegyezés nem történhetett, mert minden tárgyalástól a priori elzárkóztam. A következtetéseknel nagyon vigyázzunk a premisszákra, nehogy a helytelen konkluzió levonásával tévedésbe essünk s a mások itéleteit is megzavarjuk, amint ebben az esetben is történt.

A Főgondnok úr még abból is a terhemre következtet, hogy az 1935. évi poděbrady-i konferencián jelen volt hivatalos delegátusok között épen én velem hozták szóba a teológia ügyét. Hát az nem csodálatos, hogy a külföldi egyházak vezetői engem keresnek meg minden felmerülő kérdésben, ugyannyira, hogy már alig győzőm a sok külföldi levelezést? Oh nem azért van ez, mintha engem ott kint valami főpüspöknek tartanának, hanem tisztán azért, mert meg van az a rossz szokásom, hogy minden levelet meg szoktam válaszolni. Ellenben jó néhány levelet tudnék mutatni, amelyekben külföldi egyházak, a Presbiteri Világszövetség és más szövetségek vezetői panaszkodnak, hogy egyházunk ez, vagy amaz a kiválósága nem méltatta válaszra leveleiket. A csehtestvérek sem azért állottak szóba én velem, mintha azt gondolták volna, hogy én vagyok a magyar református corpusnak az achillesi sarka, amelyen keresztül a legkönnyebben meg lehet mérgezni a nemzeti öntudatot, hanem azért, mert én válaszoltam és válaszolok leveleikre s így meg volt velük az összeköttetésem: hiszen már 7—8 évvel ezelőtt közöltem egyházi lapunkban *Dr. Hajek* brünni lelkész cikkeit.

De hát, hogy is vagyunk tulajdonképpen? A Főgondnok úr azzal gyanúsít, hogy Prágába akarom vinni a losonci teológiát, *Sörös Béla* barátom pedig a konventi ülésen nyíltan azzal vádolt meg, hogy őt el akarom csapatni s Kassára viszem a teológiát. Már kezdek magam is zavarba jönni, hogy hová is akarom vinni tulajdonképpen? Legyenek nyugodtan Losoncon: se hová sem akarom vinni . . . kizárólag a rendezett viszonyok és normális állapot felé. Azt akarom, hogy helyzete az államhoz végre tisztáztassék, hogy legyenek megfelelő helyiségei, könyvtára ami nélkül a tudományos képzés lehetetlen. Azt akarom, hogy legyenek rendes tanárai s ne történhessék meg az, hogy teológusok adjanak elő tárgyakat kollégáiknak. Azt akarom, hogy a teológia szellemi, tanulmányi, fegyelmi, anyagi ügyeibe az egyetemes egyház vezetőinek befolyás biztosíttassék, mert egy olyan intézmény, amelyben az igazgató a felelősségrevonás lehetősége nélkül teljhatalommal rendelkezik, előadókát felfogad és elbocsát, ítél elevenek és holtak felett: egyházunk szellemétől és berendezésétől

teljesen idegen. De nincsen ilyenre példa a katolikus egyházban sem, mert még a pápa is kikéri a bibornoki kollégium tanácsát. Azt akarom, hogy az új decenniumban új éra kezdődjék legyen az intézetnek végre rendes évi költségvetése és elszámolása, hogy tudjuk már a kuriozitás szempontjából is: mibe kerülhet évi fenntartása? Ha mindezek a kívánalmak teljesülni fognak, lehet a theológia Losoncon is, akár az idők végezetéig, enélkül azonban egyházunk testébe be nem illő alakulat lesz, akárhol működik.

A Főgondnok úr nem tudja megérteni a tanítóképzővel szemben elfoglalt szerinte logikátlan eljárásomat. Pedig a dolog nagyon egyszerű. Azt mondtam, hogy felállítása törvényes biztosítékok nélkül sötétbe ugrás volt. De ha sötétbe ugrottunk is, nem szeretném, ha ott maradnánk, azért vittem az ügyet a Protestáns Világszövetség elé. A külföldi egyházak segítségét illetően nem osztom a Főgondnok úr véleményét. Annak csak az esetben nincs értéke, ha kompromittáljuk magunkat a külföld előtt, amint az egyházunkkal történt. Péter M. püspök annak idejében sérelmeink orvoslásáért a Presbiteri Világszövetséghez fordult. A Világszövetség kontinentális albizottsága megígérte az intervenciót éppen a cseh-testvér egyházon keresztül, csak azt kérte, hogy a szükséges adatokkal támasszuk alá a felhozott sérelmeket. A Konvent elhatározta, hogy összegyűjti az adatokat, s azt a bizottság rendelkezésére bocsátja. Azonban mint a legtöbb esetben, ezuttal sem ment tovább a határozathozatalnál. A Világszövetség csaknem öt év óta várja a megígért adatokat s joggal gondolhatja, hogy csak ok nélkül óbégatunk. Hát így természetesen nem sokra lehet menni a külföldi testvérek támogatásával, de ennek mi magunk vagyunk az okai kizárólag.

Nagyon hálás vagyok a Főgondnok úrnak amaz ígéretéért, hogy ha el is távozott hivatalos lapunk a tiszáninneri egyházkerületből, nem fog gátat emelni cikkeim megjelenése elé abban az esetben sem, ha irodalmi munkásságomnak céltáblájául a konventi elnökséget választani jónak látom. Sajnos, a helyzet az, hogy egyelőre még nem ejthettem el ezt a céltáblát. A Főgondnok úr legjobban tudhatja, hogy nem lart pour lart támadok, hiszen ujabban külön levélben szoktam értesíteni a veszélyesebb következményű mulasztásokról. Tudom, hogy a világ leghálátlanabb szerepére vállalkoztam, de nem tehettem másként, mert a Konvent illusztris tagjai közül azok sem akarták vállalni ezt a feladatot, akik száz százalékban egyet értenek velem. A nehéz munkában erőt ad az a körülmény, hogy már első cikkem megjelenése után egy csomó levelet kaptam a dunáninneri kerületből is, amelyekben íróik kintartásra buzdítottak. Tehát mennünk kell tovább a megkezdett úton, amíg ki nem jutunk a mostani chaosból. Hiszem, hogy ez meg fog történni, ha Isten úgy akarja és élünk. Amíg ez be nem következik, hajlandó vagyok még a nemzetárulás súlyos vádját is tűrni, ha

ez a fizetség a becsületes, jó szándékért.

De azután, ha dolgaink rendbe jönnek — meglátja Főgondnok úr — milyen csendes jó fiú lesz belőlem. Csak gyönyörködni fogok némán a dolgok ékes és szép rendjében s legfőbb gondom lesz egyházkerületem szolgálata. Még gondolatban sem fogom megsérteni egyházunkon belül a kívánatos „összhang”-ot, amely szerintem is szükséges minden építő munkához. Nálunk — sajnos — előbb kissé rombolni kell, hogy azután építhessünk. *Dr. Magda Sándor.*

EGYHÁZI ÉLET

Árvaházi propaganda körut a szlovenszkói ungi egyházmegyében.

Az egyházmegye elnökségével történt előzetes megállapodás alapján a szlovenszkói ungi egyházmegyében *Borza Zoltán* a beretkei árvaház igazgatója január hó 8—14-ig árvaházi propaganda körutat tartott. Körutja alkalmából 14 egyházközséget látogatott meg, részben Gencsy Béla belmissziói előadó kíséretében.

Mind a 14 gyülekezetben ünnepélyes istentisztelet és vallásos estély keretében szólott az igazgató, arról a fontos szolgálatról, amely az árvaházban folyik; bő részletességgel ismertette az árvaházi munka minden egyes részletét, az abban folyó példás rendet, pontosságot és fegyelmet. Az előadásból megtudtuk, hogy az árvaházi növendékek nem csupán csak testi nevelésben és gondoskodó szeretetben részesülnek az árvaházban, hanem nagy súly *van fektetve főként arra is*, hogy a növendékek istenfélelemben, vallásosságban, Isten és emberek előtt való kedvességben növekedhessenek. Az árvaház életében eddigelé anyagi nehézségek nem állottak elő mivel könyörületes szívek áldozatkész forrásai mindig juttattak annyit az árvaháznak, hogy az évi kb. 45.000 korona kiadás az adományokból fedezést nyerhetett. Ennek az áldozatkésztségnek megakadni az adományok forrásainak elapadni nem szabad, hiszen minden napon 33 árva keze nyulik a mindennapi kenyér után és a tél hidegességében 33 árva kéri a meleg ruhát, meleg cipőt és fűtött szobát. Az eddig is megbizonyosodott áldozatkészségre hívta fel az igazgató az egyes gyülekezeteket, felhívó szavának meg is volt úgy az erkölcsi, mint anyagi eredménye. Erkölcsileg kiépül az a lelkikapcsolat, amelyet minden egyes gyülekezetnek, illetve hiveinek éreznie kell, hogy az árvaház ügye egyetemes református érdek és azt föltétlenül úgy erkölcsileg, mint anyagiilag kötelességünk támogatni, anyagiilag, útjának eredményességét s főként pedig azt a nagy fontos igazságot, hogy a szeretet nem csak szavakban, hanem elsősorban tettekben áll, bizonyítja a begyűlt perselyek és adományok összege, mely a 14 kisebb-nagyobb gyülekezetből összesen 2355 kor. 70 fill. tett ki s az egyházmegye többi gyülekezeteiben is rendezettek árvanapok, amelyek hisszük szintén

szép anyagi sikerrel jártak. Legyen továbbra is a beretkei árvaház felsegélyezésének ügye mindenkor szemünk előtt tartva s ahol zörgetnek és kopogtatnak az árvaház felsegélyezésének érdekében nyiljanak meg a szívek a könyörületes áldozatkész támogatásra. Az igazgató urat pedig az Isten áldó kegyelme és szeretete kísérelje továbbra is elkezdett és a többi egyházmegyében is tervbe vett propaganda útján. G. B.

ISKOLÁINK

A tanítópresbiter.

(II. folytatás.)

Multak az évek, a boldogságot Isteneen kívül keresők csalódott serege mindinkább nagyobbodott. Több és több lett azon févelyedett lelkek száma, akik igyekeztek visszatérni Krisztus zászlaja alá, igyekeztek az Istent keresők táborába szegődni. Nagyobbodott azok száma, kik hittel vallották: Közülünk senki sem él önmagának és senkisének hal meg önmagának, mert ha élünk az Úrnak élünk, ha meghalunk az Úrnak halunk meg. Azért akár élünk, akár halunk, az Úréi vagyunk. Így változnak az idők, változnak az emberek, de a Krisztus tegnap és ma ugyanaz és mindörökké ugyanaz létezik. Voltak akik erősen állottak mozdíthatatlanul, buzgólkodván az Úrnak dolgában mindenkor, tudván, hogy munkájuk nem hiábavaló az Úrnak. Kerültek presbiterek akik szívvel, lélekkel igazi katonái lettek az Úr Jézusnak és buzgó tagjai az anyaszentegyháznak. Kik rájöttek arra, hogy mit használ valakinek ha mind e világot megnyeri is, ha az ő lelkét elveszti. Akadtak mindig nagyobb számmal, akik a presbiteri tisztséget kitüntetésnek vették s tudatára ébredtek hivatásuknak. Vannak ma már olyan presbiterek is, akik tudják, hogy nem abban merül ki hivatásuk csupán, ha az egyház vagyonára ügyelnek és az anyagiakkal való gazdálkodásra, hanem ügyelnek az egyházi jórendre, az egyháztagok tiszta életére is. Tudják, hogy a mai presbiter igaz és türelmes, nem bor mellett üldögélő, fukar, vagy még hozzá verekedő. Tudják, hogy presbiter a kegyességben és tudományban jelent legöregebbet. Sáfárkodniok kell a lelkiek terén is, segíteniök az Isten szolgálatban. Így töltik be azt a tisztséget, melyre elhívtak az Úr Jézus által. Akkor fognak nyomdokain haladni az első presbitereknek.

Az első keresztyén gyülekezetek megalapításával azok vezetői az alapító apostolok voltak, akik nemcsak vezetői, de pásztorai és tanítói is voltak a gyülekezeteknek. Mikor az apostolok munkaköre bővült, a gyülekezetek akaratával meggyezőleg állítanak be segéderőket, véneket, püspököket s ezen elnevezések akkor mind egyet, presbitert jelentettek. Az apostolok minden gyülekezetben választottak széniorokat. Pál Titusnak is azt mondja: Rendelj presbitereket! Az első presbitereket tehát az apostolok mellé választották a helybeli öregek és tapasztaltak közül. Ezek a presbiterek segítőtársai

voltak az apostoloknak, akik a lelkiek mellett a gyülekezetek anyagi ügyeit is intézték. A presbiteri kötelességekre Péter apostol figyelmeztet bennünket mikor így ír: A köztetek levő presbitereket kérem én a presbitertárs és a Krisztus szenvedésének tanuja és a megjelenendő dicsőségnek részese, legeltessétek az Istennek nyáját gondot viselvén arra nem kényszerűségből, hanem örömet: sem nem rút nyereszkeskedésből, hanem jóindulatból, sem nem úgy, hogy uralkodjatok a gyülekezetekben, hanem mint példányképei a nyájnak. A jól forgoló presbitereket Pál is kettős tisztségre méltatja, főképen akik a beszédben és a tanításban fáradoznak. Kálvin Institutójából a következőket olvashatjuk: Megvolt minden városban a presbiterok testülete, amelynek tagjai voltak a pásztorok és a tanítók, kiket eleinte az apostolok rendelték, később a nép választotta. Régi egyházunk összes szolgái három rendbe voltak sorozva. A presbiterok rendjéből egyrészt kiválasztottak pásztoroknak és tanítóknak, a többiek pedig az erkölcsökre ügyeltek fel. Mikor az első keresztyének száma mindinkább szaporodott a 2. században a jelentkezőket már külön tanítókra bízták, kik a vallás és kultusz elemeiből oktatást adtak és őket a keresztségre képesítették. Ezekből az adatokból tisztán láthatjuk, hogy az első időkben mennyire összevolt forrva úgy a presbiteri, mint a pásztori, valamint a tanítói szolgálat. Ezek a tisztségek mind egyet jelentettek. Az apostolok is tanítók voltak, az első presbiterok is tanítók voltak, vagy fordítva: az első tanítók is presbiterok voltak. Az idők folyamán különültek mindinkább el az egyes tisztségek, részben a munka szaporodása miatt, részben az egyes tisztségekre való különös rátermettség és elhivatottság miatt. Mindinkább fontosabbá vált a külön pásztori, külön tanítói hivatal, melyekre nézve Kálvin azt mondja, hogy a pásztorokat és tanítókat az egyház sohasem nélkülözheti. Az ő idejében már külön személy tölti be a pásztori és külön személy a tanítói hivatalt s munkakörüket a következőkben jelölve ki: A tanítók sem fegyelméssel, sem a szentségek kiszolgáltatásával, sem intelmekkel és buzdításokkal nem foglaloznak, hanem hatáskörükbe csak az írásmagyarázata tartozik, hogy a tiszta és igazi tudomány a hívők között maradjon. A pásztor hivatal azonban mindenekre kiterjed. Szerinte a tanítók hasonlatosak a régi prófétákhoz, míg a pásztorok az apostolokhoz. A genfi alkotmány szerint az egyházban négy hivatal van: a lelkesítő tanítói, presbiteri és diakonusi. Nálunk magyar reformátusoknál az első időkben a prédikátor pásztor és tanítója volt a népnek s csak később munkájuk szaporodásával, hogy terheiket könnyítsék, segédeket fogadtak, akik a kántori és iskolai teendőket végezték. Így fejlődött ki nálunk a kántortanítói hivatal s már a komjáti kánonok iskolatanítóról is szólnak, míg a Geleji-Kánonok féle kánonok iskolaigazgatókat és énekvezéreket is ismertek. Hogy az első tanítók nálunk munkakörükbe kerülő mesterlegényekből, kiszolgált katonák

és más ilyen képességű elemekből kerültek ki, azt bizonyítja, hogy nem önálló munkát végeztek, hanem a pásztorok utasítása szerint jártak el, azok rendelkeztek velök, mert hisz ők is fogadták, valamint fizették is. Ez nem teszi semmiben sem kisebbé a mai tanító tisztségét, sőt már a múltban is akadtak olyan tanítók is kiknek iskoláit szívbéli örömmel hagyták el az iskolalátogatók s meggyőződtek róla, hogy az iskolamesterek az országban a legfontosabb emberek. Jelenlegi egyházi törvényeink előírják, hogy csak feddhetetlen életű, egyházas gondolkodású és viselkedésű ref. vallásúak lehetnek iskoláink tanítói. A tanítók kötelesek hivatalukban kellő szorgalmat és buzgóságot tanusítani, magán és családi életükben nemes példaadással előljárni. Amikor tehát ma valaki református tanítónak lesz, már is határoz sorsa felett, hogy egyházának hű fia akar lenni, Isten dicsőségének szolgálatába kíván állani. Aki ezeket megtartja és cselekszi az szolgál a Krisztusnak, kedves Istennek és az emberek előtt megpróbált. Az előljárójává vált gyülekezetének. (Folyt. köv. *Farkas Károly ig. tanító.*)

FIGYELŐ

A falusi ifjúság és a református egyházunk.

Napilapok közlései útján értesültünk róla, hogy január közepén három hetes földmíves tanfolyam kezdődött Rimaszombatban, amelynek célja, hogy a falvak ifjúságát kulturális és gazdasági tekintetben a modern korunk színvonalára emelje és bennük olyan vezetőket neveljen a falunak, akik a megváltozott életkörülmények között is jól meg tudják állani a helyüket és kulturális, gazdasági tekintetben fel tudják emelni a vezetésükre bizottak életét.

Ezzel kapcsolatban megemlíti azt, hogy a közelmúltban a sárospataki református teológia tanárai rendeztek nagyszabású tanfolyamot kimondottan református falusi ifjúság számára, ahol nemcsak kulturális, és gazdasági ismeretekbe akarták bevezetni a tanfolyam résztvevőit, hanem azt a gyönyörű szép célt tűzték maguk elé, hogy lelkileg megváltozott, egyházukat szerető, bibliás, imádkozó életű ifjakat küldjenek vissza a falvakba és azok legyenek ott továbbterjesztői ezeknek a gondolatoknak, így azután teljesen új irányt adjanak majd a református falvak életének. Amint az egyházi lapokból olvassuk, Pápán február második hetében fogják megrendezni, immáron negyedikben a földmíves ifjak téli táborát egy egész hetet kitöltő gazdag programmal Medgyasszay Vince püspök védnöksége mellett.

Mikor ezekről a tanfolyamokról hallunk, vagy olvasunk, felmerül bennünk a kérdés: mikor ébred már fel a mi lelkünkben a felelősség a falusi református ifjúságunkkal szemben? Mikor látjuk meg az ő fontosságukat egyházunk jövője szempontjából? Református gyülekezeteink élete elesett és sivár marad mindaddig, amíg az ifjú-

ságon keresztül új lélek nem áramlik a református falvakba. Falusi ifjúságunk gondolkodásának, életberendezésének teljesen meg kell változnia. Úgy amint van, teljesen ellenkezik a református életfelfogással és az evangélium tanításával. Nézzük csak meg ifjúságunk szórakozását, figyeljük meg a beszédjüket, az egyházhoz való viszonyukat. Ha nyitott szemmel nézzük az életet és merünk őszinték lenni, fájoan kell elismernünk, hogy korunk hitetlen irányzatai falusi ifjúságunkat nagy többségében elhódították tőlünk. Hogyha közülük többen vagy kevesebben ott is vannak még a templomi istentiszteleten, a látszat ne vezessen félre bennünket, ne ringassuk magunkat hamis önelégültségbe, a szívük és a lelkük nem a mienk többé. Református egyházi életünk kezdődő megújulásának jele, hogy elszigetelten itt-ott néhány lekipásztor már nem helyezkedik a közöny álláspontjára, hanem igyekszik mindent elkövetni falusi református ifjúságunk visszahozására érdekében, de munkájuk sok tekintetben kárba vész mindaddig, amíg magukra hagyatva kell dolgozniok. Szükség lenne az ifjúsági munka kiépítésére és egyöntetű irányítására. Ehhez pedig egy ifjúsági lelkész kellene, aki szakszerűen kiképeztené magát erre a munkára, beledolgozná magát az ifjúsági irodalomba, körzeti ifjúsági konferenciákat rendezne, vezetőképző kurzusokat tartana, tehát kezébe venné a református ifjúsági evangélizációs mozgalom vezetését és irányítását. Nem kell mást tennünk, mint megnéznünk, hogyan oldották meg e kérdést az erdélyi és magyarországi református egyházak. A hivatalos egyház testébe beépített K. I. E. mozgalom hatalmas tömegeket tudott mozgósítani és a bibliás református ifjúságon át sok tekintetben megváltoztatta az egyház arcát is. Nekünk is vannak egyházmegyei és kerületi belmissziói lelkészeink, de ezek bármilyen komolysággal akarnak is elvégezni a teendőiket, képtelenek lennének reá, mert őket egyfelől lefoglalja a saját gyülekezetük, másfelől az ifjúsági munka annyira speciális és olyan fontos, hogy az teljesen odaszentelt, erre a célra odaadott életet kíván.

Hogyha egyetemes református egyházunk ki akarja építeni a falusi bibliás szellemű egyházas ifjúsági munkát, feltétlenül szükséges az ifjúsági lelkész beállítása. E nélkül sohse lesz komoly eredményeket felmutató református ifjúsági munkánk.

Megjelent a konventi jegyzőkönyv.

A konventi jegyzőkönyv Soós Károly konventi jegyző szerkesztésében rendkívül izléses szép kiállításban megjelent és a napokban már az összes lelkészi hivatalokhoz szétküldésre kerül.

Felhívjuk a püspöki, esperesi, lelkészi hivatalok, a teológia, tanítóképző igazgatóságának szíves figyelmét arra, hogy a szerkesztőségnek, úgy szintén a kiadóhivatalnak szóló közleményeket az ideiglenes szerkesztő címére: Hetény-re szíveskedjenek küldeni.

IRODALOM

Victor Gabriella: **Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket.** Gyermekirodalmunk piacán az elmúlt évben értékes, szép könyv jelent meg. „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket” címen. Victor Gabriella a legszebb bibliai történeteket beszélte el gyermekeknek, színes és mégis könnyen érthető nyelven. A Biczó András művészi képeivel illusztrált könyv, amennyire szükségét pótló és kiváló segédeszköz a legkigondozó kezében annyira kedves olvasmány a gyermekek számára. Most, hogy a mű nagyobb elterjedéshez jusson s minél többen megszerezhesék, a szerző a könyv árát leszállította 2.50 P-re A könyvet a vasárnapi iskolai tanításhoz melegen ajánljuk. Megszerezhető: Fehérné Victor Gabriella tanárnő címén Kecskemét, Ref. Tanítóképző.

A közelmúltban, **CSENDES ÓRÁK** címmel, Csomár Zoltán kiskiráti lelkész tollából, kis imakönyv jelent meg, az ifjúság és a gyermekek számára. A szerző neve már sokak előtt ismeretes az Utmutatóban közzétett beszédei után.

A könyvecske kb. az ujszövetségi „kisbiblia” nagyságában, 140 oldal terjedelemben jelent meg, és két részből áll. Első részében az ifjúság számára irt imák vannak, és pedig: egy hét minden köznapjára reggeli és esti, továbbá 11 ünnepi és 8 alkalmi ima. Valamennyi egyegy bibliai igén alapszik, hangja közvetlen, tartalma szívéből jövő. Jórészt ráillik a felnőttek ajkára is. Második részben az édesanya találja meg az itt összegyűjtött, rég ismert és jól bevált, verses fohászokat, melyeket gyermekének óhajt betanítani. A könyvecske ezen kívül magában foglalja a Miatyánkot, a Hiszekegyet, a Tízparancsolatot, aranymondásokat, aranyabécét. Általában úgy van összeállítva, hogy mint segédkönyv, használható a vallástánításnál is. De kiváltképpen arra alkalmas, hogy konfirmandusainknak — miután kis bibliájuk és éneksövényük már ugyanis — konfirmációi emlékül adjuk. Ára 5.— Ké, megrendelhető a szerzőnél: Kiskrát, p.: Surty. K. T. I.

Az ötéves teológiai oktatás terve.

Dr. Vasady Béla szerkesztésében megjelenő Lelkészegyesület c. lap egyik legutóbbi számában a szerkesztő cikket irt arról, hogy erdélyi mintára az eddigi lelkészképzésünket reformálni kellene, még pedig úgy, hogy öt évre kell kiegészíteni azt aképpen, hogy az ötödik évre a teológusok más és más lelkészképző központba kerüljenek aszerint, hogy ki milyen irányban óhajtja magát specializálni.

Az előfizetések beküldése. Szeretettel felkérjük olvasóinkat, hogy ez évi első lapszámunkhoz csatoltan küldött póstai befizetési lapon az előfizetési díjat beküldeni el ne mulasszák, hogy lapunk a fizetési kötelezettségének eleget tehesen.

HIREK

Ref. tanítóképző-intézetünk életében egy nagyfontosságú esemény történt. *F. hó 26.—27.-én az iskolai minisztérium kiküldöttéi látogatták meg az intézetet, hogy meggyőződést szerezzenek tanítóképzőnk állapotáról, berendezéséről, felszereléséről és működéséről.* A bizottság tagjai: *Dobes Miroslav* miniszteri tanácsos és *Bojsza József* minisztériumba beosztott középisk. tanár voltak, akiket a szűkebb igazgató-tanács és a tanári testület részvételével *Patay Károly* esperes fogadott és üdvözölt. A bizottság megsemmelélte az intézet jelenlegi ideiglenes helyiségeit és felszerelését, megtekintette az új épület céljaira felajánlott telket, megvizsgálta az építkezés tervvázlatait és közölte az erre vonatkozó észrevételeit. Résztvett mindkét napon az összes tanítási órákon; megfigyelték a tanítás munkáját, a növendékek előmenetelét és tájékozódást szereztek az intézet adminisztratív vezetéséről anyagi viszonyairól. A látottak és tapasztaltak felett a bizottság meglegedését nyilvánította s kijelentette, hogy méltányolja az igyekezetet, amelyet egyetemes egyházunk tanítóképzőnk érdekében kifejt, de kívánatosnak tartja, a mai ideiglenes berendezkedés megszüntetését, az új épületnek mielőbbi felemelését. A nagyjelentőségű látogatásról lapunk legközelebbi számában adunk részletesebb tájékoztatást.

Missziói összejevetel. Január 21-én Érsekújváron tartotta a komáromi és a barsi egyházmegye belmissziói bizottsága *Soós Károly* és *Czegléd Pál* esperesek vezetése mellett együttes ülését, amelyen megbeszélés tárgyát képezték a két egyházmegye lelki életét egyformán érintő ügyek. Megállapodtak a jövőre vonatkozó egyöntetű munkában, főleg abban, hogy mindkét belmissziói bizottság fő gondját és törekvését fogja képezni Isten Igéjét visszaadni a református népünk kezébe, hogy az vehesse át újra egyházi életünkben az irányító szerepet.

Mindkét bizottság tagjai örömmel látják egy egészen új lelkipásztori és tanítói típusnak kialakulását, amelynek siettetése érdekében szükségesnek tartják a lelkészek és tanítók baráti körének mind szélesebb kiépítését.

Az együttes megbeszélés legfontosabb tárgya az ifjúság evangélizálásának kérdése volt. Megállapodtak az ifjúsági munka célkitűzésében és módszereiben.

Felhívják mindkét egyházmegye lelkészeit az ifjúsággal való intenzív lelki foglalkozásra. Felkérlik *Tóth Kálmánt*, a kiskoszmályi árvaház lelkészét, hogy a legkülönbözőbb főiskolákon és középiskolákban tanuló ref. ifjúság egyöntetű vezetését, református és egyházas szellemben való lelki gondozását vegye a kezébe. A két bizottság tagjai felkérlik *Soós Károly* esperest, hogy a konventi Elnökség erre vonatkozó engedélyét és felhatalmazást a nevezett lelkész számára eszközölje ki.

Elhatározást nyert mindkét egyházmegye területén a gyülekezeti napok rendszeres tartása és bevezetése. Nagy helyesléssel vették tudomásul a febr. első hetében a lelkészek és tanítók részére Komáromban meghirdetett kurzus tartását.

Lelkész-beiktatás a kiskoszmályi Árvaházban. Bensőséges és örömteljes ünnepet ült a kiskoszmályi ref. „Béthel” Árvaház családi köre, mint a Barsi Ref. Egyházmegyének egy újabb kisedd gyülekezeti közössége folyó évi január hó 17-én. Az egyházmegye esperese: *Czeglédy Pál* az egyházmegyei gondnokkal: *Dr. Nagy Bélával* ekkor iktatta be az árvaházi lelkészi állásába *Tóth Kálmán* volt komáromi segéd-, majd feketeadói lelkészt, a belmissziói munka terén az ifjúság evangélizálásának egyik lelkes harcosát. Eperes Máté ev. 16. rész 21—25. versek alapján a Krisztusnak átadott élet nagy jelentőségéről szólva, ima és áldás kapcsán beiktatta állásába az új lelkészt. A beiktatott lelkész *Tim.* első levél 1. rész 12. verse alapján szólott a gyülekezethez, hálákat adván a megerősítés kegyelméért, valamint azért, hogy hivnek találtatott az ő Ura előtt, ki elhívta őt erre az újabb szolgálatra. Az ünnepély áhítatát emelte az árvaházi vegyeskar három szép éneke. — Istennek gazdag áldását kívánjuk az árvaház új lelkészére és végzendő munkáira.

Missziói kiállítás. A budapesti ref. egyházmegye Kálvin téri székházában hónapokig tartó fáradságos előkészítés és rendezés után rendkívül nagy értékű gyűjteményt nyitottak meg a nagyközönség előtt. Ebbe a külömissziói múzeumban a törökök, pápuák, kínaiak vallásos és mindennapi életére vonatkozó tárgyakat mutatnak be az érdeklődőknek. Tehát azoknak a népeknek az életéből, amelyek között magyar hittérítők dolgoznak.

Földműves ifjak negyedik téli tábora Pápán. A dunántúli egyházkerületben az ifjúsági munka ügyének előbbrevitele és elmélyítése érdekében Pápán egy hetes vezető tanfolyamot rendeznek *Medgyasszay Vince* püspök védnöksége mellett február második hetében. Minden nap bibliatanulmánnyal kezdődik és a tárgyazonozaton ilyen kérdések szerepelnek: Az ifjúsági mozgalom ismertetése, mintailjúsági összejövetel, az ifjúsági munka célkitűzései, a keresztyén ifjú testi élete, a földműves ifjú szellemi élete és önképzése, a keresztyén ifjú lelki, társas és társadalmi élete, az ifjúsági munka alapelvei és módszerei, az ifjúsági munka szervezete és segédeszközei, a református külömisszió. — Az ifjúsági tanfolyam előadói: *Medgyasszay Vince* püspök, *Dr. Tóth Endre* theol. tanár, *Dr. Batiz Dénes* orvos, *Dr. Szabady Béla* tanár, *Dr. Teleky László* a K. I. E. alelnöke, *Dobos Károly* ifjúsági titkár, *Kovács Péter* földműves ifjúsági titkár, *Olé Sándor* pápai lelkipásztor, *Tóth Sándor* tanár, ezenkívül a pápai református theológusok.

Kántor-tanító választás. A nyugdíjazás folytán megüresedett mohii ref. kántortanítói állásra az egyházi Elöljáróság egyhangú meghívással *Nagy László* nemesoroszi ref. kántortanítót választotta meg. Legyen munkálkodásán Istennek áldása.

Kádár Géza kolozsvári lelkész beiktatása. *Vásárhelyi János* püspök helyére megválasztott *Kádár Géza* volt zilahi esperest a múlt hónap végén iktatta be kolozsvári új lelkészi állásába *Vásárhelyi János* püspök. Az új lelkipásztornak hatalmas bizonyágtétele mélyen megragadta a gyülekezetet. A beiktatott lelkész volt zilahi hivei közül sokan elkisérték az új gyülekezetébe és könnyes szemmel vettek búcsút tőle s köszönték meg sok éves hűség és lelkiismeretes munkáját.

Egyetemes imahét. Az egész világ evangéliumi keresztyénei hosszú évtizedek óta minden év első hetét az egyetemes imahét megtartására használják fel. Budapesten a Kálvin téri református templomban január 7-én hétfőn az imahetet megkezdő istentiszteleten *Dr. Bernát István* a nemzeti bank elnöke mondott megnyitót. Ennek a napnak tárgya hálaadás és bűnbánat volt. Gondoljuk el, milyen távlatai nyílnak meg Isten országa terjedésének, ha az egész világon a pénzügyi, gazdasági, irodalmi politikai élet irányító egyéniségei Isten elé borulva imádságukban kéri az Ő vezetését és irányítását. Ez az egyetlen út a beteg világunk gyógyulása felé.

Lelkészbeiktatás. A miglészi ref. egyház, egyhangú meghívás útján választott lelkipásztorát: *Dr. Földessy József* volt tiszapéterfalvai ref. lelkészt, f. hó 10.-én iktatta be lelkészi állásába, a felsőzempléni ref. egyházmegye elnökségének képviselőjében: *Nyitrai Dezső* tussai ref. lelkész és *Papp Dezső* egyh. m. világi tanácsbíró. Az új lelkész a feldiszített templomban, János ap. I. lev. IV. 16. b) v. alapján tartotta meg első egyházi beszédét, melyben arról tett tanubizonyosságot, hogy működése alatt a szeretetet akarja meghonosítani, mint alapvető principiumot, közte és a gyülekezet tagjai között. Istentisztelet alatt, a ref. ifjak és a ref. leányok 1—1 két szolamú énekszámot adtak elő, kiknek betanítása *Józsa László* helybeli orgonista kántortanító érdeme. Isten áldása legyen a maroknyi gyülekezetben és lelkipásztorán! —*yd.*—

Pályázat a nagykeszi-i községi elemi iskolánál elhalálozás folytán megüresedett I. sz. tanítói állásra. Ezen állással egybe van kapcsolva a ref. hitoktató-kántorság, melyért külön díjazás jár, u. m.: természetbeni lakás, 7 mh. szántóföld, temetőfü haszna és stéla. Pályázatok **február 10-ig** a községi Iskolaszék Velké Kosihy, Nagykeszi, okr. Komárno címére küldendők. Pályázhatnak református vallású tanerők. A választás a folyó tanév végéig szól.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 6. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké, $\frac{1}{4}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabása szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FŐSZERKESZTŐ:

DR. MAGDA SÁNDOR

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMELYE LAJOS

Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR

Szombat, 1937 február 6.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetfn

(Hetény), okr. Stará-Dala.

Idé küldendő minden közlemény.

Tanítóképzőnkért.

Hisszük és meg vagyunk győződve, hogy egyetemes egyházunk közvéleményében nagy örömet és jóleső megnyugvást váltott ki az a híradás, hogy tanítóképző-intézetünket az iskolai minisztérium hivatalos kiküldöttjei f. évi január hó 26. és 27-én meglátogatták, felülvizsgálták és ellenőrizték.

Az öröm és megnyugvás érthető, mert kissé késett ez a látogatás, s a késedelem a bizonytalanságnak egy látszólagos állapotát keltette fel, amely megtévesztett még sok bizó, szilárd lelket is. A kellemes csalódás azonban jóleső érzést vált ki, a hitet erősíti, a bizalmat növeli, sőt a kézzelfogható tényekkel szemben minden kételkedés is megszűnik.

A tanítóképzőnk életében bekövetkezett fenti esemény olyan teljes és tiszta képet tár elénk, amely egyszeriben véget vet az ingadozó, kételkedő gondolatoknak és megerősít abban a hitünkben, hogy igenis „lehet“ és „tudunk“ alkotni nagy dolgokat és „létesíthetünk“, „tarthatunk“ fenn olyan intézményeket is, amelyek nemcsak a mi jelenlegi boldogulásunkat, hanem anyaszentegyházunk, népünk, gyermekeink létét, jövőjét vannak hivatva biztosítani. Annak a bizalomnak, reménységnek, élni akarásunkba vetett erős hitnek és önfeláldozó készségünknek tehát, amely a ref. tanítóképzőnk életre hozta, újra fel kell lángolnia a maga tisztaságában és mindnyájunknak mint „egy test és lélek“ oda kell állnunk tanítóképzőnk mellé, hogy a munkát, amit elkezdtünk, híven és becsülettel el is végezzük. Mert ez most már, — a tények bizonyossága szerint, — tisztán és egyedül csak mitőlünk függ!

Lássuk azonban közelebről a helyzetet.

Mi történt tulajdonképpen azzal a ténnyel, hogy a tanítóképző-intézetünket az isk. min. kiküldöttjei hivatalosan meglátogatták és felülvizsgálták?... Semmi egyéb, mint **a törvényben lefektetett elveknek s a joggyakorlásnak életbeléptetése velünk szemben és teljes elismerése, igazolása azon törvényes alapon, amelyen Egyetemes Konventünk a ref. tanítóképző-intézetünket felállította és megnyitotta.**

Az 1868. évi XXXVIII. t. c. biztosítja a bevett vallásfelekezeteknek, egyházaknak azon jogot, hogy tanítóképző-intézeteket állíthatnak és tarthatnak fenn, de az állami hatóságok részére fenntartotta az ezen intézetek felett való felügyeletet. **A törvény minden fenntartás, engedély és előzetes beleegyezése nélkül adja meg a jogot az egyházaknak a tanítóképző felállítására s csak a bejelentés kötelezettségét írja elő, hogy a törvényben biztosított felügyeleti jogot az állami hatóságok gyakorolhassák.** Egyetemes Konventünk tehát helyesen járt el, amidőn a ref. tanítóképző felállítását és megnyitását egyszerűen csak bejelentette az iskolai minisztériumnak, hivatkozván a törvény idevonatkozó előírásaira. Hogy a bejelentésre pozitív választ csak most kaptunk, ezt legfeljebb félreértésnek lehetett minősíteni, de semmiképpen sem bizonyította Egyetemes Konventünk eljárásának helytelenségét, illetve azt, hogy a törvényben biztosított jogaink érvényességét és gyakorolhatóságát bármiképpen is kétségbe vonták volna.

Az isk. referátus f. é. január hó 9-én kelt 13.263/36-II/2. számú és az Egyetemes Konventi Elnökséghez címzett leiratával közölte az iskolai minisztérium azon elhatározását, hogy egy bizottságot küld ki a komáromi tanítóképzőnkhez annak megvizsgálására, hogy mennyiben felel meg intézetünk az 1868. XXXVIII. törvénycikkben megkivánt feltételeknek. Tehát a **minisztérium a tanítóképzőnk felállításáról és megnyitásáról szóló bejelentésünket a törvény alapján tudomásulvette és megkezdte a felette való felügyeleti jogának gyakorlását elsősorban abból a szempontból, hogy megfelele-e intézetünk a törvényben előírt követelményeknek.** Mert a törvény természetesen arról is intézkedik, hogy ha a hitfelekezet által felállított tanítóképző a törvényes feltételeknek nem volna megfelelő, akkor a minisztérium a fenntartó hatóságot erről értesíteni tartozik, s ha a hiányok a figyelmeztetés után sem pótolhatók, akkor ezen figyelmeztetést fél éves időközökben még kétszer megismétli, s csak a harmadszori figyelmeztetés után rendelheti el a minisztérium az intézet bezárását

azért, mert a törvényes előírásoknak megfelelni nem tudott, vagy nem akart.

A kiküldött min. bizottság intézetünkben két napot töltött és ezalatt alaposan megvizsgálta mindazon feltételeket, amelyeket a törvény előír nemcsak a hitfelekezeti, hanem az összes tanítóképző-intézetek számára. A látottak alapján meggyőződött arról, hogy a kezdési állapotokhoz és körülményekhez képest tanítóképzőnk iparkodik mindenben a törvényes követelményeknek megfelelni, berendezésével, nevelői és pedagógiai munkájával pedig teljesen a többi intézetek színvonalára kíván felemelkedni. A kiküldöttek az intézet igazgatóságának utasításokat adtak az iskolai munka további helyes vezetéséhez és az iskolai minisztérium, illetve az isk. referátus megfelelő ügyosztályával való hív. érintkezés felvételéhez. Az Igazgató-Tanács jelenlévő tagjaival, mint az intézetet fenntartó egyetemes egyházunk képviselőivel is beható eszmecserét folytatott a min. bizottság, tájékoztatta magát egyetemes egyházunk szándékai felől, az intézet anyagi helyzetéről és a tervbevetett új építkezés körülményeiről. Mindezekre nézve is megtette észrevételeit, megadta tanácsait és azzal a kijelentéssel távozott, hogy „**méltányolják azt a nemes törekvést, amelyet egyetemes egyházunk a tanítóképzőnk érdekében kifejt, de kívánatosnak tartják, hogy a mostani ideiglenes berendezkedés megszűnjön, s az új iskolai épület mielőbb felépíttessék.**”

Ennyi a tény és ez a helyzet. De ez azután éppen elegendő arra, hogy a tanítóképzőnk körül teljesen indokolatlanul támasztott bizonytalanság atmoszférája most már végérvényesen

és teljesen megszűnjön, s hogy beköltözzék a bizalom még azokba a kevésszámú, de mindig ingadozó lelkekbe is, akik kételkednek abban, hogy a törvényes alapokon nyugvó, becsületes és nemes szándékú igyekezetet életre lehet váltani. Pedig lehet, csak akarni és cselekedni kell! Mert tanítóképzőnk létét a törvény biztosítja, a törvényes követelmények betartása, teljesítése pedig rajtunk mulik. Ha tehát fenn akarjuk tartani ezt a sok reményekkel biztató ifjú intézetünket, nincs ennek semmi akadály, csak **teljesíteni kell a törvényes feltételeket.**

Az nem lehet, hogy azok a szívek és azok a lelkek, akik tanítóképzőnket életre keltették, oly gyarlók és erőtelenségek legyenek, hogy képtelenek volnának ujszülöttük felnevelésére, életben tartására! Lehetetlen, hogy egy édes szülő gyermeket éhen hagyja pusztulni, míg neki csak egyetlen egy betevő falatja van! Nem hisszük, hogy tanítóképzőnk léte veszélyeztetve volna csak azért, mert működésének, életének feltételeit, a törvényes követelményeket nem tudjuk neki megadni! Az a szeretet, amely létrehozta, s az az áldozatkészség, amely fenntartásáról gondoskodik, elő fogja tudni teremteni még azokat az eszközöket is, amelyekkel azután tanítóképzőnk minden törvényes előírásoknak eleget tehet! **Az ősi kálvinista hit, erő, öntudat és áldozatkészség fel fogja tudni emelni tanítóképzőnk részére a megfelelő iskola-épületet is, hogy azután áldásos működésével hosszú évtizedekig, esetleg századokig lehessen egyik erős bástya és biztosítéka anyaszentegyházunk, népünk fennmaradásának és boldogulásának!**

Adja Isten, hogy így legyen!

Felhívás.

Kérő szó valamennyi református lelkész- és tanítótestvérünkhöz és valamennyi egyházközségi, egyházmegyei, kerületi és konventi villági vezető férfiainkhoz.

Szeretett Testvéreink!

Kérő szóval fordulunk hozzátok. Annak a református tanítóképző-intézetnek a nevében kopogtatunk a szívetek ajtaján, amelyet az ősi, igazi kálvinista hit, az atyák emlékeihez való ragaszkodás, a jövőért, gyermekeinkért való aggodás és a minden áldozatra kész szeretet hozott létre.

Nem kell azt nektek mondanunk, mit jelent számunkra ez az ifjú intézetünk. Hiszen ha nem lennének ennek tudatában mindnyájan, nem születhetett volna meg, s nem buzogott volna fel érte az áldozatkészség forrása oly csodás bőséggel. Elesett, megpróbáltatásokkal és súlyos gondokkal terhelt, reménytelen voltunkban Isten megláttatta velünk a reánk háruló szent kötelességeket s gyenge erőnk megsokszorozódva a ref. tanítóképző életrekeltésével Isten és az emberek előtt egyaránt nagy és szép dolgot tudtunk cselekedni.

Az intézet már áll, működik és méltán bizunk benne, hogy a beléhelyezett reményeket valóra fogjuk tudni váltani. De még nincs végleges hajléka. Már második évben működik ideiglenes helyiségben, amely úgy ahogy eddig megfelelt, de a jövő tanévben már három tanteremre lesz szükségünk és erre már ideiglenes helyiségek sem állanak rendelkezésünkre. Mindezek mellett azonban a legfontosabb körülmény az, hogy **a megfelelő iskolaépület felállítására törvényes követelmény, amelyet ha teljesíteni nem tudnánk, tanítóképzőnk létét, fennmaradását tennénk bizonytalanná.**

A f. évi január 26—27.-én tanítóképzőnket felülvizsgáló miniszteri bizottság utasította az intézet Igazgató-Tanácsát, mielőbb szüntesse meg a mostani ideiglenes berendezkedést és gondoskodjon új, megfelelő iskolaépület felemeléséről. Tanítóképzőnk új épületének felállítását tehát ez a fontos körülmény teszi elodázhatatlanná és sürgőssé.

Szeretett Testvéreink!

A cselekedetet, az áldozatkészséget töletek kérjük és várjuk: lelkészeiktől, tanítóktól és világi vezető férfiainktól. Arra kérünk, hogy a ti hitetek, buzgóságtok, szeretetetek és áldozatkészségetek emelje fel a ref. tanítóképzőnk alma materét. Hadd legyen örök szimbóluma ez az Isten dicsőségére emelt épület a ti nemes példátoknak, amely hosszú évtizedeken, sőt századokon át hirdesse, miként teljesítették a szlovenszkói és kárpátaljai egyetemes református egyház lelkészei, tanítói és világi vezető férfiai az Isten anyaszentegyháza és hitünk cselédeivel szemben való kötelességüket.

Nem ismeretlen előttetek az az elgondolás, amelynek alapján tanítóképzőnk új épületéhez az anyagi fedezetet biztosítani szeretnénk. Egyetemes Konventünk legutóbbi, múlt év október 15.-én tartott ülésén (lásd: konventi jegyzőkönyv 49. sz. 4./VI. pont alatt, 58. oldalon) olyan értelemben határozott, hogy „**kérő szóval fordul**“ hozzátok, és a ti megértő, jóakarató és nemes áldozatkészségeitektől személyenként 1000—1000 Kc hozzájárulást kér a tanítóképzőnk épületének felemeléséhez. Nem mondta ki senkire kötelezőleg ezen áldozat meghozatalát, „**de reméli és bizik benne, hogy ezen összeget önként fogja felajánlani minden lelkész, tanító és világi vezető férfiú vagy személyenként külön-külön, vagy egyetemlegesen az egyházmegyei lelkészi és tanítói egyesületek útján. Egyetemes Konvent tudja, hogy reményében csalatkozni nem fog, mert hiszen az áldozatkészségben a hit vezetőinek, az anyaszentegyház vezetőinek kell előljárniok, hogy jó példát nyújtsanak azoknak, akik az ő gondozásuktól és vezetésüktől várják egy új élet, egy jobb világ megszületését.**“

Az Egyetemes Konventünk idézett határozatát kívánjuk tehát végrehajtani, amidőn hozzátok fordulunk szeretett testvéreink. Halljátok meg anyaszentegyházunk kérő szavát és indítsátok meg szíveteket a nemes áldozat meghozatalára. Már szép példákat is tudunk elétek állítani. A komáromi egyházmegye gyülekezetei 100.000 Kc-val járulnak hozzá a tanítóképző épületének felemeléséhez, az egyházmegye lelkészei és tanítói pedig testületileg ajánlották fel az 1000—1000 Kc-ás hozzájárulásokat. *Kövessétek e szép példákat ti is valamennyien egyházunk és önmagunk iránti féltő szeretettel és ajánljátok meg személyenként az 1000 Kc-ás hozzájárulásokat.* Nem kérjük az összegnek egyszerre való befizetését sem, hanem megtehetitek ezt évi 200 Kc-ás részletekben is. Csak azt kérjük, hogy azt a kötelező nyilatkozatot írjátok alá és küldjétek be hozzánk, (Református tanítóképző-intézet igazgatósága Komárom—Komárno címre), amelynek nyomtatványát a napokban minden lelkészi hivatalunkhoz el fogjuk juttatni.

Szeretett Testvéreink!

Ti felétek fordul most egyetemes egyházunk lelki szeme és híveink nagy tábora reménykedve várja töletek a lélek bizonyágtételét. Adjon a mi Atyánk és Istenünk segédelmet nektek a nemes elhatározáshoz és az önfeláldozó cselekedethez, hogy majdan mindnyájan szégyen és orcapírulás nélkül állhassunk meg az Ő szent trónusa előtt.

Komárom, 1937. január hó 28-án

Keresztyéni testvéri szeretettel:

Patay Károly s. k.
esperes, az Igazg. Tanács elnöke.

Soós Károly s. k.
esperes.

Nagy Nándor s. k.
egyházmegyei főgondnok.

Fülöp Zsigmond s. k.
főgondnok.

Galambos Zoltán s. k.
ref. lelkész

Nagy Sándor s. k.
igazgató.

a szűkebb Igazgató-Tanács tagjai.

A Prot. Irodalmi Társaság estélye.

A Prot. Irodalmi Társaság január 9.-én nagyszabású estélyt rendezett a zeneművészeti főiskola nagy termében, amelynek keretében Dr. Ravasz László püspök hatalmas előadást tartott arról a kérdésről, hogy mi a protestáns irodalom? Makkay Sándor debreceni professzor „Nézők és látók” címen tartott előadást. E két előadást szép és értékes művészi kíséző számok egészítették ki.

Az előfizetések beküldése. Szeretettel felkérjük olvasóinkat, hogy ez évi első lapszámunkhoz csatoltan küldött póstai befizetési lapon az előfizetési díjat beküldeni el ne mulasszák, hogy lapunk a fizetési kötelezettségének eleget tehessen.

Református nők munkája az egyházban.

Itteni napilapjaink is megemlékeztek róla, hogy Dr. Ravasz László püspök a magyarországi dunamelléki református egyházkerület valamennyi lelkészenek figyelmét körlevélben hívta fel a női munkának az egyházi életbe való intenzivebb bekapcsolására. Felhívta a lelkészeket, az evangélikációs munkának a nők között való lelkiismeretes végzésére, hogy az asszonykörök mellett leányköröket is szervezzék meg és nagy súlyt helyezzenek a gyülekezeti munkások kiképzésére. — Mikor ezt a hirt olvassuk, önkénytelenül is azt kérdezzük magunktól: és mi mit teszük ezen a téren?!

Velünk — vagy ellenünk?

Irtá: Ónody Zoltán, a prágai MAK elnöke.

Kerekrenyitott szemmel világba bámuló ifjú vagyok, nem volt még élet-drámám, de lelmem a világ felé már majdnem kinyílt, mert gyorsan élek — a kor diktálja ezt a fárasztó tempót — egy hónap alatt több történik velem, több új impressziót gyűjtök, mint a csak évtizedekkel ezelőtti ember egy egész éven keresztül. Ebből fakadó körülményeim és hívő magabizásom megtanítottak annak a felismerésére, hogy amikor az ember már fiatalon mindennel meghasonlik, amikor zajhoz, élethez, lüktető ritmushoz szokott füle belefárad a visszhang nélküli halott csend hangtalan hallgatásába, még mindég marad valami, ami örökös, megújuló lényeg: az utánam jövő még fiatalabb arcok bizakodó tekintete, végtelen fotomontázs.

Igaz, nem egyszer az az érzésem, ezek az arcok még sáppadtabbak, mint a négy-öt évvel öregebb énarcom, mert célarányosan véreztetik el őket.

Nem kell különösebb látnoki készség annak a felismeréséhez, hogy ez az eleresztett, magáramaradt ifjúság lassan kezd láthatatlanná változni, széttörve testét, visszaerjed és más formációkban, más eszmék, más elképzelések másszínű zászlói alatt fog egyszer jelentkezni.

Meglepően csodálatos ez a mi nyugodtságunk. Flegma, angolos. Vagy ne látnánk a szembe-találás kellemetlen, de a helyzet ilyennek maradása mellett minden bizonyjal való bekövetkezését? Pedig akkor könnyörtelenül nyilatkoznunk kell: velük, vagy ellenük?

Jönnek, közelednek ezek a fiatalok. Lépésükben benne dübörög minden maradiság elrugása. Erősek elhatározásukban és könnyörtelenek a vállalt munka végrehajtásában.

De a kérdésre még mindég nincs határozott felelet: velünk, vagy ellenünk?

Mi pedig állunk és nézzük és nagyon kevesen nézzük az eljegyzett arcokat, a mondanivalós nagy szemeket, gondolatterhes homlokokat, melyeken, mint judás bélyeg, ott éktelenkedik a tegnap mulasztásának véres stigmája.

Gondolataimmal a multunkban csavargok. Kérdések buggyannak fel bennem és nincsen kérdésem, melynek feleletében meg ne húzódná a felelniakarók egy-egy, ma már szintén elintézési jogerőre emelkedett vállrándítása, vagy nagy képű kimagyarázkodása.

Hol vannak a probléma felvetések, amiktől egykor hangosak voltak az ifjúsági konferenciák, amikről oldalakat irtak az ifjúsági lapok? Hol vannak a konferenciák nagy vitái, a termékeny vezetések? Hol van a kisebbségi református másság? Mind halott lenne? Süket füllel elfordul mindenki a kérdések elől?

Ez a legkényelmesebb, de következményeiben a legveszedelmesebb.

Hol vagytok református fiatalság? Vagytok egyáltalán? Szeretnék hallani rólátok, szeretném

lemérni mennyitérő kvalitásokat, hogy összehasonlítsam másokéval. Mit csináltak szabad időtökben, milyen könyveket olvastok, milyenek a problémáitok? Van-e mondanivalótok és nem érzitek-e kiáltaniakarón a süketnémaság nyelvbe-ragasztó szívósságát?

Remélem, hogy az új esztendőben szóhoz fogunk jutni. Nehéz feladatunk lesz. Alvó szellemeket kell életre ébreszteni, rá kell mutatnunk a magunk sorai közt bujkáló vegetatív életre, a kishitűekre, akik kerékkötői minden robbanó erőnek.

Az ifjúságnak hallatni kell magáról, szóban és írásban, probléma felvetésekben.

Hadat kell üzenünk nyíltan a belenyugvó, lemondó nemtörődésnek, annak a mentalitásnak, mely súlytalan, szellemtelen szellemiségeket tenyész ki. A kritikát aktív részesévé fogjuk tenni a mindennapi életünknek. Állandóan a nyíl-egyenes ösvényen fogunk járni, amelynek útmutató fáján ez áll: *tenni kell már valamit.*

Találkoztam és beszélgettem az utóbbi időben is fiatal, első, második éves református egyetemi hallgatókkal. Jó volt velük kezetszoritantom. Szinte látni véltem a fiatal homlokok mögött a dacos, gyűjtő erőre váró gondolatok egymás mellé állított tömött sorait. Olyanok, mint a fegyelmezett katonák.

Ezek a fiúk tenni fognak, ezek harcolni fognak. A mi fiaink. Reformátusok.

Kérdés: velünk, vagy ellenünk?

Minden lelkipásztor nagy áldással használhatja gyülekezetében a *Berecky Albert* nagyszerű szerkesztésében *Református Igehirdető* címen megjelenő gyakorlati folyóiratot. Megjelenik minden hónap elején 64 oldal terjedelemben. Előfizetési ára egész évre csak 70 Ké.

A januári számának tartalma: *Csendes óra*. Dr. J. G.: A lelkipásztor méltósága. — B. A.: Vállaltuk-e? *Igehirdetés*. Bereczky Albert: Majdnem... — Pethő Károly: En vagyok-é az, Uram? — Takács Mihály: Krisztus a mi egyéni és családi életünkben. — Pap Béla: Szántatok magatoknak új szántást. — Molnár Lajos: „Boldog aki az Úr házában lakozik”. — Németh Lajos: Kövess engem! — Németh Lajos: „Aki nagyobb közületek...” Dr. Pinkóczy Gusztáv: Szorgalmatosan kérdezősködjétek! — *Vasárnap délután*. Barcza József: Velünk az Úr! Öntsük ki a harag borát. — A siró és megvigasztalt asszony. — A belakatolt ajak. — *Gyülekezeti munka*. Uray Sándor: A diakonisszákról. — Építsünk hajlékot az Úrnak! A reverzális a mult tükrében. — Szabó Antal: Miért a külmisztió? — Dr. v. Bogár János: A lelkipásztor katechetikai munkája. — *Ifjúsági istentisztelet*. Pap Ferenc: A jeruzsálemi piacon. — Balogh Vilmos: A vallástétel. — Szabó Lajos: Biztos támaszunk. — Balogh Vilmos: Az Isten országa.

Megrendelhető a *rozsnyói lelkészi hivatal* útján, ahová postai befizetési lapon az előfizetések is küldendők.

ISKOLÁINK

A tanítópresbiter.

(III. Felhívás.)

Igy találkozunk azután a tanítópresbiterrel is. Ezt a tisztséget szintén egyházi törvényeink írják elő s ennek jegyzőkönyvet író hivatását, nagyon helyesen, csak mellékesen említik így: hogyha a tanítópresbiter választatik meg jegyzőnek, az ezt a tisztelet elfogadni tartozik. Tehát nem csupán a jegyzőkönyvirásban merül ki presbiteri teendője, hanem igenis előjárója ő is a gyülekezetnek s ha az előbb elmondottak kötelességei a jó presbiternek, sokszorosán kötelességei a tanítópresbiternek. Nem szűnik meg a tanítópresbiter munkája az iskolában s az iskolán kívüli kultúrtevékenységben, mert hiába tiszteljük az Urat, ha csak oly tudományokat tanítunk, amelyek embernek parancsolatai. Kálvin szerint is egyházunkban a tanításnak nincs más helyes módja, mint az, mely Isten igéjének parancsához és zsinórmértékéhez igazodik. Egyházközségeinknek kell, hogy a tanítópresbiter igazi előjárója, irányítója és világító lámpása legyen. Nem szabad kishitűnek lenni, még kevésbé elcsüggedni. Egy fiatal tanítópresbiter se vonuljon hátrébe fiataltsága miatt. Hiszen Pál apostol is alig 26 éves korában lett isteni elhívás és megbízás alapján a pogányok apostolává. Kálvin János is fiatal volt, mikor már érezte Istentől való elhívattatását. 27 éves korában írta meg az Institutiot s benne leszögezvén azt, hogyha valaki az egyház igazi szolgájának akarja hogy tartassék, arra szabályszerűen elhívottnak kell lennie: azután szükséges, hogy a hivatalnok megfeleljen, vagyis hogy a reá bízott kötelességet magára vállalja és elvégezze. Szükség van ma minden igazán hívőre az Isten dicsőségének szolgálatában, de nagy szükség van leginkább hűséges vezetőkre, látó emberekre. Lehet, hogy mint fiatal sokszor nem néznek a vének tanácsában jó szemmel s még kevésbé fogják tapaszaltatni hinni, akinek tanácsát is meg lehetne fogadni. Épen azért igyekezzünk minden körülmények között, még ha nagy önmegtartóztatásunkba kerül is, szavainknak súlyt adni cselekedeteinkkel. Az szerint élni, mint egy előjáró tanító-presbiterhez illik. Azért az Úr félelme legyen rajtatok, vigyázzatok arra amit tesztek, mert az Úrnál a mi Istenünknel nincsen hamisság, sem személyválogatás, sem ajándékvétel. Nem feledni, hogy mi is Isten munkatársai vagyunk s jutalmunkat munkánk szerint kapjuk Istentől. Legtöbbször az előjárók nem a jóban előjárói a népnek, pedig akkor azok sem követik a jót. Pál apostol szavai lebegjenek előttünk: Magunkat például adjuk néktek, hogy minket kövessetek. Kötelességünk gondot viselni nemcsak magunkra, de az egész nyájra, melyben a Szent Lélek minket is vigyázókká tett. Kötelességünk az Isten anyaszentegyházának legeltetése, melyet tulajdon vérével szerzett. Valaki azért

csak egyet is megront e legkisebb parancsok közül és úgy tanítja az embereket, az a mennyekországában a legkisebb lészen, valaki pedig cselekszi és úgy tanít, az a mennyekországában nagy lészen. A tanítópresbiter is ne csak maga igyekezzen mindig közelebb jutni Jézushoz, hanem vezesse oda azokat is, akik gondjaira bizattak. Ott kell állani az egyház anyagi gondja mellett, mikor a háborgó tengeren úszó hajót a hullámok elnyeléssel fenyegetik, de ott kell állanunk akkor is, ha lelkiek hánykolódnak és merülnek el az élet háborgó tengerén és segítségre várnak. Pál apostol szerint rendelt az Isten az anyaszentegyházban némelyeket apostolokul, némelyeket profétákul, némelyeket evangélistákul, némelyeket pedig pásztorokul és tanítókul. Isten rendelt tehát bennünket, hogy az ő kertjében munkálkodjunk, az ő országa részére már itt e földön mentől több lelket nyerjünk meg. Isten tett alkalmatosakká minket arra, hogy az Újszövetség szolgálói legyünk mi is, nem a betűé, hanem a léleké, mert a betű megöl, a lélek pedig megelevenít. Nekünk tanítópresbitereknek a presbiterek előtt is elől kell járnunk. Megmutatnunk milyenek legyenek ők is, hogy értékelní tudják hivatalukat, hogy az nem magáért a tisztségért, hatalomért van, hanem hogy itt, aki legnagyobb közöttetek, olyan legyen mint aki legkisebb és aki fő, mint aki szolgál. A presbiteri tisztséggel ne éljen vissza senki, de arra is ügyeljünk, hogy ne is élhessen vissza senki. A presbitereket mint a multban csakis alkalmas feddhetetlen világiak közül válasszák. Akik csak szájukkal dicsérik az Urat, de szívök távol vagyon tőle, azoknak nincs ott a helyök. Aki nem csak a maga életével, de házanépének vallásosságával is példányképe a gyülekezetnek, mert ha valaki tulajdon házáat nem tudja igazgatni, mi módon visel gondot az Isten egyházára. Nekünk is szólott az Úr Jézus parancsa: Elmenvén tanítsatok meg minden népeket, de ne feledjük, mit mondott Kálvin: Ne azt tanítsák a tanítók, amit ők maguk önkényesen kigondoltak, hanem azokat amiket Ő parancsolt nekik. Tanítsd a gyermeket az Ő utának módja szerint, hogy mikor megvénheszik is el ne távozzék attól. Kötelességünk a tanítás, nevelés, de nefeledjük azt sem: Más alapot senki sem vethet, mint amely egyszer vetetett, mely a Jézus Krisztus.

Ami tisztségünk teljesen össze van forrva a lelkészek tisztevel. Amint egyet jelentett ez az öskeresztyének életében, egyet jelentett a reformáció idején is. Amint egy volt a cél a multban, úgy egy legyen a cél a jelenben is: a Jézus Krisztus. Csakis e közös cél lebegjen mindenkor a lelkész és tanító előtt, szem előtt tartva Pál apostol szavait: Azért sem, aki plántál nem valaki, sem aki öntöz, hanem a növekedést adó Isten. Ahol a lelkész és tanító munkája nem keresztezi, de kiegészíti egymást, ott bő aratás lesz a lelkiek terén. A tanítópresbiteri hivatást szerintem ezek az igék fejezik ki a legszebben: Ti vagytok a földnek savai: ti vagytok a világ

világosságai. Amint a só megizesíti az ételt és a világosság bevilágítja a házat, így kell munkálkodni a tanítópresbiternek is, hatást gyakorolni ezáltal hiveinkre, azok látván a mi cselekedeteinket, dicsőítsék a mennyei Atyát. Nézzünk körül egyházközségünkben, látni fogjuk hol a hiba, hol a hiány: ott álljunk elő munkálkodásunkkal. Meglátjuk milyen sok munka vár reánk. Védelmére kell ma állanunk egyházunknak, fokozottabb figyelemmel lennünk gyermekeink valóságos nevelésére, ifjúságunk erkölcsi életére. Vasárnap megszentelése, fényezés mit Kálvin nemcsak megtiltott, hanem büntetett is, mert tudta, hogy sok bűnnek válik forrásává. Mind-mind oly terület, mely munkásokra vár. Ahol szükség kívánja felkarolni az árvák, özvegyek ügyét, a különféle szociális segélyezéseket, takarékoságot. Minden munkánknál kell, hogy a szeretet vezessen bennünket, de ahol kell, a feddés se maradjon el. A genfi presbitérium őrszemei elől nem rejtezhetett el semmi hiba, semmi bűn sem, figyelemmel kísérte még a családi élet titkát is, de nem csak az erkölcsnek, hanem a hitnek is féltékenyen felügyelt az egészségére. Pusztulnia kellett a léhaságnak, rendetlenségnek, erkölcsatlenségnek. Így tisztult meg és született ujja Genf Kálvin keze alatt, de el is hozta a szellemi felvirágzás mellett az anyagi jólétet is. Tanítópresbiteri munkánk közben bizony sokszor kerülünk mi is szembe más emberek véleményével, de én keveset gondolok azzal, hogy titóletek, vagy emberi ítéletből megítéltetem, sőt még én magam sem ítélem meg magamat: hanem az Úr, aki engem megítél.

Igy állithatjuk munkánkat az Isten dicsőségének a szolgálatába. Láthatjuk, nem új ez a munka, csak új munkásokat vár. Bizonyára ha ti tanítópresbiter társaim erősek lesztek tiszteletben, az Úr mellette lesz az igaznak, aki az öreg hűséges sáfárt a munka végeztével majd ezzel bocsájtja el: Jól vagyon jó és hű szolgám, hű voltál a kevésen is, sokra bízlak ezután, menj be a te Uradnak örömebe. *Farkas Károly ig. tanító.*

PROBLÉMÁINK

Ami nekünk is szól.

Muraközy Gyula szerkesztésében megjelenő Református Élet című egyházi lap ez évi 2. számában ezt olvassuk: A napilapok már most hirdetik, hogy a „Protestáns” bál rendező bizottsága már üzemben van. Annak a nagyszámú református egyháztagnak a nevében, akik Isten Igéjével ellentétesnek tartják az egyházi, református és a „protestáns” bálók tartását: előre tiltakozunk azért, hogy a „protestáns” szót bál elkeresztelésére használják. A „protestáns” bál rendezőinek talán fogalmuk sincs arról, hogy országszerte példájuk milyen romboló hatást gyakorol. A legkisebb faluban is a protestáns bálra hivatkoznak az „egyházi bálók” hivei. De kérjük, vajjon magára veszi-e a „protestáns” bál azokat a részegségeket, zülléseket, bicskázá-

sokat, verekedéseket, esetleg ifjú életeket, amelyeket egyházi bálokon oltanak ki duhaj legények?! Tudomásul kell már vennie a protestáns bál rendezőinek is, ma már a belmissziói munkák korában más a közvélemény, mint volt akár 25 évvel ezelőtt is, amelyik talán egyik legfontosabb és legfőbb egyházi eseménynek az „anyagilag és erkölcsileg jól sikerült” egyházi bálokat tartotta. Aki farsangolni, mulatni akar: ám tegye, de ne a protestáns jelző alatt, amelybe beletartozik az egyházi bálók az Isten Igéje alapján a leghatározottabban ellenzők egyre szaporodó komoly keresztyének tömege is.

Ugyanezen kérdést folytatva a nevezett lap következő száma ezt írja: A kátholikus legényegyletek korcsmával, borral kevert levegőjét, a különböző „missziók” világi dolgokkal való nagyszerű megalkuvását éppen a református keresztyénség nem másolhatja le, mert a reformáció éppen abban állott, hogy Isten országát és a világot egymástól megkülönböztette. Aki táncol, ám tegye, de ne akassza a táncterem fölé a megtisztított krisztusi egyház cégérét. Egyház és bál olyan messze van egymástól, olyan két különböző valami, mint az orgonán zendülő zoltár és a jazz band foxtrott muzsikája.

Ifj. Biberauer Richárd a Bethesda ref. lelkesze a nemzetközi K. I. E. gyűlésre Indiába utazott egy luxushajó fedélzetén és újtjáról a Református Élet hasábjain beszámolva a többek között ezeket írja: ... Késő este van, forró szél fúj a közeli afrikai part felől. Körülöttem koromfekete a világ legkékebb tengerének, a Vörös tengernek a vize. Az első osztály pazar fényű termeiben fehér trópusi frakkok vegyülnek pompás estélyi ruhák közé. És szól a jazz. A fehérek táncolnak. A csillagos trópusi ég alatt szerelmek születnek, amelyek a legközelebbi kikötő soha viszontlátásáig tartanak. Egy csendesen mosolygó, csillogó szemüvegű hindu nézi a táncot. Nézi a táncot és egyszer csak azt mondja: Ezek ebbe fognak tönkremenni. Ebbe pusztul bele a fehérek családi élete. Nézi és mosolyog. Valahogyan ilyenformán mosolyogtak a hanyatló római birodalom multságain a german hadvezérek.

Dobos Károly a K. I. E. titkár vezetőképző tanfolyamokat tartott és egyik újtjáról hazatérve elmondja ugyancsak a Református Élet hasábjain: Csikorgó téli hajnalban baptista kocsisal hajtottunk neki a 30 kilométeres utnak az ifjúsági konferenciára. Olcsóbban vitt bennünket mint mások, mivelhogy „misszióba járunk”. Megtudjuk, valamikor ő is református volt. „Csoda ez Uram — mondja — hogy tegnap mennyi református legény összejött ifjúsági konferenciára a falunkban. Egész ünnep volt a falunkban. Figyelem én ezt mind. Ha az én időmben ilyen lett volna, én sem lettem volna baptista. Kereső lelkű fiatal ember voltam, de akkor még nem volt bibliakör, hová mehettem volna az egyházban?”

Mit mond Isten ezeken a kis történeteken át nekünk?!

HIREK

Elhalálozás. Lelkésztestvéreink, akik tanulmányaikat a sárospataki főiskolán végezték, bizonyára fájó szívvel értesülnek róla, hogy a pataki főiskola ny. tanára: *Maklár Pap Miklós* 90 éves korában Tiszalökön meghalt. A nevezett a régebbi pataki nagy tanári nemzedék egyik utolsó tagjaként költözött el az örökkévalóság világába. Emlékeztét hálás tanítványai kegyelete örzi.

Kálvin nemzetnevelő hatása. Dr. Csekey Sándor theol. professor a Bethlen Gábor Szövetség előadássorozata keretében értékes előadást tartott Kálvin nemzetnevelő hatása címmel a Bethlen Gábor Szövetség helyiségében.

Elhalálozás. Mély részvételt vettük a híradást arról, hogy *Schmidt Imre Lajos* a volt pénzügyi központ ügyvezető alelnöke, a dunáninneni ref. egyházkerület tanácsbírája Pozsonyban, január 25-én életének 62., boldog házasságának 32-ik évében elhunyt. Temetése január 27-én ment végbe óriási részvét mellett. A család tagjain kívül megjelent a temetésen a pozsonyi ref. egyház egész presbitériuma Dr. Salamon Ferenc közjegyző és László Zsigmond presbíter vezetésével, ezenkívül a pozsonyi magyar társadalom sok kiváló egyénisége, A temetési szertartást Vágó Ede nemeshodosi ref. lelkész végezte, aki magasszárnyalású beszédben emlékezett meg az elhunytól, aki itteni református egyházi életünkben is jelentős szerepet vitt. A koporsó mellett az evangélikus tanítók énekára meghatóan szép egyházi énekeket énekelt.

A magyarság iskolái. A Magyar Tanító ez évi 2. számából vesszük át a következő hírt: Pajor szenátor a szenátus költségvetési bizottságának ülésén az iskolaügyi minisztertől részletes felvilágosításokat kért a magyar kisebbség iskolai viszonyairól. Az iskolaügyi minisztérium sajtóosztálya kimutást közöl erről a kérdéssel. E kimutatást szerint 1935 végén Szlovenszón 13 magyar tannyelvű polgári és 729 magyar népiskola volt, továbbá 7 csehszlovák polgári iskola magyar párhuzamos osztályokkal s a csehszlovák elemi iskola szintén párhuzamos magyar osztályokkal. Kárpátalján a magyaroknak 112 elemi iskolája volt. 1936-ban két magyar iskola létesült. — A magyar középiskolák száma: 7 és két csehszlovák intézet mellett

vannak magyar osztályok. Kárpátalján szintén van egy ilyen intézet. Ez évben a magyarok számára Szlovenszón új középiskola létesült (?). Két magyar tanítóképző van, ebből egy állami. Szlovenszón volt 47 magyar iparostanonciskola s Pozsonyban 8 háromnyelvű tanonciskola. 1936-ban négy újabb ily tanfolyam létesült. Magyar kereskedelmi iskola van Szlovenszón 3, Kárpátalján 2, női szakiskola: 1 van.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszói tiszáninneni ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

ad 58/1937. sz. Nagykapos, 1937. jan. 27.

Valamennyi kebelbeli nt. esperesi hivatalnak!

A magyarországi református egyetemes konvent Elnöksége 1937. jan. 7-én kelt 83/1937. sz. átiratában értesítette a püspöki hivatalt arról, hogy 149/1915 sz. egyetemes konventi határozattal reáruházott hatáskörében a Köröstarcsa községben (Békés vm.) 1891 évi szeptember hó 5 napján született *Papp Imre* debreceni református vallásoktató lelkész részére a tiszántúli református egyházkerület által a konventi Elnökség 1930 évi október 6-án 3709/1930 sz. alatt kelt engedélye alapján, 1930 október hó 24-én 171/1930 sz. alatt kiállított s állítólag elveszett II. lelkészképesítő bizonyítvány másodlatot érvénytelennek nyilvánította s egy újabb másodlat kiadására a tiszántúli egyházkerületnek engedélyt adott.

A fenti átiratot szives tudomásúlvétel végett közlöm az esperesi hivatalokkal.

Atyafiúi szeretettel:
Dr. Magda Sándor püspök.

ad 26/1937 sz. Nagykapos, 1937 jan. 27.

Valamennyi nt. esperesi és lelkési hivatalnak!

Az egyházkerület belmissziói Előadó jelentése szerint az 1936/37 évi Belmissziói Vezérkönyv árával a lelkési hivataloknak igen tekintélyes száma még most is hátralékban van. A hátralékos gyülekezetek lelkészeit nyomatékosan felhívom, hogy kötelezettségüknek azonnal tegyenek eleget s ne kényszerítsenek arra, hogy a késedelmekkel szemben szigorubb eszközöket vegyék alkalmazásba.

Atyafiúi szeretettel:
Dr. Magda Sándor püspök.

A Református Biztosítási Iroda választmányja mély fájdalommal jelenti választmányi elnökének

SCHMIDT IMRE úrnak

f. hó 25.-én 62. életévében hosszas szenvedés után bekövetkezett gyászos elhunytát.

A megboldogult irodánknak alapítása óta volt annak lelkes és buzgó vezetője. Nagy érdemeit és emlékét mindig kegyelettel fogjuk őrizni.

Bratislava, 1937. január hó 26.-án.

A Helvetia Jóléti Egyesület nagy szomorúsággal jelenti ügyvezető elnökének

SCHMIDT IMRE úrnak

f. hó 25.-én 62. életévében hosszas szenvedés után bekövetkezett gyászos elhunytát.

A megboldogultnak nagy része volt ifjú egyesületünk megalapításában és emlékét kegyelettel őrizzük.

Bratislava, 1937. január 26.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 7. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Ké., 1/4 év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FŐSZERKESZTŐ:

DR. MAGDA SÁNDOR

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMELYE LAJOS

Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR

Szombat, 1937 február 13

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hefő

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

„Kisebbségi tanító és a társadalom.“

Ilyen címmel jelent meg egyik napilapban a kisebbségi tanítóság egy kiváló reprezentánsának közleménye, amelyben panaszkozik arról, hogy a társadalom bizonyos körei nem nagyon értékelik a tanítók csendes, feltűnést kerülő, népünk jövőjét építő, nevelő munkáját. Panaszkozik a felett, hogy az irodalom szánalmas torz figurát csinált a tanítóból és nevetség tárgyává tette. Azt kérdezi, hogy mi lenne a kultúrából, mi lenne a jelenünkből és jövőnkből, ha a magyar tanítóság cserbenhagyta volna a keresztyén és nemzeti ideológiát, ha szociális háttérbe szorította volna nem vállalta volna az egészséges szociális fejlődés irányítását? Nézete szerint az új, kisebbségi magyarság sorsa, élete a magyar tanítók kezében van.

Bizonyára sokan vannak, akik nagy megértéssel és együttérzéssel olvasták azokat a sorokat és a cikkírónak igazat adtak és magukban arra gondoltak, hogy a tanítóságunk vezetőinek nem sokat kell arra adniok, hogy mit mondanak a „kisvárosi vendéglők asztaltársaságai“. Bizonyos, hogy akik a szívükön viselik a történelmi keresztyén egyházak sorsát és jövőjét, ami sok tekintetben összefügg iskoláink sorsával és jövőjével, azok fokozott tisztelettel tekintenek a tanítóságra, amely a maga csendes, reklámot nem kereső, jövőt építő munkáját lelkiismeretesen végzi kultúrközpontoktól nagyon sokszor igen távol fekvő kicsiny falucsákban.

Hogy a mi hivatalos egyházunk mennyire értékeli és becsüli ezt a munkát, semmi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy egyházunk hivatalos lapja külön rovatot nyitott, hogy ott tárgyalás alá kerüljenek református iskoláink vallásos vonatkozású problémái.

A mi református egyházunkban jelentkező evangélizációs mozgalmak mind jobban be akarják vonni ebbe a munkába tanítóságunkat és testvérként akarnak velük együtt dolgozni. Bizonyítják ezt az egyházmegyéink területén kialakuló lelkesítő és tanítói baráti körök, amelyek a református keresztyénség megújított szellemét akarják belevinni egyházunk életébe, hogy a református iskoláink még a mainál is fokozottabb mértékben legyenek áthatva az evangélium szellemétől, hogy ott a tanítás mellett re-

formátus jellemek nevelése és kialakulása történhessen meg.

A múltban a mi református egyházunk összehasonlítva a külföldi református egyházakkal, abban az előnyben volt felettük, hogy aránylagosan több felekezeti református iskolánk volt nekünk, mint a hollandoknak vagy a skót reformátusoknak, vagy a svejcieknek. Mi büszkén szoktunk hivatkozni rá, hogy iskolaegyház voltunk.

Most a mai helyzetünkben az kell, hogy a célunk legyen, hogyan tudnánk ezt a tényt sokkal jobban értékesíteni, kimélyíteni az ott végzett nevelői munkát annyira, hogy a református iskoláinkból kikerülő növendékek észrevehetően más gondolkodásúak legyenek, mint a nem felekezeti alapon álló iskolából kijövő növendékek. A mieink öntudatosabbak, vallásos életükkel Isten mellett bátran bizonyoságot tévők, egyházukat szeretők, az evangélium erőit a mindennapi életükbe belevívő református keresztyén ifjak legyenek.

Hogy e célt elérhessük, nagy várakozással és szeretettel tekintünk tanítóink munkájára, hogy lelkipásztoraink és tanítóink testvérként összefogva együtt építsék református anyaszentegyházunk jövőjét. *Zsemlye Lajos.*

Beszédes számok. A komáromi ref. Egyház gyülekezeti lapjának a Kis Tükörnek legutóbbi számából olvassuk ez érdekes és sokat mondó statisztikai adatokat: a négyezer lelket számláló gyülekezetben az elmúlt évben befolyt összesen 56.894 korona önkéntes adomány a legkülönbözőbb címeken. Elfogyott 310 leszakított és Szeretet naptár, 268 teljes Biblia, vidékre eladtak 108 Új Testámentumot, 86 ágendázó kapott teljes Bibliát ajándékba és emléklapot. A Prot. Nőegylet kiosztott 55 pár cipőt, 15 pár csizmát, a leánykör téli ruhát több ezer korona összegben, a diakonátus 869 kg. lisztet, 81 kg. cukrot, 72 kg. zsirt, 101 kg. babot, 37 q tűzifát, 90 köteg rőzsét. — Elhangzott Komáromban az elmúlt évben 272 prédikáció, nyáron hetente 3, télen hetente 5 prédikációs istentisztelet tartatott a templomban, a gyülekezetben van 24 bibliakör, dolgozik egy diakonissza és azonkívül a diakonátus. Mindezek beszédes számok, amelyek bizonyítják, hogy az intenzív belmissziónak a gyülekezet lelki életének megújításán kívül milyen szép anyagi eredményei is vannak.

Hogy is vagyunk tulajdonképen?

Ezt a kérdést vetette fel e lap mult számának második oldalán *dr. Magda Sándor* püspök úr. Itt érkezett tehát el tulajdonképeni céljához. Rátért a *losonci* theológiára. Egyházpolitikájának erre az egész egyetemes egyházat közelről érintő tárgyára. Hálás köszönet illeti mindenki részéről azt, aki a lelkészképzést komolyan a szívére veszi, rendezett viszonyok és normális állapot felé segíti. Különösen az én részemről, mert a lelkészképzéssel személynként összevagyok növe nemcsak az önkéntes szolgálat, hanem a megbízás szerint is. Megbízásomat az egyetemes konventtől 1925. évi szeptember havának 8-án nyertem. Akkor, amikor a lelkészképzés ügyét másodszeri megbízás alapján az akkori theológiai bizottságnak végre dülőre vinni kellett. Egy hét mulva a tanítás megkezdendő volt. A theológiai bizottság azonban teljesen munkaképtelenné bizonyult. Ezt kellett jelentenie a reá várakozó, tárgyalását szüneteltető konventi ülésnek. Ekkor — méltányolva a bizottság elnökének és előadójának előkészítő munkálatait, — a konvent személy szerint teljes jogu felhatalmazással engem bízott meg a lelkészképző theol. szeminárium legjobb belátásom szerint való vezetésével. Az anyagi ügyek kezelését pedig ugyanígy Bertók Béla püspök úrra bízta. Ez az alapítás ténye. Olyan nagyarányú bizalom egy egyetemes egyház részéről, amire csakugyan nem volt még példa egyházunk történetében. A legmélyebb alázattal hajoltam meg előtte. Isten soha meg nem mérhető kegyelmének tartottam. Kötelességem volt: vállaltam. Vele soha nem hivalkodtam. Illő szerénységgel viseltem úgy a terhét, mint az örömet. Féltő szeretet fűzött hozzá. Tudtam, hogy egyházunk jövője sokban ezen áll, vagy ezen esik. Kifelé hallgatásba burkolódtam, hogy belül annál teljesebb erővel dolgozhassam. Mindenkit arra kértem, hogy a Lélekhez méltó csendes munkában foglalatzkodjunk. Azért a világtól el nem vonulva, ennek minden kérdésére az lgéből időszerű feleletet adjunk.

A féltő szeretet adja most is kezembe a tollat, hogy egy teljesen alkalmatlan időben felvetett kérdésre belülről — a dolgok ismerete alapján — időszerű feleletet adjak.

A főtiszteletű püspök úr idevonatkozó egyházpolitikai terveit sorban ez dominálja: „azt akarom.” Egy egyházhatósági hivatalos intézkedéssel szemben egy külön egyházi méltósági külön akarat jelentkezik itt, amelyik a tényeket figyelmen kívül hagyva, az építési tervet be nem mutatva, hanem — ha van is — eltakarva, úgy véli, hogy a régi falakat néki azonnal rombolnia kell. A szavak előbb kezdik a bontást, mint a feszítő vasak. Különösképen az egyház épületén. A forradalom könnyen indul, de nehéz megállítani. Vigyázni kell az ürügyekre, mert a forradalmi játékban ezek is elegendők, hogy lehengetessék az épületeket és életeket, akár

vezetőkét, akár vezetettekét, vagy ellenkezőkét legyenek. Vegyük sorra a theológiával szemben felhozottakat:

1. Akarja, hogy „helyzete az államhoz tisztázottassék”!

Tény: A theologia helyzetét az államhoz az 1926. évi szept. 21.-iki kormánynyilatkozat tisztázta. Fenn áll úgy, ahogy ezt az autonóm jogu egyház konventje elhatározta és az egyház hivatalos lapjában a konvent elnöke hivatalos rovatban — a kormány által azóta sohasem kifogásoltan — meghirdette. A theológiai szemináriumot mindazóta a kormány részéről közvetlenül semmiféle sérelem nem érte.

2. Akarja, hogy „legyenek megfelelő helyiségei”.

Tény: Palotája nincs. A semmiből teremtettem embernek nem adatott. Van az, amit a losonci református egyháztól ajándékba kapott, egy magyar holdas beltelken épült úri ház, amit most a közfalak kivételével használ — *bérfizetés nélkül*.

3. Akarja, hogy „legyen könyvtára”.

Tény: Ez is van szerény keretek között Péter Mihály püspök úr ide hagyta egy élelgyűjtését. Magyar György róm. kath. lelkész pedig a losonci református egyháznak eladta a könyvtárát úgy, hogy a theológusok szabadon használják gazdag vallástörténeti gyűjteményét. Ezenkívül egy régebbi egyházi szakkönyvtár, egy kisebb ifjúsági könyvtár és két nagy városi könyvtár áll a theológus ifjúság rendelkezésére. Az egyénekenkénti könyvgyűjtés is rendszeresen halad. Egyesek privát könyvtára értéket képvisel.

4. Akarja, hogy „legyenek rendes tanárai”.

Tény: Fizetési alap nélkül, rendetlen járulékos szolgáltatás mellett rendes tanárok beállítására házárdjáték, szemfényvesztés, legjobb esetben súlyos következményekkel járó könnyelműség. Az az állítás, hogy theológusok adnának elő tárgyakat, csak felületés, vagy konkoly hintés. Csak nyelvek gyakorlásában segítik a haladótabbak a kevesebb készséggel bírókat. De az összes kötelező nyelvtanítást mindig előadói végzik.

5. Akarja, hogy „az egyház vezetőinek befolyás biztosítottassék”.

Tény: Az egyetemes egyház vezetőinek eddig meg volt az alkalmuk a vizsgákon a legteljesebb ellenőrzést gyakorolni. A szeminárium csak absolutoriumot ad. Képesítő vizsgákat éppen az egyházi élet vezető embereiből álló vizsgálati bizottság előtt tesznek a lelkészjelöltek. Az egész tanulmányi idő gyakorló lelkész vezetés alatt folyik le. *Tanulmányi szabályzata* a konvent által elfogadott. *Fegyelmezés* tekintetében megküzd a mai idők nehéz viszonyaival sokkal jobban, mint az egyetem, vagy a köztársasági szakiskolái. Az *anyagi ügyeiben* — amit csak a legutóbbi években vettem át — most nincs mó

domban még teljes képet adni. Tény az, hogy minden év fedezete csak az iskolai és a naptári év után következő esztendőben kezd befolylni s egy év kiadásairól mindig a vezető lelkész köteles valami módon előre gondoskodni. Tény az, hogy a losonci theologiai szemináriumnak internátusa nincs. Az e célra gyűjtött pénz be nem szolgáltatottan van a gyűjtők rendelkezése alatt. Befizetése éppen a főtiszteletű püspök úr részéről a konvent nyílt ülésén tagadtatott meg. Abban az időben, amikor a konventi pénztár kezelte (1933) a járulék beszédését: 15⁰/₀-a sem folyt be a fedezeti kivetett összegnek s ezen felül a konvent által vállalt hozzájárulás teljes összege is kifizetetlen maradt mind a mai napig. Az egyes egyházmegyék járulék beszolgáltatására nézve izelítőnek mutatom be Bertók Béla püspök úr által a legutolsó konventi ülés alkalmával átadott összesítésből a mindig legpontosabbnak emlegetett ungi egyházmegye járulék beszolgáltatását, amelyik egyházmegyének azidei pénztárnoka dr. Magda Sándor püspök úr volt. Befizetett: 1923-ra 10 Kč; 1924-re 379 Kč; 1925-re 904 Kč; 1926-ra 2008·50 Kč; 1927-re 1711 Kč; 1928-ra 1772·50 Kč; 1929-re 962 Kč; 1930-ra 820 Kč; 1931-re 5013·10 Kč; 1932-re 1567·70 Kč; 1933-ra 1533·50 Kč. Az 1934. és 1935. évre befizette az egyházmegyei pénztár a járulékokat, 1936-ra pedig ez egyházmegyei lelkészértekezlet a püspök úr főszerkesztősége alatt velem szemben a „lelkiismeretlenség” vádját a hivatalos lap hányójain. Feladom a leckét az ungi egyházmegye lelképásztorainak, hogy ha ebből a befolyt pénzből egy mondjuk ungi előadó készkiadása kifizetést nyer, mennyi marad a lelkiismeretlen tovább kezelésre?

Elhiheti nekem e lap olvasóközönsége, hogy a tények ilyen fotográfiája nem kedves dolog sem annak, akinek nyújtani kell, sem annak, aki megtanult a sokatjelentő szavak mögé nézni.

6. Nem akarja, hogy „az igazgató a felelősségrevonás lehetősége nélkül teljhatalommal rendelkezik“...

A mai időben pedig tények igazolják azt, hogy a minden indulatú felelősségre vonás lehetőségével szemben mennyire többet jelent az Isten előtti felelősség és az erkölcsi személyiség. Ez a nem akarás oly módon kapott a cikkben beállítását, mintha a kapcsolt részeivel vádolni akarna írójuk! Nem a teljhatalommal, hanem a legteljesebb alázattal és felelősséggel kérem a főtiszteletű urat:

Nevezze meg azokat a felfogadott előadókat, akiket elbocsátott a szeminárium vezetője!

Ha tény akar lenni, megnevezni kérem esetről-esetre. Ha nem tény, akkor pedig félreértés, vagy értetés célját ne szolgálja!

Nevezze meg, vagy jelölje meg azokat az eseteket, amikor a szeminárium vezetője ítélte elevenek és holtak felett, — fegyelmezés szükségére nélkül, avagy igazságtalanul! Ne akarjunk

egy lehetőséget valóságának vétetni. A könnyen megszedíthetők olyan értelmet adhatnak neki, — ami következményeket von maga után.

Szó esett a cikkben új *decenniumról* is. Megakadtam rajta. Ez ominózus szó. A magyarországi „Református Élet” egy eddig ki nem nyomozható cikkírója használta „Felvidéki mozaikok” címen írt tudósításában a mi theologiai szemináriumunkkal kapcsolatban. Aláírása Anonymus volt. Erre az új decenniumra szigorú kritikát helyezett kilátásba. A multa pedig csak falsumot adott.

Erre nézve is tényként kell megállapítanom, hogy a szeminárium decenniumot sohasem ünnepelet. Az egyetemes egyház mindegyik egyházkerülete külön fejezte ki meglegedését a munkánk iránt. Érdemes volna ezeket szembe állítani a püspök úr különvéleményével. Melyik volt az őszinte szó? Az előbbit az egyetemes konvent is megismételte. Tehát a megbízó is. Legyen itt is hálás köszönet mindenkinek a megőrzött bizalomért.

Sörös Béla.

A szekták és az ellenük való küzdelem.

Írta: Dr. Nagy Lajos.

I. Valláslélektani rész.

A „szekta” latin eredetű szó és szakadást jelent. Eleinte olyan filozófiai irányt értettek alatta, amelyik valamely uralkodó, vagy általános elfogadott filozófiai nézettől eltért. A keresztyénség fellépése óta a szekta szót kizárólag vallásos értelemben használják és olyan vallásos pártot, vagy társaságot jelölnek vele, amelynek a tagjai tan, szertartás vagy egyház kormányzat tekintetében valamelyik uralkodó felekezettől eltérő nézetet vallanak.

Mindenik vallásnak vannak szektái, de egyiknek sincs annyi, mint a keresztyénségnek. Aminek két oka van: 1. Az emberi lélek nem képes az isteni kijelentést maradék nélkül, vagyis tökéletesen visszatükrözteni.

2. Az összes vallások között tan, szertartás, kormányzat tekintetében a keresztyén vallás a leggazdagabb és éppen ez a gazdagság teszi lehetővé a szektákban megnyilatkozó sokféle változatot.

A szekták ott voltak már a keresztyénség bölcsőjénél, mint pl. az ebioniták, gnostikusok, manichaeusok. Úgy hogy a keresztyénségnek épen úgy kellett küzdenie a szekták ellen, mint a pogányság ellen. A keresztyénség ezekben a saját testvérei ellen folytatott harcokban lett naggyá és erősödött meg a későbbi küzdelmekre. Még aránylag legkevésbé voltak a szekták a középkorban. Ami abban leli lelki magyarázatát, hogy a katolikus egyház ekkorára már kiépítette a maga tanát, megalkotta a káprázatos liturgiát, megszervezte az egyházkormányzatot. Mivel az egyház a Bibliát, a tan forrását elzárta a néptől, laikusok közül senki se jöhetett arra a gondolatra, hogy akár a tan, akár a szertartás esetleg másminő is lehetne, mint a katolikus

egyházé. Ha mégis itt-ott felmerült valamelyes ellenvélemény (donatisták, adoptianusok, katharosok) azt a katolikus egyház a maga hatalmas szervezetével azonnal elfojtotta.

Egészen megváltozott a helyzet a reformációval. A Luther, Kálvin reformációja ugyanis olyan hatalmas rést vágott a katolikus egyház épületén, hogy azon most már özönével tódultak kifelé az addigelé erőszakosan visszatarított szekták. A szekták azonban most már nemcsak a katolikus egyházat támadták, hanem a reformáció egyházait is. A reformáció ugyanis akkor, amidőn a Bibliát, mint az üdvösség forrását, mindenki kezébe odaadta, amikor a templomokból a szobrokat, képeket mint felesleges dolgokat kihányatta, s az istentiszteleteket az ígéhirdetésre egyszerűsítette: nagyon megkönnyítette a szekták keletkezésének a lehetőségét. Hiszen ha a Szentírást mindenki olvashatja és hirdetheti, ha az istentisztelethez se kathedrálisokra, se képekre nincs szükség, akkor így gondolkoztak sokan, — nosza legyünk próféták és apostolok. Istent mindenütt lehet imádni, a Szentírást olvasni és hirdetni pedig mi is tudjuk.

Ezzel megindult a szekták új kori keletkezésének, vagy ami ezzel egyértelmű — a keresztyénség részekre bomlásának a folyamata, egy olyan vallási és társadalmi mozgalom, amelynek még ma sincs vége. Úgy, hogy voltaképpen a reformáció lett az a prizma, amelyik a keresztyénség égi fényét részekre bontotta.

Jóllehet a szekták előállításánál mindenkor speciális, sőt egyéni okok játszottak közre, mégis a szekták keletkezésében bizonyos általános elveket is észre lehet venni. Ilyen általános elvek lehetnek pl. a következők: 1. A Biblia felségjoga, vagyis, hogy teljes Szentírást Istentől ihletett férfiak írták, mintha csak egyenesen Isten diktálta volna azt. Minélfogva a Szentírásból elvenni, vagy ahoz hozzátenni semmit sem lehet.

2. A hit fölötté van a tudománynak. A tudomány is isteni kijelentés, de csak közvetett, mert az ember azt a természetből leste el, míg a Szentírás és az ebből táplálkozó hit Istennek közvetlen kijelentése, tehát mint ilyen értékesebb a közvetett kijelentésnél, vagyis a tudománynál.

3. A megtérés fontosságának a hangsúlyozása. A megtérés jelenti az eddigi bűnös életnek az elhagyását és az Istennek tetsző kegyes élet megkezdését. Az üdvösséghez elegendő volna ugyan a hit is, de akinek igaz hite van, az nem élhet a bűnben, annak okvetlenül rá kell lépnie a megtérés útjára. Egészen természetes dolog, hogy a szekták másfelől megtérés alatt az ő tanaiknak az elfogadását értik.

Ezek az általános elveken kívül minden szektának van egy speciális elve, amelyen, mint fundamentomon maga a szekta is felépül, melyet aztán a szekta túlzásba visz, vagyis a lehető legerőteljesebben hangsúlyoz, hogy a maga létjogosultságát ezáltal igazolja. Ilyen speciális elv pl. az anabaptistáknál az újrakeresztelés, a baptistáknál a felnőttkereszttség, az adventis-

táknál Krisztus közeli eljövetele, a millenistáknál Krisztus ezeréves uralma. Ez a speciális elv azonban nem áll egyedül a szekta genezisében. Nevezetesen megelőzi egy mély vallásos érzés, rendesen az alapítónak a vallásos érzése, amely vallásos érzésnek a speciális elv csak eklatáns kifejezése és követi az igazolás, ami az írásra vagy a hagyományra való hivatkozással történik. Vagyis a szekta keletkezésében három mozzanatot különböztetünk meg: 1. mély vallásos érzés, 2. egy túlzásba vitt vallásos elv, 3. és ennek az elvnek az igazolása. Vagyis a szekta keletkezése mindenkor határozottan vallásos tényezőkre, mint okokra vezethető vissza.

Más elbírálás alá esik aztán az a kérdés, hogy milyen okokból lesznek egyesek a szekta tagjává, mert mint a tapasztalat mutatja, e tekintetben a legritkább esetben játszik szerepet a vallási szempont. Az okok itt is lehetnek általánosok és különösek. A különöseket nem áll módunkban felderíteni, az általánosok rendszerint ezek: kíváncsiság, az újság ingere, sértett önérték, anyagi előny, az egyházi terhektől való szabadulás.

Ha a szektára felállított három általános elvet tekintetbe vesszük, akkor úgy találjuk, hogy azok — különösen ami a Biblia felségjogát illeti, nagyon közeli rokonságban állanak a kálvinizmus tanításával. És valóban, habár nem is mondhatjuk azt, hogy a kálvinizmus a szekták melegáya volna, — tény, hogy a szekták az összes keresztyén felekezetek között a legtöbb rokonságot mutatnak a kálvinizmussal. Jóllehet a kálvinizmusból csak egyetlen egy szekta keletkezett: a nazarénizmus, — ez is csak annyiban, hogy az alapítója előzőleg református lelkész volt, — mégis sajátos dolog, hogy mindenik szektának több-kevesebb kálvinista színezete van. Ez pszichológiailag onnan magyarázható, hogy a kálvinizmus a heroizmus vallása és a szekta is a hősiesség kothurnusát ölti magára, amikor a vallásnak egy túlhajtott elvéért jobb ügyhöz méltó bátorsággal sikra száll.

Ebben a részben még csupán azt a kérdést óhajtuk tisztázni, hogy meddig szekta a szekta? Bizonyos, hogy a történelmi nagy egyházak személyében a szekta mindig szekta marad. Így pl. a róm. kath. egyház a protestáns egyházakat még ma is csak szektának tekinti. Az általános nyelvhasználat és a világi történelem gyakorlata szerint azonban a szekta csak addig szekta, amíg kevés a követőinek a száma. Amikor már megerősödött, vagyis elegendő számú követőkre talált, a szektának egyház lesz a neve. Így pl. a katolikus egyház kivételével ma már senki se beszél evangélikus szektáról, vagy református szektáról, hanem evangélikus egyházzal és református egyházzal. Így az újabbkori szekták közül is a metódizmus ma már sok helyen így Amerikában, Angliában, — mint rendes keresztyén egyház van elősmerve, valamint a baptizmus is azon az uton halad, hogy rövidesen egyházi rangra emelkedjék. (Folyt. köv.)

FIGYELŐ

Érdekes teológiai vita.

A magyarországi egyházi lapokban érdekes vita indult meg a mózesi könyvek szerzősége felől. A dolog előzménye az, hogy Dr. Sipos István a budapesti ref. teológia m. tanára. A Pentateuchos Mózesi Szerzősége címén 233 oldalas könyvet adott ki. A könyvet a Magyar Kálvinizmus című lapban Pap Ferenc vallásánár ismertette és arról nagy elismeréssel irt, mint amely tudományos fegyverekkel és hívő lélekkel, a hit és a tudás egységében tárgyalja a Szentírás igazságait. Mint a mű jó tulajdonságát emeli ki, hogy nem hallgat el másfelfogású írókat és teljes irodalmi készültséggel áll a porondra. A bíráló elfogadja Sipos könyvének álláspontját, hogy a Pentateuchos összes problémáit és nehézségeit csak a mózesi szerzőség feltételezésével oldhatjuk meg. A könyvről azt mondja, hogy világgviszonylatban is első helyet foglal el, mert eddig egy könyvben sehol se találhatta meg senki ennek a hatalmas problémacsoportnak elvi tisztaságú tudományos feldolgozását.

A Református Élet című lapban Dr. Kállay Kálmán debreceni professzor ismertette a könyvet. A bíráló magáról megmondja, hogy tudományos meggyőződésénél fogva éppen ellenkező táborba tartozik. Bírálataiban kifejti, hogy Sipos öt arról, hogy a Pentateuchos egységes és egy embernek, Mózesnek munkája, nem tudta meggyőzni. Szerinte Sipos könyve nem szakszerű és nem a tudomány objektív követelményeinek megfelelő feldolgozása a problémának. Végeredményében Sipos nem tud mást tenni, mint 40—50 év előtti konzervatív elméletek elfogadásával kimondja a Pentateuchos mózesi szerzőségét.

Dr. Sipos a művéről szóló kritikára válaszolva mondja, hogy adatait külföldi főiskolákon végzett négy évi tanulmánya közben gyűjtötte össze lelkiismeretes munkával, azért adta ki a legújabb tudományos kutatások eredményeinek megfelelő felhasználásával, hogy a magyar teológiai irodalomban ez a pozitív irány is képviseltessek, ne csak a negatív kritika álláspontja. Dr. Kállay professzor további válaszában hivatkozik arra, hogy a Református Élet célkitűzésénél fogva nem alkalmas arra, hogy ebben teológiai szaklapnak megfelelő módon megirt cikkek helyeztessenek el. Korábbi bírálataiban csak egy-két általános megjegyzést tett a könyvről, hogy abban körvonalazza a maga álláspontját, igéri, hogy részletes bírálata az Igazság és Élet Debrecenben megjelenő teológiai szaklap januári számában fogja közzétenni. Az ígért bírálat első része a nevezett lapban meg is jelent.

A vita további kimenetele bizonyára érdeklő olvasóinkat, arról majd annak idején ismét beszámolunk.

Az olyan igehirdető, aki az embereknek tetszeleg: lélekölő.

GYÜLEKEZETI MUNKA

Milyen eredményét látom gyülekezetemben a vasárnapi iskolának?

A keresztyén egyház a mai kor romboló eszme-áramlatai között ha győzelmesen akar előre haladni az evangélium igazságaival, akkor jó előre már a kisgyermek körében végezni kell a lelki magvetés munkáját. A vasárnapi iskola munkájának egyik eredménye már az, hogy a gyermekek megtanulják kikeresni az egyes bibliai helyeket. Megtanulnak sok szép bibliai verset. Egyidőben a gyermekek valósággal lázban voltak, hogy ki tud közülük több aranymondást? Magánszorgalomból füzeteket irtak tele aranymondásokkal.

Az egyik presbitertől hallok, hogy II.-ik elemista kislánya jön haza nagy örömmel a vasárnapi iskolából és alighogy belép, már mondja az aranymondást. Elbeszéli mit tanult a vasárnapi iskolában. Az egész háznépnek tudnia kell arról, amit ő tanul. A kicsi gyermekek ime lehetnek az evangélium szószólói, az Úr Jézus követői a családokban, s ez fontos dolog.

Egy nagyobb vasárnapi isk. tanuló az mondja nemrég a pajtása, hogy megtért. Hát hogyan történt meg? . . . kérdezem kíváncsi lélekkel. Úgy hogy azt mondja: többé nem mond csunya szavakat. . . Amikor gyermeki lelkekben ilyen elhatározások születnek meg, azok bizonyára később is jellemformáló erőt jelentenek az öntudatos lelki élet kialakulásában.

Manapság nagy probléma minden gyülekezetben az ifjúság vallás erkölcsi nevelése. Nem létesülhetnek mindaddig életképes leánykörök és ifjúsági egyesületek, amíg azok fundamentumait le nem tudjuk rakni gyülekezeteinkben a vasárnapi iskola komoly, alapvető munkája által.

Tudjuk, hogy az Úr Jézus milyen drága értéknek tartja a kisgyermeket. Ma sem szabad azokról elfeledkezni, hanem a vasárnapi iskolában Jézushoz kell őket vezetni. Evangéliumi lelkületű kisgyermek életén keresztül a lélek megnyitó erői áradnak bele a családi s az egyházi életbe. Ennek jeleit látni lehet a gyülekezetben.

K. I.

Osztrák protestáns egyházi viszonyok. 2750-el szaporodtak a protestánsok Ausztriában az elmúlt évben. Az ág. evangélikus egyházba 3042, a református egyházba 386 egyén lépett be. A 3398 áttérővel szemben a kitérők száma mindössze csak 648 volt.

Elberfeldi teológiai főiskola sorsa. A református teológiai főiskolát a németországi Elberfeldben az állami rendőrség bezáratta az elmúlt év dec. 14-én. Az intézményt 9 évvel ezelőtt alapították és csak nagy áldozatok árán tudták fentartani. Az iskola bezárása a német református körökben nagy megütközést és felháborodást keltett.

IRODALOM

Boldog rabság.

Vezérfonal Pál apostolnak a filippibeliekhez írott levele tanulmányozásához. Írta Dr. Victor János. Szövetnek kiadás. Budapest, 1933.

Talán egy kicsit meg is késtünk ennek a könyvnek az ismertetésével. De nem is ismertetni, vagy éppen bírálni akarom dr. Victor Jánosnak a magyarországi modern belmissziós mozgalmak emez egyik legkiválóbb vezérferfiának fenti művét, hanem egyszerűen csak szinte belső kényszerre, bizonyosságot akarok tenni arról, hogy mit jelentett a számomra e könyv s szeretném e helyen is hálás köszönetemet kifejezni az illusztris szerzőnek, hogy megajándékozott bennünket s különösen engem ezzel a tanulmányával. S végül szeretném megkérni, hogy folytassa megkezdett munkáját, szedje sorra Pál apostol leveleit s Isten segítségével magyarázza meg nekünk azokat is, soha nagyobb szolgálatot nem végezhetne az Evangélium ügyének mint ezzel.

Amióta kezembe került a „Boldog rabság”, másfél év alatt éppen háromszor tanulmányoztam által s mindig találok benne újabb tanulságokat. Nem olyan könyv ez, hogy egyszer átolvasva végkép félre lehetne tenni. Egyszer már végig is prédikáltam, illetőleg végig magyaráztam a filippibeliekhez írt levelet, amelynél nagyszerű hasznát vettem e könyvnek.

A beosztása olyan, mint a nagy közkedveltségnek örvendő Fosdick könyveké. Napi és heti jegyzetektől áll, ami igen megkönnyíti a levél rendszeres lassú, de annál mélyebbre ható, komoly tanulmányozását. Nagy előnye e könyvnek, hogy „nem a Bibliához kívülről hozott kérdésekre és témákra keresi a Biblia megvilágítását, hanem magát a Bibliát akarja figyelmesen meghallgatni: beszéljen arról, amiről ő akar”.

Hálát adhatunk Istennek, hogy a prédikációs könyveken kívül ilyen művek is vannak már a magyar ref. teológiai irodalomban, mely gondolkodásra, munkára és lelki táplálkozásra készíti a pásztorokat s amidőn segítségükre siet a prédikációk elkészítésében egyúttal őket magukat is magasabb lelki nivóra emeli. Nem mankók akarnak lenni, hanem útjelző táblák a magasságok felé.

Én nagyon sokat nyertem e könyvből s alig várom, hogy negyedszer is újra kezdhessem az olvasását s tanulgatását.

Isten áldása legyen íróján s azokon, akik áron is megveszik az alkalmatosságot, hogy a „Boldog rabság” segítségével jobban megismerjék a filippibeliekhez írt levelet. Szabó Béla.

Felhívjuk a püspöki, esperesi, lelkési hivatalok, a teológia, tanítóképző igazgatóságának szíves figyelmét arra, hogy a szerkesztőségnek, úgy szintén a kiadóhivatalnak szóló közleményeket az ideiglenes szerkesztő címére: Hetény-re szíveskedjenek küldeni.

Kilburn J. D.:

Az Igehirdető és munkája.

Fordította: Tárnok Gyula. Megjelent a Virradat könyvnyomdában. Komárom. 1936. Ára 10 korona

Itteni református teológiai irodalmunk feltétlen nyereségét és meggazdagodását jelenti a fenti kiváló angol nyelvű műnek magyarra való átültetése. A fordító dicséretre méltó munkát végzett, mikor ezzel itteni irodalmunkat megajándékozta. A Krisztus követésében eltöltött életnek boldog vallomásai ezek. Mikor olvassa az ember, érzi, hogy az írója lelki kényszer hatása alatt állott, amit átélt, amit az ő lelke megérezett, neki mindazt írásba kellett foglalnia, el kellett mondania, hogy másokkal, is megéreztesse lelki élményeinek mélységét és gazdagságát. Olyan ember írta e művet, aki teljesen odaadta magát Isten eszközéül, hogy rajta keresztül más szíveket és más lelkeket is megnyerhesen Isten magának. Ezekben a sorokban megrajzolódik az igazi lelkipásztor alakja, aki követségben jár, aki boldog hirnöke a Megváltónak, aki zörgetni akar más szívek ajtaján is, hogy hívja azokat is boldog találkozásra és teljes lenne az öröme, ha nekik is részük lenne abból a boldogságból és békéből, amit csak Ő tud adni az övéinek.

E kis mű nem könnyű olvasmány. De nem is az a célja, hogy szórakoztasson, építeni akar megragadni, gondolatokat adni, indítást, ösztönzést a Jézus követésére. Feltűnteti az eszményi lelkipásztor vonásait. Mikor olvassuk, előttük áll a Krisztus gondolatai szerinti lelkipásztor jellegzetes lelki arca. Önkénytelenül is kérdéseket támaszt a lelkünkben: Ilyen vagyok-e én? Biztatás árad minden sorából: Lehetek olyan, ha a szívem odaadom Néki.

E műből kiérzik valami mélységes hálaérzet, amit az angol írója érez az ő Megváltója iránt. A lábai elé akarja tenni hálaajándékul ezt a művet azokért a lelki áldásokért, amiket Tőle kapott. A fordító a munkáját Sörös Béla theol. igazgatójának ajánlja. A volt teológiai növendék a tanítómesternek, aki kézenfogva vezette őt a Mester nyomdokain. A tanítvány a tanítónak, akinek hatása alatt látta meg először a református lelkipásztor életének belső, lelki szépségeit. Meleg szeretettel ajánljuk e kis művet az épülni és elmélyedni vágyó lelkeknek. Zs. L.

A keresztyénség terjedése Japánban. Japánban a keresztyénség terjedésének bizonyága a keresztyén irodalom terjedése, a vezető kormánytisztviselők és az előkelők gyakori megtérése, a keresztyénség nagy hatást gyakorol az ottani pogány vallásokra is. A buddhisták átvettek több keresztyén éneket, egész Japánban mind többen és többen lesznek, akik olvassák a Bibliát, mind nagyobb érdeklődés tapasztalható Krisztus személyisége iránt.

HIREK

Elhalálozás. *Puskás Lajos* a martosi gyülekezet 49 éven át hűséges lelkipásztora 77 éves korában elhalálozott, temetése febr. 8.-án ment végbe Martoson nagy részvét mellett. A gyülekezet tagjain kívül a környék lelkészei és református intelligenciája is részt vett a temetésen és osztozott a család gyászában. Az elköltözöttben *Puskás István* zólyomi lelkész édesatyját gyászolja. A gyászszertartást *Galambos Zoltán* komáromi, *Zsemlye Lajos* hetényi lelkészek s *Nemcsik Béla* kántortanító végezték.

A budapesti ref. egyházmegye vendégszobái. A budapesti ref. egyházmegye 16 személy befogadására alkalmas vendégszobát rendezett be. És pedig úgy, hogy febr. 1-én megnyitott két négyágyas, egy háromágyas, két kétágyas és egy egyágyas szobát társalgóval és fürdőszobákkal. Az egyházmegye a maga hivatalos vendégein kívül felajánlja szobáit a vidéki lelkészeknek, tanároknak, tanítónak, ezek családtagjainak. A vendégszobák a IX. Török Pál u. 4. szám II. emeleten vannak, egy napi szállásért 2. pengőt kérnek.

A rimaszombati ref. asszony- és leánykör műsoros estje. Január 24-én igen szépen sikerült műsoros tea-estét rendezett a rimaszombati asszony és leánykör, amelyen a város lakossága valláskülömbőség nélkül vett részt s szerzett ott lelki épülést, megérezte a szeretet légkörét. Az estélyt imádsággal *Vizváry László* a rozsnyóiak most meghívott lelkésze nyitotta meg, *Szücs György* kántor vezetése mellett az énekkar Mester a bösz vihar dühöng c. vallásos darabot adta elő. *Szabó Margit* egy Reményik verset szavalt, *Tariska Lajos* bírósági tanácsos Az ifjúság védelme címmel olvasott fel, melyet a közönség nagy érdeklődéssel hallgatott. Ezután *Böszörményi László* adott elő egy melodramát nagy sikerrel. *Szücs György* kántor vezetése mellett a vegyeskar Oh egykoron c. darabot adta elő, amely után *Varga Imre* lelkész a család jelentőségéről beszélt érdekesen és lebilincselően.

Két marosvásárhelyi fiú győzelme. Két marosvásárhelyi magyar fiú győzött egy világversenyen. A gyakorlati keresztyénység egyetem tanácsa néven Genfben székelő világszervezet a múlt évben pályázatot hirdetett Krisztus és a világtestvériség címen. Az érdekes pályázatra a világ minden részéből érkeztek pályamunkák. Számszerint 298 egyén vett részt a pályázaton, vallásbölcsészek és szociológusok. A nagyszabású pályázat egyik értékes díját *Kónya László* marosvásárhelyi egyetemi hallgató, az ottani ref. kollégium ref. tanárának fia nyerte meg. A pénzjutalmon kívül aranyemlékérmet is kapott. A pályázat ifjúsági díját *Molter Péter* a marosvásárhelyi kollégium 15 éves tanulója nyerte meg.

HIVATALOS RÉSZ

A gömöri ref. egyházmegye esperesi hivatalától.

105/1937 sz.

Hanva, 1937 febr. 1.

Esperesi körlevél.

Felhívom a gömöri ref. egyházmegye összes lelkészi hivatalát, hogy e körlevél megjelenése utáni vasárnap az egyházmegye valamennyi szószerkéből és pedig úgy az anya-, mint leányegyházakban hirdessék ki a következő jogerős határozatokat:

1. „A *runyai* ref. egyház presbitériuma 1936 december hó 19-én tartott ülésében *Sósik János* runyai lakost azon cselekedetért — hogy vegyes házasságból született fiu gyermekét — inkább, minthogy egy fillér egyházi adót is fizessen, a másik házasság egyháza javára iratta — miáltal megsértette ref. anyaszentegyházának erkölcsi tekintélyét és méltóságát, megcsúfolta az egyháztagoktól várt hithűséget és egyházas érületet, — az ide vágó egyházkerületi szabályrendelet értelmében az Egyh. Törv. 108 §-ában felsorolt összes jogoktól, továbbá az Urvacsorával való élés jogától is megfosztotta.

E határozat értelmében tehát fent nevezett részére kárhóztatott cselekedetének jóvátételéig az Urvacsora kiszolgáltatása, valamint bármilyen lelkészi, vagy énekvezéri szolgálat teljesítése szigorúan tilos.

Az egyház temetőjében csak a hitehagyottak részére kijelölt sánccal elkerített helyen kaphatnak megfelelő díjért sírhelyet s részükre a harang használata is eltiltatik.”

2. „A *balogi* ref. egyház presbitériuma 1937 évi január 21-én tartott ülésében *Kresnye Béla* felsőbalogi lakost, — aki vegyes házasságból született fiu gyermekét a római katolikus házasság egyházának javára adta át s ezen cselekedetével református anyaszentegyházának erkölcsi tekintélyét és méltóságát mélyen megsértette; az egyháztagoktól várt hithűséget és egyházas érületet megcsúfolta, az idevágó egyházkerületi szabályrendelet értelmében az E. T. 108 §-ában felsorolt összes egyháztagsági jogaitól, valamint az Urvacsorával való élés jogától is megfosztotta.

Ezen presbiteri határozat értelmében tehát nevezett *Kresnye Béla* felsőbalogi lakos részére, — kárhóztatott cselekedetének jóvátételéig, — az Urvacsora kiszolgáltatása, úgyszintén bármilyen lelkészi, vagy énekvezéri szolgálat teljesítése szigorúan tilos.”

E kihirdetés megtörténtét a legközelebbi egyházlátogatóság veszi számba.

Atyafiúi szeretettel:
Ablonczy Pál esperes.

A lelkésznek kötelessége, hogy népéért imádkozzék, bárhogy bánik is az véle. (1. Sám. 12:23.)

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 8. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké. $\frac{1}{2}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FŐSZERKESZTŐ:

DR. MAGDA SÁNDOR

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR

Szombat, 1937 február 20.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hetfin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

Árvaházaink jövőjének biztosítása.

Hogyha valaki egyetemes református egyházunk intézményei felől érdeklődött, öntudatosan szoktunk hivatkozni a négy árvaházunkra, amelyek bizonyítékai egyházunk lelki élete kezdődő kimélyülésének. Mert a legszorosabb összefüggés van az egyház hitélete és a szeretetintézmények között. Természetesen minél mélyebb és komolyabb a hitélet az egyházban, annál több szeretetintézményt termel ki és mutat fel. Az élő, öntudatos református hit tényekben és alkotásokban mutatja meg magát.

Jó néhány esztendővel a világháború előtt történt, hogy a francia református egyház egyik vezető egyénisége meglátogatta az akkori magyarországi református egyházat, amely lélekszám szerint a kontinens legnagyobb református egyháza volt és akarta látni a különböző intézményeket. Nagy megdöbbenéssel látta, hogy nincs magyar nyelvű református tudományos theologiai irodalom, nincsenek szeretetintézmények, nincs kiépített ifjúsági munka, a református evangélikációs mozgalomnak csak a halvány körvonalai látszanak.

Hogy Isten Lelke csodálatosan munkálkodik a magyar református egyházban is, bizonyítja az a tény, hogy azóta lényegesen megváltozott ez a szomorú helyzet. Ennek illusztrálására elégséges csak azt a tényt felhozni, hogy a magyarországi Szeretet Szövetség Dr. Kiss Ferenc ny. egyetemi tanár vezetésével öt év alatt huszonöt különböző szeretetintézményt hozott létre. Mutatja egyházi életünk kezdődő megújulását, hogy nekünk is négy református árvaházunk végzi a lelkeket mentő áldásos munkáját.

Nagy kérdés azonban az, hogy a mai gazdasági válsággal küzdő világunkban ez a négy, Istentől megáldott intézmény hogyan tudja fentartani magát és biztosítani a fentmaradását? Olyan sok oldalról halljuk a panaszt, hogy református gyülekezeteink túl vannak terhelve és már-már összeroppannak a nagy anyagi teher súlya alatt. Beszélnek vezető embereink arról, hogy gyülekezeteink teherbíró képessége elérkezett a végső ponthoz, amikor többet vállalni már képtelenek. A négy árvaház fentartása pedig évről-évre megújuló állandó gondot jelent. Hogyan tudnánk ilyen körülmények között biz-

tosítani árvaházaink további zavartalan fennmaradásukat?

Erre csak egyetlen egy mód van: ha már most berendezkednek arra, hogy átalakuljanak református evangélikációs központokká. Nem szabad nekik tehát beérni azzal a nagyon is kényelmes helyzettel, hogy adományokat kérnek és állandóan zörgetnek a könyörületes szívek ajtaján és a Krisztus kicsinyeinek, a szegény kis árva gyermekeknek az ügyét odatárják a lelkek elé segítség végett. Nemcsak kérniök kell, hanem sokkal inkább adniök. Állandó, szerves kapcsolatban kell lenniök a körzetükbe tartozó gyülekezetekkel. Református egyházas szellemű evangélikációs munkát kell végezniök. Minden árvaháznak érdeke, hogy kiépitse a maga munkás gárdáját, utazó titkárokat állítson be, akik a körzetükbe tartozó egyházmegyék ref. gyülekezeteit állandóan látogassák, ott bibliaköröket szervezzenek, a református evangélikációs munkát minden erejükkel támogassák. Minden árvaházunknak, amely fejlődni, növekedni, terjeszkedni, egyszóval élni akar, fő törekvése kell, hogy legyen, minél több diakonisszát beállítani a maga munkájába, mert azok hivatott vezetői a szeretetmunkának és a nők közt végzendő református szellemű evangélikációs munkának. Az árvaházak élete diakonisszák nélkül teljesen elképzelhetetlen. Minden árvaházunknak meg kell rendeznie a maga konferenciáit, hogy onnan lelki hatások induljanak ki, hogy ezeken a konferenciákon életek alakuljanak át és újjáformálódjanak. Szervesen bele kell illeszkedniök a hivatalos egyház evangélikációs munkájába, azt tovább kell építeniök, ki kell a maguk munkás gárdájával mélyíteniök. Mindig újabb és újabb munkaágakat kell vállalniök, az iratterjesztés, a külmiszió propagálása, a szociális munkák felkarolása mind az ő munkaprogramjukba tartozik és amilyen mértékben lesz élet bennük, olyan mértékben fogják is vállalni és végezni ezt a munkát.

Mindezeknek a munkáknak nem az ő anyagi életük biztosítása a célja, hanem a református egyházi életük megújulásának szolgálata, de amilyen mértékben előbbviszik a református evangélikációs mozgalmat és építik tovább református népünk között Isten országát, olyan mértékben fogják tapasztalni a munkájuk anyagi

áldásait és következményeit. Mert azok a lelkek, akik munkájukon keresztül jutnak el Istenhez személyes lelki kapcsolatba, egészen bizonyos, hogy felelősséget fognak érezni azokért az intézményekért, amelyeken keresztül ők kaptak lelki áldásokat. Általuk végzett lelki munka révén mindegyik köré oda fog sorakozni egy gárda, amely annak az árvaház szeretetmunkájának hordozója, továbbépítője és anyagi feltételeinek biztosítója is lesz.

Hogy mennyire igaz az, hogy az árvaháznak az általa végzett lelki munka arányában növekszik a részére juttatott önkéntes adományok összege és azok nagysága is, mutatja a négy árvaházunk közül a legintezivebb evangélicizációs munkát kifejtő kiskoszmályi árvaház esete, amelyről most hallottuk a legbiztosabb forrásból, hogy a legutóbbi időben az eddigi jelentős önkéntes adományokon kívül most kapott egy takarékkönyvet: 18.590 koronáról és egy huszonhat holdas gazdaságot teljes felszereléssel.

Buzdító példa legyen ez a többi árvaházak előtt is a lelki munka végzésére, nem azért, hogy adományokat kapjanak, hanem hogy lelkeket nyerjenek meg. De ugyanakkor, midőn valaki a lelkét odaadja az élő Istennek, az anyagi javait is az Ő országára szolgálatába fogja állítani.

Árvaházaink vezetőire bizalommal tekintünk és várjuk tőlük a református szellemű egyházas evangélicizációs munka kiépítését. *Zsemlye Lajos.*

Hogyan keletkezett a kereskedők vasárnapi munkaszünetje? Mintegy 100 évvel ezelőtt Kaufmann Frigyes nevű stuttgarti kereskedő volt az első, aki az üzletét vasár- és ünnepnapon keresztyén meggyőződése folytán zárvatartotta. Ez az eset volt kiinduló pontja a vasárnap megszenteléséért vívott küzdelemnek s annak a törvénynek, melyet 1896-ban hoztak Németországban, a vasárnapi általános munkaszünetre vonatkozólag.

A svéd egyházi állapotok. Svédország lakóinak több mint 90%-a protestáns. Az egyházi élet nagyon élénk, a belmissziói intézmények nagyon komolyan dolgoznak. A K. I. E.-nek 19.000 tagja van. 16 svéd misszionárius működik külföldön, főképp Afrikában, Kinában és Indiában, mintegy 800 misszionáriussal. Munkaterületükön 1932-ben 27.700 benszületett lett keresztyén. Jellemző, hogy Svédországban ma már nincs egyetlen analfabéta sem.

A róm. kath. és az orosz ortodox egyház. Orosz papot szenteltek püspökké a római Szent-Antal templomban. A római kath. egyház nagyon szeretné, ha az orosz ortodox egyház vele egyesülne. Hogy e célját könnyebben elérje, bizonyos engedményeket tett a pápa. A papoknak megengedi az orosz oltárt, a misénél az ó szláv nyelv használatát. Az úrvacsorát kanállal adnák a híveknek, akik azt állva vennék. A keresztet jobbról balra vetnék.

Tovább a rögös úton.

Mintha kezdene beteljesedni rajtam a régi magyar közmondás: szólj igazat, betörök a fejedre. Erősen bízom azonban az igazságos Istenben, hogy ez a tiszteletreméltó szándék csak jámbor óhajítás marad. Csak szeretnék betörni a fejemre, ha sikerülne valahonnan egy kis vaját szereznem rá, hogy meg puhítsa a koponya felületét. A prágai mese alapján labancá nyilváníttatásom igen jól jött volna annak a célnak elérése érdekében, hogy hallgassak már el s ne fecsegni örvénybe holmi 10 éves elszámolási kötelezettségekről s egyéb haszontalanságokról. Ez ugyancsak nem sikerült, de azért nem bízom el magam, hanem éberem várom az újabb „koncentrált támadást”.

A theologiai szeminárium ügyeivel nem szívesen foglalkozom az egyházi lap nyilvánosság előtt. Az utóbbi időben nem olyan épületesek azok, amelyek a nyilvános publikációt mindegyik veszély nélkül megbírnák. Amikor azzal a „bizodalmas hit”-tel való fegyelmelés következtében már oda fejlődtek a dolgok, hogy egy IV éves exmittált theologusnak, tehát palástos embernek a theologia területéről való eltávolíttatásához a rendőrség segítségét kellett igénybe venni: ez azt jelenti, hogy nincsenek egészen rendben a dolgok. Nekem sohasem volt szándékomban a theologia sajnálatos ügyeivel a nyilvánosság előtt foglalkozni s azt a keveset amit előbbi cikkemben írtam valósággal kikényszerítették belőlem azzal az ominózus prágai mesével. Minthogy én őszintén és komolyan aggódok a losonci theol. szeminárium sorsa miatt s a részletek kitálalásával nem akarom súlyosbíttani helyzetét: engedje meg Sörös igazgató úrnak, hogy a 7 kemény pontozatokra s még egyebekre is a legközelebbi konventi ülésen adjam meg kimerítő feleletet.

Ottan majd meg fogom nevezni azokat a theol. hallgatókat, akik rendes előadók hiányában egész cikluson keresztül előadtak társaiknak közülük az egyik talán még kollokváltatott is, ha jól emlékszem. S ha az Igazgató úr annyira feledékeny és kíváncsi, a Konvent zárt ülésén meg fogom nevezni azt az előadót is, akinek egy ciklus után nem reflektált többé szolgálataira. Különben ilyen nem csak egy volt, azonban a távozás körülményeit nem ismerem pontosan mindenkinél.

Két teljesen helyt nem álló megjegyzés azonban a konventi ülésig sem hagyhatom szó nélkül. Az egyik az, hogy az Igazgató úr csak a legutóbbi években vette át a theologia anyagi ügyeit. Az igazság az, hogy az Igazgató úr az intézet megnyitásától kezdve felkezelte a theologia fenntartására Bertók püspök úr által átutalt összegeket s másoktól érkezett adományokat. Szerény véleményem szerint, tehát ezekről a összegekről is el kellene számolnia, nemcsak azokról, amelyeket 1933 óta az egyházmegegyezés pénztárnoktól átvett.

Úgyancsak meg kell jegyezmem, hogy a

ungi egyházmegye lelkipásztorainak feladott lecke teljesen értelmetlen misztifikáció, mert Magda Sándor egyházmegyei pénztárnok sohasem kézelt egy fillér theologiai fenntartási járulékot sem. Az ő pénztárnoksága idején a theologiai járulékot a gyülekezeteknek közvetlenül Bertók püspök úrhoz kellett küldeniök. Minthogy Bertók püspök úr sohasem tájékoztatta az egyházmegye vezetőségét arról, hogy melyik gyülekezet maradt hátralékban: az a gyülekezet fizetett, amelyik éppen akart. Azt tudom, hogy a csicseri gyülekezet a megindulástól kezdve évről-évre beküldte a járulékot, engem csak ennyiben érdekelhetett a dolog. De különben is miért célozgat arra, hogy az ungi befizetésekben kitellett-e vagy nem az ungi előadó díja?? Az elszámolásnál majd kiderül, hogy ráfizetett-e az Igazgató úr a theológiára s ha igen a különbözetet köteles lesz az egyetemes egyház megtéríteni.

Különben a Konvent előtt hajlandó vagyok a legszélesebb mederben letárgyalni az összes kérdéseket, hogy divatos újságírói nyelven fejtszem ki magamat, felgöngyölíthetjük az egész kérdéskomplexumot s akkor majd kitűnik, hogy az ellenem szegzett „tények” erősebbek-e, vagy a rideg valóság.

De legyen elég ennyi a theologia ügyeiből most intézzük el még azt a pár személyes élű kérdést, amelyet az Igazgató úr minden komolyabb indok és szükség nélkül belekevert fulmináns cikkébe.

Az Igazgató úr a személyes jóbarátság jussán, — amely részemről megismerkedésünk óta zavartalanul fennáll — kissé túl ment az illendőség határán, amikor cikkében engem konkolyhintőnek, félrevezetőnek s a sorok között hazudozónak nevezett. Cikke írása közben bizonyára megfélemedezett arról, hogy én most már nem csak a régi jó pajtás vagyok, hanem egy 70.000 lelket s csaknem egy 200 gyülekezetet reprezentáló egyházkerületnek a püspöke is. Tanítványaira bizonyára nem lehet valami jó nevelő hatással a püspököknek az ilyen módon való nyilvános klasszifikálása. Azt tudom, hogy az Igazgató úrnak sohasem volt valami magas véleménye a püspökökről s esperesekről, akik mindig holmi költségvetésekkel és számadásokkal okvetetlenkednek, holott „nem a paragrafus a földolog, hanem a lélek.” Azonban mégis egészen más az, amikor baráti beszélgetés közben intézzük el a vaskalaposokat, vagy amikor a nyilvánosság előtt személyeskedünk. Az bizonyos, hogy én sohasem irtam volna az Igazgató úrról, de kisebb személyiségekről sem azt, hogy konkolyhintők, pláne egy egyházi lapban, amelyet a kurátorok is elolvashatnak. De hát én megbocsátom ezt az elsiklást s remélem, hogy a tisztáninni egyházkerület sem fog komolyabb dolgot csinálni belőle.

A másik személyes élű szúrás, amelyet az Igazgató úr irónikusan aposztrofál: az „azt akarom” kifejezés. Erre vonatkozólag a leg-

határozottabban ki kell jelentenem, hogy nekem, mint az egyetemes egyház egyik püspökének igenis van jogom akarni valamit, ami meggyőződésem szerint üdvös, még akkor is, ha egészen külön véleményen vagyok s akarásommal egészen magamra maradok. Ha még akarni sem tudnék és mernék, csak a fejbólogató szerepére vállalkoznék, akkor a levegőt sem érdemelném meg, már pedig én is „Isten előtti felelősség” alatt állok s egy egész egyházkerület bizalmát is ki kell érdemelnem.

Végül még valamit az ominozus decenniumról s a Református Élet Anonymusáról. Természetesen az Igazgató úr úgy gyanítja, hogy én bujkálok abban a magyarországi lapban álnév alatt, vagy hogy én sugalmaztam a „Felvidéki mozaik” c. tudósítást. Nagyon rossz helyt kereskedik. Hosszú évek óta ennek a lapnak egyetlen száma sem jutott el hozzám, azt sem tudom kik szerkesztik. Azonban segítséget nyújthatok ahhoz, hogy jó nyomra jusson. Emlékezzék csak vissza, hogy amikor 1935 őszén Prága és Brünn között a gyorsvonatban baráti beszélgetés közben nyíltan előadtam a theologia ügyeivel szemben támasztott súlyos kifogásaimat, beszélgetésünknek fültanuja volt egy budapesti theol. tanár s egy budapesti lelkész, akik beleszólván a beszélgetésbe, teljes mértékben helyeselték kifogásaimat. De nem akarom őket meggyanusítani, hiszen lehet az is, hogy valamelyik felmentett magyarországi előadó tájékoztatta állítólag „falsul” az ottani olvasóközönséget. Annyi bizonyos, hogy ettől az ügytől is olyan tiszta vagyok, mint a prágai mesétől. Legyen nyugodt az Igazgató úr, hogy azoknak az igazságoknak, amelyeknek aláztos szószólója vagyok, nincs szükségük arra, hogy álnév alatt külföldön bujkáljanak. Kibirják azok itthon is a legvakítóbb napvilágot is s ha élek, bizonyára előbb utóbb győzedelmeskedni fognak.

Dr. Magda Sándor.

A hirszolgálat megszervezése. Minden egyházi lapnál rendkívül fontos a hirszolgálat. A lap életképességének a jele, hogy milyen hiranya van? Az olvasók legnagyobb részét elsősorban ezek érdeklik. Nagy jelentőségük is van, mert mindig hű képei az egyház életének, mutatják azt, hogy mit tesz és hogyan dolgozik Krisztus egyik, vagy másik földi egyháza. Erősen érezzük hiányát a rendszeres hirszolgálatának, e végből szeretnénk azt szervesen beépíteni az egyházépítő munkánkba. Felkérjük tehát igaz szeretettel az egyházmegyék fő- és aljegyzőit, úgyszintén a gyülekezeti lelkipásztorainkat, hogyha egyházmegyéjük, vagy gyülekezetük területén, annak külső, vagy belső életében olyan esemény történik, amely szélesebb érdeklődésre tarthat számot, az arról szóló referátát ne mulasszák el beküldeni a lap szerkesztőségébe. Szeretnénk mindig friss és érdekes hírekkel szolgálni lapunk olvasóinak. Ezt azonban csak akkor tehetjük meg, ha lapunk olvasói is segítségünkre jönnek.

GYÜLEKEZETI MUNKA

Milyen eredményét látom a gyülekezetekben a vasárnapi iskolának?

A vasárnapi iskolai oktatás eredménye ket-
tős: közeli és távoli, vagyis egyrészt közvetle-
nül szemlélhető s másrészt a távolabbi jövőben
bizonyosan elkövetkező. Maga az a körülmény,
hogy a vasárnapi iskolás gyermek, hetenként
egyszer, főként téli időben, amikor számára a
templom különösen is hideg, — fűtött, meleg he-
lyiségben jelenhet meg, de máskor is, amikor a
beszéd, a predikáció az ő értelmi felfogását sok-
szor és sokszorosan meghaladó, míg a vasár-
napi iskolában az ő értelmi színvonalához alkal-
mazkodó: nem csekély mértékben teszi lehetővé,
hogy az a nemes, magasztos cél, mely miatt a
vasárnapi iskolát annak kezdeményezői és lelkes
barátai a gyülekezeti életbe, illetve annak mun-
kakörébe beállították, ha nem százszázalékosan
elérhető, de legalább megközelíthető legyen.

A vasárnapi iskolai tanítás módszerét és
feladatát id. Viktor János, a Vas. isk. Szövet-
ség főtájkára, nekünk ittenieknek e téren való-
ban tanítónk és mesterünk, pár év előtt, az
Asztélyon tartott tanfolyam alkalmával, röviden
az alábbiakban foglalta össze: „A vasárnapi is-
kolai tanuló minden óráról képzetekkel, benyo-
másokkal távozik; adhatunk jót és rosszat; fel-
adatunk maradandó képzeteket ébreszteni a
gyermekben, amelyek a tudat küszöbén állva,
újra meg újra a tudat középpontjába lépjenek.
Azt akarjuk, hogy a gyermek mindig úgy dönt-
sön, ami megfelel az igaznak, a szépnek, a jó-
nak! Honnan vesszük ehhez az érveket? Az Isten
igéjéből. Érveket, evangéliumi érveket kell
adni! A Krisztus példájánál nincsenek döntőbb,
jobb érvek! Nemcsak ismereteket akarunk adni
s kellemes érzéseket ébreszteni; fő cél, hogy
olyan akaratra bírjuk a gyermeket, úgy nevel-
jük őket, hogy döntő példa mindig a Jézus le-
gyen számukra, amaz igéi szerint: ne az én
akaratom legyen meg, hanem a Tiéd.”

Világos, hogy az a cél, mely a fenti sza-
vakban van megjelölve, tulajdonképpen nemcsak
a gyermekek, hanem az egész gyülekezet érde-
kében végzett munkának, szolgálatnak is célja.
De hát hogyan érhető el, ha a gyülekezet leendő
tagjaival már kicsiny gyermek korukban nem
foglalkozunk ebben az irányban? Ahoz, hogy a
gyermek vallásos légkörben növekedjen, hogy
az igaz, a szép és jó cselekvésére, átérzésére
nyerjen benyomásokat és indítékot, kétségtelen,
hogy a vasárnapi iskola szinte nélkülözhetetlen
eszköz és mód! Hiszen e gyermek számára a
vasárnapi iskola mintegy a szorgalmas templom-
látogatás és figyelmes istentiszteleti részvétel
előiskolája; drága alkalom arra, hogy „tejnek
italával” táplálkozva, majd „kemény eledelt” is
megemészto, öntudatos gyülekezeti tag legyen.

De e távoli céltól eltekintve, a vasárnapi
iskolának meg van a közelebbi jó hatása és ered-

ménye is. Az, hogy a gyermeket elvonja vasár-
napi szabad óráinak esetleg káros hatású kör-
nyezetben való felhasználásától; hogy életét for-
máló benyomásait, ismereteit az ő lelki és ke-
délyvilágának megfelelőbb teritéken kapja, a
mindennapi viselkedésén és magatartásán is ész-
revétlenül nyomokat hagy. Számos tapasztalat
bizonyítja, hogy a vasárnapi iskolába járó és
azt elkerülő gyermek között sokszor már első
tekintetre felismerhető a különbség az előbbi-
nek javára; mert míg az utóbbi, sokszor otthoni
kevésbé vallásos környezetének hatásaként is
közömbösebb a nemesebb eszmék elfogadásáva-
szemben, addig az előbbi a dolog természeté-
szerint fogékonyabb minden szép és jó iránt.
Tény az is, hogy a vasárnapi iskolás gyermek
a mindennapi iskolai évek alatt nagyobb szor-
galmat, több ismeret és tudásvágyat árul el, min-
azt elkerülő; valamint az is, hogy a volt va-
sárnapi iskolás, a konfirmációi oktatás alatt na-
gyobb figyelmet és több megértést tanusít a Ká-
téban foglaltak iránt, készségesebb elmélyülés-
a hit igazságáiban s több ragaszkodást az egy-
ház nyújtotta lelki javakhoz. Hogy a gyermekek
keresztül a vasárnapi iskolának az egész csa-
ládra való jóhatása sem hagyható figyelmen kí-
vül, magától értetődik. S hogy végül a vas. isk.
egy hatalmas eszköz arra, hogy általa egyhá-
zukat szerető, azért áldozni is kész, a vallásá-
megbecsülő és könnyen meg nem tagadó egy-
háztagok, jobb emberek formálódjanak ki, —
olyan reménység és ígéret, mely szinte bizonyos-
vehető, ha a vas. isk. maradéktalanul betöltötte
feladatát.

Az pedig, hogy a lelkész, illetve a vasár-
napi isk. vezetője több megbecsülésre, méltány-
lásra számíthat a gyülekezet részéről, az önkén-
vállalt többlet munka természetes velejárójaként
— olyan jutalom és eredmény, mely a ma külön-
ben is erősen támadott lelkészi hivatás nélkülöz-
hetelensége s hasznos volta érdekében egyike a
legjobb propagandának.

Kevés számú és népes gyülekezetekben
ezen jóhatásait láttam a vasárnapi iskolának.
Eszeny. *Balogh Sándor*

Újmódi bál. A nyiregyházi református né-
gyelet rendkívül eredeti és egészen újszerű terv-
vel állott elő: láthatatlan bált rendez. Meghívó-
kat bocsájtott ki, amelynek ellenében a meghí-
vottak jótékony célra a beléptidij összegét be-
küldik, hogy azzal a nőegylet a gyülekezet sze-
gényein segíthessen. Kettős eredményt érnek e-
zzel, a meghívottaknak nem kell rengeteg pénz-
kiadni báli ruhákra és ezzel összefüggő teteme-
más költségekre, mégis lehet részük a lélek örö-
mében, segítettek könnyeket letörölni, mások
életkeresztjét könnyebbé tenni. Úgy tetszik
mintha ez evangéliumszerűbb módja lenne a pénz-
szerzésnek, mint úgy táncolni össze néhány ko-
ronácskát a jótékony célra.

**Sohase késs, se időben, se szolgálal-
ban, se kötelességben. (2. Kor. 9:8.)**

A nemes példa.

Az igazi, ősi kálvinista erénynek olyan bizonyítéka nyert a napokban fényes megvilágosítást, amelyet nem lehet és nem szabad a „véka alá” rejtteni.

A református tanítóképzőnk érdekében még csak a napokban fog személyenként szétmenni a hivatalos lapunkban megjelent „kérő szó”, de a lelkek már megmozdultak. És Istennek különösen csodálatos rendelkezése folytán éppen a legmesszebről, a legkisebb helyről, az idők végételenjéből, de a *legméltóbb helyről* érkezett az „első fecske”. Egy kicsiny, eldugott, gömői falucskából, egy 77 esztendősférfától munkástól: egy nyugdíjas református tanítótól.

500 Ké-ás utalvány érkezett a ref. tanítóképző-intézet igazgatóságához, mint az építési akció „első” hozzájárulása, Czékus Miklós nyugalmazott református tanítótól Gömörmihályfalváról. Az utalvány szélén szép, apró gyöngybetűkkel ezek állanak:

„77-ik évemben lévő beteges, egyedülálló ember vagyok. Én már nem kötelezhetem le magamat. De örülök, hogy Isten jóvoltából 500 Ké-vel én is hozzájárulhatok a nemes munka megvalósításához. Ha az Úr megtart és segít, még a többit is megküldöm. A jó Isten áldja meg fáradozásukat.”

Ime az igazi református tanító!

Még közvetlen felszólítást sem kapott, csak az akció megindításának híre jutott el hozzá valami kósza szélnek gyenge szárnyán, de a lélek már megmozdult, s test cselekedett „míg ideje vagyon.” *És milyen fenséges ujjmutatása az Istennek, hogy a református tanítóképző-intézetünk épületéhez egy érdemekben megöszült, megroppant, de nemes szívű református tanító hozta az első téglákat.* Egy olyan lélek, aki félszázados népnevelői munkásságával mindenképpen méltó és hivatott arra, hogy bizonyosságot tegyen afelől, hogy mit jelent a ref. tanítóképző a református tanítóság, a református iskola és egész anyaszentegyházunk számára.

Nem lehet hatástalan ez az isteni ujjmutatás!

Nem lehet hatástalan Czékus Miklós példája, amely arra mutat rá, hogy a református tanítóképzőnk ügye elsősorban a református tanítóságunk ügye!

Ezért mozdult meg először a lélek egy református tanítóiban. És azt hirdeti Czékus Miklós példája, hogy a református tanítóságunknak fényes multja és nagyszerű cselekedetei a jelenben sem fognak megszégyenülni. A református tanítóságunk már is megindult, az első téglát ő tette le és tudjuk, hogy lesz ereje, hogy a megkezdett munkát becsülettel bevégezze!

Köszönet és hála az ősz vezérnek, aki kijelölte az utat. És az az üzenet, az a megnyugtató szálljon feléje, hogy bizhatik a református tanítóságban!

Az az épület, amihez ő hozta el az első téglákat, — ha Isten kegyelmes lesz hozzánk és

megsegít, — állni fog! *Állni fog és hirdetni fogja a jövődő nemzedék előtt a református tanítóság hitét, ragaszkodását és becsületes áldozatkészességét!*
Bíró Mihály.

IRODALOM

Kövy Árpád:

„Vigyázzatok és imádkozzatok”.

Elmélkedések és imák imádkozni szerető református hívek részére. Ára 10 korona. Megjelent: Salamon Károly kiadásában Losoncon. 1937.

Régóta felmerült már szükséglete annak, hogy imádkozni szerető, lelki életet élő református híveink kezébe imakönyvet tudjunk adni. Egyházi életünk megújulásának egyik jele és bizonyossága ez az imakönyv. Sokszor előfordult református lelkipásztorainkkal, hogy gyülekezeteik tagjai sürgetőleg kérték őket, hogy adjanak kezükbe imakönyvet, amit csendes óráik, vagy otthoni esti családi áhitatuk alkalmával olvashatnak és belőle vigasztalást és épülést nyerhetnek. Ezen e hiányon akart segíteni a fenti imakönyv szerkesztője. Istent kereső lelkek egyetemes szükségletét akarta kielégíteni. Kézenfogva akarja vezetni olvasóit a legfelségesebb találkozásra: Isten színe elé, hogy a lélek ott lássa meg Isten nagyságát, szeretetét és kegyelmét, azután a nyert áldásokért legyen Néki boldog bizonyosságtévője, országának tovább építője, dicsőségének munkálója.

A szerző bevezetésében végigvezeti olvasóit a református keresztyénység gazdag és csodálatos szép világán. Ismerteti az evangéliumi keresztyénység előállítását, hitrendszerét, egyházszervezetét és hitvallásait. Rendkívül ügyesen építi ki a református öntudatot is, midőn reá mutat azokra az alkotásokra, amiket a református keresztyénység épített be a népünk történelmébe, azokra a nagy egyéniségekre, akik életében Isten megmutatta hatalmát, életszépítő erejét, akik életüket Néki szánták oda, hogy meghódíthassa a világot a Maga számára.

A szerző az imádságok megírásánál néhány lelkipásztor segítségét is igénybe vette. A különböző alkalomra irt imádságok bensőségesek, érzik rajtuk a Lélek hatalma, a személyes hit melegsége. Boldog bizonyosságtévők Isten szeretetéről, Krisztus megváltó hatalmáról. Nagyon helyes, hogy az imádságok előtt megfelelő bibliai helyet jelöl meg, úgyhogy a megjelölt bibliai hely és az utána következő imádság csendes óra tartására is alkalmas.

Ezt az imakönyvet nagyon ajánljuk lelkipásztorainknak terjesztés végett, az Istent kereső lelkeknek, hogy azután számukra az imakönyv feleslegessé válva saját szavukkal tanuljanak meg imádkozni és elmondani Isten előtt, amit a szívük mond és a lelkük diktál.

Zs. L.

Hív-e valaha Krisztus bennünket olyan munkára, amelyre nem tudna, vagy nem akarna segítséget adni?

KÜLFÖLD

Spanyolország és a protestantizmus.

Az 1923-iki népszámlálás adatai szerint Spanyolország 22,444.156 lakosából 22,400.000 róm. kath. 1927-ből származó adatok szerint a 7 érsekségben 66 püspöki, 22 rendi, 20.250 plébánia, 17.186 beszolgált templom van. 4698 kolostor és rendházban 12.219 férfi, 52.895 nő személy talál menedéket. 60 szeminárium szolgál a papság képzésére. Kereken 100.000-re tehető tehát a családi étellel meg nem kötött papok, szerzetesek és apácák száma. Minden 223 lélekre esik belőlük egy. Egy kis államot képeztek az államban. Kezükbe volt a nevelés ügye. A hatóság, főleg a vidéken az ő befolyásuk és hatalmuk alatt állottak. Liberálisabb kormányrendeleteket egyszerűen szabotáltattak. Pl. a polgári házasságot csak az egyházi után engedtek meg annak, aki akarta. A kolostorok és rendházak nem kis konkurenciát csináltak az iparnak és kereskedelemnek, főleg a likőr és csipke gyártásban, amulett és ereklyearusításban. A „szentséges szűz” és „jézusszive” — tisztelet ápolása az ő művük. Városok, faluk, családok, iparágak, egyes alakulatok és testületek szentjeit többet emlegetik mint az Isten nevét. Az egyházi művészet, vallásos babona, amulettek, ereklyék, szentek, igézés, boszorkányok, mind olyan eszközök, melyek segítségével főleg a női nemet befolyásolhatták, s a „vallásos” spanyol lelkében fenntarthaták a hagyományos fanatizmust az „egységes vallás” mellett az „eretnység” ellen.

A középkor inkvizíciós korszaka Spanyolországban Bonaparte József (1808—13) liberálisabb alkotmányáig tartott. Utána VII. Ferdinand (1814—33) és Izabella (1833—68) reakciós uralkodása alatt csak az 1820-i katonai lázadás hatására mérsékeltek az újra bevezetett inkvizíciót és szüntették meg a legszélsőségesebb kolostorokat. Az 1868-i forradalom ha biztosította is rövid időre a vallás szabadságát, a Bourbon uralkodók visszatérésével XII. Alfons ismét egyeduralkodó egyházzá tette a római egyházat, s a pénzügyi okokból konfiskált egyes egyházi javak helyébe még súlyosabb terhet vállalt az állam: a klérus és a római kultus teljes finanszírozását. Az 1876-i alkotmány 11. cikke 1931-ig érvényben volt, XIII. Alfons lemondásáig, s a köztársaság kikiáltásáig, amikor az egyház és állam elváltak egymástól, s az eddig idegeneknél megtört protestantizmus is egyenjogúságot nyert. A XX. században világszerte egyedül álló cikk így hangzik: „Az állam vallása az apostoli r. kath. vallás. Kötelezi magát a nemzet a vallás szolgáinak és kultuszának ellátására. Senki sem háborgatható Spanyolország területén vallásának szabad gyakorlatában, fenntartatván a keresztyén (értsd r. kath.!) erkölcsnek kijáró köteles tisztelet. Mindazonáltal más nyilvános szertartás és felvonulás, mint az államegyházé, nincs megengedve.

Ilyen alkotmány mellett csak erős külföldi protestáns beavatkozás mellett tűrték meg minden nyilvánosság kizárásával a XIX. század második felében a nagyobb városokban meginduló protestáns szervezkedést Spanyolországban. Amerika, Németország, Schweiz, Hollandia és Angolország prot. egyházai indítják meg és tartják fenn egymástól elszigetelten a reformáció terjedését. A ma 20—30.000 lelket számláló spanyol protestantizmus jelentékeny része német. A két külföldi spanyol protestantizmust támogató szövetség (nemzetközi spanyol evangélikációs bizottság, az evangélium terjesztését munkáló német egyesületek spanyolországi szövetsége) segítségével 5 egyházban őszlanak meg a protestánsok, u. m. Iglesia ev. espanola 45 gyülekezettel, önálló egyház alkotmánnyal és hitvallással, 2., Iglesia methodista Wesleyana, mely 1928 óta az előbbihez csatlakozott, 3., Iglesia Espanola Reformada az irországi presb. egyház hitvallásával 11 gyülekezettel. E három egy közös prot. védelmi szövetségben van egyesülve egymással. 4., a baptisták 29, 5., a darbisták 34 gyülekezettel. Az evangélikusokhoz tartozik a 4 legnagyobb, németországi evangélikusokból álló német gyülekezet is. Nekik, mint külföldieknek van a legtöbb intézményük (gimn., elemi iskola, árvaház Madridban, evangélikációs központi munkahelyük több városban).

Az 1931 óta egymást váltogató köztársasági kormányok liberális és korszerű rendelkezései ellen valóságos keresztes hadjáratot folytattak a szószekekről és gyóntatószekekből a papok és szerzetesek. Az állami támogatástól elesett klérus nagy összegeket gyűjt össze kórházakra és árvaházakra, s nyilvános botránnyal derül ki, hogy a begyűjtött summát más célra fordították az egyházi vezetők. A szentsék tudtával adja ki 1935-ben a kormány ellen lázító főpásztori körlevelét Segura érsek, s ugyancsak a Vatikán tudtával és anyagi támogatásával indítják meg 1936 nyarán a kormány ellen a polgárháborút Franco és társai, szövetkezvén a spanyol egyházi vezetőkkel, hogy vállalkozásuk sikere esetén ismét bevezetik a római támogatás fejében a róm. kath. államegyházat, kiértjék az összes eretnek egyházakat, kiüldözik a zsidókat.

Igy érthetjük meg, hogy a svájci és angol egyházi lapok komoly aggodalommal kísérik a spanyol eseményeket. Lengyel András.

Előadás Indiáról. Sulkowski Viktorné a magyar Keresztyén Leányegyesületek Szövetségének elnöke Ceylonban résztvett a Ker. Leányegyesületek Világszövetségének gyűlésén. A nevezett egyesület febr. 14-én a budapesti ref. theologia dísztermében estélyt rendezre, melyen az Elnöknő beszámol úti élményeitől. A műsort hindn jellegű művészi számok egészítik ki. Zárszótt mond Muraközy Gyula lelkész.

A saját életed kormányát igazgatód, amikor megválasztod munkakörödet. (Péld 3:6)

HIREK

Vásárhelyi János püspöki beiktatása. Január 30-án délelőtt a kolozsvári ref. theologiai fakultás dísztermében tartotta meg püspök beiktató rendkívüli közgyűlését az erdélyi ref. egyházkerület. Ez alkalommal foglalta el püspöki székét Makkai Sándor utódául egyhangúan megválasztott Vásárhelyi János püspök. Az állami, a testvér egyházak küldöttsége mellett képviselve volt az egyházkerületnek mind a húsz egyházmegyéje és minden gyülekezete. Teleky Arthúr főgondnok megnyitója után a püspök tartotta meg beköszöntő beszédét, melyben feltárta jövő munkásságának alapelveit. Beszélt az állam és egyház egymást segítő munkájáról, ismertette az egyház szociális feladatait, megállapította, hogy az erdélyi ref. egyházkerületnek jelenleg 629 lelkipásztora van, 101 középiskolai tanára, 800 elemi iskolai tanítója. A más egyházakkal való viszonylatban hangoztatta, hogy keresni fogja a békés és harmonikus együttműködés útjait és lehetőségeit. Kifejtette, hogy gondozni, erősíteni, vigasztalni akarja az erdélyi református népet, annak szomorú, annyi sebtől vérző beteg szívét és lelkét. Azt mondta, hogy a jövő miatt azért nem kell félni, mert nem szegény az erdélyi református nép, ha van Istene. — Ugyanakkor iktatták be főjegyzői székébe Dr. Tavasz Sándor theol. tanárt is.

Lelkészebeiktatás. Folyó hó 7-én iktatta be Meskó Dezső egyházmegyei tanácsbíró a felsőlánci lelkészi állásba Szaszák Bertalan volt szernyei helyettes lelkészt, kit január 3-án egyhangú lelkesedéssel választott meg lelkipásztorává a négyes egyház közgyűlése. A beiktatott lelkész az Apostolok csel. 10. r. 29. v. alapján tartotta meg beköszöntő beszédét. A délutáni istentiszteleten Koncsol János deregnyői lelkész hirdette az Igét egykori hiveinek. Isten áldása legyen az új lelkész munkáján!

Lelkészebeiktatás. Szép napsütéses, tiszta téli napon f. hó 7-én folyt le a *vajkócz-matyóczi* társult ref. egyház egyhangú lelkesedéssel meghívott ifjú lelkészének *Lengyel Pál*, volt beregzsászi s. lelkész — hitoktatónak ünnepélyes beiktatása a helybeli s környékbeli hívek és távolabbról való tisztelők, szülők, rokonok szeretetteljes, meleg érdeklődése s jelenléte mellett. A kis lélekszámú gyülekezet a maga részéről nem várt bőkezűséggel látta vendégéül a megjelenteket, ezzel is kifejezésre akarván juttatni azon boldog örvendezését, hogy megválasztott ároni családból származó lelkészében kiváló lelkivezért nyert. A beiktatott ifjú lelkész *Lengyel József* abaujszinai lelkész egyházkerületi tanácsbíró s egyházkerületi belmissziói előadó, meggyerő megjelenésű idősebb fia. A beiktatást *Juhász Imre* úngcsepelyi lelkész, egyházmegyei tanácsbíró és dr. *Kiss Bálint* egyházmegyei és egyházkerületi ügyész végezték. Istennek áldó kegyelme legyen az ifjú lelkészen és gyülekezetén!

„A szekták és az ellenük való küzdelem“ folytatása, — azonkívül az „**Exhumálás**“ címen irt rövidebb értekezés és más egyéb közlemények anyagtorlódás miatt a legközelebbi számunkban jönnek, miért szives elnézést kér a Szerkesztőség.

Állást keres. Négy évi orgonista-kántor gyakorlattal bíró tanítójelölt bárhová hasonló minőségben ajánlkozik. Címe: *Székely Károly* Berehovo, Bazilovics u. 29.

A felekezetek száma a Csehszlovák köztársaságban. Az 1930. évi népszámlálás szerint a köztársaságnak van összesen: 14,729.526 lakosa. Ebből a különböző katolikusok száma 11,416.737. Ágost. evangélikus van Szlovenszkon és Ruszinszkon 407.558. Református van a köztársaságban: 219.108. Evang. csehtestvér: 297.977, baptista: 4445, methodista 7361, testvéri egység 5682, csehtestvér egység 6813, német evangél.: 132.333, keletisziléziai ág. evangélikus 46.884, egyéb evangélikus: 1594. A különböző evang. egyházakhoz tartozók összes száma: 129.758. — Ezen kívül pravoszlávok 145.598, a csehszlovák egyház: 793.385, ó-katolikusok 22.712, unitáriusok 1054, adventisták 4142, egyéb ker. felekezethez tartozók: 2694, izraeliták: 356,830, egyéb nem ker. felekezethez tartozók 362, a felekezeten kívüliek száma: 854.638. A felekezeti hovátartozandóságot nem lehetett megállapítani 1626 személynél. Az összes katolikusok alkotják a lakosság 77.51%-t, az összes evang. egyházhoz tartozók 7.67%-t, a reformátusok: 1.49%-t. Izraeliták a lakosság 2.42%-t, a felekezeten kívüliek 5.80%-t. Az utóbbi tíz esztendőben a kath. egyház növekedése: 4.3%, a szlovenszkoí egyházé 6%, a református egyházé 6.4%, az izraelitáké 0.81%, a csehszlovák egyházé 51%, a görög keleti egyházé 99.21%, az evang. csehtestvéreké 27.40%, a felekezeten kívülieknél 17.96%.

„Csendes napok“ a középiskolákban. Kolozsváron értekezletet tartottak Vásárhelyi János elnökle mellett a középiskolai vallás tanárok, melyen foglalkoztak a középiskolákban folyó vallásos nevelésnek kérdésével, határozatot hozták, hogy nagyobb súlyt kell a jövőben helyezni a bibliai ismeretek tanítására. Szükségesnek tartják a középiskolás növendékek lelki életének kimélyítése végett a „Csendes napok“ bevezetését. Szabályzatot készítenek a középiskolák és internátusok keresztyén életrendjének megállapítására. Mikor ezt a hírt olvassuk, arra gondolunk, hogy bizony nálunk is igen jó lenne a középiskolákba behozni a másutt olyan nagyon jól bevált „csendes napokat“, mikor is a növendékek fokozottabb lelki hatásokrak kitéve, kénytelenek lennének foglalkozni a lelki élet döntő jelentőségű kérdéseivel. Városi lelkészeink figyelmét ezúton is felhívjuk erre.

Próbáld megérteni Ján. 15:16 és 16:24 verseinek teljes értelmét.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 9. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kc., $\frac{1}{4}$ év 35 Kc.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FŐSZERKESZTŐ:

DR. MAGDA SÁNDOR

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR

Szombat, 1937 február 27.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Íde küldendő minden közlemény.

Id. Victor János.

Fájdalom ölelte át azt a szeretetet, mely a kedves „Victor bácsi” lelki testvéreit füzte oly szorosan a református magyarok ezen egyik legáldottabb „Isten-emberéhez”. Akik megjelentek a temetésén, szinte alig szóltunk egymáshoz, mert mindenki emlékezett. Emlékezett arra, amit tőle kapott. A temetésre utazva a villamosban falusi egyszerű asszony sirva beszélte el, hogy a Victor Bácsinak köszönheti emberileg a megtérését. Egyik lelkész barátom meg arról mondott el szép emlékeket a temetésről hazamenet, hogy a papi szolgálatában a megboldogult volt neki a legáldottabb tanácsosa. Egy kis gyermek sirva vitte a két szál virágot a koporója után. Talán éppen az ő vasárnapi iskolájából való volt...

És így lehetne felsorolni sok aranyérték felcsillanását a könnyekben, a szavakban a Victor Bácsi temetéséről. Mert ottan nemcsak az a városi temetéseknel szokatlan szép számú gyülekezet bucsuzott el tőle, hanem ezek és még sokan, akiknek életében egy-egy szava, tanácsa, meleg kézszorítása, igaz érdeklődése, az Úr Jézus nevében való segítése eseményt jelentett, lelki egyensúlyt, győzelmes harc kezdetét a bűn felett, keresztyűjutást a szoros kapun.

Id. Victor János hívő református családból származik. Édesapja Belgrádban, majd Budapesten volt a Bibliatársulat képviselője s a magyarországi ébredési mozgalom hajnalának egyik áldott imádságos lelkű Isten-eszköze. Ő pedig a skót reformátusok budapesti zsidómissziójának keretében működő polgári iskola tanára, majd igazgatója volt. A múlt század 80-as éveiben erősebb léptekkel előbbre jutó lelki mozgalomnak ama kis csoportjához tartozott, melynek imáiból szeretet-szolgálatából, egy életet egészen odaáldozni tudó hűségéből született meg a belmissziós mozgalom, a református magyar Egyház lelki ujjászületése.

Ebből a munkából id. Victor János különösen két részen vette ki a maga bőséges részét. Az egyik volt a *vasárnapi iskola*. Ez állott legközelebb a szívéhez. Ezért adta oda az anyagi és szellemi lehetőségeit. Hány ezerre rúgna az előadások, tanácskozások, konferenciák, felkérések, megalázkodások száma az ő életében a

gyermekek közötti evangélizálás nagy céljaiért! Mikor a századfordulóval a vas. iskolai munka már annyira megerősödött, hogy a világszövetségbe is bekapcsolódhatott, akkor kezdődött el a kedves Victor Bácsi hősi harca a gyermekek lelkéért. A világháború befejezte után újból felvette ennek a munkának teljes terhét. A tahi evangélizációs tábor és konferenciák révén, na meg az utazásaival, levelezésével nagyban ő volt az, aki a vasárnapi iskolának olyan helyet biztosított a magyarországi ref. egyházi életben, hogy a legutóbbi zsinat már törvénybe is iktatta az egyházi köteles munkák közé a vas. iskolát.

„A Fecske” című vas. iskolás lapot is ő indította el és írta is majdnem egyedül éveken át. Ez a lap volt a Victor Bácsi minden két hétben megérkező áldáskivánsága, szelid-szeretet-teljes megkérdése: hogy megy a vas. iskola az Isten Országának ügye a gyermekek között? Nemcsak előadásából, de e kedves lapból is nagyhamar kivehette a szakember Victor Bácsi rendkívüli széleskörű pedagógiai megalapozottságát és az alkalmazott keresztyén neveléstudomány speciálisan nagyszerű voltát. Szinte kár, hogy nem jelent meg e téren összefoglaló nagyobb tanulmánya, hogy az egyházi iskoláknál és a tanítóképzők illetékes tárgyainál hasznosítható lett volna. Egy-egy mintatanításának a végigkísérése élmény volt. Képzettsége mellé párosult a módszerét aranszálakkal teleszővő szeretete, mely a mélységesen élő hitéből táplálkozott. Olyan közvetlen volt a gyerekekkel szemben, annyira megnyerő modorú, hogy amikor idegen helyen sosem látott gyerekekkel kezdett foglalkozni: 4—6 perc múlva a gyerekek elfeledték a konferencia, vagy kurzus figyelő tagjait, a környezetet s csak az aranyos mosolygású hófehér hajú-szakállú öreg bácsira hallgattak, aki így ringatta át őket a szeretet karjain az Ige világába. Az ő vasárnapi iskolájában tényleg kevés volt az iskola és sok volt a vasárnap.

Áldott életéből ki kell emelni még egy vonást. Az ő keresztyén egyéniségét. Néhány percet vele tölteni: élmény volt. Alázatos, szerény, igénytelen ember volt. De a ruhája mindig olyan, mintha most hozták volna a szabótól. Békesség nyugodott meg rajta. Hallottam többektől, hogy „ha valaki idvezül, akkor a Viktor Bácsi az.” Szelidsége tényleg ismert volt az emberek előtt.

Ugy vitte egész szívével az Örömhirt, mint aki tudta, hogy Isten küldi azt általa. Megalkuvást és emberi érdeket nem ismert. Isten akarata abszolút parancs volt a számára. Sok lelkész, tanító, evangéliumi munkás állította őt példaként maga elé és sokan tanultak tőle sokat, vagy kevesebbet a keresztyén életstílusból. Hívő ember volt, akinek minden tette az örökkévalóság utárához volt mérve.

Mint családapáról is könyvet lehetne írni. Igen reméljük, hogy ha más nem, akkor a kiváló lelképásztor fia megírja a Viktor Bácsi élete történetét! Csak egy-két vonást mostan. A lakásában, családjában az élő keresztyénség olyan áldott valóság volt, hogy az egyik házmester úgy nyilatkozott róla, hogy „a lakásuk, nem lakás, hanem templom.” Gyermekei az ébredési mozgalom áldott munkásaivá lettek.

Fia Dr. Victor János a magyar diákevangélizálás uttörője. A nevével és barátaival összefüggő ifju gárda építette ki a háború előtt azt az ifju mozgalmat, mely nagy lendülettel vitte előre az apák nagyszerű kezdeményezését. Az egyik lánya, Erzsébet, a leányevangélizálás, a leánykőri munka hivatott és áldott munkása. S a másik lánya, Gabriella (több oklevél tulajdonosa, fil. doktor, stb.) mint középiskolai tanárnő a ref. tanártípus egyik áldott képviselője, aki hívő lelkével nemcsak a hívő módon való tudományos neveléssel folytatja az otthon kapott irányt tovább, hanem komoly vallásos szépirodalmi műveivel (Pataki vár gyöngye, stb.) is az egészséges új szellemi irány kitermelésén dolgozik.

Szinte példaként emlegetik a Victor Bácsi lelki testvérei között azt az önfeláldozó szeretetét is, mellyel Istenben boldogult hitvestársát ápolta 16 éven át annak rendkívül súlyos betegsége közben. Ehhez is, de az egész élete nagy tetteihez éppen úgy, mint a kicsinyekhez is az erőt és a tanácsot naponkénti lelki táplálkozásából vette. Télen-nyáron reggel már 7 órakor teljesen készen ült az íróasztalánál az Ige fölé hajolva, az angol, német, vagy a magyar Bibliáját olvasva. Ezek a „csendes órái” egész nap éreztették hatásukat, nemcsak rá, nemcsak a „körülötte levő testvéreire,” (a háztartási alkalmazottakat is „kedves testvérének” hívta mindég) de éreztették a csendes órái hatásukat azokra a naponta megismétlődő nagy számú látogatókra, akik tanácsért, vagy a békesség Evangéliumában való kalauzolásért mentek el hozzá.

Sok szempontból gondolom szükségesnek azt, hogy egészen külön kis megemlékezésben írjak róla, mint a nemes zene nagy kedvelőjéről és az egyházi ébredési mozgalom zenekultuszáról.

Id. Victor Jánost jeltelen sírba és a leg egyszerűbb helyre temették el, bizonyára ő kívánta így. A temetésén senki sem dicsérte az embert. Érezte azonban mindenki, hogy ez az élet még a porsátor eltakarításában is Isten dicsőségét szolgálta.

Galambos Zoltán.

Miért így?

Az éles és sokszor személyeskedő harc, amelyik a hivatalos lap hasábjain, egyházunk két vezető egyénisége között folyik, sok egyházat féltő, jövődőt építő s a megújulásért dolgozó lélekben, azt az *aggodalmat* váltja ki, hogy „inter duos litigantes tertius gaudet.” Ez a tertius: az ellenség a falakon belül és kívül egyaránt.

Ahogy olvastam dr. Magda Sándor püspök úr cikkeit, az első érzésem az volt: itt a vezér, aki mer, aki érzi a tizenkettedik órát s egyházunk megmentéséért minden áldozatra és munkára kész. Azt gondoltam magam is irok neki s felajánlom erőmet, munkámat az ügy szolgálatára. Valami visszatartott. Nem az, hogy fentlé nézetem talán változott volna. Inkább a szokatlanság. De biztosíthatom a püspök urat, hogy nemcsak magam, hanem sok-sok fiatal lélek (nem kor szerint, de lélek szerint fiatal) együtt érez vele és kész utána menni mindaddig, míg a zászlót önzetlenül, az Isten és az Egyház ügyéért a *Szentlélek vezetése* alatt viszi előttünk.

De mi azt tapasztaltuk, hogy a Szentlélek vezetői Sörös Béla theol. igazgató urat is, félreérthetetlenül és feltétlenül. A nehéz időkben merte-e, tudta-e valaki is azt tenni, amit Ő tett! Bármennyire abszurdumnak és a valósággal ellentétben látszott is sokak előtt a „Lélek vezetésére” az „Isten kegyelmére” bizni a theológián s annak sorsát, de ez a Lélek s ez a kegyelem nem hagyta magát megcsúfolni! Ma még időszertlenül lenne megítélni a losonci theologia és Sörös Béla munkáját, de azt meglátni, hogy mi lenne nélkülük egyházunk, csak elfogult szem nem tudja. Igaz, hogy a tradíció szerint a theológiát egy ember önhatalmúlag nem vezetheti, de hát ki a hibás abban, hogy egy vezet: Ő e, aki nem akarta ezt így, vagy a körülmények, amelyek belekényszerítették, hogy így legyen. Igaz, hogy a theológiáinak évi rendes számadásának kellene lenni, de talán ebben is a körülmények hibásak. Oh jó lenne tudni azt a sok titkot és csodát, ahogy a theologia pénzügyileg él, amiből mi sokat sejtünk és tudunk s ami világosságot vetne Sörös Béla igazgató úr önzetlenségére, felelősségtudatára és lelkére!

Ugy gondoljuk, dr. Magda Sándor püspök úr sem hiszi azt, hogy Sörös Béla igazgató úr lenne egyházunknak az az ellensége, akivel legelőször kellene számolni, aki a legártalmasabb lenne! Sőt talán nem is ellenség — de a legjobb jóbarát?!

De míg ez az *áldatlan harc* megy, addig különösen örülnek egyházunk *belső ellenségei* rákfenéi s *magukban nevetnek*: „ti csak veszekedjétek, míg egymást ütitek nem értek rá velünk számolni, — addig mi élösködhetünk az Egyház testén.” Mint a szű hatalmas tölgyet, úgy emészti föl ezek az egyház életerejét.

Ugy gondoljuk ezzel a szűhaddal kellene legelőször végezni! De örülnek egyházunk *külső*

ellenségei is, és mi mit tehetünk? *Sirunk és vérzik a szívünk: egyházunk két leghivatottabb vezérének személyeskedő harca felett.*

Mi Sörös Bélára is, dr. Magda Sándorra is úgy nézünk, mint vezérünkre; szellemi zászlóvivőnkre s szeretnénk azt látni, hogy ők felhagyva az egymás elleni személyeskedéssel, kéz a kézben, az egyik keleten, a másik nyugaton együtt, egyszerre harcolnának egyházunk megmentéséért és szebb jövődjéért. Küzdenének *ne egymás ellen*, de közös fronton a sok-sok belső és külső közös ellenség ellen.

De így: — csak az az érzésünk — „inter duos litigantes tertius gaudet” — s ez a mi sok ellenségünk táborá! *Séra László.*

EGYHÁZI ÉLET

Lelkészi és tanítói kurzus Komáromban.

A komáromi Egyházmegye Belmissziói Bizottsága február első felében tartotta meg második önképző kurzusát azzal a programmal, melyet lapunk 3-ik számában tettünk közzé.

A tanfolyamra szép számmal sereglettek egybe lelkész és tanító testvéreink nyugatról és keletről s a helybeli gyülekezet köréből is többen jöttek el, mint pl. *Fülöp Zsigmond* főgondnok, *Füssy Kálmán* szenátor, *Nagy Sándor* t.-képezdei igazgató, *Teleky Miklós* községi el. isk. tanító, a helyi gyülekezet kántora, akik felszólalásaikkal is tanujelét adták érdeklődésüknek.

A megbeszélések tárgyát a minden reggel megtartott bibliaórák után a Heidelbergi Káté kérdései képezték, melyek bőséges alkalmat szolgáltatottak hitünk nagy kérdéseinek alapos megvitatására. Megláttuk, hogy lelkiéletünk központi eseménye a megtérés és újjászületés, melyet Isten örök elválasztása és kegyelme folytán a Szentlélek Isten hajt végre rajtunk. És különösen mi, lelkészek és tanítók nem nélkülözhetjük a Lélek e munkáját, mert e nélkül minden tevékenységünk csak külső, látszat eredményeket érhet el egyházi életünkben. A magunk tudományával és buzgóságával nem sokra megyünk, ha nem jön segítségünkre a Lélek. Különösen az igehirdetésünkben tűnik ki ez a mi tehetetlenségünk és eredménytelenségünk. Menynyit prédikálunk és milyen okos szép prédikációkat hallhatunk hiveink vasárnapról-vasárnapra — és hol van ezeknek a hatása? A legtöbbször meg vagyunk magunkkal elégedve, az emberek még gratulálnak is egy egy jól sikerült beszédünkhöz, amikor sikerült „kivágnunk a rezet”, de aztán seholy semmi, maradt minden a régiiben.

Zsemlye Lajos, *Erdélyi Pál* lelkészek és *Nagy Sándor* tanítóképző-int. igazgató s az ő előadásaikhoz hozzászólók rámutattak ugyan egy egy alapvető hibára, mely az igehirdető munkáját megrontja, de végeredményében egészen világossá vált előttünk az, hogy *a hiba rendszerint nem a prédikálásban, hanem a prédikátorban van*, nem homiletikai természetű, hanem individuális. All

ma is az augustinusi mondás: „vir bonus, bonus orator”. Előbb az igehirdetők egyéni életének és különösen lelki és hitéletének kell megváltozniok, hogy beszédük, tanításuk, buzdításuk, és *legkiváltképpen pedig a példájuk* maradandó hatást gyakorolhassanak a hallgatókra.

De még ez sem elég! Nem elég, hogy hívő lelkészek prédikálják az Igét. *Hívő hallgatók, lelki életet élő egyháztagok, megtért, bibliás reformátusok is kellene* ahhoz, hogy igehirdetésünk ne csak hatásos, de eredményes is legyen s nyomonban élet lakadjon.

És mert a tapasztalat szerint a lelkipásztor is rászorul a tanításra, a buzdításra, arra a nevelésre, amelyet a közösség jelent a tagjaira, az értekezlet kimondta, hogy felújítja s már a következő héten Madaron folytatni is fogja a multban olyan jól bevált baráti körök összejöveteleit, amikor lelkészek és egyháztagok nagy számmal jöttek össze havonta egyszer, hogy egy-egy lelki, hitbeli kérdést közösen megtárgyaljanak s egymás hite által felbuzduljanak. Erre a napra élelmet mindenki hoz magával s így a rendezés semmi nehézséget nem jelent. Keleti testvéreink szintén beszámoltak arról, hogy náluk is kifejlődőben van és áldásosan működik a baráti körök mozgalom egyik esperesük vezetése mellett. Ők leckét is adnak fel maguknak a következő alkalomra a Bibliából, zoltárból, Hallelujákból, a II. Helvét Hitvallásból, Kálvin életéből és az Institutióból.

Úgy látszik, hogy a régi országos konferenciák helyét lassan az ilyen szűkebb körű, rendszeresen tartott és komoly munkával járó összejövetelek foglalják el. E mozgalmak egészséges irányzatát éppen *hitvallásos* jellegük biztosítja. Önkéntes buzgalmukkal sokban lehetnek segítségére a hivatalos Egyháznak azoknak a kérdéseknek a megoldásában, amelyekre az Egyház ma még nem képes, mint pl. a diakonissza képzés és a külmissziói munkában.

Meskó Dezső egyházi életünk újkori problémáiról beszélt, melynek kapcsán szólt a lelkész és tanítóképzésről, az iratterjesztésről, a szórvány gondozásról, a régi koszorú füzetek kiadásáról, missziói munkások képzéséről. Ez utóbbi alatt a diakónusokra és diakonisszákra gondolt elsősorban. Sürgette a barsi egyházmegyében megindult s már eddig is igen szép eredményeket elért diakonissza képzés erőteljesebb folytatását és egyetemessé tételét.

Ezzel kapcsolatban határozatba ment, hogy a kiskoszmályi árvaházzal kapcsolatban kezdetét fogja venni a négy évig tartó diakonisszaképző tanfolyam. Az elméleti és gyakorlati tárgyak előadóiuul lelkészi karunk belmissziós irányú tagjai már fel is kértettek.

A fentiek alapján szeretjük hinni, hogy e kurzus nem volt hiábavaló és nagyban hozzájárult ref. egyházunk lelki megújulásához. Sz.

Imádkozás közben gondold meg, hogy Isten jelenlétében vagy és Őt szólítod meg. Kilburn J. D.

ISKOLÁINK

Berzéte-körösi iskolaszentelés.

Ma, amikor az elvek és célkitűzések világában élünk, jól esik az embernek, ha egy befejezett építésről számolhat be. — Ma, amikor sok helyen iskoláink tanerőinek számát, a gyermekek cs kkenő lélekszáma miatt apasztani kell, végtelenül felemelő érzés, hogy, — Istennek legyen hála, — vannak egészséges ref. gyülekezetek, ahol a gyermekek rohamos szaporodása szükségessé teszi újabb tanterem felépítését. — Azt pedig már a pünkösdi Lélek kiáltó bizonygatótelének kell tekinteni, hogy ma, amikor egy vallásfelekezet hívei, az elvek birodalmában sem tudnak közös nevezőre jutni, van egy kicsiny község, — amelynek a modern világhoz: a vasúthoz vezető útja sokszor járhatatlan, de otthon a szívekhez vezető út, — a jó egyetértés és szeretet drága köveivel kirakva „egybegyűjte sok népeket”, vallásfelekezeti különbség nélkül, hogy gyermekeik részére egyházi iskolát építsenek. — Berzéte-körös mindezen ritka lelki kincseivel példát állított nemcsak egyházmegyéje gyülekezeteinek és községeinek, hanem egyetemes egyházunk gyülekezeteinek és községeinek is.

Itt Berzéte-körösön nem csak szép szavakkal, hanem építő tettekkel volt találkozásunk mindannyiunknak, kik ez iskolaszentelésen részt vettünk. Egy referadéban nem férne meg az a sok-sok felemelő momentum, melyet Isten Lelke vitt véghez ebben a kicsiny községben. — Azért csak annyit emelek ki, hogy e községben élő evangélikus és róm. kath. hívek, — gondnokaikkal az élükön, — a ref. iskola kibővítése és további fentartásával kapcsolatban, ugyanazon kulcs szerint kívánták megadóztatni magukat a ref. egyház részéről — pénz és közmunkákkal, — amint azt a ref. egyház híveivel cselekedte és a jövőben is cselekedni fogja. A község, — kiváló jegyzőjével az élén, — hasonlóan hathatós erkölcsi és anyagi támogatásban részesítette az építkező ref. egyházat.

Az építéshez méltó volt az az iskolaszentelési ünnepély, amely f. hó 7.-én folyt le a közelről és távolról összesereglett hívek jelenlétében. D. e. 10 órakor istentisztelettel kezdődött Berzéte-körös felejthetetlen vasárnapja. A zsufolásig megtelt templomban Csontos László páskaházai ref. lelkész hirdette az Igét a könnyekig áhítatos gyülekezet előtt. Majd Baraxa Lajos a gyülekezet kiváló lelkipásztora megragadó előadásban ismertette az építkezés történetét és felolvasta az adakozók névsorát. — A templomi istentisztelet végeztével dr. Rákossy Levente és Csontos László az egyh.-megye részéről kiküldött építkezési biztosok átvették az új tantermet, mely a modern iskolaépítés minden követelményének megfelelt. — Azután bevonultunk az új tanyárembe, hol kezdetét vette a tulajdonképeni iskolaszentelés. A gyülekezet buzgó éneklése és egy szavalat után Deési Sándor giczei ref. lel-

kész mondotta el felszentelő imádságát. Imádsága, mely alázatos és hálateljes meghódolás volt a Mindenható Atya előtt, még a kökemény szívét is ugyanolyan meghódolásra készítette. Imádsága végén a hálakönnyek ott rezegtek mindnyájunk szemében. Majd a szépen előadott szavalatok kórus és isk. gyerm. énekszámai tarkították a felszentelési ünnepélyt.

Hogy ez építkezésnél kié volt a legfőbb érdem? Azé az isteni Léleké, — aki valamikor az első ker. gyülekezetet is létre hozta, — akinek most eszköze volt a kiváló lelkipásztor Baraxa Lajos és a vezetésére bízott nyáj: a berzéte-körösi gyülekezet. — Soli Deo Gloria! s — ó

GYÜLEKEZETI MUNKA

Milyen hatását láttam gyülekezeti munkámban a vasárnapi iskolának?

Nálunk a vasárnapi iskolának nincsenek feltűnő nagy eredményei, bár az is igaz, hogy csak pár éve és igen egyszerű módon megy a vasárnapi iskolai munka. De még így is, kezdetleges állapotában is jó hatással van a gyülekezeti életre.

Mikor az intenzívebb belmissziózást elkezdtük, a felnőttek közötti evangélizációs munkák meglehetősen ellenszenvre találtak a gyülekezet többsége előtt; az volt a közvélemény a faluban, hogy református embereknek nem való a bibliával rendszeresen foglalkozni. A legényeket még ma sem sikerült leültetni a Biblia mellé, a kártya és a mulatás azonban annál jobban érdeklődte őket. Ezzel szemben a vasárnapi iskola megindulása általában jó véleménnyel találkozott. Olyan szülők, akik magukról szegénylenék bevalani, hogy bibliát olvasnak, semmi kifogásolhatóval nem találhatnak abban, ha a kis fiuk, vagy leányuk vizsgán, vagy vallásos estén felmondja az aranymondását. Ha sehogy sem sikerül a lelkésznek hívei szívéhez és gondolkodásához hozzáférközni, a vasárnapi iskola mindig nyitott ajtó.

A vasárnapi iskola nálunk a gyülekezet istentisztelet előtt van az első és harmadik rangozás között. Természetes, hogy a vasárnapi iskolából egyenesen az istentiszteletre jönnek a gyermekek és így megszokják a rendszeres templomba járást. A vasárnapi iskola jellemzővel eredményének tekintem, hogy a tanulmányelőmenetelben is javulás látszik azoknál, akik pontosan látogatói a vasárnapi iskolának.

Felekezeti iskolánk van és az egyik osztályban magam tanítom a hittant. Azok a gyermekek, akik nem járnak vasárnapi iskolába (hatalmi szóval senki sincs kényszerítve) fáradtsággal és nehéz munkával tanulják meg az előírt anyagot. A vasárnapi iskolások sokkal részletesebben és játszva sajátítják el például nemcsak az előírt és megkívánt bibliai történeteket, hanem azokon felül is jó egynéhányat. A vasárnapi iskola módszere, az egyszerű közvetlen beszél-

getés minden segédkönyv nélkül, csak a szentírás alapján, élénkebben foglalkoztatja a gyermekek gondolkodását minden nivós és tudós előadásnál.

L. F.

A szekták és az ellenük való küzdelem.

Írta: Dr. Nagy Lajos.

(Folytatás.)

II. Történelmi rész.

Ha a multat és jelent összevetjük, akkor úgy találjuk, hogy a keresztyénség szektáinak a száma többezerre rúg. Épen ezért felmentve érezzük magunkat az alól a feladat alól, hogy az összes keresztyén szektákat elősoroljuk. Hiszen ez a munka köteteket venne igénybe. Itten ezért keletkezésük sorrendjében csupán azokról a szektákról emlékezünk meg, amelyek a mi közelünkben is éreztetik hatásukat.

1. Baptisták.

A baptisták szektája a XVII. század elején keletkezett Angliában, ahonnan csakhamar eljutott Észak-Amerikába is. A kontinensen először Németországban vetették meg lábukat, ahol első gyülekezetük 1844-ben alakult Hamburg városában. 1844-ben három magyar fiú került Hamburgba, akik ott megismerkedtek a baptisták tanáival s miután két év múlva visszatértek hazájukba, ott is terjeszteni kezdték a baptizmust. Működésüknek azonban csak kevés eredménye lett. A baptizmus a régi Magyarország területén csak 1873-tól kezdett rohamosan terjedni, mikor is a brit és külföldi biblia társulat Mayer Henrikben voltaképpen egy baptista prédikátort bizott meg kiadványainak terjesztésével. Igaz ugyan, hogy a brit és külföldi bibliatársulat Mayer Henriket épen baptista üzelmei miatt nemsokára elbocsátotta állásából, Mayer Henrik azonban mint az általa alapított baptista gyülekezet prédikátora, ekkor már a brit és külföldi bibliatársulat megbízása nélkül is Budapesten maradt, ahol 1886-ban az első baptista templomot is felavatták. Innen szétáradva a baptisták csakhamar behálózták az egész országot. Köztünk való terjeszkedésüket azonban ma már nem a budapesti, hanem Prága közvetítésével az amerikai központ irányítja.

A baptisták nem tévesztendőek össze az anabaptistákkal, akiknek a szektája a XVI. század elején, tehát egy egész századdal a baptisták előtt, egyszerre tűnt fel Svájcban, Hollandiában és Németországban. Ezek nevüket (anabaptisták — újrakeresztelők) onnan vették, hogy szektájuk tagjait újból megkeresztelték. Maguk között vagyongözösséget állítottak fel, s a hegyi beszéd alapján megakarták valósítani Krisztus földi birodalmát. Svájcban a Zvingli energikus fellépése kiűzte őket. 1533-ban Hollandia is kitiltotta szektájukat. Legnagyobb hatalomra Németország Münster nevű városában tettek szert, ahol hatalmukba kerítették az egész várost, behozták a vagyongözösséget és a többnejűséget. Két évig tartó uralmuk 1535 végén

szűnt meg, amikor a birodalmi seregek a várost elfoglalták, az anabaptisták vezetőit lefejezték, s az anabaptizmust az egész országban megsemmisítették. A Svájcban, Németországból kiűldözött anabaptisták közül többen menekültek Magyarországra is, de itt jelentősebb szerephez nem jutottak, s később felszívódtak vagy a katolikus vagy a protestáns egyházakba. A hollandiai anabaptistákat 1539-től kezdve újra szervezte Menno Simon, akinek követői (menoniták), mint bevett keresztyén felekezet Hollandiában ma is jelentős szerepet töltenek be, különösen a bel és kül-misszió terén.

A baptisták szektája amely, amint már mondtuk, az anabaptistáktól teljesen függetlenül állott elő, maga is több árnyalatra oszlik, ezek azonban mindannyiban megegyeznek abban, hogy 1. a keresztséget nem vízzel való leöntéssel, hanem víz alá, lehetőleg folyó víz alá való merítéssel hajtják végre, 2. hogy nem a gyermekeket, hanem a felnőtteket keresztelik meg.

Ami a keresztségnek a formáját illeti kétségtelen, hogy a baptisták a víz alá merítést az új testamentumból vették, mert a „Baptidzó” szó eredetileg tényleg víz alá merítést jelentett és az is bizonyos, hogy Keresztelő János is így keresztelt. Másfelől azonban tagadhatatlan, hogy a „Baptidzó”-szót az újtestamentumi időben már nem csak vízbe merítésre, hanem kézmosásra és a vízzel való leöntés, illetőleg meghintés kifejezésre is használták. (Márk 7:2—5, Luk. 11:38, Zsid. 9:19—21, 10:23. Jel. 19:13.) És az is valószínű, hogy amikor az első pünkösdi alkalmával a háromezer ember megkeresztelkedett, az apostolok ezeket sem víz alá merítéssel, hanem csak vízzel való meghintéssel keresztelték meg, mert hiszen ilyen nagy tömegnek víz alá merítésére Jeruzsálemben alkalom sem volt. Nincsen tehát semmi különösebb ok arra, hogy a keresztséget ne leöntéssel, hanem víz alá merítéssel hajtjuk végre. Különben is a baptisták akkor, amidőn a keresztség végrehajtásánál a víz alá merítéshez ragaszkodnak, a formát összevetézzük a lényeggel. A keresztség lényege pedig abban áll, hogy az nem adja, hanem csak jelképezi az újjászületést. Ha tehát a keresztség csak symbolum, akkor annak a végrehajtásához teljesen elegendő a vízzel való meghintés vagy leöntés is.

(Folyt. köv.)

Műsoros est Pozsonyban. „A pozsonyi ref. egyház kebelében működő Fiala Reformátusok Mozgalma február 21-én, vasárnap délután 4 órakor a gyülekezeti teremben irodalmi ünnepélyt rendezett Merényi Gyula emlékére a következő műsorral: Megnyitó beszéd; Szavaltok Merényi Gyula verseiből; Előadás Merényi Gyula életéről és költészetéről; Szavalt; Hegedűjáték harmóniumkisérettel; Ady Endre: „Elűzött a földem” c. verse az ifjúsági szavalókórus előadásában; Zárszó.

PROBLÉMÁINK

Exhumálás.

A fizikai életben megtörténik néha rendszerint: tetsz-halál, vagy nem természetes, azaz „gyanus” halál esetében, hogy — a hozzátartozók kívánságára, vagy hatóság rendeletére — egy-egy sirt fel kell bontani s a halottat exhumálják. Ha talán nem is tudják életre kelteni a tetsz-halottat, de a gyanus körülmények között: meg lehet állapítani a halál okát.

A szellemi életben is vannak hasonló esetek és körülmények. Vannak tetsz-halottak és vannak exhumálások is. Eltemetünk egy-egy gondolatot, eszmét idő előtt...

Hivatalos lapunkban nagyon sok gondolat látott már napvilágot, melyekről azt hittük, hogy nőni fognak, elindulnak a megvalósulás felé, — azonban éppen az ellenkezője történt: a bölcsöböl érthetetlen módon koporsó, temető lett. Nagyon sok jobb sorsra érdemes javaslat, probléma, stb. el lett temetve. Itt ugyan az ügyesség nem adja ki a parancsot, legfeljebb a körülmények alakulása végzi el a lelki exhumálást.

A hivatalos lap mult évi XII. 19. számában megjelent: K. G.: „Egymás terhét hordozzátok” c. cikkének egy mondata pl. önkénytelenül is exhumálja az 1935. III. 2. sz.-ban közzétett: „Közteherviselés” c. írásomat. Ez a mondat pedig a következő: „*Es ha már itt tartunk, huzzuk ki fejünket a homokból és lássuk meg, hogy az életben körülöttünk minden téren a jövedelem mértéke szabja meg a teherviselés nagyságát, csupán a mi egyházi életünkben nem tud ez az elv uralomra jutni.*”

Ennek a mondatnak az igazságát fölösleges bővebben indokolni. S ennek a tételnek nem csak a tisztviselőkre, hanem az egyházakra vonatkozólag is teljesen igaza van. Szinte érthetetlen, hogy szót kell emelni, sőt: harcolni kell érte, s nem önként, magától értetődően érvényesül ez az elv minden téren egyaránt. Mintha tényleg homokba dugtuk volna a fejünket...

Nem tudok nagyobb igazságtalanságot elképzelni, mint: mindenféle adót, járulékot csupán lélekre kivetni. Bizonyára mindnyájan tiltakoznánk ellene, ha pl. az állami adó minden állampolgárra egyformán volna kivetve, — tekintet nélkül a vagyoni helyzetre, kereseti lehetőségére, stb.

Végül, ha „kihuznánk fejünket a homokból”: megértenénk és belátnánk azt is, hogy egyházak fizetési mulasztásaiért az egyházi vezetőség nem tehető felelőssé általánosságban. — Az egyházi hatóságok rendeleteinek legutolsó végrehajtási szerve: a lelkész, vagy: lelkipásztor, aki a néppel érintkezik, mert közte, vele együtt él. A lelkésznek pedig, amint a neve is mutatja, elsősorban *lelki dolgokkal*, problémákkal kell foglalkozni, már csak azért is, mert erre készült s elsősorban erre tett esküt.

A lelkipásztor pedig gyűlöletessé lehet a

nép között, a hivei előtt, ha: próféta — vagy apostol — utód akar lenni, — már pedig annak kellene lennie, — de: százszor inkább gyűlöletessé lesz, ha fölöslegesen anyagi kérdésekkel zaklatja hiveit (kivetés, behajtás, stb.), azaz, ha mindig végrehajtó és az egyháztalagok zsebében nyulka. — Ilyenekért történik a legtöbb ellenségeskedés, egyházból való kilépés, stb., amiktől az egyházi hatóságoknak meg kellene védeni, kimélni a helyi lelkészt, pl. olyanformán, hogy a közegyházi terheket maga az egyházi hatóság vetné ki és hajtaná be, természetesen: igazságosan. (M. Gy.)

HIREK

Id. Victor János

— Egy szál virág a drága sírra —

Kiégett újból itt lent egy szövétnek.
Sötétebbre rajzolódott az árnyék.
Ki bizó hittel a holnapra vár még,
Ajkán elcsuklóbb, könnyesebb az ének.

Csak régi fények emléke világol.
Kedves refrénje visszatérő multnak.
A rózsaszirmok sorba mind lehullnak.
Mindig messzebbre fut tőlünk a távol.

És ködbe vesznek vágy, munka, gond, álmok,
Segítő kéz, judásos, kapzsi, álnok,
Ha zörgetünk az égi szent kilincsen.

S míg megfordul a kulcs lassan a zárba,
Megreszket a szív, ha király, ha árva...
Jaj, hogy vár akkor minket ott az Isten?!

Bajka, 1937. febr. 15. Szabó S. Zsigmond
ref. lelkipásztor.

Lelkészebeiktatás Rozsnyón. Igen szép és lélekemelő ünnepség keretében folyt le február hó 14-ikén, a Szöke István elhalálása folytán árván maradt rozsnyói gyülekezetben, az egyhangú meghívással megválasztott új lelkésznek, *Vizváry Lászlónak*, rendes lelkészi állásba való beiktatása.

Az emberek, vallásfelekezeti különbség nélkül, zsúfolásig mögtöltötték a kedves és szép rozsnyói templomot. Jánosdeák Mátyásné orgona játéka mellett vonult be az új lelkipásztor a templomba, ahol gyülekezeti ének után Baraxa Lajos esperesi kiküldött, berzétei lelkész, az életben szerzett mély meglátásokat és bölcs tapasztalásokat tartalmazó szép, meleg hangú beszédet intézett az új lelkipásztorhoz. Rámutatott azokra a munkaterületekre, ahol a mai lelkipásztornak hűség-gel és önfeláldozással kell forgolódni Istenországnak e földön való terjedése érdekében. Majd a másik, egyházmegyei kiküldött társával, Jánosdeák Mátyással, jó reménységgel és bizakodással iktatta be az új lelkészt állásába.

Ezután a beiktatott lelkipásztor tartotta meg Józsué könyve I. rész 7—9. versei alapján beköszönő beszédét. A gyülekezet meghatódtott figyelemmel hallgatta a bizonyosságtevő szavakat és sok szemben megcsillant a könny, midőn a

meghalt Mózes és az utána következő Józsué történetében, szeretett elhunyt princípálisa és a saját történetét rajzolja meg. Látja azokat a nehézségeket, melyeket el kell végezni, hogy mint hű szolga tovább vezethesse népét az elhalt Mózes által vezetett helyes úton. Bátran vállalja a vezerséget, mert tudja, hogyha a törvényt betartja, melyet Isten tüzött eléje s amelyre nagy, nemes elődje is tanította, vele lesz az Úr mindenben, megsegíti és megáldja. Az kíván maradni továbbra is akinek a gyülekezet háromévi segédlelkész szolgálatát alapján megismerte és megszerette: Isten hűséges szolgája. Ehhez kéri az Istennek a kegyelmét és munkájához a gyülekezet támogatását.

Istentisztelet után a gyülekezet presbitériumának, a helybeli evangélikus egyház, zsidó hitközség, valamint különféle egyesületeknek szép számú küldöttsége kereste fel és üdvözölte az új lelkészt. Az ifjú lelképásztornak az üdvözlésekre adott találó válaszai s egy alkalmi ének elnéklése után ért véget ez a kedves és szép emlékeket hagyó ünnepség.

Isten gazdag áldását kívánjuk az ifjú Timotheusra és gyülekezetére, kívánjuk, hogy méltó, hűséges őrálló-utódja legyen nagy elődjének a gömői református egyházmegye végvárában, a rozsnói gyülekezetben. B. A.

A jó „Victor bácsi” emlékezete. Ha valaki figyelemmel átolvassa a református egyházi lapok különböző országokban megjelenő nagy tömegét, feltűnik neki, hogy nincsen egyetlen egyházi újság se, amelyik valamilyen formában meg ne emlékezne kegyeletes szavakkal a Victor bácsi haláláról, aki életében olyan hűséges propagálója volt a vasárnapi iskoláknak. A Református Elet elmondja róla, hogy annyira lelkiismeretes volt, hogyha villamoson utazott és a nagy tolongás miatt nem jutott el hozzá a kalauz és nem tudott jegyet váltani, hónap végén az elmulasztott jegyek árát beküldötte a villamos társaságnak. Ha konferenciákról társaslapot kapott 30—40 aláírással, addig nem nyugodott, amíg hosszú utánjárással meg nem tudta az aláírók címét és mindeniknek külön lapon megköszönte a reá gondoló s róla megemlékező figyelmet. Kedves vas. iskolai lapját, a nálunk is jól ismert Fecskét először, hogy olcsóbb legyen Pécsen nyomatta. Mikor már Pesten is előállíthatta volna ugyanannyiért mert a munkával meg volt elégedve, nem tartotta méltányosnak nyomdát cserélni, inkább ő maga utazott le éjjel Pécsre és a pályaudvaron a kihozott szöveget korrigálta és a reggeli vonattal jött haza. Ennyire lelkiismeretes és pontos volt. A Krisztusnak adta oda a szívét!

Nyelvvizsgázók figyelmébe. A Szlovák Matica Turócszentmártonon a szerkesztőségünkhöz küldött értesítés szerint július hóban nyelvkurzust rendez. A nyelvvizsgára készülők a kurzuson való részvétel feltételeit megtudhatják a Matica igazgatóságától.

A nyitrai missziói egyház ünnepe.

Csendes, de bensőséges kettős ünnepe volt febr. 15-én a nyitrai missziói egyháznak. Ekkor volt ugyanis imaháza felavatásának s egyben jelenlegi lelképásztora: *Sedivy László* működésének 40 éves évfordulója. Ez alkalomból az ünnepelt lelképásztor a Jel. könyve XXI. rész 3. verse alapján tartott alkalmi beszédet. Az istentisztelet után a tanácssteremben összegyűlt hívek jelenlétében Dr. Fekets Imre presbiter üdvözölte a jubiláló lelkészt s mondott köszönetet a gyülekezet nevében áldozatos szolgálataiért. Az ünnepelt lelkész meghatott szavakkal köszönte meg a hívei ragaszkodásáról bizonyosságot tévő meleg szavakat.

Elhalálozás. *Fekets László* a dunamocsi ref. gyülekezet ny. kántortanítója 69. éves korában rövid, de súlyos szenvedés után elhalálozott, temetése febr. 18-án ment végbe Dunamocson nagy részvét mellett. Koporsója mellett Csiba Imre a helyi gyülekezet lelképásztora, egyházkerületi tanácsbíró s Mokos Kálmán madari lelkész, egyházmegyei tanácsbíró hirdették a vigasztalás ígét. A református tanítóság nevében Nemcsik Béla hetényi ig. tanító búcsuzott a hűséges kartárstól.

Nyugtázás. B. e. *Szöke István* árváinak neveltetésére előbbi nyugtázásunk óta a következő adományok érkeztek be a tiszáninneni egyházkerület püspöki hivatalához: Nagy Nándor egyházmegyei gondnok 100 Kč, Balogh Sándor lelkész 100 Kč, Farkas József tanító 100 Kč, Erdélyi Zoltán lelkész 100 Kč. Összesen befolyt: 1350 Kč. Az adományok a Dunabek nagykaposi fiókjában vannak betétkönyvön elhelyezve.

Egy különös ember jubileuma. A múlt év végén Angliának egy nagyon különös embere: a 76 éves Gipsy Smith ünnepelte misszionáriusi pályafutásának gyémánt jubileumát. Maga az angol király, a canterbury érsek, az angol miniszterek is felkeresték ez alkalommal szerencsekívánataikkal a bátor igehirdetőt. Hatvan esztendeje járja már a világot, Amerikában, Ausztráliában, Angol Indiában és a délafrikai farmok vidékén hirdette az evangéliumot az egész földkerekségen elterjedt és elhagyott nép: a cigányok között.

Isten Igéjét a vakoknak! Budapestén Vakok Világossága Társaság alakult, amelynek célja, a vakoknak Isten Igéje által való pasztoralása, főként a vakok írásával készítenő bibliák és más vallásos, evangéliumi szellemű írások kiadása és a vakok közt való terjesztése. A társaság elnöke: B. Papp István ny. theol. tanár, tiszteletbeli elnöke: Dr. Ravasz László püspök, tiszteletbeli alelnöke: Szabó Imre esperes. Ennek a társaságnak a megalakulása a magyarországi evangélikációs mozgalom kiszélesedését mutatja, akik tudatára ébredtek magasztos hivatásuknak és az életnek e szánalomra méltó szerencsétlenjeit oda akarják vezetni a világ Világosságához, hogy Nála lelki szemek megnyiljanak és meglássák Istennek reájuk kiterjedő gondviselő szeretetét.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 10. szám.
Ára: 1/2 évre 70 Ké, 1/2 év 35 Ké.
Hirdetések díjszabása szerint.
Megjelenik minden szombaton.
Szátküldési hely: Komárno—Komárom.

FŐSZERKESZTŐ:
DR. MAGDA SÁNDOR
FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS
Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR

Szombat, 1937 március 6.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ref. Leikési Hiv. Hefén
(Hefény), okr. Stará-Ďala.
Ide küldendő minden közlemény.

A falu és az értelmiség.

Akik falun élnek az életüket és ott lelki-gondozói, vagy kulturális munkájuk révén a falusi népünkkel közelebbi kapcsolatban és szellemi érintkezésben vannak, sokszor észreveszik, hogy bizonyos ellentét, feszültség, sok helyen áthidalhatatlan szakadék van a falusi intelligencia és a falusi népünk között. Ahol ez fokozottabb mértékben meg van, ahol az ellentét ki van élezve, ott bizony a lelkigondozói és kulturális munka előhaladásának útja rettenetesen meg van nehezítve. Hogy a falusi népünk részéről tapasztalható bizalmatlanságnak és ellenszenvnek mi az oka, itt e helyen nem keressük. Bizonyos, hogy kialakulása nem máról-holnapra történt, sok minden tényező közre játszott annak kialakulásában és létrejöttében.

Református egyházunk lelkigondozói munkájában nagy akadály ez és annak elhárítása érdekében mindent meg kell tennünk. Természetes, hogy ez nem meg máról-holnapra. Lassú, szivós, tervszerű munka eredménye hozhat változást e téren. A legbiztosabb eszköz a lelkipásztor hűséges munkája, amely kiterjed a gyülekezet minden életkorú tagjaira. A szülők szívét semmivel se lehet úgy megnyerni, mint a gyermekeiken keresztül. A gyermekei iránt megmutatott szeretetet a szülő úgy tekinti, mintha az a szeretet és gondosság ő reá irányult volna. Ezért kell beépíteni gyülekezeteink életébe a vasárnapi iskolai munkát. Az itt végzett hűséges munkán át a kis gyermek megérzi, hogy őt szereti a lelkipásztora és a javát akarja. Lehetetlen, hogy ennek a lelkiismeretesen végzett munkának esztendőnk mulva eredménye ne legyen.

Ezért életérdeke egyházunknak az ifjúsági és leánykörtől való munka. A jövő gyülekezetét neveli, teremti meg magának az a lelkipásztor, aki nem megy el közönyösen gyülekezete ifjú tagjai mellett. Aki nem sajnálja az időt, a sok türelmet, imádságot és kitartást igénylő ifjúsági munkához, az tapasztalja, hogy az ifjúsági bibliakörökön el-tűnik a távolság a lelkipásztor és az ifjúsági kör tagjai között, mikor együtt borulnak le imádságban Isten trónusa előtt. Hogyha a fiatal fiú és leány megtanulja becsülni a lelkipásztorát az érte végzett munkájáért, lehetetlen, hogy felnőtt korában ellenszenvvel és gyűlölettel beszéljen ar-

ról, akitől annyi lelki áldást és irányítást kapott.

A felnőttek közt bibliakörtől való munka alkalmas arra, hogy ott a legszemélyesebb lelki kérdéseket megbeszéljék a résztvevők, így láthatatlanul szálak szövődnek a lelkipásztor és híveinek egy része között.

Bizonyos, hogy a leglelküismeretesebben végzett munka után is lesznek minden gyülekezetben, akik a lelkipásztor ténykedéseit rossz indulattal ítélik meg, de ezekkel szemben ott lesznek a lelkipásztor munkáját értékelők és becsülők csoportja, akik a személye köré csoportosulnak és az egészséges gyülekezeti közszellemet képviselik.

Amilyen mértékben kimélyül a lelkipásztor személyes lelkigondozói munkája, olyan mértékben tűnik el az ellentét, a szakadék, a bizalmatlanság és jön közel egymáshoz a gyülekezet és a falusi intelligenciához tartozó lelkipásztor.

Az utóbbi időben a legkülönbözőbb lapokban olyan gyakran olvasunk cikkeket, amelyek a falu kérdésével foglalkoznak, adják a falu gazdasági, szellemi, lelki rajzát és igyekeznek tervekkel előállani, amelyek biztosítanak a falu jövőjét. Ma minden gondolkodó ember érzi és tudja, hogy népünk jövője egy a falu jövőjével, mert református híveink nagy többségükben falun élnek. A falu megmentésének pedig csak egyetlen biztos útja és eszköze van: ha a falu lelkét tesztjük mássá. A gazdasági és kulturális megsegítés szintén fontos, de a lelki tényezők mellett csak másdrangú szerep jut nekik. Nemcsak jobb gazdasági helyzetre és magasabb kultúrára van szüksége a falusi református népünknek, hanem elsősorban mélyebb lelki életre, magasabb erkölcsi felfogásra, tisztultabb életszemléletre. Az Evangélium erőit kell belevinnie az életébe, hogy ennek követségében a gazdasági és kulturális fellendülése is mélyebb és komolyabb lehessen. Református falusi népünk jövőjét tehát a lelki életének a milyensége határozza meg.

Ezért kell tehát minden lelkipásztorunknak, aki szíven viseli református falusi népünk jövőjét, az egyházas irányú, határozottan református belmisszió munkáit beépíteni a gyülekezete életébe. Ha valamikor, úgy most kell a ref. lelkipásztornak nélkülözhetetlenné tennie magát a gyülekezetében és mikor lelki hatásokat közvetít és áldozatos, bizonyágtévő életével átalakítja

a gyülekezete életét, olyan munkát végzett, amit rajta kívül senki más nem tud elvégezni az értelmiségi pályán lévők közül. Így találja meg azután a ref. lelkipásztor önmagát, a maga igazi hivatását, így jut egymáshoz közel: a lelkipásztor és a gyülekezete.

Zsemlye Lajos.

Jézus a történelemben.

A történelem hivatása, hogy elmúlt események felett, elköltözött nagyságok felett ítéletet, — felmentő, vagy marasztaló ítéletet mondjon s eseményeket és életüket tanulságul állítson a jelen elé s tanulságok birtokában közvetve és önzetlenül irányítsa a jövőt. Hogy ezt megtehesse, a történelem munkásainak adatokra van szüksége s ez adatokat egymásra vonatkozásukban s a bennük rejlő mély jelentőségükben összefoglalja, a történetet újra konstruálja, — a holt adatokba életet és lelket visz, hogy élöként álljon az. Természetesen nem elég maga a puszta adatismeret, de nem elég az író lelkisége sem, mely adatokból talán függetlenül magát igyekszik adni. A kettőnek együtt, egymást kiegészítve s egymást ellenőrizve kell alakítani a rekonstrukciót.

Hogy mennyire nem elég magában egy puszta adat, annak illusztrálására szolgáljon e tény:

1926. január 11.-én dr. Antal Géza, akkor Hollandiában lévén, levélbeli kéréssel fordult II. Vilmoshoz, a német birodalom Doornban, Hollandiában élő excsászárához. Levelében azt kérte az excsászártól, hogy fogadja őt és Horánszky Lajost egy rövid kihallgatáson, hogy Horánszky „Tisza István élete és kora” című készülő művében előadhassa azt is, hogy az excsászár milyen benyomásokat szerzett Tisza Istvánról, a vele való találkozások alkalmával. Az excsászár h. udvari marsallja, bizonyos Kleist nevű sz. k. ezredes január 14.-én válaszolt Antal Gézának, amelyben közölte vele, hogy az excsászár nem helyeselné, hogy Horánszky olyan fáradságos utat tegyen Hollandiába, mert az excsászár csak nagyon ritkán találkozott Tiszával s egyáltalában nincs abban a helyzetben, hogy valami különöset tudna mondani erről a férfiúról!

Ha a történelem pusztán ennek az adatnak a birtokában akarna emlékezni Tisza Istvánról, — nyilvánvaló, hogy teljesen téves eredményekre jutna.

De nem kevésbé ejtethet tévedésbe, ha valaki mitsem törődve az adatokkal, illetve azokat kénye-kedve szerint rostálgatva akarná csak felhasználni s ezek nem kellő felhasználásával a maga lelkiségén keresztül akarná informálni olvasóit a történeusről. Utalunk pl. Anatole France-nak Poncius Pilátus c. elbeszélésére, mint kirívó példára.

Poncius Pilátus Baieban találkozik — 30 évvel Krisztus keresztfeszítése és feltámadása után — barátjával, Lamiával. Beszélgetésüknek, mely a zsidók körül forgott, csak néhány végső

mondatát idézem. Lamia Magdalénáról beszél: „Néhány hónapra azután, hogy nyomát vesztetem”, — mondja — „véletlenül megtudtam, hogy egy kis csapat férfi és asszony közé állott, akik mind egy fiatal galileai bűbájossal jártak. Jézus volt a neve, názárethi volt s már nem is tudom miért, keresztre feszítették. Emlékezel erre emberre Poncius? — Poncius Pilátus összeráncolta szemöldökét s olyan ember módjára, akinek keres valamit emlékezetében, végigsimította homlokát. Azután rövid hallgatás után így szólott Jézus, názárethi Jézus? Nem emlékszem rá!”

Teljesen nyilvánvaló, hogy France nem adatokra támaszkodik, helyesebben: nem is támaszkodik az adatokkal, hanem a maga lelkiségével viszi bele ezekbe a szavakba! De vajjon lehet-e véleménye ítélet?

Feladatom az, hogy Jézusnak a történelemben való szerepéről mondjak ítéletet. Nem akarok egyik hibába sem esni. Az adatokat amik nyilvánvalók, nem válogatom ösztönszerűen — s lelkiségemet igyekszem ez adatokkal harmonizálni.

De mielőtt még ezt tenném, úgy érzem, hogy némi magyarázattal tartozom arra nézve, hogy miért épen ezt a két példát hoztam fel. Nos, azért, mert Krisztus történelemben való szerepét igen sokszor mutatja azt a képet, amit Vilmos excsászár mondott Tisza Istvánról, vagy nem tud róla lényegeset mondani. És igen sokszor a másik képet! Anatole France szavai önmagukban de hányszor visszhangzottak s visszhangoznak a népek és emberek ajkán, ha Krisztusról van szó: nem emlékeznek rá!

Pedig Krisztus immár 2000 éve járja a világ országútját. És lába nyomán kultúra fakad lelkéből szeretet áradt, simogató keze könnyeket törölt s szava lelkeket nyugtatott meg. És munkájának ma sincsen vége. Nincs vége azért, mert történelemben való szerepe igen sokszor a befogadtatás és az utánjárás között váltakozik. Ámde lényének csodálatos ereje még akkor is mikor az utonjárás volt szerepe letagadhatatlan hatással volt a világra.

Csodálatos ez az út. Hiszen már maga a gondolat is: Krisztus a történelem országútján olyan beállítású, ami emberfeletti elképzelés. Utirajzokat földönjáró emberek szoktak írni földönjáró emberekről, akik részben haladnak előre. De időben is haladó utazás s pedig 2000 esztendő távolságain át! — nem emberi teljesítmény. S ez az út nem is személyes teljesítmény. Maga olyan értelemben nem, hogy a korokon át haladóban nem mindig nyilvánvaló Krisztus arca, hanem helyette számos emberi arc tűnik fel előttünk. Igen. Krisztus történelmen át haladó utját emberek járják. Nemcsak a kicsinyeket felkaroló, a betegeket meglátogató ember viseli Krisztus arcát, de az élet minden viszonylatában minden jó munka végzőjén ott ragyog fel ez az arc. Nagy keresztyén személyiségek éppen azért nagyok, keresztyének és személyiségek, mert nagy nagyságot, a keresztyénséget s a személyiséget

beszél magától Krisztustól nyerik s bennük Krisztus
vesztet munkálkodott és munkálkodik.

n, hogy Igen, ott ragyog ez az arc a pünkösdi
ott, akik prédikációját tartó Péteren, az első állomáson
. Jézus Krisztus történelembe vezető útján. S ott jár
tudon Pál apostollal Antiochiában, Efezusban, Athén-
erre a ten és Rómában, — ott Jánossal a Pathmos
szerán zigetén, — hogy egyre nagyobb és szélesebb
ra, ak területen és nagyobb idői távlaton ragyogjon
tereszül: Augustinus, Assisi Ferenc, Savonarola,
szólott Luther, Kálvin munkáján át uj korok és uj vi-
rá!" ágok idejére és területére.

Es nemcsak apostoli utakban, kegyes ira-
okban és lelkes prédikációkban járta a maga
tját, de — mindezek nyomán a birodalom
Krisztus követőjévé vált s a keresztyének úgy
szerették egymást, hogy kívánatos példakká
váltak mindenek számára, — nők helyzetét meg-
változtatták, az erkölcsöket megszilárdították, a
tudományt magasra emelték, államformát alakít-
ottak s mindezekben belül az imitatio Christi
állapotába juttattak el embereket. — Akkor,
mikor az utonjáró befogadásra talált!

De sokszor üzték őt vissza a történelem
országútjára, nagyon sokszor nem hallgatták
meg az ajtó előtt álló zörgetését — s ilyenkor
nagylak tüze lobban, vadállatok fogai csikorog-
nak, templomok dültek romba s a szeretet he-
lyét elfoglalta a gyűlölet, az erkölcs helyét a
durvaság, a szelidség helyét a kegyetlenség!
Róma cirkuszi lármája a katakombákba üldözte
Őt, Diokletian legiói elől a pusztába menekült.
Sokszor sirt városok romja felett, hol a vandál
pogányság üszköt vetett kulturájára s — üldö-
zötten vándorolt lázadó kínai boxerek s ember-
vő pogányok dühe elől. De még ilyenkor is —
áldás fakadt az átokból is. Róma birodalma
éppen a nagy üldözések nyomán tudta csak be-
fogadni Őt s a népvándorlás pusztításainak kellett
előbb jönni, hogy Ázsiából Európába szakadt
pogány nomádok megismerjék nevét s letelepül-
jenek, városokat építsenek, országokat alkossa-
nak és kulturát teremtsenek!

S volt úgy is, hogy befogadták ugyan Őt,
de szavait felreértették, az általa kínált kulturát
tévesen alakították, a szeretet parancsát egyéni-
leg fogták fel. Amikor aztán, szinte menekültek
Előle, kolostorok sötét celláiba, keresztes had-
járatok önmaga elől futó üdvkeresésébe. Vagy
elnémították a fel-feltörő számonkérés hangját
tömjénfüstbe burkolt, vagy ragyogó pompájú
diszletükben. Amikor Ő megint csak utonjáró
maradt, mert a neki így kínált otthon, nem lett
otthonává! De ez sem volt hiábavaló. A szer-
zetesi élet menekülő töprengéséből Luther szava
csendült. A keresztes hadjáratok üdvkereső ki-
láradása, mely a keresztyén erkölcs túlzott ér-
telmezésében a nőt megközelíthetetlen piedesz-
tálra helyezte, — meghozta lassan a fegyver-
telen hősiesség korszakát s a családanya tisztas
helyzetét! A jászolban születetthez nem méltó
lényes parádék visszahatásaként megjött a fehér
alú templomok békés csendben s a lélekben

és igazságban való Isten-imádás tisztasága.

Bármilyen szempontból vesszük is, attól
kezdve, hogy elindult útján, minden vonatko-
zásban kitörülhetetlen nyomokat hagyott és hagy
s gyökerestül megváltoztatja a világ képét s az
emberiség lelkét. (Folyt. köv.) Dr. Tóth Endre.

EGYHÁZI ÉLET

Végrehajtási utasítás-tervezet

a szlovenszkói tiszáninneri egyházkerület 1932.
évi közgyűlésének 88. sz. jegyzőkönyvi pontjával
elfogadott és az egész egyházkerület területére
kötelezőnek kimondott egyházi fegyelmi szabályrendelethez.

A)

Fegyelmi esetek.

1. a) Fegyelmi vétséget követ el az a ref. egy-
háztag, aki vegyes házasságkötése előtt, vagy
után nembeli születendő gyermekeit más vallás-
felekezet javára igéri, vagy oda adja és nem ref.
egyháza hitelvei szerint nevelteti.

b) Épenilyen hithűségbe ütköző cselekményt
követnek el azok a ref. szülők is, akik szülői
hatalmuknál fogva kiskorú gyermeküknek fenti
feltételű vegyes házasságkötését meg nem aka-
dályozzák, illetve gyermekeik ilyen házasságköté-
téséhez szülei beleegyezésüket adják.

c) Fegyelmi vétséget követ el az a ref. egy-
háztag, aki egyházunk hátrányával járó vegyes
házasságkötés létrejöttén közreműködik, ilyen
házasság megkötésénél akár a polgári anyakönyvi
hivatalban, akár a nem ref. templomban cselek-
vőleg résztvesz és az azzal járó lakodalmi ven-
dégtségben jelen van.

2. Fegyelmi vétséget követ el, aki gyerme-
két kényszerítő szükség nélkül nem ref. jellegű
iskolában, vagy internátusban nevelteti.

3. Aki ref. egyházunk hitelveivel ellenkező,
vagy vallás- és Istenellenes felfogásnak ad he-
lyet nézeteiben, cselekedeteiben, ilyen felfogást
vallók gyűlésein, felvonulásain részt vesz, szek-
ták összejöveteleire eljár, az azok által kiadott
iratokat terjeszti. Ide tartozik a sírok kivilágítása,
búcsúhelyek felkeresése stb. is.

4. Aki az Isten szentséges nevét hiába fel-
veszi, káromolja, fajtalan beszédeket hallat.

5. Aki a vasárnap szentségét megrontja, aki
az Istenháza látogatását következetesen nem gya-
korolja, kivéve tartós betegséget, gyengeséget.

6. Aki egyházi szertartásainkat, hitelvein-
ket szóban, vagy írásban kigúnyolja.

7. Aki házasságtörés, paráznaság bűnét kö-
veti el (gyermektartási per, törvénytelen gyermek
születése esetében.)

8. Aki vadházasságban él.

9. Aki keresztelési, esketési, temetési szer-
tartásainkat igénybe nem veszi.

10. Aki gyermeke konfirmációjáról nem gon-
doskodik.

11. Aki lopás, csalás, sikkasztás vádja miatt
jogerős birói ítélet hatálya alatt áll.

12. Akiról az V.-ik parancsolat megszegése

nyilvánosan, vagy konkrét panasz ellenében kétségkívül megállapítottat.

13. Aki házastársával botrányos életet él, vagy családtagjaival viszálykodik.

14. Aki az iszákosságot, korhelykedést rendszeresen gyakorolja.

15. Aki egyházi hatósága irányában engedtlenséget tiszteletlenséget tanúsít.

16. Aki az egyházi tisztviselőket, presbiterket, alkalmazottakat az egyház lelki-erkölcsi-anyagi ügyeiben magatartásával, eljárásával megteveszti, félrevezeti.

17. Aki az előbbi pontban említetteket szóban, vagy írásban rágalmazza, gyalázza, nekik anyagi, vagy erkölcsi kárt okoz.

18. Aki egyházi tisztviselők hivatali méltóságát korteskedés útján lealacsonyítja, színi-nyilvánosságban aktíve, vagy passzíve részt vesz.

19. Aki az egyházi tisztviselőket, presbiterket, alkalmazottakat hivatalos eljárásukért terrorizálja, megfenyegeti, azok élete, testi épsége ellen merényletet, büntetést követ el.

20. Aki az egyház egységének, rendjének, békéjének megbontására, felforgatására tör és cselekszik.

21. Aki egyházi intézményeink, különösen felekezeti iskoláink elidegenítésére izgat, abban közreműködik, az egyház vagyonának orvul való eltulajdonításában, vagy elbirtoklásában részt vesz.

22. Aki a vallásos és egyházi életet érintő bármely panaszra, vagy sérelme elintézése céljából nem az egyházi hatóságához fordul, hanem idegen fórumokat vesz igénybe. (I. Kor. 6.)

23. Aki az egyház által reáruházott hivatalos tisztséget alapos indok nélkül nem fogadja el.

Ha a felsorolt fegyelmi vétségek bármelyikét lelkész, énekvezér, presbiter, egyházi tisztviselő, vagy alkalmazott követi el, úgy vétsége egy fokkal szigorúbban bírálendő el.

Ha pedig a lelkész az 1—23. pontok alatt felsorolt fegyelmi vétségek esetében lanyhán, vagy hanyagul jár el, s nem hajtja végre szigorúan minden pontjában a szabályrendeletet, — valamint a presbiterek, ha a tudomásukra jutott fegyelmi esetekben nem sietnek a lelkész segítségére és azokat idejében nem jelentik, súlyos fegyelmi vétséget követnek el.

(Folyt. köv.)

A szekták és az ellenük való küzdelem.

Irta: Dr. Nagy Lajos.

(Folytatás.)

II. Történelmi rész.

A felnőtt keresztséget a baptisták Márk evangéliuma 16 részével igazolják: „Aki hiszen és megkeresztelkedik idvezül”. Az ezt megelőző versekből azonban nyilvánvaló, hogy a Jézus Krisztusnak ez a kijelentése a pogány világra vonatkozott, ahol a dolog természetéből kifolyólag csak azt lehetett megkeresztelni, aki már előzőleg befogadta az evangéliumot. A keresztyén világra már sokkal találobb és alkalmasabb a Máté evangéliuma 28. részének

a 19. verse: „A népeket mind tegyétek tanítványokká azzal, hogy megkeresztelitek őket az Atyának, a Fiúnak és Szentléleknek a nevére és tanítjátok őket, hogy megtartsák mindazokat, amelyeket én parancsoltam néktek”. Itt tehát már a tanítványvállétel nem az evangélium befogadásával, hanem a keresztség elvételével kezdődik. És bizonyos, hogy a Jézus Krisztusnak nem csak az lehet tanítványa, aki őt már öntudatosan követi, hanem az is, akit még csak most ajánlottak fel a Jézus Krisztus tanainak a befogadására, mint például az újszülött gyermek, aki a keresztség által leteljesítve és elkötelezve, hogy majd a Jézus Krisztusnak tanítványa és követője legyen. Különböző is az újtestamentum sehol se tiltja a gyermekek megkeresztelését, sőt nagyon valószínű, hogy amikor az apostolok egész „háza népeket”, családokat megkereszteltek, a felnőttekkel együtt megkeresztelték a gyermekeket is. De miért is ne keresztelték volna meg őket, mikor az Úr Jézus maga meghagyta nekik: „Engedjétek hozzám a kisdedeket, mert ilyeneké a mennyek országa” (Máté 10:14—16.)

Az egyházatyák is (Tertulián, Cyprián, Origénés, Augustinus) mind azt bizonyítják, hogy a gyermekkeresztség már az apostoli korban is általános szokásban volt. Eszerint tehát úgy a Szentírás, mint a történelem bizonyosság, szolgáltatnak arra nézve, hogy a keresztség sákramentumát bátran kiszolgáltathatjuk már az újszülött gyermekeknek is, amit annyival is inkább megtehetünk, mivel ezáltal a szülők reménye is szent bizonyosságot nyer a felől, hogy megkeresztelt gyermekük csakugyan a Jézus Krisztus tanítványa lesz.

2. Methodisták.

Legújabbban a szektáriánus agresszivitás mezejére léptek a methodisták is. Ezt a szektát a XVIII. század elején alapították Angliában a Wesley testvérek: János és Károly, akik közül különösen az első fejtett ki lánglelkű buzgóságot. Később hozzájuk csatlakozott Whittefield György is. Ők hárman az új tant elterjesztették nemcsak egész Angliában, hanem Északamerikában is. A methodisták nevüket onnan kapták, hogy a jámborságot módszeresen üzik, magukat úgy isteniszteleteiken, mint egész életmódjukban szigorúan megállapított rendhez tartják. Tan és szertartás tekintetében megegyeznek az anglikán egyházzal, csupán az éneklésre fektetnek nagyobb súlyt és a Szentlélek folytonos közreműködését hangoztatják, s ennek a közvetlen hatásától teszik függővé az egyes ember megtérését is. Isteniszteleteiken a kedély megrázására törekednek, amit nem egyszer odáig fokoznak, hogy a tömeg vad ordítózásban tör ki.

A methodisták ma már el vannak terjedve az egész világon és hovatovább mind erősebb propagandát fejtenek ki.

(Folyt. köv.)

KÜLFÖLD

A görögországi evangéliumi egyház.

Bizonyos vagyok afelől, hogy lapunk olvasói közül sokan nem hallottak még eddig a görögországi evangéliumi egyházzól, a protestantizmusnak erről a szerény hajtásáról. Magam is keveset tudtam róla, amíg a Presbiteri Világszövetség legutóbbi konferenciáján nem találkoztam P. G. Longinides, athéni lelkészrel és Moderattorral, aki a konferenciának egyik leghíresebb s legérdekesebb tagja volt. Poděbradyból Mlada Boleslavába utazva szorosán egymás mellé kerültünk az autóbuszban s akkor sokat beszéltem az egyházzól s annak nehéz küzdelmeiről. Összebarátkoztunk s aztán a konferencia ideje alatt állandóan kerestük az alkalmat az eszmecserére. Kedves, jóhumorú ember volt. Emlékszem Prágában együtt mentünk fel a lépcsőn a külügyminiszteri fogadásra s tréfásan mondtam neki, hogy most szegényt fog vallani a híres görög elokvencia, mert itt csak csehül lehet majd beszélni. Rám nézett s aztán jókedvűen mondta: mindenre azt fogom majd válaszolni a Miniszter úrnak, hogy „gyakujem”. Megnyugtattam, hogy több hiányában ezzel a szóval még legkönnyebben meguszhatja a cercle-t. Mikor Prágában elbúcsúztunk, megígértette velem, hogy meglátogatom Athénben. S most olvasom a The Presbyterian Register legutóbbi számában, hogy január 5-én hirtelen meghalt.

Utolsó ismertetése jelent meg tehát egyházzól az említett folyóirat f. évi februári számában. Ennek a nyomán adok rövid tájékoztatót lapunk olvasóinak a görögországi evangéliumi egyházzól.

Az egész ország területén 11 megszervezett gyülekezetük van jelenleg s körülbelül még kétszer annyi igehirdető-állomás, ahol csak alkalmilag tartanak istentiszteletek igehirdetéssel. A 4—5000 egyháztag 10 rendes lelkész, 3 laikus igehirdető és 3 női gyülekezeti munkás gondozása alatt áll. A gyülekezetek és igehirdető-állomások több munkaerőt igényelnének, mint amennyi rendelkezésre áll, tekintettel különösen arra a körülményre, hogy a legtöbb helyen egészen töretlen talajon kell dolgozni. Hiányzanak azonban az anyagi eszközök a gyülekezeti munkások díjazására. A 11 megszervezett gyülekezet közül csak 6 képes önerejéből fenntartani magát s van egy olyan gyülekezet (Khartoum), ahol egy laikus ev.-i munkás szolgál minden díjazás nélkül. A többi 4 szervezett gyülekezet s az igehirdetői-állomások fenntartása a Synodus pénztárát terheli, amely azonban gyakran üres s nem tudja fizetni a gyülekezeti munkásokat. Pl. a múlt év januárjától májusáig a fizetéseknek csupán 25—50 százalékát tudta folyósítani a Synodus pénztára. Az ország nehéz gazdasági helyzete nyomasztólag befolyásolja a gyülekezetek anyagi helyzetét is, de ez a körülmény nem akaszthatja meg az evangélium világosságának

terjedését s a hitélet erőteljesebb kibontakozását.

Az evangéliumi mozgalom sok helyt igen mély hatást gyakorolt az orthodox egyház tagjaira s az istentiszteleteket sokan látogatják közülök. Nemrég egy orthodox szerzetes vett részt Athénben istentiszteletükön s mikor meglátta a szószék megett a falon a niceai hitvallást, így kiáltott fel: „Miért nevezik ezeket eretnekeknek? Ezek nem eretnekek, hiszen ugyanazt hiszik, amit mi.” A píraeusi templom vasárnapról-vasárnpra megtelik orthodoxokkal, akik komolyan érdeklődnek az evangélium iránt. Alexandriában egy orthodox pap fia könnyelmű bűnös életet élt, majd áttért az evangéliumi hitre s új életet kezdett. Amikor ezért szemrehányást tettek a papnak, azt felelte: beszélhetnek, amit akarnak, az én fiam teljesen megváltozott s most józan, becsületes életet él. Bár minden könnyelmű fiatal ember követné példáját. Ugyanott egyik orthodox pap vasárnaponként azt a beszédet mondja el templomában, amelyet az ottani prot. lelkész készít el számára.

Görögországban sokkal több Biblia kél el évenként, mint bármely más Balkán államban; megjelenik 3 vallásos lap, illetve folyóirat s egy csomó vallásos tartalmu traktátus.

Folyik az evangéliumi munka Thráciában is a mohamedánok között s ujabban a zsidók közt is megindult a munka.

Az evangéliumi egyház terjeszkedése természetesen nem megy mindenütt simán, akadályok nélkül. Corfuban az üldöztetés jelenleg szünetel, de nyugat Thráciában, Sappaeban nemrég megtörtént, hogy amikor egy magánháznál istentiszteletre összegyűltek a hívek, a rendőrség rájuk tört s börtönbe hurcolták őket. Bár nem sokáig voltak fogva, az eljárás tovább folyik ellenük „proselitaság” vétsége miatt.

A messze távolból őszinte részvétellel fordulunk most görögországi hittestvéreink felé, akik Longinides athéni lelkészben nemcsak moderátorukat veszítették el, hanem az ottani evangéliumi mozgalom legagilisabb s hitben legerősebb munkását.

Dr. Magda Sándor.

A diakonissza kérdés. Németországban a kaiserswerthi diakonissza anyaházzal kapcsolatos intézetekben több mint huszonnolcezer diakonissza és négyezer segítő munkás van, akik a legkülömbözőbb munkamezőn teljesítenek szolgálatot. A 69 anyaház közül 29 végez külföldön is szeretet munkát. Mikor látjuk a mai hitetlen korunk önzését és halljuk a panaszt a nagy szeretetlenség miatt és látjuk a gyűlölködés romboló munkáját, adjunk halát Istennek, hogy a krisztusi szeretet is munkában van és végzi a maga áldásos alkotásait.

Finn és eszt lelkészek gyűlése Pesten. Magyarországon 1937 májusában finn, eszt, magyar lelkész gyűlés lesz, erre a gyűlésre az előkészületek már megindultak. Előreláthatólag 30—40 finn és eszt lelkész fog megjelenni két püspök vezetésével.

FIGYELŐ

Feltűnő jelenség.

Feltűnő jelenség és éppen ezért bármennyire szeretnénk is, nem haladhatunk el szó nélkül az mellett a tény mellett, hogy a magyarországi egyházi lapok mostanában olyan sokat írnak az egyházi bálók kérdéséről. Nekünk nagyon kellemetlen ezzel az igen kényes kérdéssel előhozakodni s a legjobban szeretnénk egyszerűen hallgatással mellőzni a problémával szemben való állásfoglalást. Hiszen nálunk még nem „probléma”. Nálunk magától értetődőnek tartjuk, ha a lapokban ilyen referátát olvasunk: a református ifjúsági egyesület nagyszerű műsoros estét rendezett, a termet a református egyház vezetőinek élén zsúfolásig megtöltötte a közönség. A műsort a hajnali órákig jóhangulatú tánc követte. A kitűnően sikerült estély rendezésében a segédlelkész és az egész ifjúság kivette a részét. Nálunk annyira benne van a köztudatban, hogy református egyház és a bál nem ellentétek, hogy ez ellen nem tanácsos felszólalni, természetesen nem is meri ezt senki sem megcselekedni.

Úgy látszik a magyarországi református egyházi élet az más. Ott nem tartják e kettőt összeegyeztethetőnek, legalább is az egyházi lapjaik olvasása közben azt vesszük észre, hogy mind többen lesznek, akik ez ellen felemelik tiltakozó szavukat. Lapunk egyik legutóbbi száma közölte a Református Élet idevonatkozó cikkeit. Most nagy meglepetésünkre azt olvassuk, hogy Debrecenben sem tartják az egyházi bálók rendezésének kérdését magától értetődőnek. Az O. L. E. hivatalos lapja a Lelkészegyesület ez évi 6. száma Kósa Béla tollából a következőket írja: Végre leszámoltunk veled egyházi bál!? Mennyit kellett miattad írni, vitatkozni, szenvedni. Mennyire nem értették kezdetben a lelkészek sem hogy egyház és bál, igaz keresztyénség és dorbézolás, kizárják egymást. A köznép pedig egyáltalán nem akarta bevenni! Sőt dicsérték a lelkészt, ha beállt a korcsmából a bálba érkező verekedők közé és kicsavarta a gyilkosságra készülő kezéből a disznóölő kést! Természetes, hogy dicséretre méltó az életmentés, de hogy kerül az ilyen társaságba a lelkipásztor? . . . Az egyházi bál révén, melynek főrendezője a pásztor volt, sok esetben a neje a főtáncos! (Hogy senki még ne sértődjön, mindenkivel táncolnia kellett reggelig!)

Dehát ennek vége ma már, úgy-e bár? . . . Hiszen felsőbb hatósági intézkedés alapján lelkész nem vállalhat báli védnökséget, és egyre ritkább a kimondott egyházi bál, noha mindennütt követelik a lelkipásztorától, hogy rendezzen. Milyen jó volna az egyháznak az az ingyen jött pénz! Hogy egy-két embert megöltek, páran börtönben száradnak el, az úgy volt régen is, és meglakol még, aki rávallott! Hogy különben is nagy kerítő és nagy kisértő a bál: ki törődik vele!?

Igen, egyházi bált ma már lassan nem rendeznek vagy csak oly egyházakban, ahol a lelkész valami oknál fogva nem tud ellenállni az az únszólásnak, vagy a maga titkos vágyának! Bizony, akik Krisztust komolyan akarják követni, azoknak sokat kell szenvedniök, még ha lelkipásztorok is az illetők!

A „Magyar Út” című lap ezévi 7. számában vezércikket közöl szerkesztőjének Pap Bélának aláírásával és ott e megszívlelésre méltó dolgot mondja: református egyház és az egyesületek képviselői ankétra gyűltek össze. A szőnyegre dobott kérdés a „tánc és az egyház” volt. Örülnek, ha ez a sokat vitatott kérdés végre nyugvópontonra jutna s bár az ankétról hivatalos értesítés is fog megjelenni, annak leszűrt eredményét az alábbiakban sűrűsítjük:

1. A tánc mint társadalmi, esztétikai, és kulturális tényező önmagában nem jó és nem rossz, tehát tisztességes formában nem keresztyén ellenes, de lehet keresztyén ellenes, mint ahogy ma igen sok esetben az. Az tehát, ha valaki táncol, vagy nem táncol, önmagában nem lehet kritériuma annak, hogy az illető hívő, vagy hitetlen ember.

2. Az egyház feladata az Evangélium hirdetése, a sákramentumok kiszolgáltatása, a szegények gondozása, és az egyházfegyelem gyakorlása, ezeknek pedig egyikében sem fér bele a táncmulatságok rendezése, tehát az egyház és egyházi egyesületek nem arra valók, hogy bált, vagy zártkörű táncos teákat rendezzenek.

3. Erkölcsei szempontból nagy különbség van a családi, vagy családias táncos összejövetelek és a reggelig tartó fényesebbnél-fényesebb bálók között. Az egyik lehet szórakozás, de a másik ma a társadalmi nyomor és milliók éhezése idején, lázítás és nyílt kihívás.

4. A „jótékonycélú bálnak” nincs létjogosultsága. Aki mulatni akar, legyen benne annyi őszinteség, hogy ezt nyíltan bevallja és ne burkolózzék bele a jótékonykodás malaclopó köpenyegébe. Éhező milliók számára bállal összeszedni filléreket erkölcstelen dolog, olyan mintha a Gazdag és a Lázár példázatában a gazdag bált rendezett volna Lázár számára és később a szomjúságtól gyötrődő Gazdagot azzal vigasztalta volna, hogy majd a farsang idején jótékony táncmulatságot rendez a kiszabadítására.

5. Az Evangéliom a szabadság elve, tehát az egyház feladata az, hogy olyan jellemeket neveljen, akik a bálterem parkettjén is megtudnak állani a Krisztusi etika fundamentumán és nem az, hogy a maga vagy egyesületei által a legszebbnek látszó címek alatt táncmulatságot rendezzen vagy a keresztyénséget a táncoláshoz vagy nejtáncoláshoz, cigarettázáshoz vagy nemcigarettázáshoz kösse.

6. Protestáns és katolikus tánc pedig nincsen. Csak tisztességes és tisztességtelen tánc, tisztességes és tisztességtelen táncosok vannak! Akiknek füle van, hallja.

HIREK

A református tanítóképzőnk új épületének felemelése érdekében kibocsájtott „kérő szó” összes lelkészi hivatalainkhoz és népiskoláink igazgatóságainak megküldetett. A további expediálások a világi vezető férfaink címére folyamatosan vannak. Hála legyen az Istennek, már megindultak az első felajánlások is s mindannyi önzetlen, áldozatos lélekről tesz bizonyosságot. A megnyilatkozott lelkek között nem egy van, akik felemelő példáját szolgáltatják annak, hogy *a kevésből is lehet adni, ha van hozzá érző szív és hívő lélek.* Az egyik lelkésztestvér például azt írta, hogy nála rém nagy összeg az évi 200 Ké, de apránként, Isten segítségével, valahogy mégis össze fogja hozni, mert nem akar elmaradni ebből az áldozatos és nemes akcióból; annyit kér azonban csak, engedtessek meg neki, hogy ne egy összegben, hanem havi 20 Ké-s részletekben küldhesse be hozzájárulását. Egy másik példátmutató, érdemes lelkésztestvérünk pedig mind a két nyilatkozati lapot aláírva küldte vissza, és azt közölte, hogy az egyiket ő, a saját személyében készségesen aláírta, a másikat pedig a gyülekezete fogadta el; mert bár a gyülekezeti tagok külön-külön anyagiakban szegények, de együttesen megbirják és felajánlják a ref. tanítóképzőért a már eddig meghozott áldozataikon felül még ezt az újabb 1000 Ké-s áldozatot is!... Milyen nagyszerű és felemelő példái ezek az igazi kálvinista érzésnek és gondolkodásnak s annak a jóakaratsnak, amely *le tudja győzni a legnagyobb akadályokat is, ha áldoznia kell az anyaszentegyház oltárán.* Ezek a példák nem maradhatnak hatás nélkül és hisszük, hogy számos és méltó követőkre fog találni.

Nyugtázás és nyilvános köszönet.

A komáromi ref. tanítóképző-intézetünk új épületének felemelésére szükséges 1000 Ké-ás hozzájárulásukat eddig a következők jelentették be: *Patay Károly* nyug. tb. esperes Kálna, *Soós Károly* esperes Búcs, *Nagy Nándor* egyhalmegyei főgondnok Nemesócsa, *Fülöp Zsigmond* főgondnok Komárom, *Galambos Zoltán* lelkész Komárom, *Nagy Sándor* igazgató Komárom, *Czékusz Miklós* ny. tanító Gömörmihályfalva, *Akúcs Árpád* igazg. tanító Alsószecse, *Czegléd Pál* esperes Garamsalló, *Papp Béla* tanító Izsa, *Vendég Béla* s. lelkész Alsószöllös, *Nehéz Károly* lelkész Kisujfalu, *Törzsök István* igazg. tanító Tornagörgő, *Szakall János* lelkész Horka-Özörcény, *Papp Lajos* igazg. tanító Magyarböd, *Gyalóky László* tb. esperes Nemesócsa, *Ref. egyházközség* Nemesócsa, *Szinay Sándor* lelkész Nagyölvéd, *Pethes Béla* igazg. tanító Apácaszakállas, *Pethes Ilona* tanítónő Apácaszakállas, *Tóth Mihály* igazg. tanító Kolozs néma, *Czibor József* lelkész Deáki, *Sándor Benő* lelkész Negyed, *Kalitza László* lelkész Zsigárd.

A ref. tanítóképző-intézet Igazgató-Tanácsa

úgy a maga, mint egész Egyetemes Egyházunk nevében a leghálásabb köszönetét fejezi ki a jószívű adakozóknak, s öszintén kívánja és kéri, hogy az Isten áldó kegyelme örökön áldozatos és nemes lelkeik felett, önzetlen, nagyszerű cselekedetük pedig örökké fényeskedjék anyaszentegyházunk történetének lapjain az utókor számára.

Gyász hír. Mérféltelen gyász érte *Nagy Zoltán* körtvélyesi lelképásztort és családját. Ugyanis hitvese, *Nagy Zoltánné, szül. Páll Lidia* febr. 8.-án a kassai szülészeti klinikán 41 éves korában hirtelen váratlanul elhunyt. A megboldogultat Kassán *Gönczy Gábor* lelkésztestvérünk temette el febr. 10.-én. Életének áldott emlékét kegyelettel őrizzük!

Európa egyik legnagyobb orgonája.

Európa egyik legnagyobb orgonája a londoni híres Cristal Palace égése alkalmával a tűz martaléka lett. Egyike a legtöbb változatú és legművészibb kivitelű orgonáknak, melynek építése annak idején hatalmas összegbe, több mint kilencezer fontba került.

Ref. theol. tanári konferencia. Az évenként rendszeresen megtartani szokott országos ref. theol. tanári konferenciát, ezidén Sárospatakon tartják meg márc. 5—6. napjain. Református egyházi életben nagy szerepet töltenek be ez összejövetelek, mert az összes ref. theológiák professzorai összegyűlve itt szokták megbeszélni a theológiai képzés és nevelés aktuális kérdéseit.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninenni ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

182/1937 sz. Nagykapos, 1937 febr. 26.

Valamennyi kebelbeli Nt. esperesi és lelkészi hivatalnak!

Az Iskola és Nemzetművelődésügyi Minisztérium pozsonyi Referátusa 1937. február 18-án kelt 38239/37-I/4. sz. leiratában következőket közölte a püspöki hivattalal:

Több felekezeti-iskolai hatóság kérésének engedve, megváltoztatom az ideiglenes osztályok és tanítói állások véglegesítéséhez szükséges kérvények beadásának határidejét.

Az Iskola és Nemzetművelődésügyi Minisztérium pozsonyi Referátusa 1937. jan. 18-án kelt 97.000/36-I/4. sz. határozatában (I-107—1936. sz. körlevél) 1937 február 28-át tűzte ki a felekezeti iskola-fenntartók számára terminusként az ideiglenes osztályok és tanítói állások véglegesítéséhez szükséges kérvények beadására.

Ezt a határidőt ezennel 1937 június végéig meghosszabbítom.

Mihez tartás végett közlöm.

Atyafiúi szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 11. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Ké, 1/2 év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FŐSZERKESZTŐ:

DR. MAGDA SÁNDOR

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR

Szombat, 1937 március 13.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészl. Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ľala.

Ide küldendő minden közlemény.

Jézus a történelemben.

(Folytatás.)

E széthulló általánosítások után figyeljük meg egy-egy pontját ennek a történelmen átvezető útnak. Az egészét részletekben végig kísérni nincs most lehetőség!

Annyi mindenesetre bizonyos, hogy ez az út a lelkeken keresztül vezet a történelmen át s első megnyilvánulásai a lelkekből vetítődnek ki, onnan sugározzák át közösségek, család, nép, állam életét s hatnak termékenyítőleg a kultúra, az állami és társadalmi élet minden vonalára.

A lelkek útja nemcsak megrázó erejű megteréseken, átható lényű megvilágosításokon át vezet már a damaskusi út óta, hanem főleg a megváltozott lelkekből kisugárzó erő átalakító lényeiben. A Szentírás lapjai is beszélnek a jeruzsálemi diakonusok és diakonisszák beteg és szegénygondozó munkáiról, — Pál apostol gyűjtő körutjairól, melyek a lélek gyümölcsét mutatják, Krisztus nyomában a szükség, szenvedés és betegség enyhítését, kielégítését és gyógyítását.

S azután — az alexandriai egyház az 500-ik év táján 7500 szegényről gondoskodik, Rómában a 4. sz. végén Fabiola, az előkelő keresztény nő megalapítja az első kórházat, — a középkorban egymás után létesülnek a hospitalisok, vagy ispotályok, — s a kereszties hadjáratok idején a johannita lovagrend Jeruzsálemben 2000 ágyas kórházat tart fenn! — Assisi Ferenc, „a leggazdagabb szegény” a maga misztikus egyéniségét árasztja környezetébe, — egy tobzódó világ közepette ő, a gazdag ifjú napszámos ruhában jár s amerre jár örömet és boldogságot fakaszt. Akinek nincsenek hallgatói, csak ügyes-bajos emberek, de akik az ő lelkét átvéve tudnak örvendezni az Úrban! — A hallei árvaház, mely Francka nevéhez fűződik s a protestáns nevelés pietista irányának legmonumentálisabb alkotása, amely kicsiny kezdetekből lett világhíró és nevelést átalakító. — Vagy a debreceni ispotály 400 éves diakoniai munkájával, — vagy egy ideig a pápai ispotály is, melynek gyönyörű munkáját 1660-ban fojtotta meg az ellenreformáció, hogy helyet adjon a modern belmisszióban is párját ritkító diakoniának, a „házi szegény”-gondozásnak! A krisztusi lélek mindmegannyi kiáradása, — az életben Krisztus arcának visszatükrözése.

Nyilvánvaló, hogy további vonatkozásaiban

sem maradt ez a lélek hatástalan. Ez a lélek alakítja a kulturát és a művészetet is. A 12 tanítvány iskolája örök példa maradt. Ennek hatása alatt keletkeztek a katecheta iskolák Antiochiában és Alexandriában, a Nagy Károly aacheni iskolája, — aztán a reformáció csodálatos iskola típusai, ennek szinte utolérhetetlen formái a debreceni, pataki és pápai főiskolák, — ma már szinte elképzelhetetlen diákönkormányzatukkal: mint egykor Sikár mellett ahogy gondoskodtak a tanítványok Jézusról, úgy gondoskodtak ezekben sokáig a diákok — legációk és supplikációk révén — még a professzorok fizetéséről s az iskola fenntartásáról is! S az ezeknek nyomán fakadó tudomány! Említsük-e ennek sok-sok állomását? Kopernikust, Galileit, vagy a többieket? S minden tudományok alapját, a Bibliát, a kodexek korától a Brit és Külföldi Bibliatársulat 800 nyelvű fordításainak sok-sok milliós példányszámáig? S a fordítások nyomán kialakult lutheri-német s a károlyi-magyar nemzeti nyelveket? S rávilágítsunk-e a művészetek útjára: a katakombák szimbolikus rajzaitól Leonardo da Vinci, Rafael, Michel Angelo pompás alkotásaiig, — vagy az öskeresztyén himnuszoktól Palestrina, Goudimel, Bach és Händel majd lelki elcsittulást adó, majd megrázó zenei élményeiig?

S tekinthetünk még tovább az élet szélesebb síkjára gyakorolt hatásáig. A népre és államra egyaránt! Nagy Konstantín állama „in hoc signo” létesült, Nagy Károly nyugatrómai császársága is ennek eredménye. Azután Genf theokraciája, Oraniai Vilmos Hollandiája, a kirajzott búrok köztársasága s a puritánok Egyesült Állama minden más esetleges torzító vonás mellett is nem Krisztus arcát alakítják-e?

Krisztus a történelemben mindenütt! Az isteni mindenütt — jelenvalóság térben és időben! Ki merné mind erre azt mondani, hogy nem emlékszik rá, vagy hogy nem tartja lényegesnek? A bizonyosságok ily sűrű fellegével szemben maradhat-e más feladata a szemlélőnek, mint alázatos leborulás amaz utas előtt, aki 2000 év óta járja utját időkön és országokon keresztül. Járja fáradhatatlanul: örök új kezdések mérhetetlen fáradságát vállalva. Elnémítások és kisajátítások, sőt kijátszások és megtagadások göröngyös útján. — Kimeríthetetlen és kifáraszt-

hatalatlan erejével ma is itt jár, itt zörget az egyesek s a népek szívének ajtaján s újra bebocsátást kér. Zörgetését, hívó, kérő szavát nem némíthatja el a közöny, nem térhet ki előle a róla tudni nem akarás, — a magabizás és a gög. Zörgetve járja utját, mégha vörös lángok perzselik is fel minden alkotását. Az üszkők felett és a harci zaj közepette is viszi keresztjét megrázó utján s szemében ott csillog a látás.

És szemrehányó és számonkérő átható tekintete ideszegeződik most reánk is. Vajjon felismerjük-e az Ő nyomát a mi lelkünkben, vagy mi is meg akarunk feledkezni róla? Kérdő tekintete a hitetlenségre és a szeretetlenségre mutat: ezt akarjátok? Vagy azt a békességet akarjátok-e, amit én adok? Nem úgy adom én azt, mint a világ adja! Ne nyugtalanodjék a ti szívetek és ne féljen! De aki én utánam — nem azok után — akar jönni, vegye fel keresztjét és kövessen engem! Neki még hosszú útja van addig, míg eljő az óra, amikor nem tükör által és homályosan látunk, de színről-szinre, — amikor minden ideig való, minden történeti eltöröltetik! Akarunk-e utána menni? Megtagadva magunkat, hatalom vágyásunkat, — magunkat Istennek és Krisztusnak kijátszani akaró törekvésünket, Róla való megfeledkezésünket? Akarunk-e nyomába szegődni, hogy rajtunk is meglássék az Ő arca, az a szelid, szegény és alázatos, de nagyhatalmú és csudálatos, — történelmet, kulturát és lelkeket alakító arc, hogy nyomában haladó utunkon befogadjuk Őt s Ő belekerüljön a világ ország-utjáról a mi hajlékunkba s otthon legyen minden református szívben!?

S eljő Ő utoljára, minden történések végén, a szent angyalokkal s az embereket két keze felől állítja.

Melyik oldalon lesz a mi helyünk?

Dr. Tóth Endre.

A református KIE. pápai téli tábora
Lapunkban mi is megemlékeztünk róla s közöltük a pápai ref. ifjúsági téli tábor programját. Most az egyházi lapokból arról olvasunk, hogy nagyon szépen megrendezett vezetőképző tanfolyamon 57 gyülekezetből 80 ref. ifjú gyűlt össze. A bucsúösszejevetelen sokan bizonyoságot tettek, hogy lélekben boldog találkozásuk volt Krisztussal. Volt olyan ifjú, akit az édesapja azzal bocsájtott útra, hogy „nem bánom, ha kocsmába megy is, de ilyen szent egyletbe nem engedlek bemenni”, most az az ifjú az I. Thess. V. 23 : 24. versével búcsúzott: a mi egész valóinkat őriztessék meg feddhetetlenül a mi Urunk Jézus Krisztus eljövetelére. Egyik ifjú arról tett bizonyosságot, hogy látott a főiskolai könyvtárban egy Bibliát, mely megmentette egy katona életét, mert a szíve felett hordozta azt s felfogta a ellenség golyóját. Ha a Biblia még így is megmenti az életet — úgy mond — mennyivel inkább megmenti, ha nemcsak a szívünkön hordozzuk. Milyen nagy boldogság lenne, ha mi is itt Szlovenszón arról tudnánk beszámolni, hogy Krisztus sok református ifjú szívéhez megtalálta az utat!

Szabó Imre esperes új könyve. A budapesti református egyházmegye nálunk előnyösen ismert és a rádiós istentiszteletei révén közkedvelt esperesének: *Szabó Imrének* új könyve jelenik meg a közel jövőben a református könyvpiacon „Nyitott ajtó” címmel. Tartalmazni fog előadásokat aktuális kérdésekről, ünnepi beszédeket és vasárnapi prédikációkat, úgyszintén kereszteselési, esketési, temetési beszédeket. Mindezek azok, akik szeretnek elmélyedni és komoly építő dolgokat olvasni, azt megrendelhetik a szerző címen: Budapest, VII. Vilma királynő-út 7. sz.

Előjegyzési ára: 6 P. Bolti ára: 8 P. lesz

Lássunk tisztán!

E lap főszerkesztője: főtiszteletű és méltóságos Dr. Magda Sándor püspök úr „Tovább a rögös úton” — ismét támadott. Alázatos tisztelettel kérdezem meg, hogyan van az, hogy amikor rögökön jár, — a fejét tapogatja? Senki sem akarja betörni a fejét. Legfeljebb a rögök után való kapkodása, hogy mások felé dobálódzék, beleüti azt egyik, vagy másik rideg, de fájó igazságba.

Hogy a főtiszteletű és méltóságos püspök úr rögös útra tévedt, azt magának tulajdonítsa. Diszes méltóságot nyert az egyházban: a Szentlélek instrumentumában. A Szentléleknek egyik legnagyobb ajándéka, hogy **egy akaratra** vezeti az apostolokat, a püspököket, a lekipásztorokat, a presbitereket és a hiveket. A főtiszteletű és méltóságos püspök úr saját egyetemes egyházával szemben elindult egy **külön akaratra**. Nem átalotta azt sem, hogy erről a külön pályáról gúnyorosan dobjon a Lélek irányába.

Bármilyen különös is, nem szabad fennakadnunk rajta. Maga bevallja, hogy van egy lenyűgöző ideája: „**fecsegni kell örökké holmi 10 éves elszámolási kötelezettségekről s egyéb haszontalanságokról**”. (R. E. I. 1937 évi 8. szám, 2. oldal, 2. hasáb, 1. kikezdés.)

A tény, mint „rideg valóság” ez: A főtiszteletű és méltóságos püspök úr az elszámolásra vonatkozó kívánságát a Konvent elé terjesztette (lásd 1936 évi október hó 15-én tartott konventi rendes ülés jegyzőkönyvének 21. pontját, mint legfőbb tanügyi hatóság és teológia fenntartó testület határozatát). Kérem e lap olvasóit ítéljék meg, hogy egy ilyen jögerős határozat után szükséges-e tovább „fecsegni” különösképpen annak az egyházi méltóságnak, aki a rögeit a teológia felé egyenesen megsemmisítő szándékkal hajigálja a maga különvált útjáról. De figyelmet kérek erre a másik határozatra is, amely velem éppen most közöltetett:

1936 október hó 15-iki konventi jkv.

21. pontja.

Olvastatott Dr. Magda Sándor püspök jelentése az Egyetemes Konvent 42/1935. számú határozatában adott megbízásra vonatkozólag, mely szerint a theologia fenntartásához az 1933—35-ig terjedő években befolyt járulékok elszámolása az elnöklete alatt kiküldött bizottság részéről nem volt megejthető. Ugyancsak feladatok lett volna ennek a bizottságnak az is, hogy számot vegyen az 1925—32-ig terjedő időre történt theologiai járulék befizetésekről és más forrásokból a theologia fenntartásának javára befolyt összegekről. Jelentése szerint a kiküldött bizottság összehívására nem kerülhetett sor és így természetesen megbízatásának eleget nem tehetett. Sörös Bélát bejelentése szerint az elszámolásban betegsége gátolta.

Konvent tudomásul veszi Sörös Béla lelkésznek az elszámolás tárgyában tett előterjesztéseit. Megállapítja, hogy 1934. év július 1-ig a theologia fenntartására fizetendő járulékok beszédésével és kezelésével nem ő volt megbízva. 1925-től 1933. év elejéig Bertók Béla püspök volt a theologiai szeminárium pénzügyeinek teljesjogu felhatalmazás alapján kijelölt kezelője. 1933. január 1-től 1934. július 1-ig a járulékok az Egyetemes Konvent pénztárába voltak befizetendők. Ezekről a konventi pénztárnok tartozott volna jelentést és elszámolást adni. 1934. július 1-én vette át a szeminárium vezetője a pénz kezelését. A hivatalos lap első oldalán kérte fel az Egyetemes Egyház mindegyik püspökét és esperesét a járulékok egyházi közigazgatási uton való beszédésére, vagy beszédetésére egy alázatos, de nyilvános kérelemmel. Ezt a kérelmet megismételte külön-külön minden esperesi hivatalnál. Az esperesi hivataloknál a szükséges intézkedések megtörténtek. A szeminárium igazgatóját súlyos betegség támadta meg s a Konvent belátja, hogy ilyen körülmények között a részletes és végleges elszámolást a jelen konventi ülésre nem eszközölhette.

Megállapítja a Konvent, hogy a theologia céljaira 1933. évben kiadni rendelt huszezer korona még folyósítva nem lett, tehát utólag kifizetendő.

Ezek mellett megállapítja a Konvent, hogy Sörös Béla a theologia fenntartásáról a nehéz körülmények között is hűséggel gondoskodott.

Theologiai igazgató jelentése folytán Egyetemes Konvent elrendeli a hátralékos theologiai járulékok pontos beszolgáltatását. Ezen az alapon a szeminárium igazgatójától az 1937. év augusztus hó 20-ig végleges elszámolást vár.

„Kivonat

a szlovenszkói tiszáninneri református egyházkerület 1936. évi november hó 3-án, Kassán tartott évi rendes közgyűlésének jegyzőkönyvéből: 9/4. szám. A püspöki jelentésben foglalt előterjesztéssel kapcsolatban megállapítja a közgyűlés, hogy egyházkerületünk gyülekezetei szinte erejükön felüli áldozatot hoznak, amikor a losonci theologiai szeminárium s a komáromi tanítóképző intézet fenntartására évenként kivetett járulékokat megfizetik. Minthogy azonban a theologia fenntartására befizetett járulékokról 10 év óta elszámolás nem történt, sem az intézet szükségleteit feltüntető költségvetés nem készült:

elrendeli a közgyűlés, hogy az egyház-megyei pénztárnokok a theológiára és tanítóképzőre az egyházközösségektől beszedett járulékokat tartoznak az egyházkerületi pénztárba befizetni s az említett intézetek azt onnan csak akkor igényelhetik, ha előző évi számadásaikat s a folyó évi költségvetésüket az egyházkerület elnökségének megküldik. Ez intézkedésre szükség van egyfelől a rend kedvéért, másfelől pedig azért, mert tudnunk kell, hogy a másik két egyházkerület évről-évre milyen mértékben járul hozzá ezeknek az intézményeknek a fenntartásához.

E közgyűlési határozat közlendő az Egyetemes Konvent elnökségével, a theol. szeminárium és a tanítóképző intézet igazgatóságával.

A kivonat hitelül: Kömives Sándor s. k. egyházkerületi h. papi főjegyző. (Bélyegző: Hlavný notársky úrad potisského ref. cirkevného distriktu na Slovensku. — A tiszáninneri református egyház kerület főjegyzői hivatala.)"

A konventi határozattól október hó 15-től november hó 3-ig csak 3 hét telt el. A főtiszteletű és méltóságos püspök úr előterjesztésére történt az egyházkerületi határozat olyan időben, amikor a konventi határozat nyilvánosságra hozva még nem volt. De az egyházkerület konventi tagjainak tudni kellett erről a határozatról. Különösképpen az ezt provokáló dr. Magda Sándor püspök úrnak. És mégis!? Állapítsa meg mindenki, aki e lapot olvassa és a két határozatot összeveti, hogy a tiszai egyházkerület püspöke az egyházban szükséges egyakaratot miképpen respektálja, az egyetemes határozatokról az egyházkerületi közgyűlést hogyan informálja és az egyetemes egyház lelkész-képző szemináriumával szemben a maga elkülönült megsemmisítő szándékát mi módon realizálja?!

A nyilvánosság férfias ellenőrzését keresem akkor, amikor e határozat ellen — hivatalos kötelességemből kifolyólag — a fellebbezést ezen a helyen bejelentem. Ezt a megszokott következetességgel végzem. Már az itt megjelölt konventi ülésen felhívtam a figyelmet a nyílt ülésen

arra, hogy elhangzott előttünk éppen a főtiszteletű püspök úr részéről a forradalom hangja. Akkor is egy a püspök úr előterjesztésére hozott tisztáninneri egyházkerületi határozatról volt szó.

A tisztáninneri egyházkerület határozatában pedig a látszólagos rend keresésében itt az anarchia. Nem a közgyűlés hibás érte, hanem a püspök-elnök előterjesztése. Érdemes, hogy az egész egyház felfigyeljen reá. Első lépés a szétszakadás útján. Pedig a főtiszteletű püspök úr már tudja, hogy amerre ő indult, ott mindenkinek rögs lesz az útja.

Reá kell irányítani e lap olvasóinak a figyelmét arra a tudatosan rafinált munkára, amivel a főszerkesztő úr az e lap hasábjain folyó vitát beállítani kívánja. Hát lehet annyira lenézni és bárgyúnak tekinteni a lap olvasó közönségét, hogy az, amikor a megjelent cikkeket olvassa: **a támadót** ne a főtiszteletű püspök úrban, hanem a theológiában, vagy az annak védelmére kelt igazgatójában lássa?! Hozzájárul ehhez az, hogy a dolog egy van feltüntetve csalafinta módon, mintha ez az én részemről „**koncentrált támadás**” lehetne. Férfias becsületszóval jelentem ki, hogy én soha semmiféle alakban sem személy, sem közösség, sem elv, sem egyházi, vagy politikai tevékenység szolgálatában „koncentrált támadásban” semmiképpen részt nem vettem. De mindenütt akár voltak hasonló gondolkozásaik, akár nem, mindig a nyílt igazságot szerettem, becsültem, szolgáltam, a legtöbbször bizony magamra maradván. Itéljen a nyilvánosság, hogy közülünk ki vitt magával **segédhadat** s ennek a számára **előre kifőzött tervet** az előtte lefolyó támadó és védelmi harcba. Az ítélet könnyebb kiformalhatása céljából hivatkoznom kell arra, hogy — e lapban leközölten — mit határozott az ungi egyházmegye lelkész-értekezlete! Utalnom kell arra, hogy mi volt az abauji egyházmegye lelkész-értekezletének a tárgyalási anyaga a losonci theológiára vonatkozólag! Akik ezeken résztvettek, kérdezzék meg a lelkiismeretüktől, hogy a koncentrált támadások honnan keletkeztek? Ha pedig ezekkel a támadásokkal szemben valahol a losonci theológiai szeminárium jelen volt végzett növendékeiktől felvilágosítást kaptak, kérdezzék meg őket, hogy **a tárgyi igazság koncentráltó erején kívül** volt-e valami más mozgató, vagy rugó, ami megnyilatkozásra bírta őket?! Egyetlen egy lehetett még: **az Isten előtt való felelősség**. Ezt eddig a vita semmiképpen sem érintette, hogy a Léleknek innen már kiszállott egy egész serege és az, — az iskolája, az Isten Igéje, a Lélek vezetése, a pásztori lelkiismerete és kötelessége, az egyház szolgálatának hűsége és következetessége megtagadása nélkül — álutakra csábítható nem is lehet. És nem kicsiny kiábrándulás keletkezhetik a lelkükben szemben találva most azokat az embereket, akik az Isten és az igazság szolgálatára együtt nevelték őket.

Hogy e koncentrációnak, ami a nyilvánosság előtt megmutatkozott, mi minden célja volt, azt

ha a főtiszteletű és méltóságos püspök úr netán megfélekedett volna róla, Kőmives Sándor egyházkerületi helyettes papi főjegyző úr, tudomására hozhatja. Kassán, a Konvent alkalmával az elnöklő főgondnok úrral — egy éppen nem magánbeszélgetés során — közölte ezeket s a vele kapcsolatos terveket. Ezekből lett azután világos előttem, hogy miért szükséges a „fecsegés örökké holmi 10 éves elszámolási kötelezettségekről”, mert itt nem oda akar vágni, ahová céloz. A koncentráció hívei — két idősebb püspök félretolásával — a konventi elnöki székben közakarattá akarják emelni a tisztáninneri kerület püspökének ezidőszerint több irányban fennálló külön akaratát.

A koncentrált támadás külön segédcsoportot talált **a theológiával szemben** azokban, akik — **az igazság tökéletes mellőzésével** — a losonci theológiáról eltávolított egyik növendék ügyét a terveik számára kamatoztatni kívánják. Feltűnően sok a hivatkozás itt dr. Magda Sándor püspök úr személyére. De ő maga is hivatkozik erre az esetre. Egyetlen eset, amit elő mert hozni azokból, amiknek a megnevezését tisztelettel és alázattal kértem. Hogy mennyire nem feszélyezi az igazság, a nyilvánosság elé kell tárnom a következőket:

a) Az érdekelt teológus nem IV-ed éves hallgató volt;

b) Alapvizsgálata után 4 cikluson keresztül egyetlen egy rendszeren lezárt tanulmányi ideje, az indexe kimutatása szerint, nincs. **Mindez az indexében fel van tüntetve;**

c) Mint III-ad évre beiratkozottnak exmitálását az öreg édesatyja kérte. Ő ezt a kiségitő ideiglenes segédlelkészi szolgálatot a vasárnapokra való hazautazással teljesítette;

d) Magatartása több ízben fegyelmi előírásokba ütközött;

e) Megelőzően az egyetemen kb. 8 esztendő elvesztegetett;

f) Társai számára jó példát nem jelentett.

Mindezek alapján a szemináriumból előbb egy félévi próbaidőre eltanácsolni, majd nyílt ellenszegülés és az engedelmség határozott megtagadása miatt véglegesen eltávolítani kellett. Ezt tartja sérelmesnek a főtiszteletű püspök úr a szeminárium vezetője részéről az eltávolítottal szemben. Ennek pártfogása céljából kérte az I. lelkészkepesítő bizottság főgondnok-elnökét az ügy kivizsgálására. Szilassy Béla főgondnok úr a bizottság tagjait a ténymegállapítás céljából a vizsgálatok megejtése után együttmaradásra kérte, s ez, — az azonnal felvett jegyzőkönyvbe — az okmányok felolvasása után a tényállást így összegezte: „**A bizottság a levelekből s a bemutatott indexből megállapította azt, hogy Nagy Sándor a theológiai szemináriumból hanyag magatartása miatt távolított el, illetve négy szemeszter ciklus megkívánt kollokviumainak a letétele hiányából tanácsoltatott el, ami ugyanekkor több hasonló mulasztásban lévő társával**

szemben is megtörtént, aminek föltétlenül be kellett volna következni Nagy Sándor rosznyói magatartása nélkül is.

A bizottság megállapítását pusztán a tényállás tekintetében végezte és nem hivatalos eljárás folyamán, melyre magát jogosítottnak nem érezte. Losoncon 1937 február hó 4.-én. Szilassy Béla s. k., Dr. Agyagási Sándor s. k., Sörös Béla s. k. Varga Imre s. k. Narancsik Imre s. k. E jegyzőkönyv Dr. Magda Sándor püspök úrnak azonnal megküldetett.

Ítélje meg a nyilvánosság, mennyiben kíváncszott ez a kérdés elébe? Ítélje meg azt is, hogy ez a főtiszteletű püspök úr cikkében történt beállítással nem alkalmas-e a theologia tanulmányi és fegyelmi kötelezettségeinek kikezdésére és a lelkesképzés ügyének elsekélyesítésére? Különös-képpen úgy, ha a beállított következményekkel is számolunk. A koncentrációs tábor kibővült egy losonci helyiérdekű sajtóval, amelyben az ezzel kapcsolatos cikk olyan módon foglalkozott személyemmel, családommal — többször emlegetve a püspök úr nevét, — amint azt jóindulatú emberek, a tisztességre és az igazságra valamit adó emberek, senkivel szemben meg nem engedhetik. Köztisztviselőről lévén szó, a sajtóper megindítására a „Magyar Híradó” ellen felhatalmazást kértem. Támadok-e hát, vagy pedig védekezem?!

A „koncentrált támadás” ügyével kapcsolatban kell magyarázattal szolgálnom a „decennium” szó ominózus voltáról. Mindenek előtt azt tartozom kijelenteni, hogy a „Református Élet” 1936 évi 3-ik számában az első fedőlap belső oldalán „Felvidéki mozaikok” címén megjelent Anonymus aláírású közlemény 5-ik pontja szerzőjéül soha sem tekintettem, vagy gyanyítottam Dr. Magda Sándor püspök urat. Sem pedig ugyanennek a közleménynek a nagyváradi „Reformátusok Lapja” 1936 február 10-iki számában átvett s az 54-ik oldalon közölt ugyanezen közlemény továbbítójának. Olvassa el a lap közönsége az erre vonatkozó írásomat. Józan ésszel senki sem olvashatja ki belőle azt a szándékot, hogy én ezzel Dr. Magda Sándor püspök urat gyanusítani akartam volna. Ezzel szemben is csak ténymegállapításra szorítkoztam. Cikket a theologia védelmében írtam. Ez is a theologia védelméhez tartozott. Megjelöltem, hogy az egyetemes református egyház közeledésére juttatott meglegedésével szemben és az egyetemes Konvent megnyilatkozásával szemben ez a közlemény is, mint a püspök úrnak a hivatalos lapban válaszmó alá került cikke — szintén külön véleményt adott. Erre a közleményre, a püspök úr szavaival élve, álló köteletségemből kifolyólag meg kell mondanom, hogy alattomosan „bujkáló” és fertőzött indulatú szerzője nem lehet a mi itteni református egyházi életünknek magas lóhátról beszélő ismerőse. Órálói minőségemben köteletségem elvégezni ezt a megbélyegzést, mert az illető tendenciának olyan köpenyegét választott, amelyen

Dr. Ravasz László püspök, mint főszerkesztő és Muraközy Gyula budapesti lelkész, mint felelős szerkesztő neve adja a lap belső hasábjain megjelenő közlemények fémjelzését. Az a rendkívüli tisztelet, ami részemről és a vezetésem alatt álló szeminárium mindenkori hallgatósága részéről a lap szerkesztőivel szemben meg volt és meg van, visszatartott attól, hogy erről a közleményről a mi nyilvánosságunk előtt szót ejtsek. Nagyon jól tudom, hogy amikor ez a közlemény megjelent, nekik semmi ártó szándék nem lehetett a mi nehéz viszonyok között működő szemináriumunkkal szemben. De hogy Anonymus úr ezzel a tendenciával dolgozott és az utána következő „koncentrált támadásnak” intonálást adott, ennek a bizonyosságára álljon itt az idevonatkozó tudósítása: „5. Nem haladhatunk el szó nélkül a losonci református theologiai szeminárium 10 éves jubileuma mellett. Annyit mindenkinek el kell ismerni, hogy nehéz decennium volt ez. Sok akadály és nehézség gátolta a theologia fejlődését. Hogy nem felelt meg mindenben a várakozásnak, annak ez a legelső magyarázata. Sok a külső és sok a belső ellenség. De az a tény, hogy ma is van és működik, beszédesebben bizonyít mindennél szükségesége mellett. Azonban a jubileum arra is kötelez, hogy az arnyoldalakat is megvizsgáljuk. Mert vannak ilyenek is s úgy gondolom, hogy ezen senki sem lepődik meg. Tény az, hogy a theologia nem teljesítette be a hozzá fűzött reményeket. Nem lett az itteni tudományos élet megindítója és megszervezője. Pedig ennek kellene lennie. Nem lett a gyakorlati munkák fókusza és irányítója, amint ez pl. Erdélyben megtörtént. Nem tudott új papi típust kinevelni, amire pedig égető szükség volna még ma is. Valahogyan a losonci theologia mellett elhaladt az élet s a vezetőség nem tudta belekapcsolni. Szomorú és sajnálatos dolog, hogy a meginduló és folyó munkák a theologia nélkül és sokszor ellenzésével indulnak meg és mennek előre. Ezen valahogyan segíteni kellene, mert a másik 10 esztendő talán szigorúbb kritikát mond a theológiánk felett. Anonymus.”

Ennek a külön boncolásába most nem bocsátkozom. Cáfolását a saját szavai adják. No meg az élet, aminek a küzdelmeiben a mi theológiánk — a legsúlyosabb körülmények között — mindenképpen részt vett. Minden erejével a mai időknek megfelelő, a mi viszonyainknak is megfelelő pásztorokat képzett. Ilyenre ismert el őket a vizsgáló bizottság. Ilyen irányú minden eddig beérkezett szolgálati bizonyítvány. Ezt mondja az egyetemes egyház minden kerületének decenniumi nyilatkozata. Miben van hát ennek az alattomosan „bujkáló” kritikának igaza? Egyetlen-egyben van. Abban, hogy a losonci theologiai szeminárium vezetője és növendék szerege a meginduló és folyó evangéliumi mun-

kákban mindig és mindenütt az **egyházias belmisszió** törhetetlen hive. A mi viszonyaink szektárius játékot meg nem engedhetnek. Ezek az egyházhoz való egész hűséget követelnek. Erős összefogást és nem az ecclesiolák kényelmes, de veszedelmes szolgálatát. Ennek az álláspontnak az érvényesítése egyházunk lényegében fekszik s a theologia igazgatójának immár 40 éves belmissziói állásfoglalásában és annak folyamatos gyakorlati érvényesítésében gyökerezik. Hogy a főtiszteletű püspök úr megnyugtatójának annál nagyobb nyomatékot adjak s e lap olvasó közönségének és az egyházi közvéleménynek e közleményre vonatkozólag is tiszta képet adjak: felhívom a közlemény íróját, hogy álnevét cserélje fel a valódi nevével. Hátbatámadását az őszinte és igaz szembekerüléssel. Ne igyekezzék hangulatot teremteni, vagy hangulatot rontani a határon túl levő magyar református testvéreink lelkében, az igazsággal ellentétben. Lássunk már egyszer lepel hullást! Kötelesség ez a nagynevű szerkesztőkkel szemben. Kötelesség a mi egyetemes egyházunk előtt. Kötelesség a Romániához csatolt testvéreinkkel szemben. Kötelesség a renddel, igazsággal, a békés együttéléssel és a református becsületességgel szemben. Anonymus úr, le az álarcral! Végezzen a nyilvánosság az álarcos támadás tettesével!

A „**prágai mese**“ ügyében is tisztán kell látni. Ezt az elmúlt évi Konvent jegyzőkönyve 48. a) pont alatt tartalmazza. Finom takarója ez a határozat hozatal alá került tárgy-nem egészen szerencsés bevezetésének. A főtiszteletű és méltóságos püspök úr a tárgysorozatba föl nem vett ügyben előkért egy levelet a konventi püspököknek úr iratai közül, amely egyenesen az ő, Dr. Magda Sándor püspök úr kívánságára, — a tárgyalásra való előkészítés nélkül — került így a Konvent előtt való felolvasásra. (Ez a levél hű magyar fordításban olvasható a R. E. I. 1937 évi január 16-iki számának 2-ik oldala 1 hasábjában.) Állapítsa meg e lap olvasó közönsége, lehet-e erről a levélről s a benne foglaltakról, mint „meséről“ beszélni? Ebben a tárgyban, amikor az itt hivatkozott helyén e lapnak Szilassy Béla konventi főgondnok úr „Viszontválasza“ megjelent, a pozsonyi Magyar Újság vette védelmébe Dr. Magda Sándor püspök urat. A védelem széleseben megérkezett és a koncentráció frontján elhelyezkedett. A csehtestvér evangélikus egyházhoz való viszonyunkat tárgyalta. Kétségtelenül melegebb lett a viszony pár év óta ez egyház és a mi egyházunk között. Dr. Hromádka professzor Losoncon többször megfordult. A theológusaink számára előadást is tartott. A losonci gyülekezethez is szólt. Református magyar papi palástban fungált. Nagy rokonszenvet és megbecsülést hagyott maga után. A podebrady-i konferencián 1935 szeptember elején a mi egyházunk delegátusait az ő részükről meleg szeretet és testvéri jóakarattal fogadta. Megértő látogatások a Podebrad környéki gyülekezetekben több helyen emlékezetbe hozták a türelmi rendelet utáni

időket, a magyar református lelkészek ottani szervező munkájának sokféle ágazó eredményeit. Itt tehát feltétlenül olyan barátságos indulat jelentkezik, amelyet megbecsülni kell és az ebből indulható kapcsolatokat a maguk helyén érvényesíteni.

Nagy tisztelet és megbecsülés illeti úgy a prágai Husz fakultás, mint a pozsonyi evangélikus theológiai fakultás theológiai professzorait annak a széleskörű feladatnak a megoldásánál, ami rájuk vár. Nekik most kell, egészen újonnan, cseh nyelven és szlovák nyelven theológiai irodalmat teremteniök. Ez a lelkészképzésüket is sokban nehezíti. A mi kapcsolat keresésünket pedig legalább is egyelőre, inkább más területekre tereli. A mi lelkészképzésünkben egy már szépen fejlett magyar theológiai irodalom áll ifjúságunk rendelkezésére. Az egész csehszlovákiai protestáns theológiai irodalom nyereséget vesz belőle, ha ennek megközelíthetőségét és könnyebb igénybe vételét az ő testvéri jóindulatukkal a mi számunkra lehetségessé teszik. Viszont ők pedig a nagyobb anyagi erővel berendezett egyetemi könyvtár más nyelvű theológiai irodalmi termékeit bocsáthatják a mi növendékeink rendelkezésére. Erre nézve a megoldás nem csak közel fekvő, de már előkészített is. Sokszor a részletek megoldások többet jelentenek egy rosszul induló egésznél.

Ami pedig a theologia belső és külső ügyeit szellemi és anyagi kérdéseit illeti, legyen szabad egészen röviden azt a választ adnom, hogy magamat minden tekintetben a Konventnek, mint fenntartó testületnek az 1936 évi október hó 15-én 21. jkvi pont alatt hozott határozatához tartom. Remélem, hogy addig a Konvent a főtiszteletű püspök úr részéről is teljesítetten találja azt a feltételt, hogy az általa a theológiai internátusmunka gyűjtött pénzről is el lehet majd számolni. Hiszen ha nem teljes összegében is, de föltétlenül magas százalékában **ez is a losonci theológiai szeminárium internátusa céljára adatott.**

A theológiai szeminárium ügyében a Konvent teljes joggal rendelkezhetik a főtiszteletű püspök úr minden élébe tárt kívánságát illetően. Éppen úgy a Zsinat is. Azért erre is szíves figyelmet kérek, hogy mikor a Zsinat a theológiai kérdését nem érintette, akkor annak mai formáját hallgatólagosan tudomásul vette. Az egyház törvényhozása tehát csendben elismerte.

Hátra van még a tisztázása az 1935-ik év szeptember havában Prága és Brünn között a gyorsvonatban lefolyt baráti beszélgetésnek. Feltétlenül igaz, hogy a főtiszteletű püspök úr az elszámolási kötelességekről ott is beszélt. Igaz az is, hogy az elszámolási kötelezettséget ott is, másutt is, ma is mindenütt vállalom, csak előbb azt az előfeltételt kell megkapnom, hogy ez elszámolási kötelezettség alá tartozó pénzek, legalább is azok, amelyek elhevernek és többször felhívásomra be nem érkeztek a kezemhez kerüljenek és elszámolási lehetőséget teremtsenek.

Hálával kell elismernem, hogy a Konvent legutóbbi ülése után Bertók Béla püspök úr a konventre magával hozott elszámolását átadta s az abban kitüntetett pénztámaradványt készpénzben átnyújtotta. Remélem, hogy jó példáját mások is követik. De most én kérem a főtiszteletű és méltóságos püspök urat, hogy ugyanott és ugyanazon tanuk előtt lefolytatott beszélgetésünk **egy másik részletét jobban idézze emlékeztetőbe**, mint azt a kassai Konvent alkalmával tette. Mert a rideg valósággal ellenkezik az, amit a R. E. I. 1937 év január hó 30.-iki számának 2. oldal 2. hasábján írt, hogy én a konventi ülésen nyíltan azzal vádoltam meg, hogy ő engem el akar csapadni s a teológiát Kassára akarja vinni. **Ez nem a nyílt ülésen történt.** Nem is így történt, hanem a lelkészi hivatal előszobájában, a nyílt ülésről elvonult Simon József és Lengyel József jelenlétében, ahol távolabbról többen is hallhatták, közöltem — a velünk együtt utazott urakra való hivatkozással — a főtiszteletű és méltóságos püspök úrnak a Prága és Brünn között a teológiára vonatkozólag kifejezett akaratát, vagy ha jobban tetszik: **programját.** Amit előttük elmondtam az mind **szinigazság** és a felelőséget érette férfias becsülettel **vállalom és állom. Nem „álom“ vagy „káprázat“** aminek akkor a főtiszteletű és méltóságos püspök úr minősítette, hanem nagyon is kegyetlen „rideg valóság“. A tartalmát most kötelességszerűen elhallgatom, mert aláírom a püspök úr — és azt hiszem a közvélemény — ama jogos ellenvetését, hogy vannak dolgok, amelyek nem nyilvánosság elé valók. E kötelezettségemet még olyan esetben is vállalom hát: amikor a **teológiának, annak mostani formájának életbevágó kérdéséről van szó.**

Tehát **tisztelni kívánom** a főtiszteletű és méltóságos püspök úr palástját és püspöki méltóságát. Nehogy e tekintetben újabb vád terheljen. Engedek abbéli kívánságának is, hogy ne tudjanak meg mindent a kurátor urak. Bár az egyetemes papság elvét nem szívesen áldozom fel egyházunk egyetlen kérdésében sem. És mindig bántó hatással vannak rám azok az egyházhatósági nyilvános tárgyalások, amikor az egyházközségek fenntartói közül megjelent delegátusok előtt egyes kérdések úgy tárgyaltnak, hogy előttük a tények, vagy jobban tetszik „rideg valóságok“ elhallgattatnak. Én a magam részéről ezúton is sokszoros hálámat és köszönetemet fejezem ki azok előtt a derék kurátorok, presbiterek, dékánok és református hívek jóakaratu megértésével szemben, akik mindig szíves áldozatkészséggel segítettek a theologiai szeminárium legátusait és szolgáltatták a szeminárium fenntartási járulékait. Töltek panaszkodtam még mind eddig csak olyanokra hallottam, akiket a teológiáról, valamely alkalmatlan tulajdonságuk miatt, már eltávolítottam.

Elnézést kell kérnem e cikk olvasóitól, hogy a vezetésemre bizott intézmény védelménél — a többoldalú támadás miatt — kitartóbban véde-

keztem; de meg azért is, hogy amikor az általam nyújtott **tények** helyébe „**rideg valóságokat**“ kértek, az egyes dolgokat még pontosabban és az eljárásokat ridegen a nevükön neveztem. A rideg valóságok térben jelentkeznek s arra, hogy pontosan szemlélhessük őket, időt követelnek.

Sörös Béla.

A szekták és az ellenük való küzdelem.

Írta: Dr. Nagy Lajos.

(Folytatás)

3. Nazarénusok.

A nazarénusok szektáját a XIX. század elején alapította Svájcban Fröhlich Samuel, aki ezt megelőzőleg református lelkész volt. Nevüket a „nazir“ héber szóból vették, ami felavatottat jelent, vagyis olyan embert, aki életét Istennek ajánlotta. Az Ap. Csel. 25 : 5. még nazarénusoknak nevezi a keresztyéneket általában.

A nazarénusok tanítása legnagyobb részt megegyezik a református egyház tanításával, nem hiába az alapítója is ebből vált ki. Így pl. ők is csak két sákramentumot ismernek el: a keresztséget és az úrvacsorát. Legspeciálisabb tanításuk két tiltó parancsolatból áll, nevezetesen tiltják az esküvést és a fegyverviselést. Az első tilalom igazolása tekintetében Máté evangéliuma 5. részének a 34. versére hivatkoznak. Ide vonatkozólag azonban helyesen mondja Heidelbergi Káté a 101. kérdésben: „Esküdhetik-e valaki keresztyén módon az Isten nevére?“

Felelet: Igenis: ha azt az alattvalóktól a polgári hatóság, vagy valami szükség követeli, hogy ezáltal hitelünket és igazságunkat, Isten dicsőségére és embertársaink javára fenntartsuk és biztosítsuk. Mert az ilyen esküvés Isten ígében alapul és ez okból azt a hívek mind az ó-, mind az újszövetségben gyakorolták is.”

És tényleg azt mondja Mózes 5. könyve 10. részének a 20. verse: „Az Urat, a te Istenedet féljed, Őt tiszteljed, Ő hozzá ragaszkodjál és az Ő nevére esküdjél“.

Ami a fegyverviselést illeti, tényleg erre vonatkozólag a Heidelbergi Káté a hatodik parancsolat tárgyalásánál nem talál semmiféle mentességet. Világos azonban, hogy a gyakorlati szükség ezt is kötelességünké teheti. Hiszen elsősorban is felesleges vakmerőség volna az állam parancsával szembeszállani, amikor az általános hadkötelezettség elvénél fogva mindenkinek kötelességévé teszi a fegyverviselést. Másfelől az is bizonyos, hogy amidőn ellenség támadja meg azt az országot, amelyhez tartozik a mi tűzhelyünk és otthonunk, amelynek békéjétől és jólététől függ a mi családunk jóléte, békéje és boldogsága is, akkor nekünk is erkölcsi kötelességünké válik, hogy tűzhelyünket minden eszközzel még ha kell, — fegyverrel is védelmezzük meg.

A nazarénusok tanait 1839-ben két Svájcban járt lakatos legény az akkori Magyarországra is behozta, ahol az rohamosan terjedni kezdett, úgy a katolikusok, mint a protestánsok, de leginkább a reformátusok között.

Terjedésüknek a baptistáknak a fellépése

vetett gátat, s később maguk a nazarénusok is legnagyobb részben a baptisták befolyása alá kerültek.

4. Adventisták.

Az adventisták szektáját Miller Vilmos alapította 1833-ban New-Yorkban. Ezek nevüket onnan vették, hogy az Úr Jézus Krisztus eljövételét a Dániel próféta 8:14. sajátlagos értelmezése szerint közelinek tartják. Ez magában véve még nem volna ok a szekta-alakításra, mert hiszen a történeti keresztyén egyházak is várják mind a Jézus eljövételét, amint az apostoli hitforma is tanítja: „Onnan leszen eljövendő ítélni eleveneket és holtakat.” De míg a történeti keresztyén egyházak Márk evangélistával (Márk 13:32.) azt tartják, hogy Krisztus eljövételének napját és óráját senki se tudhatja, addig az adventisták fix terminusokra várják az Úr eljövételét. Így pl. először 1847 okt. 23-ra várták. Mikor aztán 1847 okt. 23.-a elmúlt anélkül, hogy a Jézus Krisztus eljövételének valami nyilvánvaló jelét lehetett volna észre venni, az adventisták azt mondták, hogy Jézus Krisztus ugyan megjelent, de láthatatlanul: Jézus most már az ő láthatatlan jelenlétével igyekszik a keresztyéniséget büneitől, tévelygéseitől megszabadítani. Ilyen bűn pl. szerintök a vasárnap megünneplése, mert Isten nyilvánvalóan a szombatot tette szent nappá. A szombattal együtt az adventisták átvették a zsidóktól a disznóhúsról vonatkozó tilalmat is. Nyilvánvaló azonban, hogy az adventisták e két dolog tekintetében is tévedésben vannak, mert az új testamentom a szombatot, vagy a disznóhús evését tilalmát a keresztyénekre nézve sehol egy szóval se tette kötelezővé.

(Folyt. köv.)

Lelkészértekezlet Tornalján. Február 25.-én tartotta a gömöri ref. egyházmegye lelkészértekezleti gyűlését Tornalján a ref. iskola termében. Szöke István lelkészértekezleti elnök helyébe a jelenlévők az eddigi alelnököt, egyházmegyei pénztárost: Baraxa Lajost választották meg. Varga Imre rimaszombati lelkész Szöke Istvánról emlékezett meg, ismertette sok küzdéssel teli ifjúságát, emberi értékeit. Példaképpül állította minden lelképásztor elé puritán egyszerűségét, prófétai lelkét, egyháza iránti lángoló szeretetét, példás lelképásztori munkáját. A lelkészértekezlet elhatározta, hogy Szöke Istvánról emlékfűzetet ad ki, melyben ismertette lesz élettörténete, megemlékezések azoktól, akik közelebbi viszonyba voltak véle, a temetése alkalmával elhangzott beszédek. Foglalkozott a lelkészértekezlet az egyházmegyei segélyegylet alapszabályaival, mely szerint minden a gömöri egyházmegyébe tartozó lelkész hátramaradottai azonnali segélyben részesülnek ezen segélyegylettől. Tagja ennek az egyesületnek minden gömöri lelkész és a rimaszombati kántor. Határozatba ment, hogy az egyházi járandóságokat az új népszámlálási adatok alapján vessék ki. Közkívánatra elhatározott, hogy az egyházlátogatás március első heteiben vegye kezdetét.

GYŰLEKEZETI MUNKA

Milyen eredményét látom a gyülekezetekben a vasárnapi iskolának?

A vasárnapi iskolai munka egyik eredményét abban a pluszban látom, amit a köznapok hittanórái nem nyújthatnak. Főképpen az egytanító iskolákban vehető észre ez a többlet. Míg az osztott iskolában a hittan tanítására szánt egész időt egy évfolyam oktatására lehet fordítani, addig az osztatlan iskolában ez az idő felaprózódik. Kevesebb idő alatt pedig nem lehet ugyanazt az eredményt elérni. Amit itt nem tudok elérni, a vasárnapi iskolában pótolni lehet. Itt az egész idő egy évfolyam rendelkezésére áll, sőt még azon belül is alkothatunk kisebb csoportokat, ha a gyülekezetnek erre alkalmas tagjai közül többlet munkába tudunk állítani.

Mivel pedig tanítva is tanulunk, a vasárnapi iskolai oktatók munkába állításával kettős eredményt érünk el: többlet fognak tudni a tanulók és bővebben megismerkednek Isten dolgaival a vezetők is.

A vasárnapi iskolai munka további eredménye az, hogy a gyermekek alaposabban megismerik a Bibliát. Lehetőleg minden gyermeknek adjunk a kezébe Bibliát, hogy a szóbanforgó részt ő maga keresse meg benne. Így könnyen el fog igazodni a Szentírásban.

Rávezethetjük a gyermekeket arra, hogy — habár csak pár szóval is — önállóan imádkozzanak. Eleinte nagyon bántortalanul ment, de ma már csaknem mindegyik tud az órát befejező imaközösségen röviden imádkozni.

Belmisszió munkánk megkezdése után az iskolás gyermekek is meg szoktak jelenni a felnőtt bibliaóráin. Ott látták, hogy minden egyes összejövetel adakozással fejeződik be. Mivel a felnőttektől ők sem akartak elmaradni, megkértek, hogy az árva gyermekek részére ők is perselyzhessenek a vasárnapi iskolai órákon. Bevezették az adakozást s azóta sem restültek meg benne. Így kifejlődik bennük egyrészt a templomi adakozás, másrészt a tizedadás iránti készség.

Nálunk a vasárnapi iskolai tanítás idejéül némely csoportnak az istentisztelet előtti, másoknak az istentisztelet után következő óra van kijelölve. Ez célszerűnek bizonyult azért, hogy így a gyermekek nem kerülnek a templomot, sőt ha tanításunk a templomi prédikációval kapcsolatban lesz, az istentiszteletek látogatása lelki szükségletté válik számukra s többé nem kényszerűségből, hanem önként, szívesen mennek a templomba.

Én tehát a hittani ismeretszerzés nagyobb lehetőségében, gyülekezeti munkások képzésében, a Bibliában való tájékozottságban, az imaélet fejlődésében, az adakozási készség intenzívításában és a templom szorgalmas látogatásában találok azokat az eredményeket, amelyek a vasárnapi iskola nyomán előállottak. Papp Béla praőránst-tanító.

EGYHÁZI ÉLET

Végrehajtási utasítás-tervezet

a szlovenszói tiszáninenni egyházkerület 1932. évi közgyűlésének 88. sz. jegyzőkönyvi pontjával elfogadott és az egész egyházkerület területére kötelezőnek kimondott egyházfegyelmi szabályrendeletéhez.

(Folytatás.)

B)

I. Előzetes eljárás.

Az egyháztagok fegyelmi ügyében a fegyelmi eljárást előzetes eljárás előzi meg, mely áll:

a) Négyszemközti megintés a lelkész részéről.
b) Ennek megismétlése a presbiterium jelenlétében.

Ezután következik a fegyelmi eljárás az egyházközségi bíróság előtt.

II. Fegyelmi büntetések.

1. Feddés (III. Móz. XIX. 17., Máté XVIII. 15., Luk. XVI. 13., Eféz. V. 11., I. Tim. V. 20., Jakab II. 9.)

2. Egyháztagságon alapuló kedvezményekből (pl. egyházi földek bérlete, kölcsön az egyház pénztárából stb.) való kizárás.

3. Pénzbüntetés, mely más büntetésekhez, mint mellékbüntetés is járulhat, melynek mértéke az egyes esetek mérvétől függ s a fegyelmezett egyén anyagi viszonyai szerint alakul.

4. A választás és választhatóság jogától való megfosztás.

5. Az úrvacsorától való eltiltás, mely a 4.-ik pont alkalmazását is maga után vonja.

6. Az E. T. I. t. c. 108. §-ban felsorolt egyháztagsági jogoktól való megfosztás és az E. T. I. t. c. 109. §-ában foglalt egyháztagsági köteleességek teljesítése alól való felmentés, azok el nem fogadása, vagyis a gyülekezetekből való kizárás.

Az ilyen ítélet hatálya alatt levő egyént se lelkésznek, se énekvezérnek, se más egyházi tisztséget viselő egyénnek eltemetni nem szabad. (IV. Móz. XIX. 20., Máté XVIII. 17., János XVI. 2., I. Kor. V. 11.-13.) A 2.-6. pont alatti büntetések meghatározott és határozatlan időre szólhatnak. Azonban bármely esetben hatályukat veszítik, ha a megbüntetett egyháztag a 2. pont esetében a presbiterium, az 5—6 pont esetében az egész gyülekezet előtt a templomban ünnepélyes formában kinyilatkoztatja, hogy elkövetett bűnét töredelmesen megbánta. A 6. p. alatti büntetés az előbbi büntetések sikertelensége esetén alkalmazandó, nem megtorlás, vagy az egyházból való végleges kirekesztés céljából, hanem önvédelemből, a bűntudat felkeltésére, a megbánás, a megjobbulás elérésére, mely azonban csak a megbánás kétségtelen és őszinte megbizonyítása után a templomban az egész gyülekezet színe előtt való töredelmes bocsánatkéréssel és a megjobbulásra irányuló fogadalomtétellel ér véget és veszti hatályát. Az ünnepélyes megkövetést, bármely büntetés következtében történt

is, a lelkész igazolja s közli azzal a bírósággal, amely ez ügyben a jogérvényes ítéletet kimondta.

E szabályrendeletnek visszaható ereje nincs. Jogerőssé vált fegyelmi büntetések a 4.-ik ponttól kezdve az illető egyházmegye területén minden szószékből, valamint a hivatalos lapban is kihirdetendők és a lelkészi hivatalokban az úrvacsorától eltiltottakról nyilvántartás vezetendő, melyet az egyházlátogatás ellenőriz.

Körmives Sándor

egyházkerületi papi h. főjegyző.

ISKOLÁINK

Ref. tanítószágunk és a hivatalos lap.

Hivatalos egyházi lapunk a: „Ref. Egyház és Iskola” új felelős szerkesztője a lapban „Iskoláink” címen rovatot nyitott. Az elgondolás szép, a ref. iskola és a ref. tanítószág egyházi vonatkozású problémáit ez a lap, ez a rovat volna hivatva megtárgyalni. Alkalmunk van rá, közös ügyeinket a nyilvánosság előtt megvilágítani, eszmecserét folytatni, esetleges sérelmeink orvoslására a ref. közvélemény segítségét kiharcolni.

Örömmel olvastam egy-két számban e rovatban megjelent cikkeket. Fájdalom, egyszer csak, alig pár cikk megjelenése után a rovat elmaradt, nem volt mit leközoelni abban.

Nem azért, mintha nem volnának nyilvánosság elé kívánczó problémáink, nem is azért, mintha megváltozott volna a szerkesztőség felfogása: egyedüli ok, hogy nem érkeztek a közlésre cikkek. Ennek pedig okai, ismerjük el első sorban mi vagyunk, ref. tanítók. Nekünk kellene arra törekedni, hogy ez a rovat ki ne maradjon, ellenkezőleg kibővüljön.

Hányféle, különböző irányú lapokat töltünk meg mi cikkekkkel, de úgy látszik, a „Ref. Egyház és Iskola” is az lesz a sorsa, mint a Magyar Tanítónak”, ebbe nem lesz időnk dolgozni.

A régi próféták meghaltak, a mostaniak nem tudnak semmit: bár lennék én is jövődőléshez nem értő rossz próféta.

Kaleidoszkópszerűen rávilágítok egy-két nyilvánosság elé kívánczó problémánkra. Céлом? Talán akadnak kartársaim közül, akik ezeket részleteiben is megvilágítják, mindnyájunk hasznára és épülésére.

Itt van mindjárt a ref. theologia és tanítóképző ügye. A ref. tanító gyermekek előtt talán olyan sok az elhelyezkedési lehetőség, hogy ezekkel az intézetekkel még foglalkoznunk is felesleges?

A körzeti polgári iskolák felállítása már csak rövid idő kérdése. Ezekben, a ref. tanítók elhelyezkedése kérdésével sem érdemes törődni?

Nem egy ref. jellegű elemi iskola szünt meg csak pár év alatt. Minden ilyen szomorú eset azt jelenti, hogy egy, vagy több ref. tanító családdal kevesebb juthat kenyérhez. Istennel, egyházunkkal és önmagunkkal szemben érzett fele-

lösségünk tudatában nem volna-e kötelességünk orvoslást keresnünk?

A ref. kántor-tanítók helyi javadalmainak igazságtalan felértékelése nem kívánkozik-e a nyilvánosság elé?

A tanítói fizetési törvénynek van egy szinte megdöbbentő intézkedése, hogy a családos tanító csak két gyermek után kap családi pótlékot a harmadik után már nem. Nem a közvéleményt kellene-e minden igyekezetünkkel rábírnunk arra, hogy minden lehetőit kövessen el ennek az anti-szociális eljárásnak a megszüntetése érdekében?

Hány énekkarunk van? Munkánk elismerése, a nemes verseny kifejlődése érdekében nem volna-e helyes ref. énekkari versenyek rendezése?

Egypár rendszertelenül összeszedett kérdés. Mégis világosságot vet arra, milyen sok eminens érdekünkkel nem törődünk, nem foglalkozunk. Talán nem is gondolunk rájuk.

Megtörténhetik, hogy sok tanító társam most sem vesz tudomást ezekről. Felvetődik egy újabb probléma. Nem is olvassa az egyházi hivatalos lapot. Ennek az oka? Nem egy lelkésznek eszébe sem jut, hogy az: „Egyház és Iskola” átadja, vagy átküldje a tanítóknak. Sok kartárs meg úgy gondolkodik, hogy ő bizony minden héten nem fog könnyörögni érte. Ez a kérdés is könnyen megoldható. A lap címe: „Egyház és Iskola”. Járjon hát az iskolának is. Kétszeres lenne belőle a haszon. Dupla példányban jelenne meg, tehát könnyen bővíthető lenne.

Bárhogyan lesz is, a lapban az: „Iskoláink” rovatnak nem szabad megszűnni, ezt önerzetünk nem engedheti. Hány tollforgató ref. tanító van, csak egy-egy órát adjon néha az irásnak és ez a rovat lesz egyike a leghasznosabb, legjobb olvasott rovatoknak. *Nemcsik Béla* ig. tanító.

Doumergue Emil halála. A francia reformátusok egyik legnagyobb egyénisége: *Doumergue Emil* febr. 21.-én meghalt. Nevét megörökítette Kálvinról írt hatalmas hét kötetes munkájával, amely mű egyik legfontosabb okmánya a reformációnak. Nagy barátja volt a magyar református egyháznak, a montaubáni fakultáson magyar ref. theologusok részére ösztöndíjat létesített, amelynek segítségével sok magyar református theologus ismerhette meg a hűgenotta egyház csodálatos multját és jelenét.

Barth Károly a kolozsvári theologia tiszteletbeli tanára. Az erdélyi egyh. kerületi közgyűlés örömmel járult hozzá a theol. fakultás elöljáróságának azon előterjesztéséhez, hogy Barth Károly bászeli theol. professzor a kolozsvári ref. theol. fakultás tiszteletbeli tanárául meghívassék. Barth olyan nagy hatást gyakorolt az erdélyi ref. theológiára, hogy ennek akartak méltó kifejezést adni a tiszteletbeli tanáruval való meghívással. Barth maga is olyan nagy szeretetet mutatott a kolozsvári theológia iránt, hogy ezt viszonzni kellett.

HIREK

Ujabb példák. A cselekedetekben nyilvánul meg a lélek. Pedig mily kevés a cselekedet a szavak áradatához képest, amelyek csak nagy ritkán hű kifejezői az érzéseknek és gondolatoknak, hanem legtöbbször leplezői, eltakarói. És a cselekedetek közül is mily kevés az igazi, önzetlen cselekedet! *Vétek tehát véka alá rejtteni, ha a lélek igaz cselekedetben mutatja meg önmagát.*

A ref. tanítóképzőnkért meghozott áldozatok nap-nap mellett mutatják a lelkek igazi arculatát. Minden áldozat tanubizonysága a lelkekben lakozó érzéseknek és gondolatoknak, s fényes igazolása Krisztus nagy szavainak: „Ha akkora hitetek volna mint a mustármag, s azt mondanátok ennek a hegynek: menj innen amoda, elmenne; és semmi sem volna lehetetlen néktek”. Mert a hit és az igazi akarat csodát teszen.

Nem egetrengető nagy dolog, de szép példája a földi gondokat legyőző elhatározásnak, mikor egy lelkész társunk ezeket írja: „A ref. tanítóképzőért meghozandó áldozatkészségtől nem akarok elmaradni, de három gyermekem neveltetéséről kell gondoskodnom, kettő középiskolás, egy pedig az egyetemet látogatja. Most semmiképpen sem tudok kötelezettségemnek megfelelni, de két év múlva Isten segítségével a gondok egy részétől felszabadulok; engedtessek meg tehát nekem az, hogy csak két év múlva kezdjem meg az évi befizetéseket és akkor 400 Kc-ás részletekben fogom áldozatomat meghozni...”
Vagy egy másik példa, amelynek szereplői ugyancsak jó szívvél és igaz akarattal kívántak cselekedni s éppen ezért találtak rá módot, hogy kivegyék méltón részüket az áldozatból. Az 1000 Kc-ás megajánlásra nem voltak képesek egyenként külön-külön, tehát ketten, közösen vállalták a kötelezettség teljesítését... Vagy még egy példa arra, hogy milyen hatása van az önzetlen cselekedetnek... Az egyik gyülekezetben aláírja a kurátur a lelkésznek és a két tanítónak is a nyilatkozatát mint tanu és akkor megszólal: „Szegény is vagyok, öreg is vagyok s én már ebben a szép áldozatban résztvenni nem tudok; de ami kitelik tőlem, azt megteszem: tessék 50 Kc-t beküldeni az én nevemben is”.

A jövőnk a mi kezünkben van! S ezek az emberek, akik a fentiek szerint cselekesznek, tudják, hogy milyen felelősség hárul rájuk a jövővel szemben. De tudni is kell ezt mindnyájunknak, akiket az isteni Gondviselés kiállított az örhelyekre!

Nyugtázás és nyilvános köszönet. A komáromi ref. tanítóképző-intézetünk új épületének felemelésére szükséges 1000 Kc-ás hozzájárulásukat újabban a következők jelentették be: *Czike János* lelkész Tany, *Szabó Béla* lelkész Huszt, *Kiss Jenő* lelkész Beregrákos, *Apai János* igazg. tanító Beregrákos, *Becz Aranka* tanítónő Beregrákos, *Kiss János* lelkész Csilizpatas, *Galambos László* lelkész Réte, *Szabó Krisztina*

igazg. tanítónő Réte, *Kalitz Sándor* tanító Réte, *Tóth István* igazg. tanító Kisújfalu, *Sedivy László* lelkész Nyitra, *Acsay Lajos* gondnok Nyitra, *Dr. Fekets Imre* presbiter Nyitra, *özü. Soós Jánosné* tanítónő Zsigárd, *Mokos Kálmán* lelkész Madar, *Erdélyi Gáspár* igazg. tanító Madar, *Bakcsy Gyula* lelkész Bodrogszentes, *Péter Imre* igazg. tanító Bodrogszentes, *Nagy Sándor* lelkész Alistál, *Gál István* lelkész Csicsér, *Sápy Lajos* igazg. tanító Runya, *Végh Jenő* igazg. tanító Nemesócsa, *Bajcsy Irén* tanítónő Nemesócsa, *Végh Ilona* tanítónő Nemesócsa, *Fekets Zoltán* tanító Nemesócsa.

A ref. tanítóképző-intézet Igazgató-Tanácsa úgy a maga, mint egész Egyetemes Egyházunk nevében a leghálásabb köszönetét fejezi ki a jószívű adakozóknak, s őszintén kívánja és kéri, hogy az Isten áldó kegyelme örökjön áldozatos és nemes lelkeik felett, önzetlen, nagyszerű cselekedetük pedig örökké fényeskedjék anyaszentegyházunk történetének lapjain az utókor számára.

Legációk. A losonci ref. theol. szemináriumban 1937 évi husvétii ünnepekre elválasztott legációk: Zsudel István Komárom. Szoboszlay Miklós Rimaszombat. Barra Zoltán Bátor, Bótrágy. Mitro István Beregszász. Mikula László Farkasd. Negyed. Selmezi Árpád Léva. Dr. Takács Béla Nagyszöllős. Mikes László Pelsőcz. Abary István Csap. Szabó Antal Nagygyéres. Kemény József Sók, Zsigárd, Deáki. Bán Zoltán Nagydobrony. Dévay József Nagyberég. Brányik Sándor Munkács. Nagy Jenő Pozba, Mohi, Lök. Fekets Emil Kassa. Lenkey Lajos. Serke, Simonyi. Bajusz Gyula Királyhelmez. Nagy Zoltán Kamocsa. Urbán Károly Nagykapos. Kovács Bertalan Muzsaly. Ábrahám Kornél Nagymégyer. Virágh Vince Csallóközarányos. Narancsik Elek Mezőkaszony. Böszörményi László Ungvár. Hajdu Dezső, Csúz, Perbete. Szaniszló Endre Réte, Jókai, Somorja. Tóth Mihály Ógyalla, Martos. Héderváry Dezső Uzapanyit. Molnár Dániel Torna. Horváth Zsigmond Búcs, Bátorkeszi. Tömösközy László Ipolypásztó. Kiss Lajos Déda, Bucsú. Eröss Pál Nagyida. Csanda Lajos Zseliz. Sedivy Zoltán Kisgejőcz, Nagygejőcz, Rácz László Kismánya. Nagy István Nagysalló. Dobó Dezső Dercen, Fornos. Tarjányi Dénes Rimaszécs. Kalmár Kálmán Alsószecse, Felsőszecse. Hamar István Nemeshodos. Pályi János Hanva. Szakal István Abara, Ráska. Kovács Lajos Nagyszelmencz. Martsa Dániel Garamszentgyörgy. Stefán Miklós Barkaszó. Vass Béla Nagypalád. Simon Bálint Alsó, Felső Lác. Kormos Andor Iske, Csicsér, Vaján, Bés. Vörös Béla Hetény. Lehotay János Zehérje, Pokorágy. Csörgő Bertalan Nagyszalancz. Szabó Géza Beregsom. Barta István Kisbégány, Nagybégány. Szabó Aladár Eszeny, Szalóka. Pázsit József Visk. Végh Dániel Alistál. Kossár András Feled. Héderváry Sándor Jánosi. Szabó Béla Tiszaújlak. Papp Zoltán Gát. Kajdy György Rákos, Kajdanó, Katócs Géza Szürte. Bakura

Zoltán Tornagörgő. Vajtho István Szepsi. Csatlós János Szomotor, Kövesd. Hanesz Sándor Szádmás, Körtvélyes. Rácz György Alsófelegyvernek. Schmidt Sándor Huszt. Papp Béla Vári. Molnár Sámuel Berzété. Kömives Sándor Legenye, Alsómihályi.

A komáromi ref. tanítóképző-intézetben az 1937. évi husvétii ünnepekre elválasztott legációk: Bod Adám Gicze, Gömörnánás. Beke Gyula Szkaros, Visnyó, Alsó-, Felsőfalva, Rás. Géczy Mihály Deregnő, Szalók. Kaszó István Alsókálosa, Felsővály, Mihályfalva. Kovács Bertalan Bajánháza, Mokcsakérész, Mogyorós. Ligárt István Balogiványi, Nemesradnót. Pecsök Gyula Bátka, Zsip. Persely István Bátfa, Palló, Ungtarnócz, Botfalva. Simon István Harmacz, Nemesmartonfalva. Simon Zoltán Badaló, Halábor, Macsola, Gecse. Szabó Mihály Salánk. Szabó Zoltán Györke, Petőszinye, Magyarböd. Szendy László Csicsó, Keszi, Kulcsod. Szilágyi Dezső Magyarsas, Szürnyeg, Imreg. Szilva Árpád Kővecses, Hubó Sajókeszi. Tóth István Bene. Várady Sándor Harangláb, Hetyen. Rácz Sándor Abaujszina, Migléc, Perény. Tildy Béla Hernádcsány, Zsadány, Eszkáros Nádasd. Kislegációba: Varga Pál Kamocsa.

Baráti köri összejevetel Nagyszöllősön.

A mármaros-ugocsa egyházmegye baráti köre február hóban Nagyszöllősön jött össze a szokásos módon. Ez volt immár a hatodik összejevetelünk, amelyen résztvettek: Izsáák Imre esperes és neje, több lelkész a feleségükkel. tanítók és mások. Számszerint 25-en. Dél előtt mindenki elmondta az napi aranymondását a Bibliából, amelyet közösen megbeszélgettünk. Közben elénekeltük a feladott zsoltárokat és Hallelujah énekeket. Délután a Bibliával, Kálvin János életével, az Institutióval és a II. Helvét Hitvallással foglalkoztunk.

Baráti körünk legújabb összejevetele ugyan csak Szöllősön lesz március 17.-én. Feladott leckék: Márk evangéliumából a 13., 14-ik fejezet (alaposan ismerni a szöveget) a XXX, XXXII, XXXIII zsoltárok szövege és dallama. A Hallelujah énekek közül a 162., 236. és a 391-ik. A Kálvin János életrajzából a második rész. (154 oldal). Az Institutióból a VI—X fejezet. A II. Helvét Hitvallásból a VIII—IX fejezet. Élelmet mindenki hoz magával.

Célunk: megismerni a Bibliát, énekeinket, hitvallásunkat, Kálvint és a kálvinizmust s az ezekből nyert tudással, erővel és buzgósággal előmozdítani Isten országának terjedését Református Egyházunk keretén belül, ahogyan azt reformátoraink tennék helyünkben. Tapasztaljuk ugyanis, hogy hivatalos egyházunk kereteit csakis személyes hittel önkéntes munkával tehetjük élővé, hatóvá és gyümölcsözővé.

Baráti körünkbe mindenkit szeretettel hívunk és fogadunk, aki a fentiek szerint hajlandó és kész velünk érezni és velünk dolgozni. Isten dicsőségére, Egyházunk javára. Sz. B.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 12. szám.
Ára: 1/3 évre 70 Kc., 1/2 év 35 Kc.
Hirdetések díjsza bász szerint.
Megjelenik minden szombaton.
Sztéküldési hely: Komárno—Komárom.

FŐSZERKESZTŐ:
DR. MAGDA SÁNDOR
FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS
Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR

Szombat, 1937 március 20.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ref. Lelkész Hiv. Hefin
(Hefény), okr. Sitará-Bala.
Ide küldendő minden közlemény.

Kié a nagypénteki győzelem?

Nagypéntekben mindig a jóság, ártatlanság, igazság megcsúfolását, leverettetését láttuk. Úgy tanították s mi magunk is úgy sirattuk el láthatatlan könnyekkel.

Ma már másként látjuk nagypénteket.

A husvétii csoda szemléllői, lélekben átélői a feltámadásnál nagyobb csodának tartják azt, hogy Jézus meghalt a kereszten. A keresztyénységnek rejtelmes, misztikummal megterhelt ünnepei a karácsony, az emberré létele; husvét, feltámadás; pünköst, Lélek kitöltése szemünk előtt kisebb csodák lettek mint az érettünk önmagát megáldozó főpap nagypénteki misztériuma.

Érthető, mert emezekben isteni hatalom cselekszik megátolhatatlanul. Csodák, de mert az Isten végzi, természetesek. Köszönjük Istennek, megnyugszunk bennük és elfogadjuk. Ember az Isten ajándékának átvevője, érte mennyei Atyjának dicsőítője.

Nagypéntekben Isten engedi az embert cselekedni s az ember cselekszik. Nagyon szelid hasonlat lenne a most cselekvő embert szabadjárásra bocsátott dúvadhoz hasonlítani. Ennél sokkal rosszabb az ember. Hatalomra törés, hatalomféltés, irigység, elvakultság öntudatosan akarja az Igazságot elpusztítani. Az istenembert elárulja, elítéli, megcsúfolja s a kereszt kínhalálával megöli.

Az új nagypéntek fordulójához azonban éppen ezáltal jutunk el. Ebben a szenvedésben szerzi meg Ő a diadalt. Lelkifájdalomhoz csatlakozik iszonyú kínja a szenvedő testnek; ha a pusztában nem győzött a bűn feje a Sátán, most diadalt vesz rajta. Nem hiába sorakoztatta fel egész hadseregét, vette igénybe átkos arzenáljának minden fegyverét, ezt a csatát kell csak megnyernie s övé a végső diadal. Drámai percek. Első Adámot legyőzte, elég erős lesz-e a második Adám, az Isten által reábizott feladat teljesítésére, vagy most veszi teljes diadalt a bűn.

Keresztfa leásva, szögek nyomán folyik a vér, test utolsó vonaglik s elhangzanak a száradokon át diadalt zengő örök ígék mikor az Isten szol: Bocsáss meg nékik, mert nem tudják mit cselekszenek... Atyám a Te kezébe helyezem lelkemet. A megváltás nagy munkája bevégződött, fent az angyalok kara győzelmi éneket zeng.

Cselekedhetne az Isten nagypénteken is, kivehetné a szenvedő Fiát az ember kezéből, de most ennél nagyobb történik. Testi szem megcsúfolást, halált lát. A lélek szeme meglátja a legcsodálatosabb diadalt. A megaláztatás, testi, lelki kinszenvedés felett, a bűn munkája felett az Igazság diadalt. A gyalázatot jelentő kereszt így lesz a győzelem jele.

Ünnepeink időnként visszatérnek. Nagypéntek, mert érettünk és miattunk lett minden ünnepnél közelebb van hozzánk, velünk van mindig, szüntelen kísér. Szereplője az örök ember, te is, én is, meg Ő.

De ezt ne értsük félre. A főpap egyszeri, tökéletes áldozatát elvégezte, a diadalt megszerzte. Örök nagypéntekben nem újra megáldoztatás az Ő szerepe, hanem a megváltás evangéliumának győzelmes hirdetése; mikor szól hozzá: miattad is szenvedtem, Téged is megváltottalak.

Ma is, mint mindig, hódolattal áll meg a világ a legnagyobb csoda, Jézus nagypénteki győzelme előtt. De ma a világnak új csoda kell, új nagypéntek kell. Nem a Jézus új demonstráló győzelme, hanem a megváltott ember látható győzelme az őt legyőzni akaró mindenfajájú bűn felett.

A mának, a jövőnek erre a bizonyágtételre van szüksége.
Nagy Sándor.

Nyiregyházai ifjúsági vezetőképző tanfolyam. Istentől gazdagon megáldott volt a nyiregyházai téli ifjúsági vezetőképző tanfolyam, melyen 28 községből 40 ref. ifjú vett részt. Minden nap bibliaórával kezdődött, melyet felváltva maguk a résztvevők tartottak. Délelőtt előadásokat hallgattak, esténként minta ifjúsági összejöveteleken vettek részt. Azzal a nagy gondolattal oszoltak szét a tanfolyam résztvevői, hogy a református faluk ifjúságát Istenhez kell vezetniök.

Külmissziói konferencia. Külmissziói konferenciát rendez a Magyar Református Külmissziói Szövetség Budapesten márc. 20—22-ig. Előadók lesznek Baboss Sándor mandzsúriai misszionárius, Bereczky Albert, ifj. Biberauer Richárd lelkészek, Döbrössy Lajos mohamedán misszionárius, Pógyor István KIE. titkár és Ravasz László püspök. Megbeszélésre kerülnek a református missziói munka fontosabb kérdései és problémái.

Egészen rövid válasz egy hosszú cikkre.

Sörös Béla theol. igazgató úrnak lapunk f. hó 13-iki, 11-ik számában megjelent hosszú cikkére egészen röviden válaszolok. Ismétlem, hogy a legközelebbi Konventi ülésen — amennyiben arra alkalmat nyerek — minden elhangzott állításomat igazolni fogom. Különben is javaslatot szándékozom benyújtani a theologiai szeminárium igazgatásának, tanulmányi, fegyelmi, anyagi ügyeinek egyházalkotmányunk szellemének és gyakorlatának megfelelő alapokra való helyezése tárgyában. Az Igazgató úr újabb sértő vádjait, gyanúsításait (pl. hogy én Konventi Elnök akarok lenni a két idősebb püspök félretolásával stb.) szeretettel megbocsátom, mert nekünk nem csak szavalni kell az atyafiu szeretetről, hanem azt, különösen egymással szemben gyakorolnunk is szükséges. De megbocsátom azért is, mert tudom, hogy ahol a meggyőző érvek hiányoznak, azokat pótolni kell valamivel: legalább hanggal, vastag betűkkel és mellékepeződök előrángatásával. Én teljesen méltányolni tudom az Igazgató úr nagyon nehéz helyzetét. A theologiai szeminárium mai „formájának”, állapotának, illetve ezek további fenntartásának jogosultságát megvédelmezni olyan nehéz feladat, amely még a Sörös Béla képességeit is felülmulja. Ezért van szükség mindig újabb vádakra és mellékvágányokra s nem a tisztánlátás érdekében.

Nagykapos, 1937 márc. 14.

Dr. Magda Sándor.

A hosszú idő óta tartó vitát a fenti nyilatkozattal ezennel lezárom. Szerkesztő.

A bászeli misszió munkája. A bászeli misszió munkaterületén az utóbbi nyolc év alatt 32%-kal emelkedett a keresztyének száma, noha óriási akadályokkal kell megküzdeniök a misszionáriusoknak. Legnagyobb eredményt Kamerunban érték el. Indiában ujjban a kaszton kívüliek közt hódítanak erősen. A hittérítők munkája s bizonyágtétele révén mindig több és több szív nyílik meg Krisztus előtt és ismeri meg az igazi életet.

Az indiai KIE konferencia befejezése. Az indiai KIE konferenciáról hazaérkezett a két magyar delegátus: Pógyor István és ifj. Biberauer Richárd. Sok gazdag lelki élményt és igen sok fényképfelvételt hoztak magukkal. A konferencián Kelet és Nyugat képviselői a keresztyén testvériség szellemében minden fennálló nagy kérdést megtárgyaltak. A bibliai munka és az evangélium hirdetése erős és határozott hangsúlyozást nyert. Különösen foglalkoztatta a résztvevőket a szociális kérdés, a keresztyéneknek az államhoz való viszonya, nemzetközi kapcsolatok kérdése, a különböző faji kérdések. A következő világkonferenciát Angliában fogják megtartani.

Durvaság dacot szül, a gyengédség bűnbánatot. (Péld. 15:1.)

Kilburn J. D.

EGYHÁZI ÉLET

Hírek a bereftei árvaházból.

Ez alkalommal a múlt évben befolyt adományokról akarunk röviden megemlékezni. Megemlékezni és hálás szívvel köszönetet mondani árvaházunk melegsívű pártfogóinak, akik ebben az évben is segítségünkre siettek adományaikkal és kifogyhatatlan szeretetmunkáikkal. A jó Isten áldja meg minden jó barátunkat, akik segítettek letörölni a fájdalom könnyeit, életkedvet fakasztani az árva szivekben és mosolyt varázsoltak gyermekeink kedves kis orcáira.

Első helyen az *Országos Hivatalt* említjük, ahonnan első kérészavunkra 10.000 Ké segélyt kaptunk az árvaházi vízvezetési és villanyvilágítási berendezés — ezen régi kedves tervünk — megvalósítására. Kiemeljük a *tornaljai és királyhelmeci* járási hivatalokat, ahonnan évről-évre megkapjuk az 1.000 Ké adományt. Ujjban a *feledi járási hivatal* 300 Ké, a *losonci* 100 Ké és a *hlohoveci (galgóci)* járási hivatal 300 Ké juttatott árvaházunknak.

Az *Egyetemes Konvent* közalapi pénztára ez évben is 5.000 Ké segélyt folyósított saját árvaházának. Pontosan megkaptuk egyes *egyházmegyéktől* a beszedett árvaházi járulékokat, így az ungi, az abauji és felsőzempleni egyházmegyéktől. Várakozáson felüli szép adományok érkeztek sok *egyházból*: Rimaszombatból, Szepesből, Tornaljáról, a kis Beretkéről, Pelsőcről, Salamonból, Nagykaposról, Csicserből, Nagyszalánról, Feledről, Nagyidáról, Bácsáról, Gálszécsről, Tornagörgöről, Simonyiból, Komáromból, Csapról, Abaujszináról, stb. Első helyen áll *Tornalja*, amely 2.000 koronán felül adakozott. Itt a perselypénz maga 378 Ké volt.

Külön kiemeljük a *Gömöri ref. tanítótestületet* és annak *énekharát*, amely testület magas színvonalu hangversenyt rendezett az árvaház céljaira. Nyugalomba vonult tanítóink közül Boza Lajos és Czékus Miklós most is úgy adakoznak, mintha ténylegesek volnának, pontosan fizetik a 120 Ké évi járulékot.

A *gömöri alapot* ujjban Szaniszló János mártonfalvai lelkész atyánkfia 800 Ké-val, Baán Géza és Gérecz Lajos tanítóink pedig 100—100 Ké-val növelték.

Heimann Vilmos nagykaposi nyomdász 290 Ké-t adományozott árvaházunknak. *Végh Marike* kis növendékünk 400 koronás ösztöndíját adta ide.

A *Tornaljai Hitelintézet* 1936-ban is 800 koronával segítette árvaházunkat.

Külön emlékezünk meg a rimaszombati és kassai *leánykörökről* és a losonci és eperjesi *nőegyletről*, amely köröknek szeretetmunkája nagyban hozzájárult az adakozási kedv ébrentartásához és fokozásához. Kedves meglepetésben részesítette árvaházunkat *Matern Nádorné* úrnő Ungvárról, özv. *Eröss Károlyné* Alsólánacról és *Schneller Miklós* csemegekereskedő Tornaljáról, akik minden egyes árvánknek gazdag szeretet-

somagot küldtek Mikulásra és karácsonyra.

Példás hűséggel munkálkodtak árvaházunk érdekében ez évben is *Nagy Margit és Magyar Ánosné* lévai nőtestvéreink. Arcképeik méltóan sorakoznak többi jóltevőink arcképei közé az árvaház hófehér falain.

A sok önkéntes adomány közül csak néhányat kell még kiemelnünk. Így *Kriston Margit* zimaszombati úrnő 1.000 koronáját, aki igen szerény nyugdíjából évek hosszú során át rakta félre ezt a nagyszerű adományt, hogy lelki szükségének eleget téve, örök időkre bevéssé nevét szíveinkbe és árvaházunk történetébe. Ugyanilyen pompás adománnyal lepte meg árvaházunkat *Pilep János és neje* Perbenyikről, valamint *Szilassy János* atyánkfia hagyatéka Bódvavendégi-ből. *Mórocz Mihály* hagyatékából az árvaház a múlt évben 3.600 koronát kapott.

Természetbeni adományokat küldtek a múlt évben: Bacskáról, Gortvakisfaludról, Feledről, Paskaházáról, Rásból, Simonyiból, Sajókirályiból, Tornaljáról, Bejéből, Beretkéről (856/80 Ké értékben!), Nyitráról, Buzitáról, Kisszebenből és Rác József lelkész úrtól Felsőrócséről.

Nem tudjuk az összes adakozók nevét felorolni, de beirattak azok Aranykönyvünkbe ki nem törölhető, messze világító írással. Beirjuk ismételten is Aranykönyvünkbe a *Czinke püspök* úr áldott nevét, akinek jóvoltából 1936-ban ismét 6276 Ké folyt be az árvaház pénztárába.

Az 1936-ban befolyt összes *késpénz adományok* kereken 45.000 Ké-t tesznek ki, az árvaház késpénzvagyona pedig 1936 végén betétkönyveken 76.500 Ké. Folyószámlán és késpénzben pedig kb. 42.000 Ké. Összesen kereken 120.000 Ké. Ezenkívül vannak az árvaháznak késpénzkövetelései mintegy 20.000 Ké értékben.

Soli Deo Gloria Szövetség konferenciája. Az SDG. Szövetség a szokásos virágvasárnapi konferenciáját ez idén is megtartja igen szép programmal. A műsor egyik legfontosabb pontja lesz a „Nincs vezető” című előadás, melyet *Dobos Károly* és *Kovács Péter* titkárok tartanak a diákság előtt. Virágvasárnap délelőtt fél tizenkét órakor pedig a hatalmas tömegű diákrésztvevő mellé ezer budapesti ifjúsági egyesületi tagot és fiatal embert készülnék összehozni a vigadói délelőtti közös „református ifjúsági nagygyűlésre”, melyen *Ravasz László* püspök és *Szabó Imre* esperes is előadást tart.

Lelkészi és tanítói konferencia Sárospatakon. A sárospataki ref. theologia tanári kara április 1—3. napjain lelkészi és tanítói konferenciát rendez Sárospatakon. A következő tárgyak kerülnek megvitatás alá: A lelkipásztori és tanítói hivatal közös alapjai. A lelkipásztor és tanító szolgálata közti ellentétek okai. Mit várak én a tanítótól? Mit várak én a lelkipásztortól? Lelkészi és tanító közös feladatai a falunvelésben. Lelkészi és tanító közös feladatai a közéletben. Gyakorlati munkák bemutatása. Lelkészi az iskolában. Tanító az egyházi munkában.

FIGYELŐ

Keresztyén Unió.

Itteni lapjaink is megemlékeztek róla, hogy a budapesti Magyar Szemle egyik számában Bangha Béla jezsuita házfőnök feltűnést keltő cikket írt a fenti címen. Minthogy cikkének főbb gondolatait és Dr. Ravasz László ref. püspöknek erre adott válaszát az itteni lapok is közölték, feltételezzük, hogy olvasóink nagyobb része ismeri, olvasta e cikkeket, azok ismertetésébe nem bocsájtkozunk. De bizonyára érdekelni fogja olvasóinkat az, hogyan fogadták a keresztyén unió felvetett gondolatát a magyarországi református egyházi lapok?

Az ORLE. hivatalos lapjában: a Lelkészegetesület hasábjain annak mostani elnöke Ravasz László püspök a többek között ezeket írja: Bangha Béla a magyarországi harcos katolicizmus vezére cikket írt a keresztyén unióról. Szükséges, hogy e tényt értéke szerint megbecsüljük: de ne tulajdonítsunk néki a valóságnál sem nagyobb, sem kisebb jelentőséget. A keresztyén unióhoz semmivel sem vagyunk közelebb e cikk után, mint amennyire voltunk a cikk előtt. Miután a cikk az unió feltételül épűgy a katolikus egyházba való visszatérést írja elő, mint ahogy a protestantizmus is az uniót az evangéliumi egyházi elv teljes érvényesülésében képzelel el; még nincs itt az ideje, hogy az ilyen egység tárgyi feltételeiről beszéljünk. Viszont nagy hiba volna meg nem látni a cikknek nagy történeti jelentőségét. Mit tehetünk a jelenlegi helyzet megjavítására? 1. Be kell látni, hogy a felekezetek közti harc többet árt az egész keresztyén vallásnak, mint amennyit használ az egyes keresztyén felekezeteknek. 2. Nemzeti szempontból a különböző felekezetűségben nagy előny rejtőzködhetik. A katolikus és protestáns magyarság nemes versenyéből a nemzeti művelődés birtokállománya gyarapszik. 3. Elő kell segíteni a közös protestáns és katolikus érdekeket, ezek: a társadalmi életben a keresztyén erkölcs legyen urrá, minél több magyar, Krisztusnak minél hivebb követője legyen, vasárnapot megszenteljek, a gyermekeket Isten félelmében neveljék, a családi élet szent és termékeny legyen, az irodalomból, művészetből, tiszta és nemes szellem sugározzék, a dolgozó ember megélhessen, a tőkés többet áldozzon a közjóra, az emberi méltóság előtt meghódoljon a hatalom, a hegyibeszéd szellemében értelmezett tizparancsolat intézményekben, emberekben, a nemzet egész életében érvényre jusson. 4. Olyan szellemi légkört kell teremteni, hogy a protestáns és katolikus vezetőegyeniségek jóindulatú polgári érintkezést tudjanak fenttartani egymás között.

Muraközy Gyula a Református Életben erről ír: A Református Élet nem szűnt meg azokról a felekezeti tüzvészekről újra és újra számot adni, amit a háború után kigyújtottak és amelynek lángjai családi otthonokat égettek

fel. Éppen ilyen figyelemmel kell azonban hírt adni arról, ha valahol oltási kísérlet történik. A magyar protestantizmusnak még azt a gyanúper is meg kell csendesíteni, hogy hátha az eucharisztikus év rendezési előmunkálatai közé tartozik egy ilyen akció, amely a vendéglátó házban egyelőre csendet óhajt teremteni? Mélységes magyar érdek, hogy ebben a vegyes vallású országban a felekezetek a maguk belső lelki földjének mély szántását végezzék és ne szakadatlanul egymás mesgyéjén állva, harcoljanak. A magunk részéről elsősorban a felekezeti sajtó hangjának változtatását látnánk könnyen megvalósítható feladatnak. Bizonyos csendes tiszteletadás volna szükséges minden őszinte és igaz véleménnyel szemben. Majd így végzi a fejtegetéseit: a protestánsok szívében nagyon sok kétség van az iránt, hogy lehet-e a mélység felett akár egy pallót is áthúzni, mégis egészen bizonyos, hogy ennek a nemzetnek protestánsai egy ilyen kísérletet, száradok keserű tanúságait is világosan látva, mereven el nem utasítanak.

A Magyar Út-ban Dr. Hetessy Kálmán kecskeméti lelkész így ír: Ha a katolikusság más vezérférfia írta volna ezt a cikket, akkor azt kellene mondani, hogy milyen nagy utat tett meg a cikkíró, amíg eljutott a cikkben foglalt meglátásig. Így azonban azt kell mondanunk: milyen veszedelmesen nagyot kellett változnia a világnak, hogy a cikkíró ezekre a meglátásokra kényszerült. A cikket a közelgő nagy veszedelemnek az érzése és magábaszálló önvizsgálata szülte. Milyen más volna társadalmi életünk képe, hogyha ez a tárgyilagos vizsgálat ezelőtt 20 esztendővel történt volna meg! Az volt azonban a tragédiánk, hogy megindult éppen Bangha Béla vezetésével egy olyan harc a magyar protestantizmus ellen, amelynek hatása már szelvényben jelentkezik és ahol csend is látszik: a tömeg lelkében napról-napra növekszik a gyűlölet a más vallású testvére ellen. Elég csak utalnunk Bangha Béla lapjának A Magyar Kultúra számaira, micsoda állandó küzdelem, micsoda egyoldalú értékítélet minden ellen, ami protestáns! Azután a Szív és egyéb kiadványok, amelyek mind tüzelték a lelkeket. Oh szörnyű eredményes volt a magvetés! És most Bangha Béla maga kénytelen revideálni az álláspontját és módszereit. Nagyon jól látja a közelgő veszedelmet, a keresztyénség ellen támadó, egyre erősödő világszemléletnek közeledését. És látja, hogy az egymással is ellenséges keresztyén front csak vesztés lehet, a világmozgalmak nagy összeütközésében. Örülünk annak, hogy megtörtént Bangha Béla részéről a nagy belső vizsgálata. Minden ilyen belátás enyhíti a távolságot és elősegíti a helyzetet, amelyben testvéri kezek egymásba fonódásával állhat ellen az egész keresztyénség a közelgő fenyegető áramlatokkal szemben. Vallási unióra nincs szükség, de szükség van a testvériség, a közös sors lelki uniójára. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha saját hitünk igazságaiba elmélyülünk és erősekké leszünk és nagy megbecsüléssel

tekintünk a más meggyőződést valló testvéreink felé, lévén a fundamentum egy: a Jézus Krisztus igazságainak érvényesülése az életünkben.

ISKOLÁINK

A ref. tanítóképző és a ref. tanítóság.

A komáromi ref. tanítóképző igazgatótanácsa a ref. tanítósághoz felhívást intézett, hogy a felépítendő tanítóképző anyagi támogatására ajánljon fel személyenként 1000—1000 koronát. Mellékelt egy nyilatkozatot is, mely szerint ez a hozzájárulás 5 évi, 200 koronás részletben is fizethető.

Hogy ebben a fontos ügyben a ref. tanítóság egységesen foglalhasson állást, a barsi és komáromi egyházmegyék tanító testületének választmányi tagjai Léván 1937. III. 11-én közös megbeszélésre jöttek össze.

Megállapodtak abban, hogy a felhívásnak eleget tesznek. Minden lehető elkövetnek, hogy minden ref. tanító, ha csak teheti ajánlja fel az 1000 koronát.

Tekintettel azonban arra, hogy több mint 300 ref. tanítóról van szó, így a felajánlott, ugyan annyi ezer korona, a tanítóképző felállítását $\frac{1}{2}$ részben biztosítja, körülbelül, a felajánlást csak akkor ismerik el magukra nézve kötelezőnek, ha a tanítóképző, szűkebb és bővebb igazgatótanácsában megfelelő képviselőt nyernek. A tagokra nézve fenntartják a ref. tanítóság jelölési jogát. Ilyen értelemben felterjesztést intéznek az egyetemes Konventhez és hasonló állásfoglalásra felkérlik a gömői és kárpátaljai ref. tanítóságot is.

Tudva azt, hogy az egyetemes Konvent a komáromi ref. egyháznak is biztosított az igazgatótanácsban helyet, ezen praecédensre is hivatkozással, remélik, hogy a felterjesztés, az ügy sürgős érdekében már e tavaszi Konventi gyűlésen kedvező elintéztést nyer, annyival is inkább, hogy tanítóképzésről lévén szó, pedagógusoknak az igazgatótanácsban való részvétele az ügynek csak hasznára lehet.

A „Nyilatkozat” záradékát, mely szerint az aláíró felhatalmazást ad az egyházi előjárásnak arra, hogy a felajánlott összeg egyházi fizetéséből levonható legyen, törölni kívánják. A felajánlók, ha tehetik önkéntesen vállalt kötelezettségüknek enélkül is eleget fognak tenni. Megtörténhetik azonban, hogy valamelyik kartárs 3—4 részlet befizetése után olyan anyagi körülmények közé jut, hogy vállalt kötelezettségének a legjobb akarat mellett sem tud eleget tenni, ilyen esetben a záradékra való hivatkozással azt fizetéséből levonni nem volna sem méltányos, sem igazságos.

A határozatokhoz való hozzájárulásra és annak értelmében való egységes állásfoglalásra a fent említett közös választmányi gyűlés egyházi lapunkon keresztül is felkér minden egyes kartársat.

Az együttes gyűlés megbízásából
Nemcsik Béla ref. ig. tanító.

PROBLÉMÁINK

Nehéz Idők!

A legújabb konventi jegyzőkönyvet azzal a reménységgel bontottam fel, hogy abban nagyjaink, előjáróink határozatai fényt, világosságot, reménységet fognak sugározni előmbe abba a sötétségbe, mely egyházunkra, jövőnk nehéz helyzetünkre reá nyomja a nehéz idők bélyegét. Örömmel olvastam mindjárt az elején a „Református Összefogás” gondolatát, mely erőt fog adni a jövőre, de amint tovább olvastam láttam, hogy — ha önként is — pénz kell hozzá, mert anyagi alap nélkül nem élhet egy testület sem. Amikor pedig végig olvastam, lelkem összecsukta szárnyait és itt vergődött a porban, mert láttam, hogy minden kidicsért, nagy, nemes intézmény és azok életének előadása után mindig egy és ugyanaz a határozat: „a kivetett járulékok pontosan befizetendők, vagy behajtandók egyházakon, egyházi funkcionáriusokon egyaránt.” És elgondolkozom, hogy miért e szigorú határozat? Miért kell fenyegetésekkel kényszeríteni testületeket és funkcionáriusokat, hogy kivetett járulékaikat pontosan fizessék? Én azt hiszem azért, mert az az alap, vagy alany, amire, vagy amibe ezek az intézmények állítva, vagy oltva vannak, gyenge, gyenge anyagilag, mert az alap, vagy alany roskadozik a terhek és a megélhetés gondjai alatt és segíteni nem tud rajta senki.

Az intézetek szavát meghallják, de a miénket nem, mi hiába kérjük, hogy a tényleges lélekszám után vettessék ki a járulék! Azt nem veszi észre senki, ellenben az 50 filléres járulékot 60 fillérre emelik és 142 lelkes gyülekezetben 123 Kc-t vetnek ki. Vannak egyházak, amelyek évről-évre kivetéseikből tengődnek, mert senki sincs, aki segítsen rajtuk hiszen az adósegélynek még a tizedét sem kapjuk meg! Szóval az alanyok mondjanak le mindenről, — szinte még a megélhetésükről is, de a kifizetendő tisztelet, kezelési, utazási díjak maradjanak a régiék, vagy emeltessenek is?! A határozat csattanója pedig az, hogy a nem fizető (mert nem tudó) egyházak, funkcionáriusok ellen az E. T. §.-ai alapján fegyelmi eljárás indítandó.

Nehéz idők ezek, mert bár hiszem, hogy a lélek terem földet, pénzt stb., de hitem szerint csak ott, ahol alapja van, míg ha a napi megélhetés gondjával van elfoglalva a lélek, úgy nem tud adni semmit, mert mi haszna „ha a lélek kész is, de a test erőtelen.”

Ha az épületek fundamentumát nem kellőképpen erősítik meg, az rövid ideig állhat ugyan, de hamar, a legkisebb rengésre összedől és a gyöngé alanyba oltott ág ha talán egy párszor hoz is gyümölcsöt, de rövidesen elszárad az alannyal együtt.

Az örállók tehát erősítsék meg a fundamentumot, az alanyt, hogy erős legyen s elbirja a reá épített, vagy beleoltott intézményt és

akkor nem kell ilyen lelket sötétbe taszító és lesújtó határozatokat hozni és elmúlnak a nehéz idők.

Szaniszló János.

HIREK

Sörös Béla jubileuma. Meleg és bensőséges ünneplésben részesítette a losonci gyülekezet Sörös Béla lelkészt és theol. igazgatót 60 éves születési évfordulója alkalmából. Délelőtt a különböző egyházak küldöttségének, vallásos és társadalmi egyesületek, theológus ifjúság küldötteinek üdvözlését fogadta a jubiláns lelképásztor. Este társas-vacsorára gyültek össze nagyszámú tisztelői és barátai, hogy meghitt közönségben köszönthessék és kifejezhessék jókívánataikat egyházi életünk kiváló személyisége előtt. Lapunk olvasói nevében ez úton fejezzük ki mi is jókívánatainkat és kérjük a nagy Istent, hogy Sörös Bélát még sokáig tartsa meg életben Anyaszentegyházunknak és magyar népünknek javára!

Lelkészwálasztás. A szádéli (abaujtornai egyházmegye) gyülekezet febr. hó 14.-én tartott lelkeszwálasztó közgyűlésén egyhangú meghívással *Batta Pál* jelenleg pelsőci segédlelkész, volt konventi titkárt választotta meg lelkeszwének. Isten áldó kegyelmét kívánjuk az új lelképásztorra és a gyülekezetére!

Gyászír. *Pásztor Istvánné*, szül. Lengyel Borbála febr. 9-én Budapesten váratlan, műtét következtében elhunyt. Megboldogultban Pásztor István, rásonyi lelkész, 20 éven át volt bárcai lelkész hitvesét, Lengyel József szinai lelkész hugát, Oláh Péter ny. bödi lelkész közeli rokonát gyászolja.

Protestáns egyházzenei konferencia. A Prot. Irodalmi Társaság *Dr. Ravasz László* elnökletével márc. 1 és 2.-án Országos Prot. Egyházzenei konferenciát rendezett Budapesten. Célja az volt, hogy az egyházi zene megoldatlan kérdéseire reá irányítsa a figyelmet és ezzel a prot. zenekultúra korszerű fejlődésének az útját egyengesse. A konferencián a következő előadások hangzottak el: Az egyházi zene missziója és szolgálata. Az egyházi zene iskoláinkban. Az egyházi ének és zenekultúránk fejlődési lehetőségei. A református énekeskönyv és a gyülekezeti éneklés. A kántorképzés problémái. Egyházzenei képzés közép és felsőfokon. Egyházzenei szolgálat megszervezése, irányítása, zenei szaklap.

Soli Deo Gloria Diákszövetség márc. 21—23-ig tartja a szokásos tavaszi országos konferenciáját főiskolások, középiskolások, iparostanoncok részére. Szabó Imre esperes „Mit vár az egyház az ifjúságtól” címen tart előadást, dr. Komjáti Aladár: Ifjúság kenyér nélküli, Maller Kálmán: Az egyetlen háború, Dobos Károly: Az ifjúság vezető nélkül, dr. Enyedy Andor: Az egyetlen béke, dr. Ravasz László: Ifjúság testvér nélkül címen tartanak előadásokat.

A pozsonyi Református Ifjúsági Egyesület az iskolaév második felében folytatja megkezdett munkáját. Február havában két előadást rendezett. Az 1937 február 14-iki összejövetelen Kovács Alajos nyug. igazgató-tanító, az Országos Tanítóegyesület elnöke tartott előadást „Iskolán-kivüli nevelés” címmel. Munkában, mások gazdagításában és gazdag áldások vételében megöszült jóbarát szolt benne az ifjúsághoz, különösen a tanítói pályára készülökhöz. A vidéki, falusi tanítónak az iskola padjain túl terjedő feladatait és munkalehetőségeit tárta fel előttünk és észrevétlenül, a maga mosolygó, szeretetet sugárzó modorával, közvetlenségével szívünkbe plántálta azokat mint szent célkitűzéseket. Lelkiekben meggazdagodva mondott az ifjúság köszönetet Kovács Alajosnak, ki ünneppé varázsolta a munka újrafelvételének ezt a szerény alkalmát. — A következő vasárnapon, február 21-én irodalmi ünnepélyt rendezett a Református Ifjúsági Egyesület. Merényi Gyula, a fiatalon elhalt szlovenszkoí magyar költő emlékezetének szentelte a kis ünnepeket, melynek műsorát Kürthy István nyitotta meg rövid, lelkes beszéddel. Majd a halott költő két művét hallottuk Györy Vince („Nocturno”) és Puskás Gizella („Soli Deo Gloria”) tehetségre valló s sikert aratott előadásában. Ezután Madarász László ifjúsági elnök előadása következett, Merényi életéről és költészetéről. Alapos felkészültséggel és az igazi értékek helyes meglátásával mutatta be a hallgatóságnak Merényi Gyulát, az embert és a költőt, szenvedését és lelkét, munkáját és halálát. A közönség figyelemmel kísérte végig a változatos és számos eddig elrejtett kincseket feltáró előadást és szívébe zárta a szimpatikus előadót, a mozgalom önzetlen munkását. Figyelemreméltó erőket vonultatott fel az ifjúság két további Merényi-költemény előadóiában: „Temetés a tengeren” szavalta Nagy Árpád, „A fenyők üzenete” című művet pedig Szöke Klára. A teljes sikert az Ifjúsági Egyesület szavalókarának szereplése tetőzte be, melynek során Ady: „Elűzött a földem” c. műve került előadásra. A költő alkotásának megrázó ereje maradéktalanul érvényesült Madarász László és a Boros Elemér által vezetett szavalókar közvetítésében; meleg sikerrel indult a szavalókar munkája. — A zárószót Boros Elemér mondta, ki a közönség érdeklődését megköszönve felhívta annak figyelmét az ifjúság munkatervére, melyet még az iskolaév folyamán óhajt megvalósítani. A gazdag tervek, valamint az elhangzott előadások egyaránt beszédes bizonyítékai annak, hogy a pozsonyi református keresztyén ifjúság nemcsak élni, de hitéért és kultúrájáért dolgozni is akar.

Országos theologiai tanári konferencia volt márc. 5—6. napjain Sárospatakon. A magyarországi ref. theologiak mind képviselték magukat, a losonci theologiót Sörös Béla képviselte. A konferencián előadást tartott Dr. Makkai Sándor „Az egyház válsága és a theologiai tudomány” címmel. Az előadás rámutatott

a Barth Károly és Brunner Emil újreformátori egyházkritikája nyomán arra a tényre, hogy az evangéliumi egyházfogalmat eddig minden egyes theologiai irány elszintelenítette. Az egyház nem az emberi szellem által kitermelt társadalmi vagy közjogi élet forma, hanem Istennek az emberekhez intézett konkrét Igéje hívta életre. Ezért van szükség jó igehirdetőkre és az igehirdetői szolgálatot állandóan prófétai kritika tárgyává tévő theologusokra. Dr. Kovács István a theologus ifjúság nevelésének kérdéséről beszélt. Szó volt a külföldet járt theologusok számontartásáról, a lelképásztori továbbképzésről, a theologiai tantervreform előkészítéséről. Elhatározták továbbképző tanfolyamok rendezését, egyházmegyei kölcsönkönyvtárak szervezését és az ORLE által megkezdett egyházhelyzetrajzi adatgyűjtést.

Köszönet nyilvánítás. A komáromi ref. tanítóképző intézetünk céljaira az 1936. év folyamán a következő önkéntes adományok érkeztek:

a) Az intézet céljaira adakoztak: 1. *Pénz-adományokkal:* Bőjte János presbiter Izsa 250 Kc-t; Papp Béla tanító Izsa 250 Kc-t; Czike Dénes könyvkereskedő Komárom 50 Kc-t; Nagy István tanító Ógyalla 240 Kc-t; Református énekkar Nagykeszi 100 Kc-t; Sallay Gyula ref. lelkész Nagyszelmencz 150 Kc-t; Nagy Nándor egyhm.-i főgondnok Nemesócsa 373 Kc-t; Böhm János mérnök Érsekújvár 60 Kc-t; Konta Károly lelkész Kiskálna 40 Kc-t; Beke Kálmán lelkész Ekecs 20 Kc-t. 2. *Természetben:* Sedivy László ref. lelkész Nyitra 20 drb. könyv, 180 Kc értékben; Patay Viktor Komárom, könyv és ásvány 30 Kc értékben; Böhm Erzsébet Komárom 3 drb. könyv, 3 drb. kép, 25 drb. ásvány 150 Kc értékben; Holló Margit Komárom özagancs 50 Kc értékben; Kenessey Kálmán főmeterológus Ógyalla 38 drb. ásvány és több term. rajzi szeml. eszköz 300 Kc értékben; Várady Sándor Komárom 16 ásvány 50 Kc értékben; Beke Gyula kitömött ölyv 50 Kc értékben Vörös Dezső kitömött bagoly 50 Kc értékben; Halasy Jenő tanár Komárom 11 drb. ásvány 60 Kc értékben; Nagy Sándor igazgató Komárom 120 drb. könyv, 20 drb. ásvány és chemiai eszköz 2000 Kc értékben.

b) Az intézet konviktusa részére adakoztak: Koncz János Léva tojás, liszt, burgonya, liba 337 Kc értékben; Ref. egyház hivei Kamocsáról különféle terményeket 379 Kc értékben, Darányi György Örsűjfalu kukorica 100 Kc értékben.

Amidőn a fenti jószívű adományokat az intézet igazgatósága nyilvánosan nyugtatja, egyben a *leghálásabb köszönetét fejezi ki* úgy az intézet, mint az adományokban részesült szegénysorsú tanulók nevében a kegyes adakozóknak és kéri, hogy e nemes példák mozdítsák meg mindazok szívét, akik anyaszentegyházunk tanítóképző-intézetének megerősödését és áldásos működését óhajtják és sorsát őszintén szívükben viselik.

A szekták és az ellenük való küzdelem című folytatásos módon megjelenő cikksorozatunk anyagtorlódás miatt az e heti számból kimaradt, a legközelebbi számunkban folytatjuk.

Kevesen növekednek a kegyelemben, ha csak nem növekednek Isten Igéje ismeretében. Kevesen gyarapodnak Isten Igéje ismeretében a kegyelemben való növekedés nélkül. Kilburn J. D.

A református tanoncok lelki gondozása. Hogy a magyarországi református köröknek az evangélizációs munkája milyen sokirányú és mennyire kiterjed minden rétegre, mutatja az a tény, hogy rendszeresen végzik ez áldásos munkát a legelhanyagoltabb és a legtöbb veszélynek, kísértésnek kitett tanonciúk és leányok között is. A budapesti Kálvin-téri egyházközség febr. 15—16. napjain rendezte meg a ref. tanonciúk számára a szokásos évi csendes napokat. A megbeszélésre kerülő kérdés: „A református újjá utja” volt. A leányok részére tartott csendes napok témája ez volt: „Ki segít?” Bizonyos, hogy csak ilyen szervezett és jól átgondolt munkával lehet legalább egy részét megmenteni a hitlenség támadásainak annyira kitett ref. tanonciúik és tanoncleányok tömegének. A mi városi lelkészeink mikor indítják meg az ilyen irányú munkájukat?!

Diakonisszákat a falusi gyülekezetekbe! A „Református Élet” című lap hasábjain *Fazekas Lajosné* felveti azt a gondolatot, hogy diakonisszákat kell küldeni a falusi gyülekezetekbe. A kérdést úgy gondolja megoldhatónak, hogy több gyülekezet tarthatna közösen egy-egy diakonisszát, aki azután az idejét megoszthatná a gyülekezetek között. Szerinte az „egyke” és más romboló bűnök elleni küzdelemben a mentő út a leány és asszony sziveken át vezet. Serre a munkára igen alkalmas eszköz egy másik, Isten kezébe letett női élet.

HIVATALOS RÉSZ

Az Egyetemes Konvent tanügyi bizottságának elnökségétől.

Tankönyv-pályázati hirdetés.

Egyetemes Konventünk 1936 évi okt. hó 15-én tartott ülésének 50/3. pont alatt meghozott határozata alapján a tanügyi bizottság pályázatot hirdet a következő tankönyvek megírására:

I. Vezérkönyv a népiskolai vallástanítás számára.

II. Ref. hit- és erkölcsstan a nép- és polg. iskolai tanulók számára.

III. Keresztyén egyháztörténelem a nép- és polg. iskolai tanulók számára.

A könyvek megírásánál a következő feltételek tartandók szem előtt:

1. A tanítás anyagának terjedelme, beosztása és módszeres feldolgozása szempontjából irányadó az Egyetemes Konvent által 1925-ben

kiadott: „A vallástanítás tervezete a református egyház elemi iskolái számára” c. vallástanítási tanterv.

2. A vezérkönyvnek magában kell foglalnia a ref. népiskolai vallástanításnak egész módszer-tanát, a teljes tantervi anyag methodikáját és általános, valamint részletes gyakorlati útmutatásokat. Tartalmaznia kell továbbá a népiskola I. és II. osztályának vallástani tananyagát beszéd-értelem-gyakorlatok alakjában feldolgozva.

3. A hit- és erkölcsstannak, valamint az egyháztörténelemnek nemcsak az előírt tantervi anyagot kell tartalmaznia, hanem az illető osztályba tartozó imádságokat és énekeket is; még pedig úgy, hogy ezek ne a könyv végén kapjanak egy külön fejezetet, hanem methodikusan mindig ahhoz a tananyag részhez kell hozzáilleszteni őket, amelyekhez tartalmuknál, vagy alkalmosszerűségüknél fogva leginkább hozzáfűzhetők.

4. Minden tanítási anyagnál a legalkalmasabb bibliai részek feltüntetendők és a tanítási anyagba mennél több bibliai idézet veendő fel.

5. Minden tanítási részletnél a tanulságok összefoglalandók, de nem egy pár odavetett mondattal, hanem megfelelő kérdések által mintegy kényszerítessék a gyermek a történeti rész, illetve a hitigazság megértésére s annak az életben való alkalmazására.

6. Úgy az egyháztörténelemnél mint a hit- és erkölcsstannál az elbeszélő forma használandó, ez utóbbinak feldolgozása tehát nem történhetik káté-szerűleg, kérdés és feleletek alakjában. Egyszerű mondatszerkezetek, a gyermek értelméhez mért kifejezések, kedves és közvetlen hang jellemezzék a könyvek stílusát. A vezérkönyv kivételével a könyvek terjedelme alkalmazkodjék a gyermek értelmi fejlettségéhez, s bár indokolatlan rövidítések, szükítések kerülendők, de óvakodni kell a terjengősségtől is.

7. A pályázaton résztvevő munkák közül csak az fog díjaztatni, amelyik mint legjobb és kiadásra alkalmas munka, az Egyetemes Konvent által elfogadtatik. Honorárium gyanánt a pályanyertes munka szerzője részesülni fog a könyv „első” kiadásu kötetlen példányai után a bolti ár 10%-ában. Köteles lesz azonban az esetleg szükségessé váló módosításokat, javításokat és a nyomdai korrekturákat minden külön díjazás nélkül, az utasításoknak megfelelően elvégezni. A vezérkönyv szerzője, a fenti 10%-on felül még külön 2000 Ké tiszteletdíjban is részesülni fog.

8. A pályanyertes munkák az Egyetemes Ref. Egyház tulajdonába mennek át s azoknak összes iskoláinkban való kötelező használata el fog rendeltetni.

9. A pályázók „írógépen” írt, (a papirosnak csak egyik oldalára!), lezárt jeligés levéllel ellátott munkáikat 1937 év december hó 1-ig adhatják be az Egyetemes Konvent tanügyi bizottságának elnökéhez.

Nagykálna, 1937 márc. hó 5-én.

Patay Károly s. k.
e. konv. tanügyi bizotts. elnöke.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 13. szám.
Ára: 1/2 évre 70 Ké. 1/4 év 35 Ké.
Hirdetések díjszabás szerint.
Megjelenik minden szombaton.
Sztéküldési hely: Komárno—Komárom.

FŐSZERKESZTŐ:
DR. MAGDA SÁNDOR
FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS
Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR

Szombat, 1937 március 27.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ref. Lelkészi Hív. Hetén
(Hetény), okr. Stará-Ďala.
Ide küldendő minden közlemény.

Húsvéti üzenet.

Lukács XXIV.: 5—6.: Mit kerestek a holtak között az élel? Nincsen itt, hanem feltámadott!

1. Miről szól a húsvéti üzenet? Elsősorban győzelemről. Urunk Krisztus Jézus örök dicsőségéről. Óh, a halál nagyon rettentette az embert minden időben. Nézd meg a húsvét előtti és húsvét utáni embert s látni fogod azt a roppant változást, amit az első húsvét hozott ebbe a világba. Milyen különbség az életről alkotott telfogásban, mekkora űr tátong a kétféle világnézet között! A húsvét előtti ember az ótestamentomi nép szive vágyával könyörög Istentől hosszú földi életet, míg a másik boldog örömmel vallja: „... akár éljünk, akár haljunk, az Uréi vagyunk.” Igen az övé s még hozzá nem örök halálra, de örök életre, nem siri éjszakára, de mennyei világosságra!

2. Miért szól? Hogy megvigasztaljon és meggazdagítson. Hogy reménységet és bátorságot öntsön szívünkbe. Hogy meggyőző erővel hirdesse Jézus Istenfiúságát: „Ez az én szerelmes fiam, őt hallgassátok.” Hirdeti a húsvét Jézusnak mindenek felett való hatalmát, amikor meglátatja velünk, hogy neki valóban van hatalma letenni és ismét felvenni az életet.

Isten azért küldötte el Jézust, hogy legyen Megváltója mindenknek. Annak látod-e, amikor a Péter hajójában ül a Genézret taván; amikor a hegyen tanítja a népet; amikor elfáradva leül a Jákob kútjánál; amikor sirva imádkozik a Gecsemáné kertben? Talán jobban hiszel benne, amikor lecsendesíti a háborgó tengert, amikor megáll a Lázár sirjánál, de legfőképpen, amikor az első húsvét után új embertípus zsengeje gyánant nemcsak a halált győzte le, de az őt szeretőket meggyőzi lélekkel, erővel s hittel. Így látod-e őt, így hiszel-e benne?

3. Kiknek szól az üzenet? Neked is, nekem is. Legfontosabb, hogy tudom-e, hogy nekem is szól. Mert ha igen, akkor ebbe az igenlésbe úgy beletartozik a további lehetőség, kegyelem és parancs, mint bimbóba a rózsa, búzakalászbba kenyér. Mindaddig keresztyénségem semmit érő, amíg húsvéti hitem nincsen. Diadalmas, meggyőző erejű keresztyénség csak a húsvéti hitű keresztyénség lehet. Ennek nemcsak reménysége, hite, lelke, de élete van. Jézus mondja: azért jöttem,

hogy életetek legyen. Szép, szent, tökéletes, boldog, egész, idvességés élet.

4. Mi mindnyájan a húsvét e hatalmas Urának vagyunk a szolgálai, dicsőségének hirdetői. Kérdés: tudjuk-e s akarjuk-e úgy szolgálai Urunkat, hirdetni az élet diadalát, hogy a halálnak eljegyzett arcunk égi fényt sugározva ígéret lehessen azok számára, akik az élet széles országúttjáról kételkedve tekintenek fel a megtartó kegyelem keskeny ösvényére. Húsvéti harangszók nyomán szívünkbelől induljon útjára a diadalmas isteni Ige s az évezredes multból, mint való élet ölelje át az egész szenvedő, sokszor reményét vesztő, egymást megérteni nem akaró embervilágot:

„Elnyeletett a halál diadalra.
Halál? hol a te fullánkod? Pokol! hol a te diadalmad?
De hála az Istennek, aki a diadalmat adja nekünk a mi Urunk Jézus Krisztus által.”

Czibor József.

Még néhány vonás id. Victor János lelki arához.

Hivatalos lapunk hasábjain meleg szavú megemlékezést közölt Galambos Zoltán tollából id. Victor János drága emlékeről. Ő azonban nekünk szlovenszkói és ruszinszkói reformátusoknak is sokat jelentett. Hadd mutassunk reá néhány vonással, milyennek láttuk és ismertük meg őt?

Mi itteni reformátusok Victor János drága emlékét ne takarjuk be az elfeledés száraz avar leveleivel; megérdemli — hogy lélekben odazarándokoljunk a rákosi temető egyik koszorúk halomja alatt levő sírjához — hiszen áldozatos életének fénysugaraiból hozzánk — a mi ifjaink szívéhez is eljutott egy néhány. A mi fiaink és leányaink is tanultak tőle s általa látomásokat látni. Üdvös munkája valósággá tudta tenni a jöeli profécia 2. 29-ik versét is.

Minden földi érdektől mentesen szívesen jött s örült, hogy szolgálhatott, három egyházkerületünk közül bármelyik is hívta. Egy ilyen vasárnapi iskolai vezetőképző tanfolyam összes előadói — mintatanítási terheit napokon — heteken át tudta hordozni a fáradság minden jele nélkül, páratlan hűséggel s figyelmességgel. E sorok írója három ilyen tanfolyam résztvevője s hallgatója volt, s Victor János reá tekintettel minden esetre új és új példákat hozott fel — persze páratlan könnyűséggel, hogy előadása ne váljék sablonossá egy hallgatója előli se. Figyelmes s utólréhetetlen udvariassága előtt kárba

veszett mindennemű bátorításom, mit azzal hálált meg, hogy újabb, ragyogóbb s még alkalmasabb példák egész sorát említette fel. Már építő, isagogikai előadásai hívővé tudták tenni hallgatóit — rávezető mintanításai pedig határozottan a sikeres térítés jegyében folytak le. Egyik szállásán, hol a háziasszony római hitű volt — mint világi uraink nagyobb részénél, a vacsora után engedelmet kért, hogy Bibliáját elővehesse s az esteli áhitatot együtt végezzék el az együtt vacsorálók. Másnap az úrnő lelkes áradozással beszélt arról az örömről, mit házanépének s neki is szerzett képmutatás nélküli hitével Victor János bizonyágtévése. Ahol még először fordult meg ott rendszeresen Nagytiszteletű Úrnak címezték, mit ő szerényen mosolyogva, de következetesen mindig visszautasított magától s ahol megértő szíveket érezett maga körül — ott rendszerint ki is jelentette, hogy őt Victor bácsinak, vagy János bácsinak szólítsák meg.

Isten nagy és mély dolgait is megtudta világitani egy pár egyszerű szóval. Egy ízben folyt a vita arról, hogy miért kell imádkozni? Meghallgatja-e Isten az ember imádságát? Tudunk-e hatást gyakorolni az Isten, souverénitására imáinkkal? stb. A foglyos, nehéz kérdést Victor János így tette világossá: Egy apa két gyermekének megígérte, hogy másnap kirándulásra viszi őket. De hátha eső lesz — okoskodik a nagyobb. A kisebbik erre így szólt: Imádkozni fogok, hogy holnapra jó időt adjon az Isten. Másnap reggel zuhog az eső, a nagyobb fiú cinikusan kinevette öccsét imádságával együtt, hogy: lám, nem hallgatta meg az Isten imádságodat!

A kis fiú tiltakozik gyermeki hitének minden erejével e beállítás ellen: Dehogy! csak azt felelte Isten imádságomra, hogy: nem!

Egy hetes, reggeltől-estig tartó tanfolyam után vasárnapra pihenni vittem ki Horkay Barna kistárkányi lelkipásztor vendégszerető házába, hogy hétfőn reggel újult erővel kezdődjék a munka. E pihenője abban állt — hogy este még szép előadást tartott az iskolában a leányoknak s egy pár énekre tanította őket — vasárnap reggel a gyermekserég vette körül, ugyan ki merte volna eltiltani tőle őket? A templomi ígéhirdetés után a magával hordott négyzetméter nagyságú Szentföld térképét kifüggesztve — Jézus minden földi útját megmutatva — bámulatos eredménnyel tudta a hallgatóság lelkéhez közel hozni Megváltónk földi alakját, megjeleníteni a vele kapcsolatos földrajzi helyeket — evang. eseményeket. Délután... a Tizsakert pompás almái alatt a májusi vasárnapi verőfényben egyszer csak azt vettük észre, hogy az életvidám — eleven — virgonc 6—8 éves leányakkal játszik fogócskát a 74 éves, életerős — pirospozsgás választott embere az Úrnak és ha akarta — mégsem érték utól a fűrgő leányok. Hosszú időre jósolták emberi bölcseséggel számára a „változhatatlan erősséget.”

Id. Victor János halálát a gyászjelentés Dániel 12. 3 verse alatt adta tudtúl — igaza van — az ő sírja mellett igazán érezzük! *Lengyel József.*

A szekták és az ellenük való küzdelem

Irta: Dr. Nagy Lajos.

(Folytatás.)

5. Millennisták.

A millennisták szektáját az amerikai Russe Taze Károly alapította 1881-ben. Munkáját azaz kezdte, hogy a Biblia különösebben az ótestámentom történeti adatait összefüguésükből kiszakítva jövendőmondás céljaira használta, s az hirdette, hogy Krisztus nemsokára megjelenik, megkezdje ezeréves uralmát e földön. Első dátum 1874 volt, a második pedig 1914, amikor a világháború kezdődött, amely körülményt Russe a maga javára ügyesen ki is használt. Követő magukat biblia tanulóknak is nevezik. A Russe utóda Ruthford lett, aki Krisztus eljövetele 1925 öszére várta.

A millennistáknak Krisztus ezeréves uralmán kívül nagyon kevés keresztyén jellegű tanításuk van. Még csak az apostoli hitformát fogadják el. Azt mondják, hogy az igazi megváltó Mihály arkangyal, s Jézus Krisztus csak az emberi alakja volt. A millennizmusban Krisztussal csak a millennisták fognak élni, a többiek elpusztulnak. Szerintök nincs bűn, nincs kárhozat, nem lesz végítélet, a föld is örökre megmarad. Tanaikat jövendöléseiket főként az ótestámentomra építik. A két fundamentális keresztyén tanítást: a Szentháromságról és a feltámadásról szóló tant elvetik. Úgy hogy ezek után egészen jogosan felmerül az a kérdés, hogy vajjon a millennisták szektáját lehet-e még egyáltalán a keresztyénséghez számítani? Sajátságos dolog az is, hogy míg a millennisták a keresztyén egyházakat gyűlölik, megvetik, lépten-nyomon ócsárolják, addig a zsidókat, különösen a cionistákat nagyon kedvelik, sőt magasztalják. Érthető tehát, hogy a zsidók jelentékeny anyagi támogatásban részesítik ezt a mozgalmat. 1924-ben Dr. Fehrman svájci orvos egy st. galleni gyűlésen nyilvánosan ki is jelentette, hogy a millennistákat a zsidók pénzelik. A millennisták beperelték Dr. Fehrman, de a törvényszék felmentette, mert állítása igazolta.

A millennisták tévelygéseit eklatáns bizonyosságot szolgáltatnak arra vonatkozólag, hogy laikus ember a Bibliát csak lelki épülés céljából használhatja, de aki abból hit igazságokat akar megírteni, annak előbb theologiai, történeti és nyelvészeti tanulmányokat kell végeznie.

III. A pologetikai rész.

Minden élő organizmus arra törekszik, hogy létét fenntartsa és magát minden külső támadás ellen védelmezze. Ez az u. n. létért való küzdelem, vagy a Spencer Herbert közismert kifejezésével. „Stuggle for life.” Ez a küzdelem nem azt jelenti, hogy mintha valamelyik élőlény többi élőlényeket mind meg akarná semmisíteni, hanem csupán oda irányul, hogy azokat a ráhatásokat, amelyek őt létében fenyegetik, amelyek rá nézve veszedelmet rejtenek magukban, magától elhárítsa és kivédje.

Eszerint tehát a református egyháznak is mint élő organizmusnak jogában áll, sőt épen mint élő organizmusnak önmaga iránt való kötelessége is, hogy lételet, fennmaradását, minden külső támadás ellen megvédelmezze. Kétségtelen, hogy az az erős lendületű propaganda, amellyel a szekták az ő tévtanaikat minden faluba és minden szívbe igyekeznek eljuttatni, valamint az a rohamszerű támadás, amelyet általában minden lennálló történelmi egyház ellen intéznek: református egyházunkra nézve is olyan veszedelmet rejtenek magukban, amely ellen anyaszentegyházunknak önmaga iránt való kötelessége a jogos és erőteljes védekezés.

Mivel a szekták szellemi fegyverekkel támadnak, szerintünk a védekezés is csak szellemi természetű lehet. Mivel pedig anyaszentegyházunk szellemi gondjainak 99°,-át a lelkészek hordozzák, legelsősorban a lelkészek feladatát és kötelességét képezi az is, hogy olyan módokról és eszközökről gondoskodjanak, amelyekkel a szekták támadásában rejlő veszedelem anyaszentegyházunktól eredményesen elhárítható.

Ezeket a módokat és eszközöket kétségtelenül elméleti úton is ki lehetne találni. De mivel gyakorlati eszközökről van szó sokkal helyesebb lesz, ha a gyakorlatból vesszük át az elméletbe azokat a módokat és eszközöket, amelyeket a gyakorlati élet a szekták elleni védekezés terén eddigelé életre hívott. (Folyt. köv.)

Nyugtázás és nyilvános köszönet.

A komáromi ref. tanítóképző-intézetünk új épületének felemeléséhez szükséges 1000 Ké-ás hozzájárulásukat újabban a következők jelentették be: *Tornallyay Zoltán* egyhker. főgondnok Tornaúj, *Dr. Magda Sándor* püspök Nagykapos, *Pápay István* tanító Nagykapos, *Csekes Béla* lelkész Szap, *Asszonyi István* lelkész Gecse, *Kerekes József* lelkész Csúz, *Varga Imre* lelkész Rimaszombat, *Ref. Egyház Rimaszombat*, *Fehér Júlia* tanítónő Magyarsók, *Bary Gyula* esperes Nagybereg, *Dr. Demény Gyula* ügyvéd Verebely, *Gutai Károly* tanító Áj, *Lengyel József* lelkész Abaujszina, *Ref. Egyház Abaujszina*, *Komjáthy Gábor* esperes Ungvár, *Nemes Kálmán* lelkész Apácazakállas, *Meskó Dezső* lelkész Nagyida, *Végh Kálmán* lelkész Lakszakállas, *Soós Endre* lelkész Mohi, *Máry József* ny. tanító Mohi, *Simon Zsigmond* lelkész Asztély, *Ref. egyház Asztély*, *Erdélyi András* lelkész Lasztócz, *Gönczy Pál* lelkész, Nagydobrony, *Dóka Károly* tanító Nagydobrony, *Ref. egyház Nagydobrony*, *Erdélyi Zoltán* lelkész Bodzásujfalu, *Brányik Géza* ny. tanító Kálna.

A ref. tanítóképző Igazg. Tanácsa úgy a maga, mint egész Egyetemese Egyházunk nevében a leghálásabb köszönetét fejezi ki a jószívű adakozóknak, s őszintén kívánja és kéri, hogy az Isten áldó kegyelme örökjön áldozatos és nemes lelkeik felett, önzetlen, nagyszerű cselekedetük pedig örökké fényeskedjék anyaszentegyházunk történetének lapjain az utókor számára.

EGYHÁZI ÉLET

A bizonyosságtevő presbyter.

Sokszor hallok és olvasom azt a megállapítást, hogy a magyar nép még mindig lelkében pogány s az egész keresztyénsége csak felületes máz, amelyik évszázadok hagyományaként külsőleges szervezetekben ugyan megnyilvánul, de a lélek mélyére még nem hatolt le. Élete és gondolkozása csak az élet anyagi aggodalmaival van tele, de sem szeretetében, sem mindennapi munkálkodásában nem látszik meg, hogy valaha ágendázáskor hitet tett a Krisztus mellett. Az egyházhoz tartozik, mert úgy illik, családi hagyomány, ha korban eléri megválasztják presbyternek s aztán vagy jóindulattal segít a gyülekezet anyagi építésén, vagy — ha presbyteri méltóságában sérelem éri megbántott hiúságában mindent elkövet, hogy pártoskodjék, ellenzékieskedjék, pörölgjön, fellebbezzen és a szent ekklesia békéjét felforgassa, — ha pedig jót cselekszik — csupán hiúsáért vagy daczból, nyakasságból teszi azt.

Elszintelenedett hitéletünk ilyen képet fest s egyházunkat őseink hite, imája, buzgósága, áldozatkészsége tartja ma is ideig-óráig fenn.

Hogy a magyar nem keresztyén, azonban csak olyanok állíthatják, akik nem ismerik jól a magyar ember lelkét. A magyar ember szemérmes és éppen a legkomolyabb, legszentebb dolgokban magányosan és magában vivja meg a maga harcát. Hívó, de nem kiáltja avatatlanként elött üres kérkedéssel: „Uram, Uram”; jótékonykodásában, jótettében néma és nem kérkedik vele és igen szegyélli magát, ha nyilvános dicsőret kerül érte.

Most azonban az *idők komolysága egyenesen megköveteli*, hogy „egyenként, mindnyájan profétáljunk”, akik kálvinisták vagyunk s egyházunknak választott előljárai szeretünk lenni, mert *lélekmentő harcot* kell vívniuk *minden egyes atyánkfiaért*. Ma mind erőteljesebb a Sátán profétáinak a harsonázása: én élek — Krisztus megfeszítettett örökre és halott. Élt valamikor s nem erre a világra való dolgokat tanított. Tanítása elvakította 2000 éven át az embereket, de ma az ember látni tanult és éppen ezért meggyőződött arról, hogy Krisztus tanítása túlhaladott álláspont, megvalósíthatatlan ábrándozás s a *gyenge lelkek* beteges álomvilága! — Az erős ma harcol kíméletlenül légi támadással, mérges gázzal, gyilkot lehelő miazmákkal. Az öldöklő gázokat keverő laboratórium értékesebb mint a templom, ahol áhitatos lelkeken megmegnyugszik az Ur áldása s a büneloldozás boldog pillanatában jelen van a Megváltó szeretet örökkévaló jósága. Ma kiveszett az atyai intés: *imádkozzál és dolgozzál*; ma csak azt mennydörgik a füledbe *dolgozzál, dolgozzál és megint csak dolgozzál*, hogy imádságra se jusson idő még csak gondolatban sem! S ha imádkozol, s átani röhej, gúny és megbecstelenítés jut osz-

tályrészedül!

Ebbe a világba, amelyben Krisztust örökre el akarják temetni, kell nekünk egy szent egyház megválasztott elöljáróinak egyen-egyen és összesen belekialtanunk, beleimádkoznunk, belesuttognunk: *én csak azért élek, mert Krisztus él bennem.* Csak akkor lettem ember, amikor Krisztus enyém lett és én Krisztusé.

Pál apostol a prófétálás szó alatt a *bizonyosság tevését* érti. Ha valaki elolvassa a Korinthusba küldött első levél 14.-ik részét előlről mindjárt látni fogja, hogy az apostol megkülönbözteti a „nyelven való beszélést” és a „prófétálást.” — „Szeretném — írja — ha mindnyájan szólnátok nyelveken, de inkább, hogy prófétálnátok: mert nagyobb a próféta, mint a nyelveken szóló.” — A „nyelveken szólást” talán a *tanítás* szóval cserélhetjük fel. A tanítás ismeretközlés. Az evangéliumokat tudom, tehát a tudatlanoknak megtaníthatom, ami azokban Jézusról írva van, hogy ismerjék meg, halljanak róla; mint ahogyan hallunk és tudunk a csillagokról, az emberiség történetéről, a szántásról és vetésről, az aszályról s a pusztító viharokról!

A prófétálás más! Próféta az, aki találkozott Jézussal, megismerte a földre szállott Isten szeretetét, jóságát, megváltó igazságát — s arról kénytelen bizonyosságot tenni. Odaadom neki életemet; meghal bennem az ő ember, hogy a megszületett új ember az istenfiúság boldog öntudatával hirdessem, hírül vigyem az örömhírt: Jézus él! „Keresztyének vigadjatok!” —

Jézus él! ez a keresztyén élet legnagyobb, legigazabb és legegyszerűbb igazsága! — De enélkül a hitbizonyosság nélkül nem vagyok keresztyén és nem élek, nem élhetek keresztyén életet. Ezt az igazságot el kell fogadnom! — mert enélkül nem élhetek! Földi életünk ideig-óráig való — tele értelmetlenséggel, botlásokkal, érthetlenségekkel, ha a vak véletlenre, a Sors-ra bizzuk, homlokunk verejtékével változtatjuk át a bünbeesett ember kényszermunkájával a köveket kenyerekké s fáradt, lázadó szívünk átkával keserítjük meg azt, *de* abban a pillanatban, mihelyt elhisszük azt, hogy Jézus megváltó halálával, ami bünös, lázadó átkozódó életünket megengesztelte és ideig-óráig való életünket átvitte az örökkévalóság kegyelmi küszöbén és Isten gyermekévé tett, aki szerető atyai jóságával a maga világának drága *eszközévé* tett, akkor megértjük, megtudjuk, szent világossággal meg látjuk, hogy „a kegyelmi ajándékokban pedig különbség van, de ugyanaz a Lélek. — A szolgálatokban is különbség van, de ugyanaz az Úr. — És különbség van a cselekedetekben is, de ugyanaz az Isten, aki cselekszi mindezt minden-
kiben.” (I. Kor. 12. 4—6).

Ez a *summája* a próféta életének! Ez a prófétálás, a bizonyágtevés igazsága.

Hinni, hogy élhessünk!

Egyházunkban — egyetemes egyházi viszonylatban — megindult egy mozgalom, amit „Református összefogásnak” hívunk. Az össze-

fogás ott indul meg, hogy az egy hiten levő hitet, bizonyosságot tesznek arról, hogy én nem élek — hanem Krisztus él bennem.

Bizonyágtevő presbyter akarsz-e lenni kedves szolgatársam: szülessél újjá Jézus erejével által az istenfiúságra! Légy eszköz Isten kezében Isten örök dicsőségére! *dr. Kenessey Kálmán*

FIGYELŐ

A református keresztyénség és a szociális kérdés.

Akik társadalmi életünk jelenségeivel komolyabban foglalkoznak, sokszor gondoltak arra, hogyan is lehetne röviden, néhány szóval visszaadni a korunk lelkét? Hogyan lehetne elnevezni a korunkat, melyben élünk? Voltak közöttük olyanok, akik azt ajánlották, hogy modernek korunkat el lehetne nevezni a szociális kérdés megoldása korának. Tényleg soha ilyen nagymértékben előtérbe nem állott a társadalmi kérdés, olyan nagy ellentét nem volt még különböző társadalmi osztályok között, mint most. Nagyon természetes, hogy a református keresztyénségnek, amely az Evangélium alapján áll, meg van a felelete erre a kérdésre is. Ezért kell nagy jelentőségűnek tartanunk azt az ankétot, amelyet a Református Élet és a Magyar Út című lapok szerkesztősége e kérdéssel rendezett Budapesten az elmúlt hetekben három napot keresztül. A fenti lapok jelentése alapján a következőkben adjuk a konferencián elhangzott előadások főbb gondolatait.

Első nap az előadások tárgya a kapitalizmus kritikája volt. Az előadók hangsúlyozták, hogy a történelmet tisztán gazdasági okokkal magyarázni nem lehet. Bizonyos, hogy a kapitalizmus óriási ösztönzést adott a technikai civilizációnak. Ezért az erősen kompromittált kapitalizmusban mégis sokkal több a jó, mint általában hiszik. A kapitalizmuson javítani kell és nem megsemmisíteni. A kálvinizmus nem fogadhat el olyan gazdasági rendet, amely az egyéni felelőséget ki akarja kapcsolni. Reá kell eszmélni arra az embereknek, hogy a bilincsek, amelyeket hordanak, elsősorban belső, lelki, szellemi bilincsek, az állatember gondolkodás bilincsei, amelyet egyformán viselnek úgy az elnyomók, mint az elnyomottak. Minden javulás előfeltétele: a belső világ megváltozása. Más fajta, igazságosabb világrendet más lelki emberek teremthetik meg. Jobb társadalomhoz jobb emberek kellene.

A következő napon a szociális kérdés megoldási kísérletei felett tartottak kritikai szemlét. Az előadók részletesen ismertették a bolsevizmus rendszerét és adták annak kritikáját, mint amely nem tudja gyökeresen és elfogadhatóan megoldani a szociális kérdést. Ismertették a hitlerizmus és a fasizmus rendszerét. Kimutatták, hol és hogyan jutottak ellentétbe a keresztyénség tanításával. A totális állam a szabadságot csak engedményül adja, mértékét az állam érdekeihez igazodik. Keresztyénség az

emberben a halhatatlan lelket látja, a faj és állam nem lehet a legfőbb érték. A fajiság és keresztyénség nem lehetnek ellentétek. Foglalkoztak a szociális kérdésnek a katolikus egyház részéről való megoldási kísérleteivel is. E kérdés előadója kifejtette a Rerum novarum jelentőségét, amely rámutatott a társadalmi kérdésnek evangéliumi megoldására, mert hangsúlyozta a méltányos és igazságosabb munkabér megállapítását. A szociális kérdés teljes megoldásában azonban a katolikus egyházat akadályozza az egyházi birtokok hatalmas tömege.

A harmadik napon a református keresztyénség szociális programjával foglalkoztak. Az előadók kifejtették, hogy a mi egyházunk nem ismer osztályokat, nem ismer osztályharcot, mert egy magasabb egységben fölémeli hiveit ezeknek a harcoknak. A maga hiveit evangéliumi parancsokkal ellátva küldi ki a világba és nem engedheti meg, hogy a szociális kérdéseket tömeg elbánással, gépies módon, lelket nem tekintve próbálják megoldani. Sem azt, hogy az Isten helyébe a faj, a gép, vagy akármilyen más földi bálvány kerüljön. A ref. keresztyénség vallja, hogy az emberiség gazdasági életberendezése is Isten uralma alá tartozik, aki Isten törvényét az élet egy területéről ki akarja zárni, az az élet többi területeit károsítja meg. Az Isten törvényei alól magát emancipáló kapitalizmust az állam kényszerítheti, hogy mint a társadalmi élet egyik tagja, több követeléssel ne álljon elő a mások rovására. A munkabér és a munkaidő tekintetében az Evangélium elve az, hogy méltó a munkás a maga jutalmára. De viszont, aki értéktelen munkát végez, büntetést követel Isten és a társadalom ellen. Az időnként fellépő tömeges munkanélküliség leküzdésében az egész társadalomnak ki kell vennie a részét, hogy annak terveit egyformán hordozzák. A ref. keresztyénség vallja, hogy a bűn miatt a világ megváltásra szorul, ezért szükség van egy helyre, ahol a bűn támasztotta ellentétek szakadatlanul megítéltesse, feloldódjanak és eltűnjenek. Ez a hely: az egyház. Ennek a megváltásnak a hirdetése, az egyetlen Megváltónak a Jézusnak hirdetése, az egyház legnagyobb szociális szolgálata.

A közép-osztály hivatása küzdeni a társadalmi élet gyökeres átalakulásáért, puritánabb és egyszerűbb életformáért. Természetesen, ehhez először a középosztálynak kell lelki megújodáson átmennie. A református léleknek éreznie kell, hogy a világban szociális missziója van, olyan világot kell teremteni, ahol mindenkinek, aki dolgozni akar, jusson kenyér, mert Isten éhenhalásra nem teremtett embereket, tehát meg kell szervezni jól a termelést és igazságossá tenni az elosztást. A református egyház hivatása: a szeretetszolgálat végzése.

Az engedékeny szovjet. Az új szovjet alkotmány megengedi a Bibliának a szovjet területére való behozatalát, de csak olyan nyelven, amilyent Oroszország területén nem beszélnek.

GYÜLEKEZETI MUNKA

Mit köszönhetek a vasárnapi iskolának?

Erre a kérdésre már többen megfeleltek előttem s rámutattak a vasárnapi iskolai munka több rendbéli hasznára és gyümölcseire. Feleslegesnek tartom, hogy megismételjem — esetleg más szavakkal ugyanazokat, bár nagyjában ugyanazokat tapasztaltam én is. Ezek helyett rámutatok itt csak egészen röviden ennek a munkának azon gyümölcseire, amelyeket elsősorban csakugyan én élveztem.

Egy vallomással kell kezdenem. Én mint a háborút megjárt katona-theologus theologiai oktatásban alig részesültem. 1918 novemberében szereltem le s az előző nyári hadi félév lehallgatásának s a háború miatt elvesztett félévek beszámítása révén 1919 június 7.-én már kabai káplán voltam s ezzel a teológiát már el is végeztem. Még ma is csodálkozom azon, hogy, hogy mertem elvállalni teljesen egyedül (a főnököm Debrecenben tartózkodott) ennek a 4500 lelkes gyülekezetnek a pásztorlását, holott még keresztelni vagy anyakönyvi kivonatot kiállítani se tudtam. A szükség és a gyakorlat azonban lassan mindenre rávezetett. E gyakorlati járatlanságomnál azonban sokkal nagyobb jelentőségű volt az elméleti készségem hiánya. Milyen nagy szükségem lett volna pl. egy kis lélektani, pedagógiai, katechetikai, s főleg homiletikai ismeretre, de még a Bibliát se ismertem, még az Újszövetségben is teljesen járatlan voltam. Így indultam én el és indultunk el nagyon sokan abban az időben dolgozni az Ur szőlős-kertjébe.

Ki tudja mi lett volna belőlem, ha valami belső indításra mindjárt káplánságom kezdetén el nem kezdem a vasárnapi munkát. Ez volt az én kis gyülekezetem, ahol egészen otthon éreztem magamat, ahol nem féltem, hogy észreveszik tudatlanságomat és félszességemet, ahol bátran léptem fel és hirdettem az Igét, mert a gyermekeknek az is elég volt, hogy szerettem őket. S később is vajáni káplán és huszti lelkész koromban is a vasárnapi iskola elsősorban az én iskolám volt, ahol lassan megtanultam mindazt, amire a felnőttek tanításában szükségem volt. Itt és a leánykörben ismertem meg a Bibliát, tanítva tanultam meg annyi szép éneket s míg e kicsinyeket a Krisztushoz vezetgettem, magam is közelebb kerültem Hozzá.

Nem tudom én azt szavakkal kifejezni, csak érzem, hogy lelkipásztori életemben éppen a vasárnapi iskolának köszönhetek a legtöbbet. Mindig akkor voltam a legboldogabb, amikor megjelenhettem közöttük s velük együtt énekelhettem, vagy olvashattam az Igét. Ilyenkor mindig ragadt valami rám is az ő üde, jókedvű, naiv gyermekségükből s megéreztem valamit abból az áldásból, amikor az Ur ölébe vette a gyermekeket és megcírógatta őket. Lassan egy új gyülekezet nő fel körülöttem egykori vasárnapi iskoláimból, már az egyházfim is az s én

mintha rokonságban volnék valamennyivel úgy ismerem, úgy szeretem őket s még az asszonyokat is tegezem, mint hugaimat. Már elértem, hogy a vasárnapi iskololáim gyermekei járhatnak vasárnapi iskolába s a csoport-vezetők s a gyülekezet színe-java, a bibliakörök tagjai, a legbuzgóbb temlombajárók s a legszivesebb adakozók éppen belőlük kerülnek ki.

Gyakran gondolkodom arra és mondogatom is, hogy ha megöregednék és már abba kellene hagynom a munkát, de boldog volnék, ha a vasárnapi iskolai munka még akkor is s azután is, egészen halálomig megmaradhatna a számomra Isten kegyelméből, amint Istenben boldogult id. Victor János testvérbátyánknál láttam, ki azért maradott meg lelkileg ifjúnak, erősnek, örvendezőnek öreg napjaira is, mert vasárnapi iskolai tanító volt.

Egy édesapának lehetetlen úgy beszélni magáról, hogy gyermekeire is ne gondolna. Vasárnapi iskolai munkának kimondhatatlan haszna és áldása, hogy négy kis leányom is itt kezdtek és kezdik megismerni az Urat, itt szövődik a számukra is az a szent kapocs, mely őket a Jézushoz köti s amely jövődöbeli boldogságuknak záloga leend. Mikor a két nagyobbat el kellett engednem Beregszászba, az nyugtatott meg, hogy ott is eljárhatnak a vasárnapi iskolába, amelynek hatása bizonyára nem fog elmaradni.

Lehet, hogy sokan félvállról veszik a vasárnapi iskolai munkát, nem sokat törődnek a gyermekek evangelizálásával, vagy egyenesen rosszindulattal néznek erre a munkára — én szívem mélyéből sajnálom ezeket, nem tudják, hogy mit veszítenek vele. Szabó Béla.

A falu lelke. Ilyen címen tartott előadást a Kálvin-téri férfiák körében Dr. Szabó Zoltán sárospataki ref. theol. tanár. Beszámolt arról, a sárospataki falu-kutató munkáról, melyet a sárospataki theologia tanárai és hallgatói végeznek, akik kimennek a falvakba, népfőiskolai tanfolyamokat szerveznek, a faluról a theológiára felhozott református ifjaknak előadásokat tartanak. Vácolta a mai falu lelkét, melynek érték-mérője most is a föld. Reá mutatott a falu kultúrérségére, a falusi műkedvelői előadásoknak sok irányban való romboló hatására, a falusi tánciskolák erkölcsrontó hatásaira s az azokból eredő veszedelmekre. Megrajzolta a mai falu gazdasági, szellemi, lelki életét.

A debreceni Kossuth-utcai templom renoválása. Virágvasárnap nyitották meg ünnepélyesen a megújított debreceni Kossuth-utcai templomot. A teljesen megújított templom ünnepélyes felavatását Makláró Károly püspök végezte. Délután templomi egyházzenei hangverseny volt, melyen a református templomi művészetről Dr. Csikesz Sándor egyetemi tanár tartott előadást.

A szív állapota dönti el a beszéd sorását. (Peld. 4:23.)

ISKOLÁINK

„A ref. tanítóképző és a ref. tanítóság.”

Lapunk legutóbbi f. évi 12. számában a fenti cím alatt híradás jelent meg arról, hogy a barsi és komáromi egyházmegyék tanítótestületeinek kiküldöttei állást foglaltak a ref. tanítóképző-intézetünk részére történő 1000 Kc-ás felajánlások mellett és „megállapodtak abban, hogy a felhívásnak eleget tesznek. Minden lehetőet elkövetnek, hogy minden ref. tanító, ha csak teheti, ajánlja fel az 1000 Kc-t.”

Gyönyörű és szép megnyilatkozás, amelyért hála és igaz köszönet illeti meg tanítóságunkat. És öröm töltheti el a hitünkért, anyaszentegyházunk jövőjéért, fennmaradásunkért munkálkodó, aggodó lelkeinket, mert ez a tény bizonyosságát szolgáltatja annak, hogy igaz, hithű, buzgó és áldoznitudó testvérekből áll a mi tanítóságunk, akikre mindig nyugodtan számíthatunk, s akiknek munkája és áldozatos lelke mindig egyik biztos bázisa lesz anyaszentegyházunknak.

Reméljük, hogy a barsi és komáromi tanítótestvéreink megmozdulása nem helyi jelenség, hanem méltó szimbolizálása egész tanítóságunk állásfoglalásának, vagyis bizhatunk abban, hogy ezen állásfoglalás nyomán minden tanítótestvérünk fel fogja ajánlani tanítóképzőnk új épületére az 1000 Kc-akat. Az a szerény kívánság tudniillik, amely a felajánlással kapcsolatban tanítótestvéreink részéről kifejezést nyert, nem képezhet akadályt és a legkevésbé sem lehet kerékkötője a kinyilvánított nemes jószándéknak.

Mert mit is kíván tanítóságunk?

Dolgozni akar továbbra is a ref. tanítóképzőért! Nem dekórumot kér, amidőn tanítóképzőnk Igazgató-Tanácsában részt óhajt venni, hanem munkavállalást, felelősségviseletést és teherhordozást. Ők nagyon jól tudják, mit jelent az: egy iskoláért, kivált egy tanítóképzőért dolgozni, színvonalát fenntartani, jövőjét és fennmaradását biztosítani. Tanítóságunk kívánsága tehát nem öncélú, hanem tanítóképzőnk érdekét kívánja szolgálni. Mondhatjuk bátran, hogy egy hiányt akar pótolni, amikor egy összekötő kapcsot akar létrehozni és biztosítani kívánja azt, hogy a jövő tanítói nemzedék nevelési munkája mindig párhuzamosan haladjon népiskoláink nevelő munkájával, illetve hogy ez a két különfolyó, de lényegileg „egy” munka egymást állandóan kiegészítse és támogassa. Megállapítható tehát, hogy amikor tanítóságunk a ref. tanítóképzőnk Igazgató-Tanácsában helyet kér magának, ezzel tulajdonképpen az intézet iránti szeretetét és ragaszkodását kívánja kifejezni.

Senki sem kételkedhet benne, hogy az Egyetemes Konvent mint illetékes és legfelsőbb hatóságunk a ref. tanítóság kérelmét méltányolni fogja és tanítóképzőnk Igazg. Tanácsában helyet fog biztosítani tanítóságunk képviselőjének. Sőt szinte biztosra vehető, hogy tanítóképzőnk Igazg. Tanácsa már előzőleg az ügyet magáévá fogja

teni és tanítóságunk kérelmét az Igazg. Tanács fogja a Konvent magas színe elé terjeszteni. Tanítótestvéreinket tehát ne tartsa vissza semmi attól, hogy áldozatos megmozdulásukkal sieszenek tanítóképzőnk szilárd alapjait minélelőbb biztosítani.

Fel kell azonban világosítani tanítótestvéreinket, egy fontos dologról. Nevezetesen: *nem lehet azt kérni és kívánni, hogy az 1000 Kc-ás hozzájárulásokat biztosító nyilatkozatokból töröltessek az a kikötés, hogy az egyházi elöljáróságoknak joga van a hozzájárulási részleteket a fizetési járandóságokból levonni azon esetben, ha a befizetések a rendes időben meg nem történnek.*

Tudni kell ugyanis azt, hogy nekünk a tanítóképző új épületére minélelőbb szükségünk van. Ha lehetne, már most kellene kezdeni az építkezést, de legkésőbb még ez év őszén feltétlenül hozzá is kell fogni. Mert az iskolai minisztérium egyenesen utasított a megfelelő iskolaépület felemelésére. A törvényes előírások és feltételek betartását kéri tőlünk, nem lehet tehát ez elől sem kitérni, sem pedig ezt sokáig halogatni. Nem várhatunk 4—5 évig, míg a felajánlott 1000 Kc-ák majd mind befolyznak, hanem az aláírt „nyilatkozat”-okat biztos értékeknek kell tekintenünk, s ezek alapján hitelt, kölcsönt kell szerezni az építkezéshez. Hitelt, kölcsönt azonban csak akkor remélhetünk, ha a „nyilatkozat”-okban nemcsak a befizetési jószándékunkat hangoztatjuk, hanem valami kézzelfogható biztosítékot is tudunk bennök felmutatni.

Elengedhetetlen feltétel tehát a felajánlott hozzájárulásoknál az egyházi előjáróságok garanciája, vagyis az, hogy az egyh. előjáróságok jogot kapnak a részletek elmaradása esetén azoknak a járandóságokból való visszatartására és befizetésére. Így lesz csak kézzelfogható értéke a „nyilatkozat”-oknak s így remélhetjük elérni azt, hogy az építkezést a kellőszámú „nyilatkozat” illetve felajánlások után azonnal megkezdhessük.

Lehetetlen, hogy az őszinte jószándékot és igaz felbuzdulást a változhatatlan tények ezen körülményei a legkisebb mértékben is befolyásolhassák. És lehetetlen, hogy tanítótestvéreink ezen megismerés után, a belátás magaslatára emelkedve, jószándékaik megvalósításában bármiképpen is korlátozva érezhessék magukat. Mert aggodalomra még ezek dacára sem lehet oka senkinek! Hiszen nem rideg, világi, üzleti lelkek összefogása folyik itt, hanem minden elhatározásunkat és minden munkánkat az Istenben vetett hit, a szeretet a méltányosság és a belátás vezérli. A nagyszerű áldozat elvállalásával senki sem rakhat vállaira elviselhetetlen terheket, vagy összeroppantó bilincseket, mert közöttünk mindig a szeretet fog élni, ezért mindig meg fogjuk a módját találni annak, hogy ha valakin az élet keresztje megsúlyosbodna, enyhítsük terheinek elviselését. Ne adja Isten, hogy akik az 1000 Kc-t felajánlják, azok majd jószándékukat valami nagy megpróbáltatás miatt

ne tudják valóra váltani: de ha mégis megtörténne, egészen bizonyosak lehetnek az illetők, hogy egyh. illetékes hatóságaink nem lesznek könyörtelenek, hanem méltányosságot fognak vele szemben gyakorolni.

Ha vannak, akiknek lelkében élnek hasonló gátlások, hisszük, hogy ez az alkalom nagyon jó volt minden ilyenmű akadályok megszüntetésére. És reméljük, hogy ezen felvilágosítások és megnyugtatók után mindenki fenntartás nélkül engedni fog a szívében fellángolt nemes érzésnek és sietve beküldi az aláírt megajánlási lapokat.

Hiszük, hogy az a Lélek, amely tanítóságunk szívét felbuzdította, nem áll meg a fele utján, hanem *ref. tanítóságunkból a ref. tanítóképző-intézet legerősebb támaszát fogja kiformálni!*

Patay Károly

a ref. tanítóképző Igazg. Tanácsának elnöke.

Egy levél. [Minden kommentár nélkül!]

A lelkészi hivatal és az iskola részére küldött 3 drb. nyilatkozatot aláírva mellékelten tisztelettel visszaküldöm.

Egyszersmind tisztelettel kérek még 4 (négy) drb. nyilatkozatot küldeni. Ugyanis kéréssel fordultam ez ügyben községünkhöz, a hitel- és fogyasztási szövetkezetekhez, s mindhárom intézménytől illetve testülettől biztatást kaptam arra vonatkozólag, hogy a *komáromi ref. tanítóképző intézet felépítéséhez ők is hozzájárulnak*. Úgy szintén segédlelkészem szintén megajánlotta a maga részéről az 1000 Kc-s hozzájárulást.

Ez akció sikerével kapcsolatban bátorkodom rámutatni arra, hogy a tanítóképző Igazg. Tanácsa az épület felemeléséhez talán nem is vette számításba összes erőnket és lehetőségeinket. Hiszen ez intézmény fenmaradása és jövőjének biztosítása nemcsak a református egyház belügye, hanem elsősorban magyar kötelesség. Anélkül, hogy politikát vinnének tanítóképzőnk felépítésének kérdésébe, bizonyára minden lelkész és tanítótestvérünk tudna olyan megoldást találni, hogy a *magyar községek, erkölcsi testületek és gazdasági intézmények is kivennék részüket a magyar jövő biztosításának ez áldozatos munkájából*. Hány és hány olyan hitel- és fogyasztási szövetkezet van, mely a református lelkészek és tanítók agilitásának köszönheti alakulását, s önzetlen munkájuknak virágzását. Ezek meggondolási jogot adnak nekünk ahhoz, hogy mindazon testületek és intézmények segítségét igénybe vegyük, melyek lelkipásztoraink és tanítóink munkáját igénylik. Úgy tapasztaltam, hogy ez talán a legkönnyebb formája is a gyűjtésnek. Hiszen mindezen intézmények élén többnyire értelmes és belátó emberek állanak, s a legtöbb szövetkezet vezetőségében a lelkész vagy tanító is helyet foglal, nem ütközik tehát különös nehézségbe kedvező határozat kieszközlése. Hiszen alig van olyan szövetkezet, melynek veszteségszámlája el ne bírná az évi 200 Kc megterhelést. Úgy szintén, ami sok volna

egy gyülekezeti tagnak, nem sok az az egyháznak, s amint nincsen olyan megterhelt szekér, amelyre még egy villával fel ne térne, éppenúgy nincsen olyan megterhelt egyház, mely öt éven át fizetendő 1000 Kc-t még meg ne tudna fizetni."

Kevés egyház van, mely az utóbbi években nagyobb terhekkkel küzdött volna, mint egyházam. A múlt év végéig fizettük adóságainkat. Ezt az évet pedig arra szántuk, hogy közegyházunkkal szemben fennálló tartozásunkat kiegyenlítsük."

"Engedtessek meg végül, hogy a kezeim között lévő „Kérő szó” utolsó bekezdésének felhívását anyaszentegyházunk vezéreinek vissza-kiáltsam: *Ti felétek fordul most egyetemes egyházunk lelki szeme és hiveink nagy tábora reménykedve várja töletek a lélek bizonyágtételét!*"

PROBLÉMÁINK

Református véreink Prágában.

Az 1930. évi népszámlálás adatai szerint Prágában kettő ezer magyar él. Minket közelebből az érdekelne, hogy ebből a számból mennyi a református. Erre azonban a statisztika semmi felvilágosítást nem ad. Így kénytelenek vagyunk megelégedni hozzávetőleges adatokkal. A felekezeti arányszám a csehszlovákiai magyarok között kb. 1:4 a római katolikusok javára. Valószínű, hogy ez az arányszám a Prágában élő magyarok között is fennáll, ha csak megközelítőleg is. Ezek szerint tehát a prágai magyar reformátusok száma 500 körül van. Tehát megfelel egy közepes gyülekezet lélekszámának.

A következő kérdés az volna, hogy a reformátusok miképpen oszlanak meg foglalkozás szerint, kikből áll ez a gyülekezet? E kérdésben szintén csak a valószínűség számításra vagyunk utalva, mivel e tekintetben sincs semmi pozitív adat birtokunkban. Kétheti ottartózkodásom tapasztalataira támaszkodva a következő megoszlást tartom valószínűnek: katonák, egyetemi hallgatók és önálló keresettel bírók.

Kétségtelen, hogy legnagyobb számmal a katonák vannak. Mindegyik prágai ezrednél sok a magyar. Valószínűnek tartom, hogy kétszáznál többen vannak. Ennyi református katona van évről-évre Prágában. A kérdés jelentőségét még fokozza az, hogy ezek a katonák változnak és minden évben jönnek újak. Tehát tíz év alatt kb. 1000 református fiatal ember fordul meg itt. Az a két esztendő, amit itt tölt az élet legértékesebb éve közé tartozik. Nem közömbös tehát, hogy hogyan tölti el ezt a két évet. Most az a helyzet, hogy vallási, lelki szempontból ez elveszett idő. Sőt egyenesen káros a legtöbbször. Érdemes volna mindenkinek gondolkodni azon, hogy miképpen lehetne itt segíteni? Mert ez mindenkinek az ügye!

A prágai reformátusok másik jelentős csoportját az egyetemi hallgatók képezik. Itt a kérdés sokkal bonyolultabb, mint a katonáknál. Itt nagyon bajos megállapítani, hogy hányan vannak. Egyrészt azért, mert csak bizonyos időközökben

tartózkodnak Prágában és így talán sohasem fordul elő, hogy egyszerre mind itt legyenek; másrészt pedig sokkal szétszórtabban laknak és egyáltalában nehéz megállapítani, hogy hányan iratkoztak be az egyetemekre és különböző főiskolákra. Itt nagyon lelkiismeretes és alapos munkára lesz szükség, ha komoly lelki gondozásban akarjuk részesíteni őket. Az eddig elmúlt esztendők pedig még csak nehezítik a munka mostani megkezdését. Az egyetemi élet magában is sok nehézséget foglal magában az ilyen munka szempontjából, a mi helyzetünk pedig több súlyosító körülménnyel van terhelve. Egy azonban mindezek dacára biztos: az t. i., hogy Istennek akarata, hogy az Evangélium ide is eljusson. Istennel a legnagyobb akadályok is legyőzhetők. Csak engedni kell az ő parancsának.

Legbizonytalanabb azoknak a száma, akiket kenyérkeresetük köt Prágához. Kb. annyian lehetnek, mint egyetemi hallgatóink. Ezeknek a pásztorálása szintén nem könnyű dolog, de talán a prágai magyar református gyülekezet kialakulása szempontjából a legfontosabb. Az előbbi két változó elem között ők képviselnék az állandóságot. Nekik kellene lenni annak a pontnak, amely körül kijegecesedne a prágai gyülekezeti élet. Sajnos, hogy velük nem találkoztam prágai tartózkodásom alatt, csupán néhány időnyomunkással. Ezeknek azonban sem állandó tartózkodásuk, sem családjuk, otthonuk nincsen Prágában. Akik állandóan itt élnek, azok teljesen az új viszonyoknak megfelelően rendezték be életüket, tehát a vallásos életre való tekintet nélkül. Ezeket egyenként kellene szintén megkeresni és bevonni a gyülekezeti közösségbe.

Az elmondottakból kitűnik, hogy Prágában van egy református gyülekezet, amelynek azonban nincs pásztora. Úgy vannak, mint a pásztor nélkül való juhok. Pedig sokan vágyakoznak az Ige után. Ha nem kapják meg, elvesznek. Ezzel pedig az egész református egyház gyengül. Megoldást nem ajánlok. Mindenki tegye magáévá a kérdést és akkor meg fog születni a legjobb megoldás is.

Tóth Kálmán.

A kasztnélküliek áttérési mozgalma Indiában. Gandival tárgyalt egy anglikán püspök az indiai keresztyénség vezetőférfiainak jelenlétében. A megbeszélés tárgya a kaszton kívüliek ügye volt. Ezek közül a minden szánelomra méltó, Indiában emberszámba sem vettek közül az újabb időben az ott működő hittérítők munkájának hatása alatt mind többen lépnek át a keresztyén egyházba. Ez indiai körökben élénk megbeszélés tárgyát képezi. Gandhi szerint nem lehet semmi akadályt sem állítani a kasztnélküliek áttérése elé. Vallásos meggyőződésből lépnek át a keresztyénségbe és lelkük nyugalmát ott megtalálják. Gandhi szerint széles munkamező áll a keresztyén hittérítők előtt, a maga részéről helyesli, hogy ezeket az emberi társadalomból kivetett szánelomra méltó páriákat az indiai keresztyénség felkarolja.

HIREK

Husvétii könyörgés.

Uram! Lélekben lássalak,
 Hogy erősödjem általad.
 Vergődöm régi, nagy kínokban
 S szívem titkolt sikolyra dobban,
 Mert lávaként égő sebek
 Temetni kezdnek engemet.
 Pedig még tervem egy halom...
 Magam tehát el nem hagyom,
 Hanem reménytől hatva át
 Legyőzni minden akadályt
 Tovább futok, nem csüggedek.
 Uram! Kérem kegyelmedet.
 Zúdíthat rám csapást a végzet:
 Éreztem, érzem segítesed.
 Bútól megkínzott idegek
 Csaknem széjjelfeszítenek;
 Hitem mégis megingathatatlan,
 Mivel igazságod van abban.
 Hozzád azért bátran kiáltok,
 — Uram! — ki megtartasz sok világot.
 Bennedbízó lelkembe kárt nem
 Tehet soha semmi sem. Ámen!

Tóthkárolyi Lajos.

A konventi ülés ideje. A konventi Elnökség a napokban bocsátotta ki a Konvent tagjaihoz a legközelebbi gyűlésre szóló meghívókat, mely szerint a gyűlés április 13—15.-ig Komáromban lesz, hogy a tanítóképzővel kapcsolatos építkezési terveket a Konvent tagjai a helyszínen megbeszélhessék s megtárgyalhassák. Ezzel kapcsolatban a komáromi ref. lelkészi hivatal felkéri a Konvent igen tisztelt tagjait, hogy elszállásolás iránti igényeiket, az érkezés idejének pontos közlésével, a lelkészi hivatalnak előzetesen bejelenteni sziveskedjenek.

A beregi egyházmegye lelkészegyesülete április 1-én gyűlést tart. A gyűlés fontos programpontjai között szerepel a tanítóképző építésére kért felajánlás is. Kivánatos volna ebben a fontos kérdésben egységesen, minden lelkésztestvérünknek az önkéntes megajánlást minél előbb eszközölni.

Baltazár emlékűnnep Amerikában.

A clevelandi első magyar református egyház február közepén Baltazár emlékűnnepet rendezett, melyen az elhunyt Baltazár püspökről Dr Hercegh József lelkész tartott emlékbeszédet. Egy újságíró, aki a haláleset alkalmával Debrecenben tartózkodott, a temetésről mozgókép felvételeket mutatott be.

Református bőjt. Gyülekezeti bőjtöt tartott a nagyhétben épülő temploma javára a budapesti külsőlipót-terézvárosi református gyülekezet. Azon a héten a bűnbánat és imádkozás mellett a gyülekezet tagjai önkéntes buzgósággal igyekeztek maguktól megvonva adományokat gyűjteni az épülő templom javára.

A beregi egyházmegyében az üreseedésben volt lelkészi tanácsbírói állásra a szavazatok nagy többségével Kájel Mihály bucsui lelkész nyugdíj és közalapi pénztárnok választott meg.

Az elferdített Luther-idézetek. A pápai ref. theol. akadémia fiatal dogmatika professzora dr. Török István 32 oldalas tanulmányt írt, melyben kimutatja azt, hogy Bilkei Ferenc székesfehérvári esperes-plébános „Miért nem ünnepelhetik a katolikusok okt. 31.-ét?” című röpiratában Luthert csupán másodkézből, egy római katolikus író műve után idézgette, mégpedig pontatlanul, a legtöbbször megcsonkítva, eredeti összefüggéséből céltatosan kiragadva, idézés közben nem egyszer az önkényes betoldásoktól sem őrizkedve. Luther egészen mást tanított, mint amilyennek Bilkei Ferenc röpirata az ő tanítását feltünteti. Számított a protestáns oldal hiányos Luther-ismeretére, arra, hogy a mai magyar protestánsizmus nem ismeri a saját reformátorait sem, tehát a forrásszerűséget nem kell neki sem túl komolyan vennie. Rosszul számított!

A beregi református egyházi énekkar f. hó. 14.-én, vasárnap este a helybeli és vidéki szép számú érdeklődők előtt jól sikerült dalos ünnepélyt rendezett.

Germánus Gyula könyve. Allah Akbár! cím alatt rendkívül érdekes könyvet írt Germánus Gyula egyetemi tanár, amely mű egyfelől tudományos, másfelől érdekfeszítő útleírás. Utazási élményeibe beleszővi Germánus Gyula az indiai izlám történetét, helyzetét, sokféle ágazó szektáinak ismertetését. Felsorolja az egyiptomi arab nyelvű irodalmat is. Mohamedről és a vele foglalkozó irodalomról is kimerítő képet ad. A mai megújuló izlámok a lehető legtárgyilagosabb megrajzolása. Ránk nézve azért olyan szomorú ez a könyv, mert Germánus az izlám való áttérése előtt református presbiter volt. Mint mohamedán zarándok hatolt be Arábiába, végezte el és írta le a mekkai zarándoklatot, leírja Mekát s az ottani kába szentélyt.

Komoly figyelmeztetés ez a könyv, milyen súlyos feladatai vannak a ref. keresztyénségnek a pogány világgal szemben: elvinni közéjük az Evangelium világosságát, aki ez idő szerint a „keresztyén” Európát tekintik a maguk missziói területének s pl. Budapesten is több mohamedán hittérítőjük van, mint amennyi magyar hittérítő az izlám világában dolgozik az Evangelium terjesztéséért.

Istentelenek szervezete. A napilapok jelentései szerint 6.5 millió tagja van az oroszországi istentelenek szervezetének. A legtöbb tag kora 18—30 év közt mozog, vannak 18 éven aluliak is, legkevesebb a 30 éven felüli. A szervezet 1936 év folyamán 8 új propaganda intézetet alapított. Fő céljuk, hogy az ifjúságot megnyerjék. Már az elemi iskolások közt megkezdik a munkájukat, minél több középiskolás diákot be akarnak szervezni, mert nagyon jól tudják, hogy akié az ifjúság, azé a jövő.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 14. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kč, $\frac{1}{4}$ év 35 Kč.

Hirdetések díjszabása szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FŐSZERKESZTŐ:

DR. MAGDA SÁNDOR

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR

Szombat, 1937 április 3.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

A református keresztyénség szociális programjának alapelvei.

*Dr. Makkai Sándor, egyetemi tanárnak
a „Magyar Út” szociális ankétján tartott előadása. Gyorsirói feljegyzés után.*

Mielőtt arról a kérdésről egyáltalában beszélhetnék, hogy mi a református keresztyénség szociális programja, először röviden rá akarok világítani arra, hogy mik a szociális alapelvei. Ebből lehet aztán következtetni a programjára. Arra a szempontra óhajtanám felhívni legelsősorban a figyelmet, hogy a református keresztyénséget kétféle szempontból lehet nézni és ez dönti el lényegében azt a kérdést, hogy milyen lesz a szociális magatartása. T. i. lehet a református keresztyénséget úgy nézni, mint a protestantizmusnak az egyik színét, vagy ágát és pedig ebből a szempontból úgy, mint egy szellemi irányzatot. Ha a protestantizmust és közelebbről a református keresztyénséget szellemi irányzatnak vesszük, például kulturális, vagy világnézeti, esetleg etikai vagy tudományos, sőt mondjuk ki, ha vallásos értelemben vett szellemi irányzatnak vesszük is, akkor egész nyugodtan beszélhetünk annak részvételéről a szociális alakulatokban, irányokban és kérdésekben, minthogy egy szellemi irányzatnak könnyű dolga van, lényegénél fogva, ebben a tekintetben és könnyen következik belőle egy ilyen program is. Minden esetre van ilyen szemlélete a ref. keresztyénségnek. Megállapíthatjuk, hogy hosszú időn keresztül ez is volt a döntő szemlélet. Ha azonban egy másik és most mindegyre jobban ébredő s öntudatosodó felfogást veszünk szemügyre, amely szerint a ref. keresztyénség *egyház*, azaz élete teljesen hozzá van kötve és egészen azonos Krisztus testével, a választottak közösségével, vagy ha valamivel tágabb értelemben fejezem is ki ezt: az evangéliummal, akkor a ref. keresztyénségnek a világbeli szociális felfogásokkal direkt közössége nem lehet, sőt egyenes szerepe sem lehet bennük. Egyszerűen azért, mert két ellentétes szembenálló világot jelentenek egymásra nézve. Az úgynevezett „új” protestantizmus, amely alatt vallástörténetileg a XVIII. és XIX. század protestantizmusát értjük, kétségtelenül az előbbi álláspontra helyezkedett és a protestantizmus lényegét egy bizonyos szellemiségben, szellemi irányzatban, ebből következő kulturális, világnézeti, szociális felfogásban és programban látta. A legújabb

ref. öntudat úgy a theologiai tudományban, mint az egyházi közéletben kétségtelenül a második álláspont felé tolódik el és a második álláspontra helyezkedik, mely szerint tehát a református keresztyénséget semmiképpen nem lehet elválasztani az egyháztól, mert egyszerűen egy a kettő, azaz ref. keresztyénség csak az anyaszentegyházban van és nem is egyéb, mint Krisztus testének élete ebben a világban. Én a magam részéről nem habozom kijelenteni, szükséges, hogy kijelentsem, hogy a református keresztyénségnek értelmét, lényegét kizárólag az egyházi közösségben látom, melyet egyedül Isten Kijelentése határoz meg. Isten Kijelentése pedig a református keresztyénséget mindenestől az anyaszentegyházhoz köti, egész életét abban jeleníti meg. Hogyha azonban az egyháznak és a benne megjelenő református keresztyén élet típusának a Szentírásbeli értelmét, tehát az eredeti értelmét s nem a filozófiai értelmét vesszük, nem a magyarázatokat, amelyeket akár theologusok, akár filozófusok, akár szociológusok fűztek hozzá, akkor viszont ki kell jelentenünk azt, hogy az egyház nem társadalmi intézmény. Sokkal elsődlegesebb és egészen más természetű, mint a társadalmi intézmények, hiszen az egyház ilyen értelemben Isten országának részben modellje ezen a földön, részben pedig megvalósítója is. Így azt is mondhatnánk egy kis ellentmondással, hogy a keresztyén anyaszentegyház és benne a református keresztyénség, tulajdonképpen antiszociális, vagyis éppen ellentéte annak, amit a társadalmiság, a társadalmi közösség és a társadalmi intézmények jelentenek és képeznek.

A léleknek nincs osztálya.

Most meg akarom egy pár vonással világítani, mit értek ez alatt, hogy az egyház bibliai értelme szerint antiszociális. Vannak jegyek, amelyek bizonyítják azt, hogy az anyaszentegyház és benne a református keresztyén élettípus semmiképpen nem mérhető és nem azonosítható a szociális kategóriákkal. És pedig ezt elsősorban az bizonyítja, hogy az egyház nem *osztályösszetételű*, holott a társadalom világosan az. A társadalom sokféle ok miatt elkülönödött rétegekből áll és így osztálytagozódás szerint épült fel. Az egyház egész lényege ezzel szemben egyenesen *osztályellenes*. Ezzel az osztályos vagy réteges felépítéssel szemben az anyaszentegyház szer-

vezetét organikusnak, vagyis olyanak nevezhetném, mint az élő test. — Ugy, amint maga a Szentírás szemlélteti előttünk az anyaszentegyház szervezetét, amikor azt Krisztus testének, a Főben összekötött tagok szervezetének nevezi, amelyben bizonyos kegyelmi ajándékokat oszt minden tagnak. A tagoknak így meg van a maguk része és az egészsel együtt organikus, egy célra működő és egy parancs alatt mozgó életet képviselnek és szolgálnak. Tehát a réteges társadalmi tagozódással szemben az anyaszentegyházat az ő organikus élő testszerűsége jellemzi. Ebből következik, hogy nem is lehetne egyház ezen a világon, ha azonosítaná magát ezzel a társadalmi tagozódással, mert akkor kénytelen volna tagjainak vagy az egyik, vagy a másik részét a saját közösségéből kizárni és tétlenségre kárhoztatni. Egyszerű szavakkal szólva, az anyaszentegyház vagyoni szempontjából nem lehet sem a gazdagoké, sem a szegényeké, vagy osztályszempontból nem lehet sem az arisztokratáké, sem a népé, sem munkásságé, mert az anyaszentegyházban ezek a kategóriák nem számítanak, egyáltalán nem léteznek, sőt az egyház egyenesen arra való, hogy ne létezzenek, hogy benne mindezek, a világ szerint különböző osztályokban élő tagjai végre egy orgánumba jussanak bele, ahol ezek az ellentétek elenyésznek, megsemmisülnek. — Így állván a helyzetet az anyaszentegyháznak ezzel az alapértelmével, kimondhatjuk azt, hogy az anyaszentegyház olyan tagokból áll, akik nem osztálykülönbségek szerint, hanem az osztálykülönbségek felett egyesülnek az egyházban és éppen ebben van a titka és értelme az egyházi közösségnek. Miért? Mert a *léleknek nincs osztálya* és miután az anyaszentegyház a léleknek az organizmusa, csak ebből a szempontból jönnek benne számításba az emberek. A lelket osztályokba tagozni egyáltalán nem lehet. Ezért mondhatjuk azt az evangélium alapján, hogy az egyháznak egy sajátos antiszociális-szociális vonása van: az *osztályharc-ellenesség*, ami ugyan antiszociális tulajdonság, de egyúttal szociális jelentőségű is. Az egyház *szociális programjának első pontja* az, hogy *elitéli az osztályharcot* és annak egész létével ellentmond. Ez az *első* és legfontosabb szociális principium. Ha beengedné az egyház a maga körébe, a maga kebelébe azt a harcot, vagy résztvenne benne: megsemmisítené saját magát.

Átminősíti a gazdasági életet.

Most egy *második* olyan jelt is fel akarok hozni, amely mutatja azt, hogy az egyház milyen sajátosan *más*, mint a szociális közösségek. A szociális probléma *történeti keletkezése* mutatja, hogy az egyház mennyire ellentétben áll vele, mert a szociális probléma részben *gazdasági*, mondhatjuk materiális okokból keletkezett, részben pedig jogi természetű. Az egyház *lelkisége* pedig mind a kettővel szemben egészen sajátos. Mert pl. az egyház a gazdagságnak vagy a szegénységnek kérdését úgy tekinti, mint egyforma lehetőséget és adottságot a rosszra és

jóra. A jog pedig az egyházban úgy van szemléltetve, mint megszüntetendő, mint felesleges. T. i. azt mondja az apostol: „ilyenek ellen nincs törvény”, vagyis akik az anyaszentegyház igaz tagjai, azokra nézve tulajdonképpen a jog feleslegessé válik, mert nem jogszabályokkal kell az ő életüket kormányozni, miután szabályoztatik a Szentlélek által, a szeretet elve alapján. Meg kell talán egy kissé világítani ezt a második tételre, amelyikben azt mondom, hogy a történeti keletkezésnél fogva a szociális probléma és az egyház kérdése ellentétben állnak egymással. A *gazdasági*, illetve a *jogi* principiumot, amely a szociális problémában döntő, az egyház *átminősíti és átváltoztatja*. Neki egyedül a tagok lelkisége fontos. Ez nem azt jelenti, hogy az egyház ne venné tudomásul, hogy vannak gazdagok és szegények, tőkésék és munkások, kizsákmányolók és kizsákmányoltak, mert ezek *tények*. Tehát ezeket az egyház tudomásul veszi, de egy új arccal fordul e problémák felé, mert nem lát semmi *előnyt* a gazdagoknál a szegényekkel szemben, vagy a kizsákmányoltaknál a kizsákmányolóval szemben. Szóval azt a bizonyos *előnyt*, melyet le akar rontani a szociális osztályharc, az egyház nem veszi tekintetbe, mert azt mondja, hogy gazdagnak lenni éppen olyan *nehéz és könnyű*, mint szegénynek lenni. Azaz mind a kettőben vannak rendkívül nagy veszedelmek, nagy kísértések, viszont vannak rendkívül nagy lehetőségek is. Tehát úgy a gazdagoknál, mint a szegényeknél az egyháznak az a szempontja, egész pásztorkodása oda irányul, hogy a gazdagokat az ő veszedelmeikkel szemben védje meg és segítsen nekik kibontakozni abban, ami a gazdagság áldása lehet, viszont a szegényeket sem szabad letagadni, mert hiszen a szegénynek is rendkívül nagy kísértései vannak a bűnre, ennél fogva őt is meg kell védeni a szegénység veszedelmeivel szemben, viszont a szegénységnek sok lelki ajándékra való elhivatottságát kell kibontakoztatni. Így szünteti meg az egyház a társadalmi kategóriát. Az egyházat tehát antiszociálisnak lehet nevezni abból a szempontból, hogy osztályharcellenes és hogy a társadalmi kategóriákat egészen más, lelki szempontból nézi és minősíti.

(Folyt. köv.)

Az Énekeskönyv III-ik kiadása. Hirt adtunk volt arról, hogy az Énekeskönyv III-ik kiadása husvétra megjelenik. E hirdetés folytán több gyülekezet megrendelést küldött a tiszán-inni püspöki hivatalhoz. Sajnos, a megrendeléseknek nem lehet eleget tenni, amennyiben a nyomda nem tudott elkészülni az Énekeskönyvnek előállításával s így a Zsoltárbizottság kénytelen volt a szállítási határidőt június 1-re kitolni. Az egyházi hivatalos lap útján értesítést fogunk adni az Énekeskönyv megjelenéséről s arról, hogy honnan és milyen feltételek mellett történhetik a megrendelés. Az érdeklődőket arra kérjük, hogy ez értesítést türelemmel bevárni szíveskedjenek.

Református főiskolások Prágában.

Irta: *Ónody Zoltán.* (A prágai M. A. K. elnöke.)

Ha valami különöset, nem mindennapit látok, hallok, vagy élek át, ami akár pozitív, akár negatív hatással volt rám, úgy érzem, mintha azzal egyidejűleg megbízatást is kaptam volna s az ebből fakadó közlési, továbbadási, kényszer nem enged nyugodni mindaddig, amíg el nem végeztem ezt a megbízatásomat, amíg tovább nem adtam azt másoknak, vagy valamilyen formában nem biztosítottam be a feledés ellen. Olykor teher, máskor meg örülök ennek a szinte már kényszerképzetté vált szokásomnak, mert így szinte fotomontage szerűen elvonultathatom mások előtt letűnt élményeim, gondolataim, észrehevésem egy részét, sokszor a magam szórakoztatására, de leggyakrabban azért, hogy a jóakarók és jószándékuak figyelmét egy határozott irányba beállítsam.

Prága... Főváros. Ha nem is világváros, de sok van benne Párizs, Berlin és Budapest utánzásából. A fiatalember egy kicsit lenézi, megveti. És egy kis lenézéssel és idegenkedéssel túl mégis azt érzi, hogy ez az élet szép, mert változatos. Vonzó és taszító. Működésében pozitív és negatív. Lányok és férfiak nyílt harcu ősi csatatere. Egy műhely a sok közül, ahol a csalás, hazugság és álarc készül a világnak. Panoráma. Legszebb este a Jirásek hídról. Lenn a Moldva, háttérben a vén Hradžin. És koldusok és urak. És szegénység és gazdagság. Sehol másutt nem látni az élet két végletének a nyomornak és jólétnek ezt az ellenséges szembenézését. Milyen rettenetes azt elképzelni, hogy Prágán kívül van Párizs, Róma, London, van Japán, tengerpart, Côte d'Azur, luxushajók, fényes szállodák — és mindenütt így élnek az emberek. Emberek fenn. Emberek lenn. Milyen különös ezen elgondolkodni Prágában a Jirásek hídon, amikor az ember háta mögött puhajárású autók röpitik a fényt, pompát, ékszert, a luxust, amikor a külvárosban lévő diákszoba hideg, fűtetlen és barátságtalan. És az autók sárral fröcskölik be az embert.

Szociológiai előadás a jogi fakultáson. „... A totemizmus, a primitív törzsek első szervezkedési rendszere, mely a társadalmi rend kezdeteinek és egy kezdetleges vallásnak a keveréke...!”

A biológia professzora az orvosi karon. „... A kreációs théria a hipotézisek muzeumába való. A Darwinizmust revízió alá kell vennünk. Helyes Darwin feltevése, mely szerint az emberek csordában éltek...”

Délelőtti vizit az egyetemi klinika fehér kórter-
[mében.

— Hogy érzi magát?

— Hála Istennek, már jól.

— Ne az Istennek adjon hálát aki nincs, de
[nekünk, akik meggyógyítottuk.
Az orvos és beteg beszélgetése ez.

Előadás a baloldali „Táncsics” körben. A nő és a mai társadalom. „... A ma nője rabszolga. Fel kell szabadítani. Szabadszerelem. Próbaházasság. Hároméves korában el kell venni a gyermeket az anyjától. Szovjetmintára kollektív nevelést...”

A katolikus „Prochászka” körben arról vitáznak, vajjon valaki először katolikus-e és csak aztán magyar, vagy fordítva?

Az átfogó M. A. K.-ban kisebbségi felelősség-érzetről beszélnek. Világnézetek ütköznek, mint mindég. Nehéz az elképzeléseket közös nevezőre hozni. Magyarok.

Vasárnap. Református istentisztelet. Az egyik épen Prágában katonáskodó s. lelkész tartja. Katonák, munkások, diákok. Diákok a legkevesebben. Énekelnek. Vértelen, áhitat nélküli ének ez. Végighallgatják a predikációt, talán imádkoznak is — barátságból, mint ahogy barátságból jöttek el. Megígérték. Aztán nem látják egymást megint soká. Az egyik orvos lesz, ügyvéd a másik, mérnök, tanár a harmadik, negyedik. Ha találkoznak is a M. A. K.-ban, rendszerint mint más ideológiához tartozó elvi ellenfelek állanak egymással szemben. Talán gyűlölik is egymást. Emberek. Egyben azonban egyek ezek a fiúk: szegények, szűkös anyagi viszonyok közt élnek. Kiszolgáltatottan hányódnak a különböző szellemi és sok más hatás között. Megragadják őket itt-ott hallott eszmék, fülükbe kapaszkodva csengetőznek, nyugtalanítanak és ez kellemetlen. Sokan ezért hátat fordítanak a problémáknak. Élik a maguk egyéni életét. Gyorsan és felületesen élik. Fiatalok. Egyszer eljön a promóció napja és visszamennek Szlovénzkóra.

Bár hihetetlennek hangzik, de ezek a diák és társadalmi megmozdulások iránt egyáltalán nem érdeklődő, a különböző szellemi áramlatok léghuzamából ösztönösen menekülő főiskolások azok, akikre ha hazakerülnek joggal számíthat Egyházunk, mert egészek, sértetlenek maradtak. Sajnos, nagyon kevés református főiskolásban van meg a református életszemlélet mássága, a kritikai készség, ami tud megválogatni, állítani, védeni, bírálni és megtartani. Vannak ilyenek is páran. Társtalan élet ezeké is. Az egyetemen adódó ismerkedési lehetőségek elég szűk korlátok között mozognak. Pár cseh kollégával való beszédviszony még nem jelenti azt, hogy az illető bejutott a cseh társaságba. A cseh intellektuel individualista és — cseh. És ezek a fiúk magyarok. A cseh diák szereti a társaságot, alkot egy társadalmat, de ez a társadalom teljesen azonos gondolkodású és anyagi viszonyok közt élő kis csoportokból áll. Azonos elvek vallása, pénz, pozíció, de leginkább a véletlen azok az utak, amelyeken keresztül bejuthatni a cseh társadalomba vagy a cseh családba. Nagyon kevés diáknak sikerül csak ez. Sokaknak már fel sem tűnik kirekesztettségük. Élnek külön, hónapos diák-

szobákban, dolgoznak, terveznek és álmodnak. Néha csak élnek. Sokan elkallódnak és lesznek egy „lehettem volna”, „kár érte”, „milyen jól indult” emberek.

Prága áldozatokat is szed, mint minden metropolis. Nem válogat és nem sokat törődik velünk. Szakműveltséget, diplomát ad, de kölcsönösen idegenek maradunk egymásnak. Idegenek.

Azt hiszem ez mindent megmagyaráz.

A szekták és az ellenük való küzdelem.

(Folytatás.)

Irtá: Dr. Nagy Lajos.

Ha a gyakorlati életet tekintjük, akkor úgy találjuk, hogy a lelkészek általában a szektákkal szemben kétféle védekezési módot alkalmaznak. Az egyiket nevezhetjük negatív, a másodikat pedig pozitív védekezési módnak.

I. A negatív védekezési mód a gyülekezeti tagok lelki szükségletének a minimumra való csökkentésében áll. Mert tény és való, hogy a futkározó atyafiak szektárius tanainak a befogadásához bizonyos lelki éhségre van szükség, vagyis egy olyan talajra, amelyik a tévtant, mint magot befogadja. És valóban az élet nem egyszer szolgáltat példákat arra, hogy míg egy-egy jól gondozott gyülekezetben a szekták lépten-nyomon tért hódítanak, addig olyan gyülekezetben, ahol a hivatalos funkciókon kívül a hit élet ébresztésére egyetlen lépés sem tételik, a szekták egyáltalán nem tudnak gyökeret verni.

Ez a védekezési mód azonban sok tekintetben hasonlít az u. n. struccpolitikához. Mert először is nagyon könnyen lehetséges, hogy egy ügyes szektárius agitátor az elhanyagolt hívekben felébreszti a lelki éhséget s ennél fogva megragadja s egyszer s mindenkorra hatalmába ejti a most már éhező s ő általa kielégített lelkeket. A másik veszedelme ennek a védekezési módnak az, hogy a lelki szükséglet nélkül élő hívek a saját egyházuk tanainak se érzik szükségét, lassanként elhidegülnek a templomtól, az egyház tanításától s el idegenednek magától az egyháztól is. Bizonyos, hogy az ilyen gyülekezetben aktív, intenzív keresztyén élet nem lehetséges. Az ilyen gyülekezet inkább nevezhető élő-halott, semmit élő keresztyén gyülekezetnek. Az ilyen gyülekezet nem öntudatos tagja a Krisztus testének.

Mivel a negatív védekezési mód kietlenné és pusztává teszi a lelki életet, célra vezetőnek egyáltalán nem tekinthető, a pozitív védekezési módot kell helyesnek elfogadnunk.

II. A pozitív védekezési mód abban áll, hogy felébresztjük a gyülekezeti tagok lelki éhségét és ezt ki is elégítjük saját vallásunk hitigazságaival.

1. A pozitív védekezési módnak azonban vannak fokozatai is. Az első fok a prophylaxis. Miként a betegségek elleni védekezésekre a legjobb módszer az egészség megóvása, legalkalmasabb eljárás a gyülekezet lelki épségének a megvédése. Miként a betegség is csak ott terjed, ahol alkalmas talajt talál, a szekta is csak ott

üti fel a fejét, ahol a gyülekezeti hit élet közönségéből kihulló lelkekre talál.

2. Arra kell azért törekedni a lelkésznek, hogy élő kontaktusba legyen gyülekezetének minden egyes tagjával és minden egyes családjával. Részt kell vennie a gyülekezeti tagok örömeiben és bánatában, tudnia kell, hogy milyen mértékben éhezik és szomjúhozják a gyülekezeti tagok az evangéliumi igazságokat és arra kell törekednie, hogy a részére kiosztott talentumok mértéke szerint kálvinista hitünk tárházából és forrásából elégítse ki.

3. A gyülekezeti tagokkal való élő kontaktus kiegészítője az igehirdetés. Ez a kettő voltaképpen kiegészíti egymást. A gyülekezeti tagokkal való személyes beszélgetés, nagyon sok témát ad a lelképásztornak, mit az igehirdetésben is áldásosan és gyümölcsözően felhasználhat. Épen ez által nyeri az igehirdetésének hatásának legfőbb eszközét, a bensőséget és a közvetlenséget. Mert ha a lelkész az igehirdetés alkalmával a saját tapasztalatából merít, a hívek önkéntlenül is érezni fogják, hogy lelképásztoruk szívből és igazán mondja amit mond, de másfelől érzik azt is, hogy amit a lelkész mond, azt nekik mondja és nem másnak. Csak az az igehirdetés lesz áldásos és gyümölcsöt hozó, amelyik a bensőségnek és közvetlenségnek az ismérveit magán viseli, amelyik a lelképásztor szívéből fakad és az illető gyülekezethez szól. Azaz igehirdetés, amelynek a hallgatása közben mindenik gyülekezeti tag úgy érzi, mintha a lelképásztor egyenesen és csak is ő hozzá szólna. Az ilyen igehirdetés fogja képezni az egyház és gyülekezeti tag között azt a szoros kapcsolatot, amit semmiféle szektárius agitáció nem fog tudni eltépni.

(Folyt. köv.)

EGYHÁZI ÉLET

Presbyteri konferenciák

Máramaros-Ugocsában.

Az egyházépítő és hiterősítő munka sorozatában egyre kiemelkedőbb, — lehet, hogy rövid időn belül egyedülálló — jelentőségre tett szert a presbyteri konferenciák tartása. A pásztoroknak és tanítóknak a szentírás tanítása szerint is legközelebbi munkatársai és természetes szövetségesei a presbyterek, akit a legkisebb és legnagyobb területen — családi körben, szomszédságokban, utcákban, negyedekben, az egyházközségben és az egyetemes anyaszentegyházban, — egyaránt végezhetik a felvilágosítás, nevelés munkáját és világolhatnak istenfelő életükkel.

A mai viszonyok között teljes mértékben fenáll Jézus mondása, hogy „az aratni való sok, de a munkás kevés. Kérjük azért az aratás urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába” Mt. 9. 37:38. Isten akarata tehát, hogy most, amikor mindenfajta egyházi szolgáló szakszerű kiképzést igényel és nyer, a presbyterek is kapjanak valamelyes lelki táplálékot munkájuknak öntudatosabbá és így eredményesebbé tételére. Valóban

nem az a hivatásuk, hogy csak az anyagi számadást vizsgálják felül és azt is csak az előjárókkal szemben való okvetetlenkedéssel. Ellenben: „a jól forgolódó presbyterek kettős tisztességre méltattassanak, főképpen akik a beszédben és tanításban fáradoznak.” Abban a feltevésben, hogy presbyteri testvéreinknél egyénenként előzőleg meg van már a lélek új reformációja, indult meg a törekvés presbyteri konferenciák tartására abból a célból, hogy vallásos életük és egyházi munkálkodásuk a közre nézve áldásosabb lehessen.

Ezeknek az elgondolásoknak alapján indult meg a presbyteri konferenciák tartása a máramaros-ugocsai ref. egyházmegyében évekként ezelőtt még pedig az egyházmegye tevékeny esperesének *Isaák Imre* técsői ref. lelkésznek kezdeményezésére. A folyó évi téli munkafélévben ismét megrendezte a konferenciákat. Megcsinálta a programot, megbizta az előadókat, kiválogatta az előadás anyagát, sőt még direktívákat is adott a feldolgozásra, végül buzdító körlevelet is bocsátott ki az előkészítés tárgyában.

A konferenciák első turnusa le is zajlott. Március 2.-án Feketepatakra gyűlt össze a helybeli, azután a salánki és verböci presbyterium. Márc. 3.-án Nevetlen faluba jött el a helybeli presbyterium mellett a csepei, feketeadói és szöllőgyulai, március 4.-én Királyháza került sorra a helybeli, huszti, tekeházai, gödényháza és nagyszöllősi presbyterekkel. Előadók: mindhárom helyen az *esperes*, aki Márk. ev. 2. 14—17 verse alapján szólt összes betegségeinkről, amelyeket az áldott orvos tud meggyógyítani egyedül; azután *Lajos Sándor* famsikai lelkész egyházm. főjegyző; egy-egy előadást tartottak: *Horkay Lajos* salánki, *Horkay Barna* nagyszöllősi, *Király Kálmán* szöllőgyulai, *Tornyai János* fekeházai, *dr. Sárkány Lajos* királyháza és máramarosi missioi, végül *Szabó Béla* huszti és egyházkerületi missziói lelkész.

Tekintettel a Kálvin János jubileumra, illetőleg az „Institutiók” megjelenésének 400-ik évfordulójára Kálvin életével és theológiájával foglalkoztak az előadók, továbbá a genfi gyülekezet életéhez kapcsolható gyülekezeti problémákkal. Minden napon 35—40 presbyter volt jelen a legnagyobb figyelemmel hallgatva az előadásokat. Az érdeklődést és a lelki hasznot igazolta a számos hozzászólás és vonatkozó kérdések felvétele. Ha a következő turnusok is ilyen élénk részvétel mellett fognak lezajlani az *esperes* afia akcióját a szemmel látható eredmény fogja jutalmazni. Illesse érte gyülekezeteink hálás köszönete.

Dr. Sárkány Lajos.

Vasárnapi iskolai világkonferencia.

A XII. vasárnapi iskolai világkonferencia székhelye a végrehajtó bizottság megállapítása szerint Délafrikában, Johannesburgban lesz. A világkonferencia megrendezésére 1940-ben kerül sor.

Milyen hamar akarsz Krisztussal lenni. Kilburn J. D.

GYÜLEKEZETI MUNKA

A vasárnapi iskola haszna és jelentősége.

A vasárnapi iskoláról szóló megbeszéléseink során meg kell emlékeznünk azokról a körülményekről, amelyek között az keletkezett s nem szabad elfelejtkeznünk arról a nagy különbségről sem, ami az akkori (1780) és a mostani társadalmi és kulturális viszonyok között fennáll.

Raikes Róberá fájó szívvel látta szülővárosának, Glonchesternek az utcán, az iskolába, templomba soha se járó, veszekedő, verekedő, vásott gyerekhadat. És arra gondolt: milyen jó volna, ha valaki ezeket a gyerekeket *legalább vasárnaponként* írni, olvasni és imádkozni tanítaná! Így született meg a „vasárnapi iskola” eszméje és neve. Tény és való, hogy az a 150 éves mult, ami a vasárnapi iskola mögött van, valamint a vasárnapi iskolának az a hatalmas szervezete, amely ma már átfogja az egész világot nagy erőt és lendületet ad a vasárnapi iskolának; másfelől azonban be kell ismernünk, hogy maga a „*vasárnapi iskola*” elnevezés — legalább nálunk — nem csekély hátrányára van az egyébként minden tiszteletre méltó mozgalomnak. Nálunk ugyanis az „iskola” szó fogalmán még nagyon megérzik a kényszerű vagy kötelező iskoláztatás keserű mellékíze, úgy, hogy a gyermekek, sőt maguk a szülők is nem egyszer azt mondogatják: „Hát nem elég, hogy szegény gyerek egész héten *iskolába* jár, még vasárnap is *iskolába* menjen?!” Ugy, hogy ezzel a vulgáris felfogással szemben a gyakorlatban nem győzzük eléggé hangsúlyozni a vasárnapi iskolának a hétköznapi iskolától eltérő jellegét.

De miben is áll a vasárnapi iskolának a mai jellege? A Raikes Róbert vasárnapi iskolája még magába foglalta a világi ismeretek közlését és a hitoktatást is. A világi ismeretek közlését ma már a különféle népiskolák vindikálják maguknak, a hitoktatásról pedig az egyházak gondoskodnak. A vasárnapi iskola jellege éppen a hitoktatás minémiségétől függ. Ahol pl. felekezeti tanító végzi a hitoktatást, a vasárnapi iskolát pedig a lelkész vezeti, ott a vasárnapi iskolában a bibliai ismereteknek a gyermeki lélek színvonalára történő átértékelésére kell a főgondot fordítani, mert különben a hitoktató tanító a vasárnapi iskolában ellenszenves konkurrenciát fog gyanítani, ami kétségkívül károsan befolyásolná a vasárnapi iskola eredményességét. Ott azonban, ahol a vasárnapi iskolát vezető lelkész egyszersmind hitoktató is, ott a lelkész a vasárnapi iskola alkalmait is felhasználhatja vallásos ismeretek közlésére és felfrissítésére. Magától értetődik azonban, hogy ez utóbbi típusnál is különös gond fordítandó arra a nagy különbségre, ami egy hittanóra és a vasárnapi iskola között fennáll, ami főként ez utóbbinak a szabadságában és spontaneitásában nyilatkozik.

Felmerül itt az a kérdés is, hogy a vasárnapi iskola nem egy-e a gyermekistentisztelettel?

Erre röviden és határozottan felelhetjük, hogy a kettő nem egy. Az istentisztelet, még ha gyermekek részére szól is, mindig fenségesen komoly, míg a vasárnapi iskola bizalmas, közvetlen és rapszodikus. Ez a különbség ugyan inkább formális, de van materiális különbség is, ami abban áll, hogy míg a gyermekistentisztelet egy kiválasztott alapige vezérgondolatának a világába akarja felemelni a gyermeki lelkeket, addig a vasárnapi iskola egy bibliai szakaszt, az isteni kijelentésnek egy összefüggő részletét akarja a gyermeki lélekbe átplántálni.

Többen kérdezték már azt is, hogy mi a vasárnapi iskola célja? Negatív felelet: nem bibliai ismeretek közlése. Pozitív felelet: a gyermeki léleknek a Jézus Krisztushoz való elvezérlése. Az utóbbi feleletet konkrétebb formában így is fogalmazhatjuk: A vasárnapi iskola célja a református gyermeknek a konfirmációra és egyúttal az öntudatos, hívő keresztyén életre való előkészítése.

Conclusio: A vasárnapi iskola az anyaszentegyház veteményes kertje. Régenten minden református népiskolát így neveztek. De ma már határozottan és biztosan csak a vasárnapi iskoláról mondhatjuk ezt. A vasárnapi iskola hasznos és áldásos a gyülekezetre és az anyaszentegyházra, mint általában a gyermekekkel és az ifjúsággal való minden vallásos foglalkozás. A vasárnapi iskola a jövő vezetője. Gyülekezetének az életében csak az a lelkipásztor remélhet gazdag aratást, aki a vasárnapi iskola munkamezejét nem hanyagolja el.

Dr. Nagy Lajos.

PROBLÉMÁINK

Keresztyén egység.

Az elmúlt hetekben kül- és belföldi lapokban több bátor hangú cikket, tanulmányt olvashatunk, melyekben a mai magyar protestantizmus és katolicizmus olyan kiváló és nagynevű reprezentánsai nyilatkoztak meg, mint Ravasz László püspök és Bangha Béla jézustársasági főnök.

Írásaiknak az volt a konkluziója, hogy ma, amikor két táborra oszlik a világ népe, amikor valósággal a Krisztus és az antikrisztus harca folyik a ma emberének szeme előtt, akkor éppen itt az ideje, a tizenkettedik órája annak, hogy a különböző ker. felekezetek vezetésre hivatott munkásai, lelkipásztorai ne áldatlan testvérharcokban nézzenek farkasszemet egymással, ne azokat a szálakat keressék, melyek elválasztanak, sőt eltaszítanak egymástól, ne forgácsolják szét amugy is gyenge erejüket, ne egymás ellen uszítsanak, hanem inkább a Krisztus szellemében való együttműködésre, a régen kívánatos összefogásra törekedjenek és ne a felekezeti türelmetlenségnek, a gyűlöletnek a csiráját vetegessék a lelkekbe, hanem inkább közös lelki fronton harcolva, egymás terhét hordozva építgessék az Isten és emberszeretet dómját ebben a mai tarkabarka világnézetű és soknehézségű életben.

Bár kölcsönösen megállapítják, hogy az

egység létrejöttének ezidőszerint sok dogmatikai, történelmi és lélektani akadály van, de vannak kedvező előjelek is, mint amilyenek az Evangéliumokban való mind mélyebb elmerülés mindkét oldalon, vannak közös nagy gondolatok, mint: Isten, a szentháromság tana, Krisztus királysága, a Lélek uralma, a hit, szolgálat, engedelmség és az egyház szüksége, mert kétségtelen, hogy ezekkel az ellentábor által fenyegetett gondolatokkal áll, vagy esik a keresztyénség. Ezeket kell ma megvédelmeznünk!

Ezeknek a nyilatkozatoknak az aktualitása éppen napjainkban sürgősen időszerű. A közös veszély kell, hogy közös lelki frontra, közös lelki nevezőre hozzon bennünket, hogy elhallgattassuk azokat az ellenvéleményeket, melyek különösen a közelmúltban oly sokszor és oly sok oldalról hangzottak felénk, melyeknek tagadhatatlanul volt sok igaz alapjuk is. Ezek a vádak egyértelműen abban csúcsozódtak ki, hogy az idők, a letűnt századok folyamán a keresztyénség, illetve annak vezetésre hivatott munkásai nem teljesítették maradék nélkül azokat a megalkuvást nem ismerő, örök időkre szóló és elkötelező krisztusi parancsokat, melyeknek tartalma ma is új: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat”... (Galata V. 14.) „Egymás terhét hordozzátok, úgy töltsétek be Krisztus törvényét”... (Galata VI. 2.) „Erről ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok” (Ján. ev. XIII. 35. v.)

Itt e ponton szomorúan kell elismernünk azt a vádoló történelmi tény, hogy a ker. egyházak a múltban a társadalmi megmozdulások, az emberszeretet munkálása és egymás terhének hordozása terén sulyos történelmi mulasztásokat követtek el.

Ebben rejlik a mai történelmi ker. egyházaknak a gyengesége és ezért nem tudunk ható tényezővé válni az élet szellemi, szociális, kulturális és gazdasági területén — bármilyen magasságban vannak is eszményeink, — mert Krisztus száz százalékos erkölcsi és szociális kijelentésével szemben sokan vannak a hűtlen sáfárok, a felelősség sulyát félig átérző emberek, akik gyáván, vagy hűtlen módon véka alá rejtik, vagy elássák a rájuk bízott talentumokat, a krisztusi élet értékeit. Az ellentábor ezért még Krisztust is elakarja tőlünk venni, ki akarja magának sajátítani. Ma már mindenki láthatja, hogy nyíltan folyik a Krisztus és az antikrisztus harca, folyik a sajtóban, a rádióban, a parlamentekben, folyik élő szóval és fegyverrel, folyik benn és kinn a harctéren életre-halálra.

Mert a veszély ily nagy, azért csak üdvözölni lehet minden bátor kezdeményezést és jószándéku elgondolást, mely arra serkent, hogy az összes történelmi keresztyén egyházak a még hatalmukban levő nagy erkölcsi tőkéjükkel és lelki fegyvereikkel egyakarattal — mint a tanítványok azon az első pünköszt ünnepén — a közös ellenség ellen sorompóba álljanak és a krisztusi eszme jegyében összefogjanak.

Bizony százados akadályok legyőzni tudó, hegyeket mozgató, szakadékokat betöltő, emberemberhez vezető szeretetre, áldozatot hozni tudó jóságra van ma szüksége az egyházaknak, az egész világnak, hogy megvalósuljon, testet öltjön a hamisítatlan krisztusi igazság, hogy békés szándéku, meglegedett arcu emberek éljenek körülöttünk, akik hisznek egy szebb jövőben, akik az emberiség boldogabb holnapjáért dolgozni tudnak és dolgozni akarnak.

Csomár Zoltán

HIREK

Az asztélyi ifjúsági konferenciára, mely jul. 6—12-ig lesz, már most lehet jelentkezni és készülödni. Jelentkezési és részvételi díj ifjaknak 40 korona, (lelkészeknek 50) amelyet a konferenciára érkezéskor kell befizetni. A lelki előkészület abban áll, hogy a résztvevni akarók mindennap olvassanak Bibliát és szorgalmasan látogassák a templomi istentiszteleteket s az Ifjúsági bibliaórákat. A konferencia esetleges tiszta jövedelmét az ifjúsági mozgalom javára fordítjuk.

A Soli Deo Gloria Diákszövetség virágvasárnapi konferenciája. Mintegy 1300 résztvevő gyűlt össze a Soli Deo Gloria Szövetség meghirdetett virágvasárnapi konferenciájára. A megnyitó istentiszteleten dr. Főnyad Dezső missziói lelkész hirdette az Igét. Dr. Rugonfalvy István egyetemi tanár mondott megnyitó beszédet, arról szólt, hogy az SDG seregének a Lélek seregének kell lennie. Fényképezésre a Nemzeti Múzeum lépcsőire vonult a hatalmas sereg, mely kicsinynek bizonyult ilyen nagy tömeg számára. A konferencia lelki munkája a 200 bibliakörben folyt le, egy-egy körnek nem volt több, mint 5—15 tagja, hogy a lelki hatásokat annál inkább el lehessen mélyíteni. Szabó Imre esperes: „Mit ad az Egyház az ifjúságnak?” címen beszélt. Arról a kérdéstről, hogy „Mit vár az ifjúság az egyháztól?” hárman is szólottak. A földmives titkár azt fejtegette, hogy a falusi ifjúság várja, hogy az egyház az ő tömegeit is megkeresse. A tanonc és kereskedő ifjúság szintén előterjesztette égető sebeit és kért arra orvoslást. A proletár ifjúság elhanyagolt ügye is megvitatás tárgyát képezte. A konferencia tagjainak nagy része minden reggel imaközösséget tartott, a záróáhitat után az egész hatalmas tömeg az Úr asztalához járult.

Mikor ezt a hirt olvassuk, feltámad bennünk a kérdés: mikor tudjuk a mi ifjúságunkat Krisztus királyságának szolgálatába állítani?

India jövője. A Magyar Kálvin Szövetség márc. 19.-én tartotta választmányi ülését, melyen Pógyor István KIE. titkár számolt be indiai útjáról és az ottani ifjúsági világgyűlésről. Beszélt arról, hogy a hinduk között rendkívül sok a Krisztus hívők száma, de másfelől aggodalomra ad okot az a tény, hogy Gandhi leg-

közvetlenebb bizalmasa szovjet stílusban akarja átalakítani India életét. A ker. ifjúsági munka a kasztok évezredes falait bontogatja és igyekszik közelebb hozni egymáshoz az eddig elzárt társadalmi osztályokat. Ott tartózkodó európai ember azzal a benyomással hagyja el India földjét, hogy rövid idő múlva India ugyanolyan forrongások színhelye lesz, mint a mai Európa. A mérhetetlen jólétben és gazdagságban élő maharadszák iránti ellenszenv szinte kibeszélhetetlen.

A Komáromi Prot. Nőegylet estélye.

A Kollégium disztermében szeretetvendégséget tartott a Komáromi Prot. Nőegylet, melyen Földes Lajos csallóközaranyosi lelkész tartott bibliamagyarozást, Bátyainé, Antal Gabriella polgári iskolai tanárnő pedig „id. Péczely József és kora” címmel tartott nagyon értékes és lebilincselő előadást.

Presbiteri konferenciák. A magyarországi egyetemes ref. egyház vezetősége rendkívül nagy súlyt helyez arra, hogy a lelkipásztoroknak megfelelő segítők és gyülekezeti munkásokat neveljen. Ezért rendezik az ország minden részében a presbiteri konferenciákat. Márc. közepén Kecskeméten volt nagyszabású presbiteri konferencia, melyen Lázár Andor igazságügy-miniszter is jelen volt és előadást tartott. Dr. Csikesz Sándor egyetemi tanár a Kálvin korabeli presbiterokról beszélt, Dr. Vass Vince a presbiterek mai hivatásáról és kötelességeiről tartott előadást. Cegléden virágvasárnapján volt presbiteri konferencia. Czeglédy Sándor lelkész hirdette az Igét, Szőnyi Sándor gimn. igazgató és Dr. Vass Vince tartottak előadást a presbiteri tiszttel járó kötelességekről, Dr. Merétey Sándor a presbiter lelki életéről szólt. Dr. Matolcsy Károly pedig a presbiter családi életéről.

Tatán márc. 10.-én volt körzeti presbiteri konferencia 200 résztvevővel. Márkus Jenő tatai lelkész hirdette az Igét. Szabó Imre esperes a presbiterről, mint a lelkipásztor munkatársáról beszélt. Szíjj Bálint arról tett bizonyosságot, hogy mint presbiter mit köszönhet az egyháznak. Előadást tartottak még: Szenci Mihály és dr. Incze Gábor.

Mohamedán propaganda Indiában.

Indiában a mohamedánok serény tevékenységet fejtenek ki, hogy megakadályozzák a keresztyén missziók térhódítását. Papjaik utánozzák a keresztyén missziókat, röpiratokat adnak ki, melyek izgató kirohanások a keresztyénség ellen. A mohamedán dervisek Bibliával a kezükben prédikálnak a vásárokon s ahol csak nagyobb néptömeget találnak. Kiragadnak néhány verset a Szentírásból, eredeti értelméből kiforgatják és igyekeznek azok ellenmondásait kimutatni. Nevetségessé akarják tenni a keresztyénséget és be akarják bizonyítani, hogy a Korán a Mindenható legutolsó kijelentése.

A szív állapota dönti el a beszéd sorsát. (Péld. 4:23.)
Kilburn J. D.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 15. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kč, $\frac{1}{2}$ év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FŐSZERKESZTŐ:

DR. MAGDA SÁNDOR

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR

Szombat, 1937 április 10.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkész Hiv. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Íde küldendő minden közlemény.

A református keresztyénség szociális programjának alapelvei.

Dr. Makkai Sándor, egyetemi tanárnak a „Magyar Út” szociális ankétján tartott előadása. Gyorsirói feljegyzés után.

Folytatás.

Az egyház nem lehet közömbös a szociális kérdésekkel szemben.

Ha ezekben azt mondjuk ki, hogy az egyház, mint olyan, nem szociális kategória, viszont most egy másik szempontot kell figyelembe venni: tagjainak a szempontját. T. i. az egyház tagjai részesei mindazoknak a társadalmi kérdéseknek és adottságoknak, amelyekben élnek, tehát az egyház tagjai benne vannak a társadalmi osztályokban, rétegekben, különböző vagyoni viszonyok között, különböző jogi kötelekekben, nagyon sokféle szempontból vannak érdekelve a szociális kérdésben, ennél fogva az egyházra nézve egyáltalában nem lehetnek közönyösek a szociális problémák. Most tehát az a kérdés, hogy az egyháznak mi lesz a feladata tagjainak szociális szükségleteivel, szociális veszedelmeivel és lehetőségeivel szemben? Ezt két dologban láthatjuk úgy, hogy a programnak két pontját kell megjelölnünk. Az egyik kétségtelenül az, ami az egyház evangéliumi lényegéből folyik, hogy saját közösségében följel kell emelnie a lelkeket ezeknek a problémáknak. Mert ezért van ő ebben a világban. Ő a mentő, oltalmazó lelki anya, aki gyermekeit először is ki akarja emelni ezekből a problémákból, magához akarja ölelni s fölé akarja emelni őket a lelkiség légkörébe, hogy legyen nekik egy olyan közösségük, amelyben megszűnnek ezek a problémák égetni és gyötörni. A harcnak a megszüntetése, a Krisztusban való kibékülés, az igazi evangélium testvériségének létrehozása: ez a döntő szociális programja az egyháznak, negligálása, tagadása az egész szociális kérdésnek, hiszen ezzel növeli és emeli a világ fölé az ő tagjait. Ezt a programját végzi ő a neveléssel, a pásztorokodással, szeretet-munkájával, mindazzal, amivel ő a lelkeket a világtól s a világból menteni akarja és felemeli egy magasabb Isten-fiúságnak a légkörébe. Ha az egyház ezt a munkát végzi és minél inkább végzi ezt a munkát, kétségtelenül annál jobban, annál inkább lesz hatása a szociális problémáknak a világban való helyes megoldására nézve is. Mert abban a meggyőződésben kell, hogy éljen minden református keresztyén ember, aki komolyan veszi Krisztus evangéliumát,

aki valóban tagja Krisztus élő testének, az anyaszentegyháznak, hogy a szociális problémák megoldása nem remélhető máshonnan, egyedül a problémák fölé emelkedő krisztusi lélektől egyedül az Istenfiúság lelkétől, a nagy-lelkűségnek és méltányosságának lelkétől, ezt pedig az egyháznak kell belesugároznia, beleöntenie tagjain keresztül a világba. Tehát minél inkább tudja kivenni őket belőle, annál inkább tudja visszaküldeni ebbe a szociális harcba. Ezután a legjelentősebb után, hogy ledöntse a szociális élet válaszfalait, hogy teljes erejét a hitből fakadó szeretet műveire koncentrálja, az egyház szociális programjainak második pontja az lesz, hogy tagjait ezzel a lélekkel küldje most mindazokra az adott helyekre, ahol a világban élnek, hogy mindenütt képviseljék ezt a lelket, ahol dolgoznak és viaskodnak.

Az egyház tulajdonképpen, hogy úgy mondjuk, bennebb nem mehet ebbe a kérdésbe, lényegénél fogva nem mehet. Tulajdonképpen elvégezte azt, ami ebből a szempontból reá bízott, mert ennek a képviselője, ennek a hirdetője ebben a világban. Hiszen ő maga nem lehet részese a szociális harcnak, nem lehet egyike a küzdő feleknek. Viszont azok által, amiket nagyon röviden jellemeztem, kétségtelenül rendkívüli jelentőséget nyerhet az ő élő tagjain keresztül a szociális problémák megoldására, de csak egy esetben, ha ezek az élő tagok az Isten igéjének mértékét csakugyan bele tudják vinni a szociális küzdelembe. Ebben az esetben az egyháznak rendkívüli jelentősége van.

A tömegkezelés és elgépiesítés ellen.

Megállapíthatunk bizonyos olyan jellemvonásokat, amelyek az egyházat elhatárolják és egyúttal kiemelik a szociális kérdések között. Nyugodtan mondhatjuk, hogy minden olyan irányzatnak ellenfele az egyház, úgy önmagában, mint tagjai által, amelyik a szociális kérdések megoldásába erőszakot, tömegkezelést visz és az emberek elgépiesítését viszi bele. Ez t. i. az ő evangéliumi lényegéből következik. Bár nem elegyedik bele ezeknek a gyakorlati megoldásába, de mindjárt látjuk, hogy ő ellentétes állásponton van, ennél fogva velük szemben egy igazságot képvisel; az ő erőszakos, tömegszerű és elgépiesítő emberkezeléssel szemben, a lélek örökkévaló értékeit és ezért kell, hogy a lélek szabadságának bajvívója legyen az egyház, igehirdetése által. Ter-

mészteres azért is kell ezt tennie, mert hiszen azok a személyes tulajdonságok vannak veszélyeztetve az előbbiektől, amelyek pedig a legdrágábbak az egyháznak az ő tagjaiban: a személyes felelősségérzésnek, a személyes áldozatkészségnek, a személyes nagylelkűségnek, a lelki önkéntességnek a vonásai, mert ezek az értékek az emberben és miután ezek a terrorisztikus megoldási módok ezeket megölik az emberi lélekben, ennél fogva az egyház határozottan, szilárdan szembe kell, hogy forduljon minden ilyen törekvéssel. Ez határozza meg az anyaszentegyháznak a kommunizmusmal szemben való viszonyát. Mert a kommunizmusban látjuk a szociális problémáknak ezt a terrorisztikus, tömegszerű és gépies megoldását.

Folyt. köv.

Néhány szó ref. énekkarainkról és templomi éneklésünkről.

Templomi éneklésünk nehézsége és vonatottsága indított arra, hogy módot keressék és mutassak annak megváltoztatására.

Mivel népünk konzervatív s minden újítást forradalminak minősít, azért egy közvetítő szervezet kell igénybe vennünk, hogy a célt elérhessük.

Ez a szerv pedig nem lehet más, mint az egyház énekkara, bármilyen név alatt legyen is az.

A cél pedig: énekkulturánk emelése, azaz éneklésünknek zeneileg széppé, élvezhetőbbé tétele.

Szép pedig csak az lehet, ami megfelel az ujjabkori előadóművészet stílusának. Ezt a stílust pedig más nem formálhatja, nem termelheti ki jobban, mint egy módszeresen és okszerűen vezetett énekkar a gyülekezetben.

Nézzük most, mit követel az új stílus!

Először is élénkebb tempót, ritmusos beosztást, azután a szöveghez mért hangszínezést.

Hiszzen a mi népünk szereti a szépet, van érzéke a szép éneklés iránt, csak meg kell neki mutatni, hogyan. Szeret is énekelni, csak vezetőt, vezérhangot kíván ahhoz a harmóniához, amely fülében cseng apái lelkén át azokról a hűrokról, amelyet a közös sors, a közös szenvedés, vagy öröm hangol vidáman zengő, vagy bánatot sirató búz melódiákra.

A termelő művészetet tekintve, ebben találja meg, a falusi nép költői alkotásainak is a legszébb formáit; ezzel festi helyzetét, ezzel fejezi ki gondolatait, de legfőképpen érzelmeit.

Ha népünk valamely művészeti irányban kiművelődik, ezáltal nemcsak maga kap készséget a folytonos tökéletesedéshez, hanem képessé válik a valódi műalkotásokban való gyönyörködésre is; ezáltal érzelmi világa megtisztul a salaktól, megfinomodik, megnemesül, egész lényében jobbá válik.

A léleknek finom szövevénye minden hatást befogad, a művésziakat pedig épen áhitja is; ha ezek ott eszthetikai érzelmeket tudnak kelteni, észrevétlenül megkezdik és végrehajtják a maguk tisztító, nemesítő munkájukat.

Most nem akarok kitérni arra, hogy az éneknek, különösen a szép éneklésnek milyen értéke van a) élettani, b) lélektani és c) társadalmi szempontból, inkább rámutatok arra, hogy az énekkarok mai fellendülésének mi az oka.

Ismeretes előttünk, hogy az ó-kori egyszólamu ének teljesen nélkülözi a harmóniát; a középkori éneket művészi keresettség és bonyodalma miatt a kevésbé képzett lélek nem élvezheti; ellenben az újkori összhangművészet stílusa ma óriási énekkarok létesítését is lehetővé teszi, mint a jól ismert Palesztrina, az ő csodahatású kettős karaival.

Ez a fejlődési folyamat hozta létre és hozza létre az énekművészet tágas templomait, melynek közönségét nevelni és tanítani az énekkarokon keresztül épen a mi kötelességünk.

Ha figyelemmel kísérjük mindazon kulturálmegmozdulásokat, amelyek a magyar dalkultúra jegyében születnek mindenütt, ahol csak magyar fajtestvéreink élnek, akkor azt látjuk, hogy talán Szlovenszéköt kivéve a ref. énekkarok mindenütt ott vannak a küzdők első soraiban és kiváló minőségűeknél fogva az országos dalversenyeken nem egyszer ezek viszik el a babért, ezek teszik még fényesebbé azt a nevet, amelyet kiváló ref. karmester őseink ránk örökbe hagytak.

Lapozzátok át a közelmúltban a hajdani Erdélyben, a Bácskában, avagy a jelenlegi Magyarországon lefolyt országos dalosversenyek évkönyveit, beigazolv a fogjátok látni azon lelkesedésemet, ha az ő dicső példájukra hivatkozva felelem nem vádoló, de buzdító szavaimat hozzatok ref. énekvezérek, kiknek nem kevesebb találatot, hogy mutassunk egy kis megmozdulást mi is itt Szlovenszékön a falusi ref. egyházi énekkarok szervezése s a már meglévők tökéletesítése terén.

De mindeztől eltekintve is, van-e, lehet-e jobb, közvetlenebb és szebb alkalma a falusi tanítónak, mint a komolyan megszervezett énekkari összejöveteleken keresztül közeledni a falu szívéhez, közeledni ahhoz az ideálhoz, amelyet a haladott idők kultúrája a falusi tanítótól elvár, de méltán meg is követel.

Tudom, hogy az énekkar megszervezése sok helyen különböző oknál fogva nehézségbe ütközik, de higgyétek el, hogy ha az a falusi nép látja, hogy a tanítóban a dalkultúra iránti lelkesedés nem szalmaláng; ha látja, hogy a tanító komolyan akar, akkor ott lesznek hívó szavatokra, hogy a közös munka, a közös ének összeforassza a szegényt a gazdaggal egy rokon érzésben, a szép kultuszában, egy közös hitvallásban, avagy az oly igen féltett fajszeretben.

Különösen sürgetőleg készlet az egyházi, illetve templomi szép éneklés mellett még az a tény is, hogy az igazi népdalok kedves virágait különösen falun már sok helyen egészen elnyomják a zürzavaros utcai dallamok. Mert ahol a nép kedélye okos és helyes irányítás mellett az énekkarok útján egészséges és felfrissítő táplálékot nem kap, ott népünk lelkéből

elszáll a régi hagyomány s ajkán megfagy az édes magyar dal.

Mindezekből úgy hiszem nem nehéz átérteni, hogy milyen népnevelő eszköz van kezeink között kálvinista magyar tanítóknak, melyet megragadni nem érdemünk, de szent kötelességünk.

Tudom, hogy a kérdés, gyakorlati keresztülvitelénél az egyik testvérem talán azt fogja mondani, hogy kis faluban a dalárdát összehozni a kis létszám miatt nem lehet, vagy nevétséges. Erre csak azt mondhatjuk, hogy 20—24 tagból álló dalárda már versenyképes. Ha annyi sincs, akkor elég 16. Ha pedig legfeljebb csak 12-t tudok összehozni, akkor a leányokkal kiegészítve versenyképes vegyeskart állíthatok ki.

Templomi éneklésünk szebbé, újszerűbbé tételét pedig úgy gondolom megoldani, hogy az egyszólamú egyházi énekek tempóját, ritmusát és színezését először betanítom a dalárdával azért, hogy amikor felhangzik az orgona élénkebb tempója, avagy az énekvezér élénkebb intonálása, legyen aki erősítse és állandósítsa a tempót, a rithmust és keresztülvígye a színezést is.

Igy kis zökkenővel, de minden nagyobb megütközés nélkül keresztülviszem, amit akartam, a gyülekezeti éneklés reformját is.

Adja az Isten, hogy irásom ne legyen pusztába hangzó szó, hanem termékenyítő harmat a magyar ének-kultúra talaján. *Teleky Miklós.*

A szekták és az ellenük való küzdelem.

(Folytatás.)

Írta: *Dr. Nagy Lajos.*

4. A lelkipásztornak arra is kell törekednie, hogy a gyülekezeti tagok hitünk igazságait ismerjék és azokat szükség esetén meg is tudják védelmezni. Hit igazságainknak kifejtésére nagyon alkalmas mód és eszköz a Heidelbergi Káté magyarázata. E végből föltétlen szükségesnek tartanók, ha minden egyes lelkészársunk, minden második esztendőben a vasárnapi istenítisztelet keretében a Heidelbergi Kátét magyarázná, amikor is tetszés szerinti bő alkalmat találna arra, hogy hitünk igazságait mindenféle szektárius támadások és tévtanok ellen kifejtse és megvédelmezze.

5. Az eddig említett védekezési eszközök főképpen a prophylaxist szolgálják ugyan, de alkalmasak a szektárius támadások által okozott betegségben szenvedő gyülekezet gyógyítására is. A pozitív védekezésnek vannak továbbá olyan eszközei is, amelyek jóllehet prophylaktikus jellegét is viselnek magukon, de különösen alkalmasak arra, hogy a befurakodott szektától megtisztítsa a gyülekezetet. Ilyen eszköz: a belmisszió. A belmissziót ma már úgy tekinthetjük, mint kálvinista anyaszentegyházunk életcélját. Mert nem mást jelent ez a szó, mint a gyülekezeti tagoknak a Krisztushoz vezetését. Akit már egyházunk hitelvei szerint Krisztushoz elvezéreltünk, azt Krisztustól és az anyaszentegyháztól nem fogja többé elszakítani semmiféle szekta. Ennek a célnak az elérésére jó és alkalmas minden

eszköz, amit csak az egyházszerető papi leleményesség kitalálhat. Mert a belmisszió a gyakorlati theológiának az az ága, amire még nagy fejlődés vár, ami voltaképpen ma még csak fejlődésnek a kezdetén áll. Bár most is vannak alkalmas és célra vezető segédeszközei, de bizonyos, hogy még nagyon sok újabb és célra vezető segédeszközöket fog a belmisszió magának készíteni, illetve feltalálni, sőt az sincsen kizárva, hogy az eddigi eszközök közül némelyeket muzeumi leltárba fog helyezni. Mint ez idő szerint a belmisszió legalkalmasabb eszközét melegen ajánlhatjuk a gyülekezeti tagoknak különféle egyletekbe való beszervezését. Természetesen ezek az egyletek kizárólagosan vallásos célt szolgáljanak. Ha olykor némelyik egylet a művészet, vagy a tudomány szolgálatába áll is, az igazi cél mégis csak a hitélet ébresztése és a gyülekezet építése. Ilyen működési terei a belmisszióknak jelenleg a vasárnapi iskola, az ifjúsági egyletek, nők és férfiak biblia köre. A belmisszióknak ezek a munkamezői ma már annyira ismeretesek, hogy nem tartjuk szükségesnek ezeknek a külön-külön és részletes ismertetését. Egyébként is ezeknek az ismertetése egész kötetre rugna és kitűzött tárgyunktól messze vezetne. Azért röviden ezekből csak a következőket említjük meg. a) A vasárnapi iskola a gyermekeknek Krisztus zászlaja alá való toborzása. Amidőn egyfelől kiegészíti az iskola vallásitanítási anyagát, ugyanakkor arra törekszik, hogy tudatosá tegye a gyermek lelkében a vallásos ismereteket és elvezesse őt a Jézus Krisztus hívő és engedelmes követésére. b) Ajánlatos az ifjúságot külön egyletekbe tömöríteni, külön a fiúkat és külön a lányokat. Mert más a leány és más az ifjú lelki világa. Más úton és más eszközökkel lehet egyiket is, a másikat is megragadni. De mindkét fajta egyesületnél egy a cél az ifjúságnak hívő keresztény életre nevelése. c) A felnőtteket szintén ajánlatos külön egyletekbe csoportosítani, amikor is a férfiak egyletét célszerű Kálvin-szövetségnek nevezni. A Kálvin-szövetségnek a hitbeli építés mellett a gyülekezethez tartozó felnőtt férfiak aktivitásának, illetőleg egyházépítő tevékenységének a felébresztése képezi fő célját. A Kálvin szövetségi összejöveteleken lehet megbeszélni az egyházi közgyűlések tárgysorozatát, s ugyancsak itt lehet propagálni a presbitérium közérdekű határozatait. d) Az aszszonyok vallásos egyesületét legmegfelelőbb névvel Biblia körnek lehetne nevezni. Ez is fejthet ki egyházépítő munkásságot, de ennek első célja mégis csak a női lélek vallásos életének bibliai ismeretek által való mélyítése. A legtöbb helyen a női bibliai körök képezik a belmissziói tevékenységének a gerincét és a szekták elleni védekezés legerősebb bástyáját.

6. Minekutána a lelkész az egyháztagokat nemük és koruk szerint különféle egyletekbe tömörítette, szükséges, hogy magának a szekták elleni védekezésre segéderőket szerezzen, illetőleg képezzen. Ezek a segéderők lehetnek hivatalosak és nem hivatalosak. Hivatalosak: kántor,

tanító, gondnok és a presbiterek: nem hivatalosak: a különféle egyletek vezetői és a gyülekezeti tagok közül azok, akik hitbéli lelkesedésből, vagy az egyházi szeretetből egyház építő munkára és áldozatra mindenkor készek és alkalmasak.

Vége következik.

EGYHÁZI ÉLET

Baráti körü összejövetel Nagyszöllősen.

Harmincan jöttünk össze, márc. 17-én lelkipásztorok, tanítók, férfiak és nők vegyesen. Köztünk volt Isaák Imre esperes és Lajos Sándor egyházmegyei főjegyző is.

A leckére feladott zsoltárok és halleluja énekek eléneklése közben elmondtuk sorban aranymondásainkat, amelyeket közösen megbeszélgettünk. Sokan talán nincsenek tisztában azzal, hogy mit értünk mi „aranymondás” alatt. A vasárnapi iskolából pedig már jól ismert fogalom ez. Ott minden bibliaóra egy megkapóbb, kiemelkedőbb, az egész tanítást leginkább magába foglaló Igének, mint kiválasztott aranymondásnak a megtanulásával fejeződik be. Így lassan gyermekeink egész sereg bibliai verset tanulnak meg a hozzájuk fűződő és belőlük áradó igazságokkal együtt.

Ezt a módszert mi felnőttek is alkalmazhatjuk önmagunkra vonatkozólag. A napi csendes órák alkalmával, amikor lépésről lépésre előbb haladva a Szentírás tanulmányozásában el-elmélyedünk az Ige értelmében s keressük annak reánk vonatkozó jelentését, kiválasztunk magunknak az olvasott szövegből egy verset, azt, ami a legtöbbet mondott nekünk s ezt annak a napnak aranymondásává avatjuk. Nem mondom, hogy ez a bibliaolvasásnak az egyetlen helyes módszere, de bizonyos, hogy a lelki életet élő embereknél tapasztalatom szerint ez van leginkább elterjedve.

Ez a kis közbevetés talán feleslegesnek tűnik fel egyesek előtt, én azonban nagy fontosságot tulajdonítok neki, mert baráti körü mozgalmunk alapvető élettevékenységére mutathatók rá ezzel kapcsolatban. Ez ismétlem, nem más, mint a Bibliának nagyon komoly mindennapi rendszeres olvasása és a hozzá kapcsolódó imádkozás. Ki meri mondani, hogy ez „pietizmus” a szónak gunyoros értelmében, vagy ki merné állítani, hogy ez szektáskodás? Jaj volna már magyar református Anyaszentegyházunknak, ha csak ítélete és megvetése volna azokkal szemben, akik predikátorai tanításait, buzdításait valóra merik váltani s követni merik azoknak a sokat dicsért bibliai ősöknek a példáját.

Igaza van Müller Györgynek, a 2000 árva gyermeket magába fogadó bristoli árvaház alapítójának, amikor azt mondja: „Végzetes hibát követ el az, aki bármely okból abba hagyja Isten ígéjének imádsággal párosult kutatását.” Életrajzában még ezt olvassuk: „Müller György 1837-ben, 32 éves korában azt a mély és azontul folyton növekvő meggyőződést nyerte, hogy két

dolog szükséges elkerülhetetlenül ahhoz, hogy szolgálata a kegyelemen és isteni erőben gyarapodjék: először, hogy többször vonuljon vissza Istennel való csendes társalkodásra, másodsor több gondot fordítson a rá bízott nyájra. Müller György érezte, hogy kifelé végzett nagy tevékenysége kedvezőtlenül befolyásolja imádkozását: sőt olyan zátonyt látott ebben, amelyen hajótörést fog szenvedni s békességét és erejét elveszíti. Hova tovább mindig mélyebben gyökerezett az a meggyőződése, hogy a legfontosabb munkatér sem foglalhatja le annyira a keresztyént, hogy az Isten ígéjén való elmélkedésében s imádkozásában megakadályozza. Aki nem rejti el magát előbb csendes helyre, hol egyedül lehet Istennel, az képtelen nyilvánosan az emberek között forogni.”

Az aranymondások elmondásának jelentősége abban van, hogy így mindenkinek alkalma van a testvéri közösség előtt kitárni szívét, felvetni problémáit, mindenkinek alkalma van hitével, szeretetével szolgálni a másoknak s végül alkalma van arra is, hogy az Ige alapján szeressük és megtaláljuk azokat a hit és erkölcsi elveket, amelyek mindennapi életünkben, különböző körülményeink közepette irányelveink lehetnek. Annak a sokat emlegetett kálvinista közvéleménynek a kialakításáról és kialakulásáról van szó, amely egyedüli alapját képezheti a szintén óhajtvá várt református összefogásnak is.

Itt hangsúlyoznom kell egy másik elvünket, melynek bibliai fogalmazása így hangzik: „Minden szabad nekem, de nem minden használ” és „Ha a Fiu megszabadít titeket, valósággal szabadok lesztek.” Azt jelenti ez, hogy baráti körünkben szabadon fejtheti ki mindenki a maga felfogását, anélkül, hogy azt rá akarná erőszakolni másokra. Mindenki csak egyes szám első személyben beszélhet. Nem állítunk fel sablonokat, szabályokat, mert tudjuk, hogy csak a Lélek szabályozhatja életünket s csak a Fiu szabadíthat meg minden büntől és a szenvedély minden rabságától. Ha mások hatására, ha a közösség lelki kényszerének nyomására változtatom meg gondolkodásomat, vagy életemet, akkor ez csak lelki elnyomorodás lesz, még jó irányban is, mert nem lesz egyéb, mint képmutatás.

Kereső lelkek vagyunk, keressük őszintén becsületesen, egymás egyéniségét, szabadságot tiszteletben tartva az igazságot, helyesebben azt, hogy hogyan nyerhetjük el azt, aki minden vitán felül Ut, Igazság és Élet a számunkra. A cél világos előttünk és azt is tudjuk, hogy nem szolgálhatunk két Urnak. Nem lehet kétfelé sántikálnunk. Ott áll folytonosan a kérdés előttünk: miként lehetek hűségesebb tanítványa a Krisztusnak és miként tölthetem be jobban református lelkipásztori, tanítói, vagy egyháztagsági tiszteletet? Mit tehetek a szeretet szolgálat terén, a külmiszió érdekében, egyszóval miként jöhetne el rajtam keresztül Isten országa.

A külmiszió intenzívebb támogatása céljából pl. kimondottuk, hogy minden hónapban

összejövételünk alkalmából és helyéről beküldjük Molnár Mária részére az időközben e célra összegyűjtött, vagy a magunk által felajánlott rendszeres adományainkat. Ha valaki nem jöhet el, utiköltségét beküldheti ugyancsak e célra. Szőlősről, már az első alkalommal 200 koronát tudtunk ilyen formán beküldeni.

Legközelebbi összejövételünk Csapon lesz április 14-én. A májusit Asztélyban, a júniust a szőlősi árvaházban tartjuk. Ezekre bárkit szívesen látunk.

Leckék: a 34. 35. 39.-ik Zsoltárok. A Hallelujából: a 74. 100. és 154.-ik énekek. A bibliából a Márk ev. 15—16-ik fejezete (a szöveg pontos ismerete.) A II. Helvét Hitvallásból a X. fejezet (a predestináció.) Az Institutióból a XI—XV.-ik fejezetek. A Kálvin János élettörténetéből a II. könyv 1—5 fejezetei.

Élelmet mindenki hoz magával. Imádkozunk, hogy Isten a baráti körök munkáját is fel használhassa arra, hogy általuk erőteljesebb, aktívabb legyen elerőtlenedett sok bajjal küzdő szeretett Egyházunk.

Szabó Béla.

GYŰLEKEZETI MUNKA

Konkrét célt és aktív szerepet a vasárnapi iskolában!

Vasárnapi iskolai munkában megvénült nagy munkások útmutatása és segítsége mellett 14 éve volt alkalmam 5—200-ig menő taggal vasárnapi iskolát vezetni. A 4 városban és mostani kicsi falucskámban szerzett tapasztalatokból a következő kettőt óhajtom kiemelni: 1. Csak konkrét megadott cél vonzza a gyermekeket a vasárnapi iskolába. Nem elég a gyermeki léleknek magával a szentírással való foglalkozás öröme. Volt eset rá, hogy buzgó felekezeti iskolai tanítók segítségével összereltük az egész gyülekezeti gyermekszereget. Elhozta őket a tanítók tekintélye, a szülők parancsa, hogy az övéké is ki ne maradjon abból, amivel a többiek foglalkoznak. Hétről-hétre újra kellett kezdeni a verbuválást, mert kezdtek elmaradozni. Csak akkor vált lelki szükségletévé a gyermekeknek a vasárnapi iskola és akkor követelték a megtartását, ha az egyes csoportvezetők az együttes csoport és vasárnapi iskolai célkitűzések mellett megismerték az egyes gyermekek lelki adottságát, családi, társadalmi helyzetét, s ennek megfelelően alkalmazták a tárgyaló Igét. Külön feladatot támasztottak minden egyes gyermeknek abból. Ilyen közös feladatok voltak pl. egy új tagnak a megnyerése és elhozása a vasárnapi iskolába. Közös gyűjtés, adakozás általuk ismert célokra, szegény iskolatársaiknak, iskolának, egyháznak stb. A közös céloknál sokkal hatásosabb volt, ha a csoportvezető egyenként kérte számon, hogy mint alkalmazták az Igét. Leszámítva és ellenőrizve itt a dicsekedési és feltűnési hajlamot, kedves dolgok kerültek napvilágra. Saját hibáik, hozzátartozóik hibái ellen küzdöttek, kéréssel, imával, példával, segítséggel; Bibliát, ruhát, ajándéktár-

tárgyakat örömszerzésre szereztek elő; apró szolgáltatásokat tettek gyengébb társaik tanításával, ovodások elkísérésével, szüleiknek, tanítóiknak és másoknak felajánlott szolgálatkészségükkel. Boldog volt, amelyiktől megkérdeztem, hogy mint alkalmazta a csoportvezető által tűzött feladatra az előbbi Igét. Ha bármi okból elmaradt a vasárnapi iskola, a csoportvezetők, vagy az én lakásomra jött el egy csomó gyermek legalább beszámolni. Az elmondottakból következik, hogy minden egyes gyermeknek aktív szerepet kellett játszania az Ige cselekvésében. Sem énektanulás, sem aranymondás tanulás nem jelent még aktivitást a gyermeknek, sőt némelyiknek terhes. Versenyző szándékuk is azt mutatja, hogy ők valamit tenni akarnak. Ahol ők tehettek indítványokat, Ige kiválasztására, problémák megbeszélésére, célkitűzésekre, játékok, énekek megválasztására, boldog volt, aki érvényesülhetett. Attól kezdve örökös indítvány lett. El nem engedte volna egy is, hogy ő ne olvasson, a feltett kérdésekre néha sületlen, de sokszor az előkészítésnél megbeszélte következtetésnél sokkal szellemesebb válaszában ne nyilvánítsa véleményét, szándékát, óhajtását.

Az Úr biztatása az apostolokhoz, hogy ne aggodalmaskodjatok, hogy mit szóljatok, sokszorosán válik valóra a bibliás munkára szoktató és szent célokra kitűző csoportvezetőknél. Egyéniségükből és helyzetükből kifolyó szellemesebb, szellemesebb apró feladatok mellett egész életél kitűzése és megjelölése az egyik legfontosabb. A múlt nyáron talákoztam két 12 évvel ez előtti vasárnapi iskolás gyermekemmel. Baselben, az üdülésre odavitt magyar gyermekek között tartottunk egy évig vasárnapi iskolát a kísérő apó-lókkal. Egy kath. magyar kislánykának az egyik csoportvezető azt a hivatást profétálta, hogy nem véletlenül kerülvén közénk, Isten akaratából bibliás református legyen. Otthon gyónással, elfogult szülőkkel küzdve sem feledte el, s most mint menyasszony kért arra, hogy készítsem elő a mi hitvallástételünkre. Barátnője, aki akkor is őt elhozta, szórványbeli ref. család lánya, azt a hivatást nyerte, hogy szórványában kedveltte tegye vallásunkat. Örömmel ujságolta, hogy ez már a harmadik áttérő hozzánk.

Ezek után úgy foglalhatnám össze a vasárnapi iskola mibenlétét, hogy az a Biblia bevezetése az életbe.

Lengyel András.

Csendes órák c. ref. ifjak és gyermekek imádságos könyvének újabb példányai megújított külsővel, a teljes arany abc.-vel és mélyen leszállított áron kaphatók. Ugy az ifjú, mint a gyermek minden alkalomra megtalálja benne imádságait. Olcsó és alkalmas konfirmációi és ünnepi ajándék. Lelkészek és tanítók bizományba is kaphatják. Ára portóköltiségekkel együtt: 4 Kč. Megrendelhető a szerzőnél: Csomár Zoltán ref. lelkész, Malé-Ratovce, p. Surty. és a kassai ifj. egyesület iratterjesztésénél: Kuszka Ágoston, Košice, Komenského ul. 18.

FIGYELŐ

Mit vár az ifjúság az egyháztól?

Megemlékeztünk róla, hogy a Soli Deo Gloria Református Diákszövetség virágvasárnap tartotta meg a szokásos évi nagy gyűlését, melyen 1300 ifjú vett részt. A gyűlés előadói kifejtették, hogy a különböző társadalmi osztályhoz tartozó református ifjúság mit vár az egyháztól? A rendkívül érdekes megnyilatkozások tartalmát a Magyar Út című lap referádája alapján a következőkben foglaljuk össze egészen röviden:

Erőtlen, öreg, történelmi tradíciókkal hívalkodó egyházat mi nem akarunk. Mi nem a tradíciók egyházának hívására jöttünk össze, mi az újjászületés egyházát keressük és már az, hogy idejöttünk, biztatás, hogy van az egyházban ilyen elem is. Ha mi a multa gondolunk, akkor eszünkbe jut elsősorban az egyháznak az a mindent elsőprő szelleme, ami Mélius Juhász Péterek harcos egyháza volt. Azért jöttünk, mert keresztyenséget várunk az egyháztól.

Az egyház és az ifjúság közt annak a viszonyoknak kell lenni, ami a szülő és a gyermek között van. Nagyon fontos, hogy az egyház valóban anya legyen és pedig édes és ne mostoha. Vannak haszontalan, vásott, rossz gyermekek is, de vannak mostoha szülők is. Az anyaszentegyház nem kívánhatja, hogy ahol mostohagyermekként kezeli a fiait, ott ezek a fiak édesgyermeki szeretettel, tisztelettel és hálával ragaszkodjanak az egyházhoz.

A földműves ifjúság az egyháztól, mint gyermek a szülőtől, elsősorban gondozást vár. Várja, hogy a konfirmáció után ne hagyja magára az egyház, hanem gondozza, nevelje, tanítsa. Ne hagyja el akkor, amikor a legnagyobb küzdelem folyik az életében, mikor ezer kéz nyúl utána, hívják, húzzák, téves utakat mutatnak néki, az egyház akkor álljon mellé, mutassa meg néki, melyik az igazi út, melyiken induljon el. Adjon néki meleg otthont, hogy megérezze, hogy ő is bele tartozik abba a nagy lelki családba. Ne az adófizető alanyt lássák benne, hanem a halhatatlan lelket!

Az iparos és kereskedő ifjúság, a munkásifjú szeretetet kér és vár az egyháztól. Korán kenyérért küzdő, sokszor árva életükben olyan kevés szeretetet jut nekik osztályrészül, akár odahaza, akár a munkahelyükön. Az egyház szeretetből keresse meg a munkásifjúságot, ne engedje őket elzúlleni, hitetlenségben elkallódni. Szeretetből érdeklődjön a sorsa iránt, igyekezzék közelről megismerni az életüket, problémáikat. Sorsukat tegye az igazság mérlegére, kizsákmányoltsága esetén álljon melléjük és erkölcsi súlyával segítse őket emberibb sorshoz. Szeretetből védje ezt az ifjúságot, hiszen még mindig olyan sok a gyermek munka, nincs meg a teljes vasárnapi munkaszünet, hiányos a táplálkozás. Tanoncotthonok útján gazdasági és erkölcsi segítséget nyújtson az egyház, ifjúsági egyesületek által az

ifjúság tovább műveléséről és lelki irányításáról gondoskodjék. Az ígehirdetésen kívül a megfelelő tanonchitoktatáson a „csendes napokon”, a konferenciákon, a tanfolyamokon, a református ifjúsági evangélizációs munkán át hasson oda az egyház, hogy a magyar református ifjúság: bibliás ifjúság legyen és kezében a Lélek fegyverével tudja megharcolni a hitnek szép harcát, mely reá vár a ma életében.

Rendkívül örülnénk neki, ha a mi ifjúságunk is ilyen igényekkel lépne fel itteni református egyházunkkal szemben, de még inkább, ha itteni református egyházunk is teljes súlyával odaállana az eddig figyelmen kívül hagyott református ifjúságunk mellé és egy ifjúsági lelkészt állítana be az ifjúsági evangélizációs munka szolgálatába addig, míg nem késő, míg el nem hódítja őket a hitetlenség és korunk lelketőlő szelleme.

Református ifjúságunk evangélizálásának munkája mindennél fontosabb és mindennél előbbrevalóbb!

HIREK

Nagyszabású egyházi ünnepély lesz szerdán, ápr. 14.-én este 6—7-ig a komáromi ref. templomunkban, melyre ez uton is meghívjuk az érdeklődőket. Előadást tart egyetemes Egyházunk mind a három püspöke: Balogh Elemér, Bertók Béla és dr. Magda Sándor, valamint a ref. Tanítóképző ig. tanácsának elnöke Patay Károly. 3 énekkar is fog szerepelni s egy tanítóképzős szaval. Ott legyünk mindnyájan!

Esperesi látogatás. A barsi egyházmegye nyugati felében Czeglédy Pál esperes dr. Agyagási Sándor főjegyző közreműködésével az egyházlátogatást a következő sorrendben végzi: Április 19-én délután Ágó; ápr. 20-án délelőtt Kéty, d. u. Nagyölvéd; ápr. 21-én d. e. Farnad, d. u. Nagysalló; ápr. 22-én d. e. Nagysalló, d. u. Bajka; ápr. 23-án d. e. Alsóvárard, d. u. Alsószecse; ápr. 24-én d. e. Felsőszecse, d. u. Nagykálna; ápr. 25-én d. e. Mohi, d. u. Kiskoszmály; ápr. 26-án d. e. Ujbars, d. u. Kiskálna; ápr. 27-én d. e. Garamlók, d. u. Töhöl; ápr. 28-án d. e. Felsőpél, d. u. Bese; ápr. 29-én d. e. Pozba, d. u. Lót; ápr. 30-án d. e. Baracska.

Elhalálozás. Nagy részvét mellett kísérték utolsó útjára ápr. 4-én Csiba Imre dunamocsi lelkész, a komáromi e. m. és a dunáninnyi e. k. tanácsbíráját. A gyászszertartást hatalmas templomi közönség előtt Soós Károly esperes végezte, a temetőben Mokos Kálmán e. m. tanácsbíró búcsuzott református egyházi életünk e kiváló személyiségétől, aki 34 évi hűséges lelkészi szolgálat után 64 éves korában távozott el az élők sorából. Isten vigasztaló kegyelme legyen a gyászba borult családon!

Minden nagy prédikációnak legerősebb része a befejezés. Több függ az utolsó két perctől, mint az első tíztől.

Kilburn J. D.

Nyugtázás és nyilvános köszönet.

A komáromi ref. tanítóképző-intézetünk új épületének felemeléséhez szükséges 1000 Kč-ás hozzájárulásukat újabban a következők jelentették be:

Vecseyne Takáts Olga ig. tanítónő Martos, *Osztényi Benő* kántortanító Martos, *Székely Dezső* lelkész Alsószecse, *Dr. Deil Jenő* bankigazgató Losonc, *Beke Kálmán* lelkész Ekecs, *Teleky Miklós* tanító Komárom, *V. Vargha Emilia* tanítónő Kissáró, *Nagy Pál* ny. tanító Léva, *Lakatos Károly* ny. igazg. tanító Komárom, *Bartha János* ny. pénzügyigazgató Komárom, *Dr. Sárkány Lajos* lelkész Királyháza, *Ref. egyház* Komárom, *ifj. Dr. Mohácsy János* ügyvéd Komárom, *Fekets Sándor* lelkész Nagymegyér, *Széchenyi István* lelkész Dolha, *Boross Kálmán* lelkész Kamocsa, *Ref. egyház* Kamocsa, *Nagy Lajos* ig. tanító Búcs, *Kerekes Béla* tanító Búcs, *Kerekes Béláné* tanítónő Búcs, *Tóth Kálmán* tanító Búcs, *Varga Lászlóné* tanítónő Nagymegyér, *Udvaros Ferenc* hentesárúgyáros Érsekújvár, *Kiss Ernő* ref. lelkész Kajdanó, *Holló Géza* lelkész Ujbars, *Holló Gézáné* tanítónő Ujbars, *Dr. Darányi György* földbirtokos Órsujfalu, *Zemlye Lajos* ref. lelkész Hetény, *Tusay István* tanító Garany, *Vizváry László* lelkész Rozsnyó, *Böhm János* főmérnök Érsekújvár, *Simon Dezső* gyógyszerész Vásárút, *Bod Adám* főkönyvelő Tornalja, *Balla Pál* körjegyző Jarabina.

A ref. tanítóképző Igazg. Tanácsa úgy a maga, mint egész Egyetemes Egyházunk nevében a leghálásabb köszönetét fejezi ki a jószívű adakozóknak, s őszintén kívánja és kéri, hogy az Isten áldó kegyelme örökjön áldozatos és nemes lelkeik felett, önzetlen, nagyszerű cselekedetük pedig örökké fényeskedjék anyaszentegyházunk történetének lapjain az utókor számára.

Egyházmegyei közgyűlés Királyházán. A mármarosugocsi e. m. 1937 ápr. 20.-án tartja közgyűlését Királyházán d. e. félkilenc órai kezdettel. Ez alkalommal fog megtörténni a Komjáti Benedek emléktábla leleplezése is. Tárgyalandó ügyiratokat ápr. 11-ig fogad el az esperesi hivatal. A közgyűlés napjának délutánján bírósági ülés lesz.

A deáki-i gyülekezet orgonavásárlása. A komáromi egyházmegye területén lévő deáki-i ref. gyülekezet elhatározta, hogy a templomi istentisztelet és éneklés áhítatának emelése végett temploma részére orgonát rendel. Mint értesülünk róla az orgonát az előnyesen ismert és jónévű Rieger Testvérek jägerndorfi orgonagyárában már meg is rendelték.

Presbiteri konferencia. A budapesti ref. egyházmegye presbiteri szövetsége április 9—10-ig presbiteri konferenciát rendez, melynek során a következő kérdések kerülnek tárgyalás alá: Presbiterek az egyházi munkában, Urvacsorázó presbiter, Hitvalló presbiter, Feladataink az ifj. egyelet fejlesztése terén, Feladataink a leányegyesületek fejlesztése terén, Feladataink a gyülekezeti énekkarok fejlesztése terén, Ref.

egyházunk a társadalmi és felekezeti béke szolgálatában, A nő feladatai az egyházban.

A sárospatakiak terve. A sárospataki ref. főiskola főbejárata alatt domborművekkel örökítik meg a főiskola életének nevezetesebb mozzanatait. Ezekre a domborművekre most hirdetett pályázatot a főiskola igazgatósága.

HIVATALOS RÉSZ**A ref. tanítóképző-intézet Igazgatóságától.**

150/1937. sz. Komárom, 1937. ápr. hó 5.

Felvételi hirdetmény.

A szlovenszkói és kárpátaljai egyetemes ref. egyház komáromi tanítóképző-intézetében az 1937—38. tanévben az I. osztály ismét megnyílik. Ezen osztályba elsősorban ref. vallású tanulók vétetnek fel, nemre való különbség nélkül, akik 15. életévüket 1937. szept. 1-ével betöltötték, teljesen egészséges szervezettel s a tanítói pályára alkalmasak, a középiskola négy alsó osztályát vagy a polgári iskolát sikeresen elvégezték és a megkívánt felvételi vizsgán minden tekintetben alkalmasnak bizonyulnak.

A felvételi kérvények a ref. tanítóképző-intézet Igazgató-Tanácsához címzendők és 1937. május hó 31-ig kell beküldeni a ref. tanítóképző-intézet Igazgatóságához Komárnoba. A kérvényekhez a következő mellékletek csatolandók:

1. születési anyakönyvi kivonat,
2. állampolgársági bizonyítvány,
3. iskolai bizonyítvány, (a legutolsó évvégi és félévi)
4. hatósági orvosi bizonyítvány,
5. lelkészi hiv. bizonyítvány a jelentkező vallásos életéről,
6. egyházi vagy hatósági erkölcsi bizonyítvány azoknál, akik a f. isk. évben iskolába már nem jártak.
7. egyházi vagy hatósági bizonyítvány a szülők vagyoni helyzetéről, foglalkozásáról és családi állapotáról.

A felvételi vizsgák június hó utolsó napjaiban lesznek és azokra a jelentkezők névre szóló meghívót kapnak. A felvételi vizsgák írásbeli és szóbeli vizsgák lesznek, s azoknak tárgyai: magyar nyelv (különösen a nyelvtan és helyesírás), számtan-mértan (ábrázoló mértannal), szépirás, rajz, ének (zenei hallás), női kézimunka, torna, a középiskola négy alsó osztályának, illetve a polg. iskolának megfelelő anyagterjedelemben.

Az évi tandíj ref. vallású tanulóknál évi 600 Kč. A tanulók ellátásáról és lakásáról az intézet Igazgatósága gondoskodik. A havi ellátási díj 380 Kč, s a szegény és jóelömenetelű tanulók a második félévtől kezdve segélyben részesülhetnek. A tanulóknak vidékről való bejárása nincs megengedve.

Bármilyen egyéb felvilágosítások az intézet Igazgatóságánál szerezhetők meg. *Igazgatóság.*

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 16. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Ké, 1/2 év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FŐSZERKESZTŐ:

DR. MAGDA SÁNDOR

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR

Szombat, 1937 április 17.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkész Hiv. Hetin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Íde küldendő minden közlemény.

A református keresztyénség szociális programjának alapelvei.

Dr. Makkai Sándor, egyetemi tanárnak
a „Magyar Út” szociális ankétján tartott előadása. Gyorsírói feljegyzés után.
Folytatás.

Örökké aktuális!

Más szempontból is egészen bizonyos, hogy nem azonosíthatja magát az egyház semmiféle rendszerrel, mert nem azonos semmi egyébbel, csak az Evangéliummal és így csak ezzel szabad magát azonosítani. Tehát, ha vannak *politikai* rendszerek, vagy *faji* programok, ezekkel az egyház sohasem azonosíthatja magát. Mondhatjuk azt is, ha félre nem értik, hogy az egyház nem egy, még az ő nemzetével sem. Ő a nemzetnek életében nagyon fontos tényező és szükséges, hogy abban az is legyen, de vele lényegében nem egy. Hasonlóan semmiféle *faji* programmal sem és pedig azért, mert ő mindezeknek a *mértékét* bírja, *lelettük* áll, van egy örökkévaló *mértéke* a politikának, a nemzetnek, a fajnak számára, amely mérték alatt dől el, hogy mennyi igazi érték van azokban? Mennyi az *örökkévaló* érték, mi az, ami *idői* bennük, ami az Istenfiúság szempontjából csak eszköz? Kétségtelenül ez a magatartása az egyháznak, hogy ő semmi szisztémával magát nem azonosíthatja, mert csak az Evangéliummal azonos, dönti el az ő álláspontját pl. a *nemzetiszocializmussal* szemben is, mert nem engedheti meg, hogy az Isten helyébe egy *párt*, egy *faj*, vagy bármiféle *emberi bálvány* kerüljön. De még egy harmadik dolgot is nagyon világosan kell megállapítanunk és ez az, hogy a *keresztyén-szocializmus* lehetetlen. T. i. lehetetlen minden olyan keresztyénszocializmus, amely a szociális problémákat az egyház *impériuma* alatt akarja megoldani, mint egy *jogi és hatalmi szervezet* által. A református keresztyénségnek teljes lehetetlenség ilyen keresztyén szocializmussal magát azonosítani, egyszerűen azért, mert az egyháznak *nincs* jogi és hatalmi impériuma. Ő nem egy jogi és hatalmi közösség, vagy szervezet, nem földi impérium, nem földi birodalom, tehát az ő körében saját szabályai szerint, saját szankcióival keresztyénszocializmust nem csinálhat. Az egyház, mint Krisztus teste, az *éltető tőkéje* a kérdések egyetlen helyes és örök értékű megoldási lehetőségeinek, ő *örökké aktuális*, de *nem ad hoc* aktuális. Vagyis neki nem lehetnek döntvényei a mai nap szociális problémájára nézve. Neki csak

olyan döntvényei lehetnek, amelyek nemcsak a mai napra, hanem bármely napra örökké érvényesek. Tehát az egyházat nem lehet felkérni *bírónak* abban a kérdésben, hogy melyik a helyes megállapítása pl. a munkabértáblázatnak, vagy mennyi pénzt kellene adni a munkásoknak, vagy mekkora haszon illetné meg a gyárost? Az egyház ezekben a kérdésekben nem dönthet, mert ezek idői kérdések. Az egyházat annak hangoztatására és érvényesítésére kell mindenben kérni, hogy figyelmeztesse a két felet a *telhetetlenség lelkének eltávoztatására*, úgy, amint Krisztus a testvérek között eldöntötte az örökség kérdését, hogy ő nem bíró és nem osztó, de vigyázzatok, mert nem a vagyonban való bővelkedésben van az embernek az ő élete, tehát ne legyetek telhetetlenek. Az egyháznak van ugyan impériuma, hatalma, de ez a hatalom a *lélek és az igazság* hatalma, az *Igének* a hatalma és ennél fogva az egyháznak csak azt az impériumot lehet gyakorolnia.

A legnagyobb ható tényező!

Mindenesetre meg kell állapítani, hogy a a felmerült problémák, amilyen az agrárkérdés, a munkáskérdés, a középosztály kérdése és a többiek is mind valamennyien, olyan kérdések, amelyeknek *van egy lelki oldala*, tehát van egy *evangéliumi* lehetősége is. Ez kétségtelen dolog. Ennek az evangéliumi lehetőségnek az *öntudatosítására*, követelményeinek a *hangoztatására*: erre van mandátuma az egyháznak. — És a református keresztyén életközösségben is kétségtelenül az a fontos, hogy a gyakorlati megoldásoknak a *lelkiismeretiségét* képviseljék az egyház tagjai, a református keresztyének. Ne legyen egyetlen kérdése sem a szociális életnek, amely nem *lelkiismereti kérdés* és amelyet nem a *lelkiismeret mértéke* szerint kell eldönteni. Így tehát abban összegezhetem most már ezt a rövid áttekintő vázlatot, a kérdés felett, hogy az egyháznak *nincsen direkt* szociális programja, sőt az egyház bizonyos szempontból antiszociálisnak is mondható, mindazonáltal az egyház az *ő tagjain* keresztül, akik ebben a világban és a szociális problémák között élnek, a *legnagyobb hatótényezője lehet a szociális kérdések eldöntésének*, azonban nem a részletekben és nem ad hoc megoldásokban való szerepe által, hanem egyrészt *tiltakozó* szerepe által, amellyel tiltakozik minden terror és kisajátítás ellen, részben a

pozitív szerepe által, hogy t. i. az ő élő, istenfiúságából táplálkozó tagjain keresztül *képviselei* az egyes szociális kérdésekben a *lelkismeretnek*, a *hívő szeretetnek* álláspontját. Ebben foglalhatom össze röviden a református keresztyénség szociális alapelveit és programját.

Vége.

Moody centennárium.

1837-ben született és a lepergett évszázad mellette tesz bizonyosságot. Úgy indult, mint a legtöbb gyermek és úgy érkezett meg, mint kevés ember. Korán árvaságra jutott és magának kellett megkeresni már gyermek fejjel a létfenntartáshoz szükségeset. Sok mindennel próbálkozott, volt tehénpásztor, napszámos, majd nagybátyjai vették maguk mellé egy cipő-üzletbe. Bár vallásos környezetben nőtt fel, de gyermekkorában vásott volt és nem igen érdeklődött vallásos dolgok iránt.

18 éves korában jön életében a nagy forduló: a megtérés, mely a vasárnapi iskola tanítójának, Kimballnak az érdeme. Nem sokkal később elhagyja nagybátyjai bostoni üzletét és — engedve a csábításnak — 1856-ban Chicagóban telepszik le. Itt azonnal beleveti magát a vallásos munkába. Megjelen az egyik egyházközség vasárnapi iskolájában és kéri, hogy vegyék fel tanítónak. Azzal utasítják el, hogy 16 tanulóra már 12 tanító van, de ha tud tanítványokat szerezni, akkor taníthat. A következő vasárnap 18 lompos, durva utca-gyerekek állított be, akiket az utcán szedett fel. Később az egész iskolát megtöltötte ilyenekkel, akiknek — szerinte — szintén szükségük volt a megtérésre.

1858-ban már saját maga bérel ki egy korcsmát, ahol ezeket az utcán felszedett félvad serdülőket vezetgeti Krisztushoz a maga vasárnapi iskolájában. A helyiség csakhamar szűknek bizonyul és ekkor a város polgármestere — megértvén Moody nemes szándékát — az északi vásárcsarnokot bocsájta Moody vasárnapi iskolája rendelkezésére. Rövidesen 1500 utca-gyerekek zajongása töltötte meg a termet. Ilyen elvadult gyermekek között igen nehéz volt a rendet fenntartani. Egyszer megkért egy embert, hogy tanítsa ezeket a bárányokat. — Mit? Bárányokat? Talán farkasokat gondolt — válaszolta az. De ezekből a farkasokból a Krisztusi szeretet lassan bárányokat formált. Az iskolában szigorú rendet tartott fenn. Amelyik tanító alkalmatlannak bizonyult, azt önhatalmulag eltávolította az iskola éléről. A tanulóknak megengedte, hogy egyik osztályból a másikba mehessenek. Így elérte, hogy a rossz tanító rövidesen osztály nélkül maradt.

Buzgó vallásosságára jellemző a következő eset. A környékbeli katolikus gyermekek sokat bosszantották; bevették iskolája ablakait, lármájukkal zavarták a tanítást. Ekkor egyenesen a katolikus püspököt kereste fel. A püspök nyájasan fogadta és panaszát meghallgatta. Azt

mondta neki, hogy egy embernek, akinek ilyen nemes céljai vannak, az igaz egyházban lenne a helye. Moody azt válaszolta, hogy ő szeretne is az igaz egyházban lenni, de akkor fel kell adni a déli imaóráját. Egyáltalán nem — válaszolta a püspök. „De nem imádkozhatom protestánsokkal.” „Miért ne?” „Ha egy katolikus imádkozhat egy protestánsnal, akkor térdeljünk le és imádkozzunk” — fogta szaván Moody a püspököt.

Iskolájának hire nőttön-nőtt. Még Lincoln is meglátogatta. Moody tanítványaival nemcsak az iskolában találkozott, hanem otthonukban is meglátogatta őket. Egy ilyen alkalommal az egyik tanítványa otthonában pálinkát talált az asztalon. Kiöntötte a utcára. Másnap találkozott a pálinka gazdájával, aki villogó szemekkel rohant rá. Moody csak azt kérte, hogy engedje meg imádkozni. Aztán letérdelt ott az utcán és imádkozott az apáért, az anyáért és gyermekekért. Midőn imádságát befejezte, az ember haragja is elpárolgott és tovább is járatta gyermekeit Moody iskolájába.

A gyermekek szülei részére vasárnap estként tartott összejövetelt. Azonkívül a YMCA munkában is vezető szerepet vállalt. Mindezen elfoglaltsága arra készítette, hogy adja fel mesteriségét és egész életét az Ur Jézus Krisztus szolgálatára szentelje. Midőn 1860-ban ezt megtette, mindenki bolondnak tartotta, csak amikor három kontinens ismerte a nevét, akkor adtak igazat neki.

Munkájának csakhamar mutatkoztak az eredményei. Egy állandó ébredés indul meg. Moody egymásután szervezi a biblia-köröket, imaórákat, házi istentiszteleteket stb. Nagymérvű elfoglaltságát még növelte az is, hogy egy állandó helyről, központról kellett gondoskodni. Így jött létre 1864-ben az első Moody templom, mely azóta is egyik legfontosabb vallási tényezője lett a városnak.

Munkája nyomán nem maradt el a megtiszteltetés sem. Egymásután kapja a meghívásokat Chicago különböző egyházaitól, hogy ott prédikáljon. 1867-ben felállítja az első YMCA épületet, mely a következő évben leég. Életrajz írói megállapítják, hogy az épület még égett, midőn Moody már megkezdte a gyűjtést a másikkra. Ez is leégett a chicagói nagy tűzvészben, melynek a templom is áldozata lett. Mindezen azonban nem tudta megakadályozni Isten munkáját és a tűzvész után két hónap mulva már állott az új templom a réginek a helyén.

De nemcsak hazájában fejtett ki nagy tevékenységet, hanem 1872—75-ben kétizben látogatta meg Angliát, aminek az eredménye a híres, skót welszi ébredés lett, ahol a lelkek ezreit vezette oda Krisztushoz. Innen visszatérve mozgásba hozta Amerika protestáns népeit. Alig van olyan számottevő városa Amerikának, melyben ne prédikált, vagy ne végzett volna valami missiót. Ezeket tolongták, hogy szomjas lélekkel hallgassák meg az életnek beszédét az ő bizonyágtevő ajkairól.

Működését az intézmények egész sora jelzi. Köztük leghíresebb a Chicago Bible Institute, melynek tagozata van Los Angelesben, valamint a northfieldi intézmények.

Ezek az intézmények túléltek alkotójukat. E sorok írója is élvezte a Chicago Bible Institute áldó hatását, midőn annak egy szemeszterben hallgatója volt. Ez az intézmény még ma is alapítója szellemét őrzi és abban a szellemben működik, mely Moody egész életét jellemzi. Hogy micsoda áldásos hatást fejt ki ez az intézmény, a könyvek, vallásos traktátusok hosszú sora mellett csak annyit említek, hogy már eddig másfélezer külmiszionárust küldött ki a világba, hogy legyenek Jézus Krisztus követői a bűnös világ számára. Szemtanuja voltam annak, midőn a baraktemplomot, melyben még Moody predikált, melyben én is oly sok áldást vettem, lebontották és egy hét alatt ötmillió dollárt adtak össze a hívek az új templom építésére. Ime az alkotó lelke hogy hogyan él és dolgozik a hálás utódok életében.

Moodyért mi is hálásak lehetünk a Teremtőnek, hogy az ő életében is megmutatta, hogy neki nem földi nagyságokra, nem a ki-váltóságokra van szüksége, nemcsak ezeken keresztül tud cselekedni, hanem előtte az alá-zatos szív a fontos és származzon az ember bármily alacsony körből, legyen bármily vagyontalan, az Ur erején keresztül csodákat tud véghezvinni a bűnök világában. Garamvölgyi Károly.

A szekták és az ellenük való küzdelem.

[Folytatás.]

Írta: *Dr. Nagy Lajos.*

7. Miként a háborúban, úgy a szekták elleni küzdelemben is a védekezésnek egyik hathatós módját képezi a támadás, vagyis a már fellépni készülő szekták tanainak nyilvános bírálata és kellő értékükre való leszállítása. Itt azonban a lelkésznek nagyon óvatosan kell eljárnia és a támadásban mindenféle bántó vagy sértő kifejezéstől óvakodnia kell. Hogy ez a támadás sikerre vezessen, a lelkésznek alaposan ismerni kell a fellépő vagy a már fellépett szekták tanításait. Nem szabad a szektákat egymással összetéveszteni és nem szabad őket olyasmiről támadni, amit azok nem tanítanak. A szekták elleni támadásnak legalkalmasabb helyei és időpontjai lehetnek a különféle egyesületek összejövetelei, de ha a szekták részéről fenyegető veszedelem már nagyon közel van, vagy ha a szekta a gyülekezetben a fejét felütötte, akkor a szekta elleni támadás történhetik a templomban is az isteni tisztelet keretében. Amikor is a támadás tulajdonképpen már csak védekezés számba megy. Ez utóbbi esetben azonban a lelkésznek semmi körülmények között sem szabad ellejezteni azt, hogy templomban van, amely körülmény a lelkészt, mint szónokot a többiek között választékos és előkelő stílusra is kötelezi.

8. Végző védekezési eszköz a szekták elleni küzdelemben az egyházfegyelem. Nem úgy

értjük ezt a „vége” szót, hogy az egyházfegyelemhez a lelkésznek csak a legvégső esetben kell fordulnia, mert ez a jelen esetben csak annyit jelent, hogy ezt a védekezési eszközök között utolsónak tárgyalja. Mint minden egyesületben, úgy az egyházban is bizonyos rendnek és fegyelemnek kell uralkodni. Aki magát ennek a rendnek és fegyelemnek alá nem veti, az nem lehet az egyház tagja. Nem lehet az egyház tagja az sem, aki hitelveinkkel ellenkező nézeteket vall és a szekták összejöveteleit látogatja. Az ilyeneket jobb, ha az egyház elébb kizárja már a maga kebeléből még mielőtt azok kilépni szándékukat bejelentették volna. Az ilyen érlyes eljárással nemcsak az ingadozókat tartjuk vissza a szekták összejöveteleinek a látogatásától, hanem nagy mértékben hozzájárulunk ahhoz is, hogy egyházunk tagjai között a rend és fegyelem szilárd és állandó legyen.

Nézetünk szerint a fenti védekezési mód és védekezési eszközök minden tekintetben elegendők arra nézve, hogy úgy egyházunkat, mint egyházunk tagjait a szekták támadásai ellen megvédelmezzük. Vége.

Az utolsó simitás a zsoltár könyvön.

Hosszas sürgetés és vajúdás után énekeskönyvünk harmadik kiadása már készülöben van. A Konvent ezen kiadás elhatározásakor minden pótlás és minden javítás elől hermetice elzárkózott. Ez elzárkózásnak könnyen érthető, szinte kéznél fekvő oka az a cél volt, hogy az újabb kiadás az előző kettőtől minél kevesebb eltérést mutasson, hogy ilyen formán az előző két kiadás az újjal, valamint az új kiadás is használható legyen. Mindezeket akceptálva és szem előtt tartva mégis egy javaslatot terjeszték hivatalos lapunk útján a kiadás tekintetében teljhatalommal felruházott bizottság elé. Teszem pedig ezt két okból: 1. először is azért, mivel meg vagyok győződve afelől, hogy ennek a javaslatnak az elfogadása és alkalmazása nagy mértékben emelne énekeskönyvünk harmadik kiadásának a gyakorlati értékét; 2. másodszor pedig azért, mivel javaslatomnak az elfogadása által csak lényegtelen különbség keletkezne az új és az előző kiadások között, sőt ez a lényegtelen különbség a legcsekélyebb mértékben sem nehezítené meg az új és előző kiadások közös használatát.

Javaslatom a következő: *Énekeskönyvünk harmadik kiadásában maradjanak el a dicséreték címei.* Vagyis a dicséreték épenúgy, mint a zsoltárok használhatóságuknak minden közelebbi megjelölése nélkül sorakozzanak egymás után 1-től 223-ig.

Nyilvánvaló, 1. hogy ezen javaslat keresztülvitele által az énekeskönyv régebbi és újabb kiadása között semmi lényegesebb különbség nem keletkezne, mert a dicséreték számozása ugyanaz marad. De nyilvánvaló 2.-szor az is, hogy ezen javaslat alkalmazása által az énekeskönyv gyakorlati értéke jelentékenyen növeked-

nék, mivel ebben az esetben semmi akadályja nem lenne annak, hogy az u. n. ünnepi (nagy-pénteki, húsvéti, pünkösti stb.) énekek közönséges vasárnapokon is használtassanak.

Javaslatomat indokoltta és annak az elfogadását szükségessé teszi az a körülmény, hogy a mi énekeskönyvünkben valami sajnálatos félreértés következtében kimaradtak az u. n. katechizmusi énekek, t. i. a régi, magyarországi énekeskönyvnek amaz énekei, amelyek a Heidelbergi Káté tartalmával és beosztásával igyekeztek összhangban lenni. Mindnyájan élénken érezzük ezeknek az énekeknek a hiányát. Mostani vasárnap énekeink ugyanis olyan szűk témakörben mozognak, hogy semmiképen nem elegendők még csak az ünneptelen félév vasárnapjaira sem. Hiszen pl. christologiai témát nemcsak az ünnepeken szabad felvennünk; szükségesek azok egyébkor is. Ez keresztyéni mivoltunkból következik. Christológiával foglalkozó ének pedig a közvasárnap énekek közt egyáltalán nincsen. Címe szerint volna egy, a 112.-ik. És ez eredetileg az is volt, Jézusról szóló ének, de a mi jelenlegi énekeskönyvünkben ez is ki van forgatva eredeti mivoltából.

Vagy itt van pl. a Heidelbergi Káté. Minden oldalról hangsúlyoztatik ennek az ígéhirdetésben való minél gyakoribb felhasználása, ami magában véve nagyon helyes és okos dolog. De hol vegyünk ehhez való énekeket, mikor a mi énekeskönyvünkben tudvalevőleg éppen a katechizmusi énekek legnagyobb részben hiányoznak? Azt mondhatná erre valaki, hogy ott vannak az ünnepi énekek. közvasárnapokon tessék azok közül választani; ezek között ugyanis az Úr Jézus Krisztusra, a Szentlélekre, az anyaszentegyházra vonatkozólag nagyon szép énekek találhatók. Ez mind igaz. De mégis van egy nagy akadályja annak, hogy ezeket az énekeket használatba vegyük. Ez az akadály pedig abban áll, hogy ezeknek a dicséreteknek specializáló feliratuk van, így pl. virágvasárnap, húsvéti, karácsonyi stb. énekek. A mi népünk pedig e tekintetben olyan konzervatív, vagy jobban mondva: olyan iráshitű, hogy szentül meg van győződve afelől, hogy ezeket az énekeket csak a címek szerint kijelölt alkalmakkor lehet és szabad énekelni. Probatum est. Épen most az egyik bőjti vasárnapon történt, hogy az Úr Jézus Krisztus szenvedéseiről lévén szó, főének gyanánt a 36.-ik dicséretet adtam ki a kántornak, amit a kántor minden további nélkül akceptált is. Később énekkari tagok vetődtek be hozzá, akik megtudván, hogy mi lesz az ének, nagy fejcsóválgatások közben csodálkozásuknak és abbeli véleményüknek adtak kifejezést, hogy ebből nagy baj lesz, mert ilyen még nem történt a világ teremtése óta, hogy nagypénteki éneket közvasárnapon énekeltek volna, a népek legalább is azt fogják gondolni, hogy a tanító úr eltévesztette, ezért jó lenne felmenni a tiszteletes úrhoz és megkérdezni, hogy nem valami tévedésről van-e szó. A tanító tényleg fel is jött hozzám és bár meg-

nyugtattam afelől, hogy tévedésről egyáltalán szó sincs, aggodalmait csak akkor tudtam elosztani, amikor a 36. dicséret helyett a 118.-al vettük főéneknek. Ebből is nyilvánvaló, hogy énekeskönyvünk mai beosztása, illetőleg a dicséretnek mai címe mellett az istentisztelet vezetője nem rendelkezhetik szabadon a dicséretekkel. De mivel erre a szabad rendelkezési jogra az ígéhirdetésbeli témák nagy változatossága miatt szükség van, szükségesnek mutatkozik az is, hogy énekeskönyvünkben a dicséretnek címei kihagyassanak. Javaslom azért az énekeskönyv kiadásával meghatalmazott bizottságnak, hogy amennyiben ez még egyáltalán lehetséges, a dicséreti címek elhagyása iránt intézkedni sziveskedjék. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy az énekeskönyv végére egy mutató tábla ne csatoltassék, amelyen fel volna tüntetve, hogy a dicséretnek minden alkalommal tetszés szerint énekelhetők, mégis az egyes dicséretnek a következő speciális esetekre vannak szánva: stb. Ezenkívül a losonci theol. szemináriumban a gyakorlati theologia tanára, úgyszintén a komáromi református tanítóképzőben az énektanár minden esztendőben pár órás előadást tarthat a zoltárok és dicséretnek használhatóságáról.

Dr. Nagy Lajos.

KÜLFÖLD

A keresztyénség németországi helyzete.

Dr. Révész Imre debreceni theol. professzor a Leány Kálvineumban rendezett egyik vallásos estélyen a fenti címen előadást tartott, megállapításai annyira érdekesek, hogy a Lelkészegecsület című lap nyomán szükségesnek tartjuk arról olvasóinknak röviden az alábbiakban beszámolni: dr. Révész professzor erőteljesen kiemelte, hogy igen nehéz megértenünk és elhinnünk, hogy Németországban, a protestantizmus bölcsőjében a keresztyénséggel baj van. De a helyzet az, hogy a jelenlegi uralom nem viseltetik rokonszenvvel a keresztyénség iránt. Nehéz megérteni, hogy a $\frac{2}{3}$ részében protestans és $\frac{1}{3}$ részében római katolikus Németországban mi baj lehet, hiszen a nemzeti szocialista párt „a pozitív keresztyénség alapján áll” és konkordátumot kötöttek Rómával. Világos látásunkat nagyban akadályozza az, hogy a sajtónk híradásai sem tárgyilagosságok. Ha a felelős tényezőket kérdeznénk meg, azt felelnék, hogy semmi egyéb baj nincs, csupán a papok veszekednek. Pedig a helyzet valójában igen súlyos.

A lelkészek többsége csonkabibliából prédikál és a Jézust, mint árja hőst mutatja be. Jézus életének tényeiből csak a „pozitívumot” fogadják el, azt pl., hogy kiverte a kúfárokat a templomból. Az áldozatot, a szenvedést, az elégtételt, a bűnbocsánatot nem, mert ez „negatívum”. A kollektív német lélek mindenre elég és kitermelte az új nacionalista ethika alaptételét: egyedül az jó, ami a nemzetnek használ és egyedül az rossz, ami a nemzetnek árt. A

tízparancsolat nem kötelező, mert Mózes írta, a „Jákok istene” nem a németek Istene.

Müller Lajos, az evangélikus birodalmi primás, volt katonai lelkész germán szellemben átdolgozta a Hegyi Beszédet és a Máté V:39. verset így fordította szabadon: „Ha a bajtársad arcúl üt, ne rögtön add vissza, mert hátha megbánja tettét és elszégyenli magát.”

Ha pedig ilyen nagy nép el tudja veszíteni a fejét, akkor ezeket a jelenségeket nem lehet kizárólag a német különlegességnek tekinteni. Itt az Antikrisztus szervezett felvonulásáról van szó. Hogy honnan ered ez a nagyerejű áramlat, arról sokat lehetne beszélni és a múltba tekintő gondolataink révén eljuthatnánk Nietzschéhez és nem utolsó sorban a vallási és theologiai liberálizmushoz. A német keresztyénség idejében felismerte az Antikrisztus koncentrikus támadását és magasztosan védekezik. Egymásközt elásták a protestánsok és katolikusok a harci bárdot, megszűnt a felekezeti harc.

Nagy Gyula teológus, aki tanulmányait Németországban végezte, ottani tapasztalatairól beszámolva a Református Híradó lapjain a többek között ezeket írja: A németországi egyházi harcok sok tekintetben kapcsolatban vannak a zsidókérdéssel s az Ó-Testámentum problémájából indultak ki. Kezdve azon a „felvilágosult” hesseni tanítón, aki még a vallásórán sem akarja a gyermekek kezébe adni az Ó-Testámentumot, mert „azt zsidók írták, a zsidók pedig ellenségeink!” — s végezve egyes magánfelfogások tudományos színezetű támadásain, melyek egy zsidó történelemkönyvet látnak az Ó-Testámentumban, végtelen ezen a területen a harcok skálája. A harcok azonban még tovább vezettek s ma már egyenesen Krisztus és a keresztyénség vált kérdésessé sokak számára. Tény, hogy a nemzeti eszmék hódításával egy nagy szellemi irányzat indult meg, mely a „vér és faj” új hitvallása jegyében egy külön germán népi vallást akar megteremteni. Valamennyi között a legszélsőségesebb a Ludendorf tábornok felfogása, aki még 1922 őszén ezt írta: „Az Új-Testamentum hitünk alapja és az erkölcsi erő ősfiorrása” ma már a legizőbb támadásokat indítja könyvek és folyóiratok hasábjain Krisztus és a keresztyénség ellen. Még veszélyesebbek azonban Hauernek, az új német hitmozgalom szellemi vezérének nagy tudományos felkészültséggel indított rohamai. Felfogása szerint a keresztyénség a sémita népek szellemi terméke és nem felel meg az északi embernek, a germán fajnak nincs szüksége Krisztusra.

Templomkocsik. Afrikában a szudáni vasútak rendezik be először a templomkocsikat. Amint van a vasúton étköző és hálókocsi, úgy lesz ezután templomkocsi is. Ezekben a kocsikban lelkészek, misszionáriusok fognak az utasok részére istentiszteleteket tartani.

Istennek az a szándéka, hogy minden segítsen téged: így is lesz, ha helyesen használod azt. (Róm. 8:28)

FIGYELŐ

Az erdélyi református egyház szeretetmunkái.

Lapunk olvasói bizonyára emlékeznek reá, hogy egyik számunk egészen röviden említést tett a magyarországi Református Szeretetszövetség munkájának nagyszerű eredményéről, céltudatos és következetes munka után öt év alatt 25 szeretetintézményt tudtak létrehozni.

Most az erdélyi ref. egyház hivatalos lapjának, a Református Szemlének közleménye alapján az ottani szeretetmunkákról óhajtanánk lapunk olvasóinak beszámolni:

Az erdélyi református egyház vezetőségének minden törekvése oda irányul, hogy az egyháznak ne hiányozzanak azok a tettei, melyek az egyházat tényleg Krisztus egyházává teszik. Az igehirdetői szolgálat mellett a szeretetszolgálatát épen olyan mértékben kell gyakorolnia, hogy mindenki lássa meg: az egyház teljes engedelmességgel fogadja az Igét, a Krisztus szeretetével sáfárkodni akar ebben a világban a reája bízottak között. Rendkívül nagy súlyt helyeznek a diakonisszaképzésre, amely nélkül szeretetmunka teljesen lehetetlen. A gyönyörű szép diakonissza otthon felépítése nyugalmas lakást ad a kórházi szolgálatban lévő és a kiképzés alatt álló diakonisszáknak. Ez idő szerint 35 szolgáló diakonisszájuk van, létszámuk évente 2—4-el szaporodik. A szolgálatot részint a diakonissza intézet kórházában, részint árvaházakban, aggmenházakban, napközi otthonokban, egyházközségekben végzik. Igyekeznek a gyülekezeti leányszövetségekben olyan lelkületet meghonosítani, amely azután kitermelje és szolgáltassa a Krisztusnak átadott életű diakonisszákat. Beleviszik a köztudatba azt a gondolatot, hogy a diakonissza hivatás nem elhelyezkedési lehetőség, nem a törött existenciák menedékhelye, hanem egy hívő és a Megváltója iránt hálás élet gyümölcse. A leányköri munkákban a lelki ébredés elősegítését mindennél fontosabbnak tartják.

Árvaházukban 88 árvát gondoznak. A lelkimunka elmélyedésével párhuzamosan emelkedik a szeretetmunka javára történő adakozás is. Árvaházban a családi élet bensőségére és a lelki hatások elmélyítésére törekesznek.

Kórházukban az elmúlt évben 938 beteget ápoltak, 10.776 ápolási nappal. A kórházat elhagyó gyógyultak nagy elismeréssel nyilatkoznak az orvosok és a diakonisszák áldozatos munkája felől. A kórházat igyekeznek szeretetintézménnyé tenni, tehát minden betegről csak annyit kérnek, amennyit érettük a pénztár kifizetett. Szegény betegek számára adományokat gyűjtenek.

A gyülekezeti szeretetintézményeik: az aggmenházak, napközi otthonok, nagy fejlődést mutatnak. Örvendezve látják, hogy Isten Lelke dolgozik az erdélyi gyülekezetekben: amikor állandó az elszegényedés, intézményeik egyre több árvát, aggót, gondozatlan gyermeket lát-

hatnak el, a bibliás evangélizációs munka kiépítésével egyre több szeretetadományt kapnak.

Céljuk elérni azt, hogy a gyülekezeti lelkipásztorok mellé diakonisszákat állíthassanak be a szeretetmunkák végzésére, elfogadott nézetük, hogy e nélkül az egyház munkája erőtlen és béna. A mai egyháznak: szeretet által szolgáló egyházzá kell átváltoznia!

PROBLÉMÁINK

A ma lelkipásztorának missziói feladata.

A mi református köztudatunkban a missziói felelősség és az azzal járó, magasan felénk nőtt feladatok igazi átérzése és teljesítése — sajnos — még ez időszerint is igen alacsony fokon áll. Még közöttünk, lelkipásztorok között sincsen meg ezen a vonalon „nagy általánosságban” sem a biztos, kialakult vélemény sem elméletben, sem gyakorlatban. A missziói tudat, mint feladat és bátor felelősség vállalás, — kevés felemelő és követésre méltó példájától eltekintve — még csak halvány mécsvilág minálunk. Ha történik is bizonyos „missziós” megmozdulás, az nem egyéb, mint jóakaratu, dicséretre méltó szárnypróbálgatás, melynek eddig még nagyon kevés pozitív eredménye van.

Ez a ma vádja ellenünk. És ez a vád nemcsak kívülről ér bennünket, hanem saját lelkiismeretünk részéről is, mert az idő és a jelen helyzet semmiképen nem igazolja ennek az ellenkezőjét. Mi lelkipásztorok kétségtelenül azt a vádat hordozzuk magunkban, melyet két szóban így foglalhatunk össze: *önmisszió hiánya*.

Ebből következik sok helyrehozhatatlan hibánk és mulasztásunk úgy Istennel szemben, mint közegyházi életünkben. Isten szolgálatában nem vagyunk bátrak és erősek. Sokszor nem látszik meg sem külső, sem belső életünkön, hogy az Ige szolgálói vagyunk. Nem látszik meg rajtunk az, hogy sáfárok vagyunk. Nem látszik meg rajtunk, hogy „magasabb” küldetésben járunk. Az *önmisszió hiánya* tehát e három dimenzióban válik szembetűnővé előttünk: *A szolgálatban, a sáfárságban és a küldetés tudatban*.

Sokan úgy vannak a szolgálattal, hogy lenézőnek, lekicsinyítőnek tekintik azt. Pedig éppen fordítva van: magas követelmény az. Legnagyobb kitüntetés az isteni szolgálatra való elhívás. De a legnehezebb is úgy járni, úgy forgolódni az Ige szolgálatában, hogy az valósággal megjobbítsa és foglyul ejtse az embereket egy magasabbrendű, tisztább világ: Isten világa számára. Eredményt szolgálattal csak akkor tudunk elérni, ha a szolgálat örök Mesterét: Jézust mintázzuk következetesen, neki átadott életünkkel, aki akkor szolgáltról volt szó: nem kényelmeskedett, nem vonakodott, nem vonult vissza a felelősségtől, nem vonult négy fal közé, hogy a világtól teljesen elzárkózva szolgálja Isten ügyét, hanem amint a körülmények kívánták, ott volt a zajló életben, annak minden megnyilvánulásában. Ott volt a pusztában, ott volt az

emberek között, segített, tanított, jót tett, gyógyított csodákat cselekedett, vigasztalt, ördögöket űzött és halottakat támasztott. Elment Mária és Márta házához, de letelepedett a farizeus asztalánál is. Szüntelenül imádkozott. Imádkozott a világtól elvonulva, imádkozott a templomban, de részt vett a kánai mennyegzőben is, hogy jelenlétével megszentelje azt. Vajjon tudunk-e ilyen sokoldalú módon szolgálni úgy, hogy meg ne hamisítsuk és el ne áruljuk Isten ügyét? Talán kényelmeskedni, parancsokat osztogatni, kritizálni jobban tudunk; a krisztusi értelemben vett szolgálatban már sokkal restebbek vagyunk.

A sáfárság gondolatával kapcsolatosan csak egy krónikus betegségünket, egy régi bűnünket említem meg, mely a legrégebb, a legáltalánosabb és talán a legigazabb vád ellenünk úgy tőlünk távol álló, mint közel álló körök részéről, hogy: rosszul sáfárkodunk a rendelkezésünkre álló idővel. Hivatásunk olyan sok szabad időt biztosít számunkra. Most már, akiben nincs meg elég mértékben az életgazdagságnak, a lelki erőnek, a pasztorális felelősségnek, a sáfárságnak, a feltétlen, megalkuvást nem ismerő lelkiismeretességnek bizonyos foka és nem érzi át „magasabb” küldetését ebben a világban, az a számonkérés büntetése nélkül engedi könnyelmű, felelőtlen és tékozló módon elsuhanni életének napjait, az Istentől sáfárkodásra neki ajándékozott időt.

Ebből következik az is, hogy akiben nem él a küldetés tudat, az nem is küldetésnek tekinti pásztori hivatását, csak amolyan „mesterségnek”, egy foglalkozásnak a sok közül. Ezért a világ, sőt sokszor saját gyülekezetünk sem látja meg bennünk az Isten szolgáját, az örök javak sáfárját, az Isten küldöttét. Nem csoda, ha nem küldötteknek, hanem „hivatalnokoknak” tartanak bennünket. Ime az *önmisszió hiányának* szomorú következménye. Az elmondottakból önként következik, hogy nem is tudjuk úgy átérzeni és teljesíteni kül- és belmissziói feladatainkat. Szóval *önmisszió nélkül* képtelenek vagyunk végezni komoly, eredményes lelki, vagy missziói munkát gyülekezetünkben. Pedig: Az aratni való sok... a teremtett világ olyan sóvárogva várja az Isten fiainak, az igazi lelki munkásoknak és pásztoroknak megjelenését, akik hatnak, mint a kovász, mint a só, mint a világosság, akik olyanok, mint a hegyen épített városok, akik minden körülmények között az Ige erejével, élő léttel ható munkásai, harcosai, lelki orvosai, szellemi vezetői népüknek, a rájuk bízott gyülekezetnek. Akik az *önmisszió* fegyverével felvértezett képesek győzelemre az élet lelki, szociális, kulturális területén.

Ha így alávétjük magunkat az *önmisszió* követelményének és meglátszik a mi életünkön valóságos krisztusi értelemben: a szolgálat, a sáfárság és küldetés tudat, akkor tökéletes missziói munkát fog tudni végezni mindenki azon a posztton, ahová Isten keze állította.

A ma lelkipásztorának missziói feladata az *önmisszió*nál kezdődik! *Csomár Zoltán.*

HIREK

Ahogy én látom . . .

— Csiba Imre lelkésztestvérünk emlékének —

Zuhatagos, vakító fényözönbe'
A menny kapuja sarkáig kitártan, —
Rajt gondszaggatta, könnymosott ruhában
Furcsa formájú bús vándor köszönt be.

A küszöbön útjába toppan Péter,
Szemébe bárha részvét fénye rezdül,
Keményen néz a zörgetőn keresztül,
Ki eléomlik megroggyanó térddel . . .

Öreg szíve látott bár ilyet százszor,
Szentelt emlékek rajzanak feléje
A mult ködéből keservek könnyes éjje.

Megcsókolja a jöttet, hiszen várta,
Feszés vigyázba áll az égi várta,
Mert hazaért egy fáradt lelkipásztor.

Bajka, 1937. április 4. Szabó S. Zsigmond.

A Pozsonyi Református Keresztyén Diákinternátus és Menza céljaira adott adományok és gyűjtések kimutatása. 1936 november hó 10-től, 1937 március hó 31-ig. *Adományok:* Balogh Elemér ref. püspök, Pozsony 2.000 Kč, Czegléd Pál ref. esp., Garamsalló 100 Kč, Tóth Dezső, Verebély 140 Kč, Mispál János, Tornalja 20 Kč, Méhes Gyula, 52 Kč, Komáromi ref. Egyház 100 Kč, Barsi ref. egyházmegye 500 Kč. Összesen: 2.912 Kč. — *Segélyek:* Szlovénzkői ref. egyetemes konvent 12.530 Kč, Iskolaügyi minisztérium 1.000 Kč, Vágsellyei járási bizottság 200 Kč, Lévai járási bizottság 50 Kč, Terebesi járási bizottság 100 Kč. Összesen: 13.880 Kč. — *Egyházmegyék karácsonyi gyűjtései:* Barsi ref. egyh.-megye: Garamsallói ref. egyház 50 Kč, Garamvezekényi ref. egyház 40 Kč, Kiskálnai ref. egyház 32·60 Kč, Nagykálnai ref. egyház 30 Kč, Baracskai ref. egyház 50 Kč. Összesen: 202·60 Kč. — *Komáromi ref. egyh.-megye:* Bátorkeszi ref. egyház 25 Kč, Csilizpatasi ref. egyház 30 Kč, Nagykeszi ref. egyház, 30·60 Kč, Nyitrai ref. egyház 65 Kč, Szapi ref. egyház 35 Kč, Vágfarkasdi ref. egyház 140 Kč, Ruttikai ref. egyház 197 Kč. Összesen: 522·60 Kč. — *Abaujtonai ref. egyh.-megye:* Abaujszinai ref. egyház 50 Kč, Eperjesi ref. egyház 78 Kč, Nagyszaláncai ref. egyház 50 Kč, Szádelői ref. egyház 43·10 Kč, Szepsi ref. egyház 60 Kč. Összesen: 281·10 Kč. — *Felsőzemléni ref. egyh.-megye:* Lasztóci ref. egyház 20 Kč. — *Gömöri ref. egyh.-megye:* Feledi ref. egyház 63 Kč, Tornaljai ref. egyház 50 Kč. Összesen: 113 Kč. — *Kárpátaljai ref. egyh.-megye:* Eszenyi ref. egyház 50 Kč. — *Internátusi növendékek karácsonyi gyűjtései:* Bodnár Elemér 22·10 Kč, Demény Tivadar 29 Kč, Fülöp László 27·50 Kč, Kömley László 207 Kč, Nemes Gizella 12·50 Kč, Vég Mária 80 Kč, Csiba Piroska 70 Kč, Fűköh Le-

vente 30 Kč, Herédy Katalin 5 Kč, Mándy Tibor 70 Kč, Sáfár Sándor 30 Kč. Összesen: 583·10 Kč. — Mindezen kegyes adományokért a leghálásabb szívet mond köszönetet a RIM vezetőségére.

Külföldjárás ügye a Dunántúlon. Dr. Török István a pápai theologia fiatal professzora a fenti címen a Dunántúli Protestáns Lap legutóbbi egyik számában cikket írt a fenti címmel, melyben kifejti, hogy a ref. theol. tanárok mult évi konferenciája felhívta mindenik theológiát, hogy a külföldön járt növendékeit 10 évre visszamenőleg vegye számba. A pápai theol. tanári kar megbízásából e feladatnak ő tett eleget és a pápai theológiáról külföldön járók névsorát összeállította, mely szerint az utóbbi évtizedben Páparól külföldre 45 növendék jutott ki. Ezek közül 13 volt Hollandiában, 7 Svájcban, 7 Franciaországban, 5 Skóciában, 5 Ausztriában, 4 az Amerikai Egyesült Államokban, 2 Németországban, 1 Angliában és 1 Olaszországban. A külföldi tartózkodás ideje 1/2 évtől 1 évig váltakozott. Érdekes, hogy ugyanezen idő alatt Sárospatakról 65, Debrecenből 96 theol. hallgató ment külföldre.

Érdekes ajándék a Szeretetszövetségnek. A Ref. Szeretetszövetségről lapunkban többször megemlékeztünk. Lapunk minden olvasója tudja róla, hogy öt évi működése alatt 25 szeretetintézményt hozott létre. Ujabbán Danyi József ny. ref. lelkipásztor felajánlotta a szövetségnek erdőbényei kastélyát, 10 hold gyümölcsösrel. A kastélyt az teszi különösen érdekessé, hogy valamikor Rákóczi tulajdona volt. Pincéjéből titkos alagút visz egészen a sárospataki várig. Az országos Szeretetszövetség az ingatlant még ez év őszén átveszi és Rákóczi egykori kastélyában árvaházat rendez be.

Református ifjúsági munka előhaldása Jugoszláviában. Lévai Dezső ny. vasuti főmérnök apostoli buzgalommal járja be a jugoszláviai magyar református községeket és látogatja meg az ott működő ref. ifjúsági köröket. Mint vasuti mérnök élete javarészt utazást töltötte, testének minden tagjáról meg tudja mondani, hogy a benne lévő reumát hol szerezte. És a jól megérdemelt pihenés helyett önzetlen buzgósággal szolgálja a református ifjúság evangélizálásának szent ügyét. Nem hagyja pihenni a Lélek.

Csendes órák c. ref. ifjak és gyermekek imádságos könyvének újabb példányai megújított külsővel, a teljes arany abc.-vel és mélyen leszállított áron kaphatók. Ugy az ifjú, mint a gyermek minden alkalomra megtalálja benne imádságait. Olcsó és alkalmas konfirmációi és ünnepi ajándék. Lelkészek és tanítók bizományba is kaphatják. Ára portóköltiségekkel együtt: 4 Kč. Megrendelhető a szerzőnél: Csomár Zoltán ref. lelkész, Malé-Ratovce, p. Surty, és a kassai ifj. egyesület iratkeresztésénél: Kuszka Ágoston, Košice, Komenského ul. 18.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 17. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kc., $\frac{1}{2}$ év 35 Kc.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 április 24.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkész Hiv. Hefin

(Hefény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

Megnyitó beszéd

a szlovenszkói és ruszinszkói
református egyház Egyetemes Konventjének
ápr. 14-én Komáromban tartott ülésén.

Elmondotta **Dr. Szilassy Béla** a Konvent vil. elnöke.

A dunáninnyi egyházkerület legutóbbi közgyűlésén mondott megnyitóbeszédemben rámutattam a protestáns egyházaknak nemzeti vonatkozásaira és azokból folyó kötelezettségeire. Miután ezen gondolatmenetemet több oldalról kritika tárgyává tették, szükségesnek látom a kérdéssel való újabb foglalkozást, hogy teljesen megvilágítsam ezen álláspontomat.

Szükségét látom ennek annál is inkább, mert hivatalos lapunk utóbbi számai folytatólagosan hozzák Dr. Makkai Sándor debreceni egyetemi tanár, volt erdélyi püspöknek az egyház szociális programjáról tartott előadását, melynek eddig között gondolatmenete látszólag eltér a beszédemben mondottaktól. Nagy sajnálatomra ezen igen értékes tanulmány hivatalos lapunkban csak rövid részletekre szaggatottan kerül lapunk olvasói elé és miután közlése még nem fejeztetett be és ezért a maga egészében még nem ismeretes, tehát nem alkalmas a jelen pillanat arra, hogy vele foglalkozni lehessen. Magas szellemisége és világos okfejtése arra enged következtetni, hogy fejtegetése a szociális kérdések megoldására elvi alapnak mindenki elfogadhatja.

Azonban azoknak a ref. egyházaknak, amelyek kisebbségi sorsban élő nemzet testekben végzik Istentől nyert megbízatásukat, még külön problémájuk a nemzeti kérdéshez való viszonyuk, amely elöl kitérni nem lehet és amely probléma megoldása nélkül az egyházban olyan nagyon szükséges harmonia el nem érhető. A kérdés különösen kényes nálunk, hol a kisebbségi sorsban élő magyarság mellett még egy bizonyos számú — a nemzeti többséghez sorolt — szlovák kálvinista is tagja egyházunknak. A kérdés kényes volta teszi talán szükségessé a vele való foglalkozást, hogy mindenki előtt világos legyen egyházunk álláspontja.

Az 1930 évi népszámlálás adatai Szlovenszkón és Kárpátalján 219.108 reformátust mutatnak ki. Ebből 197.484 magyar, 18.944 szlovák és 2680 más nemzetiségű, beleértve az 1157 cigányt is. Százalékokban kifejezve a reformátusok

90.13%-a magyar, 8.78%-a szlovák és 1.09% más nemzetiséghez tartozó. Kétségtelen tehát egyházunk magyar jellege, mit különben a kormány is elismert akkor, amidőn a zsinati törvényalkotás idején követelte a szlovák egyházmege törvénybeiktatását, kiemelve ezzel azoknak nemzetiségi elkülönülését.

Magyar református egyházunk közel 200.000 lelket számlál, míg a róm. kath. magyarok száma 455 ezer, a g. kath.-é 27 ezer, az evangélikusoké 21.000. A 719.569 lelket számláló magyarságnak majd egy harmada református.

Amidőn az egyházunknak a nemzetiséghez való viszonyáról szölok, a magyarságra gondolok, mert ez adja egyházunk legnagyobb lélekszámát és ezért ez a probléma érdekel bennünket leginkább. Mutatis mutandis vonatkozik ez a szlovák kálvinistákra is, kik között a nemzeti öntudatra való törekvés eléggé ismeretes egyházunkban.

Kálvinista keresztyénységünk fundamentális elve a felelősség és a kötelesség ismerése. Felelősséggel tartozunk Istennek arról, hogy ezen a földön kötelességünket miképpen teljesítettük Vele és az Ő rendelkezéseivel szemben. Az Ő rendelése alapján kell majd egyházunknak számot adni a kisebbségi sorsban élő magyarságunk egy harmadának életéről és életviszonyainak alakulásáról. Nem akarok az Egyház isteni rendeltetéséről és céljairól itt beszélni, mert ez talán felesleges, de úgy gondolom, hogy tulajdonképpen egyházunk mint kollektivum nem más, mint a közel 200.000 magyar és 18.000 szlovák léleknek — a mi hitünk szerint — Isten rendelése alapján a földön működő megszervezettsége. És rá kell mutatnom arra, hogyha Isten a mi egyházunkat a Csehszlovákiában élő magyarságba állította munkába, akkor annak kötelességévé tette a magyarság szolgálatát minden konsequentíájával együtt. Ez azt jelenti, hogy az egyháznak és különösen az egyházi adminisztrációnak mindent abból a szempontból kell vizsgálnia, hogy az a magyarság előnyére vagy hátrányára van-e és ezen szempont mérlegelésével kell elhatározásait meghozni. És itt legyen szabad — sine ira et studio — megkülönböztetést tenni az egyház és annak adminisztrációja között, mert sok esetben az is gátolja a tisztánlátást, hogy az adminisztráció előnyeit az egyház előnyei gyanánt látjuk. Kálvinista felfogás szerint a keresztyénység szolgálat és az

egyház nem lehet öncél, hanem csak az itteni magyarság körében Isten akarata szerint megszervezett krisztusi szolgálat. Ennek legfőbb törvénye a szeretet, amely nem ismer gyűlölködést, hanem szeretettel viseltetik úgy egymás iránt, mint más felekezetiük vagy más nemzetiségűekkel szemben. Ezen szolgálat arra kötelez, hogy saját nemzetünket a maga egészében, úgy mint annak minden tagját megsegítsük minden jogos igényének kielégítésére való törekvésében. És vajjon mondhatja-e valaki magyar létére — bármilyen politikai párthoz tartozzon is — hogy az itteni magyarságnak már nincsenek kielégítetlen jogos igényei? És mert vannak ilyen igények, egyházunknak kötelessége ezek kiküzdése érdekében a maga erejét a nemzet szolgálatába állítani. „Ti vagytok a földnek savai” nekünk szóló parancs. A nemzeti életben a só szerepét a nemzeti öntudat játsza és ezért kell lelkész-képzésünkkel kapcsolatban is mindent elkövetnünk arra, hogy a jövő lelkésznevezéknél a só elizetlenedése be ne következheszen. A lelkész-képzésnél azonban a fő és mértékadó szempont mindig a lélek szolgálatára való komoly és elszánt felkészülés kell, hogy maradjon. Egyházunknak nemzeti szellemet hordozó lelki munkásokat akarunk nevelni és nem nemzeti agitátorokat, de másrészt nem felelhet meg egyházi szolgálatunknak az olyan lelkész sem, aki nemzeti értékeinket lebecsülni vagy megbecsülni nem tudja azért, mert idegen szellemiségben neveltetett hivatására. A Moldvában élő r. kath. csángó magyar testvéreink egyik legnehezebben elviselhető megpróbáltatása abból áll, hogy a római egyház olasz papokat küld nekik, bizonyára a román kormány iránti lojalitásból.

Magyar egyházunknak hitben erős, gerinces magyar papokra van szüksége, kik az egyházi szolgálatot hivatás érzésből vállalják és nem megélhetést biztosító hivatalt keresnek benne. Akik — ha a szükség úgy hozza magával — a gályarabságra ment elődök méltó utódai tudnak lenni, mert önfeláldozásra készek és nemzeti öntudatuk megalkuvást nem ismer. Mostani lelkész-képzésünk ilyen lelkésztípus nevelésére törekedett és ha ennek elérésére szelekciót végzett a jelentkezők között, ez csak az egyház igaz szolgálata érdekében történt. Felnövő ifjúságunk a mai világnézeti zürzavarok között vergődő nevelési rendszer mellett nem tanulja meg a fegyelmet és kétszeresen nehéz a keresztyén önfegyelmzésre való ránevelés, ami nélkül az egyházi szolgálat nem lehet eredményes egyház-építő lelki munka.

A történelmi fejlődés a háború utáni Európában a ker. hit és a hitelenség szervezkedése mellett, mint tekintélyes erkölcsi tényezőt a nemzeti gondolatot is sorompóba állította. Ma már minden egyház számol vele és nézetem szerint, itt az ideje annak, hogy a mi egyházunk is precíziorozza álláspontját arra nézve, milyen viszonyban áll egyházunk a magyarsággal, mert ettől függhet az, hogy milyen viszonyban érzi

magát a magyarság egyházunkkal szemben.

Az elnöki megnyitó beszédre a Konvent a következő határozatot hozta:

Az Egyetemes Konvent örömmel és hálalószónettel fogadva főgondnok Elnökének a református egyház és a nemzeti kötelességteljesítés egybetartozásának megállapítására vonatkozó megnyitó beszédét, szükségesnek látja a következő határozatának jegyzőkönyvbe iktatását:

A reformáció mindenütt, ahol a világon elterjedt, a népekhez azok anyanyelvén szólva hirdette az Igét. E szolgálatával, melyben az egyes nemzeti egyházakat életre hívta, azt a nemzeti kulturát, amely az egyes népközösségeknek a nemzeti jellegét adta, nemcsak hogy elfogadta, hanem azt az evangélium szellemével áthatva erejében és jelentőségében mindenütt megnemésítve felfokozta.

A szlovenszói és kárpátaljai Egyetemes Református Egyház áthatva e történelmi örökség megbecsülésétől e mindenkori kötelességét ma is híven teljesíteni kívánja. Az eddigi tagolatlan egységét amikor — épen a Csehszlovák köztársaság kormánya által megkívántan, a szlovák egyházmegyének az Egyetemes Református Egyház törvényalkotása során elhatározott felállításával — magyar és szlovák tagozatra osztotta, erre az elhatározásra a maga részéről az a cél vezette, hogy mindegyiknek nemzeti öntudatát, ennek erejét és szolgálatát az evangélium hirdetésének és érvényesítésének munkájában megnyilvánítva az evangéliumot a nemzethez és a nemzetet az evangéliumhoz mind közelebb hozza.

Ezzel az öntudatos nemzeti és evangéliumi szolgálattal kíván együttműködni az Egyetemes Egyház kétszázézer főnyi magyar tagozata — az állam törvényeinek mindenkori tiszteletben tartásával — a Csehszlovák köztársaság minden más református, vagy evangéliumi egyházával az egyént és nemzeteket újjá építő reformáció hitelvi egybekapcsoltságában és az egyetemes keresztyénség nagy egységének minden keresztyén egyházra kiterjedő katolikumában, hogy a közös evangélium Isten akarátát hirdető és követelő erejével ugyanazon szent forrásból hassák át azt a demokráciát, amelynek a kálvini reformáció hívei alaptételül vallják, hogy a nép akarata egyedül csak akkor lesz erőssé, jóakarátúvá, építővé és szentté, ha érvényesül benne az összefogó, megnemésítő és megszentelő Isten akarata.

Követendő példa. A bácsfeketehegyi gyülekezet presbiteri végiglátogatták a gyülekezet összes családjait. A gyülekezetet felosztották maguk közt körzetekre. A látogatás alkalmával a gyülekezeti tagokat a templom látogatására, úrvacsorával való élésre, gyermekeiket a vasárnapi iskolában, az ifjúsági munkában való részvételre buzdították. Minden családról pontos összeírást készítettek. Minden ilyen presbiteri látogatás egy-egy szál, mely sok elidegenedett tagot újra az egyházhoz fűz.

Nyugdíjintézet átszervezése

tárgyában az Egyetemes Konvent 56/1936 sz. határozata értelmében kiküldött bizottság nevében *Kömives Sándor* konventi póttag a következő jegyzőkönyvet terjesztette be: „Jegyzőkönyv felvéve Tornalján 1936 december hó 9-én a református lelkészi hivatalban az Egyetemes Konvent által az Országos Református Lelkészi Nyugdíjintézet átszervezése tárgyában kiküldött bizottság üléséről. Jelen vannak *Kövér Árpád* ny. intézeti igazgató, *Dr. Király Kálmán* konventi tag, *Kömives Sándor* és *Varga Imre* lelkészek, mint a kiküldött bizottság tagjai.

A bizottság az Egyetemes Konvent 1936 október 15-én 56/1936 sz. alatt hozott határozata értelmében beható tárgyalás alá veszi az Országos Református Lelkészi Nyugdíjintézet átszervezésére vonatkozó s a hivatalos lapban is több alkalommal publikált elgondolásokat és terveket. Részletes megvitatás tárgyát képezik az átszervezés számszerű előfeltételei, ezzel kapcsolatban mérlegeli a bizottság a nyugdíjjogosultak számát és segélyezésre való igényét, összehasonlítva a fenntartásra kötelezett gyülekezetek és lelkészek anyagi teherbíró képességével — és beható tanácskozás után a következő határozatot terjeszti javaslatként a főtiszteletű és méltóságos Egyetemes Konvent elé:

1. Az Egyetemes Konvent által kiküldött bizottság az Országos Református Lelkészi Nyugdíjintézetnek a változott viszonyok következtében szükségessé vált átszervezését elvileg úgy, mint gyakorlatban teljes mértékben helyesli és ajánlja.

2. Kívánatosnak tartja, hogy a Nyugdíjintézet az egyházi törvények VII. törvénycikk vonatkozó §§-ainak és a meglévő nyugdíjintézeti szabályrendeletnek megfelelő módosításával véglegesen, — de szabályrendeletileg már az 1938 évtől kezdődőleg — szerveztessék át „Országos Református Lelkészi Gyámintézetté”.

3. Az átszervezésnél a lelkészek és egyházközségek mint fenntartók kötelezettsége éppen úgy és ugyanolyan mértékben biztosíttassék, amint biztosítva volt az a régi nyugdíjintézetre vonatkozólag.

4. Javasoljuk, hogy az évi fenntartói járuléklizetésének kötelezettsége — és természetesen a nyugdíjjogosultság is — a rendes lelkészi kongruát élvező segédlelkészekre is kiterjesztessék.

5. A fenntartói kötelezettséggel szemben az országos Nyugdíjintézet meglévő vagyona és az évenként befolyó fenntartói járulékok terhére a lehető legnagyobb összegű évi rendes segély biztosíttassék minden nyugdíjas lelkésznek, lelkészözvegynek, illetve kiskoru árvának.

6. E segélyezés összege az állami nyugdíj kiegészítő pótlásaként az országos gyámintézeti igazgató javaslatára az Egyetemes Konvent által állapíttatnék meg és az lenne a célja, hogy a nyugdíjas lelkészek és lelkészözvegyek nehéz

anyagi helyzetét a lehető egyenlő elbánás elve alapján évi rendszeres segéllyel könnyítse.

7. A bizottság az átszervezést követő első öt évben adott helyzetünkből kifolyólag indokoltnak tartja, hogy az állampolgársággal nem bíró, tehát állami nyugdíjban nem részesülő özvegyek nagy számára való tekintettel elsősorban és a lehető mértékig ezek részesíttessenek segélyben, ha szükséges a Nyugdíjintézet megtakarított tőkéje egy részének erre a célra történő felhasználásával is.

8. A második öt év és a következő években azonban a régi özvegyek természetszerűleg bekövetkező kihalásával felszabaduló fedezet teljes egészében az ötödik pontban foglalt célkitűzés szolgálatába állíttassék, szintén az egyenlő elbírálás elve alapján.

9. A bizottság szükségesnek tartja az Országos Lelkészi Nyugdíjintézet kintlevő járuléköveteléseinek öt év alatt megtörténendő teljes likvidálását, illetve a járulékoknak a Gyámintézet részére való behajtását oly módon, hogy aki tartozását 1937 dec. 31-ig megfizetni nem tudja, fegyelmi vétség terhe mellett köteles ugyanakkorra tartozásáról egy az egyházmegye elnöksége által láttamozott olyan kötelező nyilatkozatot beadni az egyházmegyei pénztár útján az Országos Gyámintézeti igazgatóhoz, amelynek értelmében kötelezi magát tartozása teljes összegének a kamatokkal együtt öt év alatt havi egyenlő részletekben való megfizetésére. És, ha ezen részlettörlesztést csak egy esetben is elmulasztaná a nyilatkozat erejénél fogva felhatalmazást ad a gyámintézeti igazgatónak, hogy gyámintézeti tartozását az országos hivataltól az ő megkérdezése nélkül letiltathassa, illetve államsegélyéből a gyámintézet pénztárja részére kiutaltathassa.

10. Az egyházközségek járuléktartozásának behajtásáról az egyházmegyei pénztár kimutatása alapján az egyházmegye esperese köteles gondoskodni oly módon, hogy az 1937 végéig nem fizetett járuléktartozásuk az esedékes kamatokkal együtt öt évre felosztva az egyházhatósági járulékokkal együtt az egyházlátogatóság útján szedessék be. Ha az egyházközség a törlesztési részletet valamilyen ok miatt teljesíteni nem volna képes válják lehetővé ránézve, hogy a következő (11.) pont alapján ez egyházközségek kölcsönfelvételére vonatkozó előírások (presbiteri és közgyűlési határozat névszerinti szavazással és az esperes előzetes engedélye, amelyet utólag az egyházmegyei közgyűlés megerősít) pontos betartása mellett a Gyámintézet pénztárából ezen esetleg egyéb természetű tartozásaiknak fedezésére is méltányos (6—7%-os) kölcsönt kaphassanak.

11. A gyámintézeti tőke intenzívebb jövedelmezőségének biztosítása érdekében javasolja a bizottság, hogy a Gyámintézet tartaléktőkéje az alig jövedelmező banki kamatoztatás helyett az egyházközségek, esetleg lelkészek és tanítók

részére nyújtott (a kilencedik és tizedik pontokban körülírt) biztosíték mellett kihelyezhető kölcsönök formájában gyümölcsöztettség.

12. A bizottság a jelen jegyzőkönyvhöz csatolja a nyugdíjintézet átszervezésével kapcsolatosan felmerülő szükségletek és fedezetekre vonatkozó átmeneti és állandó jellegű normál költségvetés tervezetét és az 1938 évre vonatkozó reális költségvetést is.

Melléklet az Országos Református Lelkeszi Gyámintézet szervezése tárgyában benyújtott javaslatához.

Normál költségvetés.

(Költségvetés tervezet 1938—1942 évekre átmeneti időre.)

I. Szükséglet. 1. 48 lelkész-özvegy nyugdíjának 6500 koronára kiegészítéséhez átlagban 97.000 Kč, 2. 1 állampolgárság nélküli nyugdíjas lelkésznek 7.000 Kč, 3. Árvák nyugdíjának kiegészítésére 13.000 Kč, 4. Tanulmányi ösztöndíjakra 12.000 Kč, 5. Kezelési költség és dologi kiadások 8.000 Kč, Együtt 137.000 Kč.

II. Fedezet. 1. 275 lelkész évi 180 koronás gyámintézeti fenntartói járuléka 49.500 Kč, 2. 275 egyházközség évi 120 koronás fenntartói járuléka 33.000 Kč, 3. 25 kongruás segédlelkész évi 180 koronás járuléka 4.500 Kč, 4. Kamatokból 20.000 Kč, 5. Tőke felhasználásból átlag 30.000 Kč, Együtt 137.000 Kč.

Megjegyzések: 1. Az elgondolásnál számításba van véve, hogy az egyházi főhatóság az országos lelkészi nyugdíjintézet kintlevő járulékköveteléseit a Gyámintézet részére teljes egészében behajtatja, vagy legalább is olyan kötvénnyel biztosított és a kongruából bármikor letiltható követeléssé változtatja át, amely kb. 6%-al kamatoztatható. Ez a tétel a normál költségvetés fedezet rovatában 5% értékkel szerepel.

3. A Gyámintézet működésének kiterjesztése és már átmenetileg is intenzívebbé tétele érdekében az országos nyugdíjintézet meglévő vagyona a 1. ötéves terv keretében körülbelül 150.000 Kč összegig (30.000 Kč-s Átlag) tőkéjére nézve is fedezetül szerepel, viszont az állami nyugdíjban nem részesülő özvegyeknek ugyanezen idő alatt természetszerűleg bekövetkező fokozatos kihalása következtében a költségvetés évenként mutató maradványa az elköltött tőke visszatérítésére fog szolgálni.

2. A lelkészek évi 180 Kč-s és az egyházközségek 120 Kč-s járuléka ezután is ugyanilyen összegben szerepel, de számításba van véve fedezetül a teljes államsegélyt (9000 Kč) élvező segédlelkészeknek ugyancsak évi 180 Kč-s járuléka is.

4. Az elgondolásban a nyugdíjasok, özvegyek és árvák állami nyugdíja, illetve kegydíja, — megfelelő pontos adatok hiányában, — a referátusok által 1936 decemberére megállapított összegekben szerepel, amelyekből még a törvény szerinti levonások a gyámintézeti segély terhére evonásba jönnek, viszont azonban az állami

nyugdíjt élvezők nyugdíjának a nyugdíjrendezés következtében felemelt összege a gyámintézeti segélykipótlás összegének csökkenésével jár.

5. Az özvegyek segélye az elgondolásban évi 6500 Kč összegre, mint minimumra van kiegészítve azért, mert az állampolgársággal nem bíró özvegyek nagy száma miatt magasabb létminimumot a költségvetésbe beállítani nem lehet.

6. Tanulmányi ösztöndíjra az eddigi, árvák segélyére az eddigi segélynél jóval magasabb segély van beállítva.

II. Normál költségvetés.

(Költségvetés tervezet 1943—47. és további évekre)

I. Szükséglet. 1. 80 nyugdíjas lelkész özvegynek nyugdíjsegély átalányban 60.000 Kč, 2. 16 nyugdíjas lelkésznek lakbérsegély 16.000 Kč, 3. Árvák nyugdíjának kiegészítésére 6.000 Kč, 4. Tanulmányi ösztöndíjakra 12.000 Kč, 5. Kezelési költség és dologi kiadások 8.000 Kč, Együtt 102.000 Kč.

II. Fedezet. 1. 275 lelkész évi 180 Kč járuléka 49.500 Kč. 2. 275 egyházközség évi 120 Kč járuléka 33.000 Kč. 3. 25 kongruás segédlelkész évi 180 Kč járuléka 4.500 Kč. 4. Kamatokból 15.000 Kč. Együtt: 102.000 Kč.

Megjegyzések: A II. költségvetési terv az I. ötéves terv folytatásaképpen szereplő normál költségvetés. A további elgondolás alapja az első öt év működésének folytatása, most már normális keretek között úgy, hogy az állami segélyben nem részesülő, vagy redukált kegydíjat élvező gyámoltottak kihalásával a Gyámintézet megvalósíthatja kitűzött terveit 1. az özvegyek nyugdíjának az állami nyugdíj 9000 Kč-ra való kiegészítését, 2. az árvák segélyének magasabb összegnek megállapítását, végül 3. a nyugdíjas lelkészek 500—1000 Kč évi lakbérsegélyben részesítését.

III. Reál költségvetés 1938. évre.

I. Szükséglet. 1. 13 állampolgárság nélküli özvegynek 84.500 Kč, 2. 30 kegydíjas özvegynek 19.492 Kč, 3. 5 nyugdíjas özvegynek 2.900 Kč, 4. Árvák segélyére 13.108 Kč, 5. 1 állampolgárság nélküli nyugdíjas lelkésznek 7.000 Kč, 6. Tanulmányi ösztöndíjakra 12.000 Kč, 7. Kezelési és dologi kiadások 8.000 Kč. Együtt: 147.000 Kč.

Fedezet. 1. 275 lelkész évi 180 Kč járuléka 49.500 Kč, 2. 275 egyházközség 120 Kč-ás járuléka 33.000 Kč, 3. 25 kongruás segédlelkész évi 180 Kč járuléka 4.500 Kč, 4. Kamatokból 20.000 Kč, 5. Tőke átmeneti felhasználásából 40.000 Kč. Együtt: 147.000 Kč.

Megjegyzések: 1. Az 1938. évi reál költségvetés az az alap, amelyen az új, már átszervezett országos református lelkészi (nyugdíjas, özvegy és árva) Gyámintézet konventi szabályrendelet alapján a működését 1938 január 1-től megkezdheti. A költségvetés tételei a lehetséges határokon belül (átmenetileg évi 6500 Kč minimumig) biztosítják az egyenlő elbánás elvének megvalósítását nemcsak az állampolgársággal

nem bíró özvegyekre, hanem a kegydíjasokra, sőt a túl alacsonyan megállapított állami nyugdíjasokra nézve is. Az előbbieket nagy számára való tekintettel minden esetre kívánatos volna, ha részükre valami módon kegydíj lenne kieszaközölhető, vagy az egyetemes egyház államsegélyéből volna e célra valami részesedés biztosítható. Ebben az esetben elkerülhető lenne a nyugdíjintézet meglévő vagyonának a költségvetésben számításba vett tökecsökkentése.

2. De még így is a tökecsökkentés mellett is igen nagy haladásnak tekinthető, hogy ha a 13 özvegyünk részére az eddigi 1500—3000 Kc évi országos nyugdíj helyett a Gyámintézet részéről évi 6500 Kc segélyminimumot tudunk biztosítani és pedig a fenntartó lelkészekre és egyházközségekre háruló járulékok felemelése nélkül.

3. Megjegyezni kívánom, hogy a tökeelkötés a nyugdíjintézet 1936 évi költségvetésében is 50.000 Kc összegben szerepel fedezet gyanánt, ami annyit jelent, hogy ha az átszervezésre vonatkozó intézkedés meg nem történik maga a nyugdíjintézet költségvetésének régi keretei között 8 év alatt felemésztette volna az összes — bár csak papíron szereplő és csak, mint a tagok járuléktartozása címén nyilvántartott — összes tartalék tőkéjét.

4. A költségvetés összeállításánál figyelembe vettem, hogy a 6500 Kc-nál nagyobb összegre való gyámintézeti segély kiegészítés átmenetileg senkinél nem lehetséges, mert igazságtalan dolog volna, hogy valaki továbbra is például 6000 Kc állami meg 3000 Kc egyházi nyugdíjat kapjon addig amíg az özvegyek közül 13 kizárólag csak az évi 1500—3000 Kc összegű egyházi forrásból eredő nyugdíjból nyomorog.

5. Ismételni kívánom, hogy a fenti reálköltségvetés az átmeneti időnek nevezett I. ötéves ciklus keretébe tartozik, vagyis átmeneti jellegű, amely a javadalmazottaknak a segély minimumát nyújtja, amely csak növekedhetik.

6. Ugyanebből a szempontból nem történik gondoskodás a fenti költségvetés keretében az állami nyugdíjat élvező nyugdíjas lelkészekről.

7. Az árvák külön segélye a lehetőség szerint felemelt összegekben.

8. a tanulmányi segély szükséglete pedig az eddigi összegben szerepel a költségvetés tételei között. Végül

9. megjegyzem, hogy a költségvetés összeállításához minden kétséget kizárólag pontos adatok nem állottak rendelkezésemre, miután a referátusok csak az állami nyugdíjban vagy kegydíjban részesülőket, a mi nyugdíjintézetünk pedig szintén csak a saját segélyezettjeit tartja nyilvántartásban. A Gyámintézet megszervezésének realizálása előtt tehát okvetlenül szükséges a fenti költségvetésben és a külön mellékletként szereplő személyenkinti segélykimutatásban felhasznált adatok valóságát ellenőrizni, ami nézetem szerint úgy történne meg legcélszerűbben, ha az itt bemutatott adatokat minden egyházmegyéje esperese és pénztárosa külön-külön re-
vi-

zió alá venné és a szükséges felvilágosításokat megadná ahhoz, hogy a gyámintézeti segély az igazságnak és méltányosságnak minden tekintetben megfelelően legyen megállapítható. Gondolok itt például arra az esetre, hogy valamelyik özvegy nem amiatt nem kap állami nyugdíjat, mert állampolgársága nincs, hanem azért, mert mint tanítónő, vagy egyéb tisztviselő rendes, a megélhetését biztosító állami, vagy egyéb fizetése van. Ezeket a személyi körülményeket csak a viszonyokkal ismerős közvetlen egyházi hatóság ismeri és adhat róla információt. Viszont pedig méltánytalanság lenne megélhetéssel bíró özvegynek szegénységünkben külön nyugdíjat is adni. Ilyen esetekben az állami nyugdíjintézet sem folyósít nyugdíjat.

Vaján, 1937 március 30.

kész tisztelettel:
szolgájuk

Kömives Sándor
református lelkész.

A fenti javaslat tárgyában az Egyetemes Konvent úgy határozott, hogy a hivatalos lapban leközlés útján az egyházmegyék egyesületei és közgyűléséhez tétessék át hozzászólás és véleménynyilvánítás végett. Az egyházmegyék véleményes jelentésüket az illetékes egyházkerületi közgyűlés útján terjesszék mielőbb a Föt. Egyetemes Konventre.

EGYHÁZI ÉLET

Az Egyetemes Konvent ülése Komáromban

Abból az alkalomból, hogy a komáromi református tanítóképzővel kapcsolatban a minisztérium kívánsága szerint szükségessé vált a kor követelményeinek megfelelő épület emelése, az Egyetemes Konvent az építkezési terveknek a helyszínen való megtekintése végett, az ülést Komáromban tartotta ápr. 13—15.-én. A gyűlés elé nagy várakozással tekintett református közéletünk. Lefolyásában mindig emelkedett és rendkívül ünnepélyes hangú ülés a hozzá fűzött váradalmaknak meg is felelt, mert a komáromi ref. tanítóképezde új épületének a kor követelményeinek megfelelő módon való felépítése tárgyában a szükséges intézkedéseket megtette, a függő kérdések mindenkit kielégítő megoldásának is igyekezett megtalálni az útját.

Apr. 13.-án a bizottsági ülések voltak, 14.-én pedig a rendkívül gazdag tárgysorozat letárgyalása. Balogh Elemér püspök, a Konvent lelkész elnökének áhitatos megnyitó imája után a megalakulással kapcsolatos formásokat intézték el, Fülöp Zsigmond a komáromi gyülekezet főgondnoka meleg szeretettel köszönti a Konvent tagjait. Dr. Szilassy Béla a Konvent vil. elnöke megtartotta megnyitó beszédét. A konventi bizottságok megalakulása után Soós Károly esperes indítványára konventi jegyzőkül Czegléd Pál esperes és Nagy Béla e. m.-i gondnok választottak meg. A Konvent eddigi jegyzőjének hűségeseen végzett munkájáért köszönetet mond. A püspök-elnöki jelentés meleg szavakkal em-

lékezett meg Szöke István és Schmidt Imre elhunytáról s azok emlékét megörökítette. Elmondotta a konventi Elnökségnek a Köztársasági Elnöknél tett látogatását, melynek eredménye az államkormányának a tanítóképzővel szemben elfoglalt kedvezőbb álláspontja. Rendkívül meleg szavakkal emlékezik meg Sörös Béla theol. igazgatónak 60 éves születési évfordulójáról.

A missziói jelentésekkel kapcsolatban határozatba ment, hogy a jövőben missziói segínyt csak azok a missziói lelkészek kapnak, akik időben beküldik missziói jelentésüket az e. m.-i közgyűlés útján. A Presbiteri Világszövetség delegátusai dr. Magda Sándor püspök és Sörös Béla theol. igazgató lettek, állandó helyettesük pedig Csekés Béla e. m. főjegyző. A montreáli konferenciára kiküldetik dr. Magda Sándor, akadályoztatása esetén pedig Csekés Béla. Kifejezi a Konvent a készségét a Csehszlovákiai Evangélikus Szövetségbe való belépésre. Az egységes liturgia tervét kiadták a liturgiai bizottságnak. A kiskoszmályi árvaház jelentésével kapcsolatban helyeslőleg veszik tudomásul Tóth Kálmán árvaházi lelkészi állásának felállítását és megbízást nyer a ref. fő-, és középiskolások és a katonák közti lelki munka irányítására. Az egyházfegyelem egyöntetű gyakorlása tárgyában határozatba ment, hogy az esperesek kötelesek az egyházlátogatás alkalmával meggyőződni arról, hogy a Konvent által 1933-ban elrendelt fegyelmi rendszabályokat az egyes gyülekezetek életbe léptették-e? A Szlovák Kálvinisták Szövetségének a szlovák egyházmegye azonnali felállítását sürgető indítványa felől azt határozta a Konvent, hogy azt csak az egyh. törvényeink jóváhagyása után teheti meg. A szlovák nyelvű ref. istentiszteleteknek Kassán való tartását a tiszáninneri egyh.-kerület a maga hatáskörében már kedvezően elintézte. Az egységes énekeskönyvnek az összes magyar nyelvű református egyházakban való bevezetését énekeskönyvünknek csak a negyedik kiadásánál tartja a Konvent keresztül vihetőnek. Elismeréssel értesül a komáromi e. m. monografiájának Kúr Géza csicsói lelkész által történt elkészítéséről és annak a parochiális és az iskolai tanító könyvtár részére való beszerzését az egész egyetemes egyházban kötelezővé teszi. A beretkei árvaház jelentését elismeréssel veszik tudomásul. Az egyházkerületek felterjesztései és dr. Magda Sándor püspök előterjesztése alapján tárgyalta a Konvent a theológia végleges megszervezésének és fejlesztésének ügyét, valamint a theológiai igazgató évi jelentését. Ez utóbbit tudomásul vette, a theológia kiépítésének ügyében pedig a beérkezett indítványokat, valamint Magda Sándor püspök javaslatait a gyűlésen elhangzott indítványokkal együtt kiadja a theol. igazgatónak azzal, hogy annak figyelembe vételével az állandó bizottság legközelebbi ülésére a lelkészképzés ügyét minden vonatkozásban felölelő javaslatot készítsen. A tanügyi bizottság jelentésével kapcsolatban megtekintette a Konvent a komáromi

tanítóképző részére az ottani egyháztól felajánlott telket, a tervrajzokat felülvizsgálás végett kiadta Tornallyai Zoltán főgondnoknak és elrendelte, hogy amennyiben a pénzügyi feltételei meglesznek, az ősz folyamán az építkezést is megkezdjék. A tanítóképzőnek a Konvent a képezdei igazgatótanácsban helyet biztosít. Az énekes könyv második kiadásának elszámolása visszaadott a konventi bizottságnak azért, hogy a vele kapcsolatos kárpátaljai államsegély iránti igény elszámolásával együtt terjesszen a jövő évi konventi ülés elé javaslatot. Az életképtelenné vált nyugdíjintézet átszervezése tárgyában kiküldött bizottság javaslatát, melyet teljes egészében közlünk a jelen számunkban, a Konvent letette az egyházmegyei bizottságokhoz és e. m.-i gyűlésekhez megtárgyalás és véleménynyilvánítás végett. Minden egyházmegye tartozik e tárgyban határozatot hozni és a kerület útján azt a Konvent elé terjeszteni.

E jelentések alapján fog a Konvent legközelebbi ülésén határozni az Országos Lelkészi Nyugdíjintézet további sorsa felől. A kiküldött bizottság jelentése szerint a kárpátaljai e. k. Püspökéhez a theológia és tanítóképző javára befolyt járulékok teljes egészében át lettek utalva Sörös Béla igazgatóhoz. Ez elszámolást a Konvent teljes jóváhagyással tudomásul veszi. Az elszámolás tárgyát a theologia fentartására vonatkozó járulékokon kívül alapítványok és a tanítóképző javára befolyt járulékok is képezték. Az államsegélyből az egyházmegyéknek és egyházközsegeknek kiutalt összegekről a pontos elszámolás a konventi pénztár által kiszabott határidőben teljesítendő. A mulasztó egyházközsegek, vagy egyházmegyék felelősségre vonandók. Kimondta a Konvent egy konventi ügyvivői állás megszerzését Pozsony székhellyel és megbízta az Elnökséget, hogy ennek az állásnak a dotálására a kongruát eszközöljék ki. Az állás megszerzésének részletes kidolgozását a jövő évi konventi ülés elé utalja.

A konventi ülés folyamán a Konvent tagjai meglátogatták a tanítóképzőt, annak jelenlegi előadó termében az összegyűlt hallgatók előtt a Konvent tagjait Nagy Sándor igazgató köszöntötte meleg szeretettel, rendkívül komolyhangú és szép üdvözlő beszédére Balogh Elemér konventi elnök válaszolt és szívére kötötte az intézet növendékeinek jövő hivatásuknak hűséges szolgálátát. Teleky Miklós tanár vezetésével az intézet növendékei ezután vallásos tartalmú énekeket adtak elő a Konvent tagjainak nagy lelki gyönyörűségére. Este a hatalmas református templomban volt nagyszabású vallásos ünnepély, melyen egyetemes egyházunk három püspöke tartott előadást, Patay Károly ny. esperes záróbeszédet, a képezde és a Ref. Első énekkar Teleky Miklós karnagy vezetésével művésziességgel énekszámokat adtak elő.

Apr. 15-én a konventi bíróság a dunaradványi kántortanító fegyelmi ügyét tárgyalta és megerősítette a két alsóbb fokú bíróság ítéletét.

ISKOLÁINK

Az Egyetemes Konvent és a ref. tanítóképző-intézet.

Komáromnak ősi, nagymúltú falai sok nevezetes esemény emlékét őrzik, az elmúlt napokban azonban mégis olyan események színhelyévé lett, amellyel eddig még ez a nagymúltú város nem dicsekedhetett. Egyet. egyházunk legfelsőbb hatósága, az Egyetemes Konvent most, első alkalommal jött össze a nemes városban, hogy itt tartsa meg évi rendes ülését.

Komárom és az itt, illetve a környékén élő reformátusság mindenképpen megérdemelte azt a kitüntető, kedves figyelmet, hogy a magas Konvent megjelenésével őket tisztelte meg, de azért meg kell állapítani, hogy az Egyetemes Konventnek Komáromban való ülészése elsősorban a ref. tanítóképző-intézetünk érdekében történt.

Tanítóképző-intézetünk már második éve működik. Működik a rendelkezésére álló eszközökkel, a lehető legnagyobb buzgósággal és jószándékkal, de bizony csak ideiglenes, provizórikus berendezéssel. A biztos alapok, fundamentumok még hiányoznak. Nem azért, mintha ezeknek multhatatlan fontosságáról ne lett volna mindenki meggyőződve, hanem mert a biztos alapok lerakásához előbb gondoskodni kellett a megfelelő eszközökről és módokról. Az idő azonban elérkezett és az Egyetemes Konvent éppen azért jelent meg Komáromban, hogy ref. tanítóképző intézetünk fundamentumait, alapjait most már véglegesen lerakja, megszilárdítsa!

A fundamentum lerakások nemcsak az egyszerű megjelenésben, nemcsak az intézet közvetlen megismerésében és körülményeinek megvizsgálásában nyertek kifejezést, hanem azokban a nagyhorderejű határozatokban, amelyet az Egyetemes Konvent tanítóképző-intézetünkre nézve egyhangulag meghozott. Ezek a határozatok elsősorban érdekelhetik egyetemes egyházunk közvéleményét, tehát egyetemes érdeket kívánunk kielégíteni, amikor közzétesszük Egyetemes Konventünknél tanítóképzőnkkel kapcsolatban meghozott határozatait.

A tanítóképző Igazgató-Tanácsának jelenlétével kapcsolatban Egyetemes Konvent a következő határozatot hozta:

I. Megelégedéssel és jóleső érzéssel veszi tudomásul Egyetemes Konvent azt a tény, hogy 1937. január hó 26—27.-én megjelent tanítóképző-intézetünknél az iskolaügyi miniszterium kiküldött bizottsága, hogy megkezdje intézetünk felett az állam felügyeleti jogának gyakorlását, elsősorban hogy megállapítsa azt, mennyiben felel meg intézetünk az 1868. évi XXXVIII. t. c. előírásainak. A megtartott vizsgálat és a miniszteriumi látogatás ténye ref. tanítóképző-intézetünk felállításának és megnyitásának az iskolaügyi miniszterium részéről való tudomásvételét igazolja. Ezzel a ténnyel és ebből következőleg azzal,

hogy az iskolai referátus intézetünkkel a hivatalos érintkezést felvette, az államnak, illetve az állami iskolai hatóságoknak intézetünkkel szemben való viszonyát Egyet. Konvent a fennálló törvényes rendelkezések alapján teljesen rendezettnek és normálisnak ismeri el. Szolgáljon ez a megállapítás és e megállapítást igazoló tények, mindazon téves hiedelmek és mendemondák eloszlatására, amelyek tanítóképző-intézetünk bizonytalan állapotáról nemcsak a külső nyilvánosságban, de egyházi köreinkben belül is lábrakaptak. Egyetemes Konventünk reméli, hogy tanítóképző-intézetünknek ezen teljesen tisztázott helyzete most már mindenkit tartózkodások és gátlások nélkül oda fog állítani intézetünk mellé és szívvel-lélekkel egyetemes egyházunk minden egyes tagja arra fog törekedni, hogy anyaszentegyházunk most még kicsiny, de nagyraihivatott intézménye megszilárduljon és áldásos működésével hozzájárulhasson az annyira óhajtott jobb jövő kialakításához.

II. Egyetemes Konvent tudomásulveszi a tanítóképző-intézetünk ellenőrzését végző az iskolaügyi minisztériumi bizottság észrevételeit, kívánságait és utasításait, amelyeket a felülvizsgálás alkalmával az igazgatótanács tagjaival és az intézet igazgatóságával közöltek és különös figyelemben részesíti azokat az észrevételeket, amelyeket az intézet provizórikus berendezésére tettek és amelyekkel egy új, megfelelő épület mielőbbi felemelését kívánták. Tudomásulveszi az igazgatótanácsnak mindazon lépéseit és intézkedéseit, amelyek az építkezés tervrajzának elkészítésére és az anyagi fedezet megteremtésére vonatkoznak és fáradozásaikért őszinte hálás köszönetét fejezi ki.

III. Egyetemes Konvent megállapítja, hogy a tanítóképző-intézet részére emelendő épület egyelőre csak a tanítás céljaira szolgáljon, tehát csak a feltétlenül szükséges négy tantermet s a hozzá tartozó szertár- és iroda-helységeket foglalja magában. Köszönettel veszi és elfogadja a révkomáromi ref. egyház által az épület céljaira felajánlott telket és megbizsa az igazgató-tanácsot, hogy a telek felhasználásának, hasznélvezésének és az ezzel összefüggő tulajdonjogi kérdéseknek rendezése céljából a révkomáromi ref. egyház elöljáróságával egy formális megállapodást létesítsen. Az épület tervrajzának felülvizsgálására felkéri Tornallyay Zoltán egyházkerület főgondnok urat és elrendeli, hogy a végleges építési tervet a minisztériumi bizottság kívánsága szerint, az iskola referátushoz beterjesztessék.

IV. Egyetemes Konvent mélyeséges háláját és köszönetét fejezi ki mindazoknak, akik a tanítóképzőnk új épületének felemelésére az 1000 Ké-ás hozzájárulásait már felajánlották, de tekintve, hogy a tervezett építkezéshez félmillió Ké-át meghaladó összeg szükségeltetik, amelyből a komáromi egyházmegye megajánlásával csak 100.000 Ké van biztosítva, megismétli a legutóbbi ülésén, 1936. évi 49—4/IV. szám alatt meghozott határozatát, mert feltétlen

bizik benne, hogy egyházunk vezetői: lelkészei, tanítói és világi férfiai az 1000 Kč-s önkéntes felajánlásokkal elő fogják teremteni az építkezéshez szükséges összeget. Az igazgatótanács által kibocsátott „kérő szó”-t most a maga nevében is megismétli és kéri az igaz kálvinista lelkeket, hogy *ne engedjék megszégyenülni, avagy kudarcba dőlni azt a magasztos és szent ügyet, amely egyházunk sorsát, fennmaradásunkat és gyermekeink jövőjét van hivatva biztosítani.* Megkeresi egyházi hatóságainkat, különösen pedig az egyházmegyék espereseit és főgondnokait, hogy személyes befolyásukkal és közvetlen érintkezés által minden lehető kövessenek el annak érdekében, hogy egyházmegyéik lelkészei, tanítói és világi férfiai közül mennél többen vállalják el az 1000 Kč-s hozzájárulásokat. Lelkészeink, tanítóink pedig hassanak oda, hogy a tehetősebb gyülekezetek is vállaljanak el önkéntes hozzájárulásokat. Ahol a gyülekezetek az 1000 Kč-ás megajánlásra nem képesek, ott rendezzenek gyűjtést és kisebb adományokat is fogadjanak el tanítóképzőnk részére. A lelkészeink és tanítóink által vezetett szövetkezeteket, a református többséggel bíró községi elöljáróságokat is iparkodjanak megnyerni, hogy adományaikkal ök is járuljanak hozzá a ref. tanítóképző támogatásához. Egyetemes Konvent tudja és meg van róla győződve, hogyha minden hivatott férfiunk igaz szívvel és lélekkel odaáll ügyünk mellé, akkor az építéshez szükséges pénzösszeget feltétlen össze fogjuk tudni hozni.

V. Egyet. Konvent megengedi és elrendeli, hogy az építkezésre befolyó pénzösszegek a „Komáromi önszegélyző hitelszövetkezetnél” helyeztessenek el és itt kezeltesse.

VI. Egyet. Konvent az építkezés megkezdésének idejére nézve határozatot nem hoz, mivel ezt a felajánlások sikerétől, illetve az anyagi fedezet biztosításától teszi függővé. De megbízza az intézet Igazgató-Tanácsát, hogy ha az őszi hónapok beálltáig annyi pénz fog rendelkezésre állni, amennyi az építkezések megkezdésére elegendő, akkor az alapok lefektetését megkezdetheti, esetleg az üres falakat is felhúzathatja. Megbízza Egyet. Konvent az Igazgató Tanácsot arra nézve is, hogy ha a felajánlások értéke az építkezéshez szükséges összeget eléri, próbáljon olyan pénzügyi megoldást találni, hogy míg a felajánlások a kitűzött 5 (öt) év alatt befolyanak, bizonyos kedvező kölcsönhöz jusson tanítóképző-intézetünk. A kölcsön megszerzésére vonatkozó tervezet felett, illetve a kölcsön felvétele felől az Egyet. Konvent legközelebbi ülésén fog dönteni.

VII. Hálás köszönetét fejezi ki Egyet. Konvent a révkomáromi ref. egyháznak azért a lelkes áldozatáért, hogy a tanítóképző-intézetünknek eddig helyet adott és hogy a jövő tanévre újabb helyiségek átengedését ajánlotta fel. Az őszinte istápoló szeretetet, amellyel a révkomáromi ref. egyház intézetünket részesíti, Egyet. Konvent mással nem tudja viszonzni, csak azzal, hogy Isten áldó kegyelmét kéri a révkomáromi gyüle-

kezet bölcs vezetőire, elöljáróira és minden egyes tagjára. Reméli és elvárja, hogy tanítóképzőnk a révkomáromi gyülekezetnek is diszere fog válni és az intézet áldásos működése a gyülekezet lelki életének emeléséhez és a hivek lelki buzgóságának elmélyítéséhez nagymértékben hozzá fog járulni.

VIII. Tudomásul veszi az Egyet. Konvent a tanítóképzői járulékok befizetéséről beterjesztett jelentést és felszólítja a konventi ügyészt, hogy az 1935. évi járulékhátralékokat az egyes gyülekezetektől most már bíróságilag haladéktalanul hajtsa be. Az 1936. évi járulékok befizetésére az illetékes egyházmegyei pénztárak útján a hátralékos gyülekezetek még egyszer felszólítandók s amennyiben fizetési kötelezettségüknek ez év június hó 31-ig eleget nem tesznek, az esperesek kötelesek a gyülekezetek ellen a közigazgatási behajtást elrendelni és annak mielőbbi fogantatását szorgalmazni.

IX. Egyetemes Konvent méltányolja az Igazg. Tanács azon előterjesztését, hogy a ref. tanítóság a tanítóképző Igazg. Tanácsában helyet kapjon, ezért tanítóságunk részére egy helyet a szűkebb Igazg. Tanácsban és egy helyet pedig a teljes Igazg. Tanácsban biztosít. A szűkebb Igazg. Tanácsba kiküldendő tanító személyét a dunáninenni egyházkerületre bizza, az állandó Igazg. Tanácsba pedig egyik konventi ciklusban a tisztáninenni egyházkerület, a másik ciklusban pedig a kárpátaljai egyházkerület küldi ki a tanítóság képviselőjét.

Ifjúsági vezetőképző tanfolyam. A budapesti ref. egyházmegye kéthónapos ifjúsági vezetőképző tanfolyamot rendez ápr. és május hónap folyamán oly módon, hogy minden szerdán este 7—9-ig lesz három előadás a résztvevők számára. A tanfolyam előadásai a következők: Kik nyúlnak a ref. ifjúságunk után? A 17 éven felüli ifjúság általános és vallásos lélektana, Az ifjúság elérésének eszközei, A ref. keresztyénség alapvető tanításai, A 14 éven felüli ifjúság egészségügyi és szociális problémái, A munkásifjúság gazdasági és szociális helyzete, Alapelveink a szórakozás terén, A vezető kérdés, Ifjúsági munkánk tervezete, A ref. keresztyénség megoldásai a szociális és a gazdasági téren, A ref. ifjúsági munka és a világnézeti nevelés, A ref. ifjúság és a szakszervezetek, A bibliatanulmányozás módszerei, A dal és zene szerepe az ifjúsági munkában, Zsoltáraink szépsége, A keresztyén kooperáció kérdése az ifjúsági munkában.

A holland bibliatársulat terve. A holland bibliatársulat elhatározta, hogy gramofonlemezekre vétet fel egyes bibliai részleteket, különös tekintettel a vakokra, akik nem tudnak olvasni. Angliában már van ilyen úgynevezett „beszélő Biblia”.

Falusí gazdálkodáshoz értő, idősebb, egészséges úrinőt, lehetőleg özvegy papnét keresek házvezetőnőnek. Cim a kiadóhivatalban.

HIREK

Változás a lap szerkesztésében.

Egyetemes Konventünk legutóbbi ülésén Dr. Magda Sándor püspök, a hivatalos lap eddigi főszerkesztője, a Konvent tagjainak legnagyobb sajnálatára sokoldalú elfoglaltságára hivatkozással a lappal kapcsolatos eddigi megbízását visszaadta. Az a ragaszkodás és nagyrabecsülés, amellyel a lap olvasói az ő személyéhez fűződtek, kötelességünké teszi, hogy e tény mellett ne menjük el szó nélkül, hanem e helyről is kifejezhessük reményünket az iránt, ha hivatalosan távozik is a lap kötelékéből, értékes cikkeivel és írásaival tovább is fel fogja keresseni azt. Mint egyetemes egyházunk egyik püspöke és irányító egyénisége tovább is figyelemmel fogja kísérni lapunk munkáját és a református evangélizációs mozgalmat támogató szolgálatában szeretjük hinni, hogy mindig segítségére lesz. Tíz esztendőn keresztül volt a lapnak szerkesztője. Nagyon nehéz időkben teljesítette hűséggel öröllői kötelességét. Nyugateurópai színvonalon álló theologiai tudásával, mélységes hitével, sokoldalú élettapasztalatával hivatalos lapunkon keresztül irányító hatást gyakorolt egyetemes egyházi életünkre. Munkája nem volt hiábavaló. Tíz esztendőn át lelkiismeretesen végzett munkája beleépült egyetemes egyházunk életébe. A lap hasábjain át a leírt gondolatai ma is tovább hatnak és élnek. Hűséges munkája Istentől nyújtott áldott biztatás a számunkra: érdemes szeretni ezt a református egyházat, érdemes dolgozni érte, hogy Isten országa épülhessen a magyar református szívekben.

Ugyancsak bejelentette lemondását *Körmives Sándor* e. k. lelkészi h. főjegyző, lapunk eddigi főmunkatársa is, aki egyetemes egyházunk anyagi ügyei terén volt nélkülözhetetlen szaktekintély. Szeretjük hinni, hogy az a szeretet, amely élt a szívében lapunk s különösképpen egyetemes egyházunk iránt, tovább is megmarad közte s lapunk olvasói között és élismeret szaktudásával tovább is segítségére lesz hivatalos lapunknak, ezen keresztül egyetemes egyházunknak.

Mikor mindkettőjüket e helyről a hálás ragaszkodás érzésével köszöntjük, ajkunkon a bibliai Ige csendül fel: a szeretet soha el nem fogy!

Nyugtázás és nyilvános köszönet.

A komáromi ref. tanítóképző-intézetünk új épületének felemeléséhez szükséges 1000 Ké-ás hozzájárulásukat újabban a következők jelentették be:

Dr. Szilassy Béla földbirtokos, e. konv. elnök Losoncz, Dr. Polchy István ügyvéd, egyh. ker. főgondnok Beregszász, Nagy-Iday Ferencz földbirtokos Tiszakeresztur, Dr. Siménfalvy Árpád ügyvéd Nagyszöllös, id. Földes Lajos ny. tanító Bátorkeszi, Fehér Péter földbirtokos Csallóköz-aranyos, Székely Bertalan lelkész Felsővály, Ing. Csizy István mérnök Komárom, Szobonya István lelkész Györke, Szabó Pál tanító Györke, Szabó József ny. tanító Beregszász, Csizsár Klára

tanítónő Sajólenke, Kósa János kisbirtokos Léva, Komjáthy István áll. v. jegyző Bogya, id. Boross Zoltán ny. bir. főtanácsos Feled, Erdélyi Pál lelkész Felsőgellér, Szelle Géza tanító Felsőgellér, Osztyényi Gizella tanítónő Felsőgellér, Kürthy Benő földbirtokos és társai Felsőgellér, Szalay Sándor tanító Madar, Kövendy László tanító Bodrogmező, Dr. Szakall István földbirtokos Csizfördő, Nemcsik Béla ig. tanító Hetény, Bordán József tanító Hetény, Vöröss Ede földbirtokos Csallóköz-aranyos, Tolnay Dénes földbirtokos Komáromszentpéter, Nagy János lelkész Hubó, Szabó Dénes ig. tanító Komáromszentpéter, Szabó Dénesné tanítónő Komáromszentpéter, Bőjte János ny. tanító Iza, özv. Mészáros Jánosné Rozsnyó, László Péter kisbirtokos Apácaszakállas, Kocsor László áll. utbiztos Szepsi, Szabó Pál kisbirtokos Derczen, Salzberger János földbirtokos Bosány, Dr. Korláth Endréné sz. Pálóczy Horváth Anna Ungvár, Dr. Korláth Endre ügyvéd Ungvár.

Az Egyetemes Konvent úgy a maga, mint egész Egyetemes Egyházunk nevében a leghálásabb köszönetét fejezi ki a jószívű adakozóknak, s őszintén kívánja és kéri, hogy az Isten áldó kegyelme örökjön áldozatos és nemes lelkeik felett, önzetlen, nagyszerű cselekedetük pedig örökké fényeskedjék anyaszentegyházunk történetének lapjain az utókor számára.

Lelkészeiktatás. Ápr. 11-én ment végbe rendkívül bensőséges ünnepség keretében *Kecskeméthy Lajos* nyarádi lelkész beiktatása. A most beiktatott lelkész édesapja szintén e gyülekezetnek volt lelkésze, ki korán árvaságra hagyta két gyermekét, kiket Maksa József nagykaposi lelkész fogadott magához és nevelt fel. Most ebbe a gyülekezetbe tért vissza *Kecskeméthy Lajos*, visszahozta a gyülekezet szeretete és ragaszkodása. A nevelő apa nagykaposi lakásáról hívta meg a küldöttség állásának elfoglalására és díszes bandérium kíséret új otthonáig. A beiktatást *Juhász Imre* csepelyi lelkész végezte meghatóan szép beszéd keretében. Részt vett az ünnepségen Dr. Kiss Bálint egyházmegyei ügyész is. Az új lelképásztor Isten országát építő munkájára a nagy Isten áldó kegyelmét kívánjuk!

Helyreigazítás. A ref. tanítóképző új épületéhez való adakozások legutóbbi kimutatásába egy tévedés csúszott be, amelyet most készségesen helyreigazítunk. Nevezetesen nem a Ref. Egyház ajánlotta fel Kamocsáról az 1000 Ké-s hozzájárulást, hanem a gyülekezet érdemes és buzgó gondnoka: *Beke János* kisbirtokos.

Lelkészeiktatás. Örömmünnepe volt ápr. 11-én a szádellői kis református gyülekezetnek. Ekkor iktatta be Dr. Nagy Lajos zsarnói lelkész és esperesi megbízott a szádellői és áji gyülekezetek lelkészi hivatalába az egyhangú meghívás útján választott új lelkészt: *Batta Pált*. Semmi se igazolhatná jobban e kicsiny, de buzgó hitű gyülekezetnek vallása és egyháza iránt való szeretetét, mint az a körülmény, hogy a távozó lelkész, *Kecskeméthy Lajos* csak az előző vasár-

napon, ápr. 4-én tartotta búcsúbeszédét, tehát a gyülekezet egy vasárnap se maradt lelkészi szolgálattal nélkül. Se húza-vona, se torzsalkodás nem akadályozta meg a lelkészválasztásnak és a lelkészbeiktatásnak törvényszerű, gyors és sima lefolyását. A gyülekezetnek csak egy vágya volt: hogy a lelkészi állás minél előbb be legyen töltve. A hívek szeretettel és jó reménységgel fogadták az ifjú lelkészt, aki nem hiába járt külföldi egyetemen is, mert már beköszöntő beszédében is alapos készületségről és nem közönséges szónoki tehetségéről tett bizonyosságot. Adja Isten, hogy a lelkész és gyülekezet részéről egymás iránt kölcsönösen táplált reménységek már a közeljövőben valóra váljanak!

Egyházlátogatás. A barsi egyházmegye keleti felében Czegédy Pál esperes dr. Agyagásvi Sándor főjegyző közreműködésével a következő sorrendben végzi az egyházlátogatást.

Május

3.-án d. e.	Garamsalló,	d. u.	Kisölvéd
4.-én "	Ipolybél,	"	Ipolypásztó
5.-én "	Zalaba,	"	Garamvezekény
7.-én "	Zseliz,	"	Garammikola
8.-án "	Szódó,	"	Kissáró
9.-én "	Nagyod,	"	Garamszentgyörgy
10.-én "	Kisóvár,	"	Vámosladány
11.-én "	Léva,	"	Varsány
12.-én "	Bori,	"	Hontfüzesgyarmat
13.-án "	Alsófehyvernek	"	Nemesoroszi
14.-én "	Nagypeszek	"	Tergenye

Május 26.-án Losonc, május 27.-én Zólyom és Besztercebánya, május 28.-án Ruttká.

Csendes órák c. ref. ifjak és gyermekek imádságos könyvének újabb példányai megújított külsővel, a teljes arany abc.-vel és mélyen leszállított áron kaphatók. Ugy az ifjú, mint a gyermek minden alkalomra megtalálja benne imádságait. Olcsó és alkalmas konfirmációi és ünnepi ajándék. Lelkészek és tanítók bizományba is kaphatják. Ara portóköltségekkel együtt: 4 Ké. Megrendelhető a szerzőnél: Csomár Zoltán ref. lelkész, Malé-Ratovce, p. Surty, a kassai ifj. egyesület iratterjesztésénél: Kuszka Ágoston, Košice, Komenského ul. 18. és a munkácsi püspöki hivatal iratterjesztésében is.

A kassai ref. ifj. iratterjesztésben a legrövidebb időn belül beszerezhetők minden nyelvű és alaku Bibliák. — Gyakran keresett magyar Bibliák ára: Ujtestamentum és a zoltárok Ké 5.—. Teljes Szentírás Ké 10.—. Beszerezhetők ezenkívül: Kövy Árpád losonci ref. lelkész által az imádkozni szerető ref. hívek részére szerkesztett: „Vigyázzatok és imádkozzatok“ című imakönyvek 10.—, 15.—, 20.—, 25.— és 30.— Ké-s árkban. — Csomár Zoltán ref. lelkész: „Csendes órák“ című kis imakönyve az ifjúság és gyermekek számára Ké 5.—. Megrendelhetők Kuszka Ágostonnál, Košice, Komenského u. 18.

A siker nem az erőtől függ, hanem a lelki-állapotodtól. (Ján. 15:5-7)

Kilburn J. D.

Törvények és rendeletek tára.

(Folytatás)

Közlő: *Vajtkó Lajos*

Az Ön miheztartása végett: felkérjük, hogy a beérkezett folyamodványokat az egyes intézetek szerint csoportosítva nekünk 1920. okt. 31.-ig küldje be és csatolja az annak idején ott működtek teljes jegyzékét, annak megjelölésével, hogy kik adták be Önnél, illetve küldték be annak idején nekünk vagy a prágai minisztériumnak folyamodványukat. Ebben az esetben is figyelmeztesse az illetőket a b) és az a) pontra. Jelölje meg azokat, a kiket értesített és a kik a kijelölt időpontig kérvényüket be nem adták; úgyszintén azokat, a kiket nem értesíthetett, az ok megjelölésével. Abban az esetben, ha valamely bezárt állami vagy felekezeti intézet helyébe szlovák intézet fel nem állított, úgy itt ugyanazon módon járjon el. Ezennel megbízuk Önt, hogy ott is tegye meg a szükséges lépéseket. A kérvényeket egyszerre küldje be ezen körrendeletünkre való hivatkozással.

Felhívjuk, hogy a szükséges lépéseket azonnal tegye meg, hogy az illetők a kitűzött időpontig az esetleg hiányzó mellékleteiket beszereshessék.

Az iskolaügyi kormánybiztos helyett:

Prehlik s. k.

II.

A bratislaval tanügyi referátus 20793/I számú rendelete. Kelt 1920. aug. 3.-án

Jelen rendelet az állami és nem állami népiskolák, vakok intézetei, siketnéma intézetek és általában minden nem középiskolai jelleggel bíró iskola elbocsátott és nem reaktívált személyzete tekintetében tesz az I. alatt közölt rendelettel szövszerint azonos intézkedéseket, azzal a különbséggel, hogy itt a kérvény a tanfelügyelőnél adandó be és hogy ez a rendelet a 60%-os segélyről azt mondja, hogy ez december 1-ével megszűnik.

75. számú törvény.

A mezőgazdasági népoktatási iskolák szerveztének ideiglenes szabályozása.*

(Kelt 1920. jan 29.-én. — Kihirdeltetett 1920. febr. 13.-án.)

1. §. A mezőgazdasági népoktatási iskolák célja egyrészt a falusi ifjúságnak az általános elemi és polgári iskolákban szerzett általános műveltsége mélyítése az általános iskolakötelezettség befejezte után és másrészt ezen ifjúságnak a jövődő gyakorlati életre való előkészítése az által, hogy azok ismereteit a mezőgazdaságtan legfontosabb részei által kiegészítsék, a további mezőgazdasági kiképzés utáni törekvést felkeltsék és előkészítettséget nyújtsanak az alsóbbfokú mezőgazdasági szakiskolák látogatására.

Az oktatás kétesztendő és az egész iskolaéven át tart. Télen az oktatás túlnyomólag elméleti, nyáron gyakorlati.

Az isk. választmány és tantestület javaslatára a helyi viszonyokra való tekintettel egy III. év-

* Bár e törvény nem közérdekű, mivel azonban lehetnek tanítók, a kik ily iskolában óráadók a lehetnek lelkészek és tanítók, a kik a közegei képviselő testületnek tagjai, közlését nem tartom feleslegesnek.

folyam létesítése engedélyezhető, amelyben különösen a mezőgazdaság valamely szakágazata ápolandó.

2. §. A mezőgazdasági népoktatási iskolák tantárgyai: az oktatási nyelv és irodalom, számtan a mértannal és könyvvitelrel kapcsolatban, a mezőgazdasági termelés természettudományi és közgazdasági alapelvei, polgári ismeretek, szövetkezeti és biztosítási ismeretek, egészségtan a testi neveléssel kapcsolatban, esetleg a gyáriparról és kézműiparról, valamint a tervrajzolásban való oktatás, leányoknál neveléstan és háztartástan is. Az oktatás könyvtár, olvasószoza, megbeszélések, társas egyletek, kirándulások, kiállítások és praktikus gyakorlás által kiegészítendő.

3. §. Mezőgazdasági népoktatási iskola ott létesíthető, ahol a helyi tényezők, nevezetesen a mezőgazdasági szaktestületek azt kívánják.

Oly községek, melyek oly helység közelében fekszenek, ahol népoktatási iskola létesített, kérelmükre az iskola helységével egy iskola körletbe egyesíthetők, amennyiben az iskolalátogatás ezen községek távolságára tekintettel lehetséges.

4. §. A mezőgazdasági népoktatási iskolákban az általános nép és polgári iskolák tanítói, mezőgazdasági tárgyakat pedig az taníthat, aki az ezen tárgyakra való oktatási képességét igazolni tudja.

Folyt. köv.

HIVATALOS RÉSZ

A ref. tanítóképző-intézet Igazgatóságától.

150/1937. sz. Komárom, 1937. ápr. hó 5.

Felvételi hirdetmény.

A szlovenszkói és kárpátaljai egyetemes ref. egyház komáromi tanítóképző-intézetében az 1937—38. tanévben az I. osztály ismét megnyílik. Ezen osztályba elsősorban ref. vallású tanulók vétetnek fel, nemre való különbség nélkül, akik 15. életévüket 1937. szept. 1-ével betöltötték, teljesen egészséges szervezetűek s a tanítói pályára alkalmasak, a középiskola négy alsó osztályát vagy a polgári iskolát sikeresen elvégezték és a megkívánt felvételi vizsgán minden tekintetben alkalmasnak bizonyulnak.

A felvételi kérvények a ref. tanítóképző-intézet Igazgató-Tanácsához címzendők és 1937. május hó 31-ig kell beküldeni a ref. tanítóképző-intézet Igazgatóságához Komárnoba. A kérvényekhez a következő mellékletek csatolandók:

1. születési anyakönyvi kivonat,
2. állampolgársági bizonyítvány,
3. iskolai bizonyítvány, (a legutolsó évvégi és félévi)
4. hatósági orvosi bizonyítvány,
5. lelkészi hiv. bizonyítvány a jelentkező vallásos életéről,
6. egyházi vagy hatósági erkölcsi bizonyítvány azoknál, akik a f. isk. évben iskolába már nem jártak.

7. egyházi vagy hatósági bizonyítvány a szülők vagyoni helyzetéről, foglalkozásáról és családi állapotáról.

A felvételi vizsgák június hó utolsó napjaiban lesznek és azokra a jelentkezők névre szóló meghívót kapnak. A felvételi vizsgák írásbeli és szóbeli vizsgák lesznek, s azoknak tárgyai: magyarnyelv (különösen a nyelvtan és helyesírás), számtan-mértan (ábrázoló mértannal), szépírás, rajz, ének (zenei hallás), női kézimunka, torna, a középiskola négy alsó osztályának, illetve a polg. iskolának megfelelő anyagterjedelemben.

Az évi tandíj ref. vallású tanulóknál évi 600 Ké. A tanulók ellátásáról és lakásáról az intézet Igazgatósága gondoskodik. A havi ellátási díj 380 Ké, s a szegény és jóelőmenetelű tanulók a második félévtől kezdve segélyben részesülhetnek. A tanulóknak vidékről való bejárása nincs megengedve.

Bármilyen egyéb felvilágosítások az intézet Igazgatóságánál szerezhetők meg. *Igazgatóság.*

Eladó könyvek.

Érdeklődni lehet Vargha Károly lelkésznel Jókán.

73. Analitika D. Johannis apostoli Aevangelistae S. apokalypseos paraphrasis. Vécsei István Franecker 1690.

74. Természettudomány a köznépnek. Fábián József 1803.

75. Régi tudós világ története Budai Ezs. Debr. 1802.

76. Tarczi Lajos, Természettan 1843.

77. A magyar nép könyve. Csengeri Antal 1856.

78. Magyar Concordantia. 1788.

79. Keresztyén theol. moral. Márton István 1796.

80. Voltér urnak Henriása. Ford. Szilágyi Sám. 1789.

81. Ünnepi és Vasárnapi imák. Könyves Tóth Kálmán.

82. Opera omnia 1785.

83. Lesebuch der Klasse Volksschule 1873.

84. Latin-magyar és m. latin szótár Párizs-pépai 1767.

85. Közönséges könyörgések 1832.

86. Allgemenie Geschichten. Müller Ján. 1811.

87. Biblia, avagy a Keresztyének hite és kötelessége. Igaz Sámuel 1821.

88. M. Tullii Ciceronis ad Familiares epistolae 1768.

89. Közönséges lelki áldozatok, imádságok.

90. Jézus, der verheissene Messias. Gessner Gy. 1798.

91. C. Julii Caesaris Comm. 1797.

92. Magyarország stat. és georg. leírása. 1819.

93. Skizzen, von Meixner, Mannheim 1800.

94. Nevelés tudomány, Ángyán Ján. 1833.

95. Imitatio ad introduct in l. latinam 1717.

Folyt. köv.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 18. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Ké. 1/2 év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 május 1.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hefin

(Hefény), okr. Stará-Dala.

Ide küldendő minden közlemény.

A vallásos estélytől az imaközösségig.

A mai időben, mikor a református lelkipásztorok mindinkább átérzik hivatásuk fontosságát és megérik azt a nagy felelősséget, ami Isten és emberek előtt vállalkon nyugszik, új utakat keresnek, hol több szolgálatot végezhetnek az Úr szent ügyéért. Ma talán alig akad egyetemes Egyházunkban olyan lelkipásztor, aki a maga szószéki szolgálatán kívül ne szolgálna másutt is a gyülekezete lelki épülésére. Ilyen szolgálati lehetőség az egyetemes Anyaszentegyházunkban olyan szívesen fogadott és mindenütt bevezetett vallásos estély. Jól ismerjük. Nehány szavalt, egy-egy felolvasás és a végén bibliamagyarázat és imádság a legtöbb vallásos estély programja. Ment is ez egy darabig nagy buzgósággal. Az unalmas hosszú téli estéken szívesen fogadta népünk ezeket a nemes szórakozási lehetőségeket. S csak azt mondhatjuk reá, hogy helyesen is volt ez így. A lelkipásztorok egy drága alkalom volt, hogy népe lelki épüléséért hirdethette az Igét. A gyülekezetenek egy kedves estét szerzett a vallásos estély a maga kedves hangulatával, sok lelki örömeivel.

Azonban egyszerre csak teher lett a lelkipásztor vállán az Ige gyakori szolgálata. Unalmasá vált a gyülekezet számára a mindig ugyanazon szavaltól jól-rosszul elmondott szavaltata, kifogyott a jó olvasnivaló, problémává vált, hogy miképpen lehetne örömteljesebbé, hasznosabbá tenni ezeket a kedves összejöveteleket. Ha a ref. lelkipásztor igazán Igéből táplálkozó életű volt, s megérezte az Ige édeségét, megérezte, hogy szentebb és nagyobb öröm nincs a világon, mint Isten kegyelmében, szeretetében gyönyörködni, megtalálta a vallásos estélyek válságából kivezető utat. Ha olyan szép Isten Igéje és annyi örömet tud szerezni Isten kegyelmének és szeretetének megtapasztalása nekünk, bizonyára a mi népünk is szívesen fogadja azt a drága örömhírt, melyben Isten feltárja előttünk minket szerető atyai szívét. Elmaradtak a felolvasások, elmaradtak a szavaltatok, igaz — elmaradtak a világszerinti értelemben véve — csak szórakozást kereső hiveink is. De megmaradtak az Ige örömmüzenete után vágyódó, lelki épülést, üdvösséget kereső hiveink. A bibliamagyarazatokból az Isten Igéjéről való, lelket

építő beszélgetés lett. Drága bizonyágtételek születtek meg, az Ige a lélek kenyérévé és italává lett. Megszólalt közöttünk az Isten, kinek drága üzenetét sokszor a „cifra köntös", a szépet mondani akarás takarta el. Mi beszélünk, de Istennek hallgatni kellett közöttünk. Ha szólt is az Igén át, mi hallgattunk el, mert szebb, örömtelibb dolgokat akartunk, mondani, mint amit Isten mondott nekünk. Így mi szoltunk és Ő hallgatott. S most Ő szól és mi hallgatunk. Engedjük, hogy megmondja nekünk amit akar. Így születtek meg a vallásos estélyekből a bibliórak. Ezt nem lehetett megenni, mint ahogy nem tudja megenni a messze került gyermek édesanyja levelét olvasni. S lett minden biblióra, a mi lelkünknek boldog beszélgetése az égi Völegénnyel, Krisztussal. Ezek voltak csak az igazi boldog órák!

S telt, mult az idő. Az Ige olyan lett, mint a választóvíz, megmaradtak a bibliakörünkben azok, akik nem szórakozást kerestek csupán, hanem vágyódtak az Úrral való szent találkozásra, akiknek nagy lelki éhséget kellett csillapítani a lelki kenyérrel: az Igével. Jó volt, ha megmaradt a vallásos estélyek látogatóinak egyharmada. Bibliával a kezében, Isten Igéjével a szívében jött mind. Hozták szívükben az Isten Igéjének boldogító üzenetét, Krisztus iránti forró szeretetüket. Az örömmel szava van. Iparkodtak megosztani mással, mert a megosztott öröm megsokszorozott öröm. Nem tudtak hallgató keresztyének maradni, kicsordult lelkükből a hála szava. S az a kis kör Istenben örvideni tudó, Krisztust hálás szeretettel magasztaló, Isten ügyéért dolgozni és áldozni tudó református hivek boldog közössége lett. De kedvessé lett a lelkipásztor számára ez a kis közösség! Ott állottak mellette mindig segítő szívvel. Imádkoztak vele Isten áldásáért. Dolgoztak vele a református Anyaszentegyház megépítéséért.

Imaközösség! Ismert szó és mégis ismeretlen! Hány ref. papi családból hiányzik a családi imaközösség! S a lelkipásztor nagy családjában, a gyülekezetében hányszor találunk gyűlölséget a lelkipásztor és a gyülekezete között, aminek az oka nem mindenkor és mindenben a gyülekezet. Igaz, ha a lelkipásztor Krisztus hűséges gyermeke, Krisztusért is meggyűlölnéti Őt az ő népe. De nagyon sokszor a gyűlölség forrása a

a lelkipásztor emberi gyarlósága. Nem szebb, ha a gyűlölség helyett a szeretet lelke tölti el a lelkipásztort és gyülekezetét! S bár legyenek gyűlölöi, de azok ne önmagáért, de Krisztusért gyűlöljék meg Őt. Milyen jó lesz, ha ott áll mellettünk azoknak kicsiny és legyőzhetetlen serege, akik szeretetükkel és imádságaikkal segítik őt az élet nehéz harcának megharcolásában. Imaközösség! Aki életében egyszer is megtapasztalta, hogy mit jelent egy ilyen boldog közösségben eltölteni egy pár percet, ahol minden református szív forrón szereti Krisztust és egymást, az vágyódni fog utána. Ott fog megpihenni. Ott találja meg legszentebb örömeit. Ott nyer új erőt a Krisztusért való harc győzedelmes folytatására. A bibliakörből pedig előbb-utóbb imaközösség lesz, ha Krisztusért végzett komoly munka az. Nem tilthatjuk meg senkinek, hogy imádkozzon velünk. S lehet-e szentebb öröme egy református lelkipásztornak, mint mikor egymásután nyílnak meg a szívek Isten előtt. Ime, az ő életének hűséges szolgálatát így áldotta meg az Úr, hogy imádságos lelkek boldog serege veszi körül, akiket az ő gyarló, erőtlén ígéhirdetésén keresztül nyert meg magának az Úr.

Isten adjon minél több református lelkipásztornak ilyen boldogságot! S.

Az Institutio néhány elfelejtett gondolata.

Presbitéri konferencián tartott előadás.

Egy lelkipásztorral történt, aki rendszeresen látogatta gyülekezetének tagjait, hogy egyik családot otthonában a könyvszekrényen egy gyönyörű kötésű könyvön akadt meg a szeme. Mikor kivette a könyvszekrényből, csodálkozva látja, hogy Kálvin főművének, az Institutio első kiadásának egyik példánya. Nagy érdeklődéssel szemlélte a keze ügyébe került nagyon értékes könyvet s rövidesen megismerte a könyv történetét is. Száz és száz éven át kézzel-kézre adták ezt a példányt, mindegyik tulajdonos beleírta, hogy kitől és hogyan szerezte. Utoljára egy híres debreceni tanáré volt a könyvpéldány, ennek a leánya már más hitűhöz ment férjhez, az unoka már nem értett a könyvből semmit s nem olvasta azt. Míg a lelkipásztor olyan meghatódottan nézte a könyvet, a volt debreceni tanár leánya olyan értetlenül nézett rá, ő már nem tudta mi volt a birtokában, nem olvasta azt, nem merült el annak szépségeibe, nem törődött vele. Pedig mennyire más lett volna az élete, hogyha felnyitja azt a könyvet s a lélek nagy kérdéseire onnan keres feleletet! Így azután az Institutio egy elfelejtett könyv lett a házukban.

Mintha a mi történetünk is ez lenne. Milyen sokat jelentett az Institutio a mi hitvalló református őseink életében, a magyar református mult arcát ez a könyv formálta ki. Hogyha védeni kellett a mi megtisztított hitünk igazságait, érveket a Szentírás után ebből keresték elő. Hogy mennyire becsülték ezt a művet az őseink, semmi sem mutatja úgy mint Szenci Molnár

Albert ezen nyilatkozata: A szent könyvek után amiket a nagy apostolok írtak, Ennél jobb könyvet még soha senki sem írt.

Hogy mennyire összenőtt egyházi életünkkel e mű, bizonyítja az a tény, hogy mikor II. József király 1770-ben Debrecenben járt s az ottani ref. kollégiumot is meglátogatta, a könyvtárba kérte, hogy mutassák meg néki Kálvin világhíres művét. A kollégium professzorai a kért művet a könyvtárba egyik alsó polcáról vették elő. A király megkérdezte a kíséretét, hogy ezt a kiváló művet miért tartják olyan alacsony helyen? Szilágyi Sámuel az akkori debreceni püspök azt felelte a királynak, hogy ezzel is kifejezésre akarják juttatni, hogy ez a mű a fundamentuma a református hittudománynak és egyházi életnek.

Az egész református mult e nélkül az áldásaiban olyan nagy jelentőségű mű nélkül szinte érthetetlen. S milyen kár, hogy a mai egyházi életünkre gyakorolt hatása már olyan csekély jelentőségű. Mintha egészen elfelejtettünk volna róla! Mennyire más, elevenebb, lüktetőbb s magasabb színvonalú lenne az egyházi életünk, ha csak néhány gondolatát is igyekeznénk belevinni református köztudatunkba! Csak három gondolatát emelünk ki, amely alkalmas lenne rá, hogy egészen megváltoztassa református egyházunk arcát.

1. Kálvin a Szentírásra támaszkodva Istenről úgy tanít, mint szuverén hatalomról, aki öröktől fogva van, aki egy szavával hívta elő a világ-mindenséget, korlátlan ura az általa teremtett világnak. De Ő nemcsak létrehozta a világot, nemcsak kormányozza azt, nemcsak ősoka, hanem végcélja is. A világban semmi sincs semmiért, annak legkisebb mozzanatában is Isten felséges akarata realizálódik. A világ végcélja is Isten. A világot önmagáért teremtette, hogy az Ő nagyságát hirdesse, örök dicsőségét tükrözze vissza. Isten szuverén úr. Szuverénítésének minden alá van vetve, még az ember is. Amint a világ fejlődésének törvényeit Isten határozta meg, az emberi élet törvényeit is Ő írta elő. Az ember számára a lehető legmagasabb, legfelségesebb célul tűzte ki: Isten dicsősége szolgálatainak eszközévé lenni, felajánlani az egyéni életet Néki, hogy rajta keresztül győzzön a világ felett.

Isten szuverénítése tehát az ember számára azt jelenti, hogy mi emberek nem a magunkéi vagyunk, hanem az Istené. Életünk célja: biztosítsuk ezen a világon Isten uralmát, segítsük azt az Ő felséges igájába hajtani, mert a világ végcélja is az, hogy az Isten dicsőségét szolgálja.

Kálvin az evangélium alapján a Soli Deo Gloria elvet állítja a középpontba. Az embert beleállítja a világba azzal a gondolattal, hogy ne elégedjen meg azzal, hogy maga biztos lett az üdvössége felől, hogy Istenben békét és nyugalmat talált, Istentől a Krisztus által bűnbocsánatot nyert, hanem vegye fel a harcot a világban lévő bűn ellen. A Soli Deo Gloria elv tehát csodálatos aktivitás forrása a lélekre nézve.

Nem szabad neki ölbetett kezekkel nézni, hogyan tapodja a világ Isten törvényeit, hanem bele kell állania a világba, harcba kell szállnia Isten királyságának visszaállításáért. Ami ösztönzi, buzdítja, kényszeríti az embert, az a kiválasztottság tudata.

Isten öröktől fogva kiválasztotta azokat, akikkel szemben a kegyelmét akarja megmutatni, akiket üdvösségre rendelt el. A kiválasztottság tudata rendkívüli felelőséget helyez az ember vállára. A praedestináció nem azt jelenti, hogyha az örök üdvösségem felől bizonyossá lettem, most már nyugodtan elfordulhatok a világtól, hanem éppen ellenkezőleg, mert érzem, hogy Isten az övéi közé sorozott, kiválasztott, tehát a kiválasztás kötelez. Aki a felajánlott isteni kegyelmet hittal elfogadta, ki van választva, tudja azt is, hogy valamiért van kiválasztva. Tudja, hogy minden emberi életnek, akármilyen jelentéktelen is az, megvan az Istenőtől kitűzött hivatása, amit éppen neki kell betöltenie, minden emberi élet Istennek egy gondolata. Minden emberi életen át Isten egy-egy tervét, célját s gondolatát akarja belevinni a világ életébe. Életünk tehát szerszám Isten kezében, amelyen át formálja a világot az Ő magasabb gondolatai szerint.

Itt van a praedestináció rendkívüli nagy fontossága az egyéni s társadalmi élet számára. A praedestináció azt jelenti, hogy az ember mindent Istennek köszönhet, üdvössége is Istentől van, Isten szabad kegyelmi ajándéka, tisztán Isten jótetszése folytán nyílt fel előtte az örökkévalóság világa, az embert tehát a mélységes hála arra kényszeríti, hogy Isten végtelen kegyelme iránti hódolatát a Neki való alázatos szolgálásban, az Ő nevéért való hősiesség munkában mutassa meg.

Az ember így lesz Isten munkatársa, vele együtt dolgozik, hogy a világon teljes és zavartalan legyen Isten uralma s törvényei az élet minden területén érvényesüljenek.

És most tegyük fel magunknak ezt a kérdést: érvényesülnek-e a gondolatok a mi itteni református egyházi életünkben? Látjuk-e Isten nevéért folytatott hősiesség harcot? Ott van-e lelkünkben a kiválasztottság tudata? Hajlandók vagyunk-e levonni ennek a gyakorlati következményeit? Így áll-e a mai ember Istennel szemben? A szuverén, korlátlan hatalmú Urat látja-e Benne? Törvénye feltétlenül kötelező-e számára az élet minden területén? Meghódol-e Isten előtt? Akar-e Neki szolgálni? Odaadja-e életét királyságának biztosítására? Él-e a praedestináció gondolata a népünk lelkében? Református népünk ott áll-e Isten szolgálatában? Hordozója-e az Ő nagy gondolatainak?

Hogyha van bennünk őszinteség és merünk az igazság szemébe nézni, be kell vallanunk, hogy korunk minden bajának, egyházi életünk minden elesettségének, a világon tapasztalható szörnyű nagy válságának, amely az élet minden területén érezteti a hatását, az az oka, hogy a mai

ember nem így tekint Istenre, nem a korlátlan hatalmat látja Benne. Egyházi életünkben meghalványult a praedestináció hite s ezért hiányzik a hősiesség lelke.

Egyik svájci városkában van a város születésének Bocklinnek híres képe, melynek aláírása ez: Vita somnium breve. Olyan megkapóan szép az a kép. Közepén egy magasabb falrészlet áll, amelyből forrásvíz buggyan ki. Üdezöld, gyönyörű, virágos réten át vezet a forrás útja. A partján két csodaszép szőke kis gyermek játszik azzal, hogy a patak partján nyíló kis fehér virágokat beleszórják a vízbe. Tőlük jobbra egy leányalak van, aki egyik kezében virágcsokrot tart és álmodozva a jövő felé tekint. A kép baloldalán harcra készülő fegyveres harcos képe látható. A kép felső részében a falrészlet tetején aggastyán meggörnyedt vonásai vehetők ki, aki kezét kinyújtja a feléje közeledő csontos kaszás: a halál felé.

Olyan szép és tetszetős ez a kép és lényegében mégis olyan szomorú. Benne a modern ember világnézete van szemléltetve. A négy alak a négy emberi kor. A fiatal kor: gondtalan játék. Az ifjú kor: álmodozás. A férfi kor: harc és küzdelem. Az öreg kor: tehetetlen halálvárás. Utána a halál és semmi. Mi az emberi élet? rövid álmom. És Isten? És az örökkévalóság hite? És az Isten előtt való alázatos meghódolás? És a harc Isten királyságáért? Mindez hiányzik a mai modern ember lelkéből. Nem ismeri el Isten törvényeinek érvényét az élet minden területén. Saját magát tette meg törvényadóvá. Istent kihagyta az életéből. Ezért van mindenütt válság. Ezért van korunk minden meghasonlása. Mert a hitetlenség a közöny, az Isten-ellenes életfelfogás, református népünk nagy részét is hatalmába kerítette, azért olyan sivár, élettelen, felszínes a református egyházi életünk. A gyógyulás felé egy út vezet: visszatérni Istenhez, meghódolni Előtte, az evangélium törvényét bevinni s érvényesíteni az élet minden területén. Az egyházi életünkben eleve tenni Isten szuverenitásának s a kiválasztásnak a gondolatát és levonni annak következményeit. Mennyire más lenne egyszerre itteni református egyházi életünk!

(Folyt. köv.)

Zsemlye Lajos.

A L. rántffy Zsuzsánna Egyesület ünnepnapjai. A nagy fejedelemszöveg születése, esküvője, és halála évfordulóján, április 17—18-án tartotta a Lorántffy Zsuzsánna Egyesület évi rendes közgyűlését a budapesti ref. theologia disztermében. A művészi számok után Benkő István rákospalotai lelkész ismertette a fejedelemszöveget, mint leányt, hitvest és anyát. I. Rákóczy György fejedelem hadműveleteinek nagyszerű hátvédjét, az óriási vagyont pontos kezelőjét, a református hitvallás gondos örét. Rámutatott arra, hogy a Szentírás állandó olvasása tudta őt a sok gond, törődés, gyász és csalódás között környezete számára áldássá és felfelé mutató angvallá tenni.

EGYHÁZI ÉLET

Egyházmegyei gyűlés és emléktábla leleplezés Királyházán.

A máramarosugocsi református egyházmegye Királyházán tartotta tavaszi közgyűlését az *Isaák Imre* esperes és *Nagy Iday Ferenc* gondnok elnöklete alatt.

A gyűléssel kapcsolatban történt meg az özvegy *Atzél Lászlóné Perényi Lujza* által a *Komjáti Benedek* első magyar bibliafordító és az első magyar nyomtatott könyvet a saját költségén Krakkóban kiadott *Perényi Gáborné Frangepán Katalin* emlékezetét megőrkítő márványtábla leleplezése. Az emléktáblát szivekbe markoló szép imádsággal *Isaák Imre* esperes áldotta meg s adta át megőrzésre és gondozásra a királyházai református egyházközségnek, mint a felekezetek közötti békének és a magyar helyes együttműködésnek szimbólumát. Az egyházi beszédet *Szabó Béla* huszti lelkész, az emlékbeszédet *Szabó Sándor* nagyszöllösi tanító mondta igen nagy hatással.

Az ünnepély után tartották meg a közgyűlést, amelyen *Isaák Imre* esperes előterjesztette időszaki jelentését. Javaslatára a református egyház sürgeti az összkormánytól a nagypéntek állami ünnepé deklarálását s addig is intézkedést arra, hogy a református és róm. kath. nagypéntek napján sehol ne tartassanak tárgyalások sem a bírósági, sem a pénzügyi, sem a közigazgatási fokozatokon s ez iskolai szünnap legyen a ref. növendékek részére az összes állami tanintézetekben.

Az esperes megemlékezett *Szűk Sándor* verbóczi lelkész ötven és *dr. Sárkány Lajos* királyházai lelkész harminc éves jubileumáról s melegen méltatta munkásságukat. Javaslatára volt esperesüket, *Biki Ferencet* üdvözölték 80-ik születésnapja alkalmából. Elparentálta *Szekeres Sándor* volt forgolányi lelkészt és *Somody Gyula* volt fertősalmási főgondnokot, aki az egyházra végrendeletileg szép birtokot hagyományozott charitatív és lelkiépítő célokra. A gyűlés *Kiss Istvánt* és *Horkay Lajost* rendes lelkészi, *dr. Siménfalvi Árpádot* és *Kalós Bertalant* világi rendes, *Zsurky Józsefet*, *Tornyay Jánost*, *Dobos Jenőt* és *Nagy Bélát* pótagokká választotta az egyházkerületre. Esperes javaslatára *Komjáti Benedek*, *Atzél Lászlóné Perényi Lujza*, *Kaján József* és *neje Traxler Beáta* nevét jegyzőkönyvében megőrkítette, azokért a szolgálatokért, amelyeket a református egyháznak, illetve a magyar nemzeti művelődésnek tettek nemes lélekre valló adományaikkal. A közgyűlés esperes előterjesztésére *Kormos Márton*, *id. Illyés István*, *Kormos András* és *Komáromi Sándor* tiszabökényi presbitereket több mint negyedszázados hűségük munkájukért elismerő oklevéllel tüntette ki.

Gyűlés után a lelkészkar nagy része átrándult Nagyszöllőre és meghallgatta a *Bertók*

Béla püspökkel együtt odaérkezett prágai skót missziói lelkész, *Smith Róbert* és a budapesti skót missziói lelkész, *Knight György* előadását zsidó-misszióról a zsúfolásig megtelt templomban.

ISKOLÁINK

Miért nem pedagógiai akadémia?

Előre bocsájtom, hogy a már működő tanítóképzőnk munkáját cikkem nem akar devalváltni, az adott tanterv keretén belül hiánytalanul végzi munkáját, — csak elismerést érdemel. Sem nem akarja gondolkodóba ejteni a felépítendő tanítóképző épületére áldozni akarókat, — mi sem változtat a tényen, hogy Anyaszentegyházunk közintézményeire meg kell hozni minden támogatást kinek-kinek erejéhez képest, — itt kibuvó nem lehet. Hanem ha már nagy áldozatot kell hozni, (tagadhatatlan, — nem csekélység) úgy össze kellett volna mérni a tanítóképzés unosuntalan hangzotatott reformjával. A tanítóberkekből állandóan hallatszik kórusban: „Pedagógiai akadémia”. — Igen! — Magasabb képzés óhajunk a jövő tanító nemzedéknek, mi csak üdvös lehet úgy az egyháznak, mint az államnak. Nem lehet közömbös, hogy 7 év, vagy 10 év adja meg a tanítói érettséget, kvalifikálást. Ha már falusi viszonylatban a népiskoláztatás terén többet kíván a nagy közösség, méltán a tanítóképzésre is ráfér a többlet, a magasabb szint elérése. Nincsen ellenérv szellemieket véve, hogy előnyösebb középiskolai érettségire építeni a pedagógiai képzést. Maga a pedagógia annyira gazdag, bő anyag, hogy nem engedi meg az alaphoz szükséges ismeretek befogadását. Ezt már fundamentumra kell adni, feltételezve a közismereti tárgyak tudását. Hogy még ma is keverjük és hol közismerettel, hol pedagógiával traktáljuk a növendéket; csak a mai tanítóképzés fogyatékoságára vall. De erről fölösleges többet írni, jelentek meg már tekintély koponyákból értekezések és mind oda vergált, hogy 3 polgári, vagy 4 középiskolai év nagyon silány alap a pedagógiai, tanító ember képzéséhez. No de itt volt az alkalom! Anyaszentegyházunk tarsolyában a haladás menetlevelét hordja. Mi nem a kullogók egyeteme vagyunk, hanem a fejlődés, az adottságok lüktetik életünket. Mi nem mondhatjuk el, hogy már nincs tovább, ennyi elég! — Nekünk nagyon is fontos, hogy iskoláinkban mennél képzetesebb tanítók legyenek. Szerintem semmi különösebb nehézségbe nem ütközött volna a középiskolai érettségire létesített ref. tanítóképző. A név nem fontos, fő az, hogy valóban több felkészültséggel jöjjen ki a jelölt a padokból és menjen a katedrara. Ilyen már működik Bratislavában, ottan a részlet dolgokat meg lehetett volna tudni. Tény az, hogy az onnan kikerült tanítók épp úgy akceptáltak a pályázatoknál és az államsegély kiutalásánál, szóval olyan érvényű az érettségijük mint a 4 éves képzőé. Úgy vélem, hogy anyagilag is, ez olcsóbb lett volna jóval, kisebb megterhelést jelentene.

Minden félreértés elkerülése végett hangoztatom, hogy ez az én véleményem. Ez lehet mások előtt jó, vagy rossz, talán téves. Intencióim a tanítóság magasabb képzése.

Benke, 1937. ápr. hava.

Antal Árpád.

Pedagógiai akadémia.

Szép álmom. De sajnos, csak a jövő zenéje.

Nem célunk most az ügy lényegével foglalkozni, bár érdemes volna egyszer alaposan feltárni ezt a kérdést úgy pro mint kontra. Most csak egy tévedését akarjuk a f. cikknek helyreigazítani, nevezetesen, hogy *semmi különösebb nehézségbe nem ütközött volna a középiskolai érettségire létesített ref. tanítóképző.*

Hát ez a megállapítás a törvényes állapotoknak és rendelkezéseknek teljes félreismerésén alapszik. Mert semmiféle érvényben lévő törvény a középiskolai érettségire épülő tanítóképzést nem ismeri. Ez lehet egy szükségszülte megoldás, — aminthogy az is, — amelyet az állami iskolai hatóságok megengedhetnek maguknak, de nem élhet vele egyik más autonóm iskolafenntartó hatóság sem, mert ezeknek jogait törvény szabályozza és csakis a törvény előírásai szerint gyakorolhatják iskolafenntartó jogaikat.

A tanítóképzésről, annak joggyakorlásáról és szervezetéről nálunk Szlovénzskón és Kárpátalján egyes egyedül az 1868. évi XXXVIII. t. c. intézkedik. Ezen kívül a tanítóképzésről sem a régi magyar, sem az újabb köztársasági törvényhozás semmiféle más törvényes intézkedést nem hozott. Egyet. egyházunk tehát, mikor a ref. tanítóképző felállítását elhatározta, csakis ennek a törvénynek előírásaira támaszkodhatott, és csakis az itt biztosított törvényes jogaival élhetett. Mivel pedig az 1868. XXXVIII. t. c. a négyosztályú középiskolára építi fel a tanítóképzőt, természetes tehát, hogy egyet. egyházunknak is csak ilyen tanítóképző felállítására adott jogot a törvény, vagyis csak ilyen, a törvényben meghatározott és körülírt szervezetű tanítóképzőt állíthatott fel.

Mindenkinek csak annyi joga van, amennyit neki a törvény biztosít. Sőt még a törvényadta joggal való éléshez is sokszor csak küzdelem árán juthatunk el. Aki látta és tudja tanítóképzőnk létesítése és felállítása érdekében kifejtett fáradozásainkat, nagyon jól tudja és ismeri azt is, hogy milyen „könnyen”? ment törvényes jogainknak érvényesítése. Hogyan lehet akkor elképzelni azt, hogy „*semmi különösebb nehézségbe nem ütközött volna*” olyan jogokkal való élés, amelyeket egyet. egyházunknak semmiféle törvény nem biztosít. A középiskolai érettségire épített tanítóképzésnek törvényes alapja nincs, ezt a tanítóképzést maga az állam a saját intézeteiben sem valósította meg, csak mint kényszerülte kísérlet folyt és folyik időnként itt vagy amott, de nem rendszeresen mint törvényesített tanítóképzés; sőt éppen a legilletékesebb szakkörök véleménye, a cseh- és morvaországi

tanítóképző-intézeti tanárok állásfoglalása juttatta kátyúba az egyébként tiszteletreméltó törekvést. Mindezek alapján tehát kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy a *ref. tanítóképzőnknek a középiskolai érettségire való felépítése egyenesen képtelenség és lehetetlenség lett volna egyet. egyházunk számára.*

Hiszen ha lehetett volna! . . .

Ha csak valami kis törvényes alapunk lett volna egy ilyen magasabbfokú tanítóképzés megvalósításához, hát elhíhet, hogy akkor egyet. egyházunk ne törekedett volna egy ilyen tanítóképző létesítésére?! Anyaszentegyházunk mindig a legtökéletesebb lelki munkákra törekedett és törekszik ma is, s nyugodtak lehetünk, ha lesz csak valami kis lehetősége is annak, hogy tanítóképzésünk színvonalát emelhessük, abban a törekvésben az uttörők között ott lesz egyet. egyházunk is! De legyen meggyőződve mindenki arról is, hogy *egyet. egyházunk most a ref. tanítóképző felállításával a törvényes lehetőségek maximumát valósította meg.* Ennél többet nem tehetett, mert több törvényes lehetősége nem volt!

Nem célszerű a lehetőségek határain túl kereskednünk, mert közben könnyen elmulasztjuk a meglévő lehetőségek sok hasznos és áldást nyújtó alkalmait. Semmi hasznot nem nyújt tehát, ha most a lehetetlenség távolában lévő tanítói akadémia felől folytatunk aktuális jellegű tervezetéseket, sőt könnyen az lehet majd ennek a következménye, hogy a lehetőségről, a valóságról, a létező ref. tanítóképzőnk ügyei felől fog érdeklődésünkben hiány, csorba mutatkozni.

Pedig nem szabad szalmalánggá tenni azt a magasztos nekiindulást, amely a ref. tanítóképzőt létrehozta. Nem szabad már is ide-oda csapongani ahelyett, hogy megalapoznánk, szilárd fundamentumokra állítanánk a lehető, létező, első alkotást! Majd csak akkor engedhetjük meg az ilyen és hasonló tervezetéseket magunknak, ha az első alkotás megerősítésén már túl leszünk és magunkat is úgy lelkileg, mint anyagilag ismét rendbeszedtük, megerősítettük.

Reméljük, majd ennek is eljön az ideje. De addig várjunk, és . . . béke velünk! (bm.)

Hollandi est. Budapesten a Kálvin-téri gyülekezet asszonyköre hollandi estet rendezett. Ez alkalommal Jakos Lajos szalkszentmártoni lelkész hollandiai születésű felesége „Képek Hollandiáról” címmel tartott előadást. Ez alkalomra több vendég is érkezett Hollandiából. A nagyon szép műsor a holland költészetet és zenét mutatta be.

Református lelkigyakorlat az erdélyi diákság részére. Április utolsó napjaiban rendezte meg az erdélyi Bethlen és Mikó-Kollégium tavaszi ifjúsági lelkigyakorlatait. A konferencián a következő kérdésekről hangzottak el előadások: Az ifjúság keresztyén életprogramja, Tudom, az én Megváltóm él, Missziói munkánk egysége, Hitünk védelme, A külmiszió kérdése,

Az emberi hivatás az evangéliumi szempontok alatt, Az engedelmes élet, Az egyház feladata. A konferencia során minden reggel bibliára volt, este pedig imaóra.

FIGYELŐ

Lelkipásztori felelősségünk egyházunkkal szemben.

Hivatalos lapunk folytatólagos cikkeiben közölte Dr. Makkai Sándor egyetemi tanárnak a „Magyar Út” szociális ankétján tartott nagyvonalú előadását, melyben az illusztris, tudós előadó a református keresztyénység szociális programjának alapelveiről értekezett. Sok súlyos és száz százalékban igaz megállapításaiból egy különösen időszerű gondolatot láthattunk, melyben azt mondja, hogy az egyház nem társadalmi intézmény, mert annak lényege és értelme kizárólag az egyházi közösségben van, melyet Isten kijelentése határoz meg. Az egyház nem társadalmi intézmény, hanem Isten országának modellje, Krisztus testének élete ebben a világban.

Ezt a Makkai Sándor által nagy filozófiai felkészültséggel megfogalmazott és ügyesen beállított tételt, — ha más fogalmazásban és beállításban is — mi lelkipásztorok sokszor hallottuk és szintén így látjuk és valljuk. De a népi tudatban, sőt intelligens gyülekezeti tagjaink legtöbbször elképzelésében is, úgy él az egyház fogalma, hogy az nem más, mint egy társadalmi intézmény, mint egy kulturális, világnézeti alakulat, vagy bizonyos szellemi irányzat, vagy mint a nemzeti eszmét, nemzeti értékeinket megőrző, megvédő korporáció.

A református keresztyéniségről, mint egyházzól alkotott eme megrögzött, különféle helytelen felfogásokkal szemben eddig nem nagyon küzdöttünk, pedig ezekkel szemben is harcolnunk kell! Itt kell, hogy felébredjen bennünk a lelkipásztori felelősség egyházunkkal szemben. Az a nagyszerű lendület, az az új reformáció, az az öntudatos hit, mely újabban jelentkezik a teológiai tudományokban, mely — mint a pünköshti szél zúgása — át meg átjárja az új ébredési mozgalomtól megtermékenyítve református egyházi közéletünket, az elé a felelősség elé állít bennünket, hogy református keresztyéniségünkről, mint egyházzól alkotott és a népi tudatba mélyen belegyökeredzett ferde véleményt megszüntessük!

Szószerki szolgálatainkkal, pásztori látogatásaink alkalmával, minden lehető eszközzel, egyházunk iránt érzett mélyesleges felelősséggel kell rámutatnunk gyülekezeti tagjaink előtt arra, hogy az egyház nem profán korporáció, nem csak társadalmi intézmény, vagy világnézeti alakulat, hanem: a Szentlélek instrumentuma, Krisztus teste, a hívek közössége, mely első sorban a hitben növekedni, a szeretetben erősödni és munkálkodni akar. *Csomár Zoltán.*

HIREK

Kérelem. Felkérjük az egyházmezők nagytiszteletű Főjegyzőit, hogy az egyházmezői gyűlésekről a lap részére referátát beküldeni méltóztatassanak. Ugy szintén tisztelettel kérjük az egyházmezők lelkészértekezleteinek nagytiszteletű Elnökeit, hogy a különböző lelkészértekezleteken elhangzó értékesebb és közérdeklődésre számot tartó előadások szövegét a hivatalos lapban való leközlés végett a szerkesztőhöz beküldeni sziveskedjenek.

Előfizetési díjak beküldése. Felkérjük lapunk olvasóink közül azokat, akik előfizetési kötelezettségüknek eddig nem tettek eleget, azt el ne mulasszák, mert máskülömben képtelenek leszünk a lap nyomdászamlájának kifizetésére. Az előfizetési díjak a Komáromi Önségélyző Hitelszövetkezet 37.366. számú csekklapján küldendők be. Kivánatra csekklapot a szerkesztő készséggel küld.

Esperes beiktatás. Az alsózempléni ref. egyházmezője f. hó 12.-én tartott rendkívüli egyházmezői gyűlésén iktatta be, — a szavazatok abszolút többségét elnyert, — *Virág Béla* királyhalmeci lelkész az esperesi állásába.

A Református Élet konferenciája Mezőtúron. A Református Élet serege országos konferenciát rendez a református értelmiség számára Mezőtúron május 18—20-ig. A konferencia főtárgya az a nagy erkölcsi válság, amelyben az egész társadalom szenved. Célja az, hogy megújító áramlatot indítson el, amely azután az egyéni, családi és a közélet erkölcsi megújodásához vezessen. Alkalmat akarnak adni a református értelmiségnek, hogy a saját maga hitének nagy igazságait, alapelveit számonvegye és lássa, hogy mennyi erő van bennük. A konferenciát *Dr. Ravasz László* püspök vezeti.

Babos Sándor misszionárius visszatér Mandzsúriába. Négy évi munka után rövid pihenőre hazatért Erdélybe Babos Sándor az erdélyi reformátusok Mandzsúriában dolgozó misszionáriusa. Most élettársával együtt újra útnak indul kelet felé. Kolozsváron konferencia keretében búcsúztak el tőlük. Budapesten átutazva a Skót Misszió helyiségében nagy közönség előtt tartott a visszatérő misszionárius bucsúbeszédet, melyek során a többek közt ezeket mondta: Nem lemondás a külmiszióba menni, hanem kegyelem. A Krisztusért való szolgálat a legnagyobb öröm, ami egyáltalán érhet egy gyarló embert. A misszió engedelmesség. A megjelentek könnyezve búcsúztak el tőlük. Babos Sándortól és feleségétől, akik az életüket Krisztusnak adták oda, hogy az Ő evangéliuma terjedjen és épüljön a pogány szivekben is. Magyar református szivek imádsága kísérje őket!

Védekezés a reverzálisok ellen. A szegedi ref. gyülekezet közzétette azok névsorát, akik református hitüket vagy kitéréssel elhagyták, vagy reverzalist adtak a református egyházunk

kárára. A hűtlenné vált egyháztagnok névsorát a gyülekezeti lap legutóbbi száma leközlölte, hogy intés és figyelmeztetés legyen mások számára is és visszariadjanak a legszörnyűbb bűnök egyikétől: elhagyni a lelki édesanyánkat, az anyaszentegyházat.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninenni ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

ad 287/1937 sz. Nagykapos, 1937 ápr. 21.

Valamennyi kebelbeli nt. Esperesi Hivatalnak!

A magyarországi református Egyetemes Konvent Elnöksége 1937 március 24-én kelt 1523/1937 sz. átiratában értesítette az itteni püspöki hivatalt arról, hogy a Debrecen városában 1903 évi december hó 22-ik napján született Nagy Sándor mezősasi lelkipásztor részére a tiszántuli református egyházkerület lelkészképesítő bizottsága által 1926 évi szeptember hó 22-ik napján 278/1926 sz. alatt kiállított s állítólag elveszett eredeti I. lelkészképesítő bizonyítványt érvénytelennek nyilvánította a másodlat kiadására a tiszántuli egyházkerületnek engedélyt adott.

A fenti értesítést szíves tudomásulvétel végett közlöm a kebelbeli esperesi hivatalokkal. Atyafiúi szeretettel: *Dr. Magda Sándor* püspök.

Törvények és rendeletek tára.

(Folytatás)

Közli: *Vajthó Lajos*

5. §. A mezőgazdasági népoktatási iskolák felállítása, valamint megszüntetése tekintetében a földművelésügyi minisztérium határoz az illető országos választmány meghallgatása után Szlovákságban a megyei hatóság meghallgatása után.

A mezőgazdasági népoktatási iskolaügy fővezetése a földművelésügyi minisztériumot illeti, mely az iskola választmány javaslatára az iskola vezetőt és tanerőket kinevezi és alkalmas eszközök által a mezőgazdasági népoktatási iskolaügy fejlődéséről gondoskodik.

Hogy a mezőgazdasági szaktárgyak oktatására való képesítés milyen módon igazolandó, az a földművelésügyi minisztérium által állapítatik meg.

6. §. A földművelésügyi minisztérium által a mezőgazdasági népoktatási iskolák számára egy mintaalapszabály és a tanterv felállítandó.

7. §. Ahol mezőgazdasági népoktatási iskola létesített, annak látogatása az összes 14 éven felüli férfi és női nemű ifjúsági személyekre kötelező, amennyiben más magasabb fokú mezőgazdasági tanintézetet vagy más közép vagy szakiskolát nem látogattak vagy látogatnak és nem készülnek más állandó hivatásra, mint a mezőgazdaságra, amennyiben mindezek a népoktatási iskolától 6 km-es körletben laknak.

Ezen távolság a földművelésügyi minisztérium által a helyi viszonyokra való tekintettel leállítható.

8. §. Ha más alkalmas szabad helyiségek nem találhatók, akkor a mezőgazdasági népoktatási iskola számára a helyi iskola választmány által az általános nép- és polgári iskola helyiségei és oktatási eszközei az általános nép- és polgári iskola rendes tanításának sérelme nélkül díjtalanul rendelkezésre bocsátandók. Használatuk ideje és módja az illetékes iskolai hatóságok által megállapítandó, melyeknek az iskolaügyi és népoktatási minisztérium által a földművelésügyi minisztériummal egyetértésben ezen iskolák lehető legnagyobb fejlesztésére irányuló instrukció nyújtandó. A gyakorlati oktatás céljából a nyári időben minden mezőgazdasági népoktatási iskola alkalmas telekkel és a praktikus gyakorláshoz szükséges felszereléssel látandó el. Ha e célra az iskolakert nem használható, akkor a szükséges telek az iskola községe vagy a mezőgazdasági népoktatási iskola körletében egyesített községek által nyújtandó. A telek legkisebb terjedelme és a praktikus gyakorlatok beosztása a tantervben megállapítandó.

9. §. A mezőgazdasági népoktatási iskolák tárgyi kiadásai a helyi tényezők által viselendők, kik a személyi kiadásokat is fedezni tartoznak, amennyiben azok nyilvános subvenció által, nevezetesen a földművelésügyi minisztériumnak a mezőgazdasági népoktatási iskolák céljára rendelkezésre álló dotációból nem fedeztetnek.

Ha több község egyesítettik egy iskola körletben, akkor a közös kiadások tekintetében megegyezni tartoznak, ellenesetben a mezőgazdasági népoktatási iskola költségei az illető községekben előírt egyenes adók magassága szerint fedezendők. Valamely mezőgazdasági népoktatási iskola létesítésére és fenntartására való minden adomány a mezőgazdasági népoktatási iskola és kert alapjába folyik.

10. §. Az iskola közvetlen igazgatása a helyi iskola választmányra tartozik, mely a kormány, az országos választmány vagy a megyei hatóság, az iskola községe, vagy a mezőgazdasági népoktatási iskola létesítésére egy iskola körletben egyesített községek egy-egy képviselőjéből, a népiskola vezetőjéből, az iskola tanítóinak a tantestület által választott képviselőjéből és azon tényezők képviselőiből áll, akik tartósan kötelezik magukat az iskola fenntartására minden évben legalább 100 Kč-val hozzájárulni.

Oly testületek és mezőgazdasági szakegyletek, melyek 100 Kč-nál kisebb összeggel járulnak hozzá, a helyi iskola választmányba egy közös képviselőt választanak. Az iskola választmány a kebeléből egy elnököt és egy pénztarost választ. Az iskolaválasztmány tagjainak működési tartama három évet tesz ki, amely idő után minden tag újra választható. Ez a tisztség tiszteletbeli és díjtalanul gyakoroltatik.

11. §. Az iskolaválasztmány minden beadványa határozat alapján áll elő.

(Folyt. köv.)

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 19. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kč. $\frac{1}{2}$ év 35 Kč.

Hirdetések díjsza bázis szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 május 8.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hetén
(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Íde küldendő minden közlemény.

Anyák napján.

A történetírók olyan sok mindent feljegyeztek a 19. század egyik legnagyobb egyéniségéről, a franciák hatalmas császárijáról, Napoleonról, aki diadalmas hadseregével végigvonult és a lábai alá tapodta fél Európát, de a legmeghatóbb az, amit az édesanyjáról elmondanak. Olyan nagy szeretettel nevelte, jó tanácsokkal látta el, midőn a hatalom tetőpontján állott, de mellette állott, midőn a világ hatalmasságai összefogtak ellene, együttes erővel legyőzték és száműzetésbe küldötték. Itt nyilvánult meg különösképpen az anyai szív csodálatos szépsége! A felesége, a nővérei, a barátai csaknem mind elhagyták, ellene fordultak. Egyetlen volt, aki hűséges maradt: az édesanyja. Egyik folyamodványt a másik után intézte az akkori világ hatalmasságaihoz, könyörögve kéri tőlük, hogy engedjék meg neki, ő is hadd menjen oda arra a kis szigetre, ahol a fia száműzetésben élt. Letűnő életének egyetlen vigasztalása ez lett volna, hogyha megoszthatta volna a szomorú rabságot fiával.

Megosztani a fényt és dicsőséget, örömet és boldogságot, mások is tudnak. Megosztani a szenvedést, a gyászt együtt hordozni, ezt csak az édesanyák tudják. Mert a legcsodálatosabb dolog ezen a világon: az édesanyai szív. Isten szeretete ezen keresztül érkezik hozzánk. Isten úgy mutatja meg a szeretetét velünk szemben, hogy teremt egy szívet, amely tele van jósággal és szeretettel s mikor ennek a szívnek a melegését megérezzük, boldogan ujjong fel a lelkünk, mennyire szeret minket az Isten, hogy az édesanyánk szívét nekünk ajándékozta!

Csodálatos világ az édesanyai szív! Mindennél és mindenkinél jobban szeret! Minden más szeretetben van valami az önzésből, tapad hozzá valami a földiségből, édesanyánk szeretete a legönzetlenebb szeretet, mert az csak szolgálni akar s akkor boldog, ha áldozatot hozhat értünk. Ki áll ott a kicsiny bölcsőnk mellett? Ki virraszt mellettünk álmatlan éjszakákon? Ki simogatja meg a láztól piros arcunk? Bársonyos puha kezével ki törli le a könnyeinket? Ki osztja meg velünk az életünk örömét? Ki érzi át a legjobban a boldogságunk? Kinek a lelkét égeti a legjobban a könnyünk? Ki osztja meg a bánatunkat? Ki segít emelni az életünk keresztjét? Ki kulcsolta

először imádságra a kezünk? Ki véste bele a szívünkbe Isten nevét? Ki az, aki jóságával végig kísér az életünkön? Ha betegek vagyunk mellettünk virraszt, oda lesz az ifjúsága, oda lesz a szépsége, az álmatlan éjszakák barázdát vonnak az arcára, oda lesz az életereje. Mit bánja ő és mit törődik vele! Mert Ő a szívére hallgat, a szívére, amely tele van szeretettel, mert ő édesanya.

Mindenki elhagyhat, mindenki elfelejthet, mindenki elfordulhat tőlünk, lesz egy szív, amely soha el nem hagy, amely mindig csak szeret: az édesanyánk szíve. Úgy szeretni, s úgy megbocsájtani, úgy imádkozni értünk senki sem tud, mint az édesanyánk. Az édesanyai imádságok, mint drága áldásai Istennek, végig kísérik az életünket. Hányszor mentett meg minket az édesanyánk imádsága. A legtöbbet dolgozik és soha nem panaszkodik. Az élete az értünk való szolgálat. Nála ez a szó, hogy szeretet, nem szó, hanem valóság, élet. Életük eltűnik a naponként értünk való szolgálatban. Napról-napra kevesebb az életük, napról-napra jobban megáldozzák magukat értünk. Nekik ez nem fájdalom, nem szenvedés, hanem öröm, szabad szolgálni, szabad áldozatot hozni, szabad élni másokért.

Anyai szívek szeretetéből épül tovább a világ élete. Sokszor gondolunk arra, hogy nagy férfiak intézik a világ sorsát s építik a világ életét. S a valóság az, hogy minden férfi megett ott van egy jóságos lelkű édesanya, aki a szívének szeretetével nevelte őt, imádkozott érte és életét áldozta oda érte. Magyar református egyházunk történelme érthetetlen lenne az édesanyai szívek nélkül. Miért van annyi szépség, hősiesség a református multunkban? Miért tudtak nagy kísértések közt is őseink reformátusok maradni? Mögöttük láthatatlanul ott állanak a bibliás, imádkozó lelkű édesanyák. Hitüket beépítették a gyermekeik lelkébe, szívüket oda kötötték Istenhez. A református mult, az anyai szívek hősiességén épül fel. Szerették nagyon az Istent, s Istenért mindazokat, akiket Isten nekik adott, a családjukat. Tudták, hogy amíg családjuknak szolgálnak s értük élnek, Istennek szolgálnak és az Ő országát építik tovább.

Mert ennyi áldása érkezett hozzánk Istennek az édesanyánk szívére, lehet-e nem szeretni az édesanyánkat? Legnagyobb költők a

legszebb írásaikat az édesanyjuk iránt érzett szeretetről irták. Lehetetlenség meghatódottság nélkül olvasni gyermeki szívük hálás vallomásait. A gyermeki szív köszönete válasz a soha egészen meg nem hálálható édesanyjai szeretetre. Egyik nagy erdélyi református püspökről feljegyezték, hogy püspökké választása és beiktatása után először az édesanyjához ment azzal a boldog vallomással: Anyám, a püspök fiad útja először hozzád vezetett!

Minden szívben ott él a hála az édesanyjával szemben. A keresztyén világban azért van egy vasárnap, amikor szerte a nagy világon mindenütt megemlékeznek az édesanyjairól. Mikor lélekben az édesanyjainkra gondolunk, megteelik a lelkünk mélységes köszönettel Az iránt, aki az édesanyjainkat nekünk ajándékozta, örömmel lesz teljes a szívünk, van aki még jobban szeret mint az édesanyjaink, annyira szeret, hogy Fia meghalt értünk a Golgotha keresztyén, azért adja nekünk az édesanyjainkat is, hogy annak az életén át is azt üzenje: Ő a soha el nem múló örök Szeretet! Szeretet, amely a lelkünket keresi, hogy megváltson és gyermekévé tegyen!

Zsemlye Lajos.

Az Institúto néhány elfelejtett gondolata.

Presbiteri konferencián tartott előadás. (Folytatás.)

2. A második gondolata, ami most úgy hiányzik az egyházi életünkből, amit Kálvin a Szentírásról tanít. Azért tudott mindig olyan következetes lenni, mert hűséges tolmácsolója volt az Igének. Egyetlen tekintélyt ismert: a Bibliát. Számára ez Isten szava, üzenete, kijelentése. Istent megismerhetem a természetből is, az is mutatja az Ő hatalmát, nagyságát. Világ történelméből, egyéni létsorsunkból, lelkiismeretünkön át szintén Belőle ismerünk meg valamit. De a legteljesebb kijelentése: a Jézus Krisztus, a testté lett Ige. Az Ő személyén, tanításán ismerjük meg nemcsak a hatalmát, dicsőségét, fenségét, hanem a kegyelmét, jóságát, könyörülő irgalmát és szeretetét. Annyit tudunk Istenről, amennyit a kijelentés írott okmánya a Szentírás magában foglal. Ezen keresztül ismerjük meg Istent, mint Atyánkat. Innen tudjuk meg, mit akar az életünkkel. A Bibliából ismerjük meg a Jézus életét, velünk való céljait, a váltság felséges titkát, ez mutatja az üdvösség útját. A Szentírás ismertet meg saját magunkkal, vezet el a bűnös-voltunk meglátására, de ugyanakkor feltárja a szabadulás útját is: a megmentő isteni kegyelmet. Annyit tudunk Istenről, üdvösségről, örök-életéről, kárhözatról, büntetésről, ítéletről, amennyit Jézus a Bibliában mond nekünk, amennyit Ő kijelentett. Hogyan kell berendezni az életünket, mi a hivatásunk ezen a világon, a Szentírás mondja el nekünk.

Ezért kell elmélyedni benne. Ezért kell olvasni az Írást. Lelkünk naponkénti táplálékának kell lennie. Református vallásos élet az Igéből való naponkénti rendszeres táplálkozás nélkül

el sem képzelhető. A református mult azért olyan szép, azért van benne a hősiesség, hitvalló őseink azért tudtak az üldözések között is megmaradni reformátusnak, mert a Bibliából merítették erőt. Református őseink bibliás nép voltak.

Történetírók feljegyezték azt, hogy Waterlónál szembenállott egymással a francia sereg és az egyesült német-angol hadsereg. A harc végtelenül elkeseredett volt, sokan feküdtek holtan a harcmezőn. A francia sereg lassan hátrálni kezdett. Egy fa árnyékában angol katona feküdt haldokolva, mellette a barátja, aki azon töprengött, hogy visszatérjen-e a harcba vagy a barátjának legyen segítségére. Ekkor a haldokló megszólalt és kérte a mellette lévő barátját, hogy a táskájából vegye ki a Bibliáját és olvassa fel neki belőle a János evangéliuma XIV. részét. Mikor a 27. vershez ért, megszólalt utoljára a haldokló katona és ezt mondta: Még egyszer ezt akartam hallani. Most már nyugodtan halok meg. Krisztusban békességet találtam. Mikor befejezte a szavait, egy tiszt jött arra és elmondatta magának, mi történt itt, azután lován megfordult és tovább ment. A harc is tovább tombolt. Közben a tisztet is leterítette egy ellenséges golyó. Néhány barátja rögtön ott termett, igyekeztek vigasztalni, de ő csak azt hajtogatta, hogy érzi a halál közelségét és nem tud nyugodtan meghalni, úgy fél a haláltól. Eszébe jutott az előző jelenet a Krisztus békességével szívében meghaló katonával s ezt mondta: Nekem is volt Bibliám és sohse olvastam. Nincs nyugalom és nincs békességem.

Erről a szomorú kis történetről azt is mondhatná valaki, hogy a református mult és a református jelen. Miért olyan gazdag nagy jellemben a református egyházunk multja? Hosszú századokon át mártír egyház voltunk és mégis meg tudtunk maradni. Miért? mert a Biblia ott volt a református családjaink asztalán és naponként olvasták azt, abból merítették erőt, abban nézték meg naponként a lelkük arcát, onnan kértek tanácsot, azon keresztül fogadták el Isten vezetését. Református családjaink belső életét, minden napi élet megnyilvánulását a Biblia határozta meg.

El merjük mondani, hogy ma is így van? Szent könyv a Biblia a református tömegek előtt? Naponkénti lelki táplálékuk? Most is ott van a református családok asztalán? Igazodnak hozzá? Beleviszik a tanítását a minden napi életükbe?

Azért olyan beteg, olyan elesett, olyan élet nélküli az egyházi életünk. A teendő: elővenni ismét az elhanyagolt és elfelejtett Bibliát. Minden egyházi ténykedésünk kimondott és határozott céljának ennek kell lenni. Az összes gyülekezeti munkánkának erre kell törekedni: megtanítani református népünket a Bibliából s annak vezetésével élni. Következő esztendőnk munkájának legfőbb célja ez kell, hogy legyen: református népünket újból bibliás és imádkozó néppé tenni. Ezzel együtt lényegesen meg fog változni egyházi életünk minden vonatkozásában.

3. A harmadik figyelmen kívül hagyott tanítása Kálvinnak, amit az egyházzal, mint hit

és szeretet közösségről tanít. Krisztus evangéliuma hit által lesz a mienk, mi hit által leszünk részesei az üdvösségnek és örök boldogságnak. Mivel minden tudatlanságunk, restségünk és elménk hiábavalósága miatt olyan külső eszközökre szorulunk, amelyek a hitet bennünk felkeltik, növelik, Isten ilyeneket is rendelt a mi gyengeségünk támogatására és hogy eredményes legyen az evangélium hirdetése. Ezt a munkát az egyházra bízta. Az egyház célja: kebelébe akarja gyűjteni a fiait, nemcsak azért, hogy segítségét és szolgálatát vegyék igénybe, hanem hogy az egyház az ő anyai gondozásával igazgassa őket. Az egyház őriz, táplál bennünket, oltalmaz mindaddig, amíg halandó testünket levetkőzve, hasonlók leszünk az angyalokhoz. A földi egyház tehát Isten szent eszköze, amelyen át bennünket nevel, fegyelmez; iskoláz, készít, az örökkévalóságra. Küzdő hadsereg a földi egyház, amely lelkeket akar hódítani a lelkek Ura a Krisztus számára. Édesanyánk, amely végigkísér az életútunkon s szemünk állandóan a mennyei haza felé irányítja. Az egyház munkájában mindenkinek részt kell venni, hogy az felső hivatásának megfelelhessen. Mert a földi egyház nemcsak hirdeti az Igét, a sákramentumokat kiszolgáltatja, tagjait fegyelmezi, minden bűnnek és istentelenségnek hadat üzen, hanem végzi a szeretet munkákat is. Enyhíti a nyomort a szeretet lelkét beleviszi a világ életébe. Egyháznak ezt az anyai szeretetét meg kell érezni az egyház tagjainak. Az egyház életéhez lényegileg hozzá tartozik a szeretet szolgálat.

Egy kedves kis történet szól egy boldog családról. Volt egy édesanyának egy kis leánya. Kódós, sötét őszi este mikor a háztartás dolgaival az édesanya már rendbe jött, ölébe vette a kis leányát és meséket mondott néki. A kis leány szeretettel nézte végig az édesanyát, kis szívét nagy belső öröm fogta el: milyen jó s milyen szép az édesanya! Csak azt találta kárnak, hogy az egyik kezefejét égési sebek borították. Arra gondolt, hogy milyen szép, csak a keze...! Ekkor az édesanya elmondta néki, hogy mikor kis gyermek volt, egy alkalommal közel vitte a kályhához és egy kipattanó szikra meggyújtotta a kis bölcsőjének ruháját. Az édesanya mindenről megfeledkezve kiemelte az égő ruhából, ekkor égette meg a kezét. A kis gyermek könnyes szemmel hallgatta a megható történetet és kijavította magában az előbbi gondolatát: milyen szép az édesanyám, de a legszebb: a keze.

A gazdasági válság nyomorúságaiban küzdő világunkban erre van nagy szükség, hogy református hiveink megérezzék a lelki édesanyjuknak, az anyaszentegyháznak hozzájuk lehajoló, áldozatos kezét. Semmire sincs olyan nagy szükség, mint a szolgáló szeretet munkáinak kiépítésére a gyülekezetek életében.

Mennyire hiányzik egyházi életünkben a felelősség gondolata. Az, hogy felelős vagyok nemcsak magamért, a saját lelkemért, a környezetemért, hanem a világért is, amelyben élek.

Olyannak kell lennie annak, hogy abban Isten országa terjedhessen és mindenki emberhez méltó életet élhessen. Hogy Kálvin milyen nagy súlyt helyezett a szolgáló szeretet gyakorlására, mutatja az, hogy a diakonátust beépíti szervesen az egyház életébe.

Megújható református egyházunknak hódító, misszionáló egyházzá kell lenni, mely lelkeket vezet vissza Istennel való közösségbe, földi nyomorúságot enyhít, szeretet munkát végez, Isten gondolata szerinti társadalmi életet épít ki. Újjá formálja az egyéni és társadalmi életet annak minden vonatkozásában.

Csak három gondolatot emeltünk ki Kálvin munkájából, amelyek ma annyira feledésbe mentek, hogy a gyülekezeti életünkben való hatásaik vagy csak halványan vagy sehogysé látszanak. Hogyha a közeli években csak ezt a három gondolatot sikerülne belevinnünk s életté tenni egyházunkban, annak képe egyszerre megváltozna, mássá lenne: szebb, hódítóbb, diadalmasabb, krisztusibb.

Zsemlye Lajos.

PROBLÉMÁINK

Egyházunk missziói feladatai.

Mióta a történelem vihara leszakított bennünket az anyaegyház testéről, az új helyzetben új feladatok, új lehetőségek tárultak elénk. Kérdés, hogy fölismerjük-e ezeket a lehetőségeket? Központi fekvésünk és az a tény, hogy a legkulturáltabb szláv államban élünk, szinte predesztinálnak a misszióra. Tőlünk keletre mindenhol másvallású szláv népek élnek, van-e ezek számára mondanivalónk? Gondoljunk itt elsősorban a parlagon heverő Oroszországra! Mintha Isten egyenesen reánk bízta volna ezt az óriási területet, hogy készüljünk fel annak meghódítására.

Oroszország az utóbbi évek folyamán mindjobban hajlik a polgári társadalom felé. Talán szenvedései, talán csalódásai készítették erre, de tényként megállapítható, hogy újabban bizonyos türelmet tanusítanak még a titkos istentiszteletekkel szemben is. Ha pedig a polgári társadalom veszi át a ma még bolsevik társadalom szerepét, akkor megnyílnak a templomok bezárt kapui, de megnyílnak a határok is a misszionáriusok előtt. Azt mindenki természetesnek találja, hogy a restauráció nem lehet oly mérvű, mint a múltban, azaz nem állíthatják többé vissza a cárizmus és a hierarchia kápráztató, de farizeus világát. Ebből természetszerűleg következik az, hogy a jövő Oroszországa vallási életében szóhoz jut az evangéliumi egyházak szava is.

Róma felkészülten várja ezt a lehetőséget és mihelyt csak egy kis nyílás mutatkozik, az Actio Catholika ügyes emberei nyomban megindulnak, hogy a romokon kitűzzék a pápai zászlót. Sokan azt fogják gondolni, hogy velők a versenyt mi nem vehetjük fel, mert a hatalom és a vagyon azok kezében van. Igaz, de Isten ügye nem a pénzen fordul meg. Mi lelkieken sokkal gazdagabbak vagyunk és egy sokat szen-

vedett népnek nem a külső ceremóniák kellene, hanem a lelkiség. A háború előtt a német missziók igen eredményes munkát tudtak kifejteni a cári Oroszországban, de mi — elszalajtottuk a jó alkalmat és nem vettük ki a magunk részét ebből a misszióból, mint ahogyan nagyon megvoltunk magunkkal elégedve és semmiféle misszióból nem kértünk részt.

Ma azonban más a helyzet. A fiatalabb lelkész nemzedéket már megfogta a misszió nagy gondolata és ma is volnának szép számmal, akik önként vállalkoznának ilyen misszióra, akik az élő Isten szavára alázatos lélekkel válaszolnának: „Imhol vagyok, küldj engemet.” Ma szép számmal vannak olyanok, akik a szláv nyelvet tökéletesen bírják, akik könnyű szerrel győznék le az eléjük tölülő akadályokat. Ezeket az ifjakat kell nyilvántartani és bennök ápolni a misszió fenkölt gondolatát. Itt azután a teológiára vár a legnehezebb feladat: a misszió szellemét propagálni. Sajnos, ez a szellem a mi teológiáinkon az én időmben még ismeretlen volt, ellenben a külföldi teológiákon már az első évben megragadta a hallgatókat a misszió gondolata; nem csoda, ha a negyed év végén mindég volt néhány olyan, aki a maga tehetségét örömmel ajánlotta fel erre a célra. Az egyik intézet falán (Moody Bible Institute) pedig egy fekete táblán ötvenkét nevet olvastam meg, akik az intézet élő növendékei és a külmisszió mezején szolgálják Isten ügyét.

Legyünk készen, nehogy készületlenül találjon a nagy alkalom. A magyar református egyházat a multban is nagy mulasztások terhelik, mert ezen a téren semmit nem cselekedett. Micsoda lehetőségek nyíltak ez előtt az egyház előtt a század eleji szociális mozgalmak idején, hogy itthon a katolicizmus testéről leválni készülő nagy tömegeket magába olvassza. Nem volt rá ereje, mert nem volt benne missziói szellem. Micsoda lehetőségei voltak a mohamedán missziói terén, de nem élt az alkalommal. Nyugat felé sokszor felemlítjük, hogy a nyugati kereszténység és kultúra védbástyái voltunk. Nos, most már legyünk az evangéliumi kereszténység terjesztői, ha már egyszer végvárai lettünk! Ez Krisztustól kapott parancsunk. *Garamvölgyi Károly.*

IRODALOM

Mint már egy alkalommal jeleztük, *Szabó Imre* esperes **Nyitott ajtó** címen könyvet ad ki, melyre 6 P. árban előfizetési jelentkezést gyűjt.

A könyv tartalomjegyzéke:

Az idők jelei. (Előadások.) Isten és a Mammon. — Kálvinizmus és kapitalizmus. — Igehirdetésünk szociális tartalma. — A legnagyobb szociális erőforrás. — Interju a szociális kérdésről. — Presbiteri szövetség deklarációi. — Sajtó. — Film. — Antiszemitizmus. — Nevelési kérdés. — A nagyvárosi egyke. — Belső erőink teljes kifejtése. (ORIE konf. előadás.) — Hogyan készül

a predikáció? — **Emberarcon égi jegy.** (Üdvözlések. Beiktatások. Megnyitók.) Skót moderátor. Iheret sveici lelkész, Szendy K. polgármester. Baltazár Dezső, Ravasz László üdvözlése. — Muraközy Gy., Victor J., Szabolcska L., Székely L. budapesti lelkészek, Tasnádi Nagy András egyhm. gondnok, Darányi K. egyhközs. főgondnok beiktatása. — Fiers Elek emléke. — Évnyitó a Baár-Madasban. — Évzáró a Lónyai-u. gimnáziumban. — Megnyitó a valláspedagógiai konferencián. — Évzáró a lelkészársaságban. — **Református jelvények.** Csillag. — Kakas. — Kereszt. — Zászlós bárány. — Ég, de nem ég el (Fasori egyház pecsétje). — Inde clarius mico. (Fasori Harangszó jelvénye). — Aroni áldás. — **Ünnepi beszédek.** (Minden nagy ünnepre 2—2 beszéd.) — **Transparensok.** (Bibliai személyek.) Bálám (3 predikáció.) — Judás. — Pilátus — Pilátus felesége. — János a látnok. — Mózes és Áron (Pap és próféta.) — Nábót szállója (Isten közbelép.) Keresztelő J. három meghajlása. — Három asszony. — **Nyitott ajtó.** (Predikációk.) Bűn és bűnhődés. — Elfeledve, vagy megbocsátva. — Isten kényszerítő ereje alatt. — Templom nélküli város. — Szembe az árral. — Napok számlálása. — A két tékozló fiu. — INRI. — Az Ige tükre. stb. — (20 beszéd.) — **Bölcsőtől — a kopersóig.** Keresztelési beszéd 5. — Konfirmáló beszéd 6. — Esketési beszéd 5. — Temetési beszéd 10. — **Lelkipásztor naplója.** (20 kis karcolat.)

Megrendelni szándékozók jelentsék be *Szabó Imre* esperes címén Budapest VII, Vilma-királynő út 7. száma alatt szándékukat.

Előfizetési felhívás.

Több oldalról jövő felhívásra kiadom újabb egyháztörténeti dolgozataimat „*Akik kösziklára építettek*” címmel. A kötet 20, többnyire terjedelmes értekezést tartalmaz, melyek közül 10 még eddig nem jelent meg, a többi pedig annyifelé, hogy magam is alig tudtam némelyiket megszerezni. Ez utóbbiakat is újra átnézve, kijavítva bocsátom ismét a nyilvánosság elé.

A könyv tartalmazza: a *reformátorok életéből* egy-egy aktuális, sokat vitatott kérdés tárgyalását; a *Heidelbergi Káté*, a *háromszéki reformáció*, a *ref. népiskola*, a *legáció*, a *női szeretetmunka* és a *lelkési szövetség* rövid történetét; a *legújabb Bethlen-irodalom* (Szekfü, Rugonfalvi, Makkai, Kristóf stb.), *Alvinczi Péter* uniós törekvései, *Szenczi Molnár Albert*, *Árva Vay Kata* és *Kenessey Béla*, mint *belmisszionárius* jellemzését; az *1658-i tatárjárás* és a *III. Károly alatti protestáns üldözés* leírását; végül két elvi természetű dolgozat mellett az *abessziniai kereszténység* rajzát. Akik egyházépítő tevékenységet folytatnak, munkájukban könyvemet felhasználhatják, akik pedig a kérdések felől további kutatásokat végeznek, adataim és irodalmi utalásaim nyomán ezt talán eredményesebben folytathatják.

A könyv ára 130 Lei, mely akár utánvétellel, akár — lelkészeknél — a kongruából való levonás

útján is fizethető. Terjedelme kb. 320 oldal lesz. — Előjegyezni lehet 1937 május 13-ig. Könyvárusi forgalomban magasabb ára lesz.

Cluj, 1937 március hava. *Dr. Nagy Géza*
Cale a Marechal Foch 38. (Ref. Theologia.) theol. tanár.

ISKOLÁINK

A ref. egyházi ének és tanítása.

Amikor e lap felelős szerkesztőjének e témáról hozzám írt lelkes és kedves sorait olvastam, szíves készséggel fogtam hozzá e szerény értekezés megírásához.

A vallásos érzelmek megnyilatkozása képezi az Isten tiszteletét. Nálunk reformátusoknál e megnyilatkozás imában és énekekben nyer kifejezést. Amíg az ima beszédben nyilvánul, addig az ének a beszédnek nyújtott, dallamosított, zenésített — hogy úgy mondjam, — művészi formája. Természetes, hogy az ének is nagyon fontos szerepet játszik vallásos érzelmünk nyilvánulásában, tehát egyházi életünkben. Mi sem természetesebb, hogy a vallásos érzelmeket fölkelteni, éleszteni, táplálni, növelni, azoknak megnyilatkozásához módot nyújtani s ezek által a hitbuzgóságot erősíteni egyházunk mindenkor fontos kötelességének tartotta s e kötelességet ma is igyekszik hiven teljesíteni. Az énekek az istentiszteleten való fontosságát nagyban emeli az a körülmény is, hogy abban tevékeny részt vesz minden hívő. Fontosságát bizonyítja az is, hogy énekeskönyvünket időnkint átdolgozzák az arra hivatottak.

Nem lesz talán érdektelen, ha az egyházi éneklés és tanítása mezején egy kis szemlét tartunk s megállapítjuk, hogy a hitbuzgóság emelése céljából, meg az aesthetika szempontjából is mik a tennivalóink?

Ott, hol lelkiismeretes, buzgó tanítók, kántorok vezetésére vannak bízva az iskolás gyermekek s az ifjúság, könnyen sajátítják el s lélekemelően zengik énekeskönyvünk dallamait. S ha a buzgó kántor munkájával párosul a gyülekezet énekelni akarása, szeretése, vágyakozása, esetleg még jó, hálás hanganyaggal is dicsekedhetik a gyülekezet, — ott öröm az éneklés. De sajnos, vannak egyházak, hol botrányos az éneklés. Elnyulik, ellapul, leszáll az ének. Hozzáteszem, hogy ennek — természetesen — nem mindig az énekvezér az oka.

Égetően szükséges, hogy tanítóink, illetve kántoraink alapos kiképzést nyerjenek az énekvezetésben s énektanításban. Vagyis a tanítóknak kell elsősorban teljesen otthon lenni az énekek ismeretében.

A helytelen éneklési módnak, hibás vokalizálásnak s az ordítózási rendszernek sokan rabjává lesznek, amidőn aztán sok nemes és értékes hanganyag nem hogy fejlődne s mindinkább tökéletesebbet nyújtana, sőt inkább idő előtt tönkremegy s a hiveknek éneklési módját is megrontja, élvezhetetlenné teszi.

Az énekvezérre hárul a feladat, hogy a

gyermekek s az ifjúság hang kifejlődését céltudatosan vezesse. Igaz, sokszor ez igen nehéz munka, de bőven megtérül az által, hogy énekarának jó, hanganyagot nevel s a gyülekezeti éneklést szinte észrevétlenül a „szép” nivójára emeli. Hogy egy példával szolgáljak: akár orgonával, akár anélkül történik a gyülekezeti éneklés, sosem lenne szabad a XXV.-ik zsoltárt g-nél följebb kezdeni. Sőt hétköznapon, amikor főképpen isk. gyermekek énekelnek, f-hangon kell kezdeni, tehát egy hanggal lejjebb. Ezért nem szabad a kántornak készületlenül az orgonabillentyűzet asztalához ülni s a transponálás-tudományában is otthonosnak kell lenni. A templomba nem illő improvisációs prelúdiumok kerülendők. Az énekdallam hangjaiból alkotott előjáték a legmegfelelőbb.

Az egyházi ének tanításának fontosságáról szólni, szinte felesleges. Hiszen el sem képzelhető, hogy református népiskoláinkban egyházi éneket ne tanítsunk. Amely iskolában zsoltártól, dicsérettől nem visszhangoznak a falak és a szívek, az nem református iskola. Amint száll a zsoltár melódiája szájról-szájra, úgy száll a templomi énekekben fakadt szent érzelem is szivből szivbe s az áhitat, a buzgóság szárnyai ragadják lelkünket „a menny felé, hová úgy óhajt szállani”.

Amidőn a ref. egyházi ének tanításáról beszélünk, új módszert nem ígérhetünk. Hiszen általánosságban két módszerről lehet szó: a hangjegy utáni tanításról és a hallás utáni énektanításról. Megállapíthatjuk, hogy a népiskolának mindkettőre szüksége van.

Gondoljunk csak arra, hogy Európa műveltebb nemzeteinél többszólamúság mindennapi dolog, addig mi az egyszólamú szép éneklésig is alig jutottunk el. Svájcban pl. egy harmonikusan éneklő, nagy énekkart alkotnak a templomban megjelent buzgó hivek.

Annyi bizonyos, hogy ha reformálják az énekeskönyvet, reformálni kell az éneklést is. Vagyis ügyelni kell a helyes szövegkijéjtésre, lélekzétvételre s nem szabad elnyújtani az éneklést. A gyülekezet egyetlen tagja se énekeljen „Ór Istent” Ur Isten helyett. S hol tanulják meg a gyülekezet tagjai a szép éneklés módját, ha nem az iskolában. Igen, a szép iránt érdeklődést kell keltenünk.

Bár egyik-másik zsoltárdallamunk régi hangnemben van írva, mely bizony kissé idegen a mai, modern zenéhez szokott fülnek, de mégis a régi, kipróbált, nagy multtal bíró dallamokat nem dobhatjuk el csak azért, mert nem modernnek, nem magyarosak. Igaz, hogy ma már nem a régi, avult skálákhoz (dóri, jóni, phrigiai) van szokva fülünk s egész zenénk a dúr és moll skálakon épül föl. Azért nem csoda, ha a gyermek is könnyebben tanulja a népdalt, mint az olykor nehézkes zsoltár dallamot. S amíg a más vallásuak inkább a népzeneből merítették énekdallamaikat, addig a mi énekeink régi, sok száz éves multa tekinthetnek vissza s talán ezért is

gyakran igénytelen zenei tartalmuak s olykor egyhanguak. A monoton melódia, a nehézkes hangnem — zeneileg képzett hallás hiányában — gyakran falsch éneklésre vezet.

Új énekskönyvünkben már vannak új, könynyed melódiájú, gördülékeny szövegű, magyaros dallamok, melyeket rövid időn belül bizonyára meg is fog szeretni a közönség. E tekintetben Czinke István volt költő püspökünk nagyon is haladó szellemben gondolkodott. Bevinni a gyülekezetbe a szép népdalt vallásos szöveggel, — szokta volt mondani. A „szomorúan szól az ének” kezdetű temetési ének is ezt bizonyítja.

Ami az énekeskönyvünk zsoltárait és dicsőreteit számra nézve illeti, azt mondhatná valaki hogy tananyagának sok a népiskolában. Én is mondtam ezt annak idején, de lefegyvereztek azzal, hogy hát akkor hol tanulja meg a gyermek, vagy a felnőtt, ha nem az iskolában? Így hát a mostani vallás- és énektanterv keretébe minden egyes ének dallam föl van véve, még a temetési énekek is, melyek a multhoz képest alapos bővülést jelentenek. De ne feledjük, hogy egyházi hatóságunk elrendelte, hogy minden temetésen gyülekezeti éneklésnek is kell lennie. S ez helyes is, mert hiszen a temetés is istentisztelet, hol a gyülekezetnek aktív részt kell venni az éneklésben. Énekeskönyvünkben mellőzve vannak a kiéneklő, úgynevezett alkalmi temetési énekek. De ma már nincs is annak értelme, hogy kiénekeljünk mindenféle szerencsétlenséget. Hiszen az istentiszteletnek, közelebbről a temetésnek az a célja, hogy a fájó sebeket gyógyítsa, nem felszakgassa; megnyugtasson, vigasztaljon nem elkeserítsen.

Ne feledjük, — mint fentebb már említettem, — hogy az ének kezdésénél nem a kántor hangterjedelme a döntő, hanem azé a gyülekezeté, akinek éneklését vezeti. Más tehát a gyermekek hangterjedelme s más a felnőtteké. Más a leányoké, mint az ifjaké. Más a tisztán férfiaké, mint a vegyes gyülekezeté. *Gáspár János.*

FIGYELŐ

A konfirmáció.

A konfirmáció kérdéséről a Református Szemle legutóbbi számában Dr. Imre Lajos kolozsvári theol. professzor hosszabb cikket irt, melynek főbb gondolatait a kérdés időszerűségére tekintettel az alábbiakban ismertetjük:

A konfirmáció jelen formájában a reformátoroknál nem található. Kálvin ismert egy cselekményt, melynek a lényege az volt, hogy a 10 évet betöltött gyermekek a gyülekezet előtt vizsgálatnak vettek alá, mielőtt az úrvacsorához járulhattak volna s kikérdeztettek a hit fontosabb kérdései felől. Ebben a kikérdezésben az apostoli hitforma rövid tartalma, a tízparancsolat és az Úr imádsága, valamint a sákramentumokról való kérdések foglalnak helyet s azzal végződik, hogy a sákramentumhoz való éléshez hit kell, a hit a Szentlélek ajándéka. Ezután a

lelkész egy votummal elbocsájtja a gyermekeket. Kálvin maga nem is használta soha a konfirmáció elnevezést s határozottan tiltakozik az ellen, hogy a bérnialához bármiben is hasonló szertartás az egyházba bejőjön. Ugyanakkor azonban helyesnek tartja azt a régi szokást, hogy a gyermekeket a vallás elemeire tanítsák és azok erről a gyülekezet előtt számot adjanak s azt helyesli és gyakorolja. Kizárja ebből a sákramentum-jelleget, a kézrátételt, mint a Szentlélek közlésének külső jegyét és azt a gondolatot, hogy a konfirmáció a keresztségnek mintegy kiegészítő része.

Ehhez a Kálvin-féle konfirmációhoz csatalkozott a Bucer által alkotott forma, amelyet ő 1534 óta gyakorol s mely a gyermekek keresztség védelmében keletkezett. A Bucer-féle konfirmációi felfogást nagyon lassan fogadják el a német egyházak, csak 1852-ben Hamburgban utolsó helyen az egész egyházban polgárjogot. A magyar református egyházban legelőször a Kiss Gergely féle agenda beszél róla. A többi ref. egyházak közül a skót egyház mint úrvacsorára előkészítő kikérdezést és tanítást ismeri, melyben az úrvacsoravétel előtt a felnőttek is részt vesznek.

Ezek mutatják most, hogy a konfirmációban nem egy egyszerű cselekmény létesült a ref. egyházakban, hanem ehhez a cselekményhez egész sereg értelmezés és magyarázat, valamint egész sereg különféle felfogás járult. Melyek most azok az elemek, amelyek a konfirmációban megtarthatók? Le kell számolnunk azzal, hogy ezt a cselekményt a Kálvin-féle szigorú formában nem tarthatjuk meg, nemcsak azért, mert már az egyház jelenlegi szükségéi más elemek hozzácsatolását is kívánják, hanem azért is, mert Kálvinnál ez az egyszerű forma főként a bérnialással szemben való védekezésnek tulajdonítható. Természetesen semmi sem lehet azonban a megtartandó elemek közt, ami akár a keresztségnek, mint kiegészítésre nem szoruló, egyedül Isten aktusát jelképező és jegyző sákramentumnak önállóságát és jelentőségét megbontja, sem olyan, ami a konfirmációt sákramentális vonásokkal akarná felruházni s annak önálló, csak Isten Igéjét illető jogokat akarna biztosítani.

A konfirmáció elemei közt elismerjük, mint a református felfogással megegyezőt a következőket: a) hogy szükséges azok számára, akiknek vallástanítása befejeztetett az iskolában, olyan vizsgálat, amely a gyülekezet színe előtt bizonyítsa azt, hogy azok a mi hitünket ismerik. b) A második, ami a konfirmációban feltétlenül helyet kell hogy foglaljon, előkészítés az úrvacsora sákramentumában való első részvételre. Ezt Kálvin érthető okból, az áldozásra való tekintettel hagyta ki a konfirmáció gondolatából, de teljesen jogosult, hogy abban helyet adjunk neki. Mivel pedig nem részesülhet az úrvacsora sákramentumában csak az, aki ismeri annak értelmét és az egyháznak arról szóló tanítását, szükséges, hogy ez a szempont összefüggésben

legyen az előbbivel, vagyis az egyház tanításáról szóló vizsgálatról. Ebből a vizsgálatból következik a konfirmandusoknak az úrvacsorával való élésre felhatalmazása s az, hogy erre egy bizonyos életkort kell megszabnia az egyháznak anélkül, hogy ez azt jelentené, hogy a sákramentum vétele és a hit egy bizonyos életkor fejlettségétől függővé tehető. c) a konfirmációban helyet foglaló harmadik elem, hogy t. i. a konfirmáció előkészítés az úrvacsoravételre abban az értelemben is, hogy a gyermekeket hitük és keresztyén életük tekintetében megvizsgálja s így jó bizonyosságot szolgáltat felőlük a gyülekezetnek. A hitvallás és fogadástétel nem arra kell, hogy irányuljon, hogy a gyermekben meg van-e a keresztyén hit teljessége, mert ez azt tenné fel, hogy a hit mennyiségét, vagy minőségét, valami eszközzel mérni lehet s hogy az egy teljességre eljuthat, hanem arra irányul, hogy a gyermekek személyes életükben meglátták-e Isten követelését a nekik előkészítés alkalmával hirdetett Igében s magaviseletük nem esik-e oly kifogás alá, amely méltatlanná tenné őket az úrvacsorában való részesülésre. d) végül a negyedik elem a konfirmációban azzal jár együtt, hogy ez a szertartás a gyermekeket az egyházzal más helyzetbe hozza, mint eddig voltak. Ez a helyzet nem abban áll, hogy az egyháznak önálló tagjaivá lesznek, mert ez nem következik be, sem nem abban, hogy az úrvacsorában részesülnek, mert az egyházat nem az úrvacsoraleszi egyházzá s ők a keresztség által már eddig is benn voltak az egyházban, hanem az, hogy az egyháznak hitvalló tagjai, mert az egyház a hit megvallása által lesz láthatóvá. A hit megvallásában lesznek az egyháznak tényleges, aktív tagjai s vesznek részt az egyház életében vállalják annak feladatait, vetik magukat alá az egyház jegyelmének. Ezek az elemek azok, amelyek a konfirmációban helyet kell, hogy foglaljanak.

Ami a konfirmációnak az iskolai vallás-tanítással való kapcsolatában nehézséget okoz, az hogy a gyermekek nem mind végzik el az iskolát a konfirmációi kor előtt, erre az előkészítésre anélkül kell lépniök, hogy a vallás-tanítás anyagát elvégezték volna s így a mi hitünk ismeretéhez a kellő alapjuk meglenne.

Az előkészítés tartalmára nézve a nehézség abban áll, hogy itt tekintettel kell lenni a gyülekezetek különbözőségére. A városi gyülekezetben lakó háztartási alkalmazottakat és az iparos tanulókat nem lehet olyan hosszú előkészítésben részesíteni, mint a falusi gyülekezetek ifjúságát. Érvényesíteni kell az előkészítés kettős jellegét, hogy t. i. az egyik oldalon a káté megtanítása és magyarázata, a másik oldalon azonban pásztori előkészítés is. A konfirmációi előkészítés munkájába a ifjúsági munka meglévő formáit is be kell vonni, olyan formán, hogy a konfirmáció előtt álló ifjúság előkészítését ezekben az egyesületekben is kell végezni. A konfirmáció gyülekezeti jellege kérdéséhez tartoznak a következő mellékkérdések: mivel a konfirmáció gyü-

kezeti cselekmény, mindenki a saját gyülekezetében tartozik konfirmálni. Szükséges, hogy a konfirmáció magának az iskolának is ünnepe legyen. A konfirmáció gyülekezeti jellegét szükséges biztosítani azzal is, hogy a konfirmálókat a gyülekezet életébe vonjuk. Erre az ifjúsági munkák meglévő alakulatai adnak alkalmat, amelyekre szükséges a lelkésznek sokkal nagyobb gondot fordítani, abban az ifjúság hitéletére, egyházzal való kapcsolatára, az egyház életkérdéseibe bevonása s az ifjúság fegyelmezésére a presbiterium útján nagyobb befolyást biztosítani. A konfirmáció anyagául a Heidelbergi Káté tartalmilag teljesen megfelelő, ahol a rendes vallás-tanítás eszközölhető, ott keresztül is lehet vinni a tanítást.

HIREK

Lelkészi nyugalomba vonulás. A szódói- és garammikolai ref. egyházak lelkésze, *Bacsa Lajos* több, mint félszázados működés után nyugalomba vonult. Hosszú ideig tartó lelkeskedése alatt gyülekezeteiben rend és buzgóság uralkodott. Galamb szelid lelkével hiveinek igazi atyja volt, mely az ő vezetése mellett az erkölcsi és anyagi jólét magas fokára emelkedett. Nagyon szerette a virágokat, a paróchiát valószínűleg rózsálgétté varázsolt. Mint a Barsi ref. egyházmegyének éveken át volt tanácsbírája szintén értékes szolgálatokat végzett. Kívánjuk, hogy a jól megérdemelt pihetést sokáig jó egészségben élvezhesse!

Lelkész választás. A nyugalomba vonulás folytán megüresedett szódói-garammikolai ref. lelkészi állásra a folyó évi április hó 25.-én tartott egyházi választó közgyűlésen a gyülekezeti tagok egyhangú meghívás folytán *Szücs Lajos* nemesoroszi lelkész választották meg, ki állását rövid időn belül el is foglalja. Méltó egyént ért a gyülekezetek egyhangú bizalma, ki eddigi működési ideje alatt is nagy buzgósággal és odaadással szolgálta az Isten országa terjedését. Legyen vele új állomáshelyén is az Istennek áldása!

Tanító választás. A nyugdíjazás folytán üresedésben lévő felsőpéli ref. leányegyház előkönyörgő-kántor-tanítói állására a folyó évi április hó 28.-án megtartott presbiteri gyűlésben egyhangú meghívással *Labancz Jenőt* választották meg, ki jelenleg mint ideiglenes tanító működik a gyülekezetben. Eddigi hűségét és ambícióját méltányolta a gyülekezet, valamint az Előjáróság, amidőn a választást az ő meghívásával ejtette meg. Legyen további munkálkodásán is Isten megáldó kegyelme.

Dr. Nagy Lajosnak „A szekiákról“ írt tanulmánya füzet alakjában is legközelebb megjelenik. Ára 2 korona. Kapható a Puzsér Testvérek komáromi nyomdájában.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 20. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kc., $\frac{1}{4}$ év 35 Kc.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombat.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 május 15.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hefin

(Hefény), okr. Stará-Ďala.

Idé küldendő minden közlemény.

Jövel Szentlélek Úr Isten!

Majdnem minden nagy ünnepünknek meg van a maga lelket megragadó szépsége, ünnepi hangulata az isteni szeretetnek, földi dolgokban, tényekben való megnyilatkozása által. Valahogyan a pünkösd ünnepében nem találjuk meg olyan mértékben az Istennek földi dolgokban, tényekben adott ajándékát, mint a többi ünnepünkben. Nekünk lelkipásztoroknak is sokszor kevesebbet jelent ez az ünnep. Valahogyan a mi népünk sem tulajdonít annyi jelentőséget neki. Valóság-e, hogy ennek az ünnepnek nincsen olyan biztos alapja, szívet megragadó szépsége s olyan örvedetes jelentősége, mint a többinek? Vegyük egészen becsületesen vizsgálat alá.

Bármennyire igazságnak látszik, hogy a karácsony a bethlehemi bölcsővel, angyalénekes boldog hangulatával, a nagypéntek a maga durva keresztjével és töviskoronájával, a husvét a feltámadás csodájával több valóságos tényt állít a szemünk elé az örök Isten szent csodáiból, szeretetének drága megnyilatkozásaiból, mégis a pünkösd ünnepe a koronája, betetőzője minden nagy ünnepünknek s a maga reális jelentőségében ha nem is több, de hordoz annyi tényt, örvedetes isteni üzenetet és ajándékot, mint a többi.

Nézzük meg ennek az ünnepnek nagy jelentőségét! Mi a karácsonyt, nagypénteket, husvétot már a pünkösd csoda szemüvegén keresztül nézzük. De milyen jelentéktelen dolog lenne mindenik a titkok megértése nélkül. Hogy megszületett egy gyermek, milyen mindennapi közönséges tény. Hogy valakit megöl az emberi gyűlölet, az életben millió példát lehet találni rá. A feltámadás! — erről nem érdemes beszélni, — mondja a hitetlen ember.

S maguk a tanítványok is nem így voltak vele? Szerették, sokra értékelték Mesterüket, de nem értették meg az isteni szeretetnek Krisztusban adott csodálatos ajándékát. Nem volt tele a szívük a Krisztusban őket megkereső kegyelem örömevel. Azért látjuk őket szomorú ábrázattal még áldozócsütörtök után is. Azért rejtőzködnek el egy jeruzsálemi felházban, mert nem értik küldetésüket, rendeltetésüket. Csak amikor veszik a Lélek ajándékát, nyílik meg a szemük és válik valósággá számukra a Krisztusban földreszállott isteni kegyelem szent ajándéka, akkor tölti be

szívüket az ujjongó öröm s lesznek Krisztusnak tanúi mindenütt, ahol csak emberi szívek üdvösségre vágyanak.

A Szentlélek az isteni titkok kulcsa. Nélküle zárva marad előttünk Isten világa, Vele megnyílik a csodák országa s emberi ésszel soha meg nem érthető titkok látóivá leszünk. Feltáru előttünk Isten szerelmes szíve, amint üdvösséget szerez szeretetéből teremtett gyermekeinek. A Krisztus váltságáhalála nem egy történelmi tény lesz csupán a számunkra tovább, hanem Isten szerelmének érettünk hozott szent áldozata s boldog örömmel öleljük szívünkre Istennek minket megkereső szent kegyelmét.

Igaz, hogy ehhez az örömhöz keserves, nehéz úton érkezünk meg. Nézzük csak meg a pünkösd háromezret, vagy Pál apostolt, vagy kérdezzük meg a hívő keresztényeket. Minden azzal kezdődik az életükben, hogy beismerik: Elhibáztam az életemet. Nem az vagyok, akinek lennem kellett volna. Elvesztett ember vagyok. Mit cselekedjem? S jön rá az isteni felelet: Nem vagy elvesztett, szánlak és szeretlek! Nézd, a Krisztust odaadtam érted, fogadd el Őt, s megmentett élet vagy! Tudod-e, ki az, Aki megkese-rit, de aki meg is vigasztal? A Szentlélek Úr Isten! Tudod-e ki az, Aki megtanít hinni Krisztusban és erőt ad az Ő követésére? A Szentlélek Úr Isten!

Jövel Szentlélek Úr Isten! Hányszor énekeljük buzgón, lelkesen templomainkban, vallásos összejöveteleinken, vagy éppen egyházi gyűléseink alkalmával. Ő jön, mert hívjuk. De ő hányszor talál bezárt szíveket. Mi bölcsőbbnek tartjuk magunkat Nála, nem kérünk Tőle tanácsot, nem hallgatunk rá. Nem engedjük, hogy szóhoz jusson az életünkben, mert attól félünk, hogy akkor mindennek mássá kell lennie. Igenis mindennek mássá.

Tele vagyunk panasszal! Itt is bajok vannak körülöttünk, amott is. És még sem akarjuk, hogy minden mássá legyen. Mi jónak tartjuk magunkat így, ahogy vagyunk, de azért elvárjuk, hogy körülöttünk minden mássá legyen. Engedjük először, hogy bennünk legyen minden mássá, azután Isten Szent Lelke elvégzi a maga munkáját a mi gyülekezetünkben is.

Van-e realitás a pünkösd ünnepében? Kérdezzétek meg a tékozló fiút, akit visszavezetett

a Szentlélek az atyai házba. Kérdezzétek meg a latrot, aki bűnei dacára mennyországot látott. Kérdezzétek meg Pál apostolt, az első keresztyéneket, akik közül sokan haltak martirhalált, kegyetlen kinok között is mosolygó ajakkal. Kérdezzétek meg a gályarab apákat, akik nem tudták megtagadni Krisztust. Kérdezzétek meg a minden idők nagy keresztyéneit, akiket Istennek Szent Lelke vezet az élet csodáin át az örök élet boldogsága felé.

Jövel óh áldott Szentlélek! Találd meg tékozló fiaidat, a Saulokat, az üdvösségre vágyókat, a mennyországot keresőket. Tedd Krisztus tanítványait Krisztus tanuivá! Munkálkodjál drága Egyházunkban és a mi szivünkben. Legyen mind a kettő a Tied!

Kelemen Kálmán.

A kálvinizmus és a kapitalizmus.

Irtá: Szabó Imre esperes.

A kapitalizmus a vádloftak padján.

A XIX. század uralkodó kérdése a kapitalista és szocialista termelési rend egymással való világnézeti küzdelme volt. A harc a XX. században úgy szellemi, mint gazdasági és fegyveres téren tovább folyik és még nem dőlt el s még nincsen lezárva. Egy századra visszatekintve meg lehet állapítani, hogy a szocializmus ott is, ahol mint politikai hatalom és szervezet elbukott, eszméivel áthatotta a társadalmak gondolkozását, ahol a szocialista és kommunista társadalmi eszméknek alkalmuk van a kapitalista társadalmi berendezkedés ellenpróbáját, a szovjet rendszert megvalósítani, ott nem a kapitalizmus megszüntetése, hanem egy szuperkapitalizmus van kibontakozóban. A kapitalizmus és szocializmus harcában a szocialista oldalról ez a jelszó volt az uralkodó: a kapitalista társadalmi rend, amely a modern gazdasági és kulturális életet, egyszóval a modern civilizációt létrehozta, óriási felépítményében ellenségévé vált az embernek. Ha nélkülözhetetlen és áldásos volt is a fejlődés egy szakában ez a gazdasági rendszer, ma már beteg és elavult. De nemcsak, hanem bűnös, igazságtalan és életpusztító is. A felhalmozott tőke, amely a kapitalista és termelési berendezkedésnek az áramtelepe, korlátot nem ismerő önzése, profitéhsége és kizsákmányolása folytán a modern rabszolgák millióit termelte ki. Egy olyan gazdasági világberendezkedés, amelyben a világ egyik felén tizmillió ember éhhalállal küzd, a másik felében pedig a mozdonyokat fűtik gabonával, vagy a tengerbe dobják a termés egy részét, nyilván kimutatja, hogy már többé nem az életet szolgálja, sőt átkossá teszi az életet. A harc szakadatlanul folyik a nemzetek között ha nem fegyverrel, akkor gazdasági háborút folytatnak egymás ellen. A mammonizmus és a kapitalizmus egy: a kapitalizmus a mammonizmus. Így állítják fel egyik oldalról a harci tételt. Ezért, hogy az emberiséget megszabadítsák a folytonos háborúktól, a gazdasági kizsákmányolástól és a modern rabszolgaságból, mivel a felhalmozott tőke, mint személytelen és

szivtelen hatalom sohasem fogja az emberiség boldogulását szolgálni, — el kell törölni a magántulajdont. Minden ember egyenlő, azért mindenki egyformán részesüljön mindazon javakban, amelynek létrehozásában munkájával kivette a részét. Viszont aki nem dolgozik, ne is egyék. Az élet örömeiben is éppen úgy legyen része, az emelkedésre nyiljon meg mindenki számára minden ajtó. Felsőbb iskolák, egyetemek, művelődés, művészet, tudomány ne csak kevés kivételeseknek s egy vékony vezető rétegnek kiváltsága legyen, hanem a kultúra minden javában és áldásában széles néprétegek részesüljenek.

Ez a kérdés a református keresztyénségre két szempontból is döntő jelentőségű. Először azért, mert egy gazdasági termelési rendnek a végén, a nagy tökeképződésének káros kihatásainál a kálvinizmuson is számon kéri, hogy mi része van a kapitalizmus kialakulásában és a kálvinizmust is szeretnék bünbakul odaállítani a kapitalizmus vétkeiért. Fontos kérdés a református egyházra másodszor azért is, mert mint totális világnézetnek állást kell foglalnia úgy a szocialista, mint a kapitalista termelési rend kérdésében. Mielőtt rátérnénk a kálvinizmusnak a modern kapitalizmus kialakulására gyakorolt hatásaira, rá kell mutatnunk a kapitalizmus áldásaira is, miután annak démonikus hatásait egyik oldalról felmutattuk.

A kapitalizmus áldásai.

Ha a pénzt a jelen pillanatban máról holnapra kivonnák a forgalomból, az egész emberiség gazdasági vérkeringése állana meg. Ha a hitel megáll, országokat lehet gazdaságilag megfojtani. Pénzforgalom nélkül nagyvárosi életben megáll a vasut, nem világít a villany, nem sütnék a pékek, nem működik a vízvezeték, a gyárak leállnak, beszüntetik a munkát, az iskolában megáll a tanítás, a hivatalokban nincs munka, a pénznek, mint árucseré-értéknek a megszüntetése az egész emberi társadalom lerombolását vonná maga után. A pénzt nem lehet kivonni a társadalmi életből, a magántulajdon megszüntetése tehát nem jelentheti azt, hogy a pénz is eltűnteti az emberi élet fönntartási eszközei közül. Hosszú századok gazdaság-történeti fejlődéséből, mint kézzelfogható eredmény tűnik ki, hogy a szegény nemzetek elmaradtak, gazdag és tökeerős nemzetek boldogok és műveltek. Akár természeti kincsek kibányászása, akár ipari és kereskedelmi értékek megnövekedésével széles néprétegek társadalmi színvonalának jelentős emelkedése következett be a kapitalista termelési rendnek kivirágzása által. A nagy tőke által létrehozott modern indusztrializmus zseniális vállalkozók által megteremtett ipari termékek és piacok s ez által teremtett óriási munkaalkalmak és kereseti lehetőségek nélkül a modern élet egyáltalán el nem képzelhető. Főhatalmazott tőkének évtizedes, sőt évszázados kivirágzott nagy üzemei nélkül modern Európa nem jöhetett volna létre.

Bármekkora áldásai legyenek is azonban

eriség agán- denki mely- szét. élet emel- nden ödes, knek gyen, ában

a kapitalista termelési rendnek ma már nem lehet többé láthatatlanná tenni és figyelmen kívül hagyni a kapitalizmus szellemében rejlő és az általa hordozott és éltetett modern kulturális élet rettentő végleitei és nyomorúságait. Meg kell hallani a legsüketebb füleknek is azt a vészjel, hogy a tőke nyereszkedési vágyának van kiszolgáltatva a modern társadalmi életben kivétel nélkül minden egyén, mert a tőke nem humanizmusból vállalkozik és kockáztat, hanem profitéhségből.

Mi része van a kálvinizmusnak a kapitalizmus kialakulásában s van-e köze a modern kapitalizmusnak a kálvinizmushoz, vagy egyáltalán bármilyen keresztyén ideológiához? Ezek képezik további vizsgálódásunk tárgyát.

Kilépés a középkorból.

A XIX. század legmélyebb szellemű társadalmi bölcselei szinte az életük feladatául tüzték ki ennek a kérdésnek tisztázását s a szakemberek előtt elég csak Max Weber, Ernst Troeltsch és Werner Sombart alapvető vizsgálódásaira mutatnunk, akik kétségtelenül, szinte tapinthatóan kimutatták a nyugateurópai országok protestantizmusának s köztük legelső sorban és legfőképpen a kálvinizmusnak hittani és erkölcsi elveiből és gyakorlati életirányából a kapitalizmus kialakulására közvetett és közvetlen hatásait. A rendelkezésünkre álló szűk keretek között megkíséreljük nyomon követni, hogyan nyitott utat a protestantizmus új gazdasági rendszerek kialakulására az által, hogy középkori hivatásfelfogás helyett új hivatásgondolatot plántál a nyugateurópai emberiség szívébe.

A reformáció a középkorból való kilépést is jelentette. A középkorból való kilépést hadd jellemezzük röviden azzal a pár szóval, hogy „új vallásos eszme” lépett a középkori katolikus vallásos eszme helyébe. A protestantizmus számára a vallás magva az Isten ígéje által ébresztett hitben van, a katolicizmus számára pedig a misztikában, a sákramentumokban és a papságban. A protestantizmus hitbéli vallás és nem sákramentális vallás. Az a két sákramentum is, amelyet a protestantizmus megtart, az Evangéliumnak különös kiabrázolásai módjai, nem tartalmazznak semmi többet, ami a bibliai íge hatását felülmulná. Nem katolikus értelemben vett sákramentumok többé. A protestantizmus lényeges magva a hit által való megigazulás dogmája. Nem a törvény cselekedeteiből, hanem az Isten kegyelméből való hit által üdvözülni az ember. Senki emberfia, semminémű papság nem állhat és nem léphet Isten és az ember közé közbenjáróként. A római papihierarchia helyébe a protestantizmus egyetemes papsága lép. Csak egyetlen tekintélynek veti magát alá a protestáns ember: a Krisztus ígéjének. Ez a szó azonban, amint az a Bibliából hozzá szól, az abszolút tekintélyt bírja önmagában: hitének ez a forrása Istenben. Csak Krisztus által lehet Istent megismerni, csak általa mutatja Isten magát a kegyelem Istenének, egyedül és kizárólag Krisztus által találja az

ember az utat Istenhez. Minden ember az örökkévalóság kérdésében egyedül és egész személyes módon lép Krisztussal viszonyba. Ez a vallásos önmagára utaltság és egyedül Istenre utaltság a fő jellemvonása az egész reformatori keresztyénségnek. Ebből nő vallásos és erkölcsi individualizmus, amely minden időben ereje is és gyengesége is volt a protestantizmusnak. (Folyt. köv.)

Isten Lelke, — világ lelke.

(Pünkösdi gondolatok.)

Mindig aktuális, de különösen a Lélek ünnepén időszerű Isten Lelkének és a világ lelkének a kérdése, az Ige hirdetői s általában az evangéliom munkásai számára. — Isten Lelkének vagyunk a szerszámai, s mint gyarló eszközökkel, velünk, általunk is akarja Isten a világ lelkét alakítani, jobbitani. . . S ki ne érezte volna a világ lelkét magával szemben, sőt önmagában is?!? — Éppen ezért a legnehezebb hivatás és feladat: az Ige Lélek szerinti hirdetőjének lenni, mert két ellentétes végtet találkozik bennünk: Isten Lelkének és a világ lelkének ütköző pontja vagyunk. . . Szinte mindennapos eset: Isten Lelke hajt, nem enged pihenni, — a világ lelke pedig, mint dühödtt fenevad, támad ellenünk. . . Ebben a harcban a gyöngye szám, a Lélek eszköze gyakran eltörik, elromlik, — de boldogok vagyunk, ha Isten Lelkének győzelme általunk előbbre jutott.

Az Ige minden lelkiismeretes szolgálója érzi ennek az összeütközésnek tragikumát. Ki az, aki ne kiáltott volna már fel Illés prófétával: „Elég! Most óh Uram vedd el az én lelkemet.” (I. Kir. 19:4.)

De az Isten Lelke nem hagyja bizonyág nélkül az Ő eszközeit, az Ur szolgálait. Elcsüggedéseinkben, leverettetésekben hányszor halljuk mi is a biztató, felemelő szót: „Kelj fel!” Az Isten Lelke új erőt ad mindig; akkor is, amikor azt hisszük, hogy már nem bírjuk tovább.

A Lélek ünnepén legfontosabb kérdés számunkra, hogy tisztázzuk és meggyőződünk róla, hogy valóban Isten Lelke lakozik-e bennünk s az Ő temploma vagyunk-e?!? (I. Kor. 3:16.) S ha az Ő Lelke lakozik és munkálkodik bennünk, akkor sohasem a világnak és sohasem az embereknek akarunk tetszeni, hanem Istennek! Mert — „a nép szava: Isten szava” felfogásának és elvének ellenére — látjuk és tudjuk, hogy: „Istennek kell inkább engedni, hogy nem az embereknek. „(Ap. csel. 5:29.)

Az utóbbi idők sokat magasztalt és sokat ócsárolt költője (Ady) énekelte (hogy t. i. neki mindegy, ő nem bánja): „Hajtson Szentlélek, vagy a korcsma gőze. . .” — Az ember élete: vitorla; Isten Lelke és a világ lelke: ellentétes irányú szelek. . . Minden életet hajt valami: vagy ez, vagy az. A pillanat látszatára dolgozóknak talán mindegy lehet, hogy mi hajtja életük vitorláját, — de az Örökkévalóság munkásainak nem mindegy, sőt halál-komoly probléma.

Sokszor elgondolkozom rajta, ha Anyaszentegyházunknak, a Lélek földi intézményének

a sorsát, életét tekintem, hogy sokban hasonlít az az egy-helyben veszteglő járműhöz. Mintha erők működneek benne, mégsem halad előre... Vajjon nem azért-é, mert a világ lelke ellensúlyozza az Isten Lelkének munkáját?!?

Emelkedésnek haladó, tulterhelt vonatoknak mindkét végén láthatunk mozdonyokat, melyek egyirányú, erőltetett munkájukkal viszik a vonatot érkezési állomása felé. Ha az egyik mozdony nem működne, akkor a másiknak kellene azt is vonszolnia; ha pedig ellenkező irányban indulna, akkor lehetetlen volna a vonat indulása...

Gondoljuk el, hogy Anyaszentegyházunknak volt-é valaha nagyobb szüksége arra, hogy munkásai, — látszólagos ellentétek mellett is, — egy irányban, a Lélek által vezetett munkálkodjanak és haladjanak?!? Aki nem végzi a Lélek munkáját, az fölösleges teherré válik az egyház testén, és vontatja magát. Aki pedig ereje megfeszítésével dolgozik, annak munkáiban, küzdelmeiben, csalódásaiban és veréseiben is mondhatatlan vigasztalás az Ige: „De ha Annak Lelke lakik bennetek, aki feltámasztotta Jézust a halálból, ugyanaz, aki feltámasztotta Krisztus Jézust a halálból, megeleveníti a ti halandó testeiteket is az ő ti bennetek lakozó Lelke által.” (Róm. 8:9.)

Pünkösdkor tanuljunk meg szív-szerint imádkozni:

JÖVEL SZENT LÉLEK ÚR ISTEN!
TÖLTSD BE SZÍVÉNKET ÉPEN...

M.

EGYHÁZI ÉLET

Lelkészek és tanítók baráti összejövetele „Mátyusföldön“.

A Mátyusföldi lelkészek és tanítók, akik a február elején Komáromban rendezett lelkeszi és tanítói kurzuson részt vettek — elhatározták, hogy felújítják a multban olyan jól bevált baráti körű összejöveteleket, amikor is Madaron lelkészek tanítók és egyháztagek nagyszámmal jöttek össze minden hónap első csütörtökén, hogy egy-egy lelki kérdést közösen megtárgyaljanak és egymás hite által felbuzduljanak. Az elhatározást tett követte és még abban a hónapban össze jöttek Soós Károly esperes elnöklete alatt Madaron, ahol is kimondották, hogy szükségét látják ezeknek az összejöveteleknek, hogy egymást erősítve felvértezzék magukat arra a nagy és felelősségteljes munkára, amely a ma lelkipásztorára és református tanítójára vár minden egyes gyülekezetben. A bibliai áhitatot a XC. zs. alapján Soós Károly esperes vezette le, ki reá mutatott arra a nehéz, de szent hivatásra, amely reánk vár: világító szövétnek kell, hogy legyen minden egyes egyházi vezető, hogy az egyháztagek előtt követendő példakép állhasson életének minden vonatkozásában. Erre valók a baráti összejövetelek, hogy az őszinte, bizalmas beszélgetések közben feltárjuk egymás előtt, lelki életünket és építsük egymást.

Délután egyházközigazgatási kérdésekről tárgyaltunk és az egyes gyülekezetekben előforduló gyakorlati kérdéseket beszéltük meg.

A március havi összejövetelünket az esperesi székhelyen Búcsón tartottuk meg, amikor is Máté IV. részéből Jézus megkísértetésének történetét boncolgattuk ugyancsak Esperes urunknak vezetése mellett. Utána élénk vita fejlődött ki ama kérdés felett: vajjon az úgynevezett belmissziói munkásságba bele kapcsolható-e a magyar kultúra ápolása az egyháztagek anyagi előmenetelével való foglalkozás? Este a gyülekezet hatalmas, gyönyörűen renovált villanycsillárokkal bőven felszerelt kupolás templomában vallásos estélyt tartottunk, az értekezleten résztvevő lelkészek és tanítók közreműködésével. A templomot zsufolásig megtöltő nagy közönség előtt Galambos Zoltán komáromi lelkész hirdette Istennek ígét. A bátorkeszi és búcsi énekkarok Schmidt Tivadar bátorkeszi és Nagy Lajos búcsi orgonista kántorok vezetésével összhangzatos énekekkel dicsérték az Istent; Nemcsik Béla hetényi ig. tanító szabad előadást tartott; Dukon Béla perbetei lelkész és Horváth Zsigmond segéd lelkész vallásos költemények elszavalásával emelték a lelkeket az Istenhez; Mokos Kálmán madari lelkész szót énekelt Erdélyi Gáspár madari ig. tanító orgona kísérete mellett. Végül Soós Károly esperes-lelkész imádsága zárta be a jelenlevőkre nagy lelki hatással lévő gyülekezeti ünnepélyt.

Az áprilisi összejövetelt Perbetén tartottuk 22-én. Mokos Kálmán madari lelkész imádságával kezdődött az összejövetel, mely után kegyeletes szavakkal emlékezett meg Csiba Imre dunamocsi lelkész, egyházmegyei és egyházkerületi tanácsbíró haláláról, ki a Mátyusföldi lelkész értekezletnek is elnöke volt.

A bibliai megbeszélések tárgyát a hegyi beszéd képezte a boldogság kérdéseiről. A nehéz kérdések megvitatása közben oda fordultunk Kálvinhoz, Lutherhez, az egyház nagy teológusaihoz, hogy az életnek s közfelfogásnak ellentmondani látszó kérdésekben tiszta képet láthassunk. Az összejövetel sokat foglalkozott a jövő baráti körök munkájának módszereivel. Este a gyülekezet templomában vallásos estélyt tartottunk, amelyen predikált Galambos Zoltán komáromi lelkész. 2. Szavalt Erdélyi Gáspár madari ig. tanító. 3. Szabadelőadást tartott Udvardy Gyula marcelházi ig. tanító. 4. Énekelt a perbetei egyházi énekkar Varga István tanító vezetésével. 5. Utóimát mondott Mokos Kálmán madari lelkész. 6. Záróbeszéddel az estélyt be zárta Dukon Béla perbetei lelkész.

A következő összejövetelt május 20-án Madaron fogjuk megtartani, melynek kitűzött témái: 1. Mit tanít Kálvin az igehirdetésről? 2. Az igehirdetésre való előkészület. 3. Az igehirdető lelki élete. 4. A Káté predikálás.

Minden összejövetel újra meg újra élénk tárja a gyakori találkozás fontosságát s bizonyoságot teszünk róla, hogy az egymással való testvéri együttlét, a református hitünk szépségeiben való elmerülés nagy haszonnal jár a baráti kör résztvevőire és rajtunk keresztül a gyülekezetekre.

Mokos Kálmán.

ISKOLÁINK

Kottaismeret tanítása.

Gyakran felmerült már az a kérdés: kell-e a népiskolában (különösen az osztatlan iskolában) kottaismeretet tanítani, vagy csak hallás után kell begyakorolni az énekeket. Eldöntött tény, hiszen a tanterv is előírja, kottaismeretet kell tanítani, de nem mint tudományt, hanem csak mint segédeszközt, mert a fő cél a dal és énektanítás. Analytice csinálunk a betanított énekekből, dalokból gyakorlatokat, melyek a rythmikus, melódikus és harmónikus hallás fejlesztése szolgáltatásban állanak. A lélekzési gyakorlatokat pedig torna-gyakorlatokkal lehet összekapcsolni.

Itt egy tévedést kell tisztáznunk. Némelyek ugyanis azt hiszik, hogy a kottaismeret elsajátítása egy csapásra megváltoztatja a helytelen éneklést. Pedig nyilvánvaló, hogy valaki kottából pontosan, az előírt időmértékkel le tudja énekelni valamit, annak legalább is annyit kellene foglalkozni az énekgyakorlatokkal, mint amennyi időt az I. évfolyamban az olvasás tanítására szentelünk. De — ismétlem, — nem is a kottaismeret, hanem a „helyes” éneklés elsajátítása a fő célunk. A nemes érzelmek (vallásos érzelem) felköltése, a hangszerv megismerése, ápolása, öntudatos használata. S általában az ének s zene iránti érdeklődés felkeltése. A magyar zene ismerete s megszeretése. A gyermek továbbá ne csak gyönyörködni tudjon a mások szép énekében, de maga is gyönyörködtetni tudjon másokat. Ez a maximum. Végül megismerje és tisztelni tanulja ének és zenei nagyságainkat. Pl. énekszerzőinket. Szóval valamit tudjon énekeskönyvünk történetéről is. (A világi zene terén pl. Liszt Ferencről.) Aztán meg tudja a gyermek különböztetni a kotta szerinti éneklést a nem kotta szerinti, vidékenként eltérő énekléstől.

Köztudomású, hogy vannak gyermekek, akiknek nincs zenei hallásuk. Az ilyenek hallása — szerény véleményem szerint — valamit javulhat ugyan, de jó, használható énekesekké ritkán válnak. Van olyan iskolai év, amikor a rossz hallásúak tulsúlyban vannak. Erre tekintettel kellene lenni az isk. látogatásnál, illetve vizsgálatnál. Igazságtalan ugyanis, ha ilyenkor a tanítónak tudják be az énektanítás meg nem felelő eredményét. Ez sokszor okoz elkeseredést a tanító lelkében, ami nem hiszem, hogy használna a jó ügynek.

A kottaismeret tanításánál a ráfordítható idő csekélységén kívül az is baj, hogy tanítóink jórésze nem annyira képzett zenész, hogy ambícionálná komolyan a kották tanítását. Nagy hiba azonban az is, hogy az iskola túl van terhelve más tudományok tanításával is. Szóval a tanterv oly bő, hogy szinte elég átolvasni is. Így aztán — mikor cirka 120 egyházi énekdallamot kell alaposan begyakorolni, azonkívül a világi magyar daloknak is tért kell szentelnünk, — hisz ez is kötelességünk, — alig gondolhatunk a kották

intenzív tanítására. Magam is megpróbálkoztam már vele több ízben, de beláttam lehetetlen voltát. Pedig már itt van az idő, amikor a kotta tanítása is kötelezőleg be van illesztve a tanítandók közé. Most már az volna szükséges, hogy több időegységet illeszthessen be a tanító tantervébe az énektanítás céljára s felettes hatóságaink ezt is számon kérjék a felülvizsgálat alkalmával.

Sajnos, a tantervben hetenként csak egy óra (félóra beosztás mellett egy félóra, sőt láttam tantervet, hol csak $\frac{1}{4}$ óra van beillesztve az énektanításra. E szerint osztatlan iskolában a növendékeket 3 csoportra osztva, egy csoportra hetenként 5 perc jut, ami jóformán a semmivel határos,) van kalkulálva az énektanítás céljára.

Persze ismétlem, hogy a népiskolában csakis a legszükségesebbeket tanítjuk a kottaismeretből, vagyis annyit, amennyi az énekekkel s dalokkal kapcsolatba hozható. Folyton szem előtt tartva a magyar zenét. A világi énektanítás valamely fokozatában egy-egy zoltár dallamot hangjegyek után is lehet ugyan tanítani, de az egyházi énekek tanítása mégis inkább hallás után történik. Az eljárás az ének szövegére és dallamára nézve ugyanaz, melyet a világi dal tanításánál követünk. Csakhogy amíg a világi dalokat játékokhoz is kapcsoljuk s ezek tanításánál a hangulat eleven, vidám, sőt tréfás is lehet, addig az egyh. énekek tanításánál a hangulat komoly, ünnepélyes, emelkedett legyen. Az egyh. ének tanításához a hangulatot néhány ügyes szóval, ha szükséges, alapos szó értelmezéssel építjük fel. A zoltár dallamokat alla breve tempóban énekeltetjük.

Új énekeskönyvünk használata már hivatalosan el van rendelve. A népiskolákban már a szerint folyik az énektanítás. Szükséges azonban, hogy minden hívő el legyen látva énekeskönyvvel. E nélkül alapos munkát nem végezhetünk. Meg kell nyugtatni a hiveket, hogy ne idegenkedjenek attól. Eleinte régi, ismert dallamokat énekeltetünk a gyülekezetben s csak lassan, fokozatosan térünk át az új dallamokra. Nagy hiba volna ugyanis olyan dallamot énekelni, melyet csak az énekesvezér és az isk. gyermekek tudnak. Vagy már akkor elkezdni az új dallamok használatát, amíg új énekeskönyv nem áll rendelkezésre kellő számban a hívők kezében.

Némely tanító lekottáztatja, más vonalakkal jelzi, ismét az újjain mutatja az egyes hangok emelkedését, vagy alább szállását. Mindenik módszer jó, mert az emlékezetre jó hatással van. Lehetőleg kotta szerint kell a dallamokat betanítani s énekelni. Ügyelni kell a magyaros rythmizálásra s rythmikusán, lendületesen kell énekelni.

Felmerül a kérdés, mely bizonyára kartársaim lelkét is foglalkoztatja, hogy mikor tanítsuk be azt a sok dallamot, amelyet a tanterv előír. Mert erre az óratervben külön órát nem találunk. Felelet a következő: részben a világi énektanítási órák, részben a vallástanítási órákon. Azonkívül a tanítás énekléssel és imával kezdődjék. Nálunk e kettő mellé a bibliaolvasás is be van vezetve.

Minden vallástani óra is énekkel kezdődjék. Más tantárgyaknál is olykor, hangulatkeltés céljából egy-egy dallam elénekelhető. Ünnepek előtt alkalmi énekek, valamint a vallástani óránál is oda illő alkalmi énekek is gyakorolhatók. A tantervet be kell tartanunk s a kiszabott tantárgyból nem vehetünk el időt az énektanításra, amint azt némelyek tévesen gondolják. Hiszen ez „fegyelmi-“re vezetne.

A népiskolában az egyházi éneket olykor harmonium vagy hegedű kísérettel látjuk el, amikor az összes gyermekek egy hangon énekelnek, de megpróbáljuk az éneklést egy-egy évfolyammal, sőt egyesekkel is. Ez már aztán koronája az énektanításnak, mert a gyermek így az éneket elkezdheti is megpróbálja.

Az egyes énekeket nehézségi fok szerint kell tanítani. A mostani tanterv erre tekintettel is volt. Az énektanítás a ref. iskoláinkban lelkiismeretesen végeztessék s a tantervben kijelölt anyag lehetőleg feldogozandó.

Ahol csak lehet, egyházi énekkar szervezendő. Vallásos estélyeken, összejövetelek alkalmával az összhangzatos éneket kultiválni kell. Legyen az ének 2- vagy 3 szólamú, sőt négy-szólamú férfikar, vagy vegyeskar, kísérettel, vagy anélkül, legyen szóló ének, vagy duett, (ahogy a körülmények engedik) mindenképpen felemelő hat a hallgatókra.

Végül meg kell jegyezni, hogy kartársaim nap-nap után érdeklődnek korálkönyv (énekeink átirata orgonára) iránt, mert az utóbbi időben megszigorították az ilyen műveket behozatalát is. Pedig nemsokára égető szükségé válik egy itteni korálkönyv kiadása. Az „Új énekek“ c. füzet ugyanis csak az új dallamokat tartalmazza, de az ifjú, kezdő orgonistáknak szükségük lesz az összes énekek orgona átiratára. Egy teljes korálkönyv kiadásán magam is évek óta gondolkodom.

Az egyházi hatóság által újabban elrendelt „Isk. rendtartás“ c. füzet is a vallásos nevelés célját szolgálja. Sajnos, én e füzetet nem kaptam meg.

Céltudatos munkával bizonyára elérkezünk a szép éneklés magasabb fokára s nem maradunk hátra a műveltebb nemzetek között. Fáradtságos munka, kimondhatatlan kitartást és türelmet kíván, de az eredmény meglepő, felemelő, mert általa az Isten országát építgetjük. Elmondhatjuk: Él az az egyház, amelyik énekel. (Forrás: Prot. Zeneközlöny füzetei.)
Gáspár János

Szabó Imre esperes új könyve. Lapunk mai számában mutattványt közlünk a szerző engedélyével Szabó Imre esperes most megjelenő új könyvéből. Előjegyzési ára 6 P., segédlelkészeknek és papnövédeknek 4 P. Akik ezt a kiváló szép és tartalmas könyvet megszerezni óhajtják, e szándékukat levelező lapon tudassák a szerzővel, kinek címe: Budapest, VII. Vilma királynő út 7.

PROBLÉMÁINK

A Helvetia Jóléti Egyesület.

Bizonyos félreértések következtében, lapunk múlt évi 50.-ik számában olyan természetű közlemény jelent meg, amely szükségessé tette az egyesületnek az Egyetemes Egyházhoz való viszonyát véglegesen tisztázni.

A f. é. április 14.-én Komáromban megtartott konventi ülés e kérdéssel foglalkozván, a következő határozatot hozta:

„Konventi ülés a Helvetia betérjesztett alapszabályaiból megállapítja, hogy a Helvetia jóléti egyesület olyan — egyetemes egyházunk vezető egyéniségeinek, mint magánembereknek közreműködésével létrejött magánvállalkozás, amelynek alapszabályokban lefektetett célja „a református egyetemes egyház szociális irányú munkájának általános és hathatós támogatása anyagi segélyek nyújtása, tanulságos előadások és folyóirati cikkek útján.“ Az egyesület jelenlegi vezetősége: Védnökök: Balogh Elemér, Bertók Béla és dr. Magda Sándor püspökök, diszelnök: dr. Szilassy Béla, egyh. kerületi főgondnok, konventi világi elnök, társelnökök: Tornallyay Zoltán, dr. Polchy István, Nagy Nándor és dr. Salamon X. Ferenc urak. A választmány tagjai dr. Décsy Kálmán, dr. Szilárd Marcell, Forray Ernő, Soós Károly és Czeglédy Pál esperesek, valamint Rácz Elemér lelkész úr. Megállapítja konventi ülés, hogy a fent felsorolt egyházi funkcionáriusok ebben a minőségükben, nem mint a református egyház delegátusai, hanem mint magánegyénekek vettek részt az egyesület megalapításában és vezetésében. Az egyesületnek a református egyházhoz való viszonya ideiglenes szabályozást nyert azáltal, hogy a konventi elnökség az egyesület alapszabályait tudomásul vette, ami jogi szempontból azt jelenti, hogy hozzájárulását megadta az egyesület célkitűzéséhez és elfogadta az egyesület által az egyház szociális munkájának elősegítésére felajánlott támogatást, de nem jelenti az alapszabályok elnöki tudomásvétele azt, hogy az egyház magára vállalja a felelősségben való osztozást, nem jelentheti továbbá azt, hogy az egyesület az alapszabályok jóváhagyásával egyházi szervvé vált.

Bár eszerint az egyesület az egyházon kívül álló intézmény, mindamellett, mivel célja ref. egyházunk szociális munkájának és ref. egyháztagjainknak anyagi támogatása, egyetemes konventünk ülése, amikor az alapszabályok elnöki tudomásvételét jóváhagyja, egyúttal a Helvetiát mindenkinek szeretetébe és pártfogásába ajánlja s egyúttal felkéri Elnökséget, hogy éljen az alapszabályok 26. és 27. pontjai által biztosított jogával és az egyesület működését a maga megfelelő szerveivel állandóan ellenőriztesse.”

Miután immár az Egyetemes Konvent a fenti határozattal a Helvetiát mindenkinek szeretetébe és pártfogásába ajánlja, lapunk is szívesen hívja fel a közfigyelmet ezen jóléti egye-

sültre, melynek mindenkori tiszta jövedelme egyedül és kizárólag egyházi és református célokat szolgál.

Jelentkezéseket az egyesület vezetősége közvetlenül is elfogad és felvilágosításokkal készséggel szolgál Bratislava—Pozsony Grössling utca 8. szám alatt.

HIREK

Tífkos erő hatalmában.

Nagy életörvény bárha fenyeget,
Bús alvajáróként bátran megyek.

Ha rámtámadnak itt-ott gonoszok,
Vad üldözésüktől el nem futok.

Tüzön-vizen vezethetett utam,
De meghátrálni én sohsem tudtam.

Igét hirdetni s oszlatni a jajt,
Egy égi láng átforrósítva hajt.

Viharnak szárnyain röpítenek
Jézusi eszmék mindig engemet.

Midőn harsog igazság nyelvemen:
PüNKÖSTI szél zugását érzem.

Mint alvajáró csak megyek, megyek...
Hajtják lelkemet isteni kegyek.

Tóthkárolyi Lajos.

Előfizetési díjak beküldése. Felkérjük lapunk olvasóink közül azokat, akik előfizetési kötelezettségüknek eddig nem tettek eleget, azt el ne mulasszák, mert máskülönben képtelenek leszünk a lap nyomdászamlájának kifizetésére. Az előfizetési díjak a Komáromi Önségélyző Hitelszövetkezet 37.366. számú csekklapján küldendők be. Kivánatra csekklapot a szerkesztő készséggel küld.

Nyugtázás és nyilvános köszönet.

A komáromi ref. tanítóképző-intézetünk új épületének felemeléséhez szükséges 1000 Kő-ás hozzájárulásukat újabban a következők jelentették be:

Dr. Gaál Gyula ny. polgármester Komárom, *Dr. Mertens Alfréd* ügyvéd, egyhm.-i gondnok Nagymihály, *Leölkes Lajos* földbirtokos Benkepatony, *Fekesházy Sándor* földbirtokos, egyhm.-i gondnok Csikósgorond, *Simon József* esperes Szeszta, *Perecz Samu* ny. városi tanácsos Rimaszombat, *Ref. Egyház* Somorja, *Nemes György* ny. főjegyző Komárom, *Dr. Illyefalvi Vitéz Aladár* ny. gimn. tanár Losoncz, *Soós Pál* tanító Migléc, *Erdélyi Mihály* lelkész Abara, *Fogyasztási szövetkezet* Abara, *Gerőfy Bernát* mérnök Pozsony, *Szigethy János* földbirtokos Tany, *Puskás Ferencz* tanító Salánk, *Nyomárkay Sándor* egyhm.-i gondnok Ungvár.

Az Egyetemes Konvent úgy a maga, mint egész Egyetemes Egyházunk nevében a leghálásabb köszönetét fejezi ki a jószívű adakozóknak, s őszintén kívánja és kéri, hogy az Isten áldó kegyelme örökjön áldozatos és nemes

lelkeik felett, önzetlen, nagyszerű cselekedetük pedig örökké fényeskedjék anyaszentegyházunk történetének lapjain az utókor számára.

A losonci ref. theol. szemináriumban az 1937 évi püNKÖSTI ünnepekre elválasztott legációk: Előzetes bejelentés szerint nagylegátust nem fogadhat Nagyölvéd, Alistál; Bátyu és Nagyszelmencz nagylegátusra vonatkozó beírása, mivel az ezirányú kérelem meglevelézése az idő rövidsége miatt lehetlenné vált, a szeminárium vezetőjének hozzájárulása nélkül még a választás előtt a theologus ifjúsággal közölve lett, a legáció leválasztása, vagy fennhagyása a kérelem szerint, az ifjúságra bizatván. A választás eredménye: Zsudel István Bátyu, Bótrágy. Szoboszlai Miklós Farkasd, Negyed. Mitró István Rimaszombat. Mikula László Beregszász. Selmeczi Árpád Nagyszöllős. Barra Zoltán Csap, Ásvány, Salamon. Mikes László Nagyberég. Abary István Munkács. Dr. Takács Béla Nagygéres. Keményik József Léva. Bán Zoltán Királyhelmech. Brányik Sándor Alsó-, Felsőszecse. Dévay József Nagykapos. Fekets Emil Nagydobrony. Lenkey Lajos Pelsőc. Nagy Jenő Nemeshodos. Szabó Antal Kassa. Tömösközy László Pozba, Mohi, Lök. Bajusz Gyula Muzsaj, Borzsava. Kovács Bertalan Dercen, Fornos. Böszörményi László Ungvár. Eröss Pál Tornalja. Nagy Zoltán Kamocsa. Urbán Károly Bergsom. Ábrahám Kornél Nagymegyér. Virágh Vince Nemesócsa. Narancsik Elek Zseliz. Héderváry Dezső Serke, Simonyi. Hajdu Dezső Madar, Perbete, Csúz. Horváth Zsigmond Búcs, Bátorkeszi. Molnár Dániel Hanva, Runya, Csiz. Kiss Lajos Abara, Ráska. Szaniszló Endre Réte, Jóka, Somorja. Csanda Lajos Nagysalló. Sedivy Zoltán Nagyida. Rácz László Sók, Zsigárd, Deáki. Nagy István Kismánya. Dobó Dezső Dunamocs. Tarjányi Dénes Balog, Uzapanyit. Kalmár Kálmán Garamszentgyörgy. Hamar István Feled. Pályi János Alsóláncz. Vass Béla Barkaszó. Kovács Lajos Nagyszaláncz. Stefan Miklós Nagyszelmencz. Martsa Dániel Rimaszécs. Szakal István Mezőkaszony. Simon Bálint Bégány. Kormos Andor Gejőcz. Vörös Béla Ógyalla, Martos. Lehotay János Jánosi, Pálfa. Szabó Géza Eszeny, Szalóka. Csörgő Bertalan Szomotor. Szabó Aladár Asztély, Bucsú, Déda. Pázsit József Tiszaújlak. Héderváry Sándor Zeherje. Végh Dániel Nemesradnót. Kossár András Polypásztó. Szabó Béla Nagypalád, Fertősalmás. Katócs Géza Iske, Csicsér. Csatlós János Beregrákos. Bakura Zoltán Szürte, Rát. Schmidt Sándor Visk. Papp Zoltán Magyarböd, Petőszinye. Kajdy Béla Gát. Vajthó István Tornagörgő. Hanesz Sándor Berzéte. Rácz György Hetény. Papp Béla Badaló, Halábor. Molnár Sámuel Gömörszkaros. Kőmives Sándor Bátfa, Palló, Ungtarnócz. Bartha István Vári. — Losonczon, 1937 május 5.-én. Sörös Béla szemináriumi igazgató.

A komáromi ref. tanítóképző-intézet növendékei a püNKÖSTI ünnepekben sem „nagy”, sem „kis” legációba nem fognak menni.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 21. szám.

Ára: $\frac{1}{3}$ évre 70 Ké, $\frac{1}{2}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 május 22.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkész Hív. Hetfn

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

26,861/37.

Fel kell figyelni egyetemes egyházunk minden hivatott tényezőjének a fenti számra, amely szám alatt az iskolai és népművelődési minisztérium egy nagyjelentőségű leiratot intézett Egyetemes Konventünk elnökségéhez a komáromi ref. tanítóképző-intézetünkkel kapcsolatban. Fel kell figyelni mindenkinek, mert a nevezett min. leirat kézzelfogható bizonyosságát szolgáltatja annak, hogy törvényes jogaink gyakorlásának nincsenek *elháríthatatlan akadályai*, csak hittel, bizalommal és lankadatlan energiával kell dolgozni kitűzött célunk eléréseért. De bizonyosságát találhatjuk itt annak a ténynek is, hogy az állami hatóságok is elismerik törvényes jogainkat, ha meggyőződnek a komoly szándékról és törekvésről.

Senki előtt sem volt kétséges, hogy amidőn az Egyetemes Konvent a ref. tanítóképző felállítását kimondotta, törvényes jogaira támaszkodott; és törvényesen járt el akkor is, amikor az intézetet 1935. év szept. 1-én megnyitotta és erről — az előírásoknak megfelelően — az isk. népműv. minisztériumot értesítette. A kétségek csak akkor kezdtek „egyesek” lelkében fellépni, amikor a minisztérium bejelentésünket nem akarta tudomásul venni. Ennek nyomán még olyan hangok is hallatszottak, amelyek már-már tanítóképzőnk létének biztonságát gondolták veszélyeztetve.

Pedig, ha tárgyilagosak és igazságosak vagyunk, most utólag el kell ismernünk, hogy az isk. és népműv. minisztérium eljárása érthető volt. A minisztérium soha nem vonta kétségbe egyetemes egyházunknak a tanítóképző felállításához való jogát, de végleges elhatározását csak akkor hozta meg, amikor már a felállított és működő intézetet a maga valóságában módja volt megvizsgálnia és meggyőződni arról, megfelel-e az intézet a törvények előírásainak. Tehát tulajdonképpen itt csak időről volt szó, amelyet ki kellett várni abban a biztos tudatban, hogy ha a törvényes követelményeknek megfelelünk, intézetünk az állami hatóságok részéről is feltétlenül a törvényi intézkedéseinek megfelelő bánásmódban fog részesülni. Az idő pedig letelt és a minisztérium meghozta azt a határozatot, amelyet méltán reméltünk és vártunk.

Közérdeket vélünk teljesíteni, amikor most a pozsonyi isk. referátusnak a fenti rendelkezéssel kapcsolatos leiratából közöljük a következőket:

— „Az iskolai és népműv. minisztérium 1937. április hó 5.-én kelt 26.861/37-II/2. szám alatti rendeletével, a fent megnevezett intézetnél tartott vizsgálat a beérkezett bizottsági jelentés alapján, a szlovenszkói és kárpátaljai ref. egyház Egyetemes Konventjének 1935. május hó 23.-án kelt 263/35. számú bejelentését, — amely szerint két, váltakozó évfolyammal bíró, ref. magyar koedukációs tanítóképző-intézetet állít fel Komáromban és annak I. évfolyamát 1935. szept. hó 1-én megnyitja, — utólagosan tudomásul vette.

Az isk. népműv. minisztérium feltetelezi, hogy a nevezett intézet pontosan azok szerint az előírások szerint fog vezetetni, amelyek a szlovenszkói áll. tanítóképző-intézetekre vonatkoznak, s hogy az intézet fentartója gondoskodik azon hiányok pótlásáról, amelyek az 1937. január hó 26. és 27.-én megtartott vizsgálatnál találtak; saját költségén gondoskodik a nevezett intézet rendes elhelyezéséről, felszereléséről, a szükséges belső berendezésről, a tanzserekről és a gyűjteményekről.” —

Ezeket kívül kéri az iskolai minisztérium az igazg. tanácstagok névsorának, s az intézeti új épület tervének és költségvetésének felterjesztését, valamint utasítja az intézet igazgatóságát az iskolai referátussal való hiv. érintkezés felvételére.

A komáromi ref. tanítóképző-intézetünk tehát mint egyetemes egyházunk legfiatalabb intézménye örömmel mondhatja el, hogy bár időrendben utolsó, de mint az állam által elismert közintézményünk: az „első” a maga nemében. Természetesen ez a megállapítás nem akar dicsekedési, vagy kivált vetélkedési szándékú lenni, mindössze az intézet jelentőségének értékét akarja még inkább kihangsúlyozni és azokat a fontos és mindenekfelett való kötelességeket előtérbe helyezni, amelyeket egyet. egyházunk minden egyes tagjának most már erősen

éreznie kell tanítóképző-intézetünkkel szemben. Mert bár a jövőnk szempontjából annyira fontos és nélkülözhetetlen tanítóképzőnk egyenjogúsága és az állam által való elismerése felől most már senki sem kételkedhetik, azonban a várt és bekövetkezett esemény kétszeres erővel figyelmeztet bennünket mindama kötelességeinkre, amelyeket intézetünkkel szemben teljesíteniük kell. Ezek pedig a fentartásról és a megfelelő elhelyezésről való gondoskodás.

Nem lehet és nem szabad most már továbbra is könnyű kézzel kezelni az 50 fill.-es járulékok beszédését és beszolgáltatását. Nem lehet továbbra is az örökös „nem bírjuk” szomorú és lehangoló, s minden életet megőző muzsikáját hangoztatni, hanem meg kell a módját találni, hogy ezt az igazán kis áldozatot minden gyülekezetünk maradéktalanul teljesítse. Mert *nem az az igazság hogy „nem bírjuk”, hanem az, hogy a gyülekezetek vezetőinek hitétől, lelkesedésétől és munkájától függ, hogy mennyi áldozatot bír el egy gyülekezet.*

A szépen megindult építési akciót is minél előbb diadalra kell juttatni.

A kiküldött „kérő szó”-kra még csak alig 40%-ban érkeztek vissza a válaszok, a legtöbben tehát már hónapok óta csak gondolkoznak felöle, pedig most már a további gondolkodásnak semmi célja és értelme nem lehet. Reméljük, hogy a most köztudomásra jutott esemény kedvezően fogja befolyásolni a nemes ügyért buzdulni tudó lelkeket, s a felajánlások rövid idő alatt mind beérkeznek, hogy azután az új épület építkezésének ez év őszére tervbevett megkezdése megvalósulhasson.

„Segíts magadon, s az Isten is megsegít!”

Igen. Az Isten áldó segítségét letagadhatatlanul érezzük. Hálátlanság és Isten ellen való bűn volna tehát, ha az emberi segítséget mi magunk tagadnánk meg önmagunktól. De semmi okunk, hogy ezt feltételezzük!

Örömmel énekelhetünk tehát: „Soli Deo gloria!” (b. m.)

A kálvinizmus és a kapitalizmus.

(2. folytatás.)

Irtja: Szabó Imre esperes.

A világtól elforduló és a világban maradó aszkézis.

A római egyház ideálja az aszketikus ember, a szerzetes. A szerzetesi aszkézisnek mint magasabbrendű erkölcsiségnek kiküszöbölése, a hivatásfogalomnak egy új elvét teremtette meg a nyugateurópai emberiség lelkületében. Hivatás a világban, azt a nimbuszt kapja meg, amelyben eddig csak a kolostori élet részesült. A protestáns etika a világ életében is ugyanazt a megszentelt érzületet akarja érvényesíteni, amely előbb csak a kegyeseket vitte a kolostorba. A szerzetesi élet eltörlésével a protestantizmus a világ és az egyház közötti távolságot nem törli el. Az aszketikus életszemléletet nem veti el, se nem veti meg, hanem az aszkézist kiülteti a kolostorból a világ életébe. A világot le kell győznie ott, ahol az van, bent a világban kell a szívet a világtól megszabadítani és magát

attól függetleníteni. A protestantizmus tagadja elvileg, hogy a szerzetesség nehezebb feladatot állít az ember elé, mint egy komoly biblikus szentségre törekvő élet künn a világban. A szerzetes megkísérli a világot úgy legyőzni, hogy kimenekül abból, látszólag nehéz feladatokat vesz magára a kolostori élet mesterkéltszabályaiban, valóságban azonban megkönnyíti a világ legyőzést. Sokkal nehezebb olyan körülmények között, — amelyeket az ember, mint Istentől adottakat fogad el — az életben megküzdeni, mint olyan körülmények között, amelyeket az ember maga választ magának. Ez a világban maradó aszkézis (Innerweltliche Askese) lesz a kálvinizmusban s annak későbbi megvalósulási formáiban, a puritanizmusban, a tökéletesedésnek egyik jelentős lelki faktora. Hatoljunk egy kissé még mélyebre ennek a világban maradó aszkézisnek mint a kapitalizmus kialakulására hatással levő vallásos lelkületnek a megismerésébe. Elkerülhetetlenül szükségünk van azért a kálvinizmus néhány alapvető gondolatának rövid ismeretére. A kálvinizmusból különösen három dolog volt befolyással a gazdasági és társadalmi életre. Az első a predestináció tana, amely a kálvinizmus dogmatikájában centrális helyet foglal el, a második a vallásos individualizmus, amely által a különböző reformátori irányok között is ebben különbözik a legélesebben a katolicizmustól, a harmadik: a keresztyén gyülekezet, amely egy zárt egységet alkot a világgal szemben.

A predestináció közvetlen hatása.

A predestináció gondolata az Isten szuverenitása mellett a kálvinizmusnak a legcentrálisabb életmagyarázó elve. Ez a dogma adta a kálvinizmusnak élesen kidomborodó karakterét, szemben a luteránizmussal és a baptizmussal is s a reformátori vallásosságnak tisztán hitbeli karakterét mindenkor megővta az emberi gondolatokkal s az emberi ítéletekkel való hamis összeolvadástól. A hit ugyanis nem emberi, hanem Istennek abszolút csodája által létrejött ismeret. A predestináció Isten abszolút akarati jellemvonását fejezi ki. A kegyelem megérdemelhetetlen és megszolgálhatatlan kegyelem és semminémű igazságosságon nem nyugszik, amelyet az ember Istentől megkövetelhetne. Isten lényéhez tartozik, hogy az embert a szabad végzése szerint részeltesse az üdvösségben. Az ember azért nem dicsekedhetik, sem nem panaszkodhatik. Isten főnséges uralkodói akarata minden okoknak az oka és minden normának a normája. Vannak okok és vannak normák, amelyek Isten által érvényesülnek, de egy sincs olyan, amely felette érvényesülne. Nem a szeretet a központja ennek az istenismeretnek, hanem az Ő akaratának főnsége. Az Isten szeretete éppen az Ő isteni méltóságának kijelentésében és hozánk aláhajlásában és tudtul adásában jelentkezik. Ennek az üdvösségre való elválasztásnak a tudója egyedül Isten és nincsen földi hivatal, amely ezt megállapíthatná. Az elválasztásnak

azonban határozottan megállapítható jelei és gyümölcsei vannak és a puritán ethika éppen az elválasztás jeleiből és gyümölcseiből alakított ki egy olyan életfelfogást, életrendet, amely a világban maradáno aszkézisnak a vallásos típusát teremtette meg a nyugateurópai civilizációban. Ezzel a teológiai központi gondolattal úgy Kálvinnál, mint a puritánoknál erős individualista életfelfogás párosult, amely egészen más természetű, mint a későbbi felvilágosodásból megszületett individualizmus pld. a Rousseaué.

A kálvinizmus pesszimizmusa.

A kálvinizmus vallásos individualizmusa a világ pesszimizista felfogásában gyökerezik. A kálvinizmus a világot a bűn szörnyű hatása következtében teljesen megromlottnak ismeri és azt vallja, hogy emberi eszközök ez ellen semmit sem tehetnek. Idegen tőle minden látszóoptimizmus, amely „egy jobb világban” bizakodik és minden körülmények között gyanús elötte minden olyan világfelfogás, amely megváltás nélkül remél jobb világot. A hívő kálvinista egyén Isten választottjának tudja magát, isteni elhivatás kényszere alatt áll, azért ebben a romlott és átok alá rekesztett világban missziója van. Isten által neki személyesen kiosztott feladat. Ez a kiválasztottság a szenvedésre és mártíromságra való kiválasztást jelenti legtöbbször. Az életét Ura iránt való szolgálati viszony szabja meg. Ezzel a felelősségérzettel áll az ember-tömegben, ez kölcsönzi számára a lelki nemesiséget. Ez az elválasztási bizonyosság és vallásos felelősségérzet teszi őt individualistává. Öntudatosan törekszik mind nagyobb függetlenségre minden teremtménytől. Csak Isten kegyelmi választása által bír ebben a világrendben az egyéniség értékkel és csak egyedül Istennek szabad dicsőséget adni. A tökéletes méltatlanság érzése Istennel szemben bizonyos szellemi elkülönülést is létrehoz az emberekkel szemben. Még élesebb kifejezésekre jut az az individualizmus abban a kálvini gondolatban, hogy bár csak az Isten tudja, hogy kik a választottak, az ember cselekedetein az elválasztás mégis megismerhető. Érthető, hogy ezáltal a saját énjére való belső koncentráció megnövekedik. Még nagyobb figyelmet fordít a kálvinista ember arra, hogy egyéni életét Bibliái előírások alapján tökéletességre emelje, de ugyanez vezethet a látszatszenzségre és az elbizakodottságra is. Az a tény, hogy az egyes csak ön maga juthat el elválasztásának bizonyosságára, teljesen függetlenné teszi minden más e világi tényezőtől, az egyháztól is. Odáig fejlődhetik ki ez a gondolat, hogy az egész világgal szemben egyedül áll.

Egyéniség és közösség.

S mégis e világtól való függetlenség dacára a kálvinizmus mindig óriási kulturális hatást fejtett ki. A kálvinizmus vallásos tekintetben individualista, de egy meghatározott kulturális misszióval jár ebben a világban. Ez az élesen kifejlődött felelősségérzet az egyik tényezője annak, hogy a kálvinista körökből a nagy nem-

zeti szerencsétlenségek idején a népből energikus és heroikus férfiak és asszonyok jöttek elő és pedig nagyobb számban, mint a százalék arány szerint várni lehetne.

Ez a vallásos individualizmus még sem jött ellentmondásba a keresztyén gyülekezeti közösséggel. A kálvinizmus a keresztyén gyülekezetet mindig az Isten választottai közösségének ismerte és mint ilyen a társadalmi életnek a legerősebb és elpusztíthatatlan sejtje lett. Az egyházfegyelem felállítása és az úrvacsoráról való felfogás, amely a hívő és méltó keresztyéneknek az egyesülése Urukkal, amelytől a hitetleneket távol kell tartani, a gyülekezetet teljesen önmagára alapozott közösségnek tekintette. Az úrvacsora a gyülekezeti élet középpontja, mint ahogyan a predestináció tana az egyház szíve „cor ecclesiae”. A gyülekezeti közösség a történelmileg kialakult református egyházakban az úgynevezett szövetség gondolatával, mint a legerősebb belső összetartó erővel párosult. A gyülekezet az Istennek a Krisztus által a hívőkkel kötött szövetségén épül fel, amelyben Isten ígéreteinek beteljesítésére, a gyülekezet pedig engedelmességre kötelezi magát. Ez lényegében a legnagyobb ótestamentumi gondolat az újtestamentum területén, ahol Isten Krisztusban hívőkkel köt új szövetséget. A gyülekezet tehát a kálvinizmus szerint nemcsak a hívőknek összejövele, hanem egyszersmind az a terület amelyen belül Isten szentsége szakadatlanul, állandóan kiárasztja erejét, a gyülekezet pedig az Isten számára az a külön világ a világban, ahol Istennek a Szentírásban kijelentett parancsolatai minden világi törvényei fölött föltétlen érvénnyel bírnak. Ebből a hármados dogmatikai alapfelfogásból nő ki a református keresztyén etika, amelynek uralkodó vonása a világtól való elfordulás, de egyben a világnak az áthatása. Ez az aszkétikus életideál mindenkitől egyformán a világi életnek az átszósát követeli, a világ megtagadásának és a világ legyőzésének szellemével. Olyan aszkézis ez amely tervszerűen és a legszélesebb körben minden világi eszközt elismer, önértékét azonban mindegyiknek tagadásba veszi.

Minden világi jónak pusztá eszközzé való leértékelése azonban azt jelenti, hogy az ösztönéletet kemény fegyelem alá fogja, szakít minden ösztönös érzéssel, a testi életet a legszükségesebbre és a leghasznosabbra korlátozza, önnevelésre és önellenőrzésre sarkal, hogy a szent életet Isten parancsai szerint alakíthassa ki. A kálvinizmus virágkorában ez az erkölcsi életfelfogás valódi vallásos mélységgel, tiszta felelősségérzettel a legvégső célra tekintő öntudattal volt eltelve. A kényelmesebb időkben ez a heroikus életfelfogás elkorcsosult farizeizmusba és öngazságoságba is.

(Folyt. köv.)

Dr. Nagy Lajosnak „A szektákról” írt tanulmánya füzet alakjában már megjelent. Ára 2 korona. Kapható a Puzsér Testvérek komáromi nyomdájában.

EGYHÁZI ÉLET

Csehszlovákiai utazásunk néhány benyomása.

A keresztyén vendégszeretet az a jellemző jel, mely elválasztja a Krisztusban hívőket a hitetlenektől. Legutóbbi látogatásunk alkalmával, melyet Smith Róbert prágai skót lelkész kíséretében a csehszlovákiai magyar ref. egyháznál tettünk, nagy mértékben igénybe vettük ezt a keresztyén szivességet. Keleten Nagyszöllöstől kezdve nyugaton Pozsonyig mindig csak szivességet és nagylelkűséget találtunk; és hálás szívet tértünk vissza otthonainkba, visszagondolva erre a vendégszeretetre és jóságra, amelyben részesültünk.

Mik voltak a benyomásaink ebben a gyors túrában? Nem dicsekszem 2 heti csehszlovákiai tartózkodás után, mint ahogyan azt az amerikaiak tennék, hogy abban a helyzetben vagyok, hogy könyvet tudok írni Csehszlovákiáról. Mi csak az egyházzal találkoztunk és csak az egyházi életben vettünk részt. Természetesen mindent a legjobb színben láttunk, mert csakis keresztyénekkal találkoztunk. Az emberek azt kérdik tőlem, hogy érzem magam Magyarországon? Azt felelem, nehéz erre válaszolnom, mert egyházi körökkel érintkezem leginkább és így olyan egyénekkal érintkezem, akiknél legfontosabb a Krisztus iránti hűség és akik azokban a jellemtulajdonságokban osztozkodnak, mely megkülönbözteti minden ország keresztyénét —, akik Krisztusban élnek. Ugyanekkor azonban faji és nemzeti jellemvonások törnek elő a közös keresztyén örökségből. A keresztyén skótnak is megvan a maga Aberdeeni vicce és a magyar református bár Csehszlovákiában él, megkülönböztethető a szlováktól, hogy a magyar szereti a bort.

Legutóbbi túránk legfontosabb benyomása az új kis egyház bátorsága.

Nekem, egy nemzeti államegyház fiának, ahol az egyház teljes hatalommal bír az országban, ahol az egyház mély gyökereket vert a történelemben, kinyilatkoztatás volt látni azokat a teljesen új problémákat, mellyel a Szlovákiában lévő magyar ref. Egyháznak meg kell küzdenie, 18 éves multjával, és körülhatárolt lehetőségeivel az ország életében; kinyilatkoztatás volt az a keresztyéni bátorság, mely tudja, hogy Krisztussal minden elérhető. Nagy érdeklődéssel látogattunk meg három árvaházat a négy közül, melyet az Egyház létesített ilyen rövid idő alatt és el voltunk ragadtatva attól a barátságos atmoszférától, melyet a gyermekek és a tanfőnöklet között találtunk, mindenütt megtalálták a tökéletes középutat a szigorú felügyelet és szabadság közt.

Nagy hatást gyakorolt ránk a templomok sűrű látogatottsága. Az éneklés szivhezszólóan gyönyörű volt és az az igazi érdeklődés és szeretet, mely az Egyház iránt nyilvánult. Mindketten azonban azt éreztük, hogy éppen ebben

a nagy lelkesedésben, melyet a magyar református érez az egyháza iránt — nagy veszély rejtőzik. A zsidókról mondják, hogy vallásukat kötelességnek tekintik, mely összefűzi őket egy fajjá. Vajjon a köztársaságban élő magyarok nem tekintik-e vallásukat egy olyan kötelességnek, mely összetartja fajukat. Vajjon a rendes egyházi tag felteszi-e magának azt a kérdést, hogy szeretné-e, ha egyházát elárasztanák szlovákok, rutének vagy más nemzetiségbeliek, akik az „élő kenyeret” keresik? Szívesen látnák-e ezeket, vagy pedig a magyar nyelven beszélő egyház csak magyarok részére való? Mindketten azt éreztük, hogy az egyház nem elég erős missziói erő az országban — saját népe között az volt és 18 évet vett igénybe a megszervezése. De Csehszlovákiában igen sok olyan ember él, aki kifejezetten vallás nélküli, az ország nagy többsége katolikus és igen nagy része, ha nem is vallás nélküli, de határozottan vallásellenes. Utazásunk alatt sehol nem láttunk agresszív evangélizáló munkát, egyetlenegy egyház kivételével, hol gyökerénél támadják meg az istentelenségek, mint ahogyan más országokban teszik. Állami hivatalnokkal folytatott beszélgetésünkben kifolyólag azt a benyomást szereztük, hogy a Magyar Református Egyházat nem veszik komolyan és úgy tekintenek rá, mint valami magától értetődő vesszőparipára, mely a magyarsággal jár. És ha ez a benyomásunk helyes, akkor ez azt jelenti, hogy a magyar református Egyház nem szerepel eleget a közéletben, nem beszél eleget férfiaknak és nőknek hitről és hitlenségről és nem hirdeti, hogy mit képvisel itt ebben a világban, ahol egyre változnak az értékek. Hogy egy angol kifejezést használjak: „saját ideáljait, eszméit ápolgatja, hogy melegen tartsa őket.”

Megengedik, hogy ezt őszintén megmondjam, mint mindkettőnk benyomását?

Smith Róbert lelkész, valamint én is a skót Egyház kinevezett zsidó misszionáriusai vagyunk. Mindketten ugyanazon véleménnyel vagyunk munkánk felől és úgy látszik nagyon „modern” álláspontot foglalunk el abban, hogyan közelítse meg a keresztyén a zsidót. Ez a vélemény az, hogy csak olyan nagy városokban mint Budapest és Prága legyenek speciális zsidó missziók. Mert ezekben a városokban a zsidó legtöbbszörre vallástalan, emellett azonban éhezve keres valamit, amiért éljen. Amerikában pl. a keresztyénségnek az a furcsa kinövése a — Christian Science — leginkább zsidókból áll. A skót Egyház tapasztalata úgy Budapesten mint Prágában az, hogy nem kell kimenni és összegyűjteni a zsidókat ilyen városokban, jönnek ők maguktól és kérnek oktatást. De ahol a zsidók még orthodox közösségekben élnek, amit századok óta megszoktak, mint Szlovákiában és a Ruténföldön, azon a véleményen vagyunk mindketten, hogy nem lenne bölcs dolog külön zsidómissziót szervezni, sőt helytelen lenne.

A nagy városokban a zsidó hall Jézus Krisztusról és eredeti ellenségeskedés és bizal-

matlanság fala le van törve lelkében, mikor azt találja, hogy Jézus valóban szép és vonzó egyéniség és nem az a szörny, amilyenek a zsinagógákban lefestik. Az orthodox zsidó még ezalatt a félreértés alatt él, aminek a következménye, hogy ha egy zsidó keresztyénné lesz egy ilyen helyen, akkor a Krisztus iránti gyűlölet növekedik a többi zsidó között. Mi az oka a zsidók tudatlanságának e terén? Valószínűleg az, hogy az a keresztyén, akivel a mindennapi élet keretében kereskedelmi és más téren találkozik, nem mutatja eléggé a Mester jellemét és így nem képes letörni a tudatlanság és gyanakvás falát. Sok helyen látogatásunk alatt örömmel láttunk kitünő viszonyt reformátusok és zsidók közt, ahol nyoma sem volt az antiszemitizmusnak. De milyen sokszor „ez a jó viszony” csak a két kisebbségnek a közös érzése ugyanazon nehézségek leküzdésében. Vajjon van-e valami ebben a viszonyban a „keresztyén felebarátságból”, vagy pedig csak az udvarias megtűrése egymás vallásos nézetének, mely jellemzi a XX. századot? Ezt a kérdést intéztük önmagunkhoz mindketten, mikor köztetek voltunk.

És ezért elhatároztuk, hogy megkérjük az Egyházat, közelítse meg zsidó szomszédait Jézus nevében, abban a szerető lélekben és azzal az áldozattal, mely Jézusban adatott nekünk. Nem szeretnénk külön missziót látni Ruténföldön, de azt szeretnék, ha minden egyes keresztyén Krisztus tükörképe volna zsidó szomszédainak szemében.

Adjon Isten bátorságot és bölcseséget a református Egyháznak, hogy szembenézhesen mindazzal a különleges nehézséggel, mely előtte áll és bár lehetne a jónak legnagyobb ereje a köztársaságban!

Knight György skót lelkész.

ISKOLÁINK

Eredményre vezetőbb hittantanítás.

Ismeretes előttünk az a szólásmondás, mely így hangzik: „A feledésnek tanulunk.” S ha ez valóban igaz, akkor elsősorban a hitoktatásnál van ez így. Kérdezzünk meg csak pl. egy 15—16 éves fiataalt, aki csak rövid ideje állt ki az iskolából, hogy mire tanította meg az irgalmas samaritanusról szóló példázat. Feleletét hallva azt fogjuk tapasztalni, hogy esetleg a történet halvány körvonalaira emlékszik, de a példázatnak tanulása már teljesen kiesett emlékezetéből és így azt az életében sem tudja alkalmazni. Vagy megkérdeznénk egy más valakit a magyar ref. gályarabokról, bizony nagyon hiányos feleletet kapnánk és az ő példaadásuk utánzóra népünk között nem találna.

Mindezeknek indító okát hittantanításunk eddigi, a legtöbb helyen alkalmazott módszerében látom. Sajnos még mindig nagyon sok helyen az úgynevezett „magoltató” rendszer divik. A hitoktató legtöbbször megelegetszik azzal, hogy egyszerűen csak feladja a leckét. Előfordult már olyan eset is, hogy a gyermekek semmi magya-

rázatot nem kaptak. Így csak ismereteket közölünk a gyermekekkel, de az ő jellemüket, hitüket nem neveltük. Csodálkozhatunk-e ekkor az eredménytelenségén?

Ennek az elavult, bifláztató hittantanítási módszerünknek ki kell pusztulnia iskoláinkból. E helyett célravezetőbb, ha az anyagot alaposan feldolgozzuk, a gyermeket ne engedjük verkliszzerűen állandóan egymagába beszélni, hanem gyakran adjunk fel olyan kérdéseket, amelyekre azután könnyen meg tud felelni. Feltétlenül eredményre vezető, ha a történeteket, hitigazságokat a napi élet eseményeivel illusztrálni tudjuk.

Semmi szín alatt sem kell szolgálilag ragaszkodni a hittankönyvnek sokszor a gyermektől nem értett szavaihoz és nehézkes kifejezéseikhez. A lényeg az legyen, hogy a gyermek a dolgoknak tulajdonképpeni értelmével tisztában legyen. Általában egész módszerünknek oda kell irányulnia, hogy ne csak eseményeket és történeteket tanítsunk, hanem jellemet neveljünk. Itt szabad legyen mély tisztelettel kérni a kanonika vizitáció és köri vizsga uraitól, hogy ne a betűről-betűre való feleléshez ragaszkodjanak, hanem mérvadó egyedül csak a történetekben lévő igazságnak a tudása legyen.

Még egy nagy fogyatékosága van hittantanításunknak. Ez nem más, mint a szemléltetés hiánya. Hogy az eredményre vezető hittantanításhoz mennyire szükséges lenne ez, talán felesleges hangsúlyoznom. Képek, rajzok minden bibliai történetet elfelejtethetlenné tennének a gyermek előtt és így annak értelmére is feltétlenül jobban emlékezne. Felettes hatóságainknak okvetlenül intézkedéseket kellene tennie, hogy a legrövidebb időn belül minden iskola beszerezhesse és használja is ezeket a szemléltető hittani képeket. Külföldi református egyházakban már régebben nagy eredménnyel alkalmazzák ezeket, mi miért ne tehetnénk meg? Iratterjesztésünk főfeladatának kellene lenni, hogy ezek magyar nyelvű felirással, olcsó pénzért kaphatók lennének. Addig pedig, míg ez még nem lesz, a legegyszerűbb rajzolásal és a képes biblia képeinek alkalmazásával lehetne ezt a hiányt pótolni.

Szeretném, ha ezen pár sort komoly megfontolás, több hozzászólás, illetve megvitatás követné, ami által kikristályosodhatna egy olyan hittantanítási módszer, amelynek alkalmazása által egyházközségeinkben több istenfő, jellemes és öntudatos református magyart nevelhetnénk.

Erdélyi Gáspár.

Elhalálozás. Szomorú szívvel közöljük a gyászhirot *Kováts József* munkácsi ref. segédlelkész elhunytáról, akit Isten sok szenvedés után 28 éves korában hívott haza az élők világából. Temetése nagy részvét mellett május 14-én ment végbe a komáromi ref. temetőben. Isten vigasztalja meg a megtört szívű hozzátartozóit!

Falusí gazdálkodáshoz értő, idősebb, egészséges úrnőt, lehetőleg özvegy papnét keresek házvezetőnőnek. Cim a kiadóhivatalban.

GYŰLEKEZETI MUNKA

A vasárnapi iskolai vezető személyisége.

Sokszor előfordul az, hogy esztendőkön keresztül vezetünk vasárnapi iskolát anélkül, hogy annak a gyermekek életében valami látható eredményét vennék észre. Ilyen esetekben azután keresünk kifogásokat, okoljuk a gyermekeket, hogy annyira durva lelkük és érzéketlenek a lelki dolgok iránt, hogy minden igyekezetünk dacára sem tudunk változást létrehozni náluk. Okoljuk sokszor a szülői házat, amely lerontja a vasárnapi iskolában kapott építő hatásokat. Bizonyos, hogy mindezek az esetek előfordulhatnak, de a sikertelenség esetén mégis a leghelyesebb, ha a vasárnapi iskolai vezető maga előtt felteszi a kérdést: nem az én személyem az oka a sikertelenségnek? Nem én vagyok-e az akadály, hogy az Evangélium nem tud hatni a gyermeki lélekben? Alkalmassá eszköz-e az én személyem Isten kezében az Ő gondolatai és tervei továbbvitelére? Milyennek kellennem, hogy Isten Lelke az én munkámon keresztül a gyermeki lélekben változást hozzon létre és azt Krisztus követőjévé tegye?

Aki vasárnapi iskolai munkát kezd el, annak tisztában kell lennie azzal, hogy a vasárnapi iskolai vezető: 1. lelki életet élő ember. Másokat Istennel lelki kapcsolatba csak az juttathat, akinek magának is meg van a kapcsolata Istennel. Nagyon természetes, hogy élő csak élőből származhat. Egy közönyös lélek a kis gyermek lelkében nem tudja felgyújtani a hitet. Ezért kell imádkozó léleknek lennie, aki naponként megtartja a csendes óráját, aki naponként odaviszi lelke nagy kérdéseit Isten színe elé, Tőle kéri a vezetést és irányítást. Másként nem is tudja a vezetése alatt lévő kis gyermekeket bevezetni az imádság világába, ha ő maga is idegen ott. Hogyan nevelhet rá az imádkozásra, ha az neki is szokatlan? Személyes hitű embernek kell lennie. 2. Nagyon kell szeretnie és ismernie a Bibliát. A kezére bízott csoportot a Biblia világába akarja vezetni, ezt csak úgy teheti, ha lelkének naponkénti táplálója a Biblia. Az egész vasárnapi iskolai munkának az a célja, hogy reá szoktassa a gyermeket már kis korában a Biblia naponkénti olvasására. Mennyivel inkább kell olvasnia magának a vezetőnek! Csak azt tudjuk megszerettetni, amit magunk is szeretünk! A munkánk eredménytelenségének egyik forrása a legtöbbször itt van: a Biblia nem Isten Igéje nekünk és nem olvassuk naponként és elhanyagoljuk a csendes órákat. 3. A vasárnapi iskolai vezető: a Krisztus hűséges követője, tehát példaadó életű. Semmi sem bosszulja úgy meg magát, mintha a vasárnapi iskolai vezető szavai és élete közt ellentét van. Ha az élet nem mutatja azt, amit az ajak mondott. A kis gyermeknek nagyon jó szeme van annak meglátására, menyire veszi komolyan a Krisztusnak követését

a mindennapi életben a vezetője! A gyermek lelkének semmi se fáj úgy, mintha csalódik a vezetőjében! Ha csak mondta, de az életben a vezetője éppen az ellenkezőjét teszi. Ezért elengedhetetlen a vezetőnél a naponkénti önvizsgálat a csendes óra keretében. 4. Csak az tud hatással lenni a gyermeki lélekre, akinél a szavak megett a gyermek megérzi a szeretet melegségét. Vasárnapi iskolai vezető csak az lehet, aki szereti a gyermeket, aki minden gyermekben Isten egy gondolatát látja, amit néki kell kihoznia abból a gyermeki lélekből. A gyermek ösztönösen megérzi azt, hogy ki szereti őt s a szeretet elől kinyílik a gyermeki lélek. Aki nem tud közel férkőzni a gyermeki lelkekhez, az sohasem lesz alkalmas vasárnapi iskolai vezető. Semmihez sem kell olyan nagy türelem, mint a gyermekkel való foglalkozáshoz! De aki szereti a gyermekeket, az lelki kényszer hatása alatt van, elfelejti az esetleges bosszúságot, amit egy-két rakoncátlan, hálátlan gyermek néki okoz, úgy érzi, hogy néki kell foglalkoznia a gyermekekkel, kis szívüket meg kell nyernie Isten és a gyermekek barátja: a Jézus Krisztus számára. 5. Magától értetődik, hogy ismernie kell a gyermek lelkét. Elméleti tudással és képzettséggel is kell rendelkeznie, mert máskülönben csak kontár lesz, aki többet árt, mint használ. Jó, ha részt vesz a vasárnapi iskolai vezetők részére tartott kurzuson. Ott, ahol a gyülekezet egyszerűbb képzettséggel rendelkező tagjaira bizza a lelkipásztor a vasárnapi iskolai csoportok vezetését, a csoportvezetőknek az előző héten okvetlenül részt kell venniük a lelkipásztor által tartott előkészítő órán. E nélkül a lelkipásztor a csoportot rájuk nem bízhatja. 6. Az is magától értetődő, hogy református vasárnapi iskolát csak öntudatosan református lélek vezethet. Tehát a vezetőnek református egyházunk hűséges tagjának kell lennie. Öntudatos református ifjúságot csak az nevelhet, akinek magának is öntudatos a református hite! Tehát az egyházas érzés a vezetőnél nélkülözhetetlen. E nélkül többet árt, mint használ!

A vasárnapi iskolai vezetőnek naponkénti imájában kell kérnie Istentől, hogy alkalmas eszköz legyen az Ő kezében s akkor munkájából magának lelki nyereség és mérhetetlen öröm, a gyermekek számára pedig áldások származnak.

Zsemlye Lajos.

Dr. Ravasz László püspök a Magyar Tudományos Akadémia másodelnöke. Dr. Ravasz László püspököt a Magyar Tudományos Akadémia másodelnökévé választotta. E tény a református lelkipásztori palást megbecsülését is jelenti. Ravasz László püspök a székfoglalójában kifejtette, hogy az Akadémia falai közötti munkásságát is sáfárságnak tekinti. A református ember hívő alázatával megvallotta, hogy minden pozíció, minden munkaalkalom, minden megtiszteltetés nem egyéni teljesítmények szükségszerű következménye, hanem az egyetemes kegyelem Istenének drága ajándéksorozata.

HIREK

Előfizetési díjak beküldése. Felkérjük lapunk olvasóink közül azokat, akik előfizetési kötelezettségüknek eddig nem tettek eleget, azt el ne mulasszák, mert máskülönben képtelenek leszünk a lap nyomdászamlájának kifizetésére. Az előfizetési díjak a Komáromi Önszegélyző Hitelszövetkezet 37.366. számú csekklapján küldendők be. Kivánatra csekklapot a szerkesztő készséggel küld.

Dr. Ravasz László konventi elnökké választása. A magyarországi egyetemes konvent legutóbbi ülésén egyhangúlag Ravasz László püspököt választotta elnökkévé. Székfoglalójában a többek között ezeket mondta: Nehéz időben száll reám a teher és a felelősség. Legyen szabad arra utalnunk, hogy ilyen sötét időkben csak hívő emberek tudnak megállni. Úgy érzem, nekem az a feladatom, hogy ezen a helyen a magyar református egyház lelki minőségére felvigyázzak, ügyeljek arra, hogy a magyar kálvinizmus keresztyén legyen, evangéliumi és missziói tartalmából semmit el ne veszítsen. Ne legyen csupán hagyományos ékes szó, ennek életté kell változnia.

Kirándulás. A komáromi ref. tanítóképző-intézet növendékei tanáraik vezetése mellett a pünkösdi ünnepek alatt kirándulást rendeztek Lévára és a szomszédos községekbe, amely alkalommal szívesen látott vendégei voltak a *kis- és nagykálnai, a felső- és alsószecsei,* valamint a *lévai* gyülekezeteknek. Május 15.-én délután érkeztek Nagykálnára, ahol a fiúnövendékek találtak szíves otthonra, míg a leányok a közeli Felsőszecsen nyertek elszállásolást. Este 8 óraker az intézet növendékei a nagykálnai templomban tartottak egy tartalmas és gazdag műsorral egybekötött vallásos estét, amelynek keretében bibliamagyarázat, vallásos költemények és egyházi karénekek szerepeltek, amit a szép számmal egybegyűlt hívek nagy lelki gyönyörűséggel hallgattak végig. Pünkösdi vasárnapjának délelőttjén *Felsőszecsen* működtek közre és végezték el a növendékek az istentiszteletet, délután pedig *Alsószecsen* s mindkét helyen szép karénekeikkel és hatásos igehirdetésükkel nagyban emelték az ünnep áhitatát. Este 7 órai kezdettel már a *lévai* ref. templomban jelentek meg az egybegyűlt hívek nagy serege előtt és megismélték az előző napi vallásos estét új közreműködőkkel, de ugyanolyan gazdag és épületes tartalommal. A finomabb lelki élvezetnek szokott városi közönség nagy átérzéssel és őszinte elragadtatással fogadta az ifjúszag nagyszerű bemutatkozását és a gyülekezet nagylelkű előjárósága egy közös vacsorával vendégelte meg a jól végzett munka részeseit. Az intézet egészen hétfőn délutánig volt a kedves *lévai* hívek szívesen látott vendége, közben résztvettek és közreműködtek még a délelőtti istentiszteleten

is és ott járultak közösen az Úrnak szent asztalához. Szép és nemes missziót végzett az intézet ezzel a kirándulásával, kedves emléket hagytak hátra a meglátogatott gyülekezeteknél, a jövő tanítói nemzedékünk pedig hasznos és áldásos tapasztalatokkal gazdagodott.

Gyászhir. Áldozócsüörtökön Kiszarban temetésre gyűlt egybe a felső zempléni egyházmegye színe java. Távoli egyházmegyékből is feltűnedezt azoknak az alakja, akik a vérség köteleke következtében jöttek tisztességet tenni *Virág István* III. éves theológus kihült hamvainak. *Virág József* a felsőzempléni egyházmegye esperese és jószívű, mindenki által nagyrabecsült neje *Keresztury Erzsébet* temették el nagyreményekre jogosító fiokat. Szelid magaviseletű, alázatos, örvendező szolgálatkészsége azt sejtette azokkal, akik ismerték, hogy drága ígéret az anyaszentegyház jövődjének kertjében. Csöndes, finom egyénisége örökké él s élni is fog ismerősei és barátai osztatlan szeretetében. A gyászbeszédet *Dobos Sándor* felsőzempléni egyházmegyei főjegyző tartotta a család felkérése folytán Zsidókhöz irt levél XI. részének 13-ik verse alapján. Isten vigasztaló kegyelme legyen a megszorodott szivekkel!

Megjelent a Református Összefogás lapja. Nagy örömmel vettük a kezünkbe a most megjelent néplapját a Református Összefogásnak, mely rendkívül izléses külsővel és szép tartalommal kopogtat be református gyülekezeteink tagjainak ajtaján. Tartsuk köteleességünknek mindent megtenni a terjesztése érdekében! És egyben kívánjuk, hogy a lap hozza össze egy táborba református tömegeinket és ezzel végezzen történelmi hivatást itteni református egyházi életünkben.

HIVATALOS RÉSZ

A Dunáninnen Református Egyházkerület valamennyi Iskolafenntartójának, iskolaszékének nagybecsű figyelmébe.

Az Iskola és Nemzetművelésügyi Minisztérium itteni Referátusa 51.000/37—1/3. sz. átiratásban arról értesít, hogy 1937. évi február 18-án I/5—1937. sz. alatt az ideiglenes osztályok véglegesítése ügyében kiadott végzését *megváltoztatja* és az abban a véglegesítés iránt a tanfelügyelőséghez beterjesztendő kérvények 1937 június 30-ra kitűzött beadási határidejét 1937 május 31-ben jelöli ki.

Felhívom tehát az érdekelt iskolafenntartókat, hogy a véglegesítés iránti kérvényüket saját érdekükben az illetékes tanfelügyelőségekhez azonnal beterjeszteni szívesek legyenek.

Szeretettel szolgáljuk:

Balogh Elemér
püspök.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 22. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Ké. 1/4 év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 május 29.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ľala.

Ide küldendő minden közlemény.

Egyházunk közéleti súlya.

Az elmúlt hetekben két rendkívül szimpáthikus fiatal skót lelkész tett látogatást a ruszinszkói és szlovenszkói nagyobb gyülekezeteinkben, ahol mint a prágai és a budapesti Skót Misszió lelkészei tartottak előadásokat. E két hetes körút tapasztalatairól számolt be lapunk előző számában felkérésünkre Knight György a budapesti Skót Misszió lelkésze. Rendkívül érdekes beszámolója tartalmaz olyan megállapításokat, melyek mellett nem mehetünk el szó nélkül. Egyik ilyen megállapítása az, hogy itteni református egyházunkban nem él és nem érvényesül teljes mértékben a missziólélek. Egyházunk nem misszionáló és ennek következtében nem hódító egyház. Ennek azután természetszerű folyománya az, hogy nincs közéleti súlya. Olyan meglátás és olyan megállapítás, melyről be kell vallanunk, hogy teljes mértékben igaz. A körutat tévő és a nyugateurópai református egyházak életét ismerő, a saját egyházuk evangélikációs munkájában dolgozó skót lelkészeknek két heti látogatás is elég volt arra, hogy észrevegyék, amit a mi egyházunk szellemi vezetői és irányítói már régebben szomorúan tapasztaltak és tudtak, hogy még a hozzánk viszonyítva igen kicsiny magyar evangélikus egyháznak is nagyobb a közéleti súlya, mint a mi számarányban sokkal nagyobb református egyházunknak.

Szomorú lélekkel be kell vallanunk azt, hogy itteni magyar református egyházunknak csaknem semmi társadalmi életet formáló és alakító ereje sincs. Mi reformátusok sehol se vagyunk ott. A parlamentben alig van képviselőnk, legalább is nem a számarányunknak megfelelően. A tudományos élet területén olyan kevesen vannak embereink, hogy azok nem képviselhetik és érvényesíthetik teljes mértékben a református kereszténység jellegzetes gondolatait. A kulturális mozgalmaktól távol tartjuk magunkat. Azok vezetésében átengedjük másoknak az irányítást. Egyházunknak a szociális életre gyakorolt hatása a semmivel egyenlő. Egyházi sajtónk szintelen és erőteljes, nem azért mintha nem lennének embereink, akik dolgozni tudnának, hanem mert ényelmesek és nem akarnak dolgozni. A jótékonysági mozgalmak vezetői közé nem küldjük oda a mi embereinket, hogy ott képviseljék a

mi egyházunkat és így a mozgalmak áldásaiban sem részesülünk. A gazdasági életre gyakorolt hatásunkról nem is lehet beszélni.

De nemcsak kifelé vagyunk gyöngék és erőtelenek, hanem befelé is. Nincs református evangélikációs munkánk. Bámulattal nézzük az erdélyi, jugoszláviai és magyarországi református testvéreink e téren való csodálatos teljesítményeit és mi semmit sem teszünk. Mi még mindig a múlt század gondolatvilágában élünk. Nem akarjuk észrevenni, hogy a világ teljesen megváltozott körülöttünk. Mi egy teljesen új világban is a régi eszközökkel akarunk dolgozni. Ennek következménye, hogy mindenünnen lemaradunk. Tudjuk, hogy a vasárnapi iskolai munka minden református evangélikációs munka létfeltétele, alapja és kiindulási pontja és nincs megszervezve központi egységbe foglalva a munka. Nincs ifjúsági titkárunk, aki a falusi református ifjúsági munkát vezetné és irányítaná, vezetőképző kurzusokat tartana és konferenciákat rendezne. Csaknem semmit se törődünk a falusi református ifjúságunkkal, pedig egyházunk mindennél fontosabb kérdése ez. A nők közti evangélikációs munkáról alig lehet beszélni. Lelkipásztoraink legnagyobb része a felnőttek közti bibliaköri munkáról hallani sem akar. Az iratterjesztés a szekták szabad zsákmánya. Ők el tudják gyülekezeteinkben helyezni az irataikat, nekünk még iratterjesztőnk sincs. És csodálkozunk akkor azon, hogyha semmi közéleti súlya sincs az egyházunknak? Ha belülről élettelen az egyházunk, hogyan legyen hatása kifelé?!

Pedig a kálvinizmus a legteljesebb mértékben aktivitást jelent. Lényege, központi gondolata Isten szuverénitásának ténye. Isten az Úr és a Király. Magának teremtette a világot, hogy az minden részletében örök gondolatainak hordozója legyen. Az emberi élet célja Isten dicsőségének szolgálata. Akarata az evangéliumban áll előttünk és az ember Isten kezében eszköz, akin keresztül a maga gondolatait beleviszi a világ életébe. A református ember élete harc az Isten ügyének szolgálatában, állandó aktivitás, állandó munka az Ő országáért. Isten törvényei az élet minden területén érvényesek, a református ember azért áll szembe a hitetlen világgal, hogy biztosítsa Isten törvényeinek érvényesülését.

Ha azt akarjuk, hogy az egyházunknak legyen közéleti súlya, ezeket a gondolatokat kell élővé és hatóvá tenni egyházi életünkben. Ennek pedig csak egyetlen útja van, ha az egész egyházi életünket úgy állítjuk be, hogy a legfontosabb legyen az egyházban a lelki munka. Szóval ha egyházunk minden hivatalos szervével a református evangélicizáció szolgálatába áll. Egyházunknak lelki megújodáson kell átmennie, mint ahogyan ez megtörtént, vagy folyamatban van az erdélyi, jugoszláviai és a magyarországi református egyház életében. Hogyha egyházunk élő egyház lesz, természetesen felfokozódik a missziói szelleme, kifelé is hatni, érvényesülni fog, átjárja, formálni fogja a társadalom életét is. Feleled a felelősség: Isten törvényeit belevinni az élet minden megnyilvánulásába. Közéleti súlya, társadalomformáló ereje csak az élő egyháznak van.

Zsemlye Lajos.

A kálvinizmus és a kapitalizmus.

(3. folytatás.)

Irtta: Szabó Imre esperes.

A puritán takarékoság és a kis kapitálizmus.

Mutassunk reá néhány vonással ezek után a felsorolt dogmatikai és a belőlük folyó etikai alapelvekből milyen közvetett, vagy közvetlen befolyások indulnak ki a kálvinizmusból a kapitalizmus szellemének kialakulására. Nyomatékosan ki akarjuk emelni, hogy a kapitalizmus kialakulását nem a kálvinizmusban kell keresnünk, csak a belőle kiáradó kedvező befolyásokról és hatásokról beszélhetünk. Kétségtelenül megállapítható, hogy Kálvin is megengedte a kamatszédést, a meggazdagodást nem utasította vissza olyan mértékben, mint a követői. Kálvin a lelkészek vagyonosodásában nem látott akadályt hivatásuk beteljesítésére, ellenkezőleg tekintélyük emelkedését látta benne, ha vagyonukat a botránkozás elkerülésével gyümölcsözően helyezték el. Erkölcseileg elvetendő a vagyonban, a birtoklásban való megpihenés, a vagyonnak élvezése, a szent életre való törekvéstől elfordulás. Nem a tétlenség és élvezet, hanem csak cselekvés szolgál az Ő dicsőségének gyarapítására. Az időfecsérlés és tékozlás tehát elvileg a legelső és legsúlyosabb bűn. Ehhez járul a kemény, állandó testi, vagy szellemi munka szüntelen megisméltető, szinte szenvedélyes hirdetése, mely megelőző szere minden kísértésnek, amely akár testi oldalról, akár lelki oldalról, vagy a világból törne az emberre. A munkától való idegenkedés a kegyelmi állapot hiányának jele. A gazdagság sem old fel az alól a feltétlen érvényes szabály alól, hogy aki nem dolgozik ne is egyék. Ez a szellem feltétlenül a javak felhalmozódására, a meggazdagodásra vezetett, az erőnek teljes kifejtésére és megszerzett javak felett való feltétlen uralételekre, hogy azt is Isten dicsőségére használja fel. Ez a takarékoság és a leegyszerűsített életmód a tőkeképzést rendkívüli módon elősegítette s mivel a megtakarított tőkét a nyugateurópai kálvinisták kevésbé fek-

tették földbirtokba, mert a feudális életformákna elvi ellenségei voltak, s mivel üldözött voltu miatt kevésbé is jutottak birtokhoz, az újkorba kezdődő gazdasági és kereskedelmi élet szabado pályái nyitak meg előttük. A felgyülemlott családi tőkék itt indították meg a kereskedő é iparos patricius családok vállalkozásait, az korbán kezdődő polgári kis-kapitalizmust. A kálvinizmus a kispolgári kapitalizmus kialakulására határozottan kedvező lelki előfeltétel volt. Max Weber állapítja meg igen szellemesen és nagyon mély igazsággal, ez az aszkétikus alapon létrejött vagyon teljes súlyával ellene működött a vagyon jogtalan élvezésének, megszorította a fogyasztást különösen a fényűzésbelit, ellenben lélektan hatásában felszabadította a javak szerzését a tradicionális etika gátjaitól, széttörte a nyereségre való törekvés bilincseit, amennyiben azt nemcsak törvényesítette, hanem egyenesen Isten akaratának tekintette. Ez az aszkézis nem a test sanyargatását akarta a tulajdonosra rákényszeríteni, nem is a szerzett vagyonnak a szegények közt való szétosztását, hanem a vagyonnak szükséges, gyakorlati, hasznos dologra való fordítását. Ez az aszkétikus alapon szerzett vagyon harcolt az ösztönszerű kapzsiság ellen, mert célja nem az volt, hogy az ember gazdag legyen, hanem a gazdagságra való törekvés eszköz volt arra, hogy Istent jobban szolgálhassa. A hivatás-szerű munka gyümölcsében a kálvinista nemcsak Isten áldását látta, hanem ami még mindig fontosabb volt a szemében, az újjászületett ember igaz hite jelét, legbiztosabb és legszembetűnőbb gyümölcsét.

Zsugoriság és tékozlás.

„A kálvinizmus, általában a protestánsizmus vallásmozgalmi gazdasági hatásukat inkább akkor fejtették ki, amikor a már tisztán vallásos lelkesedés delelő pontját meghaladják, amikor a vallásos gyökér kicsinyenként elhalt s utilitárius világiasságnak adott helyet. Bunyan zarándoka, aki a hiúság vásárán átmegey, Robinson Crusoevá lesz, aki a puszta szigeten is új világot teremt, s mellékesen misszionárius is lesz.” (M. Weber: A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme. 117. lap.)

A kálvinista, helyesebben puritán takarékoságból sok egyoldalú vádat is kovácsoltak a kálvinizmus ellen. Megvádolták zsugorisággal, a művészetek iránt való érzéketlenséggel, a fejedelmeknek kijáró pompával szemben kispolgári szüklátókörséggel. Érdemes volna ezen a vonalon kifejteni hogy a tudományok, az irodalom, a művészetek támogatásában, az iskoláztatásban, a stipendiumok nyújtásában, az építési anyagok tartósságának megválasztásában, az öltözködés, a bútortat stílusának és izlésének elmélyítésében is a kálvinizmus szelleme milyen hatással volt. A kálvinizmus a szigorú takarékoság mellett tud a megtakarított javak tékozlásáról is. Mária nárdusolaját a történelem folyamán sokszor öntötte ki a kálvinizmus az ő Úra fejére, úgyhogy illatával megelt az egész világ. Lucerf párisi

professzor mondja egyik cikkében — sok történeti adatot hozva fel állítása bizonyítására — „a kálvinizmus takarékossgát követel, de bőkezűséget is. Senkinek sem tanácsolom azért, aki gazdag akar maradni, hogy kálvinista legyen.” Például emliti Benedikt Pictet vagyonos genfi professzort, aki a nantesi ediktum megszüntetése után a Genfbe özönlő menekültek között mindenét kiosztotta, annyira, hogy a genfi tanács szavazott meg számára kegydíjat. A teljes kálvinizmus a teljes bibliai keresztyénség, amely nemcsak elméjét, szívét és akaratát, hanem a zsebét is Isten uralma alá rendeli.

Szüksége van-e a kapitalizmusnak a kálvinizmusra?!

Hogy a modern kapitalizmusnak van-e még köze a kálvinizmushoz, azt igen nehéz volna kimutatni. Általában az a felfogás, hogy a győztes kapitalizmus nem érzi többé szükségét, hogy ilyen „ideológiai” és vallás-erkölcsi támaszokon nyugodjék. Nem is szereti magát ilyen egyszerű és szigorú szülőktől származottnak tekinteni, mint a pesszimista kálvinizmus és a világban maradó aszkézis. Inkább az optimista liberálizmus és a felvilágosodás szellemét vállalja atyjának és anyjának, a laissez faire, laissez passer elvét, amelyben a szerzési törekvést nem kötik vallás-erkölcsi és túlvilági fékek. Nagytőkék és nagyvállalatok örökösében a vállalat megteremtőjének puritán szelleme még vissza-vissza tér, néha nagyon igénytelen életmód folytatásában, de a modern nagytőke a gazdasági élet öntörvényszerűségének racionalis tudatában csak azt tudja, mivel tartozik önmagának s már csak halvány árnyként emlékezik arra, hogy mivel tartozik Istennek, a nemzetnek és az emberiségnek. A felhalmozott tőke nagyobb lett, mint az ember és hatalmába kerítette az embert. Míg a tőke az ember uralma alatt van, addig a kapitalizmus áldás, mert csak a veritékből csinál aranyat, de mihelyt az ember elveszítette felette uralmát, — a kapitalizmus mammonizmus lesz és rászabadul a világra és a vérből is aranyat akar csinálni.

Végző konklúziónk az, hogy nem a kálvinizmusnak van szüksége a kapitalizmusra, hanem a kapitalizmusnak a kálvinizmus szelektáló szellemére és megvásárolhatatlan erkölcsére. A kapitalizmust a kálvinizmus váltja meg a mammonizmus eredendő bünétől. Nem a pesszimista kálvinizmus, hanem az optimista gazdasági liberálizmus virágkorában esett a kapitalizmus a mammonizmus eredendő bünébe. E nélkül a borotvaéles megkülömböztetés nélkül a kálvinizmus és kapitalizmus összefüggéséről szólnunk sem szabad. (Vége.)

Dr. Knight G. A. Frank halála.

Dr. Knight a skót nemzeti bibliatársulat főtitkára május 1-én 69 éves korában Glasgowban váratlanul meghalt. A megboldogultban Knight György a budapesti skót misszió vezetője, aki a múlt hetekben járt nálunk missziói körúton, az édesatyját gyászolja.

EGYHÁZI ÉLET

Templomszentelés Tornalján.

Örömnepet ült 1937. május 9.-én a tornaljai gyülekezet. Ősi templomát, melynek eredete a messze múltba, jóval a reformáció előtti időkbe nyúlik vissza, több mint 130.000 Ké költséggel, megújítva, megszépítve, modern ruhába öltöztetve e napon adta vissza fölszentelve rendeltetésének. A fölszentelést maga Dr. Magda Sándor püspökünk végezte, kit előző nap délutánján történt megérkezésekor nagyszerű fogadtatásban részesített az egész gyülekezet. Kint az állomáson fogadta Tornallyay Zoltán egyházkerületi s egyházi főgondnok az élén az egész presbyterium, melynek nevében Tóth László egyházgondnok üdvözölte néhány egyszerű szívből fakadt szóval. Négylovas hintó, gyönyörű 24 tagú bandérium által kísértetve, hozta be aztán püspökünket szállására elnöktársának lakására a Tornallyay-kastélyba, ahol a Főgondnok magyar ruhába öltözött idősebb leánykája fogadta s nyújtott át a Püspöknek virágcsokrot.

Mosolygó tavaszi nap köszöntött május 9.-én az örvendő gyülekezetre, mintegy fény sugaral vevén körül az ősi templomot, mely, mintegy szépen felékesített menyasszony, várta az ünneplőket. A templom restaurálása teljesen Tornallyay Zoltán egyházker. és egyházi főgondnok — ki tudvalevőleg építésmérnök is — tervei szerint és művezetése mellett ment végbe. Bámulatos s egyben megható az a nagy gond, amellyel ő e munkát végezte; valósággal beleolvastotta munkájába egyháza iránti nagy szeretet. Nincs a megújított templomnak olyan része, melyhez ne készített volna tervrajzot, hogy az egész munka egy harmonikus egészet képezzen. A tornaljai ősi templom restaurálása, megújítása művészi példája annak, miként lehet egy ősi templomot úgy megújítani, hogy az az ősi eredetiségét megőrizvén szép, összhangzatos és korszerű legyen.

Hatalmas tömeg gyűlt össze 9 órára a templom főbejárati kapuja előtt, hol már várták Főtiszteletű Püspök urat a különböző egyházi és világi küldöttségek.

Itt a tornaljai református egyház nevében Kövér Árpád helybeii lelkész, a gömöri ref. egyházmege nevében Ablonczy Pál esperes, a Ref. Leánykör nevében Basa Ella, a református ifjúság nevében Kövér László, a református elemi leányiskolások nevében Kövér Erzsike V. el. o. tan., a fiúiskolások nevében Simon Gabi V. el. o. tan., Tornalja városa nevében Basa Albert városbíró, az ág. ev. egyház nevében Mayer Béla lelkész, az ág. ev. Nőegylet nevében Vietórisz Sándorné elnöknő, a róm. kath. egyház nevében Balázs Andor bankigazgató, az izraelita hitközség nevében Dr. Fenyő Adolf hitközségi elnök üdvözölték szívből jövő szavakkal Püspököt.

Dr. Magda Sándor püspök az üdvözléseket megköszönve rámutatott arra, hogy a békesség

nevében jött, mert egyháznak, városnak, társadalomnak ez a legbiztosabb fentartó oszlopa.

Azután harangszó mellett bevonult az ünneplő sokaság a templomkertbe, hol a templom főbejárati ajtajánál megállván Püspökünk a XC. Zsoltár 1. v. eléneklése után Tornallyay Zoltán főgondnok szárnyaló szavak kíséretében átadta a templom kulcsát Dr. Magda Sándor püspöknek, ki bibliaolvasás után megnyitotta a megújított templomot az Atya, Fiú, Szentlélek egy igaz Isten nevében.

Orgona hangjainál vonult be aztán Püspökkel élén az óriási ünneplő közönség a megújított templomba. De ép' oly nagy volt az a közönség is, amely kiszorult a templomból. Erről a közönségről is gondoskodás történt azonban, mert hangszóró közvetítette számára az egész templomi istenitiszteletet.

A 75. dics. 1. 2. verse, a 29. dics. 4. v. és a LXXXIV. Zsolt. 1. versének eléneklése után Dr. Magda Sándor püspök elmondotta lelkeket fölemelő fölszentelő imáját. Az ünnepi beszédet Kovács Bertalan rimasimonyi lelkész tartotta a Zsoltárok k. 65. Zsolt. 5. v. fölött megragadóan fejtegetvén a hivek előtt a templom fenséges rendeltetését. Beszéd előtt és után férfikarének és vegyeskari ének emelte magasba az áhítatos lelkeket Simon Gábor helybeli ref. tanító és énekvezér precíz betanítása és vezetése mellett. Textus-felvétel után pedig Jánosdeák Mátyás, — Jánosdeákné Litkey Erzsébet és Litkey Terézia nagyszerű triója gyönyörködtette az ünneplő közönséget és fűrésztötte meg az áhitat mély vizeiben. Ezután egy régi tartozását róttá le a tornaljai gyülekezet: egykori nagy lelkipásztorának P. Tatai Sámuel gályarab lelkésznek emlékére márvány emléktáblát helyezett temploma falaira, melyet Ablonczy Pál gömöri esperes avatott fel hatásos emlékbeszéddel. Ezután a nagyszerű emléknek hódolva elénekelte Gyülekezet a 186. dics. 1. versét. Kövér Árpád helybeli lelkész ismertette most a templom megújításának történetét és olvasta fel az adakozók névsorát, mely fennen hirdette és hirdeti az ősi tornaljai református egyház hiveinek áldozatkészségét, nagyszerű erőkifejtését.

Végül urvacsoraosztás fejezte be a felejtetetlen ünnepet Lenkey Lajos runyai lelkész, egyházm. főjegyző elő- és Deési Sándor giczei lelkész utóágendázásával és Nagy János hubói, Kelemen Kálmán sajókeszi lelkészek segítségével.

Az ünneplők sorában, nagy sokaságában ott láttuk nemcsak Tornalja városának, hanem a vidéknek intelligenciáját is.

Akit az útja valamikor Tornaljára vezet, el ne mulassza megnézni a reformátusok ősi templomát, melynek minden köve egy nagy multról beszél, de amely hirdeti immár megújított megszépített formájában az itten élő református magyarok élni akarását s a jövőbe vetett hitét s reményét is.

K. A.

GYÜLEKEZETI MUNKA

22 év a Krisztus szolgálatában.

„Annak növekednie kell, nékem pedig alább szállanom.” Ján. 3:30

Isten az Ő különös, nagy kegyelméből már egészen fiatal koromban kézen fogott, kivetett a világból és beállított a diakonissza szolgálatba. Erre hívott el. — Ez 22 évvel ezelőtt történt. S most ha visszanézek erre a letűnt időre, az abban megtapasztalt sok kegyelemre, arra, hogy Isten hogyan vezetett, nevelt, emberek és a munka által kiképeztetett — valami nagy, teljes halálával telik meg a szívem és halákat adok Istennek, hogy diakonissza lehetek. Nem hiszem, hogy léteznék még egy életpálya, amelyikkel ennyire az Urral és az Urért élhettem volna. Szeretném nagy vonásokban rögzíteni tapasztalataimat, hogy általa némi bepillantást nyújthassak a diakonissza életbe és szolgálatba. Ezért a következőkben csoportosítom mondani valómat:

A diakonissza életforma.

Ami az én számomra nagyon vonzóvá és kedvessé tette a diakonissza életet mindjárt kezdetben, az annak családias jellege volt. Különböző helyekről, vidékekről, családokból, életkörülmények közül verődünk össze ebbe a nagy családba, de valami csodálatos melegség, szeretet kapcsol össze bennünket egymáshoz és mindegyikünket az Intézetünk élén álló lelkész-házaspárhoz, akiket úgy tekintettünk, mintha édesszüleink lettek volna. S tulajdonképpen azok is voltak, mert mint az övéikről, úgy viseltek rólunk gondot. Ebben a meleg, kedves családi fészekben növekedett, erősödött izmosodott meg a lelkieletem. Ez a meleg fészek az anyaház, amelyre éppen olyan nagy szüksége van a diakonisszatestvéreknél, mint a madárnak a fészekre.

Kiképzés.

Egy évi próba-idő után megkaptam diakonissza-szüleimtől a diakonissza öltözetet. Egészen csendben, mások számára szinte észrevétlenül ment végbe ez az esemény, de az én számomra mennyei eljegyzési ünnepély volt. Tudatában voltam annak, hogy életem teljesen az Urnak szenteltetett és, hogy ezentul szívemnek minden szeretetére csak egy Valakinek van joga: az én Uramnak a Jézus Krisztusnak; az Ő menyasszonya lettem! Nem kellett fogadásokat tennem, de tudtam, hogy az életem le van pecsételve — visszavonhatatlanul. Ezzel kezdetét vette a kiképzés. Rövid néhány év alatt kb. 14 munkakörben nyertem oktatást, gyakorlatot diakonissza-kórházunkban s ugyanebben az időben kiképzést nyertem a lelki ill. gyülekezeti munkára is, amit úgy gyakoroltam, hogy betegeim között végeztem missziói munkát és vasárnapi iskolát tanítottam, serdülő kört vezettem. 3 évi képzés után vizsgákat kellett letenni s azóta is állandó képzés alatt vagyok, mivel a diakonissza élet tulajdonképpen ebből áll: minél használhatóbb

A pozsonyi „Fiatal Reformátusok Mozgalma” évzáró ünnepélye. A pozsonyi „Fiatal Reformátusok Mozgalma” f. hó 9.-én d. u. 4 órai kezdettel tartotta évzáró ünnepélyét az egyház gyülekezeti termében. Madarász László, a Mozgalom elnöke üdvözölte a megjelenteket s az ünnepélyt megnyitotta. Áprily Lajos: A fejedelemhez c. versét Györy Vince szavalta. Herman Wencel: Romanze c. hegedűszólóját Boros Elemér adta elő Tóth Károly harmoniumkíséretével. Majd Boros Elemér, Bethlen Gáborról tartott előadást. Az előadó hú képben, a nagy fejedelem élete kimagasló eseményeinek kiemelésével, a történelmi igazságok mély meglatásával állította hallgatósága elé a magyar reformátusság felejthetetlen vezérét, harcosát, mindenkori büszkeségét: Bethlen Gábort. Az élő Istennek Bethlen Gáborban adott drága javait védjük és forgassuk, hogy általok gazdagabbak, hitünkben erősebbek lehessünk anyaszentegyházunk, magyarságunk javára és Istenünk örök dicsőségére. Így a világgal szembeni harcainkban a mi lelkünkben is felcsendül az apostol vigasztaló, bátorító szava: Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk”. — Kozma Andor: Hitvallás c. versét szavalta Szarka Zoltán. — **Az ifjúsági vegyeskar Tóth Károly vezényletével magyar népdalokat adott elő.** Majd Madarász László zárószavaival véget ért az anyaszentegyházunk jobb jövőjéért dolgoznikész ifjúságunk minden tekintetben sikertült ünnepélye.

Nyitott ajtó. Ily címmel jelent meg Szabó Imre esperesnek lapunkban is hirdetett új könyve 400 oldal terjedelemben. Lapunk egymásután következő három száma kapitalizmus és a kálvinizmus címen a szerző engedélyével mutatványt is közölt e nagyon értékes műből. Érdeklődők megrendelhetik a szerző címén: Budapest, VII. Vilma-királynő út 7. A könyv ismertetésére még visszatérünk.

Megjelent a Kálvin János Társaság kiadványsorozatának 5. füzetének Dr. Csekey Sándor theologiai professzortól: „*Református Vasárnapi Iskola.*” A füzet tartalma elsőrangúan érdekel minden lelképásztort, vallásoktatót, egyházi munkást, vasárnapi iskolai tanítót. Az elvi és gyakorlati rész hitvallásos, református és magyar szempontból tárgyalja az egész kérdést. A füzet ára 50 f. Megrendelhető a Társaság főtítkára, Dr. Sipos István címén, IX. Ráday-u. 28. sz. Bpest. A kiadványt olvasóink figyelmébe ajánljuk.

Ludendorff és a keresztyénség. Amint a német egyházi lapok jelentik Ludendorff második feleségének hatása alatt filozófiai vallásos pogány ligát alapított, hogy antiszemitizmusát szabadon kiélhesse, elvetette az Ótestamentumot, hogy a lelképásztorok befolyásától mentesítse magát elvetette az Újtestamentumot és teljes pogányságot hirdet. Folyóiratában a keresztyénséggel szemben nem talál elég elítélő szavakat. Azt mondja róla, hogy idegen vallás, amely faji tulajdonságait megöli, a nép összetartását tönkreteszi. Szerinte a Biblia a zsidók céljait szolgálja.

Három fontos világkonferencia. Az Élet és Munka néven ismert világszövetség Oxfordban tartja ez évben a nagy konferenciáját, melyen a keresztyén hit mérlegére fogja tenni azokat az új „vallásokat”, melyek faj, vagy nemzetimádáson alapulnak. A Hit és Szervezet mozgalom ugyancsak ez évben tartja konferenciáját Edinburghban, melynek tárgya az egyház egységének kérdése lesz. A Református Egyházak Világszövetsége, vagy más néven a Presbiteri Világszövetség négyévenként tartani szokott konferenciáját ez évi június 23—29-ig fogja tartani Montreálban. Erre a világkonferenciára a mi itteni hivatalos egyházunk is elküldi a megbízottját.

Eladó könyvek.

Érdeklődni lehet Vargha Károly lelkésznel Jókán.

96. Breviarium politicorum seu arcana politica Card. Julius Mazarini, Ámsderdam 1721.
97. Jézus szenvedése 7 predikációban. Breslau 1784.
98. Ecclesiaria agenda, Kármán József 1787.
99. A keresztyének közt uralkodó romlottságnak kutfejeiről való elmélkedés. Fordítás 1745.
100. Újkori bölcsészet történet Tóth F. 1884.
101. Keresztyén erkölcs tudomány Tóth F. 1817.
102. Francia nyelvemester 1815.
103. Vasárnapi és ünnepi predikációk. Bauer Ede 1841.
104. Enchiridion Martini Bironii episkopi Veszpremiensis 1750.
105. Megszabadított Jeruzsalem. Torkvató Tasso 1805.
106. Templombeli közönséges könyörgések
107. De persecutionibus eccl. christianse 1573.
108. Az emberi élet meghosszabbításának mestersége Hufeland Vilm. 1798.
109. A religióról való hist. Lexicon. Fordította: Mindenszenti Sámuel 1792.
110. Phaedrus meséi és deák grammatica 1793.
111. Pichler Karolina hasonlatosságai 1807.
112. A Keresztyén moralis Kis Katechizmus Márton Istv. 1817.
113. A ker. egyház története 5 korszakra osztva. Sebestyén Ján. 1840.
114. Halotti énekek 1831.
115. L'annaei Senecae Cordulensis Tragædiae 1696.
116. Das wiedererobertear Padies Milton 1791.
117. A Kant szerint való Philosophiának rostálgatása levelekben 1801.
118. Újabbkori ismeretek tára. Enciklopedia.
119. Magyarország leírása. Fényes Elek 1847.
120. Német-magyar szótár. Ballagi Mór 1847.
121. Ó-testamentumhoz mutató tábla 1785.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 23. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké, $\frac{1}{3}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 június 5.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkész Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Íde küldendő minden közlemény.

Kié a református egyház?

Lapunk legutóbbi számában foglalkoztunk Knight György a budapesti Skót Misszió lelkészének nyilatkozatával, melyet nálunk tett két hetes körutazása alkalmával éppen lapunk hasábjain tett közzé arról, hogy egyházunkban nem eléggé erős a missziói szellem, nem szerepel eléggé a közéletben és ennek következtében a közéletre gyakorolt hatása rendkívül csekély. Erről a nyilatkozatáról és megállapításáról Isten előtti alázatossággal el kell ismernünk, hogy igaz. S hogy máshogyan legyen, kérnünk kell Istennek Lelkét, hogy egyházunk lelki megújításon mehessen át.

Most néhány rövid szóval kitérünk egy másik, szintén rendkívül érdekes és jelentős megjegyzésére. Említett cikkében ezeket mondja: „Vajjon a rendes egyházi tag felteszi-e magának azt a kérdést, hogy szeretné-e, ha egyházát elárasztanák szlovákok, rutének, vagy más nemzetségbeliek, akik az „élő kenyeret” keresik? Szívesen látná-e ezeket, vagy pedig a magyar nyelven beszélő egyház csak a magyarok részére való?” Minthogy a kérdés nyíltan és őszintén fel van téve, válaszolni kell reá. De amikor válaszolni akarunk, úgy érezzük, hogy az egész fejtegetésünk tisztára theoretikus természetű, mert semmiképpen sincs tudomásunk róla, hogy egyik vagy másik említett nép gyermekei közül nagyobb tömegek zöretnek egyházunk kapuin és bebocsátást kérnének. De tegyük fel, hogyha úgy állana a helyzet, mi lenne a tennivalónk? Kié a református egyház? Kisajátíthatja-e azt magának egy nép és egy nyelvcsoport és egy népfaj? Kívánatos-e az, hogy minél több más és más faji tulajdonságokkal rendelkező nép református keresztyénné legyen? Itt mindjárt egészen őszintén és nyíltan megmondjuk, hogy erre a kérdésre a leghatározottabb igennel kell felelnünk. Minden nép más és más színét domborítja ki az evangéliumi keresztyénségnek, más és más gazdagságát mutatja meg. Milyen szegény lenne az egyetemes keresztyénség világa a skót református keresztyénség nélkül! Milyen gyönyörű példáját adták a francia hugenották a református hősieségnek az üldözések idején! Mennyire más mondjuk az amerikai református egyházak élete, mint a mai németországi reformátusoké! Mind

a kettő református és mégis mind a kettő más üzenetét valósította meg a közös Evangéliumnak. Semmiképpen sem fogadhatjuk el azt a felfogást, hogy minden vallás egyforma értékű és közönyt az, hogy ki melyik csoportjához tartozik a részeire oszlott keresztyénségnek. Mi feltétlenül valljuk, hogy a református keresztyénség a legtökéletesebb formája az evangéliumi hitnek és a legteljesebb mértékben tükrözi vissza annak tanítását, tehát szívből kívánnunk kell, hogy mások is úgy imádják és szolgálják az Istent, mint mi, tehát, hogy ők is reformátusok legyenek. A református egyház tehát mindenkié, nem sajátíthatja ki magának egyetlen népfaj sem. Ezen a ponton mégis meg kell jegyeznünk azt a feltűnő érdekes jelenséget, hogy midőn Isten Lelke a reformáció idején Közép-Európában megérintette a lelkeket, a reformáció kálvini formájához nagy többségben magyarok csatlakoztak, úgyannyira, hogy a református egyházat és vallást „magyar vallásnak” nevezték. Hogy e figyelemre méltó jelenségnek mi volt az oka, azt kutatni nem tartozik jelen fejtegetésünk céljához, magát a feltett kérdés kifejtését is mellékvágányokra terelné. Mert a történelemnek abban az időpontjában nagy többségben magyarok csatlakoztak a református keresztyénséghez, el kell ezt fogadni olyan adottságnak, amin változtatni nem kell és nem lehet? Mi reformátusok mindig az Evangélium tanításához szabjuk magunkat és ahhoz igazodunk. Az pedig azt tanítja, hogy Isten nem igazodik emberekhez, hanem szuverén akaratára szerint Ő szabja meg a történelem útját. Ha tehát Ő emberi értelmünk előtt felfoghatatlan módon s utakon a mai Közép-Európában lelki ébredést készítene elő és a legkülönbözőbb nemzet fiai közül hatalmas tömegek az élő Krisztus után vágyva jönnének hozzánk s zöretnének egyházunk kapuin s mondanák: Oltáhatatlan vágyakozás él a lelkünkben Isten Igéje után, ott ahol eddig voltunk, nem látjuk biztosan üdvösségünket, adjátok nekünk az „élő kenyeret”, hirdessétek nekünk Krisztust, mint a mi megváltónkat s csak ez az egyetlen út látszik előttünk biztosnak az üdvösség felé, melyet a református egyház mutat nekünk, csak itt találjuk meg a lelkünk nyugalmát, itt tudjuk kiélni a mi lelki életünket, itt tudjuk egyedül szolgálni Isten ügyét és Krisztus királyságát, a földi életünk

megszentelődésének legbiztosabb eszköze a református egyház, ha így jönneek a közelünkben élő legkülönbözőbb népek fiai, mi azt felelnék reá, ha ezért jöttek, az ajtók nyitva vannak, szívesen látunk és fogadunk. Mindenkié a református egyház, aki szív szerint keresi a Krisztust. Mindenkit szeretettel látunk és várunk, aki ezért jön. Csakis ezeket látnánk szívesen s nyitnánk előttük ajtót.

De lehet más szándékkal is jönni. Hogy ez a gondolkozás és szándék világosan álljon előttünk, szóról-szóra idézzük a Református Élet 21. számának Figyelő rovatában közzé tett közleményt, melynek a címe: „Verekedés a templomban.” Arról szól a hirdetés, hogy „a kaunasi Szent Háromság templomban, melyben a lengyel kisebbség a maga nyelvén is dicsérheti az Istent, a litván templomlátogatók megütközve hallgatták a lengyel templomi éneket. Felindulásukban saját nyelvükön más énekbe kezdtek s arra igyekeztek, hogy tulharsogják az istentiszteleti ének szavát. Egy ideig csak az énekszó párbaja folyt, azután megkezdődött az öklök harca s olyan verekedés támadt, hogy többen megsebesültek. Nem az első esetben fordul elő, kisebbségek istentiszteletén az, ami a kaunasi templomban történt. Ugy érezzük, hogy nem egészen a verekedő emberek harca volt ez. A XX. század kétes dicsősége az a tény, hogy új istenek bálványozói törnek be a templomok csendes áhitatába. Kaunasban csak annyi történt, hogy a szivekben az Isten helyére tolakodó elfajult nacionalizmus ott is megütközött az igaz Istent kereső lelkekkel.”

Eddig szól a Református Élet hirdása arról, hogy ezért is lehet templomba menni, mint Litvániában mentek az egyik város templomába. De ott nem Istent és az élő Krisztust keresték, hanem lelkük túlzó nemzeti vágyait akarták kiélni. Isten trónjára ott a saját népük imádása ült. Ez az eset világossá teszi és eldönti a felvetett theoretikus fejtegetésünket. Ha más nyelvet beszélő népcsoportok hozzánk ezzel a szándékkal jönneek, hogy egyházi életünket a faji torzalkodások és az Evangélium törvényeit figyelmen kívül hagyó viszálykodások színhegyévé tegyék, úgy ezeknek azt kellene habozás nélkül felelnünk: sajnáljuk, de az ajtók zárva vannak. Krisztus nem egy népfajé, hanem mindenkié, aki Isten gyermeke akar lenni és református egyházunk szívesen fogad kebelére mindenkit, aki rajta keresztül akarja megtalálni az Istent. De csakis ezeket!

Zsemlye Lajos.

Balatonszárszói konferenciák. A Soli Deo Gloria Szövetség Balatonszárszón e nyáron is megrendezi a szokásos diákkonferenciáit. Június 26—július 2-ig a főiskolások részére lesz konferencia, július 3—10-ig a középiskolásoknak, július 10—17-ig az alsós fiúknak, július 17—30-ig alsós leányoknak, július 31—augusztus 7-ig a középiskolás leányoknak, augusztus 7—17-ig felsőbb osztályos leányoknak.

A ma presbitere.

Irtta Fülöp Zsigmond.

A református egyház önkormányzatának legfontosabb szerve a presbitérium, amelynek keletkezése egyidős a keresztyén egyház megalakulásával. Ez a kétezer esztendő kormányzói intézmény megalkotása óta győzedelmesen állotta ki a próbát s a hosszú századok alatt fontos hivatásának teljesítésében nemcsak hogy kitünően bevált, hanem teljesen nélkülözhetetlenné és pótolhatatlanná lett a keresztyén egyház életében. Éltre hívása Krisztus szent tanításaiban gyökeredzik, maga Üdvözítőnk rendelte el, hogy az egyházak kormányzására „véneket”, presbitereket állítsanak, akik az Úrnak teljes alázatossággal való szolgálatában viseljenek gondot magukra és az egész nyájra . . . Az apostolok cselekedeteiről írott könyvben és Pál apostol több levelében ismételtelen találkozunk a püspököknek, presbitereknek, az egyház véneinek rendeltetéséről, hivatásáról, feladatáról, szolgálatáról s miként való életükről szóló apostoli figyelmeztetéssel és utasítással, ami azt bizonyítja, hogy a *presbiterek eleitől fogva igen fontos vezető s irányító szerepet töltöttek be a keresztyén egyház életében.*

Igaz, hogy a keresztyénség első évszázadai után ez az intézmény vesztett súlyából és jelentőségéből, sőt amikor a papi hierarchia az egyház kormányzását magához ragadta, az intézmény meg is szűnt. Eredeti nagy jelentőségét és tekintélyét Kálvin János állította vissza, amidőn a református egyház élére presbitereket választott s egyház kormányzását presbiterekre bízta.

Kálvin szerint két rendje volt a presbitereknek. Pásztorokból és presbiterekből állottak, akik között csak szolgálati különbség volt, egyébként pedig az egyházkormányzást együttesen gyakorolták. A pástorok a tanítást végezték, a presbiterek pedig a jórendre, az erkölcsökre vigyáztak fel. A pástorok végezték a liturgikus cselekményeket, de a presbiterek nélkül ők sem kormányozhattak, aminthogy megfordítva sem történhetett. Tehát a lekipásztorok és a presbiterek egyenlő joggal bírtak, Kálvin felfogása szerint úgy volt ez az öskeresztyén egyházban is, amelyben a presbiterek maguk közül minden egyes városban választottak egyet, akit püspöknek neveztek. De ez tisztségben és méltóságban nem állt a többi tanítást végző tisztársa felett, hanem csak az adminisztrációs ügyeket intézte el, a gyűléseket összehívta, tanácsot adott, figyelmeztetett, buzdított és a közösen hozott határozatokat végrehajtotta. Első volt tehát azok között, akik egyébként vele egyenlőek voltak.

A kálvini református egyház fejlesztette azután ki ezt az intézményt arra a fokra, amelyen ma is áll s az elmúlt négy évszázad történelme tanuskodik arról, hogy a *presbiteriumi intézmény volt legerősebb bástyája, fentartó oszlopa egyházunknak.* Ha ez a szerve nem lett volna meg egyházunknak, a vérzivataros idők sorozatos megpróbáltatásai között el kellett volna vesznie ennek a mi keresztyén egyházunknak, mert

voltak évszázadok, amikor igen sok gyülekezetben a presbiterek lángoló hite mentette meg Krisztus egyházát. A legközelebb fekvő példát hozom fel erre: Komáromét, melynek református gyülekezte, amely pedig abban az időben 5000 lélekből állott, megfosztva templomától, iskolájától és lelkészeitől, 1659. óta az 1781-ben II. József császár által kiadott türelmi rendeletig a legválságosabb idöket élte, de erős hitü, bátorlelkü és áldozatot nem ismerö presbiterei megmentették a szenvedések, üldöztetések viharaitól és Isten kegyelmével meg is tartották az Ő dicsőségére. Ha ezek a presbiterek nem állottak volna hivatásuk magaslatán, ha a Szentlélek erejének bensö sugallata nem buzdította volna öket, akkor képtelenek lettek volna heroikus küzdelmüket sikerrel megvívni, s a komáromi egyház elveszett volna Isten országa számára örökre.

Ez csak egy példa, de ilyen esetek számos gyülekezetben előfordultak a multban.

Valahányszor egyházunk ezen legösibb és legfontosabb alkotmányos szervére gondolok, mindannyiszor emlékezetembe idézem történelmünkben azokat az eseményeket, amelyek a legelső presbiterek idejében és a reformáció első évszázadaiban történtek s amelyek fényesen tanuskodnak azokról az igazi, nemcsak név szerint, hanem szinte elhivatás szerint működött egyházkormányzókról. S ha vizsgálom egyházukért életük feláldozásával is készen álló munkálkodásukat, törhetetlen buzgalmukat, tántoríthatatlan meggyöződésüket s mélységes hitüket, meg tudom érteni a bebörtönzést, a gályarabságot, a vértanaságot elszenvadó hösök nagyságát s értékelni tudom a tiszteletreméltó „presbiter” szónak igazi jelentőségét, a szó valódi tartalmát. Történelmünk legfényesebb lapjain örökítették meg az ő nevüket, amelyek ma is lelkesítenek és példát mutatnak a késö utódoknak.

S most is, amikor a mai idök presbiter portréját kell előadásom keretében bemutatnom, nem igen tudok szabadulni a mult idök nagy példányképei elöl, akik annak idejében bizonyosságot tettek hitökröl s akik életükkel és hivatásuk teljesítésével megjelölték az utat a keresztyén ember számára. Bizony nehéz a feladat, amelyre vállalkoztam, mert a ma presbiterem nem képes elviselni az összehasonlítást elődeivel.

Mert milyen is a mai idök presbiterem?

A legtöbb — tisztelet a kivételnek, — csak címként viseli a presbiter nevet. Megfelel a törvény betüjének: tisztességes és egyházas életet élő ember. Azaz, hogy legtöbbször csak az első feltételnek felel meg. A második feltételt szintén elfogadja, de azt maradéknélkül teljesíteni kevés presbiter tudja. Pedig az nem jelent mást, mint azt, hogy úgy magán, mint családi életében az egyház iránt törhetetlen ragaszkodással viseltetik, tisztességes magaviseletével, istenházának buzgó látogatásával, az Úr szent vacsorájával való éléssel az egyház többi tagjainak példát mutat. Erre már megtanítják az

iskolában is, és pedig nemcsak azokat, akik később presbiterek lesznek, hanem valamennyi keresztyén testvérünket, aki vallástanításban részesült. Mert hiszen a fent vázoltak olyan örök idöktől fogva fennálló erkölcsi követelmények, amelyeknek gyakorlásához nem szükséges presbiternek lenni, azokat minden hívö léleknek ab ovo el kell fogadnia, ha a tisztességes keresztyén névre jogot formál. Ezeket a feltételeket minden keresztyén léleknek magáévá kell tennie, mert ezek hiányában nincs alapja, fenntartó bázisa a krisztusi hitnek s legfeljebb csak névszerint keresztyén az, aki nélküli ezeket az elemi erkölcsi feltételeket.

(Folyt. köv.)

EGYHÁZI ÉLET

A magyarsök-szelöcsei ref. egyház új temploma megépítésének előzményei.

A magyarsök-szelöcsei keresztyén egyház reformációjának első biztos adatát 1608-ban találjuk. Hollösi Miklós 1608 szeptember 4-ki aláírásával vallja, hogy ö a sök-szelöcsei reformata eklezsia szolgája. A második adat 1619-böl való, amikor a környék református lelkészei Sökon zsinatot tartottak. 1626-ban pedig ugyan ezen lelkészek Komjáton jöttek össze. 1650. évröl jegyeztetett föl, hogy a söki népes kálvinista gyülekezet Szelöcze község napkeleti dombos oldalán épített kötemplomot, hogy ott az árvizek ellen védeve legyen. E helyen áll jelenleg a római kat. egyház temploma.

Ebböl az 1650-ben épült templomböl idézték meg 1674-ben Beregszászi János ref. predikátort Pozsonyba. Ott a börtönben megbetegedett, s valószínűleg meg is halt, mert neve később nem szerepel. 1706-böl is van emlékünk. Veszprémi György szelöczeni ref. predikátor lelkészi diplomája, melyet Madaron állítottak ki. Ez a Veszprémi György 1738-ig volt sök-szelöcsei predikátor. Ebben az évben a tótmegyeri uraság, kinek a birtoka Szelöcze határára is kiterjedt, Veszprémi Györgyöt Szelöczeröl elüzte, a templomot erőszakkal elvette, s ettöl kezdve a sök-szelöcsei reformátusok Farkasdra jártak templomba. Résö Ensel Sándor söki lakos ki később budapesti táblai ügyész lett, azt írja egyik levelében, hogy az ö édes atyja, ki Sökon 1757-ben született, Kamocsára járt iskolába és templomba; ö maga pedig családjával együtt Farkasdra járt, az 1799—1800. években, mert ekkor Sökon a reformátusoknak nem volt lelkipásztora. Egy régebbi feljegyzés szerint a sök-szelöcsei reformátusok 1788-ban deszkából és fából építettek egy alázatos hajlékot az istentisztelet céljaira. Ugyan e helyen építették 1806-ban azt a kötemplomot, melyet 1935-ben lebontottunk, hogy helyébe felépíthessük a szép új templomot.

Ezen rövid történeti visszapillantás után elmondom az új templom megépítésének történetét. Az 1806-ban épült régi templomot le kellett bontani, mert falai megrepedtek, a tetögerendák elkorhadtak, s a torony a függöleges egyenesestöl

15 méter magasságban 25 cm elhajlást mutatott. Nem volt könnyű dolog a lebontást elhatározni, mert a nép ragaszkodott régi formás templomához. Az első határozat csak renoválásra szólt. De miután láttuk, hogy a vakolat alatt 2—2 méter távolságra repedések vannak, s a mennyezet gerendáinak a vége korhadt, a torony pedig, ha elszabadítjuk a templom mellő falától, még jobban elveszti egyensúlyát, elhatároztuk a teljes lebontást.

Ezt a munkát Kató István érsekújvári építész végezte. Ő szerezte meg, — Püspök urunk szives közbenjárása mellett — az országos műemlék védő hivataltól a régi templomra a lebontási, az új templomra az építési engedélyt. A műemlék védő hivatal ugyanis ragaszkodott ahhoz, hogy az új templom csak modern stílusban épülhet, semmi esetre sem szabad azt egy határozott régi stílusban építeni. Mikor azonban a küldöttség az állam anyagi hozzájárulása iránt érdeklődött, akkor engedékenyebbé vált a hivatal a stílus tekintetében.

Az új templom tervrajzát Nagyfalussy Antal érsekújvári építész-mérnök készítette. Igazi művészlélekkel adta meg külső, belső formáját. Az egyházmegyei mérnökség által felülvizsgált és jóváhagyott terv alapján nyilvános pályázatot hirdettünk s az építéssel Tomaszek János jónevű nyitrai építésszel bíztuk meg, tekintettel az ő legolcsóbb ajánlatára.

Nem mondom el azt a sok gyűlést, azt a sok tanakodást és aggodalmat, ami az építést megelőzte, csak azt említem meg, hogy gyűléseztünk egész közönsége, mint egy ember egyhangulag ajánlotta föl minden hold földje után a 100 Kc-s hozzájárulást, ami 200.000 koronát tesz ki, s amely összeg fedezete lett az építés költségeinek.

Rácz Elemér.

KÜLFÖLD

KIE konferencia Indiában.

Pógyor Istvánnal a KIE szövetség titkárával és Biberauer Richárddal a Bethesda kórház fiatal lelkészével tölthettem néhány percet a KIE szövetségben. Ők képviselték ketten a magyar KIE mozgalmat Indiában a mysore-i világkonferencián, melyet négyévenként szokott tartani a KIE világszövetség. Még mindkettőn ott van az indiai barnaság. Mig mi itthon teletünk, ők forró napsütésben ruhát alig tűrve járták Indiát, fejükön a trópusi gyékénysisakkal, mely most is ott lóg az iroda fogasán. Ez volt az első alkalom, hogy a KIE szövetség ázsiai talajon tartotta világkonferenciáját. Indiában sok állam van, melyeknek élén a sokszor mesés kincsekkel rendelkező „rádzsák” uralkodnak. A világkonferencián 35 nemzeti KIE.-mozgalom volt képviselve. Mig máskor hatalmas, több ezres tömegek jöttek össze a KIE világkonferenciára, most csak néhány delegátus jöhetett egy-egy nemzeti KIE mozgalom részéről. Kevesebb delegátussal alaposabb tárgyalásokat akartak ez

alkalommal végezni. Ezért csak pár százan képviselték a világmozgalmat.

Amíg kíváncsian nézegettem Biberauer Richárd gyönyörű felvételeit az indiai tájakról, a zebufogatokról, pálmaerdőkről, kígyóbüvölőkről, pogány templomokról, az indiai éghajlatról beszélgetünk.

— Kezdetben bizony nekünk is szokatlan volt az éghajlat és a környezet. Indiában állandó nap-éj egyenlőség van, mondotta Pógyor István, A nap mindig reggel 6-kor kel és este 6-kor nyugszik. Ez bizonyos egyhangúságot kölcsönöz az életnek. Másképen azonban az indiai városok élete roppant élénk. Állandóan nagy tömegek hullámoznak az utcákon könnyű keleti öltözetben. Tél soha sincs, csak esős évszak. Meglehetősen nagy területet beutaztunk, vidéki falvakat is s egy helyen annyi volt a majom, mint nálunk a kóbor kutya, sőt egész rajokban találtuk néhol őket. Egyik kis állomáson bejöttek a vonatunkba is és ellopták a banánunkat. Még mindig általános közlekedési eszköz a riska, kétkerekű kis könnyű kocsi, melyet egy ember húz.

— Mit láttak India pogányságából?

— Láttuk gyönyörű templomaikat, melyekben szép ketrecekben gondolják a különböző állatisteneket, leginkább teheneket, de sok helyen elefántokat, krokodilokat. Egyik faluban szemtanúi voltunk a tehenisten ünneplésének. Egy bizonyos napon felcicomázzák a szent templomi teheneket, szarvukat befestik, s valósággal ünneplik őket. A mohamedán vallású indiaiak és a budhista vallásúak igen sokszor összeütközésbe kerülnek egymással épen a tehenek miatt. Ugyanis a budhista vallásúak a lélekvándorlásban hisznek, ezért az állatokat nem ölik meg, különösen nem a teheneket. Viszont a mohamedánok egy bizonyos ünnepnapjukon teheneket vágnak és áldoznak. Emiatt aztán a két vallás hívei állandóan viszálykodnak.

— Még szörnyűbb azonban az, hogy különösen Dél-Indiában 200.000 úgynevezett istenleány van a templomokban. Nem más ez, mint a vallás által szentesített prostitúció. Az istentisztelethez tartozik az, hogy a hívek a templomtól egy-egy istenleányt bérelnek s ezzel áldoznak az istenségnek. Így azután a vérbaj rettentő pusztítást végez.

— Láttuk, milyen rettenetes sorsuk van az „özvegyeknek”. Ezek lenyirt fejjel járnak, enni alig kapnak, hozzájuk nem szólnak. Az a hit, hogyha a férfi előbb hal meg, annak mindig az asszony az oka.

— Még rettenetesebb azonban, hogy Indiában sok millió pária, kasztonkivüli van. Külön falu, vagy városnegyedben elkülönítve a legnagyobb nyomorúságban élnek. A számukra kijelölt területet nem léphetik át, a forrás, falu kútja vizéből nem ihatnak, mert ezzel megfertőznék azt. A páriák csak pocsolyavizet ihatnak. A pária-sors is vallási felfogással függ össze. A páriák-hitük szerint a lélekvándorlás tanából kifolyólag — azért vannak ilyen sorsban, mert az előző éle-

tükben elkövetett bűneik miatt bűnhődnek.

— Bizony azzal jöttem haza Indiából, folytatja Pógyor István, hogy rettenetes valami a pogányság s milyen nagy dolog az, ha valaki keresztyén lehet. Másfelől azonban, mikor a pogány hinduk arról kérdezősködtek tőlem, miért van az, hogy a keresztyén Európában, ahol a krisztusi szeretet alapján állanak az emberek, állandóan legyverkeznek, háborúskodnak, arra készülnek, hogy legyilkolják egymást, nagyon elszégyeltem magam. „Mi pogányok vagyunk, mondotta az illető, de mégsem gyilkoljuk egymást, hát a keresztyén európaiak miért teszik ezt?” El is gondolkoztam rajta, hogy valóban, hol van hát igazán több a pogányságból?

— Mi van az indiai függetlenségi mozgalommal?

— Indiában nagy dolgok történnek. A függetlenségi mozgalom nem vesztett erejéből, sőt egyre erősödik. Gandhi mellett az egyik alvezére kerül egyre jobban előtérbe, aki nemzeti alapon álló szocialista köztársaságot akar létrehozni. Ez a vezér se nem keresztyén, se nem pogány, hanem vallás nélküli agnosztikus és ez vele együtt a benszülött intelligencia legnagyobb része. Egyre erősebb az a felfogás, hogy a szociális kérdést csak diktatúrával lehet megoldani. Nem is csoda, ha nagy a társadalmi életben a feszültség, mert míg egyik oldalon hatalmas fizetésű állami főhivatalnokok állanak, a másik oldalon a páriák milliói alig keresnek naponként pár fillért.

— Milyen munkát folytat a KIE az indiai falvakban?

— Tudnivaló, hogy India a falvak világrésze. Kétmillió faluban él a lakosság legnagyobb része. Indiában a városokon épült szép KIE házakon kívül főleg a falvakban folytat a KIE élénk tevékenységet. Különösen az uzsorások karmai közül igyekeznek kiszabadítani őket termelő, értékesítő, hitelszövetkezeti munka által. Sőt jól értenek ahhoz is, hogy egy-egy ügyes népünnepély rendezésével és gazdasági tanfolyamokon ledöntsék a kasztok válaszfalait s összehozzák észrevétlenül az embereket. Az indiai falvakban végzett KIE munka tanulságaiból sokat lehet majd nálunk is hasznosítani.

— Be kell fejeznünk a beszélgetést, szólal meg Biberauer Richárd. Sok érdekes dolgot lehetne még mondani. Most írom a könyvem az indiai útunkról. Majd a könyvben minden KIE tag részletesen elolvashatja útunk történetét.

— Várjuk a könyvet, feleltem én s ezzel el is búcsuzom a két Indiát járt emberüktől.

Dobos Károly.

Előfizetési díjak beküldése. Felkérjük lapunk olvasói közül azokat, akik előfizetési kötelezettségüknek eddig nem tettek eleget, azt el ne mulasszák, mert máskülönben képtelenek leszünk a lap nyomdászamlájának kifizetésére. Az előfizetési díjak a Komáromi Önszegélyző Hitelszövetkezet 37.366. sz. csekklapján küldendők be. Kívánatra csekklapot a szerkesztő készséggel küld.

ISKOLÁINK

Vallástanításunk problémája.

Vallástanításunk mai állapota hálás probléma, amely türelmetlenül várja a helyesebb és célszerűbb megoldást. Mert hiszem, hogy nem csak egyéni álláspontom az, hogy annak menete tankönyveink és tanmenetünk alapján nehézkes és bizonyos tekintetben eredménytelen.

Régóta használatban vannak a P. Czinke István féle tankönyvek. A progresszív módszer alapján összeállított „Idvezítés Története” célja szép, anyaga teljes, de nem helytálló. Mert egy harmadik évfolyamos parányi elme nem képes a lélekölő gépiesség mellőzésével felfogni azt úgy, ahogy az neki írva van. Olvassuk csak át figyelmesen és megállapíthatjuk, hogy az egyes leckék stílusa erőltetett, tartalma — a történet és tanulság összekeverésével — izolált, hiányzik belőle a kép, az érdekesség, amely előkészítené a gyermek lelkét a vallás nehezebb tudományának a befogadására.

Nem céloz azonban a tankönyvek kritizálása, hanem céloz az, hogy a vallástanítás ne legyen teher, kínlódás és szalmacsépelés, hanem református iskoláinkban egy olyan vallásos légkör teremtése, amely az egyént egész életén keresztül áthatja. Mert ahogyan vetegetjük és öntözgetjük a 8 évfolyamos népiskolában a hit magvait, olyan egyházat szerető igaz református emberek állnak majd mellettünk az életben az Isten országának építésénél.

Ha egyházunk és vallástanításunk érdekeit célzó reformkísérletben volna legalább 51%-os igazság, a hiányzó 49%-ot a helyes módszer alapján — és a gyermek felfogóképességéhez, — megírt tankönyv és egységes tananyagbeosztás töltené meg.

Vallástanításunk célja: a vallásos élet teljes kimélyítése. Első évfolyamban Istenfélelemre szoktatás imádságok által. (Sohasem hosszabb imával, mint 4—6 soros). A minden alkalomra szóló kicsi, rimbeszedett imádságokat előbb gépiesen betanítani, aztán az alkalmak megjelölésével az értelem hozzákapcsolásával alkalmaztatni. A tanmenet azonban úgy alkalmazkodjon, hogy egyedüli célja legyen a gyermekben a hitet meggyőződéssé formálni, sohasem lépve át az élvezetesség és értelmi fok határait.

A második évfolyam tanítási anyagának centrumában először az Isten, aztán a Jézus Krisztus legyen. Isten, mint a világ teremtője, fenntartója, igazságossága, gondviselője és Ura; Jézus, mint Istennek egyszülött Fia. A tananyag terjedelme akként szélesedjék, hogy az énekek (kisebb zsoltárok és dicséretetek), valamint az imádságok az első évfolyamban felépített hit erősödését előmozdítsák. Mivel azonban a gyermek szemlézőképességét a hittan tanításánál nem tudjuk kimeríteni, a tanítást előadásokkal — példákkal — kell érdekessé tenni.

A harmadik évfolyamban tanításunk közép-

pontjában kizárólag a jó Istennek világot alkotó, kormányzó és megtartó munkája álljon, belekapcsolva az Ő végtelen kegyelmét, szeretetét, az Ő kiválasztott embereit: a prófétákat. A tanítás menete azonban a bibliai képek könnyed stílusú leírásán álljon, aranymondások és tanulságlevonások nélkül. Az énekek ne az alkalmak, hanem könnyűségük szerint tanítandók.

A negyedik évfolyamban ismétlésül beveendő a 3. évfolyamban tanult képek bibliából való olvastatása, sohasem tévesztve szemelől a hit állandó mélyítését. A tanítás menete Jézus életének, szenvedésének, halálának ismertetésén nyugodjon, a zsoltárok és dicséretetek fokozottabb bevonásával.

Az ötödik évfolyam célja Jézus küldetésének, munkáinak, csodatételeinek a megismertetése, úgy azonban, hogy a tanulság a gyermekre nézve észrevétlenül vonassék le. Zsoltárokkal, dicséretekkel, bibliaolvasással és vallásos fogalmazványokkal bővitendő.

A hatodik, hetedik és nyolcadik évfolyam anyaga többé-kevésbé egyenlővé válik a gimn. alsó három, illetve a polg. iskolák 3 évfolyamának anyagával. Ezért itt első teendő a bibliai részek, — melyekre vallásunk igazságai épültek, — teljes mértékű megismertetése, belekapcsolva a Biblia történetének ismertetését.

Az egész tanítás betetőzése előbb az egyetemes, aztán a reformált kálvini egyház története röviden és olyan stílusban, hogy az a gyermek felfogó képességét túl ne haladja és érdeklődését mindenkor felszínre tartsa. Végül egyházunk működése, szervezete.

Az egész tanításon húzódjon végig a tisztaszívből való imádkozásra, naponkénti Bibliaolvasásra, éneklésre-szoktatás, a templomlátogatás szüksége, az egyház, egyházi tisztviselők és egymás iránti tiszteletre és szeretetre való nevelés.

A cél és az anyag eddig is megvolt, de nem kivihető formában. Forma és módszer kell. Egy séges tanmenet, hogy elemi iskoláink a hit, a szeretet és az erkölcsiség melegágya legyen és hogy teljes mértékben megfeleljen az egyház veteményes kertjének.

Hangsúlyozom, hogy soraimnak célja nem a jónak elrontása, hanem a jónak jobbátétele. Meg vagyok győződve arról, hogy nagyvonalú vázlatom gyarló és azért, mert mint probléma tökéletes megfejtésre vár.

Török Gyula.

FIGYELŐ

A diakonissza kérdés.

Itteni református egyházunk életének egyik nagy hiányossága, hogy a diakonissza munkát eddig még nem méltatta kellő figyelemre és nem építette be szervesen a gyülekezetek életébe. Hogy a többi magyar nyelvű református egyházak erre milyen nagy súlyt helyeznek mutatja Vásárhelyi Jánosnak az erdélyi reformátusok püspökének legutóbbi körlevele, melyet a gyülekezetek

lelkipásztoraihoz intéz és felhívja őket, hogy június 6-án kerülete minden gyülekezetében diakonissza napot tartsanak és ismertessék a hivek előtt e munka nagy fontosságát, ismertessék a diakonissza intézetet, ezzel kapcsolatos református kórházat. Körlevelében megemlékezik róla, hogy a diakonisszaintézetüknek, mely 9 év óta végzi áldásos munkáját, ezidő szerint 40 diakonisszája van, akik részint a református kórházban, a szeretetházban, a nőszövetség által fentartott aggmeházban és napközi otthonban s az árvaházban végzik példaadó hűséggel a szolgálatukat. A diakonisszaintézetet és kórházat fejleszteni óhajtanák, mert — mint a püspöki körlevél mondja — a diakonisszaintézet és a kórház ügye nem állhat meg a fejlődés útján, mert, amely pillanatban megáll, abban a pillanatban elkezdődik a visszafejlődés. További részében felhívja a Püspök a gyülekezetek lelkészeit, hogy igyekezzenek a lelki életet élő leány egyháztagok közül évenként minél többet megnyerni, hogy jelentkezzenek diakonisszajelöltnek, hogy azután a diakonisszaintézet anyaházában kiképeztesse a szeretetmunka hűségességére.

Mennyire fontos lenne, ha mi is a mainál sokkal több gondot fordítanánk a református diakonissza kérdés megoldására és falusi gyülekezeinkbe is igyekeznénk beállítani részint a szeretetmunka, részint az evangélizációs munkának a nők közt a mainál fokozottabb mértékben való végzésére a református diakonisszákat.

Miért van szükség külmiszióra?

Ifj. Biberauer Richárd a Bethesda kórház fiatal lelkésze, aki részt vett a legutóbbi indiai KIE világkonferencián, a magyarországi egyházi lapokban sorozatos cikkek keretében számol be rendkívül érdekes tapasztalatairól, legutóbb a Református Életben közöl egy megrázó hatású cikket. Ebben a többek között ezeket írja: „A folyótól, ahol a zarándokok a szent fürdés ceremóniáját elvégzik, a Kigyóisten templomáig a forró indiai napsütésben hosszú az út, van vagy két kilométer. Az út szélén most a nagy ünnep alkalmával ott ülnek vagy fekszenek a kavargó vörös porban a koldusok. Ha még van kezük, akkor furcsa mozdulattal integetnek vele a torkukból különösen vontatott énekszó bugyog. Mögöttük ott állnak az alamizsnagyűjtők és hangos szóval hívják fel a figyelmet a nyomorultak sebére. Az egyiknek jóformán hiányzik az alsó állkapcsa, a másiknak félarca helyén tátong egy szörnyű üreg, a harmadiknak végtagjai hiányzanak. Lefényképezni sem lehet őket, olyan irtózatos a látvány! Talán százan is lehetnek és egyikükön sincs kötés. Nyílt sebekbe verődik bele az út pora. Köztük mosolyogva áramlik tova az ünneplő tömeg. És közben hullanak a különböző nagyságú rézérmekek a koldúsgazdák kezébe.

— Miért nem segítenek rajtuk? Miért nem kötik be sebeiket? Hogy lehet elviselni ezt a látványt? — ötlük fel bennem a kérdés. Mosolygó

arc adja meg a választ. — Jó, hogy itt vannak. A zarándokok gyakorolhatják rajtuk a jócselekedeteket. De ha bekötnék a sebeiket, ha gyógyítani igyekeznének őket, azzal csak megakadályoznák azt, hogy előző életeik bűneiért rájuk szakadt büntetésüket elviseljék, akkor ennek átka ugyanis átmenne a következő életbe, mert a büntetést el kell szenvedni."

Milyen rettenetes lelki sötétségben sínylődnek India milliói! Milyen nagy szükség van reá, hogy Krisztus evangéliumának világosságával oda menjenek a keresztényen hittérítők és vigyék az evangélium életszépítő erejét! Milyen szép lenne, ha ebből a munkából a mi református egyházunk is kivethetné a részét!

HIREK

Meghívó

a *Helvetia Jóléti Egyesület* f. é. június hó 17.-én (csütörtök) d. u. 4 órakor a pozsonyi református egyház gyülekezeti termében, Bratislava-Pozsony, Széplak utca 12. sz. alatt megtartandó

II. rendes közgyűlésére.

Tárgysorozat:

1. Előző közgyűlési jegyzőkönyvnek felolvasása.
2. Elnöki és pénztári jelentés az egyesület eddigi működéséről és felmentvény megadása.
3. Határozathozatal a zárszámadások és az 1937 évi költségvetés megállapítása tárgyában.
4. Elnök, társelnök, ügyvezető elnök és számvizsgáló bizottság tagjainak megválasztása.
5. Esetleges indítványok (az alapszabályok 15. §-a értelmében 8 nappal a közgyűlés előtt az elnökségnél írásban bejelentendők).

A közgyűlésen való szíves megjelenést kér a

Helvetia Jóléti Egyesület elnöksége.

Az Énekes könyv III-ik kiadásának példányai jún. hó elején forgalomba kerülnek. Az Egyetemes Konvent legutóbbi ülése a vászonkötésű példányok árát 14 Kc-ban, a bőrkötésűeket 28 Kc-ban szabta meg. Az előbbi szomorú példákon okulva elhatározta a Konvent, hogy az Énekes könyvekből hitelbe vagy bizományba senki sem kaphat egy példányt sem, hanem csakis azonnali készpénzfizetés mellett. Az énekes könyvek megrendelése kizárólag a tiszáninneri püspöki hivatalnál eszközölhető: V. Kapušany—Nagykaposon. A megrendelőknek a püspöki hivatal csekklapot küld s az összeg beérkezése után intézkedik a kifizetett példányok leszállítása iránt. A Konvent a legalább 10 példányt megrendelőknek 5% jutalékot engedélyezett, ebből azonban a példányok szállítási postaköltsége fedezendő. Akik a példányok árának beküldése alkalmával az 5%-ot levonásba hozzák, azok a példányokat bérmentetlen csomagban kapják meg s a postaköltséget az átvételkor tartoznak megfizetni. A fentebbiek figyelembevételével a püspöki hivatal várja a megrendeléseket.

A sárospataki református tanítóképzősökről nagy örömmel olvassuk, hogy az őszi és tavaszi szombat napokon, és vasárnapokon felkeresik a szomszédos falvak és tanyák református népét és köztük hirdetik Isten igéjét, nekik összejöveleket tartanak, hogy erősítsék lelkükben a református öntudatot.

HIVATALOS RÉSZ

A dunáninneri ref. egyházkerület tanító- és kántorképesítő bizottságától.

Hirdetmény.

Az egyh. törv. VI. t.-c. 21. §.-ában előirt rendelkezésnek megfelelően a dunáninneri egyházkerület tanító- és kántorképesítő vizsgálatokat fog tartani — kellő számú jelentkező esetén — f. é. június hó végén, miért is felhívjuk az érdekelteket, hogy vizsgázási szándékukat mielőbb jelentsék be a pozsonyi ref. püspöki hivatalnál (Széplak-utca 12.).

A vizsgáló bizottság a vizsgázni szándékozók figyelmét felhívja az Egyetemes Konvent 1934. évi 20/2.—XIII. sz. alatt meghozott határozatára, amely szerint a vizsgálat anyaga a következő:

a) *Vallástamból* annak a tantervi anyagnak „teljes” mértéke, amelyet az Egyet. Konvent a tanítóképző-intézetek számára előirt. (Lásd: 1934. évi konventi jegyzőkönyv 38—40. old.)

b) *Ének-zenéből*: Az összes zsoltárok, dicséretetek és temetési énekeink dallamai; szövegből az I. vers éneknél, és a 2—3. vers az ünnepi és fontosabb vasárnapi énekeknél. Az egyházi énektanítás módszere. A gyülekezeti éneklés és annak hibái. Liturgia: köznapi, vasárnapi, és ünnepi istentiszteletek. Temetési szertartások, urvacsora-osztás, esketés, házasságkötés. Egyházi énekkarok szervezése és vezetése. Egyszerűbb vallásos énekek kidolgozása gyermek-, férfi- és vegyeskarra. A vasárnapi iskola, a vallásos estélyek és az ifjúsági egyesületek. — Az orgona szerkezete és alkatrészei. Az orgona gondozása és megóvása. Regisztrálás. Diszpozíció. Eljárás új orgona rendelésnél. Orgona-tervrajzok, költségvetések, hivatalos átvétel. Manuál- és pedálgyakorlatok. Az összes korálok orgonaletétjei ének-, (pedál) kísérettel, egyszerűbb és művészibb elő- és utójátékok, korálpreludiumok, modulációk. Transponálások. Tájékozódás az orgonairodalomban (korálkönyvek, gyűjteményes orgonadarabok, Bach, Körner, stb.)

c) A református tanító egyháztársadalmi tevékenysége; az előkönyörgő tanító egyházi feladatai és kötelességei. Igéjhirdetés, bibliamagyarázás.

A b) alatti tananyag a kántori vizsgálatnak képezi tárgyát, a többi pedig a rendes tanítói képesítő vizsgálatához tartozik. A vizsgálatlall összefüggő minden további felvilágosításért a pozsonyi ref. püspöki hivatalhoz kell fordulni.

A vizsgáló bizottság.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 24. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kč., $\frac{3}{4}$ év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 június 12.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Íde küldendő minden közlemény.

Konzervatívizmusunk.

Egy lelkész társunk és egy intelligens hittestvérünk párbeszédének voltam a szem- és fültanuja. A beszélgetés tárgya apró napi kérdések voltak. A minden célzatosság nélküli, csak úgy odavetésszerűen elhangzott szavak során megállapítja hittestvérünk, hogy milyen nagyszerű is ez a mai modern, sokarcu élet, mennyire összeegyeztethető a ma emberének lelkiségével ez a lázas, mérföldes léptekkel haladó, sietős élettempó. És mennyire élvezik ennek a felfokozott életütemnek áldásos előnyeit az iparban, a kereskedelemben, a tudományokban, különösen a technika szédületes fellendülésében, szóval a gazdasági és szellemi életben egyaránt.

Mikor lelkésztársunk ezt a modernségtől túlfutott lelkesedést kellő értékre próbálta leszállítani és hangot adott azon meggyőződésének, hogy nem feltétlen hibátlan és százszázalékban követni való valami azért, mert az divatos és új, hiszen a sok előny mellett vannak annak hátrányai, árnyoldalai is, akkor amilyen célzatosság nélkül indult a beszélgetés, olyan könnyedén dobta oda a szót, most már a vitázó hangján hittestvérünk: „Igen, nem mindenki olyan konzervatív, mint ti lelkészek, mi világiak jobban megtudjuk érteni a haladó idők modern furcsaságait”.

Ebben a simán beállított kijelentésben már volt bizonyos tendencia. Volt csipő éle ellenünk, az evangéliumi egyházak munkásai ellen. Minél tovább gondolkoztam az elhangzott, tompa, nehézkes lendülettel indult párbeszédem és annak élbe forduló csattanóján, valahogy annál inkább megjelent előttem a lelki dolgokkal alig, vagy talán nem is foglalkozó, lelki életet nem élő, az evangéliumi hit kérdéseit magas lóról, sima gesztussal elintéző „modernkedő” egyháztag, aki — ha nyíltan nem is — de titokban annál inkább megvetéssel tekint reánk: „konzervatívokra”, akik felett elhaladt az idő, akik változatlanul régiek vagyunk a megmásult korban, akik lemaradtunk az idők sodrában.

Önkéntelenül is eszünkbe jut az az idő, amikor a ref. lelkipásztor fogalma a pluszt, a világosabb életszemléletet, a haladást jelentette, amikor a ref. paróchiák őrhelyek voltak, ahonnan az evangéliumi hit mélységeiben megizmosodott

és megtisztult látó szemek és halló fülek figyelték, hallgatták az ezerarcu élet csobogását és ők voltak a kultura igazi terjesztői, a hitből fakadó tudomány apostolai, akik izmos erővel irányították a szellemi termést és tudtak egy sajátos evangéliumi közszellemet teremteni a ref. keresztyénség számára.

Ma pedig lesajnáló vélemények hanganak el rólunk itt is, ott is, hogy egy kicsit „konzervatívok” vagyunk, — utána gondolva, — a szó maradi értelmében.

Most már önkéntelenül is felvetődik előttünk a kérdés: hogyan? Hát valóban visszaestünk, hát ennyire elfutott volna felettünk az idő? — Aki azonban látó szemmel nézi a dolgok, viszonyok és korok alakulását, az mindjárt rájön arra, hogy ez az eltolódás két világszemlélet szélsőségeiben keresendő. Ma különben is a szélsőségek korát éljük. Vannak köztünk tényleg stagnáló konzervatívok, akiknek minden gyanus, ami új és hallani sem akarnak a modern tudományos, irodalmi és művészeti élet általánosan elismert vívmányairól.

A másik végletbe esnek azok a világi intellektueljeink, akik „mindenáron” a „haladók” táborába akarnak tartozni és szerintük eleve semmi sem jó, ami régi, ami dogmává lett igazság. Az ilyenek, rendszertelenül összetallózott, divatos hatások útján szerzett hangos szólamaikkal föltétlen előnyben érzik magukat a „nem divatos”, „ósvi” dogmákkal és hitelvi kérdésekkel foglalkozó lelkipásztorral szemben.

Két veszedelmes tünet egyházi életünkben: az egyoldali konzervatívizmus és a „mindenáron haladni” akaró modernségre törekvés. Mindkét szélsőség káros.

Ez az a pont, mely ebben a kérdésben nekünk vajudó korban élő lelkimunkásoknak utat jelöl és irányt szab és azzal a nagyfokú elkötelezettséggel küld a világba, hogy evangéliumi keresztyénségünk örök időkre szóló, régi igazságait, új köntösbe öltöztetve, a mai kor nyelvén hirdessük, a mában élő modern embernek. Mikenek Jézus is benne élt a hullámzó életben, úgy mi is nem egyoldalú konzervatívizmussal, hanem lelki életet élő, dolgozni is tudó, alapos felkészültségünkkel, munkás esztendő tapasztalatai során szerzett pásztori prudenciánkkal éreztethetjük meg a modern élet utvesztőiben

bolyongó hittestvéreinkkel a krisztusi élet szépségeit, evangéliumi hitünk nagy igazságait.

Legyünk konzervatívok úgy, hogy a régi csapásokon haladva, de új, friss lendülettel árasztjuk bele világunkba, a régi, de mégis örökké új Evangéliumot, hogy ultramodern, divatos jel-szavak után kapkodó környezetünk ne sima, leintő gesztussal intézze el multunkhoz kapcsolódó világszemléletünket, hanem reális, egészséges konzervativizmusunkkal új közszellemet teremtve, környezetünket lassan alakítva, formálva, ők érezzék és tapasztalják meg általunk hitünk és keresztyénségünk magasabbrendűségét, emberi életüket formáló erejét. *Csomár Zoltán.*

A ma presbitere.

(Folytatás.)

Irtta Fülöp Zsigmond.

Alapjában véve tehát nem is olyan súlyos feltételt szabnak a törvények a jó presbiter elé, de sajnos, — tisztelet a kivételnek, — a legtöbb presbiter még ezt sem képes teljesíteni. De ha ezt sem képes teljesíteni, akkor miként lesz a presbiter képes arra, hogy a lelkészt „*egyházvédő és építő munkájában minden irányban*“ támogassa? Pedig a presbiternek ez is egyik fontos feladata! Támogatni a lelkészt minden, az egyház javára szolgáló törekvésében és munkájában. Sok esetben a presbiter az, aki a gyülekezet tagjaival bizonyos kérdéseket eredményesebben tud megoldásra juttatni, mint a lelkész, akinek különösen a személyét érintő ügyekben, sokszor az egyház békéjének megóvására nézve is, — hasznos szolgálatokat tehet. Erre pedig csak az a presbiter vállalkozhatik, aki keresztyéni életével és az egyház ügyeinek intézésében való forgolódásával az igazi presbiter tekintélyét vívta ki magának s akire éppen ezért tisztelettel és bizalommal tekintenek az egyház tagjai.

A presbiternek az egyház vezetésében *ténylegesen részt kell vennie*. Az egyház kormányzása azonban sokrétű munkát ad annak, aki híven akarja teljesíteni kötelességét. Nemcsak abból áll a presbitérium dolga, hogy a számadásokat megvizsgálja, az egyházi adót kivesse, bár ez fontos és felelősségteljes feladat, amelynek lelkiismeretes teljesítése elmaradhatatlan és feltétlenül szükséges. De a számadásokon kívül a presbitérium dolgaihoz tartozik az *iskola kérdése* is, amelyet szíven kell viselnie minden presbiternek nemcsak egyháza érdekében, hanem magyar nemzetiségének megőrzése szempontjából is. Mert a magyar kálvinista egyház iskolájának *magyarnak kell maradnia!* Ez olyan szigorú és megmásíthatatlan elv, amelynek minden körülmények között *érvényt kell szerezni, mert hiszen nemcsak nemzetközi szerződés és az alkotmánytörvény rendel el ezt így, hanem a magyar kálvinista öntudat is ezt parancsolja.* Fontos kötelessége tehát a presbiternek az egyház iskolájának megtartása is.

Hasonlóképpen kötelességet ró a presbiterre az egyházban való jó rend fentartása. Ez egy-

kissé tág fogalomnak látszik ugyan, de ha foglalkozunk vele, azonnal meg kell látnunk, hogy ezen a téren is akad teendő. A legtöbb presbiter abban a hitben él, hogy ennek elsősorban a főgondnok vagy a gondnok az intézője, de a lelképásztornak is kötelessége a jó rendre felügyelni. Úgy van: a lelképásztor és a gondnokok vannak elsősorban hivatva az egyház életében a rendet fentartani, azonban nem szabad elfeledni, hogy ez csakis a *presbiterek szoros közreműködésével lehetséges.* És ezt figyelmen kívül hagyni nem lehet. Előadásom elején említettem, hogy a keresztyénség első idejében az egyházvezetők valamennyien presbiterek voltak, tehát a lelképásztori teendőket, mint a tanítást és istentiszteletet is presbiterek végezték. Önkormányzati szervezettségünk ősi alapját képezi a presbitériumi rendszer, ez megmaradt a mai időkig s ha más néven nevezik is az egyház vezetőségét, annak tagjai is presbiterek, akik tehát az egész presbitériummal együtt működnek s velük együtt kormányozzák a gyülekezetet. A jó rend fentartásáért minden presbiter felelős s ennek eléréseért és biztosításáért *vállvetett egyértelműséggel kell dolgozni, hogy békeség és nyugalom uralkodjék az egyházban.*

Micsoda szomorú következményeket vonhat maga után, ha a presbiterek nem törekednek e tekintetben is Isten törvénye szerint dolgozni? Pedig sokszor előfordul, hogy a békeséget éppen egyes presbiterek zavarják meg azzal, hogy pártot ütnek s nem képesek arra a magasabb állápontra helyezkedni, amelyen egyedül szolgálhatják hathatósan az egyházat. Ezért is meg kellene gondolni minden egyháztagnak, mielőtt presbiterséget vállal, hogy képes-e megfelelni az azzal járó kötelességeknek és követelményeknek. Mert a jó vagyoni helyzet talán képes a tömeg szemében tekintélyt szerezni, de nem biztosít feltétlenül képességet arra, hogy a presbiteri tisztét be tudja tölteni. A felelősség szempontjából mindenesetre előny, ha valakinek vagyona is van, de ez egyedül nem kvalifikáció arra, hogy az egyház kormányzásában valaki résztvegyen. A presbiternek egyházas gondolkozása és vallásos érzülete éppen abban nyilvánul meg a legszebben, ha tisztelettel fogadja az esetleges ellenvéleményt és a más véleményének megértésében szeretettel veszi tudomásul a meggyőzőni akarás krisztusi alapon való megnyilatkozását. Azért tehát az egyháztagnak a presbiterek megválasztásánál arra is tekintettel kell lenniük, hogy az egyház vezető testületébe a megfelelő lelki- és a szükséges szellemi képességekkel bíró hittestvérek kerüljenek be.

Hogy a gyülekezet lelkészével a legteljesebb harmóniába kell együttműködni a presbitériumnak, az a legegyszerűbb feltétele az egyházi jó rendnek. Fájdalommal tapasztaljuk, hogy pl. lelkészválasztásoknál a gyülekezet tagjai pártokra szakadnak és valamelyik presbiter családi vagy rokoni érdekeinek kielégítése céljából olyan áldatlan kortézia nyilvánul meg, ami már sokszor

az erkölcstelenséget is súrolja. S mikor a választás megtörtént, a felizgatott kedélyek akkor sem tudnak lecsillapodni, hanem a megválasztott lelkész ellenzői továbbra is frontot alkotnak ellene és viselkedésükkel nemcsak, hogy megkeserítik a lelkész életét, hanem mindenféle egyházi munkát lehetetlenné tesznek. Milyen kiszámíthatatlan erkölcsi és sokszor anyagi kár is származhat ebből?! Hasonló eset tanító választáskor is megtörtént már, s annak káros következményei sem maradtak el.

Az egyház jó rendje megköveteli, hogy a *hívek is teljesítsék egyházuk iránti köteleességüket.* Ha valamely egyháztagnak csak abban látja egyházával szemben fennálló kötelezettségét teljesíteni, hogy a rá kivetett adót megfizeti, az az egyháztagnak Isten országá szempontjából nem sokat jelent. A híveknek szorgalmasan kell látogatniok a templomot, minden egyházi összejövetelen, minden vallásos rendezésen meg kell jelenniök s a szent helynek és a gyülekezet méltóságának megfelelően kell viselkedniök. Nemcsak testileg legyenek ott jelen, hanem a Krisztus igazságainak lefogására való lelki vágyódással s hálától dobogó szívvel a Gondviselés mérhetetlen kegyelmeért. *Legyen ébren a lélek, amikor az Isten házában hirdeti a lelkész az ígét, hogy megerősödjek a hívő a szent tanítás igazságaiban.* A presbiterek kötelessége a híveket arra buzdítani, hogy a templomot látogassák s felügyelni a templomban a rendre, nehogy az istentisztelet menetét valami is megzavarja.

Nemes kötelesség háramlik a presbiterre a *szegénygondozás terén is,* amelyet egyes gyülekezetekben teljesen elhanyagolnak. Hasonn oda a presbitérium, hogy a gyülekezet szegényei és elhagyatottjai megfelelő támogatásban részesüljenek, hiszen a szegényekkel való jótetre maga az Údvözítők buzdította a tanítványokat. Az egyház felsőbb hatósága külön is kötelességévé tette a gyülekezeteknek, hogy a szószékről minden alkalommal hirdettessék ki az adományok szorgalmazása a szűkölködő szegényeknek, a presbitérium hajtja végre a felsőbb hatóságok rendelkezéseit, ez egy okkal több arra, hogy az egyházakban rendszeres szegénygondozás legyen.

A presbiternek kell felügyelni a hívek hitbúságára is. Ebben a tekintetben ébren kell önködni afelett, hogy a *református családok valamennyi tagja megtartsa az ágendázsi hitvallás alkalmával tett fogadalmát.* Ügyelni kell a végyes házasságok kötésénél, hogy amennyiben az el nem kerülhető, a házasságból származó gyermekek vallására nézve az egyház javára megégyezés létesüljön. Erősíteni és nem gyengíteni kell az egyházat s ezért minden lehető el kell követni, hogy a házasságok következtében vesztés ne érje a gyülekezetet. Nem szabad ügyetlenül kívül hagyni a nemzetpusztító egykét nem, hanem okos szóval és szeretettel kell oda hatni, hogy ez a nagy veszedelem elvonuljon a magyar kálvinista egyház feje felöl. (Folyt. köv.)

EGYHÁZI ÉLET

A magyarsók-szelőcel ref. egyház új templomának megépítése.

A templom a régi helyen épült. Bár indokolt lett volna a szép új templomot a falu közepére tenni, de a közönség legnagyobb része ragaszkodott a megszokott helyhez. Hossza a templomnak 20 méter, szélessége 10 méter. A falak, melyek 6 méter magasak, 180 cm mély és 60 cm széles beton alapon nyugosznak. A tető egészen új szerkezetű lamellás boltozat, fából készítve s belül heraklit lemezzel borítva kívül rézvörös színű palával fedve. Mindkét oldalon 3—3 nagy ablak van 240 cm magas 180 cm széles vasrámákkal. A templom belseje a padlótól a boltozat tetejéig 10 méter magas. A főhomlokzat előtt 4 fehér vasbetonlapon nyugvó elegáns előtér van. Fölötte a homlokzat falán 280X210 vasrámás ablak halvány sárga jégüveggel. A templom mindkét oldalán 3—3 díszítő oszlop van, melyek egyuttal erősségei a falaknak. Körül a falazat tetején 20 m. vashuzal felhasználásával készült vasbeton koszorú van, mely az egész épületet összetartja, s ezen nyugszik a magas tető. A főbejárati ajtó tölgyfából készült szárnyas ajtó, s azon belül üvegtornác lengő szélfogó üveg ajtókkal.

Belső berendezése a klasszikus egyszerűség mintája. A bejárattal szemben van a szószék, mindkét oldalról feljáróval ellátott, gipsz alabastrommal bevont alacsony bástyaszerű emelvény.

Közvetlenül előtte van a kararrai márványból készült keresztelő kut. (Özv. Mészáros Lászlóné ajándéka). Ez előtt van a szabad tér közepén a kararrai márványból készült Urasztala (özv. Fekete Györgyné ajándéka). A középbejárártól jobbra, balra a padosok; a padok alatt padló, a szabad tereken műkökockaburkolat.

A szószékkal szemben, műköoszlopokon nyugvó vasbeton kórus orgonával.

A torony oldalt áll, közvetlenül a templom bejárata mellett. Fala, egész magasságban, borszinű Rakó-téglával kirakva, cement-habarcscsal fűgőzva, közepén lefutó halvány-sárga brizolit-sávvval, 80 cm szélességben. A torony fundamentuma 4 méter mély 6X6 méter betontömb. A templom körös-körül 120 cm magasságban, a torony pedig 4 méter magasságban terméskövel van ciklosz-szerűen kirakva. Ugyanilyen termésköoszlop szegélyezi a homlokzatot egész a tető aljáig.

A torony 34 méter magas, 4 méter széles, teteje vörösréz-színű palával fedett s aranyozott csillagban végződik. A templom külső fala brizolit-fröccsel van bevonva; a belső festést Váli Lajos komáromi festő végezte igen izlésesen.

Egy év alatt épült el az új templom, legnagyobb részben a híveknek már említett adójából, melybe beleértendő a farkasdi és zsigárdi híveknek, mint külbirtokosoknak 25%-os adója is.

Önkéntes adományokat is kaptunk, melyek közül e helyen említjük meg és nyugtázzuk hálás köszönettel a komáromi egyházmegye gyülekezeteinek következő adományait: Kisujfalu 29:50; Nagymegyér 30—; Zsigárd 30—; Szap 29:50; Kismánya 29:50; Ekecs 29:50; Nyitra 49:50; Réte 29:50; Jóka 60:40; Deáki 49:90; Kamocsa 49:50; Komárom 99:50; Bátorkeszi 39:50; Patas 29:50; Hetény 49:50; Ekel 49:50; Marcelháza 29:50; Mad 49—; Nemesócsa 40— Ké. Isten áldása legyen a kegyes szívű adakozókön.

A templom ünnepélyes felszentelése 1936 szeptember 6.-án volt. A bejárat előtt főtiszt. Balogh Elemér püspök úr mondott áldást s ő tartott benne a zsúfolásig megtelt templomban történeti megemlékezést a Vágmellékéről. A szószéki szolgálatot Sörös Béla losonci lelkész, theol. igazgató végezte, szólván ismert ékesz-jelentésével a református magyar templomok jelentőségéről a 84. zoltár alapján. A gyülekezet éneke bemenőre a 74. dicséret, kijövőre a 122-ik zoltár volt. Ez alkalommal keresztelte meg helybeli lelkész annak a kegyes ker. asszonynak unokáját, ki az értékes Urasztalát ajándékozta. Az istentisztelet kedvességét emelte a kántortanító által vezényelt férfi és női énekek összhangzatos éneke.

A vidéki vendégeket az egyház barátságos ebédrel vendégelte meg az iskola termében.

Délután 4 órakor, a vágmelléki lelkészek közreműködésével nagyon bensőséges áhitatot tartottunk a felszentelt templomban a következő műsorral:

1. XXV. Zoltár. Énekelte a gyülekezet. 2. Imádkozott: Papp Árpád farkasdi lelkész. 3. Haydn: Largo (op. 76. N° 5.) Vonós négyes, (I. Hegedű: Id. Rác Elemér; II. Hegedű: Ifj. Rác Elemér; Viola: Rác Ferenc; Gordonka: Rác Bandi). 4. Szentírásból lekción olvastott Sándor Benőt negyedi lelkész. 5. Szószéki tanítás: Czibor József deáki-i lelkész. 6. Schubert: Ima, Trió, Hegedű: Rác Ferenc. Gordonka: Rác Bandi, Orgona: Rác Ili. 7. „Mester a bösz vihar”, műdal, énekelte és orgonán játszott Rác Ili. 8. Imádkozott: Kalicza László zsigárdi lelkész. 9. Lágyan cseng az estharangszó, énekelte a vegyeskar. 10. XC. Zoltár, énekelte a gyülekezet.

„Az egyedül bölcs Istennek a Jézus Krisztus által dicsőség mindörökké” (Róm. 16. 27.).

Rác Elemér.

Egyházkerületi választások. A tiszán-
innyi egyházkerület szavazatbontó bizottsága most bontotta fel a két zsinati lelkészi s egy zsinati világi pöttagra beadott szavazatokat. Lelkesi pöttaggá megválasztott *Lenkey Lajos* runyai lelkész 77 szavazattal, világi pöttaggá *Boross Zoltán* ny. vezető járásbíró 79 szavazattal. Az egyik lelkészi pöttagságra, mivel abszolút többséget senki sem kapott: pótszavazás rendeltetett el Rozgonyi Sándor és Baraxa Lajos lelkészek között.

ISKOLÁINK

Iskolalátogatások előtt.

„Az egyház veteményes kertje”, szokták mondani iskoláinkról. S hogy mennyire igaz ez bizonyítják legjobban azok az ellentétek, amelyek kitűnnek, ha iskolával rendelkező egyházzal szembeállítunk iskolával nem rendelkező egyházzal. Különbőség mutatkozik szívből, lélekből, erkölcsből, vallásos életben. Tudom magamról, a saját életemből, mit jelent a felekezeti iskola s annak szelleme, aki egész ifjúságom ideje alatt nélkülöztem azt. Elmondtam s azt hiszem, mások is így vannak vele, hogy a családi nevelésen kívül igen szegény és szűkös valami az, amit az ember illetve ifjú a hitéletből megismerhet ott, ahol felekezeti iskolai oktatásban és nevelésben nem részesülhet. A komoly felnőttkorban hosszú éveken keresztül van annak pótolnivalója aki az ilyen ifjúkori mulasztásokat pótolni akarja. Sőt sokszor ott van a különbség a felekezeti és nem felekezeti iskolából kikerült egyházi és világi hivatalnokok és vezetők között is. Szóval a felekezeti iskola a maga áldásos szellemével végigkíséri az embert egész életén keresztül, legyen az az ember bármilyen rangú és rendű is.

Megvan a különbség a közélet terén is. Az egyházi vezetőségnek, bíróságoknak mindig több bajuk van azokkal az egyházakkal, ahol felekezeti iskola hiányában hiányzik a hűvek lelkéből kinőtt s belegyökeresedett igazi hit és meggyőződéses vallásos élet.

Iskoláink fontosságát, jelentőségét tudják, érzik a vezetők sőt tudják, érzik a hűvek is. Igyekeznek is legtöbb helyen megtartani, sőt tehetség szerint fejleszteni is mindkét részlől a felekezeti iskolákat. Kis egyházak sokszor nagy áldozatokat hoznak ezen a téren.

Az igyekezet és áldozatkészség erényei mellett azonban hibák is vannak.

Ilyen hibák egyike az iskolalátogatások felületes volta. Jönnek az iskolalátogatók, de legtöbbször nem azért, hogy igazán, lelkiismeretesen felülvizsgálják az iskola legfontosabb kellékét, a református szellemet, az életrevaló nevelést s az előhaladást, hanem azért, hogy rájuk rótt kellemetlen kötelességet letudják. Jönnek legtöbbször június legutolsó napjaiban, a legtikkasztóbb időkben, amikor tanuló és tanító munkától és időjárástól teljesen ki van fáradva, amikor a falusi szülő a szorgos mező munkák következtében minden iskolán kívüli idejét lefoglalja a gyermeknek, úgy hogy az a testi és lelki fáradság következtében fásultan, minden érdeklődés nélkül jön az iskolába. Nem tudja felvillanyozni őket még a látogatás ünnepélyes volta sem. Jönnek a látogatók is rohanva sokszor délután 4—5 óra után, hogy „még ezt az iskolát letudják.” Hogy ilyen helyen aztán, hogy szerepelnek a tanulók, mit mutatnak be az egész éven keresztül beléjük csepegtetett erkölcsből és tudományból, ahhoz nem kell kommentár.

Vizsgálják aztán, de hogyan? Nagyon sokszor unottan, érdeklődés nélkül. Sőt előfordulnak olyan esetek is, hogy amíg a bizottság egyik tagja vizsgál, kérdeget, a másik kint sétál vagy egyéb valamivel foglalkozik, legkevesebbet törődve azzal, amire hivatva van. Hogy hogyan tudnak aztán az ilyen látogatók minősíteni — nem is szólva annak megbízhatóságáról — az rejtély marad.

Hiba az iskolalátogató körzetek, illetve bizottságok nagy száma is. Egy egyházmegyében szerény véleményem szerint, legfeljebb két iskolalátogató bizottságnak kellene lenni, akik ha nem is 1—2 nap, hanem egy hétig, vagy amennyi idő ahhoz szükséges volna, meglátogatnák az összes iskolákat. Látogatásuk után közös értekezletre jönnének össze s ilyenmódon összehasonlításokat tudnának csinálni iskola és iskola között s tudnának igazán és megbízhatóan minősíteni. Az ilyen minősítéseket aztán komolyan vennék a világi hatóságok is.

Hiba van továbbá az iskolalátogatók személye körül is. Elengedhetetlen feltétele a komoly iskolalátogatásnak, hogy csak minden kiválomaknak megfelelő, széles látókörű, iskolai és egyházi téren kiváló és bő tapasztalatokkal rendelkező egyének legyenek a bizottság tagjai. Az iskolalátogatásnak lelkész részről esperesi munkakörbe kellene tartozni, vagy ehelyett a legkiválóbb, legtekintélyesebb lelkészek közül kellene a megbízottakat mint az esperes helyetteseit, „egyházi tanfelügyelőket” kiküldeni. Egyes helyeken mint „kellemetlen terhet”, a legifjabb lelkészekre tolják az iskolalátogatást, akik bizony sokszor az iskolai életben, nevelésben, tananyagban és tanmenetben való járatlanságuk folytán képtelenek alapos vizsgálatot, megbízható összehasonlítást és bírálatot végezni. Kellemetlen az ilyen eset aztán látogatóra és látogatottra egyaránt.

Vonatkozhatik természetesen a személyek elleni kifogás a bizottság tanítótagja ellen is. Ezeket is a legképzetebb, legérdemesebb tanítók köréből kellene kiválasztani. Az idősebb kor csupán nem garancia arra, hogy valaki jó pedagógus, mert lehetnek az idősebbek között elmaradtak, vagy éppen koruknál fogva nehézkesek. Fiatal, tapasztalatlan, tulságosan modern vagy szélsőséges egyén nem alkalmas semmi esetre sem ilyen tisztségre, hanem a haladó, a képzett tanító, aki tapasztalatai és állandó tanulmányai következtében a régi idők tanulságait a modern kor kívánalmaival tudja kiegészíteni s így széles látókörrrel és bölcs ítéletképeséggel van felruházva, akit kollegái is szaktekintélynek ismernek el.

Olyan iskolalátogatókra van szükségünk, akik nem csak vizsgálják, kérdezni és minősíteni, hanem éppen az elmondott képességeik következtében tanítani és jóakaratu bölcs tanácsokat is tudnak adni s akiktől ezt az illetők neheztelés, bosszankodás nélkül, sőt hálával és köszönettel fogadnák el.

Ezek az iskolalátogatók aztán ne „kelle-

metlen tehernek”, hanem kellemes kötelességnek tekintsek munkájukat, kiténtetésnek vegyék, hogy őket mint legkiválóbbakat bizta meg egyházmegyénk.

Ilyen felügyelők, ilyen felügyelet mellett megbízható képet fogunk kapni iskoláinkról. Komolyan fogja venni a látogatást minden tanító és minden egyház illetve iskola s ennek következtében az iskolák, a „veteményes kertek” erkölcsi és értelmi nivója emelkedni fog s emelkedik ezzel együtt az egyes és egyetemes egyház nivója és tekintélye is. *Orémus Kálmán.*

GYÜLEKEZETI MUNKA

Hogyan lettem diakonissza?

Feljethetetlen nekem a budai presbiteri gyülesterem, ahol először hallottam közvetlenül magyarul az Igét. A hosszú zöld asztal mellett leányok ülték körül. Pilder Mária tanárnő vezette az órát. Akkor hallottam először Lélekből imádkozni és Hallelujahból énekelni. Minden oly nagy hatással volt rám, hogy úgy éreztem, új világ tárult föl előttem.

Rendszeresen eljártam az órákra, vettem bibliát és elkezdtem minden nap olvasni. Bár semmit nem értettem belőle, annyi hasznom mégis volt, hogy ettől fogva jobban megfigyeltem a templomban az igehirdetést. Sokszor felsóhajtottam, amikor bibliámat olvastam: „Uram Istenem! csak legalább egy mondatot jelents ki nekem, amit Te adsz értésemre.”

Két évig jártam már az órákra, mialatt sok ismereteket szereztem, megtanultam saját szavaimmal imádkozni, de életem maradt a régi önző, irigy, gyűlölködő, uralkodni akaró élet. Isten azonban könyörült rajtam, meghallgatta imáimat s megadta kérésemet. Az első ígém, amit megértettem, ez volt: „Ne légy hitetlen, hanem hívő.” Ez úgy hatott rám, hogy fölzavarta egész lelkemet. Én, aki szorgalmasan járok a templomba, úrvacsorával élek, bibliát olvasok, adakozom, — én hitetlen vagyok? — Ez a benső lelki tusakodás bűnbánatra, büntudatra vezetett. A harc három napig tartott. Isten elém sorakoztatta minden bűnemet. Még aludni sem tudtam, csak sírtam és imádkoztam bocsánatért, hitért, üdvösségem bizonyosságáért s a Szentlélekért. Negyedik nap hajnalban végre elérkeztem a damaskusi útra. Isten Lelke újjá szült, betöltött idvezítő hittel, a teher lehullott lelkemről s kimondhatatlan öröm és békesség töltötte be szívemet. Úgy szerettem volna mindenkinek elmondani, hogy van Megváltóm, van örökéletem...!

Innen kezdődik az életem. Ettől az időtől az volt a legnagyobb vágyam, hogy életemet halálból Istennek szenteljem, hogy diakonissza lehessenek.

Öt év telt el ezután, amikor Nehézy Károly marcelházai lelkésztől meghívást kaptam, hogy az ott megindult árvaházi munkába álljak be, mint diakonisszajelölt. Két év múlva imádságunkra megkaptuk Istentől a kiskoszmályi eme-

letes kastélyt. A barsi ref. egyházmegye nagy szeretettel járult hozzá, hogy árvaházunk fejlődjön s jóvahagyása és felügyelete mellett a diakonissza-képzés fontos munkája megindulhasson. Isten kegyelméből meg is indult, melynek első zsengei között én is ott lehettem végtelen nagy öröömre. Két év múlva Czeglédy Pál esperes és több lelkész jelenlétében ünnepélyesen fel is avattak. Azóta boldogan végzem az Úr szolgáló leányának misszióját még egy évig az árvaházban, majd pedig gyülekezetekben. Munkám igen változatos: hol a Mártha szolgálatát végzem, hol családokat és betegeket látogatok és ápolok, hol pedig a lelkész urak felkérésére vagy engedélyével bibliaórákat tartok, vasárnapi iskolát, leánykört, asszonykört stb. vezetek. Munkám közben nagy súlyt helyezek arra is, hogy a külföldi misszió iránt felbresszem az érdeklődést és áldozatkészséget, mert nem csak az első tanítványoknak, hanem a mindenkori tanítványoknak és így nekünk diakonisszáknak is szól Urunk parancsa: „... tegyetek tanítványokká minden népeket...”

Mindezt pedig Isten iránti hálából, minden ellenszolgáltatás nélkül, ingyen végzem, de ugyanakkor bőségesen megjutalmaz Isten, mert semmiben sem látok hiányt. Egy jutalomra vágyom: a többre bizatásra és hogy mind halálig hűséges szolgáló leánya legyek az én Megváltómnak, országát terjesszem, ref. egyháznak javára élhessek s egykor elnyerhessem én is az élet koronáját.

De a legfontosabbnak mégis azt tartom, hogy mindennapi imámban odaviszem az Úr elé Egyházunk, diakonisszaképzőnk, árvaházunk, kül- és belmissziói munkánk s minden testvérem ügyét-baját, örömet, bánatát, hogy Ő segítse, áldja, szentelje meg az Ő gazdag kegyelméből a Krisztus által. Hiszem, hogy Ő meg is hallgatja imámat, s megadja azt, ami az Ő dicsőségét s mindnyájunk igaz javát szolgálja.

Rebeka diakonissza testvér.

Meghalt a világ leggazdagabb embere. A világon mindenütt ismerték a nevét John D. Rockefellernek, az amerikai sokszoros milliomosnak, aki most 98 éves korában elhalt. Elete úgy indult, mint Amerikában nagyon sok emberé, a nyomorból küzdötte fel magát. Mikor meghalt, mérhetetlen vagyon tulajdonosa volt. Kereskedelmi összeköttetései az egész világra kiterjedtek, amelyen szédületesen lendült Amerika gazdaságilag és kulturális tekintetben felfelé, úgy ivelt az ő útja is az anyagi jólét magasságai felé. A két lelkű emberek közé tartozott. Gazdaságilag könyörtelenül eltiport mindenkit, aki útjában állt az érvényesülés terén, sosem válogatott az eszközeiben, hogyan és hol lehet keresni nagyon sok pénzt. Másfelől mérhetetlen összegeket adott jótékony célra és igen sok kulturális és vallásos mozgalmat támogatott hatalmas összegekkel.

HIREK

Tóth Kálmán konventi ifjúsági lelkész körútja. Tóth Kálmán kiskoszmályi árvaházi lelkész, akit az Egyetemes Konvent legutóbbi gyűlésén az ifjúság, elsősorban a fő- és középiskolás ifjúság lelkigondozásával bízott meg, e megbízatásából kifolyólag május 10-től május 21-ig jövendő munkaterén terepszemlét tartandó, meglátogatta Losoncot, Rimaszombatot, Rozsnyót, Kassát, Beregszászt, Munkácsot, Nagyszöllöst, Husztot. Mindenütt a gyülekezet vezetőivel kereste az érintkezést, akik a legnagyobb megértéssel és előzékenységgel fogadták és ígérték támogatásukat, hogy ez a rég nélkülözött munka: az ifjúság erőteljesebb lelkigondozása, amely egész embert kíván és mellékes, vagy másodrendű munkaként ma már nem végezhető, meginduljon végre egyetemes egyházunkban. Hiszen mindenki érzi, tudja, szinte elcsépejt jelszó ma már, hogy „*akie az ifjúság, azé a jövő*”.

Egyetemes Konventünk is teljesen átérezte ezt az igazságot, hiszen nagyon sok fontos és égetően sürgős teendői között már régebben is foglalkozott az ifjúság, különösen a főiskolás ifjúság lelkigondozásának kérdésével s időnként egy-egy megbízottját elküldte az egyetemi városokba, hogy keresse meg, gyűjtse össze a ref. főiskolásokat, hogy azok az idegen városokban, gyülekezeteiktől távol is érezzék meg az anyaszentegyháznak, mint lelki édesanyának gondoskodó, óvó, féltő szeretetét. Sajnos, ez a munka egyházunk anyagi erőtlensége miatt eddig csak időnkénti és esetleges volt, ami semmiképpen sem volt kielégítő megoldás. Hiszen látjuk, hogy a magyarországi ref. egyházban nemcsak a Konvent alkalmaz ifjúsági lelkészt és utazó titkárokat, hanem az egyházmegyék is kezdenek beállítani a maguk területén ifjúsági lelkészeket, akik ennek a munkának élve, beledolgozzák magukat az ifjúság lelkigondozásának munkájába; így igyekeznek az ifjúságot megnyerni az egyháznak, a Krisztus ügyének. Mert ha az ifjúságot megnyerték, megnyerték a jövőt.

Mi arra egyelőre nem gondolhatunk, hogy egyházmegyénként, sőt még arra sem, hogy egyházkerületenként állítsunk munkába egy-egy ifjúsági lelkészt. De az Egyetemes Konvent megtette az első lépést és nekünk mindnyájunknak, akik felelősséget érzünk egyházunk jövőjével szemben, a legteljesebb mértékben segítségére kell lennünk a Konvent által megbízott ifjúsági lelkésznek, hogy ebből a munkájából minél több áldás származzon anyaszentegyházunkra! *nd.*

Lelkészbeiktatás. Folyó évi május hó 23.-án történt meg a szódói-garammikolai ref. lelkészi állásra megválasztott *Szücs Lajos* volt nemesoroszi lelkésznek állásába való ünnepélyes beiktatása a szódói ref. templomban. A beiktatást Czeglédy Pál esperes végezte Csekey János egyházmegyei világi tanácsbíróval együtt. Esperes a lelkészi hivatás fontos missziójáról, lelkész és

gyülekezet összefogó munkájáról szólva, beavatta hivatalába az új lelkészt, ki a Kor. 2.-ik levél 7. r. 4. v. alapján tartotta meg bizonyágtevő beköszöntő beszédet, nagy hatást gyakorolván az ünnepszentelő gyülekezetre. Úgy a szódói, mint a garammikolai egyházak részéről a gondnokok köszöntötték új lelkészüket, kinek ünnepélyes beiktatásán megjelentek a szomszédos gyülekezetek lelkészei és tanítói, valamint a közelet több vezető egyénisége. Isten áldása legyen a lelkipásztoron s az új gyülekezetén!

Lelkész meghívás. Az eltávozás folytán üresedésben lévő nemesoroszi ref. lelkészi állásra Boross Kornél komáromi s. lelkész meghívását határozta el az egyház Elöljárósága f. évi május hó 31.-én tartott gyűlésében. Isten áldása kísérje a gyülekezet Elöljáróságának ezen elhatározását.

Előfizetési felhívás. A Református Egyház és Iskola május 8-iki 19-ik számában előfizetési felhívás jelent meg rövid tartalmi ismertetéssel Dr. Nagy Géza kolozsvári theol. tanár, „Akik kösziklára építettek” c. könyvére. Akik a könyvet a 130 Lei kedvezményes áron akarják beszerezni, azok jún. hó 10-ig jelentsék e számdékukat a tiszáninenni püspöki hivatalnál, V. Kapušany—Nagykapos.

Körfelügyelők iskola látogatása. A Barsi Ref. Egyházmegye négy iskolai körzetében, esperesi intézkedés folytán, f. évi június hó 6.-tól —12.-ig terjedő időben végzik a körfelügyelő lelkészek és tanítók az évvégi iskola látogatás nagy munkáját. Legyen munkájukon Istennek áldása.

A Béthel Árvaházi konferencia. Isten gazdag áldását jelentette az a konferencia, melyet a kiskoszmályi Béthel ref. Árvaház tartott f. évi május hó 26 és 27.-én. Nem számítva magát az árvaházi gyülekezetet, valamint a kiskoszmályi egyház résztvevőit, — közel 50 gyülekezetből kétszázán jelentek meg és vettek részt a konferencián. A megjelentek mind egy — egy gyülekezetnek a biblia köreit képviselték. Ez a létszám, valamint az a lelki áhitat, mely eltöltötte a résztvevőket, bizonyága annak, hogy ref. hiveink szomjúhozzák az evangéliomot és óhajtják az Isten országa építését. — A konferencia a most felépített nagy gyülekezeti teremben folyt le. Az öröm könnye csillogott a megjelentek szemében, amikor mindenki elfoglalta helyét a nagy teremben, amelynek felépítéséhez, berendezéséhez minden biblia kör igyekezett meghozni hála áldozatát. — A konferencia istentisztelettel vette kezdetét, melyet Tóth Kálmán árvaházi lelkész végzett, imájában felavatván a nagy termet és kérve arra Istennek áldását. — Konta Károly kiskálnai ref. lelkész, mint esperesi megbízott, az Esperes és az egyh. megye köszöntését és áldás kívánatát tolmácsolva, megemlékezést tartott néhai Tóth Ferenc kiskoszmályi ref. tanítóról, ki két évvel ezelőtt oly fiatalon elhunyt és ifjúi erőivel az árvaházi ügyeknek oly meleg lelkü munkása volt. — Ez-

után következtek az előadások a következő tárgyakról: Milyen munkát végezhet a bibliaköri tag, a vasárnapi iskola vezető, a diakonissza és a külmisszionárius? Az első nap ez a kérdés tárgyalatott. — A második nap kérdése ez volt: Milyen táplálékot ad Isten a munkásoknak a biblia által, bibliakörök által, testvéri közösség által, külmisszió által és itthoni evangéliumi munka által? — Mindkét nap volt csoportos bibliakör, elsőnap este vallásos estély, a második nap délután pedig búcsúösszejövetel. — Tegye áldásossá a jó Isten a konferencián elhangzottakat!

Ref. Tanítóegyesületi gyűlés. A Barsi Ref. Egyházmegyei Tanítóegyesület f. évi május hó 26.-án tartotta évi gyűlését Léván a ref. egyházi tanácsteremben a következő tárgysorozattal: 1. Farkas Károly egyesületi elnök jelentése. 2. Gyámoldai ügyek. Előterjesztette: Székely Béla pénztárnok. 3. Írás-olvasás az alsófokon, Schmidt Imre barsbessei tanító előadása. 4. Új hittankönyvünk a gyakorlatban, Rácz Lajos nagykálnai tanító ismertetése. 5. Szecső Sándor nagysallói tanító a pedagógia köréből tartott szabad előadást. 6. Indítványok. Az egyes előadásokat élénk vita és megbeszélés követte. A tanítói gyámoldai pénztár vezetésével Akúcs Árpád alsószecsei tanítót bízta meg a gyűlés.

Kárpátalján legutóbb május 19.-én volt baráti körösszejövetel Asztélyban, amelyen mintegy huszonötven vettek részt. Ez alkalommal a külmisszióra elküldetett 194 korona. Ez a baráti kör legközelebbi összejövetelét június 23.-án a nagyszöllösi árvaházban fogja tartani, amikor a Molnár Mária részére küldendő csomagot is el fogja készíteni. Ez irányban az előkészületek javában folynak, különösen az asszonykörökben. Az összejövetelen megbeszélésre kerülnek az Ap. Csel. 1, 2 rész; Helv. Hitvallás X. r.; Institutio XI—XV. fejezete; Kálvin életéből második könyv I—V. rész; a Zsoltárból az L, LX, LXI.; a Hallelujáhból a 13, 197, 237-ik ének. A baráti körben mindenki szívesen látott vendég. Jelentkezni nem szükséges.

Az asztélyi ifjúsági konferenciára, mely július 6-tól 11-ig fog tartani, kérjük a jelentkezéseket július 1-ig beküldeni az asztélyi ref. lelkészi hivatalhoz. Felkérjük a lelkész és hitoktató urakat, hogy az ifjak figyelmét hívják fel erre a konferenciára és buzdítsák őket az azon való részvételre. Legyen ez a konferencia a komoly, bibliás ifjúság zászlóbontása Kárpátalján. — Már az első jelentkezések beérkeztek, amelyek reményt nyújtanak arra, hogy a konferencia megrendezése nem lesz hiábavaló. Számítunk arra, hogy Kelet és Nyugat ifjúsága találkozni fog itt és így ez a találkozás is közelebb hozza az annyira óhajtott református összefogást a gyakorlatban is. — A konferencia részvételi díja (6 napi ellátás) 40 korona, lelkészeknek 50 korona.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 25. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Ké., 1/2 év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 június 19.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hefin

(Hefény), okr. Stará-Újala.

Ide küldendő minden közlemény.

A nagy világban szétszórtnan élő magyar reformátusok lelki egységének ápolása.

Agoston Sándor a jugoszláviai magyar református egyház püspöke a fenti célkitűzéssel rendkívül nagy horderejű javaslatot vetett fel. Minthogy ez igen közelről érinti itteni református egyházunkat is, a javaslatot főbb gondolataiban az alábbiakban ismertetjük azzal, hogy a felvetett gondolatokhoz minél több hozzászólást kérnénk.

A javaslat abból indul ki, hogy néhány évvel ezelőtt dr. Kováts J. István theol. professzor figyelemre méltó füzetet adott ki: „Magyar reformátusok a nagy világban” címmel. Ebben rámutat arra a tényre, hogy a magyar reformátusoknak a fele szétszórtnan él a nagy világban, legnagyobb részt az utódállamok területén, de igen nagy számmal az északamerikai Egyesült Államokban, Kanadában, Braziliában, Argentínában, Mexikóban, Francia-, Német-, Törökországban, Bulgáriában, Ausztriában stb. Ezeket az egyházakat összeköti a 400 éves református mult, a szenvedések keserű emléke, a közös hitvallók, a gályarabok, a tudósok, vallásos költők, a közös irodalom, a Biblia, a zsoltárok, az imádságok, szóval a különböző országokban élő magyar reformátusok így lelki egységben élnek. Ezt ápolni és táplálni kell, mert máskülönben elsorvad. Ennek a lelki egységnek az ápolására igen jó alkalom lett volna a legutóbbi esztendőben is 1. a közös templomi énekeskönyv, 2. a közös egységes liturgia, 3. a közös egységes vallástanítás. Ha az énekes könyv a liturgia, a vallástanítás egységét nem is lehet máról-holnapra helyre állítani, de a lelki egység ápolását azonnal el lehet kezdeni az egyház missziói munkája terén. Ez a munka a különböző országokban lévő magyar református egyházakban a kialakulás stádiumában van, tehát a Lélek vezetése mellett egységes terv szerint lehet dolgozni.

Gyakorlati teendő lenne tehát: a következő évtizedekben a földkerekségén elszórtnan élő magyar reformátusok számára egységes énekes könyv kiadása. A most érvényben lévő énekes könyvek mindenütt csak próba énekes könyvnek lennének tekintendők s egy-két évtized múlva ezek helyébe az addig jól megszerkesztett új és mindenütt érvényes énekes könyvet kellene életbe léptetni.

Az egységes liturgia életbe léptetése már könnyebb lenne, mert csak az erdélyi és magyarországi liturgiás könyvet kellene egyeztetni a következő kiadásnál és alkalmazkodni az erdélyi, a csehszlovákiai, a jugoszláviai egyházak igényeihez.

Az ígéhirdetés terén a legfontosabb lenne a színvonal felemelése. E téren nagy hátránya egyházainknak az, hogy a lelkipásztorok legnagyobb része idegen nyelvet nem beszél, magyar nyelven pedig teljes bibliai kommentár nincs. Ezen az állapoton kellene valamiképpen segíteni. Tanulni kell a németországi Jugenbund módszeréből. Ezek évről-évre adnak ki a naponkénti Biblia olvasáshoz egy kis füzetet Temabuch cím alatt, ezenkívül Lichtstrahlen cím alatt egy csinos bekötött kézikönyvet, amelyben a minden napra kijelölt részhez 20 soros elmélyítő magyarázat is van. Pompás eszköz ez a magános és házi áhitathoz. Ezenkívül kiadnak Rüsikammer cím alatt egy másik könyvet, melyben egész évre hetenként fel van dolgozva a Temabuch és Lichtstrahlen anyaga a bibliaköri vezető számára tárgyi magyarázatokkal építő gondolat anyaggal, illusztrációkkal. A Jugenbund tagjai akárhol legyenek is a világon, minden nap együtt olvassák a Bibliájukat és ugyanazon gondolatokkal foglalkoznak. Így meg van köztük a lelki egység.

Miért ne lehetne ezt megcsinálni az öt világrészben elszórt magyar református egyháznak is? Mindenütt örömmel fogadnák s ez elősegítené az egyéni Biblia olvasást, a családi áhitatokat, a lelkészek kezében nagyszerű segítő társ lenne, hogy arról a tárgyról prédikáljanak, mellyel hallgatóik jobbik része már egész héten át foglalkozott.

Lassanként kezdik belátni mindenfelé, hogy az egyház munkájának egyik legfontosabb része a vasárnapi iskolai munka. Hogy mit kellene tenni e téren, szintén a német példa mutatja meg. A németországi Jugenbund a gyermekek számára is ad ki egy kis Kindertemabuchot, ezenkívül minden vasárnapi iskolai munkás kap egy csinos 100 oldalas könyvet, melyben benne van egész évre minden vasárnapra a tanítandó anyag. A címe: Sonntagsschul-Lektionen. Minden vasárnapra megtalálja benne a bibliai szöveget, magyarázatot és illusztrációt. Ezenkívül minden

hónapban megjelenik egy folyóirat: Weide meine Lämmer címmel, melyben fel van dolgozva a lecke exegetikailag a vasárnapi iskolai tanítók előkészítő órája számára, azután gyakorlatilag hogyan kell előadni a nagyobbaknak, végül bekoronázza az egészet egy pompás gyermeklap, mely minden vasárnap jelenik meg Sonnenstahlen címmel. Mindezek egységes terv szerint készülnek s bennük minden úgy egybevág, mint az órakerék. (Megrendelhetők: Jugendbund Buchhandlung, Woltersdorf bei Erkner (Mark), Deutschland.)

Ezzel szemben mi történik a magyar református egyházakban? A Vasárnapi Iskolai Világszövetség kiadja a maga kis Biblia olvasó kalauzát és a Fecske címen a vezetők lapját. Van egy gyermeklap Örömhír címmel, de ezeknek egymással semmi kapcsolatuk nincs. Az erdélyi egyház lefordította Fankhauser vasárnapi iskolai tanításait. Kiadja az Én Kicsinyeim című gyermeklapot, melynek az előzővel semmi kapcsolata sincs, a tanított anyaggal semmi összefüggésben sincs. Ami tehát a magyar ref. egyházak részéről történik, rendszertelen és szervezetlen.

Még a református ifjúsági munka az a terület, ahol a legtöbb céltudatosság és rendszeresség tapasztalható. Az erdélyi és magyarországi munka eléggé szervezett. A vezetők részére kiadott „Ébresztő” és az ifjúság részére a „Református Ifjúság”, „Az Úr csodásan működik” és az „Ifjú Erdély” nagyszerű hivatást töltenek be. Ha ebbe a munkába belevonódna és kapcsolódna hozzá jugoszláviai, amerikai stb. munka, kevesebb erővel, kevesebb fáradsággal sokkal több lelki eredmény lenne elérhető s a lelki egység is jobban kifejezésre jutna.

Azután ott van a szórványok kérdése. El kell jönni annak az időnek, amikor e téren is többnek kell történnie. Szükséges lenne egy egységes vezérkönyv, melyben az egyházi év minden vasárnapjára meg lenne az anyag a szórványgondnok számára.

S ki csinálná mindezeket? A munkát fel lehetne osztani a különböző országok között. A kiküldött közös bizottság minden évben egyszer egy megállapított helyen összejönne, egyenlőre esetleg a tíz püspök.

Ezzel el lehetne érni, hogy mint egy család tagjai együtt énekelnénk, együtt imádkoznánk, együtt olvasnánk Isten Igéjét, egységesen végeznénk a gyülekezetek különböző tagjaira irányuló missziói munkát. Mindazoknak az országoknak, ahol a magyar reformátusok szét vannak szóródva, csak jó szolgálatot tennénk, mert komoly keresztyén embereket nevelnénk nekik.

Lelekészmezhívás. Tóth Kálmán eltávozása folytán megüresedett feketeardói lelkészi állásra a gyülekezet május 6-án egyhangú meghívással *Hadar Gyula* bacskai lelkészt hívta meg, aki új állomását okt. 1-én foglalja el. Isten áldása legyen az egyetértő gyülekezeten és új lelkészen!

A ma presbitere.

(Folytatás az előzőről.)

Irta Fülöp Zsigmond

Egyháztársadalmi téren megértő segítőtársnak kell lenni a lelképásztornak, akinek hitbuzgalmat lélekkepző kezdeményezéseit támogatnia kell presbiternek s minden olyan ügyben, amely az egyházi élet fellendítésére szolgál, elől kell járnia, hogy példaadásával buzdításul szolgáljon az egyház tagjainak. Ha az Isten dicsőségének hirdetésére közhasznú intézmények emeléséről van szó, a presbitériumnak kell legnagyobb támogatást nyújtania, hogy a hivek is bizalommal kapcsolják fel a kezdeményezést. És ha az áldozathozatal elkerülhetetlen, jó szívvel kell mindezt presbiternek letenni adományát az Isten oltárára, hogy a nemes ügy eredményes legyen s hogy az egyház tagjai is készséggel álljanak az egyházi megsegítésére.

Igen fontos feladat hárul a presbiterre az ifjúság megszervezésénél. Az egyház ellen már régen szervezkedett a sátán, mely elsősorban az ifjúságot szeretné hálójába keríteni. Olyan nemzedékre van szükségünk, amely tántoríthatatlanul hű marad Krisztus egyházához és amelyet el nem szédíthet semmiféle káprázatos ígéretek meg nem győzhet semmiféle csillogó frázisok és csengő-bongó szó. A presbitereknek kell elsősorban megakadályozni, hogy ifjúságunk a keresztyéni erkölcsök útjáról le ne térjen s ezért az egyház ellen dolgozó szervezetek ellenőrzésére *haladéktalanul meg kell szervezni a református mindkét nembeli keresztyéni ifjúságot*, hogy tömörített erővel ellene tudjon szegülni az állandó csábításnak. Vallásos tartalommal és nemzeti kultúrával kell megtölteni a református ifjúsági lelkét, fejleszteni kell testi ügyességét, nem szabad engedni, hogy szabad idejét erkölcstelen és léha mulatságokon pazarolja el, hanem olyan szórakozást kell számára nyújtani, amely lelki nemesíti és szívében tiszta emlékeket hagy. Több időt kell az ifjúság nevelésére fordítani, hiszen az egyház jövőjéről van szó, ez pedig minden fáradságot megérdemel.

Az igazi, hivatásának tudatában élő presbiternek ebben a mentő munkában teljes mértékben részt kell vennie s még kell tennie a szükséges lépéseket, még mielőtt nem késő. Az egyház lelkészével karöltve szeretettel, gyöngésséggel, sok megértéssel közeledjék a presbiter az ifjúsághoz, amelynek élete tavaszát a tisztaság és érintetlenség ragyogásában kell megtartani, hogy vallásos, komoly egyháztag váljék majd idővel tagjaiból. De fontos az, hogy ennél a nehéz munkánál számolni tudjon azokkal a tapasztalatos adottságokkal, melyek a fiatal élet fejlődésében előbbre viszik s arra igyekezzen a presbiter, hogy *mindent kiegyensúlyozó összhangot teremtsen a lelki kiformalódás és a fejlődésben levő élet között.*

A presbiter kötelességei közé tartozik a fegyvertartás is, amelyet az egyházi törvény előír abban az értelemben, hogy a presbitérium

nak, mint kormányzó testületnek joga van a fegyvelés gyakorlására. Mielőtt azonban valamely megtorlandó eset a presbitérium elé kerül, a presbiternek kell eljárnia, hogy a rend ellen vétő egyháztag ügye tisztázást nyerjen. Ezért kell a presbiternek az egyház tagjait ismerni, velük az érintkezést állandóan fentartani, közöttük és a lelkész között a kapcsolatot erősíteni és ha szükséges, a fegyelmi esetekben eljárni. Sokszor a hívek sem tudják talán, hogy valamely cselekedetükkel fegyelmi vétséget követnek el, az egyház ügyeiben jártas presbiterre hárul a feladat, hogy kellő felvilágosítással szolgáljon az érdekelteknek. De ezen eljárásában vezesse a presbitert az igazság s az a nagyszerű tudat, hogy emberlátsáának üdve forog kockán, annak megmentésére mindent el kell követnie.

Ezekben foglaltam a mai idők presbiterének legfőbb kötelességeit. Azzal, hogy a *ma presbiter* mennyire van tudatában felettébb fontos és nagyhorderejű hivatásának, nem kívántam részletesen kiterjeszkedni. Hogy ez a régi szép intézmény nem minden gyülekezetben működik kifogástalanul, azt — sajnos többször tapasztaljuk. Pál apostolnak az efezusi „vének”-hez intézett szavait, hogy... *„Viseljétek gondot azért magatokra és az egész nyájra, melyben a Szent Lélek titeket vigyázóvá tett, az Isten a yaszent-egyházának legeltetésére, melyet tulajdon vérével szerzett...”* — bizony nem tartják szem előtt, ezek az igék nem váltak életes erővé a presbiternek munkálkodásában s ezért van az, hogy sok egyháznak sorsa közel jár a lét és nemlét állapotához. Pedig ha presbiterünk valamennyien úgy járnának el hivatásukban, mint azt a Szentírásban olvashatjuk, ha eljárásukban és működésükben a lélek is megnyilvánulna, akkor egyházunk jövője biztosítva lenne.

A mai idők nagyon hasonlatosak a reformáció kezdeti idejéhez. Amikor minden egyes presbiternek örállónak kellett lennie a gyülekezetben s amikor készen kellett állani a legnagyobb áldozathozatalra is. De ha a mai idők hasonlatosak Kálvin idejéhez, *akkor a presbitériumnak is az ő intenciói szerint kell munkálkodnia.* Meg kell állania helyén becsülettel és kétszeres odaadással kell megszolgálnia azt a bizalmat, amelyet presbiterre való megválasztásával nyert egyházának tagjaitól. Ezt a szolgálatot, ezt a kötelességteljesítést nemcsak az írott törvény írja elő, hanem egy *iratlan, a lélek mélyén élő törvény, amely azt diktálja nekünk, egyházi elöljáróknak, hogy az Isten dicsőségére szolgáló munkálatlan munkánkban egyedül Krisztus példája legyen az irányadó! Presbiteri munkánkban nemcsak kötelességet érzünk, hanem érezzük a felelősséget is egyházunk és keresztyén testvéreink iránt, akiknek életéért és lelkéért mi is felelősséggel tartozunk, mert hiszen vallási ügyeiknek intézésében szerepet vállaltunk. Ez a tudat hassa át lelkünket, ez fokozza hűségünket, ragaszkodásunkat egyházunkhoz, ez vezessen Isten országának szolgálatában, fakadjon ebből szeretet és*

megértés s akkor hiszem, hogy... *„sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmasságok, sem következők, sem magasság, sem mélység, sem semmi más teremtmény nem szakaszthat el minket az Istennek szerelmétől, mely vagy a mi Úrnak Jézus Krisztusban.”*

Egyházunk közéleti súlya.

Fenti cím alatt a Ref. Egyház és Iskola f. évi 22. számában a felelős szerkesztő sajnálatos tényként állapította meg, hogy egyházunk a közéletben nem tölti be azt a szerepet, ami azt tagjainak lélekszáma szerint megilletné. Az okot és a remédiumot az evangélikációs munkában látja. Egyházunknak azért nincs meg az öt megillető közéleti súlya, mert nem veszi elég komolyan az evangélikációt. Viszont egyházunk a közéletben mindjárt nagyobb szerephez jutna, mielőtt komolyabban venné és lekiismeretesebben végezné a belmissziói munkaágakat (vasárnapi iskola, ifjúsági, női bibliakörök, stb.).

Távol áll tőlünk még csak a gondolata is annak, hogy a belmissziói, vagy másképpen evangélikációs munkák jelentőségét csak a legcsekélyebb mértékben is kétségbe vonjuk. Allítjuk azonban, hogy a belmisszió az egyház közéleti szerepéhez nagyon kevés köze van. A belmisszió befelé teszi erőssé az egyházat, a közéleti súly pedig az egyháznak kifelé ható ereje. Hiszen pl. a szekták (baptisták stb.) nálunknál sokkal intenzívebb evangélikáló munkát végeznek és még sincs közéleti súlyjuk. Míg viszont a katolikus vagy az evangélikus egyházak, amelyeknek közéleti súlya a református egyházét még a lélekszám arányán túl is messze felülmúlja, az evangélikációs munkákat még a miénknél is kisebb mértékben folytatják. Miben is áll ezeknek az egyházaknak a közéleti ereje? Az *intelligencia öntudatos és hithű munkájában.* A katolikus vagy evangélikus intelligencia talán nem hangsúlyozza olyan büszkén az ő felekezeti hovatartozandóságát, mint a református, de annál többet tesz az egyházért, az egyházon belől és az egyházon kívül is. Az actio catholica pl. 75%-ban nem egyéb, mint a katolikus intelligencia hitvédő munkája. De miért képviseli nagyobb eréllyel az egyházat a katolikus vagy evangélikus intelligencia, mint a református? Azért, mert jobban meg van szervezve. Ha tehát azt akarjuk, hogy egyházi életünk közéleti súlya növekedjék, meg kell szerveznünk a református intelligenciát és bele kell plántálnunk az öntudatába azt a gondolatot, hogy a református egyházért neki is tennie kell valamit.

Azt mondhatná erre a felelős szerkesztő, hogy az intelligencia megszervezése is beletartozik az általa kontemplált evangélikációs munkába. Nem vonjuk kétségbe ennek a lehetőségét, de hangsúlyozni kívánjuk, hogy az intelligencia evangélikálásában egészen más methodust kell követni, mint pl. a falusi biblia-körök vezetésében. Erre a célra a magunk részéről legalkal-

masabbnak tartanók, ha mindenik egyházmegye a maga kebelében az alábbi tervezet szerint Kálvin-szövetséget alakítana.

Az X-i Kálvin-szövetség alapszabálya.

1. Neve: X-i Kálvin-szövetség.
2. Székhelye:
3. Célja: A ref. intelligencia megszervezése és ennek közreműködése által a ref. öntudat erősítése.

4. Tagjai: a) Kötelezett tagok az egyházmegyéhez tartozó gyülekezetek lelkészei, segédlelkészei és tanítói. b) Rendes tagok, akiket két kötelezett tag írásbeli ajánlatára a közgyűlés ilyenekül megválaszt. Úgy a kötelezett, mint a rendes tagok évente 10 (tíz) Ké tagsági díjat fizetnek.

5. Bevételek: a) Tagsági díjak. b) Adományok. c) Előadások jövedelme.

6. Alosztályok. A szövetség céljának könnyebb megvalósíthatása végett a következő alosztályokra tagozódik: a) egyházi, b) társadalmi, c) tudományos, d) irodalmi, e) művészeti alosztályok.

a) Az egyházi alosztály feladata az egyházmegyéhez tartozó gyülekezetek életének a figyelemmel kísérése, a hitélet mélyítése, az egyházi közélet irányítása.

b) A társadalmi alosztály célja ünnepélyek rendezése által a ref. társadalom egységesítése és öntudatosítása.

c) Az irodalmi alosztály feladata az egyházi világi szépirodalom figyelemmel kísérése, az irodalmi tevékenység előmozdítása.

d) A tudományos alosztály feladata az egyházi és világi tudományok fontosabb jelenségeinek a méltatása, a tudományos működés ébrentartása.

e) A művészeti alosztály célja a művészet mindenik ágának, de különösen a zenének és éneknek a művelése. Evégből tagjai között Zene- és Ének-karokat szervez. A szövetség tagjai maguk állapítják meg, hogy melyik alosztályban kívánnak működni.

7. Ügykezelés. A szövetség ügyeit intézik: a) Közgyűlés. b) Bizottság. c) Tisztikar.

a) Közgyűlés minden év január első felében tartatik. Tárgyai: 1. Évi jelentés, 2. programmegállapítás, 3. tisztikarválasztás.

b) A bizottság intézi a folyóügyeket, üléseit minden negyedévben tartja. Tagjai: A tisztikar és az alosztályok 2—2 megbízottja.

c) A tisztikar tagjai: a) Elnök. b) Alelnökök. c) Titkár. d) Jegyző. e) Pénztárnok.

Az a), c), d), e) alattiakat a közgyűlés választja. A szövetség alelnökei az alosztályok elnökei. Ezeket, valamint a bizottsági tagokat az alosztályok választják; ugyancsak ezek választják az alosztályok jegyzőit is.

Az alosztályok ügyeit intézik: a) Elnök, b) Jegyző, c) alosztályi közgyűlés, amely annyiszor ülésezik, ahányszor azt az elnök egybehívja.

8. Vagyonkezelés. A szövetség vagyona

felett a közgyűlés rendelkezik. Ha a Szövetség valamikor feloszlanék, minden ingó és ingatlan vagyona az egyházmegyére száll.

Meg vagyunk győződve affelől, 1. hogy a fenti alapszabálytervezet szerint működő Kálvin-szövetségek a ref. intelligenciánál kedvező fogadtatásban részesülnének, 2. hogy ezek a szövetségek egyházunkat nemcsak kifelé (a közéleti súly irányában), hanem befelé is erősebbé tennék. 3. ezek a szövetségek alkalmas eszközök lennének intelligens embereink számbavételére és az egyházmegyei tisztségek betöltésénél nem kellene unitárius vagy katolikus egyéneket megválasztanunk, mint ahogy az egyik-másik egyházmegyénél nemrégiben is történt. *Dr. Nagy Lajos.*

EGYHÁZI ÉLET

Kassai diákkonferencia.

Csatáry Gyula beszteri lelkész, aki egyszerűsmind a kassai középiskolákban a ref. hittantantitja, Lengyel József egyházkerületi belmisszióelőadóval egyetértőleg május 26.-án és 27.-én magas nivójú konferenciát rendezett a kassai ref. diákok részére.

A konferencia május 26.-án este 1/6 órakor kezdődött a kassai ref. templomban, amikor is a bevezető áhitatot Zsid. 10:38—39 alapján „Az élet emberei” címen Böszörményi Sándor homonnai lelkész tartotta. Az est fénypontja kétségkívül Balogh Elemér dunamelléki püspök előadása volt, aki költséget és fáradságot nem kímélve magas korát meghazudtoló bátorsággal és lelkesedéssel tette meg a Pozsony és Kassa közt levő 500 km-es, tehát oda-vissza 1000 km-es utat, csakhogy az ifjúságnak és az anyaszentegyháznak szolgálhasson. A rendezőség és hallgatóság elnem muló hálája illeti érte. A püspök úr után Dr. Mertens Alfréd felsőzempléni egyházmegyei gondnok előadása következett „Az öntudatos hitű ref. ember a közéletben” címen. Énekekkel, szavalatokkal szerepeltek még Molnár Lili, Petro László és Komjáthy Lajos gimn. tanulók.

A második nap reggel 8 órakor ugyancsak a templomban csoportos bibliamagyarázattal kezdődött, amikor is az I. csoportot Séra László garbócbogdányi, a második csoportot Dr. Nagy Lajos zsarnói lelkész vezette. Az I. csoport témája Neh. 8:1—6 alapján „Az ifjú és a biblia” a második csoportté II. Tim. 2:7 alapján „A kötelesség és önbizalom” volt. Ezután nyilvános istenitisztelet következett a tanuló ifjúság és a nagy közönség részére, amikor is az Igét (Péld. 22:.) „Tanítsd a gyermeket” főtétellel Batta Pál szádellői lelkész hirdette. Istenitisztelet után Lengyel József szinai lelkész és egyházkerületi belmissziói előadó tartott szívbemarkoló felolvasást „Mit adott nekem ref. egyházam, s mit adtam én egyházamnak” címmel. Majd Kemény Margit gimn. tanuló szavaltta Ábrányi Emilnek

övetség
ingatlan

hogya
Kálvin-
fogad-
szövel-
közéleti
tennek,
ik len-
lére és
I nem
et meg-
gyház-
Lajos.

gyszer-
hittant
missziói
27.-én
kassai

órakor
kor is
lapján
Sándor
pontja
üspök
nem
sággal
Kassa
km-es
szent-
hall-
üspök
i egy-
„Az
fimen.
lónár
gimm.

ncsak
zattal
ásló
Nagy
oport
iblia”
i „A
ános
és a
Péld.
Pál
után
rületi
fel-
s mit
nény
ilnek

„Szivárvány” c. költeményét. Ezután az ifjúság ismét két csoportra oszlott; a VI. VII. VIII. oszt.-beli fiúk átvonultak a gyülekezeti tanácsterembe, ahol „Kisértések. Lelki és testi épség” címen Dr. Nagy Lajos osztogatott nekik korukhoz és körülményeikhez mért atyai intelmeket. Ezalatt a templomban a lányoknak és az I—V. oszt. fiúknak „Ifjúság és barátság” cím alatt Böszörményi Sándor tartott lendületes előadást. A csoportos előadások végeztével néhány zsolttárnak és dicséretnek az eléneklése frissítette fel a hangulatot, majd „Református felelősség és a szociális kérdés” cím alatt Kovács Ferenc csécsi lelkész tartott patétikus felolvasást, ami egyszerűsmind a programmszerű konferencia záróelőadása is volt.

Délután a konferencia előadói és hallgatói szépszámú érdeklődő városi közönség kíséretében kirándultak a Bankó-nevű hegy tetejére, ahol fiatalos játékok és meghitt beszélgetések közben gyorsan teltek az órák. Befejezésül újból letelepedtünk a fő Tanítómester lábaihoz, hogy meghallgassuk azokat az igéket, amiket isteni ajka egykor a Genezáret-tavát körülvevő hegyoldalon mondott az Őt követő nagy sokaságnak. A Csatóry Gyula búcsúbeszéde után Máté 6:28—33 alapján Dr. Nagy Lajos tartott áhitatot, majd Kovács Ferenc buzgó imádsága emelte szívünket az ég felé. Végül pedig az erdei madarak dalával versenyezve elénekeltük a XC. zoltár első versét. S azután szívünkben egy Istentől áldott nap édes élményeivel és hasznos tanulságaival gazdagon eloszlottunk a mi lakóhelyeinkre.

A résztvevők boldogan adtak hálát Istennek a konferencián nyert lelki áldásokért, amiket a távollévők kész veszteség gyanánt számolhatnak el. Mert sajnálatos tényként kellett megállapítanunk, hogy az ifjúságnak a konferencia iránt való érdeklődése nem állott arányban az előadók által hozott szellemi és anyagi áldozattal. Mintha e tekintetben az egyébként gondos rendezésbe valami hiba csúszott volna be. No de a konferenciának nemcsak a hallgatóság, hanem a rendezőség is tanulni szokott. Így reméljük, hogy a mostani hiba jövőre már ki lesz küszöbölve. Mert az bizonyos, hogy a megkezdett úton tovább kell haladnunk. Az ifjúságot vinnünk, emelnünk kell egy szebb és boldogabb életnivó felé. Ad majorem Dei gloriam! *Dr. N. L.*

Előfizetési felhívás. Badik Béla közgazdatisi főtanácsos a legelőbirtokosságnak legelőtársulatokká való megszervezése, illetve ennek lehetővé tétele érdekében átdolgozta a volt m. kir. földművelésügyi minisztériumnak a legelőtársulatok megalakítására vonatkozó népies útmutatásait. A csehszlovák földművelésügyi minisztérium 47.725-IV D/1936 szám alatt megengedte ezen útmutatás magyar nyelven való kiadását. A szerző e munkájára 10 koronás előfizetési árban előfizetőket gyűjt. Címe: Bratislava Pray u. 42.

HIREK

Templomszentelés Nagytoronnyán.

A számban folyton fogyó zempléni kis eklézsiák közt nagy lelkierő és kálvinista öntudat gyarapodást mutatott föl az Urnak elmúlt vasárnapján a nagytoronnyai gyülekezet, amidőn ünnepies keretek között felszentelte átépített és restaurált templomát. Ma lelkierő gyarapodásnak kell tekintenünk azt is, ha csak anyagi téren jelentkeznek az erőmutatások, mert sajnos legtöbbször a legszebb és legnemesebb elképzelések buknak el az anyagiak rögs útján. A két kis gyülekezet — nagy- és kistoronyai — ékesen bizonyították be, hogy a Lélek erőt tud venni egy erős hitű pásztor vezetése alatt minden kicsinyességen, anyagi nehézségen. A református összefogás gyönyörű, lélekemelő dokumentuma a toronyai ősrégi templom megújulása.

Már a templom 700 éves múltja is parancsoló erővel kötelezte a hiveket a restaurálásra. A műemlékek országos bizottsága 15.000 koronával járul hozzá az átépítés költségeihez. Ezenkívül szakadatlanul folytak az adományok a koronáktól az ezer koronáig míg végre a hívő akarat tetté lett és június 6-án ott állott a zempléni határhegyeken felszentelésre készen.

Érdemes röviden felvázolni a templom több mint hétszázéves történetét. 1221-ben II. Endre király építtette a pálos szerzetesek számára s eredetileg valószínűleg kolostori kápolna volt. Ebből az időből sikerült az átépítők gondossága folytán megmenteni egy Mária fresko oltárképet, amely templom jobb oldalán bizánci stílusú alkovban a legősibb templom kövekből bekeregetve nyert elhelyezést. 1241-ben már tatárdulás rombolta szét — helyreállítása után 1530-ban Drágffy Gáspár foglalta el s tette a protestáns igazhirdetés házává 1570-ben már anyakönyveket vezetnek s a rekatolizáció idején többször fenyegette hitcsere a templomot, de a hivek kitartóan ellenállottak. 1660-ban már a református hivek restaurálják. Az adatok szerint 1834-ben javították meg és ez évben pedig átépítés alá került.

Gyönyörű idő kedvezett a templomszentelési ünnepélynek, úgyhogy arra messze vidékről sereglettek a hivek szekereken, kerékpáron és sokan gyalogosan már előtte való este érkeztek.

A templomszentelés aktusát a felszempléni egyházmegye öreg esperese Virágh József szinte megifjodva végezte, láttán a lelkes hangulatnak és a templom előtti téren előbb kissé fáradt, halk hangja lelkes hiterősítő beszéddé szárnyalt — magával ragadva a hivek százait. A templomban — hivatásának való átadása után — ugyancsak ő nyitotta meg az ünnepséget magasszárnyalású imával — utána Dobos Sándor ladmóci lelkész egyházmegyei főjegyző a 84-ik zoltár első hat verse alapján hirdette az ígét s korszerű magyarázatával íge varázs hatalma alá kényszerítette a lelkeket. Úrvacsorát Papp István legényei lelkész osztott. Kivül két istentisztelet volt egy a

kintrekedt magyar és egy a szlovák híveknek. Magyarul Pándy Bertalan csarnahói, szlovákul Bőszőrményi Gyula kolbásai lelkészek hirdették az ígét, a szlovák úrvacsorai beszédet Nyitrai Dezső tusai lelkész végezte. A délutáni istentiszteleten Erdélyi Zoltán bodzásújlaki lelkész volt az igehirdető. A hívek perselypénz adakozásából közel 3000 Kc jött be. Ezután lélekemelő hangulatban végetért a nagytoronyai templomszentelés, amely valójában a felsőzempléni magyar és szlovák hívek seregszemléje volt.

Dr. F. I.

Az Énekes könyvek megrendeléséhez tájékoztatásul még a következőket közöljük: 1. Akik az Énekes könyv megrendelésénél, illetőleg a megrendelt példányok árának beküldésekor az engedélyezett 5%-ot levonásba hozzák (legalább 10 példány megrendelésénél) azok a csomagot bérmentetlenül kapják s a postaköltséget tartoznak megfizetni a csomag átvételekor; akik pedig a példányok eladási árának teljes összegét beküldik levonás nélkül, azok a csomagot portómentesen kapják meg s a jutalékból a postaköltségen esetleg felül mutató összeg az egyetemes egyház javára marad. 2. Az Énekes könyvek kizárólag a tiszáninnyi püspöki hivatalnál rendelhetők meg, a rendes elszámolást csak úgy lehet majd megcsinálni, ha a disponálás joga egy kézben van az összes példányok felett. 3. Az Énekes könyv egyelőre könyvárusi forgalomba nem kerül, mert egyelőre csak korlátolt mennyiség áll készen a szállításra s először a lelkészi hivatalok megrendeléseit kell kielégíteni a már előállított példányokból. 4. A megrendelésnél nem elég csupán a pénzt beküldeni, hanem egyidejűleg megrendelő levél is küldendő a püspöki hivatalhoz, amelyben pontosan megjelölendő a szállítandó példányok száma és kötése. 5. Az Énekes könyvek csak u. n. kis alakban készülnek és kerülnek forgalomba. 6. Kívánatos, hogy a megrendelést lehetőleg ne aprózzuk el, hanem az összes szükséges példányokat egyszerre kell megrendelni.

Meghívó a kárpátaljai egyházkerület ifjúsági konferenciájára *Asztélyba*. (Berehovo—Beregszász vasutállomástól 5 kilométerre. A konferencia 1937 július 6.-án kedden reggel kezdődik s 11.-én vasárnap este végződik. Elutazás 12.-én, hétfőn reggel. A résztvevők lepedőt, pokrócot s evőeszközöket hozzanak magukkal. A részvételi illetve ellátási díj ifjaknak 40, lelkészeknek, tanítóknak 50 korona. Egy napi ellátás 10 korona. Ha valaki csak vasárnapra jönne, ellátásáról maga gondoskodik. A programot s a közelebbi tudnivalókat az érdeklődők Simon Zsigmond asztélyi lelkésznél tudhatják meg, akihez kell beküldeni július 1-ig a jelentkezéseket is. A konferencián a Péter apostol első levelét fogjuk reggelenként tanulmányozni.

Szociális tanfolyam Őrszentmiklóson. Az Őrszentmiklósi szociális tanfolyam szept. 1.-én kezdődik, amelyre már most lehet jelentkezni. A jelentkezési határidő június 25.

Lelkészeiktatás. A gömöri egyházmegye elnöksége: Ablonczy Pál esperes és Zehery István dr. egyházmegyei gondnok, május 23.-án iktatták be a kövecses—sajórecske—sajószentkirályi lelkészi állásba *Kapczy Tamást*. A beiktatási ünnepély fényét emelte, hogy az e. m. elnökségén kívül részt vett azon Lukács Géza ny. főispán, volt e. ker. főgondnok és Tornallyay Zoltán jelenlegi e. ker. főgondnok. Élén Farkas Pál földbirtokossal, mint e. községi főgondnokkal, ott volt a hármass egyház apraja-nagyja, sőt sokan a környékről is, felekezeti különbség nélkül. A ref. lelkészi karból Kelemen Kálmán sajókeszi és Konkoly T. István jánosi lelképásztorok jöttek el. Az új lelkész I. Krón. 28:20 alapján tartotta meg beköszöntő beszédét, hatalmas bizonyágtételével mélyen meghatva és teljesen lenyűgözve a templomi hallgatóság nagy seregét. — Kapczy Tamás a háborút viselt nemzedéknek egy sok megpróbáltatáson átment tagja: A frontról hazakerülve, jogot végzett, s mint rimaszombati városi titkár, 14 éven át működött már a közigazgatási pályán, városának és népének érdekében magát nem kímélve, mikor az áldatlan pártharcok következtében, csekély nyugdíjjal visszavonulásra kényszerült. De nem csüggedt el, hanem e tragikusnak látszó sorsfordulatban Isten kezének irányítását látva, törhetetlen hittel és bámulatos akaraterővel újra kezdte az életét. Ujra beült az iskolapadba, hogy megvalósíthassa régi álmát és lelképásztorrá lehessen. A teológia elvégzése után Hanvára került mint esperesi káplán, s ily minőségében egyházi téren is tovább gyarapíthatta közigazgatási ismereteit. Midőn most elfoglalta kövecsesi rendes lelképásztori állását, a gömöri egyházmegye a legjobb reménységgel tekint működése elé.

A barsi egyházmegye évi rendes közgyűlését tartja Léván f. évi július 5.-én, d. e. 8 és 1/2 órai kezdettel. A gyűlést előkészítő tanügyi, belmissziói és pénzügyi bizottság ülése június 30.-án, a lelkészértekezlet június 22.-én lesz ugyancsak Léván.

Előfizetési díjak beküldése. Felkérjük lapunk olvasói közül azokat, akik előfizetési kötelezettségüknek eddig nem tettek eleget, azt el ne mulasszák, mert máskülönben képtelenek leszünk a lap nyomdászamlájának kifizetésére. Az előfizetési díjak a Komáromi Önszegélyző Hiteleszövetkezet 37.366. sz. csekklapján küldendők be. Kívánatra csekklapot a szerkesztő készséggel küld.

Az oxfordi mozgalom lausannei gyűlése. 17 különvonat 10.000 embert szállított az u. n. oxfordi csoportmozgalom összejövetelére. A megjelentek bizonyágot tettek arról, hogy családba, műhelybe, üzletbe, az egyéni és társadalmi életbe a boldogság csak az Istennel való megbékélés útján költözhet be. A résztvevők valamennyien azt a gondolatot fejezték ki, hogy csak lelkileg megújult emberek vezethetik ki a világot a mai zürzavarból. A Krisztusban élő család képezi a közboldogság alapját.

Orgonaépítés és a városok elszegényedése. Az utóbbi esztendőkből sajátságos jelenség állapítható meg: a régi orgonák megjavítása a városokban sokkal kisebb mértékben történik, mint a falvakban. Az új és a teljesen megújított orgonák teljes száma az 1930—1935-ig terjedő években összehasonlítva az 1905—1910-ig terjedő évek átlagával, a városokban 14%-al mögöttemarad a falun történt orgonabeszerezések átlagának. Ezt a tényt a Rieger testvérek jägersdorfi orgonagyárának statisztikai adatai igazolják, amely jónevű és igen előnyösen ismert gyárnak külföldön és túl a tengeren is vannak fiókjai és képviselői.

Győry Elemér győri lelkipásztort, a dunántúli egyházkerület főjegyzőjét a magyarországi egyetemes konvent jegyzőjévé választotta. A nevezett lelkipásztor évekkal ezelőtt a hetényi gyülekezetnek volt lelkipásztora.

Ravasz László püspök tiszteletbeli doktor. A skóciai St.-Andrews városának egyetemi tanácsa elhatározta, hogy az egyetem alapításának 400 éves jubileuma alkalmából Dr. Ravasz László püspököt a theologiai tudományok tiszteletbeli doktorává avatja. Az avatási ünnepély fényes keretek között szeptember végén fog megtörténni.

Diakonisszaház-avatás Leányfalun. A Filadelfia Diakonissza Egylet beteg és fáradt diakonisszatestvérei üdültetése céljára üdülőt vásárolt Leányfalun. Az üdülő felavatása június elején volt, melyen Dr. Ravasz László püspök végezte a szolgálatot. Az avató ünnepélyen résztvettek a nevezett diakonissza egylet diakonisszái és a diakonissza ügy barátai.

HIVATALOS RÉSZ

805/1937. sz.

Pályázat

A halálozás folytán megüresedett *Dunamocsi* ref. lelkészi állásra pályázatot hirdetnek. Javadalom: Készpénz 160 Kč, buza: 82 pozsonyi mérő, tavaszi árpa és zab: 42 pozsonyi mérő, 2 szekér széna helyett a politikai községtől 100 Kč, kemény tüzifa 32 köbméter, bor 9 hl. 42 l., marha hús 56 kg., só 56 kg., faggyú 28 kg., kender helyett 24 Kč, fejtes helyett 64 Kč, legelő-illetőség 15 hold 1200 négyszögölével, melyből szántóföld 9 hold, 1321 négyszögöl, a többi a közös legelőben van. A dinnyeföldi dűlőben 8 hold 47 négyszögöl, erdő 1 hold 1038 négyszögöl, szőlő 326 négyszögöl, stóla az egyházkerületi határozat szerint. A 8 öl fának hazahozatala az egyházat terheli, felvágni a harangozó kötelessége. — A törvényes felszerelt pályázati kérvények a komáromi ref. Egyházmegye esperesi hivatalába, Soós Károly esperes címére küldendők Búcs—Búcs, okres: Parkan, e hirdetés megjelenésétől számított három héten belül.

Bratislava—Pozsony, 1937 június 5-én.

Balogh Elemér püspök.

806/1937. sz.

Pályázat

A halálozás folytán megüresedett *Martosi* ref. lelkészi állásra pályázatot hirdetnek. Javadalom: 1. Buza 60 (hatvan) pozsonyi mérő. 2. Pénz 50 régi forint helyett a község pénztárából 42 Kč. 3. Földje van 50 (ötven) hold és 814 négyszögöl, 1600 négyszögöllel számítva, ebből nagy része szántó a martosi ref. egyház vagyontárára szerint feltüntetett helyeken. 4. Munkaváltság címén 550 Kč. 5. 4 öl tüzifa, 100 kéve rözse, fele kemény és fele puha fa, amit a község bírálja a község birtokából állít ki. 6. 300 kéve nádváltság helyett 150 Kč. 7. A község bírálja ad 6 szekér szénát. 8. Ház két kerttel. 9. Stóla az egyházkerület határozata szerint. 10. 50 font só helyett 20 kg napi ár szerint. 11. Az ímelyi leányegyház fizet 10 mérő (pozsonyi) búzát, melynek fele tiszta. 12. 14 hold szántó 1200 négyszögöllel számítva. 13. Stóla az egyházkerület határozata szerint. — A törvényesen felszerelt pályázati kérvények a komáromi ref. Egyházmegye esperesi hivatalába: Soós Károly esperes címére küldendők, Búcs—Búcs, okres: Parkan, e hirdetés megjelenésétől számított három héten belül.

Bratislava—Pozsony, 1937 június 5-én.

Balogh Elemér püspök.

807/1937. sz.

Pályázat

A távozás folytán megüresedett alsó-szöllősi ref. lelkészi állásra pályázatot hirdetnek. Javadalom: 1. Lakás a hozzátartozó gazdasági épületekkel s házi kertnek használatával. 2. a) rét a Cétén-kére dűlőben 4 kh. 1114 négyszögöl, b) rét a középső dűlőben 1 kh. 1465 négyszögöl, c) temető a kertaljai földeken 997 négyszögöl, d) szántó a kertaljai földeken 6 kh. 466 négyszögöl, e) szántó a kishegy alatti dűlőben 5 kh. 724 négyszögöl, f) szántó a kishegy alatti dűlőben 2 kh. 576 négyszögöl, g) temető 804 négyszögöl. 3. Stóla mindenkor a főtiszt. Egyházkerület határozata szerint. 4. Az összes földek állami és egyéb adóit a lelkész fizeti. Befektetésekért a lelkész tartozik 937 Kč-t az elődnek megtéríteni. A törvényesen felszerelt pályázati kérvények a komáromi ref. Egyházmegye esperesi hivatalába, Soós Károly esperes címére küldendők: Búcs—Búcs, okres: Parkan, e hirdetés megjelenésétől számított három héten belül.

Bratislava—Pozsony, 1937 június 5-én.

Balogh Elemér püspök.

Ha itt a földi életben sokszor úgy látszik, mintha a gonoszul cselekvő büntetlenül maradna, s a jónak érdemtelenül szenvednie kellene, — jutalmát a maga idejében mindenki megkapja, s amit akkor kapni fog, az meg fog felelni a legpontosabban az igazságnak.

Keller B.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 26. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Kc., 1/2 év 35 Kc.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombat.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 június 26.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Íde küldendő minden közlemény.

Vasárnap megszentelése.

Ha valamikor időszerű volt, úgy ezekben a napokban nagyon is az erről a rendkívül fontos kérdéstről írni. Mire e sorok nyomdafestéket látnak, falusi magyar református népünk megkezdte az aratást. Megpendülnek izmos kezekben a kaszák és a gabonakeresztek felsorakoznak a szántóföldeken. Ilyenkor csodáljuk meg a falusi népünk óriási munkaerőjét és hatalmas teljesítményét, a kora hajnali óráktól a késő estig fárad és verítékez, hogy Isten áldását learassa és betakarítsa, hogy lehessen belőle kenyér a kedves család számára.

De amennyire tiszteletet parancsol magyar református falusi népünk munkabírása, ugyanakkor aggodalommal tölti el lelkünket az utolsó évtizedben mind jobban elterjedt és mind szélesebb körben általánossá váló tünet: a vasárnap semmibevétele. Vannak egész vidékek, ahol falusi református népünk nem tesz különbséget hétköznap és vasárnap között. Vasárnap éppúgy a munka napja, mint a hétköznap. Hány református gyülekezetünk van, ahol nyári vasárnapokon a cséplőgépek bűgása elnyomja a templomi harangszó Istenhez hívó szavát! Falusi templomaink legnagyobb része elnéptelenedik ilyenkor és a lelkipásztorok csaknem üres templomoknak hirdetik az Igét, még a legjobb eset az, hacsak megfogytatkozik a hallgató közönség száma.

Annnyira aggasztó tünet ez, hogy nem mehetünk el mellette szó nélkül. Azt jelenti ez, hogy a városi hitetlenség szelleme beáramlott a falvakba és a hiveink nagy részét meghódította, közömbössé tette. Azt jelenti ez, hogy a gyülekezetünk nagy része előtt nem szent többet Isten neve, nem Istené többé a vasárnap, nincs vasárnapjuk akkor, midőn a megfáradt testnek és még jobban kifáradt léleknek a legnagyobb szükségé lenne a testi és lelki pihenésre, a léleknek Istennel való találkozásra és az Isten Igéjével való táplálkozásra. Mutatója annak, hogy mennyire erőtlenné vált a református keresztyénség! Nincs életformáló ereje! A munka fontosabb, mint az Isten. A test fontosabb, mint a Lélek. A földi kenyér fontosabb, mint a mennyei kenyér.

E mellett a tény mellett nem lehet jóakarató közlegyintéssel tovamenni. Nem lehet mentséget felhozni, hogy sietni kell a nyári munkával és

az mindennél fontosabb. Hiszen a mai modern cséplőgépekkel jelentősen rövidebb ideig tart a munka, mint pár évtizeddel ezelőtt a primitív, egészen egyszerű munkaeszközökkel. Ma pár nap alatt elvégzik ugyanazt a munkát amit ezelőtt hetek alatt végeztek el. Tehát a hangsúly nem itt van, hogy sietős a munka, hanem sokkal mélyebben, a lelkekben van a hiba. Hétköznapi munkával szentségteleníti meg falusi református népünk Isten napját, mert megfogytatkozik lelkében a hit. Isten helyét elfoglalja a: Mammon. Nem lát bünt vasárnapnak hétköznapra tételében. Elveszi Istentől a vasárnapot, mert hiszen a szive már régen nem az Istené.

Mikor falusi református népünk életében ezt az aggasztó jelenséget látjuk, milyen fokozott tisztelettel gondolunk az angol, vagy a holland református nép vasárnap megszentelésére. Hogy mennyire komolyan veszi ez a nép a vasárnapot, semmi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy még az itteni napilapok is megemlékeztek arról, midőn Juliánna holland trónörökös férjével együtt hazatért háromhónapos nászútjukról, meglepetéssel vették kezükbe a holland napilapok azon számaikat, melyekben nagy megütközéssel írtak az ottani lapok arról, hogy a trónörökös a férjével együtt vasárnap utazott és éttermekben jelent meg. Előttünk szinte érthetetlen jelenség ez, hogy még a trónvárományosát is merik figyelmeztetni arra, hogy ugyanúgy tartsa meg idegenben is a vasárnapot, mint az a református Hollandiában általános: a vasárnap egészen Isten napja és nem a szórakozásé.

Állítsuk ezzel párhuzamba a Közép-Európában szokásos vasárnap „ünneplését”. Mikor vannak a nagy tömegeket Isten házatól elvonó gyűlések? Mikor tartják a nagy focball és egyéb mérkőzéseket? Melyik nap az, amelyen a legtöbb alkohol fogy el? Mikor történik a legtöbb gyilkosság és erkölcstelenség? Mikor a leghangosabbak a mulatóhelyek, a kocsmák és a falusi boros pincék? Mikor szórja el sok lelkiismeretlen férfi az egész heti keresményét, hogy azután a következő héten éhezzen a családja és száraz kenyérre se jusson nekik?

Nyári hónapokban üressé váló templomaink legyenek hangos figyelmeztetők a számunkra, hogy itt az ideje felvenni a harcot „Isten napjának” megszenteléséért. Egész évi pásztori mun-

kánk során találjunk alkalmakat arra, hogy állandóan térjünk ki erre a kérdésre: vasárnap megszentelésének fontosságára. Erőszakos eszközkel semmire sem lehet menni, itt csak a lelki ráhatás segíthet. Az idáig való lesüllyedés se ment egyszerre, a gyógyulás még nehezebb. Amilyen mértékben előrehalad gyülekezetünkben a református evangélicizációs munka, olyan mértékben lesz vasárnap tényleg Isten napjává.

Zsemlye Lajos.

A lelkipásztor és a Biblia.

Az igehirdetés, Isten üzenetének prófétaik tolmácsolása, mindig új és új formában, az érthetőség és hathatóság szempontjából. Ezzel már nagy vonalakban meg is jelöltük az igehirdetés külső formáját és belső irányát. Istennek az emberek számára adott kijelentése maradék nélkül a Bibliában van lefektetve! Természetes tehát, hogy a lelkipásztornak, aki ezt tolmácsolja, ismernie kell a Bibliát. Ismernie kell úgy is mint a keresztyén élet építő tárházát, úgy is mint a történelmi keresztyénségnek — mint életfolyamnak — eredő forrását, egyszóval a Biblia külső előállítását és belső tartalmát, a theologiai tudomány megvilágításában is és elsősorban itt. Ez a két kellék óvja meg a lelkipásztort, egyfelől a száraz racionalizmustól, másfelől a futkározó atyafiak rendszertelen fecsegéseitől. Az isteni élet átadása, másokkal való elfogadtatása nem az értelem műve csak és nem fénytelen rajongás, értelem nélküli dadogás, hanem erről az életről való öntudatos bizonyosságtétel. Ez az, amire Pál apostol figyelmezteti Titust a 2. rész 1. versében: „Te pedig azokat szóljad, amik az egészséges tudományhoz illenek.” Református lelkipásztor nem szólhat a Biblia egy kiszakított verséről, anélkül, hogy figyelembe ne venné annak a versnek előtte és utána következő szakaszait. Nem szólhat, mert minden textus a keresztyén élet egy darabjának irányvonala. Így minden textusnak leghivatottabb kommentárja az a rész, amelyikben helyet foglal. A textus értelmét a Biblia szelleme és hitvallásunk iránya szabja meg. Azt jelenti ez a megállapítás, hogy a református lelkipásztornak nem textusgyűjtemény a Biblia, hanem a Krisztusi életnek alapfundamentuma. A textus nem motto, hanem a Krisztusi élet egy eleven darabjának iránymutatója. Az idézett helyek beszédeinkben ennek az életnek egy-egy mozzanatát világítják meg és arra utalnak, hogy ez az élet magából a mi Atyánkból sarjad.

A Bibliának tudományos ismerete megóv bennünket attól, hogy egyes könyveit és a könyvek tartalmát olyan megvilágításba helyezzük ami nem felel meg a történelmi igazságnak. Így pl. nem lehet Eszter könyvét és az Énekek Énekét úgy kezelni, mint az evangélium igazságainak allegorikus képeit. Nincs ilyen törekvésre a református igehirdetésnek semmi szüksége. Nincs, mert ez magával a Biblia szellemével ellenkezik.

Eszter könyve a zsidó pártikulárizmus hirdetője és szentesítője. Lehet azonban ebből a meglátásból és értékelésből evangélium is. Sőt kell is, hogy az legyen. Nem szólhatok itt másról, mint Istennek kikutathatlan bölcsességéről, az emberek iránt érzett mélységes szeretetéről, hogy akiket ő kiválaszt, nem hagyja magukra, nem hagyja őket elveszni, hanem a bűnök mélyére is utánuk megy s atyai szívének legszentebb óhaja, hogy a tékozló fiú utját járó emberi lélek hazataláljon az atyai hajlékba, mert nála készen áll a bocsánat. Nem kellett tehát, az igazságot sokszor eltakaró allegóriákhoz menekülni. Mindenből lehet evangélium, mert az Isteni élet átadásaiban, az igehirdető pozitív és negatív oldalakat szemléltet. Fényoldalakat mutat be az Isten iránt engedelmeskedő emberi életekben s árnyoldalakat tár fel ott, ahol Isten akaratának ellenszegül az ember vagy nemzet, vagy ami még gyakoribb, rosszul értelmezi Istennek kijelentett akaratát. Hiszen ez a zsidó nép átká is. Nem ismerte fel Krisztusban a Messiást, rosszul értelmezte a próféciát. — Nem textushalmaz tehát a Biblia, hanem egy küzdelmes élet, amelyet az örökkévaló Isten folytat, a veszendő emberi lélekért.

Ebből szorosan következik az is, hogy a textus, — amelyik ennek az életnek egy darabját irányítja az igehirdetésben — nem lehet motto. Pl. nem lehet egy igehirdetés textusa Énekek Éneke 7:13a: „A mandragórák illatoznak”. Beszélhetünk róla művészi rutinnal és szónoki bravúrral, de már akkor letértünk az evangélium alapjáról. A textusban legalább egy fő gondolatnak benne kell lenni! Ha ez nincs meg, akkor üres malomban örülünk, ami azt jelenti, hogy nincs semmi komoly mondanivalónk. A fent jelzett textus, a kontextusokkal együtt sem mond az Isteni életről semmit. Már pedig joggal elvárjuk az igehirdetőtől, hogy ha textusából nem is faraghat egy főtételt, legalább az irányt mutassa meg, amerre haladni akar.

Az ilyen mottótextusok azt eredményezik, hogy elsikkadnak az igehirdető kezei között a váltság nagy tényei és a keresztyén élet nagy igazságai.

Háború utáni igehirdetésünkre az a jellemző, hogy erősen igénybe vette a lélek érzelmi oldalát. Kétségtelenül jó utakon járt, hiszen erre a sok vért, gyűlölködést és szeretetlenséget látott nemzedékre, amelyből kihalóban volt és van minden idealizmus, semmivel sem lehetett jobban hatást gyakorolni, mint azzal, ha bekérgesedett lelke mélyén az érzelmi hurokat szólaltatta meg az igehirdetés. Ki akart és ki akar terjeszkedni az igehirdetés az emberi élet legjelentékesebb mozzanataira is, ami azt eredményezte, hogy különös jelenségeket mutattak be, nem mindig az általános igazság szempontjából! A hathatóság és érdekességért sokszor mellőztettek a Krisztusi élet nagy igazságai. Sok predikáció látott újabban papíron is napvilágot, amelyek beillenének a prózában irt hangulatköltészet

termékei közé, de semmiképpen nem nevezhető a keresztyén élet egy eleven darabjának. Ne szóljunk most azokról a beszédekről, amelyek kalapáccsal akarják a jámbor hívő lelkébe és fejébe beleverni az evangélium igazságait, ahelyett, hogy megmutatnák annak a hívő életében nélkülözhetetlen voltát. Hol van ott az igehirdetésben érték és élet, ahol a ref. gyülekezet könnyeket hullat Nagypénteken a Jézus halálán. Ott nem tudják, hogy a Krisztus Nagypénteken aratta legnagyobb diadalát. Legnagyobb diadalát, mert maradék nélkül teljesítette az Atya akaratát. Nem történt itt egyéb, mint az, hogy az igehirdetés hathatóságáért mellőztetett a kevésbé hathatós, de annál fontosabb igazság: ennek így kellett történni, hogy én bűnös ember el ne vesszek, hanem örökéletet nyerjek. Az érzelmi oldal kidomborításával együttjárom eredmények nagyon rövid életűek. Hamar gyúlnak mint a szalma, de hamar is ellobbannak. A keresztyén élet nagy központi igazságaival nem lehet oly hamar a mai lelket megragadni, de ha egyszer megcsapta az Ige tüze, elolthatatlan lángokat hagy maga után.

A lelkipásztor és Biblia viszonyánál nem mondhatunk mást, mint azt, hogy ismerje és éljen vele a lelkész úgy, mint az örök életre tápláló eledellel. Így igyekezzen azt továbbítani másoknak is. Ne forgassuk frappáns, jóhangzású textusokért, hanem mindig az álljon szemünk előtt, hogy a keresztyén életnek egy darabját szemléltessük a felvett textusban. Különösen nagy gondot kell fordítani arra, hogy az érzelmi oldal megragadása mellett ki ne feledjük a váltásunkra vonatkozó Biblia igazságokat sem. Megfelelő helyet kell biztosítani ezeknek igehirdetésünkben s azok jelentőségét alapos körültekintéssel kifejteni.

Ne féljünk az igazsággal szemközt nézni, mert az még soha nem téveszthette hatását s nincs szükség arra, hogy Isten kijelentett igazságait becsomagoljuk az emberi álszentelkedés sötét köntösébe.

Hatásért ne áldozzuk fel azt, ami nekünk élet és üdvösség. *Vass József.*

EGYHÁZI ÉLET

A gömöri református egyházmege közgyűlése.

A gömöri ref. egyházmege ez évi tavaszi rendes közgyűlését június hó 10.-én tartotta meg Rimaszombatban, Ablonczy Pál esperes és dr. Zehery István egyházm. gondnok elnökletével. Közgyűlésünknek örömmel látott vendége volt Lukács Géza tb. e. ker. főgondnok, nyug. főispán. A közgyűlés előtti istentiszteletet Bodon Aladár rimaszombati segédlelkész végezte, buzgó imádsággal s egy igen jól választott bibliai rész felolvasásával.

Az esperes lélekemelő, magasszárnyalású imája és az egyházmegei gondnoknak életünk

minden jelentősebb mozzanatára kiterjedő, nagy figyelmet keltő megnyitó-beszéde után az 58 pontból álló tárgysorozatnak, mindennek előtt pedig a körültekintő gondossággal megszerkesztett esperesi jelentésnek meghallgatására és megtárgyalására került sor. A főbb tárgyak a következők voltak:

Örömmel vettük tudomásul, hogy a nagymultu tornaljai egyház ősi templomát Tornallyay Zoltán főgondnok szakavatott irányítása mellett, nagy költséggel gyönyörűen megújította. Örömmel hallottuk azt is, hogy a balogi ref. vallású tanulók közül Samu István lelkész buzgósága folytán már csak egy jár az állami iskolába, holott eddig seregestől jártak oda. A közgyűlés dicsérő elismerését váltotta ki az a lelkes, odaadó munkásság, amit a balogtamási és gortvakisfaludi leányegyházakban Osváth György és Osváth László tanítók fejtenek ki.

Mélyszéges gyászal emlékeztünk meg arról a nagy vesztéséről, amely Szöke István rozsnói lelkész és egyh. kerületi főjegyző váratlan, korai halálával érte egyházmegeinket. Árván maradt családjának javára és az ő áldott emlékének s nagy érdemeinek megörökítésére elhatározta a közgyűlés egy Szöke-István-emlékfűzet kiadását.

A vasárnapi munkaszünet megtartása érdekében határozattá lett, hogy erre legelső sorban és felelősség terhe alatt a presbiterek kötelezendők, családtagjaikkal együtt. Az erről szóló határozat minden gyülekezetben felolvasandó a szöszékből.

Lelkészi és tanítói beerősítések után az egyházmegei és a gyámoldali pénztárra vonatkozó jelentéseket hallgattuk meg s alapos tárgyalás után közgyűlésünk jóváhagyta azt az új szabályrendeletet, mely az egyházmegei pénztár ellenőrzésének új, a réginél hathatósabb ellenőrzéséről intézkedik. A megboldogult Szöke István helyébe új gyámpénztárnok választott, Csizsár Imre rimaszécsi lelkész személyében. Kovács Bertalan pedig, mint új tanácsbíró, tette le az esküt. Jelentés következett a körösi iskolaépítésről, majd arról, hogy a pelsőczyi egyház a saját erejéből s a hívek áldozatkész buzgóságából egy szép gyülekezeti otthont emelt. A sajkókirályi és a zeheryei gyülekezeteket a szükséges iskolaépítés ügye foglalja le. Szutor és Bellény közös iskolájuk fenntartásának arányán vitáznak. A zsiپی iskolaigazgatói kinevezés és tiszteletdíj ügye a közgyűlés színe előtt közmegegyezésre elintéztetett.

A gömöri egyházmege sok gyülekezetében igen megfogyott a lélekszám és gyakran emlegetett, de eddig még nem orvosolt panaszunk, hogy a közegeházi fizetnivalók a régi, 1920-as népszámlálási adatok szerint vannak kiróva. Most elhatározta a közgyűlés, hogy a közegeházi járandóságokat többé nem így, hanem a tényleges lélekszám szerint, az 1930-as adatok szerint fogja fizetni.

A közgyűlésből üdvözlő táviratot küldtünk

dr. Magda Sándor püspökünknek s ezzel kifejezésre kívántuk juttatni azt, hogy legnagyobb egyházmegyéje, melynek régebben szintén alkotó tagja volt, kitűzött céljait helyesli, szándékaival egyetért és reá, mint vezérére, mindenkor rendíthetetlen bizalommal, tisztelettel, hűséggel és lelkes szeretettel tekint. (K. T. I.)

ISKOLÁINK

A ref. tanító munkája az ifjúság között.

Órállók vagyunk. Éber szemekkel, körültekintő figyelemmel kell megállnunk azon a harmezőn, amelyre a mindenható Istenünk rendelt. Nemcsak a gyermekek tanítása, nevelése van reánk bízva, de egyházunk ifjúsága, férfi és asszony tagjai is, akik reménykedve tekintenek reánk, hogy a küzdelmes hétköznapiak között teremtsünk az ő számukra üdítő, búfelejtő, napsugaras órákat, sőt utat mutassunk arra, hogy lehet az örök élet boldogsága, békessége már e földi életben a birtokunkban, hogy Isten választott népének jelei meglássék életükön.

Ha körültekintünk az iskolában elvégzett munkánk után, a falu népének életében: beláthatjuk, hogy a legnagyobb többségben egy boldogabb élet után kíváncznak az emberek, sokszor a multat emlegető és visszairó panaszkozásaikkal.

Nyitott seb gyanánt mered elénk a falu népének szeretet és igazság után vágyakozó élete; aki tehát nyitott szemmel nézi a lélekmező eme lankadt növényeit, egy célt lát csak maga előtt: segíteni az arra szorulókon.

A lelkiismeretes tanító nem állhat tétlenül, a segíteni akarás fonálán eljut a tisztább életet biztosító kútforráshoz az Istenhez és úgy alakítja iskolán kívüli munkáját, hogy népét is oda vezesse, ahol a gyakorlati élet minden problémája megoldódik.

E lélekmentő munka sok ága közül néhányról szeretnék most megemlékezni.

Az ifjúsági egyesület és a leánykör. Ezt két csoportba lehet osztani, a fiatalabb' és idősebbek csoportjára.

Ez a munka fontosságát tekintve a legelső helyen áll. Az iskolából kikerült ifjak lelkiülete nagy veszedelemnek van kitéve.

A fiatalságot az élet problémái úgy meghoranják, hogy olyanná lesz, mint akit láthatatlan kezek útkeresztelésnél letesznek és nem tudja merre induljon.

Előtte az élet, amelyet eltékozolhat, vagy szebbé tehet.

Ezeket a minden iránt nagy érdeklődést mutató, de komoly cél nélkül lévő ifjakat kell összetoboroznunk és komoly, de a mellett Istenben megtalált örvendetes keresztyén életre nevelni.

A sátán ebben a korban fejti ki legnagyobb mértékben kisértését s ha a szülői ház és a tanító nem veszi kezébe a segítségre szoruló lelkeket, a lejtőre kerül a legtöbb közülük.

Ebben a korban hangsúlyozzák: minden szabad nekünk, hiszen a fiatalság bolondság. Nekünk e borzasztó tévedésből egy egészséges állapotra kell őket elvezetni, hogy a fiatal élet nem bolondság, hanem a legfontosabb ideje az életnek.

Templom az, ahol csak egyszer járunk, ahonnan az életbe indulunk. Készülődés egy nagy útra — mint ahogyan Ravasz püspök mondotta: — „Gyakorló órája egy nagy énekkarnak, mely vagy Isten dicsőségét zengi bele a világba, vagy a sátán indulóját fújja.” — Ebben a korban legnehezebb a szülő munkája és hálásan fogadja, ha segítségére jön a gyermekének lelkiületét jól ismerő tanítója.

Ma már faluhelyen is oly nagy mértékben feltűnnek a fiatalság lelkiületét megmérgező bűnök, hogy kemény harcot kell felvenni szülőnek, tanítónak egyaránt, hogy minél kevesebb legyen az életet becsületesen élő férfiak és nők között azoknak a száma, kik az élet tisztaságát oly könnyen eldobják maguktól. Az embernek bármilyen hivatása, munkaköre van is, nagynak kell abban lennie és az is lesz, ha féltő gonddal érzi legnagyobb kincsét, lelki-testi tisztaságát, mert a reá következő élet ereje ebben rejlik.

Minden fiatal leánynak csak egy nagy kincse van, amely ragyogóbb a gyémántnál: a lelki és testi tisztasága.

Ez az, ami elismerést és tiszteletet nyer minden téren, a hivatalban, az iskolában, a gyárban s a konyhában dolgozó nőnél. S ha az Isten . . . családi életre hívja el, ez a legnagyobb hozománya, mert kamata a jövődő kort formáló vallásos irányú gyermeknevelés.

A leányköröknek olyan irányú munkát kell végezniök, hogy sok, nemes célokért dolgozó becsületes leányt neveljenek.

A Biblia olyan szépen feltárja a fiatalság előtt bölcs tanácsait: „Örvendezz a te ifjúságodban és vidámitson meg téged a te szived a te ifjúságodnak idejében, járj a te szivednek utáiban és szemednek látásaiban, de megtudd, hogy mindezekért az Isten itéletre von.”

Igen fontos, hogyan töltjük az időt az ifjak között. Legfontosabb, hogy a Bibliát jól megismerjék, mert annak ismerete és szeretete úgy is életformáló munkát visz véghez a lélekben. Azonkívül sokat énekeltecsünk, hogy a sok szép zsoltár és dicséret tudása és átérzése fogva tartsa a lelkeket még akkor is, mikor a mindennapi munkát végzik és a sok haszontalan, a lelket rossz irányba vezérlő dalok, slágerek helyett, Istent dicsérlő ének mellett, a munka is becsületesebbé válik.

Nagyon fontos az imádkozó életre való nevelés. Milyen felemelő látvány, mikor az ifjúsági egyesületben alázatosan borul le a lélek, hogy kifejezze Isten iránt érzett halálját. Nem régen hallottam egy városba kerülő leánytól, bizonyosság tevést Krisztusról s eszembe jutott: ezek azok akikről Jézus azt mondotta „ha valaki vallást tesz énrolam az emberek előtt, én

is vallást teszek arról az én mennyei atyám előtt."

Azt is tudom, hogy ez a leány, a leánykörben nyerte Isten félelmét, bátorságát és becsületes munkára való erejét.

Igen fontos része az ifjúsági munkának a szeretet és a jótékonyág gyakorlása, melyről bizonyoságot tesznek a leányok a beteglátogatással.
Szabó Krisztina.

FIGYELŐ

Az indiai K. I. E. konferencia eredményei.

Mint lapunk hasábjain már több ízben megemlékeztünk róla, ifj. Biberauer Richárd és Pógyor István résztvettek mint magyar delegátusok a Keresztyén Ifjúsági Egyesületeknek Indiában, Mysorében tartott világkonferenciáján. Beszámolójukból a következő gondolatokat emeljük ki:

A világkonferencia jelentőségét abban lehet összefoglalni, hogy megragadó erővel juttatta kifejezésre az egész világ keresztyén ifjúságának egységét, azt az egységet, melyet a legerősebb faji, nemzeti, történelmi vagy dogmatikai különbözőségek sem bonthatnak meg. A konferencián a világ keresztyén ifjúságának reprezentatív képviselői jelentek meg. Ez magyarázza azt, hogy a megbeszélések átlagos színvonala jóval felette mozgott a hasonló világkonferenciák szokott színvonalán. Olyan emberek voltak együtt, akik a szönyegre kerülő kérdéseket sokszor átgondolták már és megvitatták. Annál érdekesebb volt az egység, amely végeredményben mégis kialakult. Isten Szentlelke áldott gyümölcse volt ez. Örvendetes jelenség volt az a megállapítás is, hogy az egész világon az ifjúsági munkában új lelki elmélyülés jelei találhatók fel. A tanácskozások központjában az a nagy összefoglaló kérdés állott: mi az Isten akarata a mai ifjúsággal? A bevezető gyűlések után a konferencia hét szakcsoportra oszlott, amelyek egy-egy részletkérdéssel foglalkoztak. A más vallásokhoz való viszonyunk kérdéseivel foglalkozó csoport mindjárt kezdettől fogva azt a tiszta evangéliumi álláspontot foglalta el, hogy Jézus Krisztus a világ egyetlen Megváltója, így a keresztyénséggel egyetlen más vallás sem tekinthető egyenrangúnak. Az állam és az egyház kérdéseit tárgyaló csoport határozata nyíltan leszögezi azt az evangéliumi tanítást, hogy az állammal szemben kötelező engedelmség megszűnik ott, ahol az Isten iránti engedelmség parancsaival kerül szembe. Az egyház kérdéseivel foglalkozó csoport rámutatott az egyházak nagy fogyatékságaira, de ugyanakkor kifejezésre juttatta azt a mély felelősség tudatot is, melyben a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek munkásai az egyház munkájáért magukat is felelősnek tudják és világosan látják azt, hogy az ifjúságot az egyházon belül kell szolgálniok. A szociális kérdésekkel foglalkozó bizottság világosan kifejezésre juttatta, hogy az evangéliumot sohasem szabad valamely ideig

való szociális programmal azonosítani. A faji kérdésben a tiszta evangéliumi álláspontra helyezkedtek.

A konferencia hivatalos jegyzőkönyve „Égő mérföldkö” címen jelent meg. A cím az ősi indiai életre emlekeztet arra, hogy a futárok útját északa kivilágított mérföldkövek jelezték. A konferencia nem jelentett megállást az élet útján, hanem tovább haladást a felé, aki maga az Út.

PROBLÉMÁINK

Válasz a „Slovenské Kálvinske Hlasy”-nak

Nevezett lap folyó év ápr. 22-iki számában személyemmel kapcsolatos cikket írt. Hogy csak most adok rá visszhangot, oka, hogy csak nem rég jutott tudomásomra a cikk, részben pedig az azóta eltelt napokban való nagy elfoglaltatásom.

Amikor a cikk megjelenéséről értesültem, először nem is akartam hinni a dolgot, mert a múlt év szeptemberében, amikor egy szintén velem foglalkozó cikk téves információ alapuló állításai miatt a cikk szerzőjével, Horovčák Pál tanító úrral összeültünk az ügy békés elintézése végett, — ami sikerült is, — H. P. úr olyan kijelentést tett többek jelenlétében, hogy Csányról nem fog többet írni.

Amikor a cikk tartalmát megtudtam, gondolkoztam, hogy válaszoljak-e reá egyáltalán? Mivel azonban a cikkben olyan állítások is vannak, amelyek nem fedik a valóságot, a tisztán látás végett mégis csak válaszolok.

Vegyük sorra a cikk állításait.

Azt mondja a cikk, hogy én tanítanám szlovákul a hittant, de az egyháztanács s a közgyűlés nem akarja. Teljesen igaza van! Demokratikus egyház vagyunk, demokratikus államban. Domokrácia-népakarát. Nekem, mint a szolgák szolgájának is, akceptálnom kell a nép akaratát. Akceptálom is! Akceptálni fogom a jövőben is. H. P. úr szerint 94·95% szlovák gyereket tanítok hittanra magyarul. Szerinte nem vagyok ugyan felelős egészen, de hibás vagyok, hogy nem világosítom fel a híveket, hogy milyen bünt követnek el, amikor gyermeküket magyarul taníttatják a hittanra. Az osztálykönyv szerinti 94·95% szlovák gyermekekre, főleg a % -ot illetően, csak annyit jegyzek meg, hogyha én kérdzem meg a gyermekeket nemzetiségükre vonatkozólag, szintén lenne 94·95% magyar. A gyermek ilyen kérdésre nem is tud, de meg nem is mer őszintén felelni.

Hogy az államfordulat előtt is volt Csányban szlovák kálvinista? Valószínűnek tartom, hogy itt névben való tévedésről van szó. A szóban forgó név tulajdonosa — megnyugtatom H. P. urat — magyar.

Ismétlem, a hittantanításnál egyetlen útmutatóm a népakarát. Az iskolai kereszt ügyel kapcsolatban azzal vádol H. P. tanító úr, hogy talán nem akartam ezzel a kérdéssel foglalkozni. Ez nagy tévedés, amennyiben egy deputációval magam voltam a tanfelügyelőségénél s kerek száz

aláírást tiltakozó írást küldöttünk az iskolai referátushoz ez ügyben. Feleletet még nem kaptunk rá. Hogy ezzel kapcsolatban elcsodálkozhattam hűveim egyikének olyan kijelentésén, — hogy mert ez ügygel nem akartam volna foglalkozni, — „szlovákul kellene a hittant tanítani”, ezen az álmon valóban én csodálkozom. Ilyen kijelentésről nem tudok, nem is hallottam semmit. Ajánlom H. P. tanító úrnak, hogy szavahihetőbb informátorról sziveskedjék gondoskodni.

E még nem történt kijelentésből azt a következtetést vonja le H. P. tanító úr, hogy ebből is látszik, hogy a mi 1932-ben kivihetetlen volt, ma már nem az!

A templomi szék ügy?! Hogy a szegény ember előre ülésén én is felháborodtam? Nem! Hanem igenis benső nyugtalanságot éreztem, mert már előre láttam a nyomába zúduló vihart. Nem is csalatkoztam. Istennek hála, a vihar már elült. Hogy a vihar közepette olyan hang is hallatszott, hogy szlovák pap kell — bár én nem hallottam, de lehetetlennek nem tartom. De ez épen olyan komolytalan fenyegetés, mint amelyet hallottam más egyházban: „kilépünk az egyházból, leszünk baptisták.” Különbén épen a templomi székeken való huzalkodásoknál a sokféle emberi hiúságokat mind kielégíteni, egyszerűen lehetetlen.

Verbum régens H. P. úr szerint; 1932-ben csak egy óhajtotta a szlovák hittant, ma már több. Én is gondolom, hogy ma már volna 4—5? Valószínű, hogy 20 év múlva 20, 50 év múlva 50 s így tovább. De H. P. úr szerint ma? Actiója csak reakciót szül!

Csak pár szót még! H. P. úr csak 2 év óta tanít Csányban. Nem is ismeri a reformátusságot. 23 éves életkora mellett még gazdag élettapasztalat sem állhat a háta mögött. Szent meggyőződése, hogy Csányban a reformátusság elmagyarosított szlovák. Nagy helyzet nem ismerés. Csányban 1647 óta van kálvinista magyar anyaegyház, 1911-ig ref. magyar iskolával mindig. Ettől kezdve az államfordulatig állami magyar iskola. Csányban az őslakók kálvinisták voltak. Mutatja majdnem 300 éves magyar ref. anyaegyházi multja. Mutatja, hogy a reformátusság a község magva volt, amennyiben a fő utcáját ma is nagy többségben ref. vallású lakosok lakják.

Mutatja, hogy a külbirtok — bár a reformátusság a község lakosságának csak 25%-a — circa 60—65%-ban a reformátusság tulajdonában van. Mutatja, hogy öreg emberek beszéde szerint ennek, meg amannak a családnak a szüleinél még nem lehetett szlovák szót hallani. Mutatják a hívek nevei: 118 adófizető közül van 20 Bittó, 20 Szilágyi, 20 Varga. A többi Török, Magyar, Cseh, Jobbág, Újjobbág, Kovács, László, Darvas, Lehóczky nevek között oszlik meg. Igenis a csányi ref. őslakosság magyar volt. Tény, hogy a bevándorolt nagyszámú szlovák katolikusság és főképpen a kassai piac elsa-

tította velük a szlovák nyelvet. De uram bocsásd meg! Milyen szlovák ez? Fele magyar fele szlovák. S ezt a nyelvet nagy előszeretettel használja. De a reformátusság nagy száma ma is jobban érti és beszél a magyar nyelvet, mint az igazi nyugati szlovákot. S mert ezt a kevert szlovákot beszél, H. P. úr azt mondja, hogy szlovák is. Hiszen ha ez így volna, akkor per analogiám, ha mi magyarok mindazokra akik magyarul beszélnek, azt mondanánk, hogy magyar, akkor Szlovenszónak nem 720.000, hanem jelentősen több magyar lakosa volna. Ugy-e bár az ilyen felfogás ellen maguk a szlovákok tiltakoznának a lehangosabban?

Ezekben voltam bátor H. P. úr cikkére érdemileg válaszolni.

Nem hallgathatok el azonban még egy dolgot. H. P. úrnak fáj az, hogy a csányi reformátusok magyarul imádják az Istent. Teljességgel nem tudom megérteni, hogy miért viseli annyira a szívének ennek az egyháznak az ügyét? Annak az egyháznak — értem általában a ref. egyházat, — amelynek tudomásom szerint sehol nem is adófizető tagja. Annak az egyháznak, amelyet különben annyira negligál, hogy csak **a közel multban megkötött házasságánál, még szlovákul sem tartotta szükségesnek és érdemesnek az áldását az ő családi életére lekönyörögni!**

Kedves Tanító úr! Legnagyobb áldás e földön a békesség!

Legyen velünk is béke!

Vajthó Lajos
lelkész.

HIREK

Abaujszina környéki gyülekezetek konferenciája. Abaujszina környékén lévő református gyülekezetek ezidén is megtartják a szokott együttes összejevetelüket június 29-én, kedden a perényi Fekete erdőben. A konferencia programja: Bibliaköri megbeszélés a Példabeszédek XXIII: 26 alapján. Utána istentisztelet, melyen Lengyel András bárcai lelkész prédikál. KIE ifjúsági vezetők az egyes leánykörök beszámolnak az elmúlt évben végzett munkáról. Megbeszélnek a jövő évi gyülekezeti munka programját. Ebéd után szavalatok, ének- és zenészek. A gyülekezetek együttes konferenciáját Lengyel József kerületi belmissziói lelkész vezeti.

Református diákkonferencia. A Református Összefogás Losoncon f. évi július 2—4-ig egy közép- és főiskolás országos diákkonferenciát rendez. A konferenciára vonatkozó előkészítő bizottsági munkálatok folyamatban vannak. A részletes programot e munkálatok befejezése után közölni fogjuk.

Egyh. megyei közgyűlés. A Barsi Ref. Egyh. megye f. évi közgyűlését július hó 5-én fogja megtartani Léván a ref. egyházközség tanácsstermében. Ugyanaznap délután az egyh. megye rendes bírósága ülésezik.

Az alsózempléni e. megye lelkész-egyesülete június 10.-én tartotta Királyhelmeccen gyűlését. Máté Miklós egyesületi elnök megnyitójában lelkésztársai elé állította a szükséges ref. papi típus képét, akinek jellemzője a feltétlen lelkiség. Sürgette a lelkészek közötti lelkikapcsolatok elmélyülését. Értekezlet foglalkozott Kőmives Sándor vajáni lelkész körlevelével, amelyben az egyes egyh. megyei lelkész-egyesületeket az O. R. L. E. összehívása melletti állásfoglalásra szólítja fel. Az értekezlet szükségesnek látja ugyan az O. R. L. E. munkáját, de ellene van minden olyan kísérletnek, mely az O. R. L. E.-ből, az egyetemes egyház kormányzó szervei mellőzésével, önálló kezdeménnyel rendelkező szervet akar formálni. Az O. R. L. E. működését tehát csupán a hivatalos egyház kormányzásába beillesztve látja üdvösnek. Értekezlet ajánlja, hogy az O. R. L. E. kérdésével foglalkozzék az egyházmegyék lelkészegyesületeinek előkészítő bizottsága. Értekezlet örömet fejezte ki a komáromi tanítóképző állami elismerése felett s az egyházmegye lelkészi kara testületileg elhatározta 1000 Kč-ás hozzájárulását a Ref. Tanítóképző építési alapjához. Ugyanígy határozott az egyidejűleg gyűlésező e. m. tanítóegyesület is. Több közérdekű kérdés megvitatása és a legközelebbi gyűlés idejének (szeptember 2.) és tárgysorozatának megállapítása után a gyűlés a XC. Zsoltár eléneklésével ért véget.

Bizottsági gyűlések. A Barsi Ref. Egyh. megyében az egyh. megyei közgyűlést előkészítő bizottságok f. évi június hó 30.-án Léván a ref. egyház tanácstermében üléseznek a következő sorrendben: d. e. 8 órakor a tanügyi bizottság, 10 órakor a pénzügyi bizottság, 11 órakor a belmissziói bizottság.

A „Helvetia“ jóléti egyesület a Bratislava-Pozsony Ref. Ker. Diákinternátus és menza 3 szegénysorsú növendékének segélyezésére 3.000— Kč-t adományozott, mely nemeslelkű adományért hálás köszönetet mond a RIM vezetőségé.

Felhívás a szülőkhöz. Bratislava-Pozsony és környéke magyar iskolai szülői társulatának szövetsége ez idén is szétküldötte felhívását a magyar apákhoz és anyákhoz, gyermekeiknek magyar nyelvű iskolába való járatása iránt. E felhívás szerint fontos érdek az, hogy gyermekeink a csehszlovák államnak öntudatos, nemzetiségüket nyíltan is valló, jellemes és becsületes magyar nemzetiségű polgárai legyenek. Végtelenül fontos az, hogy a gyermek az alapismereteit az anyanyelvén sajátítsa el. Egyedül az anyanyelvi oktatás segíti a gyermeket ahhoz, hogy egyéniséggé, teljes értékű emberré fejlődjék.

A debreceni egyház presbitériuma a Péterfia-utcai egyházzész lelkészéül dr. Farkas Pált, a homokkerti egyházzész lelkészéül dr. Dancsházy Sándort, a nyilastelepi egyházzész lelkészéül pedig Mezey Bélát hívta meg egyhangúlag.

HIVATALOS RÉSZ

Felvétel a Bratislava-Pozsonyi Ref. Ker. Diákinternátusba és Menzára.

A Bratislava—Pozsonyi Ref. Ker. Egyházközség presbitériuma elhatározta, hogy az 1937/38 iskolai esztendőben is fenntartja úgy a fiú-, mint a leányinternátust. A havi tartásdíj (lakás, teljes ellátás) 400— Kč. Az érdeklődőknek válaszbélyeg beküldése ellenében szívesen küld tájékoztatót és megad minden felvilágosítást az intézet vezetősége (Bratislava—Pozsony Edl utca 9. I.) A felvétel iránti kérvények f. é. július hó 5-ig adandók be az internátus végrehajtóbizottságához intézve, felszerelve a tájékoztatóban megjelölt okiratokkal.

A f. é. június és augusztus hónapjában Pozsonyban tartandó különféle tanfolyamok résztvevői, kellő számú jelentkezés esetében lakásra és ellátásra felvételt nyerhetnek az internátusban. Érdeklődőknek válaszbélyeg ellenében az intézet vezetősége szívesen ad felvilágosítást.

Pályázat internátusi vezetői állásokra.

A Bratislava Pozsonyi Ref. Ker. Diákinternátus és Menza elnöksége pályázatot hirdet:

1. Fiúinternátus vezető állásra, melyre pályázhat ref. (vagy evang.) vallású nőtlen középiskolai tanár, ill. pedagógiai gyakorlattal bíró nőtlen ref. lelkész vagy segédlelkész. A kérvényhez csatolandó az esperességgel láttamozott erkölcsi bizonyítvány, vagyoni-, családi- és eddigi működésüket feltüntető okirat, életrajz, lelkészi vagy tanári képesítést vagy eddigi főiskolai tanulmányokat föltüntető bizonyítvány.

2. Női internátus vezetői állásra, amelyre pályázó ref. vagy evang. vallású egyének csatolják kérvényükhöz az esperességgel láttamozott erkölcsi bizonyítványt, előző működést ill. pedagógiai gyakorlatot feltüntető, családi és vagyoni viszonyokat igazoló okiratokat és iskolai bizonyítványokat valamint életrajzot.

A pályázati kérvényben az igények is megjelölendők. Díjazás megállapodás szerint. Az eredeti okiratok helyett lelkészileg hitelesített másolatok is csatolhatók. Pályázati határidő: 1937 július hó 5.-e. A kérvény a presbyteriumhoz intézve a bratislava—pozsonyi ref. lelkészi hivatalhoz adandó be.

A R. I. M. elnöksége.

„A sók-szelőcei ref. egyház presbitériuma a távozás folytán megüresedett I. végleges kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Helyi jövedelem 1717 Kč-ba van felvéve, a többi államszegély. Tanítási nyelv magyar. Pályázati határidő 1937 július 30. A presbyterium fenntartja magának a jogot, hogy az állást meghívás útján töltsön be. Az állás 1937. szeptember 1-én foglalandó el. Rendesen felszerelt kérvények a ref. lelkészi hivatalhoz Sók, okr. Sála, küldendők.”

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 27. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Kč., 1/2 év 35 Kč.

Hirdetések díjszabása szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 július 3.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Íde küldendő minden közlemény.

Korunk technikai vívmányai és a keresztyénség.

Érdekes jelenség az, hogy a reformáció mennyire gyakorlati szellemű volt s annak a kornak eredményeit és alkotásait hogyan felhasználta a maga céljaira és Isten országának az építésére. A reformációi mozgalomnak a gyors elterjedése el sem képzelhető a könyvnyomatás felhasználása nélkül. A nagy reformátorok nagyon jól látták, mit jelent nekik a nyomtatott betű és azonnal felhasználták azt. A nyomtatott betű hatalmával hódítják meg a lelkek ezreit és viszik el gondolataikat olyanokhoz is, akik földrajzilag nagyon távol voltak tőlük. Más felől azt is látjuk, hogy a hitetlenség is felhasználja a fejlődő technika eredményeit a maga céljaira. Hány lelket mételyeztek meg a hitetlen könyvek! Hány lelket öltek meg a kis ólomkatonák! A hivatásának tudatára ébredő keresztyénség ezért használja fel a fejlődő technika eredményeit Isten országának továbbvitelére. Amit az emberi értelem alkotott, Isten szolgálatába igyekszik azt állítani. Milyen óriási eredmény a rádió, milyen csodálatos alkotás! Milyen lehetőségek a gondolatok továbbvitelére! Hány lelket lehet vele vezetni, szellemileg, lelkileg befolyásolni és irányítani! Nemcsak szórakoztatni, nevelni, tanítani, hanem lelki hatásokat is közvetíteni és rajta keresztül tovább vinni. Hány lelket lehetne vele bemocskolni és hány lelket megszépíteni! Attól függ, hogy ki az, aki kezébe veszi és mire használja fel, aki a kezébe veszi? Ezért látjuk azt, hogy a világkeresztyénség már mindenütt felhasználja a rádiót istentiszteletek továbbítására. Hány lélekhez jutottak el rajta keresztül Isten gondolatai! Hogy Közép-Európában a társadalmi élet alaphangja és a közfelfogás sok tekintetben megváltozott és nagy tömegek figyelme fordult a keresztyénség felé, abban nagy része van a rádiós istentiszteleteknek. Nem gondolom, hogy túlzás lenne az, amit egyházi köreinkben sokszor mondani szoktak, hogy Ravasz László püspök egy-maga nagyobb hatással van itteni magyar református egyházi életünkre, mint itteni református egyházunknak sok-sok papja együttvéve! Egyházi életünk kezdődő megújodása sok tekintetben Ravasz László püspök rádiós prédikációinak tulajdonítható.

Néhány évvel ezelőtt láttunk kísérletet arra is, hogy a mozi is beállítsák a keresztyén propaganda szolgálatába. Amerikában szomorúan tapasztalták az istentelen és hitetlen töke szolgálatában álló mozinak rettenetes romboló hatását főleg az ifjúságra. Hollywoodban százával készültek filmek, amelyek szinte dicsőítették a felleltséget. Ezeknek a romboló hatású filmeknek az ellensúlyozására készítették az amerikai baptisták néhány évvel ezelőtt a Királyok Királya című csodálatos hatású filmet a Krisztus életéről. Európa nagy világvárosaiban zsúfolt házak nézték végig és a jelenlévők templomi áhitatot éreztek a szívéükben.

Most a Keresztyén Család című lapban egy kis hírt olvassunk arról, hogy Angliában a filmet hogyan igyekeznek Isten országa szolgálatába állítani. A hirdetés így szól: Nagy feltűnést keltett egész Angliában, az aylesburgi anglikán lelkész kísérlete, aki már régóta panaszkodott, hogy hívei egyre ritkábban járnak templomba és most új ötlete támadt: mozi istentiszteletet tartott. A lelkész bérbevette a város egyik moziját és a mozi minden vívmányának az igénybevételeivel tartott „istentiszteletet”. Mintegy kétezer főnyi gyülekezet töltötte meg a nagy mozi épületet. A vászon előtt lévő függönyre az istentisztelet kezdete előtt óriási keresztet vetítettek. Ezután elsötétült a nézőtér és felhangzott a gyülekezeti ének, melyet gramofonlemezről adtak le. A gyülekezet egy ideig habozott, hogy felálljon-e, vagy ne, végül úgy döntött, hogy feláll. Ezután következett volna az istentisztelet rendes szertartása szerint a prédikáció. Itt azonban e helyett egy filmet mutattak be, Jerome K.: Valaki járt itt című darabját, amely arról szól, hogy egy tisztalelkű ember társasága az elzúllott és a szakadék szélén álló embereket hogyan változtat és ment meg. A különös istentisztelet gyülekezetére igen nagy hatást gyakorolt a film, időnként mindenki sírt. Végül a lelképásztor képe jelent meg a vásznon, hangos film leadásában imát mondott, majd a film erkölcsi tanulságait foglalta össze.

Mikor ezt a mi fülünkbe olyan furcsán hangzó történetet halljuk, nagyon természetes, gondolnunk sem szabad arra, hogy most már mi is azonnal utánozni fogjuk a „modern” anglikán lelkészt. Ami lehet Angliában, az még nem biztos,

hogymenni fog nálunk is. Mások az angol viszonyok és mások a mieink. De ez a kis történet mégis hangos figyelmeztetés a mi számunkra, ha a hitelenség azonnal mindent igyekszik lefoglalni a maga céljaira, a maga gondolatainak továbbvitelére, a keresztyénségnek is kötelessége a fejlődő technika eszközeit Isten országa szolgálatába állítani. Csak a halott keresztyénség az, amely minden eszközzel nem propagálja a maga igazságait. Zs. L.

Református egyházunk helyzete és közéleti súlya a köztársaságban.

A budapesti skót misszió állomás lelkésze: Knight György, hosszabb cikk keretében számolt be hivatalos lapunk hasábjain annak az utnak benyomásairól, melyet lelkésztársával: Smith Róbert, prágai skót missziói lelkésszel a szlovéniai és kárpátaljai magyar református egyház központibb fekvésű gyülekezeteinek meglátogatása alkalmával szereztek.

Nagy hatást gyakorolt rájuk alkalmával a telt templomok látása, szinte a kinyilatkoztatás erejével ragadta meg mindkettőjüket az a heroikus keresztyén bátorság, mellyel az új keretek közé iktatott kis számú ref. egyház vivja a maga elszánt küzdelmét a létért, apái hitének fennmaradásáért. Ezzel az egyrésről felemelő jelenséggel kapcsolatosan azonban aggodalommal látják a csehszlovákiai magyar ref. egyház jövőjét, mert mindketten annak a benyomásnak hatása alatt állottak, mintha a köztársaságban élő magyar reformátusok vallásukat egy olyan köteléknek tekintenék csupán, mely mint néptestet, mint faji kollektívumot kapcsolná őket egybe. Mindketten mintha annak az elszomorító ténynek a hatását érezték volna, hogy a keresztyén életesszemből fakadó életerőket csak befelé igyekszünk érvényre juttatni, kifelé már nem tudunk, vagy nem is akarunk vele hatni. Közlebről megjelölve ez azt jelenti, hogy hiányzik belőlünk csehszlovákiai magyar reformátusokból az, ami az evangéliumi keresztyénség lényege: nincs meg bennünk az a missziói erő, mely pedig éppen önmagából kifelé tör, kiterjeszkedésre, tovább fejlődésre törekszik és ösztönöz: „Elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népeket” . . . (Máté: XXVIII. 19. v.)

Pedig éppen ebben az országban, ahol annyi kifejezetten vallás nélküli, hitetlen ember él, tág tere lenne az evangéliumi keresztyénségből folyó missziói lendületnek: „Hogy mindenkinek egyek legyenek”. Ezzel kapcsolatosan állami hivatalnokokkal folytatott beszélgetéseikből is azt a benyomást szerezték, hogy ebben az országban a magyar ref. egyházat nem veszik komolyan (sic.) és nem úgy tekintenek rá, mint vallási közösségre, hanem kizárólag mint faji érdekeket védő alakulatra. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy az itteni magyar ref. egyház nem szerepel eleget a közéletben és nem beszél eleget a hitről, az evangéliumi keresztyénség nagy kérdéseiről,

nem beszél eleget ebben az átértékelési processzusban élő világnak, környezetének arról, hogy mit képvisel ebben a világban.

Ezekre a súlyos kitételekre egész egyetemes egyházunk közvéleményének fel kell figyelnie és szinte az élet és halál kérdését latolgató komolysággal, minden elfogultságot távoltartó következetességgel kell szemébe néznünk e benyomások igazságának.

Beszélgjenek maguk a tények. Nem tapasztaljuk-e már 18-ik esztendeje, hogy bennünk magyar reformátusokat, mint hitfelekezeti korporációt tényleg nem vesznek komolyan a hivatalos tényezők és egyházunknak, mint vallási közösségnek nincsen meg az a közéleti súlya a köztársaságban, mely számarány szerint megilletné. Egyfelől nem vesznek komolyan, mint vallás felekezeti közösséget és ránk sűtik a bélyeget, hogy minden megmozdulásunk, még valásunk is politikum, ugyanakkor azonban a közéletben nincsen sehol, de sehol számarányunknak megfelelő képviselőtünk, nincsen sehol szavunk és közéleti súlyunk. Nem fonák és szinte a lehetetlenséggel határos helyzet-e ez? És ismételtelen, nem tapasztaltunk-e mi lelkipásztorok számtalan esetben, hogy úgy intelligens, mint egyszerű gyülekezeti tagjaink között milyen sokan vannak, akik — mint néhány héttel ezelőtt irtam is róla — nem ismerik, vagy tudatosan félre ismerik az evangéliumi keresztyénségnek, mint egyházi közösségnek a hivatását és nem úgy fogják fel, nem úgy tekintik azt elsősorban, mint a hívek közösségét, mint a Szentlélek instrumentumát, mint Krisztus testének életét ebben a világban, hanem csak kizárólag, mint egy közönséges társadalmi intézményt és csak annyiban tulajdonítanak neki jelentőséget, amennyiben fajiságunk érdekeit mozditja elő.

Távol áll tőlem, hogy magyarságunkat, — mely vitán felül áll — e helyen érintsem. Azt sem akarom állítani, hogy a fajiságnak a valláshoz, a hit kérdéseihöz semmi köze sem volna, hiszen annyi fényes történelmi példa szólna megállapításom ellen, sőt még azt sem, hogy ezután ne politizáljunk, mert ez egyenlő lenne az öngyilkossággal és önként zárnánk ki magunkat a közéletből, már pedig nem evangéliumi keresztyénség az, mely úgy akarja megoldani az élet problémáit, hogy a dolog könnyebb végét keresve félrezsörtölődik a világtól, — hanem benne él a zajló életben és hat, mint a kovász, mint a só, mint a világosság.

Itt érkezünk el ahhoz a ponthoz, melyet most érinteni akarok. És itt lelkésztársaimhoz fordulok, mert talán elsősorban a mi mulasztásunk az, hogy evangéliumi egyházunknak sem kifelé, sem befelé nem ismerik, vagy félre ismerik a valódi célját és lényegét, melyet képviselnie kellene ebben a világban.

Mi vagyunk elsősorban a felelősök azért, hogy eddig nem küzdöttünk elég bátran, elég prófétai erővel és következetességgel ebben az országban azért, hogy evangéliumi keresztyén-

ségünk, egyházunk olyan legyen, mint a kovász, mint a só, mely hat, mely megizesíti az életet. A mi tisztünkben folyó kötelesség az, rámutatni szószéki szolgálataink, vagy pásztori látogatásunk alkalmával és mindenütt, ahol csak mód és lehetőség kínálkozik arra, hogy az evangéliumi keresztyénség intézményes egyházi formájában sokkal több, mint közönséges társadalmi intézmény. Az egyház elsősorban: a hivek közössége, a Szentlélek munkálkodásának terepuma, ahogy Makkai Sándor dr. egyetemi tanár valahol nagyon találóan megállapította: Az egyház: egyház.

Hogy világosan felismerjük az evangéliumi egyház feladatát és célját, ahhoz szükséges az, hogy álljon előttünk úgy, amint azt a Szentírásban találjuk, a maga evangéliumi eredetiségében. Itt pedig a leghatározottabban azt látjuk, hogy Krisztus vallása, az evangéliumi keresztyénség, épen azért győzedelmeskedett és a régi világ romjain azért tudott kialakítani egy teljesen új világot, mert kivetkőzött a szűk, partikulárisan értelmezett zsidó faji keretből és az egyetemesség elvével indult el világhódító útjára. Így lesz világossá előttünk az egyház krisztusi értelemben vett igazi célja: „És lesztek nekem tanuim, úgy Jeruzsálemben, mint egész Judeában és Samáriában a földnek mind végső határáig.” [Ap. Csel. I. 8. v.)

Ha így felismeri a keresztyén lelkek tömege az egyháznak valódi lényegét és célját, annál jobban érvényesül a krisztusi eszme, az ember szeretet, a misszió gondolata, mely azután, de csakis azután éreztetni fogja áldásos hatását az élet gazdasági, szellemi, faji és kulturális területén és akkor egyházunk nem félreértett célok tüzpontja lesz, hanem aminek lennie kell: Krisztus teste, a Szentlélek instrumentuma, a hivek közössége, a békesség, a kiegyensúlyozott élet bázisa és így lesz is közéleti súlya. *Csomár Zoltán.*

Állást keres. Egy nyugalmazott, okleveles kántortanító keres kántorsággal egybekötött előkönyörgői állást. Cim a lap szerkesztőségében.

EGYHÁZI ÉLET

Beszámoló az Ungi Lelkész-és Tanítóegyesület értekezletéről.

Bevett szokás szerint jöttek össze a tiszán-innemi ungi lelkészek és tanítók június 17-én Nagykaposon, hogy szokásos értekezletüket megtartsák. Éneklés és imádság után Ujlaky Sándor elnök üdvözölte a szép számban megjelent tagokat, felhiva figyelmüket két fontos tárgyra, ami a jelen értekezlet tárgyát képezi. Nevezetesen a konvent legutóbbi gyűlésén véleményezés végett leküldte az egyházmegyékhez Kőmives Sándornak nyugdíjintézetünk megreformálására, illetőleg átalakítására vonatkozó javaslatát. Miután a javaslat a hivatalos lap múlt évi, őszi számaiban megjelent — mindenki ismeri, — ezért ehelyen Kőmives Sándor csak egy pár vonással ismerteti: „Zugulódást váltott ki a lelkészi karban és a hátralékok óriási összegét idézte elő, az az állami intézkedés, mely nyugdíjintézetünk áldásaiban”, csak is az 1926 előtti nyugdíjasokat

részelteti, míg a ma működő lelkészek, akik a terhet viselik abban nem részesülhetnek. Másrészt nyugdíjintézetünk sem tudja betölteni feladatát, mivel a befizetett évi járulékok nem elegendők arra, hogy nyugdíjasaink nagy számát (van 270 működő lelkész és 80 özvegy) segéllyel ellássa, jöllehet csak évi 1500 Kč-t ad (gondoljunk arra, hogy állampolgársággal nem bíró özvegyeink ebből tengődnek) és már ma is kénytelen igénybe venni tartaléktökéjét — ami persze csak papíron szerepel, mert hátralékokban van — úgy annyira, ha így maradnak az állapotok 8 esztendő múlva teljesen elhasználja. Javasolja a nyugdíjintézetnek gyámintézetévé való átalakítását olymódon, hogy öt éves átmeneti időt vezessen be, amikor is az 1926 előtti özvegyeinknek — akikről erkölcsi kötelességünk gondoskodni — minimálisan évi 6500 Kč segélyt adna, felemelve természetesen az árva és neveltetési járulékokat is. Ehez 130 ezer Kč kellene évente, amit úgy javasol előállítani, hogy az egyházak és lelkészek továbbra is fizetnék eddigi járulékaikat, hozzávenné a kongruás segédlelkészeket is és a tartaléktökeiből, — aminek behajtása multhatatlanul szükséges — évente 50 ezer Kč-t használna fel. Természetesen a régi nyugdíjasok fokozatos kihalásával a tartaléktöke felhasználása is csökkenne. Az öt éves átmeneti idő letelte után kezdené meg a gyámintézet rendes működését, amikor is az özvegyek nyugdíját évi 9000 Kč-ra emelné fel és adná az 1926 utáni nyugdíjasoknak is a lakbérsegélyt (kb. évi 1000 Kč). A gyámintézet rendes működése idején a felhasznált tartaléktöke is — a kevés állami nyugdíjat élvezők, régi özvegyek kihalásával — a rendszeren kifizetett évi járulékokból befizetődne, illetve helyreépítődne.” Ft. Magda Sándor püspök úr javasolja még, a fenti javaslatot úgy módosítani, hogy a magasabb egyházi funkcionáriusok nagyobb évi járulékot fizessenek és természetesen nyugdíjbamenetelük esetén nagyobb segélyt is nyerjenek. Értekezlet a javaslatot a módosítással együtt elfogadja és így terjeszti az egyházmegye, illetve a konvent elé.

A másik fontos tárgy szintén Kőmives Sándor javaslata: a szlovenszói és kárpátaljai országos lelkészegyesület megalakítása. Javaslátában előadja, hogy államunkban minden érdekvépviseletnek megvan a maga szervezete csak mi ref. lelkészek állunk és vagyunk szervezetlenül. Szükségét látja érdekeink hathatósabb védelmének, ügyeink mozgékonyabb elintézésének, „közéleti súlyunk” helyreállításának céljából egy teljesen politika mentes, belügyminiszteri engedéllyel jóváhagyott alapszabályokkal bíró, hivatalos egyházunk mellett, azzal karöltve működő lelkészegyesület megalakítását. Előadja, hogy ebben az irányban megkereste az egyetemes egyház összes egyházmegyéit, de választ még sehonnan nem kapott. Kérdi az értekezlettől, szükségét látja-e egy ilyen irányú egyesület megalakításának, illetőleg még a folyó évben való megalakításának?

Értekezlet a javaslatot egyhangúlag magáévá teszi, kimondva, hogy a lelkészegyesület megalakítását föltétlenül szükségesnek tartja és a maga hatáskörében az ezirányú lépéseket meg is teszi a legrövidebb időn belül.

Még más több köz- és helyi érdekű ügy letárgyalásával és elintézésével az értekezlet ülése, tanácskozása befejezést nyert.

FIGYELŐ

„Arccal a falu felé.”

A budapesti ref. theológia évváró ünnepélyén Dr. Ravasz László püspök a fenti címmel olyan figyelemre méltó beszédet tartott, hogy annak főbb gondolatait az alábbiakban szükségesnek tartjuk összefoglalni olvasóink számára.

A társadalom történetének, mondotta a Püspök, egyik leglényegesebb kérdése a falunak és a városnak egymáshoz való viszonya. Ebből a szempontból meg lehet írni a művelődés történetét. A falunak és a városnak harca az egyháztörténetnek is egyik tengelye. A metropolitáság kifejlődése, a pápaság intézményének előállása mögött ez a harc áll. A pogány „paganus” szó egykoriban azt jelentette, hogy „falusi”. De a falu és a város közti feszültség soha ilyen erős nem volt, mint most, amikor a magyar életnek egyik döntő kérdésévé vált. Ma egy állandó vándorlás történik a város felé. Ez egy kétségbeesett menekülés, élet és világosság keresés a lehetetlenné vált helyzet előtt. Kétségbeesett sereg érkezik a városba, mert ez a vándorlás nem a város industrializálódása következtében történt, nem új életlehetőségek megnyílása miatt. A város még kevésbé biztos életet ad, mint eddig tette, a falu pedig elnéptelenedik.

Ez az egész magyar életre, de református egyházi életünkre is kihat, mert a falusi nép a hajszálgöker a nemzeti élet fáján, amely elrejtve, észrevétlenül táplálja az egész fát. Ha a fa ágait letördelik, ha a sugarát elfüreszelik, újat növeszthet, leveleit, ágait elpusztíthatják, újra hajthat. Ha a hajszálgökerét megsemmisítik, akkor hiába akármi disz a fán, hiába a májusi zápor, a fa élő fejfává lett, lassú pusztulásra ítélve.

A theológián az ifjúságnak különös mértékben kell a falu felé fordulni. Öntudatosan kell vállalni a falu ismeretét és szolgálatát. A magyar népet a magyar faluban kell megismerni. Theologusok számára a vakáció helyes felhasználása ez. A papokat nem fogja megtartani sem a kongrua, sem az egyházalkotmány, csak az, hogyha a népünk számára nélkülözhetetlenek tudnak lenni. Ha a nagy felfordulások idején azt mondja a nép: ezt e lelkészt nem engedjük el tőlünk, mert nekünk hasznos mint a kút, mint a gyertya, mint a pásztor. Ne nyugodjon a lekipásztor, amíg a gyülekezet gyermekserege, ifjúsága, asszonyai, leányai, férfiai külön-külön megszervezve kezében nincsen. Differenciálnia kell a lekipásztori szolgálatot. Akkor gyógyul meg a közélet, amikor a falu kivirágzik, amikor

megszűnik a város felé való vándorlás. A városban a ragyogás és fény mögött mérhetetlen nyomorúság van. A magyar élet akkor virágzik ki, ha betonutak mennek a falvakba, amikor a magyar földművelő munkás a viharsarokból modern rabszolgaságból kiemelkedik, emberi méltóságához jut, mint értelmes magyar ember a saját sorsát igazgatja. „Arccal a falu felé” ez a parancs most a református lekipásztornak, mert ennek a drága vérnek minden cseppje értékesebb a világ összes kárunkulúsánál.

GYÜLEKEZETI MUNKA

A legszebb szolgálat.

Életem folyamán több diakonisszával találkoztam. Ha nem is tudtam közelebről megismerni életüket, szolgálatuk sokféleségét, egy titkos, folyton erősödő erő vonzott feléjük. Éreztem, hogy nemcsak a ruha különböztet meg tőlük. Mikor úgy elgondolkoztam rajta és kerestem a közös pontokat, megállapítottam:

Nekem is személyesen jelentette ki magát Krisztusban az Isten, mint azoknak a diakonisszáknak, akiket ismertem.

Nekem is hírül kellett adnom mindjárt, hogy megtaláltam a Messiást.

Engem is megmosott Krisztus a vérével és mint próféta hirdethetem Őt az embereknek, mint pap magamat Neki feláldozom és mint király harcolok Érte a világban a bűn ellen.

Elöttem is megnyílt a munka nagy, tágas mezeje, ahol szolgálhatom a Királyok Királyának ügyét.

Nekem is megmutatta Isten, hogy sokat elérhet az ember a kül- és belmisszió terén iskolázottság, gyakorlat és veleszületett tehetség révén, de más az, amikor Isten maga választott ki a munkára, az Ő szőlőjébe hívott, hogy az örökkévalóság számára teremjek gyümölcsöt. És mert Ő választott ki, Ő is ruházott fel minden szükséges képességgel, megtérésemtől fogva állandóan felszínre hozza azokat a talentumokat, melyeket a bűnnek való szolgálás megrontott bennem és folyton kapok Tőle újabb ajándékokat, melyeket nem nélkülözhetek a szolgálatomban.

Az én rám bízott munkában mellettem is ott van a Mesterem és közösségem lehet nekem is Vele. Nem hagy magamra. Ugyanakkor, mikor érezteti velem, hogy kevés erőm van, megbízta azzal a semmi kinccsel fel nem érő, boldogító tudattal, hogy szolgálatomat elfogadja. Nincs szüksége rám, a szolgáló lelkeknek, az anyaloknak milliárdjai állanak rendelkezésére. Nincs szüksége a segítségemre, a szolgálatomra, mégis, mérhetetlen jóságánál fogva megengedi, hogy beálljak munkásnak. A munkát Ő maga vezeti. Nála nélkül semmit sem cselekedhetem. Naponta biztosít vezetéséről, minden újabb feladat megoldásához kérhetek Tőle erőt és a munka befejezésekor dicsérhetem Őt. A Mesterem áll a munka élén és látja, helyesen használok-e fel az időmet?

Sok a közös pont, talán nincs is különbség diakonissza és nem diakonissza között? Nálam van. Néhány év óta mind követelőbben és fokozódó erővel lépett fel szívemben az a vágy, hogy Istennek minél jobban tessek. Mikor felvettem a diakonisszák egyszerű öltözetét, akkor az én Uram nem elégedett meg tetszésének egyetlen jelével, hanem egymás után sorakoztatta fel jótetszésének a bizonyítékait. Igen nagy kegyelem az, hogy diakonissza lehetek.

Azért is, mert nagyobb a felelősségem. Mind világosabban alakul ki előttem, mennyi hálával tartozom Megváltómnak azért, hogy szolgálatom tárgyai halhatatlan emberi lelkek, akik az örökéletre vannak kiválasztva és az örök dicsőségre hivatottak el.

Megcsodáljuk a festőművészt, aki a természet rejtett szépségeit kifejezésre tudja juttatni, a zeneművészt, aki a végtelen, a láthatatlan világról sejtet velünk valamit, a költőt, aki az emberi szív mélységeit kutatja és tárja fel. Az ipar életünk kényelmesebbé tételét szolgálja, a földműves kenyerünkről gondoskodik, tisztelet az orvosoknak, államunk vezetőinek. De egyikük szolgálata sem hasonlítható azokhoz, akik emberi lelkekkel foglalkoznak.

Szebb, de nehezebb szolgálat ez. A fa fűrészelhető és gyalúható, a vas a tűzben megpuhul és a kalapáccsal formálható, a kő faragható; de az emberi szív kemény és hajlíthatatlan. Gondoljunk Urunkra, a prófétákra, az apostolokra, misszionáriusainkra! Hány kemény szívvel volt dolguk!

A legszebb szolgálat ez mégis. Emberi szívek nyílnak meg Isten számára, ha hűségesen hirdetjük a Megfeszítettet, halottak elevenednek meg. Eloszlik a bűn sötétsége, felkél a hajnalcsillag azoknak a szívében, akiket Isten az üdvösségre választott; a Szent Lélek munkája ez. Isten iránt mélységes hálát érzek, hogy ott lehetek és csodálhatom, amit a Lélek végez!

Margit diakonissza-testvér.

KÜLFÖLD

Mohamedán propaganda Európában.

Hivatalos lapunk is megemlékezett egy rövid hír keretében arról, hogy az elmúlt hetekben Babos Sándor, az erdélyi református egyházkerület misszionáriusa elindult Szibérián túlra oda, ahol a kínai és orosz, mandzsu-japán határ összefut, a skót református misszió egyik mandzúriai munkamezejére. A magyarországi református egyházi lapok színesen leírták az ünnepélyes elbúcsúzást, elmondották, hogy még a Keleti-pályaudvarra is kikísérte az elbúcsúzó misszionáriust egy hatalmas tömeg, hogy utolsó Isten-hozzát mondjon néki. Mikor a forgalmi tiszt felemelte kezében az indulást jelző tárcsát, az egyik kis vasárnapi iskolás gyermekcsapat ajkán felhangzott az ének szava. Az ének hallatára összenéztek meglepődve a jövő-menő emberek, akik nem voltak szokva hozzá, hogy a

Keleti-pályaudvar forgatagában vallásos énekszó csendüljön fel.

Úgy örül a szívünk, midőn a református egyház keretében belül a külmisszió ügye iránti érdeklődés erősödéséről hallunk vagy olvasunk. Még inkább, midőn már azt tapasztaljuk, hogy a magyar református egyház már tesz is érte valamit, misszionáriust küld ki keletre, hogy vigye az evangélium üzenetét a lelki sötétségben ülő lelkeknek. De ugyanakkor megdöbben és végtelenül elszomorít bennünket, midőn a különböző egyházi lapokban olyan közleményeket olvasunk, hogy kelet pogány népei Európát tekintik missziói területnek és ide küldik el fanatikus megbízottjaikat, hogy a „keresztyén” Európában híveket szerezzenek maguknak. Erre nézve felemlítünk egy-két adatot. Indiában egy mohamedán reformszekta alakult, melynek az a célja, hogy gátat vessen a világban folyó keresztyén misszióknak. Mentésíteni akarják a mohamedánokat a keresztyén missziók befolyásától. Megbízottjaikat elküldik Európába is, hogy hirdessék az izlám tanításait és terjesszék a Koránt. Ennek a propagandának a hatása és elért eredményei meglepőek. Berlinben hitközségük van, Angliában nagy tömegeket hódítanak el a keresztyénségtől. Indiában a világháború óta több, mint 10 millióval növekedett a mohamedánok száma. Mit jelent e szám mellett a keresztyén missziók eredménye! Különösen kivetették hálójukat Budapestre. A budapesti mohamedán pap az ott felállítandó mohamedán templom és iskola érdekében sorrajárta a mohamedán világ vezető egyéniségeit, járt Zogu királynál Albániában, Faud királynál Afrikában. Leutazott Indiába és mindenütt igyekezett ilyen irányú propagandát kifejteni és pénzt gyűjteni a nagy célra, a kairói mohamedán egyetemes hatalmas tömeg előtt fejtegette célkitűzéseit. A Gül Baba budai sírjával kapcsolatos mohamedán mecsetet óhajtának az izlám missziójának közép-európai központjává tenni.

Midőn az egyházi lapoknak ily irányú jelentéseit olvassuk, önkénytelenül is arra gondolunk, hogy mennyire hitelét veszítette a keresztyénség a keleti ember szemében, ha az nem a keresztyénségtől várja az élet színvonalának felemelését, a társadalmi élet megújítását, igazságosabb életberendezését, hanem ő akarja megtanítani Európát arra, hogyan kell igazán élni, a felebaráti szeretetet ható erővé tenni a társadalmi életben. Kelet kiábrándult Európa látszat-keresztyénségéből és mélyebb lelki élet után vágyik. Európa keresztyénségének azért kell megújodnia, mert csak az élő hitben van propagatív erő, az evangélium parancsait át kell vinni az élet minden megnyilvánulásába, hogy a keresztyénség életformáló ereje láthatóvá legyen, valóság legyen a „keresztyén” Európa társadalmi életében.

Itteni református egyházunk minél többet tesz a külmisszióért, belülről is annál erősebb lesz és idehaza is annál több lelket nyer meg a Krisztus számára.

IRODALOM

A ref. énekeskönyv harmadik kiadása.

Református egyházi életünknek látszólag kicsiny, de jelentőségében nagy és örvendetes eseménye az énekeskönyv harmadik kiadásának megjelenése. A második kiadás régen elfogyott s azóta egész serege támadt az utánpótlást kérőknek, bizonyságául annak, hogy a lelkek szomjaznak s népünknek a Zsoltár ma is kedves könyve, drága kincse. A szükség egyre sűrűbben és hangosabban jelentkezett, a hivatalos körök egyre jobban sürgetölöztek s az Egyetemes Konvent, mikor meggyőződött róla, hogy a Zsoltár új kiadásának megjelentetésére az idők teljessége elérkezett, engedve a mindenünnen megnyilvánuló közóhajnak s már szinte türelmetlen zörgetésnek, mult évi őszi ülésének 25. sz. határozatával elrendelte az énekeskönyv új kiadását, az ezzel járó teendők elvégzésére dr. Magda Sándor tiszáninneri püspök elnöklése alatt Bary Gyula beregi esperes, dr. Király Kálmán egyh. ker. tanácsbíró, konventi tagokból és Szabó Sándor nagyszöllősi ig. tanítóból álló bizottságot küldte ki, meghagyván ennek, hogy minél sürgősebben nyomassa ki a III. kiadású énekeskönyvet, az új kiadásban egyetlen pótlásul vegye be a reformátusok himnuszaként elfogadott „Mindig velem Uram” kezdetű ének első versszakát, gondoskodjék a nagyobb betűs nyomásról, az énekek nagyobb mintájú számozással való ellátásáról s az énekeskönyv árát a lehető legalacsonyabbra szállítsa le.

A konventi énekügyi bizottság azonnal munkához látott: tárgyalt az ajánlkozókkal s az új kiadás előállításával a legelőnyösebb ajánlatot tevő, jónevű szolid céget: Gondos Henrik párkányi nyomdászt, a III. kiadás hangjegy és szöveghibáinak kijavításával, valamint a kefelevonatok átnézésével, szóval a III. kiadás sajtó alá rendezésével pedig Simon József abaújtornai esperest bízta meg. Mindez intézkedések sürgősen megtörténtek, a nyomás alá kerülő anyag f. év január elején már a nyomdász kezében volt, ám hogy az új kiadás — megállapodás szerint — csak június elejére jelenhetett meg, azt a munka nagysága teljesen indokolja.

Most, hogy a harmadik kiadás immár előttem van s azt kritikus szemmel elejétől végig tüzetesen átvizsgáltam, megállapíthatom, hogy a bizottság választása szerencsés volt: a megbízott cég a nevéhez illően gondos, lelkiismeretes, jó munkát végzett s úgy a külső, mint a belső tekintetben kiváló produkált.

Ami a külsőt illeti, az szerintem kifogástalan s meglegedést fog kiváltani mindazoknál, akik értenek a könyvkötészethez s az új kiadást összehasonlítják az előbbi kettővel. A könyv papírja finom, csaknem famentes, a kötés a Konvent egy előbbi határozatának megfelelően erős, tartósságra készítve, hogy az ívek egymástól s a fedéltől el ne szakadjanak. Maga a

fedél egyszerű, izléses, borító anyaga (a vászon, illetve a bőr) elsőrendű. A fedelek belső oldalán csinos borítása, a lapszélek befestése, illetve aranyozása s valamennyi példánynak jelzőszalaggal (a bőrkötésűeknek kettővel) ellátása mind a cég önkéntes teljesítménye, azzal a törekvéssel, hogy munkája kedvező fogadtatásra találjon, úgy a jóság, mint az izlés követelményeinek egyaránt megfeleljen.

Ami a belsőt, a nyomást illeti, erről is csak jót mondhatok. A hangjegyek tiszták, szabályosak, szép kivitelűek, nyomási hibák (hangjegyszarak, vagy vonalak elmosódottsága, hiánya) nincsenek, a szöveg szótagjai mindenütt pontosan a nekik megfelelő hangjegyek alá vannak illesztve. A közönség nem, de a hangjegyolvasó zeneértők bizonyára észreveszik s méltányolni fogják annak az általánosan elfogadott és alkalmazott zenei helyesírási szabálynak az egész vonalon történt keresztülvitelét, mely szerint az alsó á-n felül levő hangjegyek szára mindenütt lefelé van húzva. A 104. dics. dallamát, mint feleslegest töröltük, miután az nem más, mint a CXLVI. zsoltár s ahol e dics. dallamára van hivatkozás, azt az említett zs. dallamára való hivatkozással cseréltük fel. Egyik zenei szakértőnk: Gáspár János rimaszécsi tanító s énektanár ajánlotta, hogy a 100.-ik dicséretet az I. kiadásbeli alakjában közöljük, mert a II. kiadásbeli rythmizálás nem magyaros s a benne előforduló nyolcad hangok miatt népünk számára éneklésre nem alkalmas. Indokainak helyességét nem vonjuk kétségbe, azonban tiszteletbe kívántuk tartani a szerző (Matolcsy Pál) elgondolását, mellyel szerzeményét a II. kiadás számára újra rythmizálta. Népünk úgyis úgy fogja ez éneket énekelni, amint azt megszokott éneklési formája diktálja, vagyis az I. kiadásbeli alakjában.

A szövegnyomásnál első megállapításom, hogy annak betűtípusa nagyon szerencsésen van megválasztva. Ez a betűfajta határozottan szép, a szemnek kellemes s elég nagy ahhoz, hogy az öregedő szemek is könnyen megbirkózzanak az olvasásával s így a bizottság a nagybetűs nyomás követelményének is eleget tett, noha csak egy fajta, ú. n. zsebkiadást készítette, minthogy az eddigi tapasztalat szerint ez vált közkedvelté. A szöveg a konventi határozat szerint változatlanul a régi, csupán a 157. dics. 2. versének sokak által kifogásolt első sora: Arra, erre... helyettesített a Soós Károly komáromi esperes által ajánlott eme sorral: E világon... és a vallásos esti énekek közé 13.-nak felvételre a ref. himnuszhoz elnevezett „Mindig velem Uram” kezdetű ének első verse a dallamával együtt. Remélem, hogy úgy a hivatalos körök, mint a közönség helyesléssel fogadják, hogy az Isten-nevek, megszólítások mindenütt nagy kezdőbetűvel nyomattak. Így helyes ez, így kell ennek lenni, hogy ezzel is kifejezésre jusson Isten iránti mélységes tiszteletünk s az éneklő lépten nyomon figyelmeztetve legyen, hogy Vele társalog, Róla, vagy Neki énekel.

A dicséretetek a kiváncságot szerint megfelelő, nagy számokkal vannak sorszámozva, a sorszámok mellett található hivatkozások (hogy t. i. az illető dicséret melyik dallamra énekelendő) egyöntetűvé tették, a II. kiadás hangjegy- és szövegbeli sajtóhibáit kijavították. Persze az új kiadás se sajtóhibamentes. A könyveknek megvan az a közös sorsuk, hogy több kevesebb sajtóhiba nélkül nem jöhetnek létre s a Biblián kívül nem ismernek könyvet, mely e tekintetben kivételt képezne. Van sajtóhiba az új énekesünkben is, de a könyv nagyságához mérten s a II. kiadáshoz viszonyítva elenyészően kevés: mindössze két hangjegy van hibásan nyomva (CXXVIII. zs. 1. v. 1. sor, 101. dics. 1. v. 6. sor) néhány helyen szótag-, vagy betűhiba fordul elő s itt-ott az írásjelek hiányoznak. E hibákra rámutattam a cégnél, mely szerint azok nagy része már ki is javítottatott nyomás közben.

Az énekügyi bizottság eleget tett az új kiadás árának vonatkozó konventi határozatnak is: a bőrkötésű énekes árat 28, a vászonkötésűét 14 Kc-ba állapította meg, ami egy 465 oldalas, diszes kiállítású könyvért valóban olcsó ár.

Mindent összevéve, énekeskönyvünk harmadik kiadása jól sikerült mű, melyet nyugodtan adhatunk hiveink kezébe, kik máris tömegesen rendelik azt s remélhető, hogy ez a kiadás is rövidesen elkel. Keljen is el minél hamarabb Isten dicsőségére s akik csak megszerzik, találgatnak annak használatában sok-sok lelki örömet és gyönyörűséget!

sj.

HIREK

A losonci diákkonferencia július 2.—4.-ig lesz, melynek részletes programja a következő:

I. nap. Július 2.-án, pénteken d. e. 8—9 csoportos biblia tanulmányozás. Gyülekezés a templomkertben. Tárgy: Ján. ev. III. 1—21. 9—10-ig összefoglalás, melynek végzésére felkérte: Nehézy Károly kisújfalusi lelkész. 10 órakor a konferencia megnyitása. 1. Előadás: „Mit jelent az, hogy református vagyok?” Tartja: Varga Imre rimaszombati ref. lelk. Hozzászólások. 2. Előadás: „Mit jelent számomra a szentek egysége?” Tartja: Sörös Béla losonci ref. lelk. Hozzászólások. 13 órakor ebéd. Délután 15:18 órakor kirándulás Gácsra. Gyülekezés fél 3-kor a theologia udvarán. (Nagybég 18). Megérkezés 15:36 ó. A vár megtekintése és séta a várkertben. 17—19:30-ig konferencia előadás: „Magyar református feladatok”. Felkért előadók: R. Vozáry Aladár tartománygyűlési képviselő, Nagy József dévai ref. lelkész, Ónody Zoltán a prágai MAK elnöke. Visszautazás Losoncra 20:15 ó. Érkezés 20:37 ó. Vacsora 21 ó.

II. nap. Július 3-án, szombaton d. e. 6 óra 36 perckor kirándulás Fülekre. Gyülekezés a vasúti pályaudvaron. Megérkezés 7:52 óra. Az állomás épület közelében Kövy Árpád losonci lelkész rövid ismertetést ad Fülekről. Fél 9—fél 11-ig a zománczó gyár megtekintése. Fél

11 órakor Konferenciai előadás Füleken: „Miként szolgálhatok?” Felkért előadók: Tunyoghy Csapó András bálványosváraljai ref. lelkész és Csekés Béláné szapi ref. lelkész neje. Hozzászólások. 13 órakor Ebéd. Hulita Vilmos gyárigazgató adja. Fél 3—4. Bibliaóra. Tartja Czeglédi Pál garamsallói esperes. Tárgy: Ján. ev. XV. 1—16. 16:30—18 óráig konferenciai előadás: „Mit jelent a református kollektívum a gazdasági életben?” Felkért előadók: Dr. Agyagási Sándor garamvezekényi és Konta Károly kiskálnai ref. lelkész. 18:30 ó. Indulás vissza Losoncra. Megérkezés 19:49 ó. 19:30 ó. vacsora. 21. ó. Tábor-tűz. „Multunk és jövőnk énekekben.” Alkalmi imát mond: Soós Károly búcsi ref. esperes. Beszél: Csáji Pál szeptis lelkész.

III. nap. Július 4-én, vasárnap d. e. fél 9—fél 10-ig bibliakör. Tárgy: Ján. ev. XVIII. 6—24. 10. ó. Istentisztelet. Prédikál Balogh Elemér az egyetemes konvent püspök-elnöke. 11—fél 1-ig konferencia előadás: „Milyen viszhangot adunk az Isten Igéjére?” Felkért előadók: Dr. Kenessey Kálmán tud. int. főbiztos Ógyalla, Csekés Béla szapi ref. lelkész, Kirner Nelly szoc. missziói testvér. Hozzászólások. 13 órakor: Ebéd. 14:30—5-ig séta a városban. 17 órakor konferenciai előadás: „A bizodalmas hit ajándéka az összefogás számára.” Felkért előadók: Narancsik Imre nagymuzsalyi ref. lelkész és Novák Olga vallástanár. Hozzászólások. 19 órakor: Vacsora 20:30 órakor: Búcsuestély. Felkért előadó: Zsemlye Lajos, hetényi ref. lelkész.

Az Énekes könyv megrendelésénél a lelkészi hivataloknak figyelembe kell venniük, hogy az 5⁰/₁₀-os engedmény, vagy ennek levonása nélkül a portómentes expedálás csak legalább 10 példány megrendelésénél jár a lelkészi hivataloknak, vagy magánfeleknek. Tiznél kevesebb példány megrendelésénél a példányok ára levonás nélkül küldendő be s a szállítási költséget is a megrendelő fizeti. Ilyen esetekben a lelkészi hivataloknak az énekes könyv árán felül a postadíj megfelelő részét is be kell szedniük az egyes megrendelőktől. A vászonkötésű példányok ára 14 Kc, a bőrkötésűeké 28 Kc. A megrendelés módzatait a hivatalos lap f. é. jún. 5.-i 23.-ik számában ismertettük.

HIVATALOS RÉSZ

A dunáninnyi egyhk. püspöki hivatalától, Pozsony. 488/1937. szám.

Értesítés. Értesitem azokat a tanító urakat, akik kántori vizsgát óhajtanak tenni, hogy a dunáninnyi egyházkerület kántorképesítő bizottsága f. évi júl. hó 6.-án d. e. 10 órakor Komáromban a tanítóképző helyiségében kántori vizsgát tart. A vizsga anyaga a Ref. Egyház és Iskola 1937. jún. 5.-én megjelent 23. számában közzétett. A vizsgára előzetes bejelentés nélkül is megjelenhetnek a vizsgázni szándékozók. Vizsgadíj a jelentkezők számára képest 50.—Kc körül lesz. — Pozsony, 1937. VI. 23.

Balogh Elemér püspök.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 28 szám.

Ára: 1/2 évre 70 Ké., 1 év 35 Ké.

Hirdetések díjszabása szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 július 10.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

Isten szolgálja Kálvin János.

Írta: Dr. Sebestyén Jenő.

Ma már nemzetközileg elfogadott tétel, hogy a reformáció megindulásának nagy történelmi emlék-napja 1517 október 31. És ma már a reformáció emlékünnepét mindenütt a világon rendszeren e napnak eseményeire gondolva szokták megünnepelni.

Vannak azonban, akik szerint nem 1517 október 31. a dátum, hanem 1520. december 10. a reformáció igazi napja, mert Luther a wittenbergi piacon ekkor égette el a pápai bullát s így ekkor szakított Rómával véglegesen.

Szorosan vett református szempontból azonban a református reformáció akkor kezdődött, amikor az *Institutio* megjelent, tehát 1536-ban, mert a kálvinista értelmezésű reformáció, mint mozgalom, e csodálatos és világraszóló jelentőségű könyv hatása folytán indult el a maga világhódító útjára.

A kálvinista reformáció tehát 1536-ban kezdődött. Ami érthető is, mert hiszen Kálvin majdnem 20 évvel később lépett fel nyilvánosan, mint Luther s jellemző a kálvinista reformáció indulására, hogy ez, bár szintén Róma ellen indult és meg is indította minden vonalon a harcot a középkori egyház ellen, valójában csak két könyvvel indult a küzdelembe s ezek közül az egyik a *Szentírás*, a másik az *Institutio* volt.

Kálvin 27 éves volt, amikor az *Institutio*t írta s igaza van *dr. Irwin*-nek, amikor így szól: „joggal mondhatjuk, hogy ilyen könyvet még soha nem írt egy ifjú ember 27 éves korában!”

Ugyanilyen csodálatos különben a *Heidelbergi Káté* születése is! Ursinus Zakariás és Olevianus Gáspár 28, illetve 26 éves fiatal emberek voltak, amikor írták, olyan mély teológiai érettséggel, elvi megalapozottsággal és az egész református reformáció lényegét antitetikusan is tisztánlátni tudó fegyverzettséggel, hogy azt még ma is, tehát századok óta is, csodálja a világ! Micsoda mélyen és — hogy egy divatos szóval éljek — *existenciálisan* ragadhatta meg a református keresztyénség lelke az *akkori ifjúság* egy részét, hogy 26—28 éves fiatal emberek így tudtak hinni, imádkozni, gondolkodni, látni és értékelni, mint Kálvin és társai és a *Heidelbergi Káté* és egész sereg reformátori irat és hitvallás szerzői!

De Kálvinnál ez még nagyobb csoda; mert mialatt a *Heidelbergi Káté* írói számára (akik az *Institutio* megjelenése után 26 évre írták a maguk munkáját, mikor már) rendelkezésre állott az egész gazdagon kibányászott református theologia és annak 1562-ig megjelent irodalma, addig Kálvin, református szempontból igazán semmire sem támaszkodhatott, csak a mélyebb, igazán és teljesen megértett *Szentírásra* és *Augustinusra* az ő szeretett tanítómesterére, mert a legújabb kutatások szerint Kálvin az *Institutio* megírásánál teljesen *független volt emberi befolyásoktól* s őt csak Isten Igéje és a saját lelki tapasztalata vezették azoknak megírására, amelyeket az *Institutióban* lefektetett. Ezért mondja *dr. Polman*, aki e kérdéssel a legújabban foglalkozott, hogy az *Institutio* első tervezete önálló eredeti munka. Ebben az egész *Institutióban* egy olyan Isten Lelke és Igéje által megragadott szív beszél, aki nem marad meg a maga lelki tapasztalatainál, hanem feljebb küszik és Isten kiválasztását is dicsőíti. Ez az egész vallomás éppen ezért a gyakorlati hitigazság bélyegét is hordozza magán.

Az emberi értelem számára tehát igazán csodálatos, hogy az *Institutio*-t egy olyan fiatal ember írta, aki a könyv megjelenése előtt körülbelül csak 3 évvel tért meg (1535 október előtt) és aki azelőtt humanisztikus és jogi tanulmányokat folytatott, sőt jogi doktor is lett s 1534 májusáig még élvezte azt a róm. kath. alapítványi jövedelmet, amelyet atyja, a franciaországi noyoni grófság ügyvéde és a püspökség titkára szerzett a számára, hogy annak jövedelméből tanulmányait gondtalanul folytathassa.

Kálvin megtérésére nézve még ma is alig tudunk valamit. Csak azt, hogy Luther vergődéseitől és vívódásaitól eltérőleg hirtelen, megrázóan, döntően, villámlásszerűen ment ez a *subita conversio* a lelkében végbe, olyan *hitbizonyossággal* és *üdv-bizonyossággal* karöltve, hogy az azután Kálvin minden későbbi irásán, viselkedésén, cselekedetein, szóval egész életén hihetetlen és ellenállhatatlan erővel előmlött s egész személyiségének és munkájának lenyűgöző akaraterevével és mindent elsőprő meggyőződéssel telített félelmetesen szugesztív és átütő erejű fellépést kölcsönzött.

Hányszor hányták azonban a szemére, hányszor értették félre ezt a hegyeket mozdító

félelmetes hitbizonyosságot — és üdv-bizonyosságot a nagy reformátornál, aki megtérése után, sziklaszilárd meggyőződéssel, Istennel való minden ügyét rendben levőnek tudva, kegyelme felől bizonyos volt, ketyélt többé soha nem ismert s ezzel a nagybizonyossággal indult neki a világnak, hogy Isten dicsőssége szolgálatának szent igájába hajtsa azt, s miután megismerte a *teremtő*, a *megváltó* és a *megszentelő* Istent, az igazság többé nem volt probléma a számára, mert az igaz Isten ismerete és *minden ígérete és ajándéka* az övé is volt, egyedül hit által, ingyen, kegyelemből...!

Igy lett és lesz ma is, az igazi református ember Isten színe előtt való porig alázkodásából, az isteni küldetés-tudat szent szolgálatra kiválasztó kegyelmi ereje által az *Isten-szolgája*: a *cultus Dei hőse*, aki a keresztyén ember Krisztus által restaurált hármasság tisztének megfelelőleg, mint *próféta* azután már egész életében vallást tesz Istenről s az Ő nagyságos dolgait hirdeti; mint *pap* magát élő áldozatul Neki áldozza fel, s mint *király*: szabad és jó lelkiismerettel harcol ebben az életben minden antikrisztusi erő és hatalom ellen, hogy egykor majd a másvilágon az ő Urával és Királyával, Krisztussal együtt uralkodjék, örökké, minden teremtményen... (Folyt. köv.)

A skót misszió előzményei.

A múlt század kezdetén nagy lelki ébredés volt Skóciában. A melegebbé lett lelki életnek egyik következményeképpen érdeklődés támadt a nemkeresztyén népek iránt és a skót ref. egyház a pogány országokba misszionáriusokat küldött ki. Egy másik következménye az volt, hogy Skóciában sokan érdeklődni kezdtek Izrael fiai iránt is. Mert a szentírás mutatja, hogy a zsidó nép ha megtér, szükséges a világ evangélizálására. A zsidók lelki szükséglete egy glasgowi kereskedő, Woodrow, szívében feküdt különösen. Lelkük üdvösségéről beszélt azokkal a zsidókkal, akikkel találkozott. Sok egyénnel beszélt a zsidók felől és könyörgött Istenhez Izraelért. Sokan érdeklődni kezdtek és egy pár év múlva Skótország különböző részeiben imaórákat tartottak Izrael fiaiért, úgy hogy ezt az ügyet csaknem az egész nemzet magáévá tette.

Végre az 1838-ik évben a dolog a Skót Egyház Nagygyűlése elé került. És a gyűlés lelkesedéssel fogadott el egy indítványt, mely szerint egy küldöttség, mely négy nagyrabecsült lelkészből állott, küldessék el azon országokba, hol a zsidók tömegesen laknak és hogy a küldöttség tanulmányozza a zsidók lelkiállapotát és tudakozódjék hogyan lehetne az evangéliumot köztük elterjeszteni. Ezek a lelkészek dr. Keith, dr. Black, McCheyne és Bonár András voltak. Az 1839. év kezdetén indultak el és útközben Edinburghban, Glasgowban, Liverpoolban, Londonban nyilvános gyűléseken beszédeket tartottak, de az érdeklődés nem volt csupán

ezekhez a nagy városokhoz kötve, hanem még a hegyek között fekvő kis falvak is lelkesedéssel teltek meg. A küldöttséget egész vándorútjában az egész egyház imádsága kísérte s úgy látszott, mintha az egész egyház a küldöttség személyében kiment volna, hogy megkeresse az „idősebb testvért.”

A küldöttség Isten áldásában részesült az egész uton. Jelentést tett az 1840-ben tartott Nagygyűlésen. E gyűlés egy bizottságot nevezett ki, azzal a megbizással, hogy a jelentésben lévő indítványokat azonnal léptesse életbe. Az első missziói állomást Jasszyban, Romániában létesítették, hol Edwards lelkész volt a kinevezett misszionárius. Azt is elhatározták, hogy egy missziói állomás létesíttessék Budapesten is.

Az első skót misszionáriusok dr. Duncan János, Smith Róbert és Allan lelkészek voltak. Duncan Aberdeenből való híres nyelvtudós és theologus, kiről azt mondják, hogy Skócia és Kína között létező összes nyelveket beszélte. A körülmények, melyek arra vezettek, hogy Budapesten missziói munkát kezdjenek, nagyon érdekesek. Mikor a küldöttség Skóciából kiment, nem volt szándéka Magyarországot meglátogatni. Az osztrákok türelmetlensége miatt senki sem gondolta lehetségesnek. Az ember gondolatai azonban nem Istenéi. Mikor a küldöttség Palesztinában volt, baleset történt dr. Blackkel; ez megváltoztatta a terveket. Mikor Beyruthba érkeztek dr. Black oly beteg volt, hogy a többi lelkész elhatározta, hogy dr. Black és dr. Keith a Dunán és a tengeren térjenek haza. És így jött e két lelkész Pestre.

Csak egy éjjelen szándékoztak Budapesten maradni, de mikor Keith lelkész az utcán járt, összeesett és a jó magyarok szállodába vitték. Hetekig élet és halál között lebegett, sőt azt gondolták, hogy már meghalt. E látható jelek mögött egy másik erő munkálkodott. Fönt a várban, a királyi palotában, József főherceg, a nádor lakott. Neje Mária Dorottya, würtembergi protestáns hercegnő volt. Életében nagyon sokat szenvedett és vigasztalást Bibliájában keresett, hol Krisztust találta. De senkivel sem volt lelki közössége; mint ő maga mondta, „Olyan voltam, mint egy veréb a háztetőn.” Hét hosszú évig naponkénti imádsága az volt, hogy Isten könyörüljön rajta. Mikor dr. Keith betegségéről értesült, érezte, hogy imái teljesülni fognak. Meglátogatta dr. Keith-t a szállodában és mindent elkövetett felgyógyulásáért. Ő maga úgy ápolta, mintha testvére lett volna. Mig a lelkész fel nem gyógyult, a főhercegnőnek sok alkalma volt dr. Keith-tel és dr. Blackkel beszélni a magyarországi zsidókról, Magyarország állapotáról és sok más dolog felől. A nádor igazságos, istenfélő ember volt, de hatalma korlátozott volt. (Később a misszió jó barátja lett és sokat segített. Egy pár év múlva meghalt. Halála előtt kifejezte egyedüli bizalmát Jézus Krisztus véreben.) A kormány türelmetlensége is nagy akadály volt. Mária Dorottya megígérte, hogy ha a Skót

Egyház missziót szervez Budapesten, amennyire lehet ő maga saját személyével meg fogja védeni. Mikor dr. Keith Skóciába visszatért, nagy nehézségbe ütközött, hogy a Comitét meggyőzze, hogy Budapesten munkát kezdhesen. De ő szokott lelkesedésével tovább küzdött a dolog érdekében és végre győzött.

A fentnevezett lelkészek Duncan nejével és két leányával együtt 1841 június havában indultak el Skóciából. Mikor Németországon keresztül mentek és keresztény barátaitak meglátogatták, azok fejüket rázták meglepetésükben mikor megtudták, hogy a skótok az akkori osztrák tartományokban missziói munkát akarnak kezdeni. A németek azt gondolták, hogy a szándék teljesen Don Quichotte-féle. A misszionáriusok is féltek, hogy az osztrákok megtagadják nekik, hogy Ausztriába lépjenek. Mikor Línz, határvároshoz közeledtek, mivel sok könyvet hoztak magukkal, nagyon aggódtak a szigorú cenzura miatt, hogy megtiltják a bemenetelt. Dr. Duncan nagy zavarban volt, különösen egy testvéries levél miatt, melyet a Skót Egyház a zsidó néphez intézett, mert ha ennek nyomára jöttek volna a cenzorok, ez elárulta volna szándékukat és megghiúsította volna az előmenetelüket. Duncan el akarta égetni a levelet, de e helyett az egyes lapokat elosztották maguk között és kívülről megtanulták, hogy a határon túl újra leírassák. Még sokkal több nehézségük volt, míg szerencsésen megérkeztek Bécsbe és aug. 21.-én hajóra szálltak és Pest felé indultak. A gőzhajó valamely része eltörött, úgy hogy Budapestre csak éjfél után érkeztek. Nagy viharban, melyhez hasonlót még nem láttak, szálltak partra, mielőtt Istennek ajánlották magukat, nem tudván milyen sors vár rájuk Magyarországon.

Knicht György skót lelkész.

EGYHÁZI ÉLET

Lelkészegyesületi gyűlés.

A Barsi Ref. Egyházmegyei Lelkészegyesület f. évi rendes gyűlését június hó 22.-én tartotta Léván a ref. egyház tanácstermében Szabó S. Zsigmond bajkai lelkész, egyházmegyei tanácsbíró, egyesületi elnök vezetése mellett. A kebelbéli lelkészek csaknem teljes számban jelen voltak. A gyűlésen részt vett az egyházmegyei Elnökség: Czeglédy Pál esperes és Dr. Nagy Béla gondnok, kiket a lelkészi kar meleg szeretettel köszöntött. A gyűlés a 94.-ik dics. 1. versének elénekzése után Nagy István alsófejeverneki lelkész bibliaolvasásával és a szíveket az Isten trónusa elé emelő buzgó imádságával vette kezdetét. Ezután az elnöki megnyitó következett, mely elénk tárta az őszi gyűlés óta lefolyt eseményeket és azokat a célkitűzéseket, amelyeket követnünk és megvalósítanunk kell, hogy anyaszentegyházunk erősödjék, az Isten nagy nevére pedig dicsőség térjen. Az elnöki megnyitó kapcsán részvétellel emlékezett meg gyűlésünk halottainkról: Szőke István rozsnói

és Csiba Imre dunamocsi lelkészekről, Dr. Tóth Sándor és Smidt Imre tanácsbírókról, kik az egyetemes egyházi élet terén is mindig hű munkások voltak, továbbá id. Viktor Jánosról, ki egy alkalommal közöttünk is megjelent és a vasárnapi iskolai munkára vonatkozólag adott oly kedves és nem felejthető irányítást. Egy perces felállással adóztunk drága emléküknél.

Ugyancsak az elnöki megnyitó kapcsán kartársi szeretettel üdvözölte gyűlésünk: Soós G. Endre mohii, Szabó Zsigmond nagyódi, Tóth Kálmán kiskoszmályi árvaházi és Szűcs Lajos nemesoroszi lelkészeket, kívánva, hogy új állomásukon is legyenek lelkes hirdetői a Krisztus evangéliomának.

Bacsa Lajos volt szódói-garammikolai lelkésznek negyven évet meghaladó szolgálata után kívánja gyűlésünk, hogy nyugalomba vonulását, hová szeretetünk kísérte, áldja meg a jó Isten.

Aldáskívánatokkal köszönti gyűlésünk szeretett esperesét: Czeglédy Pált, ki f. év május hó 18.-án kötött frigyét, kívánva, hogy legyen megáldójuk a szíveket összevezérlő jó Isten.

Hivatalos egyházi lapunk új szerkesztőt nyervén, fontos megbízatásában nagy örömmel üdvözli gyűlésünk Zsemlye Lajos hetényi lelkészt, kinek gyűlésünk a maga részéről is igéri a munkában való támogatást.

Az elnöki megnyitó kapcsán örömmel emlékezik meg gyűlésünk a Ref. Tanítóképző államhatósági elismeréséről. Köszönetet mond mindazoknak, kik a képző életre hívása érdekében annyit munkáltak, elsősorban is Patay Károly ny. esperes úrnak, ki nagy szervező képességével egyetemes egyházunkat ily nagy kincshez juttatta. Hogy a Ref. Tanítóképző új épülete is minél előbb álljon, — elvárja gyűlésünk minden tagjától, hogy siet meghozni a maga áldozatát. A képző építésével kapcsolatban Antal Gyula lévai lelkész indítványát és előterjesztéseit gyűlésünk magáévá tette, azt előbb az egyházmegyei pénzügyi tanács és azután egyházmegyei közgyűlés elé terjeszteni határozta.

Elismeréssel adózik gyűlésünk a Református Összefogás vezetőségének, hogy „Összefogás” cím alatt magyar református néplapot indított. Annak támogatását minden lelkésztárs erkölcsi kötelességévé teszi.

Az elnöki megnyitó kapcsán elhatározta gyűlésünk, hogy az egyházmegye területére egységes konfirmációi bizonyítványt és emléklapot készített, melynek megvalósítására bizottságot küldött ki. Ezzel kapcsolatban elhatározta azt is, hogy a fegyelmi szabályrendeletek szigorú betartását és végrehajtását a Kanonica Vizitáció által ellenőriztetni kívánja.

Egy régóta vajdó ügynek, az Országos Ref. Lelkészegyesületnek megalakulását, melyre az elnöki előterjesztés szintén rámutatott, gyűlésünk szükségesnek látja. Ebben az ügyben a hozzá érkezett megkeresést magáévá tette, megbízatást adván elnökének, hogy az évekkel ezelőtt elejtett tárgyalási fonalat újból felvéve,

hasson oda, hogy már az ős folyamán megalkuljon egyetemes egyházi szempontokból is oly annyira fontos szerv: az Országos Ref. Lelkészegyesület.

Az Országos Nyugdíjintézet átszervezésére vonatkozó és a folyó évi konventi gyűlés által az egyházmegyei lelkési egyesületekhez letenni határozott javaslatot Szinay Sándor nagylővedei ref. lelkész ismertette. Többek hozzászólása után gyűlésünk a javaslatot megvitatta, azt csekély módosítással elfogadta, kifejezésre juttatván, hogy az átszervezést sürgősen meg kell valósítani. A további késedelem csak kárt és hátrányt eredményez. Az átszervezés megvalósításánál a hátralékok behajtása már a folyó évben kezdessék meg. Foglalkozott gyűlésünk az ungi és gömöri segélyegyletek alapszabályaival. Önállóan, eddigi gyámoldójával kapcsolatban óhajtja gyűlésünk ezt a segélyegyletet kiépíteni, amiért is a részletek kidolgozására bizottságot küldött ki, megbízván őket, hogy az őszi gyűlésre tegyenek majd előterjesztést. Ezt az ügyet is Szinay Sándor nagylővedei ref. lelkész referálta.

A gyámoldai és egyesületi pénztárak múlt évi zárszámadásait Pap József sárói lelkész, pénztárnok ismertette. Gyűlés a zárszámadásokat elfogadta, majd újból megválasztotta pénztárnoknak: Pap Józsefet, ellenőrnek: Dr. Agygásy Sándort, új választmányi tagok lettek: Szücs Lajos szódói és Nagy István alsófegyverneki lelkészek.

Ezekután indítványokat tárgyalt gyűlésünk, majd kisebb ügyeket intézett el és a 90.-ik zsolttár 1. versének eléneklése, Szücs Lajos szódói lelkész bensőséges imája után, elnök a gyűlést bezárta.

Adja a jó Isten, hogy a megtartott gyűlés áldásos gyümölcsöket teremjen!

ISKOLÁINK

A ref. tanító munkája a felnőttek között.

Nagyon fontos munkája a tanítónak a felnőttekkel, a szülőkkel való foglalkozás. Nagy fontosságot lát ebben az állam is, azért jött rendeletileg is a szülői értekezletek megtartására a felhívás. Ha a tanító a falu népének jobb sorsa és boldogsága megnyeréséért munkálkodik, csakhamar belátja, hogy az óhajtott jobb élet csak akkor fog bekövetkezni, ha az emberekben nagyobb lesz az igazságérzet és az erkölcsös életre való törekvés. Ezt azonban semmiféle intézménnyel és paranccsal nem lehet az emberekben megteremteni. Ezt csak iskolai neveléssel elérni nem tudjuk.

A szülői ház elsősorban a megteremtője ennek. Sőt, mint azt Szitnyai írja: „A vallásosság, a szeretet, az igazságérzet nem megszerzett, de a legnagyobb részben veleszületett szervezeti dispozició. Mindez tehát az öröklés kérdése. Tehát, hogy az emberiség sorsa javuljon, jobb gyermekekre van szükség, ilyeneket pedig csak vallásos szülők nevelhetnek.

Ezért nagyfontosságú, hogy a szülőkkel is foglalkozzunk, hogy megértsék azt, hogy az elődöknek kell ezen jobb életet biztosító tulajdonságokkal birniok, hogy tőlük ilyen erkölcsi hajlandóságokat örököljenek utódaik.

A szülői értekezleteknek anyaga tehát e két nagyfontosságú cél elérése körül domborodjék ki: a szülők erkölcsi életének nagy jelentősége és a gyermek nevelése a jobb jövő szem előtt tartása mellett.

Nagyon fontos a nevelési kérdéseknek megbeszélése. A szülő nemcsak magának, hanem a társadalomnak, az államnak neveli gyermekét.

A jobb jövőért küzdő tanítók tehát joguknak és kötelességüknek tartják a rossz nevelési rendszer ellen való küzdelmet. Az értekezleten feltárhatják a szülők előtt, hogy gyermekeik boldogságát úgy biztosíthatják legjobban, ha bennük a lelki tulajdonok: mint a jellem, akarat, erkölcsi elvek, munkaszeretet erősen kifejlődik. A jellem csak egyszer fejlődik és nem korrigálható bármikor. Nincs jobb nevelési eszköz a családban, mint a szülők igazi, mély valóságossága. A vallásos szülők jó embereket tudnak nevelni. Nézzünk csak szét a társadalmi életben, a sok nevelési hiba mind a hitetlenségből ered, pedig ez óriási bűnhödést von maga után a családban, társadalomban egyaránt.

Itt van helye annak, hogy egészségügyi dolgokat megbeszéljünk a szülőkkel, hogy elhagyják a még oly sok helyen szokásban lévő egészségtelen gyermek-gondozási módszereket, hogy az iskolába minél több piros-pozsgás, jól kifejlődött gyermek kerüljön.

Falu helyen nagyon fontos szerepe van az olvasókörieknek. Tudjuk, hogy a könyv, amennyire nemesítő hatással bír, lehet lelket ölő mérge is. Gondot kell fordítanunk tehát arra is, lelkileg mivel táplálkozik a falu népe, mit és hogyan olvas? Jó, ha a tanító itt is kezébe veszi a szeretet zászlaját s maga köré gyűjti azokat, akik éhesek és szomjúhozak az igazságot. Ahol már megvan ez az intézmény is; ott a tanító biztos kezekkel szántogatja az őstalajhoz hasonló minden szép és jó megtermésére alkalmas falusi nép lelkét, hogy a bele vetett mag megteremje a 30—60 és 100-szorosát. Legjobb a helyzet ott, ahol a tanító vezeti az ifjúsági könyvtáron kívül a községi könyvtárt is. Ilyen körülmények között némiképpen ellenőrizheti, hogy az ifjúság kezébe csak az erkölcsi világrenddel megegyező könyvek kerüljenek. Minél több jót és szépet él át az ifjú az olvasmányokban, annál inkább diszponálódik hasonló tettekre. Minden elolvasott könyv után tegyünk fel kérdéseket az olvasóköriekben, így az elvégzett olvasmány után nem csak szellemi kincsek gyűjtésére juttatjuk el az olvasóköri tagjait, ennek fonalán eljut a helyes gondolkodásra, ítéletre, ember és a világismeretre. Ez a társaság lenne az az üdítő hely, ahol egész intenzíven érezne a lélek, hogy itt felemelkedik a hétköznapi élet alacsony világából, hogy jobba, nemesebbé legyen. Az olvasóköriök jótékony

fényvel és meleggel táplálják és erősítik sok lélekben a veszni induló idealizmust. E társaság eszmeköre, erkölce, hangja, modora irányadóvá válik önállósággal nem rendelkező egyéneknek. Itt nem emberszólás, rágalmazás, mások hibáinak kigúnyolása a beszéd tárgy, hanem erkölcsi nagyságok, magasabb eszmények, vallásos irányú dolgoknak megbeszélése.

De mindezeknél legszebb és egyháztársadalmi szempontból a legáldásosabb munkája a tanítónak a felnőttek közt: a bibliai körök szervezése. Ez a többi munkájának koronája, mert drágakő gyanánt ragyog fel benne az emberiség igazi boldogságát meghozó hatalom: a hit és kegyelem. Valóban ez a leghatározottabb, legcéltudatosabb munka, mert ezzel szolgálhat legtöbbször Egyházának, mert lelkeket toboroz Krisztus zászlaja alá, akik a hit és igazság mellvasába öltözve felveszik majd a harcot az emberiség legnagyobb ellenségével. Valósággal Jákob kútja lesz a bibliakör falunk népe számára, ahol a szomjas lélek az élő Krisztussal találkozhat, s a könnytől ázott arc felderül Krisztus boldogságot sugárzó tekintetétől, a beszenyvezett lélek megtisztulva újjong, a legázolt, megvetett, nehéz keresztet hordozó lélek erőt nyer az élet terhének elviseléséhez. A tanítónak Krisztusért és Egyházért odaszentelt élete itt jut el a szolgáltni tudás csúcspontjához, mert megértette Krisztusnak nagy parancsát: „Kövess engem és azt mívelem, hogy embereket halássz.”

Krisztus nyomában haladva csak egy cél lebeg szemünk előtt: munkánkkal enyhíteni, javítani a megromlott állapotokon s a jelennél jobb viszonyokat létrehozni. Ezt csak vallás-erkölcsi neveléssel fogjuk elérni, arra törekedve, hogy minden emberi boldogításra törekvő intézménybe minél több vallásos érzést vigyünk be, mert e nélkül mindazok csak üres formák lesznek. A vallás az, ami eleven áldást adó élettel tölti meg ezen intézményeket.

Legyen minden munkánk, amit a sok lemondás, önfeláldozás talajára építünk, az igaz szeretettől áthatva, akkor bizonyos, hogy Isten áldása el nem marad. Mert a szeretet műve olyan, mint a Nap munkája, mely mozgássá, eleven erővé változik s mint áldás járja be azt a világot, melyben Isten a tanítót örállóvá helyezte.

A Krisztusra néző tanító élete megtalált élet, mert míg másokért oda adja életét, addig a Megváltó által örök élet lesz elvesztett élete helyett.

Megtalált élet.

Tanító vagyok. Dolgozom másokért.
Tanítom, nevelem, védem a gyermeket.
Küzdöm rendületlen egy jobb jövőért
És szebbé akarom tenni az életet.

Naponként a balál révén állok,
És adom életem egy-egy darabját.
Élet vetésemhől új életet várok.
Egy megtalált élet hajszaesillagát.

A nagy Mester így tanított engem;
Ki elveszti életét, az meg is találja.
Van életem dalolja a lelkem,
Az életem ára: az életem maga.

Szabó Krisztina ig. tan. nő.

IRODALOM

Ravasz László dr.

„Hit és engedelmesség.”

Predikációk, beszédek, cikkek, előadások.
Cluj-Kolozsvár. 1936. 4 331. o. Ára 40 Ké.

Az „Alfa és Omega” 1932-ben megjelent két hatalmas kötete után Ravasz Lászlónak csak egy-egy beszéde, kisebb füzetje jelent meg, az ifjúsági, presbyteri, lelkészi stb. konferenciákon mondott beszédei; nagyobb tanulmány volt „A lélek embere” c. **Prohászka Ottokár**-ról irt emlékbeszéde.

Most újra kezünkben van egy hatalmas kötet, mely 38 predikációt és 14 más beszédet tartalmaz; — 4 év „igehirdetői termés”-nek mondja az „Előszó”, — habár tudjuk, hogy négy év alatti termésnek csak egy töredéke ez a kötet.

Az igazi igehirdetőt az jellemzi: mindig van mondanivalója s mindig tudja mit kell mondania! Ezért nem találunk Ravasz László műveiben, akár rögtönzött beszéd, akár előre műgonddal megirt akadémiai értekezés **közhelyet.** Frázisai nincsenek s beszédeit csak hasonlatokkal teszi szónokiassá, — de a hasonlatai mélységekbe világítanak le s összefüggést találunk ott is, ahol azelőtt zürzavar bántott és ejtett kétségbeesésbe! Hasonlatai azonban nem a „mintha” fictió világába visznek, hanem az egyenlő értékű, de könnyebben érthető fogalom előtérbe helyezése. Hasonlatai fényesürök, amelyek az örökkévalóság éltető fényének könnyebb felismerését, észrevezését, megélését segítik elő. Egy-egy hasonlattal filozofiai rendszereket bogoz ki s értékítéleteket tesz láthatóvá.

Ravasz László könyvei nem úgy készülnek, hogy szerzőjük neki ül megírni gondolatait, lerögzíteni tanulmányai eredményeit, — nem az elvont teologus, irodalmár, esztéta vagy kritikus, filozofus vagy kulturpolitikus „szobatanulmányai” hanem úgy, hogy ott van a gyülekezetében, körülveszik hívei, munkatársai, teologus barátai, diákok és iparos tanoncok, kegyelmes urak és kétkézi munkások s azoknak mondja, hirdeti, beszél, adja biznyságul ez az áldott „Örömondó” azt a sok boldog élményt, azt a sok szeretetet, tudásából leszűrt építő világképet, amit ő saját magában átélt, megtapasztalt a Jézussal való állandó társalkodásnál, amikor a „csendes órán” kitarul a lelke Jézus felé.

Amit így egy-egy kötetben össze gyűjtve közöl velünk ennek az állandóan aktív és pozitív biznyságtevésnek egy része, amit előre megírhatott (ilyenkor irás közben van a gyülekezet előtt s mikor elmondja már csak ismétli hangosan) vagy gyorsíró kezek rögzítettek a papírra az elmondás pillanatában. Szép beszédei, értekezései olyannyira közvetlenek, mint az apostoli levelek. Nem elképzelt társasághoz, közülethez, gyülekezetekhez szólanak, — hiszen ábrándozásokra nem ér reá a **tettek** embere és éppen ezért nem hangzanak el az emberek feje fölött s hálnak el a templom boltivei között, hanem a

lélek rezonál rájuk, mert mindenkire szólak egyéneként. Lélek szól — lélekhez csendesen. A szeretet, a jóság, a béke csendjén! A **hívő** lélek bizonyágtevő bizalmas, jóságos, vigasztaló, megerősítő, a lélek lángját fellobbantó és tápláló szava a másik lélekhez — akiért felelősséget érez Isten és emberek előtt! Jól tudja Ravasz László, hogy — „vagy-vagy” — az üdvösség és kárhozat útja; alkudozni többé nem lehet. Azért beszéde „kemény” beszéd, prófétai s pátriarkai beszéd, a vezér erejével küzd, feddöz, emésztődik és zokog. Tudja, hogy a világ egy uton haladhat: a Krisztus útján, tehát mindent bele kell építeni Krisztusba. Minden odatartozik, ami jó, igazságos, szeretetteljes, szép és igaz! De minden mássá lesz, ami ma anyag, bűn és kárhozat, ha a bűnösök, a hitetlenek felébrednek és bűntudatra eszmélve, bűnbánatot tartva Krisztus uralmának adnak **érvényt**. Hirdeti, tudja, látja, hogy műveltségünk külső színe keresztyén, de benn a lelke mélyéig, a lelke gyökeréig tele van ezer pogánysággal, sötéttséggel, bálványokkal, mert az emberek **Isten nélkül** élnek. „A család és családás diktaturája” a mai kor társadalmi élete. **Pedig** prófétai igazsággal és józansággal hirdeti: **„Egy kis megértés: s millió ember asztalára kenyér kerül. Egy kis szelidség: és millió gyermeknek élve marad az apja. Egy kis szeretet: s haza szállnak erre a földre a meg nem született csecsemők, az egyik hiába várt testvérei. Egy kis jóakarát: s a menekülteknek otthon ég a karácsonyfája. Több jóságot, hogy legyen érdemes élni!”** — Ezt a jóságot egyedül és csak a hívő emberi társadalom adhatja elégségesen és maradék nélkül.

A **hit**, amelyről bizonyágot tesz nem a misztikusok hangulata, a lélek elragadtatás szent mámor, a fájdalmakat, elfáradottakat vigasztaló „balzsamcsepp”, a beletörődést megkönnyítő léleksóhaj: hanem az az áldott tény, az a boldog valóság, ami életformáló erejével új eget és új földet teremt, az a hit, amelyet a most is mi közöttünk élő Isten fia: **Jézus** hirdet, ad, oszt és ébreszt a maga örökkévaló jelenlétével. **A Lélek itt van, a Lélek munkálkodik, mert az élő Jézus** velünk van: ez a summája Ravasz László ígéhirdetéseinek. **Mi** azonban örök Nagyszombatban élünk az „Elvégeztetett” és a „Feltámadott” közti halál intermezzóban. Innen minden bűnünk, átkunk, elesettségek, nyomorúságunk.

Az „Alfa és Omega” kötet megjelenésekor a „Protestáns Szemlé”-ben **Reményik Sándor** írt a munkáról reflexiókat. Ott azt írja, hogy R. L. eddig a kereső lelkek útmutatója volt, de most már beszédei csak a hitben megerősödteknek szól. Magam nem így látom a dolgot: ebben a mostani kötetben megjelent beszédeim sem. De ha így lenne is: Ravasz Lászlónak **igaza** van. Több, mint harminc éve ígéhirdető, ha működése kezdetén azzal áll a gyülekezetek

elő, hogy jertek és lássatok és ma azzal a gondolattal áll a szószékre: láttál, de láss még többet, hitben megérezett szemed letekinthet a legnagyobb mélységekbe s feltekinthet a legfényesebb magasságokba — ezzel csak azt bizonyítja: nem látja hiabavalónak azt a munkát, amit, mint **örömhírhöző** végzett. **Életbátorságot** ad Ravasz László. Ezt ki adhat? A megváltott ember hívő szeretete!

Ez Ravasz László egész életprogramja, ígéhirdetői, főpásztori és tudós programja. Az ő munkásságát összehasonlítani nem lehet senkiével. „Az igazi nagyság ott kezdődik, ahol összemérhetetlenné válik s minden eredetiség azt igényli, hogy ne másból, hanem önmagából értsük meg.” Ravasz László „igazi nagyságát” az adja, hogy ő a legnagyobb ajándékot adja nekünk: a megváltott ember hívő szeretetét! Azt a szeretetet, ami az embert igazán emberré teszi!

Ravasz László könyveinek olvasása után halkan csendül fel bennünk a költő szava:

„Én nem tudom, hogy mi ég itt belül
A szívemben halk, boldog lángolással?
Csak azt érzem, hogy látok ez irással.”

„És rajtam ég a látások varázsa.”

Dr. Kenessey Kálmán.

HIREK

Nyugtázás és nyilvános köszönet.

A komáromi ref. tanítóképző-intézetünk új épületének felemeléséhez szükséges 1000 Ké-ás hozzájárulásukat újabban a következők jelentették be:

Fogyasztási szövetkezet Nagydobrony, *Hitelszövetkezet* Nagydobrony, *Bod István* s. lelkész Nagydobrony, *Tárnok Gyula* lelkész Marcelháza, *Szabó Bálint* főmeterológus Ógyalla, *Földes Lajos* lelkész Csallóközarányos, *Ref. egyház* Csallóközarányos, *Forgon Pál* ny. tanító Beregszász, *Géczi Mihály* presbiter Szürnyeg, *Bathó Lajos* földbírtokos Alsószöllős, *Farkas Károly* ig. tanító Vámosladány, *Fóry József* ig. tanító Nagybereg, *Husztai József* tanító Nagybereg, *Husztai Józsefné* tanítónő Nagybereg, *Körös Lenke* tanítónő Nagybereg, *Salga Margit* tanítónő Nagybereg, *Török Győző* tanító Nagybereg, *Jagyutt István* tanító Nagybereg, *Horkay Barna* lelkész Kistárkány, *Ádám Lajos* ig. tanító Kistárkány, *Kovács Ferenc* lelkész Csécs, *Rátz Jenő* lelkész Dunaradvány, *Virág Béla* esperes Királyhelmez, *Rozgonyi Sándor* lelkész Óros, *Adorján Győző* lelkész Kisgéres, *Hadar Gyula* lelkész Bacska, *Izsák József* lelkész Nagykövesd, *Szabó Sándor* lelkész Kiskövesd, *Gööz Ferencz* lelkész Nagygéres, *Máté Miklós* lelkész Pebernyik, *Keresztury László* lelkész Szomotor (az alsózempléni lelkészi kar egyöntetű megajánlása), *Ref. egyház* Csilizradvány, *Szekeres László* lelkész Padány, *Bajkay Dezső* ig. tanító Padány, *Zéman Irén* tanítónő Padány, *Ref. egyház* Alistál, *Ref. egyház* Mad, *Ref. egyház* Hodos, *Vágó Ede* lelkész Hodos, *Czifrok Dezső* ig. tanító Hodos, *Páncél Lajos* tanító Hodos,

Demény Teréz tanítónő Hodos, Ref. egyház Benkepatony, Ref. egyház Réte, Takáts Ilona tanítónő Deáki, Ref. egyház Zsigárd, Ref. egyház Sók, Ref. egyház Kismánya, Ref. egyház Kamocsa, Benkó Béla ig. tanító Kamocsa, Benkó Béláné tanítónő Kamocsa, Horváth Karolin tanítónő Kamocsa, Liszkay Bertalan áll. tanító Izsnyéte, „Helvetia“ jóléti egyesület Pozsony, özv. Pum Józsefné földbirtokos Bene, Szabó S. Zsigmond lelkész Bajka, Rácz Dániel mészáros Komárom.

Az Egyetemes Konvent úgy a maga, mint egész Egyetemes Egyházunk nevében a leghálásabb köszönetét fejezi ki a jószívű adakozóknak, s őszintén kívánja és kéri, hogy az Isten áldó kegyelme örökjön áldozatos és nemes lelkeik felett, önzetlen, nagyszerű cselekedetük pedig örökké fényeskedjék anyaszentegyházunk történetének lapjain az utókor számára.

Felvételek a ref. tanítóképző-intézetben. Az 1937—38. iskolai év I. évfolyamába a felvételi vizsgákat június hó 28. és 29-én tartották meg a komáromi ref. tanítóképző-intézetben. A felvételért folyamodott 97 növendék, s ebből a felvételi vizsgán megjelent 84, és pedig 55 fiú, 29 leány. A vizsgázók közül 77 ref., 3 ág. h. ev., 3 r. kath., 1 pedig baptista vallású volt. Egyházmegyék szerint: a komáromi egyházmegyéből 35, a barsiból 4, az abauj-tornaiból 3, az alsózempléniből 8, a felsőzempléniből 3, a gömöriből 8, a tiszai ungiából 8, a kárpátaljai ungiából 1, a beregiből 6 és a máramaros-ugocsai-ból 8 jelentkező volt. A felvételi vizsgák eredményei alapján az intézet Igazgató-Tanácsa a június 30-án megtartott gyűlésen a következő tanulókat vette fel: *A kárpátaljai egyházkerületből:* Glodán Margit Nagyszöllös, Reiter Katalin Tiszaújlak, Szakady Klára Beregszász, Tusa Erzsébet Visk, Gödény Károly Királyháza, Hecz Balint Visk, Soós István Királyháza, Forgón Elemér Beregszász, Liszkay László Izsnyéte, Simon Károly Asztély és Nagy Lajos Szalóka; *a tiszáninneni egyházkerületből:* Sváb Etele, Szomotor, Sáp Margit Runya, Takács Ilona Özörény-Horka, Kőmives Edit Vaján, Tamás Béla Nagyszelmencz, Balogh Bertalan Nagy-Géres, Vigh Andre Ágcsernyő, Vinnai József Bodrogszerdahely, Ibos Gyula Alsó-Balog, Kiss Béla Alsófalva, Nagy Károly Kassa, Lengyel Lajos Abaújszina; *a dunáninneni egyházkerületből:* Brányik Erzsébet Nagykálna, Stromp Erzsébet Füle, Iván Piroska Ekecs, Osztyényi Viola Martos, Schmidt Piroska Bátorkeszi, Zanka Irén Komárom, Dömötör Gizella Kismánya, Bézy Elemér Losonc, Szabó Csaba Bajka, Munka László Párkány, Udvardy Ferenc Somorja, Vizváry Dezső Nagymegyer, Györfy Miklós Komárom, Jakab József Komárom, Kelemen Sándor Komárom, Szalay Mihály Komárom és Teleky Miklós Komárom. A felvettek közül 39-en reformátusok, 1 növendék ág. h. ev. vallású; közöttük 6-an lelkészeknek, 11-en pedig tanítóknak gyermekei. A felvételeknél a ref. tanítóságot *Nemcsik Béla* hetényi igazg. tanító képviselte.

Allást keres. Egy nyugalmazott, okleveles kántortanító keres kántorsággal egybekötött előkönnyörgői állást. Cím a lap szerkesztőségében.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneni ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

529/1937 sz.

Nagykapos, 1937 jún. 28.

P á l y á z a t.

A felsőzempléni ref. egyházmegyébe kebelezett Magyarizsép egyházközség távozás folytán megüresedett lelkészi állására ismét pályázatot hirdetek. Javadalom a régi díjlevél szerint: 1. Az anyaegyházban 26 kat. hold és 1073 öl szántóföld, 800 öl rét. 2. Cselejben (leány e.) 3 magyarhold föld és ehhez legelő illetmény. 3. Az anya- és leányegyházakból 6 köből 2 véka búza, 16 köből rozs és 5 kor. 32 fillér pénz. 4. A közalpból 70 kor. 5. Stóla a kerületi szabályrendelet szerint. Mindennemű adót a lelkész tartozik fizetni. Az újabban kiállítandó díjlevél szerint, mivel a hívek vagyoni állapotában tetemes csökkenés állott elő, ha a termény járandóság kevesbedni fog s ez egyházhatóságilag is jóváhagyatik: a lelkésznek az új díjlevélben foglalt járandóságokhoz leendő joga. Köteleességek: az anyaegyházban két vasárnap egymásután, a cseleji leányegyházban pedig 3-ik vasárnap istentisztelet tartása. Ezekon kívül a törvényekben, szabályrendeletekben és a felsőbb hatóságok által hozott határozatokban megkivánt papi teendők végzése. Az istentisztelet nyelve: magyar és szlovák. Az állás 1937 október 1-én foglalandó el. Pályázati határidő: a hirdetésnek hivatalos lapunkban való első megjelenésétől számított három hét. Pályázhatnak: állampolgársággal és törvényeink szerint kellő minősítvénnyel bíró egyének. A pályázati kérvények a felsőzempléni ref. esperesi hivatalba: Malé Ozorovce—Kisazar, pp. Sečovce küldendők.

Dr. Magda Sándor püspök.

427/1937. sz.

Komárom, 1937. július 2.

Pályázati hirdetmény.

A komáromi ref. tanítóképző-intézet Igazgató-Tanácsa pályázatot hirdet az 1937—38. tanévre egy ideiglenes tanári állásra. Pályázhatnak ref. vallású (vagy ág. ev. vallású) középiskolai tanári, illetve polgári iskolai szaktanítói oklevéllel bíró férfi vagy női tanerők, akik közül előnyben részesülnek a matematika-fizika, illetve természettudományi képesítéssel bíró egyének. Fizetés: az állami tanárok fizetési mértéke szerint. A pályázati kérvények augusztus 1-ig adandók be a ref. tanítóképző-intézet Igazgatóságához Komáromba.

Patay Károly

az igazg. tanács elnöke.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 29. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké, $\frac{1}{2}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 július 17.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

Isten szolgája Kálvin János.

Írta: Dr. Sebestyén Jenő.

(Folytatás.)

A világ azonban, *Kálvin János* e speciális színezetű Isten-szolgálatának alázatosságát és alázatosságából fakadó különös jellegű Isten-szolgálatát rendesen nem érti meg és megszületik a vád, hogy Kálvin alázatossága nem is lehetett őszinte, mert hiszen azzal a sok harc és a szuverén uralkodói vonások, amelyek Kálvin felépését és munkáját annyira jellemezték, nem lérnék össze. Ez azonban nagy tévedés; mert ma már vallás-pszichologiailag is megállapítható tény az, hogy a különböző keresztyén kegyességi típusoknak megfelelőleg *más és más az alázatosság megnyilvánulása* is a különböző keresztyén irányzatoknál. És mialatt például a világfájdalmas, bágyadt passzív keresztyénség alázatossága csak terméketlen, félszeg s az életben is hasznavehetetlen, sokszor rosszmódorú és improduktív siránkozásokban merül ki, mert vallásos egocentrizmussal szakadatlanul csak aggódni tud a maga üdvösségéért és a helytelen Isten-ismeret nála nem is enged másfajta alázatosságot a praxis pietatis-ban kibontakoztatni: addig a kálvinista alázatosság, (amely a megmérhetetlenül fenséges, a szuverénül kegyelmes és kegyelmesen szuverén Istennel szemben magát megmérhetetlenül semminek érzi a maga bűnei miatt), kinn az életben acélos férfiassággá, harcra kész aktivitássá és gerinces heroizmussá alakul át, mert Istennek akar dicsőséget szerezni, Istent akarja szakadatlanul szolgálni a megszentelt munka és az önmaga megsemmisülését is örömmel néző önfeláldozás minden fegyverével.

Isten szolgája: Kálvin János így értelmezte az alázatosságot. *Nem* modorbeli sajátosság, nem érzelmi gyámoltalankodás és nem valami magáraöltött lelki egyenruha volt az a számára, amely a világkerülés passzivitására, a világ nyomorúsága felett való meddő kesergés és a minden áron, tehát az elfeladás árán is történő békességkeresésre szorította őt, (mint a keresztyénség nem egy passzív protestáns szektáját is mind a mai napig), hanem a megmérhetetlenül nagy és hatalmas, szent és félelmetes, de ugyanakkor kegyelmesen megváltó és megszentelően elhívó Isten szolgálatára, az Ő dicsőségéért vívandó harcra és szakadatlan elvhű,

törvénytisztelő munkára.

Érdemes lenne azonban egyszer külön is foglalkozni a Kálvinnal és a kálvinizmussal szemben jelentkező *százados ellenszenv* végső okaival is. Mert ez az ellenszenv ma is él és élni is fog mindaddig, amíg Kálvinnak csak hatása lesz ezen a világon. Most is pl., hogy a genfi reformáció 400 éves jubileuma alkalmából újra megmozdultak Genfben a reformációhoz hű tömegek, 1936 júniusában, ugyanott és ugyanabban a városban megmozdultak a libertinusok késő unokái is és egyik folyóiratukban dicsőítő cikkeket helyeztek el mindazokról, akik Kálvinnal valaha harcban állottak, vagy akik a kálvinizmus vallási és világnézeti elvei ellen fellázadtak.

Ezen azonban nem is csodálkozhatunk. *Minden világtörténelmi nagyság, aki emberek életébe nyul bele döntő módon* és halála után is veszedelmes ellenfél marad az elveinek marandó értéke és átütő erői miatt, megtalálja a maga ellenzékét az emberek egy részénél... Mert könnyű egy művésznek, zeneszerzőnek, festőnek, szobrásznak, vagy írónak, aki *csak gyönyörködtet*. Az ilyenek lehetnek egyetemesen népszerűek életükben és haláluk után is egyformán; mert még ha nem is tetszik valakinek a művészetük, személyes ellenszenvet és gyűlöletet irántuk senki sem érez. De aki a *keresztyénség nevében* jön és hozzá még annak a legmagasabb rendű és szellemi értelemben véve a legarisztokratikusabb formáját képviseli és a maga meggyőződése mellett elszántan és szilárdan kitart, (mert annak sorsában Isten ügyének sorsát látja), az mindenkor számíthat arra, hogy — az Úr Jézus szavai szerint — *gyűlölni fogja* őt is a világ s az antikrisztusi gondolkodás minden szelídebb, vagy veszedelmesebb formája.

Ne csodálkozzunk tehát azon, ha Kálvint is gyűlölték és gyűlölni is fogják. Az *ürügy* az, hogy csak személyi hibáiért, gyengeségeiért, amelyek — fájdalom — benne is megvoltak s amelyeket ő is elismert. A valóság azonban az, hogy akik gyűlölték őt, *az elveiért és az ideáljaiért* gyűlölték és akkor is gyűlölnék és harcolnának ellene, ha angyali tökéletességű életet élt volna ezen a földön. Hiszen az Úr Jézusra olyan köveket nem dobálhattak, amelyeket Kálvinra dobtak és egy Servet Mihály megégettetésével Krisztust nem vádolhatták meg. És mégis gyűlöl-

ték őt és „feszítsd meg“-et kiáltottak reá. Ne csodálkozzunk tehát, ha Kálvin sem kerülhette el sorsát; annál is inkább, mert emberi gyengeségeiből kifolyólag, ön maga által is bevallott hibái csak fokozták az ideáljai iránt érzett ellenszenvet. Ő reá nem hajlandók ellenségei megértéssel azt mondani, hogy „bűne a koré, mely szülte őt“. Tőle számonkérjük az egyetlen *Servet* életét. De ugyanazok a liberális, radikális és baloldali elemek még ma a XX. században is szemrebbenés nélkül áldozzák fel százazrek és milliók életét és szabadságát, ha az ő politikájuk és világnézetük úgy kívánja! Helyesen jegyzi meg egy angol theológus, *Popham*, hogy — abszolút ellentétes ítéletű emberek véleménye szerint is — Kálvin valószínűleg több dicséretet és nagyobb tisztességet, szemrehányást és gyűlöletet kapott, mint Krisztus összes más szolgálói és theológusai az apostoli kortól kezdve. De az igaz, mondja Kálvin egyik angol fordítója *Cole*, hogy „nem volt talán szolgálója Krisztusnak az apostolok napjai óta, akit annyira durván féltreértettek, vagy rosszindulatúlag és rosszhiszeműen kezeltek volna, mint a hívő, rettenthetetlen és szeretett Calvint“.

(Folyt. köv.)

A Skót Misszió megkezdí munkáját.

Pesten az első nagy nehézség, amire rájöttek a misszionáriusok az volt, hogy a római katolikus többség miatt, nem kaptak engedélyt arra, hogy szabadon tartsanak előadásokat, vagy prédikáljanak. De Isten újra kinyújtotta vezető karját. Az akkori magyar kormány ugyanis tárgyalásokat kezdett egy skót céggel egy új híd, a mostani Lánchíd, építése ügyében, az előbbi hajó-híd helyett. Ez a körülmény alkalmat adott arra, hogy engedélyt szerezzenek angol nyelvű prédikációk tartására a munkások számára; és a hatóság később, amikor már a Lánchíd elkészült, elfelejtette visszavonni az engedélyt. Két hét múlva rendes lakást béreltek, amelyben volt egy raktár, s ezt átalakították imateremmé.

Az angol igehirdetést nemcsak angolok, hanem magyarok, németek és különösen zsidók is számosan hallgatták. Némelyek kíváncsiságból, sokan lelki szükségletből jöttek ide és voltak, akik csak azért, hogy tanulják az angol nyelvet, melyet már akkor is, mint most, sokan óhajtottak elsajátítani. A misszionáriusoknak az mindegy volt, hogy miért jöttek oda az emberek, de remélték, hogy akik oda járnak, Isten segítségével megtalálják Jézus Krisztust. És e reményükben nem is csalódtak.

A misszió kezdettől fogva rendszeres fejlődést mutatott. A megtértek száma folyton növekedett és szívüket világosság, szeretet, öröm és békesség tölté be mind nagyobb mértékben. Most már képesek voltak a lelkészek német nyelven is prédikálni. Az angol istentiszteletet mind jobban látogatták s mint Smith írja: „mind két istentiszteleten mély komolyság uralkodott, mint szélcsend a jövendő eső előtt.“ A Lélek

látható hatását érezték először, amikor már az év első vasárnapján az Ur vacsoráját kiosztották. A gyülekezet titokban jött össze egy felső tornácban, hogy a türelmetlen kormány figyelmét kikerüljék. Az első pillanattól fogva, hogy az istentiszteletet megkezdték, úgy tünt fel, mintha a helyiségben egy titokzatos erő volna köztük. Mély csend szállt a kis társaságra, melyet csak néha-néha szakított meg egy tört szív zokogása. Mindnyájan érezték, hogy az Ur tényleg jelen van és hogy nincs semmi választó fal a Mennyország és a föld között. Teljes volt a lelki közösség. Egy ir ember, aki feleségével és családjával együtt ez időben tért meg és szintén részt vett az istentiszteleten így nyilatkozott: „Én úgy éreztem, mintha az Ur lépteinek halk neszt hallanám.“ E családnak megtérése nagy áldás volt a missziói munkára nézve és különösen a zsidó gyülekezetre nézve, mely akkor tizennégyezer lélekből állott. Férfiak és nők érezték, hogy rendkívüli dolgok történnek és mélyen meg voltak hatva, csodálkozván, hogy „micsoda következik még ebből.“ Mintegy harmincan voltak azok, kik tudakozódtak, „Mit tegyünk, hogy üdvösséget nyerjünk?“ Nagy mértékben hozzájárult az érdeklődés felköltéséhez egy közölök való nevezetes embernek, Saphir Sándornak bizonyásgtétele és megkeresztelkedése. Mélytudományú, jámbor, egyenes jellemű ember volt, a főrabbinak benső barátja. Egyik volt azon sokak közül, kik Izrael megmentését várták és dr. Keith-tel való ismeretségük folytán jöttek először érintkezésbe az igazsággal, amikor dr. Keith Pesten tartózkodott 1839-ben. Már akkor is jelét adta nemes gondolkodásának, később pedig látogatta az angol és német istentiszteleteket. Sokszor, amint hallgatta történetét annak, aki jött „a pogánynépeknek megvilágosíttatásokra és a te népednek, az Izraelnek dicsőségére“, könnybe lábbadtak szemei. 1843 tavaszán minden fenyegetéssel, gazdagság, barátok és hírnév elvesztésével számot vetve családjával, bátran a nyilvánosság elé lépett, vallást tett a Jézus Krisztusba, mint az ő Megváltójába és Messiásába vetett hitéről és kérte a keresztiséget. A Saphir családra vonatkozólag a boldogult Delitzsch tanár a Skót Egyház Nagygyűlésének azt írta, hogy a budapesti misszió alapkövei zafir-ok voltak.

Az egyik ága a misszió munkájának az iskola alapítása volt az 1844. évben. Az iskola csendes, mégis csodálatos módon kezdődött egy beteg ágya mellett. A Saphir-családnak egyik fia Fülöp, orvos akart lenni, de gyengesége miatt le kellett mondania az orvosi pályáról. Mivel azonban mindig úgy gondolta, hogy ha nem lehet orvos, tanító szeretne lenni, elment Karlsruheba, hogy a tanításnak legjobb módját megtanulja a híres dr. Sterntől s hogy képesítést nyerjen; mert a gyermekeket igen szerette és nagy vágya volt, hogy az Urnak szolgáljon a gyermekek nevelésében. De mikor visszajött Pestre, újra nagyon beteg lett és úgy látszott,

hogymikobátoszersegemagmurméggyüldödha bizi gyö

A

tart Pál gon köz köz

olvi

fője

lenl

egy

net

sze

haz

vilá

ták

idő

lősi

zak

Em

ten

ho:

az

alk

ala

dal

mu

vez

és

Ez

val

100

Ös

get

na:

esz

egy

ny

tar

tör

be:

va:

se:

hogy vágya nem teljesülhet. Azonban egy napon mikor ágyban feküdt, Wingate segédlelkész felbátorította őt, hogy ha nem tehet mindent, amit szeretne tenni, mégis megpróbálhatja, ami lehetséges. Egy gyermeket, aki az udvaron játszott magához hívott és az egy gyermekkel kezdte meg munkáját. Két nap mulva e gyermek hozott még kettőt, két hét mulva több mint husz gyermek gyűlt össze a beteg szobájában. Ily módon kezdődött az iskola és ez tanít minket arra, hogy ha valaki Istennek akar szolgálni s Istenben bíz, az módot talál, hogy a nehézségeket legyőzhesse, melyek útjában állanak.

Knight György skót lelkész.

EGYHÁZI ÉLET

A barsi ref. egyházmegye közgyűlése.

A barsi ref. egyházmegye 1937. július 5.-én tartotta évi rendes közgyűlését Léván Czeglédy Pál esperes és dr. Nagy Béla egyházmegyei gondnok elnöklete alatt, amelyen úgyszólván a közgyűlés összes alkotó tagjai jelen voltak. A közgyűlésen részt vett Balogh Elemér püspök is.

A közgyűlés Czeglédy Pál esperes bibliáolvasásával és imádságával kezdődött.

Majd dr. Agyagási Sándor egyházmegyei főjegyző terjesztette elő a részletes esperesi jelentést, amely kiterjed nemcsak az egyházmegye egy évi életmegnyilvánulásaira, történetére, hanem foglalkozik az egyetemes ref. egyház korszerű kérdéseivel. Így érinti a keresztyén egyházak mai helyzetét. A történelmi egyházak a világháború után meglehetősen passzivitással várták az események kialakulását. A legutóbbi időkben azonban a lelkekért való komoly felelősségérzet feltámasztotta a keresztyén egyházakban bel- és külföldön a missziói szellemet. Ennek célja az, hogy élő és ható erővé kell tenni a Krisztus evangéliumát. Ez a felismerés hozta létre a Református Összefogást is, mely az egyetemes konvent 1936. évi határozatával alkotott szabályrendeletben konkrét szervvé alakult. Ennek programja felöleli egyháztársadalmi életünk minden problémáját s a kálvinizmusban rejlő erkölcsi és anyagi erők megszerzésével kívánja orvosolni meglévő hiányainkat és lerakni egy nagyvonalú fejlődés alapjait. Ez a múlt évben 70 református, szegény, hitvallásos iskoláinkoz hű családnak nyújtott 100—100 Ké segélyt. Megindította a Református Összefogás címen a régóta nélkülözött és sürgött ref. néplapot és előkészíti egy ref. családi naptár kiadását, amely magában foglalná egy-egy esztendő iratterjesztését.

Foglalkozik esperesi jelentés az egyetemes egyház államjogi helyzetével. Az egyházi törvények jóváhagyásának — az 1919—20 évi visszavont segélyek folyósításának — a kongrua törvényben el nem ismert lelkészi szolgálati évek beszámításának és az adócsökkentési segélyek valorizált értékben leendő folyósításának kérdésével. Sürgött egyházihatóságaink útján ezen

kérdések rendezését az államkormányánál.

Javasolja a losonci szeminárium fokozatosan theologiai főiskolává való kiépítését, rendes tanszékkal ellátást. Megállapítja teljes tárgyilagossággal, hogy felelős vezetőink a theologia alapvető, elvi kérdéseiben teljesen egyetértenek, nevezetesen: 1. A theologia fenntartása s ezzel kapcsolatban a lelkésznevelés egyházunk elidegeníthetetlen joga és kötelessége. 2. A losonci szemináriumot fokozatosan ki kell építeni theol. főiskolává és be kell állítani rendes tanárokat, akik minden erejüket a lelkésznevelésnek és a tudományok művelésének szentelhetik.

Megnyugvással említi, hogy az iskola ügyi kormány 26.861/37. sz. a. kelt közlésével a komáromi tanítóképző intézet létesítésére vonatkozó konventi bejelentést tudomásul vette. Sürgött a tanítóképző intézet számára megfelelő iskolai épület felépítését. Javasolja, hogy az egyházmegye összes lelképásztorai, tanítói, világi funkcionáriusai és egyházai járuljanak hozzá a tanítóképző intézet felállításához 1000—1000 Ké önkéntes megajánlással s amely egyház anyagi helyzete nem engedné meg az 1000 Ké önkéntes hozzájárulást, ott a presbiterium gyűjtés útján igyekezzék összehozni a fenti összeget.

Kegevelettel emlékezik meg dr. Tóth Sándor egyházmegyei főjegyző, egyházmegyei és kerületi tanácsbíró, Csiba Imre dunamocsi lelkész, Schmidt Imre ker. tanácsbíró, Szőke István rozsnói lelkész, ker. főjegyző, id. Viktor János haláláról.

Szeretettel emlékezik meg a nyugalomba vonult lelkészekről és tanítókról. Így Bacsa Lajos szódói lelkésze, Székely Béla alsószecsei-, Máry József mohii-, Brányik Géza felsőpéli tanítókról, akik hű munkások voltak s becsülettel végzett munkája után nyugalmas esztenőket kíván számukra.

Szeretettel köszönti Székely Béla és Rác Lajos újonnan megválasztott tanácsbírákat, Konta Károly kiskálnai lelkészt, Csapó Lajos alsó és felsőváradai tanítót, Dóka Sándor lévai tanítót szolgálatuk 25 éves évfordulója alkalmával.

Méltók az elismerésre és tiszteletre a presbiteri tisztségben évtizedeken át szolgált atyánkfiai. Így Ágón Ondré Dániel 40, Kisóváron Szilvás István 39, és Pólya István 30, Kétyen Vida András, Boriban Bori Ferenc és Horváth Géza 25 éve viselik presbiteri tisztüket.

Úgyancsak szeretettel köszönti Tóth Kálmán kiskoszmályi árvaházi lelkészt, kit egyházmegyei elnökség f. év január 17.-én iktatott be hivatalába. Majd Szinay Sándor számvevő a számvevőszék jelentését terjesztette elő az egyházak, az egyházmegyei és gyámoldai pénztárak számadásairól.

Rác Lajos tanügyi előadó a tanügyi bizottság jelentését terjesztette elő, ismertette kimerítően iskoláink anyagi és szellemi helyzetét.

Ezután Pap József egyházmegyei aljegyző terjesztette elő a közalapi-, nyugdíj-, segélyosztó-, belmissziói bizottság jelentését, a kiskoszmályi

árvaház 1936 évi működéséről szóló jelentést, Nagy Sándor felsőváradai presbiternek a felsőváradai egyház részére tett 10.000 Ké alapítványról szóló alapító levelét, melyet a közgyűlés jóváhagyólag tudomásul vett; előterjesztette továbbá az egyházak „Temetkezési Szabályrendeleteit” és a tanító egyesület felterjesztéseit.

Konta Károly egyházmegyei pénztárnok a különböző segély iránti kérvényeket terjesztette elő, amelyeket közgyűlés pártolólág a felsőbb egyházi hatóságokhoz terjesztett fel.

Egyházmegyénk és egyetemes egyházunk sok fontos kérdésével foglalkozó esperesi jelentés mellett mintegy 45 pontból álló tárgysorozat volt a közgyűlés tárgya.

A közgyűlés a déli órákban Czeglédy Pál esperes imádságával véget ért.

GYŰLEKEZETI MUNKA

Az összefogás jegyében.

Beszámoló a VII. ref. diákkonferenciáról.

Losonc nagymúltú református gyülekezete fogadta kebelébe a VII. ref. diákkonferencia résztvevőit. Ennek a gyülekezetnek a templomában gyűlt össze az a kb. 200 főnyi ifjú, aki az ország különböző részeiből összesereglett. A megjelentek élén ott volt főtiszteletű *Balogh Elemér* püspök, konventi lelkész elnök, *Dr. Szilassy Béla* kerületi főgondnok, a konvent világi elnöke, *Czeglédy Pál* a barsi ref. egyházmegye esperese, számos lelkész és tanító közről és távolról, valamint világi vezető embereink közül is többen. Az ifjúság minden fő- és középiskolából elküldte képviselőit szép számmal. Az előadók csaknem kivétel nélkül megjelentek s így a konferencia menetét ilyen tekintetben nem zavarta semmi. Egy jelentős változás volt a programban, az t. i., hogy a Fülekre tervezett kirándulás közbejött akadályok miatt elmaradt. Így nagyszámú résztvevővel, kiváló előadókkal, jó időben, reménykedő hangulatban és jelentős eredményekkel folyt le a VII. ref. diákkonferencia az összefogás jegyében. Az alábbiakban igyekszem híven beszámolni az ott történtekről.

Első nap a reggeli bibliatanulmányozás tárgya a Nikodémusról szóló történet volt Ján. 3: 1—21. A résztvevők több mint 10 bibliakörben szétszólva igyekeztek elmerülni az Ige mélységeibe. Az összefoglaló magyarázatot a templomban Nehézy Károly kisújfalu ref. lelkész tartotta. Ezután Sörös Béla theol. igazgató üdvözlö a konferencia tagjait, a konvent jelenlévő világi elnökét és azokat, akik a konferenciát írásban, vagy sürgönyileg üdvözölték. Dr. Szilassy Béla konventi elnök a konvent, a dunai egyházkerület és a losonci ref. egyház üdvözlét adja át a konferenciának.

A konferenciái előadások sorát Varga Imre rimaszombati lelkész nyitja meg „Mit jelent az, hogy református vagyok?” c. előadásával. A kérdést az intelligencia szempontjából tárgyalja. Már régen égető kérdése ez egyházunknak, hogy

mit jelent az intelligencia számára a református vallás, de mindezekig nem sikerült megoldani. Történelmi visszapillantásában megállapítja előadó, hogy a ref. intelligencia a XVII. század közepéig tudta hivatását és ebből csodálatosan gazdag nemzeti élet virágzott ki. Az utóbbi és mostani időben azonban éppen ezek részéről jön a támadás az egyház ellen s ez heves vitát váltott. A megindult vita nem hozott döntést. Legnagyobb koncepciójú hozzászóló Makkai Sándor dr., aki megjelöli a feladatokat. Kisebbségi életünkben is szembe kell nézni ezzel a kérdéssel. Meg kell látnunk, hogy egyházunknak torz arca van. Nincs missziói lélek, csak szokás keresztyének a mai reformátusok. Sok a frázis, kevés a tett. Nincs nagyvonalúság, csak nagyképesség. Hiányzik az imádkozás és Isten Igéjével való élés. Az egyház nem élő egyház, hiányzik a Lélek. A kérdés megoldása ott van, hogy több református jellem kell. Életeket kell formálnunk. A hozzászólások lényege abban foglalható össze, hogy élni kell vallásunkat, ez jelenti azt, hogy református vagyok.

Narancsik Imre tartotta meg azután előadását „A bizodalmas hit ajándéka az összefogás számára” címen. Először szólt a hit lényegéről, amely nem egyéb, mint Isten parancsuralma, divina dictatura. A mi kötelességünk az engedelmesség. A hit összehozza azokat, akik e nélkül nem találkoznának s így jön létre az összefogás. Itt szolgálunk kell egymásnak. Ha van hitünk, győz az összefogás, ha nincs elvész. A hit döntés, öntudatoság és bizodalom. Dönteni kell tehát és öntudatosodni. Több hitet és teljes életet!

A következő előadó Sörös Béla theol. igazgató volt, aki a következő címen tartotta meg előadását: „Mit jelent számomra a szentek egysége?” Történelmi visszapillantásban mutatta be, hogy milyen módon törekedtek az egységet megvalósítani a történelem folyamán. Törzsi egység, tirannizmus, demokrácia, zsidó nemzeti vallásos uralom mind csak lépcsőfok volt, amely nem tudott kielégíteni. Krisztus hozta az igazi egységet. Unio mystica cum Christo. A Heidelbergi Káté két ide vágó kérdésének magyarázásával végződött az értékes előadás.

Délután szép időben az egész konferencia kirándult a gácsi várba és ott tartották meg az előadásokat. Elsőnek R. Vozáry Aladár tartománygyűlési képviselő szólt a „Magyar református feladatokról”. Különösen kiemelte, hogy erőteljesebben be kell vonni a világiakat egyházi életünkbe és az ifjabb, tehetséges papi generációból meg kell szervezni egy missziói szervezetet, mert az eddigi missziói munka nagyon kevés. Ónody Zoltán prágai főiskolás szólt a közép- és főiskolások között végzendő feladatokról. Sajnálattal állapította meg, hogy középiskoláinkban nincs meg az a lelki nevelés, ami kellene, a főiskolások pedig közömbösek. Többet kell törődni az egyháznak ifjúságával. Az előadás elhangzása után Sörös Béla theol. igazgató több

fontos előterjesztést tett az ifjúsági munkára vonatkozólag, amelyet a konferencia teljes egészükben elfogadott és határozati erőre emelt. Reméljük, hogy gyakorlati megvalósulásukban találkozunk velük. Végül Nagy József ref. lelkész, theol. előadó szólott a magyar református feladatokról, mintegy elvi megalapozását adva az előbbi két előadásnak. Szólott magyar és református voltunkról és az ebből következő feladatokról. A „Mindig velem Uram” kezdetű ének éneklése közben vonultunk ki a várból s ezzel az első nap befejeződött.

(Folyt. köv.)

Egy diakonissza bizonyágtétele.

Egy pár évvel ezelőtt én is céltalanul jártam a világnak útját, mint a többi lányok, élve a világ szórakozásainak és önmagamnak. Egész öszintén mondhatom, hogy mindaddig nagyon boldogtalan voltam. Csendes perceimben, amikor alkalom nyílt arra, hogy a lelkembe is betekinthessek, igen szegénynek éreztem magamat és többször így kiáltottam fel: óh Istenem hát mi értelme van így az életemnek?! A lelkem mélyén meg voltam győződve arról, hogy Istennek célja van velem és Ő nem gyönyörködik abban, ha én boldogtalan vagyok. De hiába, ki-utat nem találtam ebből a nyomorúságból, mert azt néztem, hogy hiszen a többi lányok is azon az úton járnak, amelyiken én. Tehát rohantam az árral tovább. Azonban a legvidámabb óráimat megzavarta az a kínzó gondolat, hogy így semmi értelme nincs az életemnek. Ebben az időben jutott el hozzánk a határozott, komoly Biblia alapján álló belmissziós munka. Az ilyen szellemben vezetett leánykörti órákra hugommal és a többi leányokkal nagy buzgalommal eljártunk egy darabig, de amint kezdtük megérteni, hogy milyen nagy felelősséggel és lemondással jár ez a munka, egymásután mindegyikünk meghátrált s a leánykör felbomlott. De annál inkább háborgott az én lelkem, mert akkor már Isten Lelke elkezdte bennem újjászülő, átalakító munkáját és megértettem, hogy Istennek az a célja velem, hogy hagyjam el a világi kívánságokat és teljes szívvel kövessem az Ur Jézust. Ezt megértettem, de nem cselekedtem meg, mert félttem a világ gúnyjaitól. Így nem tehettem mást, minthogy megalkudtam Istennel és a világgal. Megpróbáltam két úrnak szolgálni. Csakhogy ez nem sikerült. Megértettem, hogy nincs „arany középut”. Így aztán rendszeres bibliolvasás és az Istennel való személyes beszélgetések, az imádkozás kapcsán kialakult bennem a meggyőződés és elhatározás, hogy a szolgálatot felmondva a Sátánnak, hátat fordítok a világnak és oda állok Krisztus katonái közé. Így is lett. S mi történt ekkor? Egész környezetem ellenem fordult, köztük szülőim is. Ismerőseim először kérleltek, majd kigúnyoltak, szülőim parancsolták, hogy mondják le „erről a balgaságról” — „Csak nem akarsz nemzetség-gyalázó lenni?! Hát eddig nem voltál jó református?!” — mondták rokonaim.

Azonban — hála legyen érte az Urnak! — akkor már ezek a beszédek mind süket fülekre találtak, mert akkor már nem tanácskoztam testtel és vérrel, hanem Isten Lelkétől megvilágosított szemekkel néztem előre. Nem törődtem azzal, hogy Krisztus ellenségei azt híresztelték rólam, hogy elmémben megzavarodtam, hanem feltartóztat-hatatlanul mentem előre az úton, melyen elindultam. Igaz, hogy rettenetes harcokat kellett megvívnom, de ez már csak használt nekem, mert meg volt az életem célja és tudtam kinek hittem. Most már csak egy vágy töltötte be a szívemet, hogy Megváltómnak szolgáljak teljes életemmel. A munkaköröm megtaláltam volna, de hiába akartam dolgozni, mert szülőim kinyújtották felém a kezüket féltő szeretettel, aggodalommal és megakadályoztak a munkában. Amikor ezeket mind átláttam, akkor született meg lelkemben a gondolat: óh, vajha megsza-badulhatnék minden földi s emberi megkötözöttségtől és szabadon hirdethetném mindenkinek, hogy van menekülés és megtartás a bűnös számára a Jézus Krisztus drága szent vérében!

Ekkor kaptam egy ígét Istentől: „Aki nem ment férjhez, az Ur do'gaira visel gondot, hogy szent legyen mind testében, mind lelkében.” (I. Kor. 7:34.)

Megértettem ebből, hogy mit jelent diakonisszának lenni. Azonban még nem vettem komolyan a dolgot, csak elhatároztam, hogy amint közli velem Isten erre vonatkozó akaratát, engedelmességek fogok. Egyik reggel aztán nagyon komolyan szólt az Ur: „Eredj ki a te földedből és a te nemzetséged közül és jer arra a földre, amelyet én mutatok néked.” (Csel. 7:3.)

Ez íge által Isten arra kényszerített, hogy hagyjak el mindent és kövessem Őt a diakonissza szolgálatban. Boldogan mondtam igent az Urnak és tettem kezemet az Ő kezébe. Most következett aztán az igazi nagy harc szülőimmel, akik hallani sem akartak arról, hogy diakonissza legyek. De bízva Isten ígéréiben, rendíthetetlenül és csendben vártam. Így telt el egy egész év. Ekkor szeretettel odatártam szülőim elé elhatározásomat. Rettenetesen megdöbbenek és kereken kijelentették, hogy nem adják hozzá beleegyezésüket, — ettől fogva csak gyűlölettel tudtak rám tekinteni. Mindezek mellett mégis győztem, vagyis győzött az Ur! Egy napon édesapám aláírta a szülői-beleegyezésről szóló írást s még egy pár küzdelmes hónap után eljutottam oda, ahol az Ur kijelölte helyemet: a Kiskoszmályon lévő „Béthel” Árvaházba. Itt mindjárt megtaláltam a munkakörömet. Érdekes, hogy első perctől kezdve úgy beleéltem magamat az árvaház életébe, mintha ott születtem volna. Pedig a munkából korán reggeltől, késő estig kijutott, de én boldog örömmel, énekkel ajkamon végeztem azt többi Testvéreimmel együtt. Most már még sokkal nagyobb örömmel mondhatom azt, hogy megtaláltam életem igazi célját a szolgálatban.

Koszmályon a testi munka minden ágában

kipróbáltak mint új jelöltet. Persze a testi munka mellett állandóan folyt a lelki munka is bent az árvaházban és kint a faluban, sőt vasárnaponként eljártunk a szomszéd falukba missziózni.

(Folyt. köv.)

Acsay Irma diakonissza-testvér.

FIGYELŐ

Magyar istentisztelet az osztrák alpokban.

Az osztrák belmissziói mozgalomnak egyik eredménye a keleti alpok egyik szélmentes völgyében fekvő üdülőtelep: Salzerbad. Valamikor a világ fiai rendezték itt a maguk nyaralását: vasárnapi dáridókkal, ma a protestáns felekezetek tagjai közül nyaralnak itt sokan: a vasárnapon még inkább megmutatva, hogy az Isten népéhez tartoznak. Mióta megvette ezt a sok házból, villából álló telepet az osztrák Belmissziói Egyesület, azóta a megtisztított keresztyénység egyik áldott helyévé vált az a római katolikus Ausztriában. Az utóbbi években egyre több magyar is felkeresi Salzerbadot. Idén is vagyunk itt néhányan. Van itt egy kedves komoly ref. uriaszony, aki megtudván, hogy magyar lelkész érkezett a fürdőbe, rögtön tárgyalni kezdett: igazgatósággal, a magyar vendégekkel s csakhamar kész volt a vasárnapi istentisztelet terve: vasárnap d. e. a német istentisztelet előtt.

Imádkozva készült erre az a néhány magyar, kinek szívügyévé vált a magyar prot. istentisztelet. A legvérmesebb reményű se várt tíznél több hallgatóra. S huszonhatan jöttünk össze. Mennyi minden felől verődött össze ez a kis csoport!.. Az egyik Máramaros-szigetről menekült, a másik a szegedi belmissziói munkából hozta el imáit. Volt itt miskolci gimnazista leány és persze egy-két róm. katolikus is. Milyen érdekes az, amikor így dobban össze néhány magyar szív! Amikor olyan igyekezettel akarja a XXV. zsoltárt énekelni még róm. katolikusból magyar protestánsná lett buzgó asszony is! Valahogy egy útra terelődünk. Mintha összeölelkezett volna a szívünkben ez a két drága valóság: Evangélium és magyarság.

Áldott volt az az óra. Biztosan születik belőle néhány megszentelt ima s lehet, hogy az örökkévalóságban meglátjuk a gyümölcsét is. Milyen egyszerű is lesz majd az idvezültek között látni azokat, akikkel valahol valamikor valamelyik zsoltárt együtt énekeltük: messze az otthonunktól!

Volt azonban két szomorú tapasztalatunk is.

Az egyik az éneklés körül. Háromféleképpen énekelték a kis gyülekezet a zsoltárokat! Alig néhány éve szakadtunk szét és máris másként szól a Szenczi Molnár Albert fordításában megjelent magyar zsoltár. Miért? Talán jobb, vagy az eredeti szöveghez alkalmazkodóbb az újból változtatott? Dehogy! Hát mért kell csodálkozva kérdezni a fiamnak egy pesti fiútól, hogy: Te miért nem úgy énekeled a XC. zsoltárt, mint mi? Nem szomorú, hogy az utódállamok református magyarjai összejöve: nemsokára már nem

tudnak együtt énekelni s ki tudja, hogy a jelenlegi liturgiai ellentét nem élesedik-e ki még jobban? Nem szomorú, hogy még nem tudtak leülni egymás mellé az utódállamok református szakemberei hivatalos megbizatással, hogy megbeszéljék annak módját, hogy miképpen lehetne egyformán dicsérni és szolgálni az Istent minden református magyarnak, miként a háború előtt is?

A másik szomorú tapasztalatom az volt, hogy alig van egy-két hívünkkel Biblia és énekeskönyv. Mindent elvisznek magukkal, mindent megvesznek, a sok szép nyári ruha s a kirándulásokhoz és hegymászáshoz szükséges kellek mind a kofferekbe került, de Isten Beszéde otthon maradt. Legalább a többségre áll ez. Milyen egyházi élet, családi vallásosság és egyéni hitélet lehet a Biblia otthonmaradása mögött? Az ide jövő osztrák protestánsokra, mintha nem lehetne ilyen erősen megszövegezni ezt a kritikát.

Volt egy igen érdekes tapasztalatom is, az t. i., hogy amely gyülekezetben a belmissziói tevékenység évek óta építi az Isten útját a szívekhez, segítvén így a szószéki szolgálatnak, az ilyen gyülekezetből jövő nyaralók mintha hamarabb lelkesednének és jobban igyekeznének szolgálni másoknak is, az Ausztriában most annyira divatos: „lélekmentés munkájában”.

Salzerbad, 1937. júl. 10. Galambos Zoltán.

HIREK

A Szlovenszkió Általános Tanítóegyesület gyűlése. A Sz. Á. M. T. július első napjaiban tartotta meg Léván az ottani református egyház tanácstermében az évi szakasos közgyűlését. Kovács Alajos az egyesület elnöke megnyitóbeszédében reámutatott arra, hogy az egyesület gyűlése 1600 magyar tanító nevében gyűlt össze. A különböző előadók beszámoltak a tanítószegély múlt évi értékes kulturmunkájáról, követelték, hogy a felettes polgári hatóságok tartsák be a nyelvtörvény rendelkezéseit és ne sértsék meg a nyelvtörvényt azok, akiknek éppen a törvények őreinek kell lenniök. A gyűlés előterjesztést tett magyarok lakta vidékeken a tanfelügyelői állásoknak magyar tanítókkal való betöltése iránt.

Az Énekes könyvek megrendelésének könnyítése céljából csekklapokat küldtünk mind a tíz esperesi hivatalhoz, hogy azokat az egyes lelkészi hivatalokhoz eljuttassák. Így tehát nem lesz szükség arra, hogy a megrendelők minden egyes esetben a tiszáninneri püspöki hivatalhoz forduljanak csekklapért. A megrendelőket arra kérjük, hogy szíveskedjenek türelemmel várakozni, amíg a megrendelt példányok megérkeznek. Az Énekes könyveknek készpénz ellenében való expedálása sokkal több időt vesz igénybe, mintha azokat bizományba adnánk; azonban így teljesen tiszta munkát végezzünk s megkíméljük magunkat a későbbi kellemetlenségektől s az egyetemes egyházat érzékeny veszteségektől. Nem kell tehát feleslegesen reklamálni és sürgető leveleket írni,

mert a kifizetett példányok — ha néhány napi késéssel is — föltétlenül megérkeznek. Kár, hogy sokan nem olvassák a hivatalos lapot a lelkészek közül s így vannak, akik még ma sem tudják, mennyi az Énekes könyv ára. Ismételjük, hogy a vászonkötésűeké: 14 Kč, a bőrkötésűeké: 28 Kč. A megrendelések a Ref. püspöki hivatalhoz, V. Kapusány—Nagykaposra küldendők.

Mátyusvidéki lelkészek és tanítók baráti köre. Július 8-án csütörtökön tartotta a Mátyusvidéki ref. lelkészek és tanítók baráti köre a szokásos összejövetelét Dunaradványon Soós Károly esperes elnökle mellett, melyen a körzethez tartozó lelkészek és tanítók igen szép számmal jelentek meg. A bibliai megbeszélés előtt felbontották a megüresedett körzeti lelkészelnöki tisztségre beérkezett szavazatokat, mely szerint a szavazatok nagy többségét Mokos Kálmán madari lelkész, egyházmegyei tanácsbíró kapta, ezek alapján Soós Károly esperes őt a Mátyusvidéki lelkészi kör elnökének jelentette ki. A bibliai megbeszélést a Római levél XII. : 9—20. alapján Rácz Jenő dunaradványi lelkész vezette. Az eredményes hitoktatásról Nagy Sándor ógyallai lelkész tartott előadást, vázolta a különböző vallásoktatási módszereket, hangsúlyozta a lelki nevelés fontosságát és a szemléltető képekre hívta fel a figyelmet. A lelkész és tanító együttműködéséről a cura pastorális terén ketten tartottak értékes előadást: Dukony Béla perbeti lelkész és Nemcsik Béla hetényi ig. tanító, hangsúlyozták a harmonikus együttműködés fontosságát és a kettőjük közt szükséges testvéri viszonyt, hogy így kettőjük munkája egymást kiegészítse és előbbvigye.

Harangszentelés. A zempléni ref. egyház tagjai egy 220 kg-os harangot öntettek Egry Ferenc kisgejőci harangöntődjében. A harang árát önkéntes adakozás folytán teremtették elő. Bárcsak az új harang szava megtalálná az utat a szívekhez és a lelkekhez is, hogy az áldozatkészség patakja csobogna, mert az Ur temploma is Nehemiásokra vár. Az új harangot Dobos Sándor ladmóci lelkész, felsőzempléni egyházmegyei főjegyző áldotta és szentelte meg. Az ünnepi beszédet Erdélyi Zoltán bodzás-újlaki lelkész tartotta. „Ha az ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek a ti szíveiteket.”

Dr. Kováts J. István Franciaországban. Dr. Kováts J. István, aki a magyarországi Egyetemes Konvent megbízásából Kanadába utazik, a nemzetközi református gyűlésre, június közepén meglátogatta a montpellier református theol. fakultást, mint annak diszdzoktora. Szép és előkelő francia református közönség előtt nagy előadást tartott a magyar ref. egyház multjáról és jelenéről. Az ünnepélyes diszdzoktori avatáson dr. Arnal, a fakultás dékánja köszöntötte hivatalosan dr. Kováts J. Istvánt és számonvette azokat a kapcsolatokat, melyek a francia és a magyar református egyházakat a multban és a jelenben összefűzik.

Az ORLE székesfehérvári konferenciája. Rendkívül nagyszabású konferenciát tart a magyarországi ORLE aug. 26—30. napjain Székesfehérváron. A lelkészek részére tartandó istentiszteleten a lelki fegyverkezés címen az Igét dr. Tóth Endre pápai theol. tanár fogja hirdetni, előadást tart: Dr. Révész Imre és ifj. Szabó Aladár dr., Nyári Pál és dr. Komjáthy Aladár. Ugyancsak ez alkalommal tartja ülését a Ref. Jóléti és Gazdasági Társulat is. A vallásoktató-lelkészek konferenciáján előadást tartanak Kántor József és Szabó Károly. A Ref. Lelkésznek konferenciáján: Mit tehet a református nő a templomlátogatók számának növeléséért? címen beszél Uray Sándor debreceni lelkész. A ref. nő a karitatív egyházi munkában címen beszél Szabó Imre esperes. Az evangélizációs istentiszteleten prédikál Muraközy Gyula. A konferencián előadásokat tartanak még dr. Vasady Béla, dr. Victor János. Az Orsz. Ref. Presbiteri Szövetség konferenciáján a szónokok dr. Ravasz László, dr. Balogh Jenő és dr. Hetessy Kálmán lesznek.

Külföldi református konferenciák. Dr. Vasady Béla debreceni egyetemi tanár részt vesz a magyar ref. egyház képviselőjében Oxfordban az Élet és Munka világkonferenciáján, melyet július 12—26 napjain tartanak meg. Dr. Erdős Károly és Vasady Béla egyetemi tanárok képviselik a magyar ref. egyházat aug. hó 2—18 napjain Edingburgban gyűlésező Hit és Világ-szervezet konferenciáján is.

HIVATALOS RÉSZ

P á l y á z a t.

A tačovoi—técsői ref. egyházközség pályázatot hirdet a második éve szervezés alatt álló V. tanítói állásra kiegészítő tanerők részére 1937 szeptember 1-től 1938 június 30-ig terjedő időre. A ref. lelkészi hivatal, Tačovo, Podk. Rus címre küldendő pályázatok beadási ideje 1937 augusztus 1. Tanítási nyelv magyar, de a ruszin nyelvet is tanítani kell heti 4 órában. Pályázhatnak ref. vallású képesített és nem képesített férfiak és nők. Jövedelem 4908 Kč megfelelő hányada a 10 hónapra és az államsegély, amit az egyház kérelmez, de nem garantál. Kötelesség: a ref. egyházi törvények és szabályrendeletek által előírt munka a rábizandó osztályban és a belmisszió terén. Ref. presbitérium.

P á l y á z a t.

A beregrákosi—Rákošin református egyház pályázatot hirdet egy férfi és egy női tanítói állásra. Fizetés a lakás értékelésével 4908 Kč és az államsegély. A tanítás nyelve magyar. A megválasztott tanerők kötelessége leendő a kijelölt osztályok vezetése és az egyháztársadalmi munkákban való segédkezés. Pályázati határidő 1937. augusztus 14. Cím: Rákošin, via Munkács.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 30. szám.

Ára: 1/1, évre 70 Kč., 1/2, év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 július 24.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ľada.

Ide küldendő minden közlemény.

Isten szolgája Kálvin János.

Írta: Dr. Sebestyén Jenő.

(Folytatás.)

Azonban nemcsak az egyéniségére nézve látnak az emberek homályosan és tévesen, hanem a munkásságára vonatkozólag is! Hányan vannak, még reformátusok között is, akik azt képzelik, hogy Kálvin nem volt egyéb, mint elméleti szobatudós, száraz skolasztikus izü theologus, aki az életet nem ismerte és annak realitásaihoz nem is volt érzéke. Nos tehát az ilyenek számára talán elég pusztá felsorolása is annak, hogy mi minden volt aránylag rövid, de hihetetlen harcok és még hihetlenebb munkásságban eltöltött élete folyamán: reformátor és tudós theologus, hitvitázó és hitvédő, egyházjogász és egyházszerző, bibliafordító és kommentátor, prédikátor és exegéta, lelkipásztor és katechéta, iskolaszervező és pedagógus, jogtudós és humanista, diplomata és politikus, városatya és közigazdász, agitátor és organizátor, bíró és pszichiater, író és nyelvész, levelező és énekszerző, de mindenek felett hívő keresztyén és alázatos imádkozó, törekeny sőt később összefórt testtel, egész sereg betegséggel és még nagyobb sereg szívós ellenséggel küzködve, olyan munka-teljesítményekkel, amelyekről még a mai rohanva dolgozó korszak emberei is csodálkozva hallanak. Itt vannak a munkái is, 58 hatalmas kötetben. Béza becslése szerint évenként átlag 286-szor prédikált és 180 theologiai előadást tartott. Szóval ő volt a tökéletes, az ideális reformátor, mert tant és egyházat, kultuszt és életet, népet és államot, politikát és gazdasági életet, tudományt és kultúrát egyaránt reformálni tudott! Nem csoda tehát, ha ennek nyomán valósággal új életstílust és embertípust is adott a világnak, amely egyetlen a maga nemében és az is marad a világ végéig, amíg a református keresztyénség élni és hatni fog. Ezért alig van nagyobb szociológiai horderejű megállapítás és értékelés, mint amikor azt mondják reá, hogy újfajta embertípust nevelt a világ számára! Kálvin azonban mindenek felett az egyházat akarta reformálni. Ez volt az ő igazi szívügye, mert ez volt a számára elsősorban Isten ügye. Minden más, ami ezenfelül az ő reformatori munkájából következett, csak „mellék termék” volt: következmény, áldás és gyümölcs, „mert lehetetlen,

hogy aki igaz hit által Krisztusba oltatott: háladatosság gyümölcseit ne teremje”.

Az igaz egyház önállósága, tisztasága, szabadsága, virágzása; ezért égett szakadatlanul és szomjas lélekkel, ezért imádkozott és dolgozott az egy közönséges keresztyén Anyaszentegyház: a Domina megújulásán! Tiszta Isten-ismeret, tiszta és tökéletes Isten-szolgálat a hitben és életben megreformált, tehát megtisztított egyházban: ez volt a szíve vágya és minden munkájának a Szent Lélek által fűtött motorikus belső ereje!

De éppen ezért lett Kálvin az igazi hitbeli nagykorúság, a teljes fegyverzetű keresztyén személyiség legcsodálatosabb nevelője, az egyetemes papság reformátora is egyszerismind. Ez a lépése viszont életre hívta azt a keresztyén értelembe vett felsőbbrendű embert, aki az Isten fiainak szabadságára való eljutását azzal hálálja meg, hogy egész életét az Isten dicsőségére szenteli és érette ég el.

Mit adott tehát Kálvin újat a keresztyén élet számára? Mindent, amit egy ilyen egyetemes egyházi megújulás csak jelenthet.

Új fajta istenismeretet, új kijelentés-fogalmat, új Szentírásértékelést, új igehirdetést, új írásmagyarázatot, új theológiát, új egyházideált és új gyülekezeti életet, a tisztségek új munkáját, új sakramentum-fogalmat, új világnézetet, új kegyességi típust, új felfogást a munkáról, pénzről és gazdasági életéről, új emberértékelést, új politikai, szociális és diplomáciai elveket, új emberideált, új életfilozófiát, új családi és házasságideált, boldogságfogalmat és új életstílust, új ideálját a felebaráti szeretetnek, új ideált a szociális igazságosság terén, új kultúraideált és így tovább.

És hogy hogyan nyúlt bele Kálvin, e száraz dogmatikusnak és szobatudósnak kikiáltott zordon reformátor majdnem 25 éven keresztül a mindennapi életbe is, azt Kálvin nagy életrajzírója Doumergue a következőképpen rajzolja: „Szava elér a martyrokhoz, a börtönökben és a máglyákon. Magyarazza a genfi új Izrael törvényadását, megveti az alapjait a nagykereskedelemnek, behatol egész részletkérdéseibe a nyilvános köztisztasági és egészségügyi szolgálatnak. Bizonyosságot tesz Isten örök végzéseiről, tanácsokat ad a családoknak a házasság, a gyermeknevelés, vagy az elválás legintimebb kérdé-

seire vonatkozólag.

Megjelöli az új betegségeket, foglalja az a ruházattal, amelyet az emberek viselnek és a táplálékkal, amelyet elfogyasztanak, minden munkával és mindenfajta szórakozással, beleértve a házi családi ünnepélyeket és a nyilvános színi előadásokat is. És mindezt anélkül, hogy megszűnnék egy olyan morált prédikálni, amelynek tisztaságát még az angyalok sem érthetik el. Nincs egyetlenegy férfi, a legegyszerűbb polgár, vagy a kis-tanács tagja, Vico markitól, vagy a polgármesterektől le egészen a legkisebb kereskedőig, nincs egyetlenegy asszony madame Bude-tól le egészen annak cselédleányáig, akik ne hallották volna a maguk kötelességeinek felsorolását és megmagyarázását az élet minden körülményére alkalmazva... Így alakította, szinte gyúrta — folytatja Doumergue — Genf prédikátora a XVI. századbeli református lelket.

(Folyt. köv.)

A Skót Misszió ma.

Mi ujság a skót misszióban ma? Csodálatos története van ennek, — amint Isten a multban felhasználta, úgy felhasználja ma is.

Minden kornak meg van a maga módszere és én hiszek az Isten vezetésében a küldetést illetőleg is, nagy szerepet tölt be úgy a magyarok, mint a magyar zsidók életében.

Az iskola, mely igen szerény keretek között indult meg Saphir idejében, ma egyik legtekintélyesebb iskolája a fővárosnak. Elemi, polgári és kereskedelmi osztályaiban 450 leány nyer oktatást. A skót iskola páratlan a maga nemében Magyarországon. Mindegyik iskola kötelezve van a gyermekeket a szülők vallására tanítani, úgy hogy minden iskolának gondoskodni kell a református gyermekek részére református, a zsidó gyermekek részére zsidó vallás stb. oktatásról. Természetes a skót iskola is betölti ezt a törvényt. Azonban a skót és angol iskolák mintájára van nálunk egy külön óra naponként, melyen minden gyermek köteles résztvenni, ez a napnak első tanítási órája, a keresztyén bibliai tanítás. Minden szülőnek, aki gyermekét az iskolába küldi, tudomása van erről az óráról és bele kell egyezniük abba, hogy azt látogassa, mert különben nem lehet az iskola növendéke. A tanítás keresztyén szellemben, minden álnokság nélkül folyik. Az iskola annyira népszerű, hogy annak 80%-a zsidó leányokból áll és a jelentkezők listáján már sokan várnak a felvételre.

Miben áll a skót keresztyén iskola vonzóereje a zsidó népre? A felelet az, hogy ők tudják, hogy az iskola teljesen keresztyén alapon áll és száműzve van onnan az antiszemizmus. Tudják azt is, hogy ebben az iskolában senkit sem kényszerítenek az áttérésre. Sok hálás szülő mondott már köszönetet az iskolának azért a jó vallásos nevelésért, melyben gyermekük részesült s amely jellemükre csak áldásos volt.

Istennek lelke is munkálkodik a leányok szívében, akik 8 éven keresztül megszentelt

egyénségű tanárnőkkel találkoznak, tőlük Jézus életéről és szeretetéről sokat hallanak, a volt növendékek klubjában pedig az iskola gyümölcseit láthatjuk. A tél folyamán 40 leány vett részt a Bibliai összejöveleken, a saját maguk által szépen berendezett klub termekben, melyek az iskola legfelső emeletén vannak. Négy zsidó leány, kik még megkeresztelve nincsenek, mivel még nem töltötték be a 18 éves korhatárt (csak 18 évet betöltött egyének változtathatják itt a vallásukat) tanítanak keresztyén gyermekeket a vasárnapi iskolában! És hány zsidó leány van, akik nem nyilvánítják ki a Jézusban való hitüket, nehogy otthonukból száműzzék őket, de ha megházasodnak, gyermekeiket Jézus szeretetében nevelik fel, abban a szeretetben, melyet az iskolában megtapasztaltak.

Az iskola internátusát egy skót hölgy vezeti aki igyekszik az otthonban a keresztyén légkört állandósítani. A nyári szünet alatt a kedves Balaton mellett üdülnek a leányok.

Tragikus dolog Budapesten, de az így van más nagyobb városokban is, hogy a zsidók nagy része a zsinagógával való összeköttetést elvesztette és így erkölcsileg csödbe jutott. Több gyermek van az iskolában és az internátusban, akik a családi életet nem ismerik, sőt olyanok is vannak, akiknek szüleik elváltak és ismét megházasodtak úgy, hogy a gyermekek most nem tudják tulajdonképpen, kihez is tartoznak. Ezzel a cseppelet sem kedvező helyzettel úgy a házvezetőnő, mint a tanítónők állandóan küzdenek. Nehéz ilyen körülmények között előre haladni.

Lehetőségek azonban vannak. Az iskolának leány cserkész csapata egyedül álló zsidó intézmény Magyarországon. Legutóbb a leányok a nyári táborozásukat egy olyan faluban tartották, ahol egy református lelkész éppen konferenciázott gyülekezetének ifjúságával a hitélet elmélyítése céljából. A cserkész csapat részt vett ezen és többen olyan bátran tettek bizonyosságot arról, hogy mit jelent életükben Jézus, hogy bizonyosságtevésük nyomán lelki ébredés támadt abban a keresztyén faluban. Ime, a zsidó leányok!

A zsidó hölgyek hetenkint mindig egyszer összejönnek és a kerület szegényei részére pompás ruhadarabokat varrnak és kötnek. Az összejöveleket bensőséges imával fejezik be. Nem egyszerű dolog, hogy zsidó hölgyek szegény keresztyén embertársaik részére ruhát készítsenek?

A tél folyamán hetenkint több mint 16 féle bibliakör működött az épületben, férfiak, nők, fiatalok, öregek részére. Minden rendű és rangú embernek rendelkezésére állunk. Legnagyobb munkánk azonban az egyes érdeklődőkkel van. A zsidók nem szívesen látogatnak nyilvános összejöveleket és bár a missziói evangélikus összejövetele elég jól látogatott, a hét legnagyobb részét a lelkész az élet kenyerét kereső magános Nikodémusokkal tölti el. Egy évvel ezelőtt a budapesti egyházmegye egy határozatot hozott, mely szerint minden zsidó érdeklődőnek

6 hónapi próba időt kell eltölteni a keresztség előtt és így jár el a Skót Misszió is, személyes és közös oktatásban részesíti az érdeklődő zsidó férfiakat és nőket 6 hónapon keresztül. Az utóbbi évben 35-en részesültek a Misszióban ilyen oktatásban, többnyire a műveltebbek köréből.

Kik ezek az emberek és honnan jöttek? Isten tudja csak. Némelyek a régebbi növendékek közül valók, némelyek a jelenlegi növendékek szülei, akik a gyermekeik által vezették Krisztushoz. Némely itt a környéken lakik s talán a magyar vagy az angol istentiszteleteket látogatta. Mások jönnek és azt mondják, úgy értesültek, hogy a Skót Misszióban hallhatják az örök élet ígését. Meg kell említeni, hogy a Misszió 96. esztendeje áll fenn. Milyen végtelen az az áldás, mely kiáradt a Misszióból erre az országra, nemzedékről nemzedékre az iskolában való tanítás és evangélizálás által.

Ami azonban legjobban elszomorítja az ember szívét az, hogy a mélyen vallásos zsidó, aki tanítás és keresztség által buzgó tagja lett a református egyháznak, a született keresztyéneknél kevés buzgóságot lát, sőt a gyülekezetben gyakran idegenkedéssel kezelik. Én magam hallottam egy keresztyén ember véleményét, mely szerint Krisztusra nézve sértés, ha egy piszkos zsidó szereti őt. Zárom azonban soraimat azzal a kéréssel, támogassa mindenki a Skót Misszió nagy céljait, amely igyekszik a keresztyén népekkel megértetni, hogy Krisztus követője csak az lehet, aki bírja az ő Lelkét és megértéssel viseltetik az ő testvéréhez, kik ma Európa népének szomszédjai.

Knight György skót lelkész.

GYÜLEKEZETI MUNKA

Az összefogás jegyében.

Beszámoló a VII. ref. diákkonferenciáról. (Folyt.)

A szombati bibliaóra tárgya Ján. 15:1—16. volt. Ezt a témát Czeglédy Pál a barsi ref. egyházmegye esperese foglalta össze a templomban. Utána Sörös Béla, a konferencia vezetője azt az ünnepélyes bejelentést tette a konferenciának, hogy az összefogás első gyümölcse ezen a konferencián ért meg, amennyiben egyrészt az összefogás, másrészt a Nehézy Károly vezetése alatt álló belmissziói mozgalom között megállapodás jött létre a közös munkát illetőleg. Úgy a belmisszió, mint a külmisszió elveit és módszereit megbeszéltek Balogh Elemér püspök és Czeglédy Pál esperes jelenlétében és teljes megegyezésre jutottak. Ezen megegyezést megpecsételő Sörös Béla és Nehézy Károly a konferencia színe előtt ünnepélyesen kezét fogták. A megállapodást pontokba szedve írásba is foglalják és aláírják. A konferencia örömmel vette tudomásul a nagyfontosságú eseményt.

A nap első előadója Novák Olga vallás-tanárnő volt, aki a bizalmas hitről szólott. Előadásának elméleti részében szólott arról, hogy

mit jelent a hit az egyén és a társadalom számára. Szebbnél szebb képekkel próbálta megértetni a hit lényegét s ez nagy mértékben sikerült is. Életünk betetőzése a bizodalmas hit, amely teljesen Istenhez kapcsol. A közösségbe az egyéneken keresztül jut el a hit s így lesz hívő egyéneken keresztül az összefogás ajándéka is. Előadásának gyakorlati részében beszélt a hit gyümölcseiről a női életben. Példákon mutatta be a nők munkájának három főtípusát. A samáriai asszony a szolgálat, a két fillérét odaadó özvegy asszony az áldozat, a Jézust megkenő Mária pedig a megértés és hála példaképe.

Csekes Béláné és Tunyoghy Csapó András arról a témáról tartottak előadást, hogy miként szolgálhatok? Az előbbi kiemelte azt, hogy szolgálni csak isteni küldetéssel lehet. Akit Isten újjá nem szült, alkalmassá nem tett, nem tud szolgálni. Alkalom van bőven a szolgálatra, csak legyen bennünk készség. A második előadó hangsúlyozta, hogy nem érdemes szolgálni sem az embereknek, sem a nemzetnek, sem az egyháznak, hanem csak Krisztusnak. A szolgálathoz szeretet kell, e nélkül nem lehet szolgálni. El kell tűnni minden előítéletnek és osztálygyűlöletnek. De a szeretetről nem beszélni kell, hanem cselekedni.

A reformátusság gazdasági teendőiről dr. Agyagássy Sándor lelkész tartott előadást. Főelvül állította oda az Igét: egymás terhére hordozzátok. Kiemelte, hogy ha összefogna a reformátusság ezen a téren, nem lenne református kenyér nélküli. Majd a konkrétumok során szólott a diáknymorról, állástalan és munkát kereső fiatalemberekről. Felhívta a figyelmet a hitel-szövetkezetekre, fogyasztási szövetkezetekre és más sürgős tenni valókra. Végül hangsúlyozta, hogy a kollektivitás legyen testvéri szolgálat, szolgálat a maga egészében. A másik előadó, Konta Károly lelkész nem jelenhetvén meg, előadását megírta és elküldötte, melyet Csomár Géza s. lelkész olvasott fel. Rámutatott arra, hogy a szövetkezeti eszme tipikus példája, és iskolája az összefogásnak. Főképpen azért pártolandó, mert a népet takarékoságra neveli. A hozzászólások közül meg kell említeni dr. Szilassy Béláét, aki a sáfárság eszméjére mutatott rá, mint amely alapelvnek kell irányítani egész közgazdasági életünket. Felhívta a figyelmet arra, hogy a tervek keresztül viteléhez szakemberek kellenek. Ugyanezen nap délutánján a női résztvevők részére külön megbeszélés volt Novák Olga vezetésével. Este változatos és gazdag programmal táborozott, ahol Nagy József beszélt.

Vasárnap a bibliakör tárgya Ján 17:6—24 volt. Az istentisztelet egyben exmisszió volt, amelyet Novák Olga imája vezetett be, az Igét pedig Balogh Elemér püspök hirdette. Jel 2:10 alapján. — Istentisztelet után dr. Kenessey Kálmán szólott arról, hogy milyen visszhangot adok Isten Igéjére? A hangadó: Isten. Hangja: a Kijelentés. Mi vagyunk a rezonátorok. Összhangban

kell lennünk a hangadóval s csak akkor tudunk visszhangot adni. Az Igével szemben általában négyféleképpen viselkednek az emberek. 1. Hitetlenek. Itt nincs visszhang. 2. Közömbösek. Megtörik rajtuk a visszhang. 3. Érdeklődők. Adnak visszhangot, de ha a hatás megszűnik, megszűnik a visszhang is. Nem társítják hittel a hallottakat. 4. A hívők a hangot megsokszorozzák ezerszeresen. Ezekből van kevés, pedig ezekre van a legnagyobb szükség. Csekes Béla ugyanarról a témáról a búcsúösszejevetel alkalmával tartott előadást. A vasárnap délután magánbeszélgetésre és a losonci fürdőbe való kirándulásra volt szánva, amit a jó idő lehetővé is tett.

A konferenciát vasárnap este búcsúösszejevetel zárta be, amelyen többen felszólaltak és bizonyosságot tettek a konferencián kapott áldásokról. Méltó befejezése volt ez a konferenciának és minden jelenlevő szívébe még jobban bevészte Krisztus szolgálatának a fontosságát. Ezzel végére is értünk a VII. diákkonferencia krónikájának, amely bár hiányos, de mégis megláttat valamit az ott történetből. —n

Egy diakonissza bizonyosságtétele.

(Folytatás.)

Egy szép napon jött a parancs, hogy útra fogok kelni a vezető Testvérrel a barsi egyházmegyébe, hogy begyakoroljam magam az utazótitkári teendőkre. Meleg, családi ünnepély keretében bucsúztam el az árvaház tagjaitól, akikkel már oly szorosán összekötött a krisztusi szeretet. Bucsúzás közben mindenki ellátott „útravalóval", de legfelejtethetlenebb volt számomra az, amit jelenlevő Lelkipásztorunk szolt hozzám: „Van egy kép, amelyen semmi más nincs csak egy szem, de ez a szem mindig csak szüntelenül miránk néz..." Megértettem ebből, hogy felelősségteljes munka vár rám, amelyhez egész szív kell, mert Isten szeme szüntelenül néz rám s jaj nekem, ha a rám bizott munkát hűtlenül végezem!

Az Urra bizva magunkat, utra keltünk. Célunk az volt, hogy elvigyük Krisztus örömhívet minden ref. gyülekezetbe. Mindenütt először a lelkész kerestük fel (ahol nincs lelkész, ott a tanítót). Mindenütt igen nagy szeretettel fogadtak. A lelkész engedelmével sorra látogattuk a ref. családokat s megpróbáltuk személyes beszélgetések kapcsán rávezetni a híveket az igazi keresztyén életre. Ahol nem volt, ott megszerveztük a bibliakört és ref. iratokat terjesztettünk. Számomra felejtethetetlen marad, hogy egyik napon Isten úgy intézte utazásunkat, hogy az eső ép egy cigány-telepen ért el bennünket (biciklin utaztunk). Egy cigány asszony messziről látott bennünket és ki jött elénk, hogy a zuhogó eső elől, hajlékába behívjon. Mi nem kértük magunkat, mert az eső úgy neki indult, mintha dézsából öntötték volna. Beszédbe eredtünk a kedves és tiszta nénikével s tőle megtudtuk azt, hogy senkisémmel törődik a cigányok lelkével, úgy élnek itt közöttünk, mint kint a pogányok. Meg-

ígértük, hogy elvisszük hozzájuk az evangéliumot és törödni fogunk a lelkükkel. Az ígéretet teli követte. Egy délutánon összegyűjtöttük a telep lakóit s úgy szívták magukba a cigány férfiak és nők az evangéliumot, mint a szomjas föld az életet adó esőt. Isten aztán gondoskodott munkásokról, akik folytonosan végzik azóta közöttük a lelki munkát. Utazásunk alatt sok-sok érdekes tapasztalatra tettem szert. Pl. az egyik faluban, ahol még csak híret sem hallották a biblia-órának, különös nagy örömmel fogadtak bennünket, mikor oda mentünk. Soha nem láttam akkora érdeklődést emberekben, mint ott volt. Három este jöttünk össze az iskolában nagy munkaidőben, de minden alkalommal zsúfolásig megtelt a terem. Itt is megláttuk, hogy az emberek mennyire keresik az igazságot, de mivel nincs aki törődjék az ő személyes lelki ügyükkel, azért a világ szennyos vizével próbálgatják oltani lelkük szomjúságát. Azért kell híveink elé oda tárni Isten igéjének drága kincseit, hogy aztán önként tudjanak választani a világ és Isten országa közt. Mikor erről az utunkról haza tértünk, egy hosszú diakonissza-kurzuson vettem részt. Így legnagyobb részt a Hitvallásokkal foglalkoztunk. Tanulmányoztuk Kálvin János Institutióját és még igen sok hasznos, gyakorlati dolgot. A kurzus végén megkaptam a diakonissza ruhám. Ezután hamarosan Gömörbe szolt a küldetés. Itt nagy reménységgel azonnal megkezdtem a munkát. Két faluba vasárnapiiskolát, asszonykört, leánykört szerveztem, de úgy találtam, hogy süket fülekre és bezárt szívekre talált az ige. De Isten igéje nem tér vissza üresen! Ezután meghívást kaptam Abaujba. Egy 14 családból álló kis gyülekezetbe mentem. Amikor a 7 éves szép kis templomban megláttam a gyülekezetet, az első keresztyének gyülekezete jutott eszembe, mert oly szép rend, harmónia látszott közöttük. Persze, ez csak látszat volt, mert később amikor az ige ekéje mélyebben szántott a szívekbe, sok rejtegetett bűnök jöttek napvilágra. A gyülekezet tagjait külön csoportokba összegyűjtve, tanulmányoztuk a Bibliát és Heidelbergi Kátét. Másfél hónap alatt minden este összejöttünk, kizárólag csak Isten dolgaival foglalkoztunk és mégis mindig elevenek voltak az óráink. Amióta eljöttem onnan, örömmel közlik velem levélben, hogy folyik tovább a biblia-óra és nyáron sem hagyják abba... Innét egy másik gyülekezetbe kaptam meghívást. Itt is mindjárt megkezdtem a gyülekezeti munkát. Mivel mindennap másik családnál laktam, így még közelebb férközhettem a szívekhez, mert mindenben segítségükre lehettem: főzésben, mosásban, gyermekeknél, betegek körül stb. Olyan boldog voltam amikor láttam, hogyan kerülnek elő elrejtett helyeikről a poros, régi nagy Bibliák és a kis Ujtestamentumok. Erről a helyről is tovább küldött az Ur egy városba. Itt is megkezdtem a bibliaköri munkát. Bár a város jobban lefoglalja az embereket, mint a falu, mégis elég nagy mértékben meg van az érdeklődés a szívekben Isten dolgai után.

Mindent összefoglalva megállapíthatom azt, hogy falun és városban egyaránt éheznek és szomjúhozni az igazságot és várva várják a gyülekezeti diakonisszákat.

Most visszatekintve diakonissza életem útjára, amely tele volt harccal, küzdelemmel, megvetetással, de telve volt kibeszélhetetlen örömmel, boldogsággal, győzelemmel is — csak azt mondhatom őszinte lélekkel: megértte, hogy végig jártam ezt az utat! *Acsay Irma* diakonissza-testvér.

FIGYELŐ

Tábithák konferenciája Csapon.

A keresztyénség első századában Joppában (ma Jaffa) volt Krisztusnak egy nőtanítványa, — „névszerint Tábitha: ez gazdag vala jócselekedetekben és alimizsnakban, melyeket osztogatott”. — Ezt olvassuk róla az Apostolok cselekedeteiről írott könyv 9. fejezetében. Innen ered a Tábitha-fogalom, mely tehát röviden nőtanítványt jelent.

Pár évvel ezelőtt kezdte meg működését Mária testvér a kiskoszmályi árvaházban. Munkaterülete csakhamar az árvaház falain kívül is akadt. Bibliakörök alakultak, melynek tagjai Tábitha módjára akartak szolgálni Krisztusnak. Idejükkel, pénzükkel, tehetségükkel beálltak Isten országának munkásai közé: Tábithakká lettek. Ma: számuk egyre nő, Pozsonytól—Husztig találkozzunk velük. E 700 km.-en való szétszórtságuk nem akadályozza őket abban, hogy időnként összejöjjenek. Legutóbb — július 2—4 napjain — Csapon tartották találkozójukat. Bár előtte nem propagálták, előadókat nem kértek föl, programot nem állítottak össze, — a találkozásból, Isten kegyelme folytán, formális, háromnapos, áldásdús konferencia lett.

A mintegy 25, idegenből jött nőtanítvány s változó számú helybeli egyháztag a gyülekezeti „Otthon”-helyiségbe vonult reggelenként, — templomi istentisztelet után. Imádság vezette be, zsoltárok, halleluja-énekek élénkítették, lelkesítették, s imaközösség zárta be a konferencia beszélgetéseit.

Az első nap teljes anyagát az aranymondások szolgáltatták, vagyis azok az ígék, melyeket a résztvevők aznap reggeli külön-külön tartott csendes perceikben nyertek az Írásból. Szóba került így a lelki- és testi, az egyéni- és társas élet számos megnyilvánulása, kérdése — általánosságban —, melyekre feleletet a Biblia, s az ennek alapján írt „Ker. vallás rendszere” (Kálvin) továbbá hitvallásos és énekeskönyveink adták. Ekkor nyerte a konferencia *jelmondatát és énekét.*

Az előbit Mózes V. 30.-ba foglalt egyik aranymondás nyomán: „Bizonyosságul hívom elletek ma a mennyet és a földet, hogy az életet és halált adtam előtökbe, az áldást és az átkot: válaszd azért az életet, hogy élhess mind te, mind a te magod”, (19. v.) melyből nyilvánvaló lett az érdeklődők előtt, hogy a konferencia

előadója maga az Isten, aki előadja döntés végett a rosszat és a jót, illetve az életet és halált.

Az utóbit, — énekét — a Hallelujából kaptá, mely a Tábitha-lelkületet tükrözi:

Minden lépés, amit tészek, minden munka amit végzek
Minden öltés, melyet öltök, minden filler mit elköltök
Hirdesse az Úr szerelmét, dicsóitse nagy kegyelmét.
Soli Deo glória! Soli Deo glória! (290. ének.) (Folyt. köv.)

KÜLFÖLD

A vasárnapi iskola Ausztriában.

Kettesben üldögéltünk a parkban a vas. iskolai szövetség országos titkárával. Egészen belemelegedünk a problémába. Érdekes, hiszen itten is nagyban ugyanazok a nehézségek e téren, ugyanazok a kifogások, mint nálunk! Csakhamar megállapítjuk — mindegyik az általa ismert külföldön, — hogy semmivel sem volt rózsásabb a helyzete a németországi, vagy a svájci, hollandiai, avagy akár a skóciai vas. iskolásoknak: a munka elején! A régebbi iskola és kor hívei közül mindenütt többen kifogásolták a vas. iskolát: nem is annyira dolgozni nem akarásból, vagy a reformációs elvek veszélyeztetése miatt, hanem mert nem ismerték a vasárnapi iskolát.

Érdekes mindjárt itt kitérni arra, hogy Ausztriában különösen kétféle külföldi hatással találkozni a protestáns egyházi életben. Az egyik a *birodalmi németek-é*, amely vagy egyházas és olykor erősen formalizmushoz ragaszkodó lutheránus hatás, vagy pedig a szabad ébredési mozgalmak, az u. n. „Gemeinschaftsbewegung” részéről jön. Az előbbeni sok okból (helyiség, segítőársak hiánya stb.) a vas. iskolát mellőzi s helyette a gyermekistentiszteletet, illetve az ifjúsági istentiszteletet vezette be. Köztudomású azonban, hogy a gyermek, vagy ifj. istentisztelet nem váltak be. Ennek okáról is oldalakat lehetne írni. A szigorú elvi reformátusok mindenkori ellene is voltak ennek. A másik hatás Svájcban jön. Erről majd később.

Áttérhetünk most már az osztrák prot. testvérek vas. iskolai munkájára.

Az egész munka előállása itt is egy-két bibliás ember imáiból és önfeláldozásából magyarázható: emberileg. A svájci ref. családból eredő dr. E. Jaquemar lelkész szívének drága ügyeként áldotta meg a vas. iskolát Ausztriában az Úr. Egy baráti kör alakult később, amely lassan kiterjedve megalakította a Vas. Isk. Szövetséget. Miután az Egyházak, vagy sokkal helyesebben: az egyházak akkori „illetékesei” nem pártolták ezt a munkát, így megmaradt az szövetség formájában a baráti kör kezében. Ez a baráti kör lassan annyira kitágult, hogy választmányt kellett belőle delegálni, ez maga választotta elnökét s annak helyettesét és nagyon hamar az országos titkárát is. A külföld persze felfigyelt e megmozdulásra s csakhamar megérkezett a svájci és németországi segítség is és pedig nemcsak nagy mértékű anyagi formában, hanem szellemi téren is. Magam is résztvettem

a vas. iskolai szövetségük egyik májusi országos konferenciáján, amelyen két svájci vas. iskolai kiválóság is tartott nagyszerű előadásokat s még inkább hasznot nyújtó *gyakorlati tanításokat*. Ezek a többnapos konferenciák mindig újabb ütemet és lelkesedést adnak e munkának. Az ilyen találkozások rendszerint újabb gyülekezetek bevonását vonják magukkal a vas. iskolai munkába.

Ez a baráti kör kezében levő vas. iskolai szövetség felekezeti tagja a Vas. Iskolák Világszövetségének, amely szintén felekezeti. Az országos titkárságunkat hosszú éveken át a világszövetség fizette, amint hogy a világszövetség anyagilag támogatja a magyarországi, a cseh-szlovákiai, olasz stb. vas. iskolai munkát is. Jelenleg a szövetség nem a titkárt fizeti, hanem a munkának ad évi kb. 5000 osztr. Silling (kb. 27.000 Kc) segélyt. Kap ez a munka támogatást külföldről füzetek, könyvek, újságok s főként Bibliák formájában is. Könnyű nekik, mert a német világnyelv! Ez utóbbiból folyik az is, hogy nem kell nekik külön szakirodalmat kiadni, vezetőik lapja, segédeszközök stb. mind Svájcban és Németországból jönnek. Csak egy gyermeklapjuk van, olyan mint a Bpsten megjelent kiváló magyar gyermeklap az: „Örömhír”. Az övéké a „Kinderfreude”.

Az országos titkár, mint ahogy több lelkészük és káplánjuk: külföldi. Olyan egyén vállalkozik erre, aki maga a megtestesült vas. iskolai mintatanító. És Meili G. titkár tényleg nagy gyermekbarát. Az üdülőtelep sok-sok gyereke 2—3 nap mulva már megszerette. Komoly pap létére leül velük a homokba, elmegy labdázni, úgy elbeszélget velük, hogy a gyerekek órákon át lelkesedve maradnak mellette, pedig már egészen az igazmondás tárgyalásánál tartanak. A titkár körlevelével, kiszállásaival (persze, ahova meghívják) körzeti megbeszélések tartásával, u. n. hétvégi kirándulások megszervezésével (látjuk, hogy milyen „modern” eszközökkel) stb. dolgozik. Sokszor nagyon nehéz a helyzete, különösen ha valahol a lelkész akarja a vas. iskolát s a gyülekezet meg nem, vagy megfordítva, „de Isten ad tanácsot”, mondja Meili titkár.

Igen érdekesek a gyakorlatban szerzett tapasztalatai. Ezekből kellene cikksorozatot írni, de talán jobb, ha e pontnál pontot teszünk. „Nem bírja meg még az osztrák Egyházi közvélemény az egészen őszinte teljes kritikát a vas. iskolával kapcsolatban”, jegyzi meg a Svájcban tanult titkár. Talán ránk is áll ez? De javul a helyzet és a 125 lelkészi állást fenntartó ref. és ev. gyülekezetben egyre több lelkészi hivatal és sziv nyílik meg a vas. iskolai munka előtt.

Legnagyobb a Svájcban jövő hatás és segítség. Svájc reformátusainak mindig kedvenc gyermeke volt a „fekete Ausztriában élet-halálharcot vívó maroknyi protestáns.” Ez a támogatás most különösen áldott, amikor az agyon politizált német Egyházak nem Bibliát, hanem

nemzeti szocialista irodalmat, újságokat akarnak küldeni az osztrák testvéreknek: talán nem mindig jószántukból. Ilyenkor látni, hogy milyen jó mégis csak azokban a szabadságtól és igazán keresztyén demokráciától duzzadó református országokban, mint Svájc, vagy Hollandia, ahol nem lehet az Egyházat katonai és pogány aspirációk szekerébe kötni! Svájc maradt meg, a református Svájc a 90%-ban lutheránus osztrák protestánsok számára: az Isten kezében való áldott eszköz a vas. iskolai munka terén is.

S mi, szegény, magunkra maradt árva magyar reformátusok, a mi elesett állapotunkban szinte el sem tudjuk képzelni, hogy mit jelent az ilyen segítség, az ilyen szeretet, az ilyen együttérzés! Ránk még a nagy magyar ref. testvér sem gondol(hat). Pedig mennyi aggódó, dolgozni akaró, névtelen hősként küzdő falusi lelkipásztor fejét emelné fel az a tudat, hogy: látnak minket, egyenként számon tartanak, tudnak értünk nagyon sokat áldozni! Ki tudná a keresztyénség érték mérőjével kiszámítani, hogy mit jelent az osztrák prot. vasárnapi iskolai munka számára a svájci reformátusok kézzel fogható és szívvvel érezhető segítsége? Salzerbad, 1937. VII. 16. Galambos Zoltán.

HIREK

Elhalálozás. Részvétellel értesülünk róla, hogy Ágoston Sándor jugoszláviai református püspök felesége, Ágoston Sándorné szül. Tóth Erzsébet 51 éves korában, 18 hónapi súlyos, de nagy türelemmel viselt betegség után elhunyt és visszaadta nemes lelkét a Teremtőnek. Benne nemcsak a szoros értelemben vett családja vesztett nagyon sokat, hanem a bácsfeketehegyi gyülekezet és árvaház is, amelyeknek lélek szerinti édesanyja volt. Együtt gyászol a sírókkal az egész jugoszláviai magyar református egyház is, melynek életében a megboldogult élénk részt vett. A jószágos Isten adjon erőt a gyászoló családnak a nagy gyász keresztyéni lélekkel való elviselésére!

A gömőri ref. tanító egyesület évi rendes közgyűlését július 5.-én tartotta Rimaszombatban, ahol a tagok csaknem teljes számmal megjelentek. A reformátusok himnusza: „Mindig velem Uram”, eléneklése után Bálint József elnök a gyűlést megnyitja. Évi jelentésében számol be az egyesület életében történt főbb eseményekről, gazdag programot ad a jövőre. Jelentését teljes egészében megörökíti közgyűlés jegyzőkönyvében. Megható volt, mikor 7 új kartársat az egyesület kebelébe beiktatott ünnepélyesen az elnök. Előbb elénekelte az ünnepi dalt az egyesület kiváló énekkara: „Mikor először lépsz az iskolába”, A szakaszok munkájáról, valamint a választmány évi gyűléseiről a főjegyző tartott beszámolót. A közgyűlés fontosabb határozatai közül kiemelendők: Alapszabályát a konvent által kiadott „Rendtartás” rendelkezéseivel kiegészíti. Felterjesztéssel él az egyház-

megyei közgyűléshez, kérve hogy iskolai ügyekben a Rendtartás előírása szerint járjon el. Ezzel kapcsolatosan kimutatást készít az igazgató ügyek állásáról az egyesület területén. Kéri, az egyházmegyét, hogy a jövőben egy tanácsbírói állást tanítóval töltsön be, hogy tanítót illető ügyek tárgyalásánál, mindig tanító is legyen jelen. Kéri az egyházmegyét arra is, hogy mondja ki határozatilag, hogy minden állását elfoglaló és állást elhagyó tanító méltó keretek között templomban bocsáttassék el állásából, illetve iktattassék be új állásába, hogy ezzel is erősítsék az egyházhoz való hithűségi elkötelezettség. Pénztárnok évi jelentését közgyűlés köszönettel vette tudomásul, Bódi Bertalan Jellemképzés az iskolában címmel tartott értékes felolvasást. Felolvasás keretében ismerkedett meg a közgyűlés a beretkei árvaház ez évi munkájával. Tanítótság közgyűlésén bizonyosságot tett hithűségéről, egyházához és fajiságához való rendíthetetlen ragaszkodásáról.

Továbbképző tanfolyam Erdélyben.

Vásárhelyi János püspök vezetésével az erdélyi ref. lelkészek részére egy hetes továbbképző tanfolyam lesz július végén a csombordi gazdasági iskolában. Az üdülő tanfolyam minden napja bibliaórával kezdődik, utána tudományos és gyakorlati kérdésekről előadások és megbeszélések. Minden este áhitat. Ez a tanfolyam az erdélyi ref. lelkészeknek igen jó alkalom a testi és lelki felüdülésre és a lelkipásztori szolgálat fontosabb kérdéseinek egymással való részletes megbeszélésére. A program szerint a délutáni időben a gazdasági szakiskola tanárai útmutatást adnak az ott összegyűlt lelkészeknek a gazdasági élet fontosabb kérdéseiben és megismertetik velük a modern gazdasági eljárásokat.

A veszprémi ref. egyházmegye közgyűlése. Június végén volt a veszprémi egyházmegye közgyűlése és ezzel kapcsolatban a lelkészértekezleti gyűlés. Ez utóbbin rendkívül értékes előadások hangzottak el a következő kérdésekről: gyülekezeteink gazdasági és szociális munkaprogramja. Mi többet nyújt a Nagy Intitutió a Kis Intitutióknál a megigazulás kérdésében? Kuyper Ábrahám gondolatvilága és ennek hatása a magyar református gondolkodásra, Milyen lelkipásztorra van szüksége a magyar református egyháznak és hogyan lehetek én ilyen?, A református gyülekezeti tag a falu életében, A szekták kérdéséről. Ez utóbbi kérdés tárgyalásánál erősen kidomborított a hitvallásos szellem térhódítása és megerősödése a magyar református egyházban.

HIVATALOS RÉSZ

P á l y á z a t.

A bereg-i ref. egyházközség pályázatot hirdet a hat tanerős magyar tanítási nyelvű, iskolájánál lemondás folytán megüresedett s 1937. évi szept. hó 1. napján elfoglalandó III. (harmadik) számú tanító(nő)-i állásra. Javadalom: Alap-

fizetés és lakásbér címén az egyházközség pénztárából havonként fizetendő évi 4908 Kc, s a törvényszerű államsegély. Ezekon kívül javadalmi jegyzőkönyvben nem értékelt 2 (kettő) m. öl tűzifa beszállítva. Kötelesség: 1 (egy), legfeljebb 2 (kettő) vegyes osztály vezetése; ifjúsági (fiú, vagy leány) egyesületek, esetleg vegyeskar vezetésében segédkezés, nőknél kézimunkatanítás. Kellően felszerelt (s a pályázónak eddigi egyházas viselkedéséről s működéséről az illetékes lelkészi hivatal bizonyítványát sem nélkülöző) pályázati kérvények 1937. évi augusztus hó 14. napjáig „Ref. Lelkészi Hivatal, Bereg—Berehy, Podk. Rus.” címre küldendők.

A beretkei ref. árvaház igazgatóságától. Bretka, pp. Gemerská Panita. Okres Torna'a.

191/937 sz.

Beretke, 1937 július hó 20.

A beretkei református árvaházból.

A Lelkész és Tanító Urak szives tudomására hozzuk, hogy több árva kiment az árvaházból. Az eltávozóknak a helyére újabb árvák vétetnek fel. Elsősorban református vallású, apátlan-anyátlan, vagyontalan fiúk és leányok számíthatnak a felvételre! Abban az esetben, ha ilyenek nem jelentkeznek, számíthatnak a felvételre a református vallású fél-árvák. Az árvaházi Bizottság minden körülmények között megkívánja a felvételi kérvényhez a következő okmányok becsatolását:

1. a) Családi értesítő. b) Keresztlevél. c) A szülők halotti bizonyítványa. (A lelkész is kiállíthatja).
2. Illetőségi bizonyítvány.
3. Vagyontalansági, vagy vagyoni bizonyítvány.
4. Iskolai bizonyítvány.
5. Orvosi bizonyítvány, melynek különösen a fertőző betegségre és a testi épségre kell figyelemmel lennie.
6. Lelkész ajánló levele, mely az árva rövid életrajzát is magában foglalja.
7. Gyámhatósági engedély.
8. Gyám nyilatkozata arról, hogy amíg az árvaházban lesz az árva, a felette való szülői rendelkezési jogról lemond.
9. Egyházközség, polgári község, vagy egyes pártfogó nyilatkozata arról, hogy az árvát magáénak tekinti az árvaházban is és gyűjtéssel, vagy más uton minden évben gondolni fog rá!

Az árvaház 6 éves kortól 14 éves korig veszi fel a rászorulókat és elhagyottakat gondját!

Olyan kérést amely kellelőleg nincs okmányolva, a Konventi Bizottság nem tárgyal!

Az Árvaház Igazgatósága.

Aki az Evangéliumot a maga életet tápláló erővel a nyilvános életbe akarja vinni, azt gyűlölni és üldözni fogják. Stoekker.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 31. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Ké., 1/4 év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombat.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 július 31.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkész Hiv. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Íde küldendő minden közlemény.

Isten szolgája Kálvin János.

Írta: Dr. Sebestyén Jenő

(Folytatás.)

Mi ma már nem is tudjuk elképzelni azt, hogy milyen hihetetlen szenzáció volt az Institutio megjelenése a maga idején az egész keresztyén gondolkodásban és teológiában! Hatalmas csokrot lehetne bemutatni abból, hogy az akkori és általában a későbbi keresztyén és úgynevezett művelt világ hogyan fogadta az Institutiot. A legjobban jellemzi ezt talán az, hogy amióta a kálvinizmus az európai szellemi élet küzdő terén megjelent, ez lett az ú. n. első számú közellenség Róma és főleg a jezsuitizmus számára; ezt gyűlölték az atheizmus, a libertinizmus és általában a hitetlenség s radikálizmus a protestáns irányzatok között a legjobban és a szekták is ettől tartanak a leginkább.

Mert Róma érzi és tudja, hogy Kálvin az Institutioiban a tiszta keresztyénség olyan kerek, klasszikus és megragadó írásszerű kifejtését adta, amely félelmetesen egységes, hódítóan rendszeres és annyira önálló, hogy akiket ez megragad, azok Rómával örökre szakítanak! Mert Róma és Genf vallásilag, egyházilag, teológiailag és a kegyességi típust illetőleg kizárják egymást! Ezért ügyelték Loyola és hadserege: a jezsuiták is mindig és mindenütt elsősorban a kálvinizmus munkáját. Mert ennek átütő erejétől kellett félniük mindenkor a leginkább.

De nem türheti Kálvin és a kálvinizmus szellemét a humanizmus, libertinizmus, a radikálizmus, a titkos vagy nyílt hitetlenség és militans atheizmus semmiféle formája sem! És ezek nem azért harcolnak ma is Kálvin és a kálvinizmus ellen mindenütt, mert egykor maga Kálvin vívta meg velük a nagy harcot legelőször, hanem azért, mert világnézetileg zárják ki egymást teljes mértékben s a hitetlenség minden formája tudja nagyon jól, hogy a kálvinizmus nem a bágyadt megalkuvás, nem a hamis szeretet érzélgősségéből folyó elvtelen és minden áron való békekésérés és nem a hitbeli meghátrálás embere, hanem a világnézetileg harcra mindenütt és mindenkor, ahol az Isten dicsőségének elismertetése és szolgálata veszedelemben forog s a hitetlenség fennhéjázása és türelmetlensége le akarja gázolni, sőt meg akarja semmisíteni a Szentlélek vetéseit.

De tartanak a református keresztyénségtől a különböző arculatokban fellépő és a föld alatt vagy a föld felett bujkáló és nyüzsgő szekták is 400 év óta! Mert érzik, hogy teológiai, tehát elvi téren a megsemmisítő vereséget mindig református részről kell elszenvedniök; belső ellentmondásaikra, tévelygéseikre, elvi csalafintaságaikra, hamis ker. életideáljaikra s kegyességi típusuk beteges egyoldalúságaira a református teológia mutat reá mindenütt és mindig a legbátrabban s a harcot velük szemben a legeredményesebben mindig a kálvinizmus tudja felvenni a gyakorlati egyházi életben is.

Kálvin ezt a három frontot már ismerte és a nemes harcot mind a három fronton meg is harcolta. Csodálatos sas-tekintete volt ennek a reformátornak ott fenn a genfi hegyfokon s ezért tudta oly bámulatos biztonsággal és éles-elméjűséggel felismerni a reformáció háromféle nagy ellenségét már 400 évvel ezelőtt is. Ebben a tekintetben (t. i. horizont tekintetében) nagy volt a különbség közte és Luther között.

„Kálvin — mondja Loofs, az ismert dogmatörténész, — akinek jogi tanulmányai behatóbbak voltak mint Lutheréi, akinek műveltsége bölcsőjéül Páris és a humanizmus és nem a kolostor szolgált és Genevében három ország határán gazdaságilag élénkebb környezetben élt, mint Luther a wittenbergi homokban és sárban, az élet reális viszonyaival szemben szélesebb látókörrrel rendelkezett, amennyiben ő a gazdasági viszonyoknak, a termelő erőnek s a tőke hatalmának sajátosságát jobban megértette, mint Luther“.

Egyébként már Kálvin idejében is közép-pont volt Genf, az alapos és radikális reformációhoz húzó világ középpontja. Ma, Keller Adolf adatai szerint, a Népszövetségen kívül már három évvel ezelőtt is 57 különböző nemzetközi korporációnak és világszövetségnek volt a székhelye. És — a róm. kath. érdekeket nem tekintve, — ma újra Genf a világ középpontja.

De akkor Kálvin intézte Európa szellemi újjászületésének és a nemzetközi diplomáciának minden munkáját és más elvek szerint intézte, mert a református elveknek volt abban a döntő szerepük. Akkor Kálvin volt a protestántizmus és így az újjáalakuló világ s benne egész sereg kis nemzetnek is megmentője és talpraállítója.

Ma azonban a kálvinista elveknek — fájdalom — a világkrízis megoldásában nincs szerepük. Pedig a mai krízisben is lehetne a református keresztyénség a világ megmentője, ha a világ elfogadná például a nemzetközi jogrend, jogbiztonság, igazságosság, — a iustitia internationalis — kálvinista értelmezésű alapelveit. De ahhoz, hogy ezt a világ elfogadja, először az kellene, hogy legyenek kálvinista országok és kálvinista gondolkodású diplomaták is, akik ez elveket képviseljék és azok szerint cselekedjenek is! De azok már nincsenek, illetve csak egy-két kis nemzet képviselői között vannak. Genf maga pedig már régóta nem gondolkodik Kálvin szellemében s így nem is képes ilyen szellemben inspirálni és még kevésbé reformálni! (Folyt. köv.)

A református összefogás és a református tanfítóság.

Június utolsó napi postáival a hivatalos levelek között egy meghívó is érkezett az iskola igazgatóságának címére. Református diákkonferenciára hívják a tantestület tagjait Losoncra. Kartársammal olvasgatjuk a műsor pontjai között ezeket is; kirándulás Gácsra és a füleki zománcgyár megtekintése. Egyöntetűen megállapítottuk, hogy ezen programszámok beiktatása és Losonc vidékének megismerése feltétlenül megérdemli, hogy a konferenciára elmenjünk. Persze az teljesen hidegen hagyott bennünket, hogy ott bibliakörök, előadások és megbeszélések is lesznek. Megmondom őszintén, hogy lelkünkben semmiféle kívánság, semmiféle vágy nem támadt a hitbéli dolgok után. Ezt nem is veheti tőlünk senki sem rossz néven. Ha egy rövid emlékezést szentelünk a szlovenszkói ref. konferenciáknak s ha igazán és őszintén akarunk szólni, akkor megállapíthatja mindenki, hogy a mostani konferencia iránti bizalmatlanságunk nem volt alaptalan. Az eddigi konferenciákon is voltak bibliakörök, nívós előadások, vitatkozások és nemes fellekesülések. Mikor azután az együttlét végetért s a résztvevők hazautaztak, kevés kivétellel mindegyikünk lelkéből elmult-elszállt minden. A gyönyörű elhatározások és a szép célkitűzések megvalósításából, illetve gyakorlati kiviteléből majd semmi se lett.

Ilyen gondolatok közt érkezünk meg Losoncra, a Ref. Összefogás konferenciájára. Megkezdődött elfásult lelkeinknek gondozása. Már a reggeli bibliaköröknél tapasztaltunk valami eddig nem észlelt melegséget és vonzó erőt. Éreztük, hogy itt egész másképp fog menni minden. Feltevésünkben nem is csalódtunk. Következtek e konferenciai előadások. Számos kiváló képességű előadó világította meg a Ref. Összefogás egyes-egyes részeit. Az egész lelki-világunk egyszerre megváltozott és bizakodókká lettünk, mert teljes bizonyossággal meggyőződünk, hogy az előadások által felvázolt célkitűzések és tervek nem fognak csupán csak beszéd és vita tárgyai lenni, hanem azok az életben

meg is lesznek valósítva. Ezen bizonyosságunk alátámasztják azok a fogadástételek, amelyek a konferencia résztvevői ott a helyszínen tették. Engedtetsek most már meg, hogy én rövid szóval elmondjam, hogy mire is határoztuk magunkat a Ref. Összefogás munkájának elvégzésében.

A Ref. Összefogás minden ref. embert napszámostól kezdve a földbirtokosig, az analfabétától a tudósig egy táborba kíván tömöríteni. Az eddigi szervezetlen, egység nélküli kálvinizmust erős, tekintélyes tényezővé óhajta kialakítani. Gondoskodik hiveinek lelki, szellemi és anyagi előrehaladásáról egyaránt. Célkitűzése a belmissziói munka teljes felkarolása oly irányban, hogy munkája nyomán hiveink sorából többen öntudatos ref. lélek kerüljön ki. A lelki gondozásnál azonban nem állapodik meg. Tudatában van annak az igazságnak is, hogy nemcsak a mélyhitű és öntudatos, de művelt és okos egyháztagokra is szükségünk van. Ezért feladatának tűzte ki a magyar kultúrunk teljes ápolását is. Nagyon helyesen létjogosultságot enged a világi szellemi termékek terjesztése mellett komoly erkölcsöt nem rontó és ártatlan szórakozást nyújtó úgynevezett „világi” kultúra ápolására is. Az Összefogás munkája még ezzel sem kívánja befejezni munkakörét. Tudja, hogy nem elegendő az, ha csak hívő lelkűek és intelligensek, hanem gazdagok és jómóduak is egyháztagjaink. Ezért nagyon fontosnak tartja minden társadalmi osztályhoz tartozó egyéneknek anyagi téren történő támogatását is. Félreértés elkerülése végett meg kell jegyezni, hogy anyagi támogatás alatt nem pénzbeli adományt értek, mert ezt a ref. összefogás nem adhat. Ellenben gondoskodik, hogy lehetőleg mindenkinek munkát szerezzen. El tud helyezni akár szellemi munkást, iparost, kereskedőt, vagy földmunkást. Szóval, aki önhibáján kívül mostoha sorsba került, megteremti az önmegélhetésének lehetőségét.

Falusi gazdáink számára szakszerű és modern követelményeknek megfelelő gazdasági oktatást szándékozik nyújtani úgy elméletben, mint gyakorlatban. A nehezen értékesíthető mezőgazdasági termények eladását megkönnyíteni szándékozik. Ugyancsak falusi hiveink boldogítására feladataul tűzte ki a szövetkezetek (fogyasztási, hitel, tej, stb.) megszervezését és a meglévőknek fenntartását. Itt említem meg, hogy a ref. embernek ref. kereskedőtől történő vásárlása, vagy ref. iparossal és a ref. munkással való dolgoztatása szintén a Ref. Összefogás megvalósításra való tétele.

Van még több ága is a Ref. Összefogásnak, azonban ezeket ezen rövid kis cikkben nem áll módomban ismertetni. Egy két fő dolgot azonban elmondottam. Így szóval ezek mind szépek, de hogy valósíthatók meg ezek, kérdezhetné valaki? Én mindjárt felelek: úgy, hogyha mindnyájan nekilátunk azonnal a munkának. Tanító testvérek, itt nem lehet közülünk senki sem kihúzó! Nekünk itt is, mint minden-

hol vezetőserepet kell játszunk! Ne parancsból csináljuk ezt, mert erre minket földi ember úgy se kényszeríthet, hanem önszántunkból, örvendező szívvvel és szolgálatkész lélekkel. Bátoran merem mondani a valóságnak megfelelően, hogy nélkülünk az összefogás munkája megbukik, de a mi közreműködésünkkel feltétlenül virágozni fog. Nekünk pedig ref. tanítóknak csakis az lehet a célunk, hogy mindezek a szép elgondolások a gyakorlatban minél előbb megvalósuljanak.

Még csak azt kérem kedves kartársaimtól, hogyha akárhol lesz a ref. összefogásnak értekezlete, jelenjenek meg azon. Én állítom, hogy senki se fogja megbánni azt, hogy elment és biztos vagyok benne, hogy lelkes követője lesz a mozgalomnak, miután ott mindent megtudott. A központi vezetőség megígérte, hogy Szlovenszko és Kárpátalja nagyobb ref. központjaiban tartani fog tájékoztató nagygyűléseket. Tanító testvér, ha közeledben lesz ilyen, feltétlenül elmenj!

A Ref. Összefogás központi vezetőségének székhelye Losonc. Itt már van egy iroda, mely kizárólag ezen ügyekkel foglalkozik. Szívesen ad mindenkinek információt és segítséget mindenben csak irni kell a következő címre: Ref. Összefogás irodája Lucenec—Losonc. Nagybég utca 3. Ez a központi vezetőség kéri a tanítóságot is, hogy a már megjelent „Összefogás” című néplapot terjessze odaadóan a ref. hivek között. Adjuk tudomásukra még azt is, hogy meg fog jelenni kétkoronás árban a Ref. Családi Naptár. Ez az eddig megjelent Szeretet naptárt fogja helyettesíteni. Feltétlenül ezt vegyék meg, mert ez a kalendárium értékes és vallásos tárgyú olvasmánnyal és sok érdekes és hasznos tudnivalóval kedveskedik az érdeklődőknek.

Végül a Nagytiszteletű Urakat tisztelettel arra kérem, hogy lapunknak ezen számát feltétlenül adják át az iskoláknak és kössék az igazgató tanító uraknak lelkére, hogy a tantestület minden tagjával, ha előbb nem, legalább szept. első napjaiban elolvastassák ezen pártort. Targyalja meg minden tantestület alaposan a Ref. Összefogásnak minden részletét és kételemek esetén forduljanak a központi irodához, ahonnan azonnali készséges választ fognak kapni. — Tanító Testvéreim! Én azt hiszem, megértitek a kor hívó szavát. Tudjátok azt, hogy ránk a ref. társadalomban milyen munka vár. Nekünk el kell oszlatnunk azt az egyáltalán nem hízegő közvéleményt, hogy csak kényszer-munkások vagyunk! És ezt most tudjuk legjobban megtenni. Most tudjuk bebizonyítani azt, hogy mi ref. egyházainknak és magyar társadalmunknak lelkes, munkás és szolgálatkész vezetői vagyunk. Jelszavunk ez legyen: „Ígyekezünk, tartunk ki, bizzunk a szebb jövőben s dolgozzunk!”
Erdélyi Gáspár.

EGYHÁZI ÉLET

Konferenciák Abaujban.

Két nagy lépéssel haladt előre ifjúságunk ügye. Az egyik a színavidéki, a másik a tárca és ósvavölgyi ref. ifjúság körzeti konferenciája. Mindakettő a kereső lelkek találkozója volt. A megjelentek számából (200—200) biztató jeleket olvashattunk ki. Hogy itt a lelkekben valami történik, hogy mégis csak nem hiába való az a munka, amit az ifjúság és lelkész végeznek. A vezető lelkek régen látják, hogy nem elég csak a tanítás, azt meg is kell kedveltetni. Egyházi vezetőink rég belátták, hogy az ifjúság lelke nem a miénk többé, azt elvonta tőlünk a „világ”. Őket vissza kell hódítanunk s a visszaszerzett ifjúságon keresztül új léleknek kell beáramlania a ref. falvakba s éppen azért nagy felelősséggel tartozunk ifjúságunkkal szemben. Az ifjú lelke: kereső lélek, sokszor maga sem tudja miért, de vágyik lelkét megtölteni valamivel; a lélek tartalmat óhajt. Már most attól függ az egyház jövője, hogy milyen tartalommal telik meg ez a kereső ifjú lélek!? Hitvány, üres beszéddel, léhasággal, vagy komoly tartalommal? A jövő gyűlékezete is egyéniségekből s azok tartalmából épül fel. Ezek által lesz nagy, vagy törpe, sorvadozó. „Népünk jövője egy a falu jövőjével, mert ref. hiveink nagyobb részben falun laknak.” Azért a falu ifjúságának Istenhez vezetését sem szabad elhanyagolni. Meg kell láttatni vele, hogy a Krisztus tanítása nem valami illuzórius dolog, hanem csupa realitás. A kétkedőkkel szemben pedig, hogy a biblia és zoltár ismeret nem „szektáskodásra vezető alkalom”, hanem komoly készület a jobb jövő megalapozására.

Amikor egy-egy ifjúsági összejevetelen bizonyosságot tesznek arról, hogy vezetőik előtt az evangélium nem csak szép beszéd, hanem cselekvő élet, oly igen érezzük a konferenciák hasznos és áldásos voltát s kívánatosnak tartjuk, hogy ezek minél szélesebb körben terjedjenek el. Itt, az együttes találkozásokor, a beszélők alkalmával bizonyosságot tesznek az egész évi munkáról s buzdítanak. Oly jól esik látni, hogy a mi ifjaink s leányaink 4—5 faluból összegyűlve, mily élvezetesen tudják eltölteni azt az egy napot. Míg más felekezetek tömegfelhajtásai mulatsággal, zenével s verekedéssel végződnek, addig a mi ifjaink a nemes verseny gyönyörködtető szórakozása mellett buzdítást nyernek arra, hogy a jövő konferencia értékesebb, szebb legyen. A mi fiaink s leányaink nem mehetnek el a távoli orsz. konferenciákra, viszont ezeken nagyobb áldozat s fáradság nélkül is megjelenhetnek. Hisz itt is kiérzik a ref. összetartás, a „közös sors lelki uniója”, az egységben rejlő erő, a ref. összefogás gondolata. Itt nyílik alkalom arra, hogy a mi ifjúságunk megszólaljon, aktív részt vegyen, úgy a beszélőben, mint a nemes versenyben, az Isten országa építésében. Hogy milyen lelki hatásai vannak egy-egy

Valláspedagógiai konferenciát rendez

a magyarországi tiszántúli egyházkerület szept. hó második felében Debrecenben. Az előkészítéssel Dr. Dancsházy Sándor lelkészt bízták meg.

ifjúsági összejövetelnek? Erre feleletül csak azt ajánlhatom, hogy, aki még nem vett részt ilyeneken, okvetlen menjen el egyre, s ha még érdekében eddig semmit nem tett, okvetlen törekedjék arra, hogy az evangélium erőt elevenné, hatóvá hasznossá tegye a falusi ifjúság lelkére nézve is, mely lelki értékek a konferenciákon nyílnak ki a maguk gyönyörködtető szépségében.

Ami pedig a két konferencia részleteit illeti, úgy a jún. 29-én tartott szina-vidéki, mint a júl. 6-án tárca—osva-völgyi ifjúság lelki összecsendülésének meg voltak a maguk értékes szépségei. Az előbbi előadói, értékük legjavát adták. A Lengyel József imája s a Péld. 23 r. 26 v.-hez fűzött gondolatai ragadták meg szíveinket, hogy az Ur elé tegyék kedves áldozat gyanánt. A Meskó Dezső hozzászólása pedig mélyítette azon gondolatot, hogy csak a tiszta szív indulatai kedvesek az Úr előtt.

A gondos beszámolók tükörképei voltak, úgy a szinai, perényi, felsőlánci, mint a nagyidai ifj. és leánykörök mult évi munkáinak, mutatva, hogy sok érték és munkakedv van az ifjúság között, csak ki kell keresni ezen értékeket, a szunnyadó erőket elevenné kell tenni.

Szinte kifogyhatatlanok azok a szép Hallelujah énekek, melyek az ének versenyben az ifjúság ajkán megcsendültek. Az ifjúság bibliai ismeretére mutatott a Meskó Dezső által vezetett bibliai-ismeret verseny.

A tárca ósvavidéki ifjúság első együttes megmozdulásának tekinthető ez a júl. 6.-i körzeti konferencia. A lelkes buzdításban itt is bőven gyönyörködtünk. Séra László szólott az ifjúsághoz az I. Tim. 4. r. 12. v. alapján s kiemelte, hogy a ref. ifjúnak jobbnak kell lennie a többenél, elhagyni mindent, ami közönséges s lealázó, ellenben követni mindazt, ami kiemel. Erre adjon buzdítást minden konferencia, most is, a jövőben is.

Jóleső érzés volt hallgatni a nem mindennapi énektudást, melyről tanuskodott a györkei, petőszinyei, garbóci és beszteri ifjúság énekversenye. A győztes jutalmul, emlékül énekes könyvet kapott. A szavalóverseny jutalma is ugyanaz.

Egy kedves nappal lettünk gazdagabbak s fogadalmat téve bucsuztunk: Isten velünk, viszontlátásra.

Tárcavölgyi.

FIGYELŐ

Tábithák konferenciája Csapon.

(Folytatás.)

A második nap délelőttjén teljesen személyes vonatkozásban került szőnyegre a nő hivatása a lelki mezőkön és ennek földi akadályai. Ószinte megnyilatkozások és bizonyágtételek érlelték határozattá, hogy ref. hívő leány nem köthet házasságot hitetlen férfivel. „Ne legyetek hitetlenekkel felemás igában. Áron is megvegyétek az alkalmakat!”

Délután kibontakozott a teljes Tábitha-program: lányokat és asszonyokat Krisztushoz

vezetni és őket Isten országának munkájába állítani. Megszervezni a lányok és asszonyok bibliakörét. Vasárnapi iskolai, serdülőkori munkát végezni. Diakonissza-anyaként felépíteni a fáradozni. Hitmélyítő kurzusokat tartani, szegényeket, betegeket, aggokat gondozni. Saját külmiszionárius-diaconissza testvéreket kiküldeni saját külmiszionárius területre. Iratterjesztés Cseléd-, cigány-, fogházmisszió. „Az aratnivalók sok, a munkás kevés; kérjétek az Aratás Urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába!” (Máté 9. 37—38.) A nemes elhatározásokat és a megindult munkát kísérelje az Úr áldása!

A harmadik nap (Vasárnap) — a cselekvés jegyében folyt le. Megmutatta: milyen a Tábitha munkamezőn. A huszti nőtanítvány (Kukuly Istvánné) már előbb elbeszélte: hogyan vált lehetővé e konferencián való résztvétele. Külmiszionárius gazdasága gátolta a meghívás elfogadásában. Pár nap alatt azonban sertései és kecskéi mind elhullottak, s ő a csapásban Isten kezét látta, hívő szavát hallotta meg, melyet nem utasíthatott vissza. Eljött és most felajánlja ékszerait a letelestítendő diaconissza anyaház céljaira.

A konferencia legszebb és legünnepélyesebb pillanatai következtek. A nők levették fülönfüggőiket, lehúzták köves- és jegygyűrűiket, hogy átadják a jelenlévő diaconisszáknak. Letették ezzel a Béthel-intézet alapkövét! Ha — Sinai hegy alatt — a héber nők hasonló áldozatot tudtak hozni az aranyborjú felállítására, az olasz nők háborús célok: földi hódítás érdekében — a Tábithák is megteszik köteleességüket Isten országáért!

Alkalmoszerű igehirdetést és keresztelest Horkay István s. lelkész végzett. Mintabibliakört Horkay Erzsébet, mintavasárnapi iskolát Nagy Mária mutatott be. Esketési szertartáson énekvezér gyermekeivel és a lánykörti énekkar énekelt; lelkészné — rövid beszéd kíséretében Bibliát nyújtott át az ifjú párnak, meghívva őket — mint volt ifj.-i, ill. leánykörti tagot — a férfi, ill. az asszonykörbe, — további munkálkodásra.

Szűkkörü szeretetvendégség és vallásos est zárta be a konferenciát, melyen helybeli lelkész bibliamagyarozatot tartott, Rebeka diaconissza-testvér a misszióról, Mária testvér a Tábitha mozgalomról beszélt, Irma testvér pedig elmondotta: hogyan lett diaconissza. Közben Nagy Mária szólót énekelt Tornyay Klára mandolin-kísérete mellett.

Meg kell még emlékezni a csapi gyülekezet meleg vendégbarátságáról, asszonyaink tábithás buzgalmáról. A természeti aratás szorgos idején szállást biztosítottak, az idegenből jötteknek és az ellátás nyersanyagát bő mértékben összehordva, sütötték-főztek 3 napon át, hogy a lelki aratás zavartalan legyen. Ezzel lehetővé tették, hogy a jelentkezési díjak teljes összege a diaconissza-alaphoz volt csatolható. Ezt a célt szolgálta az esti persely pénz is.

Legyen áldott az Úr neve!

„Lön pedig azokban a napokban, hogy Tábita megbetegedvén, meghala... Felkelvén azért Péter... és elébe állának az özvegyasszonyok mindnyájan sírva és mutogatva a ruhákat és öltözeteket, melyeket Tábita csinált, míg velük együtt volt... Péter pedig a felházba térdre esve imádkozék és a holt testhez fordulván monda: kelj fel! Az pedig felnyitá szemeit és felült... és beszólitván a szenteket és özvegyeket, eleikbe állitá őt elevenen... (Csel. 9.)

Anyaszentegyházunk alvó tábitái: keljetek fel — üzen az Isten — a konferenciákon át is.

K. Z.

KÜLFÖLD

A protestánsizmus helyzete a mai Ausztriában.

Egy könyv került a kezembe*, a háború előtti monarchiában íródott és az 1910-es évek magyar és osztrák protestáns Egyházainak a lelki metszetét adja egy külföldre került magyarországi theológus néhány évének a megrajzolásával. Nem tudom, hogy felfigyelt-e akkor e műre a magyar ref. egyházi sajtó? Most ha volna idő rá, érdemes lenne lefordítani s kiadni, hogy az utódállamok újabb generációi — különösen az egyházi, a belmissziós téren — lássák a nagy idők előestélyén néhány fényes szemű fiatal lelkész héroszi harcát önmagával és az egyházi közvéleménnyel és megértse az új generáció, hogy csak egyetlenegy lehetőség van lelki és nemzeti értékek megmentésére: az új belső reformáció! Ez az inkább evangélikus beállítású könyv minden feltalakodás nélkül rámutat arra, hogy valami irtóztató az a lelki sivárság, amelyben a mi „egyházhű hiveink” élnek: a személyes hitélet folytán. De belevezet a komoly lelkészek mindennapi problémáinak kellős közepébe s megérteti, hogy a római birodalom gladiátorának a sorsává kell válni a volt monarchia prot. papjai életének: vagy győzni, vagy meghalni! A társadalmi regények módszerének számos jellemzőjét alkalmazva: az élő élet mozgó, beszélő, szenvedő és kacagó valóságain át mutatja meg ez a könyv, hogy mennyire kellett, várt volt már akkor mindenütt az új ébredés mozgalma, a sablon-vallásosság helyébe az átalakított életet hozó keresztyénség, az önmegelégedés posványos álló-vize után a Szentlélektől hajtott élet-vízének pezsdülést hozó áradása. A minden földit feláldozni tudó élő hit! Akárcsak a reformáció hajnalán! — És ma nem-e ez a legnagyobb probléma? aminek megoldása minden más nagy kérdés elintézésével volna egyenlő!

„A protestánsok nem keresztyének“, hallani több osztrák református és evangélikus üdülőtől itt Salzerbadban: mint a római katolikus ismerőseik részéről újabban ismét

* Ph. Christian: Kandidat Hübnar's Erlebnisse in Osterreich und Ungarn. Striegan, 1912.

erősen hangoztatott ósrégi osztrák katolikus véleményt. Persze, hogy nem az egyszerű, vagy intelligens egyháztalált ki ezt, hanem az actio catholica szellemében felnevelt új plébánosok viszik ezt bele a közvéleménybe a hitoktatás, a felekezeti iskoláik s az egyre jobban erősödő hitbuzgalmi egyesületeik révén. Bécsben egy ismerős család a miatt panaszkodott, hogy vegyesházasságuk miatt nincs nyugtuk a róm. kath. fiúk hitoktatójától, aki mindent elkövet, hogy a prot. templomban kötött házasságukat a pápa felhatalmazottja által felszentelt templomban „törvényesítik”. Egyik osztrák jó barátom — állami hivatalnok — amiatt méltatlankodik minden találkozásunkkor, hogy nem bírja már a „csendes kényszert”, mellyel a körülötte és fölötte levők „a pápa nyájába akarják tereelni őt”. A bécsiekben és a legkisebb hegyi falucskák templomaiban megindult Róma, a Tridentinum óta annyiszor megismételt akciójával, hogy elnyeljen mindent és mindenkit, aki nem ismeri el a pápát Krisztus helytartójának. Finom, picike röpcéduláktól egészen a támadó és vitakozó vaskos művekig megindultak az „ólomkatonák fegyverei”, hogy csak „egy akol legyen és egy pásztor” (nem bibliai, hanem róm. kath. értelemben)! Persze erre felhasználnak, igen ügyesen sokféle eszközt, sokszor igen bibliátlanokat is, csak hogy a fekete-sárga Ausztria lelki képe a régi római katolikusá váljék, mire visszajönnek Róma leghűségesebb védelmezői, a Habsburgok. A régi nóta ez, akár a protestáns-pusztító I. Lipót korában, vagy az elegánsan, trónuson ülve térítő Mária Terézia alatt, vagy az „úrnap” körmenetet elejétől végig gyalog elkísérő Ferenc Józsefnek, „a pápa hűségese fiaának” idejében. A: „Catholica Austria” álom ez. — Prot. tanító nem kap községi vagy állami állást, prot. munkást ki alkalmazzon? „A protestánsok nem keresztyének, akárcsak a zsidók sem azok!” Így dolgozik most a vörös Ausztria után egy másik színű, amelyben el akarják fűjni az Evangélium örökké égő mécsesét! — Ennek tudható be az az erősen „anti-katolikus” szellem, amely sok protestáns beszédéből csakhamar elénk áll. Nem a beleegyezés és lemondás, hanem a harc, az Ige, az Úr Jézus melletti kitartás szelleme ez! Erősen offenzív itt a protestantizmus Rómával szemben (évente több ezer r. katolikus tér meg a prot. Egyházakba!) Már a gyermekeken látni az erősen öntudatosodó protestáns gondolkodás.

Nem veszik így el a teljesen r. katolikus vidéken egymagában lakó protestáns sem. Nem veszik el, mert évente felkeresi a papja (esetleg többször is) s hetente kapja a nagyszerű lapokat melyek figyelmeztetik az Igazság melletti kitartásra! Innét van, hogy a legeslegtöbb protestáns, ha más felekezetével házasodik össze: esküdni a prot. templomba megy el. Nem is lehet ez másként. Hiszen egy-két decennium alatt elfogyának másként Róma ölelő karjaiban. — S még egy érdekesség kínálkozik ki a tollból: 400 éven

át igen kevés volt az érintkezés a magyar reformátusok s az osztrák-német protestánsok között. Mi tudjuk, hogy miért! Újabban kezd megépülni az átjáró hid. Onnét is jönnek ide s innét is mennek oda. Még olyan a megszólalás hangja, mintha egy jeruzsálemi arab-református beszélné a kevéske dániai református képviselőivel, de majd csak szükül a távolság s arannyá válik az összekötő hid a lelki kincsek kölcsönös kicserélése közben...

Salzerbad, 1937. VII. 22. Galambos Zoltán.

HIREK

Eszegés a gyarlóságok küszöbéről.

Atyám! Nekem te vagy a hajnal:
Így megküzdök setétlő bajjal.
Nekem te vagy a reggel és a dél:
Szívem tehát remegve sohse fél.
Az alkonyat, az este is te vagy:
Bennem a hit lett óriási nagy.
Te vagy rám fátyolt bontó éjszaka:
Szívem-lelkem sohsincsen egymaga.
Nekem te vagy a láthatatlan Nap:
Homályban is érzem hatalmat.
Fejem fölött te vagy csillagos Ég:
Ezért bennedbízom lánggal ég.
Szívemben töled van reménykedés:
Életcsalódás zúzni öt kevés.
Lelkembe töled jut nagy szeretet:
Ezért nem gyűlölöm meg én soha
Az ellenemtörő embereket,
Kik mérgező szókkal sebeznek.
Atyám! Segíts meg engem abban,
Hogy megbocsáthassak ezeknek.
Valaha valaki ha lenne mégis,
Akinek én meg nem bocsáthatok:
Könyörgök hozzád a porig omolva,
Hogy rá te árasz bünbocsánatot.
Bocsásd meg nekem is e vétkeket,
Legfőbb igazságoddal áldásosztó
Ki vagy: örökkönélő Szeretet!

Tóthkárolyi Lajos.

Templom és harangszentelés. A laborcmenti Nagysáska nevezetű egyházközségnek július hó 4.-én örömmünnepe volt. A környék kálvinistái felett nemzetiségre való tekintet nélkül seregszemle volt ez az ünnepély, 2500—3000 kálvinista találkozott együtt, hogy elmondhassák egymásnak bajukat, panaszukat s talán az Ige fényénél elinduljanak azon az uton amelyeken megtalálják a „lélek gyümölcsseit”. Nagysáskán valamikor öntelt szívé, betemetett lelkű emberek éltek, akik némi rokonságban állottak az evangéliumi földművessel, aki csak a csüreit tudta lebontani és helyette újakat építeni s fel tudott kiáltani: „Én lelkem egyél-igyál, gyönyörködjél, sok esztendőre eltett javaid vannak, tedd magadat kényelembe.” Lukács XII. 15—21. v. Az igazi Gazdagságot nem ismerték s nem is igen keresték. Kincs, hír, gyönyör? Legyen bár, mint özőn. A telhetetlen elvegyülhet benne. S nem

fogja tudni, hogy van szívöröm. Isten után Kalitza Dénes tetterős, papi prudentiával bőven megáldott fiatal Timotheusé az érdem, hogy fel tudta törni a lelkek ugarát, felfedte a betemetett kutakat és csobogásra indítottak sziveket. Az Egry Ferenc harangöntődjében készült, mégpedig remekbe készült jóhangú két harangot Virág József felsőzempléni esperes úr áldotta meg és szentelte fel a megnyitott templommal együtt. Az ünnepi beszédet a zsúfolásig megtelt templomban Dobos Sándor felsőzempléni főjegyző ladmóci lelkész tartotta. A kint rekedt magyar anyanyelvű kálvinisták részére Gál István csicséri lelkész tartott beszédet, míg a szlovák kálvinisták ígehirdetője Király Péter mácai lelkész volt. A magyar kálvinista gyülekezet részére Urvacsorát osztott és ágendázott Szakál László kistráskai lelkész, míg a szlovákok részére Balázs János lasztoméri lelkész osztotta ki az uri szent vacsorát. Délután dr. Földessy József mígléci lelkész tartott nagyhatással predikációt. Az Istenünk kegyelme és szerelme világítson ennek a gyülekezetnek, hogy erős legyen s fel tudjon történelmi hivatásának magaslatára emelkedni! D. S.

Az Énekes könyvek megrendeléséhez szükséges csekklapok az illetékes esperesi hivatalok útján már bizonyára eljutottak minden gyülekezetbe. Azokat akik még ezután is nem csekklapon, hanem postautalványon küldik be a megrendelt zsolttárok árát: kérem, hogy az utalványozandó összeghez 100 Kc-ig 50 f.-t, 100—1000 Kc-ig 1 Kc-t, 1000 Kc-n felül 2 Kc-t csatoljanak kézbesítési díj fejében. Ezt megtenni eddig csaknem mindenki elmulasztotta s emiatt a beküldött összegek csonkán érkeztek meg. Ajánlatos volna, ha az ungi egyházmegye példájára mindenki egyházmegye rendelne 100—200 darab Énekes könyvet s azt az egyházmegye legkönynyebben hozzáférhető, központon fekvő gyülekezetének lelkészi hivatalában elhelyezné. Ebből ki lehetne elégíteni a 10 példányon aluli szükségleteket. A megrendelt példányok árát az egyházmegyei pénztár előlegezhetné, mert a kamatvesztés az 5% engedményből bőven megtérülne. Ezt a megoldási módot az Esperes urak szíves figyelmébe ajánljuk. A vászonkötésű Énekes könyvek ára 14, a bőrkötésűek ára 28 Kc. Megrendelhetők a Ref. püspöki hivatalnál, Velke-Kapusány—Nagykaposon a már ismertetett feltetelek mellett.

Gyönyörű bizonyágtétel. Debrecenben történt, hogy Tóth Lajos kályhászmester a debreceni egyháznak ajándékozta három háztelkét, egy szőlőstelkét és nagyobb terület szántóföldjét, hogy ezáltal elősegítse az ottani Mester uccában tervezett templomépítés ügyét. Ugyancsak ő az épülő Mester ucai templom tornyába még egy harangot is felajánlott. Nemes cselekedetért a presbitérium nevében Makláró Károly püspök mondott az adakozónak köszönetet. Cselekedete hangosan beszél a református hiveknek az anyaszentegyház iránt érzett mélységes szeretetéről.

Konferencia lelkészek részére. A csehtestvérek evangélikus egyháza ez évben is konferenciát rendez lelkészek részére, amelyre főként az ifjabb generációt hívja meg. A Rendező Bizottság a konferenciát augusztus hó 23—26-ra hívta össze Myslibořicére (Jaroměřice n/Rokytnou mellett van) Morvaországba. A konferencia programja a következő: Augusztus 23-án este: A konferenciát megnyitó istentisztelet. 24-én délelőtt: *Isten Igéje és az igehirdetés.* A textushoz való viszony: B. O. Henych lelk. Aktualitások az igehirdetésben: J. Staněk lelk. este: Temetési és esketési igehirdetés: Hladky lelk. 25-én délelőtt: *Az igehirdető.* a) a gyülekezetben: B. Pospíšil lelk., b) a családjában: B. Smetánka lelk., c) szociális munkákban: L. Vrba lelk., este: *Az igehirdető mint tanító:* Z. Somolík. 26-án délelőtt: *A gyakorlati igehirdetés kritikája.* Tartják: S. Daňek, prof. J. L. Hromádka, prof. J. Šimsa. A Rendező Bizottság a Tiszáninneri Püspöki Hivatal utján szíves szeretettel hívja a konferenciára az ifjabb lelképászorok közül azokat, akik a cseh vagy szlovák nyelvet bírják s így az ott elhangzó előadásokat megtudják érteni. A csehtestvérek egyháza és ref. egyházak közötti kapcsolat kimélyítése céljából óhajtott volna, ha az ifjabb lelkészek közül mentül többen részt vennének a konferencián. A résztvenni szándékozók forduljanak egyenesen: Mir. Ružička, lelkészhez Veselí p. Jimramov. Ott tájékozást nyerhetnek afelől is, hogy milyen utazási, illetve egyéb kedvezményhez juthatnak. A jelentkezést szívesen közvetíti a Tiszáninneri Egyházkerület püspöki hivatala is.

Európát Kálvin és a Kálvinizmus mentette meg.
Michelet.

Misszionáriusok előadásai. Virágh Sándor a református külmisziói szövetség lelkésze Bulgáriából visszaérkezett, most az ottani munkájáról tart előadásokat a különböző gyülekezetek meghívására. Hány Dániel KIE misszionárius 57 baranyai gyülekezetben tartott előadást a külmiszióról és a KIE munkáról. Döbrössy Lajos, aki az elmúlt tél folyamán 125 gyülekezetben végzett látogatásokat és tartott előadásokat, ez év szeptember havában visszatér Bulgáriába a mohamedán misszió folytatására.

HIVATALOS RÉSZ

P á l y á z a t.

Az ekeli ref. egyház (okr. Komárno) pályázatot hirdet a második véglegesített tanítónői állásra. Fizetés: természetbeni 2 szobás lakás, konyha, éléskamara, fáskamara. Kézpénz évi 1200 Kcs, kertváltás 20 Kcs. Államsegély az iskolafenntartó által kérelmezve lesz, érte az egyház felelősséget nem vállal.

Kötelessége: a ref. egyh. törvények és szabályrendeletek által előírt munka a rábizandó osztályokban, a női kézimunka tanítása az összes osztályokban. Tanítványait vásár- és ünnep-

napokon ádventi és egyéb napokon délelőtt és délután a templomi istentiszteletre személyesen vezeti. Köteles a leánykört, a leányénekkart vezetni, vallásosestélyeken közreműködni, az összes ref. egyh. társadalmi munkában segédkezni, a kántortanítót szükség esetén helyettesíteni. Ezért a kántori oklevéllel rendelkezők előnyben részesülnek. Tanítási nyelv magyar. Pályázati határidő 1937. aug. 29. A választás ideje 1937. aug. 30. Az állást 1937. szept. 1-én kell elfoglalni. Pályázatok az Aranyosi (Zlatná na Ostrove, okr. Komárno) ref. lelkészi hivatalhoz küldendők.

P á l y á z a t.

A malá-dobroň—kisdobronyi református egyház pályázatot hirdet az üresedésben lévő kántor-tanítói állásra.

Javadalom: 1. Lakás, melléképületek, kert. 2. 8 hold tagi és 11 hold erdei szántó-kaszáló. 3. 10 köböl buza. 4. 10 köböl gabona. 5. Stóla, mely a mindenkori lelkészi stólának a fele. 6. Államsegély kérvényezve lesz, de azt az egyház nem garantálja. A földek jelenleg ki vannak adva 3 évi bérletbe 3707 Kč évi bérért, mely összeg minden év szeptember 1. napján előre fizetendő.

Kötelessége a részére kiosztott osztályok vezetése, az összes kántori teendők végzése, belmissziói munkákban való segédkezés, énekkar vezetése, lelkész helyettesítése akadémizáltatás esetén és a kanonikus órákon. Pályázhatnak belföldi vagy nosztrifikált oklevéllel állampolgársággal bíró, véglegesíthető református vallású férfi tanítók.

Bemutatkozás szükséges, de a költségek csak megválasztás esetén térítettnek meg. Az állás 1937. szeptember hó 1. napján elfoglalandó.

Pályázati határidő 1937 augusztus hó 12. Kellően felszerelt kérvények Református Lelkészi Hivatal Malá-Dobroň, p. p. Veliká-Dobroň. Okres: Užhorod címre küldendők.

Pályázati hirdetemény.

„A forgolányi ref. egyház presbyteriuma pályázatot hirdet a megüresedett kántor-tanítói állásra.

Jövedelem: Természetbeni lakás, kerttel, 6 köblös jó szántóföld (bérletben 6 évre 7 q buzáért), melynek adóját az egyház fizeti, 15 q buza a hivektől, 3 öl fa beszállítva, 2 legelő jog, stóla, mely összértékben 4908 Kč. Államsegély melyért az egyház felelősséget nem vállal. Kötelessége vezetni az osztatlan iskolát, végezni a kántori teendőket, helyettesíteni a lelkészt akadémizáltatása esetén, istentisztelet végzése kanonikus órákon, énekkar vezetése és segédkezni az egyház összes szociális munkáiban. Pályázhatnak ref. férfi tanítók megfelelő képesítéssel. Pályázati határidő 1937 augusztus 28. Kérvények a Ref. Lelkészi hivatalnak Forgolányban, u. p. Petrovo n/T. küldendők. Választás után az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 32. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké. $\frac{1}{2}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 augusztus 7.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Íde küldendő minden közlemény.

Isten szolgája Kálvin János.

Írta: Dr. Sebestyén Jenő

(Folytatás.)

Az Institutio a világtörténelem egyik legcsodálatosabb és kezdettől fogva romolhatatlan, sőt fokozódó hatású könyve. Mi a titka e hihetetlenül lélekformáló és egyházakat, nemzeteket, társadalmakat csodálatosan nevelni tudó hatásának?! Az, hogy egészen új szellemben magyarázta az egész Kijelentést és értelmezte az Evangéliumot. Olyan mélyen és közvetlenül tolmácsolta Isten kijelentett akaratát, hogy az emberek lelkét magával ragadta és a hitnek „új szeme” számára teljes szuverén fenségében és kegyelmes lehajlásában mutatta fel a teremtető, a megváltó és megszentelő Ur-Istent. — Ily módon azután megadta a végleges és biztos kulcsot is a teljes Kijelentés tiszta megértéséhez és megmutatta a biztos módját annak is, hogy hogyan kell nemcsak az egyén életét, hanem az egész emberi életet is, annak minden szociális közösségeivel együtt, Isten törvénye szerint, a bűn fennmaradása és rombolása ellenére is, Isten dicsőségére, a kivirágzás felé vezetni.

Olyan pluszt, azaz többletet, sőt mi több, döntő meglátást adott tehát az Institutio az egész kijelentés megértésében és az élet minden területére való alkalmazásában, amire sem Luther, sem Zwingli nem voltak képesek és ez döntő és eleinte egészen megsemmisítő csapást mért Rómára és az egész középkori keresztyénségre, azáltal, hogy az igazi teljes és tiszta keresztyéniséget hozván, azt olyan önállósággal tudta a keresztyénség középkori róm. kath. koncepciójával szembehelyezni, hogy az az európai keresztyénség életében hihetetlen virulenciával gyökeret vert és nemcsak meg tudott élni Róma nélkül, hanem Róma minden irtó hadjáratával szemben is (amely a kis előreformátori mozgalmakat addig mind le tudta törni), megállott, sőt egymás után foglalta el annak hadállásait, mert új, felsőbbrendű keresztyéniséget és így teológiát, egyházi életet és gyakorlati keresztyéniséget, világnézetet és életstílust adott az emberiségnek.

De az Institutio és annak szelleme valóságos szociális rendet is teremtett a reformáció nyomában sokfelé jelentkező és sokszor a reformáció palástja mögött elrejtőző, társadalmi, gazdasági, szociális és politikai, továbbá világnézeti

és morális zürzavarban. Kevesen tudják ugyanis, vagy legalább is kevesen gondolnak reá, hogy mily irtózatosszociális felfordulás veszélye fenyegetett a reformáció első évtizedeiben éppen a reformáció nyomán felkavart európai életben. Mindennek természetesen nem maga a reformáció volt az oka, azonban a reformáció által beállt változások felbátorították az emberiség vallási, etikai értelemben vett szektárius, forradalmi, radikális és szabadgondolkodó, szóval az ú. n. vallási és világnézeti „alvilág” elemeit is, és azok a reformáció által átépített új világban mind korlátlanul akartak érvényesülni, sőt nem egyszer, mint az anabaptisták veszedelmes, véres forradalma is bizonyítja, garázdálkodni is.

Az emberek ugyanis egész sereg vallási, theológiai, világnézeti, erkölcsi és társadalmi kérdésben nem láttak tisztán. Csak azt tudták, hogy a régi rend megváltozott, a régi középkori formájú keresztyénség nem jó s így azt el kell vetni; de azt már nem tudták, hogy aztán melyik a helyes út; és megszülettek az anabaptista forradalmak, a libertinus és humanista szellem sokszor egyébként arisztokratikus extravaganciái s az etikai és társadalmi és világnézeti belső vagy külső forrongások is, amelyek a reformáció munkáját már majdnem tönkre is tették...

És ekkor jött Isten szolgája és prófétája: a „reformáció Mózese” Kálvin János és ebbe az elvileg tisztán nem látó, a keresztyénség lényegét kibányászni és megragadni nem tudó és az életre alkalmazni még kevésbé képes forrongó, világnézeti vallási és szociális zürzavarba „bele-vágta” az Institutiot.

És ennek hatása alatt mi történt? Csak röviden szólhatok: Az emberek egy csapásra helyes fogalmat nyertek Istenről és az Ő Kijelentéséről, az Ő törvényeiről és szent akaratáról. megértették az egyház, az igazi reformált egyház lényegét, függetlenségének és szabadságának jelentőségét, amelyet eddig nem tudtak megérteni. Megszületett az igazi keresztyén irásszerű emberértékelés és a hitbeli nagykorúság szentirásszerű ideálja. Az emberek megtanulták az igazi istenszolgálat lényegét és az egyház gyámkodásából fakadó kiskorúság helyett kivirágzottak teljes pompájukban a nagystílusú keresztyén személyiségek is.

De az emberek tisztán kezdtek látni az állam lényegének kérdésében is. És rögtön állástfoglaltak az állami abszolutizmus és totalitás gondolatával szemben, amely a szociális anarchiára és az anabaptista szociális forradalmakra való tekintettel orvosság gyanánt már nagyon is jelentkezett.

Ebben és az ezekhez hasonló nagy vallási, szociális és világnézeti zűrzavaros helyzetekben teremtett rendet és mutatott utat mindenütt az Institutio. De miért? Mert Isten Igéjének feleleteit hozta az élet minden nagy kérdésében, amikor theocentrikussá tette az embereknek nemcsak vallási gondolkodását, hanem az életfilozófiáját is, azután ennek következtében Isten Igéjének, törvényének uralma alá rendelte az ember egész életét és végül Isten dicsőségének szolgálata számára akarta meghódítani az egész világot is, hogy a megváltott ember abban mint próféta, pap és király, Isten dicsőségére éljen.

Ezekkel és az ezekhez hasonló alap gondolatokkal az institutio egyszerre közsziklára állította és az egyházi gyámkodás alól felszabadította és nagykorúsította milliók életét egész Európában. Ezért volt igazán világtörténelmi értelemben véve is csodálatos, valóságos és szószerinti „tanítás” az Institutio minden sora az egész keresztyén világ számára. És ez volt az „igazságra vezérő kalauz” a magyar nép számára is és azért lett Kálvin nemcsak az egész protestantizmusnak, hanem a „mi magyar népünknek” is megmentője, úgy az Institutio, mint minden más egyéb tanítása által.

(Folyt. köv.)

Országos Lelkészegyesület.

A Kőmíves Sándor körlevele kapcsán újból felvetődött az Országos Lelkészegyesület megalakításának a gondolata.

Egy egyesület megalakításánál a következő tényezők működnek közre:

1. a példa, 2. a hiányérzet, 3. a cél.

Ezek a tényezők a különböző eseteknél különböző erővel hatnak. Pl. a mi esetünkben kétségkívül a legnagyobb vonzó erővel bír a példa: a régi, dicsőséges Orle és annak dicsőséges vezére. Mindenik egyházmegyei lelkész-értekezleten, ahol felvetődött a kérdés: „Megalakítsuk-e az Országos Lelkészegyesületet?”, a régi Orle-tagok ajakáról ez a tipikus felelet volt a válasz: „Igen, de a régi Orle mintájára!”. Más kérdés aztán, hogy mi közöttünk és a mi körülményeink között megalakítható és megvalósítható-e egy olyan egyesület, mint aminő a régi Orle volt? Tempora mutantur et nos mutantur in illis...

Ami már a hiányérzetet illeti, hát erről a világról se állíthatjuk, hogy valami nagy volna bennünk. Már t. i. az Országos Lelkészegyesület iránt. Megvagyunk anélkül is. Mi magyarok különben se vagyunk olyan egyetemes természetű emberek, mint pl. a németek, akikről azt mondják, ha valahol hárman összejönnek, hát

legelső dolguk, hogy maguk között legalább egy egyesület alakítsanak. Ha van egy pár jó barátunk, akivel hébe-korba elbeszélgetünk, akkor a világ számunkra már kerek-egészet képez, s nem érezzük a szükségét annak, hogy egy északkal déllel, kelettel nyugattal összekapcsoló egyesület tagjai legyünk. Azután meg sokkal több bajunk és gondunk van, semhogya egy Nevetlentől Pó-zsonyig terjedő és minden esetre újabb kiadásokkal járó Országos Lelkészegyesületnek a hiányát éreznék.

Másképpen alakul azonban a helyzet, ha az egyesület elé tűzhető és az egyesület által megvalósítható célokat vesszük figyelembe. Ezek a célok két főcsoportra oszthatók, u. m.:

1. a lelkészi érdekek védelme,
2. a lelkészi kultúra emelése.

A megbeszélések során felmerült ugyan egy harmadik cél is: az egyházkormányzat korrekciója. Ettől azonban úgy egyetemes egyházunk, mint lelkésztestületünk jól felfogott érdekében a leghatározottabban óvakodnunk kell. Más a lelkészegyesület és más az egyház. Más a lelkészegyesület vezetése és más az egyházkormányzat. A lelkészegyesület vezetése kizárólagosan csak a lelkészekre tartozik, az egyházkormányzásban azonban a paritás révén világiak is részt vesznek. Éppen ezért ezt a kettőt semmi esetre se szabad összezavarnunk. Mert ha ebből az összezavarásból csak az egyháznak lenne kára, ezt a kárt ugyanis legelső sorban mi: lelkészek éreznék meg.

A megmaradó célcsoportok közül kétségkívül fontosabb és életbevágóbb az érdekek csoportja. Nagyon valószínű, hogy úgy az egyes lelkészek érdekeinek, mint az általános lelkészi érdekeknek a megvédelmezésében hasznát vennék egy országos lelkészegyesületnek. Mert nem mondjuk ugyan, hogy az egyházkormányzat elzárkózott volna a lelkészi érdekek védelme elől, de tény, hogy nagyon sok hátrányunk, panaszunk sérelmünk van, amelyekre nem találunk orvoslást. Lehetséges, hogy ezeknek a sérelmeknek az orvoslása az egyházkormányzaton kívül eső okokból késik, de nincs kizárva annak a lehetősége sem, hogy ezeknek a sérelmeknek az orvoslását egy agilis országos lelkészegyesület már kiharcolta volna.

Hogy micsoda sérelmekre gondolok? Óh van nagyon sok! Itt van pl. legelső sorban a kongrua-törvény. Valóságos Csímborasszója az igazságtalanságnak, hogy míg a kongruatörvény a lelkésztől megköveteli nemcsak a papi diplomát, hanem még az érettségi bizonyítványt is, addig ugyanaz a kongrua-törvény a fizetési rangosztály megállapításánál nemcsak a papi diplomát, hanem még az érettségi bizonyítványt is semmibe veszi és a lelkészeket fizetés tekintetében a négy középiskolát végzett hivataloslagokkal helyezi egy sorba.

Nem tudom, van-e még olyan lelkésztársunk, akinek nincs meg az állampolgársága, de tudom, hogy nem is olyan régen nagyon sokan

nagy
Söt
má
állan
Lehe
nem
egy
súly
hely
egy
tekk
lehel
vizei
nélk

Ekk
kapt
kelte
soka
alka
polg
szek
kezo
gála
évet
a l
vale
a tr
süle

biz
áll
hol
Goi
ezt

a k
má
ros
még
iga
egy

hel
szá
el
val
Ké
kül
ma
Or
ho
eg
2>
eg

sül
lel
ak
Ar
inl
lel

nagyon sokat szenvedtek ennek a hiánya miatt. Sőt azt is tudom, hogy a hivatalos egyházkormányzat annak idején semmit se tett a lelkészek állampolgársági mizériáinak a megszüntetésére. Lehetséges, hogy nem is tehetett. De tény, hogy nem tett. Sőt arra is vannak esetek, hogy az egyházkormányzat a maga részéről egyenesen súlyosbította az állampolgárságnélküli lelkészek helyzetét. Meg vagyok afelől győződve, hogy egy országos lelkészegyesület úgy az egyes esetekben, mint általánosságban nagy segítségére lehetett volna az állampolgárságnélküliség háborgó vizein hanykolódó lelkészek evező és kormány nélküli csónakjának.

28 és 30 között végre révbe ért sok hajó. Ekkoriban a legtöbb kérvényező lelkész megkapta az állampolgárságot. De mekkora csalódást keltett és mélyen keserű érzéseket váltott ki sokakból az állampolgársági törvénynek az az alkalmazása, amely a szolgálati éveket az állampolgárság elnyerésétől számítja. Vannak lelkészek, akiknek a szolgálata 50 éves korukban kezdődik, sőt van olyan is, akinek 59 évi szolgálatából az állampolgársági törvény csak 6 évet számított be. Nincs róla tudomásunk, hogy a hivatalos egyházkormányzat eredményesen valamit is tett volna ennek az igazságtalanságnak a megszüntetésére. És az országos lelkészegyesület vajjon tehetne? Talán igen.

Fizetésünk 50%-át az államtól kapjuk, az bizonyos tekintetben rendelkezik velünk és az államvasutnál még sincs semmiféle kedvezményünk holott ezt minden állami tisztviselő megkapja. Gondolom, hogy egy országos lelkészegyesület ezt is meg tudná számunkra szerezni.

A filiáknál csak 5 km.-en túl lehet a fuvar a kongruába beszámítani, holott az állam minden más funkciónál, még a hitoktatásnál is gavallosan megadja minden egyes km. után, tehát még egy km. után is a 2 Kc fuvarpénzt. Nem igazságtalanság ez? Nem volna érdemes ezért egyetemlegesen síkra szállni?

Tudjuk, hogy a kongrua-bevallásoknál a helyi jövedelmek ma már 100%-osan fel vannak számítva. És érdekes, az adóhivatalok még sem elégszenek meg azzal, ha jövedelmünket így valljuk be: helyi javadalom + kongrua — 9000 Kc, hanem külön megadóztatják a kongruát és külön a helyi javadalmat, amit ők aztán még magasabbra értékelnek, mint ahogy azt az Országos Hivatal értékelte. Hát lehetséges az, hogy ugyanazon ország különböző hivatalai egyazon dolgot különféleképpen értékeljék? Hát 2x2 nem mindenütt 4? Az az országos lelkészegyesület talán itt is csinálhatna valami rendet!

Hát igen, ha az az országos lelkészegyesület a lelkészek sérelmeit akarja orvosolni, a lelkészi kar érdekeit és igazát akarja megvédeni, akkor csak hadd jöjjön minél előbb!

Sőt én hajlandó volnék tovább is menni. Amint a fentiekből láttuk, a mi papi gravamenek közösek minden felekezet lelkészeivel. Nem lehetne-e nekünk ebben az országban egy olyan

Általános Lelkészegyesületet alakítanunk, amelybe ennek az országnak minden lélkészjellegű egyéne be lenne kapcsolva? Micsoda hatalmas testület lenne az! Gondolatom szerint legalább 15.000 tagot számlálna. Országunk első elnöke, Masaryk G. Tamás mondotta, hogy Csehszlovákiában mindenkinek annyi joga van, amennyit itt magának ki tud verekedni. Hát az bizonyos, hogy egy 15.000 tagú egyesület sok mindent ki tudna verekedni!

Denique is úgy az előttünk álló példa (Orle), mint az elérhető célok azt ajánlják, hogy minél előbb alakítsuk meg a Csehszlovákiai Országos Református-Lelkészegyesületet (Csorle), azután pedig igyekezzünk a többi felekezetek lelkészeivel egy közös egyesületet létrehozni. Nincs kizárva annak a lehetősége, hogy ebből az Általános Lelkészegyesületből idővel a tételes valláson nyugvó egyházak közös frontja is ki fog fejlődni. Amire szintén szükség van.

Dr. Nagy Lajos.

EGYHÁZI ÉLET

Csöndes magvetés.

A bibliás ifjúság konferenciája Asztélyban július 6—11-ig.

1. Előzmények.

Mielőtt a konferencia lefolyásáról szólnék, az előzményekről is meg kell emlékezni, hogy így tiszta képet alkossunk magunknak. Ennek a konferenciának is voltak előzményei, mint minden dolognak. Bary Gyula, a beregi ref. egyházmegye esperese mutatott rá ezekre az előzményekre üdvözlő beszédében. Az előző kárpátaljai konferenciák, amelyek eredetileg ifjúsági konferenciák voltak, arra a tapasztalatra vezettek, hogy a konferenciáknál nem az a fontos, hogy minél többen vegyenek részt, (bár ez is kívánatos volna) hanem hogy a résztvevők személyesen találkozzanak Krisztussal. Erre pedig egy kicsiny meghitt társaság sokkal alkalmasabb, mint nagy ünnepi tömegek. Ezért tehát szükségszerűleg kellett jönni ezeknek az elmélyítő konferenciáknak, amelyeknek sorát Asztély nyitotta meg.

Hogy azonban a kitűzött célt minél teljesebben elérjék a konferencia rendezői, jóelőre felhívták a lelkészeket a konferencián résztvenni óhajító ifjúság összeírására és előkészítésére. Így több helyen már a tél folyamán megindult az előkészület erre a konferenciára. Ez is volna a kívánatos minden konferenciával kapcsolatban, mert meg van a remény arra, hogy a konferencia tényleg elérje célját: a lélekben való növekedést és hitben való erősödést. Kell minden konferenciának előzmény, előkészítés, mert e nélkül nem lehet egy célért dolgozók testvéri találkozója.

2. Résztvevők.

A konferencia résztvevői két csoportra oszthatók: lelkészek és diákok. Az előbbieket naponként változtak, az utóbbiak alkották az állandó magját a konferenciának, ami jól is volt így, mert hiszen ifjúsági konferenciáról van szó. A résztvevő diákok száma kb. 25 volt. Legnagyobb részük

elejétől végig jelen volt, Kárpátalja és kelet Szlovenszko városaiból jöttek, de képviselve volt Komárom is 3 és Gömör 1 résztvevővel. Földműves ifjú a helybelieken kívül nem volt, úgyszintén iparos sem.

A lelkészek közül mindenekelőtt az e. kerület és e. megye vezetőit kell megemlíteni. Főtiszteletű Bertók Béla püspök úr és nagytiszteletű Bary Gyula beregi esperes úr egy-egy délelőttöt töltöttek a konferencián és szóltak annak tagjaihoz. A konferencián megfordult lelkészek száma kb. 20 volt, legtöbbször 1-2 napot töltöttek ott. A megjelentek közül megemlítjük Szabó Béla huszti lelkészt, a kárpátaljai kerület belmissziói előadóját, Lengyel Józsefet, a tiszai kerület előadóját, dr. Sárkány Lajost a máramaros-ugocsai egyházmegye, Simon Zsigmond a beregi egyházmegye és Pap Géza a kárpátaljai ungi egyházmegye belmissziói előadóit, valamint Tóth Kálmán konvent által megbízott ifjúsági lelkészt.

Kedves vendége volt a konferenciának dr. Karácsony Sándor, a diákok „Sándor bácsi”-ja, aki most is sok áldással szolgált közöttünk. Itt emlitem meg azokat a szolgáló női lelkeket, akik a helybeli lelkész feleségének vezetésével a főzést végezték.

3. Konferencial élet.

A konferenciának kötött programja nem volt, hogy így minél jobban és szabadabban kialakulhasson a konferencia testvéries hangulata és légköre. A megszabott napirend fegyelme alatt az egy hét elmúltával egy kis közösség alakult ki. Együtt voltak reggeltől estig és estétől reggelig s már maga ez az együttlét formáló hatással volt a résztvevőkre. Természetesen a vezetőség gondoskodott arról, hogy az egész konferencia alaphangja komoly, hívő keresztyén legyen, mert e nélkül nem ér semmit az egész konferenciázás. Ha talán ez nem is sikerült teljes mértékben, de az bizonyos, hogy közelebb vitt minden résztvevőt Krisztushoz.

A napirend a következőképpen alakult: reggel 6-kor felkelés, $\frac{1}{2}$ 8-ig öltözés, takarítás, csendes óra tartása, $\frac{1}{2}$ 8-kor reggeli, 8–10-ig bibliakör, 10-kor szünet, utána 12-ig megbeszélés Péter első levele alapján. 3-ig szünet, utána 7-ig megbeszélés, $\frac{1}{2}$ 8-kor vacsora, 8-kor esti áhitat és imaóra a helybeli hívek bevonásával, 10-kor lefekvés. A bibliáórákon az aranymondásokról beszélgettünk, a megbeszéléseken pedig az egyéni és közösségi lelki élet egyes kérdéseit tárgyaltuk meg az említett apostoli levél nyomán.

Közös szállás az egyik iskolai teremben volt ügyesen elkészítve. Az ételmezés kérdése is ügyesen és jól volt megoldva, amire legnagyobb bizonyosság az, hogy minden résztvevő teljesen meg volt elégedve az ellátással. Ráfizetés nem volt az ételmezésre, tehát e tekintetben is kielégítő az eredmény. Általában jól és hasznosan töltöttük el a konferencia 6 napját és mindig kedvesen fogunk megemlékezni az asztélyi konferenciáról.

4. Eredmény.

Nehéz és merész dolog egy ilyen konferencia eredményét lemérni. Én itt nem is számszerű eredményt akarok felmutatni, hanem csupán kiemelni azokat a momentumokat, amelyek a résztvevők lelkét — saját vallomásaik alapján — megérintették.

Egyik délután a Krisztussal való találkozásról volt szó. Mindenki elmondta, találkozott-e Vele? Voltak, akik életükben most először találkoztak a Mesterrel, mások újra találkoztak Vele s voltak olyanok is, akik végleg megtalálták Őt és átadták életüket. Egészen bizonyos, hogy ekkor mindenki találkozott Vele, mert állást kellett foglalni: Vele vagy ellene.

Volt szó arról is, hogy a konferencia nem fejeződik be a hat nap elteltével, hanem tulajdonképpen akkor kezdődik, amikor ki-kí otthon megkezdí a munkát. Aki idáig nem jut el, anny mintha nem is lett volna ott. Öröm volt hallani, amint szövögették a következő év munka-terveit. Mert nyilvánvaló lett az Ige fényében, hogy nagyon sok az aratni való az ifjúsági munkaterületén. Éppen azért a konferencia eredménye abban fog megmutatkozni, hogyha a hat nap csendes magvetésnek gyümölcseképpen mind több helyen megindul a komoly, bibliás, tehát igazi református ifjúsági munka. T.

FIGYELŐ

Miért van szükség az ifjúsági munkára?

Akár az erdélyi, akár a magyarországi vagy a jugoszláv református egyházi lapok vesszük a kezünkbe, június végén, július elején mind az ifjúsági konferenciákról irnak. És a magyar református ifjúsági munka elmélyedésének egy igen komoly és örvendetes jele az, hogy ezeken a konferenciákon a fő hangsúly a bibliáórákon és az imaórákon van. Tehát nem szórakozni gyűjtik össze a református ifjúságot, hanem azért, hogy szemébe nézzen élete legfontosabb problémáinak. Ezek a konferenciák a Krisztussal való lelki találkozás áldott alkalmait életük változnak meg ezeken, fiatal életük irányvesz egészen más fordulatot. Ma már mindenki érzi, hogy itteni református egyházi életünknek is egyik legfontosabb kérdése az ifjúság evangelizálásának kérdése. Ettől függ a református egyházi életünk jövője, meg tudja-e tartani az ifjúságot magának, vagy felelőtlenül engedí elveszni és elkallódní?! Mert mások is látják világosan, a jövő szempontjából mit jelent az ifjúság. A hitetlenség is belőlük igyekszik megszervezni a táborát. Ma még nálunk vissza lehetne hódítani egysége program szerint, egyöntetűen végzett munkával legalább is a falusi ifjúság legnagyobb részét. Lehet, hogy holnap, vagy holnapután már minden későn lesz!

A Református Élet hasábjain Papp Elemér Drezdából közöl színesen és elevenen néhány pillanatfelvételt, amit mond, olyan hangos figyel-

KÜLFÖLD

Oroszország és a keresztyénség.

Ha a református egyházi lapok jelentéseit olvassuk, előttünk áll az a rettenetes küzdelem, amelyet Oroszországban annak mostani hivatalos vezetői a keresztyénség ellen folytatnak. Ez az elkeseredett harc még a római pogány császárok alatti kegyetlenkedéseknél is nagyobb arányokat öltött. Mindjárt a forradalom kezdetén megindult az üldözés, valami mérhetetlen gyűlölet nyilvánult meg minden ellen, ami keresztyén. A lelkipásztorok egy nagy részét kegyetlenül legyilkolták, vagy Szibériába száműzték. A nagy tömegben igyekeztek a gyűlöletet a végletekig felfokozni, nem szüntek meg hirdetni gyűléseken, hogy amit a papok, mint Isten Igéjét hirdetnek az csak népbolondítás, arra jó, hogy uralkodjanak a nép felett. Mindent, ami a nagy tömeg előtt addig szent volt, igyekeztek profanizálni. A templomok egy részét szórakozási helyekké alakították át, a görög katolikus egyház erekyéit kihurcolták a templomokból és a néptömeg előtt nevetség tárgyává tették. Az a hivatalnok, aki feljebbvalói előtt érdemeket akart szerezni, az előljárt a keresztyénség üldözésében és kigúnyolásában. A görög katolikus egyházat igen érzékenyen érintette az a tény, hogy elvesztette azt az állami támogatást, amit a cári uralom idején élvezett, a kolostorok mérhetetlen vagyona is állami kezelésbe került. A német protestáns egyházat nem érintette ilyen nagy mértékben az egyház és állam szétválasztása, mert addig sem élvezett az állam részéről pénzügyi támogatást.

Megnehezedett a német telepesekből álló prot. egyház sorsa azonban akkor, midőn az üldözés már szervezeten és tervszerűen lépett fel, az egyházak elleni harcot a törvényhozás útján kezdték meg. Legelőször is az ifjúságot akarták kivonni a keresztyénség hatása alól. Nagyon jól tudták, hogy az ifjúság a jövő és a maguk hitetlen gondolatait az életbe az ifjúságon át vihetik be a legkönnyebben. Törvényhozás útján megtiltották, a 18 éven aluliaknak a vallásos nevelését. Ők vették kezükbe az iskolákban a gyermekek lelki irányítását. Elgondolható mindaz a szörnyűség, amit a keresztyénségről tanítottak nekik, csakhogy elidegenítsék a lelküket az Evangéliumtól. A keresztyénség tanításait elferdítették és kigúnyolták, Krisztust igyekeztek megvetés tárgyává tenni. Az összes egyházi jellegű alkalmazottakat, lelkészeket, tanítókat megfosztották állampolgári jogaiktól, a tanítóknak nem volt szabad egyházi tisztséget viselniük, ez különösen érintette a német kolonisták evangélikus egyházaikat, mert a nagy távolságban szétosztottan levő kis fiók és leányegyházakban legtöbbször a tanítók végezték a lelkigondozói munkát. Az utazó lelkipásztorok csak látogatták a gyülekezetek legnagyobb részét, a gyülekezeti munkát a tanítók végezték. Elgondolható, hogy mit jelentett ez a hatósági intézkedés! Hogy az

meztetés a mi számunkra is! A közlemény bennünket érdeklő része így hangzik: ... A tömeg zúgását méltóságteljes harangbúgás zengi túl. A hang irányába megyek s amint a régies, keskeny sikátorból kiérek, teljes pompájában áll előttem a barok-stilusban épült, jellegzetes kupolájú Frauenkirche. A templom előtt Luther Márton szobra áll s emeli azt a hatást, melyet a templom gyakorol a nézőre. A templom eredetileg is Predigtkirchének készült s a kupola alatt félkörben, emelkedően helyezkednek el a padok. A padosorokon felül öt emelet kórus szolgálna a hívők befogadására. Szolgálna — furcsán hangzik — de a földszinti padosorokat is alig-alig tölti meg az a 60—80 ember, kik a padokban áhitatos csendben várják az ének kezdetét. Végig fut a szemem a hiveken: Az első padosorban 30—40 iskolásfiút látok s utánuk következnek az öregek, 55—60—70 évesek. Meglepett ez a kép: azok vannak itt, akik az életbe készülnek s azok, kik már búcsuznak az élettől. S a többi korszak?!

Őket tegnap a Sonnwendfeieren láthattam teljes számban. Ősi germán szokás szerint egész Németországban megünnepelték a nyár kezdetét. Hosszú sorokban vonultak ki a különböző ifjúsági alakulatok a Schweizerhőhère, hol az ünnepség lezajlott. Hasábfából rakott máglya várta az érkezőket. Az alakulatok körülállták a máglyát. A vörös láng messze bevilágította a környéket s meglepetve láttam, hogy ezrekre menő tömeg vesz részt ezen a pogány hitvalláson. Míg a máglya ropogva égett, az alakulatok vezére hatalmas szónoklatban ismertette ennek az ünnepnek jelentőségét s a tűz tisztító erejéről beszélt. A hosszú beszéd alatt, a máglya parázssá zsugorodott, a parazsát keskeny csíkká kaparták össze s ezen ugráltak át az ifjak, kik egy-egy hangos idézettel erre előkészültek. A leányalakulatok is kivették ebből a részüket. Itt voltak azok a korosztályok, melyeket vasárnap délelőtt a templomban nem láttam.

Eddig szól a leírás és mikor mi olvassuk, látjuk az ifjúság hosszú sorát, akiknek útja sohse vezet vasárnap már a templom felé, mert a lelküket idegen, keresztyénellenes irányzatok hódították el. Milyen lesz az egyház élete, amelynek nincsen ifjúsága?! Milyen lesz az elhódított ifjúság egyéni élete? Milyen lesz az a társadalom, amely az ilyen ifjúságból fog felépülni? Bizonyos, hogy nem fogadja el alapul az Evangéliumot, bizonyos, hogy az ilyen társadalomban nem szent többé Isten neve és a törvénye nem irányadó. A mi református egyházunk még nem tart itt, az ifjúságunk még nem fordult el a lelki édesanyjától, csak azt várja, hogy az egyháza legyen édesanyává és törődjön vele, lássa meg őt, vegye fel a gondját, segítsen megoldani a lelki kérdéseit, mutassa neki biztosan az utat a Krisztus és a Vele való élet felé.

Bizony itteni református egyházunk legnagyobb kérdése az ifjúság evangélizálásának kérdése.

egyházak helyzetét még elviselhetlenebbé tegyék, úgy intézkedtek, hogy istentiszteletet csak templomban, vagy imaházban szabad végezni. A legtöbb evangélikus gyülekezetnek nem volt temploma, az istentiszteleteket az iskolákban szokták végezni, most ez is lehetetlenné vált. A magánházban végzett istentisztelethez először a hatóságtól engedélyt kellett kérni, nagyon természetes, hogy aki ilyen célra átengedte a lakását, az már magára vonta a hatóság figyelmét és üldözésnek, megfigyelésnek, meggyanúsításnak tette ki magát. Megtiltották a rendszeres egyházi adók, a gyülekezeti tagsági díjak beszédhetését, csak alkalmi önkéntes adományokat volt szabad elfogadni. Az egyházi épületeket az állami tűzbiztosítási intézetek hatalmas illetékekkel terhelték meg, aki lelkésznek lakást adott, annak háza magasabb adóosztályba került.

Ehhez járult az a hallatlan méretű állami propaganda a keresztyénség ellen, az istentelen szervezeteknek elképzelhetetlen erős agitációja, melynek erőfeszítései egyedül állók a világtörténelemben. Azokat a tanítókat, akik több gyermeket hitetlenné tudtak nevelni, államilag megjutalmazták, könnyen érthető, hogy milyen verseny indult meg ezen a téren!

Mindennek a szörnyű hitetlen hadjáratnak a keresztyénség ellen mi lett az eredménye? A hivatalos lapok is kénytelenek elismerni, hogy ünnepnapokon a templomok zsúfolásig tele vannak, az oroszországi egyházak a martirium útján járva igazán Krisztus egyházaivá lettek, ahol a Lélek tartja össze a hiveket és nem az állami támogatás. A mai Oroszországban megismétlődik az öskeresztyénség élete, szenvedése, hősiessége és a Sátán hatalmán való diadala.

HIREK

Van-e lelkiismeretünk?

A tiszánineni egyházkerület püspökéhez a napokban levél érkezett egy lelkészözvegytől. Amennyiben a levél az egész lelkészi kar lelkiismeretéhez szól: nem mulaszthatom el annak tartalmát szószertint publikálni.

„Főtiszteletű Püspök úr! Bocsásson meg, hogy én is háborgatom levelemmel, de annyira kétségbe vagyok esve, hogy nem tudok még csak gondolkodni sem s vigaszért fordulok a ft. Püspök úrhoz.

Ugyanis mivel f. hó 10-ig nem jött meg szerény nyugdíjam $\frac{1}{4}$ rész, amely 1-én volt esedékes, az egyházmegyei pénztárnok úrhoz fordultam s megkérdeztem, hogy mi az oka annak, hogy nem kapom meg a pénzt? Tőle azt a lesújtó választ kaptam, hogy a lelkészek hanyagsága végett, mivel nem fizetik a gyámpénztári járulékot, nincs fedezet s így a nyugdíj kiutalása fel van függesztve.

Kétségbe ejtő állapot ez főtiszt. Püspök úr s mintha tiszta, felhőtlen égből a villám csapott volna le, oly hatással volt rám.

Miből éljen egy szegény özvegy papné, ha még azt az igazán csekély nyugdíjat is elvonják tőle. S vajjon ez lehetséges-e? Megboldogult férjem az elsők között is első volt, hogy nyugdíjjárulékát beküldje, hogy hátraléka ne legyen. S megérjük azt, hogy özvegye kegyelem kenyéren fog tengődni.

Férjem halála után adtam férjhez leányaimat. Bármily szükösen is, de egy kis kelengyét, bútort mégis csak kellett nekik adni. Hogy más-képpen, mint részletre? Ez ment is idáig nagyon szépen. De most megállt minden. Mi lesz most?

Azért bátorodom a ft. Püspök úrhoz fordulni, legyen szives értesíteni mit várhatok.

Ha a dolog ennyiben marad s nem kapjuk meg csekély nyugdíjunkt, úgy legokosabban tesz az özvegy, ha elpusztítja magát! Mert így élni nem lehet!

Ne haragudjon, ft. Püspök úr, hogy ily elkésredett hangon írok, de a kétségbeesés visz rá.

Alkalmatlankodásomért bocsánatot kérve s vigasztaló sorait nehezen várva, vagyok a legmélyebb tisztelettel: N. N., ref. lelkész özvegye.”

Tőlem vár ez a kétségbeesett lelkészözvegy feleletet arra a kérdésre, hogy mi lesz most vele, mire számíthat? Tőlem vár vigasztaló sorokat.

Kénytelen vagyok a kérdéseket feleletadás végett továbbítani a lelkészi kar lelkiismeretéhez elsősorban, továbbá azokhoz az egyházmegyékhöz amelyek lelkészei teljesen érintetlen okból tütleileg tagadták meg a nyugdíjintézeti járulék fizetését s végül pedig az Egyetemes Konvent Elnökségéhez. Az Egyetemes Konvent 1935 évi ülésében elhatározta, hogy a nyugdíjintézeti járulékokat, ha más mód nincs, per útján is behajtja; határozatát azóta kétszer is megújította, de a határozatok végrehajtása ügyében tudtommal semmi lépés nem történt. A helyzet marad a régi: a hátralékok vígan tovább nőnek s míg a lelkészözvegyek az öngyilkosság gondolatával foglalkoznak, egyetemes egyházunk legfőbb végrehajtó szerve nyugodtan pihen, hiszen hozott határozatot. Ismét kérдем van-e lelkiismeretünk?

Dr. Magda Sándor.

A német vallástanítás új útjai. A württembergi kultuszminiszter rendeletet bocsájtott ki, mely szerint a vallás órákon épp úgy a nemzeti szocializmushoz kell alkalmazkodni, mint a többi órákon. A hitoktatásból minden germán faj erkölcsi felfogásával ellenkező rész kihagyandó. Az Ótestamentum egyes részeit egyáltalán nem szabad tanítani. Ezután már csak egy lépés van hátra: hittanórákon az Evangélium helyére az ő germán pogányság tételeit tenni és azt tanítani a felnövő ifjúságnak.

Külföldi konferenciák. Dr. Ravasz László püspök és Dr. Vasady Béla egyetemi tanár voltak a magyarországi ref. egyház hivatalos kiküldöttei a július 12—26. napjain Oxfordban összejött Élet és Munka világkonferenciájának. Aug. 2—18. napjain az Edinburgban ülésező Hit és Egyházszervezet világkonferenciáján a magyarországi ref. egyházat Dr. Erdős Károly és Dr. Vasady Béla egyetemi tanárok képviselik.

ORLE konferencia Székesfehérváron.

Aug. 10-ig lehet jelentkezni a székesfehérvári rendkívül impozánsnak ígérkező ORLE konferenciára, e terminusig jelentkezők a vasutvonalak magyarországi szakaszára 33°/_o-os menettérti kedvezményt kaphatnak. Mint értesültünk róla a konferencia sorrendje a következő: Aug. 26-án ismerkedési vacsora Aug. 27-én reggel 8 órakor áhítat a lelkészek részére. Téma: a lelki fegyverkezés. Igehirdető: Dr. Tóth Endre. Történelmi tárgyú előadást tart Dr. Révész Imre, Aktuális dátumok címen beszél ifj. Dr. Szabó Aladár. Hogyan nevelhetik egymást a lelképásztorok címmel beszélnek: Gönczy Béla, Nyári Pál, Sipos Károly, Dr. Komjáti Aladár. Délután előadás 3 csoportban. I. csoport. Az Orsz. Ref. Jóléti és Gazdasági Társulat közgyűlése külön tárgysorozattal. II. csoport. Vallásoktató lelkészek konferenciája. Előadók: Szabó Károly, Kántor József, Dr. Horkay László. III. csoport. Református lelkésznék konferenciája. Mit tehet a református nő a templomlátogatók számának emeléséért? Előadó: Uray Sándor. A ref. nő a karitatív egyházi munkában. Előadó: Dr. Szász Imre. Este evangélizációs összejevetel, téma: az égő csipkebokor, igehirdető: Muraközy Gyula. — Aug. 28. Reggel áhítat a lelkészek számára. Téma: Isten titkainak sáfára. Igehirdető: Dr. Vass Vince. Előadások: A világkeresztyénség mozgató eszméi az oxfordi és edinburgi ökumenikus konferenciák tükrében. Előadó: Dr. Vasady Béla. Hogyan neveljünk presbitereket? a) a városi gyülekezetben. Előadó: Victor János. b) a falusi gyülekezetben. Előadó: Kiss Lajos. Délután az ORLE közgyűlése. Elnöki megnyitót Dr. Ravasz László mond. Következnek indítványok, főtítkári jelentés, a különböző bizottságok jelentései. — Aug. 29.-én: Országos Ref. Presbiteri Szövetség konferenciája. Megnyitót tart: Dr. Balog Jenő, ünnepi beszédet: Dr. Ravasz László. Főtítkári jelentést tart: Szabó Imre. Ezután következnek a presbiterek bizonyosságtételei. D. u. nagy műsoros templomi ünnepély, melyen előadást tart: Dr. Ravasz László. Elbeszélését olvassa fel: Böszörményi Jenő, közreműködik még: Tasnádi Nagy András. Este nagy evangélizációs ünnepély. Téma: Kettős tüzes nyelvek. Igehirdető: Dr. Soós Béla. — Aug. 30-án csoportos kirándulások: Pannonhalmára, Zircra, Herendre, Veszprémbre, Kisbérre. A székesfehérvári konferenciákat elejétől végéig: Dr. Ravasz László püspök fogja vezetni. Jelentkezéseket a székesfehérvári ref. lelkészi hiv.-ba kell küldeni.

A személyes hit fontossága. A franciaországi református egyház egyetemes gyűlésének határozata szerint nem a születés vagy keresztség az egyháztagság feltétele, egyfelől személyes hitvallást kívánnak minden egyháztagnól, mely szerint Jézus Krisztust Mesterüknek és Uruknek vallják, másfelől fogadástételt kívánnak mindenkitől arra nézve, hogy életükkel bizonyítják be hitük őszinteségét és dolgozni és imádkozni fognak az egyházért.

Nyugtázás. Néhai Szóke István árvainak neveltetésére a tiszáninneri püspöki hivatalhoz beküldetett *Horkay Barna* nagyszülősi és *Szabó Béla* huszti lelkészek 100—100 Kc-ás adománya. Rendeltetési helyére juttatjuk.

A német protestántizmus jelenlegi helyzete. A német egyházi életre végtelenül szomorú fényt vet az a tény, hogy négy prot. lelkész, Niemöller, Dibelius, Sinner és Hesse a hitvalló prot. egyházak képviselőitében külföldi kongresszuson akartak résztvenni. Az első három az oxfordi nemzetközi kongresszusra készült, az utóbbi pedig Montreálba. Mind a négyüket megfosztották útlevelektől azzal az indokolással, hogy német lelkészek ne járjanak nemzetközi összejövetelekre!

Anglikán közbenjárás a hitvalló egyház érdekében. Az anglikán egyház zsinatán az egyik püspök beszélt a németországi keresztyének helyzetéről, s azt mondotta, hogy ők barátságos viszonyban akarnak élni a németországi hittestvéreikkel, mintegy kéréssel fordult a mai Németország vezető egyéniségeihez, hogy ne bánjanak rosszul a hitvalló egyház tagjaival, főleg pedig a lelkészeivel. A zsinat tagjai hosszantartó nagy tapssal fogadták a beszédnek azt a részét és mindenki helyeselte, midőn az anglikán püspök azt mondotta, hogy az anglikán egyház aggódva tekint a németországi keresztyének helyzetére.

Előfizetési díjak beküldése. Felkérjük lapunk olvasói közül azokat, akik előfizetési kötelezettségüknek eddig nem tettek eleget, azt el ne mulasszák, mert máskülönben képtelenek leszünk a lap nyomdászamlájának kifizetésére. Az előfizetési díjak a Komáromi Önségélyző Hitel-szövetkezet 37.366. sz. csekklapján küldendők be. Kívánatra csekklapot a szerkesztő készséggel küld.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A beregdédai ref. egyház tanítójának katonai szolgálatra való bevonulása miatt megüresedett ideiglenes orgonista-kántortanítói állásra az 1937/38.-ik iskolai évre pályázatot hirdet. Javadalom: 1. 3 szobából és mellékhelyiségekből álló lakás 406 □-öl kerttel. 2. 9 magyar hold és 958 □-öl elsőosztályú szántóföld, amely bérbe van kiadva. 3. 8 kat. hold legelő, melynek bérösszege holdanként 100 Kc. 4. 8 köből buza, 8 köből rozs és tengeri az egyháztagoktól. 5. 2 öl elsőosztályú tűzifa. 6. Stóla. 7. Törvényes államségély, melyért az egyház nem kezeskedik. Földek adóját az egyház fizeti. A javadalom értéke 4908 Kc. Kötelesek: 1. osztályos osztatlan iskola tanítása (I—V. évf.), kántori teendők végzése énekhar vezetése. Pályázhatnak állampolgársággal és tanítói képesítéssel bíró ref. tanerők. Az iskola tanyelve magyar. Pályázati kérvények folyó évi augusztus 20-ig a beregdédai (*Dédovo pp. Berehovo*) ref. lelkészi hivatalhoz küldendők be. A helyet szept. 1-ig kell elfoglalni. *Ref. presbitérium.*

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 33. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kč, $\frac{1}{2}$ év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombathely, 1937. augusztus 14.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hefn

(Hetény), okr. Stará-Ľala.

Íde küldendő minden közlemény.

Isten szolgája Kálvin János.

Írta: Dr. Sebestyén Jenő

(Folytatás.)

Kálvin szellemének és Institutiójának egyik legnagyobb horderejű szociális és politikai jelentősége, szerény véleményem szerint az, hogy az emberiség anarchiára hajló, individualizmust hajszoló, forradalmi és libertinus gondolkozású elemeit egész Európában, ahová csak a kálvinizmus keze elért, lefojtotta, elnémította, elhallgattatta, sőt ahol lehetett, a maga konszolidált gondolkodásával, tekintély és törvénytiszteletével, öntudatos keresztyénységével, gyakorlati kegyességével, életstílusával s a szociális rend és igazságosság iránt érzett nagy érzékével ki is irtotta.

Mert próbáljuk csak meg az eseményeket és az európai élet fejlődését ebből a szempontból nézni. És akkor azt látjuk, hogy amíg a kálvinizmus élt és virágzott, addig mindenütt a legsikeresebben ez tudta az európai országok rendbontó elemeit fékentartani. Ezek a rendbontó elemek u. i. ott settenkedtek mindenütt a reformáció nyomában. Nem a reformációt akarták, nem is a keresztyénység felsőbbrendű megtisztított formájáért lelkesedtek, hanem csak a szabadságért és szabadosságért mint öncélért. Felhasználták a reformáció által nyújtott új helyzeteket és főleg szabadságot, de nem a reformáció diadala, hanem a saját fantasztikus, sokszor extravagáns, sokszor exaltált és nem egyszer a szociális, veszedelmes és forradalmiságra vezető eszméik érdekében. Ezek voltak a reformáció uszályai, akik sodródtak a reformációval együtt mindenfelé, halásztak a zavarosban és igen sokszor zavarossá tették először a vizet, hogy halászhasanak.

És mi történt ezekkel az elemekkel, amikor a kálvinizmus egész Európában meggyengült és elvetélt, sőt nem egyhelyen a megízetlenült sóhoz lett hasonlatossá? Az, hogy ezek a földalatti, forradalmi és radikális szabadgondolkodó és antikrisztianus elemek mind hangosabbak kezdtek lenni és végül diadalra is jutottak a francia forradalomban. És ma már ezek ágálnak és izgatnak mindenfelé az egész világon, a baloldaliság legkülönbözőbb világnézeti egyenruháiban, vagy a baloldali pártok alatt. És az a baj, hogy most már nincs kálvinizmus, amely ezeket az elemeket vasmarokkal, az isteni szuverénitás szent szolgálá-

tában féken tartaná. És ezért fenyeget bennünket immár 20 év óta az a veszedelem, hogy vörös lángba borul majd lassanként ez az egész világ. Pedig meg vagyok győződve róla, hogy ha a kálvinizmus nemzetközileg is élne, virágoznék és nemzetközi tekintetben is hatalom és tényező tudna lenni az emberiség szellemi, társadalmi és erkölcsi életében is, akkor ez lenne az az izmos, piros arcú, örökifjú Dávid, aki a fennhéjázó és Istent gyalázó vörös Góliátot ma is homlokon találja! Mert az atheizmust csak egy erő tudja legyőzni: a keresztyén értelemben vett hívő theizmus és annak legtisztább formája, ma és minden időkben a református keresztyénység lesz!

Kálvin u. n. egykönyvű ember volt. De századokra szóló, sőt maradandó hatása még sem csak ennek az egy könyvnek tulajdonítandó, hanem egész élete alkotásának. Annak, hogy Isten megengedte neki azt, hogy reformátori elveit rögtön a gyakorlatba is átvihesse és ugyanazokat az elveket négyszáz év óta a világ legkülönbözőbb népei ugyanazokkal az áldásokkal tudták megvalósítani a maguk életében.

Kálvin tehát az első pillanattól fogva nem doktrinér szobatudós volt, akinek mindig abban áll a hajótöröttsége, hogy az elveit az életben nem lehet megvalósítani, hanem Isten ama szolgálója, aki nem spekulál, hanem mindig csak azt kérdi, hogy „mit akarsz Uram, hogy a Te kijelentett szent akaratod szerint cselekedjem?” Ezért nem volt Kálvin álmodozó theoretikus és irreális fantazista. Mert Isten szolgája volt, aki magát mindenestől fogva Isten Szent Lelkének vezetésére bízta, de a helyesen értelmezett Szentírás, a teljes kijelentés vezetése és ellenőrzése mellett.

Miután pedig nem a személyiségnek varázsa által, sőt nem is a saját spekulatív elveiből szőtt rendszer által hatott, mint a világ szerint való nagyságok általában, hanem tisztán és egyedül Isten igéjének helyes, mély és tiszta magyarázata: aki jelentés rendszerbe foglalása és az életre való következetes alkalmazása által, hatása — halála után — nemcsak hogy csökkent, hanem szakadatlanul fokozódott. Mert egyik század a másikkal mondta el és illusztrálta a keresztyénység lényege református magyarázatának csodálatosan igaz egyházépítő és életformáló erejét.

És ez a hatás még ma sem szűnt meg, sőt

napjainkban újra évről-évre fokozódik! Isten iránt való nagy hálaadással kell ugyanis megállapítanunk, hogy megindult a református ébredés mindenfelé és ennek nyomán a református elvek keresése, bányászása, alkalmazása s az utánuk való szomjúság is majdnem minden református egyházban, sőt azokon is kívül...

A kálvinizmus új renaissance előtt áll, mert rájön a tudományos theológia, lassankint rájönnek az egyházak, a lelkipásztorok és a református népek is, hogy a keresztyénség teljes kiélése, az Istenszolgálatnak az egész életre kiterjedő megvalósítása csak református formában lehetséges, csak így teljes, csak így gyönyörű, csak így felsőbb rendű. És úgy a tudományos theológia, mint a gyakorlati egyházi élet és az individuális keresztyénség számára, a sokféle tévelygés, keresés, a tékozló fiú tragikus lépéséhez hasonló „messzevidékre távozás” után csak egy a járható út, t. i. az: amelyet Isten szolgálja, Kálvin János talált meg és ez a református keresztyénség útja, amelynek történelmi elágazásánál az Ur-Isten az Institutio-t helyezte el világító mécses és útmutató gyanánt, de azóta is folyton gyújtja az új és új világító lámpácskákat azoknak lelke és munkája által, akik hiszik, érzik és tudják, hogy az igaz Isten üdvözítő megismerésének keresésében „az igaz utat nem lelő” ember csak ezen az úton juthat el az örök és végső célhoz: Isten igaz, tökéletes és üdvösséges megismeréséhez az Ur Jézus Krisztusban.

(Vége.)

Miért maradt le a Kálvin nyomda?

Ujabbán nagyon megváltozott egyházi lapjaink stílusa és modora. Sem a több évtizedre visszatekintő becsületes közéleti szereplés, sem az elfoglalt hivatali állás tisztessége nem menti meg az embert attól, hogy egy-egy oldalbaütést ne kapjon. S a legotrombább, támadást, gyanúsítást, személyes élő sértegetést is zsebre kell vágnia, ha nem akar izléstelen lingvamáchiát folytatni az egyházi közvélemény előtt a „református összefogás” nagyobb dicsőségére.

Bár a türelemben s a sarak letörülésében van már némi gyakorlatom, azért még sem mehetek el szó nélkül a *Református Világszemle* f. é. 4. sz.-nak 151—152. lapjain olvasható következő megjegyzés mellett: „Nem kutatom, hogy milyen emberi gyarlóságok működtek közre, hogy egyetemes egyházunk ahelyett, hogy a már meglévő nyomdát kiépítette volna, azt elhanyagolta, de az már mégis arcpirító, hogy legutóbb a hivatalos énekes könyv kinyomását, 150.000 Kc rendelést zsidó nyomdának adták, amely nyomdának ily kiadvány nyomásához nem volt meg a szükséges felszerelése s így a nyomást egy történelmi országbeli cégnek adta ki, holott ugyanannyiért a Kálvin nyomda is elkészítette volna.”

A Református Világszemle szerkesztője szerint tehát az Egyetemes Konvent által ki-

küldött bizottság, — amelynek elnöke vagyok — arcpirító dolgot követett el, amikor az Énekes könyv III.-ik kiadásának előállítását a Gondos cégre bízta. Minthogy a vállalat kiadásakor egy névtelen levelet is kaptam hasonló tartalommal itt az ideje, hogy a valódi tényállásról felvilágosítsam az egyházi közvéleményt s utját vágjam a további könnyelmű kijelentéseknek és indokoltalan támadásoknak.

Bár a Kálvin nyomda — az általános vélemény szerint — I. és II.-ik kiadások előállításánál az adott papírt, nyomást és kötést tekintve egyáltalán nem szolgált rá arra a bizalomra, hogy a III.-ik kiadás előállítása reá bizassék, mégis a bizottság ülésén, ahol a vállalatot kiadtuk, a magam részéről azt az álláspontot foglaltam el, hogy amennyiben csak lehetőség van rá a Kálvin nyomdával állítsuk elő az Énekes könyvet, főleg a felekezeti presztizs miatt. Sajnos azonban nem volt lehetőség arra, hogy a vállalatot a Kálvin nyomda megkapja és pedig a következő okok miatt: Pályázata nem felelt meg a kiírt követelményeknek, amennyiben nem mellékelte a papír, nyomás és kötés mintákat, tehát nem lehetett tudni, hogy t. k. mit akar adni a III.-ik kiadásnál. Ajánlata sokkal drágább volt a többiekénél. Igaz, hogy a személyes tárgyalás alkalmával kijelentette, hogy hajlandó a legolcsóbb ajánlatnál is olcsóbb lenni, azonban nem volt módunkban mérlegelni, hogy mit fog adni a legolcsóbb áron. Ezekon kívül és felül a vállalat anyagi feltételei voltak olyanok, amelyeket a Kálvin nyomda nem tudott elfogadni s végeredményében ez volt a főoka annak, hogy a vállalatról elesett.

A dolog ugyanis úgy áll, hogy az I. és II.-ik kiadású Énekes könyv közel fél milliónyi tiszta jövedelméből mindössze 37 ezer koronát bocsáthatott a Konvent a bizottság rendelkezésére a III.-ik kiadás előállítására. Ez az összeg még az I.-ső kiadás jövedelméből maradt meg a II.-ik kiadás előállításába fektetett 90 ezer koronán felül. A II.-ik kiadás jövedelmét részint a Kárpátaljai egyházkerület lefoglalta, részint kintlevőségekben van. Az I. kiadásból eredő hátralékokat már nem tartja nyilván senki sem. Ez lévén a helyzet, a bizottságnak olyan feltételeket kellett szabnia a vállalkozók elé, hogy a 37 ezer koronával s a III.-ik kiadás várható bevételeivel fedezni tudja az előállítás költségeit. Ezért szabta azt a feltételt, hogy a vállalkozó az Énekes könyvek átadásakor megkapja a vállalati összeg 25%-át s a 75%-ot az átvételtől számított 1 és 1/2 év leforgása alatt. Ezeket a fizetési feltételeket nem vállalta a Kálvin nyomda, de nem tudták vállalni a többi pályázó református nyomdászok sem, ezért kellett elesniük a vállalatról. Természetesen más lett volna a helyzet, ha a II.-ik kiadás jövedelme rendelkezésre állt volna. Akkor a bizottság adhatott volna előleget akár a Kálvin nyomdának, akár más református nyomdásznak az anyag beszerzésére s nem kellett volna olyan fizetési felté-

teleket szabnia, amelyeket a református nyomdák vállalni nem tudtak.

A súlyos anyagi feltételeket egyedül a párkányi Gondos cég vállalta. Pályázatához olyan papir és kötésmintát mellékel, amely a bizottság tetszését azonnal megnyerte s olyan előállítási árat szabott, amellyel a többi pályázók nem versenyezhetek. Vallása iránt nem is érdeklődtünk, hiszen az Egyetemes Konvent a bizottságnak hangsúlyozottan szabad kezét adott a nyomda megválasztásában. Nem tudom, de nem is vagyok kíváncsi arra, hogy a Gondos cég hol állíttatja elő az Énekes könyvet. Ez érdekelheti a nyomdászok szakszervezetét, nekem azonban teljesen mindegy akár Prágában, akár Amerikában készülnek is, csak kiállításuk kifogástalan legyen.

Ezek után tisztelettel kérdem az egyházi közvéleményt: van-e oka pirulni a bizottságnak azért, hogy a III.-ik kiadása Énekes könyv előállítását a Gondos cégre bízta? A feleletet illetőleg nincsenek kétségeim s épen ezért a Református Világszemle szerkesztőjét arra kell kérnem, hogy máskor óvatosabb legyen a nyilvánosság előtt való vádemelésben, pláne ilyen erős formában.

Dr. Magda Sándor.

ISKOLÁINK

Kárpátaljai egyházkerület tanügyi jelentése.

Egyházkerületünk kulturális életét és ebben felekezeti iskoláink működését az elmúlt tanévben is a küzdelem jellemezte. A létért való küzdelem, a külső front ellen való harc nem hozott ugyan újabb mozzanatokat, de a belső, a szellemi nivóért és az egyöntetű, rendszeres munkáért való harc annál elevenebb volt.

A felekezeti iskolák fennállása és a vallás-erkölcsi alapon való oktatás jogosultsága ellen nem szűnt ugyan meg a támadás a szélsőséges baloldali irányzat és a társadalmi, meg gazdasági rendszer gyökerében való megváltoztatását sürgető elemek részéről. Mégis mintha vesztett volna erejéből ez a harc és az iskolákat fenntartó egyházak áldozatkészsége, meg az irányító és oktató munkaerők teljesítménye több méltánylásban részesülne. A ref. anyaszentegyház minden tényezőjének arra kell törekednie, hogy felekezeti iskoláiban rejülő szellemi és lelki valódi értéknek, meg az alkalmazott tanítók lelkiismeretes munkájának elismerése teljességre jusson, továbbá, hogy a bármely oldalról ellene intézett támadás jogosulatlansága kitűnjék.

A folyton növekvő emberi tudásra alapított kultúra is csak fővenyre épült, ha életünk erős fundamentumát az Istenben vetett hitet nem nyújtja. Az iskolák végzik az ismeretközlés munkáját és beállítják az emberiséget a civilizáció országútjába. A felekezeti iskolák betetőzik ezt a munkát azzal, hogy a nevelést annak a célnak a szolgálatába állítják, hogy a hitet beplántálják

a fogékony ifjú lélekbe, hogy ezzel a tiszta boldogságra őket eljuttassák.

Ugyanazért iskolátfenntartó egyházközségeink, azután azok, amelyek sajnos már nem tarthatnak fönn felek. iskolát, presbitériumaink, hatóságaink, egyszóval egész magyar ref. anyaszentegyházunk és annak minden tagja egyénenként is hozzon meg minden áldozatot felekezeti iskoláink megtartása és felvirágoztatása érdekében. Istentől reánk bízott kincsek ezek, amelyek felől való sáfarkodásunkért egyszer számadásra von mindnyájunkat. Egyáltalán nem frázis az, ha újlag leszögezzük, hogy iskoláink az egyháznak veteményes kertjei, ahonnan fejlődnek ki majdan erős, támasztó oszlopai.

A csehszlovákiai magyar ref. egyháznak az államfordulat óta igen nagy gondja volt, hogy átmentett felekezeti iskoláit megtartsa, megélhetésének és fejlődésének anyagi alapjait biztosítsa, a kívülről, sokszor épen az állami kormányzat részéről jött különböző szemszögű támadások ellen védelmezze. Az ellenőrzések és vizsgálatok eddig főként ezekkel a kérdésekkel bajlódtak. De most már, miután mint fentebb mondtam, külső fronton nem sok új mozzanat történt, az ellenőrzés középpontjába az iskolák szellemi állása, a tanítók személye, a gyülekezeteknek az iskolával szemben való lelki álláspontja és az iskolának az újabb belmissziói munkákba való bekapcsolódása került.

Ennek a körülménynek köszönhető, hogy az egyetemes egyház sürgősen megalkotta a komáromi ref. tanítóképzőintézetet, amelynek csak egy évi működése után az ig. tanácselnöke boldog örömmel hívja a konventet az intézet működésének megismerésére. Ugyanabból az elgondolásból fakad az egyházi köröknek az ifjúsággal való intenzívebb foglalkozásra vonatkozó felhívása, mert ha ifjúságunk a maga idejében meg nem kapja a maga ideáljait, amelyek világító fáklyaként lobogjanak előtte, akkor az ifjúság nem lesz képes sohasem egyházának és fájának szolgálatára.

A külső harcvonalon előforduló jelentősebb esemény a beregi egyházmegyei tanügyi jelentésben említett, autonomiánkat sértő és kulturájaink csökkentésére irányuló 738/1936. sz. tanfelügyelői körlevél megjelenése, amelyet a beregújfalui látogatási jegyzőkönyv panaszol föl először, de mint a referada jelenti, valószínűleg a többi felekezeti iskoláinkban működő állami kiegészítő tanító megkapta. Ez, mind bizalmasan kezelendő utasítás azt a felhívást tartalmazza, hogy mindent el kell követni az 1936 szept. 1-vel megszüntetni szándékolt állami kiegészítő tanerői állás helyének az egyház által rendes tanerővel való betöltése ügyében — (eddig jól hangzik) —, ha pedig ez nem járna sikerrel, — ami persze a jelenlegi körülmények között nem is járhat sikerrel —, akkor minden erejünkkel hassanak oda (t. i. az illető tanítók), hogy az iskola céljait szolgáló minden ingó és ingatlan vagyon az államnak átadassék.

Egyházi köreink eddig nem méltatták figyelemre a bratislavai referátus 51000/1936 sz. a hivatalos lapunk 35.-ik számában megjelent átiratát, amelyben az 1920 évi 306. sz. törvényhez kiadott végrehajtási rendeletet módosítja s ezzel kapcsolatban utasításokat ad a felekezeti véglegesített tanítói állások betöltésére nézve. Már pedig ez a rendelet alkalmasnak látszik arra, hogy a tanítók választásánál zaklatásnak és egyéb kellemetlenségeknek legyenek kitéve a tanítókat választó presbitériumaink, esetleg autonomiánkat sértő beavatkozásokat is eredményezhet, amikor megszabja, hogy milyen körülményeket kell figyelembe venni a választásnál és kiket kell előnyben részesíteni!

Általában még mindig nincs meg a nyugodt légkör felekezeti iskoláink működése körül, ha újabb direkt támadást ebben az iskolai évben nem is szenvedtünk. Nem vagyunk jogaink teljes birtokában. Egyik helyen nem taníthatjuk a hittant anyanyelvükön, másik helyen nem osztályozhatunk hittanból, ismét másutt nem vehetjük igénybe az állami iskolai tantermet.

A tanítói alapfizetés mértékét megállapító, egyházkerületeinknek külön sérelmet képező eljárásra vonatkozó beadványt és javaslat tételt, amit a tanügyi bizottság is megtárgyalt és elfogadott a) alatt külön mellékelem. (Folyt. köv.)

FIGYELŐ

A mai Sárospatak.

Egyházi lapunk olvasói között nagyon sokan vannak, akiket a diákevek boldog emlékei fűznek Sárospatakhoz. Hálásan gondolnak vissza az ott eltöltött kedves esztendőkre. Ha közülök valaki időnként eljuthat ismét Patakra, csodálkozva néz ott körül s ajkát sóhajtás hagyja el: „De meg is változott ez a Patak, mióta mi elkerültünk innen!” Bizony Sárospatak nagyon megváltozott, előnyére változott meg, azóta más a szelleme: mélyebb, komolyabb, reformátusabb. A nemrégén a Református Élet munkatársa, Haller Gábor református lelkipásztor járt ott s lapjában érdekes riport formájában számol be az ott látottakról. Beszámolójában a többek között ezeket mondja: ...Itt állok Sárospatak vasútállomása előtt. Messze, amerre szem ellát, az Eperjes-Tokaji hegylánc búbajos szakasza ragyog az imént kigyúlt napsütésben. Sötétzöld erdő, enyhezöld szőlődombok, élénkarna szántóföldek váltakoznak szemképráztató tarkaságban. Az állomás háta megett pedig a kijáratnál, mint egy mesés lombkorona, reáborúl sok-sok fa a református főiskola vadregényes iskolakertjére.

Aurea prima sata est... először volt az aranykorszak... mormolja egy szorgalmas, pirosarcú gimnazista az egyik vén pad ülén. Eleve tisztában vagyok azzal, ha megkérdezném tőle: micsoda Sárospatak? — azt felelné reá: hogy a bodrogparti Athén! Odébb a hosszú kavicsos

útra mozdulatlanul, jóságos arccal néz Lorántffy Zsuzsánna fejedelemasszony bájos szelid, szoborarca. Az út végén remek kertészeti csodaként pompás virággruppok, egyenletesre nyeselt fűtáblák, vörössalakos tennispályák és kőtalpú modern padok pihennek a szikrázó napsugár alatt. Ez a Sárospatak a kétemeletes angol internátus külön világa már. Mivel jellemeznéd Patakot? — kérdem egy sápadt arcú, jólnevelő úriúriúttól, aki az angol internátus VII-es növendéke?

— Patak a magyar Cambridge — válaszol.

Egy pillanat és már az öreg főiskola négyszázados falai között vagyok. Hajnalban kelő feketeruhás teológusok tanulmányozzák a Szentírást. A boltívek áttetsző homályában a csoportosan tanuló teológusok, mintha egy titokzatos sereg volnának. Maholnap református lelkipásztorok lesznek. A jövő nagy szolgálataira készülnek. Faluszemináriumuk van, munkatáborban vakációznak, cserkészcsapatba tömörülnek, tanyamissziót végeznek, regőcsapatot szerveznek és e mellett idegen nyelvű könyvek sugárzó bölcsességének az ereje alatt állandóan munkálkodik bennük a tudósképzés megfoghatatlan folyamata.

— Micsoda Patak? — kérdem az egyik teológust.

— Az evangéliumi szabadság történelmi fellegvára! — zeng a válasz reá.

Boltíves folyosók, tiszta, egyszerű falak, fehérre meszelt internátusi szobák elmélyedő csendje, odébb a könyvtár 71.512 kötet könyvével. És itt az „anya iskola” falai között világosan látom, megbékélten néz egymásra a klaszikus humán irányzatú nevelői és oktatási rendszer és a modern angol irányzat. Ez a két arc egyszerre sugározza boldog frissességgel a felsőbbrendű református szellemet! A történelmi nevezetességű 400 éves Református Főiskola, mint európai hírű és színvonalú kultúrfellegvár, nemcsak Sárospatakra, hanem az egész környékére reányomja a szellemi bélyegét...

PROBLÉMÁINK

Levél az egyházlátogatás után.

Kedves Szolgatársam!

Bizonyára sokat töprengtél, gondolkoztál viselkedésünkön, amióta a hivatalos egyházlátogatást elvégeztük nálad. Bocsáss meg nekünk, ha érthetetlenek voltunk, de tehetünk-e másképpen, mint ahogy a belsők diktálja?

Lásd, elmentünk hozzád a legszebb reményekkel — hisz nem ez az első vizitációd — s bizony nem a legmegnyugtatóbb érzés töltött el bennünket — dacára a kitünően elkészített ebédnek — amikor egyházi ügykezelésedbe betekintettünk. Ugy-e az anyakönyveid nem találtuk rendben? Bár a felzet világos utbaigazítást ad, te minden esetben figyelmen kívül hagyod. Kértük tőled a hivatalos lap és a Belm. Utmutató csekkjét s te nem tudtad előadni,

bár tüvettél az asztal legalsó fiókjától kezdve, a szekrény tetejéig mindent. Hidd meg nekünk kellemetlenebb érzésünk volt mint neked. Kértük a parochiális könyvtár kötetét. Elvezettél a szomszédba, az iskolába s mutattál egy lommal tele szekrényt s a sok mindenféle iskolai dolgok között ujjnyi vastagon, porlepetten talán a következő századok számára nyugalomba téve ott heverték a kötetek. Azt mondod nem volt még időd rendbe tenni. Ha nem vagyok indiszkrét, mond hány éve foglaltad el állásod? Közben széttekintettem az iskolában, kerestem mi adja külsőleg a felekezeti jelleget. Egy feliratot pillantottam meg a falon: „ápolj fogadat.” Szóval ma a gyermek foga fontosabb mint a lelke még felekezeti szempontból is? Elővettük aztán a jegyzőkönyvet. Az idejű gyűlések nem voltak hitelesítve, ahol annyi huza-vona van, mint nálad, miért engeded addig szét a presbitériumot amíg el nem készíted és alá nem iratjátok a jegyzőkönyvet? Főkönnyed nem volt záradékolva, részletes leltárad nem volt elkészítve. Talán a gyülekezeti munkád akadályozott benne?

Aztán elibünk tetted az egyházlátogatási jegyzőkönyvet. Hátralék egyházi adóból a hivektől: 33.000 Kc. Nem gondolod, hogy valahol végzetes mulasztást követtél el? Mert hogy történhetett az meg, hogy mellettünk ült egy presbiter, ki még a jegyzőkönyvet is aláírta s csak később a kurátor által kezünkbe csúsztatott adókövetési naplóból tudtuk meg, hogy az illető is 870 Kc adóhátralékban van. Most már nem csodálkozunk, hogy a presbitérium tagjai azt jelentették ki, hogy nem jönnek fel gyűlésre, mert nem akarnak fegyelmet kapni, olyant találnának valmit szólni. El sem jöttek.

Előre fel lettél szólítva, hogy a gyülekezetben hirdesd ki, hogy vallásos estét fogunk tartani és te nem tetted meg. Arra hivatkoztál: ugyse jönnek el s nem akarod, hogy a gyülekezet blamája magát. No ebben a tekintetben is eléggé beszéltek a jegyzőkönyv adatai. Ugysem jönnek? Kettő vagy hárman csak lettünk volna? S nem emlékszel az ígére: Ha kettő vagy hárman összegyűltök az én nevemben... hidd el a Krisztus ott lett volna közöttünk. Csak az a bajunk, hogy tömegekkel operálunk s minden gyülekezeti munkánkkal tömegekre bázisozunk, az egyén értéktelen előttünk s így elveszítjük: a tömeget. Nem akartad, hogy esetleg csak neked prédikáljunk! Nem vindikáljuk magunknak azt a jogot, hogy neked prédikáljunk, illetve oktassunk téged, hisz nincs is szükséged tanításra. Olyan felkészülve jöttél ki a theológiáról — hány éve is annak — hogy még utánpótlásra sincs egyáltalán szükséged. Ezért vetted meg a lelkész továbbképző összejövételünket, a baráti körünket, a lelkész egyesületi összejöveteleinkre is csak azért jössz el, mert elmaradásodért büntetést kell fizetni. Ezért nem járatsz egy vallásos folyóiratot s ujságot sem. Mire neked? Hiszen még időd sem engedi, hogy ilyenekkel foglalkozz. Panaszkodtál, hogy reggel 4

órától este 10-ig hajszolni kell magad a szőlőbe, a gazdaságodban a munkások miatt. Lásd igaza van Ravasz püspök úrnak: gazdag pap és Isten országa nem férnek össze. Nem érzed, hogy te vagy az a gazdag ifjú, akinek a Krisztus azt mondja: add el a te vagyonodat és kövess engem!

Amíg az anyagiakat akarod biztosítani magadnak, addig a gyülekezet lelkivezetése kicsuszik a kezedből. Ahol van a te kincsed, ott van a te szived. S ne feledd, te vagy hivatva megtanítani gyülekezetet a kincs keresésére. Parochiád homlokzatáról lehullott a vakolat, valószínűleg megvedlett. Nem illik a templom mellé. Mondtuk is a presbitereknek. Az egyik azt felelte: csináltassa meg, aki benne lakik! Mit érezhet ki az ember ebből a feleletből? És te nem érzed ki, hogy milyen vas logika van ebben kifejezve gyülekezetedre nézve? A gyülekezeted arculata is megvedlett, ki reperálja ki, ki tegye jóvá? Talán az Egyházmegye, amelytől drákói ítéletet, szigort, utasítást kívánsz, nem-é inkább szelidlelküséged imádkozó, bibliás, példaadó étellel?

Hagyj fel a lelki közönnyel, amely nem enged téged a Bibliád mellé azzal a céllal leülni, hogy a magad épülésére olvasd, lelked megváltozására, mondjuk ki őszintén megtérésére, hogy el tudj mélyedni kitárt lélekkel Isten néked szóló üzenetében. Ne ajdulj fel, hogy ilyent mondtam, de nézz inkább csak körül! Nincs szükségünk nektek lelkipásztoroknak semmiféle megváltozásra? Hát jól megy a mi dolgunk, a mi lelki életünk? És én azt mondom: amíg mi nem élünk lelki életet, amíg meg nem látunk rajtunk munkáinkban, szórakozásainkban egyaránt, hogy mi Áron nemzetségéhez tartozunk, addig méltán megérdemeljük negligáltságunkat hiveink részéről, kigúnyoltságunkat ellenfeleink részéről. De ne áltassuk magunkat, mert ezeknek legnagyobb része ma nem a Krisztusért jön reánk, jóllehet az ő nevében profétálunk, hanem a magunk büne miatt.

Ezért voltunk előtted érthetetlenek, talán kellemetlenek még a fehér asztal mellett is, mert látjuk azt az óriási bajt, ami anyaszentegyházunkat veszélyezteteti s ezt erőszakkal is igyekeztünk megvilágítani előtted. Mi nem a lankaszterek megvilágítása, sem a karburátorok működése sem az anód telepek kapcsolása, sem a földek szakszerű trágyázásának megvitására lettünk kiküldve. És bocsáss meg, ha nem tudott még a kék Duna keringő dallama sem elbűvölni, amikor oly halálos komoly dolgokról volt szó egy évben egyszer hivatalos látogatásunk alkalomával; mint a pap lelki élete és ennek hatása a gyülekezeti életre. Az előbb említett dolgok szépek, kellemesek sőt szükségesek is, de mindennek van ideje a nap alatt. Az egyházlátogatásnak is és mi azt végeztük!

Talán másképpen gondoltad befejezni a napot? Egy kis vidámsággal? Másképp is lehet pontot tenni egy egyházlátogatás végére. Leülni

együtt az Ige mellé s elmerülni annak szépségeiben! Ugy szerettünk volna Nálad is ilyen egyházlátogatást! Testvéri köszöntéssel:

G. L.

IRODALOM

Gyász-emléklapok.

Néhai Szőke István rozsnyói lelkész emlékére kiadta a gömőri egyházmegye lelkésztestülete. Megjelent a Friedmanféle könyvnyomdában Tornalján. Ára: 5 korona. 72. oldal.

Rendkívül kedves és szép gondolat volt a gömőri egyházmegye lelkésztestületétől, hogy itteni egyetemes ref. egyházunk nagy egyéniségének: *n. Szőke István* rozsnyói lelkésznek, hivatalos lapunk volt szerkesztőjének, számos egyházi tisztség és egyházi megbízatás viselőjének és betöltőjének emlékezetét ebben a komoly és szép kiállítású füzetben megörökítette. A nemes gondolat Lenkey Lajos egyházmegyei főjegyzőtől indult ki, hogy síremléket kellene állíttatni a nagy halott földi maradványainak méltó megjelölésére a rozsnyói temetőben. Ez emlékfüzetből befolyó jövedelem ezt a célt óhajtja szolgálni. Magában foglalja Szőke István temetésén elhangzott beszédeket és a jóbarátok, munkatársak emléksoraít. Az emlékfüzet szinte magán viseli az elköltözött nagy férfiú jelezgetes vonásait, Isten dicsőségét akarja szolgálni és reá akar mutatni arra, hogyan látszik meg Isten keze és vezetése egy embernek az életében, aki megtanult mindig engedelmessékedni Isten magasabb akaratának. Szőke István is mindig ezt akarta, az Ő dicsőségét szolgálta, aki elhívta őt az érte való munka kiváltságára. Mikor az egyes beszédeket olvassuk, szinte magunk előtt látjuk Szőke István kiegyensúlyozott, református magyar egyéniségét. Nem emberdicsőítések ezek az írások, hanem átvonul rajtuk a mélységes hála Istennel szemben, aki nekünk ilyen kiváló egyéniséget ajándékozott. Olvasásuk közben nem az embert látjuk nagynak, hanem az Istent, aki embereket hív el munkatársaiul és a maga hatalmát neki odaszentelt emberi életekben mutatja meg. Minden egyes írás fölé bátran azt is írhatnánk oda, hogy az Evangélium életszépítő hatalma. Akik Szőke István koporsója mellett szólottak, vagy e füzetben róla emléksorokat irtak, azok mind tisztában voltak azzal, hogy azért volt olyan nemesen szép az ő élete, mert lelkiéletet élő ember volt, mert megtanult leülni a Jézus lábaihoz és tőle tanulta meg az élet művészetét, hogyan kell berendezni az életüket azoknak, akik ebben a világban néki akarnak szolgálni. Küldetésnek és a hivatásnak a gondolata az, amely Szőke István életét olyan vonzóvá és széppé tette. Ez emlékfüzet minden egyes írásából ez csendül ki. Azért volt olyan hűséges, pontos és lekiismeretes, azért dolgozott feltűnést sohasem keresve, mert tudta, hogy nem emberi célokat szolgál.

Ezért ád kifejezést Dr. Magda Sándor püspök annak a nagy veszteségnek, amely el-

hunytával nemcsak egyetemes egyházunkat, a családját, a teológiát, de az itteni összmagyar-ságot is érte. Vargha Sándor rozsnyói evangélikus lelkész, mint a kötelesség hősét állítja elének. Lenkey Lajos egyházmegyei főjegyző azt mondja el, mit jelentett az ő drága élete szükebb hazája: Gömör számára?! Varga Imre mint történészt állítja őt a szemeink elé. Csontos László kedves gyülekezetének: Páskaházának soha el nem fogyó szeretetét tolmácsolja. Megható a theologia növendékeinek szeretete, amely Horváth Zsigmond theologus bucsúbeszédéből hangzik felénk. Kövér Árpád tornaljai lelkész reá mutat a sirjánál mondott beszédében Szőke István életének nagy titkára: a Krisztus iránti mélységes szeretetére, amely meghatározója volt az életnek. Szabó S. Zsigmond egy kedves hangú versben állít emléket mindnyájunk nagy halottjának. Különösen érdekes Varga Imre rimaszombati lelkésznek a gömőri egyházmegye lelkészgyűlésében elhangzott emlékbeszéde, amely részletes leírását adja Szőke István életének s benne elibénk állítja az eszményi református magyar lelképásztor életét, amilyenek szeretnénk mi is lenni és amilyenek kellene nekünk is lennünk. Szeretettől áthatott, kedves emléksorokat hoz a füzet Lengyel Józseftől, Molnár Gyulától és Kövér Árpádtól.

Mint lelképásztorok mindnyájan tudjuk, hogy minden élet Isten egy áldott üzenete hozánk, minden élet egy tanítás. Vegyük szeretettel a kezünkbe ez emlékfüzetet, olvassuk el, hogyan tanít Szőke István életén át a néki való szolgálatra minket mindnyájunkat, s az ő munkás, szorgalmas, küzdelmükben gazdag életén al tanuljuk meg még jobban szeretni a mi magyar református egyházunkat!

Zs. L.

HIREK

Ifjúsági konferencia Iskén. A konferenciák száma ismét növekedett. A református ifjúság életképességének egy újabb bizonyágtétele volt ez a konferencia. — Vasárnap délután 2 órakor gyűlt össze Iske, Bés, Csicsér ifjúsága, hogy együtt hódoljanak uruk és királyuk a Jézus Krisztus előtt. A konferenciára összegyűlteket Gencsy Béla szürti lelkész, belmissziói előadó üdvözli. Közös éneklés után, külön bibliakörökben a tékozló fiúról szóló példázat került megbeszélés tárgyául. Előadást tartott: Gencsy Béla belmissziói előadó: „Krisztus igazi nagysága az evangélium tükrében” címmel. Utána énekszámok, szavalatok, majd Gaal István csicséri lelkész előadása következett: „Mit vár az egyház a ref. ifjúságtól” (kitérve a ref. összefogás nagy kérdésére) címmel. Az egyes ifjúsági körök beszámolója után Benkő Lajos helybeli lelkész imádkozott, majd a református himnusz eléneklésével a konferencia véget ért. Egy alkalom volt ez a konferencia a sok közül, ahol és amikor ifjúságunk lelkiekben épülhetett.

Előfizetési díjak beküldése. Felkérjük lapunk olvasói közül azokat, akik előfizetési kötelezettségüknek eddig nem tettek eleget, azt el ne mulasszák, mert máskülönben képtelenek leszünk a lap nyomdászamlájának kifizetésére. Az előfizetési díjak a Komáromi Önszegélyző Hitel-szövetkezet 37.366. sz. csekklapján küldendők be. Kívánatra csekklapot a szerkesztő készséggel küld.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.
559/1937 sz. Nagykapos, 1937 aug. 2.

Tárgy: A szlovenszkói felekezeti elemi iskolák igazgató-tanítói állásainak betöltése.

Valamennyi kebelbeli Nt. esperesi és lelkészi hivatalnak!

Az Iskola és Nemzetművelődésügyi Minisztérium pozsonyi Referátusa 1937 július 2-án kelt 64.500/37/I—2 sz. leiratában a következők közlésére kérte fel az itteni püspöki hivatalt:

A felekezeti iskolák igazgató-tanítói állásainak betöltésénél az 1922 július 13-iki 226 sz. törvény 5. §-ának 3. bekezdése veendő figyelembe.

1. Igazgató-tanító.

2. Az igazgatói teendőkkal megbízott tanító.

Véglegesített igazgató-tanítói állásra — a 104/26 sz. törvény 15-ik §-a értelmében — csak véglegesített tanító választható, tehát az, aki a megfelelő képesítő vizsgával és a tanítói érettségi vizsgától számítva három évi beszámítható szolgálati idővel rendelkezik. Az így megválasztott igazgató-tanító ezen állásából csak jogerős fegyelmi ítélet alapján mozdítható el.

Az említett törvény 15-ik §-a értelmében az igazgató-tanítót igazgatói járulék illeti meg, melyet ugyanezen törvény 45. §-a szerint az iskolafentartó köteles fedezni, mivel ezt a szlovenszkói felekezeti tanítók számára nyújtott államsegély nem foglalja magába. Az igazgatói járulék az illető fizetésének egy részét képezi és eszerint eszközöltetik a nyugdíjjárulék, valamint a többi törvényes levonás megállapítása.

Nem véglegesített tanító, (azaz ideiglenes, vagy kiegészítő tanító) végül véglegesített tanító, aki csak helyettesíti az igazgató-tanítót, csak az igazgatói teendőkkal megbízott tanító lehet.

Az igazgatói teendőkkal megbízott tanító csak az esetben működhetik, ha az állás nem volt véglegesített igazgató-tanítóval betölthető, vagy ha az igazgató-tanító helyettesítéséről van szó.

Fentebbi rendelkezések a már eddig felállított igazgató-tanítói állásokra is vonatkoznak.

A rend érdekében megkiváncsítatik, hogy minden igazgató-tanító megválasztása, legkésőbb 15 nappal a választás után illetékes tanfelügyelőség útján bejelentessék az Isk. és Nemz. műv.-ügyi Min. Referátusának.

Ahol e téren mulasztás történt, utólagosan adandó be jelentés legkésőbb 30 nappal ezen határozat publikálása után.

A jelentéshez csatolandó az igazgató-tanító megválasztásáról szóló, az illetékes hatóság jóváhagyásával ellátott bizonylat (dekrét), amelyen fel van tüntetve az érvényes dátum és az igazgatói járulék összege.

Az Isk. és nemzetművelődésügyi Min. Referátusának bejelentendő minden olyan változás, amely az igazgatói járulék emelését, vagy csökkentését vonja maga után, hogy a nyugdíjjárulék ennek figyelembe vételével állapíttassék meg.

Tudomásul közlöm:

Dr. Magda Sándor püspök.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.
607/1937 sz. Nagykapos, 1937 aug. 5.

Tárgy: Egyházi műemlékek védelme.

Valamennyi kebelbeli Nt. esperesi és lelkészi hivatalnak!

Az Iskola és Nemzetművelődésügyi Min. pozsonyi Referátusa a következők közlésére kérte fel az itteni püspöki hivatalt:

Sok helyt elkerüli a lelkészek figyelmét az a tény, hogy az egyházaik és templomaik tulajdonát képező tárgyak sokszor talán felbecsülhetetlen értéket képviselnek. A Referátus az egyházi műemlékek védelmét kívánja szolgálni, amikor a következő figyelmeztetést intézi a lelkészekhez és az egyházi előjárókhöz:

1. Egyházi műemlékeken nem szabad javításokat eszközölni a szlovenszkói műemlékek védelmével megbízott Referátus szakvéleményének kikérése nélkül, amely ilyen esetekben felvilágosítással szolgál és szükség esetén — a saját költségén — küld ki szakembert a műemlék megtekintése és az azon eszközözendő javítás megbeszélése végett.

2. Műemlékeket eladni úgy belföldön, mint külföldre szigorúan tilos.

Az itteni hivatal szlovenszkói műemlékek külföldre való szállítását (eladását) államellenes cselekedetnek tekinti, amely esetleg fegyelmi eljárást vonhat maga után.

Tudomásul közlöm: *Dr. Magda Sándor püspök.*

Pályázat. Előkönyörgő kántor keresetlik a szentesi ref. egyházhoz tartozó vékei leányegyházba a következő díjazással: I. Huszonegy (21) köből buza és rozs. II. Fapénz családonként 1 Kč 60 f. és személypénz családonként 1 Kč. III. 8 magyar hold szántóföld haszonélvezete. IV. Temetési stóla 20 Kč. V. Természetbeni lakás melléképületekkel és kert. Jelentkezések a rendelkezésre álló okmányokkal a szentesi ref. lelkészi hivatalhoz p. Král. Chlumec augusztus 28-ig küldendők be. Kötelessége a vasárnapi és ünnepnapon isteniszteletek végzése, a filiákban a hitoktatás ellátása, melyért a törvényes állami javadalom illeti meg. Felügyelő lelkésznek mindennemű belmissziós munkában segíteni és ilyet önállóan is végezni.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 34. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Ké., 1/4 év 35 Ké.
Hirdetések díjszabása szerint.
Megjelenik minden szombaton.
Szállítási hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 augusztus 21.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ref. Lelkész Hiv. Hefin
(Hetény), okr. Stará-Ďala.
Ide küldendő minden közlemény.

„Elég nekem az Isten kegyelme“.

— Baltazár Dezső halálának első évfordulójára. —
Irtá Mézáros Lajos János.

Nagyokat és kicsinyeket, bölcsüket és együgyűeket, véneket és ifjakat az első szomorú évfordulón is szent fájdalom tart fogva, mely mélységét és egyetemességét a magyar kálvinizmus tragikus sorsából meríti.

Reszket az emlékezés, mely a multban kevés hozzá hasonlót talál, reszket a reménység, mely a jövőben féli az ő hiányát és reszket az árván maradt szeretet...

S most, amikor a gyásznak lábai köré gyülekezünk, hogy mélyen meghajolva Isten akarata előtt, ki 1936. augusztus 25-én magához szólította Dr. Baltazár Dezsőt, a magyar kálvinizmus hitvalló főpásztorát, ki a kis magyar nemzet sorából a nemzetközi protestantizmus vezéralakjává is emelkedett, dicsőséget szerezve nemzetének és Egyházának, szavakba szeretnénk foglalni a mi megemlékezést a multból és tanulságot a jövőre az ő elcsendesedett ajakáról könnyes szemekkel leolvashatunk.

Hogy drága ajándéku nyertük őt, ki rég letűnt, szinte a feledés ködébe borult századok hitvalló és alkotó kálvinizmusát támasztotta föl Isten kegyelmével, amelynek küldötte volt és új századokat biztosított általa, — azt a Gondviselésnek köszönjük; mely őt nem azért adta, hogy rövidlátásunkban elfeledjük, mert rajta nem teljeshülhet be: „A jó, mit ember tesz, gyakorta sirba száll vele“, hanem azért, hogy csodálatos szeretet melegségével, hódító és alkotó ékesszólásával és Krisztusnak áldozott földi életével a siron túl is példát mutasson szorongatott nemzeteknek, melyek annál inkább fogják benne a prófétát felismerni, minél inkább távolodik el az idő felettünk. „Mert sohasem az ember akaratából származott a prófétai szó, hanem a Szent Lélektől indítatva szólottak az Istennek szent emberei.“

Vajjon elfeledhetjük-e, szent vallásunk megtagadása nélkül Dr. Baltazár Dezső püspök valóságát, amit nyolc év előtt Speyer ősi falai között tett a protestantizmus négyszáz éves évfordulóján, az egész világ protestánsainak nevében:

— „Mi az Isten határozatából lettünk ér-

telmesek, gyűlöljük azért a hamisságnak minden ösvényét. „A mi lábaink egyetlen szövéténeke az Isten igéje és ösvényünknek világossága. Mi megesküdtünk és megálljuk, hogy megtartjuk az Úr igazságának ítéletét.“ Nem szégyeljük, sőt minden hívők idvességére egyedül és teljesen elégséges isteni hatalomnak tartjuk az evangéliumot s a protestantizmusnak ezzel a szent monopóliumával igazoljuk magunkat Jézus előtt, mikor így szól: „Hiába tisztelnek engemet, ha olyan tudományokat tanítanak, amelyek emberek parancsolatai.“

Az ő élete a bizonyosság arra, hogy a kálvinisták nem lehetnek a meghátrálás emberei, hanem csak olyanok, akik Krisztust az élő Isten fiának vallják, akiért „nemcsak megköztetni, de meghalni is készek.“

...Kialvó drága életének utolsó napjaiban a mi vigasztalásunkra írta önvallomásában:

—...én minden teher felvétele, minden út megkezdése előtt, minden akadály élménye alkalmával éreztem, gyarló erőm nem lesz elegendő az előmenetelhez. Leroskadok, ha nem jön segítségül Isten kegyelme. És mindig jött, ha töredelmes, áhítatos lélekkel, teljes szívből való hittel kértem. Éppen ezért Isten előtt porig aláztam magam, vallván, hogy „Isten kegyelme által vagyok, ami vagyok s hogy az Ő kegyelme nem volt hozzám hiábavaló.“...

Egy esztendeje, hogy Dr. Baltazár Dezső szíve megszűnt dobogni és az imádság örökre megfagyott ajkán. Mily kegyetlenül nehéz volt a rettenetes veszteségnek csak a gondolatához is hozzászoknunk! Mily nehéz, keserves volt elhinni, hogy legnagyobb védelmezőnk, legnagyobb alkotónk, legnagyobb segítségünk és legáldottabb szívű testvérünk nincs többé!...

Négyszázötven harang zúgott, amikor Baltazár Dezső a sirok éjjelebe tért. És most milliók emlékeznek rá könnyes szemmel és fájdalmas lélekkel.

Hajtsuk meg fejünket mi is e fájó évfordulón és emeljük fel szívünket nagy emlékéhez!...

Nem a dogmák és tanok tették Kálvint azzá, ami volt, hanem Istennek Ifjúságától való különös vezetése, melyben ő a kiválasztásról bizonyossá lett.
Hadorn.

Egyházi sajtónk és irodalmunk.

A „Református Világszemle“ mult negyed-évi teljes számát egyházi irodalmunk problémáinak szánta annak kiadó-szerkesztője. Sok gyakorlati példával alátámasztott tényt hoz fel életrevaló és határozottan nagyvonalú elgondolásának igazolására. Egyfelől feltünteti azt a siralmas állapotot, mely egyetemes egyházunk itteni irodalmát és sajtóügyét oly pregnánsan jellemzi. A dolgokat reálisan mérlegelő és tisztán látó szakember éles pillantásával állapítja meg azt a lesújtó tényt, miszerint népünknek alig egy százaléka olvas egyházi lapokat, de bátorodom hozzátenni, hogy nem csak egyházi lapot, de egyáltalán más lapot, vagy munkát sem nagyon olvasnak és nem ismerik egyházi lapjainkat, könyveinket, de általában semmiféle sajtótermék iránt nem nyílvápnak meg az érdeklődésük. Egyetlen szellemi táplálék, amit népünk jól ismer és minden éven hűségesen megvásárol: a naptárak, legyen az „Szeretet“, vagy ponyva értékű százesztendősjövendőmondó naptár.

Másfelől pedig felveti a kérdést, hogy miképpen lehetne ezen az állapoton segíteni és külföldi példákra utalással, de mindenkor helyzetünkhöz mért életrevaló, gyakorlati útmutatást ad, amikor felveti egy 50.000 példányszámban megjelenő gazdag és változatos hivatalos-folyóirat kiadását, mely az egyetemes egyház gondoskodása folytán, ingyen jutna el minden ref. egyháztag kezébe. A sok értékes meglátás, probléma felvetés és megoldás ajánlás, az egész nagy koncepciójú terv minden tekintetben méltó arra, hogy felfigyeljenek rá azok, akiknek szívügyük szegényes egyházi irodalmunk fellendülése és erőteljes egyházi sajtónk megerősödése.

Egyik oka annak, hogy a külvilág nem nagyon vesz rólunk tudomást az, hogy nincsen az új idők követelményének megfelelően kiépített és megszervezett egyházi sajtónk, a haladó korrallal szemben közömbösebb népi tömegeink — magunkat sem véve ki — és ebből a minden jószándékot eleve eltemető, átkos közönyből ered aztán a sajtó és irodalom körüli tájékozatlanságunk és verszegénységünk.

Szervezetlenség, közönyösség és tájékozatlanság az a három eredő, mely végzetesen befolyásolja irodalmi fellendülésünk és sajtónk megerősödését, már pedig ezek nélkül a mai gyors ütemű életben nem hallatszik megszűre a szavunk és nem vesznek élni akarásunkról tudomást sem saját köreinkben, sem pedig tőlünk távolabb álló külső tényezők.

Jellemző sajtóbeli állapotunkra, hogy egész Szlovénzskón és Kárpátalján nincsen egyetlen olyan politikai napi vagy heti lap, mely legalább elenyésző csekély százalékban is kifejezője lenne a református keresztyén szellemnek, mely az evangéliumi keresztyénség szemszögéből látná, nézné és tárgyalná a napi politika eseményeit és társadalmi kérdéseit. Pedig milyen kiáltó szükség lenne egy ilyen sajtó organumra, mely

állandóan figyelmeztetne minden egyes belső táplálkozó lelket arra, hogy az élet minden területe, annak egész szövevényes felépítése, politikája, az élő Isten dicsőségét kell, hogy szolgálja. Nincsen egyetlen olyan mű, regény, vagy írás itteni irodalmunk szegényes világában, mely magán viselné a határozott ref. keresztyénségből fakadó világszemlélet bélyegét. — Kálvin nyomdánk, melynek lelkes életrehevít felismerték azt a nagy erőt és hatalmat, melynek a sajtó útján terjesztett írott szó, a nyomtatott betű képvisel ebben a világban, csőd szelére jutott, a sajtóval nem sokat törődő szervezetlenségünk, közönyösségünk és tájékozatlanságunk miatt.

Milyen magasán felettünk áll e tekintetben erdélyi testvéreink sajtó ügye és irodalma. Ott van elevenen lüktető, kifejezetten ref. sajtó és irodalom, mely irányítólag foly bele a mindennapi politikai és társadalmi életbe. Ott van egy határozottan református szellemet képviselő író gárda, melynek meg van a maga tömege, a maga külön olvasó tábora. Ott már kiépült az írók és olvasók egymásközötti kapcsolata. Ott már egy lelkileg előkészített és megdolgozott olvasó tábor egész más lélekkel és más látással veszi kezébe az ujságot vagy a könyvet, melyet kifejezetten az ő számára írtak hivatott kezelés és elmék.

Ilyen ideális állapot megteremtéséhez azonban két kellék szükséges. — Egyfelől lelkes, izmos tehetségű író gárda, másfelől pedig megint csak lelkes, az írott szón keresztül az evangéliumi református szellemet mohón kereső és szerető olvasótábor. A már említett szervezetlenség és tájékozatlanságunk uralkodó közönyösség, valamint tájékozatlanságunk következtében nálunk mindkettő hiányzik.

Kevés intelligens hívünktől eltekintve, egyháztagjaink falun élő, egyszerű földműves emberek, akiket hajnaltól-napestig tartó nehéz munkában leköt a földdel, az anyag irgalmatlanságával való küzdelem. Most már, ha ezt a kérés tenyerű, az írott szó és nyomtatott betűtől életkörülményei miatt oly távol élő világban levő tömeget meg nem mozgathatjuk, meg nem szervezzük, a közönyösségből fel nem rázzuk és nem tájékoztatjuk őket, szóval valami módon kívülről nem hatunk rájuk és nem sietünk segítségükre az evangéliumi keresztyénségünkben folyó erőknél irodalom és sajtó útján való terjesztésével is, akkor a mai eszmei és világnézeti síkban folyó harcok idején lassan elsorvadunk és elpusztulunk.

De hogy felemelni és segíteni tudjunk, először magunknak kell felemelkedni. Először nekünk, az írott betűn keresztül táplálkozó lelki munkásoknak kell eddigi szervezetlen, közönyös és tájékozatlan állapotunkból kilépnünk és ráébrednünk a nyomtatott betű útján terjedő Ige és írott szó óriási fontosságára.

Sokszor egyenesen elképesztő az a közönyösség, sőt irigységgel párosult rosszakarat, melyben részesítik gyenge, erőteljes sajtónkat és

koldu:
fogáss
lendít
betű,
közör
erőinl
forgat
munk
missz

Világ
szeml
tudat
a tefi

Espu

besz:
rölag
esem
— l
zunk

tán
szem
gazd
egyé
ann
esen
önhi
vagy
emb
tath
nem
téve
váig
a k
taln
vár
gyel
nag
sziv
vált

utá
fele
esei
azo
felt
kül
kell
vol
fölc
hiv
is.
má
azé
hat
sze

koldusszegény irodalmunkat. Ilyen fertőzött fel-fogással, ilyen mentalitással nem hogy előre lendítenénk, de örökre elnémitjuk a nyomtatott betű, az írott szó zengését és olvasótáborunk közönységet és tájékozatlanságát csak növeljük, erőnket szervezetlenül elkallódní hagyjuk, tollforgató embereinket pedig félrekedvetlenítjük a munkától, az írott szón keresztül végzendő missziójától.

Az életrevaló indítvány a „Református Világszemle” hasábjain megtéetett. Ha magasabb szempont nem, akkor legalább gyengeségünk tudata, nyomorult állapotunk felismerése hajtson a teltre!

Csomár Zoltán.

EGYHÁZI ÉLET

Esperesi jelentés a barsi egyházmegyéből.

Irtta: Czeglédy Pál esperes.

Egyházi közélet.

Egyházmegyei életünk lefolyt esztendőjéről beszámolni kívánván, nem szorítkozhatom kizárólagosan egyházmegyénk területén végbement események ismertetésére, de fel kell vázolnom — legalább fő vonásaiban — egyetemes egyházunk helyzetét, életnyilvánulásait is.

Az eszmék és események dinamikája folytán a mi népünk és benne magunk is nemcsak szemlélei, de tényezői vagyunk annak a politikai, gazdasági és társadalmi evolúciónak, amely egyes jelenségeiben döbbenetes bizonyosságát adja annak, hogy a világháború és az azt követő események által felkorbácsoltt ösi ösztönök az önhiit emberi szellem irányítása mellett jobb-, vagy baloldali végletek játékszerévé tehetik az embert, fényes illúziókkal ideig óráig elkápráztathatják a tisztánlátást, de nyugalmat, békét nem teremhetnek. A „fájdalmas szegény” érzetével kell látnunk az Ibériai félszigettől Moszkváig végbemenő eseményeket, az örvényt, ahová korlátot nem ismerő elvakult szenvedély, hatalmi téboly taszították az igazi béke után sóvárgó népeket. Illés próféta mellett állva, „a hegyeket megszagató, a kösziklákat meghasogató nagy erős szél, földindulás és tüzeső” után szivszorongva várjuk az isteni szeretetet, megváltást hozó „halk, szelíd szavát”. (I. Kir. 19. r.)

1. Történelmi egyházaink a világháború után — melyért sokan a keresztyénséget tették felelőssé — meglehetősen passzívitással várták az események kialakulását. A legutóbbi időkben azonban a lelkekért való komoly felelősségérzet váltámasztotta a ker. egyházakban a bel- és külföldön a missziói szellemet: élő, ható erővé kell tenni az evangéliumot, amely már-már alig volt több, mint forgalmon kívüli történelmi kincs, földbe elásott drága talantum. Ez a felismerés új életre a mi „Református Összefogás”-unkat is. Mult évi jelentésemben röviden érintettem már ezen nagyfontosságú kezdeményezést, mely azóta egyet. konventünk 1936. évi 10. számú határozatával alkotott szabályrendeletben konkrét szervezetté alakult. Programja feloleli egyház-

társadalmi életünk minden problémáját s a kálvinizmusban rejlő erkölcsi és anyagi erők megszervezésével kívánja orvosolni meglévő hiányainkat és lerakni egy nagyvonalú fejlődés alapjait. Örömmel jelenthetem, hogy itt van végre egy kezdeményezés, mely a szavak színes rakétája helyett tényekkel bizonyítja az élethez való jogát: 70 református, szegény, hitvallásos iskolánkhoz hű családnak nyújtott 100—100 Ké segélyt — melyből egyházmegyénk számarányán felül részesült —, megindította Református Összefogás címen az eddig annyira nélkülözött, minden oldalról sürgetett ref. néplapot és előkészíti egy ref. családi naptár kiadását, amely magában foglalná egy-egy esztendő iratterjesztési anyagát. Ez a mozgalom megérdemli támogatásunkat, szívvvel-lélekkel vegye ki részét a munkából minden lelkipásztor, tanító és világi funkcionárius, első lépésként hassunk oda, hogy a kiadott ref. néplap és ref. naptár minden ref. család asztalán ott legyen!

2. Egyetemes egyházunk államjogi helyzetét, vele kapcsolatosan függő kérdéseink rendezését illetőleg haladásról beszámolni nem áll módomban. Konventünk elnöksége minden alkalmat megragadott, hogy a köztársaság mértékadó tényezői figyelmét felhívja ezen régóta vajdó kérdések rendezésére, az eredmény azonban csak annyi — ha ugyan ez annak mondható —, hogy szentesítésre beadott kánonaink a pozsonyi iskolai referátusról visszakerültek az iskolaügyi minisztériumhoz. Az utóbbi évek fejlődése előtérbe állította a kisebbségi kérdés rendezését, az illetékes tényezők ismételten kinyilvánították erre való készségüket. Elérkezett tehát a legfőbb ideje annak, hogy a csehszlovákiai magyar kisebbség gerincét alkotó reformátusság kulturális ügyei megnyugtató módon rendeztessenek. Addig is napirenden tartjuk és feleltess egyházi hatóságaink útján állandóan sürgetjük egyházi törvényeink jóváhagyását, az 1919—20. évi visszatartott segélyek kiutalását, a kongruatörvényben el nem ismert lelkészi szolgálati évek beszámítását és az adócsökkentési segélynek a változott viszonyokhoz mértén valorizált értékben leendő folyósítását.

3. Losonci semináriumunk Sörös Béla igazgató céltudatos vezetésével ezévből továbbfolytatta a teológusképzés és lelkésznevelés nagyfontosságú munkáját. Egyházmegyénk tettekben mutatta meg, hogy nagyra értékeli a seminárium munkáját és elismeri az intézet igazgatójának hervadhatatlan érdemeit, mert egyet. egyházunk többi egyházmegyéjétől eltérőleg évek óta pontosan beszolgáltatja a theologia fenntartására megszabott és előirt járulékokat. De éppen a lelkésznevelés sorsdöntő fontosságának tudatában losonci intézetünket jelen formájában a theologia kérdésének végleges megoldásául nem tekinthetjük, évek óta sürgetjük a seminárium fejlesztését és rendes tanszékké leendő kiépítését. A theologia kérdése körül hivatalos lapunk hasábjain lefolyt, itt-ott bizony éles hírlapi polémia

keserősége mellett is annyi haszonnal járt, hogy a közvélemény figyelmét egyházunk ezen központi kérdése felé irányította, foglalkozott azzal az egyet. konvent tavaszi ülésében, elvben elfogadta a teológiai igazgatására, szervezésére, fejlesztésére dr. Magda Sándor püspök által előterjesztett javaslatot, megbizta a konventi tanácsot, hogy ennek szellemében az egyet. konvent legközelebbi ülésére készítse elő a lelkész-képzés és nevelés ügyében szükségessé vált lépések, intézkedések megtételét. A hírlapi, majd konventi vita tanulsága, eredményeként teljes tárgyilagossággal megállapíthatunk annyit, hogy felelős vezetőinknél a teológia alapvető, elvi kérdéseit illetőleg teljes az összhang, nevezetesen: 1. A teológia fenntartása s ezzel kapcsolatosan a lelkésznevelés egyházunk elidegeníthetetlen joga és kötelessége. 2. A losonci semináriumot fokozatosan theol. főiskolává kell kiépíteni, rendes tanárokat beállítani, akik minden erejükkel a theol. tudományok művelésének és a lelkésznevelésnek szentelhetik. Egyházmegyénk csak önmagához marad hű, ha ilyen szellemben tesz felterjesztést fokozatos egyházi hatóságainkhoz.

4. Egyetemes egyházunk másik intézménye: a komáromi tanítóképző a tanév elején a II. váltakozó évfolyammal nyitott s zavartalanul folytatja munkáját. A konvent ülésezése alkalmával a tagoknak alkalmuk nyílt arra, hogy személyes meggyőződést szerezzenek ezen intézetünk által a jövő tanítói generáció képzése és nevelése körül végzett szép és eredményes munkáról. A pünkösdi ünnepek alkalmából a tanuló ifjúság tanárai vezetése alatt meglátogatta kálnai, szecsei és lévai gyülekezeteinket, ahol a hívek megszerették a szerény, jónevelésű ifjúságot, az általuk rendezett templomi ünnepély pedig mély benyomást keltve, sokáig kedves emlékezetben marad.

Megnyugvással jelenthetem, hogy az iskolai ügyi minisztérium 26.861/37. sz. a. kelt közlése szerint az intézet létesítésére vonatkozó konventi bejelentést tudomásul vette s ezzel egyet. egyházunknak az intézet felállításához való, a békeszerződésekben biztosított kétségtelen joga formálisan is elismertetett. Ezen örömdetes tényből önként következik, hogy sürgősen gondoskodnunk kell megfelelő iskolai épület emeléséről. Mint méltóztatik tudni, egyetemes konventünk nem akarván a gyülekezetekre lélekszám szerint kivetett közegyházi sulyok terheket fokozni, lelkészi és tanítói karunk áldozatkészségére apellált s az egyéneknél megajánlandó 1000 Ké hozzájárulásból reméli a komáromi egyház által felajánlott telken cca. 300 ezer Ké költséggel felépíteni a követelményeknek megfelelő épületet. Tekintve azonban az építkezési viszonyok időközben történt megdrágulását és ismerve a tanügyi hatóságoknak az iskolai építkezésekkel szemben támasztott magas igényeit, konventünk számítását tul optimistának tartom s meggyőződésem szerint egy a pedagógiai és egészségügyi követelményeknek megfelelő épület emeléséhez

igénybe kell vennünk összes anyagi erőforrásainkat. Az eddigi megajánlások sem hozták meg a kívánt és remélt eredményt, bizonyára az intézet államhatósági elismerésének kétes volta miatt, indíton tehát újabb akciót, hogy a megyeházmezyénk is méltóképpen kivége részét a református népnevelésünk oltárán meghozandó áldozatból. Javasolom tehát, hogy keresse meg közgyűlésünk a kebelbeli összes lelkipásztorokat, tanítókat és világi funkcionáriusokat az 1000 Ké hozzájárulás megajánlása érdekében, erkölcs kötelességül tekintvén az áldozatban való részvételt mindazokra nézve, akik a református egyház szolgálatában állanak, hívja fel továbbá valamennyi gyülekezetünket, hogy lehetőleg egy se vonja ki magát az 1000 Ké önkéntes megajánlása alól, ahol pedig ez lehető nem volna fogantatosítson a presbitérium gyűjtést, az ellenőrzéssel és jelentéstétellel pedig bizassék meg a jövő évi egyházlátogatás.

ISKOLÁINK

Kárpátaljai egyházkerület tanügyi jelentése.

(Folytatás.)

A beregi jelentés igen fájdalmas hangon emlékezik meg a kisegítő áll. tanítók által képviselt szellemről. Felveti a kínos kérdést: hogy jobb? Velük vagy nélkülök?! Talán nélkülök ha az ilyen iskolákból kikerülő gyermekek hiába keressük a ref. öntudatot, sőt jellembe fogyatékoságot, egyházunk és fajuk iránti hűlenséget és ellenszenvet találunk.

Ugyancsak fájdalmasan emlékezik meg az úgynevezett nemzeti kisebbségi iskolákban való vallásoktatás nehézségeiről. Amikor még az ünnepségek tekintendő iskolalátogató küldöttségjárás alkalmával sincs jelen a ref. növendékek tizedrésze sem. S amikor összeverbuválnak 2—3 gyermeket, hogy mégis tájékozódhassék a bizottság a teljesített munka mikéntjéről, eredményéről, hát akkor az a szomorú sóhaj fakad fel a kebelből: bár ne jöttek volna el, bár ne tettek volna lehetővé ilyen szomorú tapasztalatot s hadd maradt volna meg számukra az az illúzió, hogy az ilyen fajta iskolába járó ref. növendékeinknél is lehetséges a hitoktatónak megfelelő eredményt elérni: — Ezért a mulasztásért az illető gyermekek szülőit is megrója a jelentéstevő, — igen helyesen!

Ez a jelenség már a belső front ügye, amelyről még a következő jelenteni valóm van.

Most már minden egyházmezyében a kerületünkben bevezetett és igen jól bevált nyomtatványon vették fel az iskolalátogatósi jegyzőkönyveket. Máramaros-ugocsában pedig még az iskolalátogató bizottság is egy volt az egyházlátogató bizottsággal. Ezek a körülmények lehetővé tették, hogy a vizsgálat most már egyöntetű legyen és hogy a fentebb említett emelkedett irányelvet, t. i. a szellemi front elsőségét — is jobban érvényesíthessük. Az egyház és iskola

anyagi életének számbavétele mellett tüzetesen megvizsgálták az iskola szellemi állapotát, a tanító egyéniségét, pontosságát, lelkiismeretességét, szakképzettségét, nevelői karakterét, tanítási módszerét és a gyermekekkel való bánásmódját, fegyelmezését. Igyekeztek általában véve megvizsgálni azt is, hogy az iskoláink megőrzik-e erős kálvinista szellemüket minden körülmények között.

A jelentések, különösen a beregi, erősen panaszkodnak a tanítók, különösen a fiatal tanítók kedvetlensége miatt. Mintha nem szívesen dolgoznának az anyaszentegyháznak, vagy „két úrnak” — amint ők, mondogatják. Hová lett régi iskolamestereink tradíciója?

Nem lehetett megvizsgálni az u. n. kurzusvezetők tanítása eredményét, mert azok nem tanítottak az egész iskolai éven át.

Panaszkodnak továbbá a jelentések a rendszertelenség miatt, amely a tankönyvek bevezetése, az anyag felvétele és beosztása, különösen az énektanítás anyagának megválasztása terén uralkodik: — A különféle tankönyvek bevezetése miatt magam nem kiáltok jajt, föltéve természetesen, hogy engedélyezett tankönyvekről van szó. A tanítók megfelelő módszere és anyag ismerete, különösen odaadó lelkiismeretes munkája tankönyv nélkül is a lehető legjobb eredményt érheti el a növendékeknél, amint hogy volt alkalmam — több ízben — a vizsgálatok útján ezt tapasztalni. Osztom azonban a tanügyi előadó uraknak azt a véleményét, ha egyszer van egyházmegyei felsőbb hatóságaink által elfogadott tankönyvünk, akkor követelnünk kell annak az egész vonalon való pontos alkalmazását.

Egyébiránt a „Népiskolai Rendtartás”, amelyet az Egyetemes Konvent most már megjelentetett, sok tekintetben irányadóul fog szolgálni és az egyöntetűséget fogja eredményezni. Ez alkalommal nem mondhatok róla bírálatot. A tanügyi bizottság legközelebbi gyűlésének tárgysorozatába tüzte ki ismertetését.

Ami az egyházmegyei jelentések alakját és tartalmát illeti, megjegyzem, hogy évről-évre több anyagot és rendszeresebb foglalatot kapok. Ez idén még a látogatási jegyzőkönyv egyöntetűsége hozzájárult a fejlődéshez. A pontosság tekintetében azért még mindig maradt kívánni való. A beregi jelentés mindjárt a ref. iskolák száma tekintetében nem ad biztos választ. Az összefoglaló jelentésben 23, a mellékelt összesítő ivben 24, a nagy táblázatos kimutatásban 22 szerepel. Irányadóul jegyzem meg és ezt el kellene már fogadnunk, hogy amelyik ref. iskola fenntartási joga feladva nincs, az él még abban az esetben is, ha benne az állami tanfelügyelőség által alkalmazott kiegészítő tanerő tanít.

A számszerű adatok nem teljesek és nem megbízhatóak. Sok helyen még összeadási hiba is zavarja a képet. A beregiből ismét hiányzik az Ujdávidháza vonatkozó adatok.

Jövőre ezeknek a hiányoknak el kell maradni, hogy legalább az adminisztráció terén lehessünk teljesek.

(Folyt. köv.)

PROBLÉMÁINK

„Van-e lelkiismeretünk?”

cím alatt a tiszánineni egyhker. főtiszteletű püspöke egy szomorú levél kapcsán rámutatott az ORLE által megoldható és megoldandó kérdések dr. Nagy Lajos által kihagyott egyik legfontosabbikára: a teherviselés igazságos és méltányos megoldására.

Van-e lelkiismeretünk? kérdezi a Főtiszteletű Úr. — Legyen szabad nekünk is, azon egyházmegyeik nevében „amelyek lelkészei teljesen érthetetlen okból testületileg tagadták meg a nyugdíjintézeti járulék fizetését” kérdeznünk: van-e lelkiismeretük azoknak, akik a *valóságban nem létező nyugdíjintézet* részére a régi fejenkénti *tagdíj* megfizetését követelik; van-e lelkiismeretük azoknak, akik 30 vagy több ezer koronás évi jövedelemből 180.—Kč-val segítve az özvegyeket, ugyanezen összeget kaparnák ki erőszakkal a 9000.—Kč-ás évi jövedelemmel rendelkezők üres zsebéből; van-e lelkiismeretük azoknak, akik legmagasabb fizetési fokozatukat elérve, egy életen át magukat minden szükségessel felszerelve, gyermeknevelés gondjaitól már megszabadulva, kettecskén, igények nélkül idelegelve, a régi nyugdíjintézet alapszabályaira támaszkodva már semmit sem fizetnek, de peres eljárás fenyegetését tartalmazó határozatok meghozatalával kényszerítenek kezdő, üres négy fal közé most betelepített, a kezdet nehézségeivel küzdő, fiatal, vagy sok gyermekes apákat, vagy kongrua nélkül tengődőket arra, hogy ő helyettük is támogassák — a támogatásra szorulókat — a szűkölködőket.

Magasabb helyről, — a közelmúltban — illetően tiltakozásomra ösztönzésül azt a felvilágosítást kaptam, hogy vannak, akik kölcsönt vettek fel s kifizették hátralékos járulékaikat. Hát ez az kérem! Van-e lelkiismeretük azoknak, akik ezt így rendbenlövőnek találják, s róluk olcsó dicshimnuszot zengve begombolkoznak a tömött erszény fölött, mert ők már fel vannak mentve a járulékok fizetése alól?

Hogy „a hátralékok vígan tovább nőnek”, annak *okozója* az Egyetemes Konvent 1935. évi határozata, nem pedig megszüntetője.

Ennek a határozatnak végrehajtása ma már lehetetlen. Ismételten kijelentem, hogy azt sem isteni, sem emberi jog alá nem támasztja; a megoldást nem, legfeljebb az elkeseredést és annak következményeit hozhatja.

Struccpolitika helyett, — éppen a segítségre szorulóik érdekében — *sürgősen* keresni kell a kivezető utat, amely azonban az igazságosság és méltányosság köveivel legyen kirakva. A $\frac{1}{10}$ -os és progresszív adóztatás váltsa már fel a fejenkénti teherviselés ósdi és türethetetlen rendszerét, még pedig nem csupán a gyámintézetnél, de minden téren, így pld. a tanítóképző dolgában is, mert itt is ez a magyarázata a nagy reménysegeket követő csalódásnak. *Közeghy Gábor.*

FIGYELŐ

Az oxfordi világkonferencia és a német hitvalló egyház. Július utolsó napjaiban ért véget a keresztyén egyházak oxfordi világkonferenciája, melyen olyan szépen nyilvánult meg a német hitvalló egyház iránti rokonszenve és együttérzése a világkeresztyénségnek. Már a konferencia megkezdése előtt tudta mindenki, hogy a hitvalló egyház képviselőitől megtagadták az útlevel kiállítását. A chichesteri püspök fogalmazásában nagyon szép és a keresztyéni szeretet igazi mélységeit szóhoz juttató üzenetet fogadott el a konferencia, melynek főbb gondolatai ezek: „Mi, más egyházakban élő testvéreitek szeretetben és imaközösségben egyek vagyunk a német evangélikus egyházban szenvedő testvéreinkkel. A ti Uratok a mi Urunk is, a ti hitetek a mi hitünk is, a ti keresztségtek a mi keresztségünk is. A Krisztusról tett szilárd bizonyágtételtek a mi hitünket is erősíti és imádkozunk azért, hogy Isten kegyelme tegyen képessé bennünket hasonló bizonyágtételre a mi egyházainkban.” A világkonferencia ez üzenetét a német evangélikus egyházhoz egy külön bizottság fogja elvinni, melynek egyetlen célja az, hogy a német evangélikus egyház előtt a világkeresztyénség együttérzését kifejezésre juttassa. Mikor ezt a javaslatot egyhangúlag elfogadták, Brunner Emil zürichi professzor olvasta fel az üzenetet német nyelven a konferencia résztvevői előtt, percekig tapsolt örömeiben az egyútlévők hatalmas serege.

Akik a koronázásról elmaradtak.

Egy svájci újság azt a hírt hozta, hogy az angol király koronázására a mai Oroszországból jött küldöttség azt a szigorú parancsot kapta, hogy nem szabad bemennie a templomba és résztvennie a vallásos szertartáson. A szovjet küldöttség tehát kívül maradt, amikor az angol királyt koronázták. Ugyancsak így járt a pápai küldöttség is. Neki sem volt szabad bemennie a protestáns templomba. Felteszi a kérdést a svájci újság: milyen csodálatos találkozás ez, midőn odabent a templomban az angol király fejére tették a koronát és a canterbury érsek a világ legnagyobb kincsét: a Bibliát adta át neki, a templom kapujában két küldöttség találkozott, akik kívül maradtak, mert nem kell nekik a Biblia és a protestáns templom.

Horkay Barna kistárkányi lelkésztestvérünk nem régen Karlsbadban járva a hegyoldalába kőbe vésve a következő kis verset találta:

„Hiába ellenség a lelki világunk
Testünkre gyógyulást egymásnál találunk.
Ki merem mondani, ha halok, ha élek:
A test fellebb viszi sokszor, mint a lélek.
Göggel számít az ész, Isten ellen rég vét,
Bús szívek ösztöne hozza el a békét!
Szép Karlsbadba jöttem, bús halálra váltan
Varázsos Kútfőin gyógyulást találtam.

Karlsbad 1933.

Hálás emlékezésül: *Baltazár püspök.*

HIREK

A tiba-szobranci megújított ref. templom felavatása. Felemelő ünnepség keretében történt aug. 1-én az alig néhány lelket számláló tiba-szobranci fiókegyház megújított templomának a felavatása. A tibai templomot még 1910-ben építették báji Patay Gyuláné hatóság támogatásával. A templom a forradalom idején erősen megrongálódott és elhagyatottan állt az orszáút szélén. Felébredt azonban a lelkekben a buzgóság, főleg a komoróci reformátusok karolták fel erősen az újjáépítés gondolatát, de báji Patay Gyuláné is a hű patróna szeretetével hozzájárult nagyobb adománnyal a költségekhez. A templomszentelés aug. 1-én ment végbe bensőséges ünnepség keretében. Már szombat este érkeztek messze földről hívek, akik az éjszakát zoltárokat énekelve a templomban töltötték. Mire az ünnepség megkezdődött, már 2000 ember szorongott a templom körül. Lovas bandérium kíséretében érkezett meg az ünnepségre Dr. Magda Sándor a tiszáninneri egyházkerület püspöke, akit a szobranci járás határán Zadzora járási főnök üdvözölt a polgári hatóság képviselőjében. A templom előtt pedig magyar és szlovák nyelven Szakáll István lelkész köszöntötte a Püspököt, kinek a gyülekezet ifjúsága virágot nyújtott át. Dr. Magda Sándor püspök kíséretében ott voltak: Szüts István, Komjáthy Gábor esperesek, Nyomárkay Sándor egyházmegyei gondnok, Dr. Kiss Bálint egyházkerületi főjegyző. Rácz József lelkész felolvasta szlovák nyelven a LXXXIV. zsolnárt, a felszentelési imádságot Dr. Magda Sándor püspök mondta szlovákul, majd magyarul mondott áldást a gyülekezetre. Az ünnepi prédikációt szlovákul Balázs János lasztoméri lelkész mondta, utána Újlaky Sándor bajánházi lelkész prédikált magyarul. A templom udvarán a kintrekedt híveknek Rácz József és Bittó Béla lelkészek hirdették az Igét. Úrvacsorával élők száma ezren felül volt.

Lelkészcserélés a dunamocsi gyülekezetben. A dunamocsi gyülekezet aug. hó 15-én tartott lelkészcserélő közgyűlésén 6 pályázó közül rendkívül nagy többséggel *Kelemen Kálmán* sajókeszi-i lelkészt választotta meg lelképásztorául. Isten megáldó kegyelme legyen a dunamocsi gyülekezeten és a megválasztott új lelképásztoron.

Breveridge Vilmos. Gyásza van a budapesti skót misszióknak. Dr. Breveridge Vilmos skót lelkész hosszú betegség után Aberdeen városában 73 éves korában elhunyt. A világháború után vezetője volt a budapesti skót misszióknak. Nagy része volt a református egyház lelki megújításában, mint a konferenciák előadója széles körökben ismerős volt és nagy lelki hatást gyakorolt a magyar ref. egyházi életre. Emlékét a magyar református szívek hálas kegyelettel fogják megőrizni.

Református ifjúsági konferencia Komáromban. A Timótheus Szövetség augusztus 28—29—30.-án ifjúsági konferenciát rendez Komáromban, amelyre ez úton is hívja az ifjúságot és az ifjúság iránt érdeklődő felnőtteket. A konferencia programja a következő: Első nap 8—10-ig bibliakör, 10—12-ig előadás megbeszéléssel: „A Timótheus munka ismertetése és célja.” Délután a megbeszélések folytatása. — Második nap 8—10-ig bibliakör, 10-kor isentisztelet, délután megbeszélés bevezető előadás nyomán: „A Timótheus munka eszközei.” — Harmadik nap 8—10-ig bibliakör, 10—12-ig megbeszélés bevezető előadás nyomán: „A Timótheus Szövetség tagjai és azok kötelességei.” Délután: „A Timótheus munka pénzügyei.”

Részvételi díj a konferencián napi 8 (nyolc) korona, amiért teljes ellátást kap minden résztvevő. Jelentkezni Csukás Zsigmond, Megyeresi u. 13. Komárno címre kell. A három napra szükséges dolgokat és takarót mindenki hozzon magával.

Elhalálozás. Kovács Sebestyén Kálmán az ipolypásztói gyülekezet 53 éven át volt lelkipásztor 82 éves korában elhunyt. Isten vigasztaló kegyelme legyen a gyászoló családon!

Kálmán nagyon is tudós és theologus volt ahhoz, hogy népszerű és nagyon is harcos és aszkéta ahhoz, hogy a nagy tömegek kedvence legyen. Hadorn.

HIVATALOS RÉSZ

A református egyház egyetemes konventjének elnöksége.

183/1937. sz.

A konventi ügyész úrtól a következő tartalmú levelet kaptam:

Sevlus, 1937 aug. 8.

Főtiszteletű Püspök Ur!

A hivatalos lap folyó évi augusztus 1-iki számában megjelent a Star biztosító intézet cég bejegyzése, amely szerint ez az új nevű intézet vette át mint önálló jogi személy a volt bécsi Phönix életbiztosító intézet belföldi vagyont és belépett ezen volt intézet belföldi összes jogaiba és kötelezettségeibe. Minthogy ezek szerint a Phönix Életbiztosító ügye véglegesen elintéztést nyert, most már rövidesen sor fog kerülni az egyetemes konvent biztosítási ügyi bizottságának összehívására, amelyre vonatkozólag az időpontot illetőleg legközelebb tesztek előterjesztést e hó végére, vagy a jövő hó első napjára és amely hivatva lesz javaslatot tenni az állandó bizottságnak a volt Phönix Élet, most már Star és az Általános Biztosító Társaság közötti vitás ügy elintéztését illetőleg. Addig is azonban, amíg ezen előterjesztésemet megteszem, felhívom nagybecsű figyelmét arra, hogy a régi Phönix Életbiztosítások az 56. illetve 135/1937.

számú rendeletek értelmében reaktíválhatók azon biztosítottak részéről is, akik 1936. áprilisa, vagyis a régi Phönix összeomlása óta a biztosítási díjakat nem fizették. Természetesen csak úgy, ha ezt a Starral 1937 augusztus 22.-ig ajánlott levélben közlik és ugyanaddig eszközlik az elmulasztott befizetéseket. Tekintettel arra, hogy a régi Phönix Életbiztosítási kötvények 10000 korona erejéig csak 3°/_o értékcsökkenést szenvednek, az ennél nagyobb biztosítások pedig fokozatosan 5—30°/_o-ig terjedő értékcsökkenést, továbbá arra, hogy a Star által átvett volt Phönix Élet prémium tartalmát az állam 450 millió értékpapírral egészítette ki, ezen összeg kamatáért illetve amortizációjáért szavatol, továbbá, hogy a díjtartalék további kiegészítéséhez évi 8 millió koronával járul hozzá, javasolom, méltóztassék a hatásköre alá tartozó református biztosítási irodát értesíteni, hogy helyes lesz, ha a közvetítésével létrejött biztosítási szerződések szerint biztosítottakat értesítik a helyzet ilyen alakulásáról és azoknak, akik a díjfizetéssel hátralékban vannak, vagy szerződéseiket a Phönix összeomlása miatt megszüntetni kívánták, javasolják, hogy a Starnál igényeik e szerint teljesen garantáltaknak lévén tekinthetők, a folyó évi augusztus 22-iki határnapig hátralékos fizetéseiket teljesítsék és biztosítási szerződéseik reaktíválását a Starnál jelentsék be. Teljes tisztelettel szolgálatkész hive:

Dr. Siménfalvy s. k., konventi ügyész.

A református biztosítási irodát utasítottam biztosított feleink kiértécsítésére, de ezuton is figyelmükbe ajánlom a fent közlötöket.

Bratislava—Pozsony 1937. VIII. 12.

Balogh Elemér s. k.,
a konvent lelkészelnöke.

Pályázat. A čomonini—csongori ref. egyház pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1. Lakás, melléképületek, kert. 2. 11 kh. 580 □-öl egy tagban lévő szántó. 3. Fél úrbéri telek utáni szabad legeltetés (16 drb.) 4. Pénz az egyház pénztárából 831 Kč. 5. Stóla, mely a mindenkori lelkészi stólának a fele. 6. Államsegély kérvényezve lesz, de azt az egyház nem garantálja. Kötelessége az állami iskolákkal osztott felsőbb osztályok vezetése, az összes kántori teendők végzése, belmissziói munkákban való segédkezés, énekkarok vezetése, lelkész helyettesítése akadályoztatás esetén és a kanonikus órákon. Pályázhatnak belföldi vagy nosztrifikált oklevéllel, állampolgársággal bíró, véglegesíthető református vallású férfi tanítók. Bemutatkozás és énekpróba szükséges, de a költségek csak megválasztás esetén térítetnek meg. Az állás 1937 szeptember hó 1. napján elfoglalandó. Pályázati határidő 1937 augusztus 29. déli 12 óráig. Kellően felszerelt kérvények Református Lelkészi Hivatal Čomonin pp. Barkasovo. Podk. Rus címre küldendők.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 35. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké, $\frac{1}{4}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 augusztus 28.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hefin

(Hefény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

A proletariátus és az egyház.

A munkástömegeknek a református egyházhoz való viszonya már nemcsak a városi lelkipásztoraink egyik legnehezebb problémája, hanem a falusiaké is. Szomorú szívvel tapasztaljuk falun is, hogy a földműves proletariátus lassan de biztosan hova-tovább leválik az egyház testéről. Ma talán sok helyen ez a jelenség még feltűnően nem vehető észre, sok gyülekezet még talán csak ott tart, hogy a nincstelen zselé- és napszámosok arra hivatkozással, hogy nincs megfelelő ünneplő ruhájuk, hogy gazdasági el foglaltságuk miatt nem érnek reá, nem járnak el az istentiszteletre. Nagyon természetes, hogy ez a folyamat oda vezet, hogy így mind lazább és lazább lesz a kapcsolat, amely az egyházhoz köti őket. A nagy ünnepekkor még ott vannak a templomainkban, a gyermekeiket még megkereszteltetik, részesítik vallásoktatásban, a magyar református ember vele született konzervatívizmusa még most megóvja őket az egyházzal való nyílt szakítástól, de ha egyházunk időben tudatára nem jut a veszélynek és mindent meg nem tesz még most, midőn menthető lenne a helyzet, egy-két évtized múlva teljesen elveszítjük a falusi proletár tömegeket is. A hitetlen szervezkedés már mindenütt kinyújtotta feléjük a kezét. Egyházunkkal ellentétes világnézetet valló agitátorok sajtóban, népgyűléseken, magánházaknál folytatott négy szemközti beszélgetéseknél nem szűnnek meg állandóan azt hangsúlyozni nekik, hogy az egyházak a tőkés osztály érdekeit szolgálják, csak a nincstelenek hatalmas tömegeivel semmit sem törődnek. Egyébként az egyházaknak nincs is adni valójuk a proletariátus számára, mert azok csak a túlvilágra irányozzák az emberek tekintetét és a földi világ nyomorúságairól elvonják a figyelmet azzal, hogy ne törődjetekek semmit se azzal, ha itt alant akár mennyi nyomorúságotok van is, majd kárpótol a túlvilág boldogsága. Nagyon természetes, hogy ilyen hamis jelszavakkal könnyen meg lehet sedíteni a gondolkozni nem tudó és nem elég erős lelkű életet élő tömegeket.

Azért kell egyházunknak a mainál sokkal több figyelmet fordítani a nincstelen zsellér, napszámos tömegek intenzivebb lelki gondozására. Fel kell venni az anyagi életük gondjait is.

Magán beszélgetések, összejövetelek alkalmával hangsúlyozni kell előttük, hogy az egyháznak van programja a mindennapi élet számára is. A Biblia tanítása szerint minden dolgozni akaró embernek joga van ahhoz, hogy emberhez méltó életet élhessen, s a református keresztyénység úgy akarja áthatni a világ életét, hogy az gazdasági berendezkedésében olyan legyen, hogy itt Isten országa terjedhessen és minden emberi élet Isten előlébe tűzött céljainak megfelelhessen.

Igyekeznünk kell a felebaráti szeretet törvényét életté változtatni át. Érezzék meg a munkástömegeink is azt, hogy a lelkipásztor az övéké is, reájuk is kiterjed a gondoskodása. Itt minden a lelkipásztor személyiségén fordul meg. Erre egy mindennél hangosabb bizonyíték az, hogy midőn a magyarországi református egyház felvette a Franciaországba szakadt református magyar munkás tömegek lelki gondozásának ügyét és református missziói állomásokat létesített a kivándoroltak között, Kiss Zoltán Roubaix-ban működő magyar református lelkipásztor beszámolva a munkájuk eredményéről ezeket mondja: Hosszú vajúdas után megalakult Északfranciaországban kivándorolt magyarok közt a Protestáns Misszió. Ma már két nagy állomása van Franciaországban és négy kisebb Belgiumban. Ki alapította? Nehéz lenne megmondani. Valamikor még úgy gondoltam én is, hogy egy onnéthazulról kijött lelkész. Pedig ezt a missziót egy Franciaországban sohasem járt ember tette erőssé. Neve: Várady Lajos. Valamikor ő volt Tatabánya lelkésze, s egyénisége még most is lobogó fátklya misszióink életében. Mikor kommunistáktól megszállott újabb telepeket talállok, a volt tatabányai munkások mindig előhozzák az ő nevét. Még a legjobban elvadult ember is tisztelettel beszél róla. Itt most én is köszönettel adózom neki, bár nem tudom, hogy elér-e hozzá a köszönetem. Mikor kenyérkeresetképpen politizáló kalandorok kezébe került magyarok a vallásról, mint a tőkés eszközéről beszélnek, kivételnek veszik a „Várady tiszteletet”. „Az a munkások pártján állott.” „El szokott jönni hozzánk, nem szégyelte, pedig okos ember volt”. Így vélekednek magyarjaink egy olyan emberről, akinek szívében már akkor feltámadt a munkásproblémák felelősségteljes átérzése, amikor megvetéssel kezelték a legnehezebb munkát végző társadalmi réteget.

Eddig szól Kiss Zoltán franciaországi magyar református lelkész idevonatkozó bizonyágtétele. Bizonyítja, hogy milyen csodálatosan azokban a lelkekben tovább él a tisztelet egy református lelképásztor iránt, akinek megéreztek, hogy érző szive volt! Itteni református egyházunknak is ilyen lelképásztorokra van szüksége, akik az egész gyülekezetéi, akik meglátják először a lelki nyomorúságot, azután a testi nyomorúságot is, amely sok esetben előidézője az előbbinek. Gyülekezetünk proletártömegeinek szociális gondja megoldásra vár. Zs. L.

„Miért maradt le a Kálvin nyomda?”

Azután, hogy 1936 novemberben a kiküldött bizottság megtette elhatározását a Református Énekeskönyv III. kiadása nyomdai előállítására ügyében, 1936. december 8.-án levelet intéztem főt. és méltóságos dr. Magda Sándor püspök úrhoz, melyben többek között a következőket írtam:

„Nyugodt a lelkiismeretem, hogy én mindent elköttem annak érdekében, hogy soha senkise mondhassa: a magyar kálmista Kálvin-nyomda, illetve annak magyar és kálmista bérlője és vezetője ajánlata nem volt akceptálható a magyar kálmista egyház egy nagyobb munkája elvégezhető és megbízatása ügyében. Emiatt engem s a Kálvin-nyomdát senki sem illethet szemrehányással, avagy az esetleges kritikát kiváltó mentegetőzéssel.

Belenyugodtam a rendelkezésbe és a munkakiadás elhatározásába. Részemről pontot is teszek a történetek után, ha a munka megbízatását elnyert nyomdával a pályázati feltételeknek megfelelően fogja elvégezni és leszállítani a munkát s annak elvégezhetőségében és lebonyolításában sem elnézésben nem fog részesülni, sem a fizetés mértékében nem fog a pályázati feltételektől eltérően kedvezményben részesülni. Ellenkező esetben természetesen kénytelen lennék mind személyi, mind nemzeti és egyházi érdekekből esetleges jogos panaszainak kifejezést adni.”

Ehhez tartottam magam eddig és most sem szólnék, ha a főt. és méltóságos Magda Sándor dr. püspök úr a R. E. és I. augusztus 14.-iki számában közölt fenti című megnyilatkozásában nem úgy szólalt volna meg nyomdánkkal kapcsolatban, egészen hitelünk rontásának határáig, hogy ne lenne kötelességem arra válaszolni mind a Kálvin-nyomda, mind a magam reputációja érdekében. Természetes azonban e mostani válaszom nem foglalkozik még a III. kiadású Énekeskönyv előállításának esetleges vonatkozásaival, melyre — ha módomban lesz az ily Énekeskönyvet meglátni és levelem fent idézett részei alapján annak szükségességét látom — a kritika jogát, mint érdekelt fél, fenntartom!

Főt. és méltóságos Magda Sándor Püspök Ur nyomdánkat s engem érintő megnyilatkozásának 3.-ik bekezdésében azt mondja, hogy *Kálvin-nyomda az általános vélemény szerinti (a II. kiadás után) egyáltalában nem szolgált az adott papírt, nyomást és kötést tekintve a bizalomra, hogy a III. kiadás rábizassék.*“

Ez a kijelentés az, melyet talán akaratlanul is elkötetett, hitelrontásnak kell tekintenem, mely szerintem nem állja meg helyét.

Mert a II. kiadással kapcsolatban:

— a nyomás ellen legjobb tudomásom szerint semmiféle kifogás nem emeltetett,

— a papír minőségét az a bizottság állapította meg, melynek annak idején Magda Sándor dr. püspök úr is tagja volt, — megjegyzem ajánlatom jobb papírra szólott, de Magda Sándor dr. püspök úr aláírása is bizonyítja, hogy a bizottság változtatta meg az ajánlott minőségű papírt gyengébb minőségűre:

— a kötés ellen hangzott el ugyan egy-egy panasz, de ilyen tömegelőállításnál sokkal nagyobb, világhírű vállalatok és üzemek termelésében is vannak füzési-kötési hibák s az ilyen gyakori és általános használatra szánt könyvek kötése és füzése hamarabb is romlik,

— a nyomdánk által előállított II. kiadás példányait egy bizottság vette át, melynek Magda Sándor dr. püspök úr is tagja volt és a bizottság noha akkor joga és módja egyaránt lett volna a fentiekben *nem kifogásolta munkánkat és azokat átvette*, — egész bizonyos, hogy ha annyira rossz lett volna munkánk, mint ahogy arról most szólnak, Magda Sándor dr. püspök úr a bizottság átvételi jegyzőkönyvében azt szövegezte volna s legalább is a maga részéről megtagadta volna az átvételhez való hozzájárulást! — Mindez azonban nem történt meg!

Főt. és méltóságos Magda Sándor dr. püspök úr megnyilatkozását a fentiek után azonnal úgy folytatja: *„a maga részéről azt az álláspontot foglalta el, hogy amennyiben lehetőség van rá, a Kálvin-nyomdával állítsassák elő az Énekeskönyvet, főleg felekezeti presztizs miatt.”* Sajnos én, ki a III. kiadás ügyében többször kerestem fel a főt. és méltóságos Püspök Urat, nem tapasztaltam, hogy velünk szemben ezt az álláspontot valóban mutatta volna, hogy olyan kellő jóindulattal kezelte volna a Kálvin-nyomdát, mint azt *nem felekezeti presztizsből, hanem mindenképp előtérbe álló református magyar és egyházi érdekekből kötelességszerűen, de egyben természetesen kellett volna s mint ahogy más egyházi vezetők, a más egyházak képviselői teszik egyházi érdekeltiségeink intézményeinkkel!*

A Kálvin-nyomda pályázata megfelelt a kötetelt követelményeknek! Mert: igenis adtam be papír-mintát, — mert nyomásunkat, betűinket, kottáinkat az I.—II. kiadás ismertté tette a bizottság előtt is, — sőt: pályázatunkban megírtam, hogy: *„papírunk 65 grammos félfamentes (jobb mint a II. kiadásé!), varrásunk erősebb lesz!”* Tehát jól lehetett tudni, hogy a Kálvin-nyomda

mit akar adni a III. kiadásnál! Kellő jóakarattal mellett a *Kálvin-nyomda* is fel lehetett volna szólítani arra, hogy ugyanúgy mutasson be más vallásfelekezeti imádságos, vagy énekes könyvet, mint ahogy csak ilyeneket mutatott be a Gondos nyomda képviselője!

A *Kálvin-nyomda* ajánlata valóban drágább volt. Ennek oka azonban az volt, hogy főt. és méltóságos Magda Sándor dr. püspök, bizottsági elnök úr engem arra utasított, hogy a *Kálvin-nyomda* ajánlata olyan legyen, mely a nagy és kis alaku Énekes-könyv előállítására szóljon egyaránt. Így a *Kálvin-nyomda* ajánlatának és kalkulációjának drágábbnak is kellett lennie, mert kétszeres (kis és nagy alaku) tördeléssel, kétféle gépbeállítással, kétféle nagyságu papírral, kétféle kötéssel kellett számolnia, míg a *Gondos nyomda* csak a kis alaku könyvre, tehát csak egyre és kevesebb papírt, munkát igénylő előállításra tett ajánlatot! Ezért tettem én a *Kálvin-nyomda* képviselőjében a bizottság előtt, Gondos nagyság-mintáját — látva azt a kijelentést, hogy a *Kálvin-nyomda* is hajlandó ilyen formában, ilyen kivitelben annyiért előállítani!

A *Kálvin-nyomda* a pályázat fizetési feltételeit elfogadta, mint azt ajánlata, mely bizonyára megvan a III. kiadás bizottsága irattárában, mindenki előtt igazolhatja. Csak kérelmet fűzött ahhoz: garancia nyilatkozatot kérve annak érdekében, hogy nyomdánk (mely nem bővelkedik anyagi javakban) hitellehetőséget nyerjen a két éves fizetési kötelezettség nehézsége ellenében!

Még csak annyit: ma mindenki fokozott mértékben a maga fajtáját támogatja, — tehát azt találtam volna természetesnek, hogy a szlovenszkói és kárpátaljai Református Egyház egyetlen vezetője számára sem lehet közömbös, érdektelen az, hogy hol s ki csinálja a szlovenszkói és kárpátaljai református egyház Énekes-könyvét és más nyomtatványait, melyeket az itteni magyar reformátusok fizetnek meg és használnak s melyeknek munkakiadásával — ha van lehetőség rá, már pedig volt és van — elsősorban a református magyar érdekeket kellene támogatni. Ha mindenki a „minden mindegy” álláspontjára helyezkednék, rövid időn belül becsukhatnánk református intézményeink ajtaját.

Juhász István

a *Kálvin-nyomda* bérlője és vezetője.

Tábitha kurzus Kiskoszmályon. A kiskoszmályi Béthel Árvaház falai között f. évi augusztus 20.—27.-ig Tábitha kurzus tartott Tóth Kálmán árvaházi lelkész vezetése mellett a diakonissza testvérek segítségével. A kurzuson a Heidelbergi Kátét tanulmányozták. Úgy az egyházmegye területéről, mint távolabbról is nagy számmal vettek részt a kurzuson, melynek lefolyásáról jövő számunkban hozunk bővebb ismertetést.

Martosi lelkészválasztás. A martosi ref. gyülekezet Vecsey Viktor garamszentgyörgyi lelkész választotta meg lelkipásztorának. Isten áldása legyen ottani munkáján!

EGYHÁZI ÉLET

Esperesi jelentés a barsi egyházmegyéből.

Irta: Czeglédy Pál esperes.

A barsi egyházmegye élete a múlt évben.

5. Átterve a mi kisebb világunk, egyházmegyénk életére, első sorban a dolgok örök rendje következtében végbement változásokról kell jelentést tennem.

Mult évi közgyűlésünk óta súlyos veszteség érte egyházmegyénket Dr. Tóth Sándor egyházmegyei főjegyző, egyházmegyei és kerületi tanácsbíró halálával. Benne egyházmegyénk legrégebb világi funkcionáriusát veszítettük el, aki az 1913 évi tisztujtáson lett tanácsbíróvá választva s azóta fáradhatatlan buzgósággal, kiváló egyházi jogi tudással és ami fő, nagy szeretettel szolgálta egyházát mindazon tisztségekben, melyekre a közbizalom elválasztotta. Utolsó idejében jóbi szenvedésekkel látogatta meg az Úr s folyó évi január 7-én szenvedéseitől megváltotta a halál s rá 3 napra, Léva város lakosságának impozáns részvétel mellett helyeztük hamvait örök nyugalomra.

Még kell emlékezni arról a veszteségről is, amely egyházkerületünket két érdemes tanácsbírójának: Csiba Imre dunamocsi lelkész és Schmidt Imre urak elhalálózásával érte. Az előbbi, mint a komáromi egyházmegye lelkészértekezletének évtizedeken át volt elnöke, gyülekezetének, egyházmegyéjének buzgó munkása, az utóbbi pedig az egyes gyülekezetek, sőt közegyházunk pénzügyei rendezése körül szereztek nagy érdemeket.

Mély és általános részvételt keltett egyetemes egyházunk egész területén Szőke István rozsnyói lelkész, tiszáninneri ker. főjegyző, theol. előadó és hivatalos lapunk szerkesztőjének megdöbbentő halála. Mélységes hite, puritán, tiszta jelleme, nagy tudással párosult szerénysége, komoly erkölcsi felfogása „aere perennius” emléket állított számára a theol. ifjúság előtt, tudományos munkássága, ragyogó tollal megírt bátor szavú cikkei köztiszteletet szereztek számára egyetemes egyházunk nagy nyilvánossága előtt.

„Hazahívta” az Úr az ő fáradhatatlan szolgáját: id. Victor Jánost is. A szó jogi értelmében nem is volt egyházi ember, nem is közöttünk élt. Illő azonban, hogy jegyzőkönyvünkben is megörökítsük az ő szolgálatban ellángolt életét, melynek egyetlen céljával a gyermekeknek Krisztushoz vezetését tekintette. Mint a Vasárnapi Iskola Világszövetség titkára ^{3/4} évszázad terhével a vállán eljött hozzánk, hogy megmutassa ennek a munkának szépségét és áldásos voltát, sokaknak szívében mély benyomást, kedves emléket hagyott hátra a Jézus Krisztus ügyéért fáradhatatlanul szolgált szelid, öreg ember. Halottaink emlékeztétét örökítsük meg jegyzőkönyvünk lapjain, gyászoló családjuknak pedig nyilvánítsuk igaz részvételünket!

Egyházmegyénk arca változást szenved az

által is, hogy lelkészi és tanító karunk több tagja nyugalomba vonult s helyükbe új munkások léptek.

Félévszázadot meghaladó munka után a tényleges szolgálattól önként megvált és nyugalomba lépett Bacsa Lajos, szódói gyülekezetünk érdemes lelképásztora. Mint hív és bölcs sáfár szolgált a rábizottakban, hivatalában pontosság és rendszeret, a kormányzásban higgadtság és előrelátás jellemezték őt. Sokszor nehéz viszonyok között, mindenkor komoly felelősséggérzettel vezette a gondjaira bízott gyülekezeteket, teljesen rendezett viszonyok között adva át azoknak vezetését hivatali utóda kezére. Lelke nemeségét, izlése finomságát dicséri a parkirozott, virágokkal diszitett szerény lelkészi lak, ezzel is nagy nevelő hatást gyakorolt a hívekre, sőt az egész község lakosságára.

Mult évi jelentésemben már megemlékeztem arról, hogy három kiváló tanítónk beadta nyugdíjazás iránti kérelmét. Azóta nyugdíjazásuk perfektuáltatott is, Székely Béla a mult tanév végével, Máry József és Brányik Géza f. évi január 1-ével nyugdíjaztattak.

Székely Béla a szó valódi értelmében nemcsak néptanító volt, hanem népnevelő is. Tanítási eredménye mindig az elsők között volt s amellet a munkássága nem korlátozódott az iskola falai közé, sőt agilis tényezője volt a község gazdasági és kulturális fejlődésének.

Máry József izzig-vérig pedagógus, nagy hivatásérzettel, a gyermekek iránti szeretettel vezette és magas színvonalra emelte mohii gyülekezetünk iskoláját.

Brányik Géza mint felsőpéli gyülekezetünk preoráns tanítója becsületes hűséggel szolgált nemcsak az iskola, de az egyházközség ügyeit is. Működése idejére esik a templomrenoválás és toronyépítés nagy munkája, ez alkalommal is, de mindenkor fényes tanujelét adva ref. egyházunk és népünk iránt érzett szeretetének.

Az aktív munkától visszavonuló ezen munkatársaink évtizedeken át ugyanazon gyülekezetben szolgáltak, most meghajtuk előttük elismerésünk lobogóját és szívből kívánjuk, hogy becsülettel elvégzett munkájuk után a hívek és tanítványok, valamint mindnyájunk szeretete és nagyrabecsülése sugározza be a nyugalom csendes esztendeit.

A megüresedett tisztségek betöltése elrendeltetvén, Székely Béla és Rácz Lajos világi, illetve az utóbbi tanítói tanácsbírákká választottak. Közéletünk régi, értékes munkásait tisztelte meg presbitériumaink bizalma, szívből köszöntjük őket tanácsbírói tisztségükben.

A nyugdíjazás, vagy eltávozás, új állás szervezése folytán szükségessé vált választások során Szücs Lajos nemesoroszi lelkész Szódóra, Szalay Pál Felsőszecsére, Akucs Árpád Alsószecsére, Nagy Lajos Ágóra, Heutschy Gyula Zalabára, Nagy László Mohiba, Labancz Jenő előbb ideiglenes, majd végleges minőségben Felsőpélre, Gergelyné Vértes Ilona Füzesgyarmatra, Konta Márta Garamvezekénybe, Kuszala

Margit Mohiba, Tóth Viola a tényleges katonaszolgálatra bevonult Tóth Gáspár kántortanító helyettesítésére megválasztottak. A tanítónői ideiglenes minőségben. Népünk jó érzését, fegyelmettségét dicséri, hogy valamennyi választás szép egyetértéssel, meghívás útján történt. Panasz a választások ellen nem adatván be, azokat ideiglenesen megerősítettem s most kérem végleges jóváhagyásukat.

A személyi ügyekről szólva, kedves kötelességem megemlékezni azon munkatársainkról, akik pályafutásuk kimagasló határkövével megállva, érdemekben gazdag munkásságra tekintethetnek vissza. Konta Károly kiskálnai lelkész, tanácsbíró és pénztárnok, gyülekezeteinek és közéletünknek fáradhatatlan munkása, Csapó Lajos alsó- és felsőváradi, Dóka Sándor lévegyülekezetünk kiváló tanítói 25 esztendeje szolgálnak egyházmegyénkben nagy buzgósággal és kötelességgérzettel. Amidőn biztosítjuk őket igaz nagyrabecsülésünkről és szeretetünkről, kérjük a Mindenhatót, adjon esztendeikhez esztendőket áldást életükre és további munkálkodásukra!

Méltók tiszteletünkre és elismerésünkre, nevük följegyzésére presbitéri tisztségükben évtizedeken keresztül becsülettel szolgált atyánkfiai. Ágón Ondré Dániel 40, Kisóváron Szilváss István 39, Pólya István 30, Kétyen Vida András, Boriban Bory Ferenc és Horváth Géza 25 éve viselik presbitéri tisztségüket. Ekléziájukban hűséggel és lelkiismeretesen végezték megbízatásukkal járó kötelességeiket. Fejezze ki és tolmácsolja közgyűlésünk irántuk érzett elismerését és tiszteletét!

Itt kérem közgyűlésünk intézkedését a Dr. Tóth Sándor halálával és Nagy Sándor távozásával megüresedett tisztségek betöltését illetőleg.

6. Az egyházlátogatást a folyó év tavaszán fő- és aljegyző urak szíves közreműködésével személyesen végeztem. A mult évben Sörös Béla betegsége miatt elhalasztott losonci és zólyomi látogatást is teljesítettük dec. 4.-én az egyházmegyei gondnok úr részvételével, aki a folyó évben Besztercebánya és Ruttká missziói egyházainkat óhajtott meglátogatni. Ezt a tervét azonban gyenge egészségi állapota miatt mindnyájunk ószinte sajnálatára nem valósíthatta meg.

Altalanosságban jelenthetem, hogy különös aggodalomra okot adó jelenségeket sehol sem észleltünk. Ahol a szervezeti, vagyoni ügyekben, esetleg az adminisztrációban kisebb hiányokat tapasztaltunk, azok megszüntetése érdekében megtettük a szükséges intézkedéseket.

Előfizetési díjak beküldése. Felkérjük lapunk olvasói közül azokat, akik előfizetési kötelezettségüknek eddig nem tettek eleget, azt el ne mulasszák, mert máskülönbben képtelenek leszünk a lap nyomdászamlájának kifizetésére. Az előfizetési díjak a Komáromi Önszegélyző Hitelszövetkezet 37.366. sz. csekklapján küldendők be. Kívánatra csekklapot a szerkesztő készséggel küld.

hozz
tése
(+8
A mi
ban
most
évbe
ninc

mult
ez
Ebb
33,
és r
60-é
iskc
kolá
a ti
min
az
tegy
meg
209
18
lan

71)
elt
Be
pe
nit
sz
vő
16
sz

ill
isr
na
sü
sz
vo
ta

uy
pi
S.
J.
k
ej
é
4
h
6

ISKOLÁINK

Kárpátaljai egyházkerület tanügyi jelentése.

(Folytatás.)

A 83 anya- és leányegyház-községben és hozzátartozó szórványokban a beérkezett jelentések és táblázatok szerint összesen 68.963 (+894.) ref. lélek van 50 felekezeti iskolával. A múlt évvel szemben egy apadás van, amely azonban csak látszólagos. A beregi jelentésből ugyanis most már kimaradt Barkaszó, amelyről már a múlt évben is azt állapította meg voltaképpen, hogy nincs felekezeti iskolája.

A ref. tankötelesek száma 12577, ami a múlt évvel szemben 410 főnyi apadást mutatna, ez azonban a fentiek szerint nem valószínű adat. Ebből ref. iskolába járt 4426 = 35·5% (tavaly 33, azelőtt 42). Állami vagy községi iskolába és más felekezeti iskolába 7592 = 60% (tavaly 60·6, azelőtt 50%), 3166-al több, mint felekezeti iskoláinkba. Középkiskolába járt 412 = 3·3%, iskolába nem járt 27, 0·2%. Az iskolai mulasztás a tavalyihoz képest emelkedett, mind az igazolt, mind a nem igazolt félnapok száma tekintetében, az emelkedés 6%. Mindez a sok járványos betegségnek tudható be, ami mindegyik egyházmegyét egyformán sújtotta. A 80099 igazolt és 20907 nem igazolt félnapból jut egy növendéknek 18·1, illetőleg 4·8. A tanítás nem folyt zavartalanul mintegy 11 iskolában.

A működő tanerők száma 62 (a múlt évben 71), a csökkenés 9, amely adat bizonyára az eltérő felfogás szerinti bejegyzésnek eredménye. Bereg most sem számítja be a kisegítő tanerőket, pedig ebben az átmeneti időben, míg a ref. tanítóképző intézet nem bocsátja ki a rajokat, szintén egyházi munkaerőknek számítanak. Jövőre így fogom bekövetelni az adatokat.

A tanerők közül 45 fi, 17 nő, 46 rendes, 16 ideiglenes. Az üresedésben levő tanítói állások száma: 14.

Ami meglevő tanerőink munkálkodását illeti, a jelentések mindenütt a legteljesebb elismeréssel nyilatkoztak az eredményről, ami nagyon vigasztaló és megnyugtató dolog az egyéb sirni valók mellett. A vizsgálatok során a klaszszifikációk szerint az eredmény a következő volt: *kitünő* 36, *dicséretes* 20, *jó* volt 4 tanerő tanítása; elégséges, vagy gyenge egy sem volt.

Igen kiválónak jelzi most is a máramaros-ugocsai jelentés a máramarosi iskolákat, a nagypaládi összes tanerők, Nagyszöllösön Szabó Sándor tanítását és — itt említem meg — Tornyai János tekeházai lelkész hitoktatását, akiket külön jegyzőkönyvi dicséretben is részesített az egyházmegyei tanügyi bizottság.

Ref. felekezeti iskoláinkba járt 265 r. kath. és g. kath., 13 ág. ev. és 125 izr., összesen tehát 403 más vallású növendék. A tanítók az egyházközségektől 268,242·11 Ké, az államtól 647,991·60 Ké fizetést kaptak.

Örömmel jegyezhetjük föl azt is, hogy több helyen munkálkodtak tanítóink egyháztársadalmi téren is. Ugymint: a magyar kultúregyesületek és gazdasági szövetkezetek élén, valamint a dalos-egyesületek vezetésével. Több helyen gyermekdalárda, ifj. dalárda is van, amelyek több ízben is szép sikerrel szerepeltek. Összhangzatos éneket tanultak 18 helyen. Az országos dalos-szövetségben is megtartották derék karmestereink előkelő vezető pozícióikat. A további működésükhöz is sok áldást és sikert kívánunk.

A rendelkezésre álló 72 tanteremből — amelyeknek száma a múlt évihez képest 4-el emelkedett — meg nem felelő 6, felszerelése hiányos 54.-nek. Ezen a hiányon úgy látszik, nem tudunk segíteni. A felszerelés jelenlegi értéke 313,427 Ké 05 fillért tesz ki. A könyvtári kötetek száma pedig a következő: ifjúsági = 3814, tanítói = 3112, az elsónél a növekedés 167, a másiknál 206. A segélykönyvtár állománya 324. Erre nézve azonban csak a máramaros-ugocsai jelentés ad adatot. Bibliája mindenik iskolának van Máramaros-ugocsában, Beregben 10 iskolának. Ugyanaz a felelet arra a kérdésre, hogy énekekkel, imával vagy bibliaolvasással kezdik-e a tanítást?

A kitűzött anyagot mindenütt elvégezték, kivéve egy pár helyet, ahol a járványok vagy a tanító betegsége miatt volt az akadály. Egyik helyen, a máramaros-ugocsai Salánkon oly nagy mérvű volt a járvány, hogy az iskolavizsgálatot végző esperes sürgőnyileg fordult az országos hivatalhoz annak leküzdése érdekében.

Az iskolás gyermekek mindenütt elváltak látva tanszerekkel és több helyen jótékony gondoskodás is történt a szegény gyermekekkel szemben, akiket több helyen ruhával is elláttak.

Igazgatói pótléket követel és kap Beregből 7 tanerő, Ugocsában 7 helyen jelentettek be igényt, de csak 2 kap.

Tanítói nyugdíjárulékkal több-kevesebb összeggel tartoznak az egyházközségek. Baj van azonban Fertősalmáson, ahol ez már per tárgyá 5000 Ké-án felüli összeggel és perköltséggel. A jelentések panasz tárgyává teszik azt a körülményt is, hogy állami iskolával bíró községekben a beiratások és csoportosítások közös intézése következtében sok helyen nem kerül felekezeti iskolai tanítóink kezébe olyan gyermekcsoport, amilyennek az ő kezök alá való juttatása magasabb érdekből kívánatos volna.

Végül megemlítem, hogy nem magyar tanuló nyelvű iskolába 805 növendékünk járt, 153.-al több, mint a múlt évben, de hogy mennyi közöttük a magyar nyelvű analfabeta és hogy azoknak tanításáról hogyan történt gondoskodás, csak a máramaros-ugocsai egyházmege tesz jelentést. Jövőre szigorúan kérjük mindegyik egyházmegeyéből.

(Folyt. köv.)

Kálvin neve olyan programot jelent, ami a keresztyénységben régidő óta nincs megvalósítva. Ő nem hátrafelé, hanem előre mutat.

Hadorn.

FIGYELŐ

A Református Világszövetség montreáli gyűlése.

Előzmények.

A világ presbiteri alapon nyugvó egyházai 1875-ben alakultak világszövetséggé. Ez a Világszövetség az első zsinatát a skótok szép fővárosában, Edinburgban tartotta 1877-ben. Ma a Világszövetség több mint 60 millió tagot számlál és négyévenként tart nagygyűlést az Atlanti Óceánnak hol az egyik, hol a másik oldalán. Kisebb gyűléseket többet tartottak már Amerikában és Európában is. Magyarországon is volt ilyen már 1911-ben és 1932-ben. A Világszövetség közbenjárását és segítségét különösen érezte az erdélyi református egyház, néhány esztendővel ezelőtt a Világszövetség kiküldöttei jártak ott és személyesen győződtek meg az erdélyi magyar református egyház nehéz helyzetéről. Az elmúlt év őszén újra járt Erdélyben a Világszövetség kiküldött bizottsága és ennek jelentése ott szerepelt a mostani 15-ik jubiláris gyűlés tárgysorozatán.

A gyűlés helye.

A világgyűlés tagjai ez alkalommal Canada legszebb és legnagyobb városában: Montreálban gyűltek össze. A város maga rendkívül érdekes volt, félig amerikai, félig európai jellegű. Canadában ez volt már a második világgyűlés, az első 45 évvel ezelőtt volt Torontóban. Montreál aránylag csekély számú református lakossága, angolok és kálvinista skótok, nagy szeretettel készültek a Világszövetség tagjainak fogadtatására. Az előkészületek mindenre kiterjedő figyelemmel igyekeztek kényelmes szállást és bőséges ehátást biztosítani a résztvevőknek. A montreali reformátusok bebizonyították, hogy él a lelkükben a keresztyén vendégszeretet. Az üléseket a Szt. András és Szt. Pál presbitériánus templomban tartották, melynek termei nagy kényelmet biztosítottak a résztvevőknek.

A delegátusok.

A világ minden részéről több, mint 100 presbiteri jellegű felekezet küldötte el képviselőjét Montreálba. Többségben természetesen már a gyűlés helyénél fogva is az amerikai egyházak képviselői voltak. Igen szép számmal jöttek a brit szigetekről is, de az európai szárazföldről igen kevesen jelentek meg, bizonyára az utazás és az európai valutáris viszonyok nehéz volta miatt. Franciaországból, Hollandiából, Svájcban, Magyarországból egy-egy delegátus érkezett, Csehszlovákiának két képviselője volt jelen, az utódállamok magyar reformátusai nem küldöttek képviselőt, az erdélyi magyar református egyházat Fehér Mihály canadai ref. lelképásztor képviselte. A magyarországi kiküldött dr. Kováts J. István volt, aki tagja volt az elvi jelentőségű határozatokat intéző bizottságnak is és a világgyűlés határozataira nagy hatást gyakorolt.

A gyűlés lefolyása és tárgyai.

A gyűlések reggel 9-től este 10-ig tartottak, mindig áhitat vezette és zárta be. Legfőbb tárgy volt: az egyháznak a mai modern világban való helyzete. Ennek kapcsán szó volt az egyház lényegéről, hivatásáról, az államhoz, az ipari világhoz, a társadalmi rendhez, az ifjúsághoz, a bel- és a külmisszióhoz való viszonyáról. Részletesen megtárgyalták a keresztyén világ megkeresztelt pogányaival kapcsolatos feladatait az egyháznak. Az európai kiküldötteket természetesen a gyűlésnek az a szaka érdekelte a legjobban, amidőn az európai szárazföldön lévő ref. egyházak helyzetét tárgyalták meg. Dr. Keller Adolf svájci kiküldött előadása után felszólalt a csehszlovák, a magyar, a holland, a francia, a görög egyház kiküldötte. Az erdélyi magyar ref. egyház üzenetét Fehér Mihály canadai lelképásztor olvasta fel. Dr. Kováts J. István a magyar ref. egyház küzdelmes multját, a jelenlegi nehézségei dacára is gyönyörű szociális teljesítményeit ismertette. Beszéde igen kedvező hatást gyakorolt a delegátusokra. Eseményszámba ment Lord Tweedsmuirnek, Canada fő kormányzójának beszéde, aki hangsúlyozta, hogy nem mint fő kormányzó jelent meg a gyűlésen, hanem mint a presbitériánus egyház tagja beszédében hangsúlyozta, hogy az egyháznak ebben a változó világban változó hangon, de az örökkévaló igazságoknak kell a hirdetőjének lennie.

Új elnöknek a következő négy év tartamára egyhangúan dr. Róbert Laird torontói lelkészt választották meg. Dr. Curtis indítványára a négy év múlva tartandó világgyűlés helyéül Genfét jelölték ki. A berekesztő ülésen kegyeletes szavakkal emlékeztek meg a legutóbbi gyűlés óta elhunyt református vezéregyéniségekről: dr. Antal Gézáról és dr. Baltazár Dezsőről. A világgyűlés tagjai felállással fejezték ki tiszteletüket az elhunyt nagy személyiségek iránt.

Segítség Erdélynek.

A Presbiteri Világszövetség az erdélyi magyar református egyház helyzetének megvizsgálására kiküldött bizottság jelentését tárgyalta és erre nézve azt a határozatot hozta, hogy biztosítja együttérzéséről a nagy nehézségekkel küzdő erdélyi magyar református egyházat, minthogy a kolozsvári teológián nagy hiány van modern teológiai művekben, a bizottság kéri a Világszövetség tagjait, hogy angol, francia, német nyelvű theol. munkák ajándékozása által nyújtsanak nekik segítséget. A Világszövetség alkotó tagjai tegyenek lépéseket az erdélyi ref. egyház rendszeres évi segélyezésére. Erős vágy nyilvánult meg az iránt, hogy az angol nyelvű egyházakból évenként egy, vagy esetleg több theológus tanuljon a kolozsvári teológián. Kimondták, hogy az eddiginél sokkal szorosabb kapcsolatot tartson fenn a Világszövetség a Romániában élő magyar református testvérekkel nemcsak levelezés útján, hanem látogatók gyakori küldése útján is. Ezek a bizottságok ne csak a nagyobb városokat, hanem a községek látogatását is ve-

gye programjába. A Világszövetség nagyobb bizottságot küldjön ki, melynek legfőbb célja a román hatóságoknál való közbenjárás és a bukaresti kormánynál a szükséges jogorvoslás kieszközölése.

A német delegátus elmaradása.

A Világszövetségnek Montrealban összegyűlt tagjai mély aggodalommal figyelték a németországi hittestvérek szomorú helyzetét, s mélyen fájlalták, hogy a polgári hatóságok nem engedték meg a Református Szövetség moderátorának a Világgyűlésen való megjelenését. Őszinte és mély rokonszenvükről biztosítják a német birodalomban élő testvéreiket és kifejezték azt a kívánságukat, hogy a német birodalom hatóságai hassanak oda, hogy a református hittestvérek a világi hatóság részéről méltányosabb elbánásban részesüljenek.

PROBLÉMÁINK

A régi özvegyek nyugdíjügye.

Ez a kérdés sokszor felvetődött egyházi gyűléseken, valamint hivatalos lapunk hasábjain is. Már régen meg kellett volna oldani és mindenki megnyugvására elintézni. A tavaszi konvent gyűlés határozatot hozott a nyugdíjintézet átszervezésére. De míg ez megtörténik, — régi nyugdíjasainkról, özvegyeinkről és árváinkról gondoskodnunk kell. Nehéz helyzetüket meg kell látnunk, panaszos kiáltásukat meg kell hallanunk. Kihez forduljanak ők? Senkihez máshoz, csakis mihozzánk lelkészekhez! És itt nagyon is fülünkbe kell, hogy hangozzék főtiszteletű *Dr. Magda Sándor* püspök úr által felvetett kérdés: „Van-e lelkiismeretünk?” Meg kell szólalni mindegyik lelkész lelkiismeretének és annak szavát meghallva, a gyámintézeti járulékokat az összes hátralékokkal együtt minden lelkész társnak kötelessége sürgősen befizetni. Hogy mennyire várják és nélkülözik özvegyeink és árváink azt a csekély segély járulékot, amit az Egyetemes Egyház Nyugdíjpénztárából kapnak, — arról hadd beszéljenek az alábbi levél szemelvények: „N. N. lelkész-árva nevében azzal a kéréssel keresem fel, hogy szíveskedjék értesíteni, mikor kapja meg negyedévi segélyét?” — „Azért keresem fel soraimmal, mert nem tudom elgondolni, hogy az a nekem járó már esedékessé vált kis nyugdíj hol és mért késik ilyen soká? A pénz nagyon kellene, mert kis unokám beteges és levegő változásra menne és útja emiatt már 2 hete elhúzódik és már csak egy hónap a szünidő. Nagyon kérem, ha módjában áll, intézkedni.” — „A nyugdíjközpont a második negyedévi járulékokat még július végén sem tudta folyósítani, mivel befizetések nincsenek. A kérő szavakat azonban meg kellett hallanunk. És mi a segélyre szorultaknak megküldöttük a negyedévi járulékot, előlegezve az egyházmegyei pénztárból.” — A fenti levél szemelvények is azt kiáltják mindnyájunk felé, hogy szólaljon meg a lelkiismeretünk és az összes

járulékokat befizetve, — siessünk régi nyugdíjasaink segítségére. Egyetemes Konventünket pedig kérjük, hogy a nyugdíjintézet ügyét minél előbb megoldani szíveskedjék. Egyházmegyei pénztárnok.

HIREK

A német hitvallók bizonyoságtétele.

Az elmúlt vasárnapok egyikén Berlin dahllemi városnegyedében igen sok hitvalló protestáns tartóztatott le a német rendőrség. A letartóztatásra az adott okot, hogy az egyik nagy protestáns templomba délutánra istentiszteletet hirdettek, amelynek keretében a gyülekezet lelkipásztora meg akart imádságában emlékezni a letartóztatásban lévő hitvalló lelkészekről, akiknek egyetlen bűnök az volt, hogy hűségesen tartottak az Evangélium mellett. Imádságukban elsősorban Niemöller lelkészről akartak megemlékezni, aki a világháború alatt legendás híru bűvárhajó kapitány volt. Utána átment életének nagy fordulópontján, megtért és a Krisztus katonája lett. Azóta rendíthetetlen bátorsággal küzd az ő Királyáért, lelkének Uráért. Róla akartak megemlékezni azok, akik hatalmas tömegben siettek a templom felé, hogy Isten adjon néki elég erőt a börtön szenvedéseinek keresztýen hősiességgel való elviseléséhez. Hatalmas tömegek példás rendben gyülekeztek a templom köré, de a német rendőrség bezárta a templomot, sokakat letartóztatott. A hitvallók a rendőrök gyűrűjében, a bezárt templom előtt ezren és ezren bátran énekelték: Jer dicsérjük Istent! A német hitvallók bátran vállalják a szenvedést a Krisztusért. Elérkezett az ideje annak, amikor a Krisztus ellenségei tényleg elszánt ellenséggé lettek, amikor az övéinek pedig bátran bizonyoságot kell tenniök mellette.

Helyreigazítás. Mielőtt valaki is megfellebbezhetné, az igazságnak megfelelően tartozom kijelenteni, hogy a Szöke emlék füzetek gondolata *Molnár Gyula* balogiványi lelkésztársunktól származott, az enyém csak az eszme megvalósításának a munkája volt. *Lenkey Lajos* em. főjegyző.

Szavazatbontás a tiszáninneri egyházkerületben. Amint értesülünk róla, a napokban bontották fel a tiszáninneri egyházkerületben a zsinati lelkészi pótképviselőre beadott szavazatokat, mely szerint *Rozgonyi Sándor* 67, *Baraza Lajos* 61 szavazatot kapott.

Dr. Pongrácz professzor kitüntetése. A Zarándok Atyák Társasága nevet viselő holland prot. egyháztörténeti társaság, melynek védnöke *Vilma* holland királynő, *Pongrácz József* pápai theol. professzort Pál apostol Efezusban című rendkívül értékes tanulmányáért, tiszteletbeli tagjává választotta. Örömmel olvassuk és vesszük tudomásul, hogy az újabb időben mind több és több magyar református egyházi vezető egyéniségünk részesül tudományos munkásságáért külföldi elismerésben.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 36. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké., $\frac{1}{4}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 szept. 4.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

A református iskola.

A mai Oroszországban az istenellenes mozgalom vezetője egy alkalommal az egyik értekezletet ezekkel a szavakkal fejezte be: „Ezer férfi és nő ül ebben a teremben, akik megfogadták, hogy életüket a vallás gondolatának kiirtására fogják fordítani. Önök az igazi misszionáriusok. Önök szét fognak menni a világ minden részébe és hirdetni fogják a vallásatlanság igéjét. Arra figyelmeztetem Önöket, hogy a felnőttekre ne pazarolják idejüket. A gyermekek lelkébe kell beoltni a babona-mentes gondolkodást...” Jaroslawszkij, aki ezt a parancsot kiadta, nagyon jól tudta, hogy akié az ifjúság, azé a jövő. Az istentelenség propagálásában azért nyújtotta ki kezét az ifjúság felé, azt akarta megszerezni a maga szörnyűséges gondolatai számára, azon keresztül indította meg hódító hadjáratát Isten és az Ő egyháza ellen.

Hitvalló, bibliás református őseink szintén tudatában voltak a gyermeki lélek értékének, ezért állítottak a templomok mellé mindenütt iskolákat is. Magyar református eleink szinte vallásos kötelességüknek tartották ezt. Ezért hoztak olyan nagy áldozatokat az iskolák érdekében, azok fenntartását hitvallásaik meg is követelték. A Heidelbergi Káté a IV. parancsolatra adott feleletében erre a kérdésre, hogy: „Mit parancsol meg Isten a IV. parancsolatban?” Ezt mondja: „Először azt, hogy a templomi istentisztelet vagy másképpen a lelkeszi szolgálat és az iskolák fennmaradjanak...” Tehát e szerint az egész életünk istentisztelet kell, hogy legyen, az ígéhirdetés és az iskolák éppen arra valók, hogy Isten Szentlelke ezeken át munkálkodhasson a lelkünkben. Az Isten iránti hódolatát a református lélek azzal mutatja meg, hogy gondoskodik az ígéhirdetés és az iskolák fennmaradásáról. Így tudjuk megérteni azt a heroikus küzdelmet, amely magyar református történelmünkön áthúzódik és amelynek célja, hogy a csillagos templomok mellett megmaradjanak az iskolák, mint az egyház veteményes kertjei, ahol mindig új nemzedék növekszik fel Isten félelmében és az Ő ismeretében. A református iskola a legfelségesebb műhely, ahol fiatal lelkek formálódnak és alakulnak át a Krisztus arcának

mintájára és nyernek indittatásokat és lelki hatásokat az ő követésére. Református iskoláinknak ezért volt mindig a jellegzetes ismertető jele: a Biblia, a zsoltáros könyv és az Isten háza iránt való lángoló szeretet. Erre tanították, erre nevelték ott a felnövő nemzedéket. Szinte a falak is a református szellemet lehelték! Az ott nyert lelki hatások végig kísérték a kikerült ifjúságot az életük útján. Református egyházunk ezért tudott megállani a legkülönbözőbb ellenséges irányzatokkal és üldözésekkel szemben is, mert a népünk bibliás, énekelni szerető, istenfélő, imádkozó lelkű, egyházához és a fajához ragaszkodó volt. Ilyenné nevelték a református iskolák.

Isten különösen őrző kegyelmét kell látnunk abban, hogy a századok viharai közt is megtudtuk tartani a református iskoláink nagyobb részét és át tudtuk menteni azokat a mai modern korunkban. De vajjon a mienk-e ma is ezek az iskolák? Mert az iskolát nem a falak teszik, hanem a szellem, amely a falak közt uralkodik és áthatja az iskolai tanítást. Nekünk úgy tetszik, mintha a református iskoláink nagyon sokat veszítettek volna a református jellegükből. Mintha sok helyen nem a református keresztyénség uralkodna azokban. Mintha kiszorult volna a Biblia, a zsoltáros könyv igen sok-sok iskolánkból, modernizmus elszíntelenítő szelleme, léleknélkülisége igen sok helyen egyházunk iránt közönyös, fásult ifjúságot nevel. Rendkívül megrendítő és elszomorító tapasztalat volt a komáromi ref. tanítóképző felvételi vizsgáján a vizsgáztató bizottságnak azt tapasztalni, hogy az ország legkülönbözőbb részeiről jövő ifjak egy része az énekpróba alkalmával a legszébb és legismertebb énekeinket se tudták elénekelni. Milyen volt az az iskolai tanítás, amely őket így bocsájtotta ki? Ha azokban az iskolákban és családokban igazán református szellem uralkodott volna, megtörténhetett volna-e ez?

Amilyen mértékben előrehalad Isten Lelkének vezetése mellett református egyházunk lelki megújítása, olyan mértékben kell az iskoláinknak is mindig jobban és jobban lehelniök a bibliás református szellemet! A lelkiéletében kimélyülő egyház igényeket támaszt az iskolákkal szemben is. Ott is meg kell változni a szellemnek és a léleknek, amely áthatja azokat. A református iskola legyen a Szentlélek útkészítője

a gyermeki lélekhez! Református jellemeket neveljen! Tanítsa meg a gyermeket arra, hogyan élheti ki a magyar református voltát, hogyan élhet lelkiéletet, hogyan lehet Isten gyermekévé? Annnyit ér, amennyire áthatja a bibliás, imádkozó, Istennel lelkiközösséget tartó szellem. Be kell vezetni a gyermeket a Biblia világába, meg kell szerettetnie azt, reá kell szoktatnia, hogy naponként olvassa a Bibliát, a maga szavaival is tudjon imádkozni és az imádkozás életszükséglet legyen nála. Olyan lelki légkört teremtsen, hogy a gyermek indíttatást nyerjen a Krisztus követésére, vele kapcsolatba jusson, Benne személyes Megváltóját lássa és ismerje meg.

Természetes, hogy lelki hatásokat adni csak az tud, aki maga is lelki életet él. A Bibliát csak az tudja megszerettetni, aki maga is naponként olvassa azt, az életét hozzá méri és az Evangélium tanítását igyekszik átvinni a saját életébe. Református egyházunknak ezért kell nagyon szeretnie a tanítókat, ezért kell minél közelebb vonni magához, mert a református jövő sok tekintetben az ő kezükben van, olyan lesz a jövő gyülekezetünk, amilyenek ők nevelik azt, amilyené ők nevelik az ifjúságot. Ezért kell őket a lelki édesanya szeretetével megnyerni a református evangélizációs mozgalomnak. Ezért kell mindenütt meghonosítani az olyan jól bevált lelkipásztorok és tanítók baráti körét, ahol mint Isten gyermekei együtt merülnek el az Ige szépségeibe és együtt keresik Istennek velük való terveit és együtt ajánlják fel magukat az Ő szolgálatára. Amilyen mértékben lesz a református tanítósgunk igazán református, nemcsak a nevében, hanem az életével és világnézetében is, olyan mértékben lesz a református iskola igazán reformátussá: a Szentlélek eszközüvé a gyermeki lelkek meghódításában és Krisztushoz vezetésében.

Zsemlye Lajos.

A református lelkipásztor és munkája.

„Ha tehetném, csak ref. pap lennék. Annak semmi dolga sincs. Vasárnap reggel elővesz egy régi prédikációs kötetet, elolvassa és elmondja. Ebből áll az összes munkája.” Ezt egy intelligens ügyvéd, akinek az édesapja még tanácsbíró volt, mondotta nekem és valljuk be, így vélekedik rólunk a nagy többség. De mit várjunk mi a hiveinktől, az elmaradott falusi néptől, ha az intelligencia így vélekedik rólunk. Én megengedem, hogy ez így lehetett valamikor, de — hála Istennek — az ilyen típusú lelkipásztor már kihaló félben van.

Lássuk már most a mai lelkipásztor munkáját. Hogyan is áll az a könnyűnek mondott prédikálás? Aki lelkiismeretesen veszi hivatását és nem felületesen, annak minden napja, minden órája az igehirdetés készítésére van fordítva. Isten üzenetei szállnak felénk, csak nekünk fel kell fognunk. Isten szól a madárdalban, a föld néma beszédében, csecsemők gügyögésében. Nekem minden pillanatban készen kell lennem,

hogy áldott üzenetét felfogjam, mint jó antenna. Tehát egyik héttől a másikig tart az én készülődésem, amikor súlyos belső vívódások, küzdelmek, csendes imádságok, magabaszállások után elkészül a prédikáció, mely így a sajátom lesz. Talán nem lesz az akadémia által elfogadható, de mégis lehet építő, lehet az „életnel beszéde”. Olyan formán megy ez, mint a méhnek a viaszkészítés. Az anyag adva van, csak legyen, aki kiizzadja és saját lelkiségét adja hozzá. Tehát nem recitálás, nem gép munka, hanem nagyon is egyéni. Kivülről látszólag a legegyszerűbb foglalkozás, belülről azonban egy ember darabokra töretése, hogy azután ezek a darabok a Lélek tüzeiben eggyé olvadjanak.

De nagyon szegény az a lelkipásztor, akinek az összes munkája ebben merül ki. Hátra van még a sok kulturális, gazdasági munka. Ha valami kulturmunka indul meg a faluban, avagy gazdasági mozgolódás, annak irányítója, vezetője a lelkész. Ha valami ünnepély van, annak tartalmat kell, hogy a lelkész adjon. Általában mindig adni, de soha nem kapni — ez a jellemzője a lelkipásztor munkájának. Kinek fájt, ha a fiatalság az erkölcs útjáról letér és paráznaságban, kártyában és iszákosságban leli örömeit? Ki van hivatva visszavezetni? Ki törődik velük, ha nem a lelkész? Beszervezni a fiatalságot komoly valláserkölcsi leány- és ifjúsági egyesületekbe úgy, hogy életképes maradjon, hétről-hétre lelki táplálékról gondoskodni, ez mind a lelkész feladata. Vallásos esték, kultur összejövetelek, ünnepségek programjának összeállítása, szavalnivaló versek kiírása, mind az ő vállára nehezedik és aki ezt próbálta hétről-hétre, tudja mit jelent évente pár száz verset összeszedni, legalább száz előadást tartani, az nem kételkedik, hogy ez mekkora megterhelhetést jelent különösen akkor, ha az a lelkipásztor építő, tehát lelkiismeretes és felelősségteljes munkát akar végezni. Azután ott van a felnőttek biblia köreinek vezetése.

Szóljak a szociális gondokról? Jönnek a lelkészi hivatalhoz a gyűjtő ívek, megkeresések. Ezeket első helyen mindig a lelkész nevének kell szerepelni, mert különben mit vár a többitől, akik lelkiség és intelligencia dolgában mégis csak alatta állanak. Sok gyermekes családok vannak, akik rendszerint szegények. Ki törődik velük, ha a lelkész nem? Tehát az anyagi gond is az ő vállára nehezedik. Jön a karácsony, a szegény gyermekeknek ruha, cipő, ajándék kell. Miből, honnan, az mind a lelkész kötelessége. Árvaház, misszió, segélyezések stb. mind az ő gondját képezik.

Közben jönnek a zavarok. Itt egy tag leválni készül az egyház testéről, amott a családi béke borult fel, majd veszekedések, betegségek, tönkrement életek kerülnek eléje, melyeket mind, mind elrendezni az ő kötelessége. Hátra van még a gyülekezetek gondja. Apáinktól düledező templomokat, rozzant iskolákat és paplakokat, üres pénztárakat vettünk át. Aki utána járna,

megáll
hány
épült,
igyeke
szelni
melye
és a
kulása

vető,
szor
de so
halad
valón
a ma
dolgo
tolna
felak
hogy
kelle
takoz
hogy
kato
nemz
pitja
is ve
tépe
barn
útat
haza

Esp

kola
rés
ben
zaso
min
is n
kell

tás
gyü
is t
ban
Val
ref.
s c
gor
egy
tes
érd
seg
pá
Ga
új
me
Ké
tot

megállapíthatná, hogy középületeink jelentékeny hányada az utóbbi két évtized folyamán újra épült, vagy legalább is renováltatott. Mennyi ügyekezetről, könnyről, imádságról tudnának beszélni azok az új templomok, iskolák, paplakok, melyek hirdetői és bizonyosságai egy tettekre és a felelősséget vállaló új lelkész-típus kialakulásának.

És mi mindezért a jutalom? „Más a magvető, más az arató.” Sokszor félreértene, sokszor gáncsolnak, akadályokat gördítenek elénk, de soha eredményeinket el nem ismerik. Mégis haladunk és dolgozunk. Munkánk nem a jelenvalónak, hanem az örökkévalóságnak szól. Nem a magunk dicsőségéért, hanem Isten dicsőségéért dolgozunk. Ebben a munkában sokszor félreértelmeznek, mellőznek, de mi álljuk a vártat. Aki elakarja mérni munkánkat, hiába fárad azon, hogy a ma zsinórmértékét veszi elő. Évszázadok kellene hozzá, míg munkánk jelentősége kibontakozik. Mintahogyan ma már megállapítható, hogy a mohácsi vész után a kálvinista prédikátorok serege tartotta a lelket a feldarabolt nemzetben, úgy a jövő történetírója is megállapítja rólunk, hogy nemcsak tudóink, de szívünk is volt. Megállapítják, hogy bármilyen kopott, léptett volt a palástunk, fogyatékos a beszédünk, bármilyen viharverték voltunk is, de azért az utat mutattuk ennek a vajdó világnak egy jobb hazára felé.

Garamvölgyi Károly.

EGYHÁZI ÉLET

Esperesi jelentés a barsi egyházmegyéből.

Irta: Czeglédy Pál esperes.

Missziói munka és az iskolák.

Lelkészi és tanítói karunk gyülekezeti, iskolai munkájáról a missziói és tanügyi bizottság részletes jelentést ad, az egyes egyházközségekben végzett építkezésekről, vagy egyéb beruházásokról alább táblázatos kimutatást csatolok, mindazáltal egyes kiemelendő, a közérdeklődésre méltán számot tartó mozzanatról külön is meg kell emlékezniem.

Besztercebányai és ruttkai hiveink óhajlására a f. évben meglátogattuk e végeken élő gyülekezeteinket, mind a két helyen bibliaórát tartottunk, amelyen a legtávolabbi diaszpórában élő testvéreink is nagy számban vettek részt. Valóban megható bizonyosságát adták itteni hiveink ref. egyházunkhoz való törhetetlen hűségüknek, csak a mély megilletődés érzésével lehet visszagondolni arra a ragaszkodó szeretetre, mellyel nekünk vallják magukat többi magyar kálvinista testvéreikkel. A zólyomi misszió éber figyelmet érdemel, amellé méltó testvéri szeretetünkre, a segítségére és gyámolításra, Puskás István lelkipásztori munkássága minden elismerésünkre. Garamlöki gyülekezetünk templomát renováltatta, a berendezéssel látta el 53.668 Kő költséggel, melyből a lelkész és gondnok buzdítására 32.737 Kő-t a hivesek önkéntes felajánlás útján biztosítottak. Ma, amikor az egyházi terhek viselésétől

egyre inkább idegenkedés tapasztalható s azok behajtására mind gyakrabban kell igénybe venni az államhatalom segítségét, az önkéntes áldozat e szép, követésre méltó példáját örömmel jegyezzük fel jegyzőkönyvünk lapjain.

Ugyancsak templomát újította alsófegyverneki gyülekezetünk is 44 ezer Kő költséggel, Felsőfegyvernek 2890 Kő önkéntes hozzájárulásának leszámításával a hivesekre kivetett rendkívüli adóval nyert fedezetet.

Nagykálna az egyház jövő fejlődésének lehetőségeit biztosítandó, megvásárolta a templom szomszédságában a Robb-féle házat 36.500 Kő-ért, majd egy inségbe jutott ref. család hajlékának megmentésére a hivesek maguk között 2444 Kő-t gyűjtöttek s ezáltal lehetővé vált gyülekezeti szegényház céljaira 6200 Kő vételárért megszerezni egy házat.

Ujbars—Marosfalva iskoláját 2 megfelelő tanterem létesítésével 68 ezer Kő, rendkívüli adóból fedezett költséggel átépítette.

Besse templom és iskola céljaira megvásárolta a község legszebb helyén a Vargha mérnök féle házat 26 ezer Kő-ért.

Alsószecse 23 ezer Kő költséggel lelkészlakót, Felsőszecse 6 ezer Kő költséggel tanítólakót renoválta s ez utóbbi tanítója részére személyi pótlékot szavazott meg.

Ime! A mi ref. népünk minden gazdasági inség és válság dacára céltudatos vezetés mellett előteremtí az egyház és iskolafenntartás anyagi eszközeit!

7. Egyházmegyénk missziói munkája értékes erőt nyert Tóth Kálmán árvaházi lelkész személyében, aki feketeadói rendes lelkész állásáról lemondva az árvaház szolgálatába lépett, hogy Istentől nyert minden erejével a belmissziói, elsősorban a ref. ifjúsági munkával szolgálja Isten országának ügyét. Az egyházmegyei elnökség f. évi január 17.-én iktatta hivatalába. Köszöntjük őt e helyen is, az isteni kegyelem gazdag áldását kérve életére és munkájára!

Egyházkerületünk múlt évi közgyűlése az 1935. és 1936. évekre 3000—3000 Kő, összesen 6000 Kő-t utalt ki egyházmegyénk pénztárába kizáróan iratterjesztési célokra. Miután egyházmegyénk területén iratterjesztéssel csak az Árvaház foglalkozik, felhatalmazást kérek az elnökség részére, hogy a segély célszerű felhasználása tekintetében az árvaházi iratterjesztéssel megállapodást létesítsen az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyásával fenntartásával. Az alapelv természetesen csak az lehet, hogy kizárólag ref. egyházas irányú iratok terjeszthetők és az egyházkerület adományának rendeltetésszerű felhasználása biztosítandó.

A komáromi egyházmegye elnökségének meghívására a két egyházmegye belmissziói bizottsága f. évi január 21.-én Érsekújvárott közös konferenciára jött össze. A megbeszélésen sorra kerültek közös problémáink, mint a kerületi belmissziói lelkész aktiválása, ref. ifjúságunk lelki gondozása, gyülekezeti napok rendezése stb. A

belmissziói munkák egyöntetű végzése, az erők együttműködése, összefogása érdekében a jelen voltak üdvösnök, áldásosnak érezték a találkozást s elnökségünk meghívására ez év őszén Léván folytatjuk azt.

Közgyűlésünk asztalán fekszik a kiskoszmályi árvaház évi jelentése. Nem kívánok a jelentés tárgyalásának elébe vágni, csupán annak egyik pontjára hívom fel közgyűlésünk figyelmet. Az árvaház vezetősége a diakonisszaképzés megindítását s evégre egy vezető lelkészi állás mielőbbi megszervezését sürgeti. Épen egy évszázaddal ez előtt létesült szerény keretek közt lekicsinylés és gúny kíséretében az első diakonisszaotthon, azóta azonban a kicsiny mustármag hatalmas fává növekedett s a Jézus Krisztus ügyét hittel szolgáló diakonissza testvéreket mindenütt megszerették s ma már szinte nélkülözhetetlen munkásai az egyház szociális és karitatív feladatainak. Mennyi áldás származnék abból, ha 5—6 közel fekvő gyülekezetünk munkába állíthatna 2—2 diakonisszát az elhagyott szegények és betegek látogatására és egyéb missziói munkák végzésére! Tudatában vagyunk annak, hogy egy ilyen intézmény csakis egyháztársadalmi úton valósulhat meg. Az árvaház tiszteletreméltó kezdeményezését karolja fel egyházmegyénk, lelkészegyesületünk tartsa állandóan napirenden s a diakonissza ügyet ajánljuk és kérjük egyházi hatóságaink hathatos támogatásába!

Július első napjaiban ül össze az Összefogás égisze alatt a losonci diákkonferencia. Fájdalommal, alázatossággal kell beismernünk, hogy az ifjúsággondozó munka tekintetében leghátul járunk. Örömmel köszöntjük tehát ezt a nagyszabású megmozdulást s theológiánk székhelyén összegyülekező intelligens ifjúságunk és a ref. egyházunk, népünk szolgálatában végzendő munkára az isteni kegyelem gazdag áldását kérjük.

November 29.-én Léván megtartottuk a múlt évi közgyűlésünk által elhatározott presbiteri konferenciát, lelkészi és tanítói karunk, számos presbitertestvérünk és más érdeklődők jelenlétében. Ezek a találkozások, amikor száraz, adminisztratív ügyek helyett a lélek problémái, a vallás nagy kérdései képezik a tanácskozások közponját, a mai ezerféle érdektől széttagolt közéletben a testvéri szolidaritás és felekezeti öntudat megerősödését hatalmasan előmozdítják. Részt vett konferenciánkon kerületünk szeretett főpásztora is, akinek fáradozásáért, értékes előadásáért a másik vendégszereplővel: Zsemlye Lajos hetényi lelkésszel együtt mondjon közgyűlésünk köszönetet!

A szerkesztő kéri, hogy az előfizetési és hirdetési díjakat ne az ő hetényi címére sziveskedjenek küldeni, mert ezzel az amúgy is nagy elfoglaltságát csak hiábavaló munkával és pénzkiadással tetézik. Mindennemű pénzküldemény a Komáromi Önszegélyző Hitelszövetkezetnek küldendő akár csekkalapon, akár póstautalványon. A címe: Komárno—Komárom, Jókai ucca 17.

ISKOLÁINK

Kárpátaljai egyházkerület tanügyi jelentése.

(Folytatás.)

A nem ref. iskolába járó növendékeknek vallás és énekoktatásáról általában véve ismét csak megnyugtató feleletet adhatunk. Ezekbe az iskolába 66 községben 7664 növendék jár, 34-40 kevesebb, mint a múlt esztendőben. Az ezek részére engedélyezett vallás- és egyházi énekoktatási száma hetenként 425. Több, mint a múlt évben 70-el. A legtöbb helyen az áll. iskola tantervében tanítottak. Némely helyen a lelkészlakon azután a gyülekezeti otthonban, ismét némely helyen erre a célra bérelt helyiségben ez idén szerint még mindenütt magyarul, nyolc hely kivételével mindenütt osztályösszevonással. A kiszabott anyagot majdnem mindenütt elvégezték Bilke, Gát, Macsola és Salánk kivételével, az utóbbi helyen a nagyfokú járvány okozott sok hiányt. Összhangzatos éneket tanítottak 7 helyen. Egyházi éneket mindenütt tanítottak és mindenütt énekekkel és imádsággal, vagy csak imádsággal kezdték a vallásórákat. Az istentiszteletekre mindenütt vezették a gyermekeket. A ref. emlékűnnepélyét is minden egyházközségben megtartották valamilyen alakban.

Négy hely kivételével mindenütt osztályoztattak a vallásból a növendékek. A hitoktatás 9 hely kivételével mindenütt a lelkész volt, akinek az állami iskola kapcsán mindenütt megkapták tiszteletdíjukat 570 Kc díj alapján. Egyik másik helyen az egyházközség honorálta ezt a munkát.

A tankönyv tekintetében épen olyan szertelenség uralkodik, mint általában a felekezeti iskoláknál. Némely helyen semmiféle tankönyv nincs, esetleg csak a szentírást használják, az énekes könyvet, meg kateinkat. Az Egyetemes Konvent legközelebbi súlyos feladata lesz ebben a kérdésben a rendet az egyöntetűséget megteremtteni.

A tanítás eredményeképp feljegyezhetjük, hogy a vallásitanítás kitünő volt 33 helyen, dícséretes 32 helyen, jó 3 és elégséges 1 helyen.

A konfirmáltak száma 823 fi, 1720 nő, összesen 2543. A növekedés igen jelentékeny, a múlt évben 1234 volt föltüntetve. Bár teljesen igaz lenne ez az adat.

Azokban a községekben, amelyekben ref. felekezeti iskola van, található idegen tanerők számára nézve csak a máramaros-ugocsai egyházmegye ad jelentést. Eszerint az állami iskoláknál alkalmazott ruszin tanerők száma (20 községben) 91, magyar nyelvűeké 37, szlovák és cseh nyelvű tanerőké: 32. A társulati iskoláknál működő tanerők száma pedig: ruszin 4, magyar 7 és cseh 6.

III.

Ami végül a középiskolába járó ref. növendékek vallásénekoktatását illeti, mindenütt a lelkészek vagy s. lelkészek végezték.

A jelentések a következő adatokat tartalmazták:

Beregszászban a magyar nyelvű reálgimnáziumban I.—IV. évfolyamban járt $48+24 = 72$ (14 éven felüli: helybeli 57, vidéki 71), heti óraszám = 13, a magyar nyelvű polgáriba $30+46 = 76$, heti óraszám = 8, a cseh és ruszin polgáriba $10+11 = 21$, heti óraszám = 3. Tankönyvül használták Farkas Kálmán: „Ó- és újszövets. történetek”, Balla Jenő: Ker. hittan, S. Szabó József: Erkölcsstan és Egyház történet. Részint diktálás után — jegyzetből tanultak. A gimnáziumban tanított Lengyel Pál s. lelkész kitünő, a polgáriban Izsák József s. lelkész dicséretes eredménnyel. Az énektanítást Várady Barna kántor végezte kitünő eredménnyel.

Munkácson a cseh és ruszin gimnáziumban: (14 éven felüli: $7+12 = 9$) heti óraszám = 2, a magyar kereskedelmi akadémiában $19+10 = 29$, heti óraszám = 2, a magyar polgáriban $28+18 = 46$, heti óraszám = 4, az orosz polgáriban $1+4 = 5$, heti óraszám = 2, a hitoktatást a gimnáziumban és kereskedelmiben Kovács József s. lelkész dicséretes, a polgáriban Káposztás László s. lelkész dicséretes eredménnyel végezte. Tankönyvek: A gimnáziumban: Heid. Káté, Egyháztörténet. Révész Imre: „Akikre nem volt méltó a világ”. A kereskedelmi akadémiában, meg a polgáriban ugyanezek és a P. Czinke-féle tankönyvek. A bilkei iskolalátogatási jegyzőkönyv szerint ott is van 2 ref. leány, akik nem magyar ny. polgáriba járnak. Oktatásukat a látogatási bizottság nem vizsgálta meg.

Ungváron: a magyar nyelvű polgáriba járt 82 növendék, a ruszin és cseh polgáriba 57 növendék, a cseh és ruszin gimnáziumba 24 növendék, végül a ruszin tanító és tanítónőképzőbe összesen = 4 növendék. A ruszin és magyar polgáriban, a tanítóképzőkben Ruszka Zsigmond s. lelkész végezte a hitoktatást dicséretes eredménnyel, a gimn.-ban és a cseh polgáriban Kuzma Barna s. lelkész dicséretes eredménnyel. A heti óraszám volt összesen 17. — Tankönyvül egy csomó különböző szerzőktől való könyvet sorol fel a látogatási jegyzőkönyv.

Nagyszöllősen a ruszin polgáriba járt $11+16 = 27$. Óraszám 3. A lelkész tanított jó eredménnyel.

Huszton a ruszin polgáriba és cseh gimnáziumba járt $6+3 = 9$. Óraszám 2. A lelkész tanított kitünő eredménnyel.

Királyházan a ruszin polgáriba járt $6+3 = 9$. Óraszám 2. A lelkész tanított kitünő eredménnyel.

Técsőn a magyar polgáriba járt $24+36 = 60$. Óraszám 4. A s. lelkész tanított dicséretes eredménnyel. Tankönyveikül a P. Czinke I. és Soós Kovács féle kézikönyvek, a Heid. Káté, Konf. Káté, a Biblia és Éneskönyv szerepeltek.

A középiskolai növendékek összes száma tehát $235+250 = 532$. Épen a fele a múlt évi létszámnak. Aminek az oka az, hogy a múlt évi adatok helytelenek voltak.

Tisztelettel terjesztem elő a következő javaslatokat:

1. Az egyházkerületi közgyűlés a tanügyi bizottság jelentését tudomásul veszi.

2. Az egyházkerületi közgyűlés a hivatásukat lelkiismeretesen végző, egyházunk szolgálataiban hűséggel fáradozó tanítóknak elismerését és háláját fejezi ki.

3. . . . kimondja, hogy az egyetemes konvent által kiadott „Népiskola Rendtartás” minden egyházközség köteles bevezetni.

4. . . . kimondja, hogy a három egyházmegyei ügyész által a tanítói fizetés kiegészítésénél szereplő 4908 Ké alapfizetés sérelmet jelentő ügyében beadott (eredetiben mellékelt) javaslatot, amelyet a kerületi tanügyi bizottság is elfogadott, szintén magáévá teszi azzal a hozzáadással, hogy a nagyszöllősi egyházközség mellett a beregi és az ungi egyházmegyéből adjon be kérvényt az alapfizetés megváltoztatása iránt, ami aztán a további közíg. eljárásnak alapjául szolgálja. Kimondja továbbá, hogy az ennek megfelelő intézkedést azonnal eszközölni kell. *Dr. Sárkány Lajos*
egyházkerületi tanügyi előadó.

FIGYELŐ

Mit mondott Ravasz püspök I. István királyról?

Itteni napilapok is megemlékeztek Ravasz püspöknek I. István királyról a Kálvin-téri ref. templomban tartott hatalmas beszédéről, mert bizonyosak vagyunk benne, hogy lapunk olvasóit a kérdés érdekli, főbb gondolataiban szükségesnek tartjuk a beszéd ismertetését:

Abból indult ki a beszéd, hogy mi a reformáció népe vagyunk, legszentebb meggyőződésünk szerint nem vehetünk részt olyan ünneplésben, melynek egyik alap gondolata, a szentekről való tanítása a mi egyházunk tanításával homlokegyenest ellenkezik. De magyar emberek vagyunk, a vér és lélek bizonyágtétele alapján, keresztyén emberek vagyunk, Krisztus vérenek és lelkének Ujtestamentuma alapján, azért egyetemes egyházunk legmagasabb közgazgatási testületének rendeletére a református templomokban is megemlékeznek az első magyar királyról.

A magyar nemzet előtt folytatta tovább a Püspök, kilencszáz éve háromféle lehetőség állott. Az első, hogy megmarad a régi pogányságban, az ennek megfelelő népszervezetben és a Keletről hozott erkölcsökben. A második lehetőség az volt, hogy a keleti keresztyénségben áll, Bizánc lelki fősége alá adja magát. Gondviselés szerű volt István király döntése, aki a harmadik utat választotta és a nyugati keresztyénséghez s ezáltal Középeurópa élő művelődésbeli közösségéhez kapcsolta nemzetét. Minél inkább akarta ez a nép a nyugateurópai műveltséget, annál inkább kellett keresnie a nyugati keresztyénséget a maga egész akkori adottságában. István király kitérte kapuját a német, olasz szerzetesek, iparosok, katonák, főurak előtt s

azokat itt letelepítette. Irtozatosan nehezen kellett ennek mennie, mert a régi nemzeti pogányság ellentétben állott az új hit szellemével és a magyarnak úgy kellett keresztyénné lennie, hogy meg ne szűnjön magyarnak lenni, s úgy kellett magyarnak maradnia, hogy mégis keresztyénné válhasson. Úgy kellett műveltnék lenni, hogy meg ne szűnjék magyarnak maradni, ha nem marad magyar, nem érdemes műveltnék lennie. De ezekkel a nehézségekkel István király roppant egyénisége megküzdött. Mindig magányos volt, de soha meg nem alkudott, meg nem tántorodott. Esményeket pusztított, hogy drágább eszményeket adjon. Hitvallása érdekében hány-szor maradt árván! Ezt a munkát nem lehetett végrehajtania csak annak, aki magát Isten választottjának érezte, aki meg volt győződve arról, hogy Isten a sötétségből a világosságra hívta el a népet. A legnagyobb dolgokat csak akkor lehet végrehajtani, ha az ember eszköznek érzi magát és mindenestőlfogva Istennek engedelmeskedik.

Azért István király nem politikai belátásból jutott el a döntésre, hanem úgy, ahogy a Szentlélek jár, ahogy a látások születnek: megismerte Isten elrejtett gondolatát, körülvette az új, nagy tény: akarta vagy nem akarta, prófétává lett, népe Mózesévé, egy új és örök életető igazság apostolává. Tehát nemcsak hős, király és vezér, hanem mindenkefelett hitvalló is. A legnagyobb király volt a leghívőbb magyar, a leghívőbb magyar volt a legszomorúbb és legszenvedőbb magyar és ez a férfiú volt a legelhagyatottabb magyar. Gondoljunk utolsó éjszakáján az orgyilkos támadásra!

Ha református értelemben, hitvallásaink szerint szent az az ember, aki nem a maga hasznát, hanem az Isten dicsőségét szolgálja, akinek nem drága a saját maga élete, oltárra dobja, mikor Isten dolgairól van szó: akkor az első magyar király az evangéliumi egyház szerint is szent volt. Szent, mint Pál apostol, Asszisi Ferenc, Augusztinus, szent mint Luther Márton, Kálvin János és Rákóczi Ferenc és annyi rongyosruhájú magyar prédikátor hitvalló. Szent, mert mindenkinek szentté kell lennie, akihez az Evangélium hívogatása nem hiába érkezett el. Tehát végeredményben nem az a fontos, hogy István király hitvalló és szentéletű ember volt, az az életkérdés, hogy ez a nemzedék s a mindenkori magyar megérti-e az örök istváni próféciát: magyar nép szent nemzetté kell lened! És szentté nem a szertartások által lesz, hanem hogy magát mindenestőlfogva Isten szolgálátára adja.

Szent az, ami, vagy aki Istennel rendeltetészerűen életközösségben van. A magyarnak tudnia kell, hogy az ő gazdája Isten, ez a nemzet legyen a legistenfélőbb, forduljon el a bűnnek, halálnak és a Sátánnak birodalmától. Szent nemzet lesz a magyar, ha bűnbánó nemzetté válik, egyedül Krisztustól várja az üdvösséget. Szent lesz a magyar akkor, ha elfordul minden pogányságtól, cédaságtól, szemérmertlenségtől, a családot

Isten templomának nézi, s e mulandó világban Isten dicsőségét szolgálja, ha nem emberben bízik, nem emberektől várja szabadtítását, hanem egyedül Annak hatalmas dolgait hirdeti, aki a sötétségből a világosságra átvezeti. Evangéliumi élet, tiszta család, megszentelődött közélet teszi szentté a nemzetet, ha szent lesz ezen a földön a csók, a virág, a kalász, a csillag, mert mindez Istennel szolgál és a Krisztus királyságát építi...

HIREK

Regős ének.

— Kovács Sebestény Kálmán ipolypásztói lelkész halálakor —

Az égiekkel volt rokon a lelke.
Ajkán minden szó: ima; — tiszta, szüzi.
Az Ördög ellen, — tudta, hogy elüzi, —
A Zsoltárt hívő hittel énekelte.

Szeretni úgy tudott, mint senki más tán,
Neki gyönyör volt Krisztusnak keresztye,
Bár ötven évnél is tovább viselte:
Szemernyi szenny sem száradott palástján.

Bal kéz — a jobbról mit se sejtett nála.
A „Kies Kútfők” árnyas útját járta
És nyáját szívből ottan pásztorolta.

A szent vénség, hogy végül guzsba verte,
Baránykát mind együvé terelte:
Pihenni tért az égi „Egyakol”-ba.

Bajka, 1937 aug. 17. Szabó S. Zsigmond.

Templomszentelés Bajánházán.

A bajánházai ref. egyház aug. 15-én szentelte fel a környékről és messze vidékekről összesereglett sok ezer főnyi hívek részvételével impozáns és bensőséges ünnepség keretében a mintegy 140.000 Ké költséggel felépített új templomát. Már előző nap délutánján több százán érkeztek meg az ünnepségen résztvenni kívánó hívek közül; zsolnárokat zengve vonultak a templomba, hol *Ujlaky Sándor* helybeli lelkész magyar és szlovák nyelvű imát mondott.

Vasárnap reggel hullámozott a falu az ünnepre érkezettek tenger sokaságától, bizonyosságául annak, hogy vannak még az anyagiasság és hitetlenség mai világában Istenfélő, Krisztust szerető hívek is.

A szentelési szertartást *dr. Magda Sándor* püspök végezte, aki kíséretével 10 órakor érkezett meg. Festői képet nyújtott a lelkész díszruhába öltözött két fia vezetésével a püspök bevonulását kísérő lovasbandérium. A püspököt a község elején felállított diszkapunál *Orbán Gyula* mátyóci körjegyző fogadta a községi tanács élén, majd a templom előtt *Ujlaky Sándor* lelkész és egy fehérruhás kisleány üdvözölték.

A templom kulcsot *ifj. Szalai György* gondnok adta át a püspöknek, ki bibliaolvasás után azt megnyitotta, majd buzgó imádságában az új templomot szent rendeltetésének átadta,

Isten áldását kérve a templomra és a nagy áldozatokat hozott gyülekezetre. Az ünnepi beszédet *Gencsy Béla* szürtei lelkész e. m. jegyző tartotta, szívbematóan bizonyítva, hogy akik jószívvel adakoznak az Isten házának építésére, azokat megsegíti és soha el nem hagyja a jóságos Isten. A templomba be nem fért híveknek *Nagy József* palágyi és *Haraszty Károly* pályini lelkészek tartottak magyar és szlovák nyelven istentiszteletet. Az uriszentvacsorát *Varga József* mokcsai, *Gaal István* csicseri és *Egyed Béla* jenkei lelkészek szolgálták ki. A délutáni istentiszteleten *Kecskeméthy Lajos* nyarádi lelkész hirdette az ígét. A templomszentelési ünnepségen jelen voltak *Szücs István* esperes vezetésével *Nyomárkay Sándor* e. m. gondnok, *dr. Kiss Bálint* ügyész, *Ritook Lajos* tanácsbíró, *Dr. Mayer György* járásbíró, *Luby Lajos* jegyző és a környékbeli lelkészek угyszólván teljes számmal.

A politikai hatóságot a járás képviselőjében *Dr. Stasko Viktor* szolgabíró képviselte.

Az ünnepség után az egyház 80 teritékes banketten látta vendégül a megjelent egyházi tisztviselőket és világi előkelőségeket. A fehér asztalnál sok szép pohár köszöntő hangzott el, Isten áldó kegyelmét kérve a gyülekezet lelkészére, a munkákban mindenkor segítő lelkészére, presbiteriumára, és az egész gyülekezetre.

Az ünnepségen résztvevők számáról beszélő bizonyosság az ünnepi persely, amelyben 4000 Kő gyűlt be a templomépítés javára.

A templomot *Byrtusz György* nagymihályi építész tervezte és építette, ki oly sikeresen oldotta meg feladatát, hogy a bajánházaikhoz hasonló izléses szép templom messze vidéken nem látható.

Az alig 178 lelket számláló bajánházaik gyülekezet, új templomának felépítése, az ezért hozott nagy, de szíves áldozathozatala által, Istenéhez, egyházához való rendíthetetlen ragaszkodásának fényes tanubizonyosságát mutatta meg. A templomépítés munkája a legpéldásabb rendben és egyetértésben folyt le. A jó egyetértés, békeségre törekvés a mindeneknek ékesen és szép renddel való folyása föltétlenül a lelkészeknek, *Ujlaky Sándornak*, az Isten, gyülekezetét féltve szerető hű sáfár kitartó, szorgalmas munkálkodásának eredménye. Mindenekben és mindenkéért azonban legelső sorban is egyedül Istené a dicsőség, kinek szeretete és gondviselése kísérje továbbra is a bajánházaik gyülekezetet.

íző.

A komáromi egyh. megye közgyűlése. Mint értesülünk róla, a komáromi ref. egyh. megye közgyűlése szept. 16-án, csütörtökön lesz, az előtte való napon lesz a szokásos lelkészértekezleti gyűlés.

A váci gyülekezet új lelkipásztora. Sáfár Béla elhalálzásával a váci ref. gyülekezet *Papp Bélát*, a Szeretetszövetség lelkipásztorát, a Magyar Út szerkesztőjét, a fiatalabb lelkipásztornemzedék egyik legtehetségesebb tagját hívta meg lelkipásztorául.

Református Vallástani könyvek. A beretkei ref. árvaháznál a következő Czinke-féle vallástani könyvek kaphatók: Imádságok és vallástételek (Arany A, B, C.) à 3 Kő, Az idvezítés története à 6 Kő, A Krisztus anyaszentegyháza à 3 Kő, Keresztyén hit és keresztyén élet à 4 Kő, Konfirmációs káté à 2 Kő, A vallástaniítás tervezete à 5 Kő. A könyvek utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése mellett szállíthatók. A pénz előzetes beküldése esetén 1 korona csomagolási költség küldendő. Szíves megrendeléseket a következő címre kéri Ref. árvaház Bretka, (Beretke) pp. Gemerská panita.

Atyaliságos szeretettel: Igazgatóság.

Köszönet és nyugtázás. Néh. *Szőke István* sírkő alapja javára az Emlék-füzet árán felül folyó hó 25.-ig a következő adományok folytak be. *Világiak részéről:* Tornallyay Zoltán 95 Kő, Percz Sámuel 50 Kő, Szilassy Béla 45 Kő, L. Tornallyay Margit, Farkas Pál, Dr. Dapsy Béla, Dapsy Árpád 20—20 Kő, Batta Pál, Dr. Farkas Ábrahám 15—15 Kő, Dr. Kovács László, Dr. Kiss Bálint 10—10 Kő, Tóth Béla, Dr. Zehery István, özv. Meiszter Ernőné, Barna Béla, Sívák László 5—5 Kő. *Lelkészek részéről:* Gál István 35 Kő, Simon József Szeszta 25 Kő, Bacso Gyula, Bertók Béla, Kovács Ferenc, Bary Gyula, 15—15 Kő, Kőmives Sándor, 10 Kő, Balogh Sándor, Kozár Sándor, Kiss Jenő 5—5 Kő. *Tanítók részéről:* Farkas József, Osváth György, 15—15 Kő, Jánosdeák Mátyás, Bartal Dezsőné, Mares János, Czékus Miklós, Litkay György, Vargha István, Konkoly József 5—5 Kő. Összesen 555 Kő. Minden kegyes adományért hálás köszönet.

A lelkészegyesület nevében:

Lenkey Lajos em. főjegyző.

Az olasz protestánsok helyzete. Ujabbban megnehezült az olasz protestánsok helyzete azáltal, hogy a Vatikán közbelépésére az olasz kormány az iskoláikat elvette, s a valdens szülők gyermekei kötelesek résztvenni a római katolikus hittanórákon, a valdens lelkipásztor csak külön engedéllyel tarthat hittanórát. Igen nagy nehézségekbe ütközik a háziistentisztelet tartása is. Nem tarthatnak a valdensok a szabadban sem istentiszteletet, vagy vallásos összejövetelt. Nekik csak a templomi istentisztelet van megengedve. Templomuk Rómában a Péter templom közelében van, igen szép két-tornyú templom. Hozzá közel van a valdens lelkipásztorképző főiskola, az épület homlokán a valdens egyház jelmondata olvasható nagy betűkkel: Lux in tenebris: világosság a sötétségben!

Előfizetési díjak beküldése. Felkérjük lapunk olvasói közül azokat, akik előfizetési kötelezettségüknek eddig nem tettek eleget, azt el ne mulasszák, mert máskülönben képtelenek leszünk a lap nyomdászamlájának kifizetésére. Az előfizetési díjak a Komáromi Önségélyző Hiteleszövetkezet 37.366. sz. csekklapján küldendő be. Kívánatra csekklapot a szerkesztő készséggel küld.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 37. szám.

Ára: 1/2, évre 70 Kč, 1/2 év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárom—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 szept. 11.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Íde küldendő minden közlemény.

Tanítóképzőnk ügye.

Mindannyiunk előtt ismeretes, hogy az államkormány — ha nem járul is hozzá anyagi támogatásával — de elismerte a református tanítóképző nyilvánossági jogát. Ezzel kötelezettség hárul egyetemes egyházunkra és az azt képviselő, nevében intézkedő egyetemes konventünkre is. Ma már elengedhetetlen és elodázhatatlan követelmény, hogy az intézet megfelelő helyre, a mai kor kívánalmainak megfelelő épületbe kerüljön. Az intézet igazgató-tanácsa, valamint egyetemes konventünk vezérlő férfiai teljes tudatában vannak a reájuk váró és háramló felelősségteljes teendőknél.

Az intézet új épületének tervei készen állanak, egyesek és gyülekezetek áldozatkészsége révén az építéshez szükséges összeg is — nagy részben — biztosítva van. A tekintetben azonban, hogy hol legyen a tanítóképző intézet véglegesen felállítva, új épülete megépítve, ezidőszent két gyülekezet jön számításba, nevezetesen Komárom és Léva.

Eddig nem is volt szó más gyülekezetéről, csak a komáromiról, mellyel szemben elismeréssel kell adóznunk, hogy falai között helyet adott eddig is új kulturintézményünknek, azóta azonban, hogy lévai egyházközségünk is megmozdult s kéri a ref. tanítóképző intézet épületének Léva felállítását, ezzel együtt a tanítóképzőnek Léva felállítását, s azóta hogy megtette illetékes helyen az erre vonatkozó ajánlatát, egyházi közvéleményünk előtt nem hallgathatjuk el, hogy ne legyen ismert lévai egyházközségünk erre vonatkozó ajánlata és az intézet épületének felépítésével kapcsolatos elgondolása.

Jelen sorok nem akarnak Komárom ellen irányuló megnyilatkozás lenni, mint ahogy nem az a lévai egyházközségnek az ajánlata sem. Egyetemes egyházunk érdeke, tanítóképzőnk ügye és jövője, ennek az intézetnek minél szilárdabb alapokra való helyezése, terjeszkedési és fejlődési lehetősége lebegett a lévai egyházközség presbitériuma előtt, amikor ajánlatát erre vonatkozólag megtette.

A lévai egyházközség, abban az esetben, ha a tanítóképző Léva felállítását, felajánlott egy kb. 1400 négyszögöl kiterjedésű telket, mely minden oldalról nyílt, mert kertek vannak szomszéd-

ságában, 96 méter utcai fronttal bír, az építésre alkalmas, a város egyik legszebb helyén, az úgynevezett villa negyedben. Ezen teleknek csak egyrésze képezi ezidőszent a gyülekezet tulajdonát, de a szomszédos telkekkel kiegészítve, úgy a jelenleg sajátját képezőt, valamint a megvásárolandó részeket, ingyen adja a tanítóképző céljaira.

A barsi református egyházmegye, méltányolva a lévai gyülekezetnek ezen ajánlatát, saját pénztárából szintén hajlandó 50—60 ezer koronát erre a célra juttatni.

Egyetemes egyházunk és egyetemes konventünk szempontjából nem hagyható figyelmen kívül, hogy Léva központibb fekvésű hely s maga a gyülekezet kálvinistaságunk végvára. Hivatva van rá és meg is érdemelne, hogy egy kulturintézménnyel erősödjék. Tudjuk, hogy nem kis gondot jelent az építéssel kapcsolatos anyagiak előteremtése, és ime, Léva kombinációba vételével az építésnél megtakarítható lenne egy tanteremnek a költsége és a teljes felszerelése. Lévának van ugyanis jól felszerelt és minden követelménynek megfelelő felekezeti elemi iskolája, amely átminősíthető gyakorló elemi iskolává és a gyakorló iskolai tanterem költsége, melyet a tanítóképző már most sem nélkülözhet, megtakarítható lenne.

Ezen említett tanteremnek építési költségei, a vele járó felszereléssel együtt, minimális számítás szerint is 80.000 Kč-ra tehető. A telek érték, az egyházmegye hozzájárulása, a gyakorló elemi iskolai tanteremmel kapcsolatos megtakarítás nem olyan kis összeg, amelyen egyetemes konventünknek át lehet siklania.

Az egyes gyülekezeteknek esetleges hozzájárulása az építéshez, valamint a lelkészek és tanítók megajánlása nyitott dolog marad, amelyre éppúgy, mint más egyházmegyékben, itt is lehet számítani.

Mindnyájan tudjuk azt, hogy a tanítóképző mellett működő gyakorló elemi iskolához tanterem is szükséges s akkor amikor az államkormány nem hajlandó semmivel sem hozzájárulni a tanítóképző felépítéséhez és évi fenntartásához, vagy a tanterem fizetéséhez — nem hagyható számításán kívül, hogy a gyakorló elemi iskola tanítójának fizetése is az egyetemes egyház terhe lesz.

Ezzel kapcsolatban még egy lényeges dologra fel kell hívunk az illetékesek figyelmét a már elmondottakon kívül. A fentebb említett megajánlások és megtakarítások egyszer s mindenkoraiak, de ha a tanítóképző Lévára kerülhet, a fentiekén kívül és azon felül egyetemes egyházunk évi 25 ezer koronát takaríthat meg azáltal, hogy a gyakorló iskolával kapcsolatos tanerőt Léva jelenlegi 3 tanerős iskolája révén tudja biztosítani, akinek évi fizetését és lakását talán kevésre is értékeltem, amikor 25 ezer koronára vettem. Ezen tételnél nem szabad elfelednünk, hogy gyakorló iskolába csak hosszabb gyakorlattal bíró kiváló tanerők alkalmazhatók és nem kezdő egyének, akiknek fizetését is ennek figyelembe vételével kell megállapítani. Törvény szerint is a gyakorló elemi iskolai tanítóknak magasabb illetményük van, mint a rendes elemi iskoláknál működő tanítóknak.

Az e téren előállható évi kb. 25 ezer koronás megtakarítás 250—300 ezer koronás tökének felel meg.

Tanítóképzőnkkel kapcsolatos, röviden fent vázolt ajánlatot és elgondolást lévai egyházközségünknek meg kellett tenni felelőssége érzetében és elhivatottsága tudatában. Meg kellett tenni egyetemes egyházunk érdekében, kálvinistaságunk erősítése végett, meg kellett tenni, hogy egyetemes konventünknek a megoldással kapcsolatban segédkezet nyújtson, hogy ezen kulturintézményünket erős alapokra helyezhesse s annak további fejlődését és terjeszkedési lehetőségeit biztosítsa.

Lévai gyülekezetünk reménységgel tekint egyetemes konventünk intézkedése és határozata elé, de nemcsak a gyülekezet, hanem Léva városa is, amelynek falai között több mint tíz évvel ezelőtt először történt meg a megmozdulás a felállítandó magyar tanítóképző érdekében. Várja maga Léva városa is az erre vonatkozó határozatát egyetemes konventünknek és kedvező döntés esetén, méltányolva egyetemes egyházunk ezen kulturintézményével kapcsolatban meghozott áldozatát, maga a város is ebből az áldozatból nem csak ki akarja, de ki is fogja venni a részét.

Antal Gyula

a lévai ref. gyülekezet lelkipápastora.

Az Énekes könyvek megrendelésénél néhány esetben már megtörtént, hogy a megrendelők hibás példányokat kaptak a nyomdából, olyanokat, amelyekből hiányoztak lapok, vagy azok össze voltak zavarva. Figyelmeztettem a nyomdát, hogy minden egyes példányt vizsgáljon át az expedálás előtt s csak teljesen kifogástalan Énekes könyvet küldjön a megrendelőknek. Ha ennek dacára is megtörténne, hogy valaki hibás példányt kapna a jövőben: küldje azt vissza haladék nélkül a Gondos nyomdának Párkányba (Parkan), természetesen a nyomda költségére, hibátlan példánnyal való kicserélés végett.

Válasz egy közbeszólásra.

Mégis csak jobb lett volna a Ref. Világ-szemle által a konventi zsoldárbizottságra ráfecscentett sarat egyszerűen letörölni s szó nélkül tovább menni. Mert ime, hogy bátorkodtam a valódi tényállásról tájékoztatni az egyházi közvéleményt: a Kálvin nyomda bérlője közbe szól és vitába száll velem. Ha most már a Szerkesztő urnak úgy fog tetszeni, hogy teret engedjen a Kálvin nyomda beigért további támadásainak s a vállaltól elesett többi nyomdászok és könyvkötők rekriminációinak: akkor a hadviselés, amelyet a zsoldárbizottság becsülete és tisztessége érdekében viselnem kell, még akkor is folytató fog, amikor a III.-ik kiadású énekes könyv példányai már mind elfogytak.

A Kálvin nyomda bérlője abban az óriási tévedésben van, hogy a bizottság egyenesen az én befolyásomra döntött úgy, ahogy döntött s ezért velem polemizál. Legyen szabad tévedéseire röviden rámutatnom s ezzel a magam részéről szeretném a vitát be is zárni.

1. Azt irtam, hogy a Kálvin nyomda az **általános vélemény szerint** nem szolgált arra a bizalomra, hogy az Énekes könyv III.-ik kiadásának előállításával is megbizassék. **Ismét állítom, hogy ez az általános vélemény egyetemes egyházunkban.** Ha ez állításom miatt a Kálvin nyomda bérlője hitelrontásért bepelel, a tárgyalásra az összes zsoldárvasárlókat felvultatom s alkalmat adok a panaszosnak, hogy jó pár ezer ember szájából hallja ezt az általános véleményt. Egy portéka minőségének és használhatóságának megállapításánál a vásárló közönség bírálata a döntő s nem azé, aki azt előállította.

2. Arra egyáltalán nem emlékszem, hogy tagja lettem volna annak a bizottságnak, amely a II.-ik kiadású Énekeskönyv papírmínőségét megállapította, de igaz, hogy a II.-ik kiadás átvételénél közreműködtem. Hogy a munkát akkor nem kifogásoltam, annak oka igen egyszerű. Nem vagyok szakember sem a nyomdai, sem a könyvkötői iparban s ma sem tudok szakszerű bírálatot mondani egy új könyv kiállításáról, nem tudom megmondani, hogy a használatban a papír s a kötés, hogy fogja megállani a helyét. Feltételeztem, hogy a Kálvin nyomda nem hadibakancs módjára gyártotta az Énekes könyveket, amelyeknél az a fő, hogy átvegyék őket s nem baj, ha másnap már kilóg belőle a baka lába. Most már óvatosabb vagyok s amikor a Gondos cégtől megkaptam a III.-ik kiadás első példányait, azokat szakértővel vizsgáltattam felül s a bírálatot azonnal közöltem az előállító nyomdával. Bár a III.-ik kiadású Énekes könyvet eddig mindenki dicséri: a magam véleményét akkorra tartom fenn, amikor a használat, illetve a tartósság igazolni fogja a dicséretet. Az I. és II.-ik kiadásnál épen a használat folytán alakult ki a kedvezőtlen általános vélemény.

3. Ismétlem és hangsúlyozom, hogy a **Kálvin nyomda pályázata nem felelt meg**

a kiírt feltételeknek. Ezt megállapítani nem a pályázó nyomda, hanem a bizottság joga. A bizottság ezt megállapította, amint a felvett jegyzőkönyv igazolja. A Kálvin nyomda kötésmintát egyáltalán nem mellékelte, holott az általa előállított Énekes könyveknek éppen a kötése ellen hangzott el a legtöbb panasz. A Gondos cég nem másfelekezeti imádságos vagy énekes könyveket küldött be mint a gyanánt hanem egyesenes erre a célra készített vászon és bőrkötés mintákat, amelyeket nálam bárki megtekinthet. Főleg ezek nyerték meg a bizottság tetszését. Ezeket a Gondos cég nem külön felszólításra, hanem mint a kiírt pályázat elengedhetetlen kellékeit nyújtotta be. Ugyanigy kellett volna eljárni a Kálvin nyomdának is, minden külön felhívás nélkül.

4. Ismételem és hangsúlyozom, hogy a **Kálvin nyomda a pályázat fizetési feltételeit nem fogadta el.** A jegyzőkönyvben erre nézve ez áll: „Éscomptálható bankgaranciát kér.” A bizottság a személyes tárgyalásnál közölte a Kálvin nyomda bérlőjével, hogy a konventi Elnökség ennek megadását már előre kizárta. A bizottság előtt a bérlő nem tett olyan kijelentést, hogy e nélkül is vállalja a munkát. Ha azt állítja, hogy tett ilyen kijelentést, nevezze meg a tanukat, akik előtt tette. S ha ilyeneket nem tud megnevezni, akkor ne állítson valótlanosságokat a nyilvánosság előtt, csak azért hogy engem dezavualjon.

5. A Kálvin nyomda bérlője nem hiszi el azon állításomat, hogy a bizottságban éppen én voltam az, aki azt mondtam, hogy amennyiben csak lehetőség van rá, bizzuk a Kálvin nyomdára a munkát. Ha már nekem nem hisz, kérdezze meg ott a közelben Bary Gyula esperes, bizottsági tag urat, neki talán mégis csak elhiszi, hogy nem hazudtam. Az igaz, hogy amikor a bérlő úr több ízben személyesen felkeresett, nem mutattam semmiféle indulatot, hanem rezerváltan viselkedtem s kijelentettem, hogy a bizottság fog dönteni. De ugyanugy viselkedtem a többi nyomdászokkal és könyvkötőkkel szemben is, akik személyesen felkerestek a munka kiadása előtt. Talán jobb lett volna mindenkit megbiztatni s azután az ódiomot a bizottságra háritani, de én alakoskodni nem tudok.

6. A Kálvin nyomda bérlője végül a fajszeretetről ad kitanitást. Ezt az intelmet igen rossz helyre adresszálta, mert én az egyházi közvélemény előtt olyan beállításba helyeztettem, mint akinek magyar nemzeti érzése teljesen el van halványulva. E szerint tudnia kellene a nyomdabérlő úrnak, hogy én semmi súlyt nem helyezek arra: vajjon a cipőt, kalapot, ruhát, ingét és ezer más közszükségleti cikket — amelyekre aránytalanul nagyobb összegeket költők állandóan, mint énekeskönyvre — magyar, cseh, szlovák vagy zsidó munkás állítja-e elő? E tekintetben már annyira lesúlyedtem, hogy még akkor sem botránkoztam meg, amikor azt láttam, hogy a legnagyobb szlovenszói költő és katolikus szerzetes nemzeti és felekezeti

érezéstől izzó verses kötetait nem magyar katolikus munkások állították elő Szlovenszón, hanem Németországban esetleg protestáns vagy zsidó vallású németek. Különben úgy értesültem, hogy rövidesen a bíróság előtt lesz tisztázva az a kérdés, hogy a III.-ik kiadású Énekeskönyv példányait hol és kik állítják elő.

A fajszeretetre vonatkozó intelmeket ne hozzám, hanem az Egyetemes Konventhez, illetve annak Elnökségéhez intézze a Kálvin nyomda bérlője, mert a bizottság kaphatott volna tőlük olyan utasítást is, hogy a III.-ik kiadású Énekeskönyv a Kálvin nyomdával állítandó elő, minden más nyomda kizárásával. Hogy miért nem adott ilyen utasítást a Konvent, illetve annak Elnöksége? Lehet, hogy még erre a kérdésre is megfelelek, ha a Kálvin nyomda még tovább is piszkálja a zsoldár-ügyet. De jobban szeretném, ha nem kellene rá felelnem a nyilvánosság előtt.

Legyen ennyi elég a Kálvin nyomda bérlőjének. Református hiveinkkel pedig megnyugtatóan közlöm, hogy amikor a Konventi megbízást elfogadtam 3 célt tűztem magam elé: 1. 30%-al olcsóbb, 2. mégis 30%-al jobb Énekes könyvet adni hiveink kezébe az I. és II.-ik kiadáshoz viszonyítva, 3. s mindezek dacára egy tekintélyes összeget biztosítani tiszta nyereséggé az egyetemes egyháznak, amelyet majd kézhez is vehet. Az első cél már el van érve, a harmadik teljes mértékben biztosítva van. Ha a második is teljesül: a bizottság nem arcpirulással, hanem felémelt fővel fog megállani nemcsak az előtt, akitől a megbízást kapta, hanem az egész egyházi közvélemény előtt. *Dr. Magda Sándor.*

EGYHÁZI ÉLET

Esperesi jelentés a barsi egyházmegyéből.

Irta: Czeglédy Pál esperes.

A gyülekezetek anyagi élete.

8. Egyházmegyénk pénzügyeiről elismeréssel jelenthetem, hogy közpénztárunk a költségvetés-szerű kiadásokat fedezni bírta, nagyrahatott segínyalaponk pedig szép fejlődést mutat. Pénztárnokunk mintaszerű pontossággal, nagy ügyszeretettel intézi egyházmegyénk gazdasági ügyeit, ennek köszönhetjük, hogy a gazdasági válság és hitelviszonyok nagymérvű megromlása ellenére egyházmegyénket veszteség nem érte. Most már az összes közegyházi járulékot az egyházmegyei pénztár kezeli, így a pénztárnok munkája évről-évre több, amit súlyosbit egyes gyülekezeteknek az előírt járulékok beszolgáltatása körül tanúsított, eléggé el nem ítéhető indolenciája. A múlt évben némi javulás már mutatkozott. Ha nem is a törvényes időre, de legalább az esztendő végéig az egyházak befizették járulékaikat egy kivételével, e helyett az egyházkormányzati járulékokat közpénztárunk előlegezte, mert csak így biztosíthattuk, hogy egyházmegyénk végre hátralékmentesen számolhasson el felettes hatóságainkkal. A rend, pontosság első sorban a gyülekezetek érdeke, ennek megvalósítása cél-

jaból legyen közgyűlésünk egyházmegyei pénztárnokunk segítségére, nyomtatékosan figyelmeztetve az illetékeseket a fővényes rend betartására.

Lelkészi és tanítói gyámoldánk is példás pontossággal kezeltek, az előbbinél fennálló tetemes hátralék megszüntetése érdekében lelkesegyesületünk alkalmas javaslatot készített.

A nehéz gazdasági viszonyok, a lélekszám apadása, a birtokviszonyok eltolódása miatt különösen csekély népességű eklézsiáink részéről általános a panasz az adócsökkentési segély elmaradása, illetve redukálása miatt. Ez a panasz valóban jogosult is. A magyarországi konvent annakidején egyházmegyénk gyülekezetei részére megállapított és kiutalt e címen évi 24.740 békebeli koronát. Ezzel szemben az elmúlt 1936. évre kaptak gyülekezeteink 4536.40 Kő-t, tehát valóban csak morzsáját annak, ami őket megilletné. Az 1848. XX. t. c. kerettörvény, amelynek alapján egyházunk igényt tarthat a fejlődő viszonyoknak megfelelő állami támogatásra, keresse tehát meg egyházmegyénk felsőbb hatóságainkat, hogy az adócsökkentési segélynek a fokozódó terheknek megfelelő arányban, de legalább a régi segély valorizált értékében leendő folyósítása érdekében a kormánynál közbenjárni sziveskedjenek.

Nem hallgathatók el egy szomorú jelenséget. Panaszkodunk a segély elégtelen volta miatt s mikor a szerény összeg kiutaltatik, egyes helyekről csak elkésve, sürgetésre, vagy akkor sem küldik vissza a címükre kitöltve megküldött nyugtát. Méltóztassék elgondolni, hogy milyen ferde megvilágításba kerül egyházmegyénk, melynek záros határidőn belül el kell számolnia a konventtel, mert viszont ő is a kapott határidőn belül tartozik számadását benyújtani az iskolaügyi kormányhoz. Ezt a türethetetlen helyzetet orvosolnunk kell, mondja ki hát egyházmegyénk határozatilag, hogy mind azok az egyházközségek, melyek a segélynyugtákat a megadott határidőig az egyházmegyei pénztárba be nem küldik, olybá tekintetnek, mint akik a segélyre nem reflektálnak s elesnek a részükre megállapított segélyezésről.

9. A baracscai iskolaügyben múlt évi közgyűlésünk által kiküldött bizottság a tanév megkezdése előtt kiszállván a helyszínére, a presbitérium és a teljes számban megjelent érdekelt szülők bevonásával iparkodott kideríteni és megszüntetni a sajnálatos tények okát. A bizottság jelentése szerint belső és külső komponensek összejátszásában kell keresni a magyarázatot s ha most nem érhettünk is el pozitív eredményt, remélhető, hogy a szülők később mégis csak jobb belátásra térnek. Az egyházlátogatás alkalmával meggyőződtem arról, hogy a szegény tanulók könyv és ruházat által való segélyezése érdekében a helyi tényezők sok áldozatot hoztak, a tejakció épügy működött, mint a helyi állami iskolában, a Ref. Összefogás is néhány szegény többgyermekes családnak hathatós tá-

mogatóst nyújtott, szóval az ügy nyilvántartásban van s azon fáradozunk, hogy a baj okai mielőbb kiküszöböltessek.

10. Nagysalló és társegyházi ügyeinek vezetésére múlt évi közgyűlésünk által Pap József aljegyző és Csekey János tanácsbíró urakból alakított bizottság nyomban a közgyűlés után megkezdte s egész éven át fáradságot nem ismerve hűségesen folytatta munkáját, amelyről részletes jelentést ad közgyűlésünkhöz. A megválasztott új gondnokok lelkiismeretesen végezték tisztükkel egybekötött köteleességeiket s az anyagi kibontakozás útján további haladást ért el a hármass gyülekezet. A felmerült halaszthatatlan újabb kiadások fedezése mellett 30 ezer Kő-t törlesztettek az egyházközségek s a Baranyai Népbanknál fennálló 49 ezer Kő bekebelezett tartozáson kívül egyéb küladóssága az egyháznak nincs. Egyházmegyei közgyűlésünk határozata folytán az 1934—35—36. évekre megállapított felemelt adókulcs bevezetésével remélhető volt az adósságok teljes rendezése, de időközben felmerült újabb kiadások, főként pedig az 1936. évi gyöngye termés és csökkentett gabonárak miatt a kitűzött cél elérhető nem volt. Miután az anyagi konszolidáció nélkülözhetetlen előfeltétele az egyházközségek nyugalmának, az egyházmegyei elnökség — közgyűlésünk utólagos jóváhagyásának reményében — a felemelt adókulcsnak az 1937. évre leendő érvényben hagyását rendelte el s az egyházak vezetőségét a f. évi költségvetésnek ily alapon leendő összeállítására utasította. A kintlevőség behajtásával és felemelt adókulcs hozadékával — ha valami „non putarem” nem jön közbe, a társegyházközségek pénzügyi szanalása ez esztendő végére elintézett kérdés lesz.

A volt egyházmegyei bizottság jelentését az egyházközségek anyagi és egyéb bajai miatt a lelkesízelölösség mértékének megállapítása, az egyházmegyei ügyésznek a lelkész nyugdíjazása iránt tett ügyészi indítványát, valamint Mihály Gergely és társainak a lelkész ellen beadott panaszát érdemi elintézés végett közgyűlésünk az egyházmegyei bírósághoz tette át. A lelkész a közgyűlés ezen határozatát megfelelőbbre a kerületre, felebbezését azonban a kerületi közgyűlés múlt évi dec. 3-án 48/1936. sz. a. kelt határozatával elutasította. Az elnökség — törvényes köteletségéhez hiven — a vizsgálat lefolytatása iránt intézkedett, a vizsgálat által beszerezni határozott anyagot összegyűjtötte s az ügy teljesen előkészítve várja a tárgyalás napjának kitézését. Mindazáltal mostani bírósági ülésünk tárgysorozatába nem vehettük fel. Ugyanis a nagysallói ügyekben mint egyházmegyei kiküldött, tanu stb., bíróságunk számos tagja érdekeltté vált, sőt a panaszlott lelkész — bár utóbb ettől elállott — a bíróság egyházi elnökének tanuként való kihallgatását kívánta, ennélfogva az időszaki tanács egyáltalán nem volt megalakítható, sőt a rendes bíróság megalakítása is problematikusá válhat. Ez a tény indította az

elnökséget arra, hogy az ügy nyugodt, akadálytalan letárgyalása végett hivatalból tegyen előterjesztést más bíróság delegálása végett. Előterjesztése a kerületi elnökség előtt fekszik.

Az ügy ezen részének sajnálatos mellékajátása támadt. Mihály Gergely és társainak a lelkész ellen beadott panaszja nyilatkozattételre adatván ki, a bepanaszolt lelkész nem várva be az egyházi bírósághoz beadott panasz egyházi elintézését, a polgári büntető bíróság előtt perbe fogta Mihály Gergely és társait, ezáltal újból felkorbácsolva a már csillapodni látszott szenvedélyeket. A zselizi járásbíróság kétizben is megkereste az esperesi hivatalt az ügyiratok 2 aktájának kiadására, azonban köteleességszerűen közölnöm kellett, hogy a kérdéses iratok az egyházi bírósághoz adattak be, azokat mindaddig nem nélkülözhetjük, míg az illetékes egyházi fórumok az ügyet végérvényesen el nem intézik. Mindig egészségtelen, visszás állapotnak tartottam azt, ha egyházi ügyeink, bajaink a polgári közgazgatás, vagy bíróság, napi sajtó anyagát képezik, vannak nekünk saját hatóságaink, bíróságaink, van egyházi nyilvánosságunk, ezekben kell bízunk s ezek védelmére támaszkodunk elsősorban.

Az egyházközségek új gondnokai előbb irásban, majd a vizitáció alkalmával szóbelileg kérték az egyházmegyei elnökséget az adókulcs mérséklésére és az autonómia visszaállítására. Ugyanezt kérte és ajánlotta a vizitáció alkalmával a lelkész is azzal a hozzáadással, hogy az autonómia helyreállítását azonban meg kell előznie a társegyházközségek jogviszonya rendezésének a kölcsönös elszámolás megejtésének, mert — nézete szerint — ezekből újabb bonyodalmak támadhatnak s teljes zűrzavar következhet be.

Az esperesi hivatalhoz beérkezett jelentésekből, a vizitáció alkalmával szerzett benyomásokból, a vezető tényezőkkel folytatott személyes érintkezésből teljes tárgyilagossággal következtetem és állapítom meg, hogy nagysallói hiveink megértik az egyházmegye intencióit, tudatában vannak annak, hogy az egyházmegye fájdalmas, de szükséges beavatkozása nélkül egyházuk a teljes anyagi és erkölcsi züllés lejtőjére jutott volna. Kétségbevonhatatlan bizonyítéka ennek az a felemelő tény, hogy az egyházmegye által megszabott súlyos adóterhet a hivek beszolgáltatták s egyetlen esetben sem kellett a közigazgatási végrehajtás eszközét igénybe vennünk. Hogy a bizalom még nem állott helyre teljesen? — ezen sem csodálkozhatunk, ha meggondoljuk, hogy 60—70 ezer Ké haszontalanba kidobott perköltség likvidálásáról van szó.

A nagysallói ügyekkel kapcsolatban jelentem azt is, hogy Nagy Lajos volt iskolaépítési gondnok által benyújtott panasz ügyében a meg-ejtett vizsgálat tisztázta a tényállást, a kérdéses 2500 Ké tévesen lett a lelkész által Mihály Gergely volt gondnok javára írva.

Végül itt emlitem meg, hogy a lelkész súlyos

betegségére való tekintettel az istentiszteleti funkciók végzését illetőleg helyettesítését kérte s jelentette, hogy a belgyógyászati klinikán készül magát gyógykezeltetni.

Ilyen tényállás mellett — amikor az egyház anyagi ügyeinek szanálása befejezve nincsen, a lelkész ellen beadott panaszok a bíróság döntését várják, a kölcsönös bizalom még vissza nem tért, a társegyházak közötti elszámolás még előkészítve nincs — bármennyire szeretném is, nem javasolhatom az önkormányzat helyreállítását, hanem kérem, méltóztassék az 1937. évi adókulcs és költségvetés tárgyában tett elnökségi intézkedést jóváhagyni, az egyházmegyei kormányzatot további egy évre meghosszabbítani, felhatalmazván az elnökséget az autonómia időközben leendő esetleges helyreállítására s megbízni az egyházmegyei bizottságot, hogy az egyházközségek eddigi társulási viszonyának alapul vétele mellett jövő évi közgyűlésünkre dolgozzon ki javaslatot az egyházközségek egymásközötti elszámolására nézve. A bizottságnak pedig önzetlen fáradozásáért nyilvánítsuk köszönetünket.

FIGYELŐ

ORLE Konferenciái Székesfehérvárt 1937. VIII. 27-29.

Magyarországi lelkésztestvéreink országos egyesülete külső méreteire és belső tartalmára nézve is nagyszabású gyűléseket tartott. Két napon át lelkészek és feleségeik, a harmadik napon az ország minden részéből összegyűlt presbiterekkel együtt keresték a Lélek vezetését.

Allandóan körülbelül 3000 résztvevő volt, de a harmadik napon, vasárnap, több, mint négyezeren gyűltek össze. (Az előbbi szám emlékeztet amaz első pünkösztre. Vajha eredményeiben is hasonló lehetett volna! A második a négyezerek és ötezerek megvendéglésére ragadja gondolataimat. Bár itt is mindenki megelégtetést nyerhetett volna a Krisztustól!)

Emlékezésünk szárnyán repülünk végig ezen az áldott három napon.

Aug. 26. Csütörtök. Déltől kezdve vonatokon érkeznek a résztvevők. Fogadják őket és a református diákok elvezetik szállásaikra. Messziről jött, egymást rég nem látott lelki testvérek szeretet csókjaival örvendeznek a találkozón. A városban ünnepi hangulat. Este 8 órakor ismerkedési vacsora. Étkezés előtt Igét olvasnak és imádkoznak, úgyszintén étkezés után is. Addig senki sem foghat hozzá az evéshez és addig senki sem állhat fel, míg ez meg nem történik. Minden nap és minden alkalommal így történik a közös étkezés.

Aug. 27. Péntek. Reggel 8 órakor istentisztelet a szép és kedves templomban. Prédikál Dr. Tóth Endre. 9 órakor kezdődik az ORLE konferenciája. Ravasz László püspök, elnök néhány közvetlen szóval megnyitja a konferenciát,

megnevezi a tisztikart. Minden ülésen más elnököl. Ezután *Dr. Révész Imre*, debreceni egyetemi tanár tartja meg előadását, mely program szerint az első magyar királyról szól, akit tömören az jellemez, hogy érezte Isten mérhetetlen távolságát, epedve vágyott Isten közelségéért és jól tudta, hogy minden megégettetik, ami nem Krisztusra, mint fundamentumra építettett. Megállapítja, hogy az ő keresztyénisége közelebb áll hozzánk, mint a mai egyházé. A mely tudományossággal és református keresztyén lélekkel megírt előadás nyomtatásban is megjelenik.

Ifj. *Dr. Szabó Aladár*, gödöllői lelkipásztor, aktuális dátumokról szól. Ezek: 538. Cassiodorus elrendeli a Benedek-rendben a tudományos munkálkodás megkezdését. Ez a clugni reform kezdete, amelynek hatása van az 1000 év körül a magyarokra és ezek keresztyén vallásra térésére is.

1538. Kálvin elüzetése Genfből.

1638. Missziós törekvések. — Oxford... öikuménitás eszmevilága. — Lukárisz Cyrill meggyilkoltatása. — Puritán mozgalom elindulása a magyar reformátusoknál; presbitériumok megszervezése; zsoldárok behozását sürgetik; házi istentiszteletek tartása; iratterjesztések sürgetése; lelkészek közötti baráti szövetség, hogy egymás lelki üdvösségére vigyázzanak, intik, feddik egymást. — Jansenista mozgalom kezdete. — Bod Péter lefordítja Erdélyben, az ott megtalált és latinul megírt Kocsi Csergő Bálint: „A sziklán épült ház ostroma” című művét, ami az első irodalmi munka.

1688. Dicsőséges forradalom, Stuartok bukása Angliában.

1738. Szikszaynak, a mult század legnagyobb igehirdetőjének születése. — Wesley János és Károly megtérése, amiről az evangélizáció szempontjából érdemes megemlékezni. — A lappok Bibliája első fordításának megjelenése. — Birma (India) misszionáriusának, Judson Adoniramnak a születése. — Kajarnaknak, a rablógyilkos eszkimónak megtérése, ami az eszkimók közötti pogánymisszió életében döntő fordulópontot jelentett.

Gönczy Béla, vésztői lelkipásztor tart előadást „Hogyan nevelhetik egymást a lelkipásztorok” címmel. Sokan azt hiszik, hogy a keresztyén kultúra már eljutott mindenkihez és ez elég. — Bár a lelkipásztor nem az egyház, mégis nagyon fontos a lelkipásztor személye. Kálvin mondta: A napfényre nincs nagyobb szükség, mint a lelkipásztorra. — Kétségtelenül szükséges az egymás nevelése. Kálvin a helyi lelkészeket hetenként összegyűjtötte, mert az Ige consensusát akarta biztosítani. A vidékieket is összegyűjtötte havonként. Egymás hibáit szeretettel megtárgyalták. Az összejövetel csak keret, kell bele a Lélek! Hívő lelkipásztorok kellene, nem hitetlenek, mert csak hívők nevelhetnek. Nagyképű, gögös, még a tudástól gögös ember sem nevelhet. Csak az a lelkipásztor nevelhet, akin az Ige átsugárzik. — Ugyanerről a kérdéstről olvasták fel *Nyáry Pál* pécsi esperes előadását, aki betegsége miatt nem jelenhetett meg szemé-

lyesen. Négy szempontból tárgyalja a lelkipásztor továbbképzését, illetve nevelését: 1. lelki ember, 2. tudományosan képzett ember, 3. gyakorlati lelkészkedést végző ember, 4. társadalom tagja. Mint lelki embernek szüksége van az egymás építésére, hogy szemmel látható eredménye legyen. Belső emberem növekedjék. Életem legyen bizonyoságtevés. Éf. 2. és 1. Péter 2. részét tartsuk szemünk előtt. Az igazi lelkipásztori ház isteni erők és igazságok gyűjtőmedencéje. Legyen lelkészek imaközössége, közös Irástanulmányozás bizalmas hozzászólásokkal. Tartsunk lelkészi csendes napokat. — A tudományosan képzett ember továbbképzése úgy történjék, hogy a theologiai tudományokban legyen jártasságunk. Legalább egy valamely szakban specializáljuk magunkat. Előttünk a példa az orvosi karban. Összejöveleink legyen egy-egy tudományos előadás. — A gyakorlati lelkészkedésben is nevelnünk kell egymást. Oly sok új rendelet és törvény van. Ki ismeri ezeket mind? De ezeken túl, mint igehirdetőt is nevelnünk kell. A ma lelkipásztorának elsörendű hivatása az Ige hirdetése és a ma igehirdetőjének a ma nyelven kell szólania! Igéhirdetési programokat kell kidolgozni. Az üres templom a lelkész ellen tesz bizonyosságot. A hivekkel való személyes foglalkozásra nézve is szükséges az egymás nevelése. — Nevelni kell úgy is, mint a társadalom tagjait, hogy megillető tisztelettel forgolódhassunk a társadalomban. Tünjenek el a parlagias és peccétes ruhájú papok! Ne legyen a lelkész sem modoros, sem modortalan! Személyes példával, baráti összejöveleken, az egymásért való felelősség kötelezettségének érzetével neveljük egymást!

Ehhez a két előadáshoz hozzászólások is voltak, röviden összefoglalva ezek: Meg kell állapítani a lelkipásztor eszményét, hogy milyen legyen az ma és itt? — Óvakodjunk az egyéniség túltengésétől. — A tekintély nem a Krisztusért hiányzik, hanem azért, mert nincsen bennünk a Krisztus! — A prédikációt fedje a lelkipásztor élete. — Hordozzuk egymást imádságainkban. — Minden lelkészi összejövetel alkalmából legyen tudományos előadás is.

Délután 3 órákor 3 csoportban tárgyaltak. 1. Az orsz. ref. jóléti és gazdasági társulat megtartotta választmányi és közgyűlését. Anyagi természetű ügyeiket intézték el itt. 2. A vallás-oktató lelkészek konferenciáján szervezeti kérdéseken kívül pedagógiai tárgyalások is folytak. Értékes megállapítás volt itt: „Amint a reformációt nem lehetett megcsinálni Biblia nélkül, úgy a hitoktatás sem oldható meg Biblia nélkül!” Szelle: Apologétikáját, — amelyet nemrég vezetett be a mi egyetemes egyházunk, — egyértelműleg nyilvánították hasznavehetetlen, sőt egyenesen káros tankönyvek, bármennyire tudományos is akar lenni. A tankönyv-kérdés ott is megoldásra vár.

Tárnok Gyula.

Kálvin az Isten dicsőségének hőse, az Isten előtti csöndbenlétel prófétája. Engelland

HIREK

Kántor-tanító beiktatás. Szép és fel-emelő ünnepe volt a mohii ref. gyülekezetnek f. évi aug. hó 29.-én. Akkor tartotta újonnan választott kántor-tanítójának: Nagy Lászlónak beiktatási ünnepét. A beiktatást esperesi megbízás folytán Konta Károly kiskálnai lelkész és Rácz Lajos nagykálnai tanító, egyh. m. tanácsbírók végezték. A templomi istenitiszteleten résztvett az egész gyülekezet. Éneklés után esperesi megbízottak szólottak a gyülekezethez, vázolván a kántortanítói hivatás fontosságát és jelentőségét ref. egyházunkban, majd az új kántortanító előtt felsorakoztatták azokat az óhajokat, melyeket működésétől vár a gyülekezet. Ezután az új kántortanító énekléssel, majd igehirdetéssel megkezdte működését. A 34.-ik Zsoltár 12. verse alapján tartva beköszönő beszédét, igen kedves hatást gyakorolt a gyülekezetre. Itt említjük meg azt is, hogy a mohii gyülekezet nagy tisztelettel és szeretettel fogadta új kántortanítóját. Hosszú kocsisorban, lóhátasoktól és kerékpárosoktól kísérve jöttek elébe Kálna község. Mohiba érkezve, a templom előtti téren diszkapu fogadta, ahol már össze volt gyülekezve a község lakossága. Itt Soós G. Endre lelkész a gyülekezet és a lakosság nevében köszöntötte az új kántortanítót, majd egy leány mondott verset és szép virágcsokorral kedveskedett. Istentisztelet után közebed volt az egész előjáróság bevonásával, amikor szintén tartalmas és építő beszédek hangzottak el. A mohii gyülekezet a kántortanítói állás megbecsülésének bizonyosságát adta ezzel a beiktatási ünnepélyvel, de megbizonyította ezt azzal is, hogy a régi lakás helyébe modern új lakást építettett közel nyolcvanezer Ké-ás költséggel, melyet egyházi pótdából fedezett.

Református missziós értekezlet. A magyarországi egyetemes konvent missziói bizottsága 1937 szept. 27—29 napjain Budapesten a theol. akadémia dísztermében (IX., Ráday u. 28.) országos református missziói értekezletet rendez. Kezdeté szept. 27.-én, hétfőn este 9 órakor. A konferenciára 33%-os kedvezményre jogosító igazolványt kap az, aki ezért a vasúti állomás megjelölésével szept. 15-ig írásban jelentkezik. Jelentkezés: Egyetemes Konventi Iroda Budapest, XIV., Abonyi u. 21.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázati hirdetés. A Boutradi—bótrágyi ref. egyház pályázatát hirdet nyugdíjazás folytán megüresedő ref. kántor-tanítói állásra.

1. Javadalom: I. Lakás, melléképületek, belső és külső kert. II. 21 kh., 164 négyzet öl prima szántó föld, mely után az adót az egyház fizeti. III. Készpénz az egyház pénztárából 1402 Ké. IV. Stóla (temetési), mely a mindenkori lelkész stólának a fele. V. Államsegély kérvényezve

lesz, de azt az egyház nem garantálja.

2. Kötelessége: az állami iskolákkal osztott felsőbb osztályok vezetése, az összes kántori teendők végzése, belmissziói munkákban való segédkezés, énekkarok u. m. vegyes és férfi énekkar vezetése, lelkész helyettesítése akadályoztatás esetén és a kanonikus órákon.

3. Pályázhatnak belföldi vagy nosztrifikált oklevéllel, állampolgársággal bíró véglegesíthető ref. vallású férfi tanítók. Bemutatkozás és énekpróba szükséges, de a költségek csak megválasztás esetén térítetnek meg. Az állás csak akkor foglalható el, ha a jelenlegi kántor-tanító nyugdíjaztatása teljes elintézést nyer és ennek alapján a kántor-tanítói állásáról lemond.

Pályázati határidő 1937 év szeptember 15. d. e. 12 óráig. Kellően felszerelt kérvények: *Református Lelkészi Hivatal, Boutrad. p. p. Batovo. Podk. Rus.* címre küldendők.

U. i. Pályázhatnak tanítói érettségivel rendelkező férfi tanítók is. *Ref. Egyház Presbitériuma.*

Pályázat. A csizi (fürdői) ref. egyház presbitériuma, jelenlegi rendes tanítójának katonai szolgálatra való bevonulása folytán átmenetileg megüresedett, tehát kiegészítő előkönyörgő orgonista kántor-tanítói állására pályázatot hirdet. Fizetés a charta szerint, amelyből azonban levonásba hozatik a betegsegélyzői és nyugdíjbiztosítási járulékok összege. Az államsegély kérvényezve lesz. Kötelességek a díjlevélben vannak feltüntetve. A rendesen felszerelt kérvények 1937. szeptember 25.-ig a chanavai—hanvai ref. lelkészi hivatal címére, (p. Cíz-kúpele) küldendők. Az állás október 1.-én foglalandó el és tart mindaddig, amíg az egyház jelenlegi tanítója tényleges katonai szolgálatát teljesíti. Kvalifikált kiegészítő tanító hiányában a nem kvalifikált tanerők kérvényei is figyelembe lesznek véve.

Pályázat. A negyedi református egyház-község presbitériuma pályázatot hirdet szervezendő VIII. tanítói állására f. évi október 1-től 1938 június 30-ig terjedő időre. Javadalom a törvényben előírt, melyet részben az egyház-község, részben az állam biztosít. Kötelesség: az egyházi törvényeink és szabályrendeleteinkben megszabott a vezetésére bizott osztályban és a belmissziói munkákban. Előirásszerűen felszerelt kérvények a ref. lelkészi hivatalhoz Neded, Sálajárás küldendők szept. 25. napjáig. Az állás a választás jogerőre emelkedése után elfoglalandó.

Pályázat a vel'ky mederi—nagygyeri (okr. Komárno ref. elemi 5 tanerős elemi népiskolánál lemondás folytán megüresedett véglegesített 2.-ik sz. oszt. tanítói állásra. Az állás kiegészítő tanítóval töltetik be. Pályázhatnak f. évi szept. 25.-ig a Referátus 86400 I—1929. sz. rendeletének betartásával férfi és nő tanítók. — Az állás, ha férfi tanító pályázó van: férfi tanítóval; ha ilyen nincs: nő tanítóval töltetik be. — A választás a pályázat lejáratát után azonnal megtartatik. A megválasztott szolgálati ideje 1938 jún. 30.-ig tart. — Fizetés az egyház pénztárából: 800 Ké a tanév idejére; továbbá: a törvényes államsegély kérelmezve lesz. — A tanítás nyelve: magyar. Kötelességei: az isksz. által kijelölt osztályok tanítása. Egyháztársadalmi munkában segédkezés. Pályázatok a ref. lelkészi hivatalba adandók be. *Presbitérium.*

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 38. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Kč., év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 szept. 18.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ľala.

Ide küldendő minden közlemény.

Masaryk G. Tamás.

A Szlovákiában és a Kárpátalján levő református keresztyének egyetemes konventje bánatos szívvel értesült főméltóságú dr. Masaryk Garrigue Tamás köztársasági elnök úrnak haláláról, akinek személyválogatást nem ismerő szeretetéért mindenha halálával tartozik. Legyen Istennek védő kegyelme azokon, akik az ő szívéhez legközelebb állottak, áldása azokon, akik tettel, szóval, imádsággal munkálják a Krisztus szerint való szeretet önfeláldozás feladatait. Bratislava—Pozsony, 1937. szept. 15.

Balogh Elemér

református keresztyén püspök,
az egyetemes konvent lelkészelnöke.

Isten üzenete az Igén át.

A székesfehérvári ORLE konferencián elhangzott igehirdetések néhány gondolata.

Lectio: Ef. 6: 11—17.

Textus: Ef. 6: 12. és Zsolt. 46: 8.

A Lélek munkásainak a mi harcunkban lelki fegyverkezésre van szükségük. „Nem vér és test ellen van nekünk tusakodásunk.” A harctér az élet sötétsége és a gonoszság lelkei. Itt semmiféle emberi erő és képesség nem használható. Ime Mózes egyiptomi csodái után azt olvastuk az Írásban: „Úgy cselekedének Egyiptom királyai is az ő varázslásukkal!” Luther Márton, a magyar gályarabok, mikor minden ellenükre fordított, Istentől a 46. zsoltárból ezt a fegyvert vették: „A seregek Istene velünk van, Jákób Istene a mi várunk!... Az Isten a mi reménységünk... azért a mi szívünk nem félne”. És most talán te magad állsz ott, ahol Luther és a magyar gályarabok álltak. Feléd is a 46. zsoltárt nyújtja az Úr. „Isten a mi oltalmunk és erősségünk, igen bizonyos segítség a nyomorúságban.” Ez az egyedüli fegyver, ami bizonyos segítség a sötétség és gonoszság ellen! Ezt a fegyvert öltözzétek fel! — A katonának, ha beöltöztetik, előbb le kell vetnie a magával hozott ruhát. Neked is el kell hagynod minden emberi eszközt, a magad által hittette fellegvárakat, az emberi bölcseség által hirdetett beszédeit. Fegyvered: az Ige! — Az Isten oltalma, az Isten bölcsesége az apostol szerint:

Krisztus keresztyé! A fegyvert a kereszt alatt veheted át. — Menj oda bűneidet megvallva, kegyelemért! Ott megkapod a fegyvert. Krisztust, az Atyát és a Lelket! — Ha Ő kiereszti hangját: a sötétség világbírói, a gonoszság lelkei meghátrálnak, elnémulnak és megsemmisülnek akkor, s te győztes katonája léssz annak, akié legyen minden dicsőség örökkön örökké! (Dr. Tóth Endre, pápai theol. tanár.)

Lectio: 2. Mózes 3: 2—7. és 10—11.

Textus: 2. Mózes 3: 4. és 14—15.

Az a Biblia, amit a hívek kiejtenek a kezükből: reánk hull és agyonsújt; az áruló ágendázó minket vádol. — A megrepedt hegedűt leteszik, ha nem tudja kiadni a Bach lelkétől rábízott üzenetet. De ha az ép hegedűn átrezeg az édes hang, akkor senki sem dicséri a hegedűt, hanem csupán a mestert. — Ha a lelkipásztor bírálja az Isten Igéjét, akkor nem engedi a szívre hatni. Ha Mózes bírálta volna a csipkebokrot, akkor örökre Jethro rabszolgája maradt volna. — A csipkebokrot itt kétféleképpen látjuk: 1. a csipkebokor Mózes előtt és 2. Mózes a csipkebokor előtt. — Isten a mulandó világ mulandó anyagában jelenik meg, a: „Vagyok.” Nem ez-e a református keresztyénség csodálatos, boldog hiradása, hogy Isten megjelent testben? Minden református szószék csipkebokor, ahonnan hallatzik a hívás: „Mózes, Mózes!” — Cromwell,

Coligny admirális, Bethlen Gábor, Orániai Vilmos, Lórántffy Zsuzsanna, mindegyik úgy lett Isten embere, hogy azt felelte: „Imhol vagyok!” — Most felcsap a csipkebokor lángja és hozzátok szól az Isten, református lelkipásztorok. Mit felelhetnének rá? ... Imhol vagyok! Nem misztikus látások, határozott hívása az Úrnak. Hányszor hangsúlyozza Mózes: „Ezt mondá nekem az Úr!” Nem kell nagy művészkedés hozzá, hogy Mózes helyére a református lelkipásztort tegyék. Ha azt kérdezték: mit mond az Úr most hozzátok általam, akkor azt felelem: másként prédikáljatok! Nem műalkotás, nem szónoklat a prédikáció. Másképp prédikálni annyi, mint másképp élni! Aki a maga farizeus köntösének széles szegélyét félti a lángtól: meneküljön ettől a lángtól! De akit megfog ez a láng, az válljon tüzzé, az égjen! Prédikálni azt jelenti: vissza nem menni többé a Faraó udvarába, hanem újra és újra ezt mondani: „Ezt mondta nekem az Úr!” Prédikálni annyit tesz, mint Jézusévá válni, kiábrázolni magatokban a Krisztust. Az egész keresztyénség válsága a prédikáció válsága. Sok szószéken hirdették és hirdetik: ezt mondja a tudomány, ezt mondom én, ezt mondja az állam. ... Nem azért vagyok falun, hogy szövetkezeti boltos legyen, hogy íródeákja legyek a nehezen írni tudó híveknek, hanem — bár ez mind jó, — nekem azt kell mondani: „Ezt mondja az Úr!” — Legcsodálatosabb csipkebokor a Golgotha keresztje. — Ennek a konferenciának az a feladata, hogy meghalljam, hogy az Úr engem is szólít. Talán negyven év után. Feleljük rá ma: „Imhol vagyok!” (Muraközy Gyula budapesti lelkipásztor.)

Lectio: Ján. 3: 1—10.

Textus: Ján. 3: 6—1.

A felolvasott rész Jézusnak egy éjszakai beszélgetése egyházi emberrel egyházi kérdésről. — Valamikor a hajón utazni akaróknak addig kellett várniok, míg alkalmas szél fújt. Ma nem kell várniok az utasoknak a szél fúvására. Megváltják a jegyet és a hajó bármikor elindulhat. Az ember lelki élete a régi hajón való utazáshoz hasonlít. Akkor az utasok vágyakozva várták a szél fúvását, hogy indulhassanak, — ma sokan attól félnek, hogy egyszer megjön a szél és elindul a hajó. — Nikodémus az Úrnak minden dolgáról tudott. Tagja volt a huszonzárk tanácsának, ahol azt is tudták, hogy Istentől jött tanítóul. Jézus semmit sem törődik Nikodémus tudásával, nem dicséri meg érte, hogy mindazokat tudja, amiket elmondott Neki. Nem a tudásról van szó, hanem arról, hogy újjá kell születned. — Az egyház kátét, törvényt készít. Az Úr nem dicséri, nem is gáncsolja, de kijelenti, hogy nem ez a lényeg. — Amíg meg nem érzik rajtad, hogy Isten benned valami munkát kezdett, addig nincs a világ előtt hiteled. Amíg nem tudsz megbocsájtani ott, ahol büntethetsz, — amíg nem tudsz szeretni ott, ahol gyűlölhetsz — amíg van benned valami harag, fájdalmas gyűlölet: addig nem lehet hiteled. — A vén

ember hogyan születhet újjá? Igaz az, amit Nikodémus mond, de van egy hatalom, Aki ezt megteheti. Ez az a szél, amely fúj, de ez a szél nem áll az egyház hatalmában. Nem mindig híresek azok, akik Isten Lelkével járnak, a nevetlenek azok. — Nem tudod, honnét jő. Ilyen bizonytalan erőnek vagyunk mi kiszolgáltatva, mint Istennek a Lelke. — A hívek nagyon megérik, hogy ki beszél tudásból és ki beszél lélekből. — Azt szokták mondani, hogy — különösen — falvakon a templom körül mindig fúj a szél. A paróchia a templom mellett van. Bár sohase szűnne meg a református paróchiáké, annak a szélnek a fúvása, amely fú, ahová akar és annak zúgását hallod, de nem tudod honnan jő és hová megy! (Szabó Imre budapesti esperes.)
Jegyezte Tárnok Gyula.

Szeptemberi gondok.

Irta: Ónody Zoltán a prágai MAK elnöke.

Ha nem is kötelességszerű hivatásom, de kissé mégis feljogosítva érzem magamat, hogy hozzászóljak azokhoz a problémákhoz, amelyek ilyenkor szeptemberben, minden olyan családban fellelhetők, ahol leérettségizett, komoly homlokú fiatal fiú, vagy leány áll útrakészen, kezében az elégnék-hitt érettségi bizonyítvánnyal. Nagy kérdések foglalkoztatják ezeket a fiukat és lányokat, amelyekre feleletet szeretnének kapni, mert már annyi helyről kaptak információt, felvilágosítást és mégis tájékozatlanok, épp úgy, mint az elfogult, aggódó szülők.

Pozsony, Brünn, Prága, Losonc? Tanár, orvos, ügyvéd, mérnök, pap? Milyen pályát válasszanak? Még talán nem is sejtik, hogy csak pár szerencsés kiválasztottnál fog dönteni az elhivatás határozott érzése, a többi soknál pedig nem látott körülmények határozzák meg, milyen pályát fognak választani. Pedig a pályaválasztás nem csak az egyén, de a társadalom szempontjából is fontos, egész életre kiható cselekedet, egy fejlődő lelki folyamat, melynek momentumai részletekben talán egyénenként váltakoznak, de főbb vonásokban azonosak. Külső befolyásoktól sohasem mentesek. A rövid-nadrágos középiskolás először csupán egy kis érdeklődést és nagyon sok kedvet érez ahhoz, hogy orvos, ügyvéd, tanár, pap — stb. lehessen. Azután jönnek a kamaszkor furcsa, nagy harcai, a saját és a másik nem teste változásaira való rádöbbenés, felfedezés. A legtöbb ember élete — nem fog meglepni, ha állításomat csak azok hiszik el, akiknek van egy kis szekszuálpszichológiai jártasságuk — éppen ebben a korban dől el. Ebből a korból eredő, a fantáziát szinte állandó expanziában tartó képzelgések eredménye, hogy a felső osztályos középiskolás a reális lélettől elvonatkoztatott, képzelt, ideális, színes világban él, egy bizonyos fokig „ideálisan” kommunista, amíg később meg nem győződik, hogy a marxista szocializmus nem ad gyakorlati megoldást.

Ilyen körülmények közt éri az érettségi és

lyen ideális elképzelések mellett igyekszik pályát, elvethetést választani. És mindegyik gondolkozik ezen, mert még a változott körülmények és a megélhetést adó lehetőségek mássága ellenére is az a hiedelem él gyermekben, szülőben egyaránt, hogy aki érettségizett, annak feltétlenül be kell iratkoznia valamelyik főiskolára.

A szülők bírálata gyermekükkel szemben mindég elfogult. Vannak szülők, akik gyermekeikből szellemi képességeik teljes hiánya ellenére is főiskolai képzettségű embert akarnak nevelni. És mert van hozzá anyagi képességük, vannak jó összeköttetések, áttolják az érettségizést és áttolják minden olyan zárt ajtón, amibe egyedüli kulcs a — protekció.

Ezeknek csak annyit üzenek, hogy egy szakképzett fizikai munkás több becsülést érdemel és többet használ a köznek, mint egy üreslejtű intellektuel.

Most bemutatom a mai főiskolás nép jellegzetes típusát, ami az elégtelen gazdasági helyzet, a középiskola tanítási rendszere, a politika és a többi mellékkörülmény kitermelése.

Itt van mindjárt a *kényszer-főiskolás*. Leérettségizett és abban a reményben, hogy ha valamelyik főiskolának hallgatója, könnyebben kap állást, beiratkozott. A főiskola pillanatnyi megoldást jelent, de nem cél. Ez a főiskolás típus munkájával nem törődik, a nagyváros minden kiválásából vesz, hogy megfelelő keresethez jusson s ha ez sikerül, sok esetben ott hagyja tanulmányait.

Második csoport az *érdek-főiskolások* csoportja. Ezek kizárólagosan anyagi okokból iratkoztak be egyik, vagy másik fakultásra. Otthoni, rendszerint szegényes életkörülményeik termelték ki bennük azt a hitet, hogy a főiskolai végzettséggel előkelőbb existenciát biztosíthatnak maguknak. Minden hivatásérzés nélkül valók; aránylag gyorsan végeznek, de diplomájukkal birtokukban szomorúan kell tapasztalniok, hogy a diploma még nem kenyér.

Az előrelátók és számítók teszik a harmadik csoportot. Ezek olyan pályát választanak, ahol az elhelyezkedés aránylag a legkönnyebb — rajnos, Losonczt is jópáran keresik fel ilyen indítékkal, — azt azonban számításon kívül hagyják, hogy az emberszükségletet sok minden szabályozza. Ők lesznek a társadalom hasznosai és mindenütt bizalmatlanságot keltenek majd elhivatott kartársaik iránt is.

A negyedik csoportba tartozik az a nagyon kevés, aki érzi egy bizonyos pálya iránti elhivatottságát, aki egyetemi éveit pályájára való felkészülésre és minden azzal kapcsolatos tudás, ismeretszerzési lehetőség kihasználására fordít. Ha ebbe a csoportba tartozó főiskolások anyagi gondoktól mentesítve vannak, korlátlan lehetőségek nyílnak előttük, de az anyagiak elégtelensége mellett is a szellemi minőség elsőbbrendűsége célhoz, pozícióhoz juttatja őket, mert én ma is vakon hiszek és bízom abban, hogy a jobb, a minőségesebb, a többetérő előbb-utóbb,

de még is élre jut.

Én szeretném, ha a főiskolákra beiratkozni szándékozó ref. fiatalember mind ebbe a csoportba tartozna.

Fiúk és Lányok, mielőtt határoznátok, gondolkodjatok és nézzetek mélyen magatokba, mert csak így találjátok meg, minden külső befolyásolás és zavaró mellékkörülmény ellenére is a feleletet arra — milyen pályát választatok! S ha jött felelet, nyugodtan ülhetek a Prága, Pozsony, Brünn, Losonc felé induló vonat bármelyikébe, majd — szeptember végén...

EGYHÁZI ÉLET

Esperesi jelentés a barsi egyházmegyéből.

Irta: Czeglédy Pál esperes.

Adakozások és építkezések.

11. Ezévből is voltak buzgó jóakaróink, áldozatkész hiveink, akik a köteles szolgálattáson felül is meghozták a maguk áldozatát ref. egyházunk és iskolánk oltárán. A fentebb már elsoroltakon kívül Kétyen Juhász Gyuláné sz. Szalma Eszter, Cziria Vilmos és neje Szivos Jolán egy piros bársony, illetve fehér selyem terítőt ajándékoztak az Ur asztalára, Farnadon egy magát megnevezni nem kívánó atyánkfia toronyépítésre adott 500 Kč-t, Felsőváradon Nagy Sándor presbiter a saját és felesége: Varga Ilona nevére 5—5 ezer, összesen 10 ezer Kč alapítványt tett az egyház közszükségeire, az alsó- és felsőváradai műkedvelők előadásaiak jövedelmét iskolai célokra ajánlották fel s ezáltal 1670 Kč értékben iskolai harmonium beszerzését tették lehetővé, Kiskálnán a női bibliakör 480 Kč-t juttatott belmissziói célokra, Sáróban Mézszáros Etel hajadon konfirmációja emlékére urasztali kelyhet készíttetett 540 Kč értékben, a vámosladányi bibliakör tagjai urasztali terítőt és kenyérendőt ajándékoztak 250 Kč értékben, Léván özv. Rózsa Sándorné sz. Dálnoky Lidia 1000 Kč alapítványt tett új templomépítésére, Orosziban a templomkertben hősi emlékművet emeltek 1200 Kč értékben közadakozásból, Garamszentgyörgyön Tóth Gáspár tanító 700 Kč-t és 10 q buza anyagi pótlékot ajándékozott tanítói lak építésére.

Egyébként gyülekezeteink önkéntes adakozását, építkezését számszerű adatokban rögzíti meg az alábbi kimutatás (az első szám adakozás, második építkezés): 1. Alsófégyvernek 3.777'05, 44.000'— Kč. 2. Alsószecse 1.867'40, 23.000'— Kč. Felsőszecse 549'20, 6.000'— Kč. 3. Alsóvárad 810'—, —'— Kč. 4. Bajka 1.735'10, 1.447'95 Kč. 5. Bori 1.794'90, 1.520'— Kč. 6. Érsekkéty 1'420'—, 2.334'— Kč. 7. Farnad 1.000'—, 3.054'— Kč. 8. Garamlök 21.163'60, 53.667'65 Kč. Felsőpél 156'—, —'— Kč. Töhöl 936'20, 455'— Kč. 9. Garamszentgyörgy 4.281'45, 11.000'— Kč. 10. Garamvezekény 1.667'10, 1.000'— Kč. Agó 65'—, 1.082'90 Kč. 11. Garamsalló 1.017'45, 1.285'— Kč. 12. Hontfüzesgyarmat 1.331'—, 3.120'— Kč. 13. Hontvarsány 171'10,

200'— Kc. 14. Ipolypásztó 977'—, 4.500'— Kc. Ipolybél 116'70, — Kc. 15. Kiskálna 404'35, 1.077'40 Kc. Nagykálna 388'10, 2.100'— Kc. 16. Kisölvéd 606'95, — Kc. Zalaba 622'—, — Kc. 17. Kis- és Nagysáró 590'65, 4.240'— Kc. 18. Léva 10.565'65, 18.000'— Kc. 19. Losonc 2.300'—, 12.969'50 Kc. 20. Mohi 535'20, 23.000'— 21. Nagydó 613'45, 870'— Kc. 22. Nagypesztek 539'70, 1.600'— Kc. Tergenye 275'25, 5.000'— Kc. 23. Nagyölvéd 1.269'80, 6.000'— Kc. 24. Nagysalló 5.126'85, 10.000'— Kc. 25. Nemesoroszi 204'30, 511'90 Kc. 26. Pozba 87'—, 8771'97 Kc. Baracska 285'20, 2.992'80 Kc. Besse 20'—, 28'— Kc. Ujlót 194'—, 5.195'20 Kc. 27. Szódó 424'15, 587'10 Kc. Garammikola 751'40, 136'50 Kc. 28. Ujbars 715'15, 68'000'— Kc. Kiskoszmály 123'20, — Kc. 29. Vámosladány 685'40, 1665'— Kc. Kisóvár 548'50, 686'30 Kc. 30. Zólyom 1.200, 4.000'— Kc. 31. Zseliz 2.490'90, 1.046'— Kc. Összesen: 76.333'40, 326.144'17 Kc.

12. A hivatalos bélyegzők tárgyában múlt évi közgyűlésünk felterjesztést intézett felettes hatóságainkhoz. A kérdéssel a f. év tavaszán összeülő konvent foglalkozott, határozatilag kimondván, hogy a kétnyelvű bélyegzők használatát az összes egyházi és iskolai hivatalok és hatóságok részéről tudomásul vette.

13. Egész éven át érzékeny segédlelkészhiánnyal küzdöttünk.

A kultuszkormány által szisztematizáltak elismert 5 káplánságunk közül 3 kvalifikált erő hiányában egész éven át nem volt betölthető, s így a legégetőbb szükségleteknek sem tudunk eleget tenni. Reméljük, hogy a lelkészképesítő vizsgák után a helyzet javulni fog. A jelenlegi diszpozíció szerint Szűdy Nándor Léván, Csomár Géza Ipolypásztón és Szabó István abszolvált theologus Pozbán szolgál.

14. Elnökileg elintéztett ügyek: Felsőszecse tanítói személyi pótlékának jóváhagyása. Árvaház fölveteli szerződése. Hontfüzesgyarmat lelkészi földhaszonbérleti szerződése. Pozba lelkészi föld (Baracska) haszonbérleti szerződése. Nagykálna 2 drb házveteli szerződése és kölcsönfelvétele. Losonc földhaszonbérleti szerződése dr. Szilassy Bélával. Garamlók földhaszonbérleti szerződése ifj. Hara Józsefné és társaival. Alsófegyvernek adókulcsmódosítása. Mohi kölcsönfelvétele saját alapjaiból.

FIGYELŐ

ORLE Konferenciái Székesfehérvárt 1937. VIII. 27-29.

3. Külön ki kell emelnünk a lelkésznék gyűlését. Itt egymásután két előadás hangzott el, majd zárt gyűlést tartott a lelkésznék egyesülete. Az első előadás Zakariás 3. része alapján hangzott el. Itt az ünneptartás fontosságáról van szó. Jósuának ünnepi köntöst adott az Úr. — Ünnepek nélkül nincs nemzeti élet se. — Isten ma is az, mint volt Zakariás korában. A mi ruhánk is szennyes, kérjük: Uram adj ünnepi

ruhát. — Istennek gondolata is, kivitele ugyanaz, mint Zakariás idejében. Munkásoknak is van szüksége, akiknek mondhatja, hogy „Vegyétek le róla a szennyes ruhákat!” hogy így előkészítse a tiszta ruha felvételére, az ünnepi találkozásra az embert. Mit tehet a nő Isten és az ember ünnepi találkozója érdekében? (Vasárnapi templom, vasárnap megszentelése.) Kérdések: 1. Fontosnak tartod-e az ember és Isten találkozását? 2. Találkozol-e te magad és másokat segítesz-e hozzá? Kiindulópontként egyénileg kell vágyakoznunk a szennyes ruha levetésére. A belmisszió egyéb ágai nem szabad, hogy lecsapolják a gyülekezetet, hanem forrásnak kell, hogy legyenek, hogy a gyülekezet igazán buzoghasson a templomban. Ha a magam testvére már áhitozik Isten után, első munkaköröm a család. Szombat délután szeretettel és öntudattal hívogatni. Ha sok dologra panaszkodnak, segíteni. A lelkipásztor legalább egyszer tegye igehirdetése tárgyává az istentisztelet fontosságát, bibliai alapját, stb. Szervezkedni, tömörülni, fegyverkezni kell, mert harc lesz a misszió körülvesznek a templom ellenségei. A vasárnap megszentelt nap. Szent anyyi, mint Isten száma felretett; vasárnapot megszentelni anyyi, mint Isten számára és nem a világ számára felretett a vasárnapot. Legyen egyszerűbb ebéd, a vendégeskedést tegyük más napra. Ha jól „belakom”, magamnak szentelem a vasárnapot és nem az Istennek. Azon országokban, ahol Istennek a vasárnapra vonatkozó parancsát komolyan veszik, békésebbek és boldogabbak az emberek. (Hollandia). A hiveknek is készülniök kell az istentiszteletre, hogy meglegyen a kontaktus. A másfél előadás a kharitativ munkák sokféleségét tárta a hallgatók elé. A nők kharitativ cselekedeteikből gyűjthetnek ékes szép igazgyöngyöket maguknak, amelynek örökkévaló értéke lesz.

Este 7 órakor istentisztelet volt a templomban, ahol Muraközy Gyula budapesti lelkipásztor hirdette az Igét.

8 órakor közös vacsora a református kulturális házban.

Aug. 28. Szombaton reggel 8 órakor istentisztelet a templomban, prédikált dr. Vass Vincze kecskeméti lelkipásztor. 9 órakor előadást tartott dr. Vasady Béla debreceni egyetemi tanár: „A világ keresztyénségének mozgató erői az oxfordi és edinburghi konferenciák tükrében” címmel. Oxfordban az Élet és Munka konferenciája a gyakorlati munkák terén való egység lehetőségeiről tárgyalt. Edinburghban a Hit és Egyházszervezet konferenciájának célkitűzése a hitéleti kérdések egységrehozása volt. Terv: a világ egyházai tanácsának a megalakítása. 45 állam 200 féle egyházának 800 képviselője volt jelen. Dr. Vasady beszámolója a sajtóban megjelentek, ezért itt nem részletezzük.

„Hogyan neveljük presbitereinket?” címea két előadás hangzott el. Az elsőt dr. Victor János budapesti lelkipásztor tartotta. Főképpen a városi presbiterek neveléséről beszél. Már gyermek-

korban kell kezdeni a presbiternevelést. Ugy neveljük a gyermeket, hogy vágyakozzék majdan a presbiteriségre. Eljön az idő, hogy a presbiteriséghez is valami különösebb előképzettséget kell megkívánni, amit egy-két hetes, vagy hónapos tanfolyamon el lehet sajátítani. Inkább a presbiteriek átneveléséről kellene beszélni. Ki kell alakítani a presbiteri eszményt. Erre nézve kötve vagyunk a Bibliához. (Csel. 19. rész és a pásztori levelek.) Ők is lelkipásztorok. Mi vagyunk a prédikátorok, ők a nyájak a felügyázói, nekik kell a lelkek után járni. Mennyi örömet találnának ebben a munkában! A városi gyülekezetben egyrészt nehéz az átnevelés, mert a presbiterium különféle műveltségű egyénekből áll, másrészt könnyű, mert értelmileg, szellemileg magasabb fokon állnak és maguktól is könnyen rájönnek arra, hogy másnak kellene lenniök. Evangélizálni kell őket, mert nincs öntudatos hitük, csak valami történeti tradíció tartja ott őket, ahol valami nagy kincs rejtetett el számukra. Az evangélizációra jön a felépítés. Ismernie kell a presbiternek Isten Igéjét, dogmatikát, történetét, a gyakorlati teológia főigazságait. Elmélet és gyakorlat egyaránt kell. Gyakorlati kivétel: minden presbiter olvasson egyházi sajtót, egyházi irodalmat, füzeteket, könyveket. (Presbiteri irodalomra van szükség!) A presbiteriek látogassák egymást. Kurzusokat kell létesíteni számukra. Ne gondoljuk, hogy egyszerre egy egész presbiteriumot kapunk, de lesz egy kettő és akkor már megvan a remény arra, hogy a többi is jön, csak kezdünk dolgozni! *Kiss Lajos* demecseri esperes a falusi presbiter neveléséről szól. A nevelés előfeltétele a magunk egyéni élete és egyéniségünk. Ezenkívül a családi életünk. Megemlékezik arról, hogy a falusi parókiák fala valóban üvegből van. Egy szabolcsi lelkipásztor felesége 35 éve nem volt templomban és ez kiszámíthatatlan következménnyel volt a presbiterekre. A nevelési munka tekintély kérdése is. Ha gyermekeink előtt nincs tekintélyünk, nem hallgatnak ránk; hát akkor a presbiteriek, akik tapasztalt emberek?! Bizalom nélkül nem lehet nevelni. Kivétel: a presbiteri gyűlést istentiszteletté kell tenni, tehát gondosan készülni kell rá. Látogassuk meg őket családi körükben. Vonjuk be őket a gyülekezeti életbe, adjunk nekik belmissziós feladatokat, amelyeket meg tudnak oldani!

Délután félnegykor közgyűlés volt a templomban. Az üdvözléseken kívül a református álláspontot tárgyalta István király ünneplésére nézve és a reverzális kérdését. Mindkét tárgyban határozatot hoztak.

Este 7 órakor istentiszteleten prédikált *Szabó Imre* budapesti esperes.

Aug. 29.-én, vasárnap reggel 8 órakor már gyülekeztek a lelkészek és presbiteriek a templom előtt, hogy zárt sorokban vonuljanak fel a lovardában megtartandó kongresszusra. Ez az Országos Református Presbiteri Szövetség VI. kongresszusa. Körülbelül 4000 ember indul, köz-

ben újabb csoportok csatlakoznak és ez a nagyszerű felvonulásban fegyelmezett tömeg 9 órakor elfoglalja helyét a lovardában. Istentisztelettel kezdődött a kongresszus. Prédikált *Medgyasszay Vince* dunántúli püspök, Bibliát olvasott és imádkozott *dr. Enyedy Andor* miskolci egyházkerületi főjegyző. Lectio: Ef. 5:8—14; textus: Mt. 5:13—16. *Medgyasszay* püspök prédikációjában a nagy követelményről szól, amelyet Jézus oly sokféleképpen juttat kifejezésre az Őt követőkkel szemben. Add el mindenedet és osszad szét a szegények közt; kövess atyád eltemetése nélkül; hagyd el értem bucsuzás nélkül a tiedet! Az első hivatás az önfeláldozás. Nem minden világosság, amit az emberek fénynek mondanak, de a szerető szív kiáradása igazi világosság. A presbiteriek az apostolok és a 70 tanítvány utódai, akik megadják az ízet ennek a földi életnek és a világnak, só a presbiter. Jaj nekünk, ha megízletlenedünk! Legyünk mindnyájan Istennek kedves áldozat! Ez a világ egy nagy sóhajlás, mert ma megszegényedett és beteg. Vigyetek innét lelki kincseket és osszátok széjjel!

Dr. Balogh Jenő, az ORPSz elnöke megnyitja a gyűlést. Beszédében felhívja a presbiteriek figyelmét arra, hogy szociális téren meg kell keresniök az alkalmakat. Az erőszakos változtatások útját nem követhetjük. Ügyeljünk a falu egészségügyi fejlődésére. Aratás után új aratásra kell készülni; ehhez kell a Mindenható Isten áldása!

Ravasz László püspök az ORLE és ORPSz elnöke ünnepi beszédet mond. A római levél 8. része alapján Isten szuverénitása az, hogy ki üdvözljön. A mi református hitünk elsősorban keresztyén hit. Azért vagyunk reformátusok, hogy keresztyének legyünk. Nem nevelünk általános, mindenre rászabható keresztyéneket. Mi azokkal vagyunk egyek, akik úgy találták, hogy sok az intézmény és ezért kell a Lélek. — A református ember nem lehet sem lakáj, sem kényúr. — Kik akarják elvenni tőlünk az Istentől kapott kincseket? 1. A hitelenség. Lehet, hogy a te gyülekezetben nem látszik ez a küzdelem, de azért folyik ám a harc. Nem is olyan régen hiába volt a te bogárhátú viskódban békeesség, a csata sorsa kint dőlt el az Isonzónál. — 2. Az ó-ember a Sátán martaléka. Az ó-ember egyik ilyen tulajdonsága a közönyösség. Irtózatok mindentől, ami közömbösség, pl. hogy: minden vallás jó, csak a kárvallás nem jó. — 3. A környezet átalakító hatása. A reformáció kisebbség. Őriztétek meg a reformációból átmentett sajátosságokat. — Áldozhatunk-e kevesebbet Istennek, mint önmagunkat, éltünk-et és szívünket? — A presbiter koronaőr a Krisztus királyságában. Őrizd meg a koronát a magad fején és a gyülekezet fején!

Szabó Imre főtitkári jelentésében beszámolt a szövetség működéséről. A szövetség 11 éve áll fenn, ehhez hasonló nincs külföldön se. A múlt évben 32 egyházmegyei konferenciát rendezett. A központ 2—2 előadót küld ki konferenciákra. A *Magyar Presbiter* című lap évente

négyszer jelenik meg. Megemlékezik arról, hogy a jelen konferenciára egyik presbiter Debrecenből biciklin jött el, mert nem volt utiköltsége és most mégis itt lehet közöttük.

Dr. Szönyi Sándor ceglédi gimn. igazgató bizonyágtevése következett, melyben határozottan vallást tesz Krisztusról és hangsúlyozza annak fontosságát, hogy az ifjúságot képezni kell, hogy legyenek fiatal intelligens presbiterek, akik majd bátran felveszik a harcot a ma kilengéseivel szemben, amikor egy sportvívás kiüríti egy 18.000 lelkes gyülekezet templomát.

Szijj Bálint kisgazda ugyancsak bizonyágot tesz Krisztusról és vallást tesz a református keresztyén egyházban nyert áldásokról.

Deklarációk történtek még az ORLE állásfoglalásaival egyértelműen. A külföldi presbiteri egyházakat üdvözik, az alapszabályokat ismeretik, majd áldással befejezik a kongresszust.

Az a néhány nap, amelyet Székesfehérvár történelmi nevezetességű városában töltöttek a magyar reformátusok, bővülködött Isten áldásaiban. Akik régebbi idő óta figyelik a reformátusság életét, határozottan észrevehették, hogy nagyszerűen épül köztük Isten Országá. Vasárnap este a székesfehérvári színházban Lázár Andor igazságügyminiszter és Ravasz László egyformán a szociális kérdések felé irányították hallgatóik figyelmét. Amikor Isten Igéjének csaknem forradalmi tanítását viszi és akarja bevitetni a hétköznapi életbe a református püspök, meg kell értenünk, hogy ott valóban munkálkodik az Isten. „Méltó a munkás a maga jutalmára... Ne kösd fel a nyomtató ökörnek a száját... Valaki nem akar dolgozni, ne is egyék.” Isten elindítja a kenyeret, hogy mindenkihez eljusson. Jajj annak, aki megállítja és nem adja tovább ezt a kenyeret! Közösségi felelősség terhel minden embert, gazdagot és szegényt.

A mennyei kenyér is Istentől jött. Isten mindenkihez küldi. Jajj neked református lelkipásztor és presbiter, ha nálad elakad ez a kenyér, ha te nem adod tovább, hogy más is élhessen!

Tárnok Gyula.

GYÜLEKEZETI MUNKA

Egy hetes Tábita-kurzus Kiskoszmályon.

Árvaházunk öreg falai közé egymásután érkeztek aug. 20.-án fiatal leányok, fiatal asszonyok sőt még öreg nénikék is. Kishitűen arra gondoltam, hogy kurzusunk állandó résztvevőinek száma aligha fogja meghaladni a tizet; azonban kellemesen csalódtam s most arról számolhatok be, hogy 41-en végig kitartottunk, akik közül egyesek Keletről, aztán Pozsony és Komárom, végül Léva környékéről összesen 20 helységből jöttek össze. Átmeneti vendégeink is meghaladták az 50-et.

Programmunk a Heidelbergi Káté tanulása volt, melyből azokat a kérdéseket vettük át, amelyek az apostoli hitformát magyarázzák meg.

Ez bőségesen ki is töltötte minden időnket, úgy hogy kirándulásokról, semmitemévről szó sem lehetett, mert még így sem tudtuk átvenni mind a 40. kérdést.

Talán nem lesz hiábavaló, ha napi beosztásunkat ismertetem. Reggel 6-kor volt a felkelés, 8-ig magános csendes-óra, 8-kor reggeli, 10-ig aranymondásokról beszélgetés, 11-ig tanulás, 12-ig Heidelbergi-Káté magyarázás és lecke felmondás, 12-kor ebéd, 2—3-ig közös csendesség, 3—7-ig Káté-tanulás, 7-kor vacsora, 8-kor evangélizálás, melyre a falubeliek is eljöttek.

Egész kurzusunk az egység és egyakarát jegyében folyt le. Így helyeződött vágyaink középpontjába — a Kórház. Erről sok szó esett és egységes könyörgés szállt fel érte a kegyelem királyiszékéhez s ez Ige alapján: „... ha ketten közületek egy akaraton lesznek a földön *valamely* (görög szöveg szerint) dolog felől, amit csak kérnek, megadja nekik az én mennyei Atyám.” Bizonyosak vagyunk felőle, hogy kórházunk megépítése egészen küszöbön van.

Nagyon szép volt, hogy Isten hogyan nevelt bennünket az egységre. Első nap még mind-egyikünk a maga egyéni kis világában élt; második napon a Szentlélek erre az Igére hívta fel figyelmünket: „Hírámot szerette Dávid teljes életében...” Ebből a szeretetből épült fel Isten temploma, mert azt olvassuk, hogy Hírám szállította a templom építéséhez szükséges cédrus és fenyőfákat és az ő ácsai faragták ki a templom hatalmas köveit; Salamon király pedig kenyeret adott cserébe. — Drága tanuság volt számunkra hogy mindegyikünknek kell szerezni egy Hírámot, akivel teljesen egyek tudunk lenni — a Kórház megépítésére nézve is. Mi adjuk az életkenyerét; és cserébe a Hírámok beszállítják az építéshez szükséges cédrusokat, fenyőfákat, téglát cserepet, aranyat és ezüstöt...

Harmadik nap ezt a drága üzenetet kaptuk Istentől: „A hármas kötél nem hamar szakad el.” — negyedik nap még jobban bővült a kör ez Ige által: „És egybefoglalák az öt kárpitot külön...”; ötödik nap: „Adj részt hétnek vagy nyolcnak is...” — Megértettük, hogy Isten egészen ki akarja szélesíteni közösségünk körét, hogy felépüljünk lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokkal áldozzunk, a melyek kedvesek Istennek a Jézus Krisztus által. (1. Pét. 2:7).

Egyik reggel nagyon érdekes aranymondást kaptunk: „Adok neked kétezer lovat, ha ugyan tudsz rá ültetni lovagokat.” — Megláttuk, hogy az a kétezer ló mindmegannyi munkaág, melyek mint harcra felkészült paripák várják lovasaikat, hogy velük messze záuguldjanak Isten országának nagy munkamezejére. Beláttuk azt is, hogyha nem akarunk elmaradtok lenni, akkor hamarosan fel kell ülnünk valamelyik lóra, vagyis valamelyik munkára alaposan bele kell vetni magunkat. Egész világosan elénk tárultak az egyes munkaágak: iratterjesztés, árvaház, vasárnapiiskola, szegénygondozás, külmisszió, „Hajnal”,

Timótheus-palota építése, mikolai-gazdaság, bibliakörök, leánymunka, diákleányok közötti munka, cselédmisszió, evangéliumi irodalom, leszakítás-naptár stb. stb. Végül pedig és legelsősorban, mint mindnyájunk által legfőképpen szeretett kedves paripa állt előttünk a — Kórház! Mivel ez olyan hatalmas nagy, mint a trójai ló, így kényelmesen belefértünk mindnyájan, sőt maradt benne férő hely bőven — a Hírámok számára. És még abban is hasonlít a trójai lóhoz, hogy miképpen az, úgy ez is észrevétlenül fogja legigázni és legyőzni az ellenséget: a sátán hadseregét, mely jelenleg minden eszközével megátolja Isten országának növekedését.

Kurzusunk ideje alatt nagyon megszerettük a Heidelbergi-Kátét. A „Hiszekegy” egészen új megvilágításban állott elénk. Általa lelkiproblémák oldódtak meg és két testvérünk eljutott az üdvbizonyosságra. Munkakedvvel, étellel telítődött meg kurzusunk jelszava: „*Lelkeket szabadít meg az igaz bizonyosság.*”

Igen, minden Tábíthának igaz bizonyoságnak kell lenni azon a helyen, ahová Isten állította! Hivatását csakis így töltheti be, mert munkájának s életének célja: lelkeket menteni.

Kurzusunknak méltó befejezése volt az a szeretetvendégség, melyet árváinknak rendeztünk utolsó este a szépen felvirágozott Tábítha-teremben. Az asztalok gazdagon meg voltak rakva süteményekkel, gyümölcssel, kakaóval s mivel árváink ezekhez nincsenek hozzászokva, így tele volt a szívük örömezzéssel. Kedves jelenség volt, amint mindegyik Tábítha maga mellé ültetett egy kis árvát, hogy azon az estén szívének minden szeretetével elhalmozza.

Kurzusunknak méltó folytatása az lesz, ha ez a gondoskodó szeretet a szürke hétköznapiakon is meg fog nyilvánulni Tábítháink életében.

27.-én már korán reggel útra kelt a legelső csoport — hazafelé. Szívünk ujjongó örömmel és hálával volt tele Isten iránt, hogy kurzusunk egész idején olyan gazdagon kiárasztotta ránk kegyelmét és áldásait.

HIREK

Deáki örömnépe. Az elmúlt vasárnapok egyikén deáki-i gyülekezet örömnépet ült. Ekkor avatta fel impozáns keretek közt szépen renovált templomát és abban az egészen újjáépített orgonáját. Az ünnepség nagy körültekintéssel elkészített program szerint folyt le. Részt vett azon Balogh Elemér püspök is, ki tartalmas szép beszéd keretében avatta fel az Úr megújított templomát. Az énekkar szívetleket gyönyörködtető éneke után Soós Károly esperes a tőle megszokott ékesszólással beszélt az orgona magasztos hivatásáról, majd buzgó imában emelte fel a lelkeket a mennyei Atya számolya elé. Ezután szólalt meg az új orgona Iván Ferenc helybeli ig. tanító szakavatott kezei alatt, amit a jelenlévők nagy lelki áhitattal hall-

gattak végig. Czibor József a helyi gyülekezet lelkipásztora ismertette ezután az orgonaszerzés történetét, kiemelve, hogy az akció már 1896-ban megindult, amikor egy buzgó házaspár: Oros Mihály és neje Puskás Róza 100 forintot adtak e célra. Ez volt a kiindulási pont s azóta 41 évnek kellett eltelni, amíg a gondolat valóra vált. A gyönyörű templomi ünnepség után 200 teritékes közebed volt, amelyen sok szép felkösztető hangzott el. A délutáni istentiszteleten Sándor Benő negyedi lelkész imádkozott, Papp Árpád farkasdi lelkész Igét olvasott, Kalicza László zsigárdi lelkész János ev. XIII:34. verse alapján prédikált a szeretet mindenekre kiterjedő hatalmáról. Iván Ferenc helybeli kántortanító szólót énekelt Rácz Elemér orgonakiséréte mellett. Kiváló zenei tehetségükről széles körben előnyösen ismert Rácz család tagjai gyönyörű szép és művészi zenei játékokkal gyönyörködtették a templomi gyülekezetet és emelték a lelkeket Isten trónjához. A példásan megrendezett ünnepségről mindenki egy lelkiekben gazdag nap emlékével távozott. V. K.

Krisztus Király. E címen külföldi professzorok tartottak előadást a ref. diákságnak szept. 8—10-ig Budapesten a Magyar Diákok Pro Christo Szövetségének rendezésében (Köztelek u. 8. II.)

HIVATALOS RÉSZ

Dunáninneni Református Egyházkerület Püspöki Hivatalától.

689/1937. sz.

Pozsony, 1937. szept. 9.

A Dunáninneni Református Egyházkerület valamennyi Iskolaszékének figyelmébe!

Az Iskola- és Népművelődésügyi Minisztérium 1937. július 28.-án 22.343/37—II. szám alatt kelt végzése értelmében tanítói érettségire jelentkező externista jelöltek részére úgy az állami, mint a nem állami népiskolákon a hospitálást az Iskola- és Népművelődésügyi Minisztérium pozsonyi Referátusa engedélyezi.

A jelöltek ilyen kérvényeit szolgálati uton kell felterjeszteni, mellékelve az illető születési anyakönyvi kivonatát, állampolgársági, legutolsó iskolai és erkölcsi bizonyítványát, valamint rövid curriculum vítaet. Szükséges a kérvényben azon iskola megjelölése is, hol a jelölt hospitálni szándékozik. Amennyiben nem-állami iskolán végzendő hospitálásról van szó, melléklendő még az iskolafenntartó (iskolaszék vagy felsőbb egyházi hatóság) előzetes engedélye.

Felkéretnek az iskolák igazgatói, hogy az esetleges jelölteket a fenti végzésről tájékoztassák és őket arra is figyelmeztessék, hogy az esetleges hospitálási engedély nem foglalja magában az externista tanítói érettségi vizsgálatra való bocsátást, amit az előirt határidőn belül kell külön kérvényezni.

Atyafiui szeretettel:
Balogh Elemér püspök.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 39. szám.
Ára 1/1 évre 70 Ké. 1/2 év 35 Ké.
Hirdetések díjszabása szerint.
Megjelenik minden szombaton.
Szátküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 szept. 25.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ref. Lelkészl. Hiv. Hetén
(Hetény), okr. Stará-Ďala.
Ide küldendő minden közlemény.

Az első lépés.

Ha itteni magyar református egyházunk életét összehasonlítottuk az erdélyi, jugoszláviai, magyarországi ref. egyház életével s feltettük azt a kérdést, hogy az utóbbi évtizedben mit alkottak ezek, milyen intézményeket hoztak létre, milyenné vált a bennük uralkodó közszellem, hogyan építették ki egyházas jellegű evangélicációs munkájukat, mit végeztek a szeretet-munka terén, milyen hatást gyakoroltak a társadalmi életre s ugyanezen kérdéseket feltettük saját magunkkal szemben, bizony elfogta a szívünket a kishitűség és az elcsüggedés. Az összehasonlítás nagyon elszomorító volt, a köztünk lévő különbség nagyon szembetűnő.

Isten Lelkének hatása alatt a legutóbbi időben mégis úgy tetszik nekünk, mintha itteni magyar református egyházi életünk felfelé haladó irányt mutatna. Ugyanez csendül ki két vezető egyéniségünk nyilatkozatából is. A tiszáninneri egyházkerületünk püspöke: Dr. Magda Sándor a Magyar Út című egyháztársadalmi lap egyik munkatársának nyilatkozott igen érdekes beszélgetés keretében s ebben a többek közt azt mondja, hogy... „A nyugati ref. egyházakkal való újabb érintkezések felvétele folytán egyházunk életét jellemzi a fokozottabb érdeklődés a modern belmissziói munkák és a külmisszió iránt. Célunk: hisszük, hogy Isten különösen reánk bízta azt a feladatot, hogy a szlávok között tegyük ismertebbé az Evangéliumot. Földrajzi helyzetünk is ezt parancsolja, hogy keletre tekintsünk: Ukrajna, Lengyelország s a nagy szláv tenger felé...” A másik nyilatkozat a komáromi egyházmegye gondnokának Nagy Nándornak az alkalmáról hangzott el a legutóbbi héten, aki az egyházmegyei közgyűlésen tartott gondnoki megnyitó beszédében beszélt a hitetlenség megerősödéséről s a történelmi keresztyén egyházak elleni nyílt támadásáról és a gyógyulás útját a belső, lelki megváltozásunkban látta. Erősen kihangsúlyozta egyházunk megújulásának szükségességét.

Rendkívül örvendetes jelenség ez! Ugyanegy időben itteni ref. egyházunk keleti és nyugati felén lakó vezető egyéniségei teljesen egyformán látják a helyzetünket és az adott körülmények közt a teendőnket. A felfelé vezető út első

lépése: világosan látni a célt, amely felé haladnunk kell, azután az utat, amely a kitűzött cél felé vezet.

A jövő útja tehát: az itteni magyar református egyházunk megújulásának, lelki megváltozásának a szolgálata. Ennek előfeltétele pedig belátni, hogy nem jól van egyetemes ref. egyházunk lelki élete úgy, amint volt. Annak mássá kell lennie: evangéliumibbá, reformátusabbá. Egyházi életünkben eddig túltengett az adminisztráció és nagyon keveset törődünk a lelkekkel.

Nem tartottunk lépést a modern korunkkal. Nem vettük észre, hogy körülöttünk megváltozott a világ, új szellemi irányok jöttek, új eszmék bontottak zászlót, új életfelfogás alakult ki. Csak panaszkodtunk miatta, de a harcot nem tudtuk felvenni ellene. Közben a hitetlenség céltudatosan és nagy előrelátással hatalmába kerítette a saját, áthatotta az irodalmat, a művészetet, ezer szállával átszötte a gazdasági életet, behatolt az iskolák falai közé. Körülöttünk egy egészen új modern pogányság világa alakult ki. Hosszú esztendőkön keresztül mintha nem akartuk volna ezt észrevenni. Tétlenül türtük, hogy intelligenciánk nagy részét elhódítja ez a modern hitetlen korszellem, hogy templomaink üressé válnak, falusi népünk széles rétegeit is hova-tovább elveszítjük, hogy az ifjúságunk tárt karokkal fogadja és viszi át életébe a hitetlenség lelket megméltelyező tanítását. Nagyon jól emlékszünk reá, hogy nem is olyan régen, ha valaki református evangélicációról, az ifjúság megnyeréséről, ref. konferenciák tartásáról, Isten Igéjének az életbe való beviteléről, a Biblia naponkénti olvasásáról, beszélt és mélyebb, komolyabb imaéletéről, nagyon sokan voltak köreinkben, akik pietizmust és szektáskodást emlegettek szánalomra méltó tudatlansággal és nagyfokú rövidlátással. Hallottunk egyházi gyűlésekről, amelyeken jobb ügyhöz méltó buzgósággal lekipásztörök igyekeztek elgáncsolni a református evangélicáció előretörését.

Bizony hosszú utat kellett megtenni addig, amíg eljuthattunk annak meglátására, a református egyházban mégis csak a legfontosabb a hitélet. Mindennek ezt a legfőbb célt kell szolgálnia: a templomi istentiszteletnek, az evangélicációs munkának, a konferenciáknak, az egyházi hivatalos gyűléseknek, minden egyházi

tevékenység annyit ér, amennyiben kimélyíti és előbbviszi az egyház lelki életét.

Igen nagy öröm, hogy már mi is itt tartunk, hogy világosan és tisztán látjuk a feladatokat, amelyeket Isten adott helyzetünkben reánk bízott: kelet felé ragyogtatni az Evangélium világosságát, de hogy ezt tehesük, a cél felé az első lépés: református egyházunknak lelkipásztoraiban és hiveiben meg kell újhodnia!

Zsemlye Lajos.

Ker. egyházak a megújulás útján.

Aki élénk figyelemmel kíséri a világháború utáni világnézeti síkban folyó ideológiai harcokat, az egyes európai országokban a jobb- és baloldal életre-halálra menő ádáz küzdelmét, az feltétlenül észre fogja venni, hogy a zajló események sodrában, ebben a pozícióért, helyzeti előnyért folyó eszmei harcban a keresztyén vallásfelekezetek nem álltak tétlenül, ölbetett kezekkel, hanem alkalmazkodva az új idők követelményeihez, igyekeztek visszahódítani a világháború után elvesztett tekintélyes pozíciót, sőt újakat szerezni hozzá.

A hitélet megújulását, a Lélek anyagfeletti diadalát jelzik a protestáns országokban és itt minálunk is az egyre elevebben induló és lüktető missziói megmozdulások, vallásos összejövetelek, konferenciák és bizonyágtételek. Kétségtelen tény, hogy a mult keserű leckéi és tapasztalatai után az egyházak nagyobb lelki felkészültséggel és alaposabb szellemi mentalitással álltak sorompóba a Lélek örök javainak, a krisztusi értékeknek a jövő számárára átmentése érdekében. — Ez a megújulási folyamat az evangélium szerint reformált egyházakban egészen természetes, mert épen abban van az egyházak fő erőssége, hogy a változó idők és viszonyok között, az egyre haladó és megújuló korokban a hitélet sem stagnálhat, nem maradhat egy helyben, hanem a krisztusi eszme jegyében meg kell újulnia: „Ecclesia semper reformári debet.”

Ez az örök megtisztulási folyamat, ez az idők rohanása és megújulása követelte örök reformáció: az evangéliumi egyházak sarkalatos elve és belső sajátossága. — Azonban a háború utáni zavaros időket követő években szinte napról-napra olvassuk, halljuk és tapasztaljuk, hogy ez a belső regenerálódási és megújulási folyamat még erősebb lendülettel, mint az evangéliumi egyházakban, megindult a katolikus keresztyének táborában is az egész vonalon. A katolikus akció, az egyes missziói szervek, a különböző ifjúsági frakciók megszervezése és az evangéliumokban, a Szentírásban való mind mélyebb elmerülés jelzik e megújulási folyamat útját az egyes országok kat. egyházaiban. Ezzel a kat. ker. egyházakra kétségtelenül óriási jelentőségű fordulattal, ezzel a merev orthodoxiából való kilépéssel és harcimódszer cserével nem is késik eldicsekedni a harcképes és erőteljesen

kiépített kat. ker. sajtó és úgy állítja be a figyelő világ szeme előtt az egyháznak ez új harci módszerrel kivívott térhódítását, mint a katolikus leleményesség diadalát, mint egy új katolikus csodát, mely fokmérője a katolicizmus megerősödésének és a haladó világ dolgaihoz való alkalmazkodásának. Nem győzi eléggé dicsérni azt a ruganyosságot, mellyel megérteni és méltányolni tudja a modern ember igényeit és követelményeit, melyet az egyházzal szemben támaszt. És a világra szóló vívmányhoz nem is kellett egyebet cselekednie — egyik tekintélyes napilapunk vezércikkének beállítása szerint — csak visszanyulni a ker. egyház ősi tisztaságához, lehányi mindazt, ami fölösleges és az évszázadok alatt hozzátapadt s mint megújodott főnixmadár jelenhetett meg Európában. Az első keresztyének tiszta szocializmusa és demokráciája, a testvériség és a szolidaritás elve, melyet először épen a keresztyénség valósított meg, ismét aktuális lett és mint a legkipróbáltabb rendszer állhatott a kor égetően fontos szociális követeléseinek szolgálatába...

Mi a magunk részéről örömről fejezzük ki afelett, hogy a kat. keresztyénség az evangélium szerinti megújulásnak az útjára lépett és igyekszik azt közel vinni a mai modern kereső embernek a lelkéhez és megérteni a kor szavát, az új idők követelményeit. Nincs semmi kifogásunk az ellen, hogy a katolicizmus szakított eddigi merev álláspontjával és a lét, a megújulás érdekében fegyvert cserélt, módszert változtatott. Ismételjük, nincsen semmi kifogásunk az ellen, hogy a mai megváltozott korban — a multtal ellentétben — megérteni és méltányolni igyekszik a mai modern embernek az egyházzal szemben támasztott követelményeit és igényeit olyformán, hogy visszanyul az első ker. egyház ősi tisztaságához és igyekszik megvalósítani az első keresztyének ma annyira aktuális, tiszta szocializmusát és demokráciáját és testvériségét.

Csupán annyit jegyzünk meg, hogy — enyhén szólva — kissé szerénytelen a kat. sajtó azon beállítása, melyszerint a kat. egyházban ma végbemenő megújulási folyamatot úgy tünteti fel, mint a katolikus leleményesség maximumát, mint egy új katolikus csodát.

Aki a történelemben, illetve a valláshistóriában kissé járatos, az mind tudja, hogy az idők követelményének megértése, azok szerint való hitéleti megújulás, az évszázadok alatt felgyült fölösleges ceremóniák, emberi találmányok levételése, ősi keresztyén tisztasághoz való visszatérés, ker. demokrácia és testvériség szolidaritás stb. mind-mind régi, több mint 400 éves kezdések és igazságok, a reformáció korától vajudó gondolatok, melyek abból a megdöntetlen reformációs tételből fakadnak: „Ecclesia semper reformári debet.”

Végül még egy szerény megjegyzésünk és kifogásunk van, mely szerint nem áll az a sajtóban hangoztatott kitétel, hogy az egész meg-

újhod keres lidari újhoc alatt denti érinto

nak, vissz. elmél mely: vehe!

a m kapc: az ői határ — n száz: és el és t elvál egyh unió. két l napil elmé

Esp

gyűj Leár 32. tanit 21.6' 254. Veg: tott 3. R egyh máln 12. zasp Veg: 4. V este lesel Álla tantu nőv: pén: 8.73 Kč. 12.2 vag: 813. 2.23 76.3

újodási folyamattal és az ősi, tiszta eredeti kereszténységhez fordulással, a ker. testvéri szolidaritás proklamálásával lehányta volna a megújodás útjára térő katolicizmus az évszázadok alatt hozzátapadt feleslegességeket, mert a Tridentinum óta véglegesen lezárt dogmái ma is érintetlen egészet alkotnak.

Igy aztán az egész megújodási folyamatnak, az első ker. egyház ősi tisztaságához való visszatérésnek stb. hangoztatása nagyon átlátszó elmélet, mely lehet jó agymunka, jó reklám, melynek azonban a hitélet terén csekély észrevehető, gyakorlati jelentősége van.

Ha valóban megtörténne az a csoda, hogy ma annyira intenzív megújodási folyamat kapcsán ténylegesen visszatérne a kat. egyház az őskeresztény, apostoli kor tisztaságához és határozottan levonná a következményeket úgy, — mint a sajtó írja — hogy lehányná az évszázadok alatt hozzátapadt felesleges salakokat és eltüntetné azokat a sok lélektani, dogmatikai és történelmi akadályokat, melyek ezidőszert elválasztják az evangélium szerint megtisztított egyházaktól, akkor létrejöhetne az a keresztény amió, az a testvéri szolidaritás, melyről mindkét tábor vezetői a közel multban élészóval, napilapok és folyóiratok hasábjain oly szépen elmélkedtek.

Csomár Zoltán.

EGYHÁZI ÉLET

Esperesi jelentés a barsi egyházmegyéből.

Írta: Czeglédy Ráil esperes.

Statistikai adatok.

15. Végül átnyujtom a vizitáció alkalmával gyűjtött statisztikai adatokat: Anyaegyház 30. Fejégyház 14. Misszióegyház 1. Rendes lelkész 32. Segédlelkész 3. Rendes tanító 44. Rendes tanítónő 13. Ideiglenes tanítónő 4. Lélekszám 11.692. Született a polgári anyakönyv szerint 1654. Megkereszteltetett 254. Tiszta házasság 138. Egyes házasság 41. Ref. lelkész által megáldott házasság 176. Más vallású lelkész által megáldott házasság 176. Reverzális egyházunk előnyére 13. Reverzális egyházunk hátrányára 2. Meghalt 324. Konfirmáltatott 372. Hozzánk áttért 10. Tőlünk kitért 12. Beköltözött 46. Kiköltözött 20. Visszas házaspár 15. Törvénytelenül együttélő pár 50. Egyes házaspár 817. Van-e jótékony nőegylet? 1. Van-e a ref. énekkar? 20. Tartatott-e vallásos este és hányszor? 379. Mindennapi iskolakötelesek száma: 2.410, ezek közül iskolába jár: 2054. Állami vagy más felekezeti iskolába járó ref. tanulók száma: 372. Ref. iskolába járó nem ref. növendékek száma: 238. Iskolamulasztási bírság: 1.331.481'26 Kč. Ingó vagyon értéke: 3.560.774'51 Kč. Ingatlan és ingó vagyon összesített értéke: 1.292.255'77 Kč. Teher: 1.044.552'05 Kč. Tiszta vagyon: 11.247.703'72 Kč. Régibb alapítvány: 13.216'62 Kč. Folyó évben tett alapítvány: 1.239'20 Kč. Önkéntes adakozás, hagyomány: 1.333'40 Kč. Az egyház tulajdonában álló in-

gatlanokból használ a) Az egyház 1.425 kat. h. 686 □-öl. b) A lelkész 477 kat. h. 1.199 □-öl. c) A tanító 292 kat. h. 509 □-ölet. Szereztetett-új ingatlan s mily értékben? 37.800 Kč. Kamatozó tőke kötvényeken elhelyezve 303.267'23 Kč. Mennyi egyházi adó vettett ki pénzben? 267.419'22 Kč, gabonában? 2.682.76 q. A kivett adóból mennyi folyt be pénzben? 203.140'47 Kč, gabonában? 2.452.82 q. Adósságokból az egyház törlesztett 129.670 Kč. Az egyház mult évi bevétele 1.736.500'14 Kč, kiadása 1.626.259'30 Kč. Az egyházi épületek biztosított értéke 6.354'940 Kč. Az évi biztosítási díj 7.879'30 Kč. Új építkezés, javítás költsége 326.144'17 Kč. Istentiszteletek rendszeresen tartatnak? Igen 45. Látogatják-e a hivek az istentiszteletet? Igen 45. Urvacsorájával élnek-e? Igen 45. Presbitérium meg van-e alakítva? Igen 45. Volt-e vallásserelem? Nem 45. Ref. egyháztagnok kezén levő földbirtok terület 44.329 kat. hold.

Objektív számok illusztrálják azt a szép munkát, melyet gyülekezeteink, iskoláink, lelkészi és tanítói karunk végzett, gyülekezeteink, a mi hiveink áldozatkészségét, hűségét, a vagyoni konszolidációt, sőt előrehaladást. Mégis — nem lehet hallgatnunk róla — egyházmegyénk életét sötét felhő árnyékolja be. A születések és halálozások számának aránya megdőböntő. Hogy ez a „fejlődés” hova vezet, komoly mementókat leközlöm itt gyülekezeteink lélekszámára vonatkozóan az 1910. és 1930. évi népszámlálás hivatalos adatait. Kétséget nem szenved, hogy a világháború és az államfordulat is megkövelette maga áldozatait, de a harmadfélezeret meghaladó veszteség okát és magyarázatát objektíve a születések számának a minimális alá való csökkenésében, az „egyke” rendszerben kell keresnünk és megtalálnunk. A táblázat anyaegyházak szerint csoportosítva tünteti fel gyülekezeteinket (az első szám a gyülekezeti lélekszámot az 1910.-ik, a második pedig az 1930.-ik évről tünteti fel. A szaporodás eseteit zárjelben, a fogyást pedig zárjel nélkül harmadik számoszlopként tüntetjük ki): Alsófeigyvernek 390, 326, 64. Felsőfeigyvernek 122, 112, 10. Alsószecse 515, 417, 98. Felsőszecse 542, 477, 65. Alsóvárard 250, 199, 51. Felsővárard 176, 148, 28. Töre 163, 140, 23. Bajka 192, 155, 37. Endréd 91, 88, 3. Bori 222, 262, (40). Érsekkéty 800, 776, 24. Farnad 365, 356, 9. Garamlök 654, 600, 54. Felsőpél 283, 275, 8. Töhöl 242, 214, 28. Garamsalló 832, 738, 94. Garamszentgyörgy 880, 721, 159. Garamvezekény 490, 409, 81. Ágó 297, 297. Hontfüzesgyarmat 836, 773, 63. Hontvarsány 57, 98, (41). Horhi 57, 44, 13. Ipolypásztó 798, 768, 30. Ipolybél 219, 170, 49. Kiskálna 226, 202, 24. Nagykálna 367, 307, 60. Ipolyszakálos 66, 56, 10. Kisölvéd 409, 373, 36. Zalaba 317. 263, 54. Kissáró 518, 423, 95. Nagysáró 315, 291, 24. Léva 1.485, 1.397, 88. Losonc 724, 437, 287. Mohi 718, 589, 129. Nagyd 252, 199, 53. Nagyölvéd 526, 510, 16. Nagypeszek 457, 435, 22. Tergénye 181, 161, 20. Nagysalló 1.583, 1.491, 92. Hölvény 326, 320, 6.

Mezőkissalló 131, 168, (37). Nemesoroszi 208, 188, 20. Pozba 447, 524, (77). Baracska 432, 501, (69). Besse 213, 192, 21. Ujlót 284, 339, (55). Szódó 239, 208, 31. Garammikola 505, 505. Ujbars 616, 526, 90. Marosfalva 345, 266, 79. Kiskoszmály 238, 225, 13. Vámosladány 860, 807, 53. Kisóvár 266, 232, 34. Zólyom 319, 36, 283. Besztercebánya 248, 64, 184. Ruttká 186, 48, 138. Zseliz 742, 752, (10). Összesen: 24.222, 21.598, (329), 2.953. Bori. Hontvarsány, Mezőkissalló, Pozba, Baracska, Ujlót és Zseliz aktívumának leszámításával a fogyás abszolút számokban 2624.

Historia est megister vitae. A görög—római civilizáció alkonyát a hedonisztikus világnézet s vele kapcsolatban a gyermekiszony karakterizálta. A vagyon és élvezet világszemléletére felépített mai modern társadalom is magában hordja a rothadás és felbomlás csiréit s ha egyesek a büntetőtörvénykönyv szigorítása után kiáltanak, mások az örökösödési jog új szabályozásával vélnék határt vetni a veszedelemnek: mindez nem több, mint kuruzslás, legjobb esetben a betegség lényegét fel nem ismerő tüneti kezelés.

A régi, korhadt, önsúlya alatt összerokkadt antik világ romjai felett az evangélium friss fuvallata támasztott új életet, a mi fáradt kultúránk, beteg világunk, jobb sorsra érdemes drága református magyar népünk is csak „az Ő sebei által” gyógyulhat meg. Ezért imádkozunk és dolgozunk!

A komáromi ref. egyházmegye közgyűlése.

Szept. 16.-án tartotta meg a komáromi ref. egyh.-megye az évi szokásos közgyűlését Komáromban a Kollégium nagytermében. Megjelent rajta Balogh Elemér püspök, Soós Károly esperes, Nagy Nándor egyh. megyei gondnok, a tanácsbírói kar csaknem teljes számmal, a gyülekezetek lelkészei, tanítói és az egyházközségek képviselői. Soós Károly esperes bensőséges imája után Nagy Nándor gondnok emlékezett meg kegyeletes szavakkal Masaryk G. Tamás volt köztársasági elnök elhunytáról, indítványára a közgyűlés részvét távirat küldését határozta el. Megtartotta ezután gondnoki megnyitó beszédét, melyben kitért a hitetlenségnek a keresztyenség elleni mind élesebb támadására, „... a hitetlenség szelleme erősödik, — mondotta a többek között — csapatai felvonulnak, a hívő és a hitetlen világ közti ellentét sosem volt olyan éles, mint ma, mindíg több lesz azoknak száma, akik le akarják rombolni az egyház összes intézményeit. Hogyha nem akarjuk, hogy vetéseinket a szennyes ár elpusztítsa, hozzá kell látni a védekezéshez. S ez nem lehet más, mint a ker. egyházaknak a szeretet jegyében való összefogó munkája. Az előző koroktól átvett drága örökséget nekünk meg kell menteni. S hogy ezt elérhessük, nekünk reformátusoknak lelkileg meg kell változnunk! Aktivabbaknak kell lennünk! Krisztus országának építéséből mindenkinek ki kell vennie a maga részét!

Mindenki a maga helyén felelősség mellett, legyen a jelszavunk!”

A nagy érdeklődéssel hallgatott megnyitó beszéd után több javaslat került tárgyalásra, utána Soós Károly olvasta fel esperesi jelentését, melyben mindenre kiterjedő, hű képét adta az elmúlt év egyházi életének. Megemlékezett a templomépítő egyházközségekről, örömmel jelentette be a komáromi tanítóképző hivatalos elismerését, köszönetet mondott az építkezési céljaira 1000 koronát megajánlóknak. Ezzel kapcsolatban felemlítette a tanítóképző Lévára való áthelyezésének a tervét, minek során a közgyűlés kinyilvánította a képzőnek Komáromban maradásához való feltétlen ragaszkodását. Szólt a Zsoltáros könyv harmadik kiadásának megjelenéséről, örvendetes jelenséggént említette a belmisziói munkák elmélyedését, meleg szavakkal nyilatkozott a lelkészek és tanítók baráti körében jelentkező eredményeiről, áldásos hatásairól, amelyek során lelkipásztorok és tanítók együtt mélyednek el a Szentírás szépségeiben és alkalmazzák azt az életükre. Megemlékezett a Református Összefogás munkájának megkezdéséről, amelyről sokat vár egyházmegyénk minden egyes gyülekezetét. Szeretettel tolmácsolta az egyh.-megye jókívánatait a 60. születési jubileumát az elmúlt év folyamán megünneplő Sörös Béla theol. igazgatónak.

Az esperesi jelentés letárgyalása után Fülöp Zsigmond egyh.-megyei főjegyző indítványára a közgyűlés Soós Károly esperesnek az elmúlt évben végzett munkájáért köszönetet mond. Következett ezután az 55 pontból álló hatalmas tárgysorozat letárgyalása, a bizottságok jegyzőkönyveinek meghallgatása és jelentéseikre való határozat-hozatal.

A közgyűlés szükségesnek tartja a Lelkészei egyesület életbe léptetését, a Lelkészi Nyugdíjintézetnek Gyámintézetévé való azonnali átszervezését, a Konvent elé felterjesztést terjeszt az irányban, hogy készíttesse el az elemi iskolák tantervét, irasson tankönyveket, kívánatosnak tartja a praëoráns tanítók részére időnként a hittani kurzusok tartását. Iskolát fenntartó egyházak részére segélyalapot létesít. Komáromban és Pozsonyban elrendeli a hitoktató-lelkészi állás megszervezésének szükségességét. Felterjesztést terjeszt a felettes egyházhatóság elé a hivatalos lapnak a gyülekezetek tantestületei részére való megrendelése tárgyában. A pozsonyi diákmenza részére 3000, a kiskoszmályi árvaháznak pedig 1000 Ké segélyt szavaz meg. Örömmel értesül és vesz tudomást arról, hogy a pozsonyi gyülekezet 371.000 korona költséggel diákinternátus részére villát vásárolt, úgyszintén arról, hogy Svigruha Pálné a somorjai egyház részére 26.000 koronás, Galambos László lelkész a rétei egyház részére 5000 koronás alapítványt tett, tudomásul vette a jelentést arról, hogy Kúr Géza csicsói lelkész az egyházmegye monográfiáját megírta, amely rövidesen szétküldésre kerül.

ISKOLÁINK

Tanítóképző-intézetünk kérelme gyülekezetek örállóihoz és tagjaihoz.

Tanítóképzőnk Igazgató-Tanácsa szept. 1.-én tartott gyűlésén nagy sajnálattal és féltő aggodalommal értesült az igazgató jelentéséből azon megdöbbentő tényről, hogy az intézet fenntartására szükséges és kirótt járandóságokból, az 1935. és 1936. évekről 30—40% hátralék van, tehát az esedékes évi 100.000 Kő fenntartási járulékokból évente csak kb. 60.000 Kő folyt be, ami két évre visszamenőleg az esedékes 200.000 Kő helyett mindössze 120.000 Kő bevételt jelent.

Megdöbbentő e jelenség, mert mi és Egyetemes Konventünk biztosra vettük, hogy más közintézményeinknél tapasztalható eme sajnálatos dolog, — a nagymérvű hátralékok halmozása, — a mi intézetünknel nem fog előfordulni. Gyülekezeink belátták, hogy a tanítóképző egy nagy közhiányt pótol, s önként, nemes felbuzdulásból nyilatkoztak annak idején az intézet felállítására mellett és vállalták a fenntartási járulékok megfizetését. Intézetünk működéséből pedig mindenki meggyőződhetik arról, hogy benne úgy a szellemi, mint az anyagi vezetés és kezelés a legnagyobb rendben és szigorú pontossággal folyik. Intézetünk tehát méltán számít és elvárja gyülekezeinknek és hiveinknek támogatását.

Most már a *második osztály* beállításával megnövekszik kiadásaink összege is. Tanári testületünk: az igazgató, 2 egyetemi végzettségű és 4 óradíjas tanárból áll, tehát 7 személyből, akinek fizetését havonta pontosan ki kell szolgáltatnunk és a megnövekedett dologi kiadásokat is kifogástalanul kell teljesítenünk.

Teljes bizalommal és szeretettel fordulunk gyülekezeinkhez, s azok örállóihoz és kérjük őket, hogy intézetünk zavartalan működése érdekében az elmaradt múlt évi hátralékokat *azonnal, haladéktalanul*, a folyó évi járandóságokat pedig legkésőbb f. évi *november hó 1.-ig* az illetékes pénztárakhoz fizessék be, mert különben kénytelenek leszünk törvényes útra terelni a hátralékok és járandóságok befizetését.

Ne legyünk még mindig kishitűek! Nem elviselhetetlen terhekről van szó, csak akarat és lélek kell! Gondoljunk más népek áldozataira! A németek pl. csak világi, kultúregyesületi célokra évi 8 millió Kő-t tudnak adakozni!...

Igazgató-Tanácsunk foglalkozott az építés kérdésével is, mert az Egyetemes Konvent határozata szerint már ez év őszén hozzá kellett volna fognunk az építéshez. Az építés ügyét azonban több körülmény késlelteti. Az Országos Hivataltól az építkezés tervei és a költségirányzat még nem érkezett vissza, a lévai ref. egyháznak, illetve a barsi egyházmegyének legújabbán megtett ajánlata felől pedig az Egyetemes Konventünknek kell döntenie. Egy évre tehát valószínűleg eltolódik az építkezés megkezdése,

de ez az áldozatos lelkek megmozdulását és buzgóságát nem szabad, hogy befolyásolja.

Az építkezés ügyében is meg kell újítanunk buzdító kérésünket. Hálas köszönettel nyugtázzuk és ismerjük el a már kb. 300.000 Kő-ás összegnek a felajánlását, de a további megajánlások beküldésére ismételve kérjük hittestvéreinket és tehetősebb gyülekezeinket. A megnehezült viszonyok között tetemesen megdrágult az építkezés s az építkezés összege minden bizonnyal 600.000 Kő-t meg fog haladni. Szükség van tehát a további áldozathozatalra kivált azok részéről, akik még mindig a meg gondoláskor időznek és a tehetősebb gyülekezetek részéről, ahol az évi 200 Kő beállítása megterhelésnek igazán nem volna minősíthető.

Az építkezéssel kapcsolatban még azzal a kéréssel is fordulunk gyülekezeinkhez, az egyházmegyékhez, kerületekhez, konventi és közalapi pénztárainkhoz, hogy ha vannak takarékokban kezelt tőkék, legyenek szivesek azokat majd annak idején mint kölcsönöket (megfelelő kamat ellenében) intézetünk építkezéséhez felajánlani és erre nézve a szükséges lépéseket már most sziveskedjenek folyamatba tenni.

Ne legyen „pusztába kiáltó szó” a kérésünk. Nyilvánuljon meg a mi őszinte érzésünk a cselekedeteinkben, s az alkotásainkban. Legyen a mi tanítóképző-intézetünk is egyik hirdetője a késő ivadékok előtt a mai nemzedék áldozatos és buzgó életének.

Atyafiságos szeretettel:
Patay Károly
 igazg. tanácsi elnök.

FIGYELŐ

Nemes példa.

A perényi (Abaujtorna em.) 17 családból álló ref. fiók egyház — mely óriási áldozattal építette fel 9 évvel ezelőtt ott az országhatáron szép kis templomát régi szép multja révén fejlődési ajándékhoz jutott öz. *Atzél Lászlóné, szül. Perényi Luiza* róm. kath. vallású nagyszony jókedvű adományából.

A nagyszony, szűkebb hazájában Nagyszöllösön nevezetes arról, hogy 34 éves özvegy-ségében a legnagyobb visszavonultságban — anyagi viszonyaihoz képest a legnemesebb egyszerűségben szegényei körében, folytonos munka között, ősi örökségének legkisebb porszemét is megbecsülve, a jótékonyágnak él. 2000 holdját vette el a földreform. Felekezeti különbség nélkül élvezti ott mindegyik egyház jótékony szíve áldott sugarát, a ref. egyház lelkipásztorának kongruájába be nem számítható 2 hold termő szőlőt ajándékozott, jelentős évi adományt nyújt úgy az apácáknak — mint az általa alapított és fenntartott nagyszöllösi ref. árvaháznak.

Tudomására jutott — hogy ősei birtokának eredeti helyén — Perényben van egy maroknyi ref. gyülekezet, mely a katolicizmus óriási nyomása alatt is évszázadokon át fenn tudta magát tartani, — meghitt bizalmasa, Szabó Sán-

dor nagyszöllősi ref. igazgató-tanító által kitudakolva előzőleg annak életviszonyát, erőfeszítéseit, hiányait — egy több ezer Ké értékű urasztali készletet küldött ősei és b. e. férje emlékére az egyháznak. All ez egy ezüst, belül aranyozott boros kupából, egy ezüst kehelyből és ezüst kenyértáblából. Súlyt helyezett arra is, hogy azok felszentelésekor, szept. 5.-én, az úri szentvacsora kiosztásakor az általa küldött jegyekből éljen uri szentvacsorával a kis gyülekezet, mert a nagyszöllősi búzalisztból sajátkezűleg dagasztott hófehér kenyeret és saját termésű borát küldötte el a szent alkalomra. A kis gyülekezet sokszor megpróbált hitének a további teherviselésről és áldozathozatalra újabb erőt és tápot adott a kegyes szívü nagyasszony váratlanul jött, értékes adománya, aki otthon a legnagyobb egyszerűségben él, hogy birtokai jövedelméből minél több jusson ilyen Istennek tetsző áldozatokra!

Az Isten kegyelme adjon neki még sok alkalmat a jótételre, kívánatos öregsége boldog éviért egy gyülekezettel több imádkozik buzgóan és őszintén! Egy gyülekezettel többet tett boldog adóságával. — f.

PROBLÉMÁINK

Egyházi adminisztráció.

Hiv. lapunk aug. 14. sz.-nak Problémáink c. rovatában szomorú beszámolót olvashattunk, az egyházi ügykezelés helyi hiányosságait és fogyatékoságait illetően. Szinte megdöbbenő és nem akarunk hinni a nyomtatott betűknek, hogy egy helyen annyi szabálytalanság legyen.

Bár könnyen hajlunk annak a felfogásnak látszólagos igazsága felé, hogy nem az adminisztráción fordul meg az egyház élete, illetve, hogy nem az a fontos, hanem a *lélek*, amely azt eltölti, amely munkálkodik benne, — mégis rájövünk, hogy ez sem elhanyagolható tényezője egyházi életünknek. . . Ezt mutatja és igazolja Dr. Makkai S.-nak az Igazság és Élet c. folyóirat f. évi 3. sz.-ban megjelent, az egyházi közigazgatásra vonatkozó, tudós alaposággal megírt cikke is. Különösen fontos ez a mai korban, amikor nemcsak az intézményeknek szinte létérdeke, hanem tulajdonképpen minden adófizető polgárnak mindenre kiterjedő, pontos ügykezelést kell vezetnie, ha az állami törvényeknek 100%-ban meg akar felelni.

Mennyivel fontosabb ez: az egyház ügyeire, munkáira vonatkozólag. De, hogy e téren — könnyen bajt eredményezhető — hibák, mulasztások, felületességek vannak, azt nemcsak fentiek, hanem az alábbiak is illusztrálják.

Nézzük először is az *iktatást*. Még most is vannak lelkészi hivatalok, ahol az iktatókönyv vagy ismeretlen fogalom, vagy nem használtatik. Legalább is arra enged következtetni az a közelmúltban megjelent esperesi rendelet, amely szigorú utasítást adott az iktatókönyvek beszerzésére és vezetésére nézve, — miután iktató-

szám nélkül érkeztek hivatalos levelek.

S ahol van és vezetetik, ott se egységes a gyakorlat. Néhol minden hiv. levelet, hiv. lapban megjelent rendeletet, stb. iktatnak, másutt viszont csak azokat, amelyek választ igényelnek. Aztán egyes helyeken, ha iktatják is, nem tüntetik fel a tárgyat szabatosan és érthetően. Vagy, ha feltüntetik is, egyszerűen csak beírják a legfontosabb ügyet is, s azzal el van intézve, — „ad akta” teszik. (Hivatalom iktatókönyvében is található iskola-példák a helytelen ügykezelésre vonatkozólag. Ilyenek: I. Nagyon sok ügy csak így van iktatva a „Tárgy” rovatban: „Átirat hivatalos ügyben.” Amiből semmit sem lehet megtudni. — II. Az egyház vagyondézsmakivetésének beiktatása után, az „Elintézés”-rovatba elődöm ezt írta: „Fizetési meghagyás irattárba tétetett”. Vagyis: fellebbezés és presbiteri gyűlés elé való terjesztés elmulasztásával, elhanyagolásával, — évek multával az utód idejében, nehezebb körülmények között, kellett azt megfizetni. Stb.)

A betelt iktatókönyveket sem tartják szükségesnek megőrizni, sok helyen — gondolván, hogy úgy sincs már arra semmi szükség. Pedig sokszor milyen nélkülözhetetlenek, életbevágóan fontosnak bizonyul. . . Sőt, hiányzanak maguk az iratok, okmányok is, amik sok tekintetben eligazítanak a kutató, tájékozatlan utódokat. Így pl. legutóbb egyházi hatóságaink elrendelték az egyházi-iskolai sérelemkről szóló jelentések be-terjesztését. — Presbitérium erősen állította, hogy 1919-ben az itteni katonaság kárt okozott az iskolánkban (felszerelés, stb.), amit nem térített meg a hatóság. — Sehol semmi irat, okmány az úgyről, — mégcsak írásbeli nyoma sincs, se presb. jkv-ben, se iktatókönyvben (az nincs is meg), se irattárban. Nem lehet megállapítani, hogy kérte-e az egyház annakidején a kártérítést, vagy nem; s hogy a hatóságok megtagadták-e, visszautasították-e, — szóval, hogy tényleg sérelemről van-e szó(?)

Leltár nélkül adatnak át gyakran a lelkészi hivatalok az új lelkészeknek, s amikor az új lelkész hónapokig tartó kutatás után ráakad egy régebbi keletű leltár-félére, kiderül, hogy könyvek, fontos okiratok stb. hiányzanak. . .

A lelkész-választó közgyűlések jkvei sok helyen nincsenek bevezetve az egyház jegyzőkönyvébe. (Nemcsak az én esetemben, hanem elődeim választásánál is hiányzanak.) Stb. Stb.

Mindezen dolgokról a theológián vagy egyáltalán nem, vagy kevés szó esett, bizonyára abban a reményben, hogy a kápláni (gyakorlati) évek alatt ügyis elsajátítja minden lelkész-jelölt. De, felmerül a kérdés: hogyan szerezzen benne gyakorlatot, jártasságot az olyan helyen működő segédlelkész, ahol pl. a főnök maga végzi az egyházi ügykezelést, nem szereti bízni senki másra, vagy maga is fölösleges valaminek tartja az egészet (?!?)

Nagyon jó szolgálatot tehetnek e téren az egyházlátogatást végző, rendszerint idősebb és

tapasztaltabb lelkészek, akik szeretettel és jóakarattal adhatnak tanácsot, utasítást, ahol arra szükség van.

S valószínűleg újabban már a teológián is bepillantást nyernek a jövő lelkész-generációk az egyházi ügykezelés labirintusába.

Túllépi a tulajdonképeni egyházi adminisztráció szűkebb határát, illetve fogalmát, de csak kívánatos lenne, ha a lelkipásztorok a hivatalos ügykezelésen kívül: 1. a végzett pásztori munkáról: lelkipásztori naplót —, 2. a gyülekezet tagjairól (családjairól): gyűl. nyilvántartási-törzskönyvet —, s 3. a szószéken és koporsók mellett elhangzott prédikációk stb. textusairól: pontos feljegyzést vezetnének, illetve szerkesztenének. Nagyon sokban segítségére lennének ezek a lelkész sokszor nehéz munkájának. (M.)

HIREK

Értesítés. A losonci ref. theol. szemnariumban a folyó tanévre való beiratkozások szept. hó 29. és 30. napján történnek. Az iskolai év okt. hó 1-vel nyílik. Az alapvizsgák okt. hó 12.-én reggel 9 órakor kezdődnek.

A december havában tartandó első és második lelkész-képesítő vizsgára a jelentkezések október 20-ig küldendők be. A lelkész-képesítő vizsgára jelentkezettek előirászerű szakdolgozatai I. évi november hó 25.-ig nyújtandók be a losonci ref. egyház lelkészi hivatalában a vizsgáló bizottság előadójánál, *Sörös Béla* lelkésznel.

A konventi állandó tanács ülése. Mint illetékes helyről értesülünk róla, a szept. második felére tervezett állandó tanács ülése a közbejött akadályok miatt bizonytalan időre elmarad.

Lelkészi meghívás. Az elhalálozás folytán megüresedett ipolypásztói gyülekezet egyhangú határozattal *Czeglédy Pált*, a barsi egyh. megye esperesét hívta meg lelkipásztorául. Isten megáldó kegyelme legyen és kísérelje új munkamezején a hűséges és sokra hivatott lelkipásztort!

Köszönet és nyugtázás. Néhai *Szőke István* sírkő alapja javára az Emlék-füzet árán felül folyó hó 10.-ig a következő adományok folytak be: *Világiak részéről:* Soldos Árpád, Fülöp Zsigmond 45—45 Kc. B. Hámos Antalné, Rimaszombati leánykör, Boross Zoltán 15—15 Kc. Káposztás László, Décsi Etelka 10—10 Kc. Dr. Polchy István, Fekésházy Zoltán, R. Vozáry Aladár, Báthory Andor, Lukácsy Béla, Csekey János, Kiss Mária 5—5 Kc. — *Lelkészek részéről:* Boross Kornél, Köszegehy Gábor 45—45 Kc. Mesko Dezső 30 Kc. Bittó Béla 20 Kc. Csáji Pál, Gencsy Béla Nyomárkay Sándor, Asszonyi István, Orémusz Endre, Körösi Samu, 15—15 Kc. Papp József, Nagy Sándor 10—10 Kc. Csomár Zoltán, Czibor József, Maksa József, Ruzska Elek, Pándy Bertalan, Kiss Ernő, Nehézy Károly, Tóth Imre, Pósa Lajos, Török Győző, Illés István,

Kiss László, Pap István, Molnár Gyula, özv. Kovács S. Kálmánné, özv. Magyar Bertalanné, Szilágyi Endre, Kovács Ferenc, Csomár Béla, Décsi Sándor, Papp József, Patay Gyula 5—5 Kc. — *Tanitók részéről:* Bodon Lajos, Sohár Aranka 15—15 Kc. Boza Lajos 10 Kc. Szanyó Sándor 5 Kc. Összesen: 495 Kc. Eddig befolyt kegyes adományok összege 1050 Kc. — Minden kegyes adományért hálás köszönet. A lelkész egyesület nevében *Lenkey Lajos* em. főjegyző.

Egyházmegyei és kerületi belmissziói előadók és lelkészek figyelmébe! Missziói értekezlet lesz szept. 27—29. napjain Budapesten a theol. akadémia dísztermében (IX. Ráday u. 28.). Dr. Makkai Sándor előadása kezdi meg hétfőn este 9 órakor „A küldő, a küldött, a küldetés és a világ, amelybe küldve vagyunk.” További előadások címei: Benkő István: A gyermek és a Krisztus, Muraközy Gyula: A gyermek és az egyház, Gyermekmisszió: Dr. Victor János, Szabó Imre: Missziói munka a felnőttek között, Dr. Soós Béla: Az iskolába járó ifjúság lelki gondozása, Dr. Szabó Zoltán: Az iskolán kívüli ifjúság lelki gondozása, megbeszéléseket vezetnek: Dobos Károly, Dr. Fonyad Dezső, Dr. Gesztesy Nagy László, Dr. Hetessy Kálmán. Jelentkezés: Az egyetemes konvent irodája Budapest XIV. Abonyi utca 21.

Bátor fogadástétel. A székesfehérvári presbitéri kongresszuson résztvevők ezt a fogadalmat tették: Szent fogadást teszünk, hogy ezt az egyedül a Szentírásba gyökerező szent tisztet megőrizzük. Álpresbitériumokat nem tűrünk, a templomkerülő, az úrasztalához nem járuló presbitereket eltávolítjuk. Lelkipásztorainknak segítő, Krisztus nyáját a farkasoktól védelmező presbitereket keres az egyház ura: a Krisztus.

Az egyházfegyelem a Kálvin-téri gyülekezetben. A Kálvin-téri presbitérium legutóbbi ülésén a missziói bizottság elfogadásra ajánlotta a javaslatot, amely kimondatni óhajtja, hogy a presbitériumoknak joga van a kárunkra reverzalist adót az úrvacsora vételétől tiltani.

Lelkiismereti alap. Az Egyesült Államok szövetségi pénztárának van egy külön kezelés alatt álló alapja. Ezt lelkiismereti alapnak nevezik, mivel olyanok küldenek bele pénzt, akik az államot valamiképen megrövidítették és a lelkiismeretük nem hagyja őket nyugodni addig, amíg mulasztásukat jóvá nem teszik. 1881 óta tartja fent az állam ezt az alapot, amikor az első öt dollárt kapta e címen. A legnagyobb összeg, amelyet az alap egy személytől valaha is kapott, 80 ezer dollár volt. Négyszerese annak az összegnek, amellyel a beküldő az államot megkárosította.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 40. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Ké., 1/4 év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 október 2.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hefőm

(Hefőny), okr. Stará-Ďala.

Idé küldendő minden közlemény.

A komáromi tanítóképző.

Egyetemes egyházunk egyetlen középiskolája, a komáromi koedukációs tanítóképző intézet székhelyére nézve hivatalos lapunkban és a Magyar Hírlapban is oly értelmű cikk és közlemény látott napvilágot, amelyek alkalmasak lehetnek arra, hogy ennek az immár a harmadik évében működő fontos tanítónak a jövőjét bizonytalanná tegyék, ezért szükségesnek tartom a netalán felmerülhető aggályok elhárítása céljából a nagyjövőjü intézet érdekében a kérdéshez hozzászólni.

A református tanítóképző felállításának gondolata már az államváltozás utáni években felmerült. Hogy ki volt az első, aki megpendítette, arra adat nem áll rendelkezésemre, de azt bizonyosan igazolhatom, hogy a komáromi gyülekezet presbitériuma már 1921-ben foglalkozott ezzel a kérdéssel, sőt erre nézve Fötiszt. Elemér püspök urunk kívánságára Vargha János akkori lelképásztorunk és Gaál Gyula főgondnokunk 1922. április 7.-én kelt memorandumunkban a presbitérium nevében felajánlották a tanítóképző céljaira az egykori ref. gimnázium céljaira épült és évtizedeken át használt kollégium épületét, valamint a mellette épült kintorlakást, ennek kertjét és melléképületét. A memorandum költségvetési tervet és fenntartási feladatok is tartalmazott és teljes tájékoztatást nyújtott az intézet berendezésére nézve is. Ez a memorandum minden részében bizonyítja, hogy komáromi gyülekezetünk a legkomolyabb gondokkal igyekezett a tanítóképző megvalósításának munkájában résztvenni.

Ez az igyekezete továbbra is töretlenül megmaradt, mert az intézet céljaira később is szakszerűen felajánlotta a szükséges telket és vállalkozott arra is, hogy a képző felépítéséig ingyenesen ad otthont egyházi épületeiben. Amint látjuk, mikor a terv megvalósult, teljesítette is.

A komáromi egyházmege elejétől fogva a legnagyobb lelkesedéssel állott a tanítóképző megvalósításáért, építési költségeire 100.000 Ké szavazott, s érdemes elnöksége, valamint vezető tagjai Elemér püspök urunkkal az élén mindent megtesztettek, hogy ez a kultúrintézmény megvalósuljon. Az egyetemes konvent is határozott a tanítóképző ügyében és kimondta, hogy a refor-

mátus tanítóképző-intézetet felállítja. A tanítóképző székhelyének megállapításánál két ajánlat feküdt a konvent előtt. A rimaszombati és a komáromi gyülekezet ajánlata, amelyek közül, mivel Rimaszombat ref. egyházának gazdasági helyzete rendezésre szorult s így számításba nem jöhetett, a konvent a komáromi egyház ajánlatát fogadta el és *határozatilag kimondta, hogy a református tanítóképzőt Komáromban állítja fel.* Ezt a konvent az iskola és népművelődési minisztériumnak 1935. május 23.-án kelt 263/35. sz. beadványában a vonatkozó 1868.-ik törvény értelmében bejelentette. A tanítóképző e határozat alapján 1935. szeptember 1.-én megnyitott Komáromban, az egyház által erre a célra átengedett helyiségekben.

Mivel a felsőbb iskolai hatóság az intézet felállításának elismerésével szemben várakozó álláspontra helyezkedett, a tanítóképző ügyeinek vezetésére megválasztott igazgató tanács ismételt esetben küldöttségileg járt el a minisztériumban és a referátusnál s felhasználta minden alkalmat arra, hogy a képző felállítását az illetékes felsőbb hatóság mielőbb tudomásul vegye. Ez év január 26. és 27.-én az iskolaügyi minisztérium kiküldötti hivatalos vizsgálatot tartottak és ennek a vizsgálatnak eredményeképpen az iskola- és népművelődési minisztérium 1937. április 5.-én kelt 26861/37-II/2. sz. alatti rendeletével a „szlovenszkói és kárpátaljai református egyház egyetemes konventjének 1935. május 23.-án kelt 263/35. sz. bejelentését, amely szerint két váltakozó évfolyammal bíró *ref. magyar koedukációs tanítóképző-intézetet állít fel Komáromban és annak I. évfolyamát 1935. szeptember 1.-én megnyitja, — utólagosan tudomásul veszi.*“

Hogy milyen nagy megnyugvást keltett ez a leirat, azt csak azok tudják megmondani, akiknek gyermekei a tanítóképzőbe járnak és azok, akik másféltizeden keresztül fáradoztak lelkes önzetlenséggel az intézet létrehozásán. A tanítóképző jövője ezzel biztosítva lévén, a most szeptemberben megkezdődött iskolai évben már a harmadik évfolyamát is megnyitotta és az új első osztályban is megkezdte a tanítást. Az iskola a Kollégium minden előírásnak megfelelő tágas és világos termeiben nyert elhelyezést, ahol a tanítás minden akadály nélkül tovább folyik. A régi tanterem és mellékhelyiségei a

konviktus és ének- és zenetanítás céljait szolgálják.

A képző céljaira emelendő új épület terveit az igazgató-tanács felterjesztette és annak elintézése most van folyamatban.

Az intézet felsőbb hatósági elismerése után Léva ref. gyülekezete elhatározta, hogy a tanítóképző számára telket és gyakorló iskolát ajánl fel a konventnek s ebben a törekvésében a barsi egyházmegye részéről pártfogásra is talált. Ennek az elhatározásnak akar hangulatot kelteni hivatalos lapunkban a lévai testvérek érdemes lelkipásztora: *Antal Gyula*, aki cikkében egyrészt azt adja elő, hogy a tanítóképző új épületének felállítására, illetve székhelyére nézve „ezidőszerint két gyülekezet jön számításba, nevezetesen Komárom és Léva.” Ez magyarul és nyíltan annyit jelent, hogy még majd ezután fogja a konvent elhatározni, hogy hol épüljön fel a tanítóképző!

Az eddigi határozatból félreérthetetlen és félremagyarázhatatlan egyenességgel megállapítható, hogy *a konvent a tanítóképző felállítását Komáromban határozta el*, amiből önként folyik, hogy a tanítóképző új épületét is Komáromban építhetik fel. Tehát sem Rimaszombatban, sem Léván, sem Kassán, sem Pozsonyban és nem másutt, mint Komáromban. A cikknek tehát az a beállítása, hogy az intézet új épületének elhelyezésére nézve még döntés tulajdonképpen nincs is, igen könnyen megtevesztésre alkalmas.

De lehetetlen figyelmen kívül hagyni a tanítóképző épületének felépítésénél azt a tény, hogy *az iskolai és népművelődési minisztérium a Komáromban felállított és ugyancsak Komáromban megnyílt református magyar tanítóképzőt ismerte el és vette tudomásul*, tehát ebben a tekintetben is világos és félre nem magyarázható a helyzet. Vagyis a konvent Komáromban állította fel a tanítóképzőt és a minisztérium a Komáromban működő tanítóképző megnyitását vette tudomásul.

Bármilyen kedvező formában akarja a Lelkészi úr a lévai egyház ajánlatát feltüntetni, egy pillanatra sem szabad elfelejteni azt, hogy, — amint azt a cikk maga is kifejezésre juttatja, — *a felajánlott teleknek csak egy része képezi ezidőszerint az egyház tulajdonát, a „szomszédos telkeket” még meg kell vásárolnia a lévai híveknek*, hogy azután ingyen adhassák át a képző céljaira. Ezzel szemben *a komáromi gyülekezetnek meg van a szükséges és felajánlott telke, amely teljesen megfelel*, — amint azt a januárban itt járt vizsgáló bizottság is kijelentette, — *a kívánt célnak.*

Ami a gyakorló iskola kérdését illeti, ezt a szakkörökben is elsőrendűnek elismert komáromi községi elemi, húsz tanerős iskolában egyelőre igen jól meg lehet oldani, aminthogy az iskola előzékenysége folytán a harmadéves képzősök részére a tantermek máris mindenkor nyitva állanak.

Az építkezéshez szükséges anyagiak előteremtése, Isten segítségével menni fog, mert lehetetlennek tartom, hogy egy olyan nélkülöz-

hetetlen intézménynél, mint a tanítóképző, az illetékesek és a hívek ne hoznák meg a kívánt áldozatot. Erre fényes példa a komáromi egyházmegye áldozatkészsége, amely már évekkel ezelőtt egyhangúan elhatározta, hogy abban az esetben, ha a tanítóképzőt Komáromban állítják fel, az építkezés költségeihez 100.000 koronával járul hozzá. Ennek az összegnek kétharmad része már együtt is van, de ezenfelül az egyházmegye lelkészi és tanító kara is a legnagyobb készséggel ajánlotta meg adományait az egyházközségek külön adományain kívül, amelyek adományok rendszeresen folynak be az iskolai építkezési alapjára.

A komáromi egyházmegye szeptember 16-án tartott közgyűlése foglalkozott a lévai hívek ajánlatával, amellyel szemben a legnagyobb egyhangúsággal és a legnagyobb határozottsággal mondta ki, hogy *ragaszkodik a tanítóképzőnek Komáromban való felállításához és ha a már egyszer meghozott ezen határozatot megváltoztatnák, az építésre felajánlott százezer koronát az egyházmegye visszavonja*. De a közgyűlésen megnyilatkozott vélemények szerint félni lehet, hogy a személy szerinti megajánlásokat is vissza fogják vonni, ez pedig igazán káros lenne az egész intézményre.

Véleményem szerint a lévai testvérek ajánlata elkésett. De nem titkolhatom el csodálkozásomat, hogy abban az időben, amikor a tanítóképző felállításának és megszervezésének kérdésében a sok fáradságot és áldozatot követelő munkát végezték az egyház legjobbjai, senki sem hallott arról, hogy a lévai gyülekezet is számít az iskolára; mikor azonban minden nehézséget legyőzött az egyetemes egyház, jelentkeznek lévai testvéreink, mintegy a kész gabona learatására. Bizony mondom, helyesebb lett volna, ha előbb tesznek ajánlatot, mert akkor a közvélemény is másképpen mérlegelné mostani felépítésüket.

Ezek után azonban senki sem veheti a komáromi gyülekezettől rossz néven, ha továbbra is mindent elkövet a tanítóképzőnek Komáromban való megtartására. Az Isten országának építésében nem szabad áldozatoktól visszariadnunk, ebben az esetben is mindenkinek teljesíteni kell kötelességét, mert egyaránt kalvinista és magyar érdekről van szó. *Fülöp Zsigmond*

a komáromi ref. egyház főgondnoka

A Nyugdíjintézetéről.

Az Országos Ref. Lelkészi Nyugdíjintézet körül még mindig nagyon sok a félreértés. Sokan, úgy látszik, még mindig nincsenek tisztában azzal: miért is kell az Orsz. Lelkészi Nyugdíjintézetet fenntartani, holott már 1926. január 1.-e óta állami nyugdíjintézet gondoskodik a nyugdíjba vonult lelkészekről és a lelkészövegyekről? Vagy talán rosszakarat homályosította el a szemeket és emiatt látván nem látnak?

Az előbbi jobbik esetet számítva, mert

nem
szívél
és ár
hogy
előbb
ségen
megv

éges
készí

Orsz
ben
85.69
8875
tönd:
közé
e tai
tová

özve
van,
miat
akik
Ké s
Lelk
velő
nyüt
levé
püsp
hasc
meg
emb
igaz
csét
adha

óriá
részt
ez é
negy
esec

Van
mel
nem
vita
Lell
koz
maj
ami
síró
Hát
lelk

özv
ez
veg
sági
Ny
áll
gye
kap

nem akarom hinni, hogy volna lelkész, kinek szívét teljesen hidegen hagyná a lelkészözvegyek és árvák sorsa s közömbös volna reá nézve, hogy vajjon van-e mit enniök, mondom, az előbbi jobbik esetet számítva megvan a reményem, hogy előttük néhány egyszerű számadat megvilágosítja a helyzetet.

A kérdés tehát az: miért tartotta szükségesnek Egyetemes Konventünk az Orsz. Lelkészi Nyugdíjintézetet tovább fenntartását?

Alljon itt erre nézve egy pár adat. Az Orsz. Ref. Lelkészi Nyugdíjintézet az 1936 évben összesen 47 özvegynek nyújtott évi segélyt 85.693 Ké összegben és 26 árvát segélyezett 8875 Ké összegben. Ezen kívül tanulmányi ösztöndíj címén 12.700 Ké-t osztott szét olyan árva középiskolás és főiskolai tanulók között, kik tanulmányi segély nélkül aligha tudták volna tovább folytatni tanulmányaikat.

Jól jegyezzük most meg: az említett 47 özvegy között 13 állampolgárság nélküli özvegy van, tehát olyan, kik állampolgárság hiánya miatt állami nyugdíjban nem részesülhetnek s akik csupán abból az évi 1500 legfeljebb 3000 Ké segélyből tengetik életüket, amit az Orsz. Lelkészi Nyugdíjintézettől kapnak. Mi lenne velük, ha ezt sem kapnák?! Elképzelni is szörnyűség. Lelkivilágukra élénk fényt vet az a levél, amit egyikük Föt. Dr. Magda Sándor püspök úrhoz intézett. Az a levél, amelyhez hasonló nem egy van birtokunkban, kell, hogy megdöbbenjen mindenkit, akiben csak parányi ember és testvéries érzés van. Az a levél hüen igazolja, milyen nehezen várják ezek a szerencsétlen özvegyek azt a csekély összeget is, amit adhatunk.

És itt jön a másik megdöbbenő dolog: az orvosi hátralék miatt, amely főképp a lelkészek részén van (1936 végén több mint 250.000 Ké), az évre még nem tudtam kiutalni teljesen a II. negyedévi segélyt sem, holott már rövidesen késékké válik a III. negyedévi segély is.

Valóban, joggal föl lehet tenni a kérdést: van-e lelkiismeretünk? E szomorú tényállás mellett mily végtelenül kicsinyes és egyáltalán nem Krisztus szolgálójához méltó dolog afölött beszélni, hogy hát mi nem helyes az Orsz. Lelkészi Nyugdíjintézet körül?, amely gondolkodásból egyenesen következik az ilyen gondolat: majd fizetek, ha majd mindaz el lesz igazítva, amit én nem tartok helyesnek; addig tikesergő, az özvegyek és árvák! várjatok és — éhezettek! Isten, bizony, ez sehogyszem a Krisztus szolgálójához, a kárpásztorokhoz illő gondolkodás.

De menjünk tovább: a fent említett 47 özvegy között 30 kegydíjas özvegy is van. S mit jelent? Azt jelenti ez, hogy ezek az özvegyek mind 1926 után kapták meg állampolgárságukat s ezeknél az állam az Orsz. Lelkészi Nyugdíjintézettől kapott segélyt egészíti ki az állami nyugdíj összegéig, tehát ha ezek az özvegyek az Orsz. Lelkészi Nyugdíjintézettől nem kapták meg a maguk évi 1500 Ké segélyüket,

akkor az ő állami nyugdíjuk ennyivel csonkulna. S milyen fájó volna reájuk nézve ez a meg rövidülés?... S ezen a helyzeten nem lehet segíteni; az állami hatóságok meg nem indulnak semmi érvre: köszönjék meg ezek az özvegyek, — mondják, — hogy hozzá jutottak az állami nyugdíjhoz! S ha az állami hatóságoknál hiába kopogtatnak, nálunk is ugyanaz a sors érje őket? Bizonyára nem tűrhetné az ily eljárást lelkiismeretünk!

Végül ne feledjük az árvákat sem. 26 árva nyert segélyt (legtöbb évi 200 Ké-t) 1936-ban Nyugdíjintézetünkől, akik szegény özvegy édes anyjuktól várják tápláltatásukat és a jó emberektől azt, hogy felnövekedvén korán elhalt édes apjukhoz méltó helyet foglalhassanak el egyházban és társadalomban. És mi megtagadnánk tőlük azt a csekély segélyt is, amit adhatunk? Bizonyára magunkra vonnánk Krisztus Urunk ítélkező szavát: „Bizony mondom néktek, ameny nyiben nem cselekedtetek meg eggyel eme legkisebb közül, én velem sem cselekedtetek meg. És ezek elmennek majd az örök gyötöremre...”

Ami pedig az úgynevezett „szent egoizmust” illeti, azokat, akik mindent abból a szempontból bírálják el: „mi hasznom van belőle?”, amely szempont aligha krisztusi szempont, de, sajnos, megvan s így számolnunk kell vele, ezeknek megnyugtatóra közlöm, óhajtasuk rövidesen valóra válik, mert 1938-tól kezdődőleg az Orsz. Lelkészi Nyugdíjintézet átalakul Országos Gyámintézetté, — legalább az eddigi tervek szerint, — s akkor az Országos Gyámintézet támogatásában, segélyezésében részesülni fognak a nyugdíjas lelkészek és állami nyugdíjas özvegyek is, tehát azontul már lesz miért fizetniök azoknak is, akik eddig azért nem fizették tagsági díjukat, mert hát nem volt érdemes, mivel semmi hasznót sem reméltek belőle.

Tehát röviden: ne felejtse senki: aki nem teljesíti kötelezettségét az Országos Lelkészi Nyugdíjintézetel szemben, az egy darab kenyert von el özvegyeinktől és árváinktól és sorsukat teszi kevésbé elviselhetővé és keserűbbé. *Kövér Árpád*
ny. int. igazgató.

EGYHÁZI ÉLET

Az ifjúság a tettek mezején.

Az V.-ik Timótheus konferencia beszámolója.

Ez évben Komáromban tartotta meg évi konferenciáját a Timótheus Szövetség. Ez a konferencia — mint általában az előző Timótheus konferenciák is — a különböző munkaterületeken dolgozó munkások találkozója s ezért itt elvonul a résztvevő előtt az egész évi munka, ha nem is formális referátumok alakjában. Így azután konferenciánk mindinkább gyakorlati jellegű lesz. A mult tapasztalatai alapján azután igyekszünk megkeresni a legcélravezetőbb utat és módot feladataink elvégzésére. Így egy ilyen konferencia tulajdonképpen a Timótheus munka hű tükre. Ezért amikor a konferenciáról számolok be, ismertetem az egész munkát is.

Missziói munka.

Az egész Timótheus munka főcélja az Evangélium terjesztése az ifjak között és megtartani ill. összegyűjteni azokat, akik már megtalálták Megváltójukat. Ebből kifolyólag a mozgalom munkájának oroszlán része ezen munka-ágra esik. A konferencián is erről esett a legtöbb szó. Megpróbálok rámutatni azokra a munkákra és munkamezőkre, amelyekről a konferencián is szó volt.

Vasárnapi iskola. Csaknem minden Timótheus vezet vasárnapi iskolát. Nagyon fontosnak tartjuk ezt a munkát az ifjúsági mozgalom szempontjából, mert itt van letéve a jövőnk. Egyrészt itt nevelődik az utánpótlás, másrészt a tanítás által itt nevelődnek a mozgalom tagjai. Evégből az elmúlt évben megalakítottuk a Kistimótheus mozgalmat, hogy így még alaposabban bekapcsolhassuk a gyermekeket Isten országa munkájába. E téren mégcsak a kezdet kezdetén vagyunk, de annyit mégis megláttunk, hogy érdemes ilyen módon foglalkozni a gyermekekkel. Legtöbb helyen az az akadály, hogy a vezető Timótheus nem elég kitaró és hűséges. Általában ez a hiba csaknem minden vonatkozásban meg található a mozgalomban. Sokszor meglankadnak a munkások és elfogy a lelkesedésük, ami ellen most még nem tudunk teljes mértékben védekezni. Ezért nem olyan a vasárnapi iskola sem, amilyennek kellene lenni.

A *serdülő munka* területén nincs semmi haladás. Eddig még nem akadrt rá olyan munkás, aki teljes felelősséggel és odaadással végezne. Ahol van valamilyen formában, ott a vasárnapi iskolával együtt van. De ez nem megnyugtató megoldás, érezzük mi is. Talán a Kistimótheus munkával kapcsolatban ez is megoldódik.

Tanonc-munkánk szintén nincsen megszervezve. Bár több segéd és tanonc tartozik mozgalmunkhoz, de nincs külön bibliakörük és nem foglalkozik velük senki külön. Pedig talán itt vannak a legnagyobb veszélyben. Ide is munkás kell.

A *falusi ifjak* közötti munka már megindult, de még nincsen olyan munkásunk, aki egész életét ennek a munkának szentelné. Falusi ifjaink magukra hagyatva küzdenek az őket ostromló világ hatalmasságai ellen. Együttesen, összekapcsolva egy utazótitkár személye és látogatásai által, ez a küzdelem bizonyára eredményesebb volna.

Diákmunkánk az elmúlt évben jelentős lépéssel jutott előbbre, amennyiben munkába állt az első utazótitkár. Ezen a téren is sok nehézséggel kell megküzdenünk, amelyek közül nem a legkisebb a kezdet nehézsége. A munkások és az idő hiánya miatt diákmunka csak Komáromban folyik. Tervünk azonban az, hogy minden diákváros ifjúságát szeretnénk bevonni ebbe a munkába. Reméljük, hogy Isten meg is adja rá a lehetőséget.

Főiskolás munkánk most éli gyermekkorát. Középfiskolákból kikerült Timótheusaink azonban

évről-évre szaporodnak és viszik az Örömezetet a főiskolákra is. A kezdeti nehézségek itt sem kicsinyek, ha figyelembe vesszük a főiskolai körülményeket, amelyek között kell élni és munkálkodni. Egyelőre az a legfőbb törekvésünk, hogy el ne veszítsük őket, ill. el ne vesszenek Isten országa számára az idegen környezetben. Ennek a módját keressük most, mert ha ezt megtaláltuk, nyert ügyünk van.

Katonáinkról sem feledkezünk el. Halál Istennek már több olyan katonánk van, akit itthon rendszeresen járt bibliakörbe. Ezeket eddig is nyilvántartottuk, de mást nem tettünk érdeklükben. Most azonban megindult egy körlevél, amelynek az a célja, hogy a katonaságnál szolgáló fiainkat erősítse, egymás bizonyágtételével. Nagy örömmel olvassák és irnak bele katonáink és ilyen körlevél valóságos felüdülést jelent számukra a nehéz szolgálatban. Valószínű, hogy rendszeres személyes gondozásban is tudjuk részesíteni őket.

Mindezen munka-ágak végzése csak úgy lesz eredményes és áldásos, ha olyan munkások végzik, akik életüket átadták Mesterüknek és Vele naponként közösségben élnek. Ezért terelődött a figyelem erőteljesen az egyéni és közösségi hitélet ápolása felé. Részletesen megvitattuk a bibliakör fontosságát, tartásának módját, anyagát. Arra az elhatározásra jutottunk, hogy ezután az összes ifjúsági Timótheus bibliakörökben egységes irányítás és kidolgozott vezérfonal alapján fogunk haladni. A Biblia mellett tanulmányozzuk hitvallásainkat és igyekszünk minél jobban megismerni Kálvin iratait.

A bibliakörök élénkebbé és áldásosabbá tételére jól bevált az ének és zene gyakorlása. Köztudomású, hogy a mi népünk — öregje fiatalja egyaránt — nagyon szeret énekelni és szeretni a zenét. Az ördög éppen ezen az úton fogja meg a legtöbb ifjút. Az ének, zene gyakorlásában és telkarolásában olyan lehetőségek vannak, amelyeket kár kihasználatlanul hagyni. Bibliaköreinkben tehát arra fogunk törekedni, hogy lehetőleg szépen és zenekísérettel énekeljünk. Már most is a legtöbb Timótheusnak van valamilyen zeneszerszáma és tud is játszani csak az egységes és céltudatos vezetés hiányzik. Reméljük, hogy rövidesen ez a munkakör is megtalálja a maga emberét. Nagy örömmel vettük tudomásul Karácsony Sándor bácsi azon bejelentését, hogy a jugoszláviai református énekeskönyv rövidesen kikerül a sajtó alól. Ebben az énekeskönyvben ugyanis a zoltárok az eredeti francia ritmus szerint, négy szólamra vannak letéve s így lehetővé válik, hogy zoltárainkat, amelyeket meglehetősen izléstelenül énekelik ma a legtöbb helyen, eredeti szépségükben megismerjük és énekeljük.

Gyakorlati munka.

Ifjúsági munkánkban kezdettől fogva arra törekedtünk, hogy ne merüljön ki tétlen szemlélődésben, hanem valamilyen gyakorlati felada-

tot végezzen. Így jött létre annak idején a barak és ezért állunk most a Timótheus palota építése előtt. Mióta csatlakoztunk a kiskoszmályi mozgalomhoz, az árvaház körül fejlődik ki gyakorlati munkánk. A múlt év őszén elhatározott, hogy a fiú árvákról az ifjúság: a Timótheusok gondoskodjanak. Így módosult a Timótheus palota terve is árvaházzá s egyben missziói központtá. Addig is azonban míg az új épület felépül, bérelt helyiségben megnyitottuk szeptember elsején Komáromban a kiskoszmályi árvaház fiókját középiskolás fiaink részére. Ebben a fiókárvaházban jelenleg nyolc gyermek nyert elhelyezést. Konferenciánkat már ebben az épületben tartottuk s a fiókárvaház fenntartásáról a Timótheus Szövetség gondoskodik. A kiadásokat a Timótheus pénztár fedezi, az árvaházi munkások az ifjúság sorából kerülnek ki. Természetesen a környékbeli hívek is nagy mértékben hozzájárulnak a fenntartáshoz, de a gond, a vezetés és irányítás a Timótheusoké. Ez a munka sohasem engedi majd, hogy letérjünk a reális útról és üres fecsegés legyen beszédünk.

Amikor először béreltünk összejeveteli helyiséget, azt mondtuk, hogy ez csak az első lépés az önálló ifjúsági központ felé. Isten kegyelméből már a másik lépést tettük meg a fiókárvaház megnyitásával és a harmadik lépés is a küszöbön van, mert az ősz folyamán megkezdjük saját épületünk építését. Kétségtelen dolog, hogy a palota építése hatalmas erőforrása munkánknak. Megadja azt a konkrét célt, amely feltétlenül szükséges minden mozgalomnál. Azonban azt is jól tudjuk és látjuk, hogy csak úgy lesz lelki áldása is, hogyha nem felejtjük el ez által is Isten dicsőségét szolgálni. A Timótheusok és Kistimótheusok mint egységes tábor áll az építés mögött imádságával és lelkesedésével, de példányaival és tényleges munkájával is. A konferencián, akik csak teheték, jelentkeztek az építéshez munkára. Az építés által tanulunk meg nagy dolgokat kérni Istentől. A Timótheus palota a legenyhébb számítás szerint is beleszerezül 300.000 — háromszázezer — Kc.-ba. És ehhez nem volt egyéb a megkezdéskor, mint a hitünk, hogy Isten fel tudja építeni, ha Ő előtte kedves a dolog. A telket megkaptuk ingyen a városától, 3200 négyszög ölet. Most midőn a fundamentumot letesszük, Isten megadta annak az áldását is. Hisszük, hogy továbbra is segítségünkre lesz.

A palota építésével kapcsolatban egy nem kevésbé nagy jelentőségű dolog válik aktuálissá: a missziói központ ellátása munkásokkal. Az elgondolás ugyanis az, hogy a Timótheus palotában úgy az árvaházi, mint a missziói munkások kizárólag Timótheusok lesznek. Női munkásokat nem alkalmazunk ebben az árvaházban. A konferencián többen jelentkeztek ilyen munkára, akik készek elhagyni mindenüket, hogy Mesterük országának terjesztését ilyen módon előmozdítsák. Isten itt is megmutatta hozzánk való kegyelmét. Mindinkább világos lesz előttünk,

hogy Isten országáért csak úgy tudunk eredményesen munkálkodni, ha egész életünket oda szenteljük neki. Ifjúsági munkánk is akkor fog előre haladni, ha ilyen munkásai lesznek minél nagyobb számmal.

Befejezésül még néhány apróságot a konferenciáról. A résztvevők száma kb. 70 volt, ezeknek nagy része állandóan részt vett a konferencián. A szállás és étkezés közös volt a fiókárvaházban. A résztvevőknek mintegy fele diák, a másik fele földműves és iparos volt. A nagy feladatok elének tárulása következtében a hangulat kissé nyomott volt, de mi tudjuk, hogy Isten ügye nem a mi hangulatainktól függ. Ennek a nyomott hangulatnak talán egyik oka az is volt, hogy nem a szokott helyen, a koszmályi barakban tartottuk konferenciánkat és nem 6 napig tartott, tehát nem fejlődhetett ki az a jó közhangulat, amely a koszmályi konferenciákat olyan felejthetlenné tette. Mindazáltal hisszük, hogy Isten ilyen módon is nagy áldásokat küldött velünk és a jövő évi konferenciát is megengedi érünk.

Tóth Kálmán.

ISKOLÁINK

A gömöri ref. tanítótság iskolánkívül munkája.

Köztudomású dolog, hogy ma már a tanítótság munkája nem merül ki tisztán az iskolai tanítással, Egyházunk építése, magyar kulturánk fejlesztése, ápolása sok kedves, szívesen végzett munkát ad az iskolán kívül. Régióta szerettem volna már tudni, hogy körülbelül milyen munkakörben dolgoznak egyházunk tanítói és tanítónői ezen a téren. Hogy ebbeli vágyam teljesüljön, ez évben kérdőívet küldtem szét a gömöri ref. tanítóegyesület tagjaihoz, melyet kevés kivétellel minden kartársam kitöltve küldött vissza. A munka nem teljes. Nem is lehet az, mert előre nem hívtam fel senkinek a figyelmét, hogy pontosan jegyezze fel a végzett munkáját, mégis érdemes vele foglalkozni és gyönyörködni a végzett munka mennyiségében és szépségeiben.

Sok érdekeset lehet ezekből a szürke adatokból kiolvasni. Ezek közül elsősorban az egyházi téren végzett munka érdekel bennünket, mint ref. tanítókat. Nincs hely, ahol lelkesen ne dolgoztak volna a belmisszió nagy munkamezején a kálvinista magyar tanítók. A beérkezett jelentések 127 vallásos estről számolnak be. Amilyen előadtak 37 vallásostárgyú szindarabot. Elhangzott 304 költemény, 78 szólóének, duett és többszólamú énekkel gyönyörködtették a hallgatóságot. Több helyen zenezámokkal is készítették a lelkeket az ige befogadásához. Felolvasást tartott ilyen alkalommal két kartársunk. Leánykört 7 tanítónő és tanító vezetett. Ezek előadtak egy szindarabot, 15 költeményt, 12 éneket. Az árvák javára rendezett estéken előadtak 33 szindarabot, 43 verset, 15 éneket és 2 zenezámot. Alig van hely, ahol sokévre

visszatekintő férfiak ne volna, amelyek nagyon sok esetben szerepeltek. Az énekkari estékre fordított órák száma 1260. Egyik legrégebbi kultur-egyesülete az énekkar egyházunknak, mellyel sok más egyesületet megelőztek a reformátusok.

A kötelezőleg elrendelt állami és más ünnepélyeken mindig tanítók tartották az alkalmi beszédet. Előadattunk 16 szindarabot, 483 költeményt, 175 éneket és dalt. Ezek keretében rendezett egyik iskola magyarszóló táncbemutatót és fonójeletet.

Alig volt kultúrest bármelyik faluban, amiből a tanítók bőven ki ne vették volna a részüket. Így a Szemke egyesületben dolgozik 17 kartársunk. Tartottunk 25 felolvasást, 10 szinelőadást, 3 esetben műsoros estet. Országos méretekben is legkiválóbb zeneszerző kartársunk pedig zene és énekkottakkal látta el nemcsak vidékünk tanítóit, hanem egész országunk magyarsága mindenkor bizalommal fordult hozzá zene és énekszámokért. Ő fáradhatatlanul kielégített mindenkit. Ez alkalommal is köszönetünket küldjük érte.

Más kultur-szervezetek munkájában is résztvettek tanítóink. Számszerint 23-an. Előkészítettek 6 énekkari szereplést, 2 felolvasást, 14 szindarabot, 9 egyfelvonásost, 23 alkalommal dalokat adtak elő, 2 költemény is szerepelt az esték műsorán.

Több kartársunknak szerzői estjét rendezte meg a kassai rádió. Volt eset, mikor helyszíni közvetítést gömői ref. tanító rendezett meg és vezetett le. Meg kell emlékezni arról is, hogy úgy az iskolai, valamint a felnőttek részére küldött adáson is szerepeltek kartársaink szerzeményekkel a rádió műsorán.

Írói, zeneszerzői munkákkal 7 kartárs és kartársnő foglalkozott. Ilyenkor tudódik ki, mennyi munkáskéz dolgozik csendesen, zajtalanul, nem a hírért, a dicsőségért, hanem magáért a munkaért, az alkotás adta gyönyörért. Írtak dalokat. Dalszöveget. Több közülük pályadíjat nyert. Van kartársuk, akinek egész sereg kitüntető, elismerő oklevele van. Másországi is akad közöttük nem is egy, sőt nemzetközi is. Cikkek, kritikák, népszínművek, novellák, versek jelentek meg a tanítói tollak alól. Van közülük lapszerkesztő. A Magyar tanítók lapjának kottaszerkesztője is gömői ref. tanító.

Iskolai, községi, ifjúsági, tűzoltói könyvtárt 37 tanító vezetett.

A tűzoltóságnál parancsnoki, titkári állást 17-en töltenek be.

Ifjúsági gondozással 27 tanító van megbízva.

Ezenkívül még 37 kartárs foglalkozott különféle iskolán kívüli munkával és pedig községi krónika vezetésével, szövetkezeti munkával stb.

Hány ember ügyes-bajos dolgában adtak tanácsot? És még mennyi ilyen foglalkozást találnánk?

Íme a beszámoló nagy vonásokban, amiből láthatjuk, mi minden munkát kíván a mai idő a

tanítóktól. De nemcsak érdekes az összesítése a végzett dolgoknak, hanem kész adathalmaz is annak, aki anyagot keres bármilyen alkalomra. Sok fáradságtól kimélné meg bennünket, ha módunkba állana egy adatokat tartalmazó jegyzék kiadása is és méginkább egy gyűjtemény kiadása.

Befejezésül arra kérem kartársaimat, hogy az új iskolai évben jegyezzék fel minden munkájuk műsorát, de kérem arra is, hogy a jövőben is mindenketek ilyen buzgalommal dolgozzon anyaszentegyházunk felvirágoztatásáért és nemzeti kulturánk előhaladása javára, amelynek alapjai a mi vállunkon nyugsznak, amelyért Isten és emberek előtt felelősek vagyunk.

Gérecz Lajos.

IRODALOM

Táskások és Bőröndösök

VAGY

A futkározó hamis prótéták hunyorgó ábrázatának igaz tükörképe.

A magyar keresztyén nép szeme előtt, annak okulására mutogatja: Vigyázó András presbiter. Kiadta a szerző, megjelent Laufer Ernő könyvnyomdájában, Zselizen, 1937. Ára 60 fillér.

A barsi ref. egyházmegye egyik, a szekták által ostromolt gyülekezetének lelkipásztora tollából származik ez a polemikus füzet. Benne a hűség és jófegyverzetű örálló harckészségével áll ki a szerző arra a porondra, ahol a szektáriusok az igaz hitet fojtogató, zavaros fejükből kigőzölgő mérges gázokkal támadják az Egyházat. A füzet éle az adventisták ellen irányul, azért ez a kérdés vonul végig rajta: „Itt van-e a világ vége?” Párhuzamosan mutatja be az adventistáknak a világ végéről való hazudozó meséit, a nagyképpen kitűzött terminusokat, melyek a zilált és gyengébb lelkek köreiben oly tragikomikus zavart okoztak. Rámutat a szekták ama jól ismert gyenge oldalára, hogy a Bibliából összefüggés nélkül, kényszerűen kiszakított idézetek segítségével hogyan faragnak hamis képet a bibliai világnézetéről, hogyan igyekeznek prófétai köntösben megjelenni a világ szeme előtt. Majd lerántva róluk a hitelbe csináltatott prófétai köntöst, feltárja igazi arcukat, megjelenik a hiszékenységgel visszaélő, üzletkedő álpróféta, aki a világ végének rémregéjével agyonijesztett emberek zsebéből kifacsarja a garast, miután nyugalmaikat felforgatta és hitüket a feje tetejére állította.

Az adventisták zavaros tevélységeivel szemben élesen rámutat szerző arra a helyes bibliai álláspontra, hogy a vég idejének megállapítását fenntartotta magának az Isten, nekünk nem az a dolgunk, hogy ezt kutassuk, hanem az, hogy amit számunkra világosan kijelentett, azt ismerjük meg és tartsuk meg.

Találón jellemző a füzet címlapjának kliséje, ahol a falusi presbiter és kutyája ösztönös gyanakvással fogadja a táskákkal megrakodva közeledő bizonytalan alakot. A táskákból kinyúló, sziszegő kigyók jellemzik az alattomossgót és

csalást, ami az adventisták részéről református népünket fenyegeti.

Meg kell emlékezni még e füzet stílusáról. Szerző szándékosan népies stílusban írta meg mondanivalóit, a szavak a nép szájába vannak adva. Ez a stílus pedig fontos is, meg célszerű is ebben az esetben, mert a füzet is arra való, hogy a nép körében forogjon. Tapasztalatok győznek meg bennünket arról, hogy népünk inkább azonosítja magát minden olyan írás tartalmával, ami az ő nyelvén beszél.

Mindent összefoglalva elmondható, hogy szerző a céljának megfelelő munkát végzett. Érezni irásából, hogy nem is akar egyebet. Azt akarta, hogy írása világosságot támasszon ott, ahol a sötétség ostromolja az Egyházat. Az a gyülekezet, ahol szerző alig egy év óta működik, már működése előtt szektákkal fertőzött gyülekezet volt. Szerző bátran vette kezébe jó tollát és ügyesen forgatja ezt a fegyvert, nyájáért aggódó szeretettel és tüzes bátorsággal felveszi a harcot az alattomos ellenséggel.

Becsületes lélekkel kell kifejezni vele szemben elismerésünket, szolidaritással kell kísérnünk küzdelmét.

Sz. L.

HIREK

Dr. Sebestyén Jenő kitüntetése. A budapesti teológia igazgatóját a hollandiai „Zarándok Atyák Társasága” tiszletbeli tagjává választotta.

Dr. Baltazár Dezső szobra Hajdúböszörményen. Hajdúböszörményen szept. első napjaiban leplezték le néhai Baltazár püspök szobrát. Az emlékmű a böszörményi Bocskay gimnázium lépcsőházában van elhelyezve, mellette kétoldalt a hősi halottak neveit tartalmazó emléktáblák. A szobrot vörös márványból faragta ki Stróbl mester egyik tanítványa. A mellszobor nagyon jól sikerült, alatta a Bocskay gimnázium kisdobosa van kiabázva tekintettel arra, hogy valamikor Baltazár Dezső volt a tanulóifjúság kisdobosa. A leplezési ünnepélyen Maklár Károly püspök mondott remek beszédet nagy elődje emlékművénél.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tisztánnemi ref. egyházkerület püspöki hivatalától.
1937 sz. Nagykapos, 1937 szept. 21.

Valamennyi kebelbeli Nt. esperesi és lelkési hivatalnak!

Tudomásomra jutott, hogy az adventista és millénista szekták ágensei újabban mind nagyobb tevékenységet fejtenek ki abban az irányban, hogy gyülekezeteinkben, különösen a hitben gyengébbeket megmételtyezzék s egyházi közösségünkben kiszakítsák. Minthogy mesterkedéseiket már több helyen siker koronázta, az őrállóknak kötelességük, hogy mindent megtegyenek a ve-

szély elhárítására s hiveinknek a tiszta, hamisítatlan hitben való megtartására. A védekezésnek legtermészetesebb eszköze az ingadozók, vagy a már eltévelyedettek felvilágosítása s az evangélium fegyverével meggyőzése. Ezt a célt szolgálja Szabó Zsigmond, nagyodi lelkésztestvérünknek az adventista és millénista tévelygők ellen irt kis füzet, amely alkalmas a felvilágosításra és meggyőzésre.

Felhívom különösen a veszélyeztetett gyülekezetek lelkipásztorainak figyelmét e füzetre, amely példányonként 60 filléres árban kapható a szerzőnél (Nadod, p. Dolný Várad, okr. Levice).

Atyafiui szeretettel:
Dr. Magda Sándor püspök.

733/1937 sz. Nagykapos, 1937 szept. 21.

Valamennyi szlovák és vegyes nyelvű ref. gyülekezet Nt. lelkési hivatalának!

E napokban jön ki a sajtó alól a Heidelbergi Káté szlovák fordítása, amelynek vallástani segédkönyv gyanánt való használatát a szlovák tanítási nyelvű ref. elemi iskolák 7—8 osztályai-ban az egyházkerület elrendelte s az Isk. és Nemez.-műv. Min. jóváhagyta.

Minthogy úgy az egyetemes egyháznak, mint a szlovák ref. gyülekezeteknek eminens érdeke, hogy ez a könyv minél előbb és minél olcsóbban a hivek kezébe kerüljön: minden gyülekezet lélekszámának megfelelő mennyiséget fog belőle kapni, hogy azt a könyvecskén fel-tüntetett áron tagjai között terjessze. A szegény tanulóknak ingyen-példánnyal való ellátása céljából a gyülekezetek 20% kedvezményt kapnak.

A küldemény ellenértéke e 20% levonásával az egyházközség pénztárából 30 napon belül beküldendő az egyházkerületi pénztárba (Tornalja). E határidő leteltével a kedvezmény megszűnik s a gyülekezetet így ért veszteségért az egyházközség vezetősége tétetik felelőssé.

Együttal figyelmeztetem a lelkési hivatalokat, az iskolai igazgatóságokat és a hitoktatókat, hogy a ref. vallástan csak az egyházkerület által jóváhagyott s az Isk. és Nemez.-műv. Min. által aprobált könyvekből tanítható. Amely osztályok részére saját könyveink vannak (3—5 o. Baláz: „Zo slova Božíeho”, 7—8 o. „Heidelbergský Katechizmus” Baláz J. fordításában) azokban nem használhatók tovább az egyházhatóságok által eddig szűkségből megtűrt idegen tankönyvek.

E körlevélben foglalt rendelkezések végrehajtásának ellenőrzése az egyház és iskola látogatások külön kötelességévé tétetik.

Atyafiui szeretettel:
Dr. Magda Sándor püspök.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 41. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Kč., 1/4 év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 október 9.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ľaba.

Íde küldendő minden közlemény.

A modern ember lelke.

A misszióra azért van szükség, mert az az egyház örök lényegéből következik, az egyház rendeltetése: hogy lelkeket térítsen, emberi lelkeket hódítson meg. Szükség van a misszióra még azért is, mert ha nem akarja magát áltatni az egyház, meg kell látnia, hogy óriási tömegei vannak, akik névleg még az övéi, gondolkodásban, érzésben azonban más, az egyházzal merőben ellentétes világszellem elhódította tőle. Szükség van a misszióra azért is, mert azoknak, akik az egyház tagjai, szükségük van védelemre a reájuk zuhógó támadásokkal szemben.

A lelkek harca a XX. századi ember élete, s ebből a harcból ha az egyház ki nem veszi a maga részét, nem teljesítette feladatát, s nem végezte el Istenről reabizott szolgálatát. Világosan kell ismernünk azokat, akikre irányul ez a misszió. Irányul azokra, akik abszolút hitetlenségben élnek, azokra, akik vallásosságot, keresztyénséget, sőt Krisztust is akarnak az egyház nélkül, azokra, akik egyházasak mélyebb és valóbb religiozitás és Krisztus nélkül, és azokra, akik más egyházak missziói tevékenységének hatása alá kerültek, hogy azt ellensúlyozza és kivédje.

Az egyház missziója irányul elsősorban a modern ember ellen. Ezt a modern embert kell szemügyre vennünk. Ez az az ember, aki azt mondja: nem tudok mit kezdeni azzal, amit ti az Isten ígéjének neveztek. Az az állítás, hogy van olyan Isten, aki beszél, vagy beszélt, vagy beszélni fog, az én szememben teljesen abszurdnak tűnik fel, hogy ne mondjam, gyerekesnek. Kétségtelen, hogy az emberiség történetében ez a gondolat nagy szerepet játszott. Ez azonban egy régen hátunk mögött hagyott fejlődési kora az emberiségnek, a mithosz kora, ez az antropomorfizáló világ-elképzelésnek a korszaka. Amióta a tudomány és az általános kultúrfejlődés a mithikus fejlődési fázisból kiemelte az embert, ez a megszemélyesített Isten elhomályosodott előttünk, mindinkább absztrakttá vált, s végül egészen eltűnt, az egyiknek semmivé, a másiknak világmindenség megfoghatatlan titkává, a harmadiknak isteni univerzumká. A modern ember talán nem abszolút hitetlen, vagy vallástalan, elismer szent titkot, amely láthatatlanul látható mögött van, akit — mint Goethe

mondja — hallgatagon tisztel. A modern ember azonban a személyes istenfogalomnak minden olyan fajtájával leszámolt, amely az Isten ígéjében kifejezésre jut. A személyes és beszélő Isten: ez mithológia, amely a modern tudományos és filozófiai műveltséggel összeegyeztethetetlen.

Ehhez járul egy másik is, amely a modern ember életérzésével és szabadságérzésével áll ellentétben. Ez az istenképzet a világtól elmenekülővé, a túlvilág után vágyakozóvá és ezáltal az életre képtelenné teszi az embert. Minden, amit isten-hítnek neveznek, — mondják — a túlvilág iránti érdeklődésre akar felhívni, tehát a való élettől, e világtól elfordítja a figyelmünket. Ebben a szóban fejeződik ki legtisztábban a modern ember gondolkozása: az emberi szabadság nevében az isten-gondolatnak nemet monddunk, a szabadság akarata követeli az atheizmust. Ennek következménye azután az, hogy a mai ember mindent, ami az egyház és pedig a kijelentésen nyugvó egyház, határozottan elutasít.

Másik oldalról azonban éppen úgy igaz, hogy ez a mai ember vallásosan érdeklődő ember, néha talán sokkal jobban, mint az évszázadokon keresztül biztos egyházi keretek közt élő ember volt. Elmúlt az a kor, amikor az atheizmus vagy a teljes közömbösség a vallással szemben a jó tónushoz tartozott hozzá s ahol a magasabb műveltség azzal igazolta magát, hogy Istenről és az Isten-dolgokról csúfolódott. Már a nagy háború előtt megindult az európai kultúremberiség lelkében valami halk, szorongó és szomorú vallásos keresés. A pusztán materiális civilizációba belefárad az ember. Fundamentumok után kutatott, amelyek mélyebbre nyúlnak, mint az emberi kultúr öntudatának rétegei. A világháború és az azt követő események még jobban megerősítették a nyugateurópai embernek ezt a lelke vonzódását. A meglévő emberi kultúr javaknak a könnyen széttörhetőségét fedte fel a háború utáni megrázkódtatás. A pusztán emberi erőnek tehetetlensége kézzelfoghatóan a szemünk elé tőlt, és sok lélek számára hatalmas indítás volt ez, hogy figyelmüket e világ mögött lévő igazság hangjaira fordítsák. Ez a keresés, ez a halk lelki átfordulás visszatükröződik az irodalomban, műveltségben és a filozófiai gondolkodásban. A meta-

fizikához való vonzódás, az élet titkos mélységeinek megragadása jellemzi a mai ember lelkének irányát.

A mai ember keresi az utat Isten felé.

Szabó Imre.

A szekták kérdése.

Hogyha figyelemmel kísérjük itteni egyetemes református egyházunk életét és összehasonlítjuk annak nyugati és keleti felét, úgy látjuk, hogy mindegyik résznek meg van a maga megoldandó problémája. Nyugaton rendkívül döbbenetes jelenség az „egyke” kérdés, minek következménye a gyülekezetek létszámának feltűnő csökkenése. Református egyházunk keleti feléből érkező hivatalos jelentések a szekták számának térhódításáról szólnak. Csak legutóbb az egyik napilapban közzé tett egyházmegyei közgyűlésről szóló jelentés arról ad számot, hogy csak abban az egyetlen egyházmegyében 27 ref. gyülekezetünkben léptek fel szektáriánusok. Megdöbbentő adat ez, amely feltétlenül gondolkozásra késztet! E mellett nem lehet csak úgy szótlánul elmenni egy kézlegyintéssel, hogy „hadd hulljon a fergese!” Nagyon jól tudjuk azt, hogy ahová a szektáriánusok egyszer befészkeltek magukat, ott ugyanám megkeserítik a lelkipásztor életét és minden alkalmat felhasználnak arra, hogy állandó izgatásukkal, aknamunkájukkal felborítsák a gyülekezet békéjét és lehetetlenné tegyék a normális gyülekezeti életet.

Ezzel a kérdéssel tehát lelkipásztorainknak és a magasabb egyházi hatóságunknak is számolnia kell! A veszély elhárításának módozatait okvetlenül meg kell találni!

Református egyházunk vezető egyéniségei közül már sokan foglalkoztak a szekta kérdéssel tudományos szempontból és előállásának okait a legtöbben abban látják, hogy rendszeren ott lép fel a szektáriánus mozgalom, ahol valami beteges, rend ellenes tünet van az egyházi életben: elavult, aránytalan, a tényleges vagyoni helyzetet figyelembe nem vevő, tehát igazságtalan adózási rendszer, ellentét a gyülekezet és az egyházi tisztviselők között, egyházi tisztviselők egymás közötti, a gyülekezetet megbotránkozató viszállya, azután a legfőbb ok szokott lenni az, amit a metafizikai vágy kielégíthetlenségének mondanak theologiai nyelven, vagyis midőn a református hívek mélyebb lelki élet utáni vágyukat nem tudják az egyházban kiélni. A régi, megszokott, avas, mult századbeli stílusban tartott igehirdetés nem elégíti ki a lelkeket, a könyvből felolvasott és számtalanszor hallott imák nem az ő lelkük szükségletét és gondolatait viszik Isten színe elé és ilyen esetben ha a gyülekezetbe vetődik egy szektáriánus prédikátor, aki biblia órára gyűjti össze és bensőségesen a saját szavaival imádkozik a református hívekkel s látják annak fanatikus, lángoló hitét, nagyon természetes, hogy azonnal észreveszik a két igehirdetés közti

külömbséget és a szekta prédikátor a maga alapos biblia ismeretével nagyon hamar tévútra vezet a mi, bibliában járatlan és a református egyházunk igazi és biblián alapuló tanításait nem ismerő hiveit.

A kérdés tehát az, mit tegyünk a szektáriánizmus terjeszkedése ellen? A kérdéssel lélektani alapon foglalkozó theologusok a maguk írásaiban mind azt ajánlják, hogy a legelőszegtebb dolog erőszakos eszközöket alkalmazni. Sohsem szabad belőlük martírt csinálni! Ez annyit jelent, mint olajat önteni a tüzre. A leghelyesebb védekezési eszköz: az előállásukat felidéző okok eltávolítása. Tehát igazságos adórendszer, egyházi hivatalnokok példaadó, bizonyosság tévő élete. A mai, igen sok helyen rendkívül sekélyes gyülekezeti hitélet elmélyítése. A szektáriánusokat a saját fegyverükkel kell megverni. Amint a rekatholizáció annak idején a reformáció hiveitől tanulta el a munka methodust és azt alkalmazta velünk szemben, ugyanígy kell eljárunk a szekta mozgalommal szemben. Felelegessé kell tenni őket. Saját fegyvereiket kell felhasználni ellenük. Ahol megvetik a lábukat, a személyes hitélet kiépítésére törekednek, a biblia órákon és az ima órákon át a legintenzívebb egyéni lelki gondozást végzik. Ugyanezt kell tenni, de református alapon és a református hitelveink tanítása szerint. Hiveinknek lehetőséget adni a mélyebb lelki élet kiélésére, tehát alkalmazni a modern lelki gondozás minden eszközét. A szekta terjedésének egyetlen biztos ellenszere az egyházas jellegű, református evangélizáció. Ha a mélyebb hitéletre vágyó hiveink a református egyházunkban is megtalálják, amit a lelkük keres, akkor nem fogják kapva-kapni a szekták zagyva, a biblia értelmét félremagyarázó tanításait. Ha látják, hogy a református egyházunkon belül is lehet intenzív lelki életet élni, akkor nem mennek a hamis proféták után.

A legfontosabb teendő tehát a belmisszió továbbképző kurzusok megtartása, amelyen ref. lelkipásztoraink elsajátíthatják a vasárnapi iskola, az ifjúsági és a felnőttek közt végzendő bibliaköri munka módszereit, be kell állítani a református iratterjesztést, a veszélyeztetett vidékeken az ott terjeszkedő szekta hamis tanításait tárgyaló könyveket és füzeteket minél nagyobb számban terjeszteni kell. Többet kell törődni a ref. hiveink lelki életével. Mert ne áltassuk magunkat azzal, hogy azért mennek át hiveink a szektákhoz, mert ott kevesebb egyházi adót kell fizetni, lehet, hogy ez látszólag először úgy is van, de ahol a szekta mozgalom megveti a lábát és bedolgozza magát, ott az eleven, lüktető hitéletet élő tagjai a szektának a mi viszonyainknál jelentősebb anyagi terheket és kötelezettségeket vállalnak magukra önként és kényszerítés nélkül, mert a legtöbb helyen minden jövedelmük tizedét oda adják a szekta mozgalom céljaira.

A szekta Isten figyelmeztetése, baj van az egyházban! Többet kell törődni a saját lelkünkkel és a hiveinkkel

Zsemlye Lajos.

EGYHÁZI ÉLET

A szlovenszkói ungi egyházmegye közgyűlése.

Szept. hó 16-án tartotta meg évi rendes közgyűlését az ungi ref. egyházmegye, a nagykaposi templomban, az alkotó tagok: lelkészi és világi tanácsbírák, lelkészek, tanítók s egyházbizottsági megbízottak csaknem teljesszámú részvétele mellett.

Ez a közgyűlést Istentisztelet előzte meg, amelyet *Mitro István* nagykaposi s.-lelkész végzett. Ezután *Szűts István* esperes buzgó imádságában Isten áldó kegyelmét kérte a gyűlés tagjaira és az elvégzendő munkára. Majd *Nyomárkay Sándor* egyházmegyei gondnok tartotta megnyitó beszédét, amelynek elején a kegyelet és őszinte részvét szavaival emlékezett meg *Masaryk G. Tamás*-nak, a Köztársaság első, alapító elnökének elhunytáról. Felhívására felállással s néma főhajrával áldozott a Közgyűlés a nagy államférfi emlékének. Beszéde további során többek között szóváltotta azokat a sajtótámadásokat, amelyek az utóbbi időben is püspökünket, főtiszteletű *Dr. Magda Sándort* igaztalanul érték. Erélyes szavakkal utasítja vissza a tekintély-rombolásnak neve kiáltó dokumentumait s az egész szlovenszkói ungi egyházmegye közönsége egyöntetű állásfoglalásának ad kifejezést akkor, amikor püspökünknek ezen méltatlan támadásokkal szemben védelmére kél, iránta a legteljesebb bizalmát nyilvánítja, őt továbbra is a legnagyobb szeretettel, ragaszkodó hűséggel veszi körül s az anyaszentegyház jobb, boldogabb jövője érdekében folytatott nehéz küzdelmében őt az egész egyházmegye legodaadóbb támogatásáról biztosítja.

Szóltott továbbá a gondnoki megnyitó beszéd arról is, hogy egyetemes ref. egyházi szempontból nem helyeselhető a nemzeti érzésnek a vallásos érzés elébe vagy fölébe helyezése — hiszen elismert kiváló gondolkodónk *Dr. Ravasz László* is azt mondta nem régen egy konferencián, hogy — „a nemzeti érzés a vallásos érzés gyermeke és megáldottja” — hanem ebben is az anyanyelv közepűt a helyesebb: egy időben legyen magyar is, református is. — És bár teljes mértékben igazat ad egyik kiváló világi vezetőnknek, hogy a jelen nehézségeinek leküzdésére egyetemes magyar ref. egyházunknak „hitben erős, gerinces magyar papokra van szüksége” de ehhez feltétlenül csatolnunk kell még ama kívánságunkat is, hogy ugyanolyan hitben erős gerinces *világi vezetők* is van szükség, kiknek amazokkal való együttműködése hozhatja el azt a jobb, boldogabb időt, amely után mindnyáján áhítózunk.

Az egyhangú helyesléssel fogadott megnyitó után kezdetét vette a közgyűlés kitűzött napirendjének részletes letárgyalása. Ennek során *Dr. Juhász Imre* lelkész, az aljegyzői állásáról lemondott és tanácsbíróvá választott *Juhász Imre* ungcsepelyi

lelkész eskütétele, valamint a kötelesen megválasztott 3 új lelkész: *Szilágyi László* nagykeresztvári, *Kecskeméthy Lajos* ungyvári és *Lengyel Pál* vajkócz-mátijóczi lelkészeknek az esperes részéről való szíves üdvözlése, választásuk, beiktatásuk megerősítése. Ugyancsak esküt tett még *Nagy István* bési tanító is.

Majd a közgyűlés a *Szűts István* esperes minden fontosabb mozzanatra kiterjeszkedő, nagy ügybuzgósággal összeállított évi jelentésének meghallgatására tért át. Mint egy szeretőszívű, gondos, de szigorú édesapa, úgy vette sorra az egyházmegyében, annak egyházaiban egy év alatt történeteket s hol dicsérő, hol feddő szavakkal emlékezett meg azokról. Így például mint tündöklő követésre buzdító cselekedetet állította az egyházmegye közönsége elé a kicsiny *bajánházi* gyülekezet templomépítését. Az aug. 15-én fölszentelt templom messzehangzó szavakkal hirdeti még ebben az összekuszált, lelki életet alig élő világban is, hogy van még hit lelkesedés és áldozatkészség vezetőkben és vezértettekben csak hivatásszeretet, önzetlen odaadó buzgalom égjen a szivekben. Másképpen bizony elképzelhetetlen lenne egy 178 lelkes gyülekezet 140 ezer korona költséggel, nagyjából önkéntes adományokból történt templomépítése! Ujból fölvetődött az egyházlátogatás korszerűbbé s eredményesebbé tételének régen vajdó kérdés is. A megoldást kereső gondolatok közt leginkább figyelmet érdemel az, amelyik egy egyházköztség meglátogatására egy egész napot kíván szentelni és pedig lehetőleg a szorgos munkáktól mentes koratavaszi évszakban, hogy is az egyházlátogatás ritka alkalma valóban ünneppé válna a gyülekezet szemében s jelentősége is természetesen fokozódnék. Mert bizony annak mai formája, gyakorlata és sebtiben való végzése csak a cél és eredmény rovására esik. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg végül az esperesi jelentés *Szöke István*, rosznyói lelkész korai elhunytáról, kiből az egész egyetemes ref. egyház egy nagykészültségű, hűséges, kiváló fiát veszítette el. Legyen emléke közöttünk is áldott!

Ezután a tanügyi bizottsági elnök jelentése foglalkozott részletesen egyházmegyénk ez évi tanügyi eseményeivel s többek között arra a konkluzióra jutott, hogy az iskolalátogatást is reformálni kell; alaposabbá, eredményesebbé tételére végezt szaporítani kell az iskolalátogatási köröket s a látogatást feltétlenül június 27.-e előtt kell elvégezni.

A belmissziói előadói jelentés beszámolt egyházmegyénk területén folyó nemű munkáról, ami bizony, még mindig nem az, ami szükséges volna benső egyháztársadalmi életünk elevenebbé tételéhez, bár a haladás kétségtelen jelei megállapíthatók a vasárnapi iskolák, leány- és ifjúsági körök stb. szaporodásában a multhoz képest. Minél gonoszabbak az idők, minél fásultabbak a lelkek: annál nagyobb szükség van a lelkiismeretes, fáradságot nem ismerő belmissziós munkára és munkásra egyaránt.

Számvevőszéki, segélyegyleti jelentések; konventi kerületi leiratok; egyházaktól fölterjesztett ügyek, mint építkezések, ingatlan eladások, rendkívüli adókievetések megerősítésére; iskolák kooperálás vagy váltakozó tanítás iránti kérelmei, valamint néhány fegyelmi és közigazgatási bírósági ügy szerepeltek még a letárgyalt ügyek között, amely utóbbiak elhúzódnása miatt közgyűlés csak a késő délutáni órákban ért véget.

J. I.

FIGYELŐ

A Biblia szociális tanítása.

A székesfehérvári presbiteri gyűlésen *Ravasz László* püspök a Biblia szociális tanításáról olyan mély és komoly beszédet tartott, hogy annak főbb gondolatait szükségesnek tartjuk olvasóinkkal is megismertetni. Az mindegy — mondotta a püspök — hogy az emberi munka történelmet vagy gyufaszálat teremt, az ember emberré a munkával lesz, a munka szentsége pedig nem más, mint az Isten világteremtő művében való titokzatos részvétel. De a munka csak akkor helyes, ha pihenés szakítja meg, különben a munka pusztító, életellenes, a „szombatnap” pihenés a világ lélekzétvétele. Készből élni csak annak szabad, aki nem tud dolgozni, aranyhegyein ülve is a boldogtalan ember Isten javait pusztítja. A magyar ember ihletett gondolata, hogy amikor a kenyeret megszegeti, elveszi kalapját... De nemcsak kenyérrel él az ember, hanem szépséggel, igazsággal, Igével, egy örök tápláltság van: Krisztust adjatok ennek a világnak, mert álprófeta az, aki kenyeret ad, de Krisztust elveszi. Azután: nem lehetsz ember, csakha egy család, nemzet közösségébe vagy bele illesztve, — az összefüggések csodálatosak: ha egy gyermek nem születik meg a magyar proletár lakásban, talán csak azért van, mert Kanadában rossz termés volt, ha egy tisztviselő sikkaszt, valahol egy gyermek meztől jár. Minden fillér, mely a kezében megfordult, Isten guruló aranya, amely keresett egy éhező ajkat. Azért óriási a felelősség, amit a szegényekért, üldözöttekért hordoznunk kell. Az Ur Jézus ezekkel szolidaritást vállal: „Ha eggyel megtettétek az én kicsinyeim közül, velem tettétek” s minden hatalomnál és intézménynél fenségesebb biztosíték ez a szegények számára. Krisztus rangrejtve jár a világban odaáll a szegény, az elhagyatott mellé, hallgat és vár, s mondja: meztelen vagyok, ruházatok; éhes vagyok, kell a kenyér; beteg vagyok, kell a balzsam és jaj annak a világnak, amely ezt a szót nem hallja meg.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkátér 9.

Raktáron mindenféle belldi és valódi keleti perzsza. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

KÜLFÖLD

Dereng keleten...

Valljuk be, hogy a keleti egyházakról vajmi kevés fogalmunk van. Midőn olvastam a Jugoszláv orthodox egyházi zavargásokról, felvettem magam előtt a kérdést, hogy mit tudok voltaképpen erről az egyházzól? A felelet negatív volt: semmit. De nemcsak a szerb orthodox egyházzól, hanem még a nagy orosz egyházzól sem tudunk semmit. Valami homályos fogalmaink maradtak vissza erről a hatalmas egyházzól, hogy nem értettek egyet a püspökök, versengtek a hatalomért és a végén szétváltak.

Ebben a veszekedésben a szerb egyház volt az ütköző pont. Tőle keletre a hatalmas szláv tenger csalogatta, nyugaton pedig a civilizált népek élete a katolicizmus felé édesgette. Nehéz volt a választás, de a végén a vér szava győzött és kelet felé hajolt. Valljuk be, nem pusztán vallási dolgok játszották a főszerepet, hanem inkább a pánszláv álom. Midőn 1589-ben az orosz cár kezébe kaparintja a hatalmat minden orthodox egyház felett, mint annakidején a Kelet Római Császárok, a szerbek úgy tekintenek Moszkvára, mint a katolikusok Rómára. Hogy az összetartás még erősebb legyen, 1643-ban Mogila Péter kievi metropolita egy hitvallást szerkeszt, mely azóta is az orthodox egyházak hitvallása. I. Péter cár pedig alkotmányt ad az egyháznak, melynek legfőbb testülete a Szent Szinódus lesz. Így élte a szerb egyház a maga életét a cári hatalom árnyékában és a babonák világában. Jobb és világosabb koponyák soha nem tudtak belenyugodni abba, hogy az orthodox egyház az álmok és babonák világában él. felakarták ébreszteni és közeledést kerestek az evangéliumi egyházak felé, de ezek a törekvések nem vezettek eredményre.

A helyzet azonban jelentősen megváltozott a háború után. A mindenható cár nem volt többé, a kis egyház magárahagyatva elvesztette bőkezű mecénását. Megpróbálta Moszkva szerepét betölteni, de nem ment. Továbbra is megmaradt államegyháznak a megnövekedett Jugoszláviában, de a katolikus majoritású Horvátország is követelte a maga jogait. Ezeket a jogokat a Vatikán a Jeltics kormányval kötött konkordátumban kívánta megrögzíteni, de a megállapodás a kormány bukása miatt abbamaradt. A jelenlegi kormány magáévá tette a konkordátumot és annak parlamenti tárgyalása alkalmával tört ki a kulturviszály, amihez hasonló csak a középkorban találunk.

A konkordátum az Actio Catholika édes gyermeke és benne a legerősebb ultramontán szellem nyilvánul meg. Olyan messzemenő jogokat biztosít a katolikus egyház részére Jugoszláviában, ami erősen az orthodox egyház rovására megy. Így pl. katolikus pap ellen csak úgy lehet bírói eljárást indítani, ha ezt egy vegyes bizottság, mely az állam és az egyház

kiküldötteiből áll, szükségszerűnek látja.

Természetesen, az orthodox egyház minden erejével védekezik és védi évszázados jogait. Félti a maga állam egyház jellegét és ebből származó előnyöket. A harc kiélesedett és az egyház legfőbb tanácsa kizárta az egyházból azokat az államférfiakat, akik a konkordátum mellett foglaltak állást, köztük magát a miniszterelnököt.

Garamvölgyi Károly.

PROBLÉMÁINK

Protestáns Lelkész Egyesület.

Ha valaki ezt a címet elolvassa, gúnyosan mosolyog rajta. Mit akarunk mi Prot. Lelkész Egyesülettel, mikor még az ORLE sincsen meg? Előbb talán szervezzük meg a magunk egyesületét, azután majd ráérünk gondolkodni egy másikon. Bizony nagy szegénységi bizonyítvány részünkről az, hogy évek óta az ORLE nem jutott túl a kísérleti stádiumon. Mi azt váránk, hogy majd más kaparja ki a forró hamuból a gesztenyét a mi számunkra? A mi bajaink első sorban reánk tartoznak és ha mi nem mozgatjuk őket, ha mi nem védjük hathatósan érdekeinket, akkor más még úgy sem teszi.

De itt nemcsak ezekről akarok írni. A napokban beszélgettem az ev. egyház egyik vezető emberével. A fiatal, tehát harcos nemzedékhez tartozik, mégis vezető szerepet vivott ki magának egyházában. Ő mondta, hogy a közel jövőben a szlovák evangélikus papok összejöveteleket tartanak egyházmegyéenként, ahol is a saját érdekeik hathatósabb védelmére egy országos szervezetet akarnak létesíteni, amelyik a különféle pártállású törvényhozók révén napirenden tartaná sérelmeiket és nem nyugodnának addig, amíg ezek a sérelmek orvosolva nincsenek. Nagyon csodálkozott rajta, hogy mi ezen a téren még a kezdeményező lépéseket sem tettük meg.

Mivel az általa előadott sérelmek annyira általánosak és bennünket is érdeklők, én felvettem a kérdést, hogy ezeknek a sérelmeknek az orvoslására nem lehetne-e egy országos közös szervezetet: a Protestáns Lelkész Egyesületet megalakítani. Igéretet nyertem tőle, hogy a legközelebbi összejövetelükön ez irányban fel fog szólni és én is ígéretet tettem, hogy ezt az ügyet felvetem egy cikk keretében a ref. tábor előtt.

Hogy melyek lennének azok a közös sérelmek? Itt van mindjárt a gyermekeink neveltetési járuléka. A csendőr, az útkaparó is megkapja az első gyermeke után az évi 1800, a második gyermek után az 1200 Kč-t, csak a lelkészek gyermekei a másodrendű állampolgárok, mert nálunk az első gyermek után 1200, a második után pedig csak 800 Kč-t utal ki az állam. Gondolkozhatunk felette, hogy mivel érdemelték ki azok a papi gyermekek a mostoha bánásmódot, hogy amikor még egy szót sem tudnak

szólni az állam máris rideg álláspontra helyezkedik velök szemben és lefokozza őket másodrendű állampolgárokká. Vajjon ők nem lesznek éppoly katonák, éppoly anyák, mint a köztársaság más hivatalnokainak a gyermekei, vagy mert ők csökkentett jogokat élveznek, majd csökkentett kötelességeket is teljesítenek?

A második sérelem a lelkeszi fizetés és nyugdíj. Ez is közös az ev. lelkészekével. Itt határozottan degredáltak bennünket. Míg a csak középiskolát végzett hivatalnokok serege élvezzi a 27.000 Kč-s fizetést és a nyugdíjat, addig egy egyetemi végzettségű lelkész özvegye kénytelen évi 7000 Kč-ből tengetni életét és gondolkodhat rajta, hogy férje bár szívvel lélekkel az állam erkölcsi megszilárdításán fáradozott, mégsem érdemelt mást, mint a sovány mindennapi kenyeret, mint amennyit egy munkanélküli kap abban az esetben, ha nem tud (vagy nem akar) munkához jutni.

Egyelőre ez a két pont volna az, ahol érdekeink találkoznak. Lehet, sőt valószínű, hogy még több ponton is találkozna a két tábor közös érdekeinek védelmében, de ha több nem lenne, ez a kettő is megérné az összefogást. Gondolkozunk felette és szóljunk hozzá.

Garamvölgyi Károly.

IRODALOM

Féja Géza: Wharsarok.

Bennünket falun élő református lelkészeket kell, hogy közelebről érdekeljen ez a könyv, mert hiszen annak a néprétegnek az életéről szól, amely között mi hirdetjük az Evangéliumot, amelyet pedig mégis olyan könnyen veszünk és figyelmen kívül hagyunk. Vannak könyvek amelyek a történelmet formálják, amelyek felett nem lehet napirendre térni, amelyekkel szemben valamilyen irányban állást kell foglalni. Ezek közé tartozik Féja Géza könyve is. Már az is érdekessé teszi, hogy a megjelenése után az elközbás veszélyének is ki volt téve. Ebből is látszik, hogy nem tartozik a könnyű fajsúlyú könyvek közé. Benne az író azt mondja el, amit saját maga látott és amiről személyesen meggyőződött. Gyalog bejár három vármegyét, benyit a gazdakörökbe, az istállóba, saját szemével győződik meg a zselléreknek és mezőgazdasági cselédeknek, szóval a „kis emberek”-nek életviszonyairól. Tapasztalatait napló formájában foglalja össze, állításait pontos adatokkal igazolja és támasztja alá. Az egész könyv egy hangos vád a szívtelen kizsákmányolás ellen, amelyben szenved a zsellérek, az uradalmi cselédek és nincstelen napszámosok hatalmas tömege. Feltünteteti a szerző ennek a néprétegnek a kereseti viszonyait, végtelenül szomorú életkörülményeit, népesedési és egészségi adatait. Minthogy ez a könyv fel van véve a falusi könyvtárakba beszerezhető könyvek jegyzékébe, ha mód és alkalom kínálkozik reá, minél több

lelkipásztorunk olvassa el és vonja le belőle a tanulságot. A tanulság pedig az, hogy az egyház felelős minden lélekért, a gyülekezet minden rétegéért, a falusi proletáriátusért is. Bennük nemcsak az adóalanyt kell látni, hanem a halhatatlan lelket, akit talán a mostoha gazdasági viszonyok akadályoznak meg abban, hogy törődjön önmagával és a belső világával. Egyházunknak fel kell emelnie szavát mindenütt a „kis emberek” érdekében is, ők is a miéink, nekik is joguk van arra, hogy emberhez méltó életet éljenek. Pásztori munkánkban nagyobb figyelmet kell az eddiginél fordítani erre a néprétegre, amíg még lehet s amíg még el nem veszték teljesen az egyház számára. Fel kell venni először a lelkük gondját, azután az anyagi boldogulásuk útját kell egyengetni.

HIREK

Egyházi ünnepély. A barsbaracskai ref. gyülekezet egyházi összes épületeit: templomot, iskolát és tanítói lakot közel húszezer Kč-ás költséggel renováltatta, melyhez a hívek mintegy kettőezer Kč önkéntes adakozással járultak hozzá; a többi az egyház megtakarított pénzéből fedezték. A gyülekezet nő tagjai a szószéket vonatták be díszes terítővel és egy perselyt csináltattak. A megújított épületek ünnepi istentisztelet keretében f. évi szept. 19.-én lettek a használatnak átadva. *Czeglédy Pál* esperes tartotta az avató beszédet, a Jel. könyve 21. r. 3—5. v. alapján azt fejtegetvén, hogy az Isten sátora mindig vele van a benne bizókkal és akik az ő országát terjesztését munkálják. *Konta Károly* kiskálnai lelkész ígéhirdetésében a templom és iskola nagy jelentőségéről szólott. A délutáni istentisztelet alkalmával *Szabó István* s. lelkész hirdette az Igét. A renoválási munkálatok keresztülvitele *Bihary Kálmán* lelkész érdeme, ki magas életkora mellett is lankadatlan buzgósággal munkálja a gyülekezeteinek szellemi és anyagi előhaladását. Isten áldása legyen a megújított épületeken.

Egyházmegyei választások. A Barsi Ref. Egyházmegyében az üresedésben lévő tisztégekre a gyülekezetek szavazatának többségével megválasztottak: Dr. Guba János egyh. m. világi főjegyzőnek, Bézy Ferenc világi tanácsbírónak, Farkas Károly és Réthy Lajos tanítóképviselőknek. Isten áldása kísérje munkálkodásukat!

Az Énekes könyv terjesztése és könyvnyebb hozzáférhetősége érdekében ismét az egyházmegyék vezetőségéhez fordulunk. A barsi és ungi egyházmegyék példáját követve, kívánatos lenne, ha mindenik egyházmegye leszállítatna néhány száz drb. zsoltárt s azokat elhelyezné egy központi helyen fekvő egyház lelkészi hivatalában. Erre a megoldásra azért is nagy szükség van, mert a könyvárusi forgalomba való hozatal leküzdhetetlen akadályokba ütközik. A könyvárusok minimális jutaléka ugyanis 25%, a csomagolás és szállítás szintén felemészt 5%-ot.

Az Énekes könyv alacsonyán megállapított ára pedig nem bír el 30%-os engedményt. Az esperes urakat kérjük, hogy a hozzájuk már rég eljuttatott csekklapokat küldjék szét a gyülekezetekbe. Egyes megrendelők panaszkodnak, hogy ez még nem történt meg minden egyházmegyében.

A hollandi református egyház, amely a múltban is számtalan jelét adta a magyar ref. egyház iránt való hittestvéri szeretetének, ötven kötetben, 200 holland forint értékű tudományos és építő jellegű könyvet ajándékozott a pápai főiskola könyvtárának.

Egy új hangverseny-cimbalom eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tisztánnenni ref. egyházkerület elnökségétől.

790/1937 sz. **M e g h í v ó.**

Egyházkerületünk ez évi rendes közgyűlését 1937 november hó 4.-én (csütörtökön) d. e. 8 órai kezdettel, Kassán az u. n. Lőcsei házban fogja megtartani, melyre az esperes, egyházmegyei gondnok, egyházkerületi tanácsbíró, jegyző, tanítóképviselő urakat tisztelettel meghívjuk.

A gyűlés főbb tárgyai: főgondnoki megnyitó, püspöki jelentés és elnöki előterjesztések, belmissziói, tanügyi, számvevőszéki, pénzügyi jelentés, árvaház, függő ügyek, egyházmegyék felterjesztései, bírósági ügyek, stb.

Az egyházmegyei felterjesztések és bírósági ügyek a püspöki hivatalhoz legkésőbb okt. hó 15-ig feltétlenül betérjesztendőek. Minden egyes határozat külön jegyzőkönyvi kivonat alakjában, a bírósági ügyek iratjegyzékkel ellátva küldendőek be. A később érkező ügyek el nem fogadtnak és e gyűlésen nem tárgyaltnak.

Szerdán nov. hó 3.-án d. u. 3 órakor a ref. egyház tanácstermében bírósági ülés lesz, kérjük tehát a bíróság tagjait, hogy az ülésen kellő időben megjelenjen szíveskedjenek. Ugyancsak szerdán délután tartja a tanügyi bizottság is ülését, a bizottság elnöke által kitűzendő helyen és időben.

Egyben az Esperes urak útján meghívjuk az egyházmegyék küldöttéit is, kiknek névsora a püspöki hivatalba betérjesztendő.

Elszállásolási iránti igény az érkezés idejének pontos megjelölésével okt. hó 30-ig a ref. lelkészi hivatalnak Kassán jelentendő.

Nagykapos-Tornalja, 1937 IX. 28.

Egyházkerületi Elnökség.

A szlovenszkói tisztánnenni ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

760/1937. sz. Nagykapos, 1937. szept. 27.

Pályázat. Az alsózempléni ref. egyházmegyébe kebelezett Bacska ref. missziói egyházközség eltávozás folytán megüresedett lelkészi állására pályázat hirdettetik.

Javadalom: Bacska anyaegyháztól: 1. Tizenhét magyar hold elsőosztályú szántóföld haszonélvezete. A földadó felét, valamint az ártérjárulékot teljes egészében az egyház fizeti. 2. Tizenhét köböl rozs és hét köböl buza. 3. Kilenc napi szántás. 4. Hat és fél öl tűzifa beszállítva. 5. Huszonhét félszeker (két sor) széna. 6. Huszonhét sódar. A széna és sódar járandóság minden évben piaci ár szerint fizetetik. — Battyán társegyháztól: 1. Hat köböl gabona. 2. Hat szekér (egy öl) fa. Egy szekér széna. A széna és fa piaci ár szerint pénzben fizetetik. — Lelesz leányegyházból: 1. Három köböl buza és három köböl gabona. 2. Tizenhat sódar. 3. Három szekér széna. A tizenhat sódar és három szekér széna helyett ez idő szerint egy köböl búzát, egy köböl gabonát és 60 Kc-t fizet az egyház, minek díjlevélbeni megváltoztatását ebben a formában kéri az egyház. Amennyiben az egyházhatalóság a díjlevél változást engedélyezi, ez a fizetés megérvényes lesz. — Bély fiókegyházból: Tíz métermázsa rozs. Ebből hat métermázsa személyi pótlék, mely az állam által való helyi javadalom értékelésénél be nem számítatik. Stóla, az egyházkerületi szabályrendelet szerint. Kongrua. Az összes lelkészi helyi javadalom a II.-ik lusztrumra: 3838 Kc-ra volt államilag az Országos Hivatal által értékelve.

Kötelességek: A bacsikai anyaegyházban az összes lelkészi teendők végzésén kívül a bélyi fiókegyházban, amely az anyaegyháztól 3 km-re fekszik, minden hó első vasárnapját kivéve vasárnap délelőttökön istentisztelet tartása. A leleszi leányegyházban minden hó első vasárnapján és a sátoros ünnepek másod napján az istentisztelet végzése s e kiszállásokkor a szokásos hatszori urvacsora kiosztása. A leleszi leányegyházba való kiszállások alkalmával az anyaegyházban a tanító végez istentiszteletet. Bély a kiszállásokkor fuvarról gondoskodik. Az ujonnan megválasztott lelkész 34 drb. gyümölcsfát és 15 drb. ribizli bokrot elődjétől megváltani tartozik. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

Pályázati határidő: e hirdetésnek hivatalos lapunkban való első megjelenésétől számított három hét. Pályázhatnak: állampolgársággal és főrvényeink szerint kellő minősítéssel bíró egyének. A pályázati kérvények az alsózempléni egyházmege ref. esperesi hivatalába: Strážné-Örös, p. V. Gyreš küldendők.

Dr. Magda Sándor püspök.

A rafajnaufalu-i ref. lelkészi hivataltól.
65:1937 sz.

Pályázat. A rafajnovó-i—rafajnaufalui egyház pályázatot hirdet eltávozás folytán megüresedett ref. kántor-tanítói állásra.

1. Javadalom: I. lakás, melléképületek, kert. II. 13 kh. 1423 négyzetöl szántóföld, mely után az adót az egyház fizeti. III. Készpénz az egyház pénztárából 1022 Kc. IV. 20 köböl buza. V.

Temető fúhaszna $\frac{1}{3}$ részben. VI. Stóla egyházkerületi szabályrendelet szerint. VII. Államsegély kérvényezve lesz, de azt az egyház nem garantálja.

2. Kötelessége: 8 osztályú osztatlan iskola vezetése, az összes kántori teendők végzése, belmissziói munkákban való segédkezés, énekkar szervezése és vezetése, lelkész helyettesítése akadályoztatás esetén és a kanonikus órákon. A II. alatt feltüntetett javadalom egy része (10 kh.) jelenleg bérbe van adva 1942 év márc. 1-ig évi 1711 Kc-ért.

3. Pályázhatnak belföldi vagy nosztrifikált oklevéllel, állampolgársággal bíró, véglegesíthető ref. vallású férfi tanítók. Bemutatkozás és énekpróba szükséges, de a költségek csak megválasztás esetén térítetnek meg. Pályázati határidő 1937 év október 15. d. e. 12 óráig. Állás választás után azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények Ref. Lelkészi Hivatal, Rafajnovó pp. Barkasovo Podk. Rus. címre küldendők.

U. i. Pályázhatnak tanítói érettségivel rendelkező ref. férfi tanítók is. *Ref. Egyh. Presbitériuma.*

Pályázat. A beretkei református árvaház Igazgatósága az árvaházi Bizottság határozata értelmében pályázatot hirdet az árvák sorsát kifejező, az árvák sorsán megindító munkákra.

1. Költeményre. 2. Egy- vagy kétfelvonásos gyermekszindarabra. 3. Rövidebb, felolvasásra alkalmas elbeszélésre. 4. Énekre. (Szöveg és dallam.)

Pályázati feltételek: 1. A pályázatok a beretkei református árvaház Igazgatósága címére. (Bretke—Beretke, pp. Gemerská Panita) küldendők jelíggel levél kíséretében. 2. Minden díjnyertes pályamunka egyenként 100 (száz) koronával díjaztatik. 3. A munkák úgy készítenők el, hogy alkalmasak legyenek az árvaház javára megrendezendő árvaesten való előadásra, hogy vele a szíveket megnyerjék az árvák segélyezési szent ügyének. 4. A munka minden joga az árvaház tulajdonába megy át a pályadíj kifizetésével. 5. Az árvaház fentartja magának azt a jogot, hogy a díjazott munkán kívül a beérkezettek közül megvehessen annyit megállapodás szerint, amennyit megfelelőnek talál. 6. Pályázati határidő 1937. november 15. *Igazgatóság.*

Pályázat. A restei ref. leányegyház pályázatot hirdet a távozás folytán megüresedett előkönyörgő-kántori állásra. Javadalom: 1. Szabályszerű lakás kerttel és mellékhelyiségekkel. 2. 12 kat. h. szántó és 2 kat. hold rét, melynek adóját az egyház fizeti. 3. Három q búza és három q rozs. 4. Fafuvar a legközelebbi erdőből. 5. Stóla az e. ker. szabályrendelet szerint. Kötelessége: a vasár- és hétköznapi istentiszteletek végzése, iskolaköteles gyermekek hittan és énekkortatása, belmissziós munka végzése. Bemutatkozást a hívek kívánják, de költségét az egyház nem téríti meg. Szállítási költséget az egyház nem fedezi. Kellőleg felszerelt kérvények ref. lelkészi hivatalhoz Vysný Lánc, p. p. Buzita, október 20-ig küldendők. *Ref. presbiterium.*

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 42. szám.
Ára: 1/2 évre 70 Ké, 1/2 év 35 Ké.
Hirdetések díjszabás szerint.
Megjelenik minden szombaton.
Sztétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 október 16.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ref. Lelkész Hiv. Hetén
(Hetény), okr. Stará-Ďala.
Ide küldendő minden közlemény.

A modern ember és az egyház.

Ha vallásos dolgokról szeret is és vágyakozik is beszélni a mai ember, nem akar tudni semmit a dogmákról. Nem akar szilárd formákat és kötéseket ezekben a dolgokban. Egyszóval a mai ember nem akar egyházat. Amilyen határozottan a vallás felé fordul a kor iránya, olyan határozottan elutasító széles köröknek magatartása mindattól, ami hangsúlyozottan egyház. Nem is egyházi reformot akar ez az egyházi kritika, nem az elavult, meglassúdott, erőtlenné vált egyháznak a megújódását szorgalmazza. A modern ember krízise a religiozitás és az egyház között éppen abban áll, hogy nemcsak hogy nem akarja az egyház megújulását, hanem egyáltalán nem tudja már, hogy mi az egyház. Még akkor is elintézettnek tartja magára nézve az egyházat, hogyha ez teljesen megújódott és meglevenedett volna. Más életterületeken is így van ez. Ilyen krízise van a házasságnak, bizonyos államformáknak, a magántulajdonnak. Különösen szembetűnik ez a magatartása a mai embernek az egyházzal szemben, ha a mai élet megrepresentánsabb szellemeit kérdezzük meg, mint gondolkoznak a vallásról és az egyházzal. Nemrégiben jelent meg „Dichter Glaube” címen egy európai, különösen német íróknak, költőknek és művészeknek az önvallomása vallásos gondolkodásukról és magatartásukról. Megragadja az olvasót az a mélyreható vallásos vonal az elragadtatás, amely az írók és költők lelkét tartalmazza. És pedig kimondott tudakozás és vonzódás a Krisztus után. Kiemelk egyet, Hildur Dixélius írónőnek vallomását: „A keresztről való beszéd titka valóban ismét felmerül. Hogy mennyit értettem meg belőle, nem tudom. De azt tudom, hogy a keresztről számomra sem megbotránkozás, sem bizonytalanság, hanem a legfőbb bölcsesség. Látom, hogy meggy az emberiség ennek a titoknak mélyebb megragadása felé. Egy új vagy régi keresztényiség felé, melyben a keresztről az egyéni életnek és hatalmi ösztönnek a feláldozása az a sugárzó középpont.”

Ugyanebben a könyvben olvassuk a következő sorokat egy kommunista szájából: „40 év óta meggy az emberiség a természetkutatásnak minden előrelépésére a vallás rovására történt. Most meg-

fordult a dolog. Minél többet tudunk a világról, annál világosabb lesz előttünk, hogy Isten ül a kormánynál. Csak egy marad önmagához hasonló s ez a tömeg. Mindig egy emberöltővel később érkezik meg, mint mi. De ezúttal a tömeg is jön.”

Ebben a 90 önvallomásban egyetlen egy sincs, amely az egyházzal számolna, annak jelentőségét látná. Egyenesen elutasítják az ismert argumentumokkal: az egyház a legerősebb akadálya az élő vallásosságnak, az egyház a reakcionárius hatalmaknak a bástyája, az egyház elárulta az emberiséget a világháborúban, az egyház elnyomott tömegek felemelkedését nemcsak hogy megakadályozza, hanem egyenesen vétkezik abban. A mai ember érzi és elismeri, hogy meg kell történni annak a fordulatnak, amely a hitetlen magatartásból egy új és hívő magatartásba emeli át, az életnek egészen új és hívő megragadásába. A kód felszakadóban van, a nap át akar törni, de hogy ez valóban áttör-e, ez a nagy kérdés. És ez az egy kérdés azon az egy ponton dől el, hogy a mai ember megmarad-e ebben az általánosan vallásos keresésben vagy pedig rátalál-e az egyházra? Annyira ezen az egy ponton függ minden, hogy minden ébredése az isten-keresésnek a mai ember szívében végül is nem vezet valóságos felébredésre az élő Isten iránt, hogyha ezzel az ébredéssel együtt nem ébred az is, hogy mi ismét egyház legyünk és az egyházba bekerüljünk. Éppen abban áll a jelenkori ember, vallásos ébredésének a válsága, hogy ezt a kettőt, az Istent és az egyházat, egymástól szétválasztotta, mint hogyha ez kétféle dolog lenne, először Isten s azután egy másik, a tőle idegen egyház.

Istent és az ő egyházát egységben kell meglátni a valóságos ébredésnek. A valóságos ébredés jele éppen az, hogy az ember Istent sehol máshol nem akarja megtalálni, mint az egyházában, Jézus Krisztust másképp nem ismerheti meg, mint az ő élő egyházában. Isten és az egyház összetartoznak. Ez az egyházi misszió egyik legfontosabb feladata, hogy a vallásos ébredést átsegítse oda, hogy az egyházon kívülre vált ember ismét visszataláljon az egyházba.

De éppen ez a pont az, ahol a mai modern ember a legnehezebben ért meg bennünket.

Hiszen éppen az a legnagyobb büszkesége, hogy az egyháztól emancipálta magát, az egyház tiszteletreméltó félhomályából a szabad napfényre jutott és ott azt a felfedezést tette, vagy azzal áltatta magát, hogy ezzel a kilépéssel éppenséggel nem veszítette el Isten bizonyosságát és közelségét, sőt közelebb jutott hozzá.

Szabó Imre.

Nem kétséges,

hogy minden hálánk, tiszteletünk Komáromé, az egyházé és az egyház lelkipásztoraé, gondnokaié, köz és tanácsos renden ott élő atyánkfiaié, valamint az egész komáromi egyházmegyéé — *capite et membris* — azért, hogy Istentől nyert talentumaik sáfáros kezelésében az Egyetlen dicsőségére már harmadik éve otthont adtak a Szlovenszkói és Kárpátaljai Ref. Egyház tanítóképző-intézetének . . .

De nem szabad elfeledni sem Komáromban, sem Léván, sem sehol a köztársaságban élő magyar ref. keresztyének egyetlen gyülekezetében sem, hogy nem az a fontos, hogy *hol*, hanem az a fontos, hogy egyáltalán *legyen* közegyházunknak tanítóképzője, még pedig olyan, melyben minden lehetősége ott rejtőzködik annak a boldog reménységnek, hogy az elültetett mag valójában Jézus mustár magja, melyből terebélyes és alkalmas fa nő, olyan, melynek enyhet nyújtó lombsátora alatt küzdő egyházunk boldogan törölheti meg fáradságban izzadt homlokát.

Nem tartom tehát bölcsnek a csatározást a csirázó mag felett, mert könnyen letörhetik hajtásában maga — a fa.

Pár sornyi írásom sem akar olaj lenni — sajnos látom, — az éledő vita parázsra. Ellenkezőleg! Szerény kérés, alázatos gyertyalángként kínálkozik abban a homályban, mely végzetszerűen mindég ránk szakad valahányszor növekedő életünk szükségszerűsége új fundamentum vetést parancsol reánk.

Felvilágosítást célzó jelen írásom szerény gyertyafénye mellett lássuk meg először, hogy Léva azért jelentkezik most, mert amikor a torony építés először szóbakerült, számlált s kötött garasából nem tellett toronyépítésre; ma már, mert telik, fel is ajánl — versengés gondolata nélkül — olyan telket, mely nemcsak a ma szükségletének kielégítésére alkalmas de megfelel annak is, hogy a torony köré, annak látogatói számára a tanításra szükséges helyiségek mellé a tanulásra, lakásra, étkezésre, testgyakorlásra szükséges termek, terek is elhelyezhetők legyenek. És ha joga van közegyházunknak minden fokozatú iskola fenntartására, akkor ezen jognak elválaszthatatlan járuléka az, hogy iskoláit ott állítja fel, ahol annak fejlődésére a legmegfelelőbb életkörülményt, adottságot látja. Ezt a jogot ellenség vitathatja, a kapukon kívül levők kétségbe vonhatják, de azok kik a falakon és azon belül harcolnak az anyaszentegyház üdvéért: ezen joggal állnak, élnek vagy esnek.

Szeretettel kérek tehát mindeneket most a képzőnk ügyében, ne vitatkozzunk a nagy világ előtt arról, hogy ref. egyetemes egyházunknak mi a joga és mi nem. Már eddig is többször adtunk alkalmat a kárörvendő harmadiknak, hogy egymás közt folyó túlhangos csatározásainkon — hasát fogva — rajtunk kacagjon.

Van Konventünk, melynek tagjait magunk, illetve egyházkerületünk alkotó tagjai választják és a képezde ügyének eldöntése, annak hova helyezése Komáromban meghagyása, vagy onnan elvitele egyedül és kizárólag a Konventnek nemcsak joga, de egyenesen kötelessége is. Ezen jogát kétségbe vonni, kötelességének hűségételjesítésében kételkedni, kitanítani akarni — nem illdomos. Ha nem bízánk benne, pártatlanságában és bölcsességében kételkednénk: magunkat állítanók ország-világ csúfjára, pellengérré. Azt pedig igazán illik tudnunk, hogy a fej meggyőzésére más alkalom és eszköz is kínálkozik, mint annak nyilvánosan történő agyba-főverése.

Abban pedig legyünk egyek, hogy igaznak állítjuk azt aényt, miszerint a képezde sem nem Komáromé, sem nem Léváé, hanem az egy igaz Istené az Ő dicsőségére azért, hogy ezzel az intézménnyel is szolgálja az igazi kálvinista békességet, az Ő békességét a jóakaratu emberek között.

Szabó S. Zsigmond

a barsi ref. egyházmegye lelkeszegetyesületének elnöke

A tanítóképző ügye.

Lapunk legutóbbi számaiban megjelent cikkek részletesen foglalkoztak a tanítóképző ügyével és így lapunk olvasói előtt ismeretes az a tény, hogy a barsi egyházmegye is bejelentette igényét a tanítóképzőre. Midőn e kérdésben a Konvent végleges döntése előtt mint lelkipásztorok és egyházi tisztviselők állást akarunk foglalni, e kérdést magasabb szempontból kell néznünk. A komáromi egyházmegyébe tartozóknak nem szabad megütközni azon, hogy van egy másik egyházmegye is, amelyik a maga körében készségesen adna helyet egyetemes egyházunk új intézményének, viszont a barsi egyházmegyébe tartozóknak egészen természetesnek kell találniok azt aényt, hogy a komáromi egyházmegye ragaszkodik a kebelében megalakult és létre jött intézményhez, mert hiszen a létre jöttében az egyházmegye vezetőségének igen nagy része volt és igen sok utánjárásukba és fáradozásukba került a megszervezése és a felettes iskolai hatóság általi elismertetése.

Úgy gondoljuk, hogy a dolgot nemes szemnyek kell tekintenünk. Inkább örülnünk kell rajta, hogy itteni egyetemes egyházunk két egyházmegyéje egymást igyekszik túllícitálni a tanítóképzőért hozott, vagy hozandó áldozatban. Mert hiszen az sokkal egészségesebb jelenség, ha két egyházmegye azt mondja, hogy mi nem sajnáljuk az anyagi áldozatot és vállaljuk

kép- az igazán nem jelentéktelen terhet, amivel a
 vilá- tanítóképző fenntartása jár, csakhogy egyetemes
 knak egyházunk e nagyon fontos új intézménye és
 bször alkotása mi közöttünk legyen, mintsem ha azt
 knak mondaná, hogy nem érzünk felelősséget ez iskola
 rozá- ránt és nem vagyunk hajlandó érte súlyos anyagi
 n. áldozatokra. Azt mutatja ez a tény, hogy mind-
 gunk, két egyházmegye vezetősége átérzi a tanítóképző
 szjtják rendkívüli nagy fontosságát és jelentőségét egy-
 hova házi életünk számára. Azt mutatja, hogy mind-
 onnan két egyházmegye lelki élete mély és komoly.
 nem Csak ahol intenzív református lelki élet van, ott
 Ezen tudnak készségesen vállalni önkéntes anyagi
 séges terheket és áldozatot. Ahol a hitélet sekélyes,
 -nem ott önkéntes áldozathozatalról beszélni sem lehet.
 ában Református közéletünknek örömmel kell tehát
 álli tudomásul vennie azt a biztató jelenséget, hogy
 Azt legmélyebb ref. hitéletet élő és a legrendezet-
 meg- tebb anyagi viszonyok közt lévő gyülekezetekből
 zozik, álló két egyházmegye nemes versenyre kel abban,
 -főbe melyik tudna kedvezőbb anyagi feltételeket te-
 remteni és megfelelőbb kereteket biztosítani a
 tanítóképző számára. A Konvent hatáskörébe
 tartozik azután mérlegelni, hogy melyik egyház-
 megye ajánlata a kedvezőbb és elfogadhatóbb,
 ahol van biztosítva jobban a tanítóképző lelki,
 szellemi és anyagi élete. Egyetemes református
 egyházunk és intézményei iránti szeretet azt
 parancsolja, hogy tiszta szívből kívánjuk, misze-
 rint mindkét egyházmegye minél nagyobb áldo-
 zatot hozzon a nagy cél érdekében, mert annál
 jobban lesz biztosítva a tanítóképző jövője.
 Hiszen itt úgyis erről van szó és ez a legfontosabb!

Zs. L.

EGYHÁZI ÉLET

A máramarosugocsai egyházmegye közgyűlése.

A máramarosugocsai református egyház-
 megye Nagyszöllösön, a városháza dísztermében
 tartotta meg őszi rendes közgyűlését az alkotó-
 munkák nagy érdeklődése mellett. A közgyűlést
 megelőzően a református templomban istentisz-
 nkelet volt, amelyen az alkalmi ünnepi prédikációt
 tartott *István Péterfalvai* új lelkész tartotta.

A gyűlést *Isaák Imre* esperes bibliaolvasása
 és lelekbemerkolói imádsága vezette be. Az
 Elnöki megnyitó során *Nagy Iday Ferenc* gond-
 nok megemlékezett *T. G. Masaryk* első elnök
 munkájáról s méltatta annak érdemeit, a köz-
 gyűlés kegyelete jeléül állva hallgatta végig a
 gondnok javaslatára a
 családtagok és az Elnöki Irodát jegyző-
 könyvi kivonatban értesíti mély részvétéről.

Isaák Imre esperes terjesztette elő ezután
 az egyházról történetét felőlelő esperesi jelen-
 tését, mint a közgyűlés legfontosabb tárgyát,
 amelynek elvi részében irányító gondolatokat
 adott az egyházmegye lelkimunkásai számára.
 Sincs ugyan okunk az ujjongásra — mondotta
 — de a siránkozásra sincs, mert az egyházmegyei
 közélet vizsgálatánál megállapítható, hogy a

lelkészi, tanítói, presbiteri és a világi kar egy-
 aránt hivatása magaslatán állva védi a történelmi
 magyar református egyház ősi hitelveit, igaz-
 ságait és kultúráját és a természekatasztrófa okozta
 anyagi nehézségek dacára hősies erőmegfeszíté-
 tessel és áldozatkészséggel tesznek eleget az
 egyházközségek lelki és adózási kötelezettségeik-
 nek, egyetlen iskolát nem adtak fel, sőt Técsőn
 egy osztállyal bővítették is az iskolát.

Kitért jelentésében az esperes azokra az
 akadályokra, amelyek még mindig gátolják a
 teljes erő kifejtését, rámutatott azokra a hibákra
 és könnyen kiküszöbölhető sérelmekre, amelyek-
 nek orvoslása azonnal enyhíthetné az egyház
 és állam között mutatkozó feszültséget.

Érthetetlen az a makacsság, amellyel a
 kormányzat a tanítói 4908 koronás helyi java-
 dalom biztosításához ragaszkodik az egyház-
 községekkel szemben a szlovenszkói 1200 koronás
 helyi javadalom helyett ugyanazon jogterület,
 ugyanazon állam-terület iskolapolitikájában s
 ezzel megbénítja az új iskolák állításának és a
 régiiek fejlesztésének lehetőségét az amúgy is
 rohamosan szegényedő Kárpátalja református
 többségű falvaiban.

Magával ragadóan mutatott rá az esperes
 azokra a jelenségekre, amelyek az egyháztársá-
 dalmi életben biztatóak a jövőt illetően s lel-
 kesen buzdította az egyházmegye reformátusait
 a kitartó szeretetmunkára és az elmélyülő
 lelkiéletre.

A titokzatos kelet felé rajtunk keresztül
 sugárzik az evangélium, készítgessük magunkat
 az evangéliumi világosság kelet felé terjesztésének
 ráncvívó feladataira s azokkal a földalatti, vagy
 nyílt ellenségekkel, amelyek az istentelenséget
 hirdetik, szembe kell állítanunk a hívő élet áldott
 tisztaságát és az istentelenség ellen meg kell
 alkotni — a dogmatikai akadályok háttérbeszo-
 rításával — az Istenben hívők közös frontját,
 mert mikor a keresztyénység létéről van szó, nem
 az elválasztó, hanem az egységesítő törekvésekre
 kell helyezni a súlyt.

A theologia és a tanítóképző részére az
 iskolai államsegélyt, az egyházközségek részére
 a közigazgatási és az adócsökkentési segélyt az
 1848. évi XX. t. c. 3. §-a alapján meg nem lan-
 kadó eréllyel kérni kell az államtól a felekezeti
 egyenjogúságra hivatkozással. Megemlékezett az
 esperes Szabó Sándor nagyszöllösi igazgató-
 tanító 30 éves jubileuma alkalmából azokról a
 kiváló szolgálatokról, amelyekkel a nemesveretű
 tanítóknak ez a vezéralakja vitte előbbre a
 közoktatásügyet. Beerősítették esperes javaslatára
 Péterfalvára Bód Istvánt, Feketeadóba Hadar
 Gyulát, akiknek lelkésszé történt meghívása
 törvényes volt. Esperest jelentése elhangzása
 után meleg ünnepségben részeltették. *Sárkány*
Lajos dr. terjesztette elő a tanügyi és belmissziói
 jelentést alaposan dolgozva fel a tanításügy és
 a lelkimunka mezején történeteket. A jelentésből
 örömmel állapította meg a közgyűlés, hogy az
 iskolák szellemi nívója nem hanyatlott, sőt fel-

felé emelkedett s a hitmunkák is nagy gondossággal folynak az egyházközségekben.

Lajos Sándor egyházmegyei főjegyző előadásában konvienti leiratokat, egyházi adásvételeket, segélykérvényeket és más adminisztrációs ügyeket intézett még el a közgyűlés. — *Tudósító.* —

A gömöri egyh.-megye közgyűlése.

A gömöri egyházmegye őszi rendes közgyűlését f. évi szeptember 23.-án tartotta meg Tornalján, az ottani ref. egyház szépen megújított templomában.

Istentisztelet után, melyet Zsudél István hanvai segédlelkész végzett. Ablonczy Pál esperes és dr. Zehery István e. m. gondnok délelőtt fél tíz óra tájban nyitották meg a közgyűlést áhítatos imádsággal, illetve nagy figyelmet keltő beszéddel. Ez utóbbival kapcsolatban közgyűlésünk újból kifejezésre juttatta ama kívánságát, hogy a losonci theologiai szeminárium nyerjen alkotmányos szervezetet és fejlesztessék rendes főiskolává az által is, hogy belföldi előadói is igyekezzenek képesítést szerezni. Az elmúlt évtized szükség-kényszerítette, ideiglenes helyzete ne kövesedjék véglegessé.

Ablonczy Pál esperes jelentésében kiterjeszti gondos figyelmét az egyházmegye életének minden jelentősebb eseményére. Gömörben évenként kétszer van egyházmegyei gyűlés, tehát a jelentés ezúttal arra a három hónapra vonatkozott, ami a tavaszi közgyűlés óta telt el. Elismeréssel emlékezik meg — nyugdíjba vonulásuk alkalmából — két idős lelképásztorról: Nagy János sziliczei és Varga Antal bátkai lelkészekről kik közül az előbbi: egyházmegyénk Nesztora, anyaszentegyházunknak 90 év felé járó, de erőtlenségében is pontosságra és kötelességtudásra példát adó, hű munkása; utóbbi pedig az egyházmegye régi vezetői közül való, sok tapasztalattal rendelkező, egykori tanácsbírája. Gáspár János rimaszécsi tanító is nyugdíjba vonult. Mint zeneszerző, országszerte ismert nevet és egyházunkban elévülhetetlen érdemet szerzett magának. A tulfeszített, sokféle munka korán aláásta egészségét.

Az esperesi jelentéssel kapcsolatban foglalkozott a közgyűlés az énekeskönyv új kiadásával is és azt minden tekintetben megfelelőnek jelentette ki. Végül a törvényszerű, tízéves tisztújítás ideje elérkezvén, esperesünk az egész egyházmegyei tisztikar nevében lemondott, visszaadván a közgyűlésnek a megbízatást. Az új tisztikar megválasztására határnapként október 25 tüzetett ki.

Kovács Bertalan rimasimonyi lelkésznek, mint tanügyi bizottsági elnöknek kitűnő tanügyi helyzetünket ismertető —, és Konkoly-Th. István jánosi lelképásztornak belmissziói életünk fejlődését bizonyító jelentéseivel kapcsolatban megállapítást nyert, hogy: Rimaszombatban egy diákinternátus felállítása volna szükséges. Elhatározatott továbbá, hogy a presbiteri hivatás

tudatosá tételére olcsó traktátus formájában olyan füzet legyen készítve, mely a presbiteri kötelességeknek száraz pontokba szedése helyett, a mult és jelen példáit feldolgozó kis történetekkel mutassa meg: milyen legyen a presbiter. Ennek előkészítésével és megszerkesztésével Konkoly-Th. István bizatott meg. Samu István balogi lelkész iskolai körfelügyelővé, Böszörményi András rimapálfalvai tanító pedig tanügyi-bizottsági előadóvá választatott. A Czinke-féle és Konkoly-féle elemi iskolai valláskönyvek között ezentúl engedélyezve van a szabad választás.

Az orsz. lelkészi nyugdíjintézet átszervezésére vonatkozó konvienti bizottsági javaslatot a közgyűlés — csekély módosítás ajánlása mellett — elfogadta. A sok bajjal, szegénységgel, belső meghasonlással küzdő, kis bellényi társ-egyháznak a szutori anyaegyházzal 2 évi próba-időre szóló egyesülését jóváhagyta. Itt elismeréssel kell megállapítani, hogy Szücs Árpád szutori lelkész buzgó fáradozásaival és saját, már beszedett terményfizetése jelentékeny részének a küzködő bellényi egyház javára történt átadásával a helyzet javításához nagy mértékben járult hozzá. Vály engedélyt kapott a több ezer koronát kitevő paróchiarenoválas véghezvitelére, Jánosi pedig egy kb. tízezer korona értéket képviselő templomkerítés építésére.

A tárgysorozat több, mint 50 pontból állott és este 7 órára ért véget. (K. T. I.)

ISKOLÁINK

A református tanító és tanítónő lelki élete.

A szolgálat kétféle: lelki és testi. Minden munkaágnál nyilvánvalóvá lesz, hogy melyik szolgálat volt a bázisa, mihelyt a munkamezőn végig tekintünk és vizsgáljuk az évek hosszabb, vagy rövidebb során termelt gyümölcsöket. Nincs alacsony- és magasabb-rendű munka; így osztályozhatunk csak: lélekkel végzett munka és léleknélküli.

Ha az élettelen tárgyak is szebben, jobban készülnek el a lelki életet élő munkás kezei között — mennyivel fontosabb, hogy nekünk tanítóknak, kik élők között munkálkodunk, lelki munkát végzünk, lelki életünk legyen; ne a test szerint járjunk, hanem Lélek szerint, mert csak így tudunk a Lélek dolgaira gondolni. A reánk bízott gyermekek között csak akkor tudunk az Úr akarata szerint munkálkodni, ha lelki életünk van. A Lélekkel való közösség: élet és békeség, e kettő pedig fontos tényezője munkánknek.

Örvendetes állomás tanítói életünkben az érettségi elnyerése, a munkában való elhelyezkedés, de feledhetlenné lett mindannyiunknak, kik eljutottunk oda — így nekem is — az elcsendesedés, a nagy Mesterrel való találkozás, amikor értésemre adta az Úr, hogy a tanítói munkát hivatásszerűen nyertem el Tőle, az Örök végzése szerint. Ezzel az Igével lett nyilván

ánvalóvá előttem: „Nem mintha magunktól volnánk alkalmasak valamit gondolni, úgy mint magunkból, ellenkezőleg a mi alkalmas voltunk Istentől van.” Boldog hálaadás töltötte el szívemet ez üzenet után és törhetetlen vágy fogott el: állandó, mély közösségben élni az Úrral. Kegyelemből meg is nyertem.

Lelki életemnek három kimagasló fázisa van: a csendes óra, a Biblia olvasás, az ima-élet.

A csendes óra az az áldott alkalom, mikor teljesen elcsendesedem és az Úrtól tanítást nyerek. Lelki életemben ez az előkészítő-óra. Itt látom meg Isten dicsőségét teljesen és a magam nyomorúságát, tehetetlenségét. Itt érlelődik meg bennem az a belátás, hogy felülről jövő vezetés nélkül útvessztőben tévelygő, vak munkás vagyok. Itt láttam meg, hogy Isten nem hagyott egyedül, hanem oda adta értem Krisztust. Akire reá bízva magam Neki tetsző életet élek. A csendes órámban Jézusom elé hozom gyermekeimet. Ő ismeri és szereti őket. Névszerint kéri tőlem és már a reggeli órában az Ő áldása nyugszik gyermekeimen.

A csendes órámban láttatta meg velem az Úr azt is, hogy ne álljak a betű, hanem a Lélek szolgálatában, mert a betű megöl, a Lélek pedig megelevenít. Iskolámban ne a száraz tudás legyen az uralkodó, hanem a mindent megújító, megelevenítő, titkos erejű Szentlélek; Kinek pünkössti szele lelkesítse s tegye örvendezővé, fáradhatatlanná gyermekeimet és legfőképpen engem.

A csendes órámban nyerek erőt, szeretettel párosult türelmet, fegyelmezésre tanácsot, módot, gyermekeimmel szemben. A csendes órában ismerem meg igazán gyermekeimet. A csendes órámban pusztába vonulás, ahol megismerem a munkám között reám ólálkodó kisértőt és erőt kapok az Úrtól, az ellene való küzdelemre. Nehéz munkám között csak úgy állhatok biztos alapon, ha reggel mindig az Úr lábainál pihenek meg. A csendes óra tehát erőforrás, Jákób kútja, hol az élet kenyerét és italát nyújtja nekem Jézus.

A második fontos tényező — lelki életünkben — a Biblia olvasás; egyedül és gyermekeinkkel. A naponkénti táplálkozás által lesz gazdagabb erőteljesebb lelki életünk. Isten különös kegyelmének csak akkor leszünk részesei, ha e könyvből táplálkozunk. Igazi tanítónak csak az lehet, aki a Lélek megvilágosító ereje által mindennap az Úr üzenetét veszi a Bibliából. A Biblia olvasás óriási jelentőségű tanítói életünkben, mert közli velünk a tanításra, feddésre, megjobbításra s az igazságban való nevelésre szükséges módszereket. Biblia olvasás által nyerjük meg az üdvösségre való bölcsességet, általa tudunk minden dicsőséget Istennek adni. A zsoltár íróval így fejezhetem ki a Biblia olvasás áldásait: „A Te törvényed kedvelőinek nagy békességük van és nincs bántódásuk.” Hiszen a Léleknek kardját bírjuk, a hitnek harcában. Életünk sötét szakaszain — az Ige, mint világító szövegnek — vezet keresztül. Bibliát-olvasó

tanító munkálkodhat igazán gyermekei között, mert a legfontosabbat, az Isten ígését használja fel a tanításnál, nevelésnél. Munkálkodása közben Istentől szól, Isten előtt a Krisztusban.

A lelki élet harmadik tényezője az ima-élet. Ima életem: kapocs, mely által összekötésben vagyok kelettel, középpel, sőt a messze Pitulu szigetén élő testvéreimmel. Az ima-élet által kapcsolodom a láthatatlan egyházba Krisztus tagjai közé és megismerem lelki testvéreimet. Az ima élet az a nagy lelki összefogás a Szentlélek által nyert egység jegyében, amely által megvalósul életemben az egymás terhet hordozni tudó, Isten parancsa szerinti élet. Ez az a lelki fegyverzet, melynek segítségével harcolok a hitetlenséggel szemben. Ima életem által nyerem meg bőségesen az élet vizét, az Élet fejedelmétől.

A huszadik század csodái: az önmagukat és vagyonukat az áldozati oltárra tévő bizonyágtévők élete, mind az ima életnek egészséges gyümölcsei.

Az egész vonalon, nyugattól-keletig, a lelki életet élő tanítók, s a hatalmas Isten „kivánalmainak” megfelelő bibliás szellemű iskolák, hiszem, hogy az ima életnek lesznek a következői; ahol az igaz élet és béke zászlóvivői: a tanítók mindenkor bírni fogják a szebb jelent és jövődöt, mert a jövődö a béke emberé.

A lelki életet élő tanító és tanítónő „Krisztus jó illatja” abban a faluban, amelyben munkálkodik, mind az üdvözülők, mind az elkárhozók között. Akik megértésével fogadják lelki életének gyümölcseit és felemelkednek a hitetlenség sötétségéből a Lélek ereje által azoknak az élet illatja. Akik pedig ellenállással fogadják, azoknak halál illatja a halálra.

A lelki életet élő tanító bármennyire is küzdelmes életet él, mégis mindig örvendező, mert Isten ereje által bírja az igazságnak jobb és bal felöli fegyvereit. Bármilyen ismeretlenül éljen is a legelrejtettebb faluban, ismertté lesz, mert a Lélek szele viszi tőle és hozza vissza hozzá, Krisztus jó illatját.

A lelki életet élő tanítók mindennel bírnak, épen azért képesek sokakat gazdagítani.

Kedves Tanító testvéreim! A lelki élet az a bázis, melyre biztosan építhetünk. Ezen alapulva nem lesz összeomlás, elcsüggedt, fáradtarcú tanító testvér, de a minden harcból győzelmesen előre haladó, örvendező tanítói tábor, akik Pál apostollal, a Krisztusban élve, hittal rakják le a fegyvert a hívó szóra: „Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, végezetre eltétetik nekem az igazság koronája.”

Szabó Krisztina.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belöldi és valöldi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

FIGYELŐ

A szeretetlenség, mint a pogány misszió akadályai.

Dr. Kováts J. István theol. professzor részt vett a Presbiteri Világszövetségnek kanadai gyűlésén, utána Takaró Géza newyorki esperessel és Fehér Mihály erdélyi származású lelkipásztorral meglátogattak egy Montreal közelében lévő indián telepet. Erről az érdekes látogatásról beszámolót írva, elmondja a Professor, hogy az általuk meglátogatott községben 2500 indián lakott az irokéz törzsből. Beszámolójának legérdekesebb része, midőn az indiánok hitéletéről szólva azt mondja, hogy a „tábor közepén van az istentiszteleti hely hatalmas bálványfával (totemmel), amely négy egymás tetejébe rakott, irgalmatlan nagyorrú fejből és széles keresztfából áll. A bálványfa tetején a törzs szent állata, a teknősbéka. A tábor szélén, egy árúsító sátonnál, feltűnő érdekes, intelligens arcú indián nő vonja magára figyelmünket. Az emléktárgyakat és a különböző füvekből készült gyógyszereket nézegetjük, amelyeket árúsít. Hamarosan megtudjuk, hogy főiskolát végzett és a törzsfőnök felesége, aki orvos. Bemutatkozunk és megmondjuk, hogy magyar lelkészek vagyunk. Ő is bemutatkozik: Kawennaroroks Lujának hívják, ami azt jelenti „szógyűjtő”. Megkérdezzük, mennyien vannak itt a községben pogányok? Erélyesen tiltakozik az ellen, hogy ők „pogányok” volnának. Ők is hisznek Istenben, a „Nagy Szellem”-ben, akit az ő nyelvükön Nio-nak hívnak. Hozzá imádkoznak minden nap, tőle kérhetnek és tőle várhatnak egyedül segítséget. Majd jobban belemelegszik a beszédbe. Mély keserőséggel mondja el, hogy a fehérek hogyan forgatták ki őket mindenükből, hogyan terjesztették el köztük a különféle betegségeket, amelyeket az előtt nem is ismertek. A nevüket is megváltoztatták... de a Nagy Szellem igazságát szolgáltatta majd nekik, amikor haláluk után a nagy vadászterületekre jut a lelkük. Majd istentiszteletük felől kérdezősködünk. Elmondja, hogy évenként háromszor gyűlnek össze istentiszteletre, amikor dobszó mellett, énekelve táncolják körül bálványfájukat. Meg is mutatta, hogyan verik a dobot és hogyan énekelnek hozzá... Beszámolóját ezekkel a szavakkal végzi a Professor: ... Búcsuzkodunk. Indulnunk kell vissza a szép, európai külsejű, milliós városba. Utközben, amíg száguld velünk az autónk, elgondolkozom a sorsukon. Szép faj, amelyet századokkal ezelőtt csaknem egészen kiirtottak. Azért nem tud minden fia és minden leánya ma sem keresztyén lenni, mert az apák elbeszéltek a fiaknak, azok tovább adták az unokáknak, a déd- és ükunokáknak, hogy milyen kevésbé voltak „keresztyének” azok, akik századokkal ezelőtt, mint hódítók, a földjükre léptek és a több ezredéves kultúrájuk romjain megalapították az „újvilágot”.

A fentiekkel kapcsolatban közöljük azt a

pár szavas, mégis olyan szomorú hírt, hogy Doepke misszionárius a liebenzelli központba küldött beszámolójában megemlékezik Molnár Máriával Pitilu szigetén való találkozásáról, felemlíti, hogy az ottani missziói munkának nagy ellensége támadt az adventisták munkájában. A helyett, hogy új munkamezőt keresnének, Molnár Mária munkáját akarják elgáncsolni, az ő gyülekezetének tagjait elhódítani. Gondolható, hogy ez a „szeretet” milyen hatást vált ki a pogány lelkekből!

KÜLFÖLD

Az evangéliumi keresztyénség Esztországban.

Az esztek a XII. században elvesztették politikai szabadságukat. Eddig pogányok voltak, s most meghódítók, a németek rájuk kényszerítették a keresztyénséget. Természetesen az ilyen „misszió” a szabadságszerető eszt nép lelkében nem talált igazi visszhangra. A hódítók látszólag keresztyénné tették az eszteket, de a munkájuk nyomán nem támadt meggyőződéses hit, úgy hogy a látszólag keresztyénné lett nép között tovább burjánzott a pogányság mind gondolkozásban, mind életmódban. Lényeges változást hozott az ország vallásos élete terén a reformáció, mely elsöpörte a keresztyénség középkori formáját. De igen nagy baj volt az, hogy az evangélikus egyház csaknem minden lelkésze német volt, tehát a hódító idegen fajhoz tartozott, így a reformáció sem tudta igazán meghódítani az esztek lelkét. A lelki élet kimélyülése a XVI. század végén s a XVII. század elején fellépő lelki ébredés, a pietizmus munkájának eredménye volt, amely mély hitű, bibliás lelkipásztorokat adott az eszt népnek. A keresztyén vallást az igazi valójában az eszt nép a herrnhutiak mozgalma útján ismerte meg. Zinzendorf a régi cseh-morva testvéregyház újraélesztésével áldásos, ébresztő munkát végzett. Ez a bibliás, evangéliumi mozgalom megragadta a nép lelkét. Többnyire jobbágyok csatlakoztak hozzá, akik szegénységük ellenére is sok imaházat építettek. Ez a mozgalom rendkívül jó hatást gyakorolt a hivatalos egyház lelki életére s azt sok tekintetben kimélyítette, előkészítője lett újabb lelki megmozdulásnak.

1884-ben a közeli Svédországból két bibliás szellemű tanító, Thoren és Osterblom jött át az eszt néphez, akik ott meglehetősen sivár egyházi és vallási viszonyokat találtak. Mivel személyes hitük volt és megtapasztalták Krisztusnak életformáló hatalmát, megkísérelték közel vinni az eszt néphez az élő Evangéliumot. Isten megáldotta a fáradozásait. Munkájuk nyomán nagy és hatalmas lelki ébredés támadt az eszt népek között, mely csaknem a félországot magával ragadta. Százak és ezrek tértek meg az élő Istenhez. Életek változtak meg és sokan megtapasztalták Krisztusnak életmentő hatalmát.

Huszonöt év múlva egy újabb mozgalom indult, mely nem lett akkora kiterjedésű, de a hatása igen mélyre ért le. Ez az ébredési mozgalom a keresztyének testvéri egységének gondolatát hangsúlyozta és erősen kimélyítette újból az eszt nép egyházi életét.

Az utóbbi években az evangélikus egyház munkája további előhaladást mutat, a nép részéről rendkívül nagy áldozatkészség tapasztalható, amely a mind szélesebbé váló belmissziói munka hatása. Az eszt protestáns egyház vasárnap-i iskolákat szervez, ifjúsági munkát végez, konferenciákat, evangélicizációs heteket rendez az egész országban. A többi keresztyén felekezetekkel egyre jobban érvényesül az együttműködés kérdése és a kölcsönös keresztyéni szeretet. Mikor ez év májusában dr. Rahamági eszt püspök 30 lelkésztársával együtt a magyarországi evangélikus egyház látogatása végett Budapesten járt, úgy nyilatkozott, hogy Esztország egymilliónál valamivel több lakosa közül kilencszázezer evangélikus. Bennünket reformátusokat annyiban érdekelnek az ő egyházi viszonyaik, mert az említett püspök nyilatkozata szerint az eszt népben élénken él a magyar néppeli rokonság gondolata. Ha köztük református nincs is, mégis meg van a lelki kapocs a közös Evangéliumban.

HIREK

Halálozás. Folyó évi január 1-vel ment nyugalomba *Brányik Géza* felsőpéli ref. előkönyörgő kántor tanító és alighogy élvezte a megérdemelt nyugodalmat közel negyven évi működés után, folyó évi szept. 19.-én váratlanul meghalt Nagykalánán, ahol saját házában lakott. 21.-én volt a temetése igen nagy részvét mellett. Hűség munkása volt egyházunknak, szerető szívű felebarát és családjának áldott gondviselője, — ezért 60 éves korában történt elhunytá mély megilletődést és részvétet váltott ki mindenkiben. A lelkészi és tanítói kar szép számmal volt jelen a temetésen, ezzel is kifejezvé a meghalt iránt érzett tiszteletét. Adjon neki a jó Isten áldott nyugodalmat!

A köztársaság legnagyobb orgonáját, mely a prágai Legiobank-palota koncerttermében lesz felállítva, 1938 október 28.-án, azaz a köztársaság 20.-éves fennállásának alkalmából, fogják hivatásának átadni. Az orgonaműnek 163 szülő hangja (regisztere) lesz, a legmodernebb elektromos trakturával felszerelve. Az orgonaépítéssel a jägerndorfi Rieger Testvérek világhírű gyárat bízták meg.

Komáromi János halála. Komáromi János a magyar regényirodalomnak egyik legkiválóbb képviselője okt. 8.-án 46 éves korában elhunyt. A neves író a sárospataki főiskola neveltje volt és annak szelleme kíséerte végig élete útján. A főiskolának gyönyörű emléket állított műveiben.

Árvanap a magyarországi ref. egyházban. A magyarországi egyetemes konvent úgy határozott, hogy október második vasárnapján minden református gyülekezetben árvanapot kell tartani. Ezen a napon a gyülekezeteknek ünnepélyt kell rendezni és az ünnepélyek bevételét, valamint a perselypénzt az Országos Szeretetszövetség céljaira kell küldeni.

Bizony helyes lenne minálunk is rendszeríteni az árvanapokat!

Ravasz László püspök újabb kitüntetése. Az elmúlt hetekben Angliában volt Dr. Ravasz László püspök az alkalomból, hogy a skóciai St. Andrews egyetem 400 éves jubileuma keretében öt tiszteletbeli doktorává avatta. Eddig a debreceni, pécsi és az amerikai lancasteri főiskola díszdoktora volt. Ez a negyedik tiszteletbeli doktorátusa.

Az „istentelenek“ propagandája. 38 millió istentelen szellemű nyomtatványt küldtek szét a múlt évben Spanyol-, Franciaországba, Belgiumba, Hollandiába, Észak- és Délamerikába és ennek a szétküldése 600 ezer rubelbe került.

HIVATALOS RÉSZ

771/1937. sz.

Pályázat. A nyugdíjazás folytán megüresedett jóka-i ref. lelkészi állásra pályázatot hirdetek. Javadalom: 1. Lakás a hozzátartozó házikert használatával. 2. A templommelletti kert szabad használata. 3. Kézpénz 100 azaz egyszáz o. é. frt. 4. Buza 12 hl. 50 liter, 60 cliter. 5. Rozs 12 hl. 50 liter 60 cliter vagyis húsz p. mérő. 6. Árpa 6 hl. 87 liter, 83 cliter vagyis tizenegy p. mérő. 7. Marhahús 50 azaz ötven kgr. vagy ennek folyó ára. 8. Sóra 3 azaz három o. é. frt. 9. Rózse lágyfából 100 azaz egyszáz kéve. Ha pedig az egyház ezt netalán fa hiányában nem tudná természetben kiszolgáltatni, köteles leend e helyett 10 azaz tíz frtot fizetni. 10. Tüzelőfára 32 azaz harmin két frt. 11. Tagosított szántóföld 20 azaz húsz hold egy tagban. 1200 négyszögöles holdakban, melynek munkálata a lelkészt terheli. Megjegyzendő azonban, hogy ezen lelkészi földbirtokból 2 azaz kettő hold föld után, mely a tagosítás előtt is a lelkészi javadalomhoz tartozott, az adót az egyház fizeti, a többitől vagyis 18 azaz tizennyolc hold után az állami adófizetés a lelkészt terheli. 12. Irodaköltségre 4 azaz négy frt. 13. Stólárék az egyházkerület határozata szerint. A törvényesen felszerelt pályázati kérvények a Komáromi Ref. Egyházmegye esperesi hivatalába, Soós Károly esperes címére küldendők, Búcs, okr. Parkan, e hirdetmény megjelenésétől számított három héten belül.

Bratislava-Pozsony 1937 okt. hó 11.-én.

Balogh Elemér püspök.

Egy új hangverseny-cimbalom eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 43. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké., $\frac{1}{4}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárom—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 október 23.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetén
(Hetény), okr. Stará-Dala.

Ide küldendő minden közlemény.

A modern ember visszahódítása.

A modern ember vallásos érzéseket akar, egyházi ember nem akar lenni. Mit jelent egyházi embernek lenni? A német nyelvben világosan lehet a szavakon is szemléltetni: kirchlich (egyházi) az olyan ember, akinek ura van. A kirchlich szó nyilván a kúrios szóból ered. Egyházi ember olyan ember, aki elvileg megkötött ember, nem szabad ember. Nem szabad legalább olyan értelemben, ahogyan a mai ember ezt a fogadalmat érti. Szabadnak lenni a modern értelemben azt jelenti, nem lehetséges semmi olyan dolog, ami az embert úgy megköthetné, hogy az ember a megkötöttség felett is ne lehetne annyira a maga ura, hogy bármely pillanatban el ne szakíthatná ezt a köteleket. Ez a mai ember vezető eszméje és eszménye. Ezt a bélyegét, a szabadságnak ezt a bélyegét akarja bordozni a homlokán. Ez a szabadság nyilatkozik meg a modern gazdaságban és politikában, a mindennapi élet formáiban. Ez a szabadság demokráciája, amely Istennel szemben is ilyen szabadságot igényel magának. Ezért akar a mai ember, a modern lélek vallásossága egyházon kívülséget, vagy egyház nélkülséget. Aki a mai emberen missziót akar végezni, az előbb-utóbb szembe találkozik ezzel az autonom emberrel.

Csak látszólag könnyebb a misszió helyzete azokkal, akik egyházasak, de mélyebb és igazabb biblicitás és Krisztus-ismeret nélkül. Nem az utánjárás után hamar kiderül, hogy az egyháziaság mögött ugyanaz a modern ember húzódik meg, aki Urának igazán nem vallja Krisztust.

Nem szólunk most azokról, akik Krisztusé várnak lenni, de az egyházat nem tűrhetik. Míg Krisztus nem adta még fel az egyházat.

Az egyház missziói tevékenységének ébernek kell lenni a római propaganda és akció módszereivel szemben is, mert Róma nem nyugodott meg, hogy reformáció is volt és a bibliai alapokon embe a világba beleépített, az Isten igéje alapján megtisztított egyház, melynek alapelve Szentlélek által semper reformári, tűrhetetlen elviselhetetlen.

Az egyházi misszió azt akarja elérni, hogy a világból mindazt kihívja, aki a Krisztusé ebben a világban a Krisztus egyházát, mint Krisztusban megváltottak hit és szeretetközös-

ségét minden ellenséges gyűlölet közepette fentartsa, hogy az Isten szuverénitása és dicsősége a világ felett és az emberi korcs szuverénitások felett kihirdettség. Az Isten törvénye a hitetlen világot is féken tartja, az Isten ítélete és irgalma manifesztálódik. Ha egy korszak keresztényisége nem vállalná, Isten tud támasztani a kövekből is fiakat és fog támasztani.

Mikor tud megfelelni az egyház ennek a missziójának? Ha az egyház fel nem tekint az ő Urára, akkor semmi kilátása sincsen. Úgy jár, mint Péter, aki egész éjszaka halászott és semmit sem fogott. Ha pusztán önfenntartási ösztönből tenné, be kellene érnie azzal, hogy a világ urai kegyéből megtúrt és megszánt, kegyelem kenyéren élő közösség, amelynek multja nagy volt ugyan, de jövőben nem számíthat az emberiség boldogsága és üdvössége munkálásában.

De ha a missziót Ura parancsából veszi fel és azt mondja: a Te parancsodra Uram kivetem a hálót, akkor e modern világban is, Istenhez vezetett lelkek nagy sokaságát, mint csodát fogja meglátni. A misszió egyházi csodák várása és csodák látása előtt álló egyház.

Vajjon nem kell-e e világnak a megváltást hirdetni, üdvösségre hivatgatni, a királyi mennyegzőhöz az utak szegletéről is kényszeríteni a bemenetelre?! Csak a missziói parancsot elfogadó egyháznak van jövője, mert csak neki van látomása, új égről és új földről, amelyben van az igazság és a fiúság. A modern ember a szabadságot keresi, az istenfiúság az igazi szabadság.

A misszionáló egyházé a profétai szó, az ígéret — abban van jelen a Krisztus — s „nem merülhet el a hajó, ha benn az ég, föld és tenger Mestere pihen!” Szabó Imre.

Pál apostol az athéni Areopáguszon.

Köbe vésik Pál apostolnak az athéni Areopáguszon mondott beszédét, amint az fel van jegyezve a Cselekedetek könyve XVII:16—34 versekben. Egy német festő indítványára határozták el, hogy az Areopáguszon levő sziklára helyezik a táblát, melyre Pál apostolnak az „Ismeretlen Istenről” mondott prédikációját teljes egészében bevésik. Így minden járó-kelőnek és minden utasnak módjában lesz a csaknem kétezer év előtt elmondott beszédet elolvasni.

A CSALÁDI ÉLET ROMLÁSA.

Olyan sokszor hallottuk már azt a megállapítást, hogy korunk a válságok kora. Alig van az életnek olyan területe, ahol nem jelentkezne ez a beteges tünet. Beszélnek a nevelés válságáról, a gazdasági élet, a demokrácia, a kapitalizmus, bizonyos államformák kríziséről. De a legmegdöbbentőbb: a családi élet válsága. A korunk hitetlen szelleme kikezdte a társadalmi élet legbiztosabb alapját: a családot is.

Az elmúlt héten a napilapok szenzációs részleteket közöltek egy bűnperről. Bőséges „tálalásban” hozták ennek a „modern” családi életnek minden szennyét és eltévelyedését. A szenzáció éhes közönség szinte falta az újságok jelentéseit és a bűnpert tárgyaló vidéki városka törvényszéki terme kicsinynek bizonyult a kíváncsi közönség befogadására. Százan és százan akarták hallani a bűnper hátterét és az elhangzó tanuvallomásokat. Ezekből egy erkölcsi tartalmából teljesen kivetkőzött családi élet körvonalai bontakoztak ki és szörnyű valóságában állott a hallgatók előtt a „modern” családi élet, melyben a főszerepet az anyagi érdek és a testiség játszották, ahol mindkét fél üres lélekkel ment a házasságba, amely erkölcsi kisiklásokat akart jóvátenni és tulajdonképpen felbomlott már akkor, amikor elkezdődött és törvényes formákat vett. Az egész bűnper hangos bizonyossága annak, milyen eltévesztett és üres az Isten nélküli élő emberek családi élete! Milyen szörnyű tragédiák származnak az ilyen házasságnak nem nevezhető „együttélésből”.

Modern korunk egyik legnagyobb betegsége a családi élet romlása és elsekélyedése. Pedig a család minden társadalmi élet és létezés összejtje és legbiztosabb fundamentuma. Ezen épül fel az egyház és állam élete is. Egészséges ezek élete addig, míg a családok élete egészséges. A társadalmi élet megromlása és lesüllyedése mindig a családi élet megromlásával kezdődik. Családi otthon a bástya, amely védi az egyház, társadalom és állam életét egyaránt. Annyi morális erő van bennük, amennyi a családok életén át sugárzik beléjük. A református keresztyénység mindig védelmezője és oltalmazója volt a tiszta és egészséges, Isten törvényei szerinti családi életnek. Református egyházunk mindig tudatában volt annak, hogy a család reá nyomja bélyegét a tagjaira és hatásával végigkíséri azok életét. Azért igyekezett mindig biztosítani a családok egészséges, tiszta levegőjét és mindig ellensége volt a családok életét megfertőző léha szellemnek és erkölcsi feslettségnek. Református országokban azért formálódtak ki mindig a mélységes hittől áthatott, bibliás szellemű, Isten törvényeit szem előtt tartó családi életetek. A református keresztyénység a családi életet csodálatos magaslatra emelte és meg is tartotta ott, mind addig, amig élő hit és bibliás szellem uralkodott benne.

Modern korunk hitetlen szelleme kikezdte a családi életet is és ezzel a társadalmi együtt-

élés legbiztosabb alapjait lazította meg. Gondoljunk csak a nagy városok család-ellenes szellemére! Hogyan dolgozik ott minden tényező a család ellen! Gondoljunk csak a „modern” irodalom lelkeket mételyező alkotásaira, amelyek dicsőítik a bűnt és azt kívánatosnak tüntetik fel. Milyen romboló munkát végez a lelkekben a színház és a mozi a maga erkölcsi törvényekkel lábba tapodó színdarabjaival és filmjeivel, amelyeknek állandó témája a házasságtörés. A városi mulatók és szórakozó helyek a maguk kétes értékű előadásaikkal mind a családok szellemét fertőzik meg és ássák alá.

Milyen szomorú tünetei vannak a családi élet megromlásának falun is. Teljesen elégséges csak az elválások nagy számára hivatkozni ezek mutatják, hogy a falusi ember lelke előtt is sokat veszített a családi élet a maga bensőséges szépségéből és komolyságából. Amíg az előtt nagy ritkaság volt falun a házasság felbontása, ma már egészen megszokott jelenségévé változott. Ott van azután a törvénytelen gyermekek számának az emelkedése is. Ez is a családi élet sajnálatos megbetegedésének egyik aggasztó tünete. Az erkölcsi törvények sokat veszítettek súlyukból és jelentőségükből. Bizonyosság ennek a falusi erkölcsi viszonyok nagyfokú eldurvulása és az erkölcsi élet lényeges megváltozása.

Nekünk életérdekünk a családi élet tisztaságának és református szellemének visszaállítása. Minden gyülekezeti munkánknak szolgálnia kell ezt a célt. Amint az egyházi élet elsekélyesedése kapcsolatban áll a családi élet megromlásával, úgy az egyházi élet regenerálódását is a családok életének lényeges megváltozásától lehet várunk. Mindent meg kell tennünk a családok életének református hitelveink szerinti kiépítése érdekében. Céltudatos családvédelemre van szükségünk. Pásztori munkánkkal, igehirdetésünkkel, a református szellemű evangélizációs munkánkkal Krisztus lelkét kell újra bevinni a református családok életébe. Krisztus a család legfőbb védelmezője és oltalmazója. Az Ő szelleme szépit meg és mélyíti ki újra a családok életét. Bibliás, imádkozó, Isten-féle családokra van a református egyházunknak szüksége, családokra, akik együtt borulnak le naponkénti imádságban Isten trónja előtt, együtt olvassák az Irást és együtt mennek vasárnap az Ő házába.

Fel kell venni református egyházunknak a harcot modern korunk léha szellemével szemben, hogy református népünk köztudatába újra belemenjen az a meggyőződés, hogy a családi élet Istentől rendelt legtisztább formája az élet megteremtésének, a legteljesebb testi, lelki életközösség. Közösség a szeretetben, a munkában és a szolgálásban. Benne Isten akarata és rendelése nyilvánul meg. Egy egész földi életre szóló, legtisztább erkölcsi alapokon nyugvó sorsközösség.

Református egyházunk megújítása Krisztus lelkétől áthatott családokon át fog megtörténni. Ezért dolgozni: Istentől elénk szabott legfelségesebb kötelesség. *Zsemlye Lajos*

EGYHÁZI ÉLET

Torony és harangszentelés Gömörnánáson.

A gyönyörű Murány völgyében ref. egyházunknak végvára a 143 lelket számláló gömörnánási gyülekezet. Ez a kicsiny, de lelkiekben gazdag gyülekezet Istenünk várának, templomának új tornyot emelt a régi harangláb helyén és 2 új harangot készíttetett a meglevő kis harangjuk mellé.

Mi, akik az embernek csak cselekedeteit látjuk, annak építését, vagy rombolását csak kívülről szemléljük, de a belső szépség, vagy romhalmaz sejtve van szemünk előtt, — alig tudjuk még csak elképzelni is, hogy micsoda szép és hatalmas lelkierőknek, az Isten iránti hűsítélet és szeretet milyen fönséges mértékének kellett a gömörnánási testvéreknek a szívéből megindulni, hogy azok összetalálkozva, egymásba olvadva Isten dicsőségére új tornyot emeltek, — abban az időben, amikor a sátáni lélek sok országban rombolja a szent épületeket, amikor nálunk is sok gyülekezetben még a megérvők karbantartására is hiányoznak, nem az anyagi erőforrások, — mert ez Gömörnánáson sem jobb, mint máshol, — hanem hiányoznak azok a lelki kincsek, melyek aranyfedezetei a pulandó földi javaknak, mert ezek csak annyit érnek, amennyi fedezet van rájuk a lélek romlatatlan kincseiben. — A szentelési ünnepély október 3-án gyűjtötte össze a vidék távolabbi lakosait is. Még a jóságos Isten is örömmel szemlélte földi gyermekeinek építését, mert sugárzó napsugarával nem csak a torony fénylő csillagját, de még a sötét falakat is szép fényének és dicsőségének fénylő ruhájába öltöztette. Meleg sugarával megsimogatta, körül ölelte és azt a dicsőségére emelt épületet egy őszi vasárnap minden szépségében, melegségében és hitében megfürdette. — A felszentelési imádságot a templom és torony lábánál összegyűlt hívatatos hívek előtt a gömöri egyházmegyének esperese *Ablonczy Pál* mondotta. Magas szárnyalású, de Isten előtt alázatos lélekből fakadó imádsága után megszólaltak az új harangok, s a felszentelési aktus által mélyen megrendült, boldog lelkek megtöltötték az Úr házat és a nyitott templom ajtó előtt kinrekedt hivekkel együtt szomszédhozó lélekkel hallgatták, hogy mit üzen Isten tornyot építő gyülekezetének. Az igehirdetés alatt, melyet *Csontos László* páskaházi ref. lelkész végzett, sokszor kicsordultak a boldogságtól megtelt szívek és a hála és szent fogadás-életek könnyei sok-sok szemből hullottak az új harangok munkájukban megsegítő, legfőbb Építőnek a kezére. — Aztán *Deési Sándor* giczei lelkész, a gyülekezetnek is lelkipásztora felolvasta az építkezés történetét és az adakozók névsorát. Ebből megtudtuk, hogy az új torony építése és az új harangok beszerzése 50.000.— Ké-ba került, nem számítva hozzá a rengeteg és terhes fuvar

és napszámot, amit a hívek ingyen végeztek. De megtudtuk azt is, hogy az egyház kiváló gondnoka *Lipták András*, időt és fáradságot sohasem nézve az egész építkezés alatt ott munkálkodott. — Majd az Úrvacsorára bent maradt híveknek *Baraxa Lajos* berzétei lelkész ágendázott és szolgáltatta ki az uriszentvacsorát. — Hiányos lenne azonban e beszámoló, ha egyényt elhallgatnánk: boldog lehet *Deési Sándor* a hármass gyülekezet lelkipásztora, mert őt az Isten élete delén arra választotta ki, hogy építője legyen nem csak láthatatlan országának, hanem a látható anyaszentegyház falainak is. Mert míg az ő lakása a múlt század elejének építkezési stílusát hirdeti, addig lakása körül Giczen megépül az Isten háza, új orgona kíséri a gyülekezet énekét, felavatják a hősök emlékoszlopát, felszentelik az új iskolát és most Gömörnánáson felépítik az új tornyot! — Lelket felemelő tények ezek mind. — De boldog lehet az a gyülekezet is, amelyik ma ilyen példa tud lenni! Legyen továbbra is az Úr áldása építő gyülekezetein és lelkipásztoraín!
s—ó.

FIGYELŐ

A nagy gond.

Írta és a nagyszöllősi árvanapon felolvasta *Isaák Imréné* ref. esperesné.

Van a latin költőnek egy megragadó képe. Megy a lovas, arcán mosoly, szemében tűz, kezében kard, boldog derűvel néz előre, megy megküzdeni ismeretlen feladatokkal, előre nem látható ellenségekkel. Mögötte pedig, ugyanazon a lovon, ott ül a sötét Gond s szellemkarokkal szorítja az ifjút.

Örökértékű képe ez, annak a meg nem másítható isteni tanácsvezetésnek, hogy a jövő felé harcos kedvvel haladó református egyház mögött is ott ül el nem hárítható feladatként, az *elesettek gondja*, szorítja az egyházat, le akarja rántani az élet száguldó paripájáról, tehertételként öleli át az amúgy is nehéz küzdelmek előtt álló bajnokot, lehetetlenné akarja tenni előhaladását és győzedelmét.

Az Atzél-Perényi Szeretet-Árvaházban rendezett árvanapon le kell számolnunk ezzel a gondolattal és meg kell nyugodnunk abban, hogy az árvák tehertételt jelentenek ugyan a református egyház életében, gondot okoznak ugyan a városi élet zajában küzdő és a muskátlis falusi ablakok mögött meghúzódó református lelkeknek, de ezt a nagy gondot, az *árvák eltartásának nagy gondját Isten tette a vállainkra*, azt onnét ledobnunk nem szabad, ezt a terhet azzal a lélekkel kell hordoznunk, amely Jézus igájába boldogan adja oda magát.

Számolnunk kell azzal, hogy az árvák gondját Isten bizta ránk, azt tehát *önként* és *boldogan* kell vállalnunk.

Isten a világot úgy is berendezhette volna, hogy ne legyen anya és apa nélküli kicsiny árva, olyan árva, aki önmaga még képtelen saját ma-

gáról gondoskodni. Nem vonhatjuk felelősségre Istent azért, amiért nem a mi gondolataink az ő gondolatai. Ténykényt áll előtünk, hogy Isten beletervezte életünkbe az elhagyatott, magával tehetetlen árvát, tehát töprengés helyett Istentől nyert megbízatásnak kell vennünk az árvák gondját és azt hordoznunk kell. Mikor árvát látunk, nemcsak arra kell gondolnunk, hogy mi is hagyhatunk magáról gondoskodni nem tudó, tehetetlen árvát, könnyes szeműt és éhezőt, anyai szeretetet, apai nevelést nélkülözöt, hanem arra is, hogy az árvakérdést Isten nem egyszerű érzelmi kérdéssé tette, nem a szív hangulati játékvá. Nem lehet az árva sorsát attól tenni függővé, hogy milyen lábbal kelt fel az az úrnő, vagy az a gazdaasszony, akinél az árva érdekében zörgetünk s jó, ha ad valamit, de akkor sincsen baj, ha elkergeti az árvák részére kéregetőt. Nem lehet a jó, vagy rossz terméstől tenni függővé azt, hogy van-e az árváknak kenyerük. Keresztyéni öntudattal kell látnunk azt, hogy Isten az árvakérdést a lovas mögött ülő állandó gondná tette, amitől megszabadulni akarni nem tanácsos, de nem is lehetséges, mert az *árvák gondja éppen úgy része az életünknek, mint az egészség és betegség, az öröm és a bánat, a kenyér és kenyértelenség.* Az árvákról gondoskodnunk kell. Előzetesen úgy, hogy jó szociális és egészségügyi intézkedésekkel mennél kisebbre redukálódjék az apák és anyák halálozási száma 40 éven alul, mert így a szülők közül nagyon sok elérné gyermekei szárnyabocsátásának idejét, ha pedig már van kiskorú árva, akkor úgy, hogy intézményesen és rendszeresen lássuk el az arra rászoruló árvákat lakással, kenyérrel s a lélek táplálékaival. Éppen erre való a mi Atzél-Perényi Árvaházunk is, amelyet Isten azért hozatott létre, hogy benne a mi okos adakozásunk váljék étellel teljes imádsággá.

Az árvákról való gondoskodást aztán önként és boldogan kell vállalnunk, ami azt jelenti, hogy ne várjuk mindig a zörgetést, a rimáncodást, hanem egyelőre az évnek bizonyos szakaszaiban, majd később, ha egészen a vérünkbe megy át a *rendszeres adakozás, szinte állandó gondoskodással* tartuk a magunkénak a „nagy gondot”, az árvák gondját.

Hol vagyunk még ettől Mennyi imádság, mennyi prédikálás, mennyi önnevelés, mennyi titkon elhullatott, de a szívünkre hulló könny kell még ahhoz, hogy a boldog és önkéntes munka tegye mosolygóvá árváink borús arcát és biztosítsa jövőjüket, de annak az időnek is el kell jönnie, mikor nem lesz ebben a kérdésben eltérő vélemény, hanem minden keresztyén szív azt fogja dobogni: *az árvákért tenni kíválszottságunkból folyó cselekedet, ami jó református ember életéből éppen úgy nem hiányozhat, mint a mindennapi imádság.* Hiszen az *árvákról való gondoskodás nem is más, mint tettévált imádság.* És ki ne akarna így is imádkozni.

Míg a tettekben imádkozás korszaka elkövetkezik életünkben, addig is az Árvaház bará-

tainak meg nem lankadó kedvvel és kitartással kell végeznie a gyűjtési és az adakozásra ránevelési munkát, s ha én most csak egy szívben is jóérzést keltettem ebben az irányban, jó munkát végzett általam az én áldott Idvezítőm.

Hadd mondjam el röviden, hogy miképpen igyekszünk mi Técsőn öntudatosítani a lelkeket a „nagy gond”, az árvák gondja vállalása érdekében. Nehéz volt a kezdet, mert sok előítélettel kellett az uramnak megküzdeni. A técsői ember az árvaság tényét Isten büntetésének tartotta éppen emiatt az árvától huzódózott. Mennyi aktivitást igényelt, míg ezt az oktalan huzódózást legyőzte a presbiterekben, majd a hívekben is. Míg munkatársakat kaphatott. Míg mellé nem állottak annyian, hogy a gyűjtőket a megalázás és elkergettetés veszedelme nélkül el lehetett indítani ilyen ügyben. Hány gyűjtő mondta el könnyes szemmel, hogyan szidták ki több helyről s mennyi lelkielő kellett ahhoz, hogy ezeket a munkavállalókat elcsüggedni, visszahúzódnia hagyjuk. És ma már ott tart a técsői egyház, hogy az al gondnok vezetése alatt négy diakónus s mellettük a leánykör, a cserkészek kara félelem és szegénykezés nélkül mer sorbajárni és hirdeti emelt fővel és emelkedett érzéssel: *az árvákról való gondoskodás életünk egy darabja s aki nem akar ebben résztvenni, maga magát szegényíti meg.* Ezt pedig nem dicsekedésből mondom el, hanem azért, hogy egymástól tanuljunk. Én magam is mástól nyertem az indítást ahhoz, hogy ki mondjam az „egy kanál zsirt” akció elindításának a szükséges voltát s az árvák tudják, milyen sokra gyűl az egy-egy kanál zsir, ha együtt van. 30—35 kg zsirt jelent ez évente az Árvaháznak. Egy gazdaasszony észre sem veszi az egy kanál zsir hiányzását, sok kanál zsir pedig huzamosabb időre biztosítja árváink zsirellátását. Kell, hogy minden egyházban rendszeressé váljék a munka és maguk a hívek legyenek benne aktívak, így kedvesebb lesz az a benne forgolódók szívének is.

Szolgáljon ez a néhány szívemből jött mondat buzdításul a „nagy gond”, az árvák gondja vállalásához, vállaljuk önként és boldogan Isten megbízását s meg fogjuk tapasztalni, hogy csakugyan „nagy gond” az árvák gondja, de édes és gyönyörűséges gond is, mert azon keresztül az idvesség világából való fényesség hull a gondhordozó lelkekre.

Káplánt keresek rendszeresített II. segédlelkészi állásba Hanvára. Jelentkezni lehet személyesen vagy írásban. *Ablonczy Pál* h. esperes. Chanava—Hanva, pp. Čiz—Csiz.

A pápai főiskola új internátusa. A pápai ref. főgimnáziumnak ez idő szerint 70 tanuló befogadó internátusa van, de ez a mai igényeknek már nem felel meg és szüknek bizonyult. Az internátus felügyelője: Szücs Dezső tanár mozgalmat indított egy új és modern internátus építése iránt. Számítanak e téren a főiskola volt, hálás tanítványainak és pártfogóinak lelkes anyagi támogatására és segítségére.

KÜLFÖLD

Oxfordi világkonferencia.

Lapunk több alkalommal megemlékezett róla, hogy a nyáron Oxfordban volt a keresztyén egyházak világkonferenciája, amely a ma legégetőbb kérdéseire keresett feleletet az Evangélium világítása mellett. A kérdés az volt, hogy mi a keresztyén egyházak felelete és milyen magatartást kell tanusítaniok az egyházaknak a néphez, az államhoz, a gazdasági rendhez, a neveléshez, a nemzetek világához való viszonyukban? A nevezett konferencián a magyar református egyház képviselőjében dr. Vasady Béla debreceni theol. professzor jelent meg, a Református Élet hasábjain közzétett beszámolója annyira tanulságos, hogy szükségesnek tartjuk legalább a főbb gondolataiban való ismertetését.

Egyház és a nép.

E csoport tárgyalásai abból indultak ki, hogy a különböző népközösségek hagyományos alapjai megrendültek. A modern technika vívmányai mellett az eddigi népegységek szétesését alapjában véve egyetlen főtényezőre lehet visszavinni: az emberiség a maga széteső közösségi életében is a bűn valóságát tükrözi. Nem Isten akaratára, hanem saját maga által kitalált humanisztikus alapokra építgeti a maga társas életét. Az egyház legelső feladata az önmagára eszmélés, saját magának és a különböző népi közösségeknek bűnbánatra való felszólítása. Minden társadalmi rend, milyenek a család, nép és nemzet, egyfelől Isten ajándékainak tekintendők, másfelől azonban a bűn hordozói. Azért van szükség a pozitív igenlés és a negatív kritika álláspontjára. Az egyháznak és a tagjainak először hálával kell fogadni Isten ama kegyelmi ajándékait, amelyet a nemzeti közösség sajátosságaiiban nyújtott, de ugyanakkor kötelességük is nemzeti önzés, gőg és önteltség bűnei ellen való harc is. Isten egyetlen nép által sem sajátítható ki. Az Evangélium szempontjából első és másodrendű fajokról beszélni nem lehet. Minden faj Isten ajándéka, de ugyanakkor a sajátos faji bűnök hordozója is. A faji bűnök megszüntetője egyedül Jézus Krisztus.

Az egyházak feladata a keresztyén elvekből sugárzó szellemnek a mindennapi életbe való beleömlésztése. Minden egyes gyülekezet igyekezzék a maga körében áthidalni a faji, népi és osztálykülönbségeket. Törődjék jobban az elhagyottakkal és a gyámolításra szorulókkal. A külső életfeltételek kedvezőbbé tételében siessen az állam segítségére. A népi közösségek szociális kérdéseivel minél többet foglalkozzék. Mindenek felett pedig tegyen állandóan bizonyosságot a népi közösség egyetlen biztos alapjáról: a világot szerető s önmagát mindnyájunkért kereszthalálra adott Jézus Krisztusról.

Egyház és állam.

A keresztyén ember mindig valamely nép-

közösség tagja s mint ilyen, állampolgár. Az államot, mint történetileg kialakult valóságot az Istenhez való viszony szemszögéből kell nézni. Az állam nem léphet fel totális, azaz feltétlen igényekkel, mert így ellentétbe kerül Isten szuverenitásával. A múltban a történeti egyházak elmulasztották az állammal szemben a meg nem alkuvó keresztyén elvek határozott képviselőtét. Éppen ezért ebben a vonatkozásban is el vagyunk kötelezve a bűnbánat tartására. Az egyházaknak és az egyháztagoknak nemcsak az államért s annak képviselőiért való imádkozás és az államhatalomnak való engedelmisség a feladatuk, hanem egyúttal az államnak evangéliumi alapon való próféta kritizálása is, tiltakozás minden olyan törekvés ellen, amely az egyháztagok személyi és valláserkölcsei méltóságát veszélyezteti.

Egyház és a gazdasági rend.

Az egyház egyetlen társadalmi és gazdasági berendezkedéssel sem azonosíthatja magát. Valamennyi fölött áll, bár mindig egy már meglévő gazdasági rendszeren belül kell a maga hivatását betöltenie. Hivatása itt is kettős. Reá kell mutatni azokra a kötelességekre, amelyek tagjaira várnak, másfelől pedig a rendszer evangéliumi bírálatát kell nyújtania. Mivel ennek a kettős feladatnak az egyházak a múltban nem tettek eleget, különféle vallásellenes beállítottságú szociális és gazdasági mozgalmak keletkeztek, ezeket az egyházaknak az Ige alapján meg kell ítélniök. Reá kell mutatniok arra, hogy alapigazságai megvalósíthatók magában az Evangéliumban s hogy melyik az a határvonal, ameddig az egyház velük való együttműködés kötelezettségét vállalhatja. Az egyháztagok evangéliumi szellemmel való áthatása, a sáfárság elvének a gazdasági berendezkedésekben való egyéni és közösségi alkalmazása a legfontosabb tennivaló Isten atyafiságának és gazda voltának gondolata a gazdasági és társadalmi igazságosság megvalósításának egyetlen biztosítéka.

Egyház és nevelés.

Az egyház és állam egymás közötti feszültsége korunkban leginkább a nevelés területén jelentkezik. Az egyháznak itt is fontos teendői vannak. Képviselnie kell azt az álláspontot, hogy minden gyermek és felnőtt, egyaránt méltó arra, hogy képességeinek megfelelő legteljesebb nevelésben részesüljön. Ugyanakkor azonban hangsúlyoznia kell, hogy az Istennel való személyes találkozás lehetőségének előkészítése és munkálása nélkül minden nevelés még csak félmunkát sem végez. Ezért az állami iskolázás és nevelés egyeduralmi törekvéseivel az egyháznak a meghatározottabban szembe kell fordulnia. Az ifjúságot a különböző világnézetek kötöttségei alól csakis az evangéliumi nevelés szabadíthatja fel. De hogy ez lehetségessé váljék, ahhoz mindenképp felett igazi evangéliumi szellemű nevelőkre van szükség. Az egyházaknak éppen azért fontos feladata a nevelők evangélizálása, még pedig az oktatás minden tagozatában.

Az egyház és nemzetek világa.

Az egyház a nemzetek felett való közösség. Éppen ezért joga és kötelessége, az egyetemes emberi természet sötét és szomorú titkainak feltárása az Ige hirdetése által. Mint Isten országának terjesztője, eleve tiltakoznia kell az ellen, hogy Isten országa bármely fenálló nemzetközi renddel és intézménnyel azonosíttassék. Ugyanakkor pozitív feladata a keresztyén egyházaknak a nemzetközi politikának, a diplomáciának és más nemzetközi intézmények képviselőinek keresztyén szellemmel való áthatása, hogy a nemzetek közti viszonyban a szeretet és igazságosság szempontjai érvényesülhessenek.

A konferencia leg súlyosabb kérdése a háború problémája volt. Egyöntetű vélemény volt, hogy a háború a bűn szükségszerű következménye. Azt is kifejezetten hangsúlyozta a konferencia, hogy a keresztyén egyházak feladata együttes erővel dolgozni a háború megakadályozására. A háború elleni küzdelemben kell az egyházaknak leginkább bizonyítania a maga evangéliumi ökumenicitását.

PROBLÉMÁINK

Falusi református népünk és a káromkodás.

Semmi sem bizonyítja a mi falusi földmíves, református népünk lelki életének rendkívüli sekélyes voltát, mint éppen a káromkodás minősíthetetlenül csúnya szokásának a nagy elterjedése. Olyan sokan közülök büszkén és öntudatosan hivatkoznak református voltukra s hogy ez milyen keveset jelent náluk és mennyire nem szent előttük Isten neve, mutatja az, hogy a beszédjük tele van Isten nevének káromlásával. Annyira megszokták ezt, hogy észre se veszik, hogy már újra egy trágár vagy káromló szó hagyta el az ajkukat, hogy e tekintetben mennyire fásult a lelkük, mutatja, hogy nem is látnak bünt benne, inkább férfias dolognak tartják. Dr. Hegyaljai Kiss Géza, aki a magyar református nagyjaink életrajzát olyan szépen írta meg és a reájuk vonatkozó adatokat olyan hűségesen gyűjtötte össze, erre vonatkozólag azt írja, hogy a magyarság a káromkodást valószínűleg az őshazából hozta magával és az olasszal együtt Európa legkáromkodósabb népe lett. Az is bizonyos, hogy minden háború után, különösen veszített háború után szörnyen elharapódzott a káromkodás mételye. Fel van jegyezve, hogy 995-ben az elvesztett augsburgi csata után az elfogott vezérek a császár előtt vakmerő káromkodásra fakadtak. Ugyancsak elharapódzott a káromkodás Mohács után, Majtény után. Irott feljegyzések vannak arról, hogy az 1849-i világi fegyverletételkor a honvédség olyan káromkodásra fakadt, hogy az „ég majd rájuk szakadt”. Hogy a világháború után mennyire elharapódzott a káromlás, azt napjainkban is kinosan tapasztaljuk. Számos

törvényt hoztak a multban a káromkodás ellen, írja ugyancsak dr. H. Kiss Géza: I. Endre király 1047-ben keserűen írja: „Ha valaki Istent s az ő szentjeit és papjait szidalommal illetné, elsőbben Isten, azután a király büntető haragja száll reá.” Az 1563. évi pozsonyi országgyűlés szigorúan kimondja, hogy a káromkodók első ízben megvesszőztesse, másodízben megbotoztassanak, harmadízben gyilkosok módjára halállal büntetessenek. S a büntetést végre is hajtották, úgyhogy Zemplén vármegye még 1803-ban is hajtott végre halálos ítéletet egy káromkodón. Szomorú nevezetessége Borsod vármegyének, hogy itt támadt a legtöbb istenkáromlási per. E vármegye 1671-ben elrendeli, „minthogy mindenféle rendek között a hallatlan átkok, szitkok és az Istent az egekből a földig levonó káromlások annyira szaporodtak, hogy nemcsak a felserdült ifjak és a gonoszságban megrögzött vénnek, de még a gyermekek is káromkodnak, — azért hogy a felséges és mindenható Istennek nemzetünk ellen sebes tűz módjára lobogó haragja csendesedhessék, elvégzett dolog, hogy valakik városokban falvakban, mezőkön és akármely helyütt szitkoznak és káromkodnak, a nemes embereken 12—12 forintokat, a szolgáló rendeken 6—6 forintokat exekváljanak minden terminus adás nélkül.

Dr. Hegyaljai Kiss Gézának fenti adataiból látjuk tehát, hogy még a polgári törvényhozás is büntette a káromkodásnak szörnyűséges bűnét. Nekünk református lelkipásztoroknak is fel kell vennünk a harcot ez ellen a gonosz és istentelen szokás ellen. A vasárnapi iskolától fel az ifjúsági körökön át a felnőttek bibliaóráin is szüntelenül hangsúlyoznunk kell, az igehirdetésünkben is állandóan ki kell térnünk Isten nevének megszentelésére s bele kell vinnünk egyházi életünkbe azt a tudatot, hogy a jó református ember soha nem káromkodik, mert előtte szent az Isten neve.

HIREK

Az Ifjúsági Keresztyén Egyesületek Világszövetségének Egyetemes Imahete 1937. nov. 14—20.

Az Ifjúsági Keresztyén Egyesületek Világszövetsége évről-évre megtartja a maga imahetét. Felhívással fordult most is a kötelekébe tartozó egyesületekhez, hogy a maguk körében: a leánykörökben, az ifjúsági- és felnőttek bibliakörökben ne mulasszák el az Istentől nyújtott drága alkalmat az imahét megtartására. Az imahét programja: november 14, vasárnap: bibliai textus: János I.: 5. „A világosság Jézus Krisztus.” Megemlékezés történik Isten előtt a Világszövetségről és az ökumenikus (egyesítő) mozgalomról.

Nov. 15, hétfő: „Azért jöttem, hogy világosságuk legyenek.” A bibliai textus: Lukács X.: 27. Imádságban megemlékezés történik a mozgalom afrikai munkájáról.

Nov. 16, kedd. A bibliai textus: I. János

III.: 1. „A világosság fiai.” Imádságban megemlékezés történik a mozgalom észak- és délamerikai munkájáról.

Nov. 17, szerda. A bibliai textus: Márk: X: 42—45. „Egy az Isten, a ti Atyátok, ti pedig mindnyájan testvérek vagytok.” Imádságban megemlékezés történik a mozgalom ázsiai munkájáról.

Nov. 18, csütörtök. A bibliai textus: János: XVI.: 33. „Bízatosok, én meggyőztem ezt a világot.” Az imádság tárgya: Az ausztráliai és szigetvilági ifjúsági keresztyén munka.

Nov. 19, péntek. A bibliai textus: János: X.: 18. „Kereszt öröme e világban.” Az imádság tárgya: A Britt szigetek, Észak- és Középeurópa területén folyó munka, a leányszövetségi munka és a főiskolás keresztyén ifjúsági alakulatok.

Nov. 20, szombat: A bibliai textus: János III.: 16—17. és III.: 19. „Én vagyok a világ világossága.” Az imádkozás tárgya: a Dél- és Kelet-európában folyó munka.

A német hitvalló egyház küzdelme.

A német rendőrség a hitvalló egyház összes tanügyi intézményeit feloszlatta. A német evangélikus egyháznak ez a csoportja harcol a legjobban az egyház autonómiájáért és tiltakozik az állam beavatkozási politikája ellen.

HIVATALOS RÉSZ

102/1937.

Meghívó.

A dunáninneni ref. egyházkerület folyó évi rendes közgyűlését Pozsony—Bratislavában az egyház gyülekezeti termében november hó 12—13 és 14.-én fogja megtartani; oly formán hogy:

November 12.-én bizottsági gyűlések lesznek és pedig délelőtt 10 órakor a belmissziói, délután 2 órakor a tanügyi, 4 órakor pedig a pénzügyi bizottságok üléseznek.

November 13.-án reggel 9 órai kezdettel tartatik a közgyűlés s tart addig, amíg a tárgysorozat véget nem ér.

Ugyanezen nap délután 3 órakor lesz a Ker. Biróság rendes ülése s tart az ügyek letárgyalásáig.

November 14.-én vasárnap délelőtt 10 órakor lelkész szentelés, melyre különösen a közgyűlésnek az egyházmegyéék részéről való kiküldöttei felhivatnak s az elnökségi felhívás szerint kötelezettek is a megjelenésre.

Az egyházmegyei felterjesztések és a bírósági ügyek folyó évi november hó 1-ig mulhatatlanul betérjesztendők a püspöki hivatalhoz, mert a később jövő ügyek tárgyalás alá nem vétetnek.

Felkérem a kerület tisztikarát alkotó tagjait, úgyszintén a Tanácsbírói kart, hogy úgy a bizottsági, mint a rendes közgyűlésen megjelenni s a tanácskozásokban részt venni szíveskedjenek.

Lakás szerzés végett forduljanak az ottani lelkészi hivatalhoz szíves készséggel fog rendelkezésükre állni.

Isten áldó kegyelme nyugodjék meg Egyházkerületünkön, intézményein és az összes alkotó tagjain.

Az Elnökség.

A gömőri ref. egyházmegye esperesi hivatalától.

1219/1937.

Hanva, 1937. okt. 15.

Esperesi körlevél.

Felhivom a gömőri ref. egyházmegye összes lelkészi hivatalát, hogy e körlevél megjelenése utáni vasárnap az egyházmegye valamennyi szószékéből és pedig úgy az anya, mint leányegyházakban hirdessék ki a következő jogerős határozatokat:

„1. A rozsnyói ref. egyház presbitériuma 1937 máj. 2.-án tartott gyűlésében Birtok Gyuláné született Majoros Julianna rozsnyói lakost azon cselekedetért, hogy vegyes házasságból született leánygyermekét a másik házafél egyháza javára engedte át, miáltal megsértette a ref. anyaszentegyház tekintélyét és méltóságát, megcsúfolta az egyháztagoktól várt hithűséget és egyházas érzületet: az idevágó egyházkerületi szabályrendelet értelmében az E. T. 108 §.-ában foglalt összes jogaitól megfosztotta, azaz nem veheti igénybe iskoláinkat, lelkészek, tanítók, énekvezérek szolgálatát, továbbá az úrvacsorával való élés jogától is megfosztotta.

E határozat értelmében tehát az említett egyén részére kárhóztatott cselekedetének jóvátételéig az úrvacsora kiszolgáltatása valamint bárminemű lelkészi, vagy énekvezéri szolgálat teljesítése szigorúan tilos.”

„2. A naprágyi ref. egyház presbitériuma 1937. aug. 8.-án tartott gyűlésében Tarr Lajos egyháztagot azon cselekedetért, hogy vegyes házasságból született fiú-gyermekét a róm. kath. egyház javára adta át s ezzel ref. anyaszentegyházunknak erkölcsi tekintélyét és méltóságát mélyen megsértette, az egyháztagoktól várt hithűséget és egyházas érzületet megcsúfolta, az idevágó egyházkerületi szabályrendelet értelmében az E. T. 108 §.-ában felsorolt összes egyháztagsági jogaitól, valamint az úrvacsorával való élés jogától is megfosztotta.

E határozat értelmében tehát a fent nevezett Tarr Lajos naprágyi lakos részére kárhóztatott cselekedetének jóvátételéig az úrvacsora kiszolgáltatása, valamint bárminemű lelkészi vagy énekvezéri szolgálat teljesítése szigorúan tilos és töle a harang használata is eltiltatik.”

E kihirdetés megtörténtét a legközelebbi egyházlátogatóság veszi számba.

Atyafiúi szeretettel:

Ablonczy Pál
h. esperes.

Szőnyegház

Tóth S. Komárno, Klapkátér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valdói keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarok és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 44. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kč, $\frac{1}{2}$ év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 október 30.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkész Hiv. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Dáča.

Íde küldendő minden közlemény.

Örökös reformáció.

Az evangélium szerint reformált egyházak mind e mai napig, egy teljességgel el nem osztott vád bélyegét hordozzák magukon, mely abban nyilvánul meg, hogy úgy közeli, mint távoli tényezők leértékelve azt a hittisztító történelmi mozgalmat, melyet a nagy reformátorok abb, mint 400 esztendővel ezelőtt elindítottak, úgy szeretik feltüntetni az eseményeket csemegeként kereső, de a dolgokat központi jelentésükben megragadni nem tudó, a komoly hit és lelkiismeret dolgait csak úgy felületesen elintéző világ ember szeme előtt, hogy az egész reformáció lényege „csak” pusztán negatívum, csupán tagadásban merül ki, annak a ténynek hangoztatásában, hogy mit nem hisz és mit nem fogad el. Hiszen azoknak a bölcs atyáknak a tevékenysége is, — akik azon a bizonyos speyeri birodalmi gyűlésen részt vettek, — csupán abban merült ki, hogy protestáltak, tiltakoztak. A reformáció ezek után nem más, hangzik e hamis, könnyelmű és felelőtlen okoskodással leszűrt összindulatú megállapítás: mint az üres negatívumnak, a „mindenáron” tiltakozásnak a vallása. Itt a történelmi materializmus hívei még ennél is tovább mennek és úgy tárgyalnak a reformációnak a történelemben kétségtelenül határozott jelző, világot és lelkeket átalakító mozgalmáról, mint amelyben a főmozgató rugó, nem a Biblia, az Evangélium, hanem inkább az a gazdasági célú, eltitkolt forradalmi terv, melynek hajdonképpen gazdasági újjáteremtés volt a célja.

Azonban ne csodálkozzunk a reformáció történelmi jelentésének e kívülről jövő, tendenciózus megértésén. Ne csodálkozzunk ezen, mert sorainkon belül sincs meg e kérdést illetőleg a hiteles, megalapozott egység, a kifejeződött vélemény. Ilyen sokféle feleletet tanultunk, olvastunk és hallottunk, arra a számunkra lényegesen jelentős kérdésre, hogy: mi a reformáció? Egyesek azt a megoldást ragadják meg a reformáció tényének, mely szerint az nem egyéb, mint a *visszatérés* az eredeti keresztény egyház apostoli egyszerűségéhez és tisztaságához. Mások szerint pedig a reformáció: *továbbfejlődés*. Majd így halljuk, hogy: *újítási, új vallás, stb.*

Tartozunk annyival evangéliumi hitünknek,

hogy vállaljuk azt a felelősséget, miszerint bebizonyítsuk, hogy a reformáció nemcsak: *nem-et*, hanem elsősorban *igen-t*, pozitívumot jelent és így felel meg hitünk, életünk nagy kérdéseire. Különösen ha nem elavult, ósdi szemüvegen keresztül nézzük a reformáció világát és lelkeket átalakító mozgalmát, hanem szellemtörténeti alapon, továbbá, ha nem azzal dicsekszünk, hogy mit nem hiszünk és mit tagadunk, hanem evangéliumi kereszténységünknek építő tendenciáját domborítjuk ki és arra helyezük a súlypontot, — akkor a reformáció a számunkra nemcsak az időben, egy dátumhoz kötött forduló, nem száraz történelmi jelentés lesz, hanem a hitéleti síkban egy örökös lelki folyamat, melynek lényege ez: a legnagyobb fokú *felelősségvállalás* Isten ügyével szemben, az evangéliumi kereszténységnek *központi jelentésében való megadása* és mindenekfelett: *örökös megújulás*. Megújulás a hitben, megújulás a gondolkodásban, megújulás egész életemben. A három nagy reformátor is e három síkban domborította ki az evangélium szerint megreformált, megújított kereszténység központi gondolatát. Nem a cselekedet az első, hanem a *hit*, mondotta Luther. — Nem a holt ceremónia, hanem a szabad *gondolat* állapította meg Zwingli. — És ezután megjelenik éles tekintetével, megrendítő komolyságával Kálvin János és hangja, mint harangzúgás kondul: *Nem üres beszéd, hanem élet.*

Megújult tiszta élet: ez az örökös reformáció sarkalatos elve, lényege. Ez a makulátlan tisztaság öltött testet eszményi Mesterünkben, Megváltónkban, aki nagy, Isten előtti felelősségének tudatában, minden kimondott szavának igazságát ártatlan vérével pecsételte meg. Ez a magas mérték, ez a nagyfokú elkötelezettség, ez a szuverén Isten előtt való mély és határozott felelősségvállalás és folytonos megújulásra törekvés az örökös reformáció követelménye, melyet október 31, velünk, a reformációs gondolat gyarló hordozóival szemben támaszt.

Nekünk nem szabad úgy elmennünk a reformáció ünnepe mellett, mint a multnak egy lezárt, történelmi aktusa előtt. A reformáció új világot teremtett, mindenütt, ahova csak eljutott. Akiket csak megérintett a megújulásnak ez a szent szele: tisztábban láttak, éreztek, gondolkodtak és másképpen imádták az Istent is, mint addig.

Isten ügye iránti komoly felelősségünknek, a megújulásra való igaz törekvésünknek kifejezésre kell jutni életünk minden vonatkozásában, elsősorban pásztori kötelességeink hűségesebb teljesítésében és különösen ilyenkor: a reformáció ünnepe táján, amikor a belmissziói munkatevékenység fokozott iramban indul meg — a missziói munka minden ágában.

Ez a folytonos felelősségvállalásra készítő megújulásra törekvés: az örökös reformáció ránk vonatkozó programja! *Csomár Zoltán.*

Dr. Kuyper Ábrahám. 1837–1920.

Közi: *Keresztury László* szpmotor-vécsi ref. lelkész.

A kálvinista világ ebben az évben a németalföldi reformátusok nagy teológusára és vezérére emlékezik. Dr. Kuyper Ábrahám az, a kálvinizmus egyik legmarkánsabb alakja. A csehszlovákiai református egyház is megemlékezik róla. Hivatalos lapunk felelős szerkesztője engem kért fel életének, egyéniségének, munkásságának és jelentőségének ismertetésére. Az első közlemény kb. Kuyper születése századik évfordulójának napján jut el az olvasókhoz (1837. X. 29.). Nem akar ez teljes biográfia lenni, mert ez e lap kereteibe nem lenne beilleszthető. A feldolgozás sem teljesen eredeti. Főként Dr. Kolthaus: „Dr. Ábrahám Kuyper” Elberfeld, 1925. c. munkájára támaszkodik. A többi források megnevezését — amennyiben e feldolgozás nem igényli az eredetiséget — nem tartom szükségesnek.

Dr. Kuyper Ábrahám a holland nép fejlődés- és egyháztörténetében fél évszázadra rányomta egyéniségének bélyegét. Különleges szellemi képességei, markáns jelleme, felmérhetetlen munkaereje, legyőzhetetlen akarata, magas pozíciója, patriarchális életkora folytán nemcsak a holland nép történetének lett a múlt évszázad második felében és a mostani első két évtizedében összehasonlíthatatlan vezéregyénisége, hanem mint a kálvini gondolkodás és világszemlélés hamisítatlan képviselője és a kálvini erények harmonikus és harcosszerű megisméjlesztője, a jelzett kor modern, szintelen és gerinctelen teológiai és egyházi életének áldott hatású reformátora is. Egyéniségének nagyságát legjobban követőinek rendíthetetlen szeretete és ellenfeleinek elkéseredett védekezése méri. Kuyper élete a Kálvinéra emlékeztető harcoss élet volt. Eredeti teológus, sokoldalú államférfi, termékeny irodalmár, genialis journalista volt. Harcos életének kitűzött és megvalósított célja: elhanyagolt és lenézett református népet kulturális, vallási és politikai öntudatra segíteni. Ebben rejlik Kuyper nagysága. Ezért kell vele mint reformátorral, mint „Créateur de valeurs”-el nekünk is foglalkozni. A németalföldi református nép a „Vezér”-t látta és látja benne, kinek az ideális kulturajavak és a tiszta kereszténység birtokba-vételét köszönheti; a liberális társadalom demagógnak nézte, ki — mint exclusiv és fegyelmező pártvezér — a liberális rezsim ama vívmányát, miszerint Németalföldön a nemzeti egységet megteremtette, megtorpedózta és az álló-vizeket felkavarta. A világ kálvinizmusa a bátor hitvallót, ki a racionalizmus és liberális teológia által szétrombolt hitvalló egyházban reformátori geniusszával az élet tüzét ismét felgyújtotta.

1. Kuyper Ifjúsága.

1837, október 29.-én született Maassluisben. Apja: Jan, Frederik Kuyper, ref. lelkész. Anyja: ki svájci származású: Henriette Huber. Kilenc testvér közt, harmadik gyermek és első fiú. Atyjától a holland hidegvérűséget és szívósságot, valamint a tervszerű munka-beosztást, anyjától az akadályok legyőzéséhez szükséges bátorságot, és a helyes meglátást és cselekvést eredményező ítélőképességet örökölte. Még csak három éves volt, mikor a család Middelburgbe, egy provinciális városkába költözött, mely abban az időben elég élénk kereskedelmi és hajózási központ volt. Itt töltötte tulajdonképeni gyermekkorát. Irásvetésre a szülők kezdték tanítani, mely kezdetben nehezen ment. A kis Ábrahámnak volt egy szépséghibája, abnormisan nagy volt a fejét (akkora volt, hogy kalapot direkt csináltatni kellett, mert nem lehetett megfelelőt venni). A szülők attól féltek, hogy talán vízfejű. Egyszer el is vitték egy jobbnevű orvos-tanárhoz, ki megdönn megvizsgálta, ezzel bocsátotta el a szülőket: „Hál' Istennek, mind agy, ami ebben van!” Valószínűleg a szülők pedagógiai készsége lehetőleg fogyatékos, mert a nyilvános iskolában viszonylag hamar bámulatos gyorsan tanult. A gyermek tengerész akart lenni. Gyermek-szobájának ablakán a kikötőre nézett s minden szabadidejét a hajók sok életének figyelésével töltötte. Gyermekkorában, egy hosszabb betegség alkalmával, készített is saját kezűleg egy minden részében pontosan kidolgozott és tökéletes megfigyelést igazoló hajócskát, amely élete végéig íróasztalán állott. Érdekelte és részvétellel nézte ennek a néprétegnek nehéz, küzdelmes életét, és elhanyagolt helyzetét. Az tartotta vissza, hogy a tengerészélet utáni vágyat valóra váltsa, mert a hajósok durva beszéde minden nap szíven ütötte. A maasluisi paróchián még élt az Irás-tisztelet és ennek megfelelő praxis pietatis, dacára a vallásos és egyházi életet romboló racionalizmus túlsúlyának.

1849-ben Leidenbe, a hollandiai Athénbe, hívták meg apját lelkésznek. A middelburgi elemi és a leideni gimnáziumot mint eminens diák játszva végezte. 1855-ben a leideni egyetem teológiai és klasszikus philológiai fakultására iratkozott be. Nem azért lett teológus, mintha élő hit után vágyott volna, vagy Leidenben megérintette volna valami elevenebb egyházi élet. A tudomány-szomj vitte oda és nem Krisztus, mert ez volt a család tradíciója, mert ez volt anyja imádságának tárgya, mert csak a mélyebb problémák érdekelték emelkedett szellemiségét. Hogy az egyházi élet mennyire hidegen hagyta, abból látszik, hogy a konfirmációt az első teológiai alapvizsga idejére, vagyis a lehető utolsó terminusra halasztotta. Az egyházi liberalizmus annyira kicserezte a nemzeti és vallási életet, hogy már csak néhány mélyebben érző lelkész sürgette a hitvalláshoz való visszatérés szükségességét, de ezek is kiváltak az egyházból és a „keresztény református” egyházba tömörültek.

nemzo
kült.
natur
elégít
hozot
Mode
de Y
külön
fakul
c. pá
nyert
lödés
rábes
közbe
a be
már
külfö
után
noni
táral
Isten
A gy
form
s elk
faku
egyf
diss
gája
kegy
akar
tört
2. I
Egy
egy
hivl
állá
gán
élet
érte
néz
kap
me
sás
ho
tan
sze
me
ker
eré
Ed
vo
ha
a
má
a
ez
vo
vil
ze

Az ifjúság érdeklődése a multak erősebb nemzeti élete felé fordult. Kuyper is ide menekült. A leideni theologiai fakultás a maga supernaturalizmusával sóvárgó, szomjas lelkét nem légitette ki. A tagadás az otthonból magával hozott kegyességén nem tudott urrá lenni. — Modern professorai (Dr. I. H. Scholten, Matthys de Vries) sokat vártak e tehetséges diáktól, különösen mikor 1858-ban a groningeni theologiai fakultás „Kálvin és Laski János egyházfoglalma” pályatételét a legnagyobb elismeréssel megnyerte. Ezt a munkát különösebb belső érdeklődés nélkül, csupán professorának, de Vriesnek rábeszélésére kezdte meg, mégis e munka közben lépett rá arra az útra, amelyen később belsőileg is átalakult Kuyper haladt. Ugyanis már átkutatta a hazai összes és legnagyobb külföldi könyvtárak katalógusait forrásmunkák után, de hiába, amikor egy öreg haarlemi menzoni lelkész (prof. de Vries apja) magánkönyvtárában a keresett műveket megtalálta. Ebben a körben különös, csodálatos vezetését ismerte fel. A groningeni siker arra ösztönözte, hogy a reformátorok gondolatvilágába mélyebben leszálljon az első gyümölcse az lett, hogy a leideni theologiai fakultás elfogadta „Kálvin János és Laski János egyházfoglalma közötti párhuzam” c. doktori disszertációját. 1862-ben tette első lelkészi vizsgáját nagyszerű eredménnyel. Istennek különös megjelme, hogy Kuyper érdeklődését, szinte akarata ellenére, már férfi korának küszöbén, a történelmi ref. egyházra irányította.

2. Kuyper Beesd-ben.

Kuyper nem kapott nyomban parochiát. Egy évnél tovább várt szüleinél, amikor aztán egy kicsiny, félreeső falusi gyülekezetbe, Beesd-be hívták meg. 1863 augusztus 9.-én foglalta el a lelkészi állását és 1867-ig maradt ott. Ez az idő a magányos, belső vívódások ideje, amikor döntött az élete felett. Eddig a történelmi adottságokat és értékeket mindig az éles kritika szemüvegén nézte. „Vallomásai”-ban a groningeni pályatétellel kapcsolatban többek közt pl. ezt írja: „Jóllehet megismerkedtem Kálvinnal és Laskival, de olvasásunk közben soh'sem jött az a gondolatom, hogy az olvasottak talán igazak is. Olvastam és tanulmányoztam őket egy kortörténeti kérdés megvilágításából...” (Confidentie, 46. old.)

De Kuyper magatartása rövidesen teljesen megváltozott. Beesdben egyszerű emberekkel találkozott össze, akikben az az életigazság és életerő volt, amit ő halott könyvekből ismert meg. Eddigi tanulmányai e felismerésben segítségére voltak. Világos lett előtte, hogy itt nem ismerettel, hanem átéléssel van dolga. A mult szeretete és a németalföldi kálvinizmusoknak az ellenreformációs idején tanusított hősiessége feladták neki a kérdést: az ősök vajjon honnan merítették az a bámulatos lelki erőt? Mégis csak erősebb volt az a meggyőződés, amely képes volt új világot teremteni, mint ezé a tehetetlen nemzedéké!

„Vallomásai”-ból kitűnik, hogy a református tan intellektusát ekkor még nem elégitette ki. Csak később vált személyes tulajdonává. De már csudálta a tiszta kálvini néphitnek félreismerhetetlen valóságát, annak a szellemi erőnek realitását, mely az egész életet átítatta, uralta. És ez a csudálat, valamint saját kicsinységének érzete vezették őt határozott döntéshez. S amint a csillogó elmékkel történni szokott ez a döntés nem ment könnyen, vívódás nélkül. Rajta valóban igazolódott az Ige, hogy csak úgy tarthatjuk meg lelkünket, ha elveszítjük akaratumkat. Ez az önátadás lett Kuyper egész életének erőforrása. Ezután már az értelem többé nem az ismeret forrása volt, hanem csak eszköz az ismeret feldolgozására. Kuyperre nézve az ismeret forrása a kiengesztelés Igéje, abban az abszolút formában, hogy a lélek megnyugszik benne. Egy eldugott falucska egyszerű embereiben rátalált Kálvinra. A neve nem volt már ismerős, de tanait megértették és megőrizték. Amikor Kálvin lelkének erejét felfedezte, majd megtapasztalta, akkor felismerte benne azt a lelki arzenált, amelyből népe a vallásháborúk és üldözések idején fegyverezte lelkét.

A beesd-i parochus most lett tanítványa. Ez az önátadás egész életét meghatározta. Úgy lett népének vezetője, hogy átengedte magát e nép egyszerű hitének.

Kuypernek ez a megtérése életének az a nagy csodája, amely nélkül nem nyerhetünk helyes bepillantást későbbi életébe. A nagy kedélyvilágú emberek többnyire tudatában vannak, hogy életük Isten vezetése alatt áll. Kuyper egész gondolatvilágát ez uralta. Isten csodás kegyelmének tekintette a feleségével való megismerkedést is, aki egy szegény beesdi leány volt. Pietje Baltusnak hívták. Ez a hit, az Isten áldott vezetésében vetett hit volt számára az az erős vár, ahová egész életének minden körülményében visszavonult. Ez a gyermeki bizalom volt személyiségének legvonzóbb oldala és látszólagos ferdeségeinek magyarázója. Sokan pl. azzal vádolják, hogy nyilvános életében bizonyos intellektuális elbizakodottság és kereszténytelen kemény-kezüség jellemezte. Még ebben is rokon Kálvinnal. Pedig ez a látszólagos elbizakodottság csak következménye volt annak a mély meggyőződésének, hogy ő nem a saját elgondolásaiért küzd, hanem csak reprezentánsa egy magasabb akaratnak, amely mellett minden emberi és személyes nagyság kicsinnyé válik. A látszólagos keménykezűség pedig csupán zászlóhűség volt, mely a harcban sem a saját sebeire, sem a másokéra nem tekint.

Kálvin személyisége egységes életformálásra hív minket.
Kolfhaus.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belső és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

EGYHÁZI ÉLET

A reformáció értelme.

Október 31.-ének az emlékéen Luther Márton gigantikus alakja uralkodik. Ha ezen a napon, ennek a napnak a jelentőségéről van szó, úgy legtöbbször a wittenbergi templomajtón döngő kalapácsütések viszhangoznak a megnyilatkozásokban. Pedig az ő 95 tétele csupán külső eredménye, mutatója volt egy olyan lelki megmozdulásnak, amely a lelkek legmélyén már lejátszódott. A Luther magatartása ezen a napon demonstráció, tüntetés volt az ő számára már megtörtént reformáció mellett és nem a reformáció kezdete volt. Épen ezért most ne a történeti események felé forduljunk, hanem kíséreljük meg nyitott szemmel belenézni belső lényegébe.

Mi a reformáció? Erre a kérdésre az ellenfelek a maguk szempontjából talán alaposabban és érthetőbben megadták a feleletet, mint mi magunk. Nem régen hallottam egy olyan előadást, amelynek világnézeti háttére a történelmi materializmus volt. Az előadó szerint a reformáció egyenes következménye volt annak az arany tömegnek, amelyet a spanyol hajók hoztak Európába Amerika felfedezése után. Ez a vagyon u. i. megteremtette volna a pénzkapitalizmust, amely a polgárság vagyonosodását eredményezte és ez a polgárság minden téren érvényesülni akarván a gazdaság címén, a vallás síkjában ki-robantotta az arisztokrata osztályokkal szemben a reformációt. Tetszetős és érthető magyarázat: a reformáció egy új társadalmi osztály gazdasági tényezőkből táplálkozó forradalmának kivetítődése a vallásos síkban.

Az egyházi ellenfelek könnyebben intézték el a kérdést. Szerintük a reformáció nem más mint egynéhány barátnek és apácának, akik a kolostori fegyelmet megunták és testi vágyaikat fékezni képtelenek voltak, a lázadása az Egyház tekintélye ellen. Vagy a reformáció a pogány szellem újraébredése és támadása az egyház ellen. Azaz szakadás, hamis tanítás, eretnokség.

Mi hát a maga igaz valójában a reformáció? Mit mondunk mi, akik gyermekeinek valljuk magunkat? Erre a kérdésre csak akkor felelhetünk meg, ha tudjuk mi az Egyház. Egészen röviden: az Egyház azoknak a társasága, serege, akik az Atyától kiinduló, a Fiuban történő és a Szentlélek által végrehajtott és megbizonyított kiválasztás folytán egyedül Jézus Krisztusban látják Isten testté lett Igéjét és Isten országát és akik ennek a ténynek közös birtoklása folytán a látható közösségbe kapcsolódnak össze.

Az Egyház tehát sereg, amelynek tagjai, amikor azt a kérdést teszik fel nekik, hogy hol lehet megtalálni Istent, hol lehet megismerni az ő parancsait és természetét, egyedül arra a Jézus Krisztusra mutatnak, aki ezelőtt 1937 évvel Júdeában a Dávid magyából Szűz Máriától született. Úgy hiszik és vallják ezek, hogy az Atya

akarataiból, a Szentlélek egyetlen Csodája által Isten Maga, az aki a világot teremtette és fenntartja, az Örökkévaló, akinek nincs kezdete és vége, ezelőtt pontosan 1937 évvel Júdea földjén tehát a térben és időben magára vette az emberiséget, názáreti Jézus emberi természetét, hogy így szólhasson emberi nyelven hozzánk. — Azaz hogy egy napon illetlen és tökéletlen példává éljünk — Isten inkognitóban, rangrejtve jött köze hozzánk, hogy beszédét megérthessük. Úgy tesz mint Mátyás király, amikor a szegény nép baját meg akarta ismerni, hiába ment volna, király ruhában és fényes kíséretben közéjük, a valóságos helyzetet meg nem ismerhette volna, mert a királyi dísz és ragyogás, a hatalom tekintélye minden megnyilatkozást csirájában ölt volna meg. Ennélfogva a királynak szegény embernek kellett öltöznie, olyannak kellett mutatnia magát, mintha közéjük tartoznék, hogy valóban résztvehessen az életükben, szólhasson hozzájuk és segíthessen rajtuk. Így tett Isten is: a szegény ember ruhájában a Názáreti Jézus Máriától született emberi testben a király pedig Isten maga. Így szólott hozzánk Isten emberi nyelven.

Az Egyház tagjai szerint már most Isten nem is szólott és nem is szól más módon hozzánk, mint egyedül a Jézus Krisztus által. Mert Isten mégsem olyan, mint egy földi király, akinek többször is álruhába kell öltözni, ha többször és több helyen akar valamit közölni a szegény emberekkel. Isten azonban egyszeri álruhában való öltözéssel — éppen azért, mert Isten és nem ember, mindent megmondott önmagáról. Ezért mondják az Egyházban, hogy Krisztusban teljes az Isten Kijelentése.

Az Egyház tagjai tehát azok, akik a Jézus Krisztusban — egyedül benne, senkiben és semmiben másban, — látják a hozzánk közeljött Istent. Nem hiszik, hogy akár a papok keze által közvetítése által eljuthatunk Hozzá, mert hiszen a papok is emberek, akik Istent adni nem tudják, hanem csak kereshetik Őt. Szerintük az Egyház sem az, ahol jelen van a Mindenható, mert az Egyház is ezen a földön élő szegény emberek csapata. De még nagyobb kételkedéssel fogadják az „isteni” jelzővel felruházott embereket, akik költők, művészek, vagy . . . művésznők legyenek. Nem hisznek az „isteni szikra” létezésében, amely „Isten képe és hasonlatossága bennünk”, mert tudják, hogy a szegény ember mindég csak közönséges ember és sohasem a Király. Nagy aggodalommal szemlélik azt a kísérletet, amikorra sokan egy új társadalmi rendben látják azt az új és szebb világot, amely megfogja hozni mindenki számára a végső megoldást, a kenyeret, a mosolyt, a békét, a létért való harc megszűnését. Aggodalommal, mert ebben a hitben az emberek az Isten után való vágyuk szublimátumát szemlélik, egy új rendtől várják — ha öntudatlanul is — Isten közbelépését és megszólalását. Igen, akik az Egyházhoz tartoznak nemet mondanak minden bálvány felé és újra és újra azt állítják, hogy egyedül a Jézus Krisztusban az ő száján

és életén át szólott az Úr és csak benne és általa oldatnak meg minden kérdések.

Az Egyház tagjai azonban ezt a hitüket nem titkolják. Sokan vannak, akik, hisznek Jézus Krisztusban. Ez a közös hit pedig egy seregbe tereli őket, amely sereget lát a világ. Középkori festők képein sokszor látható egy olyan csoport, amely Jézust akár mint embert, akár az ő bárány képében való kiabrázolását körül veszi. Ez a Jézus körül való csoportosulás ez a fontos az Egyházban és nem az egyházi adók és törvények. Ezek szükségesek, de csak másodlagos jelentőséggel bírnak. Az Egyházban minden tagnak ki van nyújtva a keze mutatóra és a mutató irányában Krisztus áll. Ez a reá mutató ez a Krisztusra való figyelmeztetés az Egyház egyetlen feladata és lényege. Az Egyház tagjai idegen-vezetők, akik a Krisztushoz vivő utat mutatják. Minden vágyakozónak, minden könnyhullatónak, minden megterheltnak, sőt minden bálványimádónak a Krisztusban megjelent Isten csodálatos látványát tárják fel, miközben ők sem telnek be, mert ők maguk is megterheltek és bálványimádók ezzel a látvánnyal. Az Egyház tüntető sereg, amely a Krisztus zászlóját és jelvényeit hordozza. Már azzal a pusztá ténnyel, hogy valaki megjelenik a gyülekezet templomában, hogy gyermekét a Jézus nevére megkeresztelteti, hogy urvacsorát vesz, az Egyházban köt házasságot és tőle vár vigasztalást, ha a halál kopogtat, beállt a tüntető seregbe. És minden egyéb egyházi munka is csak tüntetés. Az a szegények és betegek ápolása, a foglyok vigasztalása és legfőképpen az minden formájú igehirdetés és iskolai nevelés. Mindezt látja a világ. Kénytelen látni még akkor is, ha kigúnyolja és kineveti.

Azonban sokszor megtörténik — sőt ez a veszély állandóan az ajtó előtt áll — hogy az Egyház elfeledkezik önnön lényegéről a Krisztusra való mutató egyetlen kötelezettségéről. Megtörténik, hogy Krisztus helyett önmagára, nagy szellemekre, új és tetszetős vallásos gondolatokra mutat reá, mint ahol megjelent Isten. Vagy bálványimádás üti fel a fejét az emberek között, amikor a társadalom gazdasági fejlődésétől, vagy új a „kor fejlettségéhez” illő közösségi berendezéstől várják az emberi bajok megszűnését, azaz mintegy emberi gondolatoktól és alkotásoktól várják olyan kérdések megoldását, amelyek — épen az ember bűne miatt, — csak az utolsó napon oldatnak meg Krisztus által. Talán az Egyház is bálványimádóvá lesz és hisz ezeknek a hirdetéseknek. Vagy a világ az Egyház ellen fordul. Nem tűrheti — mint ahogy minden időben fogcsikorgatva türte, — hogy legyenek olyan emberek, akik Krisztusban látják Istent. Ezért testi vagy szellemi üldözést indít az Egyház ellen. Ilyen bódult korszakokban, a bálványimádás és üldözés idején, amikor úgy tetszik, hogy a Sátán akarja átvenni az uralmat az Egyház és világ felett, ilyenkor van a reformációk kora. Mert ilyenkor van szükség arra, hogy az Isten választottjai ismét öntuda-

tosan és határozottan reámutassanak Krisztusra: csak itt van az üdvösség.

És ez történt meg a nagy reformációban több, mint négyszáz éve. Akkor az Egyház elfeledkezett arról, hogy csak az Isten Fiában hangzik az Úr szava. Csak önmagára és nem Reá is mutatott. Ezért történtek az úgynevezett „emberi tanítások beszivárgásai.” Azok az emberek, akik akkor éltek, nem voltak rosszabbak, mint mi, csupán az egyetlen szükséges „dolog”-ról feledkeztek el. A reneszánsz képviselői is abból a fából voltak faragva, mint mi, csak Krisztus helyett az emberre mutattak és ezért kellett „kiállani” azoknak, akik tudták, hogy miről van szó. Ők is olyanok voltak mint a többiek, csak éppen, hogy az ő kinyújtott kezük a Keresztre irányult. De ez az ő mutató kezük merevebb volt, mint a kő és minden emberi csábítás és kényszerítés, minden szenvedés, üldözés és máglya, gályarabság és halál ellenére is kinyújtva maradt. Ők mutattak, mert tudták, hogy jó helyre mutatnak. A római, úgynevezett egyház és a reneszánsz képviselői — mert nem csupán Róma miatt történt a reformáció — kénytelenek voltak látni őket és mert éppen úgy meg voltak győződve a maguk igazáról, mint az Egyház, azért történt a szörnyű összeütközés, azért csapott át vér és láng Európán. Igen, azoknak a kalapácsütéseknek a kongó hangja a wittenbergi templomajtón sikoltás volt, amely az emberek szívébe jajgatta: „Krisztusra nézzetek, mert benne jött el Isten!” Hogy pedig nem hallotta meg az egész Egyház ezt a szót, az nem Luther hibája. Azon a nagyon szomorú tridenti szakadár-zsinaton az egyháztól elszakadt a tagok egy része és a megromlott alapon szervezkedett. Megmaradt az emberre mutató egyháznak és csak kisujjával mutat Krisztus felé. A reformáció egyházai — és ilyen kettő van, mert kettőben ismerhető fel tisztán Krisztus Egyháza — tovább is a Keresztre mutattak és várták s ma is várják, hogy minden szem oda forduljon.

És ma? Ma ugyanaz a mi kötelességünk. Igaz, minden időben szükség van a reformációra, a Krisztusra való mutatóra, mert a világ mindig hajlandó máshova nézni, de ha valaha, úgy ma különösképpen szükség van erre. Németországban új hitvallások születtek a mi napjainkban. Ott már megtörtént az új reformáció, mert a külső körülmények kényszerítették rá az Egyházat. De mindenütt a világon vannak csoportok, szellemi irányzatok, amelyek el akarják fordítani Jézusról, Krisztusról az emberek szemét, vannak üldözések, amelyek az Egyház kinyújtott karját le akarják törni. Ezekkel szemben nekünk tüntetnünk kell. Magatartással, szóval, étellel és ha kell, szenvedések vállalásával. Egyszer már nekünk, akik az Egyház vagyunk, minden olyan irányzatnak, amely nem Istentől várja a kérdések megoldását, tisztán és érthetően meg kell mondanunk — teljes tiszteletünk és emberi értékelésünk fenntartásával azokkal szemben, akik

ezekhez az irányzatokhoz tartoznak — hogy a Sátán munkájának tartjuk őket. És minden szervezetnek, amely nem egyedül Krisztustól akarja hallani az Isten szavát, még ha ezerszer Egyháznak is nevezi magát — ugyancsak minden emberi megbecsülésünk fenntartásával — ki kell jelentenünk, hogy heretikusokat látunk bennük.

Jogunk van-e erre? Igen, mert mi az Egyház vagyunk. Hiába vagyunk számszerint kevesen. A próféták tömegekkel állottak szembe, az apostolok tizenketten voltak milliók ellen és a reformátorok is kisebbségben maradtak. Mi is tudjuk, hogy sohasem leszünk többségben. Ennek az oka nem bennünk van. Mert ha mindenikünk meg is teszi kötelességét és ha egész élete egyetlen reámutatás lesz Krisztusra, mindenki nem fogja akkorsem meglátni benne az Isten Fiát.

Mert a látás Istentől és az ő lelkétől függ. Ő pedig sokakat megvakít és csak némelyeknek nyitja meg a szemét. Mi azonban benne fogjuk látni halálíg a testben eljött Istent.

Tunyogi Cs. András.

Vallomás.

Irta: Tóthkárolyi Lajos

Ki örködöl a fénylő napsugárban
Felettem; ki megszabtad sorsomat;
Kitől elmémbe jö eszmény honából
Magasraszárnyaló, sok gondolat:
Könyörgök én, esendő gyermeked,
Erősbitsed elárvult lelkemet!

Ki utamon vezetél küzdelemben;
Ki megpróbáltál és próbálsz ma is;
Mindenkoron kinek hatalma által
Vált semmivé előttem a hamis:
Könyörgök én, esendő gyermeked,
Vigasztald meg kesergő szívemet!

Ki nem hagyta el sohasem magamra;
Ki velem voltál életem során;
Ingathatatlánul kibem hitemmel
Biztam s bizva bízom későn-korán:
Könyörgök én, esendő gyermeked,
Tarts meg, segíts holtomig engemet!

Gyarló eszem kit képzelni se bírhat;
Akit nem láthat meg testi szemem;
Kihez száll, zeng az ének ajkaimról
Zsolozsmaként fakadva nyelvemen:
Könyörgök én, esendő gyermeked,
Hallgasd meg az efféle éneket!

Isten! Atyám! Fájdalmasan tudom, hogy
Azért sodorják sokszor emberek
A lelkemet emésztő bánatárba,
Mert hozzájuk könyörgést nem rebeg
A nyelvem. — Én, esendő gyermeked,
Tőled könyörgök csak: kegyelmeiket.

PROBLÉMÁINK

Mindenhonnan kimaradtunk!

Noha a közéleti választások időpontja elhatalosodott, a cikk főgondolata még mindig aktuális.

A napilapok hetek óta kürtölik az őszi választás hírért és iparkodnak maguknak hivatkozni. Úgy látszik, mégis csak fontos minden párt részére, hogy a maguk emberei üljenek a hatalom székeiben. A ref. egyházra, meg mi reánk sem lehet közömbös az, hogy hosszú időre kiknek a kezébe kerül a hatalom, a község irányítása, hivatkozni anyagi és erkölcsi vezetése. Hiszen tudvalévő dolog, hogy ma nem a tehetséget, a rátermettséget nézik, hanem a pártigazolványt. Épen azért nagy a tülekedés egy-egy tisztség körül, hogy minél nagyobb előnyt kaparíthasson meg magának egy-egy párt.

Sajnos, mi annyira megszoktuk a szerénységet, az alázatot, hogy nem tudunk tülekedni. Talán lenézően is tekintünk egyik másik kollégánkra, aki a maga könyöklésével elért valamit. Ennek a visszahúzóadásunknak a szomorú eredményét élvezzük most: mindenhonnan kimaradtunk, mindenhonnan kiszorítottak bennünket és mi csak tisztes távolból vagyunk passzív szemlélői az események forgatagának. Falu vezetőjének tartjuk magunkat és mégis mindenki vezető, csak mi nem! Jó lenne egyszer felmérni azt a tévesztetést, melyet a lelkészi kar szenvedett épen önkéntes visszavonulása által. Pedig nagy veszélyek rejlenek ebben a visszavonulásban, amit később helyrehozni nem lehet.

A háború előtti években elképzelhetetlen volt, hogy a lelkész ne legyen benne a községi képviselő testületben. Ma? . . . Csak mutatóba van bent néhány! Pedig abban a képviselő testületben nemcsak a község politikai dolgait intézik, hanem ott fordul meg sokszor a nemzetiség, az anyagi kérdés, előnyök és hátrányok egész sorozata, sok esetben a „lenni, vagy nem lenni” kérdése. És mi rezignált kézlegyintéssel hagyjuk, hogy sok esetben méltatlan kezébe kerüljön a vezetés. Oh, mennyi községben vesztettük így el a csatát, amit könnyű szerrel megnyerhettünk volna és az eredmény az, hogy községeink egy részét — épen a vezető távolléte miatt — elnemzetlenítették, vagy a csőd szélére kergették a dilettáns vezetők.

De nemcsak innen maradtunk ki, hanem az egész vonalon. Ott vannak a kultúrszervek, melyekből csodálatosképen a lelkészeket kihagyták, mintha azok nem is lennének kultur-emberek. Ott vannak a könyvtár bizottságok. Ha valaki belenéz községi könyvtárainkba, szomorúan láthatja, hogy van ott minden: a ponyvától a kéményseprés történelméig, csak olyan könyv kerül oda ritkán, amiből népünk a saját történelmét, irodalmát, nemzeti múltját ismerhetné meg. Oh, nem azért, mintha ilyen könyv nem létezne, hanem azért, mert a könyvtár bizottsági tagok hozzá nem értő emberek és aki a

könyveket rendel sok esetben tőkét kovácsol magának abból, hogy egy-egy magyar falu községi könyvtárába „szintelen” könyvet rendel. Hogyan tartson azután népünk lépést a kulturával, ha senki nem adja, vagy nem akarja kezébe adni a műveltséget jelentő könyveket.

Valamikor a segélyezést az egyházak végezték el. Mivel a nyomorúság megnövekedett és (valljuk be) az egyház charitatív kötelességének részint nem akart (még a szegények perselypénzét is más célra használta fel a presbitérium) részint nem birt eleget tenni, a segélyezést állami intézetek vették át. Kifejlődtek a hatalmas intézmények: betegsegélyzők, munkanélküli segély egyletek, stb., melyek milliós költségvetéssel dolgoznak. Ha az egyház hivatása magaslatán állott volna, akkor ezek az intézmények mind, mind az egyház keretein belül lettek volna felállítva (Krisztus nevében és szeretete jegyében!) Most sokszor hitetlen emberek végzik a krisztusi munkát és az egyház csak a távolból mea kulpáz, amiért az áldott alkalmakat elszalajtotta. (Amerikában még a munkanélküliek segélyezését is az egyházakra bízta az állam!) De ha már az egyház, mint intézmény kiszorult is, az mégis lurcsa, hogy a szeretet evangéliumának a szolgálói közül egy sincs ott, még irmagnak sem, ahol a szeretet kézzelfogható formában nyilvánul meg. Innen is kimaradtunk!

Ha van betöltendő tisztség, ha van valahol reprezentáció, mindenkit számbavesznek, csak a lelkész nem jön számításba és ha szólni mert, avagy méltatlankodni a mellőzésért, gúnyosan vágják a szemébe: a lelkiekkel törődjön! Arról pedig kár is beszélnem, hogy a járási, vagy az országos bizottságokban egyáltalán szerephez nem juthat a magyar ref. lelkész.

Ne gondolja senki, hogy mikor ezt a szomorú ténytet szavá teszem, politizálni akarok. Azt se gondolja senki, hogy mi politikai szerepre vágyunk, nem is anyagi haszonért tülekszünk, mégcsak nem is a dicsőség sarkal a munkára bennünket, hanem ott akarunk lenni, ahol népünk anyagi, erkölcsi, szellemi, nemzetiségi ügye dől el. Ott akarunk küzdeni az első vonalban református népünk szebb és boldogabb jövőjéért.

Garamvölgyi Károly

HIREK

Lelkész beiktatás Feketeardóban.

Tóth Kálmán eltávozása után egyhangú lelkesedéssel Hadar Gyula bacskai lelkészt hívta meg az árván maradt gyülekezet. 1937 okt. 3.-án volt az ünnepélyes beiktatás. A reggeli vonattal érkezett lelkészt a presbitérium élén Seres József gondnok köszöntötte keresetlen szívből jövő szavakkal, majd két kis leány üdvözölte a lelkészt, virágcsokorral kedveskedve. Hadar Gyula meghatottan köszönte meg a szíves fogadtatást. Feldiszitett fogatok röpitették a lelkészt az e. m. esperesét és a vendégeket az újonnan épített papi-lakra.

10 órakor a zsúfolásig megtelt templomban az énekek elhangzása után Isaák Imre esperes szólott a megválasztott lelkészhez II. Tim. 4:1 2, 5 és 6. v. alapján. Beszéde meggyőző és világos utat jelölő a harcokban emésztődő lelképásztor számára. Különösen figyelemre méltóak voltak azok az intelmek, melyekben lelkére köti az új lelkésznek, hogy nagy szeretettel hajoljon a más vallásúak és nemzetiségűek felé s lássa benne mindenki az Isten követét. Majd az egyházi jelvények átadása után beiktatta lelképásztori hivatalába és átnyujtva a Bibliát, felhívja székfoglaló beszéde megtartására.

Hadar Gyula Ap. Csel. 20:24 v. alapján szól a gyülekezetéhez odaajánlva az életét — magával semmit nem gondolva — az Ur szolgálatára s a gyülekezet boldogítására.

A mindvégig nagy figyelemmel hallgatott beszéde mély hatást tett a gyülekezetre. Adja Isten, hogy a pásztor és nyáj között létrejött szövetség legyen Isten dicsőségére!

Délben a kultúrházban 250 teritékes közebéd volt, melyen a szokáshoz hiven több felköszöntő hangzott el.

Meg kell említeni, hogy az ardói gyülekezet maga megadóztatásával a nyár folyamán szép, modern lelkészlakot építtetett s minden jel arra mutat, hogy az itteni ref. hívek külső- s belső élete a felfelé ívelés útján többről-többre bizatik Istentől.

Tornyay János.

Köszönet és Nyugtázás. Néh. Szöke István sírkő alapja javára az Emlék-füzet árán felül szeptember 10-től október 1-ig a következő adományok folytak be:

Világiak részéről: Dr. Salamon Ferenc 95 Kc, Dr. Mertens Alfréd, Nagy Nándor 45—45 Kc, Széll Gyula, Dr. Kiss László, Nagy Sándor 15—15 Kc, Móré Gábor, Szentiványi József, Tóth István, Balla Pál, Dr. Deme Lajos, Dr. Soós Imre, Dr. Szíjj Ferenc 5—5 Kc.

Lelkészek részéről: Kiss János 50 Kc, Kása Ferdinánd, Soós G. Endre 45—45 Kc, Erdélyi Pál 35 Kc, Komjáthy Gábor, Gööz Ferenc 25—25 Kc, Baraxa Lajos, Benkő Lajos, Sándor Benő, Hörcsik András, Vecsey Viktor, Pap K. Árpád 15—15 Kc, Lenkey Barna 10 Kc, Kálniczky János, Rózsa Lajos, Rác Miklós, Forgon Pál, Szekeres László, Galambos László, Csonka Imre, Ujlaky Sándor, Kovács Dániel, Székely Bertalan, Sallay Gyula, Tóth Zsigmond, Mikula László 5—5 Kc.

Tanítók részéről: Jagyuth István 15 Kc, Bartal Erzsébet, Sedivy László, Csete Gabriella, Teleky Miklós, Komáromy Zoltán 5—5 Kc. Összesen 685 Kc. Eddig befolyt kegyes adományok összege: 1735 Kc. Minden kegyes adományért halás köszönet.

A lelkész egyesület nevében

Lenkey Lajos
egyházmegei főjegyző.

A protestáns rendszerek közül a kálvinizmus állítja föl egy keresztyén univerzális kultúra ideálját a legélesebben.

Gunsteren.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 45. szám.

Ára: $\frac{1}{4}$ évre 70 Ké, $\frac{1}{2}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 november 6.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Íde küldendő minden közlemény.

Egyházi közéletünk problémái.

Tekintélyes napilapunkban egyik avatott kolléda, a tudomány legyverével is felvértezett kisebbségi írónk a vajdó szlovenszkói magyar tudományos élet kérdéseiről szólva, megdicsérik más író társának hasonló témakörben mozgó irását és kiemeli, hogy az okos és bátorhangú írók minden sorát alá lehet írni és alá is kell írni annak, aki a szlovenszkói magyar kisebbség lelki életét a tárgyilagosság magasabb szempontjából nézi.

Azonban rezignáltan állapítja meg, hogy a név aláírás kerülne a cikk alá, mert igen kevesen vannak közöttünk, akik erre a felemelkedésre képesek és e lesújtó tünet okának magyarázatát abban látja, hogy itt majdnem mindenki egocentrikus, vagy legjobb esetben párt- és politikai érdek elfogult szemüvegén keresztül szemléli még a tudományos élet legkisebb megmozdulását is és elfelejtik, hogy az egyéni pártérdekeken felül, van egy magasabb tudományos és kulturális szempont, mely tulajdonképpen az egyének társadalmi, politikai és gazdasági érdekeinek közös eredője. Minden az eredőre irányuló eszmét, vagy mozgalmat nálunk szokás, divat és betegség, nem célja szerint megítélni, de keresni mögöttük a személyt, aki elvetette az eszmét, firtatni a személynek társadalmi, politikai és világnézeti álláspontját — esetleg vagyoni helyzetét — szóval mindent, csak azt nem, ami a gondolat cél- és időszerepére volna fontos...

Amikor ez alapos és a szlovenszkói magyar tudományos élet helyzetét, annak problémáit ilyen szótár látó, súlyos szavakat elolvastam, valahogy önkéntelenül is összehasonlítást tettem és tőlem tárult itteni egyházi közéletünk szegényes világa, a kisebbségi életnél is mostohább, szomorú sorsa, küzdelmes jelene.

Ha csak egy rövid, éles tekintetű pillanccsal is körülhordozzuk szemünket egyházi közéletünk tájain és szemébe nézünk egyházi közéletünk néhány nehéz kérdésének, mint azt a szlovenszkói tudományos élet kérdéseivel kapcsolatosan fenti író emberünk tette, akkor kép, melyet kapunk, még diszsonánsabb is lesz annál, melyet ő a helyzet és társaság alapos megvilágításával feltárt. Lesújtóbb

lesz azért, mert a hitélet, a vallás világában ugyanazok a mulasztások és hibák, kétszeres sullyal esnek a latba, a mérleg serpenyőjébe, mint a mindennapi profán életben. Valljuk be nyíltan, őszintén, hogy amint a tudományos életben beszélnek annak sebeiről, a mi egyházi közéletünknek is meg vannak a maga sajgó sebei. Egocentrikus, vagy bizonyos csoport-érdek kullisszái mögül szemléljük sokszor egyházi eseményeinket és minden jószándékú elgondolást, vagy megmozdulást és a nagy átfogó, egyetemes cél: Isten országa, az evangéliumi keresztyénség és annak szolgálatában álló egyházunk jövője érdekében nem tudunk nagyvonalúan emberi érdekeink kicsinyes világából kiemelkedni. Makkai Sándor szavaival szólva: óriások lehetnénk és mi mégis a törpék kicsinyes életét éljük.

Egészen bevett, beidegzett szokás, divat és betegség számba menő tünet nálunk is, sok jószándékú törekvést, eszmét és életre való egyházi megmozdulást nem a tiszta cél szerint megítélni, hanem keresni mögöttük a személyt, szimatolni bizonyos csoporthoz, vagy irányzathoz való tartozást — talán még vagyoni helyzetet is. — Szóval minden mellék szempont sorra kerül, csak a gondolat, az eszme idő- és célszerűsége, éppen a lényeg nem érdekel bennünket.

Pedig, — ha valakiknek — akkor nekünk, a legmagasabb cél: Isten ügye érdekében szolgáló lelki munkásoknak kellene elsősorban kiállnunk a tulhajtott egocentrizmus és személyi vagy csoport érdekek útvesztőiből és megbecsülni sőt elősegíteni minden jószándékú, Isten országáért végzett nemes törekvést és megmozdulást. Nekünk volna kötelességünk elsősorban pásztori karizmánkkal fölülemelkedni minden kicsinyes személyi érdeken és nem elgáncsolni, vagy rosszaló tekintettel kísérni egyházi közéletünkben történő sok életrevaló megmozdulást, hanem vállvetve, *összefogva*, kéz a kézben az Írás parancsát és intését követni: „Egymás terhét hordozzátok, úgy töltsétek be Krisztus törvényét!”

Csomár Zoltán.

Angliában az anglikán egyház vezetői röpiratot adtak ki, amelyben követelik, hogy biztosítsanak érvényt a keresztyén eszméknek a politikai életben, mert minden bajnak az a forrása.

Milyen lelkipásztorra van szüksége a magyar református egyháznak és hogyan lehetek én ilyen?

Részlet ily című előadásból. Irta és a ref. egyhm. lelkészértekezletén felolvasta Szijj József takácsi lelkipásztor.

Mindenek előtt a pásztori elnevezéssel legyünk tisztában! A Biblia először Istenre használta a pásztor nevet. Dávid azért ujjong nagy lelki örömmel a 23. zsoltárban, mert szükség nem érhet hozzá, hiszen az Úr az ő pásztora. Testének asztalt terít, lelkét az igazság ösvényén vezeti, a halál árnyékában is erőssége, így mitől félne?!

Isten azonban gyarló embereket is felruházott pásztori névvel és erényekkel s rendelte őket népe fölé vezetőkkül. Ezeknek, mint a legfőbb pásztor választottainak Isten üzenetét kellett felfogni és meghamisítatlanul tovább adni. A pap Isten képviselője, megbizottja volt a zsidó nép között. Így a papnak egy parancsolója volt: Isten, egy fölöttese: Isten, egy királya: Isten. Amint mástól is fogadott el utasítást, már hűtlen lett küldőjéhez. Ezért zúdul Ézsaiás haragja kora pásztoraira, mert vakok Isten világossága meg-látására és az arról való bizonyágtételre. Ételben való telhetetlenségig, bornak részegítő italáig ér csak el lelki sóvárgásuk; nagy heverések, aluvások, mulasztások és hűtlenségek közben álmódoznak a dicsőbb jövődőről. Pedig ez éppen miattuk nem jön el, sőt egészen más jön el: a pusztulás, a megölettetés, a számonkérés vészes ideje, melyről Jeremiás így ír: (25. r. 35. v.) Jajgassatok pásztorok és kiáltatok, heverjete a porban ti vezérei a nyájnak, mert eljön meg-öletéseknek és szétszóratások ideje.

De megjövendölik a próféták a jó Pásztor eljöttének idejét is; megrajzolják áldott alakját, aki szenvedő szolgál, aki életét adja a juhokért.

Jézus Krisztus személyében megvalósult a jövendölés, áldozatos halálával és feltámadásával Ő vette át a juhok főpásztorságát s az Ő megbizására álltak munkába a régi pásztorok s álltunk munkába mi is. Mivel Ő a megbizónk, Ő a gazdánk, eszményképünk sem lehet más, csak Ő! Ez a tudat kell, hogy egyrészt boldog ujjongással töltsön el, másrészt folyton érzett felelősséget és iszonyú terhet rak a vállainkra. Vajjon megtudom-e én gyarlóságaim, bűneim és hibáimon át is mutatni a Krisztust? Vajjon tudok-e én úgy állni és járni a nyáj között, hogy bennem a Főpásztor küldöttjét meglássák, észrevegyék? Vajjon csak jézusi cselekedetek szakadnak-e le rólam?

Ehhez a feladathoz az szükséges, hogy magam teljek meg előbb Krisztussal, engem tüzesítsen át az Ő szerelme, úgy mint a vasat áttüzesíti a kovács a kohóban, mielőtt formálásához fogna. Ilyenkor úgy látszik a vas meg-semmisült, mert egy égő tüzdarabot tart a fogóján, melyet tetszése szerint üt, ver, hajlít és kalapál, miközben izzó szikrák pattanak le róla. Ha ilyen tüzze tudunk válni szolgálatunkban, akkor a Főpásztor használhat arra, amire akar,

mert míg alakít és átformal, az Ő lelkének tűzszikrái pattannak le rólunk és mint a vas szikrái széthullanak és betöltik a kovácsmühelyt, úgy ezek a lelki szikrák széthullanak rólunk a nyájra s betöltik őket Krisztus szerelmével, Krisztus követésére.

A legelső és elengedhetetlen követelmény tehát az, hogy én, a lelkipásztor, égjek, mert ha nem égek, nem tudok gyújtani sem. Lelkipásztori szolgálatom egy-egy nehéz csüggedt napja után, mikor semmi sem sikerült, közel jött hozzám Jézusom és megkérdezi: Simon Jónának fia szeretsz-e engem? Csüggedve tán és zokogva de annál határozottabban kell megvallanom a keblére borulnom: Uram, te tudod, hogy szeretlek téged!

Szeretetem azzal mutatom ki, hogy heveny és munkára hajt a *hivatástudat*. E hitetlen világ közepén úgy állok, mint akiben semmije sincs a világnak! Minden ügyben Isten ügyét, egy magasabb s tisztább világ igazságát képviselem. Megmutatom, hogy az én királyom lélek, tehát én sem vagyok az anyag rabja. Hallatnom kell a lélek szavát alkalmas és alkalmatlan időben. Mert azért kell a pap, hogy Isten, hitet, erkölcsöt, a jót, szépet és nemeset hirdesse és életével meg is valósítsa. Ha ezt nem tudja megtenni, akkor fölöslegessé tette magát, mert a világban élve a világé lett, hűtlenné küldőjéhez és kiáldozásához. A legszebb beszédek is semmit érnek, ha a pásztor életével rácáfol beszédére. A keresztény életet meg kell mutatnunk hiveinknek. Emlékszem, első elemista koromban tanítómról odaült mellém, átnyult a vállamon le a jobb kezemig s így mintegy átölelve vezette a kezem, hogy keze segítségével le tudjam írni az a betűt, ami magamtól sehogyse sikerült. Valahogy így, ilyen szeretettel, mint egy átölelve kell a hiveim mellé állni s vezetni, mutogatni a keresztény életet; ha sehogyan sem ment eddig a Krisztus-másolás, így menni fog.

ISKOLÁINK

Amiben feltétlenül egyetértünk.

A Magyar Tanító legutóbbi számában Szepesi Gyula lelkész és tanító egymáshoz való viszonyáról olyan megszívlelésre méltó dolgokat vet papírra, hogy annak minden sorát mi is késséggel aláírjuk és vele feltétlenül egyetértünk. Említett cikkében a többek között ezeket mondja: „Milyen más is volna a magyar falvak képe, ha az egymásra utaltak, a nép hivatott vezetői végre hosszas botorkálás után megtalálnák egymás kezét, ha kevésbé divatozna közöttük a „írástudók árulása.” Milyen boldog volna az a falu, melynek vezetői, egymás szeretetében leoldódva, kilépnének az elszigeteltségből, saját tekintélyük elefántcsont-tornyából, hogy kezük nyújtsanak egymásnak, hogy felismerjék egymás utaltságukat, azt a tragikus elhagyatottságot, melyben csak annyi lehet biztató, ha egymás

amithatnak, vállalnak kölcsönösen azt a sors-összeget, melybe e történelmi idők sodorták ket. Mit jelentene az nemzeti, kisebbségi szempontból, ha véget vetnénk a túlzott tekintélyeresedésnek, a fölé- és alárendeltségi viszony mindenekfeletti kihangsúlyozásának, ha végre alahára felismernők azt, hogy mindenki úr a saját munkamezején s azon a szűk, vagy tág munkatéren egyként lehet hasznosat cselekedni, az akármilyen kicsiség is, mindenképpen az észnek java. És végül milyen más volna az a népművelődési munka, akár kiviteleben, akár eredményeiben, ha a nevelésünkre bízott nép azt látná, hogy hivatott vezetőit a kölcsönös megbecsülés, az igazi megértés, testvériség szelleme felkészíti, ha eltűnnének előle azok a példák, ahol az egyik fél szüntelenül s szinte betegesen csak azon örködik, vajjon nem csorbul-e meg valahol a tekintélye, vajjon valamely elért eredmény nem emeli-e a másik kultúrmunkást is ugyanolyan színvonalra, mint amelyen ő áll. Nem, nem mellékes a tekintély, hiszem és vallom, hogy egy közület nyugodt, békés, eredményes, működéséhez elengedhetetlenül szükséges, hogy az elsőbb rend a felsőbbet tisztelje, anarchiához vezet az alá- és fölérendeltségi viszony tagadása, ha ez még nem minden. Különösen nem a kisebbségi életünkben, ahol még a legkisebb érték elmulasztása is pótolhatatlan veszteség. Mit jelent akkor egy munkatárs elkedvetlenedése és ennek okaitán munkájának abbanmaradása?!"

Ugyan e lap vezércikkében Boross Béla szerkesztő e kérdésről írva ezeket mondja: „A lelkipásztor és tanító békés együttműködése nemcsak a két ember lelke nyugalmanak, nemcsak politikai és egyházközségnek az érdeke, hanem érdeke és föltétele a kisebbségi magyar népművelésnek is. A pap és tanító viszonya: kölcsönös felelősség!

Tagadhatatlan, a lelkipásztor és a tanító közötti, vidékenként szinte járványosnak mondható nézeteltéréseknek van valahol a szociológia mélységeiben érthető, de nem menthető magyarázata, s az összetűzések lehetőségének a veszélye itt lappang a két fontos nevelő-tényező működését szabályozó szolgálati pragmatikában, melynek holt paragrafusait nem alakította át az élet munkateljesítmények mértékének megnövekedésével egyenes arányban. Ezért a lelkipásztor és tanító megértő együtt-dolgozása függvénye az együtt munkájuk kölcsönös értékelésének. Amit a paragrafus elmulasztott, azt kipótolja, megadja egymásnak a két, egymásra utalt szellemi munkatárs, — ha van bennük türelem egymás gyengéi iránti tisztelet egymás képességei iránt.

De ha nincs? Akkor jön a „hivatalos” közlések, amely már nyílt hadüzenet. Jönnek az a gyengéd „tűszúrások”, a tyúkszemre lépések, a felmondani sem kell, hogy ezek a „figyelmességüket” soha nem vezetnek jóra. Befelé: elveszik a lelke nyugalalmát, tönkreteszik a munkakedvet, kikapcsolják a gyűlölséget, egyszóval elmérgesítik a helyzetet. Kifelé: újjal mutatnak az „őrállókra”,

akik így mutatnak jó példát a falu népének, munkájuk elveszti értékét, mert nincs hitele a buzgalomnak, amely más irányban úgy jelentkezik, hogy borsot tör valakinek az orra alá.

Apró, jelentéktelennek látszó dolgok ezek, mégis ezen fordul meg a népművelés jövője. Mert a kis félreértésekből lesznek a nagyok. Ha ma még „csak” nem köszönnek egymásnak, vagy nem fognak kezét egymással a haragvó felek, holnap már a „retorzió”, a bosszú vágya él bennük, s mindenre inkább lesz idejük, mintsem arra, hogy azzal törődjenek, ami igazi feladatuk és hivatásuk: együtt dolgozni a magyar nép nagyobb kenyeréért, több boldogságáért.

Népünk jól tudja, hogy a lelkipásztor és a tanító összefogása nélkül nincs haladás előre, s ha külön-külön vezénylik a kultúra parancsait, az „csak puszta kiáltó szó lesz”. Tudnia kell ezt az őrállóknak is. S ha tudják, akkor fogjanak össze mindenütt. Ne csak kötelességből, avagy kényszerűségből, hanem felelősségük teljes tudatából! S az összefogásuk ne csak a hivatali munkatársak kézfogása, hanem az igazi őrálló testvéri ölelése legyen!”

GYŰLEKEZETI MUNKA

A missziói munka előfeltételei.

Részlet Gencsy Béla az ungi egyházmegye belmissziói előadójának jelentéséből.

Nem tudom, mikor fog elérkezni az az idő, hogy mi reformátusok, akik annyira hangoztatjuk különösen a mai időkben a református összefogásnak nagy jelentőségét, mikor jutunk el arra a gondolatra, hogy ezen nagy és fontos lépés legelsőbbben is ottan kell elkezdenünk, hogy igyekezzünk különösen egyházi, vallási téren az egyöntetűsége törekedni. Sehol ezen a világon nem tapasztalható az a nagy szabadosság és szertelenség, ami különösen az itteni kálvinistaság életében tapasztalható. Mi nemcsak hogy tőlünk messzebb fekvő vidékeken élő református hittestvéreink között, hanem a legszűkebb környezetünkben is alig tudjuk magunkat kiismerni. A belmissziói kérdőívekből csak a 12. kérdésnél, amely a vallás oktatásnál a VII. és VIII. osztályokban, kérdezi, milyen hittankönyveket használunk, bizony szomorúan állapíthatjuk meg, hogy a magyar gyülekezetekben hiába van meg az egyházkerületnek egyöntetű határozata, mindenki külön-külön féle saját tetszése szerint használandó könyveket vezet be. A szlovák gyülekezeteknél pedig 11 egyházból beérkezett jelentésből megállapítható, hogy 11 helyen 10 féle hittankönyvet használnak az egyes iskolákban. Ami pedig a 37. kérdésben feltüntetett feleleteket illeti és a liturgikás könyvek használatáról kér felvilágosítást az is azt lehet mondani, annyiféle ahányan vagyunk!? Itten lenne az ideje annak, hogy a szabadosságnak vége szakadjon, hogy a legnagyobb önfegyelmesséssel és rend betartásával a református összefogás munkáját a *mindenekben egységre törekvésben*

kezdjük úgy falun, mint városokon el. Itten van az ideje annak, hogy a *legnagyobb fegyelmet vezessük be egyházi életünk minden egyes ténykedésében, mivel fegyelem nélkül soha nem volt és nem is lesz rend semmiben ezen a világon.* Avagy nézzük meg a jelentő ivereknek többi más pontjait is, miért lehet egyes helyeken pl. minden reggel istentiszteletet tartani és miért nem lehet mindenhelyen még ott sem, ahol bizony lelkésze is van a gyülekezetnek!? Miért nem tartanak minden helyen, kötelezőleg délutáni vagy esteli istentiszteletet bűnbánati héten, amikor a rendelkezés mindenkire egyformán kötelező!? Miért van kivétel, hogy egyik helyen van és lehet belmisszió munka, másik helyen pedig a gyülekezet sokszor lekicsinylőleg mosolyog a másik társaszárnny-próbálgatásain, mert tudja, hogy akár dolgozik, akár nem, úgy sem lesz semmi bántódása!? Avagy a törvényekben előírt és szabályrendeletekben elhatározott követelmények nem vonatkoznának mindnyájunkra!? Azt hiszem mindenkit elköteleznek azok, csak vagy a kényelem vagy a nemtörődömség, fegyelmetlenség nem engedi, hogy azoknak érvény is legyen szerezve.

A missziói munkánál fontos a fegyelmezett-ség, de nagyon fontos az arra kész lélek, az azt szolgáló szív is, mely reá indítson arra a nagy felelősségre, amivel a világ és a jóságos Isten előtt számadással tartozunk. Éppen ezen oknál fogva igazi missziói munkáról a szószeres értel-mében vett élő hitéletre addig nem is lehet szó, amíg a belmissziói munkáját meg nem előzi az *önmisszió*, melyet ki-ki saját magán elvégezve reá eszmél arra, hogy minden törvény kényszerítése nélkül is néki mit kell tenni. *Önmisszió*, melynek áldásos munkája alatt megértem, hogy nem külsőségekért, nem megdicséresért, mégcsak nem is elismerés hajhászásáért, hanem az *Isten szent ügyéért sáfárkodnom, dolgoznom kell.* Meg kell jobbitanom saját életemet, bele kell oltanom a legnemesebb fába, életem fájába az Ur Jézus Krisztusba. Amikor ezt elvégeztem, akkor indítást kell, hogy érezzek, arra nézve, hogy az én életem gyöngye eröm által, Jézusomba vetett hittel másokat is el kell vezetnem az ige tiszta forrásához, másokat is be kell oltanom ama nemes fába, mely meghozza a léleknek gyümölcsét, a jóságot, szelidséget, alázatosságot, isten-félelmet, emberszeretetet.

Míg eddig a pontig a saját énem átfor-málásáig nem jutottam el, míg a lelkem misszió-ját nem végeztem el, addig nem tudok másoknál, nem tudok gyülekezetemben belmissziói munkát végezni. Míg önmagamat nem tudom fegyelmezni, addig másokat sem vagyok képes vezetni. Míg csak külső kényszerűségeknek megengedő és tiltó rendelkezéseknek vetem alá magamat és csak látszat kedvéért dolgozom, addig csak hitvány szolgáló vagyok, nem pedig Istenemnek munkatársa. Belmissziói munka, érezzük-e, tudjuk-e, hogy a szó legszorosabb értelmében *Istennek munkatársát jelenti*, abból a szempontból, hogy Isten

mindent a legszebben és legjobban alkotott, az ember a világ és a sátn pedig mindent elron-tott. Ebben a megújítást és rendbehozást szolgáló munkában Istenemnek segítségére megyek és próbálom a Ő akaratát érvényesíteni minde-nyekben. Az Ő nevének szeretetét és tiszteletét visszaállítani, az Ő parancsolatának érvényt szerezni. Töreksem az embereket, kezdve a gyermekeken, végezve a felnőttek társaságán visszateríteni az evangélium kis mezejéhez, hogy egy szebb, boldogabb életnek vizei csörgedeznek.

Ezen munka bármilyen formában történjék a belmissziói munka, amelynek nem egyes egye-dekre, hanem ki kell terjeszkednie a reá bizott gyülekezet *minden egyes részére.* Ezen munkának nem ideig-óraig tartónak kell lennie, nem csak a vasárnapi igehirdetésben kell kimerülnie, hanem megszakítás nélkül *állandóan folyania kell.* Egy-hűséges és lelkiismeretes lelkipásztor egész éle-tében missziói munkát végez akkor is, mikor a falun vagy városban keresztül megy, mikor a mezőségen jár és figyelő szemével nézi, vizsgálja, szerető szavával megkérdezi, utba igazítja avagy ha kell megdorgálja a reá bizott hiveinek, kicsi-nyeinek és nagyjainak ügyét. Belmissziói munka az, ha a lelkész nem engedi kiesni kezéből a lelkiélet munkájának vezetését, hanem mint a jó orvos beteg paciense mellett leül és a beteg ütőerén tartja a kezét, úgy a lelkész is az egész gyülekezete lelkimunkájának ütőerén kell tar-tania a kezét.

Nem lehet kívánni, hogy mindent és min-denütt a lelkész dolgozzon, de viszont isten-országát, vallásunk szent ügyét féltő tekintettel igen is mindenütt ott kell lennie és irányt kell szabnia az egyes munkákban. Lassan-lassan segítő munkásokat nevelnie, kik nem hátba tá-madják, nem lekicsinyelik a lelkész munkáját, hanem jelszót kiadó, irányt szabó, lelkészük után mennek előre bátran.

Ha a missziói munkánál átérzem, megtapasztalom, hogy nem magamnak, még csak nem is gyülekezetemnek, hanem egyenesen Istenem szent ügyének állok szolgálatában akkor mindjárt a munka terhe áldássá lankadó hitem és lelkese-désem tette kész valósággá erővé és hatalommá változik át és mindjárt nem lesz reám nézve teher nem csak a belmissziói kérdőíveknek ki-sebb vagy nagyobb pontossággal való kiállításá, hanem maga a munka végzése sem.

Ez is India cím alatt jelenteti meg indiai tapasztalatairól írt könyvét ifj. Biberauer Richárd. Bemutatja a mai Indiát a maga ősi pogányságával. Leírja az animizmus megdőbentő légkörét, szól a lélekvándorlás hitéről, az indiai nők és páriák harcáról, az ottani társadalmi átalakulás gigan-tikus küzdelméről. Külön értéke a könyvnek, hogy keresztényen szempontból világítja meg a Gandhi-rejtélyt, képet ad a missziók új helyze-téről is. Megrendelhető a szerző címén (Buda-pest, XIV. Hermina út 37. szám.) 2'80 Pengő előjegyzési árban.

PROBLÉMÁINK

Az Egyetemes Konvent által kinevezett biztosításügyi bizottságnak figyelmébe.

Olvastam hivatalos lapunk ez év augusztus 21-én megjelent 34. számában mélyen tisztelt konventi ügyész úrnak méltóságos és főtisztelt Balogh Elemér püspök úrhoz, mint a Konvent lelkési elnökéhez intézett levelét, amely a biztosítás-ügyi bizottság mielőbbi összehívását helyezi kilátásba, mely utóbbi hivatva lesz az állandó bizottságnak javaslatot tenni a volt Phönix Életbiztosító és az Általános Biztosító Részv. Társ. között a Református Biztosítási Iroda útján szerzendő életbiztosítások ügyében felmerült vitás kérdések elintézésére.

Az Egyetemes Egyház anyagi helyzetének javulására törekvő minden lépést helyeselve, már évek óta foglalkozom a Ref. Bizt. Irodának, mint Egyetemes Egyházunk egyik számottevő jövedelemforrásának ügyeivel és nem hallgathatom el úgy Egyházunk, mint eddig már biztosított s a jövőben biztosítást kötendő híveink érdekében, az ezen kényes ügyben bennem — tapasztalataim révén — megérlelődött gondolataimat.

Több, mint egy évig rendeződött az összeomlott Phönix Életbiztosító R. T. biztosítottjainak ügye. A rendezés megtörtént — számos lapban olvashattuk, — de hogy ezen rendezés mit jelent a Phönixnél életbiztosítást kötött feleknek, azt majd csak kötvényeik beváltásánál, az úgynevezett „likvidációnál” fogjuk tisztán megérteni. — Olvastuk azt is, hogy a Phönix Életbiztosító megszűnt és helyébe a „Star” biztosító lép, amely intézet alakulatát egy mérvadó szaklap az „Assekurační listy” f. évi 5. és 6. számában kellőképen megvilágítja. — Ezen közlemény értelmezését — miután dementalásra nem találtam — a hozzáértő és hivatott jogászokra bízom.

Nem vagyok jogász, hanem lelkész s mint ilyen mindenkor csak az igaz utat és Egyházam javát keresem.

A megszűnt Phönix Életbiztosító és a helyébe lépett „Star” Biztosító által történt rendezés folytán, véleményem szerint a mérvadó köröknek foglalkozni kell a fennálló képviseleti szerződésekkel is. Egyetemes Egyházunk szerződéses viszonyban állott a Phönix-Életbiztosítóval, kötelezván magát az ezen intézethez beállított ügynökei révén biztosításokat közvetíteni, melynek ellenében a Phönix-Életbiztosító kötelezte magát, ezen biztosítások után jutalékokat folyósítani, mely jutalékok tudtommal jelentékeny összeget tesznek ki s amely összegre az Egyetemes Egyház minden évben számított. Tudtommal a Phönix-Életbiztosító ezen jutalékokat sem az 1935-ös évre, sem pedig a múlt évre el nem számolta és valószínű, hogy ezen jutalékokat az Egyetemes Egyház meg sem kapja, mert kérdéses, hogy az újonnan alakult „Star” Biztosító ezen elmaradt kötelezettséget magára vállalja-e? Több,

életbiztosítás szerzésével foglalkozó hittestvérünkkel folytatott beszélgetésem alapján az a benyomásom, hogy az életbiztosítással foglalkozó ügynökök, akik a fennálló szerződés értelmében a Phönix-Életbiztosítónak dolgoztak, leküzdhetetlen akadályokkal találkoznak és egytől-egyig azt hangoztatják, hogy új biztosítást kötni szinte lehetetlen, miért is egyedüli ténykedésük abból áll, hogy a Phönix-Életbiztosító feleit a most alakult „Star” részére megtartsák. Megrendült a bizalom, amin persze csodálkozni sem lehet. Megrendült a felek bizalma, lehetlenné lett téve a kenyerüket életbiztosítások szerzésével megkereső ügynökök helyzete, akiknek soraiban számos hittestvérünk is áll.

Kérem: Nem kötelességünk-e elmélkedni afelett, vajjon érdekében állhat-e az Egyetemes Egyháznak híveinek továbbra is ajánlani, hogy biztosításaikat ott helyezték el, ahol oly keserves tapasztalatokat szereztek? Kötelezhetjük-e a biztosítások szerzéséből élő hittestvéreinket arra, hogy oly cégnek dolgozzanak, amelynek érdekében kifejtett munkájuk annyi nehézségbe ütközik, hogy úgyszólván eredménytelen s így kilátástalan, hogy havonta annyi biztosítást szerezzenek, amelyeknek jutalékaiból családjaikat és magukat fenntarthatassák? Ne felejtjük el ugyanis, hogy ezen munkás kezek csak jutalékot kapnak, de nem havi fix fizetést, amelyre biztosan számíthatnak.

(Folyt. köv.) Soós Károly esperes.

A lelkipásztor lelki élete.

Az ORLE hivatalos lapjának, a Lelkész-egyesületnek egyik legutóbbi számában erről a kérdéstről, amely mindnyájunkat annyira közelről érint, rendkívül tanulságosan ír Dr. Enyedy Andor, cikkének néhány gondolatát az alábbiakban közöljük: . . . A mi harcunk ebben a világban az élő, a munkás, az igaz hit harca. Ez a hit először arra kötelez, hogy védjük meg és tartjuk meg és fejlesszük magunkban a lelkipásztort azzal a világgal, azokkal a befolyásokkal és kísértésekkel szemben, amelyek minket szónokokká, adminisztrátorokká, jegyzőkönyvi stílusfaragókká, költökké, írókká, tudósokká, szövetkezeti vezérekké, gazdákká vagy társaságbeli emberekké akarnak tenni. Viszont az a tudat, hogy mi elsősorban és mindenek felett lelkek pásztora vagyunk: továbbmenőleg azt a követelményt állítja elénk, hogy lelkiéletünk táplálása gondozása, fejlesztése mindennél előbbrevaló dolgunk legyen. S mindenki tudja, aki csinálja, hogy milyen nehéz kiharcolni sokszor a csendes óránkat, az imádkozásra, a bibliaolvasásra, elmélyedésre való időt, s milyen nehéz ezeken a csendes órákon kívüli léleképítő hatásokhoz és alkalmakhoz jutnunk. S lelkiéletünk fejlesztése mellett mennyi harcot jelent önmagunkkal, a megkörményező bűnnel, olyan lelkipásztori életnek a folytatása, ami igehirdetésünk és egész lelkipásztori munkánk aranyfedezetét szolgáltatja.

Mikor Enyedy dr.-nak fenti sorait és meg-

állapításait olvassuk, még jobban reá ébredünk a csendes órák tartásának fontosságára. Mennyire szükséges, hogy mi református lelkipásztorok naponként megtartsuk a csendes óránkat! Nekünk mindig adnunk kell s hogyan tehetjük ezt, ha mi előbb nem kapunk Istentől?! Másokat Istenhez kell vezetnünk és hogyan tehetnénk ezt, ha mi naponként nem járulnánk az Ő színe elé?! Vasárnapról-vasárnapra hirdetniük kell az Isten ígését, hogyan tudnánk ennek a hivatásnak eleget tenni, ha nem engednénk, hogy az ige hozzánk szóljon először, a mi lelkünket ragadja meg, minket ejtsen fogjúl Istennek?! A lelkipásztori munkánk eredménytelenségének a legtöbbször ez az oka, hogy mi magunk se törődünk a saját lelkünkkel. Mindennél komolyabban kell vennünk a naponkénti rendszeres bibliolvasást, imádkozást: a csendes óra tartását!

IRODALOM

Dr. Makkai Sándor:

Magyar nevelés, magyar műveltség.

Mikor Makkai Sándornak egy-egy műve megjelenik a magyar könyvpiacra, az mindig eseményt jelent. Akár egy teológiai írása, akár egy regénye vagy tanulmánya lát nyomdafestéket mindig felfigyel reá nemcsak a református közélet, hanem a mélyebb szellemi életet élők hatalmas tábora is. Mikor egy-egy könyvét a kezünkbe vesszük, mindig az a benyomásunk, hogy milyen sokoldalú ember írása s szellemi megnyilatkozása ez, mennyire odahaza van nemcsak a református teológiában, hanem az irodalomban, mennyire ismeri az életet, mennyire el tud mélyedni a pedagógia, a filozófia, a társadalmi élet fontos kérdéseiben. Szinte nincs az életnek olyan oldala, amit ne tudna magasabb szempontból nézni és megvilágítani. Az olyan sokáig vita tárgyát képező Ady-kérdést egyszerre új megvilágításba helyezte, a szociális probléma megoldásának terén is csodálatos új megvilágításai vannak.

Ez az új munkája is korszakalkotó. Nem ismertetni akarjuk, csak felhívni reá a figyelmet. Az a nagy gondolat vonul rajta végig, hogy életünket gyökerében meg kell újíítani. A nevelés terén is vissza kell térni az ősforráshoz, a néplelek ősi rétegéhez. Az eddig fel nem használt értékeket kell kifejtetni és európai magaslatra emelni. Miért van szükség a teljes megváltozásra? Azt feleli a tudós szerző, hogy azért mert bár senki sem tagadhatja, hogy az emberi gondolkodásban mélyreható változások álltak elő, de a valóság mégis az, hogy a régi világ nem halt meg még, ha halálos sebet kapott is. Mint minden jelen, a miénk is, mélyében hordozza a jövőendő csíráit. A legutolsó két évtized egészében nem volt egyéb, mint a nagy háború-előtti humánus végvonaglása. Ami benne történt, az a halálra sebzett régi európai kultúra kétségbeesett vergődése, hogy hátha mégis életben maradhat, folytathatja saját magát, hátha nem is halálos a

sebe, össze lehet forrasztani, s megint restaurálhatná régi önmagát, nemcsak erényeiben, hanem megszokott bűnéivel együtt? Magának a próbálkozásnak összes eddigi formáiban való reménytelenségét kell belátnunk s megszívlelnünk. Ez a belátás a mult egyetlen igaz értékét sem érinti, sőt valamennyinek átmentését és hatékonnyá tételét kell jelentenie, de semminek sem szabad többé elhomályosítania a kötelességet, amely arra szólít, hogy életünket gyökerében meg kell újítanunk. Pillantsunk bárhova: társadalmi, gazdasági, lelki, szellemi terére az életnek, az idők jeleinek mind hatalmasabb tömege figyelmeztet, hogy az eddigi most fejeződik be igazán és a „nincs tovább” most lett halálosan komoly valósággá az ember régi útjai előtt. Ezért hangsúlyozza erősen a szerző, hogy más, egészségesebb magyar nemzedékre van szükségünk, amely a külsőségek helyett belső értékeket állít előtérbe, leszámol az egyéni és a nemzeti bűnéivel, fogatkozásaival, minden magyar kincset forrón szeret és ápol, szavak helyett tettekkel és komoly produktív munkával bizonyítja be az élethez való jogát. Ez az új nemzedék életrevaló és egyben lelkileg gazdag lesz. Ilyen nemzedékre van szükség, hogy elérhessük a kis népek egyetlen nagyságát, hogy az Írás szavai szerint népek tanítójává, világosságává tétessünk.

Csak néhány töredékes gondolat a műből és mutatja, hogy Makkai professzor mennyire a gyökeréig megy vissza a kérdésnek s kimondja az igazságot, akár tetszik akár nem, nincs más lehetőség: Életünket gyökeréből meg kell újítanunk.

A munka két részre oszlik. Az elsőben a nevelői gondolkodás napjainkig vezető útját adja. Beszél a nevelői munka céljáról, megvalósításának eszközéről, azt mondja, hogy a feladatot egységes, szerves szellemű iskolák tudják megoldani, melyek előtt ott a célkitűzés: hasonló egyedeket alkotni ahhoz, akiről méltatlan ítélő bírása akaratlanul is az igazságot mondotta ki: Ime az ember. A nevelő feladata, hogy a saját megvalósított életével dokumentálja ezt a célt a növendékei előtt. Az egész nevelő-társadalomnak erre a célra kell magát átfőrmálnia.

A munka második részében a nemzeti műveltség alapvonalait rajzolja meg. Tisztázza a kultúra fogalmát. Szerinte a tudomány magyar mértéke, hogy mennyire szolgálja a reális nemzeti önismereteket, a művészeté, hogy mennyiben fejezi ezt ki, s az erkölccsé, hogy az abszolút mértékhez viszonyítva mennyiben valósítja meg.

Szól a kisebbségi műveltség kérdéséről is, a nevelés terén nemzeti örökhagyóinkról, népünk szerepéről azt mondja, hogy innen kell kiindulnunk, visszatérni a néplelek ősi rétegéhez, a népnek saját ösztönei irányában való felemelésével érhetjük el csupán a célunkat. Végül megvilágítja Európával való viszonyunkat, azt mondja, hogy az emberhez méltó életre vágyó magyarság mindig európai volt és az is marad. Talán mi vagyunk azok, akik magyar nemzeti kulturánk

által visszaadhatjuk az „európai” szó elveszőben lévő hitelét, európai erényeket valósítván meg Európa bűnei nélkül.

Akik szeretik olvasni a komoly gondolatokat adó, igazán értékes könyveket, azoknak Makkai professzor fenti könyvét szeretettel ajánljuk.

HIREK

Árvaest Rozsnyón. A rozsnyói gyülekezet kedves meghívására a beretkei árvaház 9 növendéke okt. 17.-én szíves szeretettel látott vendége volt az egyháznak, hogy a gyülekezet és beretkei ref. árvaház között meglévő kapcsolatot kimélyítsék, hogy a gyülekezet megismerhesse árváit személyesen, hogy ezáltal élő hitük a szeretetben megnyilvánuljon. Este a Református Iparosok Egyletének nagytermében gyülekezett össze az egyháznak csaknem minden tagja. A nagyterem majdnem kicsinek bizonyult erre az alkalomra. Még másvallású testvéreink is eljöttek, hogy láthassák az árvákat és a reformátusok kedves estjének szeretetteljes melegében megfüröszthessék lelküket. Az árvaest a következő műsorszámokat tartalmazta: 1. Gyülekezeti ének: 28. dicséret. 2. Imádság és bibliaolvasás. 3. Hol fakad a legszebb virág? Szavalta: Fuhrmann Lenke. 4. Bevezető beszédet mondott Vizváry László, lelkész. 5. Ki jársz a fénylő... szavalta egy beretkei árva. 6. Száll az ének Istenhez... Énekelték a beretkei árvák. 7. Árvák útja. Kétfelvonásos vallásos szindarab. Előadták az árvák. 8. Árvák dala. Szavalta egy beretkei árva. 9. A beretkei árvaház történetét és életét ismertette Gérecz L. á. h. ig. h. 10. Rólad álmodtam. Szavalta egy beretkei árva. 11. Az Úr szent Bárányára. Énekelték a beretkei árvák. 12. Vetített képes előadás. 13. Jó Istenem. Szavalta egy beretkei árva. 14. Összeteszem a kis kezem Szavalta: Szöke Márta. 15. Imádság. 16. Gyülekezeti ének: 88. dicséret. 17. Egyházi himnusz: Mindig velem Uram... Könnyes szemmel, de boldog örömmel ért véget az árvaest. Sirt a gyülekezet, látva az árvák útjának kezdetét, a didergő otthontalanságot, de boldog volt, mikor látta, hogy ma már nincs elhagyott református árva. Boldog, mert ilyen szeretetintézmény fenntartásában saját erejét látja megtestesülni. Boldog, mert hitét jócselekedetében nyilvánvalóvá tehetette. Oly nagy mértékben lett valósággá a szeretet, hogy bármely gyülekezetnek dicsekedésére válna Kézpénzben több mint 1200 Kč-t, természetbeniekben pedig 600 Kč-t érz adományt adtak az árvák javára. Boldog az a gyülekezet, melyben ilyen életerő buzog. Az árvák hálás köszönetüket küldik a kegyes adakozóknak és imájukban kérik Istent, hogy tegye a rozsnyói gyülekezet életét nagyon áldottá.

A sok évi szolgálatért való elismerés. A jägerndorfi járási hivatal szerkesztőségünkhöz küldött hivatalos átiratában arról értesít bennünket, hogy a köztársaság Elnöke Nowák József

főintónásnak a Rieger testvérek jägerndorfi orgonagyárában teljesített 60 évi megszakítás nélküli szolgálata elismerésül legmagasabb elismerését fejezte ki. Ezenkívül a nevezett cégnél 40 évig teljesített szolgálatukért Aue Ferenc, Churma Jakab, Meissner Ferdinánd és Trampusch Konrád munkásoknak a kereskedelemügyi Miniszter elismerését fejezte ki. A nevezetteknek az erről szóló oklevelet a nevezett cég orgonatermében a gyártulajdonos Glatte Götz mérnök, a gyár hivatalnokainak és munkásainak, a jägerndorfi politikai hatóság kiküldöttének jelenlétében adták át okt. hó 15.-én.

Helyreigazító nyilatkozat. A „Református Világszemle” 1937 augusztus havában megjelent 4.-ik számában „Egyházi irodalmunk és problémái” című cikk közlése szerint a hivatalos énekes könyv kinyomását az Egyetemes Egyház egy olyan nyomdának adta, amely nyomdának ily kiadvány nyomásához nem volt meg a szükséges felszerelése s így e nyomda a nyomást egy történelmi országbeli cégnek adta ki.

Idézett cikkemben a párkányi Gondos cégre céloztam, amely nyomdacég az énekes könyv előállítására egyházi hatóságunktól kapta a megbízást.

Kijelentem, hogy fenti cikkemnek a Gondos nyomdára vonatkozó részét téves információ alapján közöltem és meggyőződtem arról hogy a Gondos nyomdával kapcsolatban tett megjegyzéseim a valóságnak nem felelnek meg s a nevezett cég ellen tett közleményért sajnálatomat fejezem ki.
Csekes Béla.

A Belmissziói Útmutató. Az 1937—38. munkaévre is megjelent a Belmissziói Útmutató Dr. Enyedy Andor konventi missziói bizottsági előadó szakavatott szerkesztésében. Ez a 448 oldalra terjedő és a belmissziói munkában nélkülözhetetlen kézikönyv a Bethlen könyvkereskedésben kapható (Budapest IX. Kálvin-tér 8.) 4:50 P. árban. Magában foglalja a vasárnapi iskolai, leányköri, ifjúsági összejövetelekre való anyagot, úgyszintén a felnőttek bibliaköri összejöveteleinek vezérfonalát is.

HIVATALOS RÉSZ

A Komáromi Ref. Egyházmegye esperese. 1447—1937. sz.

Értesítés és felhívás.

A Dunáninneri Ref. Egyházkerület közgyűlésével kapcsolatban ez évi november 14.-én vasárnap délelőtt Bratislavában, a ref. egyház templomában püspök urunk lelkész-szentelést végez.

Felhívom a Komáromi Ref. Egyházmegye azon lelkészeit, kiknek felszentelése még nem történt meg, hogy levélben hivatalomnál jelentkezzenek és a jelzett helyen a felszentelésre megjelenjenek.

Búcs, 1937. okt. 25.

Soós Károly
esperes.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindentéle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindentéle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 46. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kč, $\frac{1}{4}$ év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 november 13.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetén
(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

A református theologia jövője.

A legújabb időben a református theológiával kapcsolatban két érdekes dolgot figyelhettünk meg: az egyik az, hogy a református egyházak theologusai is újra fokozódó figyelemmel kezdik tanulmányozni a theologia elveit, a másik pedig az, hogy a nem-református theologia képviselői is mind nagyobb érdeklődéssel fordulnak a református elvek felé.

Ennek oka a református egyházakon kívüli körökben Barth Károly világhírű svájci theologiai professzor fellépésében keresendő, a református egyházaknál pedig ezen felül még abban a körülményben is, hogy több egyházban megindult, és már Barth fellépése előtt is, a református terjedés munkája s ennek következtében természetesen megszületett a történelmileg kialakult református theologiai elvek iránt való érdeklődés is.

Ezt láthatjuk a legelőször Hollandiában, ezután Magyarországon, Erdélyben, Svájcban, Dél-Afrikában, Skóciában, Németországban, Franciaországban, Angliában és Amerikában is, melyre nézve érdekes részleteket lehetne itt említeni.

Ez az érdeklődés azonban Barthnál és iskolájánál korántsem azt jelenti, hogy ők kálvinnek és a református theológiának valami gyetlenszerű jelentőséget tulajdonítanak, mert ez Barthéknak nem szívügye, — hanem csak azt, hogy ők maguk is sokat foglalkoznak Kálvinnal — így Barth fellépése újra a theocentrikus theológiára irányította a theologusok figyelmét; és hol találhatnánk meg azt tisztábban és mélyebben, mint éppen a református theológiában?!

A református theologia jövőjéről különben 100 év előtt még nem beszéltek az emberek, mert ezt a theológiát, mint „avas orthodoxiát” teljesen halottnak tartották. A református egyház theologusai is „haladni” akartak a korrallal, a „tudományos theologia” hamis jelszava alatt a tudományok akármilyen szele által engedték a református egyház és theologia hajóját, megelégedve az általános protestantizmus negatív és tartalmatlan jelszavaival és az úgynevezett modern protestantizmus elveivel. Mindig „korterűnek” lenni, minden modernséget mint tudományos álláspontot kritika nélkül elfogadni: ez lett a divat, különösen a német theológiában.

S miután mi — vesztünkre — (a latin nyelvnek, mint a theologia tudományos nyelvének megszünése után) teljesen a német theologia járszalagjára kerültünk — (ez a német protestáns theologia pedig sohasem tudott gerincesen megállani a maga tárgya és ideáljai mellett, hanem minden jött-ment filozófiai vagy tudományos irányzattal azonnal vegyes- vagy vadházasságra lépett s a tiszta theologiai ideálokat feladta és elárulta) — az lett a sorsunk, hogy a német protestáns theologia folyton ontotta a maga különböző, de mindig antireformátus theologiai irányait, — megszedítette a mi magyar református theologusainkat is és azok, idegen zsoldba szegődve, cserben hagyták a történelmi református theologia zászlaját, vagy úgy élték le az életüket, hogy annak elveit soha meg sem ismerték.

S ha ehhez még hozzá vesszük azt a halatlan önteltséget és prepotentiát is, amellyel az ilyen irányzatok képviselői, éppen a református zászlóhoz hű theologusokkal szemben fel szoktak lépni, akkor megértjük, hogy miért kerülnek ezek a református elvek képviselőivel előbb vagy utóbb, de mindig éles ellentétbe.

Ha erre a szegyenletes korszakra s az ilyen állapotokra gondolok — mert hiszen lényegében ma sem más a helyzet — rendesen egy theodiceai probléma is felmerül előttem: miért nem érik meg az ilyen öntelt theologusok a theológiájuk teljes csődjét? Miért nem vezeti Isten őket tévelygéseik teljes belátására? Miért szabad és lehet nekik az egyházban néha évtizedekig is garázdálkodni, félrevezettetvén és másokat is félrevezetvén?

Igaz, hogy az ilyenek, igazi zsinórmérték hiányában, rendesen semmiféle belátásra nem is hajlandók és szemrebbenés nélkül cserélik elveiket azon a címen, hogy „ezidőszerint ez a tudományos álláspontom...” Ezért könnyű modern theologusnak lenni, mert az azt vall, amit akar; úgy csereberélgeti az elveit, ahogy akarja és még hozzá álláspontját mindig az egyedül lehetséges tudományos álláspontnak is nevezi ki, sőtét maradiságnak bélyegezven mindent, ami a történelmi református theologia szellemét jelenti.

Ez a gondolkodás járatta le a theologia tekintélyét.

Adjunk hálát Istennek, hogy a legújabb

időben nagy mértékben lehet már beszélni a protestáns theológia megkomolyodásáról. Természetesen nem a mi református theológiánk megkomolyodásáról, mert annak sohasem volt szüksége a megkomolyodásra, hanem az általános protestáns theológia s az úgynevezett protestáns teológusok megkomolyodásáról, megfordulásáról, magukba szállásáról.

Tagadhatatlan, hogy Barth Károlynak nagy része van abban, hogy ez a megkomolyodási processus megindult, mert Barth volt az, aki a protestáns világban, sőt az elszíntelenedett református egyházak teológusai számára is nagy erővel hirdetni kezdte, hogy nem theológia az, amely csak az emberrel, annak vallásos élményével, a vallások életével, pszichológiájával és nem Istennel, az Ő kijelentésével és Igéjével foglalkozik.

Jól tudjuk, hogy elvi értelemben is református teológusoknak erre a figyelmeztetésre nem volt szükségük, mert ezek a saját theológiájukból kifolyólag azelőtt — tehát Barth fellépése előtt is — így gondolkodtak, mert 400 év óta így gondolkodnak. A német protestáns theológia s annak követői azonban a kálvinista theológiától sohasem voltak hajlandók megtanulni és átvenni azt, amit most Barth-tól, mint a „tudományos theologia” legújabb vívmányát nyugodtan átvesznek. Ez a mi számunkra lehet fájdalmas, de örülnünk kell, hogy akár szívből, akár színből, legalább ezen a területen újra a református elvek, vagy azok morzsái prédikáltak.

Azt az örvendetes tényét konstatálhatjuk tehát, hogy az előbbi század sivár, reménytelennek látszó, protestáns theológiai helyzete után újra és mind bátrabban lehet a *református theologia jövőjéről* beszélni, annál is inkább, mert (a barthianizmus indirekt indításait nem számítva) mindenütt a világon ébredezni kezd a kálvinizmus szelleme elvi, tudományos, világnézeti tekintetben is, ez pedig újra magával hozza a református theologia igazságainak újból való felfedezését, kibányászását, modern nyelven való megfogalmazását és a református egyházak életében való élővé tételét.

A református theológiának tehát *van* jövője, dacára annak, hogy a református egyházak teológusainak egy tekintélyes része még, fájdalom, ma is idegen ideálok után futkos, modern tudományos bálványok előtt hajol meg és a modern humanista gondolkodás világnézeti értelemben vett „magaslatain” tölti az idejét, ahelyett, hogy a saját református egyháza történelmileg kialakult theológiájának és hitvallásának fegyverzetével és szerszámaival kutatná és bányászná az isteni kijelentés titkait és mélységeit.

Dr. Sebestyén Jenő.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkátér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

Dr. Kuyper Ábrahám.

(Folytatás.)

3. Kuyper Utrechtben.

1867-ben Beesdből Utrechtbe hívták meg lelkésznek, ahol csak rövid három évig maradt. Utrechti tartózkodásának az ad jelentőséget, hogy itt a politikai és egyházi harcok forgatagába került, megismerkedett korának politikai és egyházi vezérférfiaival, positiót nyert, ahol kibontakozó geniuszát megcsillogtathatta, hogy aztán maga a főváros, Amsterdam nyissa ki előtte kapuit.

Kuyper egy drága lelki kincset vitt magával Utrechtbe: belső összeforrottságot a ref. néppel. Életcélja világosan és biztosan állott szemei előtt: személyiségének fejlődése össze fog esni és együtt fog haladni a református nép alvó lelki erőinek felszínre-hozásával és közéleti érvényesítésével. Egyfelől ennek a népi erőnek kifejllesztésére törekedett, másfelől arra, hogy ezt az újjáéledt erőt népének nemzeti életében mindent uraló befolyásúvá tegye.

Az első feladat nem oldódhatott meg Kuyper életének egy bizonyos szakaszában, sőt egész életében sem. Az alapelvek tökéletes le- rögzítésére egy arasznyi emberöltő elégtelen. Felmérhetetlen mennyiségű anyagot hordott az új kálvinista világnézet épületéhez, mégis talán nagyobb teljesítménye az, hogy lelkes fiatal követőinek egész sereg probléma további kidolgozását hagyta örökségül. Kezdetől fogva tudatában volt, hogy az a szellemi irányzat, melyet a nép életében új életre kelteni remélt, univerzális karakterű. Célja volt „a kálvinizmust a confessionális korlátoltság tévedéseiből elvileg önálló tétel magasabb rangjára emelni, amelynek aztán egészen sajátos és mindent átfogó élet- és világszemléletet köszönhetünk”.

Maga elé tűzött feladatának másik része — hogy t. i. az eredeti, ősi református népi erőket mindent uraló közéleti tényezővé fejlessze — a körülmények kényszerítése folytán közvetlen figyelmét inkább lekötötte. Ez nála már az organizációnak és vezérségnek problémája is volt.

Mint utrechti lelkész megismerkedett kora politikai és egyházi vezérférfiaival, különösen Groen van Prinstererrel, a kor legkimagaslóbb egyéniségével, aki az utrechti székesegyház lelkésze, a németalföldi parlament tagja, a Belgiumtól való elszakadás egyik legbefolyásosabb mozgatója, kabinet-secretaris s főként a vallásos ujjáébredés élharcosa, legmélyebb és legtermékenyebb theológusa volt. Groen van Prinsterer azt az elvet képviselte, hogy a nemzet evangéliumi — református jellegét, a meglevő intézményekben és segítségével kell érvényre juttatni. Politikai tapasztalatai folytán idegenkedett mindentől, ami a nemzeti egységet gyöngítette volna. Így akarta az államegyház külső keretei között élő moderneket a jobb meggyőződés útjára segíteni és együtt-tartani azokkal, akik a megújulást az államegyházból való kiválás árán is

radikálisan sürgették. Emezek pl. sürgették egy szabad egyetem megalapítását, ahol felsőbb felügyelet nélkül az általuk képviselt református alapelvek érvényesülhetnek; Groen ezzel szemben a vallási irányzatok szerint megkülönböztetett egyetemek gondolatát képviselte; ezek az államegyházból való kiválás gondolatától sem riadtak vissza, Groen ellenben az államegyház megreformálását sürgette. Groen magatartása végül is teljes elszigeteltséghez vezetett, amennyiben a modernnek és konzervatívok teljesen elzárkóztak, a hitvallási alapon állók pedig nemcsak a szabadegyetem megalapítását sürgették és az államegyház kereteit hagyták ott nagyjából, hanem az „Antirevolutivnair” pártban politikailag is külön útra tértek.

Kuyper, aki fiatalon is Utrecht egyik legbefolyásosabb lelkésze volt, e kérdésben határozott álláspontot képviselt. A nevezetes zeisti lelkészi konferencián feltette a kérdést: „Milyen minőségben gyűltünk most itt össze? Mint egy pusztán külsőségekben élő egyház képviselői? De akkor a modernnek és hitvallásosak miért zárattak ki? Vagy pedig egy elfogadott Irászemlélet alapján? Akkor pedig a modernekkel a groningenieket is ki kellett volna zárni!” Röviden a ref. népi erő felszabadítását célzó programját így formulázhatjuk: az együttérzők egyesüljenek, a másként gondolkozók pedig kizárandók! A gyülekezet kritériuma belső és nem külső. Ezt hirdette az egyháztanácsban, ahol Groennak már nem volt befolyása, de ahonnan Kuyper kizárni nem lehetett. Jelentősége ekkor már túlnőtt a másokén. „Ez az ördögtől van!” kiáltották egy alkalommal felé és ez a gúnyos sebet ütött szívében s nagyban hozzájárult, hogy belőle később a nagy „szakadás” legyen. Ölvette azt a zászlót, amit kiejtett kezéből az öreg és fáradt Groen van Prinsterer. Használatba vette eszméit, elgondolásait, nagyjából még terminológiáit is, de nagyobb átütő erővel. Groen túlságosan individuális volt, önálló gondolkodó, Kuyper ellenben vezetésre teremt. Amikor megartotta nevezetes felolvasását: „A kálvinizmus mi alkotmányos szabadságunk forrása és kezessége”, az ifjúság lelkesedéssel kiáltotta felé: egy emberrel gazdagabb lett Németalföld! Ettől kezdve már politikailag is feltűnt vezér. Groentól főként abban különbözött, hogy míg Groen a kálvinizmust elsősorban történelmileg értékelte, mivel a kálvinizmus, mint szellemi irányzat a népelet kialakításában nagy jelentőségű, addig Kuyper ezenfelül utalt a kálvinizmus jelentőségére, mint politikai alapelve és teljes megdeklarációval a felé a népréteg felé fordult, amelyik a kálvinizmust, mint életelvet vallotta és élte.

4. Kuyper Amsterdamban.

1870-ben Amsterdamba, Németalföld fővárosába hívták meg lelkésznek. Itt alkalmas volt a református nép egyetemével közvetlen érintkezésbe jutni. Nemcsak azok az amsterdami

lakosok voltak odaadó hallgatói, akiket megérintett az ébredés szele, hanem a ref. tradíciókat megőrző és ápoló u. n. „baráti körök” is. A „Herant”-ban és a „Standaard”-ban megnyílt előtte az a fórum, honnan az egész országhoz beszélhetett. Amikor 1874-ben Gauda képviselőül az alsóházba küldte: úgy látszott, hogy Groen szerepét rövidesen a parlamentben is átveszi. Azonban Kuyper lelkét csalódás érte. Nemcsak az emberfeletti munka, de ez a csalódás is hozzá járult ahhoz, hogy az erős ember egy időre szervezetenként összefogott s pihenést keresni hosszabb időre külföldre ment. Kuyper rövid idő alatt belátta, hogy céljának eléréséhez nem elegendő, ha közvetlen kapcsolatot tart fenn követőivel, de ugyanakkor ezek nem tudják őt kellően fedezni és támogatni, az egyházban és parlamentben akcióhoz a szükséges erkölcsi tekintélyt szolgáltatni. Tapasztalta ezt az egyházi gyűléseken, hol kollegái többnyire vele tartottak, de amikor már tetterre, kiviteltre került a sor, visszariadtak. Még élesebben látta a parlament, amikor a munkáskérdés szabályozása körüli heves vitában ő is javaslatot tett s javaslatait még barátai közül is sokan alig titkolt gyanakvással fogadták. Világos lett előtte, hogy célját csak akkor érheti el, ha az a népréteg, amelyre támaszkodik, éretté lesz. Sokszor szóváteszik, hogy Kuyper 1875 után sokáig kimaradt a parlamentből. Ez azonban csak előnyére volt. Rájött, hogy amíg nem léphet úgy, mint az öntudatos kálvinista nép választottja, semmi helye a parlamentben.

Kuyper Amsterdamban teljes energiájával és határozott célratöréssel nekifeküdt ennek a munkának. Hogy áttekinthessük amsterdami hatalmas tevékenységét, külön kell ismertetni: 1. a journalista és író, 2. a politikus, 3. a theologus és egyetemalapító és 4. egyház-szervező Kuyper.

Keresztúry László.

EGYHÁZI ÉLET

A kárpátaljai ungi ref. egyházmegye közgyűlése.

A kárpátaljai ungi egyházmegye f. évi közgyűlését Ungváron tartotta a ref. egyház Otthon helyiségében, Komjáthy Gábor esperes és Egry Ferenc e. m. gondnok elnökelete alatt. A 1/2 10 órakor kezdődött gyűlés az alkotó tagok teljes számú részvételével alakult meg s kezdett hozzá a tárgysorozat letárgyalásához.

Közének után az esperes buzgó imája vezette be tanácskozásainkat s kértük mindnyájan áhítatos szavai nyomán vele együtt az erőnek, bölcseségnek és világosságnak lelkét. Egry Ferenc e. m. gondnok megnyitó beszédében korunk emberiségének nagy tragédiájáról szólott. Keletet és nyugatot vértenger önti el s mindenütt irtózatot nyomorban fuldoklik az emberiség. De nemcsak egymással harcol az ember, hadat üzent Istennek is, s nyílt ellenségeskedést kezdett vele.

Ennek az esze-veszett harcnak, hitelenségnek az eredménye, hogy egy csapásra összeomlani készül minden szép és jó, minden ami emberi fogalmak szerint az élet gyönyörűségének számított. Egyetlen mentséget és kiutat lát a chaosból. „Vissza kell térni a régi, a vallásos és becsületes erkölcsi alapra, amikor a férfi-szó, a férfi-becsület, az igazmondás a világot fenntartó és boldogító törvénye volt az embernek.” Ezért van szükség hithű vezetőkre, fáradhatatlan előjárókra, akik példaképei legyenek minden becsületes, Istent kereső embernek.

Komjáthy Gábor esperes végtelen gondossággal megszerkesztett s egyházmegyénk és az egyes egyházközségek elmúlt esztendejének minden eseményét s érdeklődésre számot tartó mozzanatát elénk táró jelentésének felolvasása közel két órát vett igénybe. A kegyeletes megemlékezés szavai vezették be a jelentést, melyekkel ősz esperesünk a csehszlovák köztársaság első Elnökének halhatatlan emléke iránt adózott. *Masaryk G. Tamás*, a nagy hazafi, a bölcs humanista és nemes szívű emberbarát halála felett érzett gyásznak külsőleg is kifejezést adott közgyűlésünk, néma felállással adván meg a végső tisztességet korunk eme sírba tért egyik legnagyobb alakjának. Az egyes egyházközségek helyzetképe nemcsak általánosságban, hanem részleteiben is, általában megnyugtató tónusu volt. A kisdobronyi egyház presbitériumának a tanítóképzői járulékok megfizetése ellen hozott határozata volt az egyetlen sötét szín, mely beárnyékolta a különben derűs hangulatú helyzetképet. Hisszük azonban, hogy nevezett presbitérium is jobb belátásra tér az ellene elrendelt fegyelmi eljárás megindításáig. Elismeréssel és köszönettel adózott közgyűlésünk a nagy gonddal összeállított jelentés kiváló szellemi készületségről bizonyosságot tevő szerkesztőjének: ősz esperesünknek, ki ma is korát meghazudtoló agilitással áll bölcs előrelátást és körültekintő gondosságot vagy fegyelmet tartó atyai szigort igénylő vezéri posztján.

A tárgysorozat egyes pontjainak tárgyalását, illetve megvitatását élénk érdeklődés kísérte. A csongori egyház 35 éven át érdemes és hű munkásnak bizonyult s a jól megérdemelt nyugalomba egyházmegyénk elismerésétől kísért tanítójának: Ajtay Sándornak örökébe lépő Majoros Gézának megválasztását a közgyűlés jóváhagyja s tőle a hivatali esküt kiveszi. Nagyobb vitát váltott ki az alsózempléni egyházmegyének a közegyházi járulékok új adókulcsának ügyében előterjesztett s a konventtől az egyházmegyékhez utalt indítványa. Közgyűlés az előadó ama javaslatával szemben, hogy a közegyházi járulékok fele $\frac{2}{3}$ részben a fenntartott lelkészi, $\frac{1}{3}$ részben a tanítói állások után vettessék ki az egyházközségi pénztárak terhére, másik felét pedig a vagyontalan egyháztagok leszámításával lélekszám után vesse ki egyetemese egyházunk s az így maradt hiányt az egyházak tulajdonában és használatában lévő földbirtok viselje, Dr. Korláth

Éndre indítványára oly javaslatot terjeszt a konvent elé, hogy a jövőben a közegyházi terheket fele részben az egyházközségek, fele részben pedig az egyháztagok tulajdonában lévő birtok viselje. Abban azonban teljesen egyetért közgyűlésünk, hogy a jelenlegi lélekszám szerinti adórendszer teljesen igazságtalan és többé fenn nem tartható. A komáromi ref. tanítóképző intézet választmányának kérő szövegét közgyűlésünk nyomatékosan ajánlotta mindazon alkotó tagok figyelmébe, kik eddig még nem tettek eleget e rendkívül fontos intézményünkkel szembeni kötelességüknek. Több kisebb s helyi jelentőségű ügy letárgyalása után a gyűlés 2 óraker véget ért. Birósági ülés — tárgy hiányában — az előző évek jó szokásához hiven most sem volt.

Közgyűlés után — ugyancsak a régi jó szokáshoz hiven — most is az Elnökség — esperes úr és gondnok úr — szívesen látott vendégei voltak a közgyűlés alkotó tagjai. A külső körülmények folytán ott el nem mondhatott köszöntésünk zárszóként és előadásként e sorokból szálljon ősz vezéreink áldott életére, hogy anyaszentegyházunk e kárpátaljai partiuma: ungt egyházmegyénk, sokáig és békeességben virágozzék kormányvesszejük alatt Isten szent nevének dicsőségére.

G. P.

FIGYELŐ

Milyen lelkipásztorra van szüksége a magyar református egyháznak és hogyan lehetek én ilyen?

Részlet ily című előadásból. Irtá és a ref. egyhm. lelkészértekezletén felolvasta Szijj József takácsi lelkipásztor.

A hivatástudatból önként következik a **hűség!** A lelkipásztor hűségének határtalannak kell lenni, úgy vagy még jobban, mint a katonának, aki fölesküdt a zászlóra. Tűznek, víznek, étlen, szomjan gondolkodás nélkül áldozom életem a zászló becsületéért, mondta a régi katonai eskü. A lelkipásztor is attól a perctől, hogy Krisztusra fölesküdt, csatatéren van s egész életében harcolnia kell a bűn és hitelenség ellen. Nemcsak az egész nyájra leselkedő veszedelmet kell néznie, hanem az egyesek ellen intézett támadásokat is elhárítani s azokat kivédeni. A lelkipásztornak, mint vezérnek, minden jóban elől kell járnia példájával. Végzetes tévedés, ha a gyülekezetet úzni, hajtani akarja, hogy ő maga szépen utánuk kulloghasson. Igaza van Forgács Gy.-nak, mikor így ír: „A lelkipásztor vezér és nem hajcsár. A gyülekezet is vezért keres, aki elől jár az istenfélelemben, a feddhetetlen tiszta életben, a szorgalmas munkában, a türelmes megbocsátó szeretetben, az önfeláldozó krisztusi életben. És nem hallgat a gyülekezet arra, aki ostort patogtat felette, kergetni akarja őt a bűnből ki, az Isten országába be, ő maga meg hátul marad és bosszankodik, hogy hiába minden kergetés és nem hallgat rá senki.” Ahol a lelkipásztor nem vezet, ott őt is

és a nyáját is vezetik, igen sokszor félrevezetik.

A pásztor együtt örül és együtt sir a nyájával. Örömeiket, bánatukat segít hordozni. Ha más nincs is hatalmában, de egy résztvevő szava, egy meleg szava, egy meleg pillantása kell, hogy legyen a szenvedők iránt. Sokszor az ilyen cselekedet nagyobb jótett, mint az anyagi támogatás. A hü pásztori gond orvosság és orvos egyszerre a betegnek. Sokunk tapasztalatában előfordult már, hogy a meglátogatott beteg könnyebben lett s ő maga s hozzátartozói faluszerte hirdették, hogy a tisztelendő úr vizsgálata meggyógyította.

A bűnös és egyháziatlan ember is beteg, lelkileg beteg ember. Hajlandók lennénk az ilyeneket és házukat elkerülni, mert a lelki siketekkel és némákkal úgy sem értethetjük meg magunkat. A hü pásztornak ilyenkor Jézusra kell gondolni, aki nem egy, nem hét, de légió ördögöt is kiűzött a bűnös emberből. Míg egyik vagy másik lelki süket s vak hívünkért nem imádkoztunk és nem tusakodtunk az Urnál, addig nincs jogunk lemondani róla és sorsára hagyni; a jó pásztor utána megy az eltévedt juhnak, mert a juh magától nem képes haza találni. A keresés fárasztó munka, de megéri, mert halhatatlan lelket vihetünk haza az atyai házba.

Legfőbb pásztori gondunk a hiveink lelki eledeléről való gondoskodás. Amint a testnek megvannak a mindennapi igényei, úgy a lelket is naponta táplálni kell Isten igéjével. Milyen legyen az igehirdetés, hogy valóban táplálék legyen? Több, mint szónoklat, mert a szép szónoklat gyönyörködött ugyan, de éhséget ritkán csillapít. Én vagyok az élet kenyere — mondja Jézus —, ha Őt tudjuk adni, akkor lelki kenyeret adunk! Ha Őt nem adtuk, semmi értéke nincs a legművészibb szónoklatnak sem. Hiveink öntudatlan könyörgéssel arra kérnek minket, hogy éljünk bensőséges életet, hogy legyen valamink, amit a prédikációban nekik adunk. Mert több az éhség és sokkal kevesebb a megelégtetés, mint mi gondoljuk.

Az elmondottakat röviden így foglalnám össze: a magyar ref. egyháznak olyan lelkipásztorokra van szüksége, kiknek egyetlen eszményük: Krisztus, egyetlen életcéljük: a Krisztus kiábrázolása!

A felvázolt eszményképünk megvalósításának útjában álló nehézségekkel való szembenézés után fel kell vetnünk a kérdést: alkalmas vagyok-e én a harcra és az akadályok feletti győzelemre? Csak igennel felelhetek, mert lelkési eskümmel, saját belső énemmel, lelkem vágyával jönnék ellentétbe. Krisztus egyháza harci szervezet Isten országa megvalósulására, Isten dicsősége kiábrázolására: „hogy a Jézus nevére minden térd meghajoljon, mennyieiké, földieké és földalattal valóké és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére.” Az

Isten országáért való küzdelemben egységes vezetésre, céltudatos irányításra, egész életet odaadó áldozatra van szükség s ezért ennek a harcnak a vezére csak a lelkipásztor lehet. A keresztyén hívőket, hogy Krisztushoz vonzza, neki már oda kell tartoznia Krisztus testéhez, mert csak így tud vonzó erőt gyakorolni hiveire.

Krisztus élő testéhez való tartozásom meghatározza egész életműködésemet, mindenekelőtt azt, hogy le kell mondanom önmagamról, vágyaimról, törekvéseimről, mert nem fő, de tag, a Fő szolgálja vagyok. El kell fogadnom a Fő irányítását, hogy annak gondolatai, érzései, akarási legyenek a hajtó erők. „Annak okáért az az indulat legyen bennetek, mely volt a Jézus Krisztusban is, aki önmagát megerősíté szolgálai formát vévén föl.” De a Krisztus testéhez tartozás nemcsak az engedelmisséget jelenti, hanem a tisztaságot is. Romlott szív, béna kar, mocskos száj, engedetlen láb nem szolgálhatja Őt. „Semmi rothadt beszéd a ti szátokból ki ne származzék, hanem amely csak hasznos a szükséges építésre, hogy áldásos legyen a hallgatóknak. És meg ne szomorítsátok Istennek ama szent Lelkét, aki által megpecsételtetek a teljes váltáságnak napjára. Minden mérgesség és felgerjedés és harag és lárma és káromkodás kivettessék közületek, minden gonoszsággal együtt.”

Lemondás önmagunkról, engedelmisség a Főnek, tisztántartása testünknek is, mert az is az Uré! Ezek azok az értékek, melyek elengedhetetlenek minden lelkipásztornál. Kérdés, milyen mértékben vannak meg bennünk ezen vonások, mert abban a mértékben vagyunk igazi lelkipásztorok! Ő beszél-e a mi szánkban keresztül? A lelkész kinyújtott kéz, mely által Krisztus mutatja az utat! Az Ő utját mutatja-e a mi életünk? A lelkész láb, amely nyomokon, aki jár, Krisztushoz jut. Aki minket követ, találkozik-e Krisztussal? A lelkész a gyülekezet szíve. A mi szívünkön keresztül eggyé forr-e a gyülekezet és a Krisztus szíve? Pásztorok, akik csordultig telítve vannak az Ige olajával, szolgálhatják hiven a magyar ref. egyházat. Imádkozom, hogy én is ilyen lehessenek, mert ilyenekre van szüksége ma és holnap és mindörökké a mi szeretett anyaszentegyházunknak! *Szijj József.*

Tárnok Gyula munkáiból a közelgő munkaidényre és a karácsonyi ajándékozásra alkalmasak:

Szindarabok: 1. Cigányok karácsonya. (Vidám karácsonyi játék.) Ára 5.— Ké. — 2. Karácsonyi Öröm. (Vidám keret-darab.) Ára 8.— Ké. Könyvek: 1. Afrikában a táborüz körül. (17 afrikai mese, 15 linoleum-metszet.) Ára 2'50 Ké. — 2. Kilburn: Az Igehirdető és Munkája. Ára 10.— Ké.

Megrendelhetők a pénz előzetes beküldése mellett, 50 fillér kézbesítési díj melléklendő, Tárnok Gyula ref. lelkipásztornál Marcelháza, pp. Krátké-Kesy, Slovensko.

PROBLÉMÁINK

Az Egyetemes Konvent által kinevezett biztosításügyi bizottságnak figyelmébe.

(Folytatás.)

A jelenlegi helyzet az, hogy az üzletszerzők a Phönix-Életbiztosító, illetve az ennek helyében újonnan létesült „Star-Biztosító” részére új biztosítást szerezni nem tudnak, mivel megélhetésük alapjának főfeltétele, a közönség bizalma megrendült.

Kérem a jogász urakat! A Phönix-Életbiztosító azáltal, hogy megszolgált jutalékainkat nem folyósította, szerződés-szegést követett-e el, vagy sem? — Ha igen, úgy felbontható a fennálló szerződés. Ha a „Star” mint újonnan létesült biztosító intézet jogutóda az összeomlott Phönix-Életbiztosítónak, kötelezhető-e valaki, hogy ezen biztosító intézetnek további biztosításokat szerezzen, amidőn a közönség körében leküzdhetetlen akadályokkal kell megbirkóznia és így megélhetését biztosítva nem látja? Mi történik, ha a Református Biztosítási Iroda ügynökeit arra kötelezik, hogy az életbiztosítási ágazatban kizárólag csak a „Star” részére dolgozzanak? Biztosítást nem tudván szerezni, nem is lesz jutalékkeresetük, amelytől az Egyetemes Egyház — az elmúlt két esztendőhöz hasonlóan — ugyancsak eszik és így megtörténhetik az is, hogy a hivatásos üzletszerzők, keresetüktől megfosztva, kártérítési igényüket az Egyetemes Egyházzal szemben fogják érvényesíteni.

Mindezeket szem előtt tartva, azt kell beismernünk, hogy most a tizenkettedik órában teendő lépésünket alaposan megfontolva, fel kell használnunk az alkalmat ezen teljesen passzív szerződés felbontására, illetve egy hasonló új szerződés létesítését el kell utasítanunk.

A „Star”-ral köthetünk ugyan szerződést, sőt ez az eddig biztosított hittestvéreinkkel szemben köteletségünk is, azonban az új szerződés kizárólag csak a már fennálló biztosítások ápolására és az azok után járó inkasszójutalékainkra vonatkozhat. Az új biztosítások szerzésére vonatkozó szerződésünket kössük le oly intézetnél, ahol annak megtartását garantálva látjuk, ahol üzletszerző közegeink a biztosítások lekötésénél nehézségekbe nem ütköznek és a kiérdemelt szerzési jutalékok folyósítását biztosan elvárhatják.

Az Általános Biztosító Részv. Társ., amelylyel az Egyetemes Egyház ugyancsak szerződéses viszonyban áll, ezideig mindennemű kötelezettségének eleget tett és példás vezetését, valamint ügykezelését mi sem tanúsítja jobban, mint azon tény, hogy az Egyetemes Egyház minden évben megkapta a 30.000 Kc-t meghaladó jutalékjövendelmét és a jövőben számíthat arra is, hogy kellő támogatás mellett ezen jövedelme gyarapodni fog. Miért ne kössük meg tehát az életbiztosítások szerzésére vonatkozó szerződésünket ezen intézettel? Engedjük meg

a biztosítások szerzésével foglalkozó hittestvéreinknek, hogy az Általános Biztosító Részv. Társaságnak új életbiztosításokat közvetítsenek, ami által biztos keresethez jutnak és egyúttal Egyetemes Egyházunk is megtalálja a maga számítását.

De ha már a „Star”-ral, mint a Phönix-Életbiztosító utódjával minden áron szerződést kell kötnünk, ragaszkodjunk eddigi jutalékjövendelmünk garantálásához és kössük ki magunknak azon jogot is, hogy a Református Biztosítási Iroda eddigi struktúrájára való tekintettel, életbiztosítások szerzését illetően az Általános Biztosító Részv. Társasággal is létesíthessünk megállapodást.

Mindezeket a biztosításügyi bizottság szíves figyelmébe ajánlom és meggyőződésem, hogy a közös célt szem előtt tartva, az állandó konventi bizottság elé terjesztendő javaslat az Egyetemes Egyház minden érdekét felkarolja, azokat megvédelmezi és döntésük az eddigi áldástalan állapotot Egyetemes Egyházunk javára megváltoztatja.

Tekintettel arra, hogy a bizottság — Dr. Siménfalvy ügyvéd úrnak méltóságos Balogh püspök úrhoz intézett levele szerint — már a közeli napokban ülésezni fog, cikkemet, az ügy sürgős voltára és fontosságára való tekintettel, a hivatalos lapnak, valamint a bizottság egyes tagjainak közvetlenül bátorkodom megküldeni, nem mintha pártatlan és igazságos döntésüket befolyásolni kívánnám, hanem csak azért, hogy eddig szerzett tapasztalataimat és a jövőre vonatkozó aggályaimat ismertessem és azoknak szíves felülvizsgálását kérjem.

Egyházunk érdekeit nem lehet elválasztani hittestvéreink érdekeitől

Soós Károly
esperes.

HIREK

Október 31.-e Prágában.

A prágai református és evangélikus főiskolások az elmúlt vasárnap délelőttjén közös rendezésű ünnepéllal adóztak a Reformáció emlék-ünnepének. Az ünnepélyen szép számmal vettek részt a prágai magyar kolónia protestánsai és a Prágában katonai szolgálatot teljesítő magyar fiúk is.

Éneklés és ima után Selmeczi Árpád s. lelkész prédikált. Prédikációjában a Reformáció mibenlétét és lényegét fejtegette. A Reformációt — úgymond — nem szabad lezárt történelmi eseményként kezelni. A Reformáció örök, amint örök az Úra és eszközlője a Szentlélek. A Reformáció annyit jelent a lelki sikon mint a tavasz a természetben. A tavasz életindulás, ujjászületés. Reformáció, a bűn telében haldokló élet Lélekáltali ujjáteremtése. Ujjáteremtettségem pedig azt jelenti, alázatosabb, felelősegteljesebb, igazabb, tisztább vagyok s ha ilyen vagyok csak abban az esetben akarhatok és tudok megvalósítani egy krisztusibb keresztyénséget, magyarabb

magyarságot, szociálisabb társadalmat.

Ezután Lőrincz Andor, Sántha Károly: Luther, majd Krüzsely József, Kersék János: Elnémult harangok c. versét szavalta el, megkapó közvetlenséggel.

A két szavaltat közben Ónody Zoltán, MAK elnök, tartotta meg előadását: Miért van szükség mindig új Reformációra? címen.

Előadásában, a multban való visszapiillatásnál, nem a külső történelmi eseményeket tárgyalta, hanem hallgatósága figyelmét a Reformáció lényege megvizsgálása felé fordította. Felsorolta és kritika tárgyává tette a Reformációról vallott összes felfogást, véleményt. Szükségesnek tartja a ma Egyháza elengedhetetlen és minél előbbi reformációját, mert, szerinte az Egyház gyakran elfeledkezik önön lényegéről, a Krisztusra való mutatás egyetlen kötelezettségéről. Beszélt még az ifjúságnak az Egyházzal, vallásával, magyarságával szembeni kötelességéről.

Selmeczi Árpád s. lelkész zárszava után a XC. zsoltár eléneklésével ért véget az ünnepély.

A református főiskolás ifjúság maga is erősen hisz abban, hogy október 31.-én történt egymásratalálása a Prochászka körök munkájához hasonlóan, egy vallási sikon mozgó munka és Prágában is lehetséges hitéletelés lehetősége megteremtésének az alapkö letétele volt.

A komáromi ref. egyházmegye monográfiája. Kúr Géza csicsói lelkész „Komáromi egyházmegye monográfiája” című munkája elkészült, a szállítással megbízott komáromi Puzsér Testvérek nyomdája rövidesen póstára adja a lelkészi hivatalok címére. A Konvent határozata szerint minden lelkészi és iskolai könyvtár köteles elfogadni a megküldött két példányt.

Reformációi ünnepély. Megható és szívet emelő módon áldozott a reformáció emlékének a balogi református és pádári evangélikus egyház, október 31.-én. A magyarságnak és a protestáns hitnek e két végvára közösen ünnepelte a reformáció 420 éves évfordulóját. Dél előtt 10 órakor a pádári evangélikus templomban volt ünnepi Istentisztelet, ahol *Samu István* balogi ref. lelkész hirdette az Igét a mindeneket megújító isteni kegyelem erejéről; délután 6 órakor pedig a balogi ref. templomban sereglett össze a hívek sokasága ünnepi hódolatra. Itt *Bándy György* pádári ev. lelkész tartott ünnepi beszédet a hit győzedelmes erejéről. A két testvér egyház hivei boldog örömmel keresték föl egymást hitük templomában, hogy a multak példáiból erőt vigyenek magukkal a jelen élet nehéz küzdelmei közé s jövődő sorsunk reánkvaró utaira. Úgy éreztük, mintha dicső eleink lelke közöttünk járt volna, mintha arcuk reánk mosolygott volna, hogy ime akkor, amidőn a megnemértésnek, visszavonásnak és széjjelhúzásnak a szelleme átokként nehezül amugyis meggyötört életünkre, — akkor két testvér-gyülekezet, akiket a multban oly sok választófal különített el egymástól, most

egymásra találva, összedobbant szívvel, kitarja egymásfelé karjait s együtt hódol Isten előtt, együtt mutatja be lelkiáldozatát a multért, együtt örül, együtt ünnepel, egy szívvel és egy lélekkel tesz bizonyosságot protestáns hitéről és egy akarrattal tesz vallást arról, hogy lelkében él őseinek hite, eszméje, célja és álma: a boldog magyar-protestáns jövődő gondolata. Ennek a hitnek, ennek a célnak és ennek a gondolatnak megvalósításáért ült boldog közös ünnepet a balogi református és pádári evangélikus testvér-egyház 1937 október 31.-én, a reformáció 420 éves évfordulóján. Adjon Isten nekünk sok ilyen boldog, szép közös-ünnepet s adjon e gondolat megvalósításához sok és szent erőt!... (s. i.)

A Barsi Ref. Egyházmegye Lelkészegyesülete f. év november hó 17.-én Léván a ref. egyház nagy tanácstermében 1/29 órai kezdettel őszi rendes közgyűlését tartja a következő tárgysorral: 1. Áhítat: Patay Gyula nagypeszeki lelkész. 2. Elnöki megnyitó: Szabó S. Zsigmond bajkai lelkész. 3. Emlékbeszéd néhai Bajkay Zsigmond nagyodi és Boldizsár György mohi-i lelkészek felett: Soós G. Endre mohi-i lelkész. 4. „Mit látok és hallok népünk portáin” székfoglalói értekezés: Szűcs Lajos szódói lelkész. 5. „Mit mond az Ujtestamentum a babonáról?” székfoglalói értekezés: Nagy István alsófegyverneki lelkész. 6. „Az összefogás lényege, munkamódszere és lehetőségei.” Sörös Béla losonci lelkész. 7. A Helvetia kérdés.” Gunst K. Lajos, a Ref. Bíz. Iroda igazgatója. 8. Indítványok. Ezen közgyűlésre a kebelbeli lelkészeket meghívja, az érdeklődőket szeretettel látja és várja az elnökség.

Dr. Sebestyén Jenő: A református theologia jövője. A fenti címen rendkívül értékes és szép dolgozat jelent meg a budapesti ref. theologia igazgatójának tollából a Kálvin János Társaság kiadásában. Adja benne a pontos meghatározását annak, hogy mit értünk a református theologia alatt, vázolja a református theologia multját, sorsát a jelenben, részletesen foglalkozik a Barth-féle theologiai irányval és adja annak református szempontból való bírálatát, végül kifejti a református theologia jövőjére vonatkozó nézeteit és felfogását. Dr. Sebestyén Jenő neve nálunk olyan előnyösen ismert, az egyházas irányú, kimondottan református jellegű evangélizáció érdekében sok esztendőn át kifejtett munkássága annyira értékelt, hogy e tanulmányát nem kell különösebben ajánlanunk olvasóink figyelmébe. A szerző engedélyével vezércikkünkben leközlünk néhány gondolatot dolgozatából s meg vagyunk győződve róla, hogy a tiszta református elvi alapon felépülő tanulmányokat olvasni szeretők, a dolgozat további részeit is nagy lelki haszonnal fogják olvasni. A füzetet szeretettel ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Kálvin a legnagyobb szisztematikus a reformátorok közt. J. Bohatec.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 47. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké, $\frac{1}{4}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 november 20.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkész Hív. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ľala.

Ide küldendő minden közlemény.

Főgondnoki megnyitóbeszéd.

A Dunáninneni Református Egyházkerület 1937 november 13.-i Pozsonyban megtartott gyűlésén. Tartotta: *dr. Szilassy Béla.*

Gyorsan élő korunk egyik jellegzetes sajátossága a rövid időre szabott jubileumi évfordulók megünneplése. Hogy ezt a jelenséget az élet idegölően gyors üteme váltja-e ki, avagy a mai élet nagy változásai és krónikus válságai által előidézett állandó bizonytalansági érzet adja-e meg hozzá az inspirációt, a lélektani kutatás érdekes problémája lehet, hogy rövid visszapillantás az elmúlt deceniumra — zsinati törvényalkotásunktól napjainkig — mily gyors és előre nem látható mélyreható változásokat mutat népek, nemzetek, államok és egyházak életében. Az élettempó ritmusa egyre szédítőbb, a bizonytalanság vele arányosan emelkedik. Akkor Nép-szövetség és lefegyverzés, ma versenyfegyverkezés, háborúk és egymással szembenálló világnézeti alapon szervezkedő államcsoportok.

Krisztus egyházában is milyen mélységes a változás. A felekezetek közötti ellentétek enyhítésére irányuló becsületes törekvések mind sűrűbben jelentkeznek a közös ellenfél: a hitelenség és vallásellenességnek a keresztyén kultúrán nyugvó civilizációt lerombolással fenyegető veszedelmeivel szemben. Nagy jelentőségű megnyilatkozások és elhatározások történtek ez irányban az ez év nyarán Oxfordban és Edinburgban megtartott világkonferenciákon. De reánk nézve nem kisebb fontosságúak azon megnyilatkozások, amelyek Székesfehérváron és Pannonhalmán a keresztyén magyarság vezéregyéniségei részéről elhangzottak. Különösen nagy értékűek ezen nyilatkozatok azért, mert a felekezeti elfogultság már olyan nagy válaszfalakat kezdett építeni magyar és magyar közé, hogy nemzetünk jövőjébe vetett hitünket is szinte megrendítette. Istennek kegyelméből a válaszfalak megrendültek. Még állanak, de az egyre szélesedő repedések már lehetővé teszik az elfogulatlan lelkeknek a tuloldalra állók jó tulajdonságainak és becsületes törekvéseinek meglátását. Megengedik azt, hogy a magyar a magyarban ne ellenségét, hanem fegyvertársát lássa, akivel a közös ellenséggel szemben a küzdelem reményteljesebb és a diadal kivívása biztosabb.

Ugyanez a jelenség mutatkozik kisebbségi

magyarságunk közéletében is. Örömmel kell megemlítenem, hogy az elmúlt évek folyamán erősen érezhető bizalmatlanság a katolikus és protestáns magyarság között csökkenő irányzatot mutat, a meg nem értést felváltja az egységes látás és a nemzeti erők egyesítésének szükségérzete. Kálvinista magyarságunk ebből csak erősödést és érdekeinek hathatós védelmét fogja nyerni. Mert közel 20 éves kisebbségi magyar sorsunk keserves tapasztalata arra tanít, hogy bármilyen réteg vagy érdekszervezet, bármilyen társadalmi vagy szellemi testület, mely a kisebbségi nemzet keretében működik és él, csak akkor virulhat és szolgálhatja eredményesen célját, ha az általa képviselt kollektívum egész egyetemét magába foglalja és mögötte az egész nemzet egysége áll háttérül. Eddigi közéleti kezdeményezéseink balsikerei csakúgy, mint a legjobb akaratú magánkezdeményezések eredménytelenségei abban lelik magyarázatukat, hogy mindég akadtak a magyarok között olyanok, akik külön utakon próbálkoztak járni, akik az egyetemes célok elérésére egyéni elgondolások alapján igyekeztek eredményhez jutni és nem vették észre, hogy ezáltal a kollektívum egységes felépítését gyengítik. A közös küzdelem és erőfeszítés közös győzelme helyett magánkapcsolatok gyümölcsötzetésétől vártak le nem szürelhető eredményeket. Hogy az egyes magánérdekek elérésére sokszor eredményes magatartás volt, el nem tagadható, de hogy a képviselt kollektívum érdekeinek szolgálatára lett volna, a legtöbb esetben vitatható. Egyházi törvényhozásunk közelgő tízéves évfordulója alkalmából a kisebbségi magyar élet ezen leszűrt tapasztalataira egyházunk életében is rámutatni talán nem lesz felesleges és hiábavaló.

Érvényben levő egyházi törvénykönyvünk I. tc. 98. §-a szerint: „A zsinat tíz évenként tartatik.” Januárban lesz tíz éve hogy zsinatunk legutoljára összeült és letárgyalta újabb — de még mai napig kormányhatósági jóváhagyást nem nyert — törvényeinket. Törvényalkotás végett így zsinattartásra szükségünk nincsen, de talán van egyházunknak sok olyan problémája, amelyek megvitatása a zsinat tartását kívánatosá tenné. Legközelebbi konventünk feladata lesz ebben a kérdésben határozni.

Az ideológiai fejlődés, mely a társadalmi

átalakulás kapcsán népünk szellemi és lelki alkátára erős bélyeget nyomott, teszi szükségessé, hogy egyházunk eddigi autoritativ irányzatát demokratikusabb, népesebb irányba fejlesszük. Egyházi berendezkedésünk a mult századbeli magyar jogászi gondolkodáson épült fel és egész egyházalkotmányunk túlsúlyban kormányzati és végrehajtói cselekmények szabályozását tartalmazza. Aránylag igen kevés figyelmet fordít az egyház hivatására, beleletének virágzásának előfeltételeire. Adminisztratív szempontból egyházalkotmányunk módosításra nem szorul, de mert épen túlnyomólag adminisztratív jellegű, olyan újabb intézkedésekre lenne szükség, amelyek az egyház lelki oldalát népi és szociális hivatását és szolgálatát jobban előmozdítanák. Zsinati törvényalkotásunk ezen hiányt az ujonnan alkotott VIII. t. c. keretében igyekezett megoldani. Sajnos, máig nem volt e törvény életbeléptethető. Az élet azonban nem áll meg és csak adminisztratív rendelkezésekkel és fegyelmi szabályzatokkal az egyház jövőjét biztosítani, munkáját hatályossá tenni és főként léleknyerő hivatását szolgálni nem lehet. Krisztus egyháza a magyarok között ugyanazon alapon nyugszik, mint a pogánymissziók alapította keresztyén egyházak: a mindenket megtartó krisztusi szereteten és nem a fegyelmi eszközök csatogtatásán. Nem egyszer hallottuk, hogy Magyarország trianoni sorsának előidézésében nem kis mértékben hozzájárult a lélek nélküli közigazgatás, amely a száraz paragrafusok alapján adminisztrált és e magatartásával az állameszme iránt közömbössé tette a lakosságot. Hogy ezen állítás mennyire helytálló, vagy sem, nem ide tartozik, de azt mindnyájan tudjuk, hogy a betű öl, a lélek pedig az, ami megelevenít. Épen ezért az egyházfegyelelnnek nem annyira a hívek ellen, mint az egyházi funkcionáriusok ellen — egyháziak és világiak ellen egyaránt — kell nagyobb szigorúságot tanusítani, hogy azok a szeretet lelkének igénybevételével szilárdítsák az egyházhoz való ragaszkodást híveikben. Az egyház iránti közömbös lelket fegyelmi eszközökkel visszahódítani nem lehet, viszont az egyházhoz hű keresztyének ellen az egyházfegyelmi eszközök alkalmazására alig kerülhet alkalom. Arról azonban feltétlenül gondoskodni kellene, hogy az egyház szolgálatára nem alkalmas lelkületű egyének szolgálatukból félreállíthatók legyenek.

A lelkészi szolgálatot vállaló hitvalló hősi lelkek minden tiszteletet és megbecsülést, támogatást és szeretetet megérdemelnek, mint az első fronton küzdő katonák. De csak addig hagyandók meg állomásaikon, amíg teljesíteni tudják vállalt szent hivatásukat. A szeretet kötelez bennünket arra, hogy leváltásukról gondoskodjunk, ha csak időlegesen is, alkalmatlanokká válnak hivatásuk betöltésére. Amint a harcban küzdő katona leváltásáról is gondoskodni kell a körültekintő hadvezérnek, ha győzelmesen akarja megvívni harcát a mindig új erőkkel támadó ellenféllel szemben.

A kisebbségi sorsban élő nemzet kebelében működő egyházak elsődleges feladata a kisebbségi küzdelmes sorsközösség vállalása. A nemzet létfenntartási harcában az öntudatos és áldozatos szerepvállalás. A nemzeti élet számtalan alakulatában mindenki, aki a nemzethez tartozónak érzi magát képességei és viszonyai szerint megtalálhatja a neki megfelelő nemzeti munkaágot. Csak félreállani nem szabad, mert az, aki kivonja magát és a távolból tétlenül nézi a nemzet létfenntartási harcát, az maga közösíti ki magát a nemzet testéből. Parazita életet él, a nemzet életnedvét szívja, ahelyett, hogy annak életerejét gyarapítaná.

Kálvinista életfelfogásunk alapja a kötelességtudás és a keresztyén szolgálat vállalása. Ezen életfelfogásnak népünk között való elterjesztése és megerősítése céljából alakult meg a Református Összefogás nevet viselő mozgalom. Hasonló című lapját kéthetenként jelenteti meg. Mindenkit kérünk, aki nemzetünket és egyházunkat szereti, aki jövőnket szolgálni kívánja, hogy támogassa munkával és tudásával ezen kezdeményezésünket. A kezdet nehéz, mert járatan utakon indul, de meg vagyok győződve, ha református közvéleményünk mellénk áll, a gyenge magból terebélyes fa sarjadzik egyházunk és nemzetünk szolgálatára és előmenetelére.

Dr. Kuyper Ábrahám.

1837-1920.

(3. folytatás.)

a) Kuyper, mint journalista és író.

Kuyper, mint a kálvini világszemlélet maradéktalan képviselője, minden adottságban az isteni kegyelem ajándékát látta, amelyet nekünk a Krisztus királysága védelmében és terjesztésére felhasználni kötelességünk. Ezt látta különösen a sajtóban. Már Utrechtben értékes munkatársa volt a régi „Heraut“-nak („Hirnök“). Ez az egyházi hetilap a kiadó halála következtében 1869-ben megszűnt. Örökébe „A szabad Németalföldön a szabad egyház és szabad iskola hirnöke“ c. hetilap lépett, amelynek már Kuyper volt 1871 I. 1-től 1872 III. 31-ig a főszerkesztője. Ez idő alatt ebben a lapban lerögzítette és népszerűsítette alapvető elgondolásait az egyházzól, az iskoláról és a népszabadságról. Az itt angurált programot későbbi ujságírói és politikai munkássága alatt dolgozta ki, népszerűsítette és valósította meg. A szabad egyház ismérvei az államhatalomtól való függetlenség, a gyülekezeti autonomia és egyházi önkormányzat. Az iskolát mentesíteni kell az állam és az állam-egyház befolyásától. Németalföld akkor lesz szabad, ha megszabadul, a forradalmi szellemtől, az ultramontanizmustól (a pápai korlátlan hatalom és csalhatatlanság visszaállítását célzó törekvés) és az idegen hódítóktól.

Kuyper világosan látta, hogy a szabadgondolkodók hatalmas és versenynélküli sajtójával szemben ez a hetilap nem tudhatja a református

megújulást kellő sullyal képviselni és elgondolásaikat a köztudatba átvinni és realizálni. Szükségét látta egy tiszta, evangéliumi világnézetet propagáló, népét politikai érettségre, öntudatra, önállóságra, nevelő politikai napilapnak és ezzel párhuzamosan olvasóinak lelki szükségleteit kielégítő vasárnapi hetilapnak. És Kuyper hatalmas szervezőképességét, ujságírói genialitását mélyen igazolja az a tény, hogy rövid másfél év alatt hetilapjával oly eredményesen propagálta a napilap szükségességét, hogy 1872. április 1-én, a németalföldi szabadságharc háromszázéves évfordulójának nemzeti ünnepén, megjelent a „De Standaard” c. napilap első száma, kifejezve azt a gondolatot, hogy a lap azzal a lobogóval járcol, amely alatt Orániai Vilmos küzdött a vallásszabadságért a spanyolok ellen: Isten Igéjének lobogója alatt. 1877-ben pedig az egykor megszűnt „Heraut”-ot hívta életre, amely a réginnél sokkal nagyobb terjedelemben vasárnaponként jelent meg kizárólag valláserkölcsei tartalommal.

A „De Standaard” szinte máról-holnapra, ökö nélkül, csupán a Kuyper által megmozgatott lelkek napi filléreire támaszkodva, az ellenfelek távolodásai közepette jelent meg és lett népének életében nagyhatalommal. Kuyper 50 éven át össze volt forrva ezzel a lappal és a lelkészből a theológusból e napilapon keresztül lett Hollandia első journalistája, egy ellenzéki politikai párt kiadalmos vezére. Kuyper szívéből, mint központból ez a lap vitte naponként a jeleket a perifériákra és izmosította szélesítette kapcsolatát a hitvalló keresztényekkel. A lap célja volt, tetterre, eldozatra kész, Isten rendelkezéseinek minden körülmények közt feltétlenül engedelmeskedő embereket nevelni. Módszere: az átfogó és mindennapi kérdéseket a bibliai igazságok világosságába helyezte olyan stílusban, amelyet a legkényesebb olvasó is megértett, de a legkényesebb irodalmi ízlést is kielégítette. Kuypernek különös tehetsége volt a dolgok lényegét tömören formulálni és a nagy gondolat komplexumokat rövid és világos prezentációkban az olvasókban tudatosítani. Teljesítménye: a politikailag és kulturális tekintetben addig műveletlen falusi népet és városi tömegeket az élet minden fontosabb kérdéseiben otthonosárártá szervezte, ránevelte arra, hogy nem lehet tudatlanságára spekuláló játékszere, felvértezte őket a forradalmi szellem hatásaival szemben és immunissá tette Németalföld népét az atheista és socialista kor- és körtünetekkel szemben.

Kuyper végső célja nem az volt, hogy népét csak politikailag iskolázza ki, hanem hogy annak szellemi, lelki világa is rendben legyen. Amíg 1877-ben a már említett „Heraut” meg nem jelent, a „De Standaard” vasárnapi számában öközölt meditációival és az időszerű egyházi kérdések fejtegetéseivel igyekezett az ily irányú lelki szükségletet kielégíteni. Kuyper fáradhatatlansága és termékeny tolla 1877-től már két lapot látott el. A Standaardotban a mindennapi vezércikket és a fontosabb kérdéseket tárgyaló közleményeket írta; a Herautban pedig

kifejtette elgondolásait, reformtörekvéseit egyházi és vallási téren, lelki kapcsolatát a néppel még erősebbé tette és az új kálvinizmus épületéhez a tudományos és építőtartalmú anyagot szállította. Nem igen lehetne eldönteni, hogy a „De Standaard”, vagy pedig a „Heraut” által gyakorolt-e nagyobb hatást népére?

A „Heraut” sorozatos közleményei útján jelentek meg nagyobb szabású művei, mint a Heidelbergi Káté magyarázata, amely később külön kiadásban, 4 hatalmas kötetben „E Voto Dordraceno” c. alatt is megjelent. Ugyancsak a „Heraut” hozta legjelentősebb munkáját az „Általános Kegyelem”-ről és majd az ezt kiegészítő „Különös Kegyelem”-ről, 3 kötetben. Ezzel a munkájával még tüzetesebben foglalkozunk. Itt jelent meg nagyobb tanulmánya a „Szentlélek Munkája”-ról és a hatásában leggazdagabb „Pro Rege” c. ugyancsak háromkötetes etikája, amely Isten és Krisztus királyságát tárgyalja. Ezek a munkák külön-külön is egy életnek gazdag teljesítményei lehetnének.

Ezek mellett a nagyobb szabású munkák mellett a „Heraut” hozta csaknem minden számában a meditációt, amelyek népének legkedvesebb lelki táplálékai voltak. Ezek tükrözik vissza mély kedélyvilágát, Istenével való személyes kapcsolatát; ezek igazolják, hogy ő nem annyira intellektuális elme, hanem misztikus lélek. Amikor lelkészi állását az egyetemi katedrával felcserélte: ezeken keresztül prédikált népének, ennek a nagy és hálás gyülekezetnek. Így juttatta el népéhez örömet és bánatát. Későbbi minisztersége idején, amikor a „De Standaard” szerkesztőségéből megválni kényszerült és a „Heraut”-ban is redukálni kellett munkaterét: a meditációkban vasárnaponként küldött lelkéből egy sugárt reáfigyelő népének. Még katolikus körökben is kedvelt olvasmányok voltak. „A Standaard”-ból megtanulta népe, hogyan kell a hitért küzdeni; a meditációkból pedig, hogyan kell a hitből élni! A meditációk legnagyobb része könyv alakban is megjelent. Az első gyűjteményt 1880-ban rendezték sajtó alá: „Méz a sziklából” c. alatt.

Kuyper ujságírói és irodalmi munkáját saját népe, hivei és ellenei egyaránt, tudták értékelni. Ennek egyik megnyilatkozása, hogy őt a németalföldi ujságírók szövetségének elnökévé választották. 1897. IV. 1.-én pedig, a Standaard 25 éves jubileumának napján, megható módon nyilatkozott meg népének szeretete és mutatkozott meg, hogy a szeretet és bizalom mily erős köteléke kapcsolja az olvasóközönséget hozzá.

Lelkészi meghívás. A nyugalomban való folyótán megüresedett csúzi ref. egyház egyhangúlag meghívta lelképásztoraúl Nagy János szilicei lelkészt, kinek meghívását a folyó hó 9.-én Nehézi Károly kisujfalusi lelkész esperesi kiküldött elnöklete alatt tartott lelkész-választó közgyűlés meg is erősítette. Isten áldása legyen a pásztoron és a gyülekezetben!

EGYHÁZI ÉLET

A dunánoineni egyházkerület közgyűlése.

Pozsonyban folyt le nov. 13.-án a dunánoineni egyházkerület közgyűlése Balogh Elemér püspök és Dr. Szilassy Béla főgondnok elnöklése mellett, melyen részt vettek az egyházkerület tanácsbírái és alkotó tagjai csaknem teljes számban. Balogh Elemér püspök áhitatos imája és a gyűlés megnyitásával kapcsolatos formások elintézése után következett Dr. Szilassy Béla főgondnok megnyitója s a szavazatbontó bizottság jelentése, mely szerint lelkészi tanácsbírák lettek: Papp-Kovács Árpád és Dr. Agyagássy Sándor, vil. tanácsbírák: Fülöp Zsigmond, Csekey János, Dr. Guba János, vil. aljegyző: Dr. Kersék János, zsinati tanítóképviselő: Györfy Lajos. Rendes egyházkerületi képviselőül behívtak: Konta Károly és Zsemlye Lajos lelkészek. Rendkívül meleg ünneplésben részesítette a közgyűlés Gyalóky László kerületi főjegyzőt és tanácsbírókat, aki magas korára hivatkozással kerületi tisztségeiről lemondott. Hosszú évtizedeken keresztül nagy lelkiismeretességgel és hűséggel végzett munkájának elismeréseképpen a közgyűlés érdemeit jegyzőkönyvben megörökíteni rendelte el. A nagy gonddal és körültekintéssel elkészített püspöki jelentés szövege a keresztyénség és a hitetlenség közti elkereskedett harcról, egyházunk megújulásának biztató jelenségeiről, megemlékezett az énekes könyv III. kiadásának megjelenéséről, a reformátusság lelki egységének ápolásáról, a Református Összefogásról, annak losonci diákkonferenciájáról, áldozatkészség emelkedéséről, a templomot és iskolákat építő gyülekezetekről, a belmissziói munka erősödéséről, a prágai magyar reformátusok lelki gondozásáról, örömmel értesült róla a közgyűlés, hogy a pozsonyi ref. egyház diakinternátus céljaira 400 ezer Ké költséggel szép villát vásárolt. Nagyon lehangoló része volt a jelentésnek az, midőn szólt a ref. népünk közt igen elterjedt „egyke” rendszerről, amely miatt több helyen egyes osztályokat gyermek hiány miatt le kellett építeni. A püspöki jelentés további részében megemlékezett egyházunknak az államhoz való viszonyáról, a kongrua kérdéséről, a losonci theológiáról, a komáromi tanítóképzőnek államhatósági elismeréséről, a kiskoszmályi árvaház öröndetes fejlődéséről és munkaágainak kiterjesztéséről. Elismerés meleg hangján emlékezett meg a ref. egyházunk múlt évi halottairól, szeretettel köszöntötte a tisztikar új tagjait. Meghallgatta a közgyűlés ezután a különböző bizottságok jelentéseit, a Tanügyi Bizottság jelentésével kapcsolatban a közgyűlés hálás köszönetét fejezte ki mindazokkal szemben, akik a tanítóképző új épületének emeléséhez ezer koronás önkéntes adományokkal hozzájárultak. A tanítóképző szűkebb igazgatótanácsába egy évre ideiglenesen, amíg a tanító egyesületek megnyilatkozásai be-

érkeznek: Nemcsik Béla hetényi ig. tanítót hívta be a közgyűlés. A losonci theologia ügyét tárgyalva a legteljesebb tiszteletadással hajolt meg Sörös Béla theol. igazgató személye előtt és őt teljes bizalmáról biztosította. A barsi egyházmegye azon javaslatát, hogy a tanítóképző Léván helyeztessék át, a komáromi egyházmegyével ezzel kapcsolatos határozatával együtt a Konventre terjeszti fel a közgyűlés, a pozsonyi diákmenza részére 3 ezer koronát utal ki, a kiskoszmályi árvaház evangélikációs munkájáról szóló szép jelentést örömmel veszi tudomásul és a tervbe vett diakonisszaképzés ügyét a felettes egyházhatóság hathatós támogatásába ajánlja. A nyugdíjintézet átszervezéséről szóló javaslatot a Konventre felterjeszti, de a Lelkészegyesület megszervezését nem tartja időszerűnek és az erre vonatkozó egyházmegyei felterjesztések felett napirendre tér, irányadónak tekinti a VIII. kánon erről szóló rendelkezéseit. Több adminisztratív jellegű intézkedés megtétele után a tett alapítványok jóváhagyásával a közgyűlés véget ért, melynek összes pontjait nagy szakértelemmel és hozzáértéssel Gyalóky László főjegyző referálta. Másnap a vasárnapi istentisztelet keretében történt meg ünnepélyes külsőségek között a fiatal lelkészek felszentelése. A szószéki szolgálatot Galambos Zoltán komáromi lelképásztor végezte, a felszentelést a gyengélkedő Balogh Elemér püspök képviselőletében Soós Károly esperes, Czeglédy Pál barsi esperes és a tanácsbírák segítségével. Vasárnap délelőtt a felszentelt lelkészeket és a közgyűlés tagjait az új diakinternátus gyönyörű szép villájában a pozsonyi egyház látta vendégül. Ennek a nagyon egészséges fekvésű és minden tekintetben mintaszerű, új internátusnak a felavatását családias ünnepség keretében Czeglédy Pál esperes végezte a vasárnap délutáni órákban a közgyűlés tagjainak jelenlétében.

Templom és harangszentelés Legényén.

Nehéz dolog eldönteni, hogy álm-e, vagy valóság ez az okt. 24.-iki ünnepély. A 133, de a valóságban alig 96 számításba vehető lelket számláló, oly kevésbé ismert legényei egyházközség csodával határos dolgot művelt. A csodára közlő és távolról összejöttek elámulva adtak kifejezést elragadtatásuknak. A titokban, csendben munkálkodó kis egyház 36 ezer Ké költséggel új diszbe öltöztette megavult templomát; özv. Magyar Pálné egyháztag elhunyt, volt sárospataki tanuló egyetlen fia emlékére 7000 Ké értékben harangot adományozott; az egyház régi kisharangját most kivételes áron, 500 Ké-ért vaskoronára szereltette át; 1950 Ké-ért orgonáját javította ki s több, mint 1000 Ké-ért úrasztali és szószéki terítőket szerzett be, s a környék által elragadtatással bámult templomszentelési ünnepet tartott.

Dr. Magda Sándor püspököt már a terebesi

állomáson a lelkész és főgondnok által bemutatva, a járási Főnök és a Tanfelügyelő fogadták. Útközben a kázsui egyház és iskola ig. tanítója, Mihályi végén a község körjegyzője, majd a faluban az egyház lelkésze bandériummal, díszes diadalkapuban üdvözölte. Legény végén zászló és virágdíszbe öltöztetett diadalkapuban a körjegyző és községi bíró, a felekezetek nevében Fekete Bertalan nyug. körjegyző köszöntötték. A tüzoltók sorfala között a lelkészlakhhoz érkezve a menet: a lelkész, nő- és ifjúsági egyesület virágdíszben, csokrokkal fogadták és kísérték be a Püspököt a már előbb zsufolásig megtelt udvar és lakásba.

A menet, a lovasbandérium, kocsi és biciklisor a lelkészlaktól a 400 m. távolságra magaslaton épült templomig, hol az egyház gondnoka köszöntötte a Püspököt. A kendőkkel, virágkoszorúkkal feldíszített s az ünneplőbe öltözött lányok által körülállt harangokat Dr. Földessy József migléci lelkész magas szárnyalású beszéd és ima kíséretében adta át rendeltetésüknek. A templomot a lelkész felkérésére alkalmas bibliai részlet felolvasásával megújította s a felszentelő imát a Püspök úr mondotta. A tőle már megszokott mély gondolatokkal teljes, szivekbe markoló, lelkeket felrázó beszédet Dobos Sándor ladmoci lelkész e. m. főjegyző és tanácsbíró tartotta. Úrvacsorát osztott és ágendázott Kerekes Kálmán nagytoronyai lelkész, Berec Tóni magyarsági és Dr. Földessy József migléci lelkész közreműködésével. A templomon kívül maradt nagyszámú gyülekezetnek Jencsik János gálszécsi lelkész szlovák, Erdélyi Zoltán újlaki lelkész magyar nyelven hirdették az ígét s osztották ki az úrvacsoráját.

Az egyház által adott 140 terítékes közebed, az elhangzott pohárköszöntők, az egész községet átfogó ünnep: ott lenni, átélni kellett ezeket is, de leírni, hüen visszaadni lehetetlen.

Az adományozott kellemes csengésű harang az általánosan ismert „Akkord” haranggyár megbízható, lelkiismeretes munkáját dicséri.

Van hát még lelkesedés! Van még nem sippal-dobbal végzett eredményes munka az Isten dicsőségének szolgálatában, — a hit hegyeket mozgó erejének megbizonyításában!

Isten áldása legyen mindazokon, akik a legényei egyház ezen munkáját lehetővé tették, elősegítették!

Rieger orgonák még mindig a régi szállított áron. Értesülésünk szerint a jägerndorfi Rieger orgonagyár azon helyzetben van, hogy még egynéhány orgonát, amíg a régi, még olcsón beszerzett nyersanyagkészlete tart, fel nem emelt áron szállíthat. Érdeklődők, kik jelenleg új orgonát nem építtethetnek, egy idejében való megrendelés által a régi, mérsékelt árat biztosíthatják maguknak, míg az orgona szállítása egy későbbi, tetszésszerű időpontban is történhet.

GYÜLEKEZETI MUNKA

Részletek egy belmissziói jelentésből.

Gömöri egyházmegyénkben a belmissziói munka hivatalos irányítása csupán 4 éves multra tekint vissza. Az első belmissziói jelentés boldogult Szőke István ajkáról 1933-ban hangzott el. S a 4 év előtti helyzetet tekintve azt látjuk, hogy vasárnapi iskola 1933-ban 9, 1936-ban 11, leánykör 1933-ban 17, 1936-ban 22, ifjúsági kör 1933-ban 2, 1936-ban 11, énekkar 1933-ban 40, 1936-ban 42 van. Az énekkarnál ugyan valamelyes visszaesés tapasztalható, mert tavaly már 48 énekkar volt bejelentve, ma csak 42, — azonban a fenti számok mégse hanyatlást, hanem fejlődést mutatnak.

S hogy miért nincsen az egyházmegye 70 egyházában 70 vasárnapi iskola, 70 leánykör, 70 énekkar? Mert ez nonsens! Minden gyülekezetben minden munkaágot megvalósítani nem lehet! Az egyik helyen pl. nincs vasárnapi iskola, de van gyermekistentisztelet. A másik helyen nincs ifjúsági egyesület, de megvan még az ősi bennmarasztás. Az tehát, hogy valahol nincsen meg minden, még nem jelenti azt, hogy semmi sincsen. *Ez nem sablonmunka, hanem mint minden nevelés, teljesen egyéni:* Függs a vezetőtől, de a gyülekezettől is. Egy még alvó gyülekezetben a legfürgébb, fiatal belmisszionárius sem érhet el egyszerűen kellő eredményt. Ezért mondotta ézsaiási keserűséggel egyikünk, hogy „hiába fáradoztam, semmire és haszontalanra költöttem el erőmet”. (Ézs. 49:4.) Egy-egy idősebb lekipásztortól nem lehet ugyanazt várni, mint egy még hajlékony fiattól. Ezért írta nekem egyik öregedő kartársunk, hogy „a belmisszió mai formája nekik, már elviselhetetlen teher!” Ám azért e régi jó világra emlékező öregeket, akik már nem tudnak tán kellően haladni e korrall, senki ne ítélje meg könnyelműen, mert egyszer majd mindenkit túlhalad az idő!... Csak igyekezzünk lépést tartani a kor követelményeivel, hogy minél később maradjunk el. Igyekezzünk erősíteni, támogatni, tanácsolni egymást. A lekipásztorok ugyanis nem csak a gyülekezetet kell hogy neveljék, *de egymást is nevelniük kell.* E nélkül gyülekezetükben se tudnak elérni tartós eredményt, mert elzárkózottságukban munkájuk is ellanyhul, elsekélyesedik, lassanként teljesen megüresedik. Kell, hogy időnként találkozzanak egymással és egymás utján azzal, aki a fő, aki a kezdet és a vég, az alfa és az omega. Kell, hogy egymástól irányt vegyennek, módszert tanuljanak, közösen célt jelöljenek, egymás által buzdíttassanak, küzdelmeiket megtanácskozzák. Kell, hogy újra áttanulmányozzák együtt a hitvallásos irataikat. Naponként kell táplálnunk magunkat az igével, mert ha mintegy lelki akkumulátor gyakorta meg nem töltekezünk azzal, hiába kapcsolódnánk be a gyülekezeti munkába, nem leszünk képesek közvetíteni az égi üzeneteket! (Folyt. köv.) Konkoly-Thege István.

HIREK

Fiatal lelkészek felszentelésekor.

Lelkek vezére lenni szép:
 Ha istenfélőn jó a nép;
 Ha úgy borul rád a palást,
 Hogy Istent feltse, de senki mást;
 Ha, Jézus mit dicsőn hagyott,
 Gyakorolsz nagy alázatot;
 Ha, mit hirdetsz, cselekszed azt
 S szíved áraszt ingyen vigaszt;
 Ha szórnak rád töviseket,
 Cserébe adsz szeretetet;
 Ha gyötör kín, kedvet mutat
 Arcod s oszlat bánatokat;
 Ha, kit a hite gazdagít,
 Álnoksággal meg nem vakitsz;
 Ha szavad mindig igazság,
 Akkor is, ha sirod ásnák.
 — Ilyen papot követ a nép!
 Istent szolgálni így a szép.

Tóthkárolyi Lajos.

Templom avatás Perbetén. Lélekemelő ünnepségben volt része nov. 7.-én a perbetei gyülekezetnek. E napon lett felavatva a kívülről és belülről teljesen átrenovált temploma, melybe a villany világítást is bevezették, továbbá az ottani énekkar által adományozott keresztelőkút is. Az avatást és az ünnepi beszédet Soós Károly egyházmegyei esperes végezte. A keresztelőkút avatását pedig Sohár Kálmán megyercsi lelkész látta el. Úrvacsorai beszédet mondott és Úrvacsorát osztott Mokos Kálmán madari lelkész, egyházmegyei tanácsbíró, Nehézi Károly kis-újfalusi lelkész segítségével. Közben a madari és perbetei férfi dalárdák adtak elő alkalmi énekeket. Délután 4 órai kezdettel a pazar fényvel kivilágított templomban vallásos ünnepély volt. Az ígét Mokos Kálmán madari lelkész, egyházmegyei tanácsbíró hirdette I. Tim. 2 r. 5 v. alapján. Nemcsik Béla hetényi ig. tanító szabad-előadást tartott a templom látogatás jelentőségéről. A madari énekkar „Zengjen hála ének” és Szügyi: „A szent este” című énekeit adta elő. A perbetei dalárda pedig „Örök Isten leborulva” kezdetű éneket énekelte. Egy leány, Baja Mihály: „Úgy szeretek a templomba járni...” című versét szavalta. Zárószót és utóimát Dukon Béla helybeli lelkész mondott. A templom renoválási költségét a gyülekezet önkéntesen saját maga fedezte. Ezen alkalommal a perbetei asszonyok pedig egy gyönyörű kivitelű Úrasztali terítőt vettek. A nemes példa bárcsak sok gyülekezetben, ahol erre szükség van, követésre találna. A nemes szívű perbetei gyülekezet férfi és női tagjain egyaránt, a buzgó lelkipásztorunkkal egyetemben nyugodjon meg a jóságos Isten áldó kegyelme!

E. G.

A gömöri ref. egyházmegyébe tartozó Jánosiban október 17.-én adatott át rendeltetésének a betonból és vasból készült,

új temlomkerítés. Az ünnepélyt, mely a templom előtt, a szabad ég alatt kezdődött, emelte az esperes jelenléte. Zengett, szállott a zsoltár az összesereglett hívek ajkáról, majd a ragyogó, őszi napsütésben *Ablonczy Pál* gömöri esperes, hanvai lelkész áhíthatos, szép imádsága emelte föl a lelkeket Istenhez, áldást kérve kicsinyekre és nagyokra s magasztalva az Urnak egyedüli dicsőségét, aki megdicsőítette erejét a gyülekezetben. Utána a 90 éves *multra* tekintő, 60 tagu egyházi énekkar énekelte el *Farkas Márton* helybeli kántortanító vezetésével a „Dicsőít Téged” című éneket, aztán orgonazugás mellett, szép rendben bevonult a gyülekezet a késő őszi virágaival ékesített templomba. A jánosi ref. gyülekezet nem mindenütt tapasztalható buzgósággal, egész szívvel-lelékkel szokott énekelni. Ujra fölzendült az ének: Prédikáltasd szent ígédet, Felséges Isten... *Samu István* balogi lelkész felvette a szentírást és Róm. 14:7—8. alapján hirdette Pál apostol tanítását az élet ama céljáról, hogy közülünk senki se éljen önmagának. A nagy figyelemmel hallgatott, építő hatású igehirdetés után *Konkoly-Th. István* helybeli lelkész ismertette azt a mai nehéz időkben szép példát mutató áldozatkészséget, mellyel e szintén nemcsak önmagának élő, pedig sok bajjal-gonddal terhelt, ötszáz főnyi, kis gyülekezet igyekszik ősi örökségét védeni és gyarapítani: két év előtt 4000 Kc-t áldozott önkéntes adományokból a templom és torony kitatarozására, most pedig ugyancsak önkéntes adományokból, közel 10.000 Kc költséggel, a templomkertet kerítettette körül. Az áldozatkészségnek e betonba és vasba öntött emléke hirdetni fogja a késő utódok előtt is a mai nemzedék egyház-szeretetét.

Nagyszalánc ünnepe. Hegyen épült város természetileg is — tengerbe nyúló óratorony a nagy idegenben. — Végvár. — Ez nekünk Nagyszalánc. November 7.-én szép ünnepség keretében adta át megújított templomát újra rendeltetésének Simon József esperes, gyönyörű imádságával. Az ünnepi Ígét Meskó Dezső nagyidai lelkész hirdette: „Az igaz ember hitből él! És mi nem vagyunk a meghátrálás emberei!” Az urvacsorai ágendát Séra László garbócbogdányi lelkész végezte. A templomból kiszorultaknak az Ígét Orémus Endre magyarbördi lelkész hirdette. Utána csendes, meghitt — de jóhangulatú közebéden vettünk részt. Nagyszalánc ünnepe hittel tölti el lelkünket, hogy az anyagiás nehéz és mostoha időkben is vannak, akik tudják Isten és anyaszentegyházuk iránt való köteleességüket. Szinte remegő lélekkel hallgattuk, hogy a rossz termés dacára is, annak ellenére is, hogy tavaly kellett nekik kivétessel új második tantermet építeniök, hogyan adták össze önként a gyülekezet tagjai a 37.000 Kc hatalmas összegét. A végvár újra fölvértezte magát, hogy felvegye századok viharával a harcot. Legyen áldott az isteni kegyelem — hogy a sötétségben világosságot gyújt előttünk!

Reformációi vallásos-est Madaron.

Október 31.-én gazdag műsorú vallásos-est volt Madaron a templomban. Az ígét Dukon Béla perbetei lelkész, egyházmegyei tanácsbíró hirdette Zsid. XIII. r. 7. v. alapján. „Egyedül Istené a dicsőség” címmel szabad előadást tartott Erdélyi Gáspár ig. tanító. A férfi dalárda: „Erős várunk nekünk az Isten” és „Jövel Krisztus hívő népe” című összhangzatos énekeket adta elő. Az iskolás gyermekekből álló vegyeskar „Csodások Isten dolgai” és „Kezeinket összetéve” című vallásos énekeket énekelt. A műsort „Luther” és „A gályarab fia” című költemények elszavalása egészítette ki. A minden részében lelket gyönyörködtető estélyt Mokos Kálmán helybeli lelkész, egyházmegyei tanácsbíró zárószava és imája rekesztette be.

Templomszentelés Kisujfalun.

A komáromi egyházmegyéhez tartozó kisujfalusi egyháznak öröm ünnepe volt okt. 24.-ike, amikor 150 évvel ezelőtt épült templomát külső-belső renoválás, teljesen új templomi padokkal, szószékkel ellátása után felavatta s rendeltetésének újra át adta Soós Károly az egyházmegye esperese, ki felavató beszédében történelmi visszatekintést tett a kisujfalusi egyház eseményekben, követendő példákban gazdag életére. Az Urvasorai beszédet Dukon Béla perbetei lelkész egyházmegyei tanácsbíró mondotta. A kicsiny 800 lelkes gyülekezet a mintegy 40.000 Ké-s renoválási költséget önkéntes önmegadóztatással teremtette élő. Lelkész Nehézi Károly — a kiskoszmályi ref. árvaház igazgatója.

Dr. Kiss László az alsózempléni egyházmegye világi tanácsbírója 1937 október hó 26.-án kísérte el utolsó útjára áldott jószívű és lelki hitvesét Butykay Saroltát. A gázszszertartást Virágh Béla királyhalmeci lelkész és tartománygyűlési képviselő és Dobos Sándor ladmóci lelkész, egyházmegyei főjegyző végezték. A megsebzett szíveket gyógyítsa meg az Úr!

Csáfordi Ferenc nyugalmazott csetfalvai lelkész s a beregi egyházmegye volt tanácsbírája f. hó 3.-án Beregszászon 72 éves korában meghalt. Benne az Úrnak egy feltűnés nélkül, de nagy hűséggel munkálkodó, szerény szolgálja ment el tőlünk olyan csendesen és egyszerűen, ahogyan élt. Halálát özvegye és három gyermeke gyászolja s az a gyülekezet, amelyben 27 éven keresztül munkálkodott, mint az ő Úrnak követe.

Tisztújítás Gömörben. A gömöri ref. egyházmegyében a 10 éves tisztújítás alkalmából elrendelt szavazás eredménye az eddigi tisztikar mellett nyilvánult meg s az eddigi tisztikart minden változtatás nélkül újból megválasztotta: Esperes Ablonczy Pál, gondnok dr. Zehery István, lelk. főjegyző Lenkey Lajos, lelk. aljegyző Konkoly Th. István, vil. főjegyző dr. Rákossy Lórento, vil. aljegyző Dapsy Árpád. Lelk. tanácsbírák Kövér Árpád, Lenkey Lajos, Baraxa Lajos, Kovács Bertalan, Csiszár Imre, Konkoly T. István, vil. tanácsbírák: dr. Király Kálmán, dr.

Dapsy Béla, Toldos Árpád, Boross Zoltán, dr. Batta Pál, Báthory Andor.

A felsőzempléni egyházmegye tisztikarára beérkezett szavazatok számbavétele és az eredmény nyilvánvalóvá tétele 1937. november 13.-án történt meg Töketerében. Az esperesi tisztségre a szavazatok többségét Dobos Sándor ladmóci lelkész nyerte el.

A komáromi egyházmegye monográfiáját konventi határozat értelmében köteles beszerezni minden egyházközség a parochiális és iskolai könyvtárak részére. Ez utóbbi az iskolai beiratási díjakból elszámolható. Egy példány ára 25 Ké + 3 Ké portó.

Tárnok Gyula munkáiból a közelgő munkaidényre és a karácsonyi ajándékozásra alkalmasak:

Szindarabok: 1. Cigányok karácsonya. (Vidám karácsonyi játék.) Ára 5.— Ké. — 2. Karácsonyi Öröm. (Vidám keret-darab.) Ára 8.— Ké.

Könyvek: 1. Afrikában a tábor tűz körül. (17 afrikai mese, 15 linoleum-metszet.) Ára 2'50 Ké. — 2. Kilburn: Az Igé hirdető és Munkája. Ára 10.— Ké.

Társasjátékok: 1. Vándorlás a Pusztában Egyiptomból Kanaánba. (2 kockával és 6 figurával szórakoztató társasjáték, mely egyuttal szemléltető játszvatánításra is alkalmas.) Ára 10.— Ké. — 2. Ki szerez több barátot? (Két személyre szóló társasjáték 64 figurával, sakk és malom-táblával.) Ára 7.— Ké.

Megrendelhetők a pénz előzetes beküldése mellett, 50 fillér kézbesítési díj melléklendő, Tárnok Gyula ref. lelképásztornál Marcelháza, pp. Krátké-Kesy, Slovensko.

Németországi hírek. A németországi református körök nagyon meg vannak dőbbenve a vezető embereik letartóztatása miatt. Niemöller lelkészt egyfolytában hét óráig állva hallgatták ki. Middendorf lelkészt szabadon bocsájtották, de utána a kegyetlen bánásmód miatt minden munkára képtelenné vált és szanatóriumba kellett vonulnia. Immer barmeni lelkészt oly módon hallgatták ki, hogy közben elájult. Kellner tietenfurti lelkészt, egy havi börtönre ítélték azért, mert az evangélium miatt bebörtönzött és üldözött testvérekért imádkozott. Itt a keresztyénség elleni harc már annyira kiélesedett, hogy az evangéliumhoz hűséges lelkeknek mindig készen kell lenniök a börtönbe hurcolásra, akár csak a pogány császárok idejében.

Moszkvában már régebben felállították a vallásellenes muzeumot és pedig az egyik értékes székesegyházban. Az egyik legfőbb ütőkártyája a múzeumnak két egymás mellé helyezett csontváz ezzel a felírással: egyik szent volt, a másik gonosztevő, — ime mindkettő egyforma.

Szőnyegház**Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.**

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 48. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké. $\frac{1}{4}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 november 27.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hlv. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

Egyházunk kettős frontja.

A dunáninneni egyházkerület közgyűlésén hangzott főgondnoki megnyitó beszédnek volt egy érdekes és fontos megállapítása, mikor Szilassy Béla főgondnok arról beszélt, hogy itteni egyházi életünkben túlteng az adminisztráció és igen kevés gondot fordítunk a lelki oldal ki-
lomborítására és egyházunk lelki életének ki-
nélyítésére.

Ha merünk egészen őszinték lenni, bizony: Isten előtti nagy alázatossággal be kell vallanunk, hogy ez a megállapítás feltétlenül helytálló. Egyházi életünk elsőkélyesedésének minden beteges tünetének itt a forrása, hogy megszeg-
yedtünk a Lélekben. Valahogyan teljesen gyelmelen kívül hagytuk azt, hogy az egyházban a legfontosabb a lelki élet és annak ápolása. A múlt század teológiai racionalizmusa elvégezte maga romboló, az egyéni hitéletet tönkretévő munkáját közöttünk. Hatásai még most is érez-
tetők. A Biblia kiszorult a lelkipásztori családok öréből, az imaélet elhalványult, nagyon termé-
zetes, ezt nyomon követte, hogy a gyülekezeti tagok sorában is mind ritkább lett a bibliás, családi áhítatott tartó, imádkozó családok száma. Edig a multban ez tartotta meg az üldözött, mártír, református egyházunkat: az egyéni hit-
let mélysége, komolysága és tűrő hősiessége, a Bibliából táplálkozó, erőt merítő bátorsága. Amilyen mértékben azután elszállt a Lélek az egyházunkból, olyan mértékben tűntek el a Bibliák a református családjaink asztaláról és lettek a polcra került unalmas, semmitmondó reg könyvek. Természetes következménye lett ennek a templomlátogatók megfogytározása, az eldozatkésztség ellanyhulása, viszály az egyházi él-
dó miatt, mind lazább és lazább lett a refor-
mátus hívek és az egyház közti lelki kapocs s mert közben az ígehirdetés színvonala is le-
álllyedt és lelki tartalomban nagyon megszegé-
yedett, előállott az a helyzet, hogy hiveink többségé-
g ugyan reformátusok maradtak, de se a gondolkozásuk, se a magán életük nem viselte magán a református keresztyénség jellegzetes vonásait, sőt azzal igen sokszor teljesen ellen-
tben állott.

De mert valamilyen formában mégis csak kellett élni az egyházi életünket, kiépítettük

az adminisztrációs frontunkat úgy, mint ahogyan Európában egyetlen református egyház se cselekedte. A ref. lelkipásztor egyszerű hivatalnokká lett, a presbiteri gyűlések alig különböztek valamit a kereskedelmi vállalatok igazgatósági üléseitől, hiszen a mi presbitériumaink se tárgyaltak mást, mint a gyülekezetek anyagi életével kapcsolatos kérdéseket, számba vették a bevételt és a kiadást, de hogy mi van a lelkekkel, hogyan állanak Istennel és az ő Igéjével szemben, hogyan lehetne megnyerni a gyülekezet különböző rétegét és tagjait Isten országa számára, ez a kérdés sohsem szerepelt a presbiteri gyűlések tárgysorozatában. Magasabb egyházi testületeink gyűléseit is ezek az anyagi kérdések uralták. Az egyházmegyéken és a kerületi gyűléseken is csaknem teljesen az egyház adminisztrációjának ügyei kerültek megbeszélésre.

Ezért volt azután az, hogy noha számbelileg a mi magyar ref. egyházunk volt a kontinens legnagyobb ref. egyháza, a nyugateurópai ref. testvéreink mégsem tudtak rólunk semmit, mert nem volt tudományos és építő teológiai irodalmunk, nem voltak szociális intézményeink, nem volt külmisziónk, nem volt egyházi életünkbe szervesen beépítve az egyházas és kimondottan református szellemű evangélizációs munka, szóval semmi életjelt sem adtunk magunkról. Hiányzott egyházunkból a misszió szelleme.

Midőn Isten előtti felelősséggel tudatára ébredtünk nagy mulasztásunknak és vezető egyéniségeink hangsúlyozni kezdik egyházunk lelki oldalának kidomborítását és semmiképpen nem jelenti azt, hogy nem fontos az egyházi életünkben az adminisztráció. Mindenki tisztában van vele, hogy lelkiismeretesen végzett adminisztráció nélkül egészséges egyházi élet nem lehetséges. Hanem igenis jelenti azt, hogyha a mostani rendkívül kiélezett világnézeti harcokban itteni ref. egyházunk megakarja állni a helyét, akkor ki kell építenünk a másik frontunkat is: az egyház lelki frontját. Be kell vinnünk a köztudatba azt, hogy egyházunkban a legfontosabb a lelkekre irányuló munka. Református egyházunk hivatása: lelkeket hódítani és lelkeket nyerni meg Istent számára. Tehát az egész egyházi életünknek teljesen át kell orientálnia, mint ahogyan ez már megtörtént, vagy folyamatban van a többi magyar református egyházakban, a jugoszláviai,

a magyarországi és az erdélyi testvéreinknél. Hogy ezt elérhessük, egy egészen új lelkipásztori típusra van szükségünk: a személyes hiteletet élő, tudományosan nagyon jól képzett, a református misszió szellemétől áthatott, egyházukért dolgozni akaró lelkipásztorokra.

Következő évek munkájának e cél felé kell lépésről-lépésre haladni, gyülekezet minden rétegét be kell vonni az egyházi munkába és vállalni kell a ránk váró modern korunk életével kapcsolatos szociális feladatok teljesítését.

Zsemlye Lajos.

Dr. Kuyper Ábrahám.

1837–1920.

(4. folytatás.)

b) Kuyper, mint politikus.

Azt már említettük, hogy Kuyper 1874-ben Gauda képviselőjeként a németalföldi parlament tagja lett. A tulfeszített munka azonban betegé tette és egészségét helyre-állítani külföldre ment. Amidőn két év múltán visszatért: lemondott mandátumáról, mert érezte, hogy eredményes munkát mindaddig nem végezhet a parlamentben, míg kellő erkölcsi súllyal bíró, politikailag iskolázott és öntudatosított választók nevében nem beszélhet. Tehát minden energiáját ennek az organizációnak szentelte. Politikai meggyőződése Groen van Prinsterer elveiből formálódott. „A kálvinizmus eredetében theologiai, de ugyancsak politikai karakterű.” A forradalom szellemével szemben csak az evangélium segít. A nép szuverénitásával szemben Isten szuverénitása érvényesítendő. Az állam életét is Isten Igéjének kell uralni.

Organizációs munkásságának első feladata volt a hitvalló keresztyének közt az összetartozandóság érzetét felkelteni és ezzel őket egy politikailag is számottevő tényezővé csoportosítani. Erre kedvező alkalom nyílt az u. n. iskolaharc kapcsán. Németalföldön ugyanis a szabadgondolkozók és róm. katolikusok nyomására a liberális rezsim az 1857-ben alkotott iskolatörvénnyel u. n. neutrális iskolákat állított fel minden községben. Állami támogatásban csak ezek az iskolák részesültek. Felekezeti iskolákat az egyes gyülekezetek is tarthattak fenn, de ez a gyülekezeti tagokat a vallástalan neutrális iskolák fenntartását célzó iskola-adó alól nem mentesítette. A szabadgondolkozók és róm. katolikusok így gondolták a holland népet evangéliumi keresztyén jellegétől megfosztani. Ezzel szemben Kuyper a Standaardban a keresztyén szülők lelkiismeretére apellálva hangoztatta, hogy a keresztyén szülők gyermeke keresztyén iskolába való. Amely iskolában a bibliának nincs helye, ott a keresztyén gyermeknek sincs helye! Kuyper genialitása intuitive megérezte, hogy ennek a harcnak megnyerése a liberális rezsim halálát jelenti. Amikor aztán a Standaard propagandája nyomán a keresztyén áldozatkészség a neutrális iskolák mellett egymásután emelte a

hitvallásos iskolákat: a liberális rezsim 1878-ban a Kappeyne Iskola-törvényével válaszolt, melyet Kuyper „csípős resolutio”-nak nevezett el. Ez az iskola-törvény kifejezetten nem szüntette meg a hitvallásos iskolákat, de csak a neutrális iskolák bizonyítványait ismerte el érvényeseknek és olyan feltételeket szabott a hitvallásos iskolák tanítóinak kiképzése, valamint olyan követelményeket az iskolák építése terén, amely a megszüntetéssel jelentett egyet. Ez a „csípős resolutio” Kuyper és társait (Dr. Savornin-Lohman, Prof. de Geer Jutfas stb.) újabb akcióra tüzelte. A kálvinista nép legszentebb javainak elrablását látta benne. Csaknem félmillió szülő aláírásával (164.000 katolikus, belátták tévedésüket és észrevették, hogy ez a törvény az ő iskoláikat is fenyegeti) kérték a királyt, hogy e törvényt ne erősítse meg! Bár a király megerősítette, de már nyilvánvaló volt, hogy a liberális parlamenti többség valóságban kisebbség. 10 évvel később a liberális kormányzást a keresztyén Mackay kormány vette át és az 1888 évi Mackay Iskola-törvény biztosította a keresztyén iskolák, állami elismerését és támogatását.

Abban a szívos küzdelemben, amelyet Kuyper a hitvallásos iskolák megmentéséért oly eredményteljesen vezetett, a keresztyén népréteg politikai súlyának tudatára ébredt és egyre öntudatosabban aspirált a kormányzás átvételére is. Ezt az aspirációt Kuyper így indokolja: „Isten olyan értelemben, hogy csak az egyház és a szív számára létezik, de az életből kimarad: a kálvinista ember előtt valami megfogadhatatlan.” Ennek az erősödő politikai öntudatnak intézményes megszervezettségre és élesen körvonalozott programra volt szüksége. „A forradalom-ellenes párt” organizációjának hiányait a választási bizottságok minden községbeni beállításával pótolta; a pártprogramot pedig az 1878-ban „Mi programunk” címmel megjelent terjedelmes (1300 oldal) munkájában foglalta össze. Ennek a programnak szociális, politikai és egyházi vonatkozású elgondolásait csak egészen röviden óhajtom ismertetni.

Kuyper *politikai programját* nagy vonásokban a következőkben összegezzük:

Az állam Istentől rendelt intézmény. Kormányzó szervei a hatalom — gyakorlás jogát nem a szuverén nép kezétől nyerik, hanem a szuverén Isten megbízása folytán gyakorolják, hogy a keresztyén nép javát munkálva Isten nevének szerezzenek dicsőséget. Kuyper tehát élesen szembehelyezkedik a liberális állameszmével, mely a hatalom — gyakorlás jogát a szuverén nép megbízásának tekinti.

A francia forradalom úgy képzelte el egy ország felépítettségét, hogy a központi hatalom erejének megfelelő különböző nagyságú földdarabok egymáshoz-ragasztásának eredménye, tekintet nélkül történelemre, nyelvre, erkölcsre, tradícióra, általában minden természeti és lelki adottságra. Ezzel szemben Kuyper szerint az ország a közös érdekek, nyelvi, erkölcsi azonos-

ságok alapján a történelem folyamán kialakult organizmus, amelynek a decentralizáció rendszere szerint úgy kell összeműködni, hogy a családok, intézmények, nemzetiségek megtarthassák érdekeiket és sajátosságukat biztosító autonómiájukat. Az államhatalom feladata pedig gondoskodni arról, hogy a különböző életterületek érdekeik védelme közben összeütközésbe ne kerüljenek.

Ezért küzdött Kuyper a választójog ki szélesítéséért, annak az erkölcsstelen uzusnak eltörléséért, mely szerint a szavazati jog a vagyoni képesség mértéke szerint igazodott és a modern állam, minden hatalmat birtokában tartva, a néptől minden eszközt elrabolt, amellyel érdekeit a központi közigazgatás önkényével szemben védhette volna. A parlamentnek a nemzet közvéleményét kell visszatükrözni.

Az igazságosság elvét és a keresztyénség átültetését, mint a pogány népekkel gyakorolható legnagyobb jót, követelte a gyarmatpolitikában is. A gyarmatbirtokok anyagi kiaknázása kiszákmányolás. Ezzel a követett eljárással szemben a benszülötteknek önállóságra nevelését és erkölcsi felemelését kívánta az egyedül célra vezető pogány-misszió útján. A pogány-misszió tehát nem „szükséges rossz”, hanem teljes mértékben állami támogatást igénylő eszköz, amelynek segítségével a keresztyén holland kultur-nép isteni küldetését betöltheti. A gyarmatbirtokokra épen oly jó és hívó hivatalnokokat kell küldeni, mint az anyaországok.

A zsidókérdésben elfoglalt álláspontját „Liberalisok és Zsidók” c. munkájában szögezte le: 1. „A pillanatnyi veszedelem nem abban van, hogy a zsidók a liberalizmust dédelgetik, hanem abban, hogy a liberálisok teljesen elzsidósodnak.” 2. „A zsidóság a reformtörekvések és a különféle meglevő vallási irányzatok dacára is szigorúan zárt csoport, amely a liberalizmusra gyakorolt szellemi hatása következtében e csoport törekvéseinek valami fanatikus, teljesen Krisztus-ellenes jelleget kölcsönöz.” 3. Nekünk nincs lehetőségünk a zsidóságot valamely jobb irányba terelni.” 4. „A zsidósággal szemben az egyetlen, keresztyénhez illő magatartás: versenyezni vele az erkölcsi komolyságban; megmutatni, hogy szellemileg a zsidóság felett állunk; szeretetünkkel, szavainkkal, segítségünkkel misszionálni őket.” Kuyper református keresztyén volt, nem lehetett antiszemita. Hitte, hogy a zsidóságnak Istenországa jövőre épülése folyamán még szerepe lesz.

Keresztury László.

Megjelent és szétküldetett az Egyetemes Konvent 1937. április 14.-én tartott ülésének jegyzőkönyve. Esetleges reklamációk a konventi jegyzőhöz Šalov—Salló küldendők.

Lelkészválasztás. A garamsallói gyülekezet a távozás folytán megüresedett lelkesítő állást Csontó Géza pozsonyi püspöki titkár egyhangú meghívásával töltötte be.

FIGYELŐ

A hit csodája.

Amit a Brit és Külföldi Biblia-Társulat 132 éves fennállása alatt a biblia terjesztése körül végzett, arra bátran reá mondhatjuk, hogy a hit csodája. A társulat ez idő alatt 711 nyelvre fordította le a bibliát és 476 millió példányban hozta forgalomba. Ha az elmúlt esztendőben végzett munkájáról szóló beszámolóját nézzük, tiszteletteljes csodálattal kell adóznunk annak a szinte ember feletti heroizmusnak, amellyel Isten beszédét a lelkek millióihoz eljuttatni igyekeztek. Ha olvassuk az elterjesztett bibliák számát, mindig gondoljunk reá, hogy mögöttük mennyi munka, harc és imádság van! Milyen nehézségekkel kell megküzdenniük! Gondoljuk csak el, hogy Európában is vannak államok, amelyek nehézségeket gördítenek a biblia terjesztése elé. Vannak azonban a beszámolónak örvendetes adatai is: Portugáliában több, mint 100 ezer példányban fogyott el a biblia, Spanyolországban a biblia terjesztőknek sok hősiességre volt szükségük. A Balkánon 190 ezer, a balti államokban 140 ezer biblia fogyott el. Ázsiában vannak államok, hol tilos volt a biblia terjesztése: ilyenek a mai Oroszország, Törökországban is az életükkel játszottak, akik az Isten Beszédét terjeszteni merték. Hatalmas nagy arányú elterjesztése sikerült az Isten Igéjének Kinában, hol négy és félmillió, Japánban, hol félmillió, Indiában, hol kétmillió biblia került a nép kezébe. Erősen terjed a biblia Afrikában is, ahol az elmúlt évben 600 ezer példány fogyott el, s ez évben a fordítások száma hattal növekedett, hat pogány törzs nyelvére fordították le a bibliát. Kisérje a Biblia-Társulat munkáját tovább is Isten áldása és a mi imádságunk!

GYŰLEKEZETI MUNKA

Részletek egy belmíssziól jelentésből.

(Folytatás.)

Ez volna a célja a *lelkipásztorok baráti körének* és meggyőződés, hogy belmísszióink terén is ez volna az egyedül helyes kezdete minden kezdetnek.

Isten segedelmével lassan így juthat be egyházmegyénk életébe az a kovász, mely az egészet megkeleszti. Lassanként valamennyien megértjük majd, hogy létérdekünk, hogy valamennyien megmozduljunk. Amint Makkai mondja: (Holtenger.) „Nem elégedhetünk meg azzal, hogy szegény megfogyatkozott egyházunkra néma tenegődés várjon, hogy örüljünk, ha éppen élünk; vonuljunk vissza csendes romjaink közé és vegetáljunk jelentőség nélkül, amíg lehet. Nem egyezhetünk bele a saját halálunkba. Reánk óriási feladat, végtelen jelentőségű hivatás vár. Nem csak az, hogy sebeket kell kötözni és romokat újjáteremteni, hanem új népet kell nevelnünk a

Krisztus számára. A nép között erős, viruló gyülekezeti életet kell teremtenünk. Nemes gyülekezeteket kell tisztitanunk a mostaniakból. Mindez lehetne üres szó, ha nem tudnám, hogy megvan a lehetősége, biztosítéka közöttünk".

„Ott élünk falunkban, kivéve a világból, tele nélkülözéssel, árván, elhagyatva, a lelki elszüllyedés ezer kísértése között, az élet durva ütései alatt, csalódva önmagunkban és hiveinkben. Miért vagyunk letört, szomorú emberek? Miért nem tudunk bízni a népben, miért tudjuk csak dorgálni a bűnt és nem gyógyítani? Miért csüggedtek és fáradtak az asszonyaink, s miért néznek reánk az itteni urak úgy, mint semmire se alkalmas emberekre, s nem úgy, mint lelki vezérekre?...”

„Ez csak addig van így, — mondja Makkai —, amíg külön-külön viaskodunk az étellel, a kísértésekkel, a világgal. De ha egyszer összefogunk mint barátok, kicseréljük a gondolatainkat és megismerve a bajokat, közösen igyekezünk egymáson és a hiveinken segíteni; egymás között, — s az igében — keressük lelki felüdülésünket, akkor megadatik nekünk az a kegyelem, hogy újjá legyünk mi magunk és újjá teremtsük gyülekezeteinket!”

Tudjuk, hogy ez nem máról-holnapra történik meg. Tudjuk azt is, hogy ehhez nem csupán a lelkipásztori karnak a megmozdulása kell, hanem egyházi életünk össze-irányítóje. *Világi vezetőinknek* szintén el kell jutniuk annak teljes tudatára, hogy egyházmegyei megbízásuk nem csupán könnyű dísz, sem pedig tradicionális teher, hanem ezeknél sokkal több, sokkal magasabb: *Fényhordozás!* Reájuk társadalmi helyzetüknél fogva úgy tekint fel népünk, mint példányképeire. Ezért egyházunknak nem csak a tanácskozásonál és jogi bonyodalmak elintézésénél van szüksége a világiak nagyértékű munkásságára, hanem a mindennapi életben is nélkülözhetetlen szolgálatot vár tőlük: Azt, hogy buzdító példájuk világítson a templomszeretet, a bibliaszereget, a vasárnap megszentelése feletti örökös, egyszerű a gyakorlati keresztyén élet terén. Hiszem, hogy nekünk is vannak ilyen világi vezetőink, egyikükről tudom, hogy minden reggel előveszi és olvassa a bibliáját. Így is kell lennie, mert ez nem csak a lelkipásztorok egyedüli kiváltsága, hanem minden egyéni vallásos élet táplálója. Az öreg Rákóczi György fejedelemről fel van jegyezve, hogy az ószövetséget 13-szor, az újtestamentomot 32-szer olvasta el.

A *tanítói kar* segítőmunkája szintén szükséges ahhoz, hogy egyházunk belső élete megújuljon. Külső helyzetük tetemes javulása öntudatosra tette és egy emberként mozdította meg őket anyagi érdekük védelmében, valamint társadalmi helyzetük emelésében. Meg nem tagadható joga ez bárkinek. E helyen azonban egy más természetű megmozdulás szükségét kell hangoztatnom. Egy olyan belső megmozdulást, mely e 70 tagból álló testületnek nem 10, nem 30, hanem csakhamar mind a 70 tagjánál *öntu-*

datra emeli a ref. egyházi jelleget. Hogy ekként majd egyikük se tartsa többé a belmissziói munkában való résztvevést kötelességnek, hanem kész szívvel végzendő szent hivatásnak, minden református tanítót megillető kiváltságnak. Mert más tanító csak tanít, a református tanító pedig nevell! Nem egy általános tanítói, de egy speciális tanítói öntudat kifejlésére elsősorban a komáromi képző hivatott. Am ez kell, hogy egyik hivatása legyen a gömöri ref. tanítóegyesületnek is. Ott, valamint a tanítói gyűléseken, egyéb ügyek tárgyalása mellett olyan kérdéseket is rendszeresen szőnyegre lehetne hozni, amilyenek: a vallás minél maradandóbb értékű tanítása, a tanító minél hathatósabb egyházi munkássága, a gyülekezet vallásos nevelése, stb. A bibliaolvasásnak is épp úgy helye kellene hogy legyen ott, mint a lelkipásztorok körében. Tanítóink alkalmilag mindig szót emelnek ama felfogásuk mellett, hogy ők a lelkipásztorokkal teljesen egyenrangú tisztviselői az egyháznak. Helyes! Közülünk senki se fog ellentmondani, se paragrafusokra hivatkozni egyetlen öntudatos és lelkes református tanítóval szemben sem. Ilyenekre van nagy szüksége egyházunknak, s *az ilyenekkel szívesen szoritunk fegyverbaráti és testvéri kezet!*

Egyházi életünknek egyik irányító testülete: a *presbitérium*. Hajdanában kezében tartotta az egyházi fegyelmezést, az iskola feletti ellenőrzést, sőt még régebben az igehirdetést is. Irányította az egyház külső-belső életét. A mai presbitériumok — kevés kivétellel — csupán az egyházköztség zilált anyagi viszonyainak súlyos gondjait hordozzák. A mai világban bizony ez is elég nehéz. De e szentirást itt is aszatra kellene tenni és általa új szellemet teremteni. Olyan szellemet, mely a legutóbbi, augusztus 29.-iki székesfehérvári presbitéri kongresszuson így nyilatkozott: „Szent fogadást teszünk, hogy ezt a szentirásban gyökerező szent tisztet megőrizzük. Alpresbitériumokat nem tűrhetünk; a templomkerülőket, urasztalához nem járulókat eltávolítjuk. Lelkipásztorainknak segítő, hiveket gondozó, Krisztus nyáját a farkasoktól védelmező presbitereket keres az egyház ura: Krisztus!”

Még csupán azt az életrevaló gondolatot ismertetem, mely a rimavölgyi értekezleten merült fel, t. i. hogy van egy füzet, mely a presbitéri kötelességeket szedi pontokba. Am az ilyen Dienstreglement-szerű, száraz felsorolásnál többet érne, ha az életből vett példákkal illusztrálnánk, milyen legyen a presbiter. Gyülekezeteink multjából és jelenéből elő kellene venni egyesek példaadó történetét és kis történetek formájában olcsó traktátus gyanánt terjeszteni.

Íme, a belmisszió terén a reánk váró feladat annyi, hogy megvalósítására egy egész emberöltő is rövid idő, összes igyekezetünk kevés. Csakugyan! Az eredmény „nem azé, aki fut, sem azé, aki akarja, hanem a könyörülő Istené!” Nem mérlegeljük hát feladatainkat, hanem lássunk hozzá és tegyük meg azt, amire Isten időt és

erőt ad nekünk. A többi ő tőle függ. Amire mi nem vagyunk alkalmasak, arra majd támaszt ő másokat. De aki meghátrál, abban nem gyönyörködik.

A legnagyobb magyarnak, Széchenyi Istvánnak bizalmával mondjuk hát mi is: Munkánk tartalmával mindenki láthatja, hogy szeretnénk a széthúzó elemeket egyesíteni, s inkább az elérhető jót akarjuk megvalósítani mint az elképzelhető legjobbat. Nem nézünk olyan sokat hátra, mint némely atyánkfia, hanem inkább előre. Nem arra van gondunk, hogy mik voltunk valaha, inkább azt nézzük, mi lehet belőlünk idővel. A mult kiesett hatalmunkból; a jövődönnek urai vagyunk. Sokan azt gondolják: a Református Egyház volt; mi azt szeretnénk hinni: lesz!

Konkoly-Thege István.

PROBLÉMÁINK

Néhány szó a Közalapi járulékok rendezésének kérdéséhez.

A konventi elnökség november 13.-iki kelettel szigorú utasítást küldött az esperesi hivatalokhoz a közalapi hátralékok kérdésének rendezése ügyében, felhíván az esperesi hivatalokat, hogy haladéktalanul indítsák meg a fegyelmi vizsgálatot mindazon egyházak vezetősége ellen, amelyek eddig nem tettek eleget az 1936. évi 57. sz. konventi határozat i) pontja alatt rendeltéknek. Az esperesi hivatalok bizonyára eleget tettek ezóta a konventi elnökség rendelkezésének. Ezzel a kérdéssel kapcsolatban szükségesnek tartom az egyházi vezetők tájékoztatását, hogy mindenki megérthesse a konventi elnökség eddig szokatlan erőlyes intézkedését. Az Országos Közalap egy évi járuléka ezidő szerint 81.374 Kč. A közalapi járulékhátralék az 1934 év végén 92.987.08 Kč, az 1935 év végén 112.068.44 Kč, az 1936 év végén 130.977.53 Kč volt. Nem kell sok magyarázat ahhoz, hogy mindenki észrevegye a hátralékok rohamos emelkedését. Ha így menne tovább, néhány év alatt az Országos Közalap beszüntethetné működését, mert bevétel hiányában kiadásokat sem eszközölhetne. Nem lehetne csodálkozni, ha azok a jóakarató és rendet szerető, kötelességet hiven teljesítő egyházak is beszüntetnék a fizetést, amelyek eddig pontosan fizettek. A konvent évről-évre határozatokat hozott, amelyekben a hátralékok behajtását az esperesek kötelességévé tette. A határozatok végrehajtásaképpen az esperesi hivatalok minden évben körlevélben szólították fel a hátralékosokat kötelességük teljesítésére, talán fenyegettek is, de több nem történt. Az adósok hallgattak és az esperesi körlevelet szabályszerűen iktatták, vagy esetleg a papirkosárba dobták, de főképpen nem fizettek.

Az 1936. évi konventi ülés belátva, hogy az eddigi uton a Közalap csődbejut, de belátva azt is, hogy a több év alatt összegyűlemllett hátralékok végrehajtása sok kis egyházközséget

tönkretenne, meghozta a fentemlített határozatot. A határozat lényege az, hogy ezentúl minden évben behajtandó az évi járuléka, a hátralékok pedig 5 év alatt egyenlő évi részletekben fizetendők meg. Ez a határozat annyira humánus, hogy még azoknak sem lehet ellene kifogásuk, akik az Egyetemes Egyház édesanyjai szeretetére szoktak hivatkozni. Nem hiszem, hogy lenne olyan egyházközség, amelyik e határozatnak nem tudna eleget tenni, ha akar. Ezen fordul meg minden: az akaraton. Ahol megvan az akarat, ott van lehetőség is a kötelesség teljesítésére. Ahol pedig hiányzik az akarat, ott következik a kényszerítés. A konventi elnökség fent idézett rendelete a lelkesi és presbiteri lelkiismeretet akarja felébreszteni. Mert nemcsak a hátralékok egy ötödét, az első részlet törlesztést nem teljesítette eddig igen sok egyházközség, de még csak annak a kötelességének sem tett eleget, hogy hátralékos tartozásáról kötelezvényt állítson ki. Ehhez pénz sem kell s ha mégsem teljesült, mi lenne ez más, mint rosszakarat, hanyagság, közöny, vagy éppen anarkia! Isten és a történelem ítélőszéke előtt felel, aki ezt túri. Egyházunk romlását és a lejtőn lefelé rohanását megakadályozni szent kötelessége mindenkinek, aki örállóul hivatott el. Kötelessége még akkor is, ha esetleg itt-ott sebeket kell ütnie!

Ezért kell fegyelmi eljárást indítani minden hátralékos egyház vezetősége ellen, ha még azt a könnyen teljesíthető kötelességét sem teljesítette, hogy a kötelezvényt beküldje az egyházmegyei pénztárba.

Két kérdés merülhet itt fel, amelyekre még meg kell felelnem. Az egyik az, hogy miért van szükség a kötelezvények beküldésére, hiszen a tartozást e nélkül is elismeri mindegyik adós? Ez igaz. A törvényesen kivetett közalapi járulékok és az azokból eredő hátralékok behajthatók akkor is, ha az adós külön kötelezvényen nem ismeri el tartozását. Nem is ezért, hanem főképpen könyvelési okból van szükség a kötelezvényekre. A kötelezvény beterjesztése után ugyanis az egyházmegyei közalap pénztár törli a közalapi járulékhátralékok kimutatásából a kötelezvényt benyújtó egyház hátralékát, mintha azt az egyházközség készpénzben fizette volna meg, s mikor az egyházmegyei pénztár az összegyűjtött kötelezvényeket beküldi az Országos Közalap pénztárba, az is jóváírja a hátralékokat, viszont a kötelezvénykölcsonök nyilvántartásába bevezeti a kötelezvényben feltüntetett összeget, mint a Közalap által folyósított kölcsönt. Mászóval: a közalapi pénztár minden közalapi hátralékkal tartozó egyháznak folyósít akkora kölcsönt, amekkora összeggel hátralékban van, az illető egyház. Ilyen módon a közalapi hátralékok ez év végéig legalább is papiroson rendezve lesznek, a jövőben pedig minden törvényes eszközzel meg fogjuk akadályozni hátralékok képződését.

Fenti megoldásnak egyik gyakorlati következménye az lesz, hogy a kötelezvényrel ren-

dezett hátralékok a jövőben nem az egyházmegyei pénztárakba, hanem egyenesen a Közalapi Pénztárba folynak be a kamatokkal együtt. Ez a művelet a Közalapi Pénztár munkáját nagy mértékben megszorítja ugyan, de remélhető, hogy a kívánt célhoz vezet. Megemlíthetem még azt, hogy a közalapi pénztár minden adós egyházhoz csekklapot küld a tartozás egy ötödének és az esedékes kamatoknak beküldésére. A részlet-törlesztést elmulasztó egyház ellen a konventi ügyész úr, vagy más ügyvéd útján végrehajtási eljárást indít, de egyúttal javaslatot tesz a jövőben is minden alkalommal a fegyelmi eljárás megindítására mindazon ténykedők ellen, akiknek mulasztásából az egyházközséget a végrehajtási eljárással kapcsolatos károk érik.

A másik kérdés, amit már többször hallottam, hogy miért mindig a lelkészt teszik felelőssé a mulasztásokért, s miért a lelkészt fenyegetik fegyelmissel? Erre a kérdésre megfelel a fent idézett konventi határozat, amelyik szerint kötelességmulasztás esetén vizsgálat indul ugyan a lelkész és gondnok, továbbá a presbitérium ellen is, de a fegyelmi eljárás már csak azok ellen, akik megakadályozták, vagy elmulasztották azt, hogy az egyházközség eleget tegyen kötelezettségének. Tehát ha a vizsgálat ebben a lelkészt találja bűnösnek, a lelkész ellen, ha a gondnok mulasztott, a gondnok ellen, ha a presbitérium mondott ellent a fizetésnek, a presbitérium ellen indul fegyelmi. Ennek a következménye világos: az E. T. szerint anyagilag felelős saját személyében minden egyházi vezető, akinek mulasztásából az egyházközséget kár érte. E helyen kérem fel az egyházmegyei számvevőszékeket, hogy ne hagyják jóvá egy egyházközség költségvetését sem, ahol nincs felvéve a szükségleti rovathoz minden évben a közalapi járulék és a hátralékok együttele.

Fájdalmas dolog, hogy Egyetemes Egyházunk legfelső szervének, a Konventnek ilyen kemény eszközhöz kellett folyamodnia, de vannak esetek, amikor a beteget csak az orvos fájdalmat okozó, mégis jótékony kése gyógyíthatja meg. Ez az eset most egyházunk életében bekövetkezett. Különösen fájdalmas rám nézve, hogy e kemény műveletnél eszközül kell szolgálnom s nekem, aki lelkésztestvéreimet őszintén szeretem és sokszor igazán nehéz körülményeiket jól ismerem: asszisztálnom kell az operációnál. De akármilyen nehéz és kedvem ellenére lévő feladat is, meg kell tennem, mert még lelkésztestvéreimnél is jobban szeretem egyházamat s nem felejtetem el, hogy: *suprema lex: salus ecclesiae!*

Végh Kálmán
közalapi pénztáros.

Szőnyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

HIREK

Memento.

Látogatást tettem az édesapámnál.
Halkan lépegettem
Lombullató kertben,
S megállottam csendben a kicsiny lakásnál.

Egyedül van ott bent, nincsen vele senki.
Nem is vár ő társat,
Nyugszik, mert elfáradt.
És nem kíván már mást, csak egyet: pihenni.

Ablakán benéznek. Bekopognék nála.
De sötét van belül,
S nagy csendesség terül
Arra a szomorú, *ablaktalan* házra.

Ajtaján benyitnék. Kezem a kilincsen.
De hol is találok?
Hisz ezen a házon,
Hasztalan vigyázom, nincs, *killncse* sincsen.

Nekem is lesz ilyen ablaktalan házam,
Majd ha befejeztem.
Pihenek a csendben,
A fölém boruló, hosszú éjszakában.

Új nemzedék jár el néma hantom mellett.
Mint itél majd rólam?
Hogy hiába voltam?
Vagy így szól: Megtette mindig, amit kellett?

Ne mondd nekem Közöny, hogy mindegy már akkor!
Távozz tőlem Sátán,
Ne kísérte a vártán,
Isten színe előtt hogy állnék meg akkor?!

Add Uram, hogy népem, ha utam bevégezem.
S a harcból kidőlttem,
Így szőljon felőlem:
Isten embere volt, nyugoszik békeben.

Konkoly-Th. István.

Figyelmeztetés és szíves kérelem.

Az Egyetemes Konvent határozatából a belmissziói Vezérkönyv ez évre is kinyomattatott és az mind a három egyházkerületbe szétküldetett, benne az ára beküldésére alkalmas csekk-lappal. Mély tisztelettel s bizalommal kérjük, hogy annak árát semmiféle esperesi felszólítást nem várva, késedelem nélkül ezen a csekk-lapon méltóztassanak az illetékes helyére beküldeni. Sok elkerülhető munka — félreértés és zavar szünik meg ezzel, azonfelül a nyomdász is a kikötött időben s nem évek múlva jut megérdemelt pénzéhez.

A belmissziói Vezérkönyv tökéletesítését, hasznavehetőségét célzó tanácsok, — észrevételek — dolgozatokat méltóztassanak alábbi címre megküldeni.

Seňa—Abaújszina (okr. Košice)

Lengyel József
kerületi belmissziói előadó.

Helyreigazítás. Előző számunk egyikében a csúzi gyülekezetbe meghívott Nagy János lelkipásztor eddigi szolgálat helyét tévesen közöltük. Húbón végzett eddigi lelkipásztori szolgálatot. Isten megáldó kegyelme kísérelje új munkatérén!

Helyreigazítás. Dr. Szilassy Béla egyházkerületi főgondnok megnyitóbeszédébe, az eredeti szövegnek gépirásra való áttételekor értelemzavaró hibák csúsztak bele. Az eredeti, helyes szöveg így hangzik:

„Gyorsan élő korunknak egyik jellegzetes sajátossága a rövid időre szabott jubileumi évfordulók megünneplése. Hogy ezt a jelenséget vajjon az élet idegölően gyors üteme váltja-e ki, avagy a mai élet nagy változásai és krónikus válságai által előidézett állandó bizonytalansági érzet adja-e meg hozzá az inspirációt: ez érdekes problémája lehet a lélektani kutatásnak, de egy rövid visszapillantás az elmúlt decenniumra — zsinati törvényalkotásunktól napjainkig — valóban gyors és előre nem látható mélyreható változásokat mutat a népek, nemzetek, államok és egyházak életében... stb.”

Köszönet és Nyugtázás! Néhai *Szöke István* sírkövére javára az emlék füzet árán felül Október 1-től November 15-ig a következő adományok folytak be:

Világiak részéről: Lukács Géza 100, Papp Dezső 15, Kádár István 5, Szövérfy Ferencz 5 Kč.

Lelkészek részéről: Pásztor István Magyarország 30, Szücs István 25, Virág József, Jencsik János, Sedivy László, Juhász Imre 15—15, Dobos Sándor, Fekecs Sándor 10—10, Kiss Gyula, Kovács Lajos, Nagy János Hubó, Csete Gyula, Jolsvay Dénes, Erdélyi Mihály, Illés Gyula, Kóczán Mór, Pataky Menyhért, Gönczy Sándor 5—5 Kč.

Tanitók részéről: Szepessy Gyula 15, Anda Erzsébet, Törzsök István 10—10, Molnár István 5 Kč.

Összesen: 350 Kč. — Eddig befolyt kegyes adományok összege: 2085 Kč. — Minden kegyes adományért hálás köszönet. Lelkész egyesület nevében

Lenkey Lajos
em. főjegyző.

Tárnok Gyula munkáiból a közelgő munkaidényre és a karácsonyi ajándékozásra alkalmasak:

Szindarabok: 1. Cigányok karácsonya. (Vidám karácsonyi játék.) Ára 5— Kč. — 2. Karácsonyi Öröm. (Vidám keret-darab.) Ára 8— Kč.

Könyvek: 1. Afrikában a tábortűz körül. (17 afrikai mese, 15 linoleum-metszet.) Ára 2:50 Kč. — 2. Kilburn: Az Igéhirdető és Munkája. Ára 10— Kč.

Társasjátékok: 1. Vándorlás a Pusztaban Egyiptomból Kanaánba. (2 kockával és 6 figurával szórakoztató társasjáték, mely egyúttal szemléltető játszatanításra is alkalmas.) Ára 10— Kč. — 2. Ki szerez több barátot? (Két személyre szóló társasjáték 64 figurával, sakk és malom-táblával.) Ára 7— Kč. Hol a Jézus? Karácsonyi játék 5 képben. Ára: 10 Kč.

Megrendelhetők a pénz előzetes beküldése mellett, 50 fillér kézbesítési díj melléklendő, Tárnok Gyula ref. lelkipásztornál Marcelháza, pp. Krátké-Kesy, Slovensko.

Előfizetési felhívás. Dr. Imre Lajosnak, a kolozsvári theologia kiváló tanárának január folyamán új könyve fog megjelenni. A könyv három részből fog állani: Az első rész útmutató Krisztus felé, a második prédikációkat, a harmadik előadásokat tartalmaz a misszió és a nevelés kérdéseiről. A könyv ára 29 Kč lesz, amely összeget azok, akik előfizetnek, Tunyogi Cs. András theol. előadóhoz küldjenek el (Lonsonc, Hviesdoslav 18.) dec. 19 előtt. A példányok szétküldéséről ő gondoskodik. A bolti ár magasabb lesz. Megjegyezzük, hogy a szerző egyike a legkiválóbb magyar református theológusoknak.

„**Csendes Órák**“ c. ifjak és gyermekek imádságos könyve kiválóan alkalmas karácsonyi ajándéknak. Megrendelhető a szerzőnél: Csomár Zoltán ref. lelkész Malé-Ratovce, p. Surty. (via: Užhorod), a munkácsi Püspöki Hivatal iratterjesztésénél és a kassai ifj. egyesület iratterjesztésénél, Kuszka Ágoston, Košice Komenkého ul. č. 18. címén.

A debreceni kollégium 400 éves jubileuma. A jövő évben lesz a debreceni kollégium 400 éves, ennek a jubileumnak méltó megünneplésére Dr. Csikesz Sándor, az ezidei rektor nagyszabású tervet dolgozott ki, hogy így maradandó alkotásokkal örökítsék meg az évfordulót. Felépül a diakonisszaképző intézet és anyaház, az egyetemi templom és lelkészlakás, a kollégium nagy könyvtárát újból rendezik, a magyar reformáció nagy alakjainak: Komáromi Csípkés Györgynek, Szenczi Molnár Albertnek és Huszár Gálnak a szobrait elkészítik. Felépül a theológiai internátus, a középiskolai Internátus. A tervek annyira közel vannak a megvalósuláshoz, hogy október végén a diakonissza székház építését már meg is kezdték, karácsony körül óhajtják befejezni. A diakonissza székház a nagyerdőn épül meg és négy emeletes lesz.

A ker. családi élet fontossága. Kaposváron tartotta alakuló ülését a Bethlen Gábor Szövetség ottani fiókjá. Az alakuló gyűlésen Dr. Makkai Sándor egyetemi tanár tartott előadást, melynek során a többek közt ezeket mondotta: A keresztyén családi élet az egyetlen mentsvár, ahol a lélek kicsi lángja megmenthető attól, hogy kialudjék, ahol a szülői és testvéri szeretet ezt a lelket ápolja, növeli, védelmezi és minden körülmények közt lelkiismeretesnek és magyarnak tartja meg. Tudja ezt a Sátán, az Antikrisztus, a vörös szellem, éppen ezért fújja viágszélvészét a keresztyén családokra.

Oroszországban az utóbbi időben igen sok szobrot készítettek, melyek Krisztust, Mohamedet, Luthert s a római pápát ábrázolják. A szobrokat lögyakorlatok alkalmával célpontul használják fel. Még ezzel is a keresztyén hitet akarják kitépni a lelkekből.

Minél jobban szolgáljuk Isten dicsőségét, s minél komolyabban vesszük az Ő szuverenitását, annál inkább jut az ember is saját jogaihoz. Hadorn

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 49. szám.

Ára: 1/2, évre 70 Ké. 1/2, év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 december 4.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

Adventi gondolatok.

Akár tudatosan, akár öntudatlanul, de örök idők óta ott él az emberek lelke mélyén, az a kitörölhetetlen vonás, hogy a meglevő, jelen állapottal nincsen kibékülve és az elégedetlenség tüze ég, parázslík sok lélekben, mely üzi, hajtja egy biztosabb alapú jövőre egy igazabb és kiegyensúlyozottabb élet, egy tisztább, magasabbrendű világ: Isten világa felé. Az adventi próféta: Keresztelő János ezt így fejezi ki: „Térjete meg, mert elközelített a mennyeknek országa!” Az Úr Jézus pedig, kibén minden adventi várakozás valósággá változott, testet öltött és betetözést nyert, így buzdít az idők végtelenségéig érvényes figyelmeztetéssel: „Legyetek azért ti tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes.”

Az élet, a természet örök törvénye szerint ez a vágy, az a sóvárgás a tökéletesség, a teljesebb élet után, annál erősebb, minél távolabb érezzük magunkat attól. Minél sivárabb a jelenünk, minél nehezebb a kereszthordozó napok járása felettünk, annál jobban vágyakozunk a kibontakozás, a szabadulás, egy igazságosabb és tisztább világ, egy boldogabb kor és jövőre után.

Krisztus küszöbön álló megérkezése előtt ezt az élet és természet törvényei igazolta sóvárgást látjuk az ószövetségi nép: Izráel életében is. A váradalom, a szent sóvárgás, az adventi reménység a Szabadító, a szabadulás után akkor volt a legforróbb, amikor a legmagasabbra csapott fel a szenvedés lángja, amikor ott tornyosult fölöttünk egy kétségbeejtő, kilátástalan jelen minden nyomorúsága, bűne és mulasztása. Ez a lelki állapot egész természetesen előkészítette a talajt és kitermelte a messiási váradalom gondolatát és mint egy színes álomvilág, úgy bontakozott ki a váradalomban bizakodó, hívó lelkek előtt, annak az új világnak, annak az eljövendő boldog korszaknak a képe, ahol megszűnik a sivár jelen minden nyomorúsága és fájdalomja és az emberek ujjongó örömmel fogják üdvözölni azt az eszményi új világot, melyben Isten országának a javai: szeretet, béke, békesség, jóakarát az eljövendő Szabadítóban testet öltönek és valóra válnak.

Ennek a várva-várt Szabadítónak világ

főle magasuló, békeességet és üdvösséget hozó alakja meg is jelent és mint az emberiség történelmébe örökített, tökéletes élet, közel 2000 esztendeje itt országol és az adventi várakozásban és készülődésben élő embervilág figyelmét ráirányítja a beteljesedés karácsonyára, melyben Istennek dicsőség, a földön békeesség, a gyűlölet és versengés tüzeben emészthető emberiség számára pedig a jóakarát ajándékai öltönek testet.

A békeesség és jóakarát ez ajándékaira szüksége volt minden korban ennek a világnak, de a XX.-ik század modern emberének különösen, mert ma ezek az isteni javak hiányt képeznek benne. Nyugtalan, kereső, lázas, forrongó, adventi várakozás a mi korunk. Hol van a mi beteljesedésünk karácsonya? Vajjon ez az erőszakosan törtető, tülekedve viaskodó, gázhaborúk rémét látó, kétségbeejtő, jelen sötétségében élő embervilág, fog-e látni világosságot, áldott beteljesedését a karácsony örömeiben érkező Krisztus szabadításának és javainak, melynek áldott gyümölcse: az isten akarata szerinti lelki ember megszületése, aki Istennek ad minden dicsőséget, a földön békeességet, az emberek között pedig jóakarátot teremt és terjeszt.

Ma, amikor a türelmetlenség és nyugtalanság feszültsége szinte félelmetes arányokat ölt, amikor szélsőséges ideológiát és világmegváltást hirdető állmásiások mételezik meg a tömegek, béke szándékú népek és nemzetek életét, amikor — úgy tetszik — az egész életfolyamat egy hosszú, nyugtalan, jobb világ után áhítozó advent, ezekben a karácsony előtti napokban ígéhirdetésünkben és életünkben erőteljesebb rendelettel építgessük, készítgessük és egyengessük Annak útját, Aki erősebb nálunknál, Akinek még a saruja szíjját sem vagyunk méltók megoldani, mert adventünknek csak így lehet igazi karácsonya. *Csomár Zoltán.*

Szórványgondozás. A dunáninneni egyházkerület a szórványokban élő hűveink intenzívebb lelki gondozása végett Söröss Béla theol. igazgató, a belmissziói bizottság elnökének indítványára elhatározta, hogy megküldeti nekik az Összefogás című ref. néplapot. Felhívjuk tehát a lelkészeinket, hogy a szórványokban élő ref. családok címét a nevezett lap szerkesztőjével közölni ne mulasszák el.

Dr. Kuyper Ábrahám.

[5. folytatás.]

1837–1920.

Kuypernek kálvinista világnézete *szociális programját* is determinálta. A hégeli abszolút állam fogalmával, valamint a marxista ideákkal élesen szembefordult. Ellene volt minden olyan szocializmusnak, mely forradalomból nőtt ki és állami szocializmushoz vezet, mert megláztítja a nemzet energiáját és egyoldaluan a szociális problémák anyagi oldalát állítja előtérbe. Demokrata volt, de a demokráciából minden vonatkozású osztályuralom kiküszöbölésével minden népréteget a kormányzásban neki megfelelő szerephez kívánt juttatni. Szociális elgondolásait az 1891. évi amsterdami szociális kongresszuson tartott, „A szociális kérdés és a Keresztyén vallás” c. megnyitó beszédében fejtette ki. A szociális probléma emberi életünknek a minket környező anyagi világhoz való viszonyából ered. Ha nem lenne egoizmus, bűn, akkor az emberi közösség fejlődése zavartalanul haladna a tökéletesedés útján. De a bűn az ember és ember közötti különbség folytán a hatalmasabbat a gyengébb elnyomására sarkallja. Megbékélést és menekülést egyedül Krisztus szocializmusa adhat; nem abban az értelemben, mintha Jézus Krisztus csupán csak egy szociális reformátor volna; több ennél: a világ Idvezítője. Jézus tudta, hogy a kiáltó nyomorúság a bűn és igazságtalanság következménye, ezért az igazságtalansággal szembeállította a kijelentés Evangéliumának abszolút igazságát; a bűnért pedig vérét ontá és Szent Lelkét kitölté. A szociális kérdésnek ez a tökéletes, tehát isteni megoldása.

A mammon elleni küzdelmet a szociális kérdés megoldására Krisztus az egyházban organizálta, „amidőn megbízta, hogy az Ige szolgálata, a kapzsiság leküzdése, a gyöngék vigasztalása és az örök dicsőségre utalással a szociális életben közreműködjön; továbbá Istennek, a minden jók adójának nevében végzett könnyűterettség által a vagyonszerzést oly értelemben megvalósítsa, hogy a hívek közt szükségét senki ne szenvedjen; és végül közreműködjön a szociális életben azért, hogy a rang és helyzet különbséggel szembeállítja a testvériség ideálját, amely az úrvacsorában szegényt és gazdagot egy asztalnál, mint egyazon teher alatt roskadozó és egyazon áldozattal megváltott gyülekezet szimbólumánál egyesít.”

Mindebből következik, hogy a szociális bajokat csak alamizsnával, vagy philanthropikus gyógykezeléssel megazüntetni lehetetlen. Mindenesetre az anyagi igazságtalanságok is kiküszöbölendők, de a munkásság helyzetén addig semmiféle törvényhozás, vagy földreform nem segít, míg az ősi kegyességhez és tiszta erkölcsösséghez vissza nem tér. Magántulajdonról különben abszolút értelemben csak Istennel vonatkozásban lehet szó, aki nekünk a tulajdont bizományba adja s aki tőlünk a ránbizottakat olyan vonatkozásban is számonkéri, hogy a köz-

érdeket miként szolgáltuk vele. Vagyon közösségről beszélni meddő ábránd, viszont az igazságos földreform létjogosultsága vitán felül áll. A munkást kizsákmányolni, vagy eszközként kezelni, a munkás emberi méltósága elleni mérenylet. Mindenki, a munkás is igényelheti a hetedik nap nyugalmát. A kormány kötelessége a vasárnapi tökéletes munkaszünet keresztülvétele. A vasárnap a lelkitáplálkozás ideje, tehát csendet feltételez. Amikor a kormány a vasárnapi személyforgalmat a hétfélig utazások kedvezményezésével növeli: figyelmen kívül hagyja ezt az elsőrendű szükségletet, de ugyanakkor nemzetgazdasági szempontból is veszteséget okoz, mert hétfőn fáradt munkásság áll munkába.

A szociálisták szocializmusa a szociális problémák megoldására képtelen, mert a harmadik társadalmi osztály statálásával még nagyobbítja az ellentéteket; főként pedig mert Isten és Krisztus fenségét figyelmen kívül hagyva az individuum szabad akaratából mesterséges tekintélyt kovácsol. Liberalizmus és szocializmus közt lényegbeli különbség nincs. Mindkettő végző törekvése az anyag, a pénz feletti kizárólagos uralom. Árnyalatbeli különbség, hogy a szocializmus a forradalmi szellem konsekvensebb örököse. Szocializmus alatt nem a szociálisták célkitűzése értendő, hanem amit e szép szó önmagában kifejez, hogy t. i. „a mi társadalmunk nem valamely tetszésszerinti földdarabon élő akármilyen embertömeg, hanem Isten kedve szerinti közösség, azon élettörvény alatt élő organizmus, hogy mi egymásnak tagjai vagyunk”.

Az egyháznak a közéletben betöltendő feladatát is ugyanezek az elvek határozzák meg. Állam, társadalom, egyházi önálló életterületek. Az állam tekintélyét nem a néptől, vagy valamely egyháztól, hanem a szuverén Istentől nyerte. Hasonlóképpen az egyház is. Az állam-egyház ennél fogva helytelen praemissák szülötte. Az államhatalomnak nincs joga az egyház ügyeibe befolyjni. Mikor az állam valahol a maga privilégizált egyházával szemben ilyen jogokat gyakorolt, ott ez az egyházra nézve mindig halálos volt. A lelkiismeret szabad, amit az állam is tiszteletben tartani köteles. Viszont ebből nem következik, hogy most már az állam még csak hallani se akarjon egyháztól. Az állam kötelessége a keresztyén egyháznak és azok törekvéseinek pártatlan támogatása. Az egyház feladata pedig nem valamely társadalmi, vagy politikai feladat kisajátítása, hanem: az Evangélium igazságainak hirdetése; önzetlen részvétel mindabban, ami a nép ideiglenes, vagy örök javát előmozdítja; Isten örök dicsőségének érvényesítése az élet minden területén és végül az osztály gyűlöletlen és istentagadason nyugvó forradalmi megmozdulások leküzdése az Evangéliummal.

Amidőn Kuyper politikai, szociális és egyházi vonatkozású programjáról tudomást veszünk: gondoljunk arra, hogy ezeket ő 7 év-tizeddel ezelőtt hirdette és a politikai, szociális és egyházi kérdéseknek épen az ő általa kép-

viselt eszmék síkjában való sokat-fejlődése elveinek jelentőségét a mi szemünkben már kisebbiti.

Kuyper nem tudta programját életében maradéktalanul valóra váltani. Az iskola kérdésben addig jutott, hogy a keresztyén alapon létesült felsőbbiskolák (akadémiák, egyetem) állami elismerését kiharcolta, de az állami anyagi támogatás kieszközlése már csak halála után teljessé vált. Szociális törvényjavaslatai is, némi módosítással, ugyancsak halála után váltak törvényre. Kuyper, a pártvezér 1894-ig nem vállalt parlamenti megbízatást, mert személyére, munkájára nagyobb szükség volt kint, a „forradalomellenes párt” szervezése körül. 1894-től a sliedrecht-i választókerületet képviselte. 1901-ben a három keresztyén párt („Forradalomellenes párt”, katolikus „Centrum párt” és az arisztokrata „Történelmi-Keresztyén párt”) koalíciójában belügyminiszter és miniszterelnök lett. Ezt a méltóságát 1905-ig tartotta. Életének még hátralevő két évtizedét ismertetni fogjuk. *Keresztury László.*

EGYHÁZI ÉLET

A Tiszáninneni Református Egyházkerület közgyűlése.

November 3.-án és 4.-én tartotta évi rendes gyűlését a tiszáninneni református egyházkerület *Dr. Magda Sándor* püspök és *Tornallyay Zoltán* egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt. Harmadikán a különböző bizottságok üléseztek és a kerületi bíróság tárgyalta az egyházközség tanácsstermében egészen a késő esti órákig, negyediken reggel kilenc órakor a történelmi nevezetességű Lócsei-házban az egyházkerületi közgyűlés kezdte meg tanácskozását.

A gyűlésen az alkotó tagok közül az elnökségen kívül a következők voltak jelen: Szücs István, Virág József, Simon József és Ablonczy Pál esperesek. Az alsózempléni egyházmegyét *Rozgonyi Sándor* örösi lelkész, h. esperes képviselte. *Dr. Mertens Alfréd*, *Zombory Géza*, *Fekete Miklós*, *dr. Zehery István* és *Nyomárkay Sándor* egyházmegyei gondnokok. *Pósa Lajos*, *Lengyel József*, *Kövér Árpád*, *Böszörményi Sándor* lelkészi, *dr. Király Kálmán*, *dr. Kiss Bálint* és *dr. Batta Pál* világi tanácsbírók. *Kömives Sándor* papi, *Kádár István* világi jegyzők.

Vajthó Lajos, *Meskó Dezső*, *dr. Benson Róbert*, *Nyomárkay Béla* abauji, *Adorjány Győző*, *Keresztury László*, *Tarrics Imre* és *Gönczy Sándor* alsózempléni, *Dobos Sándor* és *Séra János* felsózempléni, *Lenkey Lajos*, *Kovács Bertalan*, *dr. Dapsy Béla* és *Báthory Andor* gömöri, *Benkő Lajos*, *Gencsy Béla* és *dr. Szekeress Albin* ungi egyházmegyei kiküldöttek. *Vajnay József* és *Szanyó Sándor* tanítóképviselők és érdeklődő lelkészek és világiak nagy számmal.

A püspök imája után *Tornallyay Zoltán* egyházkerületi főgondnok nyitotta meg a gyűlést. Beszédében megragadó képet rajzolt egyházi közéletünk mindazon eseményeiről, melyek

érdeklődésünk előterében állanak. Fájdalommal emlékszik meg az elmúlt évben köztársaságunkat és az egyetemes emberiséget *Masaryk G. Tamás* alapító elnöknek, közelebbről a mi egyházkerületünket pedig *Szöke István* egyházkerületi papi főjegyzőnek és *Bodor Gábor* ker. világi tanácsbírónak halálával ért nagy veszteségekről.

Közgyűlés a megemlékezést áhítatos csendben felállva hallgatta végig és úgy az alapító Elnök, mint egyházkerületünk nagy értékeinek elvesztése feletti gyászát jegyzőkönyvében örökítette meg.

A közgyűlés megalakulása után hivatalosan megállapítást nyert, hogy a lefolytatott szavazások eredményeként zsinati papi póttagokul *Lenkey Lajos* runyai és *Rozgonyi Sándor* örösi lelkészek választottak meg, világi zsinati póttag pedig *Boross Zoltán* lett. Az üresedésben levő papi főjegyzői és ker. világi tanácsbírói, valamint egy-egy zsinati papi rendes és világi póttag állás betöltésére szavazás rendeltetett el.

A *Szöke István* helyére konventi lelkészi rendes tagnak *Kömives Sándor*, eddigi póttag, az ő helyére pedig konventi papi póttagnak *Lenkey Lajos* runyai lelkész választott meg. A kántorképesítő bizottságba pedig *Konkoly Thege István* választottatott be rendes tagul.

Következett a püspök évi jelentése, melyet a közgyűlés általános érdeklődéssel hallgatott végig és *Magda Sándor* dr. püspököt a legteljesebb bizalmáról biztosította.

Nagy érdeklődést váltott ki a közgyűlés további menete során az alsózempléni esperes választás ügye, amelynek eredményét tudvalevőleg több oldalról megfelelőbbézték. Felelősség során az abauji egyházmegyei bíróságon, mint delegált bíróságon keresztül az egyházkerületi bíróság elé került az ügy, mely a közgyűlést mondta ki illetékesnek a felelősségek felett döntésre. Szavazategyenlőség következtében sorsolás döntötte el, hogy a kerület közgyűlése az alsózempléni esperes választást megsemmisítette és új választást rendelt el, amely — hisszük — most már teljesen szabályszerűen lefolytatva, minden tekintetben alkalmas lesz a felzavart kedélyek lecsillapítására.

Bizottsági és pénztári jelentések, függő ügyek, az egyes egyházmegyékről érkezett felterjesztések letárgyalása, díjlevelek megerősítése, választások jóváhagyása és segélykérvények elintézése után a késő esti órákban ért véget a mindvégig nagy érdeklődéssel kísért tanácskozás.

Új könyvek. „Hivatás és élet” címen jelenik meg *Dr. Imre Lajos* kolozsvári theol. professzornak legújabb könyve, amely prédikációkat, a misszió és a nevelés kérdésével foglalkozó tanulmányokat fog tartalmazni. Ez a nagy hittel és hivatással megírt, 36 tanulmányt, prédikációt és előadást tartalmazó kiváló mű 29 Ké lesz. Megrendelhető *Tunyogi Cs. András* theol. előadónál *Lucenec—Losonc, Hviesdoslav 18.*

FIGYELŐ

A láthatóvá vált szeretet.

A budafoki református egyház Balatonzamáriban üdülőtelepet tart fent, ahová elküldi a vasárnapi iskolás proletárgyermekeket, hogy felfrissülve térjenek vissza azután a szülői házba. Vasárnaponként azután a szülők is felkeresik őket az üdülőtelepen, ahol vallásos összejöveteleket és bibliaórákat szoktak a részükre tartani, melyen részt vesznek a szülők is. Sok lélek találja meg ilyenkor az Urat és sok élet iránya változik meg. Egy gyári munkással történt meg, akinek a felesége és kisleánya az üdülőtelepen töltötte a nyarat, hogy vasárnaponként ő is lerándult a családjához, részt vett az istentiszteleten, gyakorlatban látta és érezte a Jézus tanítását. Mikor visszatért, minden áron azon buzgólkodott, hogy a gyártól a budafoki ref. egyház részére adományt szerezzen és eszközöljön ki. A gyárigazgató csodálkozására, hogy ő az egyházellenes, így buzgólkodik, ez az addig hitetlen munkás ezt felelte: „Eddig csak hallottam a Jézus tanítását és annak az ellenkezőjét láttam, a nyáron azonban családommal együtt éreztük is a Jézus tanítását a reformátusoknál, tehát segíteni akarok nekik.”

Ime a láthatóvá vált szeretet hatalma!

GYŰLEKEZETI MUNKA

Az ifjúság kérdése.

A gyorsan rohanó idő egyházi életünkben elhozta azt az évszakot, midőn falusi ifjúságunk a mezei munka szüneteltével az Evangélium számára jobban megközelíthető lett. Lelkipásztoraink közül azok, akiknek gyülekezetében van ifjúsági munka, készülődnek, hogy az ifjúsági kör tagjait újra összegyűjtsék és a tavasszal a nyári munkaidőre beszüntetett ifjúsági összejöveteleket ismét megkezdjék. Programot állítanak össze, terveket szönek, átgondolják eddigi munkájuk eredményét, megfelelőek voltak-e az eddig gyakorlatban lévő munkamódszerek, látzik-e megfelelő eredmény, hol és miben kell megváltoztatni az eddigi gyakorlatot? Ahol még nem volt eddig bibliai ifjúsági munka, azoknak a lelkipásztoroknak ajánlatos megfontolás tárgyává tenni, hogy merik-e tovább is a felelősséget vállalni azért, hogy gyülekezetük ifjúságát elkallódni és az egyháztól elidegenedni engedik? Nem fáj-e nekik, hogy az ifjúsággal együtt a gyülekezetük jövője válik majd kétségessé? Vagy nem látják tisztán a helyzetet! Megvannak elégedve az ifjúság lelki életével? Mert akik ismerik az ifjúság magatartását az egyházzal szemben, azoknak más a véleményük! Ravasz László püspök erre nézve ezeket mondja: . . . „Megvagytok elégedve a felnövő ifjúság hitbéli állapotával? Elég lelkeinek, elég komolynak, elég hívőnek, elég krisztusinak tartjátok-e a magyar

ifjúságot? Nem fenyeget-e az a veszély, hogy idegen és krisztustalan áramlatok hódítják meg az ifjúság lelkét? És vajjon már most nem a keresztyén hitet, atyái vallását tartja-e a világ legunalmasabb, legfeleslegesebb és legalkalmatlanabb találmányának? Át tudjuk-e adni az ifjúságnak a Szentírást, a hitvallásokat, istentiszteletünk szívünkhöz kötött szertartásait, egyházunk fölséges hagyományait, szellemi és erkölcsi birtokállományát, át tudjuk-e neki adni Krisztus élő hatását az ő igéjében és Szent Lelkében? . . . Álljunk az ifjúság elé és kiáltunk el, az én ifjúságom szomorú és tisztátalan volt, mert nem volt a Krisztusé, de ahogy az övé lettem, derültt, erőssé, tisztává vált a lelkem. . . Azt akarom, hogy a gyermekem, az unokám boldogabb legyen, mint én, azt akarom, hogy különb legyen, mint én, egyszóval krisztusibb legyen, mint én.”

Bizony a mainál sokkal nagyobb figyelmet kell fordítanunk a gyülekezetünk ifjúságára. Kovács Péter az ismert KIE titkár a nyáron tartott ifjúsági konferenciák során a mai falusi ifjúság életében az alábbi négy nagyon szomorú tényét állapította meg. 1. Fájdalommal kell látnunk, hogy az apa és fiú harca nemhogy szünöben volna, hanem még inkább egyre mérgesedik. Többen kérdezték tőlem — mondja az említett KIE titkár — milyen állást kell elfoglalnom a szüleimmel szemben, amikor szüleim minden komoly törekvésomben meggátolni igyekeznek? Egy másik ifjú szomorúan kérdezte: Apám erkölcstelen, iszákos életet él, minden kedvem elvesztettem, unom az életet, apám nem tudom tisztelni és szeretni, mit tegyek? 2. Ma már a korcsmai bicskázások egy részét, véleményem szerint, nem a lány, hanem a burzsuj és proletár osztály közötti gyűlölet fűti. Az egyes társadalmi osztályok között fennálló gyűlölség tényével jó lesz komolyan számolni az illetékeseknek, mert talán sohse volt olyan nagy a szakadék a társadalmi osztályok között, mint ma. 3. Szembeneztünk a földmives ifjúság erkölcsi és lelki életével is. Közös megállapítás szerint, fájdalom, kevésbé beszélhetünk tiszta erkölcsi és lelki életről. . . Beszédükben fent és alant egyaránt az erkölcstelenség lett úrrá rajtuk. Egyik bűn szüli a másikat, a bálók, vásárok és ünnepnapok, vasárnapok csak lehetőséget és alkalmat nyújtanak az erkölcstelen életre, de ehhez pénz is kell. Ha másként nem, hát lop az ifjú és sokszor ebben segíti az anyja, vagy az apja, egyik a másik rovására, hogy a fiú szegényt ne valljon a többiek között. Az erkölcstelen életnek súlyos kihatása van a lelki életre is. Lassan, de annál biztosabban ürülnek a templomok. Mindegyre több azoknak a száma, akik gúnyolják, viccelik, kacagják azokat, akik még hinni mernek Istenben és eljárnak a templomba. 4. Általános a visszaesés. A vezetők fáradttá, közönyössé lettek, mindegyre kevesebbet törődnek az ifjúság ügyével. Másik helyen a presbiterek nyomorítják meg az ifjúságot, nem azzal, hogy nem segítik őket,

hanem, hogy egyenesen gátolják a munkában. Minek az? A mi időnkben sem volt! Ha használjátok az iskolát, fizessetek érte!"

És ezek után még meri valaki azt mondani, hogy nincs szükség bibliás ifjúsági munkára?!

KÜLFÖLD

A hitvalló egyház küzdelme Németországban.

Lapunk már eddig is elég sokat foglalkozott a hitvalló egyháznak németországi küzdelmével. A különböző egyházi lapok jelentései szerint az ellentét mindig csak mélyül a harmadik birodalom és a hitvalló egyház között. Gyűléseken, összejöveteleken nem szűnnek meg állandóan ostromozni az egyházat, hogy megbontja a nép egységét és az egész harc csak a papi tekintély védelmezése. Lényegében a hitvalló egyház szünet nélkül való pellengére állítása csak arra jó, hogy az államnak az egyház feletti szuverenitását annál jobban kifejezésre juttassa. A hitvalló egyház az Evangélium tisztaságáért küzd és annak igazságaiért, amit a harmadik birodalom nem akar elismerni, neki nem kell Isten teljes Igéje és nem vallja Isten szuverenitását. Világosan bizonyítja ezt, az általa kinevezett birodalmi püspök egyik városában elhangzott beszéde, melyben azt hangsúlyozta, hogy a zsidó Öszövetség nem lehet elfogadni, az Újszövetség sok zsidó hamisítását korrigálni kell. A konfessziók szerinti elkülönülés a német nép számára ősi átok. Németországban ne legyen római katolikus, lutheránus, református, csak német. Nem fogadja el a keresztyénségnek azt a meghatározását, hogy az a Krisztusnak, mint Isten fiának elismerése. A názáreti Jézus a Megváltó. Ez ő szerinte nevetséges dolog. A birodalmi püspök véleménye, hogy Krisztus istensége csak az apostoli hitvallás alkotása.

Súlyosbítja a helyzetet az, hogy az állam bele akar szólni a prédikációkba is. Azt akarja, hogy a prédikációk ne legyenek ellentétbe a nemzeti szocializmus világnézetével. A hitvalló lelkészeknek ezt megtenniök lehetetlen, mert pl. a Hitler-ifjúság Kátéként tanul bizonyos kérdéseket, ezek egyike így hangzik: Melyik a mi bibliánk? Felelet: A mi bibliánk: Hitler „Az én küzdelmem” című könyve. Természetes, hogy a hittan órán, vagy a konfirmációi előkészítésen a Bibliának egészen más meghatározását tanulják a növendékek. Az állam és az egyház tanítása közti ellentét tehát áthidalhatatlan. Az egyház a maga igazságaiból semmit sem engedhet, a nemzeti szocializmus világnézetére kénytelen állandóan nemet mondani. Neki, ha egyház akar maradnia, megalkuvás nélkül vallania kell, hogy hitünk és cselekedetünk zsinórmértéke Istennek az Ó- és Újszövetségben kijelentett akarata. Nem engedheti meg, hogy meghamisított evangéliumot hirdessenek és Isten helyére a faj dicsőítése kerüljön. Lehetetlenség a hitvalló egyház számára az, hogy csak az Újszövetséget, abból is csak

az evangéliumokat fogadják el Isten Igéjének, lehetetlenség elfogadni a föld, vér és a faj szentháromságát. Az úrvacsoráról nem taníthatja azt, hogy az az anyafölddel való titokzatos egyesülés, mert a kenyér a föld teste, a bor a föld vére. Hogyan fogadhatná el azt, hogy a keresztelés: az asztalom horogkereszt, virág és a kisgyermek, a keresztelésnél a lelkész beszéljen a vér, a faj és az erő magasztos fogalmáról s ezzel tekintse úgy, hogy a gyermek fel van szentelve a német nép számára?! Bizonyos, hogy a hitvalló egyház ilyen tanításokra kénytelen nemet mondani. Ezzel nem az állam ellen küzd és nem is a nemzeti szocializmus, mint világnézet ellen, hanem igenis küzd az evangélium-ellenesség és az ősi pogányságba való visszasülyedés ellen. A hitvalló egyház elárulná a rendeltetését és megtagadná a hivatását, ha engedné, hogy a harmadik birodalom egyuttal egyház is legyen, mely a prédikáció, a hitvallások felett és ami a legfontosabb: az isteni kijelentés felett állana, ha engedné, hogy mindezekkel korlátlanul rendelkeznek. Bizony ezt a hitvalló egyház nem engedheti. Ezért olyan elszánt a köztük való küzdelem.

Érdekes, hogy erről a küzdelemlről a hivatalos lapok semmit sem írnak, hivatalos körök tagadják azt, hogy megvan, de bizonyítja a börtönt szenvedett lelkészek nagy száma, a keresztyénellenes iratok tömkelege, a sok üres templom, a hitvalló gyülekezetek néma, csendes, hősies szenvedése. Itt nem a politizáló papokról van szó, hanem Isten dicsőségének, az iránta való engedelmességnek, az evangéliumnak védelméről. Ha az egyház: egyház akar maradni, nem tehet mást, mint vállalja ezt a küzdelmet, nem világi hatalmat és uralmat követel ezzel magának, hanem vállalja Istentől reábizott feladatát, valószínű, hogy e közben a helyzete mindig rosszabb és kedvezőtlenebb lesz, de vállalja a szenvedést is, hogy menyeyi Urának szolgálhasson.

A diakonisszaképzés és a ref. egyház. A magyarországi dunamelléki egyházkerület a legutóbbi közgyűlésén átvette a Filadelfia Diakonisszaegyletet. Hosszú évtizedeken át mint magánegyesület dolgozott a Filadelfia Református Diakonissza Egylet. Sokszor félreértve, sokszor vádaknak is kitéve csendes, imádságos lelkű munkával formálta a magyar ref. anyaszentegyház számára a diakonissza testvéreket. Alig néhány éve, hogy a gyülekezeti munkába is beálltak. Ezek a gyülekezetek, ahol már a diakonissza testvérek munkája folyt, nem is tudják nélkülözni őket. Az öskeresztyén egyház mintájára az Ige szolgálatának és a szeretet szolgálatának a munkásaival lett teljes így az egyház. A Filadelfia Diakonissza Egylet mint ilyen megszűnt, alapítványá alakult át, az alapítványt a Dunamelléki Egyházkerület ellenőrzi. Igazgatóságába tagokat küld, az egyházi törvények értelmében a diakonisszaképzés is a hivatalos egyház kezébe került.

PROBLÉMÁINK

Foglalkozhat-e a lelkipásztor gazdasági kérdésekkel?

A kolozsvári ref. teológia ez idén nyitotta meg V. évfolyamát, amelynek tárgyai között nagy számmal fordulnak elő nem teológiai tárgyak, mint a szociológiai, gazdasági, jogi, egészségügyi, szövetkezeti ismeretek, mindezt azért vették fel a tantervreform során, hogy a mai idők feladataira készüljenek fel a leendő lelkipásztorok. Az V. évfolyam megnyitása alkalmával dr. Gönczy Lajos, a kolozsvári teológia igazgatója megnyitó beszédében e kérdéssel foglalkozva igen érdekes és fontos megállapításokat tett arról a kérdéstről, hogy mi tette szükségessé e nem teológiai tárgyak felvételét s általában kell-e a lelkipásztornak gazdasági kérdésekkel foglalkoznia? Minthogy e kérdés bennünket is közelebbről érdekel, a rendkívül értékes előadás gondolatmenetét az alábbiakban ismertetjük a Református Szemle nyomán.

Abból indul ki dr. Gönczy igazgató beszéde, hogy általános tünet a népünk egyre fokozódó nyomorúsága. Sokan ennek okát népünk tudatlanságában és szervezetlenségében, magáragyottságában látják. A segítség módja, megtanítani népünket a hiányzó gazdasági ismeretekre és reá nevelni a gazdasági szervezetekbe való tömörülésre. Ennek a munkának az elvégzésére a legalkalmasabb a lelkipásztor, mert minden faluban ott van és hivatásánál fogva a nép ismerője és vezetője. Nem a prédikálás, nem a belmissziói munka tartja meg a népünket — mondják sokan — hanem a gazdasági és társadalmi szervezkedés. A lelkipásztor legyen a népnek egészségügyi, gazdasági, jogi ügyekben irányítója. Tehát legyen: népvészér, kulturharcos, társadalom-szervező. Legyen tanítója, orvosa, ügyvédje, mindenese a népének.

Ezzel a felfogással szemben Gönczy igazgató hangsúlyozza azt, hogy ennek kiindulási pontja: a matérialista felfogás, amely mindent a gazdasági helyzettől tesz függővé. Minden bajnak forrása a szegénység. Bizonyos, hogy ez sok bajnak a forrása, de Isten Igéjének megállapítása szerint ezek a dolgok csak másodrendűek. Nyomorúságunk, éppen úgy, mint a jövődönk a lelkieken fordul meg. A lelkipásztor hivatása tehát nem lehet a gazdasági dolgok szolgálata, mert ez a felfogás a létalapjától fosztja meg őt, póteberré teszi. A lelkipásztor hivatása Isten szolgálata. Ez semmiért el nem hanyagolható. Istennek való engedelmségre hívja fel a világot. Hiszen az egész világra nézve a legfontosabb, hogy milyen viszonyban van az Istennel? Aki más és jobb világot akar, annak a lelkeket kell mássá tennie, jobbá formálnia. Istennek és a léleknek a szolgálata a lelkipásztor feladata. Mivel népünk fennmaradása szempontjából a legfontosabb a lelki minősége, a lehető legrosszabb szolgálatot teszi az a népnek, aki a lelki-

pásztort bármi címen, el akarja vonni a lelki szolgálattól. Minden erővel arra kell törekedni, hogy a lelkipásztor minden idejét a nép lelki szolgálatára szentelhesse.

De az Isten szolgálata összefügg az ember szolgálatával. Nem szolgálhatja Isten dicsőségét anélkül, hogy ugyanakkor nem szolgálna az ember üdvösségét. Az ember egyszerre test és lélek. Nincs az emberi életnek egyetlen területe sem, amely a lelkipásztori szolgálat szempontjából közömbös lenne. A lélek üdvössége, Isten országa szempontjából nem mellékes, milyen a gazdasági, szociális, kulturális, egészségügyi helyzet. A lélek üdvössége ugyan nem ezektől függ, de ezek mind segítségére lehetnek az Isten országáért folyó munkának. Ezeknek olyanoknak kell lenniök, hogy az embert Isten gyermekéhez méltó élethez segítsék. A lelkipásztor szolgálata tehát olyan sokoldalú, hogy az emberi élet egészére kiterjed. Speciális képzettsége: a teológiai képzettség, neki ebben kell szakembernek lennie. Kötelessége Isten uralmának hirdetése és az élet minden területének Isten szolgálatába állítása. Erre őt csak a teológiai studium tudja képessé tenni. Ha hiányos a teológiai képzettsége, képtelen a hivatásának eleget tenni, még ha olyan kiváló gazda, szövetkezeti ember, vagy népegészségügyi ismerő. Mert a feladata nem az, hogy ön maga a gazdasági, szövetkezeti, kulturális élet szolgálatába álljon, hanem — jól figyeljük meg! —, hogy azokat állítsa Isten szolgálatába. Nem az a feladata, hogy a világ eszközeinek használatára és alkalmazására tanítsa meg a hivatottakat, hanem arra az utra és módra, ahogyan Isten akarata szerint használható a világ. Azt kell megtanítani, azt kell hirdetni, hogy nem az ember, hanem az Isten, nem a test, hanem a lélek, nem az idői, hanem az örökkévaló oldaláról és szempontjai szerint kell nézni és használni a világot, művelni a földet, szervezni a szövetkezetet, védeni az egészséget. Kisebbségi sorsban lévő nép között vállalni kell olyan feladatokat, amelyek nem lelkipásztori, hanem orvosi, ügyvédi kötelességek. De nem szabad feledni soha, hogy mindez idői és esetleges és ezt ő csak oly módon vállalhatja, ameddig annak vállalását az Isten szolgálata megköveteli.

Előfizetési díjak beküldése. Felkérjük lapunk olvasói közül azokat, akik előfizetési kötelezettségüknek eddig nem tettek eleget, azt el ne mulasszák, mert máskülönben képtelenek leszünk a lap nyomdászamlájának kifizetésére. Az előfizetési díjak a Komáromi Önszegélyző Hitel-szövetkezet 37.366. sz. csekklapján küldendőek be. Kívánatra csekklapot a szerkesztő készséggel küld.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

HIREK

Ádventben.

Titkos remények rügybe hajló bokra,
Álmok, sejtések, régi, nagy csodák
Hintsetek fényt e szürke, bús napokra —
Istenálmolta, szent melódiák.

Óh, jöjjetek, ne késsetek sokáig.
Rejtett sebeknek kínja mint a láng,
S nyomán az élet mind halálra válik,
Sóhajtni sem tud lassan már a szánl!

Köztünk új eszmék köd viharja szálldos,
És ott dörömböl mind szívünk falán.
Kit tegnap kapcsa fűzött még a mához,
Holnap tört galyként sódródik talán.

A nagy világban ember, — ember ellen.
Barátság, hűség messze költözött.
Nincs választás csupán csak fegyverekben
És kínos jaj és jajos kín között.

A felkelő nap arcát vérbe' mossa,
És vérbe' fürdik, hogyha száll az est.
És szenvedésünk minden perc fokozza,
És minden percen kínok könnye rezg.

A gyűlölségnek hamvadjon parázsa,
Mit mának népe balgán megvetett:
A Szent-Keresztnek fényét újra lássa
S az utat hozzád Krisztus — Szeretet.

Szabó S. Zsigmond.

A komáromi és a barsi egyházmegyék belmissziói bizottsága december 8.-án Léván d. e. 11 órai kezdettel a ref. egyház tanácsstermében közös gyűlést tart.

Lelkészbekiktatás. Vecsey Viktor martosi lelkész ünnepélyes beiktatása november 28.-án történt meg Zsemlye Lajos hetényi és Nagy Sándor ógyallai lelkészek mint egyházhatósági kiküldöttek közreműködésével. Isten megáldó kegyelme legyen az új lelkipásztor munkáján!

Presbiter nevelés. A komáromi egyházmegye megküldte a területén lévő összes gyülekezetek presbitereinek Fülöp Zsigmond takarékpénztári igazgatónak, a komáromi gyülekezet főgondnokának a nagymegyeri presbiteri konferencián a „Ma presbiter” cím alatt tartott és a hivatalos lapunkban leközölt szép és értékes előadását.

A fürdőhelyeken levő reformátusok lelki gondozása. A magyarországi dunamelléki egyh.-kerület intézkedést tett a fürdőhelyeken végzendő missziói munkákról. Kérte az Egyetemes Konventet, hogy a magyar fürdőhelyeken megforduló reformátusok lelki gondozását vegye programjába s erre nézve adjon egyetemes irányelveket. A kerületi gyűlés nagyon fontosnak tartja, hogy a fürdőhelyeken megforduló reformátusok ne csak testileg erősödjének meg, hanem az egyházunk utáruk menjen a maga lelki ajándékaival.

A reverzális kérdés. A magyarországi dunamelléki egyházkerület legutóbbi közgyűlése a reverzális kérdésben igen érdekes határozatot hozott. A kárunkra reverzalist adók fegyelmezése ügyében elfogadta a zsinat elé kerülő törvényjavaslatot, amely a reverzalist adót eltiltja az úrvacsorától. Öt év után csak akkor járulhat az úrvacsorához, ha a gyülekezet színe előtt bűnvallomást tesz.

Isten nevének tiszteletben tartása. Mint olvassuk, az olasz hadügyi államtitkár parancsot adott ki, melynek értelmében a katonaság tagjainak káromkodni nem szabad, mert ez az emberre nézve lealázó és tisztességtelen cselekedet. Örömmel olvassuk ezt a hírt, mert a keresztyén történelmi egyházak közül egy sincs, amelyik Isten nevének szentségét úgy hangsúlyozná, mint éppen a református keresztyénség. Mi a legrettenetesebb bűnök egyikének tartjuk Isten nevének káromlását. Pedig falusi híveink milyen könnyen veszik ezt s nem látnak bűnt benne. Egyházi munkánk programjába ezt is fel kell venni, küzdeni Isten nevének tiszteletben tartásáért.

Tárnok Gyula munkáiból a közelgő munkaidényre és a karácsonyi ajándékozásra alkalmasak:

Szindarabok: 1. Cigányok karácsonya. (Vidám karácsonyi játék.) Ára 5.— Kč. — 2. Karácsonyi Öröm. (Vidám keret-darab.) Ára 8.— Kč.

Könyvek: 1. Afrikában a tábortűz körül. (17 afrikai mese, 15 linoleum-metszet.) Ára 2:50 Kč. — 2. Kilburn: Az Igehirdető és Munkája. Ára 10.— Kč.

Társasjátékok: 1. Vándorlás a Pusztában Egyiptomból Kanaánba. (2 kockával és 6 figurával szórakoztató társasjáték, mely egyúttal szemléltető játszatanításra is alkalmas.) Ára 10.— Kč. — 2. Ki szerez több barátot? (Két személyre szóló társasjáték 64 figurával, sakk és malom-táblával.) Ára 7.— Kč. Hol a Jézus? Karácsonyi játék 5 képben. Ára: 10 Kč.

Megrendelhetők a pénz előzetes beküldése mellett, 50 fillér kézbesítési díj melléklendő, Tárnok Gyula ref. lelkipásztornál Marcelháza, pp. Krátké-Kesy, Slovensko.

„Csendes Órák” c. ifjak és gyermekek imádságos könyve kiválóan alkalmas karácsonyi ajándéknak. Megrendelhető a szerzőnél: Csomár Zoltán ref. lelkész Malé-Ratovce, p. Surty. (via: Užhorod), a munkácsi Püspöki Hivatal iratterjesztésénél és a kassai ifj. egyesület iratterjesztésénél, Kuszka Ágoston, Košice Komenškého ul. č. 18. címén.

Tokióban nemrég avatták fel az új protestáns teológiai főiskola épületét. Az építkezési költséget (2,500.000 Kč.) csaknem a japán keresztyének adták össze. Az összes tanárok japánok, valamint az igazgatótanács tagjai is. 100 diák iratkozott be. Este a világiak számára tartanak népszerű teológiai előadásokat.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 50. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké, $\frac{1}{4}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 december 11.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

A szekták iratterjesztése és a református egyházunk.

A keresztyén egyháztörténelemnek egy igen érdekes jelensége, hogy a lelki élet területén végbemenő nagy változások idején mindig feltűnnek a túlzók, rajongók, a lelki élet beteges, eltorzult megnyilvánulásai. A nagy reformáció idején — mint ezt mindnyájan nagyon jól tudjuk — magának Luthernek is erős küzdelme volt Münzer Tamással és a zwickaui anabaptista rajongókkal.

Letagadhatatlan tény korunkban, hogy a hitetlen irányok erősödésével párhuzamosan kimélyül a történelmi keresztyén egyházak lelki élete is. A legkülönbözőbb európai keresztyén egyházak a megújulás biztos jeleit mutatják. Ezzel egyidejűleg erősödik a szekta mozgalom is. Korunk nagy lelki megrázkódtatásai, a sok-sok anyagi összeomlás, a sok félbe maradt, eredeti irányától eltért életút annyi emberi lelket taszított a kétségbeesésbe és vitt oda a két túlzásba és végletbe: vagy a teljes hitetlenségbe, vagy a szekták tagjai közé. Nem volt, aki vigye nekik az evangélium tiszta forrásvizét és most megelégszenek a szekták zagyva, eredeti értelméből kivetkőzött tanításával. És nemcsak hogy jól érzik magukat ott, hanem fanatikus propagálói is lesznek a szekták torz „igazságainak”. Református egyházunk lelkipásztorai mind sűrűbben kénytelenek tapasztalni, hogy ezek a fanatikus szekta iratterjesztők nagy előszeretettel keresik fel a mi gyülekezeteinket és igyekeznek becsempészni propaganda füzeteiket és elterjeszteni azokat a mi református hiveink között. Ezt a mérgező munkájukat hallatlan energiával, csodálatos aktivitással és mérhetetlen szemérmelenséggel végzik. Ha a dolog nem akar simán menni, akkor előkerül a hazugság és a szélhámoskodás, a félrevezetés és becsapás. Akik magukat „megtérteknek” és „hivőknek” mondják, semmi különöset nem találnak abban, hogy egyszerűen letagadják szekta voltukat és magukat reformátusoknak adják ki és a református árvaház cégére alatt gyűjtenek mint „református diakonisszák” a maguk szekta céljaira, az adventistáknak és a millénistáknak. Nagyon természetes, hogy egyházunknak ezek ellen a paraziták ellen védekeznie kell. A védekezésnek

negatív módja az, hogy a lelkipásztor a szószékről több alkalommal kijelenti — minél jobban átmenjen a köztudatba — hogy a református gyülekezetünkben vallásos iratoktól, terjesztőktől azonnal kérni kell a helyi gyülekezet lelkipásztorának névre szóló írásos engedélyét a vallásos iratok terjeszthetésére. Reá kell nevelni a hiveinket, hogy aki ilyen írásos engedélyt nem tud, vagy nem akar felmutatni, attól semmiféle „vallásos iratot” megvenni nem szabad, mert az nyilván egyházunk ellensége.

A pozitív védekezési mód: a református iratterjesztés minél előbbi megszervezése. Egyházmegyei belmissziói bizottságok jelentéseiben és lapjaink hasábjain állandóan visszatérő panasz, hogy e téren hivatalos egyházunk olyan nagyon keveset tesz. Pedig nagyon jól ismerjük egyháztörténelmünk azon adatait, hogy a reformáció idején mennyi nyomda volt református kézen, ref. igehirdetőink közül hányan saját maguk nyomtatták ki a könyveiket, írásait és árulták saját maguk, hogy abból az evangélium tiszta tanítását minél több lélek megismerhesse. A reformáció idején egyházunk tisztában volt azzal, hogy az írott szó és a sajtó nagy hatalom.

Mennyivel inkább az, a mai modern korunkban, amikor minden irány az írott szó segítségével is propagálni akarja a maga igazságait. Egyike a legfontosabb és legsürgősebb teendőinknek tehát a református iratterjesztés beállítása az egyházi életünkbe. A különböző ifjúsági konferenciák, az árvaházak evangélizációs munkája lehetetlen, hogy ne termelt volna ki olyan erős hitű, öntudatos, egyházas érzésű református ifjakat, akik ezt a munkát készséggel ne vállalnák el. Csak ki kell válogatni őket és hivatalos megbízással ellátni.

Kettős haszna lenne ennek: az egyik az, hogy kitermelődne egy református író gárda. Hány rejtett értéke, lassan elkallódó tehetsége van a lelkipásztoraink és világi vezető embereink közt az egyházunknak! Csak ismerni kellene őket, alkalmat adni nekik, hogy rejtett erőik felszabaduljanak és egyházunknak segítségére jöjjenek a református népies, építő irodalom megteremtésével. A másik haszna lenne a református olvasó tábor nevelése és megszervezése. A református szellemben írott könyvek és füzetek,

traktátusok közelebb hoznák hiveinket az egyházhoz, a mai kor nagy kérdéseit az evangélium megvilágításában tanulnák meg látni. Egyházunk üzenete az írott szó segítségével olyanokhoz is eljutna, akik az élő szó hatalmával megközelíthetetlenek a számunkra. A református nép evangélizációnak áldott eszköze lenne ez!

A lelkipásztorok és tanítók baráti körei, lelkészértekezletek, egyházunk hivatalos vezetői tegyék megfontolás és megvitatás tárgyává, a legrövidebb időn belül hogyan válhatna valóra és lenne egyházunk életében fontos tényezővé: a református iratterjesztés?! *Zsemlye Lajos.*

Dr. Kuyper Ábrahám.

(6. folytatás.)

1837-1920.

c) Kuyper, mint egyetem-alapító.

A XIX. század közepén az egyházi és teológiai élet Németalföldön is sivár és pusztá volt. A hitvallásos református teológia úgyszólván képviselő nélkül maradt. A gazdagon támogatott állami egyetemek teológia fakultásai a német idealizmus legszélsőségesebb eszméinek uszályhordozói voltak. Az a lelkész-nemzedék, amely ezekről az egyetemekről került ki, összetört és kilugozott lelkével, gyökértelen ideálszegénységével alkalmatlan volt a keresztyén nép szellemi vezetésére és Isten anyaszentegyházának szolgálására. Maga Kuyper is ilyen légkörben nyerte kiképzését. A liberális rezsim által sugalt egyetemi törvények lehetővé tették, hogy a dogmatikai és gyakorlati teológiai tanszékek kivételével a többi tanszékeket olyan professzorok tölthették be, akik az egyházhoz nem is tartoztak, mert az egyetemeket az egyház befolyásától teljesen mentesítették és a teológiai fakultásokat hitvallásos jellegétől megfosztva szintelen vallástudományi fakultásokká minősítették. Az uralkodó állapotok abszurd voltának elképesztő következménye s egyben legtalálóbb jellemzője, hogy az amsterdami teológiai fakultáson az ótestamentumi írásmagyarázat tanszékét egy fajtista zsidó professzor töltötte be. Ilyen lesülyedés eo ipso kiváltotta a még megmaradt értékek ellenállását, amelynek elharcosa és zseniális szervezője Kuyper lett. Elképzélhető, hogy milyen célra-törő és öntudatosító propagandát kellett kifejtenie, hogy egy fél évtized alatt, a megmaradt értékek összefogásából, a szűkkeblűség és gyalázkodó gúny demoralizálása dacára is, kivirágzott az amsterdami Szabad-Egyetem.

Kuyper élesen látta, hogy a fennálló állami egyetemek falai között a református keresztyén principiumok védelmezése és átadása lehetetlen. Látta, hogy itt nem segíthet az olyan félmegoldás sem, amit a hitvallásos lelkészek és teológusok nagy többsége elegendőnek tartott, hogy t. i. állami egyetemek teológiai fakultásán orthodox privát-dokensek beállításával kell ellen-súlyozni a modernizmus hatását. Sőt még azt is kétségbe vonta, hogy elegendő lenne és a református keresztyén nép existenciális érdekeit szol-

gálni lehetne csupán csak egy teológiai fakultás létesítésével. Kuypernek elvi álláspontja volt: „Önállóan lenni saját körünkben”. „A tudomány minden területén uralkodni kell, annak az igazságnak, hogy minden tudomány kezdete az Isten félelme.” Az állami egyetemek mellett szükség van keresztyén alapokon nyugvó szabad egyetemre, bizonyoságul, hogy a keresztyén világszemlélet a tudományos munkásságnak nem kerékkötője, ellenkezőleg lendítője és megőrzítő sója.

1878 decemberében Utrechtben gyűltek össze azok, akik Kuyper célkitűzését magukévá tették, hogy a teendők részletes megbeszélése és a követendő eljárás megállapítása után a nyilvánosság elé hozzák ezt a kérdést. Az összejövetelről kiadott kommunikében Kuyper többek között ezeket mondja: „Mi kicsiben és egész szolid keretek közt akarjuk kezdeni, hogy aztán ennek a sátonak cövekjeit lassan tovább-tovább verjük, amint azt majd Isten jósága megengedi. Nem akarunk egy állami teológiai fakultás rozszant épületéhez hozzáragasztani, hanem azt akarjuk, hogy Istennek ezen épülete saját fundamentumán nyugodjon. A református alapelvek szemelőtt tartásával gondosan kerültünk minden fél-munkát és bizonytalanságot és az ébresztőt nagyon tisztán fujtuk meg. Szemeink előtt nem csupán egy olyan iskola áll, amely a református egyháznak református prédikátorokat szállíthat, hanem olyan, amely Isten segítségével népünknek a jövőben küld olyan vezéreket is, akik érdekeit a parlamentben is védik és olyanokat, akik hősök a tudományos küzdelemben, mindenekelőtt a mi nemzeti történelmünk területén.” Utrechtben megalakult a „református akadémia oktatás egyesülete”, melynek feladata volt ezt a tervet valóra váltani. Egy év múlva már megválasztották az intézet direktóriumát és kuratóriumát, sőt a három fakultás (teológiai, jogi, philológiai) professzorait is, kiváló tudósokat, mint Dr. Kuyper, Dr. Rutgers a híres Kálvin-ismerő és egyházjogász, Dr. Woltjer a nagyképeségű klasszikus philologus, Dr. Fabins és Dr. Savornin-Lohman jogászok és mások. Természetesen az akadályok és nehézségek egész serege állott a megvalósítás utjába: pénzügyi nehézségek, kívülről jövő aknamunkák és főként az a biztos veszedelem, hogy sem az állam, sem pedig az egyház nem fogja elfogadni a szabad-egyetem képesítését. Kuyper zseniális szervezőképessége azonban áttörte ezeket az akadályokat. A városokban és falvakban megszervezte az utrechti egyesület fiókjait, amelyek az eszmét népszerűsítették és az áldozatkészség hatalmas folyamát megindították úgy, hogy az amsterdami Szabad-Egyetemet már 1880 október 20.-án meg is nyitották, még pedig a kormány és az ottani állami egyetem képviselőinek jelenlétében. A rövid egy év alatt összegyűlt alapítványok összege 100.000 forint (cca másfél-millió Ké) volt. A megnyitó beszédet Kuyper, az egyetem első rektora tartotta: „Szuverénitás saját körünkben” címmel. Beszédét ezekkel a

szavakkal fejezte be: „Ha ez a dolog nem a mindenható Isten dolga volna, hogyan is állhatott volna elő? Ennek az intézetnek alapításával mi vállaltuk az árral való szembe-uszást, hadüzenetet mindannak, amit nagynak mondanak, a tudósok világának, egy egész évszázadnak kibeszélhetetlenül büvös bájával. Ugy tekinthetnek a mi személyünkre, erőnkre, tudományos jelentőségünkre, ahogy épen tetszik. Teljes jogot ad erre önöknek a mi kálvinista hitvallásunk, mely szerint „Isten minden és az ember semmi.” Csak ezt az egyet várom el önöktől, hogy lennének a mi leghatározottabb, konzekvens ellenfeleink, vagyis ne vessék meg azt a lelkesedést, amely minket eltölt és részesítsenek egy parányi megbecsülésben. Mert az a hitvallás, amelyből mi most a szemetet kisépértük, egykor egy eltiport nép szívügye volt. Az a Szent-Irás, amely előtt mi meghajlunk, egykor az önök családjában vigasztalta a bánatot. És a Krisztus, akinek nevét mi ezzel az intézménnyel is dicsőítjük, vajjon nem az a Krisztus-e, akit az önök atyái is magukénak vallottak és imádtak s aki őket lelkesítette? Igen, tegyék fel, hogy mind az, amit a tudósok dolgozószobáikban megírtak és az emberek helyeselték, tegyék fel, hogy mindaz, amit önök meggyőződésből az Irással elkövettek, tegyék fel, hogy mindez igaz és a keresztyénség túlhaladott álláspont lenne, még így is kérdem: vajjon még az önök szemében is a keresztyénség történelmileg nem sokkal impozánsabb, fenségesebb és szentebb jelenség-e, mint hogy azt szégyenletesen és becstelenül veszni hagyjuk? Hát ma már többé nem igaz, hogy „a nemesség elkötelez?” Hát szabad azt a zászlót, amelyet mi a Golgotháról hozunk, az ellenségnek átengedni addig, míg a legutolsót is meg nem kíséreltünk, míg nyíl van a tegezben, míg annak a Golgothán megkoronázottnak e haza földjén akármilyen kicsi testőrsége él? A mi lelkünkben erre a kérdésre ez az egy felelet van: Istennel ezt soha! Ebből a „sohá”-ból született meg ez az intézményünk. És erre a „sohá”-ra igénylek és minden hazai szívből egy viszhangot, vagy inkább egy „Ámen”-t, mint hűség-esküti szemben a legerősebb meggyőződésel is.”

A Szabad-Egyetem 1880 október 20.-án nagyon szűk keretek között kezdette meg munkáját. Alig volt egy-kettővel több hallgatója, mint professzora. Elképzelhető, hogy milyen káröröm és gúny tombolt körülötte. Ettől csak egy volt nagyobb, az intézmény rohamos izmosodása és fejlődése. Két évtizeden át Kuyper, az egyetem rektora, úgyszólván minden energiáját, erre áldozta oda. Amikor 1901-ben belügyminiszter és miniszterelnök lett: már egy virágzó, saját egyetemi épülettel rendelkező, professzorokban és hallgatókban népes intézet részére követelte és eszközölte ki az állami elismertést és aránylagos állami támogatást. A Szabad-Egyetem Hollandiában ma már a legelső kulturtényező: 16 professzorral és 500—600 hallgatóval (a teológusok száma 180—200 közt váltakozik). Az

innen kikerült lelkipásztorok, jogászok és tanárok a holland nép legképzettebb és leglelkesebb vezetői. Ezért van az, hogy a cca. 10 milliós Hollandiában az alig 700.000 lelket számláló református (szigoru) nép szervezettségével vezető szerepet játszik az állami és közélet minden területén.

Keresztury László.

EGYHÁZI ÉLET

Templom- és orgona-avatási ünnepély Negyeden.

Felejthetetlen, lélekemelő, szép ünnepélyben volt része a messze földről összesereglett ezernyi vendégnek, akik részt vettek a szlovenszkoói Kánaán egyik legnagyobb gyülekezetének, a negyedi ref. egyháznak templom- és orgona-avatási ünnepélyén, nov. 21.-én.

Már kilenc óra tájban ezrekre menő tömeg gyűlt össze az új acélvázás templom körül, akik között a helyi ötven főből álló leánycsapat osztogatta az ünnepély műsorát és árulta az új templom és új orgona fényképét.

Balogh Elemér püspök gyengélkedése miatt, mint annak helyettese, Soós Károly esperes harangzúgás közben megnyitotta az új templom hat bejárati ajtaját s a gyülekezet az „Örül mi szívünk” örök szép dicséretünk éneklése közben könnyes szemmel vonult be a templomba. Soós Károly esperes az Ur asztalához lépve lélekbe-markoló ima és beszéd kíséretében avatta fel az Ur új hajlékát s az új orgonát. Beszéde, mely hangos zokogásra fakasztotta hallgatóit, kitörölhetetlen emlékünknél marad. Utána megszólalt a negyven változattal bíró két manuális új orgona, melynek „égi hangjai”, a hárfá, tárogató édes-bús, lágy akkordjai imádságos zsongással töltötték meg a templomot s buzgó harsant fel a mintegy háromezer ember ajkáról az új orgona kísérete mellett a 74. dics. 1. és 6. verse. Nem hiába kérte háromezernyi buzgó lélek „Prédikáltasd szent igédet, felséges Isten”, mert Rácz Elemér ker.-tanácsbíró-lelkész gyönyörű beszéde magával ragadta hallgatóit. A kiváló szónok után a gyülekezet énekelte el a LXXXIV. zsoltár 1. versét, majd Sándor Benő tanácsbíró-lelkész lépett az Ur asztalához, hogy ismertesse a negyedi ref. templomok s egyben az egyház kálváriás történetét kiemelve és példának hozva fel azt, hogy a negyedi hívek nemcsak anyagi javakban gazdagok, de a lelkiekben is, amikor a 150 éves templomot lerombolva, annak helyére 600.000 Kc-s költséggel saját erejükből, a mai nehéz gazdasági viszonyok között, egy új, modern, 180 négyzetméterrel nagyobb templomot építettek a jóságos Isten dicsőségére s azt saját önkéntes megadóztatásuk alapján egy 70.000 Kc-s, negyven változatú, két manuális orgonával is díszítették. Ezután a ref. énekkar adta elő Györfly Lajos vezényletével precizen Fövenyessy: A néma légben c. művét, majd Tessedik Juliska könnyeztette meg hallgatóit Gy. L. „Emlékez-

zünk!" c. költeményének elszavalásával. Ezután az énekkar énekelt el P. Nagy Zoltán zenejére Gy. L. Imáját, melynek csodálatos, kifogástalan színezése, kergető szövegei áhitattal töltötték meg a hallgatók szívét. Utána Izsák Etelka szavalta el, vallásos, mélyen érző lélekkel Györfly Lajos „Ima” című szép költeményét, majd Sándor Benő lelkész hirdetései után a gyülekezet a CXXII. zsolt. 3. versét énekelt el, mellyel a délelőtti ünnepély véget ért. A vendégek tiszteletére Izsák Lajos gondnoknál közébed volt. A 285 terítékes közébeden számos pohárköszöntő hangzott el. A közébed kiváló rendezése, kiszolgálása a ref. tantestület nőtagjainak érdeme.

Délután ismét zsúfolásig megtelt a templom s a gyülekező-, fohász- és nagy-ének után, melyet Osztényi Leander vezetett orgonán, Papp K. Árpád ker. tanácsbíró-lelkész áhitatos imája ragadta meg a lelkeket, majd a „Szükölködünk” c. új énekünk eléneklése után Kalitza László zsigárdi lelkész lendületes szép beszédben gyönyörködtette hallgatóit s vitte a buzgó lelkeket közelebb Istenhez. Utána az énekkar Luther: „Erős várunk nekünk az Isten” c. örök szép szolozsmáját énekelt el Györfly Lajos kántortanító vezetésével, majd Czibor József deáki-lelkész lépett az Ur asztalához s ragyogó villanyfényben, kiváló szónoki képességeinek csillogtatásával ecsetelte a külföldi református hittestvéreink életét. Megkapó beszéde végeztével még a 179. dics. 10. versét énekelt el a gyülekezet s ezzel az ünnepély véget ért.

Igen, műsor szerint az ünnepély véget ért, de nem ért véget a valóságban, mert mi naponta ünneplünk, naponta kétszer ünneplő, hálaadó lélekkel megyünk új templomunkba, hogy leboruljunk a jóságos Isten előtt s imádságos ajakkal adjunk hálát megsegítő kegyelméért, amely a nehéz viszonyok között is úrrá tudott lenni a megfásulni készülő lelkeken s felbuzdúlva, megújulva évszázadokra szóló alkotással hódolt az ő menyei Urának!

Legyen áldás a gyülekezeten, annak nagyjain, kicsinyein!

Krónikám befejezésekképpen, a történelmi hűség kedvéért, megjegyzem, hogy a templomot Elefanti István pozsonyi építész építette Ludwig Keresztély pozsonyi műépítész tervei szerint, a faburkolást, műasztalos és asztalos munkákat Baráth Benő somorjai asztalos-mester készítette, míg az új, villanyerős orgona Tuček János kuthahorai orgonagyár szolid, megbízható munkáját dicséri.

Györfly Lajos.

Előfizetési díjak beküldése. Felkérjük lapunk olvasói közül azokat, akik előfizetési kötelezettségüknek eddig nem tettek eleget, azt el ne mulasszák, mert máskülönben képtelenek leszünk a lap nyomdászamlájának kifizetésére. Az előfizetési díjak a Komáromi Önségélyző Hiteleszövetkezet 37.366. sz. csekklapján küldendők be. Kívánatra csekklapot a szerkesztő készségrrel küld.

ISKOLÁINK

Az iskolai hittanítás hibái.

A hittanítás hibáinak elbírálása csak akkor lehet mindenkit kielégítő, ha mindenki egyazon eredményt várja. Első nagy hibának tehát azt kell említenem, hogy azok közt, akik a hittan tanításával foglalkoznak, még mindig vita tárgyát képezi a hittanítás célja és így természetszerűleg különféle kívánalmakat állítunk a hittanítás eredményéhez is. Kérdés, hogy egyszerűen csak tudásra neveljünk-e, mint valamely közismereti tárgynál ez az elsősorban fontos? Becsületes társadalmi lényt kell-e kialakítanunk, aki a maga egyéni tehetségeivel leg-harmonikusabban beleálljon az egész társadalom nagy kollektivumába? Jó egyháztagokat kell-e nevelnünk, akik rendes egyháztagságukat majd abban is bebizonyítják, hogy pontosan befizetik egyházi adójukat? Mindezeket úgy foglalnám össze, hogy az legyen-e törekvésünk, hogy az iskolai hittanítás erre a földi életre alakítson értelmes, józan életű embereket, akik az élet nehéz körülményei közt is majd becsülettel megállják helyüket? — Egy más szempont szerint az a kérdés, vajjon nem kell-e olyannak lennie a hittanításnak, hogy a tanítványok Isten örök országának legyenek már itt e földön kialakuló polgárai? — Az államhatalom a mi köztársaságunkban ösztönösen megérezte, hogy a hittanításnak nem lehet célja csupán ebbe a földi államalakulatba való polgárok nevelése, hanem annak egészen más elsőrendű feladata van, — éppen ezért beállította az iskolai tárgyak közé az állampolgári nevelést, mint tantárgyat általános kötelezettséggel, míg ugyanakkor nem tette kötelezővé a hittant, mint rendes tantárgyat. Bármennyire nem tetszik is sokaknak ez az intézkedés, pedagógiailag megállja helyét. Mert: ha az államhatalom nem kívánja kifejezésre juttatni a maga viszonyát az élő Istenhez, vagy esetleg egyenesen ki akarja nyilvánítani azt az álláspontját, hogy a vallást az arra hivatottak ügyének tekinti, akkor arról tesz bizonyosságot, hogy a hitoktatás elsőrendű feladata az lesz, amit az egyházak határoznak meg. A földi egyház feladata pedig a hittanítással kapcsolatban nem lehet más, mint hogy Isten országa számára neveljen a gyermekből polgárokat. Ezzel visszahelyezte a hittanítást abba a helyzetébe, ahol állt a keresztyénség kezdetén.

Szükséges tehát tisztában lennünk azzal, hogy miként folyt a hitoktatás akkor, amikor még nem volt államegyház a keresztyén vallás. A Krisztus utáni első században a jelentkezőket minden különösebb elméleti vizsgálat, vagy előkészítés nélkül vették fel a Szent Keresztséggel az egyházba. Amint a tévtanítók mind szélesebb körben terjedtek, szükségesnek látták bevezetni az előzetes tanítást. A második században már teljesen kialakult a kathekéta szerepe. A kathekéta volt az a hittanító, aki a

kathekuméneket oktatta. Munkája azonos a mi hittantanítónkéval. Akkor addig nem keresztelték meg a jelentkezőket, míg elméletileg is nem tudtak bizonyosságot tenni Krisztus tudományáról. Természetesen az élettel való bizonyágtevés már a jelentkezőtől is megkívántatott. Ez abban nyilatkozott meg, hogy az illető szakított a pogánysággal, vagy a régi vallásával és vágyakozott az üdvösségre. A tanítás azért kellett, hogy öntudatos legyen a keresztyén életük. Az a régi katekéta olyan tanítványt kapott, aki már eldöntötte, hogy milyen életet él, ezt csupán elméletileg megalapozottabbá kellett tennie; — mi olyan tanítványokat kapunk, akiket el kell vezetnünk arra az életre, amelyet a keresztségük következtében élniök kell. Itt ne feledkezzünk meg arról, hogy a gyermekkereszttség tulajdonképpen, — hogy durván fejezzem ki magamat, — az ágendázásban nyer befejezést!

Ezeknek a meggondolása határozza meg most már azt, hogy mint fogjuk fel a hitoktatói munka célját, mint ítéljük meg annak eredményeit és miképpen igyekezzünk kiküszöbölni az előforduló hibákat!

Cél: a teljes keresztyén életre való elvezetés a nevelés elméleti és gyakorlati eszközeivel. Az eredmény mértéke: mennyiben vált nevelésünk való léletté a tanítványban az Istenfiúság szempontjából?

Ezen elvi előrebocsátás után lássunk néhány hibát!

1. Tulságos ragaszkodás a hittankönyvhöz. Elég általánosan előforduló hiba. Különösen nagy hiba ez a mi mai viszonyaink közt, amikor nincs is egységes hittankönyvünk, amelyek pedig forgalomban vannak, alig alkalmasak arra, hogy a fentmegjelölt célhoz elvezessenek. Nagy anyagot akarnak felölelni, a Krisztusról szóló fejezetek egészen szürkén beolvadnak a többi leckebe. Olyan dologról beszélnek a gyermekek, amelyek még nem érthetők neki. Pl. a világ teremtése. Mit tudja azt egy első osztályos gyermek, mi az a világ? És sehogysem megy a fejébe, miért gyötrik őt azzal, hogy az a sok minden hat nap alatt és hozzá még általa értetlen sorrendben teremtett. A hitoktató meg egész önkéntelenül beleesik ugyanabba a hibába, amibe a könyv esett, — csak hogy az nem a saját hibájából — és, ha megmagyarázza azt, amit felad leckére, akkor saját magát kínozza agyon, hogy miképpen magyarázza meg a gyermeknek az anyagot, — ha meg nem magyaráz, akkor a leckefelkérdezés napján beleszédül abba a sok képtelenségbe, amit felelő gyermekei a hittanlecke gyanát betanultak. A cél ismeretközlés volt. Hát lehetne vitatni, mennyiben sikerült ezt a célt elérni és hogy milyen ismereteket szerzett a gyermek. Egy ismerete biztosan lett: t. i., hogy a hittanóra a legunalmasabb minden órák között. Eredmény? Az a negatívum, hogy a gyermeket ugyancsak sikerült elterelnünk attól a Krisztustól, aki annyira szerette a gyermeket, hogy még tanítványait is megdorgálta miattuk, amikor nem

akarták a gyermekeket hozzáengedni.

2. Az előbbi hiba tulajdonképpen egy egész hibakomplexumot rejt magában, mint amilyen az értelemnélküli tanítás, a bifláztatás, meguntatása a tárgynak, stb. De ezektől szeretném különválasztani és külön kiemelni azt a hibát, amit Lélek nélküli tanításnak nevezhetnék. Nem ritkán hivatkoznak a hitoktatók arra, hogy a heti hittanórák száma csak kettő. Jól tudjuk, hogy erre senkisé sem szorítkozik és bármi módon talál alkalmat és módot, hogy több időt töltsön tanítványaival. Nem is gondolok arra, hogy az állami tanfelügyelő tavaszi látogatása után egész napos hittanórák tartatnak, mert most már majd a másik felügyelőknek kell valamit produkálni. Hanem arra gondolok, hogy külön is berendelik a gyermekeket, amikor azután ismét a tankönyv szerinti anyagot gyúrnák velük a hitoktatók. Természetesen a különórákon is csak lecke-feladás és kikérdezés megy és még hozzá minden Lélek nélkül! Igen nagy hiba ez is, mert a gyermeket feleslegesen kifárasztjuk és valamiképp a magunk felelősségérzetét is teljesen hibás irányban gondoljuk kiegyenlíteni. A hitoktató ugyanis legelső sorban nem az esperesének és a körfelügyelőknek felel, hanem magának az Úrnak, aki őt beosztotta a leendő mennyei polgárok kiképzésére.

3. Harmadik hibának veszem a hittantanító személyét. Egy tanító sincs emberi gyengeség, hiba, bűn és rossz szokások nélkül, még a hitoktató sem. Midőn azután a hitoktató a saját személyét a hittanórán tulságosan előtérbe állítja, a leggyakrabban az következik be, hogy a tanítvány nem Isten, vagy Jézus tökéletes képére formálódik, hanem a mi tökéletlenségünk képére és hasonlóságára. Mert nem a Krisztust mutattuk meg nekik, hanem magunkat és a magunk alakja eltakarta előlük a Krisztusét.

Mielőtt rátérnék ennek a három hibának orvoslására, kötelességemnek tartom annak bejelentését, hogy ezeket a hibákat nem annyira másoknál találtam, mint inkább magamnál figyeltem meg, amikor munkám eredménytelenségének okait kerestem. Bizonyos, hogy belőlük egyiket itt, másikat amott másoknál megtaláltam. Azért is vettem most csak ezeket sorra, mert eléggé általánosoknak ismertem meg.

Lelkészwálasztás. A garamszentgyörgyi egyházközség egyhangú meghívás útján Szűdy Nándor lévai segédlelkészt választotta meg lelkipásztorául. Nagypeszek, Alsófegyvernek, Alsószece, Mohi, Nagyod, Szódó, Oroszi, Garamsalló, Ipolypásztó, után Garamszentgyörgy is meghívás útján választott, ezzel a barsi egyházmegyében egymásután 10 gyülekezet választott meghívás útján, ami a lelkeszi hivatás megbecsülését, valamint a hívek fegyelmezettségét, egyházszeretetét bizonyítja.

Százhétre szaporodott a bebörtönzött németországi hitvalló lelkeszek száma.

FIGYELŐ

Esperesi jelentés

a máramarosugocsaai ref. egyházmegye 1937 szept. 28. án Nagyszőlősiön tartott közgyűlésén előterjesztette: *Isaák Imre* esperes.

1. Egyházunk helyzete.

Egyházunk helyzetének a megítélésénél általában *három módszer* jelentkezik ma az egyházon belül.

Első módszer az, hogy *szent elégedetlenség* néz a bíráló mindenre, ami „egyház”. A hivek nem elég templomosak, nem elég adakozók, nem elég erősek a hitben, nem imádkoznak eleget, nem olvassák a szent Írást naponta, nincsenek átitatva Krisztus lelkétől tetőtől-talpig, reverzalist adnak, az egyházat az egyháztagok felesleges tehernek tartják, amely teherből felfüggetlenül és lelkiismeretlenül szabadulni akarnak. Az egyház maga tehetetlen, főben és tagokban azonnal és radikálisan reformálendő, mert adminisztrációs egyházzá vedlett ahelyett, hogy izigvériig lelki egyház lenne. Türi a reverzalist, a fegyelmezetlenséget és szabadosságot. Lelkipásztorai nem megfelelőek, nem lélekemberek, maguk is templomkerülők, anyagiasak és kapzsiak, az egyházat fejős tehénnek tekintik, élnek *belőle* és nem *érte*. Szentírást rendszeresen ők sem olvasnak, istentiszteletet csak akkor tartanak, ha „muszáj”, kártyások, iszákosok, bűnösök, emiatt erőt vesz az egyházon a szektárizmus, mert ha a hívő a lelkipásztortól nem kapja meg, amit szomjú lelke keres, a tiszta forrás helyett jó neki az iszapos, posványos, bűzös víz is. A presbitériumok, az esperesek, a püspökök, az egyház lelkészi és világi vezetői általában a nyelv éles boncolókése alá kerülnek s az ilyen pesszimistikus, ha nem egyenesen rosszakaratú, de mindenesetre egyoldalú megítélés szerint az egyház olyan veszélyben van, hogy a pusztulása minden pillanatban várható. Ez a siránkozó módszer.

A *második módszer* ezzel homlokegyenest ellenkezik, mert ez az ugyancsak egyoldalú *optimisztikus* megítélés rózsásnak látja az egyház jelenét és jövőjét, hiszen rendbeszedik az egyházi épületeket, renoválják a templomokat, lelkészlakok épülnek, az istentelenség, a kommunizmus rettenetes akciója ellenére még mindig bőven vannak templomos hivek, vannak urvacsorázók, vannak reverzalist vevők, befolyik az egyházi adó, igaz, nehezen és állami apparátus segítségével itt-ott, de befolyik. Van vallásos este, ifjúsági és leányegyesületi, asszonyköri munka, felekezeti iskoláink virulnak még s a vasárnapi iskolák is végzik szent hivatásukkal járó magvetésüket. Dolgozik a baráti kör, gyűl a segítség az árvaházra, lelkes asszonyok, leányok, lelkipásztorok, tanítók, világi tisztet hordozóink ott járnak elől és leng a lobogó a kezükben. *Nincs itt semmi baj*. Ki mer itt veszedelemről beszélni? Előre, fel a munkára, tovább haladni és győz Krisztus minden vonalon! *Ez az optimista szemmel néző módszer az újjongó módszer.*

A *harmadik módszer* nem néz sem sötét, sem rózsaszínű szemüvegen, hanem *néz nyitott szemmel*. Látja az embereket, az egyházat, a felekezeteiket, a körülötte kialakuló történelmet, a politikát, az egyházpolitikát, a zajló életet, a győzelmeiket és a vereségeket, a társadalmi osztályokat, a kapitalizmust, a kommunizmust, az aszketizmust, és a hedonizmust, a földet, az eget, az egész teremtettséget, a földi és a mennyei célokat úgy, amint vannak, amint adódnak, amint azokat Isten, az embert meg nem kérdezve, a maga lelke, a maga bölcsessége, a maga *eleve elrendelése* szerint előhozza. Rágondol a keresztyénségnek arra az 1900 esztendőjére, amely az emberiség történetében ugyan jelentős idő, az örökkévaló Istennél azonban még csak egy szempillantásnyi idő sem, megállapítja, hogy csak ahhoz 200 esztendő kellett, míg a keresztyénség a földalatti munkától a napvilágra jutásig elérkezett, rágondol a vértanuság, az uralomrajutás, a hanyatlás, a reformáció, a racionalizmus, az új reformáció nagy stációira és azt kérdezi: miért a siránkozó pesszimizmus és miért az újjongó optimizmus, mikor minden úgy történik, ahogy Isten eleve elrendelte és miért a radikális, szinte forradalmi törekvés a legeslegújabb reformálásért, mikor *Isten az előrelendítő és a visszatartó erők egyensúlyát a különböző lelkialkatú embereken keresztül juttatja érvényre?* Miért a vallási romantizmus, az önvalomásokban kéjelgő, a való élet lehetőségeivel nem számoló, a rántáskavarás közben is a bibliába sandító, a metodizmussal kacérkodó, a miszticizmus és a pietizmus mesgyéin kalandozó, az exkluzív ekklézsiológusokat kitermelő, a 16—18 éves leánykákat az elevenek és holtak felett szabadon ítélő bíró székébe ültető, a bűneiket a földet súroló alázatossággal felsoroló, de valójában a *megtérség göggyével* eltelt irányzat örök jeremiádái és miért a nagy áradozás az elért sikerek felett, amelyeket a belmisszió legújabbkori modern hősei a nagy eredményekről beleharsognak a világba nagy önelégtelenséggel és önvállveretéssel, miért mindez, mikor csak *az történik, hogy Isten a kálvinizmusban felemelte a világitó szöveteket, az evangélium tiszta fényét, támasztott világos fejű, nyitott szemű, mély hitű, komoly elhatározású munkásokat s azokon keresztül, építi a maga látható és láthatatlan országát s minket ebbe a munkába hívogat kisebb-nagyobb talentumunknak megfelelő részletmunkák végzésére?* Világosan látja ez a harmadik irány azt a mérhetetlen kincset, amit a *református, tehát az evangéliumi keresztyénségben ajándékozott Isten a világnak*, éppen azért azt hirdeti, hogy dolgoznunk kell ennek a református keresztyénségnek a diadala érdekében, plántálnunk és öntöznünk kell az örökélet virágait a jó és igaz sáfár hűségével, harcolnunk kell jól felszerelt szellemi fegyverzetrel, de a növelést, az érlelést, a gyümölcsadást és a diadalmat rá kell bízunk Istenre, aki egészen bizonyosan megadja a halálig hűeknek a győzelem koszorúját. *Az egyház helyzetének ez a vi-*

lágos szemmel néző harmadik megítélési mód-szere a történelmi magyar kálvinizmus egyenes útján való öntudatos járás.

Ezzel az öntudattal lelkemben és ezzel a szellemmel végeztem az egyházlátogatást, ebben a szellemben vizsgáltam meg lelkipásztorok, tanítók, gondnokok, presbiterek, belmissziói munkások munkájának eredményeit és amikor bírálatomat egyházmegyénk egész életére vonatkozólag felelősségem tudatában teljes őszinteséggel megadom, ezt is ennek a harmadik módszernek a kötelező parancsára teszem.

Nézem egyházmegyénk lelkiségének arculatát általánosságban és azt kell mondanom, hogy ez az arc egyre szépül és egyre tisztábban tükrözi vissza Jézus ábrázatát. Kifogásolni való van elég, de a helyzet mégsem elcsüggesztő, hanem jogos reménységet keltő. Nem vagyunk szárnyatlan, lábönjáró angyalok, de nem vagyunk a sátán szolgálói sem. Küzdő, könyörgő, reménykedő külső és belső ellenség ellen harcoló egyházmegye vagyunk s úgy érezzük: velünk az Isten!

HIREK

Hírek a beretkei árvaházból. Beretkén az évente szokásos árvaest advent első vasárnapján volt. Az árvákat szívből szerető beretkeiek valláskülönbőség nélkül eljöttek az estre. Gyülekezeti ének, imádság, bibliolvasás és magyarázat után a leánykör és az elemi iskola tanulójának szavalatai, énekszámai, szavaló kórusa tették az est műsorát változatossá.

„Édesapák, édesanyák azzal áldozatok Istennek, amiért szeretteitekkel boldogan élhettek, hogy az árvákat segítsétek.” Kérte egy iskolás növendék a kedves beretkeieket.

Szívbemarkoló volt, mikor az árvaház egyik növendéke, arra kérte a falusi gyerekeket, hogy szeressék szüleiket. Az árvákat mindig szerető beretkei testvéreink könnyes szemmel távoztak kedves otthonaikba. Másnap örömmel adakoztak, úgy, hogy több mint ezer korona értékű adomány gyűlt össze az árvák javára készpénzben és természetbeni adományokban. A szegény beretkeiek tudják a legjobban, hogy miért adakoztak ilyen gazdagon.

Ezenkívül az elemi iskola tanulói minden héten két órát foldoznak az árvák ruháscsáin. A leánykör estét áldoz minden héten a foldozásra. De nem lehet azt elsorolni, hogy miben nyujtanak még segítő kezet az árvaháznak a beretkei testvéreink. Isten számon tartja, amiért mi hálás köszönetünket nyilvánítjuk nekik.

Tanítói jubileum. A nagykálnai ref. egyház előkönyörgő-kantor-tanítója: Rác Lajos most töltötte be működésének 30. éves fordulóját. Ebből egy évig a nemesoroszi ref. egyháznál, 19 évig az alsó-felsőváradi egyháznál működött. Nagykálnán tíz év óta működik. Hivatását mindig a legnagyobb buzgósággal teljesítette és a hívek nagy tiszteletét s elismerését érdemelte ki. Nagykálnai tíz éves működésének forduló-

pontján, advent első vasárnapján vallásos-est keretében kedves ünneplésben volt része Rác Lajos tanítónak. Előbb az ifjúsági és leány-egyesületi tagok köszöntötték, majd az iskolás gyermekek és mindnyájan a szeretet ajándékaival kedveskedtek jóságos tanítójuknak. Az előjáróság és a gyülekezet köszöntését a lelkész fejezte ki meleg szavakkal. A szeretet ezen megnyilvánulására az ünnepelt válaszolt. Szavaiból a kálvinista magyar tanító nemes érzülete csendült ki s azok felemelő hatással voltak a gyülekezetre. Mint eddig, úgy ezután is a kötelelességteljesítés lesz vezetője s ezzel kívánja honorálni azt a megtiszteltetést, amelyben most része volt. A jó Isten legyen tovább is vezére a hűséges tanítónak.

A legújabb társasjáték két személyre 64 figurával és sakktablával, malomtablával kapható Tárnok Gyulánál 10—Kč beküldése ellenében. Címe: „Ki szerez több barátot?” Ifjúsági egyesületek kedvelt játéka. Nem nehéz, még az ötéves kisgyermek is eljátszhat vele. Állandóan új helyzetek elé állít, fordulatos szórakoztató játék. Nem lehet megenni. Sok egyéb játékot lehet játszani a felszereléssel, ezért nagyon olcsó is!

Karácsonyi jelenetet ajánlunk olvasóinknak. Tárnok Gyula ref. lelkész írta „Hol a Jézus?” címmel. Az írója azt a bibliai igazságot szemlélteti öt jelenetben, hogy Jézus elsősorban ott van, ahol szegénység, betegség és rabság van. Így látta ezt meg álmában a gazdag föld-birtokos fiú: Laci, kit drága ajándékai mellett is ez a kérdés foglalkoztatott: Hol a Jézus? — A színjáték ára 10 Kč. Az előadási jog 3 példány megvásárlásával szereshető meg. Megrendelhető: Tárnok Gyula ref. lelkipásztornál, Marcellháza, pp.: Krátke-Kesy, Slovensko.

Új Társasjáték. Felhívjuk olvasóink figyelmét, különösen az ifjúsági és leányegyesületek figyelmét egy új, most megjelent társasjátékra. Az új játék címe: „Vándorlás a puszta-ban Egyiptomból Kánaánba. Nemcsak szórakoztató, ötletes ez a játék, amellyel sok kellemes órát eltölthetünk hosszú téli estéken, de mellett hasznos is, tanít is. Eszünkbe juttat elfelejtett kedves bibliai történeteket, elvezet bennünket valósággal lépésenként „Egyiptomból Kánaánba.” A szép kiállítású játéktábla hozzávaló figurákkal és dobókockákkal Tárnok Gyula marcellházai lelkész munkája. Melegen ajánljuk megszerzésre. — A játék 10·50 Kč beküldése ellenében kapható Tárnok Gyula ref. lelk. Marcellháza, P.: Krátke-Kesy címen.

Az Evangélium Kálvin számára nemcsak olyan erő, mely üdvözíti azokat az egyeseket, akik abban hisznek, hanem gyógyszere nyilvános és egyetemes bajok számára is.
Gunsteren.

Szőnyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 51. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké., $\frac{1}{2}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937 december 18.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkész Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ľala.

Íde küldendő minden közlemény.

A református lelkipásztor eszményképe.

A Lelkészegyesület közli egyik utóbbi számban az ORLE elnökének: Dr. Ravasz László püspöknek a tárgyról szóló előadását, melynek főbb gondolatait az alábbiakban foglaljuk össze:

Minden egyháztörténelmi korszakban más-más lelkipásztori eszménykép volt uralkodó. A reformáció korában a vitatkozó misszionárius, a világhódós idejében az igazhitű tudós, a XVIII. században a felvilágosodott népművelő, a XIX. században a pontos hivatalnok, volt a lelkipásztori eszménykép. Ma lelkipásztori eszménykép az a hívő ember, aki Krisztus gyülekezetében világosságot terjeszt és szociális szolgálatot végez. Eltűrhetjük-e ma azt a lelkipásztort, aki korlátatlansága, tudatlansága vagy műveletlensége miatt nem lehet a világosság embere? Eltűrhetjük-e magunk között azt a lelkipásztort, aki a maga külső és belső életében nem példaadó? Eltűrhetjük-e lelkipásztori eszményünk azt, hogy a lelkészek a hititársaságban illetlen, kétértelmű vagy trágár hangon beszéljessenek? Eltűrhetjük-e, hogy a lelkipásztor kezében többször lássák a kártyát, mint a tollat vagy a Bibliát? Lehetséges-e az, hogy egy lelkipásztor berúgva botrányt csináljon szombat minden forogjon tovább, ő prédikáljon, a vacsorát osszon, mintha semmi sem történt volna? Eltűrhetjük-e az, hogy egy lelkipásztornak azt mondják: maga s úgy kezeljék, ahogy a cég vezetői szokták a könyvelőt vagy a földesurak az udvarbírókat? Helyes-e, ha a lelkipásztor a zsidó szatánokkal vagy korcsmárossal tegeződik, mert mindkettő intelligens embernek tartják magukat, mint a kurátort és a presbitert leparasztazzák?

A helyes lelkipásztori eszmény első alapvetése az, hogy az illető magát Jézus Krisztusnak átadott, hívő lélek legyen, aki bizonyosságot tud tenni arról, hogy Jézus Krisztusban bűnbocsánatot nyert és beállott az Élet Fejedelmének seregébe. Imádkozó és lelki embernek kell lennie, akinek egyéniségén átérzik az örökkévalóság erejét.

Másodszor a lelkipásztornak olyannak kell lennie, aki egyetemes műveltségű ember. Ma sokkal tanultabbnak kell lennie, mint amilyenek voltak apáink és nagyapáink. Ma mindent kell tudnia egy gyakorló lelkipásztornak! Ki az, aki

elmondhatja magáról, hogy ismeri az adórendszert, tanácsot tud adni a társadalombiztosítás eseteiben, tájékozva van az iskolai igazgatás labirintusában? Ha egy lelkipásztor templomot akar építeni, még műszaki és pénzügyi ismeretekben is jártasságot kell szereznie. Szükséges, hogy a lelkipásztor a kor általános színvonalán álljon, olvasnia kell azokat a könyveket, amelyeket mások olvasnak, tudnia kell azokat az eseményeket, amelyek az embereket foglalkoztatják, mert máskülönben nem tudja hallgatósága érdeklődését lekötni s a beszélgetés közben a társalgás fonalát arrafelé gombolyítani, ahol az Ige vár meghallgatásra.

Harmadszor a lelkipásztor nemcsak egyetemes műveltségű ember legyen, hanem legyen szakműveltsége is. A jövőben olyan lelkipásztort fog kivánni, akik valamilyen munkaágban specializálják magukat. Egyik vallástanító lelkipásztor, a másik templomépítő, a harmadik személyes pasztorációra alkalmas egyén, emez az ifjúságot tartja a kezében, amaz a női lelkeket tudja Isten országa számára megnyerni, megint másik a sajtó terén tesz nagy szolgálatot vagy pedig a közéletben képviseli a református keresztyén ethikai idealizmusát. Más lesz a falusi lelkipásztor technikája és a városi lelkipásztoré, más a munkásnegyedekben dolgozóé.

A külső életforma dolgában hadd mondjak egy egészen sajátos gondolatot. A reformáció nem törölte el azt, amit a keresztyénség 1500 éves fejlődése során készen talált, hanem minden ilyen készen talált intézménynek vagy gondolatnak megadta az igazi evangéliumi értelmezést s ezzel isteni igazságát biztosította. Így csinált a szerzetességgel is. A szerzetességet, mint külső életformát eltörölte, azonban ugyanakkor a saját lelkipásztoraikat a szerzetesi életnek egy bizonyos formájára kötelezte. Mi nem teszünk szegénységi fogadalmat, de egész életünkben szegények maradunk, családjainkkal együtt. A gazdag lelkipásztor legalább is gyanús. Mi nem teszünk szüzességi fogadalmat, de a tiszta házasság keresztyéni gyakorlatában az evangélium által megszentelt szeplőtlenséget követjük. Mi nem teszünk engedelmségi fogadalmat, de úgy nevelődünk s másokat is úgy nevelünk, hogy az alkotmányos élet keretén belül a szabályszerűen érvényre jutó akaratban Isten döntését ismerjük fel s az előtt

meghajoljunk. A lelkipásztor bármennyire erőlködne is, sohasem jelenhetnék úgy meg a világban, hogy ne legyen lelkipásztor s ez ne látszódjék meg rajta, éppen az ő „evangéliumi szerzetesség”-ében.

Igen fontos meglátnom azt is, hogy a lelkipásztori eszményt közösségben alkothatjuk meg és közösségben valósíthatjuk meg. Valljuk meg, hogy nagyon sok mulasztás terhel minket e kollektív eszmény kialakítása tekintetében. Magam is sajnálattal látom, hogy nem tudok elég időt szakítani arra, hogy ennek a lelkipásztori eszménynek megvalósítását lelkipásztortársaim között kellőképpen szolgáljam. Igen sokszor hallgatok, mikor beszélnem kellene, sokszor úgy teszek, mintha nem látnék valamit, pedig tisztán látom a hibát s bár lassanként mindent meghallok, mégis olyannak látsozom, mint aki nem tud semmiről semmit. Egyik fiatal barátom Indiából egy kis elefántcsontnippet hozott nekem. Három majom ül összevetett háttal egy ébenfa-tönkön, az egyik a szemét takarja el, a másik a fülét dugja be, a harmadik a száját fogja be. Az eredeti jelentése az érzékelés megszüntetése, mint a tökéletesség előfeltétele. Én tréfásan a jó püspök jelképének szoktam nevezni, mert nálunk az a jó előjáró, aki nem lát s nem hall s nem szól semmit. Irónia ez a szomorú igazság, aminek az ellenkezőjét kell megvalósítani. Nekünk hallanunk kell: a parancsot és a vádat, látnunk kell: a magunk és mások hibáit és szólanunk kell: vallani és feddeni. Ha mi többször hívnök négy szemközti beszélgetésre a lelkipásztortársainkat, többször megmondanók egymásnak a hibáit és többször adnánk példát saját hibáink megismerésében, mindjárt előbbre jutnánk a közös lelkipásztori eszménykép megvalósításában. Tipikus példája volt az olyan nagy embernek, aki nem törődött a körülötte lévő kicsinyek nevelésével: Szilády Áron. A káplánja remegve kérdezte tőle az első istentisztelet után: mit tetszik szólni a prédikációmhoz? Szilády elnézett a feje felett és azt mondotta: Káplánok prédikációjára nem szoktam hallgatni. Ki az közülünk, aki hasonló hibába már nem esett? Én legalább már nagyon sokszor vétettem ez ellen a kötelességem ellen, hogy türo szeretettel neveljem a körülöttem lévő, rám bízott kezdő és ifjú kollégákat. Mindebből azt a következtetést vonom le, hogy legnagyobb feladatunk, legdrágább eredményünk az lesz, ha közösen kialakítjuk a kor szellemének megfelelő, de Krisztus örök Igéjében gyökerező lelkipásztori eszményt és azt közösen, azaz szeretettel, de szigorúan alkalmazzuk, először magunkra, azután a reánk bízottakra.

A Baltazár-emlékmű bizottság.

Dr. Baltazár Dezső püspök halála után nyomban felmerült az a kívánság, hogy a nagy püspöknek, a magyar reformátusság évtizedeken át volt vezéralakjának a sírján méltó emlékművet emeljenek, arra alkalmas helyen pedig szobrot. Az emlékmű bizottság Maklary püspök elnökletével meg is alakult.

A helyesen értelmezett misszió.

Ebben az utolsó évtizedben úgy az iró szó, mint az élő szó útján, úgy felelős egyház vezető embereink ajkáról, mint nem vezetők részéről, sokféle beállításban és értelmezésben vastunk és hallottunk a missziói munka céljáról, lényegéről és azzal kapcsolatos feladatainkról. Egész nyugodtan elmondhatjuk, hogy szinte legtöbbször ten-nyomon misszióról, missziói munkáról és megmozdulásokról írunk és beszélgetünk. Nem csoda ha e szó túlfavorizálásának következményeképpen annak bizonyos egyoldalú értelmezése rögződött meg szélesebb rétegeink tudatában.

Sokan úgy vannak a misszió fogalmával, hogy amikor erről beszélnek, feltétlenül vallásos estekre, ifjúsági- és leánykőri munkákra, vasárnapi iskolára gondolnak. Sokak szerint ezeknek a munkaágaknak a gyűjtőneve a misszió, közelebbről a belmisszió kifejezés. A közelmúltban azért történt meg olyan gyakran, hogy sokal előtt olyan gyanus csengése volt a misszió szónak és mindjárt külföldi importról, a mi életkörülményeinkbe be nem illeszthető idegen utánzásról kezdtek beszélni.

Mindenekelőtt megállapítjuk, hogy a külföldön annyira bevált és itteni körülményeinkhez idomított munkaágakat: ifjúsági-, nőegyleti-, vasárnapi iskolai, stb. tevékenységeket elsősorban a misszió gyűjtőfogalma alá tartozandónak tekintjük, azonban le kell szögeznünk, hogy számunkra a misszió nemcsak ennyit jelent! Nem ennyit jelent különösképpen akkor, ha meggondoljuk, hogy nagy általánosságban hogyan végzik a missziói elnevezés alatt álló munkaágakat. Mennyi sok függ e téren a munkát végző személy egyéni erejétől, leleményességétől és lelkiismeretességétől. Mert ugyan ma már legtöbb helyről jelentik, hogy van bizonyos belmissziói megmozdulás, van vallásos este, van ifj.- és leánykőr, vas. iskola, stb., de annyira relatívak és esetek szerint különbözők az ilyen munkák, hogy legtöbbjét fenntartással kell fogadnunk.

Jól értsük meg a dolgot. Nem a jelentések hitelességében kételkedünk, amikor azt állítjuk, hogy „fenntartással” kell azokat fogadnunk, hanem abban nem vagyunk eléggé biztosak, hogy mennyire lendületes, erőteljes és az egyházi élet megnyilvánulásában határozottan észrevehető-e az a végzett, misszióinak nevezett munka vagy pedig csak éppen fedí az igazságot a jelentés, hogy volt vallásos este, van ifj.- és leánykőr, vas. iskola stb., de hogy milyen verszégény, élel-telen vagy a gyakorlati egyházi életben észrevehető-e annak áldott hatása, — az már más kérdés.

Öszinte határozottsággal le kell szögeznünk azt a szomorú tény, hogy az eddigi tapasztalat és a gyakorlat szerint nagy általánosságban ez a kép tárul a szemünk elé, ha bátran és következetesen szemébe nézünk az igazságnak.

Természetesen ezzel még nem állítjuk azt, hogy nem akadnak követésre méltó példák és

fényes kivételek e nagy általánosságra vonatkozó megállapítással szemben.

Szerintünk az imént említett „missziói” elnevezés alatt folyó vérszegény összejövetelek és egyesületi munkák nem érdemlik meg a „missziói” elnevezést, mert az eleve nem missziói járó munka, melynek eredménye a nullánál valamivel alig több. Valóságos arculcsapása ez minden komoly munkának és a misszió helyes értelmezésének különösen akkor, ha a misszió igazi jelentésére gondolunk, mely pedig szószerint küldetést, megbízatást jelent. Még pedig olyan küldetést és megbízatást, amikor valaki feladatát minden vonatkozásban a lehető legjobban teljesíti és fényesen megoldja. Megoldja következetesen és bátran, mint Istennek választott emberei: a próféták és apostolok és mindenekfelett Jézus, akinek egész isteni élete egy szent küldetés, egy tüneményes emberfeletti missziói pályafutás. Ezért halljuk a mindennapi életben is arról, aki valami utánozhatatlan, emberileg tökéletesnek nevezhető munkát végez, hogy: ez az ember azon a posztonton valóságos missziót teljesít.

A mi evangéliumi egyházunknak is a mai, történelmi idők viharában missziót kell teljesítenie, még pedig a szó valódi értelmében, úgy, amint azt Mesterünk, az Ur Jézus hagyta reánk kötelező, szent örökségként. A helyes értelemben vett misszió a mi számunkra azt jelenti és egyben arra kötelez bennünket, hogy ne csak bizonyos misszióinak nevezett munkát végezzünk, csupán azért, mert az ma így divat, vagy csak azért, mert lemaradni nem akarunk, hanem valósággal missziót teljesítsünk! Ezt pedig akkor tesszük, ha közegyházi életünkbe minden vonalon: igehirdetésbe, pasztorizációba, egyházi sajtónk és irodalmunkba, gyülekezeti szerveink kiépítésébe, (ifj. egyesület, leánykör, vas. iskola stb.) sőt még az adminisztrációba is új lendületet, rugékonyságot, lelkiséget, életet, lüktető eleveniséget, duzzadó és feszítő erőt, mozgalmasságot viszünk, szóval egész életünkön és lelkipásztori tevékenységünkön látszék meg és izzék át a hivatásszeretet, a küldetéstudat.

Az az egyház, mely ilyen értelemben letéteményese az Isten országa már e földön való terjedésének, valóságos erőd, az igazi, krisztusi értelemben vett misszióinak a bázisa. Az a lelkipásztor pedig, aki az egyházi élet minden vonalán ilyen sokoldalú körültekintéssel végzi el az Istenről reábizott feladatot és szolgálatot, hogy igehirdetői és pásztori munkájának minden megnyilvánulásába prófétai erőt, imádságos lelket, pásztori lelkiismeretet, tudásra, haladni és továbbfejlődni akarásra készséget visz, szóval igyekszik küldetését hűségesen, legjobb akarata, tudása és lelkiismerete szerint betölteni életében, az ilyen Istennek tetsző dolgot művel és valóságos MISSZIOT teljesít örhélyén.

Ezt kell, hogy jelentse számunkra a helyes értelemben vett misszió!

Csomár Zoltán.

ISKOLÁINK

II.

Az iskolai hittanítás orvoslása.

Mindenképen arra törekszem, hogy a gyermek érdeklődését felkeltsem az iránt, akihez el akarom vezetni, a Krisztushoz. Tehát az első órán arról beszélgetnék a gyermekekkel, hogy volt egyszer egy olyan ember, aki nagyon szeretete a kis gyermekeket és elmesélném, hogy járt Jézus a gyermekekkel. Aztán megmutatnám Őt, mint csodálatos orvost, aki ingyen gyógyított és mindenkit meg tudott gyógyítani. Egymásután vonultatnám fel a gyermek előtt a sok csonka-bonkát, bénát, sántát, vakot, süketet és így tovább. De nemcsak szóban, hanem segítségül veszem azokat a képeket, amelyeket be tudok szerezni. Minél inkább a szemléltető oktatásnak kell érvényesülnie a hittanításban is, csakúgy mint a fizikában, vagy egyébütt! Hogy hajolnak előre akkor a gyermekek a padokból, hogy jobban lássanak, jobban rögzítsék a hallottakat!? Hogy kérdezősködnek! Hogy nyílik meg előttem szivük és lesz mind erősebb a bizalmuk rajtam keresztül Ahhoz, akiről beszélélek nekik. A beszéd-értelem-gyakorlat módszere egyszerre magától oldódik meg. — Igaz, hogy én az első három osztályban nem is vennék más anyagot, csakis újszövetségit. Mindvégig Krisztust ismertetném meg velük, a harmadik osztályban úgy, amint az Ap. Csel. könyvben jeleníti meg magát, ahogy ott látjuk Őt, mint élő és dicsőséges Krisztust, Aki ma is él! Tovább, a felsőbb osztályokban is Krisztust állítanám a gyermek elé, amint megjelenti magát az Ótestamentumban a Teremtés történetében, mint Ige, a: „Legyen”, prototipusai képében, Ábrahám, Mózes, Illés, József, stb., de mindig a Zsidókhoz írt levélre tekintettel. Így mennék át azután az egyháztörténetre, egyházzervezetre, a felekezeti különbségekre, hitvallásokra és végül egyházunk jelenlegi berendezésének mikéntjére, mindenütt szem előtt tartva, hogy az egyház a Krisztus teste. A középiskolás tananyagban is teljesen theocentrikus elgondolással tárgyalnám a tananyagot. Száraz elméletek helyett gyakorlati életet adnék, amit persze csak a bibliakörös módszer alkalmazásával érhetnék el. A bibliaórák anyagába tervszerűen beosztanám a végzendő anyagot. — Hát ez ellen az orvoslás ellen bizonyára az a kifogás, hogy keresztülvihetetlen, mert megköt a tanterv alapján megírt hivatalos tankönyv. Ezt elismerem. De amikor én az én meglátásomat száz százalékban adom, nem tartom kivihetetlennek azt, hogy a megszabott korlátok közt az elvi megoldást módszertani szempontból már most megvalósítsuk. A tananyagbeosztásra vonatkozó véleményem sem akar forradalmat felidézni, de ha jónak látjuk, bizonyára küzdhetünk érte a megengedett eszközökkel és határok közt.

Az u. n. Lélek-nélküli tanítás orvoslására

azt kellene ajánlanom, amit Jézus mondott tanítványainak, fogadjuk meg mi is: „Vegyetek Szentlelket!” (Ján. 20: 22.) Módszertanilag pedig vegyük mintaképpül az apostoli kor katekétáját. El nem tudom képzelné, hogy az csak kiképzést végzett volna a lecke feladás után. Bizonyára figyelemmel kísérte a katekumen egész életét is. Egész biztosan nem engedte megkeresztelni azt a tanítványát, aki életével bizonyította a bűnhöz való ragaszkodását, bármennyire el tudta is mondani, hogy Isten egyik tulajdonsága az, hogy gyűlöli a bűnt. Mi beérhetjük-e azzal, hogy tanítványunk nagyszerűen felmondja a leckét, fújja a hittankönyvet? Egyik lelkész társamtól nemrégiben azt hallottam, hogy — ha az ágendázó tudja a kátét, — muszáj leágendáztatni és az Urasztalához engedni, ha még oly haszontalan is egyébként. Talán az is elég, ha tud egy két imádságot, vagy csak a „Mi Atyánkot”. Elég lesz ez az Isten Országában való életre is? Bizonyosan kerül néha olyan anyag is a kezünkbe, hogy az előírt tananyagot semmiképpen sem lehet velük elvégezniük. Hát ilyenkor inkább keveset, de jól, az életre valóan! Ilyenkor a hitoktató Isten előtti felelőssége tudatában még évközben jelentse az esperesnek és körlelkésznek, hogy meg kell rövidítenie a tananyagot. A körlelkésznek módjában van évközben is kiszállania az egyház megterhelése nélkül és vagy segíthet, vagy igazolhat. — A bírláztatásról még csak ennyit: a meghallgatása is kin, különösen ha még arra is rájövünk, hogy a gyermek nem ért egy szót sem abból, amit ledarált, — hát még a megtanítása és megtanulása milyen borzasztó lehet! És akkor még azt kívánnánk, hogy az így agyongyötört gyermek valamikor majd szeresse egyházát és azon keresztül a Krisztust?! Ezzel csak elidegeníteni lehet, — különösen napjainkban — a gyermekeket az egyháztól!

A tanítónak a világi pedagógia is azt a tanácsot adja, hogy gondját-baját hagyja az iskola ajtaján kívül, a tanteremben változzék át csak tanítóvá. A tanács jó és indokolt is sok esetben, csak egy baj van, t. i. a tanító nem kaméleon, hanem ember. Hogy a saját személyünk ne legyen akadály a gyermek számára a Krisztushoz való eljutásban, hittanóránk előtt menjünk magunk Ahhoz, Akihez a gyermeket is vezetni akarjuk Krisztushoz. A tanítónak nem szabad egy pillanatra sem felügyelet nélkül hagynia a rábizott gyermek sereget. De talán mégis megállhat egy-két-három percre a tanterem ajtaja előtt, mielőtt belépne az iskolába és megalázhathatja magát Mestere előtt. Fohászában a hitoktató Mestere kezébe teszi a saját kezét és majd akkor ott bent az osztályban a másik kezével valóban Krisztushoz vezetőti a gyermekeket. Az így kezdett hittanóra a legnagyobb valószínűség szerint eredményes lesz.

Végző összefoglalásban tehát legelső sorban vegye saját magát revízió alá a hitoktató és törekedjék arra, hogy hivatásának végző célja a legvilágosabban álljon előtte. De egyszersmind

állítsa is magát teljesen ennek a célnak szolgálatába, hogy tanításával és életével egyhangzóan valóban Isten országa számára neveljen polgárokat. Tanítási módszerében keresse meg mindazon lehetőségeket, amelyekkel Krisztushoz egészen közel viheti a gyermekeket. Tanítását tegye minél több jó szemléltető és a gyermek lelki világának megfelelővé. Lehetőleg minél több jó szemléltető képet is alkalmazzon, nemcsak papírosképekben, hanem szóképekben és történetek elbeszélésében is. Értelemre, érzelemre és akaratra egyaránt hasson. Sohase feledkezzék meg arról, hogy a hitet nem lehet úgy tanítania, mint pl. a számtant, vagy írást, olvasást, hanem a hit hallásból vagy, a hallás pedig Isten Igéje által! Nem a hittankönyvet tanítjuk, hanem Isten Igéjét! A hittankönyv csupán segédeszköz Isten Igéjének a gyermekhez vitelére, mint ahogy a lelkész prédikációja is az Isten Igéjének a hívekhez való elvitelének egyik módja. Jézus nem azt kívánta, hogy valamilyen könyvet tanítsunk, hanem, hogy: „Vegyetek tanítványokká minden népeket... tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam néktek!” (Mt. 28: 20.)

A hitoktató az Ur Jézus szolgája és elködött tanítványa. Bizonyára több hibája van mindegyikünknek annál, mint amennyit és most itt felsoroltam. De ha valóban engedünk az Ő küldésének és igazán az Ő parancsa szerint tanítunk, nem kell aggódnunk hibáink miatt, mert Ő maga áll mellénk és kijavítja, amit mi elrontottunk, hiszen nekünk mondja; és akkor mondja, mikor kiküld: „Imé én titeket vagyok minden napon a világ végezetéig!” — Csak mi maradjunk Ő velem!

Tárnok Gyula.

FIGYELŐ

Esperesi jelentés.

A baráti körök s az iskolák.

2. folytatás.

Nézem *lelkipásztorainkat* s látom, általánoságban lélekmunkásoknak mondhatók. Huszonöt különböző koru, nevelésű, teológiai képzettségű, lelkistrukturájú emberben más és más mértékben van meg a hivatásérzet és hivatáskészség. Van még racionalista iskolából és korból került pásztorunk is, aki nehezen tud megbarátkozni azzal, hogy a sáfároknak megkívántatik az, hogy mindenik hívnek találtassék, aki nem tudja magát beleélni abba, hogy a gyülekezeti munkát nem a fegyelmitől való félelem miatt kell végezni, hanem *lélekből, belső szükségéből*, azért, mert Isten a maga szolgájává és sáfárává hívott és nem béresévé, aki a fizetés ellenértékét sem igyekszik ledolgozni. Ez a jelenség azonban csak erősíti azt a tételeket, hogy a máramarosugoccai lelkészkar feladatának él s jó lélekkel igyekszik a sáfárságban hiven forgolódni. Itt kell elmondanom a *lelkészbaráti kör*ről azt, hogy arra szántam, hogy tőle indításokat és hajtóerőt nyerjünk.

Az evangéliumi szabadságon alapuló szorgalmas pásztorációhoz, tanításhoz, gyülekezeti és önfegyelmzéshez, a Biblia intenzív tanulmányozásához innét, a baráti körből kell kiindulnia a lelkesítő kezdetnek, útmutatásnak. Ha a baráti kör csak *érzelmi* közösség marad, felbomlik, ha a tervszerű evangéliumi munka melegágyává erősödik, akkor igen szép jövő vár rá. Az a tervem és elgondolásom a lelkészek baráti köréről, hogy teljesen az egyetemes, a történelmi református magyar hivatalos egyházba ágyazott lelki alakulat és közösség legyen az s ha valaki más irányba kívánná terelni azt, szemben találja magát velem. És mert mi az autonóm Kárpátalja népe vagyunk, mert Isten minket éppen ezen a földön tett az evangéliumi világosság hordozóivá s itt várja tőlünk a szeretetmunkát, a magyar kálvinizmus igazságainak hirdetését és terjesztését, itt is kell elégetnünk lelkünk és anyagi örök javát, itteni egyházi intézményeinket kell dédelgetnünk, erősítgetnünk. *Aki kiviszi innét az áldozati oltárra szánt erőt és adományt, az vét a saját szűkebb egyháza ellen.* A baráti körre vár ezenfelül a magyar nemzeti gondolatnak és a magyar művelődésnek ezen a földön való hathatós istápolása is, mert ez is el nem hanyagolható területe a magyar kálvinista lelkésznek. Megelégedéssel állapítottam meg, hogy lelkészi karunk a történelmi magyar református egyház talaján áll és buzgón végzi munkáját.

Iskoláinkra s az abban működő tanítókra *nézve is* jólesően mondhatom el azt, amit jelentésem idevonatkozó helyén mondok el külön is. Itt inkább arra helyezem a hangsúlyt, hogy egyházmegyénk egyházközösségei átérzik a református felekezeti iskola történelmi jelentőségét, annak állományát — hősies erőmegfeszítéssel — csökkenteni nem engedik. Az általános szegénység és a kormányhatóságok érthetetlen makacssága a 4908 Kč-s helyjavadalom követelésében szinte lehetetlenné teszi ugyan új iskolák, illetőleg új osztályok létesítését és megnyitását, de ha meg bírnak tartani iskolaállományukat, már ez is ragyogó jele annak, hogy népünk a felekezeti iskoláztatás terén hivatása magaslatán áll és a történelmi magyar kálvinizmus utján öntudatosan jár.

Általában elmondhatom, hogy *ha ujjongásra nincs is okunk, de siránkozásra sincs.* Ha lelkipásztoraink és tanítóink igyekeznek fokozni evangéliumi munkájukat, az eddiginél is több lelkiséget visznek bele az egyházi és iskolai közéletbe, ha presbiteriumaink nemcsak a mai nivón megtartani, hanem lelkiségben még emelni is fogják, *egyházmegyénk igazi, bevehetetlen vára lesz a magyar református lelkiségnek.* Még két gondolatot kívánok felvetni. Gondolnunk kell arra is, hogy a titokzatos *kelet felé* rajtunk keresztül sugárzik az evangelium s ha ma még megbénultan állunk is a református hit kelet felé terjesztésének feladatával szemben, eljön az idő, amikor ezt a megbízatást is vállalnunk kell Istentől. Most még csak imádságainkban kell készitget-

nünk magunkat erre a küldetésre, hogy vállalhassuk, mikor kell. A másik gondolat az, hogy teljes szívvvel munkálnunk kell a keresztyéniséget, tehát az összes felekezeteket fenyegető *isten-telenség* elleni front létesítését. Ennek vannak ugyan dogmatikai akadályai, de ezeknek is háttérbe kell szorulniok, ha magának a keresztyéniségnek a létéről van szó. Egyházmegyénk mai vezetésében ez a két gondolat ott van a megoldandó kérdések között s ha ilyen irányban lépéseket teszünk, várjuk az egyházmegye támogatását.

Az ez évi egyházlátogatást Lajos Sándor főjegyző és az illetékes iskolai körlátogatók, néhány helyen Csók József e. m. számvevő jelenlétében végeztem el s a részletekről alábbi beszámolót adom:

Az egyházközösségek belélete.

Ünnepeken, vasárnapokon, hétköznapokon, bűnbánati heteken az isteni tiszteletek a szokott rendben megtartatnak. Técsőn híven kitartunk a minden szombat estjén és bűnbánati heti estén bevezetett prédikációs isteni tiszteletek mellett, amelyek szépen látogatottak.

Konfirmációra egyre fokozódó komolysággal készítik a lelkipásztorok szeptembertől áldozócsütörtökig a növendékeket; ez a munkabefektetés feltétlenül gyümölcsöző. A Szabó Béla-féle kátét tanulják a növendékek, az eredmény általában jó volt, egyházlátogatáskor ellenőriztem az eredményt s ha a legjobbak jöttek is csak el bemutatni a tanultakat, ez arra mutat, hogy lelkesen foglalkoztak lelkipásztoraink a konfirmációra készítéssel. Ahol gyengesség is mutatkozott, ott a kellő figyelmeztetés megtörtént. Konfirmált 216 fi, 221 nő, összesen 437, tehát 51-el több, mint tavaly.

A templom látogatása a hívek részéről általában nem kifogásolható. Vannak egyházközösségek, ahol többen is járhatnának Isten házába s ezek azok, amelyekben a belmissziói munka még nem lélek szerint folyik vagy sehogysem folyik. E tekintetben intézkedést kérek az iránt, hogy *a presbiterium a jövőben legyen köteles megállapítani minden egyházközösségben a templombajárók átlagszámát a 3 nagy ünnepben (karácsony, husvét, pünkösöd), vasárnap délelőtt, vasárnap délután és hétköznap.* Így világosabb és megbízhatóbb kép fog kialakulni előttünk a jövőben a templom látogatásáról. Folytatjuk

Karácsonyi jelenet ajánlunk olvasóinknak. Tárnok Gyula ref. lelkész írta „Hol a Jézus?” címmel. Az írója azt a bibliai igazságot szemlélteti öt jelenetben, hogy Jézus elsősorban ott van, ahol szegénység, betegség és rabság van. Így látta ezt meg álmában a gazdag földbirtokos fiú: Laci, kit drága ajándékai mellett is ez a kérdés foglalkoztatott: Hol a Jézus? — A színjáték ára 10 Kč. Az előadási jog 3 példány megvásárlásával szerezhető meg. Megrendelhető: Tárnok Gyula ref. lelkipásztornál, Marcelháza, pp.: Krátke-Kesy, Slovensko.

IRODALOM

Van Senden—Lampérth:

A Heidelbergi Káté tanítása.

Bagó könyvnyomda Dombóvár. Ára: 3'60 P. 174 oldal.

Egyházi közéletünk sok baja között nem utolsó az, hogy hűveinknek nincs vallásos öntudata, kiszikkasztotta az a sívár, racionalista kor, amely nálunk még most is tart s jellemzi lelkipásztoraink igehirdetését, habár e tekintetben a helyzet sokat javult azóta — mióta Dr. Ravasz prédikációs kötetei közkezen forognak. De ki meri tagadásba venni, hogy általánosságban fázunk a hitvallásos prédikációk készítésétől s elmondásától, sőt az a tapasztalatunk — mintha ez népünket se érdekelné. Sőt annyira kiveszett a büntudat érzése hűveink vallásos öntudatából, amely pedig alapvető gondolata és valósága ref. hitűnknek, hogy megsértődött egyik beteg hívünk, mikor az öt meglátogató lelkipásztor ezt a gondolatot is felvetette előtte beszélgetés közben. Nyilvánvaló ezekután — hogy az ilyen világ-szerint becsületes ember (aki soh'se volt börtönbe zárva) evangéliumi hitűnk kálvini formájának alapvető kérdéseivel se volt soha életében tisztában, dacára, hogy egészséges korában állandó templomlátogató volt. Ugyanez a nehézség áll a lelkipásztor utjába, mikor a fiatalságával akar foglalkozni. Nem a majális vagy táncmulatság rendezését, vagy színdarabok betanítását értem, mert ez nem az ő feladata, de mikor komoly lelki életök fejlesztését tűzi ki célul, azt tapasztalja, hogy egy-két alkalom után elmaradnak, vagy ha bizodalmas köztük a viszony, őszintén bevallják, hogy ez nekik unalmas. Ha keressük ennek az okát, csak oda fogunk jutni, hogy kálvinista öntudatukat nem fejlesztették ki úgy, hogy arra tovább lehetne építeni. Az ó- és újszöv. történetei — magyar prot. egyházunk multjával többé-kevésbé megismerkedtek — aszerint milyen lelkiismeretes volt a vallástanítás. Eddig elmegy az okt. 31-iki igehirdetés is, de bűnös voltunkat abból való megszabadításunk lehetőségeit, az ebből folyó hálát nem tudjuk úgy fixírozni lelkükben, hogy ez a belső ember tovább építésének fundamentomául szolgáljon, vagy is, hogy úgy érdekelje őket, mikor erről van szó, mint egy elbeszélés mondjuk: a gályarabok történetéről, vagy egyházunk küzdelmes multjának egy darabjából.

Az lenne természetellenes, ha ez másként volna! Hiszen istentiszteleti rendtartásunkból is, hitoktatásunkból is kiveszett az apostoli hitvallás elmondása, tanítása. A tisztánbenn egyházkerületünkben ez csak ott jött újra „divatba”, ahol a magyarországi liturgiás könyvet használják, (már pedig ezt nagyon kevesen teszik) tanítása is azóta, mióta a P. Cinke-féle: Imádságok s vallástételek c. kis imakönyve közkezen forog. De hogy régen, igehirdetésünk is — vallástanításunk is alaposabb volt — az mutatja, hogy

vas. délutánonként lelkipásztoraink a Kátét magyarázták (ezt a canonica visitáció ellenőrizte) és hogy hűveink odahaza gyermekeikkel az imádságokkal együtt az apostoli hitvallást is imádságként minden esetben elmondták.

A teendők tehát az, hogy térjünk vissza a Heidelbergi Káté tanításához szószéken, iskolában egyaránt. Nekünk itteni reformátusoknak erre kedvező alkalom, hogy népiskoláinknak VII—VIII osztálya is van, melyekben nem lehet nincs is más alkalmasabb és jobb tankönyv, mint a Heidelbergi Káté. Egyik lelkipásztor belm. bevallásában azt írja: hogy ez nála „magas”. Tényleg nem könnyű dolog átérthetővé s érezhetővé tenni de mégis lelkipásztori és katechetikai feladat, nehéz volta dacára is. Mutatja az, hogy magyar nyelven is egész légióra menő száma van a kísérleteknek.

A nehéz pásztori feladat elvégzéséhez közelebb hoz bennünket Lampérth Gyula nágocsi (Somogy m.) fiatal lelkésztestvérünk: A Heidelbergi Káté tanítása c. vezérkönyve, mely Hermann van Senden Neukircheneri lelkész híres könyvét fordította le s magyar viszonyainkhoz alkalmazta. Illusztrációkkal, példákkal, alkalmas részt írásbeli helyekkel világosította meg egyes hittételeinket úgy, hogy úgy a vallásoktatásunknál, mint szószéken káté magyarázat esetén alkalmas annak megkedveltetésére. A nehéz eledel tejnek italává válik, élővé tud lenni a hallgatóság lelkében. 60 órán át dolgozza fel a Heidelbergi Káté 129 kérdését, tehát a két iskolaéven alaposan feldolgozható tanítványainkkal úgy, hogy a Biblia ide vonatkozó részei is mind átolvashatók s taníthatók lesznek közbe.

Lengyel József.

HIREK

A losonci ref. theologiai szemináriumban az 1937-ik évi karácsony ünnepére elválasztott legációk és legátusok névsora: 1. Fekets Emil Kassa. 2. Bajusz Gyula Rimaszombat. 3. Urbán Károly Bátor, Botrágy. 4. Nagy Zoltán Farkas, Negyed. 5. Ábrahám Kornél Beregszász. 6. Kovács Bertalan Nagyszőlős. 7. Hajdu Dezső Csap, Salamon. 8. Virágh Vince Sók, Zsigárd, Deák. 9. Böszörményi László Nagyberég. 10. Narancsik Elek Muzsaly. 11. Héderváry Dezső Pelsőc. 12. Eröss Pál Nagygyéres. 13. Tömösközy László Léva. 14. Molnár Dániel Ungvár. 15. Nagy István Zseliz. 16. Brányik Sándor Nagydobrony. 17. Kemenyik József Nagysalló. 18. Lenkey Lajos Szepsi. 19. Dévay József Nagygyéres, Kisgyéres, Korlát-helme. 20. Bán Zoltán Munkács. 21. Nagy Jenő Nagymegyér. 22. Dr. Takács Béla Kamocsa. 23. Kalmár Kálmán Pozba, Mohi, Lök. 24. Hamar István Réte, Jóka, Somorja. 25. Pályi János Tornalja. 26. Kovács Lajos Nagyida, Szesza, Csécs. 27. Szakal István Királyhelme. 28. Vass Béla Nagykapos. 29. Martsa Dániel Kismánya. 30. Kiss Lajos Mezőkaszony, Zapszony. 31.

Szabó Géza Dercen, Fornos. 32. Lehotay János Serke, Simonyi, Darnya. 33. Csanda Lajos Búcs, Bátorkeszi. 34. Tóth Mihály Nemesócsa, Ekel, Aranyos. 35. Rácz László Ógyalla, Martos. 36. Kormos Andor Abara, Ráska. 37. Horváth Zsigmond Alsóvárad. 38. Héderváry Sándor Rimaszécs. 39. Kossár András Nemeshodos. 40. Végh Dániel Garamszentgyörgy. 41. Szabó Aladár Nagybéány, Kisbéány. 42. Szabó Béla Beregsom, Csonkapapi. 43. Csatlós János Barkaszó. 44. Kajdy György Eszeny, Szalóka. 45. Katócs Géza Nagyszaláncz, Garbócbogdány, Hutka. 46. Pázsit József Nagypalád, Fertősalmás. 47. Bakura Zoltán Szomotor, Kiskövesd, Nagykövesd. 48. Papp Zoltán Iske, Csicsér, Vaján, Bés. 49. Hanesz Sándor Alsó—Felsőláncz. 50. Vörös Béla Ipolypásztó. 51. Stefán Miklós Tiszaújlak. 52. Papp Béla Nagy- Kis-Szlemencz, 53. Vajthó István Magyarböd, Györke. 54. Schmidt Sándor Gát. 55. Molnár Sámuel Balog, Uzapanyit. 56. Rácz György Fegyvernek. 57. Boross Elemér Feled. 58. Csukás Zsigmond Madar, Perbete, Csuz. 59. Lajos Mihály Visk. 60. Gál Ernő Badalló, Halábor. 61. Szabó Benő Hetény, Szentpéter. 62. Gulyás Lajos Dunamocs, Radvány. 63. Nagy Gyula Alistál, Mad, Padány. 64. Ujpál Árpád, Hanva, Runya, Cziz. 65. Papp Mihály Ungtarnóc, Bátfa. 66. Nagy Antal Csicsó. 67. Szútor István Asztély, Déda, Bucusu. 68. Kun István Beregrákos. 69. Bartha István Zeherje, Pokorágy. 70. Jamniczky József Nemesradnót. 71. Komives Sándor Szürte, Rát.

Losonc, 1937. december 7.-én. *Sörös Béla*
theol. igazgató.

A komáromi ref. tanítóképző-intézet

növendékei által elválasztott legációk a közelgő karácsonyi ünnepek alkalmából: a) a dunáninneri egyházkerületből: Szendi László: Tany, Gellér, Lak; Györös Gyula: Szap, Csilizradvány, Patas; kis legátusok: Jakab József: Soók, Zsigárd, Deáki; Vinnai József: Dunaradvány, Dunamocs; b) a tiszáninneri egyházkerületből: Bod Ádám: Bátka, Zsip, Rakotyás, Újfalu; Ligárt István: Szádalmás, Jabloncza, Körtvélyes; Pecsök Gyula: Szkáros, Rás, Visnyó, Alsó-, Felsőfalu; Simon István: Tornagörgő, Szádelő, Mészke; Szilva Árpád: Harmacz, Martonfala; Tildy Béla: Gicze, Gömörnánás; Tóth István: Beretke, Uzapanyi; Varga Pál: Kövecses, Sajókeszi, Hubó, Lenke; Ibos Gyula: Szutor, Bellény; Kiss Béla: Kálósa, Felsővály, Mihályfalva; Tamás Béla: Szalóc, Vigtelke; Persely István: Legenye, Mihályi, Lasztócz; Éles Péter: Bacska, Bély, Lelesz; Szilágyi Dezső: Mokcsakérés, Mogyorós, Bajánháza; Várady Sándor: Bodzásujlak, Garany, Hardicsa; Balogh Bertalan: Kistárkány, Ágcsernyő; c) a kárpátaljai egyházkerületből: Beke Gyula: Beregdó, Jánosi, Balázsér; Kovács Bertalan: Hetyen, Harangláb; Simon Zoltán: Vári; Szabó Mihály: Tiszakeresztur, Csetfalva, Sárosoroszi; Szabó Zoltán: Izsnyéte, Gút; Gödény Károly: Gödényháza, Tekeháza; Soós István: Feketepatak, Verbőcz; Vigh Endre:

Péterfalva, Tivadarfalva, Farkasfalva.

Lelkészbeiktatás Forgolányban. A forgolányi református egyházközség egyhangúlag megválasztott lelkészét, Asszonyi Istvánt, a napokban iktatta be hivatalába Isaák Imre, a máramarosugocsi egyházmegye esperese. Beiktató beszédében arra buzdította a lelkészt, hogy a papi és prófétai lélek egyaránt vezesse őt egyháza kormányzásában és az evangélizációs munkában, amelyre a forgolányi református magyar egyháznak igen nagy szüksége van a megnehezült és vallástalanság felé hajló időkben, a hiveket pedig intette, hogy lelkészüket mellett mint egy ember tömörüljenek és vele együtt munkálják az anyaszentegyház lelki, anyagi és erkölcsi életének felvirágoztatását. A beiktatott lelkész tartotta meg ezután lendülettel és erőteljesen duzzadó programbeszédét s tett fogadalmat arra, hogy nem fogja szégyenleni az evangélium hirdetését s életében is példa kíván lenni a református magyarság számára. Beiktatás után a lelkészlakon szeretetvendégség volt az esperes, Biki Ákos egyházmegyei tanácsbíró, Csok József felügyelő lelkész és a presbitérium részvételével.

Megjelent az 1938 évre szóló református leszakító naptár. Megrendelhető Gondos könyvkiadóvállalatnál Párkány. Ára: Ké 4.—darabonként.

A legújabb társasjáték két személyre 64 figurával és sakktáblával, malomtáblával kapható Tárnok Gyulánál 10.—Ké beküldése ellenében. Címe: „Ki szerez több barátot?” Ifjúsági egyesületek kedvelt játéka. Nem nehéz, még az ötéves kisgyermek is eljátszhat vele. Állandóan új helyzetek elé állít, fordulatos szórakoztató játék. Nem lehet megenni. Sok egyéb játékot lehet játszani a felszereléssel, ezért nagyon olcsó is!

Új Társasjáték. Felhívjuk olvasóink figyelmét, különösen az ifjúsági és leányegyesületek figyelmét egy új, most megjelent társasjátékra. Az új játék címe: „Vándorlás a pusztában Egyiptomból Kánaánba. Nemcsak szórakoztató, ötletes ez a játék, amellyel sok kellemes órát eltölthetünk hosszú téli estéken, de mellett hasznos is, tanít is. Eszünkbe juttat elfelejtett kedves bibliai történeteket, elvezet bennünket valósággal lépésenként „Egyiptomból Kánaánba.” A szép kiállítású játéktábla hozzávaló figurákkal és dobókockákkal Tárnok Gyula marcelházai lelkész munkája. Melegen ajánljuk megszerzésre. — A játék 10.50 Ké beküldése ellenében kapható Tárnok Gyula ref. lelk. Marcelháza, P.: Krátke-Kesy címen.

Szőnyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVII. évfolyam, 52. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké, $\frac{1}{2}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabása szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1937. december 25.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

A vádoló karácsony.

Talán a karácsonyról tudunk a legszebben írni, a legboldogabban beszélni. Ez természetes is, hiszen a karácsonynak annyi szívet megragadó szépsége van, hogy még a leghitелlenebb embert is meg tudja ragadni a maga csodálatos varázsaival. Innen van az is, hogy a karácsonyt kiemelte az ember az ünnepek sorából. De azzal, amit hozzá tett, nem hagyta meg a maga igazi jelentőségében, pedig csak fel akarta ékesíteni vele. De akármivé lett is a karácsony, mégis megmaradt a mi legszebb, legboldogabb ünnepeinknek.

Csak az a szomorú benne, hogy Isten sokszor könnyeket hullat a mi boldog karácsonyunk felett!

Jól tudjuk a karácsony történetét! Elmerengünk rajta, mint a kis gyermek a dajkamesén. S talán ujjongva tapsol is hozzá a lelkünk: Milyen szép, milyen szép! És azután megelegszünk vele, hogy tetszik!

Ennyi csupán a karácsony? Olyan, mint egy szép álom, amelyből kár felébredni, de ha nem lehet megtartani, hát lassan elfelejtjük?

Betlehemi jászolbölcső! Körülötte a boldog Mária, József, a pásztorok, a bölcsek! Angyal-ének, csodás éjszaka! Mesének is szép! Lehet gyönyörködni benne, ha még meg nem untuk. Azután gyermekkorunknak minden szép karácsonyi emléke. Talán a mostani karácsonyest fénye, melyet mi akartunk felejtethetetlenül széppé tenni. Csupa hangulat! Boldog fellángolás! De csak ennyi?

Nézd a boldogan mosolygó Kisdedet! Nem azért örül, mert Néki a születés a boldogságot és az életet jelenti. Ő öröktől fogva volt! Azért mosolyog, mert ez a földrejövetele a szeretetből született legnagyobb áldozat.

S nem érzed, hogy rajtad van a tekintete? Nemcsak rád tekint, de mindenkire, aki láthatatlan jászolbölcsője körül karácsonyt ünnepel. Néha boldog mosolygás játszik az arcán, de óh milyen kevésszer! Talált valakit, akinek nem üres szó, szép mese, futó hangulat a karácsony. Valakit, aki megérti a jászolbölcső titkát és ott felejtí Nála örökre a szívét. De legtöbbször bús, szomorú e Kisded arca! A karácsony zarándokok óriási serege nem azért keresi Őt, mert nem tud

Nélküle élni. Csak hallani, látni akarja lelkével a szép mesét, hogy legyen újból mit elfelejteni.

Pedig drága titok a karácsony titka! Nem volt más mód a mi megmentésünkre, emberré lett az Isten, hogy szenvedjen és meghaljon értünk. A betlehemi jászolbölcső a nagy isteni tragédia első felvonása. Szent csoda a karácsony, amit ésszel egészen megérteni, szívvél egészen megérezni sohasem lehet! Aki megérti, mit jelentett a paradicsomi királyi boldogságot felcserélni a mai koldussorssal, az megsejt valamit a Krisztus nagy áldozatának nagyságából és értékéből. Hogy megszerezze elvesztett királyi koronánkat és boldogságunkat, maga is leteszi örök dicsőségét és emberi sorsunk koldusrongyaiba öltözik. Király koldusrongyokban — ez az ellentét kifejezi-e a Krisztus áldozatának nagyságát? Nem! Ezt a nagy áldozatot soha meg nem érthetjük addig igazán, míg Isten dicsőségét szemtől-szembe nem szemlélhetjük és össze nem hasonlíthatjuk a földi koldussorssal.

Már a betlehemi jászolbölcső fölé is odaillik ez a felirat: Én ezt tettem érted, há te mit teszel érted?

Erre a kérdésre megfelel mindenkinek az élete!

Annak lesz boldog karácsonya, aki igazán, hittel énekelheti el őseink szép karácsonyi énekét:

Óh kedves vendég, nálam szállj,
Bűnömtől ne iszonyodjál;
Jöjj be hozzám, te szolgádhoz,
Szegény megtérő juhodhoz.

A vádoló karácsonyból lehet idvességés karácsony.
Kelemen Kálmán.

Adomány a beretkei árvaháznak.
Örömmel vesszük a hírt arról, hogy a király-helmeci járás választmánya dec. 17.-én tartott ülésén ez évben is megszavazta a beretkei árvaház részére a szokásos 1000 Ké segélyt. Az erről szóló híradást bizonyára nagy örömmel fogják venni a beretkei árvaház kis árvái, akiknek könnyét fogja letörölni és a karácsonyát fogja szebbé tenni a felebaráti szeretetnek ilyen módon való megnyilvánulása. Isten áldó kegyelme legyen mindazokon, akiknek a szép adomány megszavazásában és kiutalásában részük van!

Dr. Kuyper Ábrahám.

(7. folytatás.)

1837—1920.

Kuyper, mint theologus.

Amikor Kuyper életével és munkásságával születése 100-ik évfordulóján foglalkozunk, hogy megismertessük őt a világ-kálvinizmus itteni törekvésével, kettős cél vezet: egyfelől a hála és kegyelet kifejezése; másfelől az, hogy a tiszta evangéliumi keresztyénység védelmében folytatott küzdelmes, szívós és diadalmas életpéldájából bátorítást és vezetést nyerjünk nehéz küzdelmeinkbe. Ezért időztünk hosszasan pl. az ő politikai tevékenységének ismertetésénél, hogy lássuk mily gyümölcsöző a keresztyén népi erők összefogása és egységes cél szolgálatába állítása. Ezért ismertettük részletesen a hitvallásos iskolák megmentéséért, valamint a nevelés és oktatás minden területén a keresztyén világnézet érvényesítéséért folytatott hatalmas küzdelmét és ennek gazdag eredményeit, hogy meglevő értékeinket megbecsülni és a hiányzókat önmagunkban bizva és önmagunkra támaszkodva életre hívni igyekezzünk.

Ennek a lapnak keretei nem engedik meg, hogy Kuyper theologiai rendszerét és sokoldalú theologiai munkásságát részletesen ismertessük, de mert ő elsősorban theologus volt, szükségét érzem nagy vonásokban és utalásokkal foglalni a theologus Kuyperrel is.

Kuyper theologiai gondolkozását és rendszerét többféleképpen értékelték már. Különösen ellenlábasai új-kálvinizmusnak emlegetik, mint aki a kálvini alapelvektől messze távolodott. Ezzel szemben a helyes megítélés az, hogy Kuyper hamisítatlan Kálvin-követő. Nem abban az értelemben, mintha ő Kálvint csalhatatlannak tartaná, és állításaira esküdne. Kálvin alkotásában a reformáció legértékesebb gyümölcsseit látta, de alávetve a „semper reformare debet” szükségyszerűségének Kuyper theologiója a történelmi Kálvinizmusba gyökerezve kapcsolatot keres a modern élettel, hogy a keresztyéniséget a kor szükségéihez alkalmazva, azt szellemileg és erkölcsileg áthassa. Kuyper kálvinista, mert az ő theologiójának is az Isten tökéletes szuverén fensége a központi magja és az Isten csalhatatlan Igéjébe vetett hit a gerince. Innen értékeli az az egész individuális, szociális és kozmikus életet, az egyházat társadalmat és államot és ezért fordul élesen szembe a modern írás-kritikával, mint a keresztyén vallás filozófiai ellenlábásával. Elveti és megveti az egyoldalú intellektualizmust, vagy misticizmust, vagy praktikizmust. (Ezeket az Úr szőlőjébe kártevő aprórokáknak nevezi.) Éles elme hideg szívvvel és lusta kézzel; meleg szív az igazság alapos ismerete és munkateljesítmény nélkül; vagy túlságos tevékenykedés felületes érzéssel s még felületesebb gondolkozással: meddő önmagában. Amilyen elengedhetetlen velejárója a keresztyén életnek a tiszta misztika, az Isten közvetlen közelében élnivágyás, éppoly veszélyes reánézve

a tulfütött miszticizmus, amely többet akar, mint Krisztus és az Ő egyháza és Igéje. Ugyanilyen felületes az a praktikizmus is, amely az egyház hitvallását valami mellékes dolognak, legfeljebb a mult idők tiszteletreméltó emlékeinek tekintve a maga szorgoskodását fontosabbnak tartja az egyház nyugodt munkásságánál. Viszont Kuyper a hitvallások értékelésénél nem az orthodoxia merev képviselője. Az ő theologiója az Ige theologiója és nem a hitvallásé. A hívők számára az Ige az élő vizek forrása. A hitvallás csak fegyver a hit védelmezésére. Ha nem volna a keresztyén hitnek ellensége: nem volna szükség keresztyén hitvallásra. „A hitvallás a lélek szükség kiáltása és örömkialtása Isten könyörületességének nagysága felett. Az ilyen hitvallás a református ember számára költészet, a lélek dala, Istentől erre alkalmassá tett eszköz lelkéből fakadt remek-mű.” Ezért a hitvallás nem merev, hanem állandóan javítható és pótolható. Következésképpen, Kuyper theologiója is a reformáció korabeli hitvallások továbbfejlődése megfelelően a mai kor viszonyainak és feleletet adva a mai kor lelki szükségleteire. Szerinte az még távolról sem református, „aki pl. a kiválasztás theologiai problémájára Kálvin szavaival felel, hanem aki belátja, hogy a praedestinatív hitvallásban egy organikus, szilárd-ságot és szükségességet magában-rejtő életszemlélet alapjai vannak megadva, amely elvszerűleg felfogva és általánosan alkalmazva, nagyszerű következményekhez vezet.” Akí vallja, hogy „a történelem az örök isteni-gondolat megvalósulása és az élet a maga sok féleségében szorosan hozzá van kötve Ahoz, aki Istennek testté-lelt Igéje és ennél fogva nemcsak valóságos örök Isten, hanem ugyancsak valóságos ember is.”

Kuyper theologiója munkásságának jelentősége abban van, hogy az elvont dogmákat kiemelte az elmélet világából és vonatkozásba hozta a praxissal. Meglátta, hogy a XVII. század theologiója azért nem gyakorolt mélyebb hatást az életre és maradt tőle érintetlen ennek a kornak minden szellemi áramlata, mert a reformációt követő korban számításon kívül hagyták Istennek az egyház területén kívül is megnyilvánuló kegyelmi munkáit. Kuyper volt az, aki Kálvinnak az „Institutió”-ban lefektetett, de következményeiben keresztül nem vezetett, kegyelem-tanát történelmileg, bibliailag, dogmatikailag és gyakorlatilag feldolgozta „Az általános kegyelem” c. 1905-ben megjelent 3 kötetes munkájában. Ez a munkája, amely népének életében kulturtörténelmi jelentőségű, megkapó következtetéssel mutatja ki, hogy Isten kegyelme mint nyilatkozik meg az emberi élet minden területén. „Az általános kegyelem tana, mint az isteni szuverénitás tényének közvetlen következménye, minden református gondolatnak a szive. Mert ha Isten szuverén, akkor mindenre ki kell terjedni az ő uralmának és nem lehet csak az egyház falai közé szorítani, vagy a keresztyének közöségére korlátozni. Az a világ, amely a keresz-

tyénségen kívül van, nincs odahagyva a Sátánnak, sem a véletlennek, sem az elbukott embereknek. Isten szuverénitása a profán világot is teljesen uralja, épen ezért sem Krisztus földi egyháza, sem pedig Istennek egyes gyermekei ettől a világtól nem függetleníthetik magukat. És ha Isten ebben a világban is munkás, akkor a keresztyén embernek ebben a világban is az ekeszarvára kell tenni a kezét, hogy Isten neve ott is dicsőíttessék." *Keresztury László.*

EGYHÁZI ÉLET

A barsi és komáromi egyházmegyei belmissziói bizottságának közös gyűlése Léván.

Egyháztörténelmi fontosságú határozat a diakonisszaképzés ügyében.

December 8-án tartotta a dunáninneni egyházkerületet alkotó két egyházmegye belmissziói bizottsága együttes gyűlését Léván a ref. egyház tanácsstermében. Adventi időben jöttek össze azok, akik szívükön viselik egyetemes egyházunk lelki ügyeit, hogy Isten Lelkének hatása alatt tanácskozzanak róla, hogyan lehetne református egyházunk jobban a Krisztus egyháza és hogyan teljesíthetné modern korunkban lelkiismeretesebben a reá váró nagy feladatokat, hogyan hódíthatna lelkeket a Krisztus számára? Mindkét bizottság tagjai a feltornyosuló feladatokat, melyeket modern korunk megoldandó probléma gyanánt vet fel egyházunk életében, úgy tekintették, mint Krisztus zörgetését az egyház ajtaján. Hivatásuknak látták: meghallani Krisztus zörgetését és megnyitni előtte egyházunk kapuit, hogy rajtunk mint eszközein át elvégezhesse lelkeket mentő munkáját. A bizottság együttes gyűlése a diakonisszaképzés ügyében történelmi fontosságú határozatot hozott és sok tekintetben meghatározta a két egyházmegye lelki életének jövő útjait.

A két belmissziói bizottság gyűlését Soós Károly esperes a XC. zsoltár 12. verse alapján tartott bibliamagyarozatával nyitotta meg. A barsi egyh.-megye esperese: Czeglédy Pál köszöntötte ezután mindkét egyházmegye belmissziói bizottságának szép számmal megjelent tagjait. Összehasonlítást tett a mai és az előző évtizedek egyházi élete között és megállapította azt a nagy változást, a nagy lelki átalakulást, amely az utóbbi években lelkipásztoraink gondolkodásában végbement. Az előzőkhöz viszonyítva a nagy változást abban látja, hogy a missziói munka került az egyházi élet előterébe és a közérdeklődés központjába. Nagy elismeréssel emlékezett meg a kiskoszmályi ref. árvaház evangélikációs és szeretetmunkájáról. Ezzel kapcsolatban Soós Károly esperes elmondotta a mult hetekben az árvaházban tett útja és látogatása tapasztalatait és az ott látottak felett a legteljesebb elismerését fejezi ki. Beszámolt arról a tervéről, hogy egyházmegyéje területén rendszeres gyűjtést óhajt végeztetni az árvaház céljaira.

Részletes megbeszélés tárgyát képezte ezután a diakonisszaképzés ügye. A kérdéshez hozzászólók mind fontosnak látták és tartották egyházunk jövő élete számára a református diakonissza munkának egyházunk életébe való szerves beépítését. Egyhangú határozattal fogadta el mindkét egyh.-megye belmissziós bizottsága azt a határozatot, hogy hivatalos egyházunk átveszi a diakonisszaképzést, Nehézy Károly lelkész vezetésével Kiskoszmályon megkezdí a református diakonisszáknak a gyülekezeti munka számára való kiképzését. Elsődleges célul tűzte ki a bizottság a gyülekezeti evangélikációs munka számára való kiképzést, de azért a diakonissza növendékek kórházi szolgálatra is nyernek tudományos és gyakorlati kiképzést.

Mindkét egyházmegye belm.-bizottsága a közgyűlés elé fogja terjeszteni e nagyfontosságú és egyetemes egyházunk életérdekeit szolgáló határozati javaslatát s mert a bizottságok elnökei magának az egyházmegyei közgyűlésnek is elnökei, meg van a kedves reménység arra, hogy rövidesen a fokozatos egyházhatóságaink is letárgyalják a kérdést és nemsokára a vasárnapi iskolai munka, a leányok és az asszonyok közötti református evangélikációs munka nagy segítséget fog kapni a református diakonisszák munkájában és a szeretet szolgálatában.

Foglalkozott a bizottsági ülés még a református iratterjesztés megszervezésével is. A megjelentek elmondották tapasztalataikat a szekták mind agresszívebbé váló tevékenységéről és egyházunk tagjai közt végzett romboló munkájáról. Feltétlenül szükségesnek látták a ref. iratterjesztés minél előbbi megindítását és mind a két egyházmegye területén való kiépítését. Az együttes gyűlés a két egyházmegye belm.-bizottságának tagjaiból egy szűkebb körű bizottságot küldött ki egy tervezetnek a kidolgozására, hogyan lehetne a polgári hatóság iparjogi engedélyét megszerezve, a törvényes formák közt a kolportázst megszervezni?

A gyűlés elnökei az „Összefogás" és a Szeretet-naptár terjesztését a belm.-bizottság tagjainak figyelmébe és pártfogásába ajánlották.

Szeretjük hinni, hogy a két egyházmegye belmissziói bizottságának együttes gyűlései Isten országának ügyét és a református egyházunk megújítását egyöntetű munkájukkal tovább is szép eredménnyel fogják szolgálni! *Zs. L.*

A szeretet ünnepén. Mikor felgyulnak a karácsonyfák kicsiny gyertyácskái, mikor az egész család meghitt boldogan leül a karácsonyfa köré, mikor az arcokra kiül az öröm és a boldogság érzése, mikor a szívünk megtelik ujjongó örömmel, mert megérettük, hogy milyen széppé teszi az életet a szeretet, akkor egy pillanatra gondoljunk azokra, akik nem érezték meg a szeretet szépségét, akinek arcát nem simogatta meg az édesanyai kéz, mert nincs édesanyjuk: gondoljunk kiskoszmályi, beretkei, nagyszöllösi és a munkácsi árvaházak árvaira!

ISKOLÁINK

Az áldásos nevelés eszközei.

Ha az iskolát veteményes-kertnek nevezik, úgy mi tanítók abban kertészek vagyunk. Aki megfigyelte a hivatásos kertész munkáját, az láthatta, milyen türelmesnek, kitartónak, finomlelkűnek reménykedőnek kell a jó kertésznek lenni. Ezeket a lelki tulajdonokat a legfőbbel, a szeretettel láncolja körül.

A tanító számára ez a szó: iskola, feltárja az összes programot a kötelesség terén. Iskolában éli ki magát, ez az ő életének veteményes kertje, ahová a jó Isten kertészé tette. Itt kell ültetnie, plántálnia az istenfélelem, igazság, szeretet, munkakedv virágát és irtani a bűn lelket ölü gazzait. Egyszerűen olyan embereket kell nevelni itt, akik életükkel gazdagítani fogják e világot, akik élő épületkövei lesznek a mindig fejlődő világnak, amelynek építőmestere az Isten.

A jó kertész kitartó. Legyen tehát a tanító is kitartó a munkában! Ne lankadjon buzgósa. Sokan, mikor elkezdik munkájukat a legszebb tervekkel vannak eltelve s ha nehéz akadályokkal kell megharcolniok, elcsüggednek, munkakedvüket veszítik és munkájuk nem lesz az élet értéket megadó erkölcsi hatalom, hanem csak a megélhetést eszközölő terhes kényszerűség. Pedig Pál apostol ama figyelmeztetése: „a jó igyekezetben ne legyetek restek, lélekben buzgók legyetek s az Urnak szolgáljatok!” — szól elsősorban nekünk tanítóknak. A mi munkánk legyen teljes a magvető reménységével, aki az elvetett mag áldott gyümölcsseit az Urban bizó szívvel, soha meg nem lankadó lélekkel várja. Kitartó munkájában szinte vérebe menjen át az apostol figyelmeztetése: „Becsületbeli dolognak tartásatok, hogy csendes életet folytassatok, saját dolgaitok után lássatok!” A hivatásos tanító nem ér rá hangos, világi életet élni. Istennel való állandó összeköttetése által megérti, hogy jaj annak a tanítónak, aki csak pénzért szegődött az ártatlan gyermeklelkek művelésére.

A gyermekszereket könnyűvé teszi a munkánkat. A szeretet a lélek kulcsa. Ezzel nyitjuk meg a gyermek lelkeket s élénk tárul egy-egy darab az örökkévalóság gondolatából. Jézusunk azt mondotta: „Ilyeneké a mennyek országa!” Szeretet nélkül nincs nevelés. A gyermekben az érzelmek felkeltése, finomítása, a komoly életre való nevelés, csak a nagyon szerető szívű tanítónak lehetséges. A nagy tanító elődeink, mind a gyermek szeretettől lelkesítve végezték missziói munkájukat. Ezeknek életében nagyon kevés, vagy semmi külső öröm nem volt, de annál több lelki örömben részesítette őket az Ur.

A szeretet természetes következménye a türelem. A kertész is mekkora türelemmel gondozza plántáit, ha az egyik évben nem hozza meg fáradozása a kellő sikert, mást próbál: jobb földbe vet, jobban előkészíti a talajt, úgy intézi, hogy a napsugár is jobban érje a növényt. Jakab

apostol így biztat bennünket: „Imé a szántóvető várja a föld drága gyümölcsseit, béketürelem várja, míg reggeli és estvéli esőt kap.” A türelem segít arra, hogy bepillanthassunk a gyermek lelki világának legkomplikáltabb kicsi műhelyébe. Itt láthatjuk meg, hogy nem egyformán működnek a „kicsi gépek”, tehát nem is várhatunk egyforma eredményt. Mekkora öröm tölti el szívünket, ha türelmünk által megnyerjük a várva-várt eredményt s egyik-másik nehezen induló gyermekünk megtanul járni a betűismeret útjain. A reménység meg nem szégyenül soha. Nekem nagy erőforrás rejlik ebben a biztatásban: „Minden lehetséges a hívőnek.” Erőteljesen imádkozom azokért a dolgokért, melyek emberi ésszel elgondolva lehetetlennek látszanak. Ha késik annak beteljesedése, egészen bizonyos, hogy hitemben van a hiba. Egy alkalommal aranymondásom is rámutatott erre: „Tusakodjatok a hitért.” Nagyon sokat imádkozom engedetlen gyermekeimért, akiknek nevelésénél egész „mogorófa erdő” sem volna elégséges, az imádság lerakhatja a kis gonosszal, a gonoszság fegyvereit. Megvilágosította előttem az Ur, hogy bármennyit is beszélek gyermekeimnek az Ur Jézusról nem látok eredményt, ha én nem beszélek Megváltómnak gyermekeimről, szóval ha nem imádkozom értük.

A mai kísértésekkel teljes, nehéz viszonyok között nagy misszió vár reánk tanítókra. Meg kell találnunk azt a módot, mellyel oda bilincseljük a fiatal lelkeket az Ur igaz megismeréséhez és követéséhez, valamint az anyaszentegyházhoz való hűséghez. Hogy gerincet nyerjen életük, hogy ne legyenek a viharban, vagy verőfényben könnyen hajladozó nádszál, hanem erős elhatározással menjenek előre Krisztus nyomdokában.

Foglalkozzunk egyenként is gyermekeinkkel, akkor látjuk meg mennyi kincs rejlik a kicsi lelkekben. De meglátjuk a sokféle lelki betegségben sínylőöket is. A lelki vakokat, a lelki leg sánta, béna gyermekeinket s ez kényszerít bennünket arra, hogy odavigyük őket a lelkek Orvosához. Amelyik meggyógyult, annak csodálatos módon fejlődik a Lélek ereje által a hite. Sok kedves dolgot tudnék felhozni, hogy a bibliás szellemben nevelt gyermek milyen bizonyosságot tett kicsi körében.

Egy kicsi beteg tanulómat látogattam meg Bibliát olvasva találtam őt. Szülei mondták, hogy betegségében aranymondását mondogatta: „Szenved-e valaki köztetek, imádkozzék.” Felgyógyult súlyos betegségéből a Jézusban vetett hite által.

Egy másik gyermek bizonyosságot tett annak, aki így szólt hozzá: ne hidd, hogy van Isten, — ilyen módon: „hát akkor ki parancsolna ezen a világon, talán te? Ne légy elbizakodott és hitetlen, mert téged is megbüntet az Ur mint a gógós Faraót, aki azt kérdezte, hogy kicsoda az Ur. Mikor Isten megbüntette őt, akkor megismerte az Urat.”

Mikor ezeket a bizonyágtevéseket hallottam a VIII. zsoltár szavaival ismételttem: „Uram

dicsérnek Téged még a csecsemők is!" És ajtómat behajtva hálát adtam az Urnak, hogy Szentlelkével hathatósan munkálkodott a kicsinyek között s az elvetett mag termőtalajú szivbe jutott.

Szabó Krisztina.

FIGYELŐ

Esperesi jelentés.

Irtta és a máramarosugocsi ref. egyházmegye 1937 szept. 28.-án Nagyszöllősen tartott közgyűlésén előterjesztette *Salák Imre* esperes.

(3. folytatás)

Az egyházközségek belétele s a belmissziói munka.

Az urvacsora kiosztása mindenütt a szokott rendben, évente 6-szor történt. Urvacsorázott 11.368 fi, 13.351 nő, összesen 24.719, tehát 2.857-el több mint tavaly. A szám kielégítő. Salánk áll első helyen 3376 urvacsorázóval 1193 lélekszám mellett, Técső jön utána 3018 urvacsorázóval 1898 lélekszám mellett. Jó az arányszám Fancsikán és Ardóban is.

A szektárizmus Visket és Forgolányt bántja vehemensebben, de nem aggasztóan és olyan tendenciával, hogy nem hitbéli hibán van a hangsúly, hanem szociális és viszketegségi ügyekből erednek a kilépések s többnyire egy-egy apostol családi bokrából. A szelid, biblia-órás védekezés helyénvaló, de a túlságos vagdalkozás csak ártana. Népünk egészséges kedélye és humora megtalálja a gyenge pontokat és kellő értékére szállítja le az apostolkodók buzgalmát. Hűséges normális lelki strukturájú magyar kálvinista embernek nem veszi be a gyomra az émelgős és kótyagos tanítást és kiveti magából az idegen lelket.

A házasságkötések száma 152 volt, 6-tal kevesebb, mint a múlt évben. Tiszta volt 122, vegyes volt 30. Reverzális 10 esetben volt, 7 javunkra, 3 kárunkra. *A kárunkra kötött reverzális végceket kizárták a gyülekezetből. Helyesen.*

A halálozás száma 169 fi, 168 nő, összesen 337, 30-al kevesebb, mint tavaly. Hála Istennek!

Adakozási számok: Salánk 69.953'95, Técső 11.982, Nagyszöllős 11.562'30, Királyháza 5906, Ujlak 4066, Visk 4007, Tekeháza 3056, Nagypalád 2689, Dolha 2605, Nevetlenfalú 2575, Fancsika 1674, Bökény 1194, az 1000-en felüli számok. Az adakozás összege 131.940'55 Kc volt, ami beszédes szám. Salánk a templomrenoválására történt adakozással vezet olyan gyönyörű összeggel. Részletezve: Isten dicsőségére 19.953; Templomra 71.552'40; Orgonára 50; Harangra Nevetlenben 2000; Urasztalára 7759; Árvaházra 16.277'35; Perselypénz 3786'55; Egyh. fent. alapra 1139; Segítő egyesület 4328; Iratterjesztés, misszió 1207'95, Vegyes 3877'30 Kc. Az eredmény jobb a tavalyinál akkor is, ha a salánki templomra történt adakozást a szokott adakozás összegéből levesszük. Az árvaházi, a segítő egyesületi adakozás pedig nincs mindenütt keresztül vezetve a számadásokban. Azt kell mondanom: Isten keze nem rövidült meg. Tamaszt nemes lelkeket. Azonban — és

ezt szomorúsággal kell leszögezmem — *a jómóduknál kisebb az adakozásra való hajlandóság, tehát éppen azoknál, akik többet kaptak Istentől.* Világosítsa meg Isten ezeknek a szivét is és tegye fogékonyá az adakozásra. Minden adakozásért illessen hála és elismerés mindenkit, aki dolgozva segíti árvaházunkat és a közeletet!

Az egyházközség szegényeiről, árváiról, segélyre szorult betegeiről majd minden egyházközségben történik ősi szokáson alapuló gondoskodás, vezetnek Técső, Visk, Huszt, Királyháza, Szöllős. A állami hatóság sokszor kérdezi meg: mit tesz a református egyház a szociális segítés terén? Rámutathatunk emelt fővel, hogy mi igyekszünk megtenni, ami tőlünk telik. Bevalljuk azonban, hogy *több telnék, ha erőteljesebb, lobogóbb evangéliumi lélek élne közöttünk és ragyogna bennünk.* És ha maguk a lelkipásztorok mutatnák a jó példát mindenütt e téren is. Az adakozásra és az egyházi adó pontos befizetésére a legjobb ránevelő tényező az, ha a lelkész, tanító és az egyházközség területén lakó világiak és fix fizetéses egyháztagok sietnek előljárni e nemű köteleességük teljesítésében. Szomorú látvány az adakozásra nem buzdító egyházi tisztviselő persely mellett adakozásnélküli elvonulása és aki így cselekszik, az nem is jogosult arra, hogy bírálgassa a nem adakozókat. Viszont nagy erkölcsi töke az, ha ezek az egyházalkotók nyugodtan elmondhatják: kövessétek a példánkat. Akkor nem lesz szemrehányás: csak papolnak, de maguk tesznek. Örülök, hogy egyház-egyesületeinkben igen tiszteletreméltó példákat mutatnak többen is a testvérek közül e tekintetben. De még nem mindenki. Reméljük, hogy jövőre elmondhatom: már mindenki!

A belmissziói munkáról az egyházmegyei belmissziói lelkész tesz részletes jelentést. Idevonatkozólag jelentésem elvi részében már rámutattam a lelkemben élő ideálra, adja Isten, hogy lelkész és tanítótestvéreim és más foglalkozási körből rekrutálódó munkatársaim egyre jobban áttüzesedő szívvvel karolják fel ezt a páratlan lehetőségét az egyház lelkiépítésének. A legkisebb gyülekezetben is lehet és érdemes belmissziói munkát végezni s újra hangsúlyozom, azért van lelkipásztori tiszt, hogy ezt a munkát is legyen ki irányítani és végezni.

Felekezeti sérelmeink közül fontosabbak: 1. Még mindig 4908 Kc-t kell biztosítanunk egy tanerő helyi javadalmául s ez megbénítja amúgy is anyagi nehézségekkel birkozó iskolafenntartói és fejlesztői tevékenységünket. 2. Egyházi törvényeink még mindig jóváhagyatlanul vannak s ez a jogbiztonság rovására megy. 3. Theológiánknak és tanítóképzőnknek joga van államsegélyre s ezt nem kapta meg jöllehet a teológia csak akkor tud teljes eredményt elérni, ha az államsegély elnyerése után állandó tanári karral dolgozhat s ezzel kialakul az annyira szükséges szellemi centruma is egyházi életünknek. 4. Az 1848. évi XX. t. c. §-án alapuló közigazgatási államsegélyünk és adócsökkentési se-

gélyünk olyan kezd lenni, mint a tavaszi hó, egyre jobban olvad, holott a törvényes jogunk ezekre is meg van. 5. Az állampolgárság következtében kárt szenvedett lelkészek siralma égig kiált. Mit ér, ha az államkormány nem hallja meg? Zörgettünk, de nem nyitattott meg, kértünk, de nem adatott meg. Látjuk, hogy az államháztartás egyensúlyban tartása igen nehéz feladat, de azt is látjuk, hogy más téren és más körülmények között tudnak fedezetet találni az orvoslásra. Nem sorolom fel az egész csokor felekezeti sérelem minden virágszálát külön-külön. *Hiszem, hogy a kisantánt—magyar közlekedési tárgyalásoknak esetleges és óhajtott sikere ezen a téren is rendet fog teremteni és megszünteti a bizonytalanságot és a feszültséget, amely az egyház és állam viszonyát ma még mindig nem teszi teljesen kívánatossá.* Ne szünjünk meg mi sem tovább küzdeni jogainkért, tartsuk napiranden ezeket a felekezeti sérelmeket, amelyek az állam felől érnek bennünket.

GYŰLEKEZETI MUNKA

A falusi református ifjúsági munka akadályai

Aki gyülekezete ifjúsága között lelki munkát akar végezni, az rögtön fogja tapasztalni, hogy milyen sok akadály van annak. A lehető legnehezebb kiragadni abból a környezetből az ifjúságot, amelyben eddig élt. Szinte elháríthatatlan akadályként jelentkeznek a falun divatozó szokások. Hol töltötte eddig a falusi legény a szabad idejét? A borospincében és a kocsmában és az utcán. Mindenik hatása csak romboló lehetett reá nézve. Mi falun élő ref. lelképásztorok sokszor olyan fájó szívvel tapasztaljuk, hogy maguk a szülők küldik a legény fiukat a vasárnapi multságba, kocsmába vagy a borospincébe, mert „ez illik a legényhez.” Estéknél alkonyat után csapatostól kószálnak az utcán. Mit tanulnak ott? Mit hallanak és látnak ott egymástól? Bizony nagyon kevés jót és nagyon sok rosszat. Tudjuk, hogy református ifjaink között végzett munka legnagyobb akadály a maga féltelenségeivel, részegeskedésével és duhajkodásával és majdnem semmit sem tudunk ellene tenni, mert hiszen mindig ez volt a szokás és maguk az „édesapák” mondják a legényfiaiknak: mi is így csináltuk, mégis ember lett belőlünk! A falusi szokások úgy megkötözik az ifjúságot, hogy azok hatalmas alól alig tud szabadulni. Akik megkísérelték a komoly alapon végzendő ifjúsági munkát ref. ifjaink között, azok olyan sokszor találkoztak ilyen kijelentésekkel: ki látott már olyant, hogy legények Bibliával foglalkoznak, a multság való nekik, nem a „szenteskedés”!

Azután jelentkezik, mint akadály, a falusi ifjúságunk rendkívül alacsony fokú szellemi élete. Az elemi iskola elhagyása után könyvet alig-alig vesznek a kezükbe. Közülök nagyon sokan az

írást is elfelejtik, olvasni igen nagy részük csak nehezen tud. Bizony ilyen körülmények közt azután igen nagy nehézségbe ütközik, ha azután a katonáéktól levelet kell haza írni. De még nagyobb nehézség, hogy az ifjúsági körben egy-egy előadást végighallgassanak vagy hogyha nekik kell felolvasni valamit. Még a tárgyalt bibliai rész felolvasásától is húzódozni szoktak. Milyen nehéz így azután lekötni a figyelmüket! Themát találni, ami érdekli őket. Milyen nehéz rávenni, hogy otthon is naponként olvassák a Bibliát és tartsanak csendes órát. Még a gazdasági szakkönyveket sem olvassák, pedig az életérdekük lenne. Mennyi türelemre, szelidségre, imádságra van szüksége a lekipásztoroknak, hogy ilyen körülmények között el ne veszítse a türelmét és azt ne mondja, hogy „nem érdemes, mert úgyis hiába!”

Ehhez jön a falusi ifjúságnál a környezet lefelé húzó hatalma. A családi otthon a maga vallásosnak nem mondható szellemével. Hányszor veszik észre lekipásztorok, akik akarnak református ifjúsági munkát a gyülekezetükben, hogy amit ők Isten Lelkének segítségével építenek az ifjúsági összejöveteleken, azt lerontja a szülők egyetlen szava vagy cselekedete. Amikor az ifjú édesapját káromkodni hallja vagy tiszteltlenül nyilatkozni Istenről és a lélek dolgairól, bizony ott az ifjúsági összejövetelen kapott lelki hatások nagyon hamar semmivé lesznek. Azután ott vannak a rendkívül primitív falusi lakásvizonyok. Egy szobában van összezsúfolva a család. Akik ismerik a falusi ifjak különös természetét, hogy szégyenlenek mások előtt vallásos életet élni, Bibliát olvasni és imádkozni, azok tudják, milyen nehéz ilyen körülmények közt arra reá nevelni, hogy még otthon is, a szülők előtt is vegyék elő a Bibliájukat. Sok helyen az ifjúsági munka elmélyülésének komoly akadály a ez. Azután ott vannak a barátok. Minden faluban kialakul a legények közt bizonyos baráti kör, akik azután mindenben összetartanak. De inkább a rosszban, mint a jóban. Ha egyik barátja nem jön az ifjúsági körbe, akkor ő sem jön. Ha megkérdeznénk, hogy miért, bizony nem tudna reá feleletet adni. Mert a többiek nem jönnek! Fél tőle, hogy kicsúfolják és kinevetik a barátai. Pedig a falusi ifjú semmitől sem fél úgy, mint a kicsúfolástól és a gúnytól. Azért kell arra nagyon vigyázni a lekipásztoroknak, hogy a gyülekezetében egészséges szellem alakuljon ki és átmenjen a köztudatba az, hogy nem a Bibliával foglalkozni szégyen, hanem tobzódó, tivornyás életet élni az igazi szégyen. Persze, amíg ezt el nem tudja érni, addig sok keserű órája és sok szomorú csalódása lesz!

Azután ott van, mint akadály, a falu szociális rétegződése. A társadalmi ellentét sehol úgy nem jelentkezik, mint falun. Mindenben az számít, kinek hány hold földje van. S akinek csak egy-két holddal van többje, mint a másinak, az azt lenézi és magánál alacsonyabb rendű

embernek tartja. A társadalmi elzárkózottság igen hátrányosan érezteti hatását az ifjúsági munkában is. Mennyi ügyesség és találmányosság kell hozzá, hogy a „gazda” és a „zsellér” legényeket egymás mellé ültessük le az ifjúsági körben és egyik a másikkal ne éreztesse a köztük lévő társadalmi ellentétet!

És éppen azért van szükség református ifjúsági munkára, hogy Krisztus színe előtt találkozzon szegény és gazdag és a „gazdag” lássa meg, hogy milyen szegény ő és milyen bűnös, hogy Krisztusnak meg kellett halnia érte és a „szegény” lássa meg, milyen gazdag lehet a Krisztus által.

Az ifjúsági munka területén jelentkező akadályok tehát csak azért vannak, hogy legyőzzük és eltávolítsuk őket!

Zsemlye Lajos.

KÜLFÖLD

Magyar diák külföldi karácsonya.

Aki valaha csak távol volt szeretteitől karácsony ünnepén, az tudja, hogy ekkor nehezedik legjobban az egyedüllét az ember lelkére. Ne keressük most ennek okát, mert ezen az utóbbi évek folyamán sokan keresztül estek részint a lövészárkokban, részint fogolytáborokba élték át e tapasztalást.

Én is átmentem rajta néhányszor külföldi tanulmányutaim alatt. Egy ilyen estét írok itt le. Chicago metropolis transparensei már hetek óta karácsonyt hirdettek, a kirakatokban hatalmas karácsonyfák izgatták a gyermekszemeket. A nagy üzletek ajtajaiban egy felöltötött bácsi postaládát tartott, melybe a várakozó gyermek-sereg szaporán hányta be a kis Jézuskához a mennyországba címzett leveleket, melyben mindnyájan kértek valamit, amit a gondos papa jóvoltából a figyelmes üzlet pontosan le is szállított.

Szent este volt... Az utcák zsufolásig tömve siető emberek és rohanó autók millióitól. Céltalanul járom az utcát. Mindenki számára van szeretet, boldog családi fészek, csak én bolyongok a szent estén egyedül a milliós városban. Hát nincs senki, senki ebben a modern Babilonban, aki befogadna, aki szeretetének melegét reám pazarolná? Szinte jól esett, hogy a Názáretivel sorsközösséget vállalhatok, mert Őt sem akarta senki sem befogadni.

Amint így céltalanul bolyongok a népes utcákon, engedem, hogy az áramlat magával sodorjon. Egyszer az egyik nagy téren találok magam és szemem elé tündéri látványt. A tér közepén egy óriási kanadai fenyőt állítottak fel: a szegények karácsonyfáját. A fára színes villanykörtéket aggattak, melyet azután naponta vizsugarakkal öntöztek meg, úgyhogy az egész végtére jégbe volt ágyazva és a színes sugarak a jégen keresztül törve kápráztató látványt nyújtottak. A fa alatt 300 tagú vegyes kar énekelte a szebbnél-szebb karácsonyi énekeket.

Majd egy lelkész állott fel a fa alá, felolvasta a Bibliából a karácsonyi történetet, azután kezdetét vette az ajándékok kiosztása. Ezren ezren járultak oda, hogy az egyházak ajándékát átvegyék. Egymásután robogtak elő a mellékutcákból a hatalmas teherautók és hozták a különféle egyházak csomagjait. Majd diszes magánautók jöttek, megálltak, leadták csomagjukat névtelenül (a szeretet nem kérkedik) és máris mentek tovább egy boldog érzéssel a lelkek mélyén.

Nekem mindez új volt és szokatlan. Néztem a nyüzsgő embereket, a csillogó fényt, de lélekben valahol a Garam mentén voltam, ahol egy kis család ott ül a karácsonyfa alatt és éneklük a karácsonyi éneket és imát mondanak az idegenbe szakadt fiúért. Álmodozásomból egy szelíd női hang ébresztett fel:

— Ön nem kapott csomagot? —

— Nem is kértem — válaszoltam.

— Ön idegen? — kérdé kiejtésemet hallva.

— Igen, európai diák. —

— Nincsen senkije itt? —

— Nincs. Az egyetemen végzem tanulmányaimat.

— Akkor, ha elfogadja, meghívom otthonomba. Én és a férjem szívesen látjuk ma estére.

Elfogadtam és mondhatom egyik legkedvesebb karácsonyomat töltöttem náluk. Valami új utat mutattak nékem: a szolgáló szeretet útját. Nemcsak prédikáltak az evangéliumot, de a mindennapi életbe át is ültették. A szeretet evangéliumát cselekedetek szavával fejezték ki. Itt pillantottam be először az amerikai kereszténység fundamentomába: a családi életbe. Ott a gyökérnél igyekeznek megvalósítani Krisztus tanítását és mert a gyökér életerős, terebélyes a hajtása is.

Garamvölgyi Károly.

PROBLÉMÁINK

A szekták munkamódszere.

Egyetemes egyházunk köszikla fundamentomra épült házát az elmúlt években sok haragos hullám csapdosta és csapdossa a jelenben is. E rosszindulatú támadások közé tartozik a szekták támadása is.

Egyházunk a nagy csapások után felébredt kábultságából, az élet jelei mutatkoznak rajta. Úgy a külmiszió, mint a belmiszió területén egyre erőteljesebben működik, új intézményeket hív életre. És Isten iránti mély hálával irhatom, hogy önmegtagadó, hősies lelkű vezérebereink is vannak.

A fény után szokott jelentkezni az árny. Mint az árnyék követik egyházunkat a különböző és valóban ellenséges indulatú szekták. Ezeknek a munkamódszerét volt alkalmam megtapasztalni és így meglátásaim alapján írom e sorokat.

Ki még a végeken nem volt, hanem életét

egy öntudatos, nagy református közösségben töltötte el, nem is sejtí, hogy szép multú kis egyházaink milyen támadásoknak vannak kitéve. Ne áltassa senki az örállók közül magát azzal, hogyha egyházában jelenleg nincs is veszély, nem lehet ott veszély és senki se nézze tétlenül, hogy mint ég a szomszéd háza, mert a szikra hozzá is átcsaphat.

Jól megszervezett, céltudatos támadásról van szó. És ennek előfeltétele a terep ismerete. E tekintetben a két legravasabb szekta a hetednapos adventisták és az u. n. „biblia-tanulók” megtették a szükséges felderítő utakat. Tapasztalatom alapján meg merem kockáztatni azt az állítást, hogy még a főtiszteletű Konventi Elnökségnek sincs a birtokában oly pontos térkép a gyülekezeteinkről, mint ezeknek, úgy hogy a szekta-agitátor kész térképpel megy ki a terepre. Erről meggyőződtem. Valahányszor csak adóemelésről, építésről, stb. volt szó szolgálati helyeimen, a szekta-agitátorok azonnal megjelentek.

A hetednapos adventisták agitátorai eme textus hamis alkalmazásával: „Álnok lévén csellel fogtalak meg titeket” (II. Kor. 12:16); csellel és ravaszsággal járnak el. Pld. Megjelenik házukban egy úr. Beküldi névjegyét, melyen ez olvasható: X. J., az „orvosi missziótól”. Mikor pár könyvvel megkönnyebbülve és pár koronával meggazdagodva elmegy, akkor vesszük észre, hogy egy szekta-agitátorral volt dolgunk, akinek valami intézetben némi orvosi kiképzést is adtak. Híveinknél rendszerint a „külmisszió” jelszava alatt árulgatják irataikat. Cseppenként adják be a mérget. A mákony az első fűzetben itt-ott van elrejtve, a folytatás, az erősebb adag a megemésztés után következik. Hazugságtól egyáltalán nem riadnak vissza. Pld.: Komárom környékén agitátoraik reformátusoknak adták ki magukat, akik a kiskoszmályi árvaházra gyűjtnek. A szekta-agitátoroknak az érvei közül a pénzigérgetés sem hiányzik. Egyik ismerősömnél, egy szegénysorsú, de öntudatos református nőnél, aki a bibliából alaposan megcáfolta a futkározó állprófétákat, végül ezzel állottak elő: „Nézzé, mi ötvenezeren vagyunk, ha áttér mindgyükünk ad magának egy koronát. Ötvenezer korona nem pénz magának?” Pénzszerzéseikben a cél szentesíti az eszközt. Külföldön már nagyon jól ismerik a módszereiket is. Pld.: 1910-ben Hágában fel volt állítva a „Németalföldi Sátormisszió” nagy sátora és ez a misszió a hágai lakosság kegyét élvezte. Ugyanott felállították sátorukat a hetednapos adventisták is, mire ugyan joguk volt, de az már nem volt szép tőlük, hogy a „Sátormisszióra” gyűjteni, kéregetni kezdtek és így olyan garas is került a kezükbe, mely a „Németalföldi Sátormisszióra” volt szánva, de nem a hetednapos adventisták sátormissziójára. (Joh. de Heer: Het Zevende Dag Adventisme en de Sabbat.)

Figyelemreméltó, hogy az elveszettekkel nem sokat törődnek. Egyik alapítójuk White asszony a „Jelenvaló igazság” c. folyóirat egy

régebbi számában így ír: „A kiséretemben levő angyal ösztönzött engemet, hogy figyeljem meg a bűnösök megmentésére irányuló munkát. De ezt a munkát sehohsem láttam, mivel a bűnösök megmentésének az ideje már elmúlt: *Jézusnak lelke és szánalma elvétellett a világtól, azért a mi részvétünk és szánalmunk is megszűnik e világgal szemben.*”

Úgy van, amint egyik agitátor írja: „Mi nagy örömmel végezzük az aratás munkáját.” Tényleg úgy van, hogy ők azt aratják, amit más a verejtékesen felszántott ugarba elvetett és amit az Isten napja megérlelt. Ezt Molnár Mária esete is bizonyítja. Míg ő itthon volt, a missziói területére rátörtek az adventisták agitátorai, nem azért, hogy a pogányokból egyeseket megtérítsenek, hanem, hogy elhalásszák azokat, akiket Molnár Mária megtérített.

Munkamódszerükben nagy szerepet játszik a megfélemlítés. Csunyaúl visszaélnék a Szentírással, kivált a Jelenések könyvével és ezt nagy előszeretettel használják fel egyes jámbor lelkek megfélemlítésére.

Egy előadásuk így folyt le. Egy elsötétített teremben a pódiumon állott egy vetítógép s vele szemben a vászonra egy nyitott könyvet ábrázoló kép volt vetítve. A könyv az élet könyvét akarja ábrázolni. Lapjain fényes betűkkel ez a név áll: Kovács János. Most a szektaprédikátor így szól: Talán most halljátok először az utolsó ítéletről szóló igazságot. Az égben neveket olvasnak fel: Kovács János! Megtartottad-e Isten parancsolatait? — Nem. — Ó a Fenevad pecsétjét (ez szerintük a vasárnap) viseli magán. Akkor töröld ki a nevét az élők könyvéből.” S akkor a prédikátor gyors mozdulattal elzárja a fényt és Kovács János neve eltűnik az élet könyvéből. Ez megrázó hatást vált ki az egyszerű hallgatókból és egy új szektacsoport alapja van megvetve.

Ez még csak hagyján. De a millénisták a falusi korcsma ivószobájába szokták Délszlóvenszko területén hívni „bibliatanulmányozásra” a hallgatókat.

Mindenkit a saját fegyverével lehet legjobban megverni. Azért okvetlen fel kell ellenük állítani Egyetemes egyházunknak a református iratterjesztést megfelelő iratterjesztőkkel. Nem maradhatunk tétlenségben, mert értékes lelkekről van szó. Egyik gyülekezetemben ellenük egy kis fűzetet adtam ki és tapasztaltam, hogy híveim magatartása sokkal bátrabb lett velük szemben. Nagy hatása van annak, ha híveink olvashatják hitünk igazságait és a tévelygők állításainak a cáfolatait. A cseh testvér egyház halomszámra adja ki ellenük a röpiratokat. Tudomásom szerint nálunk Balázs János iratán kívül nem adatott ki a szekták ellen felvilágosító irat. Akik e tekintetben tenni tudnak valamit, kötelességük, hogy tollhoz nyúljanak. Valahogy meg kell a módját is találni annak, hogy akik e téren működnek, azok irataik kiadásában anyagilag is segítsenek. Közegyházunk legfőbb érdekéről van szó. Igaza

van Bertók Béla püspökünknek, aki e tekintetben is úttörő munkát végzett: „Ha előbb megkezdődött volna egyházunkban ez a munka, akkor egyes gyülekezeteinkben nem hatalmasodtak volna el annyira a szekták.” Ajánlom ezt az ügyet a konventi atyák szíves figyelmébe és jóakarató pártfogásába.

Hangai.

IRODALOM

Cseh-magyar református történelmi kapcsolatok.

Kúr Géza a csicsói református lelkipásztor irt ilyen címmel egy könyvet, amely Komáromban jelent meg a Puzsér Testvérek nyomdájában 1937-ben. Ára: 15 Ké (könyvkereskedésben 25 Ké), amelyet érdemes megismerni minden református embernek, akár magyar, akár cseh.

Érthető, de nem helyeselhető tény az, hogy pl. a skót református testvérek többet tudnak úgy a cseh, mint a magyar protestánsok multjáról és jelenéről, mint ezek egymásról. Nem mindig volt ez így.

A husziták megmaradt töredéke a „Testvérek közössége” — unitas fratrum — a nagy reformáció idején tisztító, elmélyítő hatásokat kapott főleg Kálvintól. A cseh testvérek vezetője Herbert Péter Kálvin szellemében átdolgozta hitvallásuknak, főleg az urvacsorára vonatkozó részét s az így átdolgozott hitvallást 1564-ben ünnepélyesen elfogadták. A magyar reformátusok nagy szervezőjével, az unitárius áradat feltartóztatójával: a debreceni református püspökkel, Méliusz — Juhász Péterrel összeköttetést keresett Herbert Péter, elküldte neki az említett hitvallást, viszont Méliusz is eljuttatta az általa készített debreceni hitvallást. Méliusz kísérelve kemény hangon elítélte a cseh testvéreknél akkor kötelezőnek tartott coelibátust, a pap ötlenséget és annak szomorú következményeit.

A kemény hang sértődést váltott ki, a közösség nem alakult ki a XVI. században. Az ellenreformáció századában, a XVII. században az erdélyi református fejedelmek fegyveres küzdelmei a Habsburgok ellen a cseh protestánsok vallásszabadságát is védelmezték. Az 1620.-i fehérhegyi csata véget vetett a cseh állami élet önállóságának és a vallásszabadságnak is. II. Ferdinánd rekatholizációs bosszúja elől a menekülő cseh testvérek egy része Magyarországon telepedett le a Rákóczy-uradalmak Morvával határos részén, ahol önálló egyházi életet élhettek lelkipásztoraik vezetése alatt, amíg azok ki nem haltak s amíg az üldözés ideje el nem következett a magyarországi protestánsokra is. A lelkipásztor nélkül maradt cseh gyülekezetek nem a szlovák evangélikus egyházhoz csatlakoztak, hanem felvéve a helvét hitvallást, a magyar református egyházmegebe kívánczoltak. Kérésüket az 1647.-i Farkasdon tartott zsinat teljesítette. A Rákóczi háztól várták a cseh testvérek Drabik Miklós Magyarországon tartózkodó és lelkészkedő „prófétájuk” jóslatai alapján a Habsburg uralom megdöntését, amelynek a nagy Comenius is hitelt adott. Comenius 4 évi sárospataki működése alatt a kegyes I. Rákóczi Györgyné,

Lorántffy Zsuzsánna pártfogásával több morva teológus ingyen tanult a főiskolán. Drabik jóslatai nem váltak be, csalódtak a cseh testvérek csak úgy, mint II. Rákóczi György, akinek szerencsétlen lengyelországi hadjárata és bukása után „eltörött Erdély kardja” s lassan vége lett a magyar vallásszabadságnak is.

1681-ben már nincs szabad vallásgyakorlat Magyarországon, vármegyénként csak egy-két helyen tarthattak lelkipásztort a protestánsok. Pozsony megyében Réthe községet jelölte ki a törvény ilyen hely gyanánt. Ide gyülekeztek időnként istentiszteletre és urvacsoravételre a diasporában élő cseh testvérek is. Itt telepedett meg egy apostoli buzgóságú cseh lelkipásztor, Valésiusz János, akit 40 éves korában fogadott be diákjának a debreceni kollégium. A professzorok megkülönböztetett figyelemmel és jóakarattal foglalkoztak vele s megrövidített tanulási idő elteltével kibocsátották lelkipásztornak a „cseh árva eklésia” gondozására. Réthén telepedett meg, ahol 1714-ben a magyar református gyülekezet meghívta lelkipásztorának. Később a komáromi szinmagyar református egyházmege esperese is lett, de soha nem maradt hűtlen missziói feladathoz. Magyar birtokos református, nemes családoktól gyűjtött adományokból cseh fiatalembereket képezetett lelkipásztori szolgálatra. Ő maga szentelte fel ezeket, mint „Episcopus Boemicarum.” Az Episcopus cím miatt a római kath. papok feljelentették; a komáromi várban egy évig tartó fogságából Mária Terézia kegye mentette ki. 40 évi misszionáriusi munkája Csehország területére is kiterjedt, bár szinte felügyelet alá helyezték, munkáját meg nem béníthatták. 95 éves korában halt meg. A nagykeszű református temetőben, ma is áll siremléke.

II. József felvilágosult absolutizmusa a türelmi rendeletben — edictum toleranciale — lehetővé tette Csehország területén is a protestáns szervezkedést. Az egykori cseh protestánsok utódai seregestől hagyták el a római katolikus vallást és az evangéliumi hit alapján gyülekezetekké tömörültek. A lelkészhiány szinte legyőzhetetlen akadályként meredt eléjük. A magyarországi bányavárosi ágostai hitvallású evangélikus superintendens küldött szlovák papokat, de ezeket a superintendens kijelentései szerint nem fogadták el. Megint a magyar református testvér egyház sietett segítségére „a cseh árvának”. Dunántúl, Tiszántúl, Erdély egyházkerületeiből, de főleg a tiszáninneri kerületből mentek református lelkészek és tanítók a missziói szolgálatra. A debreceni superintendens felszólítására az Utrechben tanuló cseh származású Blázek Mihály vállalkozott elsőnek, majd a Valésiusz nevelte Jessenius Joel, akit később, mint esperest a cenzura elleni felszólalása miatt kiutasított a kormány Csehországból s akit Magyarország fogadott fiának újból.

Sok magyar református lelkipásztor magyar nevű utóda szolgál ma is a cseh testvérek egy-

házában. Többen az első munkások közül hosszabb-rövidebb szolgálat után visszajöttek Magyarországra. Nincsen egy sem a csehországi magyar papok között, akinek a nevéhez ne fűződne egy vagy több gyülekezetben templom, paróchia, stb. építése. A lelkészek utánpótlása a sárospataki ref. collégiumban történt. Sajnos, ezeket az önérdék nem egyszer kiméletlenné tette öregebb szolgatársaikkal szemben, akiknek helyére kelletlenül gyorsabban áhítottak. Nyugdíjról abban az időben szó nem lehetett s bizony kenyér nélkül nagy nyomorúságba jutottak a kivénhedt papok. Panaszkodtak a cseh püspök hivatali gögje miatt is. Keserű sorokban emlékezik meg 40 évi hűséges szolgálat után az öreg Végh János atya az újabb nemzedékről és a hálátlan gyülekezetekről: „Kihaltak innen azok a jámbor tisztcsenek, akik vallásukért szenvedtek. Ezek hálátlanok, még testamentumomban is meghagyom, hogy Csehországba papnak ne jöjjön senki.”

Köztudomásúvá lett ez az irás, 1822. után nem is ment már magyar lelkipásztor Csehországba. A magyar testvérek adományai jöttek azért a cseh gyülekezetek szükségére, a cseh diákok is jártak Sárospatakra, de 1840. után ez is megszűnt a nemzetiségi ellentétek erősödésével. 1848. után teljesen meglazultak a kapcsolatok, majd feledésbe mennek.

A világháború befejezése után új helyzet állott elő.

A „cseh-testvérek evangélikus egyháza”-ban a confessionális különállás megszűnt, az egyesült egyház a köztársaság legmegbecsültebb egyháza lett. Lelkipásztorai és hívei tisztán láthatnak, tudhatják, hogy atheista-materialista propagandával szemben s a római katolikus világ-egyház erejével szemben az evangéliumi hitet egyedül aligha oltalmazhatják meg.

A jelen és jövő közös védelme jobban elképzelhető a mult kölcsönös megismerése után, kár, hogy dr. Hreisa Ferdinánd prágai professzornak magyarra is lefordított füzete: A cseh testvérek evangélikus egyházáról, a régi magyar református kapcsolatokról egy szót sem szól. Talán a második kiadásban pótolja majd úgy a cseh, mint a magyar testvérek felvilágosítása érdekében, a Krisztus teste: az egyház szolgálatában, a „szentek egyessége” megvalósítására.

Dr. Patay Pál.

A kiskoszmályi árvaház karácsonyi bazárja. A barsi és a komáromi egyházmegyék belmissziói bizottságának tagjai Léván tartott együttes gyűlésük alkalmával megtekintették a kiskoszmályi árvaház karácsonyi bazárját és teljes elismeréssel látták azt a nagyon szép szeretetmunkát és evangélizációs tevékenységet, amelyet az árvaház diakonisszái kifejtének. A karácsonyi bazár igen eredménnyel végződött és jelentős összeget hozott össze az árvaházi munka részére.

HIREK

Karácsonyi csillagok.

Írta: **Tóthkárolyi Lajos.**

Számlálhatatlan fénygolyóitól
Ma is ragyog, mint hajdanán
Az égi kárpit s mintha angyalok
Örömgzését hallanám
Az áhitatbaejtő éjszakán.

Kis udvarunk fenyőfái előtt
Tünődöm . . . Lelkem messze száll,
Hogy fölmelengethesse önmagát
Az emlékek sugárinál.
Nem vágyakozhatik egyébre már!

A bölcsek jöttek napkelet felől,
Lelkem pedig keletre tart;
Ígaz, hogy tömjént, mirhát nem vihet
Magával. Egy ablak alatt
Pihenni vágyik s felejtetni bajt.

Végigsuhan a nádtető fölött.
Ereszkedik le. Tétován
Bekandikál az ablaküvegen.
Öröme gyullad s szaporán
Csókot hint mestergerendás szobán.

Azokra hinti láthatatlanul,
Kik abban őt terelgették
Az istenfélelemnek utjain
S akiknek megáldó szemét
Régen lezárta az öröksetét.

Kicsiny szülőházam falainál
Hangzott először ez felém:
„Mennyből az angyal lejött hozzátok . . .”
Soha el nem felejténem!
Szívemben attól fogva ég remény.

Számlálhatatlan fénygolyóitól,
Mint hajdanán, ma is ragyog
Az égi kárpit s mintha hallanám:
Békét hirdetnek angyalok. —
Kapunk karácsonyéji csillagot!

Lelkészeiktatás. Advent második vasárnapján történt meg a barsi egyházmegye esperesének Czeglédy Pálnak az új állomáshelyére, az ipolypásztói gyülekezetbe való ünnepélyes beiktatása. A szertartást Dr. Ágyagácssy Sándor egyházmegyei főjegyző végezte, ezután a beiktatott lelkipásztor tartotta meg lelkeket megragadó beköszöntő beszédét.

Lelkészi jubileum. Advent harmadik vasárnapján szép és megható ünnepi órái voltak a kálnai gyülekezetnek, amely a szeretet jeleivel halmozta el a 25 éves szolgálatát ünneplő lelkipásztorát: Konta Károlyt. A gyülekezet a jubiláló lelkipásztorának szép és értékes ajándékkal kedveskedett. Az ünnepélyen résztvettek a környék református gyülekezeteinek lelkipásztorai is.

A könyörülő szeretet ünnepe Komáromban. Régebb idő óta bevett szokás a komáromi gyülekezetben, hogy megrendezi karácsony előtt a könyörülő szeretet ünnepét, hogy így a figyelmet reá irányítsa a nélkülözőkre és elhagyottakra. A minden részében nagyon komoly és szép templomi ünnepélyt Mikes László segéd-elkész imája és Fülöp Zsigmond főgondnok gondolatokban gazdag megnyitó beszéde vezette be. "A látó szemek és halló fülek" címen az egyház társadalmi kötelességeiről beszélt és tartott lelkeket megragadó előadást Vágó Ede nemeshodosi lelkész. Az estély műsorát változatossá tette a tanítóképző vegyeskara, a gazdaénekkar és a tanítóképző leánykarának nagyon szép énekszámai, ugyszintén Rác Elemér magyarsóki lelkipásztor családi vonósnégyesének művészien szép játéka, Mester Irma tanítóképezdész és Soós Imre gimnáziumi tanuló mélyen átértett szavallata. A komáromi ref. egyház szeretet-munkáját Galambos Zoltán lelkipásztor ismertette s nagy elismeréssel szolt a gyülekezeti diakonissza és a diakonátus lelkeket mentő, szenvedést enyhítő munkájáról. Bibliamagyarazatot Zsemlye Lajos hetényi lelkész tartotta. A templomot zsúfolásig megtöltő hatalmas közönség jelentős összeget adott össze szívének indítására a gyülekezet szegényeinek karácsonyi megsegítésére.

Tájékoztató. Két és negyed éve, hogy UTMUTATÓ címmel, havonként megjelenő folyóirat indult meg köztünk, az ígihirdetés és a gyülekezeti munka szolgálatában. Azóta bizonyossággá lett ama meggyőződésünk, hogy egy ilyen irányú folyóiratra nálunk is szükség van. Szükség van arra, hogy a lelkipásztorok, ígihirdetők legalább ezen az uton hallgassák meg egymást, kicseréljék gondolataikat és átvegyék egymástól, ami jó. Így óvhatják meg magukat attól, ami különben elkerülhetlen, hogy a gyakori ismétlés által ígihirdetésük egyhangúvá válik. Szükség van arra is, hogy előkönyörgőtanítóink kezébe mai kérdésekkel foglalkozó, mai világnak szóló prédikációkat adjunk, hiszen két esetet is tudok, mások talán még több esetet tudnak arra, hogy az előkönyörgőtanító kénytelen volt más híján 1800-ból való prédikációkkal gyötörni úgy magát, mint hallgatóit. Szükség van arra is, hogy az egyre nélkülözhetetlenebb és mindig többfelé ágazó belmissziói munkához valamelyes anyagot szolgáltassunk s ez által egymáson, amennyire képesek vagyunk, segítsünk.

E célokat méltányolva, lelkésztestvéreink egy része, — bizony csak harmadrésze —, pártfogásába vette az UTMUTATÓT; filiában működő tanító-testvéreink közül is mellénk állottak mintegy negyvenen s ezzel lehetővé tették, hogy kitűzött céljaink érdekében szerény munkálkodásunkat megkezdhessük és mindmáig folytathassuk. Az UTMUTATÓNAK először 140 volt, most pedig 160 előfizetője van s ehhez képest először csak 24 oldal terjedelemben, most pedig 32 oldalon jelenik meg. Az előfizetők

szaporodását tehát nem a magunk nyereségéül könyveltük el, hanem a lap bővítésére használtuk fel.

1935. október elsején küldtük szét az UTMUTATÓ első füzetét s azóta több, mint 180 prédikációt, háromfelvonásos és két egyfelvonásos vallásos színdarabot, egy gyermektrilógot, több szavallásra alkalmas verset, bibliaköri anyagot és vallásos-esti programot közöltünk. Az UTMUTATÓ mindezt évi 60 Kč-ért adta és adja előfizetőinek. Az előfizetési díjat az előfizetők számához képest a szükség szabta meg, de ha az olvasótábor 200-ra növekednék: évi 50 Kč-ért, 250 előfizető mellett pedig évi 44 Kč-ért adhatnánk ugyanazt. Mutatványszámot kívánatra szívesen küldünk. Az UTMUTATÓ a gömör-jánosi ref. lelkészi hivatalnál rendelhető meg: Jánošovce, okr: Feledince, Slovensko (K.T.I.)

A budapesti januári konferencia. *Arccal a falu felé* címmel országos januári konferenciát rendez három napon át a Kálvin János Társaság: 1938 január 18—20 között. A konferencián részt vehet minden református férfi és nő. Vidéki résztvevők számára 33%-os vasuti kedvezményt szereztünk. A konferencia előadásai: A falukutatás mai állása, Református feladatok a falukutatásban, A falu vallásos élete általában, A református kegyesség a mai falu életében, A falu erkölcsi élete általában, Református vonások a mai falu erkölcsi életében, A falu szórakozása napjainkban, A falu szórakozásának reformációja, A református gyülekezet megépítése, A református gyülekezet építői, A református falu nemzetfenntartó jelentősége, A református falu egyházfenntartó jelentősége. A konferencia színhelye Budapest, IX. Ráday utca 28. Jelentkezni lehet ugyanott Dr. Sipos István főtítkárnál.

A komáromi ref. egyházmegye monográfiája. Kúr Géza csicsói lelkész „Komáromi egyházmegye monográfiája” című munkája elkészült, a szállítással megbízott komáromi Puzsér Testvérek nyomdája rövidesen póstára adja a lelkészi hivatalok címére. A Konvent határozata szerint minden lelkészi és iskolai könyvtár köteles elfogadni a megküldött két példányt.

A magyarországi Református Szeretetszövetség hat év alatt 33 árvaházat, aggmunkásházat, szellemi és testi fogyatékosok elhelyezését célzó intézményt létesített az ország különböző részén. Vagyona hat év alatt — intézményekben s azok felszerelésében — 38.000 P. Évi költségvetése meghaladja a 200.000 P-t. Ime a tényekben megnyilvánuló, láthatóvá vált szeretet!

Szőnyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

Református Biztosítási Iroda

mint az
Általános Biztosító Részv. Társ.
 képviselete
Bratislava, Hviezdoslav tér 21.

ELFOGAD:

Élet, járadék- és kiházasítási
 biztosításokat orvosi vizsgálat
 és orvosi vizsgálat nélkül.

Tűz, jég, szavatossági, baleset, üvegtörés
 elleni, betöréses-lopás elleni, géptörés,
 üzemszünetelési, vízvezeték kár elleni és
 szállítmánybiztosításokat a legolcsóbb díj-
 tételek mellett.

Díjmentes felvilágosítást nyújt a központi iroda.

„AKKORD“

haranggyár

korl. felelősségű társaság
 Užhorodon (Ungvár) Podk. Rus.

Legjobb, legszebb kivitelű, legneme-
 sebb és legerősebb hangú harangokat
 gyárt. A gyár elvállalja a harangok
 kiöntését előre meghatározott hang-
 nem szerint, ugyancsak teljes garan-
 ciát vállal a meglevő és új harangok
 közti harmonia tisztaságáért.

10 évi garancia.

Régi harangokat a legjobb árfeltételek
 mellett önti át. Haranggyártmányaink
 kiválóságát hirdetik és igazolják mind-
 azon elismerő- és köszönőlevelek,
 amelyeket gyárunk a megrendelő
 egyházaktól naponta kap. Több arany-
 éremmel kitüntetve. A megrendelése-
 ket a legrövidebb idő alatt hajljuk
 végre.

**Kész harangok
 állandóan raktáron.**

Puzsér Testvérek könyvnyomdája

Komárno (Komárom), Kiscsapó-utca 12. ::: Református cég. ::: Alapítva 1924. évben.

Készítenek úgy egyszerű, mint díszes kivitelű nyomtatványokat és műveket.

Egyházi nyomtatványok raktára. Hírlap és könyvkiadók.

Már kapható Dr. Nagy Lajos: „A szekták és az ellenük való védekezés“. Ára 2 Kč.

Méhészeti cikkek kaphatók:

FLEISCHER & SCHIRGER

vasnagykeres-
 kedésében **Košice**, Štefanikova ul. 2.
 Peštlanska ul. 21.

„Lőcsei-Ház“ Étterem. Elsőrangú
 magyar konyha.

Református lelkesek kedvenc gyülekező és találkozó helye.

Košice, Štefanik u. 69. szám.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER TESTVÉREK

Alapítotott 1873-ban.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű
 kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

orgona-
 gyára

JÄGERNDORFBAN

Világhírű gyártmányok.

Alacsony árak.

Kedvező fizetési feltételek.

43-9